H. B.

a késmárki harangto-
rony mesterének mo-
nogrammja. A torony
1586-ban épült. Ugyanez
a monogramm van
az 1609-ben épült
nagyeőri kampanillen
is.

Lechner Jenő dr: Tanul-
mányok a lengyelországi a
felsőmagyarországi reneszánsz
építésről. MMEE Közl
1913. 447. l.

M. D. K

H. B. festő

Késmárk, harangtorony sgraffitt-diszítése 1591.

Bruckner Győző: Késmárk szab. kir. város műemlékei Eperjes, 1908. 44–45. l

H B mesterjegy
Önöld Segesvár

Ernst Múzeum aukciói

N.

u. o.

747. ELJEGYZÉSI KUPA FEDŐVEL, ón, hengeres, tagozott talppal és szájjal, rajta beütött palmetta sor. Sarok körül felnyiló fedővel, S alaku emeltyüvel, hajlott domboru diszitésü füllel. Vésett vonalas diszitése: elől jegyespár 1735. évszámmal és két lebegő angyalalak. Bástyás (segesvári) bélyeggel és HB mesterjegygyel. M. 25.3 cm. Erdély, XVII. sz. v. *Illusztr.* u. o.

748. KUPA FEDŐVEL, ón, hengeres teste tagozott talpon áll, födele boltozatos palmettás emeltyüvel, kétszer hajlott füle lent kis pajzsban végződik. Vésett diszitése két friz közt szász mátkapár 1755. évszámmal és két hárfázó angyalalak. Fülén beütve bástyás (segesvári) bélyeg. M. 20 cm. Erdély, XVIII. sz. *Illusztr.* u. o.

474. SÖTARTÓ, majolika, szarkofág
sz. v.

A szentendrei gyógyszertárból származik.
Jegyze OF. Mag. 17 cm. Ó-Buda, XVIII.

441. TÁNYÉR, keménycserép domboru, kosárfonást utánzó peremmel, szines diszitéssel, közepén virágok. Átm. 24 cm. Igló, 1832—69.

442. TÁNYÉR, keménycserép, rózsákkal diszitve. Jegye IGLO benyomva. Átm. 23.5 cm. Igló, 1832—69.

443. KIS VÁZA, keménycserép, gömbös teste tagozott talpon áll. Oldalán 3 kiálló kis fül van. Diszitése kék márványozás és zöld és piros virágok. M. 8.5 cm. Igló, 1832—69.

444. TÁNYÉR, keménycserép, közepén szinesen három rózsa. Jegye pajzsban IGLO benyomva. Átm. 23. Igló, 1832—69.

445. TÁNYÉR, a 444. sz. párja. Átm. 23 cm. Igló, 1832—69.

446. TÁNYÉRKA, keménycserép, hullámos széllel, peremén kék pettyek sora, közepén rózsa. Jegye IGLO benyomva. Átm. 17.8 cm. Igló, 1832—69.

447. TÁNYÉR, keménycserép, középen szinesen ágon ülő tyuk. Jegye

H. B.

ötvös Segesvár

Kőmagyötvj. 324 l.

1924

HB

Talpaspohár, a talp fölött oroszlán, a talpon rókák és kutyák tréb. —
Kluftbecher, ober dem Fußteil Löwe, am Fuß Füchse u. Hunde getr.
Ca 1650.
M—H 19,5

Museum, Segesvár — *Schässburg.*

4/1928.

Mélyen tisztelt

A Műemlékek Orsz

ven – mely szerint fontos feladatá

ban az egész műemlékügy iránti érd

rétegében való felkeltését és ápol

műemlékismertető előadássorozat me

ezidei előadásainknak az, hogy az e

emlékeinket ismertetik. Fölösleges

kör, tulhaladva az egyszerű ismeret

lóan hivatott arra, hogy a magyar l

zeréves mult egységének és a nemze

H B (?) mesterjegy

Brassó XVII. sz.

Császárkori ezüst

28. l

187. TALPAS POHÁR, részben aranyozva, talpán trébelt épületek, peremén csigás lambrequindisz, oldalán vésett német felirat, 1668. évszámmal. M. 16·6 cm. H B (?) mesterjegy. Brassó, XVII. sz. — Gróf Andrássy Géza.

28. l.

...Jenő."

...eichnet): „Katona Nándor."

...ahrh.).

...des) és (und) LORENZO DE ...JVARA

...ve (Bezeichnet):

Kiss Rezső (Rudolf), szül. (geb.) 188

262. MERENGÉS (Träumerei). Jele
Vászon (Leinwand). 45×50 cm

Kittner, 19. század közepe (Mitte 19

263. LEÁNY KUTYÁVAL (Mädche
Miniatur. 10×8 cm.

Kittner, 19. század közepe (Mitte 19

264. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis).
Vizfestmény (Aquarell). Ovális.

Knopp Imre (Emmerich), szül. (geb.)

265. HOLLANDI ZSÁNERKÉP (H
Vászon (Leinwand). 81×64 cm

Knyff, Wouter, 17. század (Jahrhund

266. FOLYÓPART (Flusslandschaft)
hört in den Kreis des van Go
Fa (Holz). 43×60 cm.

Kolozsváry Lajos, szül. (geb.) 1871.

267. TUDÓSOK (Gelehrte). Jelezve
Vászon (Leinwand). 70×55 cm.

Komáromi Kacz Endre, szül. (geb.)

107. TORDAY LÁSZLÓ POHARA. Ezüst. Oldalát álló levélsorok között cápás dísz borítja. Elől vésett koszorúban címer évszámmal. H. B. mesterjegy. M. 13 cm. Kolozsvár, 1641.

Becher des Ladislaus v. Torday. Silber, gepunzt. Vorne graviertes Wappen mit Jahreszahl. H. B. Meisterzeichen. Kolozsvár, 1641. Báró Prónay György.

H. B. mesterjegy
Kolozsvár 1641

Erdélyi kiáll. 1931

talföldi festő

adból.

nna.

Mária
obbra fordul kezeit. öpretette
ádkoris. Fejé, kendővel kösötte be ha-
ipi magas ruhája piros és fejetis vedő palastja,
kék.

etei 45:21 cm.
neti muzeumtól.

Ant. Kept
139.

H B mesterjegy

segesvári mester XVI – XVII. sz.

Az alsórákosi pompás renaissance ónkannát 1699-es évszámmal fenti segesvári mester készítette. E. leghíválóbb erdélyi ónműves és ornamentális rajzoló a XVII. század második felében élt és dolgozott Segesváron, nevét azonban nem ismerjuk –

K. Sebestyén József –

Századok 1929 – 30. l.

218. l. –

E cinöntöre vonatkozban lásd igen böven: Varjú Elemér Századok 1929–30. 343, 344. l.

Megnevezni ő sem tudja.

H. B mesterjegy

Beszterce XVII. sz

l.

Arch. Ert. - 1914.

373. l.

sen neljännesvuosittain ilmestyvä aikakauskirja. v. 1941.—

hengestä, esittäen Linnan kaupunginosan vanhoja taloja.
ta kirkkoa. Gy. Lehoczky selostaa käynnissä olevia Linnan
via uusia suunnitelmiaan hän julkaisee monta taloa varten.
henkiset rakennukset. K. G. Tóth selostaa Linnan kaupun-
rvittavan suunnitelman kilpailuun saapuneita ja palkintoja
Unkarin vanhan kaupunginrakentamisen hyviä ja huonoja
sten erilaisia muovailutapoja. Arkkitehti-Päiväkirja muis-
späivän johdosta.

enjera i architekata. Godina 1941. svezak 4.
tarijeg dijela Budima) i o značaju, što se s njih odrazuje.
oczky referira o radovima oko pročišćenja starinskih zgrada
o zgradama nova salaša gradjenog u madjarskom slogu.
šetališta Miklósa Horthyja i njegove okolice. Svezak se
o se mogu crpsti iz prošlosti gradjenja gradova i studijom
Schuleka prigodom stogodišnjice njegova rodjenja.

ierov a Staviteľov. Rok 1941, IV. sväzok.
o duchu zjavujúcom sa v týchto starých budovách. —
Budinskom Hrade. Gy. Lehoczký referuje o reštauračných
kého druhu na viac stavísk. Gy. Rácz píše o folkloristických
miované plány vyhlásené a došlé na súťaž usporiadania
u doktora Bierbauera o poučeniach minulosti architektúry
ch stavebných prostriedkov. Staviteľský denník spomína

i Architectelor din Ungaria. Anul 1941. Nr. 4.
Vár (Cetatea din Buda), scrie despre spiritualitatea mani-
at. de garnizoană din Vár. Gh. Lehoczky dă seamă despre
planuri, făcute de el, pentru mai multe edificii. Gh. Rácz
K. G. Tóth face cunoscut planurile prezentate şi premiate
a aleeii de bastion Nicolae Horthy, din Vár. Caietul se
lespre invăţăturile trase din trecutul urbanismului maghiar,
lor cu clădiri, în formă de cadru. Jurnalul Architectonic
ii sale.

H B (?) mesterjegy

Brassó XVII. sz.

Talpas pohár

(?) Csanyi régiezüst

30. l.

544. 525.

H. B. mesterjegy
Nagyszeben XVII.

233. ÉKSZERTÁLKA. Ezüst, részben aranyozva. Nyolckarájos; közepén Bethlen Gábor trébelt mellképe. H. B. mesterjegy. Átm. 19·8 cm. Nagyszeben, XVII. sz. (?)
Schale. Silber, z. T. vergoldet. Achtpassig. Im Fonde ge-

233. vége

triebenes Brustbild Gabriels v. Bethlen. H. B. Meisterzeichen. Nagyszeben, XVII. Jh. (?)
Özv. Salamon Gézáné.

Erdélyi kiáll. 1931

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

ELNÖK

Légrády nyomda r.-t., Budapest. (Igazgató: Kertész Árpád.)

AZ ERNST-MÚZEUM KIADÁSA
BUDAPEST, 1928 SZEPTEMBER HÓ

H. B.

ötvös Kőszeg

Kőmagyötvj. 192. l.

	1109	*a)* Oltári feszület, trébelt négykaréjos talppal, körtenodusszal és aranyozott sugarakkal. — *Altarkreuz, m. getr. Vierpaßfuß, Birnennodus u. verg. Strahlenbündeln.* — „1679.“ Bencésrend temploma, Kőszeg — *Benedikt. Kirche, Güns.*

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1109	—		*b)* Kehely, vert nagy virágokkal, vázanoduszán angyalfejek. — *Kelch m. getr. großen Blumen, am Vasennodus Engelsköpfe.* — „1682.“ Ref. egyház — *Ref. Kirche, Környe.* Expos. 1934 : VII, 22, 45.

29 Sz. József olt.		Görög Józon pk. Izraelita Ijar 7
CSÜTÖRTÖK 30 Sien. Katalin	Április	Protestáns Katalin Görög Jakab aps. Izraelita Kham. bőjt
PÉNTEK 1 Fülöp és Jakab		Protestáns Fülöp Görög Jeremiás Izraelita Ijar 9
SZOMBAT 2 Athanáz	1936 Május 31 nap	Protestáns Zsigmond Görög N. Atanáz Izraelita S.Akh.Mot 3.P

18-ik hét

Nap kelte 4 óra 52 pk. — Nyugta 19 óra 12 pk.

H. B.

(magyar) mesterjegyegyel 1670-
ből erekbyetartó feszület
a szent Benedekrend
szekházában Kőszegen

Véghvégiegyházin.

76 l.

H*. B 1730

ónnuves Pest

mesterjegye.

* vezeték név betűje

h

Mihalik pesti ónnuves

20. l –

Keppel –

HB mesterjegy
1830.

1045. TALPAS TEÁSKANNA FEDŐVEL, ezüst, gerezdes testtel, *HB* mesterjegy. Magyar, 1830 k. 469 gr. 140.—

Ernst Muzeum aukcioi
53. 7.

ILLUSZTRÁCIÓK

H B mesterjegy

Pest 1866

1158. KÉT TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, belül aranyozott, HB mesterjegy. – Zwei Salzfässer mit Fuss, Silber, innen vorgoldet. Pest, 1866.

Ernst Muzeum aukciói
XXV–XXVI.

H. C.

ötvös Segesvár
Kor. 324. l.

324

Segesvár

F. sz. Lf. Nr.	Mesterjegy Meisterzeichen	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur
1922		Mellboglár, csuklós középrészén Agnus Dei. XVI. század vége. — *Heftelartige Brustspange, am Mittelstück Agnus Dei. Ende XVI. Jh.* Museum, Segesvár — Schässburg.

4/1928.

Mélyen tisztelt

A Műemlékek Ors

ven – mely szerint fontos feladat

ban az egész műemlékügy iránti ér

rétegében való felkeltését és ápo

műemlékismertető előadássorozat m

ezidei előadásainknak az, hogy az

emlékeinket ismertetik. Fölöslege

kör, tulhaladva az egyszerű ismere

lóan hivatott arra, hogy a magyar

zeréves mult egységének és a nem

H. D

ötvös Segesvár

Kőmagjötvj. 324. l.

1926

HD

Mellboglár zománccal. — Heftel m. Email.

Gróf Andrássy Géza, Bp. — Expos. 1931 : 347.

Az elszakitott Magyarország

A Müemlékek Országos Bizot
ban rendezett előadássorozat első
nyi Károly Iparmüvészeti Muzeumi
zsony müemlékeit ismertette. Ali
tesége hazánknak, mint Nyugatmag
szomszéd rabolta el akivel évszá
tünk. Hogy ez a közösség azért n
azok a várak — Borostyánkő, Sz
melyeket jórészt határaink védel
osztrák kézen is voltak. Ezekről
latot Burgenlandnak. A középkor
re által restaurált máriafalvi

Knöpfe, 10 Stück. Silber vergoldet, einer aus Gold. Durchbrochene, laubwerkverzierte, emaillirte Rosette mit roten Schmucksteinen, echten und falschen Perlen. Siebenbürgen, XVII—XVIII. Jh. Magántulajdon.

353. KÉT KIS BOGLÁR. Aranyozott ezüst. Virágdíszű áttört alapon piros ékkövekkel és gyöngyökkel. Átm. 2·5 cm. Erdély, XVIII. sz. eleje.

Knöpfe, 2 Stück. Silber, vergoldet. Auf durchbrochenem Grunde mit Blumenwerk rote Schmucksteine und Perlen. Siebenbürgen, Anf. XVIII. Jh. Magántulajdon.

354. ÖT BOGLÁROS GOMB, három arany, kettő aranyozott ezüst, vörös ékkövekkel, gyöngyökkel és részben festett zománccal. Átm. 2·3—2·5 cm. Erdély, XVIII. sz. eleje.

Knöpfe, 5 Stück, drei fon Gold, zwei von vergoldetem Silber, mit roten Schmucksteinen, Perlen u. Maleremail. Siebenbürgen. Anf. XVIII. Jh. Báró Apor István.

355. HÁROM KIS BOGLÁR. Aranyozott ezüst. Rozettaidomú, áttört, öntött, festettzománccal díszített alapon piros ékkövek és gyöngydíszek. Átm. 2·5 cm. Erdély, XVIII. sz. eleje.

Knöpfe, 3 Stück. Silber, vergoldet. Rosettenförmig, gegossen, durchbrochen, mit Maleremail, roten Schmucksteinen und Perlen. Siebenbürgen, Anf. XVIII. Jh. Magántulajdon.

356. HÁROM KIS BOGLÁR. Arany. Barokkrajzú áttört rozettán gyöngydíszek között 3—3 smaragd. Átm. 2·5 cm. Erdély, XVIII. sz. 1. fele.

Knöpfe, 3 Stück. Gold. Auf durchbrochener Barockrosette zwischen Perlen je drei Smaragde. Siebenbürgen, XVIII. Jh. 1. Hälfte. Magántulajdon.

357. KÉT KIS BOGLÁR. Aranyozott ezüst. Áttört, kagylódíszes rozettán piros ékkövek és gyöngyök. Átm. 2·5 cm. Erdély, XVIII. sz. 1. fele.

Knöpfe, 2. Stück. Silber, vergoldet. Durchbrochene, muschelverzierte Rosette mit roten Schmucksteinen und Perlen. Siebenbürgen, XVIII. Jh. 1. Hälfte. Magántulajdon.

358. KÉT BOGLÁR. Aranyozott ezüst. Kagylósdíszű, áttört, festettzománcos rozettán piros ékköves és gyöngyös dísz. Átm. 2·5 cm. Erdély, XVIII. sz. 1. fele.

Knöpfe, 2 Stück. Silber, vergoldet. Muschelverzierte, durchbrochene Maleremail-Rosette mit rotem Schmuckstein und Perlen. Siebenbürgen, XVIII. Jh. 1. Hälfte. Magántulajdon.

347. DÍSZBOGLÁR. Aranyozott ezüst. Kúpos oldalán áttörtműves nagy plasztikus szőlőfürtök és levelek. Ezek közeiben zománcos lapokon színes üvegek. Felső lapján hasonló dísz. Közepén nagy nyolcszögletes piros üveg. H. D. mester műve. Átm. 12·5 cm. Brassó, XVII. sz.
Heftel. Silber, vergoldet. Zwischen plastischem Weinlaub und Trauben auf Emailplättchen Schmucksteine. H. D. Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh.
Gróf Andrássy Géza.

348. BOGLÁR. Aranyozott ezüst. Kerek. Plasztikus áttörtleveles lombdíszítés között türkizek és zománcos, gyöngybibés virágok. Közepén nyolcszögletes vörös kő. Átm. 10·9 cm. Brassó, XVII. sz.
Heftel. Silber, vergoldet. Plastisches Laubwerk mit Türkisen und Emailblüten. In der Mitte achteckiger roter Stein. Brassó, XVII. Jh. Gróf Andrássy Géza.

349. BOGLÁR. Aranyozott ezüst. Kerek. Kúpos oldalán leveles díszek között nyulak és oroszlánok. Felső lapján nyolc félgömbidomú dudor közt áttörtművű, karéjos szélű lemezen nagy csiszolt kristály. Átm. 13·5 cm. Erdély, XVII. sz.
Heftel. Silber, vergoldet. Rund. Am Rande Hasen und Löwen. In der Mitte von acht Halbkugeln umgeben, auf durchbrochener Scheibe grosser geschliffener Kristall. Siebenbürgen, XVII. Jh. Gróf Andrássy Géza.

350. KILENC KÜLÖNFÉLE KIS BOGLÁR. Aranyozott ezüst. Áttört, részben festettzománcos, virágdíszes rozettán türkiz, smaragd, gránát és gyöngyszemes díszítések. Átm. 2·5—3 cm. Erdély, XVII—XVIII. sz.
Knöpfe, 9 Stück verschiedene. Silber, vergoldet. Auf durchbrochener, z. T. emaillierter, blumengeschmückter Rosette Türkisen, Smaragde, Granaten und Perlen. Siebenbürgen, XVII—XVIII. Jh. Glück Frigyes.

351. TIZENNÉGY KÜLÖNFÉLE BOGLÁR. Arany- és aranyozott ezüst. Ékköves és gyöngyös rozettadísszel. Erdély, XVII—XVIII. sz.
Knöpfe, 14 Stück. Gold und Silber, vergoldet, mit Schmucksteinen und Perlenrosetten. Siebenbürgen, XVII—XVIII. Jh. Magántulajdon.

352. TÍZ KIS BOGLÁR. Aranyozott ezüst, egy arany. Áttörtműves, levéldíszes, fehér alapon festettzománcos rozettán piros ékkövek valódi és álgyöngy díszekkel. Átm. 2·5 cm. Erdély, XVII—XVIII. sz.

Erdélyi kiáll. 1931
347. 17

H. D.

HD

mesterjeg XVI–XVII.

n. aranyboglarón

(Csenger)

l.

Arch. Ért. 1934. 103. l.

Kejpel 104. l.

105. l.

Csontesskör, öskori VIII. 172.

1407. KUPA FEDŐVEL, aranyozott ezüst, felfelé keskenyedő hengeres testtel, pc
renaisance diszitéssel. A kissé boltozatos fedőn hasonló technikával Bátl
képe S . B . D . G . R . P — M . D . T . E . L . körirattal. A fedő sarok körü
tője két gömbben végződik. A födelén belül Báthori cimer (három agyar
sárkánnyal övezve. SOPHIA : BATHORI : D : G : PRISA : TRA : PA : RE
SIC : COISA körirattal. A kérdőjel alaku fül lent szivalaku kis pajzsban
mesterjegygyel. Nagyszeben, XVI—XVII. sz.
M. 11.5 cm. A talp átm. 8.6 cm. III

Ernst Múzeum aukciói
XV (1921)

ncolt arabeszkes
ori István mell-
l felnyilik, billen-
) farkába harapó
: HUN : D : TE :
végződik. H. E.

usztr. LIII. tábl.

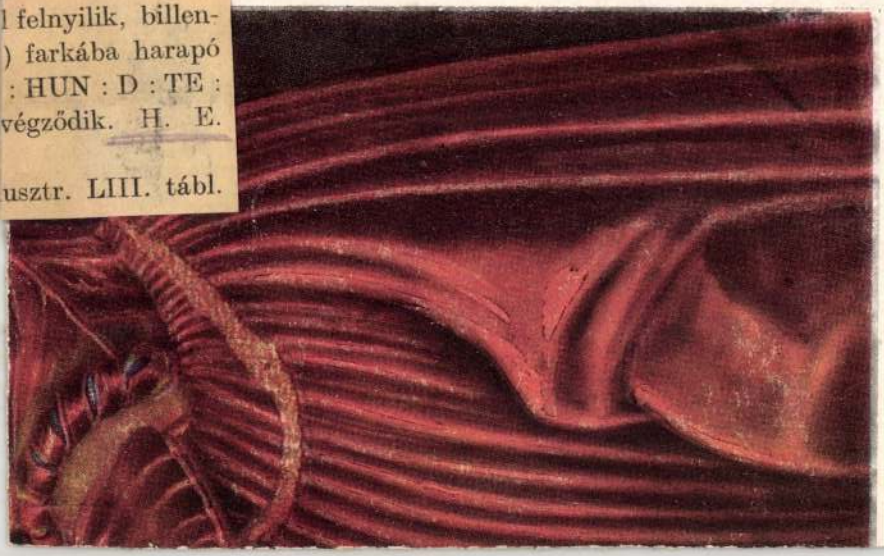

H. E. mesterjegy

Nagyszeben XVI–XVII sz.

l.

Ernst Muzeum aukcioi

XV. 86 l

841
662

H. E.

Ötvös Nyitra

Könnagyötvi

278 l.

1580

Nr. 1568

HE

Kanál. — Löffel.

† Sporzon Pál, Magyaróvár — Ung.-Altenburg.

CSINALTATA : A : KOL : ORTH : ECCLANAK : A : 1685. Aranyozott ezüst. A kolozsvár-belvárosi ref. egyház tulajdona.

37. **Fedeles kanna.** Késő renaissance dísszel, fedelén tobozzal. Aranyozott ezüst. Fenekének felirata: TEKINT : NAGY : KEMENY : JANOS : S : HAZAS : TARSA : TEK : NAGY : TELEKI : ANNA : CSINALTATA : KOL : ORTH : ECCLANAK : A : 1685. BD. A kolozsvár-belvárosi ref. egyházközség tulajdona.

38. **Fedeles kanna,** domborított barokk ékítményekkel, fedelén egykor gyöngyökkel díszített agancsos ülő szarvassal. Fedelének belsejében vésett mérleg és H. F.s monogramm. Aranyozott ezüst. XVII. század. A kolozsvári egyesült evangélikus egyházközség tulajdona.

39. **Keresztelőkannácska és tál.** Aranyozott ezüst. A kanna felirata: „AQUALIS PRO AFFUSIONE AQUAE BAPTISMATIS CURATUS A PIAE MEM. CATARINA CSILLAG ANNO DNI. 1690." A tál felirata: „PELVIS PRO EXCIPIENDA AQUA BAPTISMALI CURATA A PIAE MEM. CATARINA CSILLAG ANNO DNI. 1690." A kolozsvári piarista rendház tulajdona.

40. **Kehely.** Késő-renaissance domborított dísszel. Feliarta: „RENOVA : CUM GE D IOH DACZO. ANNO : 1693 :" Aranyozott ezüst. A sepsiszentgyörgyi református egyházközség tulajdona.

41. **Kanna.** Több különböző jellegű (gotikus, késő renaissance, keleties) darabból összeforrasztva. Öblös oldalán két koszorúban: „BALO MATYASNE BAKAII IVDIT 1695" és „AZ MAROSVASARHELYI ECCLESIAE." Aranyozott ezüst. A marosvásárhelyi ref. egyházközség tulajdona.

42. **Kehely.** Csészéje renaissance stílusú áttört ezüst foglalatban. Hatkaréjos talapzatán domború késő-renaissance ékítmény és a következő felirat: AM : H : OSTER. TAGE GOTT UNDT DER EUANGELISTEN KIRCHEN CLAUSENBURG ZU EHREN GEOPFERT VON JOHANN BAKOSS 1695. Aranyozott ezüst. A kolozsvári egyesült evangélikus egyházközség tulajdona.

43. **Pohár.** „Cápás pohár". Sodronyokból kalapált oldalán koszorúban két bevésett családi címer. Körülöttük koszorúban írás: PETKI NAGY SIGMOND 1696 — KOVATS IVDIT 1696. Ezüst. Dr. Málnási Bartók György egyet. tanár tulajdona.

44. **Kehely,** késő renaissance domborított dísszel. Aranyozott ezüst. XVII. század első fele (?). Az ilyefalvi ref. egyházközs. tulajdona.

Erdélyi művészeti kiállítás
Kolozsvár 1941.

45. **Kehely,** késő renaissance domborított dísszel. Talpa hiányzik. A pohár oldalán teve, őz és róka. Aranyozott ezüst. XVII. század. Az illyefalvai ref. egyházközs. tulajdona.

46. **Fedeles kehely.** Aranyozott ezüst. XVII. sz. A marosvásárhelyi ref. egyházközség tulajdona.

47. **Cápás pohár.** Poncolt felülettel, koszorúban felirattal: „KASZONI ANDRAS KOCSIS KATA." Aranyozott ezüst. XVII. század. A kolozsvári piarista rendház tulajdona.

48. **Serleg,** vésett ékítményes szegéllyel. Ezüst. XVII. század. A kolozsvári piarista rendház tulajdona.

49. **Hengeres edény.** Bambusztörzs. Tetején és alján ezüst veret. A törzset csavarosan két szőlőindás ezüst pánt fogja át. Késő gotikus munka. XVII. század (?). A kolozsvár-belvárosi ref. egyházközség tulajdona.

50. **Diadém.** Sodronyra erősített virágékítmények és kis koronák. Arany, rekeszzománc és igazgyöngy dísszel. XVI. század? Br. Bánffy Jánosné Ugron Rozália tulajdona.

51. **Melltű és két fülbevaló.** Ezüst, gyöngyökkel és dalmatinokkal XVII. század. Br. Bánffy Jánosné Ugron Rozália tulajdona.

52. **Két karperec.** Aranyozott ezüst, hidegzománc festéssel, igazgyöngy, türkiz és dalmatin berakásokkal. XVII. század. Br. Bánffy Jánosné Ugron Rozália tulajdona.

53. **Hét boglár.** Arany filigrán igazgyöngyökkel. XVII. század. Br. Bánffy Jánosné Ugron Rozália tulajdona.

54. **Nyaklánc és melltű.** Arany filigrán igazgyöngyökkel. XVII. század? Br. Bánffy Jánosné Ugron Rozália tulajdona.

55. **Melltű.** Ezüst, festett hidegzománc, kék és zöld rekeszzománc dísszel. Br. Bánffy Jánosné Ugron Rozália tulajdona.

56. **Fülbevaló.** Kígyóalakú, zománcozott arany. XVII. század. Teleki Domokos gróf tulajdona.

57. **Gyöngyös párta,** arany filigrán munkával, a gernyeszegi református templom cinterméből. XVII. század. Teleki Domokos gróf tulajdona.

58. **Melltű.** Hattyú-alakú. Arany, színes zománc és a középen nagy igazgyöngy. A marosvécsi barokk ref. templom kriptájából, Kemény Simonné Teleki Anna koporsójából. XVII. század. Báró Kemény János tulajdona.

59 **Pohár,** domborított pikkelyes dísszel, hősök és uralkodók érmeivel. Aranyozott ezüst. XVII. század. A kendilónai ref. egyh.-közs. tulajdona.

M. D. K.

H. G. ötvös

Ostyatartó-doboz Késmárkon XVI. sz.

repr.

Bruckner Győző: Késmárk szab. kir

város műemlékei. kperjes 1908. 71. l.

H F mesterjegy

Nagyszeben
XVII. sz

219. NAGY TALPAS POHÁR, részben aranyozott, talpán csigás dísz, az öv felett és a peremen csigásdíszű lambrequin fut körül, oldalán hasonló díszű négyágú kartusukban három római érem. M. 24·5 cm. H F mesterjegy. Erdély (Nagyszeben), XVII. sz. e. f. — Gróf Andrássy Géza.

VI... ...GYAK...

1061. ... atönkre támaszko...
...er, sich an einen ...

1... ...egykarélyos kobakalak, ...

... KÖTŐ, öntött bronzszob...
...gur, mit japanischem Meist...

...DAY SAROLTA MELLSZOBR...
...IX. sz. e. f. — Charlotte Corday...

... GEORGE SAND MELLSZOBROC...
XIX. sz. e. f. — George Sand, Bro...

1066. FEKVŐ TIGRIS, öntött bronz, o...
Francia, XIX. sz. — Liegender T...
Guss von Barbedienne. Französisch...

1067. A LEMONDÁS (la resignation) ö...
1852. Francia, 1852. — Die Entsag...
Französisch, 1852.

1068. FURULYÁZÓ IFJU, öntött bron...

gyöngyök, gyémántok és cabochon-szafirok. XIX. sz. —
Cabochon-Safire in Goldfassung. XIX. Jh.

zománc alapon 6 gyönggyel és kis gyémántokkal. Bider-
ckige Rosette, auf schwarzem Emailfond 6 Perlen und

számos gyémánttal. Bidermeier. — Brustschmuck, Gold,
Diamanten besetzt. Biedermeyer.

ehér zománccal, gyémántokkal, egy rubinnal és csüngő
muck, Gold, kartuschenförmig, mit blau-weissem Email,
als Pendeloque. Biedermeyer.

ejében fekete onix alapon gyémántokból alkotott kereszt.
r viereckige Kopf zum öffnen, darin auf schwarzem Onix-
n, e. H. XIX. Jh.

anyozva, szines ékkövekkel. Bécs, 1778. — Marienkrone,
ucksteinen. Wien, 1778.

ncos levélalapon kis ékkövek. Bidermeier. — Armband,
leine Schmucksteine. Biedermeyer.

egymásba fonódó kettős karikát fog. Ékkövekkel. Bider-
zwei einander verschlungene Doppelringe haltend. Mit

és 8 kisebb gyémánt, rozettaszerüen foglalva. Bécs, XIX.
und 8 kleineren Diamanten in rosettenförmiger Fassung

H. G. mesterjegy

Késmárki (?) belyeg-
gel.

Ostyatartó doboz,
erüstből.
1686.

Késmárki ág. ev.
fatemplom tulajd.

Div Felsőm

233. l.

48. Erekly emuz.

fordult

ra ~~néz~~. Füleinél előre fésült haja és
szomántgallérú atillája felett kö-
rolja át. Körirata: »LÁZÁR VILMOS«,

rmü, átmérője 63 cm.

zi emlékek muzeumából (107/95) Nº VII.)
ki 14985 sz. leirat alapján.

58

1339

H. G. mesterjegy

873. TALPAS POHÁR, ezüst, részben aranyozva, trébelt diszitéssel. Peremén lambrequin diszben gyümölcsfüzérek, talpán fák közt épületek. Mesterjegye H. G. — M. 14.5. Brassó, XVII. sz.

Ernst Muzeum aukcioi

II.

gen. 18. Jh. letztes Viertel. Gerahmt. H. 3.7. Br. 2.7. *Illustr.* Taf. XCVI.

331. OVALE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Hüftbild eines stehenden Herrn in schwarzem Frack, weißen Vatermördern und weißen, gestreiften Beinkleidern. Im Hintergrund Baum. Englisch (?) 19. Jh. Anfang. In schwarzem Holzrahmen mit Bronze-Appliken. H. 7.2. Br. 5.5.

332. OVALE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Hüftbild, laut alter Notiz auf der Rückseite den Herzog von Reichstadt darstellend. In Holzrahmen. H. 7.3.B r. 6.

333. OVALE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild einer Dame von vorne gesehen, in weißem Kleid, rotem Schal und Stuart-Spitzenkragen. Um den Hals dreifache Perlenkette. In Gold-filigranrahmen. Empirezeit. H. 5. Br. 4.3. *Illustr.* Taf. XCVI.

334. OVALE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild eines Herrn in blauem Frack, mit gepudertem Haar. Um 1800. Gerahmt. H. 4.8. Br. 3.5. *Illustr.* Taf. XCVI.

F. sz. *Lf. Nr.*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1953	H G	Az ötvöscéh ezüstpecsétje. — *Silb. Zunftsiegel d. Goldschmiede* „1630." Museum, Selmecbánya — *Schemnitz.* Arch. Ért. 1891, 92. (Mihalik J.)

1029 # 6201

M. D. K.

H. G. B. festő St. Pölten

1763 ban festett Szentháromság c. képe a Zichyek kási képtárában. Másolata a balassagyarmati r. k. templom főoltárán.

Balassagyarmat városképi és műemléki vizsgálata. Bp. 1953 11.

H I. mesterjegy

Brassó XVII. sz.

1166. KIS TUSKEVERŐ, kinai felirattal.
China.

1167. KOAN-JIU SZOBRA, gyökérfából fa
China.

FÜZÉR, faragott szemekből, melye
eschnitzten Gliedern, welche je eine

IMPIPA, berakott világoszöld ja
t, mit Mundspitz. China.

1170. ANDARINGOMB, egy I
kn Lapis lazulli, zwei Carn

1171. KIS V négyszögü testtel,
flacher v Form. China, XI

1172. TÁLCA, négy etben kinai
chinesische Stic

1173. ÁLLÓ ANGYALSZ ezett
stehend, Holz bemalt, Sc

1174. LEBEGŐ ANGYALKA, aragott
Engelchen, aus Holz geschnitzt, farb

1175. ÁLLÓ ÓRA, faragott fa, feketére
római alakjával. Osztrák, XVIII. sz.
teilweise vergoldet, mit Römerfigur.

237. NAGY POHÁR, poncolt oldalán vésettrajzú levél-
koszorúban WP monogramm, 1678. évszámmal. M.
16·6 cm. H I mesterjegy. Brasó, XVII. sz. m. f. — Gróf
Andrássy Géza

Csanyi régi ezüst
33. l

sonló az előbbihez, de kisebb. Magyar, XVIII. sz. v. —
1183, jedoch kleiner. Ungarisch, E. XVIII. Jh.

ozott bronz, négyszöges állványnál ülő olvasó nőalak.
er und Bronze vergoldet, eine lesende Frauenfigur dar-

rm.üves cimerrel, sárkányfejjel és vadászcimerrel. Német.
fdekor. Deutsch.

tt és aranyozott fa. Osztrák, XVIII. sz. — Zwei kniende
sterreich, XVIII. Jh.

aragott és aranyozott fa. Magyar, Louis XVI. — Zwei
ldet. Ungarisch, Louis XVI.

veg, felnyuló szárral. XIX. sz. — Essig-Ölbehälter, China-

ezüst és köszörült üveg. Osztrák, XIX. sz. v. — Gewürz-
s Glas. Österreich, E. XIX. Jh.

ókás gazdag faragásu elefántcsontszárral. A pipán elől
nkpfeife, Meerschaum, das Elfenbeinrohr reich geschnitzt,
XIX. Jh.

fa, két Herkules alakjával. Osztrák, XIX. sz. e. — Uhr-
mit zwei Herkulesfiguren. Österreich, A. XIX. Jh.

etében domboru himzés. Bidermeyer. — Lichtschirm, in
i Biedermeier

H I. mesterjegy

Erdély XVII.

127. CÁPÁS POHÁR. Ezüst, egykor aranyozott. Szájánál vésett koszorúban 1678-as évszám és PW betűs monogramm. HI mesterjegy. M. 167 cm. Erdély, XVII. sz. Becher. Silber, einst vergoldet, gepunzt. In gravierter Kranz 1678 PW. HI Meisterzeichen. Siebenbürgen, XVII. Jh.

Gróf Andrássy Géza.

Erdélyi kiáll. 1931

AUS
SIEBENBÜRGEN

BUDAPEST 1931

M. D. K.

H. J. mohácsi mesta

Csángi 1954. 59., 104., 116. l.

H. I. A

ötvös Trencsén
Könnegyötvj. 356 l.

2121

Nr. 2113

H I A

Pohár, XVII. század. — Becher, XVII. Jh.

Mus. Nat. Hung.

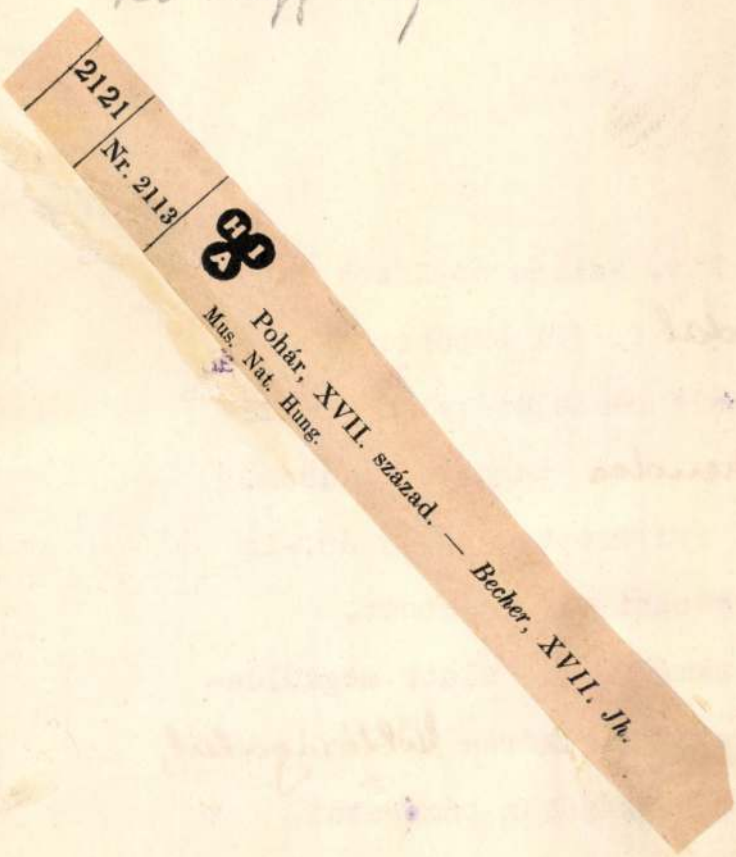

kir. Vallás és Közoktatás-

dal f. évi október 19.-én

kelt rendeletével a Műemlé-

[illegible] tagjává az 1932.

évi szeptember hó 30.-ig

nevezni méltóztatott.

okmányt ./. alatt megküldé-

ettel felkérem Küldöttségedet,

munkájában támogatni

ember hó 9.-én.

H J mesterjegy,
Brassó XVIII sz.

1046. BILLIKOM, gerezdes testén sávokban barokk akantusz leveles diszitéssel, az egyikben ferdepólyás cimerpajzs. Brassó, XVIII. sz. H. J. mesterjegygyel. M. 20 cm., sulya 730 gr.

Ernst Museum aukció
I.

ıyek megmentése.

s változásokat szültek; egyszerre megindult a műtár-
oru előtt is nagy méreteket öltött, de azóta hogy Né-
fokozottabb mértékben állott elő. Ez a veszély a mai
lyozhassam, hogy egy-egy nagyjelentőségü iparművészeti
ön egyszerüen idegenbe, hanem bent maradhasson az
közönként nagyszabásu aukciók rendezésével is kiegé-
széletes kimerülését igyekezünk ilykép megakadályozni,
ollár ellen, amire a háboru után még sokkal nagyobb
tscher Róbert épitész nagyszabásu porcellángyüjteme-
ajta műtárgyakban fölötte szegények vagyunk, szegé-
ményt emelek ki. A gyüjtemény aukcionálásáért Ber-
köszönetet mondok Holitscher Róbert urnak hazafias
gyüjtemény itthon való aukcionálásába beleegyezett.

H. K. mester
kőfaragó XV. 7.

XVII. TÁBLA

Horváth Endaiköf

H. K. mester kőfaragójele
mesterpaírokban. XV. sz. vége.
Pest, Uri utca 36. sz. ház udvarán

H. K. mester

köfaragó

XV. sz.

l.

Horváth budaiköf

42. l.

96

Kiggel

H. L. mester

ónkancsója

l.

Fürsthangsz

33. l.

H. K

ötvös

H keresztnév, K vezetéknév.
Besztercebányán a XVI
század végén. Készítette
1576 ban az alább böven
leírt és rapókkal kísért
poharat. Amegiben kide
ziteni öskerülne a mestert
ez a cikk feltasználandó.

Báró Radvánszky Béla:
Radvánszky György nász-
pohara 1576 ból. Arch
Ért. 1883. Ujf. III. köt. 73-82

Holl, Stephan 101 (Stuttgart
Honnecourt, Villard de, 96

Hyld Jacob 106

HLER

a hétkársi fóoltár
mestere 1516

l.

Hekler M M Tört

101. l.

Gazdasági gépek mintái a székesfehérvári múzeumban

VIII. 186.

H. N. mesterjegy

Brassó 1682

129. MIKES KELEMEN POHARA. Aranyozott ezüst. Vésettrajzú faágas díszítéssel és címerrel. M. 14·3 cm. Brassó, 1682. H. M. mester műve.
Becher des Klemens v. Mikes. Silber, vergoldet, graviert. Mit Zweig und Wappen geschmückt. Meisterzeichen H. M. Brassó, 1682. M. N. Múzeum.

Erdélyi kiáll. 1931

MŰVÉSZETI MÚZEUMOK BARÁTAINAK
EGYESÜLETE

VEREIN DER FREUNDE DER KUNSTMUSEEN

ERDÉLY
RÉGI MŰVÉSZETI EMLÉKEINEK KIÁLLÍTÁSA
AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN

AUSSTELLUNG

H. M. mesterjegy

Brassó XVII. sz.

Ernst Muzeum aukció

XXVII

1745. TALPAS POHÁR, ezüst, részben aranyozva, trébelt csigás és gyümölcsös lambrequindiszítéssel. H. M. mesterjeggyel. — Becher, Silber, teilweise vergoldet, mit getriebenem Lambrequin-dekor. Brassó, XVII. sz.

Christus mit dem Kreuz).

inyadi).

N (Sommerunterhaltung im Garten).

).

Bäuerin).

Johanne Knabe). Gróf Széchényi Miklós hagyatékából
laus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).

er Bauer mit Krug).

48. SERLEG. Ezüst, részben aranyozva. Kerek talpán trébelt áttörtműves virágdísszel, két vésett, virággal díszített szárán két öntött fül; áttörtműves, trébelt kosara virágdíszes. H. M. mesterjegy. M. 17 cm. Brassó, XVII. sz. vége.

Pokal. Silber, z. T. vergoldet. Am runden Fusse getriebenes und durchbrochenes Blumenwerk. Schaft zweihenkelig, mit zwei gravierten Blumen. Am Korbe durchbrochenes und getriebenes Blumenwerk. H. M. Meisterzeichen. Brassó, Ende XVII. Jh. BaumgartenNándor.

Erdélyi kiáll. 1931.

H M mesterjegy
Brassó XVII. sz.

273/1944

Hivatkozással a Nm.M
kelt 45.918/1944.III.sz.rendel
számu, a főváros tulajdonában
Intézete, valamint a Fővárosi
emlékké nyilvánitása ügyében a
vetkezőket jelenti.

Az épületre vonatkó
felterjesztésében foglalt adat
egyik legszebb klasszicizáló s

H. N

ötvös Nagyvarad

Kőmagyötvj - 273. l.

	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*	
1547	Nr. 1522	HN	Kanál, vésett dísszel, nyélgombjába fűzött karikákkal. — *Löffel, graviert, am Ende d. Stieles Knopf m. Ringen.* — XVI. század — *Jh.* H—*L* 13,8 Eisenstädtes Ödön, Bp. Expos. 1927 : 106.	L

HN mesterjegy

Nagyvárad XVI. sz

Csányregiczüst

19.l.

106. RÖVIDNYELŰ KANÁL, részben aranyozott, keskenyedő nyele virágos díszű kúpos gombba végződik, rajta kis karikák. H. 13·9 cm. H N mesterjegy. Nagyvárad, XVI. sz. — Eisenstädter Ödön.

19.l

zeichnet): „J. Machard."

nis). Jelezve (Bezeichnet).

hrhundert).

rhundert).

ngarischen Tiefland).

rhundert).

Vászon (Leinwand). 180×128 cm.

Markó Ferenc (Franz), (1834—1874).

347. ERDŐBEN (Im Walde). Jelezve (B
Vászon (Leinwand). 30×37 cm.

Markó Károly, id. (Karl d. Ä.) (1790—186

348. ERDEI TÁJKÉP (Waldlandschaft).
oldalon sajátkezü ajánlás Pietro Cerun
Lavirozott tollrajz (Lavierte Federze

Markó Károly id. (Karl d. Ä.) (1790—186

349. BIBLIAI TÁJ (Biblische Landschaf
Miniatür. 8×9 cm.

Markó Károly id. (Karl d. Ä.) (1790—1860)

350. OLASZ TÁJ (Ital. Landschaft). Jele
Lemezpapir (Karton). 12×9 cm.

Markó Károly ifj. (Karl d. J.) (1830—1891)

351. ARATÁS (Ernte). Jelezve (Bezeichne
Vászon (Leinwand). 29×43 cm.

Martiny S., 19. század (Jahrhundert).

353. FÉRFI ARCKÉP 1817-ből (Männlich
Fa (Holz). 16×14 cm.

1205. KARKOTO, arany, fonadékos fejjel,
Armband, Gold mit Edelsteine. Biede

1206. NYAKÉK, arany, türkizekkel és gyön
cal. Bidermeyer. — Halsschmuck, Gol

1207. KERESZTELŐ ÉREM, arany, filigrá
in Silberfiligranrahmen. Ungarisch, 18

1208. KERESZTELŐ ÉREM, ezüst, négyze
Silber, in Filigranrahmen. Ungarisch,

ASZTALDISZ, keréken járó elefántid
ines Elefanten. Wien, 1855. 1100 gr.

HELYCSÉSZE, aranyozott ezüst,
chale, Silber vergoldet, mit du

1 POHÁR, ezüst, részben ar
er, teilweise vergoldet, m

1212. H POHÁR, ezüst, véset
XV Halbkugeliger Bec
A. X

1213. GEREZ FEDŐVEL, ezüs
Gerippter kel, Silber, a

1140. RÖVIDNYELŰ KANÁL, ezüst, mezőjén belül vésett leveldisz, nyele karikás és leveles diszü gombban végződik. H N mesterjeggyel. Magyar, Nagyvárad, XVI. sz. — Kurzstieliger Löffel, Silber, darauf gravierter Blätterdekor. Ungarisch, Nagyvárad, XVI. Jh.

Ernst Múzeum sukciói
XLIII.

H N mesterjegy
Nagyvárad XVI. sz.

yófonás. Bidermeyer. — Lange Halskette, Gold. Bieder-

zöld zománccal, rubinokkal és gyöngyház, Merkurbotot
. Német, XVII—XVIII. sz. — Gehänge, Gold, in Form
Perlmutter, hält einen Mercurstab. Auf Perlenkette hän-

ában brilláns. XIX. sz. — Ring, Gold, drachenförmig mi

ncos szemekből, négyzetes kékzománcos csatjában 5 gyé-
, aus blauweisse Emailglieder, in der Schliesse 5 Diamanten.

ános lánc, kis brillánsokkal szegett kék zománcos csattal.
granketten in drei Reihen, die Schliesse zieren Email und

kal, ovális fejében kis gyémántokkal szegett szafir. XIX.
im ovalen Kopf Safir und kl. Diamanten. E. H. XIX. Jh.

ncos középmezőjén smaragd és gyémántok, oldalt gyön-
IX. sz. e. f. — Brosche, Gold Emaildekor und Edelsteine.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPEST

1974 JAN
H.P. építőmester

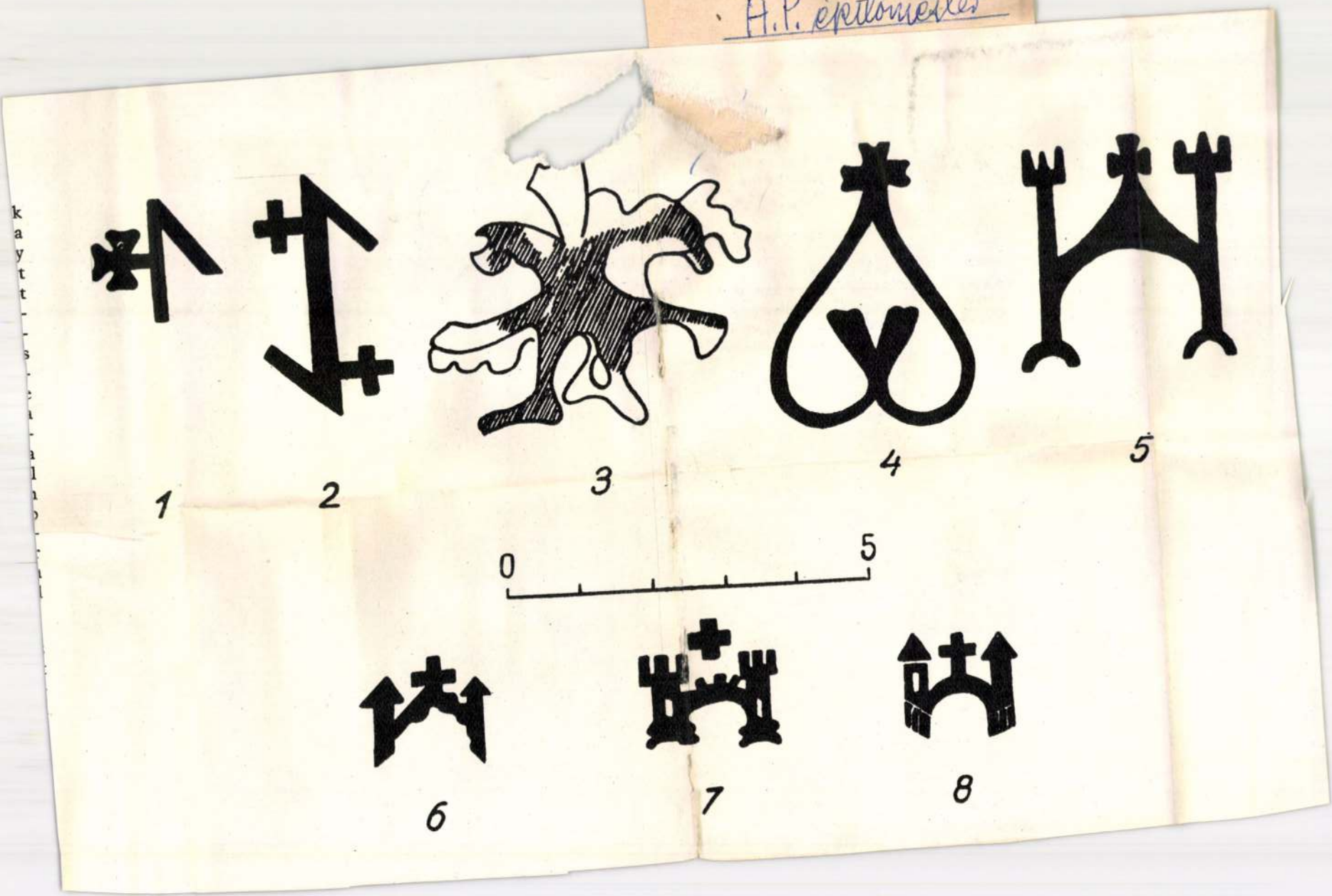

hat
korc
szeg
régi

Nyáron ... alja vizét egy jóhumorú asszony: „Itt a libapezsgő! Falmelléki friss csapolás!" Így siet végig a vásáron, s ha jó eredménnyel járt, beszalad egy-egy házba, hogy a vízvezetékből újra megtöltse korsóját.

A Balta-köz és az elöljáróság épülete közötti szakaszon — konyhaeszközök és vasedények kirakata mellett — a Szentháromság térre érkezünk. Itt, a Tárnok utca másik sarkánál a kertészek cserepes és vágott virágai illatoznak. Színpompájukkal ellentétes az ott álldogáló, kopott ruhájú planétás bácsi, ahogy a falnak támaszkodik. Öreg papagája a faládából egymás után húzza ki csőrével a cédulára írt jóslatot. Bőven akadnak kíváncsiak, hiszékenyek, akik ezért is fizetnek. Már gyerekfejjel eltűnődtem azon, hogyan lehet megélni ebből a dologtalan foglalkozásból? És hogy kettőjük közül vajon melyik tartja el a másikat?

Tudvalevő, hogy a századforduló idején ezen a helyen három-négy lakóház áll, mindegyik egyemeletes. Ez a házsor a templom déli oldalával utcát alkot a Jezsuita lépcsőig. Ez a Szentháromság utca vége. A kocsiút közepén vannak kiállítva az asztalos- és kádármesterség remekei: kisebb-nagyobb teknő, dézsa, zsámoly, padka, gyúródeszka, kosarak stb.

A házsor mellett az egyik stand lábbeliket kínál: csizmát, cipőt, papucsot. Fel is próbálható a mögötte álló ház kapualjában. A másik standon kalapot árulnak. Nyáron szalmakalap üres formáit, s ahhoz ki-ki választ magának virágdíszt, ahogy a divat megkívánja. Majd otthon kibélelik s földíszítik.

A Szentháromság utca másik részén, a Bástya-

H. P. építőmester alakja az Eichstatt-i mortuariumon (1497)

H. P.

Štvrs Komarom

Kőmagyštvj: 178. l.

	1040	Nr. 1013	Díszkanál. — *Prunklöffel.* — „1657.“ Mus. Nat. Hung.

H R mesterjegy

Brassó XVII. sz.

Csanyi régiczüst 29. 8

196. TALPAS POHÁR, részben aranyozott, talpán trébelve két nyulat üldöző kutya, peremén szárnyas angyalfejek és későbbi német felirat 1702 évszámmal. M. 13·9 cm. HR mesterjegy. Brassó, XVII. sz. — Wolfner Gyula.

1685. KÉTOSZLOPOS J[illegible]SZ IMASZŐN[illegible]
sz. v. — Ghiord[illegible]pich. E. [illegible]

1686. ANATOL-IM[illegible]zöld imafül[illegible]
XVIII. sz. [illegible]ner Gebettepp[illegible]

1687. JORDE[illegible]YEG, sárga fülkév[illegible]
XIX [illegible]8 cm.

1688. F[illegible]U SELYEMSZŐNYEG, [illegible]
[illegible]Muster. XIX. Jh. 125×16[illegible]

[illegible]LOPOS JORDESZ IMASZŐ[illegible]
[illegible]zővel és kék friezzel. Herati k[illegible]
[illegible]en, weisse Nische, braunes Boger[illegible]

[illegible]. KAZAK-SZŐNYEG, fehér tükrében [illegible]
XIX. Jh. 150×272 cm.

1691. KAZAK-SZŐNYEG, téglavörös tükréb[illegible]
A. XIX. Jh. 165×156 cm.

1692. BOCCHARA-SZŐNYEG, vörös szinez[illegible]
teppich, XIX. Jh. 177×270 cm.

1693. EURÓPAI SZMIRNA-SZŐNYEG, ba[illegible]
Europäischer Smyrnateppich. XIX. Jh.

1694. SZMIRNA-SZŐNYEG, fehér tükörrel [illegible]

krében nagy vörös rozetta, leveles rozettás kerettel. XVIII
n Spiegel grosse Rosette. XVIII. Jh. 138×100 cm.

, fehér boltmezővel, széles háromsávos kerettel. Anatolia,
vei Säulen. Anatolien, XVIII. Jh. 180×115 cm.

ben rozettacsokor, tulipános kerettel. XVIII. sz. — Ladik-
setten. XVIII. Jh. 190×108 cm.

imafülkével, kétoszlopos barokk boltivvel. Vörös kerettel.
ch, mit barocker, weisser Nische. XVIII. Jh. 165×115 cm.

oszöld boltmezőjében vörös szegfücsokor, fehér alapu indás
s Gebetteppich, lichtgrünes Bogenfeld, darin roter Nelken-
m.

ében szegfücsokor, indás keretében kampós disz. XVIII. sz.
rauss. XVIII. Jh. 176×110 cm.

kéjében lecsüngő virágos sáv, négysávos kerettel. XVIII. sz.
uen Nische herabhängende Blumengirlande. XVIII. Jh.

skeny vörös imafülkével, rozettás kerettel. XVIII. sz. e. —
chmaler roter Nische. A. XVIII. Jh. 105×136 cm.

szinezésü, heráti rajzzal. (Hibás.) XVIII. sz. — Beschir-
(Schadhaft.) XVIII. Jh. 160×315 cm.

H R M 1653

falfestő

Sárvári kastély

l.

Hekler Ung

102. l.

Jegyzék.

		Fizetendő Budapesten	
		Korona	Fillér
	Tokai m. I. barna	50	
		50	
	[illegible] 4 koron		

H. R. M. 1653

festő

Sarvár

l.

Thirfelrödmantul

280. l.

STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER

ostromot ábrázoló s Buquoy tábornokkal kapcsolatos metszeteken.[306] A bécsi áll. könyvtárban őrzött Historia Hungariae (1632) több magyar huszárcsataképet őriz. E képek Callotra és Stefano della Bellara emlékeztetnek, az előtérbe állított kopjás huszárok felnagyított s grafikailag is erélyesebben hangsúlyozott alakjaival. Szép formákkal teli, elegáns, olaszos munkák.[308]

Szintén olaszos hatásra vallanak J. W. Baur csataképmetszetei.[309] Baur római és nápolyi iskolázottsága, Cerquozzi és Stefano della Bella hatása alatt érzik a »Battaglia de Vngeri« felírású, 1634-i metszetein. A lendületes rovasroham, a technika eleganciája s a telt idomú ló- és lovasalakok megkapó szépségűek.[310]

A XVII. század egyik kedvelt műfaja volt a csatakép. Cerquozzi, Borgognone, Tempesta, Wouwerman, Snayers, van Meulen tevékenysége erre a századra esik: általánosan kedvelt műfaj ez s különösen az állandóan harcban álló Magyarországon, ahol az életnek csaknem minden megnyilvánulása ekkor a harcra és a küzdelemre volt beállítva. Még arcképet is nehezen lehetett elképzelni harci motívumok nélkül. A XVII. század közepétől válik divatossá a csatajelenetek ábrázolása az arcképmetszetek hátterében. Esterházy Pál nádor ifjúkori arcképén (1645) a háttérben két lovascsapat rohan egymásnak,[311] Zrínyi ismert lovasarcképén is svadronokat látunk a háttérben.[312] Thököly Imre mögött[313] s II. Rákóczi Györgynek Pierre Aubry metszette arcképén [314] lovascsapatok csoportosulnak. S így van ez a legtöbb esetben.

II. Rákóczi György szerencsétlen kimenetelű lengyel hadjáratait a svédek legnagyobb XVII. századi mestere is megörökítette. Dahlberg Erik gróf marsall, a nagy hadvezér és a korszakalkotó erődépítő (1625—1703), X. Károly király táborkari főnöke volt s megörökítette királya hadjáratainak nevezetesebb jeleneteit. Pufendorf kiadásában jelentek meg e lapok, többnyire idegenek metszetében.[315] Igy látjuk a visztulai átkelést Sacrozinnál,[316] X. Károly és Rákóczi találkozásának ünnepélyes jelenetét Meidboitzánál és Schmielownál,[317] a két uralkodó átkelését a Visztulán Zavichostnál[318] és Breest mozgalmas ostromképét.[319] Az Itáliában iskolázott Dahlberg kiváló távlattani érzékkel, széles, barokkos felfogásban adja ezeket a reprezentatív képeket, az előtérben felnagyított alakokkal. Ez a beállításbeli fogás, olasz forrásból eltérjedve, a XVII. század közepétől kezdve mind általánosabbá válik.

A maguk nemében egyedüliek a XVII. századi sárvári csata-képfreskók ; társtalan falképeink e korból. A Nádasdyaké volt akkor az ősi sárvári kastély, midőn az ebédlőterem mennyezetére

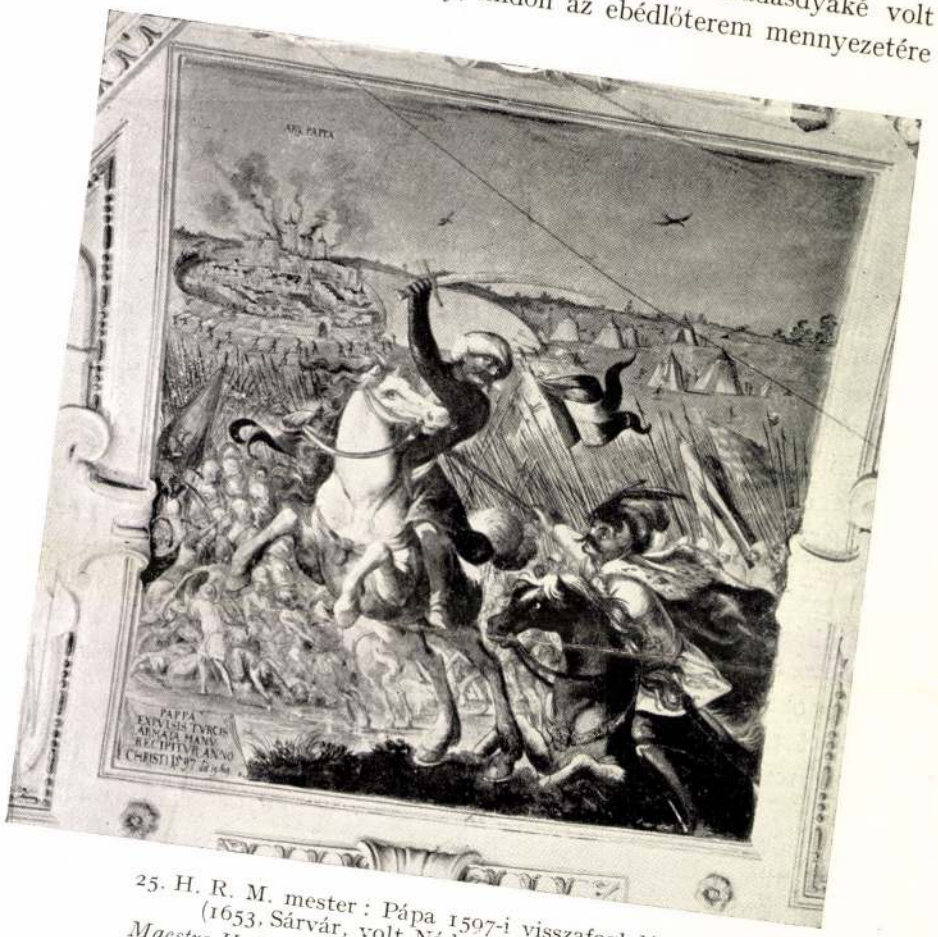

25. H. R. M. mester : Pápa 1597-i visszafoglalása (1653, Sárvár, volt Nádasdy-kastély).
Maestro H. R. M.: La riconquista di Pápa nel 1597. (Sárvár, Castello già dei Nádasdy, 1653).

1653-ban hat nagyméretű csata- és ostromképet festett egy ismeretlen mester, aki magát H. R. M.-nek szignálja. A képek tárgya az 1593—1602-i hadjáratokból veszi tárgyát. Az első a sziszeki csatát adja, amint Nádasdy Ferenccel az élén a magyar hadak üldözik a pogányokat. A másik kép Tata visszavételét, a harmadik Pápát (25. kép), a rosszul restaurált s kevéssé élvezhető negyedik kép a

hűségére s ebben Siebmacherre támaszkodik, ami különösen Buda képénél szembeötlő, a sok karcsú minarettel.[322] A freskók már tárgyuknál fogva is mélyen jellemzők a XVII. század érdeklődésére, amely egy magyar főúri kastély ebédlőtermében is csak harci jeleneteket kívánt látni. E jó képek kétségtelenül befolyásolták az itt 1769-ben dolgozó Dorffmaister Istvánt is, aki Szigetvárt és Szentgotthárdon festette csatafreskóit s amelyekről a következő fejezetben részletesen szólunk.

* * *

A török hadszíntér a hatvanas években újra nagyon mozgalmassá vált. Új erőfeszítések történtek a török veszedelem megtörésére. Az 1663—65-i harcok, Zrínyi és Souches hadjáratai, majd a szentgotthárdi csata újra nagyszámú metszet készítésére adott alkalmat. Témamegoldásban azonban kevés újságot látunk. Az ismert képszerkesztésben találkozunk Párkány 1663-i ostromával egy egykorú olasz metszeten;[323] Érsekújvár ostromát rengeteg egykorú metszet és röplap adja,[324] köztük Bouttats Gáspár (1640—1965), a nevezetes s magyar tárgyú dolgokkal sokat foglalkozó antwerpeni csataképmetsző tiszta rajzú, olasz felirású ostromképe.[325] Zrínyi Miklós Eszékig vezetett hadjáratának,[326] Kanizsa ostromának[327] s kivált Zerinvár elestének,[328] Pécs,[329] Nyitra, Győr,[330] Léva[331] ostromképeinek, főként olasz kéztől származó metszeteivel találkozunk még. Általános érdeklődést keltett a szentgotthárdi csata; Sandrartéknak és társaiknak bő alkalma nyílt a nagy kavarodást és kaszabolást érzékeltetni.[332]

A különálló lapok mellett a hatvanas években is seregestől jelentek meg a krónikák, amelyek a régi események felelevenítése mellett az 1663—65-ieket is illusztrálják.[333] Kiemelkedik érdekességben és elterjedtségben az Ortelius Redivivus. Egyik élelmes német kiadó, Meyer, az Ortelius Chronologiájának népszerűségét s az újra ismételhető kiadások nagy jövedelmezőségét felismerve, adta ki az »Ortelius Redivivus et continuatus oder der ungarischen Kriegsempörungen historische Beschreibung« etc. (Frankfurt 1665) c. könyvét, amely az elmúlt század nevezetes ostromainak és csatáinak képét a régi Siebmacher-metszetek nyomán hozza, kiegészítve a friss eseményekkel. Ezek a képek általános elterjedtség-

veszprémi csatát, az ötödik Buda 1602-i ostromát (26. kép), a hatodik Kanizsa ostromát s az utolsó Győr visszafoglalását (1598 márc. 29.) ábrázolja.[320] A képek mindegyike latin nyelvű felírással van ellátva ; festőjét az azonos vagy hasonló monogrammos mesterek közül s stílusbelileg sem tudjuk azonosítani. Kétségtelen, hogy a festő nem volt kortársa a századeleji eseményeknek s azokat valamelyik metszetgyüjtemény után másolta ; kompozíciójában azon-

26. H. R. M. mester : Buda 1602-i ostroma (1653. Sárvár, volt Nádasdy-kastély).
Maestro H. R. M.: L'assedio di Buda nel 1602 (Sárvár, Castello già dei Nádasdy, 1653).

ban nem követi a szokványos ostromképeket, szabadon szerkeszt az ismerős topográfiai motívumok nyomán s mesterségbeli tudása sem jelentéktelen. A képek előterébe, baloldalt rendszerint nagy lovascsoportozatot állít, Bella modorában, befelé forduló lovakkal — mint Tata ostrománál. Mélyen a háttérben a vár s a középteret a küzdő csapatok foglalják el. Mivel a képek felváltva téglaalakúak és négyszögesek, a mester szabadon változtatja a képszerkesztést. A legszebb és a leggondosabban festett e képek közül kétségkívül a budai ostrom, az előtér kopjás lovascsoportozatával s a messze elterülő erődítések előtt a küzdő csapatok szélesen elnyujtott sorozatával.[321] A képszerkesztés modora olasz forrásra vall, Cerquozzi, Tempesta hatására s némileg Snayers részletező modorára. Az eklektikus mester nagy gondot fordított a várábrázolások topografiai

310. ÖVKAPOCS. Aranyozott ezüst. Két kerek kékzománcos lapján gyémántvirágos koszorúban, gyémántokból várak képei. H. 12 cm. Erdély, XVIII. sz. vége.

Gürtelschliesse. Silber, vergoldet. Auf zwei runden, blau emaillierten Platten aus Diamanten gebildeter Blütenkranz mit Ansichten von Festungen. Siebenbürgen, Ende XVIII. Jh. Magántulajdon.

311. MENTEKÖTŐ. Arany, különböző ékköves, zománcos és bogláros díszű tagokból összeállítva, végén pajzsalakú bogláros taggal, középen zománcos kerek csat. H. 64·3 cm. Erdély, XV—XVII. sz.

Mantelschliesse. Gold. Aus verschiedenen, mit Schmucksteinen, Email und Knöpfen geschmückten Gliedern zusammengestellt. Endglied schildförmig, mit Knopf; in der Mitte runde emaillierte Schliesse. Siebenbürgen, XV—XVII. Jh. Báró Herzog Mór Lipót.

312. MENTEKÖTŐ BOGLÁR. Aranyozott ezüst, öntött, áttörtműves gazdag indadísszel, türkizzel és két opállal. Átm. 5·5 cm. Erdély, XVI. sz.

Heftel. Silber, vergoldet, mit durchbrochenem Rankenwerk, Türkisen und zwei Opalen. Siebenbürgen, XVI. Jh. Magántulajdon.

313. MENTEKÖTŐ. Aranyozott ezüst. Egykori boglár részleteiből összeállított három ovális és hat négyzetes idomán áttörtműves levéldíszek, csigás, gyöngyös, ékköves és festettzománcos díszítmények. H. 39 cm. Erdély, XVII. sz.

Mantelschliesse. Silber, vergoldet. Aus Teilen eines Heftels zusammengestellt, mit durchbrochenem Laubwerk, Voluten Perlen, Schmucksteinen und Maleremail. Siebenbürgen, XVII. Jh. Magántulajdon.

314. DÍSZMAGYAR ÉKSZER, aranyozott ezüst, áttört díszítéssel, boglárokkal, gyöngyökkel és piros ékkövekkel. Öv, mentekötő, 21 türkizes gomb (XVIII. sz.), és forgórészlet. Erdély, XVII. és XVIII. sz.

Schmuck eines ungarischen Galaanzuges. Silber, vergoldet, durchbrochen, mit Knöpfen, Perlen und roten Schmucksteinen. Gürtel, Mantelschliesse, Teil einer Hutagraffe, 21 Knöpfe mit Türkisen. Siebenbürgen, XVII. und XVIII. Jh. Báró Apor István.

315. MENTEKÖTŐ. Arany. Hat négyszögű, színes, festett zománcos díszű tagból áll. Két végén fekete-fehér zománcos és rubintos bogláralakú kapocs; középen ovális csat, domború, ametisztes, festett zománcos rozettával. H. 36·5 cm. Erdély, XVIII. sz. eleje.

művű alakja négy dicsfényes női szent szobrocskája között. Átm. 11·5 cm. Erdély, XVI. sz. eleje.

Pluvialschliesse. Silber, vergoldet, gegossen und durchbrochen. Unter drei Baldachinen Maria, H. Barbara und H. Ursula, dazwischen vier weibliche Heilige. Siebenbürgen, Anf. XVI. Jh. O. M. Iparművészeti Múzeum.

305. PLUVIALE CSAT. Aranyozott ezüst. Hatkaréjú. Közepén hármas baldachin női szentek szobrocskáival. Átm. 10·5 cm. Erdély, XVI. sz.

Pluvialschliesse. Silber, vergoldet. Sechspassig. In der Mitte drei Baldachine mit weiblichen Heiligenfigürchen. Siebenbürgen, XVI. Jh. Gluck Frigyes.

306. PLUVIALE CSAT. Aranyozott ezüst. Hatkaréjos alak ékkövekkel, közepén baldachin alatt szentek alakjai. H. S. mesterjeggyel. Átm. 11 cm. Nagyszeben, XVI. sz.

Pluvialschliesse. Silber, vergoldet. Sechspassig, mit Schmucksteinen; in der Mitte Heiligenfigürchen unter Baldachinen. H. S. Meisterzeichen. Nagyszeben, XVI. Jh. Esztergom, Főszékesegyházi Kincstár.

307. KAPOCS (pár fele). Aranyozott ezüst. Kerek, egyik oldalán egyenesre vágott idomú. Csipkés szegélyén félgömbök. Közepén inda- és levéldíszes félgömb. Felületén négy piros ékkő. Oldalt bőségszarú idomú két tag zöldköves virággal. H. 7 cm. Magyar, XVI. sz. Szászrégeni lelet.

Schliesse. Silber, vergoldet. In der Mitte Halbkugel mit Blattranken, um diesen vier rote Schmucksteine. Seitwärts zwei Glieder in Füllhornform mit grüner Schmucksteinblüte. (Szászrégener Fund.) Ungarisch, XVI. Jh. O. M. Iparművészeti Múzeum.

308. 16 DARAB CSAT, körteidomú. Aranyozott ezüst alapon, festett zománcos tulipándísz. H. 5·2 cm. Erdély, XVII. sz. vége.

Schliessen, 16 Stück. Silber, vergoldet, mit Tulpen in Maleremail. Siebenbürgen, Ende XVII. Jh. Gróf Bethlen Istvánné.

309. ÖVCSAT. Ezüst. Nagy láncszemekkel kapcsolódó, két félgömbidomú tagján festett zománcos és filigrános, virágos díszítés, türkizekkel. H. 23·5 cm. Erdély, XVIII. sz.

Gürtelschliesse. Silber. Zwei, durch grosse Kettenglieder verbundene, halbkugelige Glieder mit Türkisen und Blumenwerk in Maleremail und Filigran. Siebenbürgen, XVIII. Jh. Magántulajdon.

Erdélyi kiáll. 1931.
306. 14.

H S

Ötvös Nagyszeben

Esztergomi Érsekség

1530

39

Mellcsat (mersus) aranyozott ezüst, drágakövekkel és románc nyomaival. Hatkarélyos, közepén baldachin alatt Sz. Mária és szentek. Hátlapján nyelv, ezen ~~[illegible]~~

1 ES mesterjegy. Mag. 11cm. Nagyszebeni munka 1530 körülről.

Ipolyi Arnold gyűjteményéből. —

Egyházművészeti kiállítás, 1930, 361. szám

—

Erdélyi kiállítás, 1931, 306. szám.

Gerevich PA, 260 l.

H. S. mesterjegy
Brassó XVII sz

1962. SZELENCE, ovális, aranyozott ezüst, födelében porcellán lap a fiatal Napoleon mellképével. Német, XIX. század.

1963. KEREK SZELENCE, lakk, födelén a Madonna della Sedia, Raphael után. Jelezve: „Stobwassers Fabrik". Német, XIX. sz.

1964. KARKÖTŐ, elefántcsont, szarvas alakjával.

1965. NYAKLÁNC, vésett lávakő, kameokkal. Olasz, XIX. sz.

1966. NÁSFA, aranyozott ezüst, piros kövekkel, három csüngővel. Egykoru tokban. Magyar, XVIII. század.

1967. SZELENCE, arany, négyszögü, legömbölyitett sarkokkal, vésett és guillocheirozott diszitéssel. Felnyiló födelében üveg alatt miniatur mozaik kép, fekvő kutya. Róma, 1800—20.

1968. SZELENCE, festett zománc, kék alapon tájképek. XIX. század.

1969. SZELENCE, achát, rézfoglalatban. Német, 1800 k.

1970. BROS, ovális Madonnafejes kameoja, levelesdiszü aranykeretbe van foglalva. Olasz, XIX. sz.

1971. NYAKLÁNC, arany, csavarosan kapcsolt szemekből. Magyar, XVIII. sz.

1972. HÉT RENDJEL miniatur-mása. Ezüst aranyozva, zománcdisszel. Osztrák, XIX. sz.

1973. ZSEBÓRA, arany, groteszkes diszü számlappal, ütöszerkezettel. Svájc, 1820 k.

1974. MELLKERESZT LÁNCCAL, arany filigrán zománcdiszitéssel. Erdély.

KARKÖTŐ, arany, szines zománcdiszitéssel. Biedermejer.

Ernst Muzeum aukcioi

XVIII.

1992. SZELENCE, miniatur képekkel, aranyozott ezüst foglalatban. Födelén Léda a hattyuval. Páris, XIX. század.

1993. SZELENCE, arany, tárcaalaku, guillocheirozott felülettel. Osztrák, XIX. sz. e. f.

1994. SZELENCE, szürke achát, arany foglalatban, födelén drágaköves csokor. Német, XVIII—XIX. sz.

1995. KEREK SZELENCE, békateknő, födelében miniatur tájkép. Jelezve „Schmid". Német, XVIII. sz. v.

1996. SZELENCE, kerek, békateknő, arany foglalatban, födelében miniatürkép három fürdő növel. Francia, XVIII. sz.

1997. KARKÖTŐ, arany, kettös lánccal, szemein fekete-fehér zománcdisz, közepén medaillon: szines hegyi tájkép, festett arany zománc. Bidermeier.

1998. NŐI ZSEBÓRA, arany, zománcdiszitésü hátlappal. Bidermeier.

1999. FÉRFI ZSEBÓRA, arany, guillocheirozott hátlappal, ütöszerkezettel. Svájc, XIX. sz. e.

2000. MELLBOGLÁR, aranyozott ezüst, kerek, rajta két sorban nagyobb és kisebb csigás boglárok, körben festett zománc levelek és ékkövek. H. S. mesterjegy. Brassó, XVII. sz.

2001. BROS, ovális, gyöngyös, arany keretben miniatur mozaik kép: Tivoli látképe. Olasz, Biedermeier.

2002. MELLTŰ arany, korál kameoval: női fej. Olasz, empire.

2003. KARKÖTŐ, hét kameoval, arany foglalatban. Olasz, XIX. sz.

2004. SZELENCE, arany, zenélő szerkezettel. Vésett, guillocheir

H, S

erdetyi mester

(nem Hann S.)

202. TALPAS POHÁR. Aranyozott ezüst, trébelt díszítéssel: kartusok között csigákkal. H S mesterjegy. M. 16·5 cm. Erdély, XVII. sz.

Becher. Silber, vergoldet, getrieben. In Kartuschen Schnecken. H S Meisterzeichen. Siebenbürgen, XVII. Jh.

Esztergom, Keresztény Múzeum.

Erdélyi kiáll. 1931

H. S mesterjegy XVII.

39. SERLEG FEDŐVEL. Aranyozott ezüst. Testén csigás keretben gyümölcskötegek, szárán három női herma. H S mesterjegy. M. 32 cm. Nagyszeben, 1630.

Deckelpokal. Silber, vergoldet. An der Kuppe Fruchtbündel in Rollwerkrahmen, am Schaft weibl. Herme. H S Meisterzeichen. H. 32 cm. Nagyszeben, 1630.

Báró Herzog Mór Lipót.

Erdélyi kiáll. 1931

H S mesterjegy
Nagyszeben 1630

BUDAPEST, 1944. junius 19.
IX. HŐGYES ENDRE UTCA 10
TELEFON: 182-595

zonyom!

férje elhunyta alkalmából ugy
t a magam részéről legmélyebb

H S mesterjegy

Nagyszeben XVII. 17

Kis billikom fedővel

l

Csaupnégi czüst

15. l.

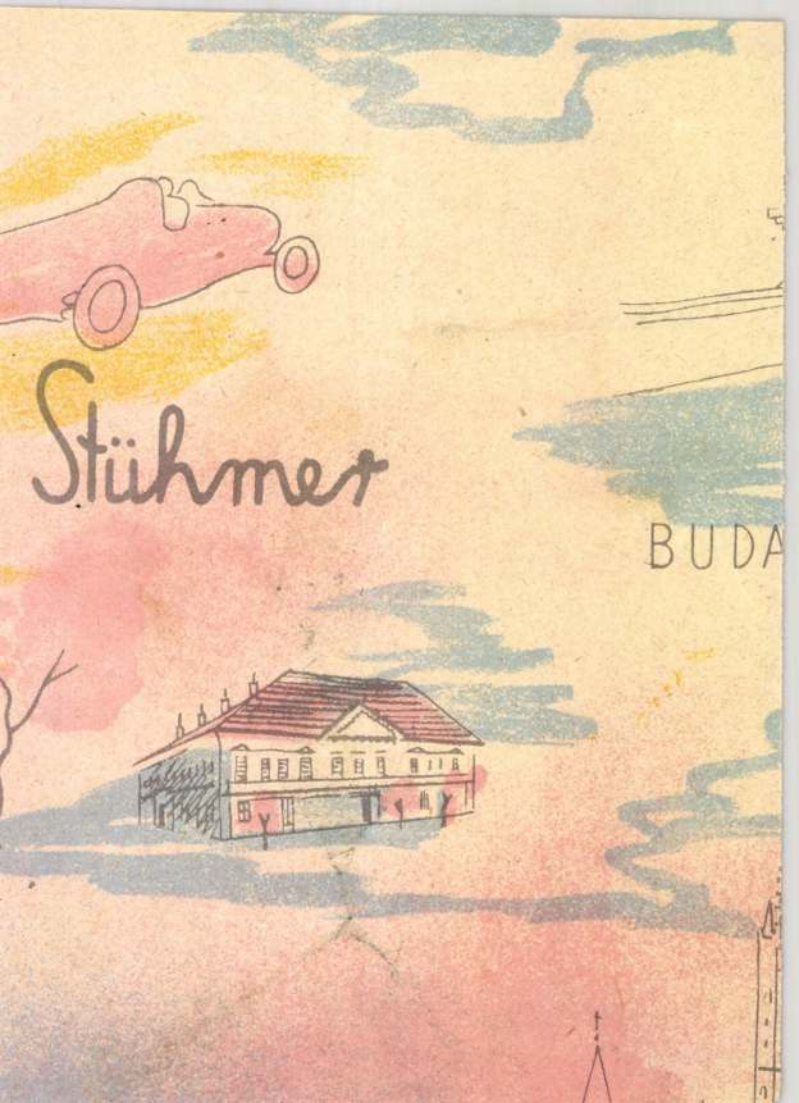
Stühmer
BUDA

329. MELLBOGLÁR. Aranyozott ezüst, csigás, ékköves és festett zománcos díszítéssel. H S mesterjegy. Brassó, XVII. sz.
Heftel. Silber, vergoldet, mit Rollwerk, Schmucksteinen und Maleremail. H S Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh.
Báró Herzog Mór Lipót.

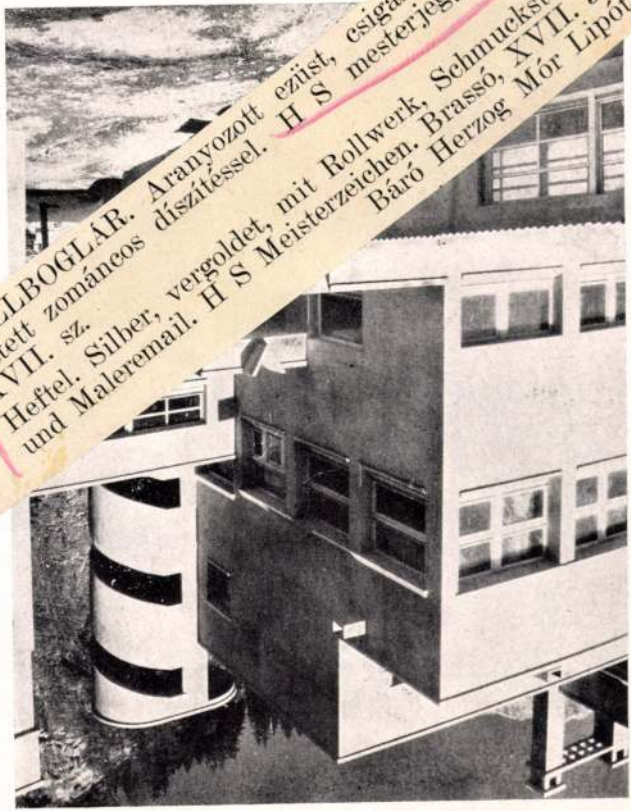

A gyógypavillonok játszóterme

Fektetőterrasz a gyógypavillon előtt

védő ernyőtető felett közvetlen napfényt kívántak a kórterembe vezettetni, ebből adódott ez épületek jellegzetes metszete. Tekintettel a várható nagy hómagasságra, a felső ablakok alatt 1.25 m.

H. S. mesterjegy

Nagyszeben XVII. sz.

1096. FÖDELES POHÁR részben aranyozva, gyümölcs- és levélfüzérek közt három tájképes trébelt medaillon. Három gömbös lábon áll. Erdély (Nagyszeben), H. S. mesterjegy. XVII. sz. M. 12.5 cm.

Ernst Museum aukció

I.

H. S. mesterjegy
Nagyszeben XVII. sz.

Iparművészeti Múzeum aukciói

963. VEREJTÉKES TALPAS POHÁR, ezüst, részben aranyozva, trébelt lambrequinjében három női fejes medaillon látható, oldalán poncolt alapon szétszórt verejtékcseppek és vésett rajzban koszoruban G. S. betü. Talpán trébelt hullámdisz. H. S. mesterjeggyel. Nagyszeben, XVII. sz. — Becher, Silber, teilweise vergoldet, mit getriebenem Lambrequindekor, inzwischen drei Medaillone mit Frauenkopfe, auf der gepunzten Wandung Schweissperlen und in graviertem Kranz G. S. Nagyszeben, XVII. Jh. M. 13.5 cm. Illusztr. XXXII. tábl.

777. OVÁLIS ... jánsz, o
század ... erdose, F

778. MA ... ejedelem me
bi[1]

779 ... zas cserép. Kalot

... ER, fekete mázas cse
... engyeles füllel. 42 cm. D
... lasur, mit Figuren, Palm

... , népies fajánsz, ónfedővel, szi
... Zinndeckel und Blumendekor. U

... ALPAS KORSÓ, majolika, testén
XVIII. sz. — Krug mit Fuss, Majolik
XVIII. Jh.

783. JARDINIÈRE, fajánsz, szines virágo
— Jardinière, Fayence, mit Blumen

784. FAJÁNSZ TÁL, közepén kék-barna s
— Fayenceschüssel, im Mittel Gebäu

785. TÁL, fajánsz, kék diszitéssel. Közepén
Schüssel, Fayence, blau dekoriert. O

963

diszitéssel. Zsolnay, Pécs
talischem Dekor. Zsolnay,

v. — Salzbehälter, weisse

. — Prunkschüssel, Stein-

-zöld szinezésü. Olasz. —
lienisch.

XIX. sz. — Prunkteller,

Savona, XVII. sz. v. —
it Blätter und Blumendekor. Savona, E. XVII. Jh.

ós alak, kék leveles és virágos indadisszel. Savona, XVII. sz.
pulenförmig, mit Blätter und Blumen. Savona, XVII. Jh.

sonló a 766. számhoz. — Zwei Apothekergefässe, Fayence,

F. sz. *Lf. Nr.*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1930	HS	Bodnárcéh pohara. — *Becher einer Böttcherzunft.* — „1738.“ Museum, Segesvár — *Schässburg.*

4/1928.

Mélyen tisztelt

A Műemlékek Orsz

ven – mely szerint fontos feladatá

ban az egész műemlékügy iránti érd

rétegében való felkeltését és ápol

műemlékismertető előadássorozat me

ezidei előadásainknak az, hogy az

emlékeinket ismertetik. Fölösleges

kör, tulhaladva az egyszerű ismere

lóan hivatott arra, hogy a magyar

zeréves mult egységének és a nemz

M. D. K.

H. T. mester

Löcse, Szt. Jakab t. Szt. János oltá-

rának ~~képei~~ szobrai 1520.

Dembó: Löcse város... Löcse, 1896.

72. l.

H. T. mester XVI. n. M. D. K.

A löcsei ut. János oltár egyik táblá-
ján fordul elő monogrammja.

Demkó Kálmán: Löcse város műtörténeti
rövid leírása. Löcse 1896 72.

H. T. (monogramm)

az alábbi templom
Szent János ev. oltárán
Az oltárt Henkel János
löcsei plébános az oltáron
lévő latin feliratt szerint
1520-ban készittette.
Az oltár részletesen leirva.

Kompanyik Coelestin:
A sz. Jakabról cimzett
löcsei plébániai templom
rövid leirása. Löcse 1891.
43-44. l.

L. Henselmann: Löcsének régiségei

A fenti napra összehivott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

H. T.

mester kérőzitette a lőcsei szt. Jakab templom szent János oltárát 1520-ban Henckel János lőcsei plébános megbízásából. Renaissance stylu, gázi műremek, A szekreiben keresztelő és ev. szt. János szobrai állanak, a táblákon alamizsnát osztó és Chrysostomos szt. János életéből vett domborművek vannak. A táblák hátsó oldalán 4 kép van. Ker. szt. János és 4 szt. János evan. Gelista életéből. Az egyik képen a mesternek

monogrammja látható. Ki volt ezen H. T. mester, kideríteni még nem lehetett, de látva a fő oltár mesterét, itt is felszételezhetjük, a harai mesterbe.

Kivalo mübecsesel bir az ezen oltár szekrénye alatti fülkében levő szobor csoportozat, kisztusnak sírhatételét ábrázolja. Az önzesen 9 alakból álló csoport egyetlen darab fából van müvészi tökéletességgel faragva

Dr. Demko Kálmán: Locse
Története I. Locse 1897.
216 l. Eppel-

1016. OVÁLIS ÉKSZERTÁLKA, ezüst, részben aranyozva, két kérdőjelalaku füllel, nyolckarélyos, közepén trébelt gyümölcsköteg. H. T. R. mesterjeggyel. Nagyszeben, XVII. sz. m. f. — Ovale Schmuckschale, Silber, teilweise vergoldet, mit geschweifte Henkeln, achtpassig, im Mittel Obstbüschel getrieben. Nagyszeben, zw. H. XVII. Jh. M. 12.2 cm.

Ernst Muzeum aukció
XXXIX

e in Rot. Holics, zw. H. XVIII. Jh.

keménycserép, barna, nyomtatott diszitéssel. Két kanna,
ze aljjal. Davenport, XIX. sz. k. — Teeservice für eine
n Braun. Zwei Kannen, Spühlkumme (gesprungen) mit
tasse. Davenport, M. XIX. Jh.

al. Holics, XVIII. sz. m. f. — Kleine Kanne, Fayence,
zw. H. XVIII. Jh.

lt Madonna-képe. Hátul: CON POL.DI.S. CASA. Olasz,
ssel, im Mittel stilisiertes Madonnenbild. Italienisch,

serép, kerek talapzaton ülő pojáca alakjával. Magyar,
ter, Steingut, farbig, auf rundem Sockel ein Harlekin.

jjal, kék peremmel. Jelezve C.FISCHER TATA. XIX. sz.
ayence, die Tasse mit Gittereinlage, blauer Rand. Sign.
Jh.

ép, zöld levélen két gyümölccsel. (Ragasztott). Magyar,
ingut, auf grünem Blatt Obst. (Gekittet.) Ungarisch,

190. TALPAS POHÁR. Ezüst, kívül aranyozott. Testén poncolt alapon csigás trébelt indadísz között három maszkaron. M. 17 cm. XVII. sz. H. V. brassói ötvös műve.
Becher. Silber, aussen vergoldet. Auf gepunztem Grunde getriebene Volutenranken mit drei Maskarons. Meisterzeichen H. V. Brassó, XVII. Jh.
O. M. Iparművészeti Múzeum.

Erdélyi kiáll. 931

H V mesterjegy
Brassó XVII.

H W mesterjegy

önöntő Brassó

XVII. sz.

Csanyi Ernstiparm.

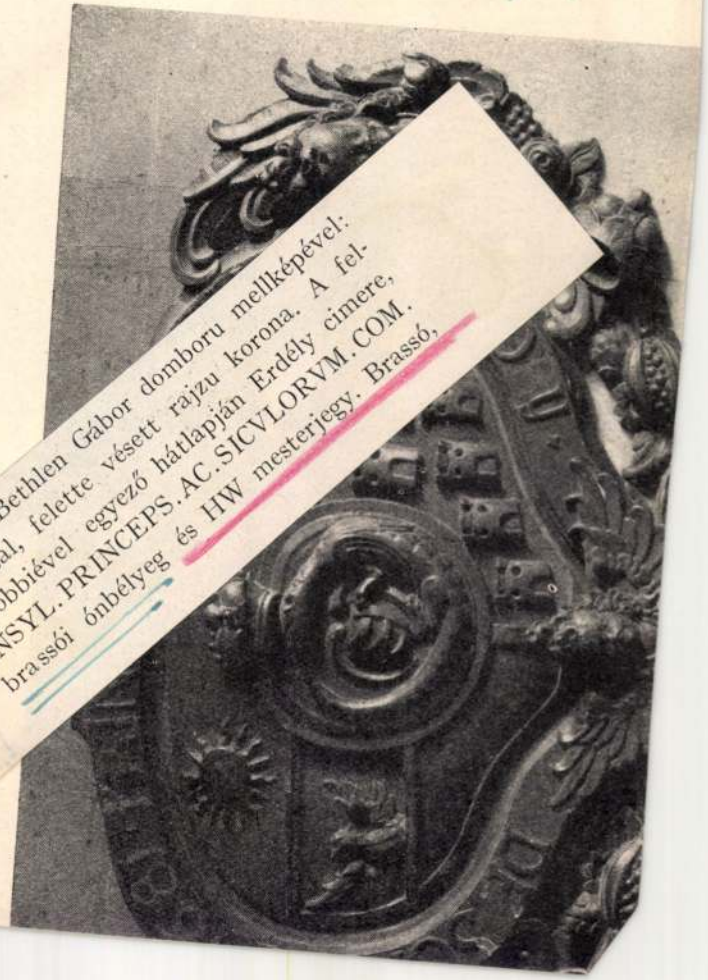

8. KUPA FEDŐVEL, ón, hengeres testén elől ovális érem Bethlen Gábor domboru mellképével: GABRIEL.D.G.REGNORUM.HVNGARIAE körirattal, felette vésett rajzu korona. A felső, tagozott fedőben hasonló, kerek érem, az előbbiével egyező hátlapján Erdély cimere, izsban az iktári Bethlenek cimere, TRANSYL.PRINCEPS.AC.SICVLORVM.COM. Domboru diszü, kérdőjelalaku fülén brassói ónbélyeg és HW mesterjegy. Brassó,

II.

RÁKÓCZYAK KORA.

6—89.

6. BÁTHORY ZSÓFIA (II. RÁKÓCZY GYÖRGY FELESÉGÉNEK) HA
gott, szinezett és aranyozott fa. Szárnyas angyalfejekkel és gyümölcsf
alak. PRINCIPISSA.SOPHIA.BATHORY — DE.SOMLYO.1681. I
idomu mezőben Erdély és koronás sárkánnyal övezett szivpajzsban a B
1681.

7. MAGYAR HALÁSZMESTER, hársfaszobor. Ülő helyzetben, ölében na
Egykoru szinezés maradványaival. Magas fövegén szinezett kovácsolt
Magyar, 1700 k.

583. KÉT TALPAS SÓTARTÓ, talpa ovális, szára lantidomú, csészéje csónakalakú. M. 8·2 cm. H W mesterjegy. Temesvár, empire. — Strasser Feldau Selma.

Abb. 5.

képe. Budapest, Nemzeti Múzeum. Lelőhelye ismeretlen. (M. = 0·63 m.) Kiegészítés: az orr, a balfül a cimpa kivételével, a jobbfül felső széle, a balváll s a mellkép profilált talpa. Jellemerőben és a kivitel gondosságában ez a példány alig marad el a császár pompás vatikáni mellképe: Bildniskunst 293 mögött.

8. kép. Görög portraitfej töredéke. Budapest, magángyüjtemény. (M. = 0·17 m.) Néhány év előtt Rómában vásárolták. A finom redőkkel átszántott arcfelület gondos ábrázolása (a homlokon átfutó vízszintes redők s a szem sarkából eredő szarkalábráncok a fényképen, sajnos, nem érvényesülnek kellőképpen!) s a fejtetőn ritkuló, kúszán egymásra hajló, szeszélyes hajfürtök mesteri kezelése leginkább a római Barracco-gyüjtemény pompás aggastyánarcképére: Bildniskunst 49 *a*; A. B. 979/80 (7. kép; — egy másik, Lippold által felismert másolatpéldány a Vatikánban: Sala dei busti 364) és a Chrysipposportraitra emlékeztet (v. ö. különösen a Chrysippos-arckép londoni: A. B. 935/6 és vatikáni: A. B. 933/4 példányát). Az így nyert időmeghatározást T. Quinctius Flaminius Kr. e. 197-ben vert éremarcképe: Regling: Die antiken

Haba Ferenc festő * 1877. Zomborban. A beregnaszi áll. főgimnázium tanára volt. 1908. F. Hals Férfi képmását másolta a Szépm. Múzeumban.

Haba Ferenc

Haba Ferenc, „Jesto"; szül. 1877 november 29-én Zomborban. A beregszászi áll. főgimnázium tanára volt. 1908-ban Fr. Hals: Férfi képmás cz. képét másolta a Szépművészeti Múzeumban.

MDK

H F

monogramm 1563 évszámmal./kártyálapon/

lásd:

Forster, Hans

bécsi kártyafestő és aprónyomtatványkészitő.

Horváth Béla: Egy XVI. századi bécsi kártya.
Ip.műv.Múz. Évk. III-IV. 1960. 111-116.l.

H.G.B.

Sankt Pölten-ből származó festő MDK

1763-ban két oltárképet festett a balassagyarmati r.k. templom számára.

92.e.

Genthon:Nógrád. 1954.

H.G.B.

MDK

sankt pölteni festő

Balassagyarmati r.k. plébániatemplom főoltárképe /Szentháromság/. 1763.
restaurálta 1829ben Breischopf Jacob.

130.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

MDK

HH

mesterjegy.

egy sárgamázas ujkeresztény edényen, amely tehát már egy a kollektivumból kivált müiparos készitménye.

Krisztinkovich Béla: Az Iparmüvészeti Muzeum ujkeresztény fajanszai.

Ip.müv.Muz. Évk. III-IV. 1960. 137-156.l.

MDK

Magister H /Henricus?/

"Magister H/Henricus?/ Pictor Domini ~~Nostri~~ Nostri Regis" 1331-ben husz föld ajándékot kapott Drugeth János nádortól.
/Krüchten J. Hazai müvészek. Tudományos Gyüjtemény II. /1821/123-124/

Radocsay Dénes: a középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 33, 194. l.

H. J. népi fazagó (Orosztony-)
1944-ig Bari pusztan volt pásztor;
1944-ben abbahagyta a fazagást
ha 60 éves. Néhány műve
állítólag a Tanizsai és a Keszthelyi
múzeumban van

Tüskés Tibor: Népi fazagó művészet
a Balaton mellett

Felenkor 1969 10 sz. 904 old.

H.K. MDK

Az Országos M.Kir. Képzőművészeti Főiskola
Ifjusági Kiállitása,1955

Mücsarnok 1960.Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

H.K.

egy Budán müködö épitész mesterjegye.
/Közelfekvö a feltevés, hogy a Budán müködö épitömesterek, kik a dominikánusok templomát épitették a meisseni Bauhütte iskolájához tartoztak./

A mesterjegyet feltüntetö cimerpajzs az Uri-u.36.sz.házban levö gót oszlopfejezeten láthatóval és összefüggésbe hozható a dominikánus templom pillérmaradványaival.

dr.Lux Kálmán: A budavári Szent-Miklós torony.
MMKE Közlöny havi füzetei. 1925.II. évf. 4-6 sz.
45-51.l.

HK. M.D.K.

Bp.1899.

A bonyhai kastélyok. Szövegközti illusztráció Bedőházi János: Kis-Küküllőmegye c.cikkéhez. id.mü 488-5oo.p.

Szign. Cserna 99. - HK. - Morelli G.F.i.

Cserna Károly rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 2o.köt. Bp.19o1. Magyarország VII. 495.p.

MDK

H.K.

Az Orsz. M.Kir.Képzőmüv. Főisk. Ifjusági Kiáll.

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

HK. M.D.K.

Bp.1899.

A bethlen-szentmiklósi kastély. Szövegközti illusztráció Bedőházi János: Kis-Küküllőmegye c. cikkéhez. id.mü 488-5oo.p.

Szign. Cserna 99. - HK. - Morelli G.F.i.

Cserna Károly rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny

O.m. 2o.köt. Bp.19ol. Magyarország VII. 495.p.

HK. MDK.

Bp.19oo.

A Barkóczy-kastély Pálócon. Szövegközti illusztráció Finczíczky Mihály: Ungmegye c.cikkéhez. id.mü 387-4ol.p.

Szign. Roskovics - HK.sc. - Morelli G.F.i.

Roskovics Ignác rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny

O.m.18. Bp.19oo. Magyarország.VI.köt. 395.p.

MDK

H.K.

monogramm a

"Az Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskola Ifjusági Kiállitása."1955.

plakáton.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
25.1.

MDK

H. K. építőmester (kőfaragó)

mesterjegye az egyik várbeli házban levő gót oszlopfejen. Nem megalapozott feltevés, hogy H. K. – ahol a H. alighanem a Hans kezdőbetűje – Hans Krebs volna. H. K. azonos lenne Johannes frater lapicida-val?

– ts.: A budavári Szent Miklós torony műemlék és környékének városképe. Városi Szemle. Bp. 1927 1118. l.

HK. M.D.K.

Bp.1899.

Téli halászat a Vágon. 13 x 19 cm. illusztráció Takáts Sándor: Komárom és vidéke c.cikkéhez. id.mü 229-252.p.

Szign. HK.sc.

Feszty Árpád rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 235.p.

HK. M.D.K.

Bp.1899.

Halászat varsával. Szövegközti illusztráció
Takáts Sándor: Komárom és vidéke c.cikkéhez.
id.mü 229-252.p.

Szign. HK.sc. - Morelli G.F.i.

Feszty Árpád rajza után -- egyszinü fametszete.
Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 237.p.

H.K./?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

Gépgyár villamossági osztályának próbaterme. Illusztráció Lukács Béla: Budapest ipara és kereskedelme c. cikkéhez.id.mü 471-500.p.

Szign. Dörre T. - H.K.sc. - Morelli G.F.i.

Dörre Tivadar rajza után - - egyszinü fametszete. Készült morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.474.p.

H.K. /?/ M.D.K.

Bp.1893. körül.

A Városligeti tó Szövegközti illusztráció Jókai Mór: Budapesti élet c. cikkéhez.id.mü 119-168.p.

Szign. H. - H.K. sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.133.p.

HK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

A Vigadó előtti kioszk. Szövegközti illusztráció Jókai Mór: Budapesti élet c. cikkéhez. id.mü 119-168.p.

Szign. HK - Morelli G.F.i.

Ujváry Ignác rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny. O.m.93
O.m.9.k.Magyarország.III.1893.147.p.

H.K./?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

Bakonyi kanászok. 13X19 cm. illusztráció Eötvös Károly: Veszprémmegye c. cikkéhez.id.mü 169-204.p.

Szign. Vágó - H.K. - Morelli G.F.i.

Vágó Pál rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.köt.Bp.1896.Magyarország.IV.199.p.

H.K./?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

A Cseke-tó a tatai angol-kertben.13X19 cm.illusztráció Takáts Sándor: Tata és vidéke c. cikkéhez.id.mü 487-497.p.

Szign. H.K. - Morelli G.F.i.

Feszty Árpád rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.köt.Bp.1896.Magyarország.IV.493.p.

M.D.K.

H.K./?/

Budapest, 1891 körül.

Mosó asszonyok a téli folyónál. Szövegközti illusztráció Baksay Sándor: Magyar népszokások c. cikkéhez.id.mü 73-148.p.

Szign. Aggházy Gy. - H.K.sc.

Aggházy Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.141.p.

H.K./?/ M.D.K.

Budapest,1891 körül.

Piaci kávémérés Szolnokon. 19X13 cm. illusztráció Baksay Sándor: Magyar népszokások c. cikkéhez.id. mü 73-148.p.

Szign. Ebner L. - H.K.sc. - Morelli G.F.i.

Ébner Lajos rajza után H.K./?/ egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt.1891.143.p.

H.K./?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Kun leány. Szövegközti illusztráció Baksay Sándor: A Jászkunság c. cikkéhez. id.mü 231-256.p.

Szign. Biczó Géza H.K.sc. - Morelli G.F.i.

Biczó Géza rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny. Oém.II.Magyarország.II.köt.1891.243.p.

H.K./?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

A hortobágyi hid. Szövegközti illusztráció Jókai Mór: Debrecen c. cikkéhez.id. mü 281314.p.

Szign. GJ - H.K.sc. - Morelli G.F.i.

Greguss János rajza után H.K./?/ egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.301.p.

H.K./?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Hortobágyi csárda. Szövegközti illusztráció Jókai Mór:Debrecen c. cikkéhez.id.mü 281-314.p.

Szign. Pataky L. - H.K.sc./ -

Pataky László rajza után - - egyszinü fametszete. M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.303.p.

H.K./?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Delelőn. 12X19 cm. illusztráció Jókai Mór: Debrecen c. cikkéhez.id.mü 281-314.p.

Szign.Pataky L. - H.Ksc.

Pataky László rajza után - - egyszinü fametszete. M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.308.p.

H.K./?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Pusztabiró. Szövegközti illusztráció Jókai Mór: Debrecen c. cikkéhez.id.mü 281-314.p.

Szign.Pataky L. - H.K.sc. - Morelli f.i.

Pataky László rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.311.p.

H.K./?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Hajdusági kisgazda. Szövegközti illusztráció Szivos Béla: A Hajdsuág c . cikkéhez. id.mü 315-334.p.

Szign. Roskovics - HK. sc. - Morelli G.F.i.

Roskovics Ignác rajza után - - egyszinu fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.325.p.

M.D.K.

H.K./?/

Budapest, 1888 körül.

Karsztvidéki fenyves. Szövegközti illusztráció Bedő Albert: Az erdők és az erdészet c. cikkéhez. id. mü 471-491.p.

Szign. H.K.sc. - Morelli G.F.i.

Feszty Árpád rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir. Állny.

O.m.III.Magyarország.I.köt.1888.485.p.

M.D.K.

H.K./?/

Budapest, 1888 körül.

Singyártás a diósgyőri hámorban. 12X19 cm. illusztráció Keleti Károly: Az ipar c. cikkéhez. id. mü 492-511.p.

Szign. H.K.sc. - Morelli G.F.i.

Feszty Árpád rajza után H.K./?/ egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.I.köt. 1888.503.p.

HK /?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Tiszaparti faluvég. 13X19 cm. illusztráció Jókai Mór: Tiszamenti élet. c. cikkéhez. id. mü 40-62.p.

Szign. HKsc. - Morelli G.F.i.

Greguss János rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.49.p.

HK/?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Tiszai komp. 10'5X19 cm. illusztráció Jókai Mór: Tiszamenti élet c. cikkéhez. id. mü 40-62.p.

Szign. GJ - HK sc. - Morelli G.F.i.

Greguss János rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt.1891.45.p.

H.K./?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

Gépgyár villamossági osztályának felszerelési terme. Illusztráció Lukács Béla: Budapest ipara és kereskedelme c. cikkéhez.id.mü 471-500.p.

Szign. Dörre T. - H.K.sc. - Morelli G.F.i.

Dörre Tivadar rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.474.p.

MDK

H.K.mester köfaragó

k.far.jelvénye az Uri-utca 36 sz.ház udvarában van befalazva. A ház a budai gótika aránylag késöi szakában épült. H.K. mester tulajdona volt.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek. Bp.1935. 42.l.

MDK

H.K., mester

szabályszerü háziur Budán. Megezünt a mesterek szabad vándorlása.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelk. Bp.1935.

MDK

H.K.

Az Országos M.Kir.Képzoművészeti Főiskola
Ifjusági Kiállitása. 1955., 90x62 FSZEK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 25.1.

HK.ónöntő

Kassai jegyü edény.Makkoshotyka,ref.templom.Kanna felirattal,1666 évszám.M.:36.cm.Jegyében Rózsa és HK. monogramm. 25?.old. 11.jegyz

Weiner Mihályné: Önedények Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 247.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve.VIII.1969.Miskolc

H. K. mester

Kőfaragó jele az I., Úri u. 36 sz. házról; XV. század vége. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1921

MDK

H. Károly festő

(Mária Béla visszaemlékezéseiben a felszabadulás után Szegeden létesített Szikra kiadóvállalattal kapcsolatban szerepel.)

Mária Béla Az út kezdete

Tiszatáj, Szeged, 1955 aug.-szept.
XI [! nyilván: IX] évf. 4. sz. 252. l.

H - L ,pénzverőmester Teschenben

Bethlen Gábor/1613-1629/pénzein H -L ismeretlen teschenі pénzverőmester jegye. 7.old.

SZENTGÁLI KÁROLY: Erdély pénzei 1.old.

AZ ÉRME,VII.évf. 1934. jan-dec.

HN,ónöntő

Kassai jegyü edény.Sulyta ref.templom.Tányér átm.:23.5 cm.Jegyében kanna és HN.monogramm.253.old. 11.jegyz

Weiner Mihályné: Ónedények Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 247.old.

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve.VIII.1969.Miskolc

MDK

H.P.mester

Fűszertartó. Hatszegletű, kettős fedéllel. Egyik oldalán, koszorúban a Bánffy cimer Sigis Bán. 1660 körirattal. Az ellenkező oldalon lekapart cimerek nyomai. H.P.mesterjegy.

Erdélyi művészeti kiállitás.Kolozsvár,1941. 12. l.

H.P. épitőmester

képet a Eichstatt-i mortuariumról közli

Csorba Csaba: Középkori budai mesterjegyek.
Budapest, 1974. 1.sz. 39-41.1.

HR mesterjegy

= Roth Herman

Huszár Lajos: Czent György Érmék
Bp. Magyar Történeti Múzeum 1940
22. old.

Sl. R. M. mester

a pórvári kastély díptermének bol-
tozatképeit festi 1653-ben. 15. sz. reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

951

HRM jelzésű; ismeretlen jelzésű mester

a török háborút megjelenítő fres-
kót készített a Nádasdyak sár-
vári kastélyában 1653-ban.

Aggházy Mária: Magyarországi barokk
művészet, Bp. 1960, TIT József A. szabad-
egyetemének előadásai 42.

HRM mester

Sárvár, freskó a volt Nádasdy kastély diszterméből 1653.
(repr.)

Aggházy hárra: Magyarországi barokk művészet Bp. 1960. TIT József A. szabadegyetemének előadási 42.

H.R. M.

MDK

Repr:Győr visszafoglalása a törököktől 1598.március 29-én. Freskó a sárvári vár /Nárasdy Ferenc Muzeum/ disztermében 1653-ból, H.R. M.müve.

Uzsoki András: A győri "Vaskakas" jelvény és a hozzáfüződő monda kialakulásának története.

ARRABONA 3. Győr.1961. 57-74.l. 61.l.2. ábra.

MDK

HRM monorgrammos mester

a sárvári lovagterem festményeinek alkotója.

/foto/

A magyarországi művészet története.I. 388.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

MDK

HRM monogrammos mester

müveia sárvári lovagterem mennyezetképei.1653.

A magyarországi művészet története.I. 391.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

MŰK

HRM monogrammos mester

Tata ostroma, mennyezetkép, Sárvár. Kastély. 1653.
/foto/

A magyarországi művészet története. I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 399. l.

HRM jelü mesfer,festő M.DK.

/ XVII. közepe /

Kanizsa ostroma ./1653/ repr. Falfestmény. Sárvár, Nádasdy Ferenc vármuzeum diszterme.

Cinnerné Wilhelmb Gizelb : Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 112.l. 113.l

H RM jelü mester

M.D.K.

HRM, monogramista

Buda 1602-évi ostromát ábrázoló freskója (215×425 cm) látható Sárváron a volt Nádasdy kastélyban. Felirata: "HRM pinxit Anno 1653". A művészről közelebbi adat nincs.

Rózsa György: Budapest régi látlépei /1493-1800/

Bp. 1963. 49. old.

HRM mester

falképeit a sárvári vár lovagtermében említi:

Rózsa György: Nádasdy Ferenc és a művészet. - Művtört.ért. 1970.3.sz. 185-202. l.

189. l.

„H.R.M" mester

Sárvárott 1653-ban a várkastély stukkóit és falképeit képzitette.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

1481

HRM, festő

A sárvári vár disztermében csataképei vannak. 121.old

Kiss Gyula: Sárvár. 120.old.

VASI SZELE, Helyismereti Évkönyv, 1961. III.köt.
Szombathely, 1961

H.R.M. festő

Valószinüleg németalföldi mester.-
13.ábra.-Trombitások H.R.M. mester Kanizsa ostromát bemutató 1653-ban készült falképén a sárvári vár lovagtermében. Fekete repr. 551.old.

BÉKEFI ANTAL: A vasi várak zenei élete a török megszállás idején 1526-1686 516.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XIX.évf. 1965
VASI SZEMLE .4.szám Szombathely, 1965

H.R.M. festő

Valószínüleg németalföldi mester.--
1p.ábra.-Töröksipos H.R.M. mester Buda ostromát ábrázoló
falképén a sárvári vár lovagtermében. Készült 1653-ban
Fekete repr. 551.old.

BÉKEFI ANTAL: A vasi várak zenei élete a török megszállás idején 1526-1686 516.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XIX.évf. 1965
VASI SZEMLE .4.szám Szombathely, 1965

H.R.M. festő

Valószinüleg németalföldi mester.-12.ábra.-A Buda ostromát bemutató falképen a vezér közelében találjuk a tolldiszes kalpagot viselő,harcba vágtató töröksipost,amint félkezével szájához tartja hangszerét s rohamot fuj.Török sipot ábrázol a tatai vár bevételét megjelenitő falikép is.A török sipot feketére festette,a trombita rézből van 552.old.

BÉKEFI ANTAL: A vasi várak zenei élete a török megszállás idején 1526-1686. 516.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965 4.szám Szombathely, 1965

H.R.M. festő

Valószinüleg németalföldi mester.-A Kanizs ostromát bemu
tató falképén trombitások vannak.13.ábra.-A két páncélsis
sakos zenész egyike ,a szokásos XVI.sz-i hosszu trombitán
játszik,melven szintén ott a zászló.Az előtte levő tollfo
forgós zenésznél egyenescsövü trombita/harsona?/van,melyn
csöve kónikusan bővül a tölcsér felé. 558.old

BÉKEFI ANTAL: A vasi várak zenei élete a török megszállás idején 1526-1686. 516.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
4.szám Szombathely, 1965

H.R.M. festő

A sárvári vár lovagtermében freskói. Nádasdy Ferenc 7 csatáját örökítette meg. a képeken a tábori zenészek szerepét is. 1655-ban készültek a képek. a csaták után 50 évvel. A hangszerek akkor még használatban voltak. valószinüleg németalföldi mester. 551.old. 74.jegyz

BÉKEFI ANTAL: A vasi várak zenei élete a törökmegszállás idején 1526-1686. 516.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965 4.szám Szombathely, 1965

H.R.M. festő

Valószinüleg németalföldi mester.-
14.ábra.-Gyalogdobosok H.R.M. mester Győr ostromát bemutató falképen a sárvári vár diszteremében. Készült 1653-ban. Fekete repr. 552.old.

BÉKEFI ANTAL: A vasi várak zenei élete a török megszállás idején 1526-1686. 516.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XIX.évf. 1965 4.szám Szombathely, 1965

H.R.M. festő

Valószinüleg németalföldi mester.-A Győr ostromát bemutató képen ott menetelnek a katonák tömegében a gyalogdobosok is.14.ábra.-Dobjuk oldala cikcakkos vonallal diszitett,jobb oldalukon lóg. 552.old.

BÉKEFI ANTAL: A vasi várak zenei élete a török megszállás idején -1526-1686. 516.old

VASI SZEMLE, XIX.évf. 1965.4.szám.-Helyismereti Évkönyv.--Szombathely, 1965

HRM, festő

Sárvárott Nádasdy Ferenc a díszteremben hasonnevű nagyapjának, a "fekete bég"-nek törökellenes hadi[illegible]t ábrázoló freskókat készittetett HMR festővel. Az évszám is ott van a szignaturán 1653. Nádasdy szolgálatában Lorettomban és pottendorfi kastélyaban is dolgozott. klo klosterneuburgi olasz stukkator, ANDREA BERTINALLI.
249.old. ~~239.~~ és ~~240.~~ jegy 240. és 241. jegy

TÓTH MELINDA: A sárvari vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

HRM kézjegyü festő

Nádasdy II Ferenc sárvári gyüjteményéből a Habsburgok elszallitották a kincseket. Köztük a HRM kézjegyü festő szekkóit. 417.old

KISS GYULA korreferátuma 417.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 3.szám, 1970. Szombatheyl

-HRM kézjegyü festő

HS"

"

Kolozsvári ónöntőmester jegye. XVII. Század.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Budapest, 1971

30 f

„HSHS"

jelü ón fedeles céhkanna. 2. sz. reprodukció. (1524)

Weiner Mihályné: Ónművesség, Budapest, 1971.

„HSK"

jelű 1594-ből származó ónkonna.

5. sz. reprodukció.

Weiner Mihályné: Ónműosség, Budapest, 1971.

H. T. Festő. 1520.

Archaeologiai Értesítő

VIII., 1874, 45-53.

Myskovszky Viktor:

A lőcsei középkori műemlékek.

M.D.K.

H W névtelen főoltármester

műve az osztorosi r.-k. templom XVIII. sz. elejéről származó helyből

Heves megye műemlékei I, írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 343. old.

H W névbetüs ötvösmester. Az ostorosi rk. templom XVIII. század elejéről származó kelyhét készitette. /Voit, kézirat 1956./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

H.L. ?

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1963 MÁ 9.

1021 –

Kedd, 1963. március 12.

Míg el nem jár az idő...

Vagy három esztendővel ezelőtt találkoztam H. L.-el, egy dél-borsodi falucska egyszerű fiával, aki azonban — érdekes egyéniség lévén, korán felhívta magára a falu vezetőinek figyelmét. A fiú ugyanis csöndes, zárkózott, félrevonuló természetű volt, ámde olyan, aki nem minden cél nélkül húzódik félre, a kis házikó udvarának végébe. Magánykeresésének egészen más okai voltak. Fadarabot, bicskát ragadott, s a kórókerítés tövében napestig faragta jellegzetes, kezdetben esetlen, később egyre tökéletesedő figuráit, szobrocskáit.

Akadtak, akik megbámulták a fiú alkotásait, melyeket a helyi üdülővezető egy napon elkért tőle, s megmutogatta a pihenő kohászoknak. Akadtak azonban olyanok is, beleértve a szülőket, akik azt mondták: jobban tenné, ha valami „komoly" foglalatosságot, szakmát, élethivatást választana, vagy legalábbis állást vállalna valahol. Ezt a nézetet vallották a község vezetői is, és megpróbáltak H. L.-nek segítségére lenni, hogy munkát kapjon az erdőgazdaságban, ahol a fiú apja is dolgozott, alkalmi munkásként. Ment is a dolog, ám kint az erdőben, ahol természetvédelmi szempontból féltve őrzött kaptárkövek is voltak, a fiatal fiút elragadta a szenvedély, s egy alkalmas órában az egyik méhkaptár-alakú kőbe hatalmas méretű Lenin-fejet faragott.

Az eset meglehetős botrányt váltott ki, s H. L.-nek előbb-utóbb útilaput kötöttek a talpára, mondván: nem komoly munkaerő. Ahelyett, hogy vágná a fát, a köveket faragja. H. L. pedig mit tehetett mást, otthon maradt, faragott, festett, s közben ette az édesapja szűkös kenyerét. Sajnos, mint később kiderült, H. L. évekkel előbb még egy meggondoltalanságot is elkövetett. 1956-ban a Magyar Ifjúság tehetségkutató pályázatán sikeresen vett részt, fölvették a Budapesti Képzőművészeti Gimnáziumba; onnan azonban az ellenforradalom zavaros napjaiban gyalogszerrel hazajött falujába; mikor a helyzet konszolidálódott, nem tért vissza az iskolába, hanem otthon maradt. Az évek szálltak, s egy szép napon megkapta a behívót. Be is vonult, s becsülettel letöltötte katonaidejét. Az elmúlt év őszén leszerelt, s mint olyan ember, aki a katonaságnál „megkomolyodott", lázas sietséggel próbált állás után nézni. Ez azonban, mint várható volt, nem ment. Minthogy bevonulása előtt sehol sem állt munkaviszonyban, nem volt hová visszamennie. Azt azonban már nagyon restellte, hogy továbbra is az apja kenyerét egye. Sürgős ajánlkozó levelet küldött hát régi ismerőseihez, a kohászokhoz. Azt a választ kapta, hogy ha esztergályos, vagy lakatos volna, azonnal alkalmaznák. H. L.-nek azonban semmiféle szakmája nincs, így hát elhelyezkedése igen nehéz probléma. Ilyen lelkiállapotban természetesen faragó, festegető kedve is megcsappant, s bizonytalanul néz jövője elé. Mi lesz hát H. L. sorsa? A megyei tanács munkaügyi osztálya ragaszkodik a hivatalos út megjárásához. A megye székhelyén csak akkor jelentkezhet munkaigényével, ha a községi tanács írásban igazolja, hogy nem tart igényt otthon, a faluban H. L. munkaerejére. S ha a községi tanács kiadja ezt az írást, ezzel még mindig nem mehet a megye székhelyére, hanem először a járási székhelyen kell kísérleteznie. És bárhová kopogtat, az az első, hogy megkérdezik: „Mi a szakmája?"

H. L. esete tanulságul szolgálhat mindazoknak a fiataloknak, akik hajlamosak arra, hogy ifjú éveiket elkótyavetyéljék, iskolai tanulmányaikat elhanyagolják. Érdemes megszívlelni ennek a tehetséges fiatalembernek a sorsát! Most már maga is tisztában van azzal, hogy tehetsége akkor is kibontakozhatott volna, ha közben valamilyen „polgári" foglalkozást választ. Igy viszont, a sok keserves kísérletezés közben, ez is odaveszhet. H. L. arra vár, hogy ismerősei segítenek rajta. Ebben nem is fog csalódni, azonban neki magának is tevékenyebben kellene kilépnie elszigeteltségéből, a passziv várakozásból, mert csak így találja meg helyét a társadalomban.

Borsodi Gyula

Két kép Berentéről

A Központi Szénosztályozóban naponta több száz vagont ürítenek ki gépesített úton. Képünkön a „vagonbuktatás" látható.

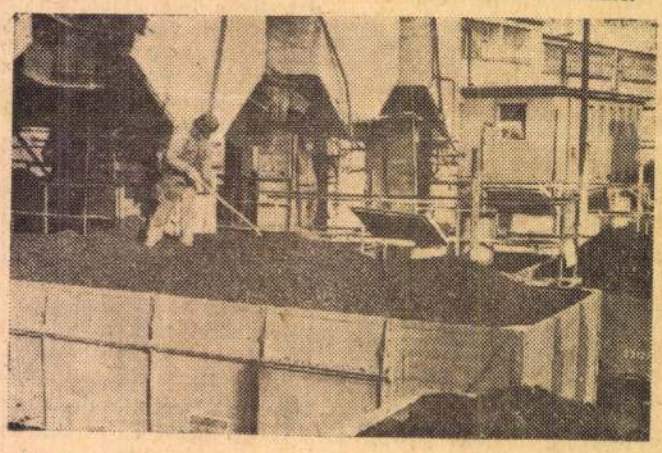

Telnek a vagonok. A Borsodban termelt szén nagy része a Központi Szénosztályozón megy keresztül.
Foto: Szabados György

Újabb helyi árvizek me

Kiöntött a Vadász-patak — Másodfokú árvédelmi
Honvédségi alakulatok siettek a lakoss

Az egyre erőteljesebb olvadás és a vasárnap hullott csapadék következtében tovább áradnak a borsodi patakok és a kisebb helyi vízfolyások. Vasárnapról hétfőre virradó éjszaka és hétfőn a megye több községében megfeszített munkával küzdött a lakosság a helyi patakokon végigzúduló árhullámmal.

Hétfőre virradó éjszaka Szikszó közelében, a Vadászpatak medrében összetorlódtak a zajló jégtáblák, s visszaduzzasztották a valóságos folyóvá terebélyesedett vízfo-

szakadt a Csincsébe, amelynek eltávolításához a honvédséget hívták segítségül.

A megye más részein is sok gondot okoznak a megáradt helyi vízfolyások. Vilmányban például a magasabb részekről lezúduló hólé elöntéssel fenyeget néhány mélyebben fekvő épületet. *Halmajt a Vasoncapatak megduzzadt vize fenyegeti.*

Hétfőre a Takta vízállása is jelentősen megemelkedett és *az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság az esetlege*

1763. *Gultz Ignác budai festő számlája* az 1760., 1761. és 1763. évben teljesített aranyozási és festési munkáról és Gultz sajátkezű nyugtája, amely kelt 1763 december 28-án.

Specification

Was ich Endes benandter für in der Wasser Stadt befindliche Pfarr Kirchen ad Stam Annam in Jahr 1760. und 1761. in Gold Verarbeithet und neü Verfertiget habe als

	R. Frt.	Kr.
Erstlich und Vermög anschaffung seynd die zwey Thurn neü vergoldt worden, mit Verzirung.		
Item ein Schein des Nahmens der H : Mutter Annae vergoldt worden.		
Mehr die Statuam der H. Mutter Annae mit gold eingefasset und darzu gehörige 2. Schein Vergoldt.		
Mehr ein Schild, in welchen die Schrifft vergoldt ist worden.		
Zu dieser vorbemeldter arbeith ist von Gold aufgangen und verarbeithet . . . in Summa	203	
Anstreich Arbeith in vor benandten drey Jahren		
Erstlich in den zwey Thurn Ladternen die decken mit Kupferfarb neu angestrichen	4	30
Mehr zwey Condignation bestehend in Capitellern und Schaftgesimsern		
Wie auch die Statuen samt einen Schild frisch angestrichen, für welches beede anstreichen	40	
Deto vor ein Todten Kreüz bey denen Leichten zu tragen	2	45
Mehr ist ein von der Erdböben in 763-ten Jahr ruinirter Kreüz Knopf, und Tragstein mit zwey Buch Gold nach oben accordirter massen in vergoldten repariret worden	7	
Summa	257	15

Dieser Conto ist mir durch die H : Kirchen Vätter den 28 Decemb. 1763 mit 248 fl. 55 krtz richtig bezahlet worden

Ignatzius Gultz (s. k.)
Burgl Mahller

P. H.

márolás és aranyozás

		R. Frt.	Kr.
1763.	Dem burgerlichen Steinmezmeister Franz Endl auf die beygelegte 2. Überschlag seyend à Conto bezahlet worden ut Nro. 63.	149	20
1764.	Dem Schlossermeister Heiss dessen Conto	67	30
1764.	Wie hoch beede Thurn an Kupfer, und Arbeith zustehen gekommen, und was die Nachbesserung wegen Anno 763 unterkommenen Erdbeben gekostet, weist die Deduction u. quittung sub No. 52. nehmlich	5951	40
1764.	Das Kirchen Portal ist mit dem burgerl. Steinmez Maister Endl ad 230 Gulden accordirt worden und empfanget	230	
1764.	Ebengedachter Steinmezmaister Endl a Conto der inwendigen Kirchen Arbeit ut No. 57.	20	
1764.	Dem bürgerl : Bildhauer Anton Eberhard auf die inwendige Kirchen Capitäler ut No. 67.	40	
1765.	Der bürgerl : Tischlermeisterin Mayrholdin zahle . . . à conto der Kirchen Stühlen	150	
1765.	Dem bürgerl : Bildhauer Anton Eberhard werden für zwey Crucifix in den Pfarr Freydhöfl laut dessen quitt : No. 30. bezahlt	40	
1765.	Dem bürgerlichen Bildhauer Leonhard Weber verabfolge für verfertigte 3. Steinfiguren Glaub, Hoffnung, und Liebe auf das Kirchen Portail ut quitt : No. 31.	50	
1765.	Vermög zweyen Quittungen und Anweisung habe dem Steinmetzmeister Endl à Conto seiner Arbeit zur Pfarr Kirchen ut No. 33. bezahlt	100	

		R. Frt.	Kr.
1765.	Dem Maurermeister Hamon werden vermög beykommender Specification und 11. Wochenzettln Sub No. 35. für bestrittenen Maurer u. Handlanger Tagw. ausgezahlt	108	5½
1765.	Dem bürgerl: Goldschmidt Joh. Michael Puchmayer zahle ut Quittung Nro. 47. für einen zur Kirchen von Silber gemachten u. vergoldeten Kelch	35	40
1766.	Dem bürgerl: Vergoldter Grüner (Krenner) für anstreichen u. vergoldten ut Aufsatz No. 35. gezahlt	50	
1766.	Dem bürgerl: Stein Metz Meister Endel zahle à Conto seiner zur Kirchen verfertigten Stein Metz Arbeit ut quitt: No. 40.	100	
1766.	Laut Wochen Zettl No. 42. werden dem Maurer Meister Hamon für Maurer u. Handlanger Tagw. gezahlet ... samt beygestatten Materialien	48	60
1766.	Dem bürgerl: Bildhauer Weber für verschiedene Bildhauer Arbeit u. Reparation vermög Specification No. 44.	44	
1767.	Dem bürgerl: Bildhauer Anton Eberhard werden für Aussbesserung des Kreuz - Altars utt quittung sub No. 30. gezahlt	4	
1767.	Dem H: Jalitsch ... pro Annis 766. et 767. für gelieferte Gewölb Mauer und Dachziegl ...	143	72
1767.	Dem bürgerl: Mauermeister H: Nöpauer werden laut Consignation mit 17. stück Wochen zettl ut No. 38. für praestirte Maurer u. Handlanger Tagwerck entrichtet	260	34
1767.	Dem H: Meister Endl seyend Vermög dreyen Conto sub No. 44. für geliefert: und praestirte Stein Metz Arbeit und zwar laut Auszügl de ao. 761 einen Rückstand ... 30. R. G. de Anno 763. 764. et 765. ... 13. 7 R. G. und pro hoc Anno ... 60. R. G. richtig abgezahlet worden	277	
1768.	Dem Anstreicher Georg Burghard besag quittung ...	14	
1768.	Dem Maurermeister Nöpauer habe für verrichte Tagw: zeugnuss zweyen Wochen Zettln sub No. 34. bezahlet	16	22½
1768.	Zu Fassung des heiligen Xaverii Altars dann verfertigte neue und reparirte alte Beichtstühl seynd Adm: Rndo: P: Superiori Kögel... auf 4. mal behändiget worden	393	
1769.	Dem bürgerl: Maurermeister H: Michael Hamon habe 12 Wochenzettl No. 24. für verrichtete Maurer u. Handlanger Tagw: entrichtet.	10	15
1769.	Admodum Rndo: P: Superiori Kögel Parochiae Administratori zahle zur Fassung des H: Francisci Xaverii Altar ...	100	
1770.	Dem H: Christoph Jalics zahle pro Annis 761. 762. 763. et 764. für heraus genohmene annoch zu bezahlen rückständige Mauer u. Dach Zigl ...	733	24
1770.	Dem bürgerl: Maurermeister Hamon für beschehene Maurer u. Handlanger Tagw:	4	30
1771.	Dem bürgerl: Mahler Mathias Rudroff zahle laut quittung No. 26. für zwey Jäsulein zu mahlen	7	42
1771.	Item demselben (t. i. Rudroff) das Kreuz, so zur begräbnuss gebrauchet wird, zu mahlen, ut Conto No. 27.	1	54
1772.	Dem bürgerl: Mahler Gregori Vogl für Ausmahlung des Sanctuarij Gewölb samt Gerüsten in der Pfarr Kirchen Vermög Instanz, Rathschluss: und Quittung No. 25. bezahlet worden.	430	
1773.	Dem bürgl. Mahler Mathias Rudraf ut No. 21.	12	
1773.	Dem Bildhauer Ferdinand Kuchlmeister vor die zur S. Anna Kirchen gemachte Bildhauer Arbeith ut No. 22.	6	
1774.	Dem bürgl: Glockengiesser Bruner à Conto deren Glocken ut quittung No. 21. seynd bezahlet worden	2000	
1774.	Dem bürgerl: SchlosserMeister Hess wegen Glocken beschlag ...	313	
1774.	Dem bürgerl: ZimmerMeister Caspar Reischl	546	24¾
1774.	Dem bürgerl: KlampferMeister Freydhoffer	40	
1775.	Dem bürgerl: Uhrmacher Ruber seynd für die Thurn Uhr bezahlet worden ut No. 27.	1000	
1775.	Dem bürgerl: Glockengiesser Meister Bruner vor die zur S. Anna Kirchen gemachten Glocken	1695	10

27. **Fűszertartó.** Hatszegletű, kettős fedéllel. Egyik oldalán, koszorúban a Bánffy címer Sigis Bán. 1660 körirattal. Az ellenkező oldalon lekapart címerek nyomai. H. P. mesterjegy. Egykor Bánffy Zsigmond főispán, Rendek elnöke († 1682), most, öröklés folytán, Ugron István, v. b. t. t. kamarás, ny. rk. követ és meghatalmazott miniszter tulajdona.

28. **Pohár,** domborított késő-renaissance ékítményekkel, a később bevésett Ugron címerrel és P. S. mesterjeggyel. XVII. század közepe. Aranyozott ezüst. Ugron István v. b. t. t. kamarás, ny. rk. követ és meghatalmazott minszter tulajdona.

29. **Pohár.** Vésett dísze: indák és két koszorúban a Daniel és Béldi címer „Daniel Ferencz A° 1650" és Béldi Judit A° 1650" köriratokkal. Aranyozott ezüst. Egykor Daniel Ferencz, most öröklés folytán, Ugron István v. b. t. t. kamarás, ny. rk. követ és meghatalmazott miniszter tulajdona.

30. **Kehely,** kalapált, vésett és domborműves dísszel, groteszk állat- és növénymotívumokkal. Felirata: „G D 1651." Talapzatán: „G B F 1811." Aranyozott ezüst. A pókafalvi ref. egyh. közs. tulajdona.

31. **Kehely.** Késő renaissance, domborított dísszel és felirattal: „SANGVIS, JESU, CHRISTI, PURGAT, NOS, AB, OMNI, PECCATO, ANNO 1659:, NM." A bodoki ref. egyházközség tulajdona.

32 **Fedeles kanna,** késő-renaissance vésett díszítéssel fedelén Krisztus-éremmel 1669-ből. Talapzatának felirata: „ANNO. 1669. B : J :" Aranyozott ezüst. A székelyudvarhelyi ref. egyház tulajdona.

33. **Kehely,** gotikus. Felirata: „KILLEYNI ORTH : ECCLESIA POHARA ANNO 1677." Talpán: „APAFI ANNA 1. 6. 7. 7." Aranyozott ezüst. A kilyéni ref. egyházközség tulajdona.

34. **Kerek tányér.** Felirata: „KILLYENI ORTHODOXA (UNITBÓL MEGTÉRT) ECCLESIANAK EZ TANYÉRT POHARÁVAL EDGYÜT DEDICALLYA CHRISTUS ALAZATOS SZOLGALOJA APAFI ANNA ANNO 1. 6. 7. 7." Aranyozott ezüst. A kilyéni ref. egyházközs. tulajdona.

35. **Zászlócsúcs** Erdély és Apafi Mihály címerével és a következő felirattal: 1677 MICHAEL APAFI PRIN : TRAN : PAR : REG : HUNG : DN9 : et. SIC : COM : 1677 NON EST CURRENTIS : NEQ VOLENTIS : SED : MISERENTIS : DEI. Aranyozott bronz. Teleki Károly gróf tulajdona.

36. **Fedeles kanna.** Késő renaissance dísszel, fedelén tobozzal. Felirata a fenekén: TEKINT : NAGY : KEMENY : JANOS : ES : HAZAS : TARSA : TEK : NAGY : TELEKI : ANNA :

Erdélyi művészet kiáll. Kolozsvár, 1941.

17 : MAI. Aranyozott ezüst. A marosvásárhelyi ref. egyházközség tulajdona.

18. **Fedeles kehely.** Hólyagos. Késő renaissance talapzattal. Fogantyúján áttörtművű ezüst renaissance indadísszel és fedelén ezüst gotikus virágokkal. XVI—XVII. század. A kolozsvár-belvárosi ref. egyház tulajdona.

19. **Kanna.** Gotikus és renaissance dísszel. Aranyozott ezüst. XVII. század. A kolozsvár-belvárosi ref. egyház tulajdona.

20. **Fedeles ezüst kanna** vésett renaissance dísszel, fogantyúján domborművek, tetején angyal félalakja. Felirata „GEORG : EIBEN : KATHARINA : EZ : LEGIEN : AZ : ISTENNEK : DICZERETIRE : AZ : EÖ : ANIAZENTEGIHAZANAK : AZTALANAK : TIZTELETIRE : ATKOZOT : LEGIEN : VALAKI : EZT : MAGANAK : TVLAJDONITIA. ANNO : DOMINI : 1 : 6 : 0 : 6." A fedél belsejében ismeretlen mesterjegy. Fenekén felirat: „EMELLET KET KARAKAI ABROS A KET ASTALRA VALO ES OTVEN ARANAT AZ KETEGI HAZNA KEPITESERE VALLO." A kolozsvári unitárius egyházközség tulajdona.

21. **Fedeles kanna.** Tölcséres száján domború groteszk fej. Fedelén: 1625-ös évszám. Fülén: „Magy: utz: templ:" Ón. A kolozsvári unitárius egyházközség tulajdona.

22. **Kehely.** Gotikus mérművekkel, indákkal, virág- és szőlőmotívumokkal. Felirata: „AZ : EGY : IGAZ : ISTENNEK : TISZTESSEGERE : AZ : ZENT : GUELEKEZETNEK : EPUELETERE : CZINALTATTA : TEOLCZIERES : PETER : ANNO 1. 6. 3. 6." Aranyozott ezüst. A kolozsvári unitárius egyházközség tulajdona.

23. **Fedeles kanna.** Oldalán koszorúban: „I. W. Z. 1640." Fülén: „N. F." Ón. A kolozsvári unitárius egyházközség tulajdona.

24. **Kupa.** Felirata: „JOHANNES KEMÉNY, SUSANA KÁLLAI, ANNO 1648." Kemény János erdélyi fejedelem tulajdona volt. Aranyozott ezüst. Báró Kemény János tulajdona.

25. **Kupa.** Arany és ezüst sodronyból kalapált falán két koszorúban „Johannes Kemény A° 1648" és „Susanna Kállay A° 1648" köriratokkal. Egykor Kemény János erdélyi fejedelem, most, öröklés folytán, Ugron István v. b. t. t., kamarás, ny. rk. követ és meghatalmazott miniszter tulajdona.

26. **Cápás pohár.** Poncolt falán két koszorúban a Barcsay és Josika címer „Stefanus Barcsay 1691" és Barbara Josika 1691" köriratokkal. Ezüst. Egykor Barcsay István, most, öröklés folytán, Ugron István v. b. t. t. kamarás, ny. rk. követ és meghatalmazott miniszter tulajdona.

HAABER, Anton, pozsonyi pallér

A. H. Maurerpolier, fia meghalt. (1847, 408 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Pogány Mórie

~~Györgyi Dénes~~

K

A turinivilágkiállítás magyar házára vonatkozóan lásd Pogány Mórie csomagját.

Magyar Iparművészet

1911. 7. szám

253 s köv. Cl.

Stefánia Orsz. Anya- és Csecsemővédő Intéze
István-uti szanatórium
Ő kir. Fensége József főherceg tábornagy úr
gróf Silva Tarouca úr kastélya, Franciska-pu
Gschwindt Ernő úr kastélya, Velence
gróf Teleky Sándor úr villája, Tátrafüred
báró Herzog Mór úr villája, Tátrafüred
gróf Széchenyi László úr palotája, Andrássy-
gróf Cziráky József úr palotája, József-tér
gróf Czebrián Istvánné úrnő palotája, Orszá
Kóczán László úr ötemeletes bérháza, Kecske
Lutzenbacher Miklós úr bérháza, Koronaher
dr. Dirner Gusztáv úr bérháza, Horánszky-u
Pucher István úr bérháza, Petőfi-tér
Léne Hugó úr bérháza, Váci-utca
Kasselik alapítvány bérháza, Vilmos császár-ut
Kasselik alapítvány bérháza, Gizella-tér
Kasselik alapítvány bérháza, Damjanich-utca
Osztrák Magyar Bank Intézeti székháza, Fium
Osztrák Magyar Bank Intézeti székháza, Eger
Osztrák Magyar Bank Intézeti székháza, Sátor
Osztrák Magyar Bank Intézeti székháza, Nagy

M.D.K.

H R névbetűs ötvösmester

műve a makkártályai ref. egyház XVII. második felében készült talpaspokár. A monogram szerint a tárgy mestere feltéketően Johannes Retsch brassói ötvös, cihmester

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 342.old.

H. R. névbetüs ötvösmester. A maklártályai ref. egyház XVII. század második felében készitett talpaspoharán lévő monogram szerint a tárgyat mestere feltehetően Johannes Retsch brassói ötvös, céhmester. /Kőszegi 192, Voit kézirat 1956./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

MDK

Haaber Károly

építész

1938-ban építette a Hitelbank Ulubházát a Margit szigeten.

Derzsény - Szivós: Margitsz. 243

MDK

Haaber Károly

Alpár Ignác mesteriskolája. Építő Ipar - Építő Művészet. 1924. márc. 1.

H. B. mester (XVI. sz.?)

„Tékozló fiú" c. művéből csendélet
részlete (repr.)

Malvár László: Régi képek, mai terítékek.

Lakáskultúra, Bpest. 1972. 1. 14. old

H. D. rézmetszű

Katalógus XVII. Zrinyi Miklós fiktív arcképe, mellkép ovális babérkoszorús keretben Rézmetszet. 12.4 x 7.8 cm Szignatúra: H. D pinxit – J. Chantry sculp. „The Conduct an character of Count Nicholas Serini." London 1664. c. mű főcímlapja elott. 207-oldi

Cennerné Wilhelmb Gizella: Zrinyi Miklós, a költő arcképeinek ikonográfiája. 187.o.

Folia Archaeologica. XVI. 1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll Bpest

HDB

monogrammista

MDK

ujkeresztény korsó

/Bp. Iparmüv. Muz. 1615./

Gy.Krisztinkovich Mária: Az ujkeresztény keramika kezdetei és európai párhuzamai.

Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 51-71.l.

58.1.

Haaber Károly
épitész
a műveretést tel-
jesítette az alábbi
nagyszalású épit.
kezésnél.

MÉ. 1914. 9-10. sz
43. l. (A Magyar
Általános Hitelbank
palotája.

VILÁGHIRŰ

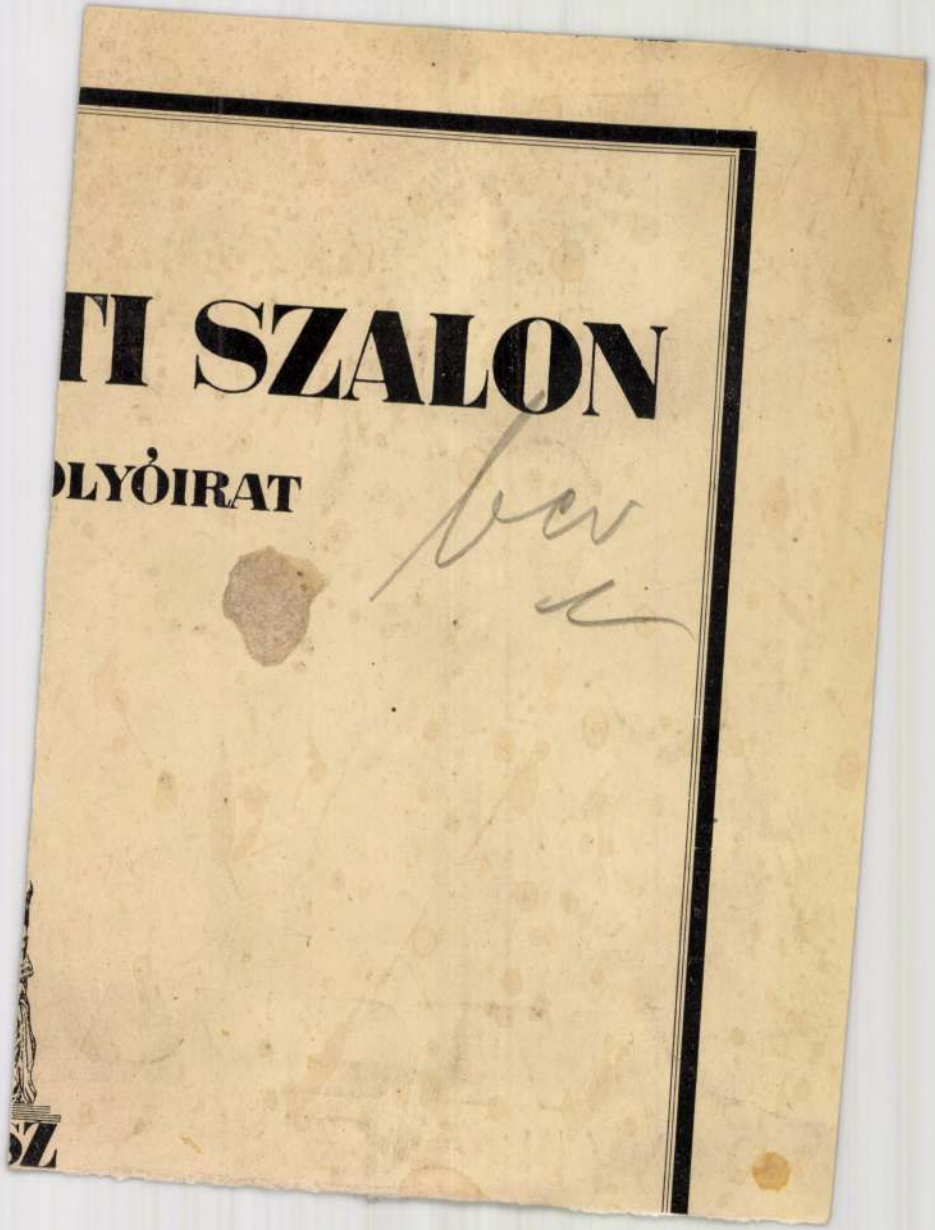
TI SZALON
OLYÓIRAT
SZ

Haaber Károly

építész

szül. Pozsony 1864.

okl. nyert 1889.

Nevjegyz. Müegyetem 8 l.

12. Osztalékból (1933 évi

29 Kifizetésért

13. Költségből

31. Kisebb költségek a hó folyam

stő munka 2097 k 10 f, különféle Nagykun-Szolnok vá

Haaber Károly

épitész

l

MMÉEÉvk

1934. 209. l.

m. közötti, összesen 3·0 km. hosszu
nak kiépitésénél vállalati uton teljesi-
. gödörkavics rostaalj beszerzése és
a, 2. kőanyagok lerakása, azok ki-
sa, homok termelése és szállitása, 3. kő-
beépitése, 4. egy darab műtárgy épi-
s 5. kerékvetők szállitása és felállitása
versenytárgyalás hirdettetik. Felhivat-

részletes feltételek Kun
megtekinthetők.

Nagyszeben. (Az
átépitése.) A nagy
elmegyógyintézet átépit
előre a jelenlegi kony
felépitésére és uj eme
épitésére versenytárg

minta Sásdon a kör-
nthető.

(Jegyzői iroda és
A sásdi körjegyzőséghez
szeg, Hörnyék, Oroszló,
ségek előljárói verseny-
d községben létesitendő
lakás és melléképület
ács, cserépfedő, asztalos
állalkozó a munkálatokat
ott 15 nap alatt meg-
ben ugy a fő-, mint a
hozni s az összes épit-
g teljesen befejezni tar-
a sásdi körjegyzőségnél
d. u. 5 óráig adandók
g 27297 k 68 f. Bánat-
eg 5%-a Sásd község
yezendő és a nyugta az
A terv, költségvetés,
ajánlati minta a sásdi
gtekinthető.

eszek épitése.) Az
biztositására a szombat-
eti hivatalban augusz-
rakor tartandó árlejtés
rül:

etujvári uton	
—pinkamind-	
riszentpéter—	
32. és 34 sz.	
itése . . .	1929.70 k
burgói uton	
adafalvi uton	
ereszek ujból	
. . . . .	1564·90 k
ksafalvi uton	
, valamint a	
uton levő 18.	
bólépitése .	1611·30 k
netujvári th.	
. és 51. sz.	
ése	1863·00 k

cserépre van szüksége, ezen anyago
szerzése céljából a község előljárósága
tárgyalást hirdet. Az ivenként 1 k
ellátott ajánlatok augusztus 16
9 óráig Döbör község előljáróságához
dók be. Bánatpénzül az ajánlati ár 5%
község birájánál teendő le.

Martos. [Komárom m.] (Község h
tés) Martos község előljárósága 1—
terem és községháza, ugyszintén kü
alatt a községi tenyészapaállatok rész
séges 3 istálló, 1 ménes katonaszo
szénáskamara épitését 18.178 k 81
előirányzattal elhatározta, az épités fo
tása végett augusztus 15-én
órakor versenytárgyalást tart. A terv
ségvetés és feltételek Martos községi
tekinthetők.

Komárom. (Vasbeton csőzsil
tése.) A keszegfalusi vasbeton
munkálatainak vállalatba adása céljá
munkálatok 2089·88 m³ alapgödör,
m³ csatorna kiásásból, 10000 m³ esetle
épitésből, 101·2 fm. szádfal 249·6 m³ a
194·0 m³ vasbeton készitéséből, 4 dr
féle zsilipkapu szállitásából, felsze
252·0 m² ékeletlen kőburkolat és 2 dr
készitéséből állanak, augusztus
12 órakor a komáromi folyammérnök
ban versenytárgyalás fog tartatni. Az
a jelzett napon d. e. 11½ óráig a
m. kir. folyammérnöki hivatal főnöké
tandók be. Ajánlat csakis az összes m
együtt tehető. A tervek, a szerződés
az általános és részletes feltételek, va
ajánlati feltételek a komáromi m. kir
mérnöki hivatalnál megtekinthetők és
szerezhető meg az ajánlati minta is.

Gyula. (Körkemence épités.)
Téglagyár Szövetkezet egy tizennégy
körkemence épitésének biztositása célj
senytárgyalást hirdet. Pályázni szándél
hivatnak, hogy ajánlataikat augusz

Haaber Károly

Zo éven át vezette
az Alpár wödát

Magy Alp. IV
267. l.

	korona	fillér	korona	fillér
Áthozat	438	98	244	80
...ncaise antiquaire			26.	50
...ion Bd. 105: Lorenzo Bernini	4.	80		
	2	16		
...s française du XIII.			4	20
...ben Gotik	5.	40		
...mm I köhel			2	50
...enkmäler Dischler				
Kunst	4.	80		
	16	80		
...iefe	3	60		
...da - Best IV kue	3	50		
...rt Tom V: 1.			15.	—
...ele 1913.			24.	—
...VII. "			30.	—
...e "			9.	60

Haaber Károly

építész

a Magyar Alt. Hitelbank palotájának építésénél mint az Alpár-cróda tagja az építés vezetésével volt megbízva.

Építő Ipar 1913.

dec. 14. 545. l.

Haaber Károly

épitéz

sz. 1864. Pozsony

Bpesti mnegy. okl. 1889.

Kismarty Lechner Jan

kösl.

1953. nov. 23

Haaber Károly

épitesz

a Hitelbank és a Tőzsde
műszaki tanácsadója –
Ujpesti lakos

Ugro. 496.

(Szemelyi adatter)

es emlékek.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

jobbra,majd balra lépdelő bozontos
ordul elő ,egy helyen feje és farka
ánfő látható,ilyen van a déli 4.és 5.

onal alatt szig-szög vonal is szemlélhe-

Haáder István építészmérnök,
a székesfehérvári műemlékvédelmi
tanács vezetője.

(Gató): Fehérvári mozaik.

Kelet Magyarország, 1972. aug. 4.

Haadta János

kőmives

1741. Pest.

l. Römer Flóris

A régi Pest.

Bp. 1873. 137.

Budapest

Budavári Domokos torony

25

ágos Bizottsága.

ány { száma: 24.446 - III. a. 1925
kelte: márc. 21. 1925
beérkezése: ápr. 1. 1925

ek száma:

elintézett szám:

záma:

záma:

5 { IV/18.

Tudomásul szolgál

XV.

NÉVJEGYZÉKE

ama végzett hallgatóknak, akik az 1939/40. tanévben a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen mérnöki, építészmérnöki, gépészmérnöki, vegyészmérnöki, bányamérnöki, vaskohómérnöki, fémkohómérnöki, erdőmérnöki, mezőgazdasági, állatorvosi vagy közgazdaságtudományi oklevelet szereztek.

Sorszám	Név	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
	I. Mérnökök.				
1	Ábrahám István	Szatmárnémeti	1916	1939	366
2	Bellegi-Sömjén Zoltán	Budapest	1913	1939	362
3	Bányay József	Idrány	1909	1940	376
4	Beke Gyula	Budapest	1912	1940	377
5	Békeffy Zoltán	Pomogy	1911	1939	367
6	Bors János Ernő	Budapest	1915	1940	391
7	Bőlcskei Elemér	Pestszentlőrinc	1917	1940	378
8	Capdebo Dezső	Temesvár	1913	1940	395
9	Cseuz László	Szentes	1917	1940	397
10	Czakó János	Kiskunhalas	1912	1940	379
11	Domján Jenő	Kúnszentmárton	1916	1940	398
12	Doromby Pál	Zágráb	1916	1940	399
13	Fábián József	Szombathely	1917	1940	400
14	Fejér László	Csáktornya	1907	1939	368
15	Fort Ferenc Lajos	Szabadka	1908	1939	369
16	Gallov Zoltán	Óradna	1907	1939	370
17	Hansági Tivadar	Budapest	1910	1940	392
18	Hargitai Béla	Vác	1913	1940	380
19	Janó Albert	Kisújszállás	1915	1940	381
20	Jánosi János	Torda	1909	1939	365
21	Karsay Sándor	Nagyida	1916	1939	363
22	lovag Khloyber Walter József	Szob	1917	1940	393
23	Kunth Béla	Budapest	1915	1939	371

Sorszám	Név	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
24	Koren István	Békéscsaba	1913	1940	382
25	Kümmel Tibor	Fiúme	1912	1940	383
26	Lesenczey Rezső	Budapest	1915	1939	372
27	Maresa Miklós	Heves	1912	1939	364
28	Melegh Gyula	Budapest	1916	1940	394
29	Nagy Béla	Marosújvár	1911	1940	396
30	Perneczky Béla	Szombathely	1912	1939	373
31	Pingiczer József	Kispest	1910	1940	405
32	Pirnaga János	Ungvár	1899	1940	387
33	Polgár Lajos	Petrozsény	1910	1940	406
34	Salamon Pál	Budapest	1913	1940	389
35	Schwarcz Károly	Dunaszentgy.	1917	1940	401
36	Szabó Ferenc	Budapest	1910	1940	385
37	Szepesi János	Budapest	1917	1940	402
38	Tóth Miklós	Horgos	1907	1940	386
39	Trauttwein Pál	Nagyszalonta	1910	1940	388
40	Varga Béla	Kisbabos	1916	1940	403
41	Vándor Endre	Sopron	1915	1940	404
42	Vastagh Géza	Budapest	1913	1939	374
43	Véssey Ferenc	Tatatóváros	1910	1940	407
44	Vida János	Szenice	1904	1949	375
45	Wolkóber László	Vác	1910	1940	390
46	Zemplényi Károly	Palánk	1907	1940	394
	II. Építészmérnökök.				
1	Altenstein Iván János	Budapest	1916	1940	166
2	Bróz Béla	Kolozsvár	1911	1940	169
3	Egyed Zoltán	Albertfalva	1917	1940	172
4	Eperjessy Béla	Pécel	1909	1940	173
5	Geiger István	Debrecen	1914	1939	163
6	Gilyén József	Komárom	1915	1940	176
7	Hääder István	Vácrátót	1902	1940	178
8	Janka Jenő	Eger	1914	1940	179
9	Kelen Tibor	Budapest	1915	1940	168
10	Kolos Ferenc	Budapest	1915	1940	167
11	Kováts Ödön	Arad	1906	1940	170
12	Mangel János	Budapest	1916	1940	171
13	Nagy Szeder István	Kiskunhalas	1907	1940	174
14	Nitsch Lőrinc	Levél	1893	1940	177
15	Ormai János	Fehértemplom	1901	1939	164
16	Petrovits Gábor	Budapest	1911	1940	180

Sorszám	Név	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
17	Schramek István	Budapest	1916	1940	175
18	Szabó Árpád	Budapest	1916	1939	165
19	Tarján László	Jánosháza	1912	1940	181
20	Tárnok Vilmos	Szeged	1914	1940	182
21	Wisolith János	Budapest	1914	1940	183
	III. Gépészmérnökök.				
1	Angster József	Pécs	1917	1940	523
2	hg. Batthyányi-Strattmann László	Köpcsény	1904	1940	514
3	Bálint Gábor	Budapest	1915	1939	489
4	Bedő Aladár	Budapest	1916	1940	536
5	Bella Andor	Budapest	1915	1940	524
6	Bene Ferenc	Gyula	1899	1940	525
7	Burgyán Aladár	Budapest	1890	1939	490
8	Buzás Lajos	Szentes	1915	1940	522
9	Csima Sándor	Budapest	1911	1940	544
10	Erhardt Gyula	Budapest	1911	1940	499
11	Farkas László	Bikfalva	1915	1940	537
12	Fehér József	Vinkovce	1903	1939	491
13	Freund Pál	Budapest	1914	1940	503
14	Franzl Ede	Báránd	1912	1940	526
15	Fürst János	Budapest	1915	1939	480
16	Gombos Imre	Miskolc	1917	1940	527
17	Gróf György	Budapest	1915	1940	500
18	Győri E. András	Bezin	1914	1940	545
19	Hadnagy Domokos	Lőcse	1907	1940	515
20	Halász Jenő	Budapest	1917	1940	504
21	Holló Tibor	Budapest	1907	1939	481
22	Hubert Gusztáv	Budapest	1916	1940	546
23	Jekelfalussy Gábor	Szepesszombat	1916	1940	528
24	Kálmán László	Nyitra	1916	1940	505
25	Kiss Gyula	Budapest	1916	1940	516
26	Koronka Lajos	Budapest	1917	1940	547
27	Kovács István Lajos	Budapest	1915	1939	492
28	Kovács Pál László	Budapest	1914	1940	538
29	Kováts Sándor	Nagybánya	1907	1940	506
30	Kótay Lajos	Túrterebes	1912	1940	548
31	Kövesdi László Endre	Streza-Cartisv.	1917	1940	507
32	Lázár Lajos Péter	Budapest	1918	1940	508
33	Lukacsfalvi Tibor	Magyarlápos	1916	1939	482
34	Mannheim L. Pál	Rakovica	1906	1940	529

Sorszám	Név	Születési hely	Születési év	Az oklevél keltének éve	Az oklevél száma
35	Markó Endre	Budapest	1915	1939	483
36	Maróti László	Hódmezővásárh.	1912	1939	484
37	Marton Vilmos	Kecskemét	1916	1940	509
38	Maszlag Géza	Csongrád	1911	1940	485
39	Márfai Kamilló	Celldömölk	1912	1940	549
40	Mihályfy Árpád	Budapest	1901	1929	479
41	Miklódy Géza István	Miskolc	1916	1940	539
42	Mitesenkov Dömötör	Bogucsár	1896	1940	550
43	Mosonyi Imre Ervin	Budapest	1917	1940	530
44	Müller Aladár	Sátoraljaújhely	1903	1940	540
45	Nagy Ferenc	Orsova	1904	1939	488
46	Nagy Lajos	Szinyeújfalu	1910	1940	517
47	Neu György	Budapest	1914	1939	493
48	Nyesti István	Budapest	1912	1940	510
49	Pataki Emil	Szendrő	1913	1940	501
50	Pongor Barna	Liptószentmiklós	1917	1940	518
51	Radványi Imre	Nagyvárad	1909	1940	511
52	Raffaj András	Abrudkerpenyes	1915	1939	486
53	Rajos Béla	Budapest	1914	1939	494
54	Rákosy Béla	Budapest	1910	1940	512
55	Sarkady László	Budapest	1914	1940	519
56	Sándor Miklós	Celldömölk	1917	1940	520
57	Simonyi Károly	Egyházasfalu	1916	1940	531
58	Soros Géza	Budapest	1913	1940	551
59	Sóváry Emil	Budapest	1916	1939	495
60	Sternád László	Budapest	1913	1940	541
61	Szederkényi Ferenc	Miskolc	1916	1940	532
62	vitéz Szeredy Vilmos	Budapest	1914	1940	502
63	Tamás Zoltán	Nagyköcskő	1913	1940	533
64	Tanay Béla	Nagyvárad	1905	1939	496
65	Thier-Szabó Rudolf	Budapest	1912	1940	534
66	Tilly Hugó	Budapest	1916	1940	521
67	Tóth Béla	Arad	1911	1940	513
68	Ugron Gábor	Budapest	1908	1939	497
69	Valatin János	Budapest	1918	1940	542
70	Vankó Richárd	Budapest	1915	1939	487
71	Vederber Kornél	Budapest	1912	1939	498
72	Vörös Imre	Kula	1916	1940	535
73	Wolf Frigyes	Győr	1916	1940	552

Háder István építészmérnök Vácrátót 1902.
Józsefnádor 1939/4o

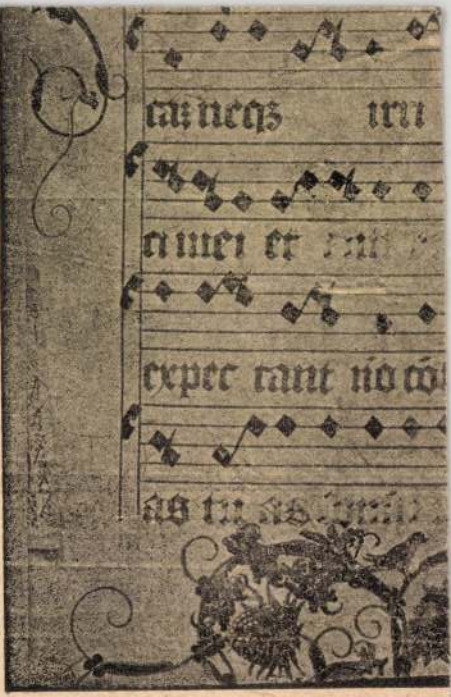

355. kép. *33. (Mss. I. 3.) Graduale*

Ø Hááder István

okl. építésmérnök

szül. Vácrátót 1902.

Végzett 1940

József nádor 1939/40

228. f.

viszonylagosan ifjú tudományos intézménynek a várható fejlődése, illetve jövője szempontjából. Mert ha az ezen egészen kivételesen súlyos nemzetközi, politikai és gazdasági viszonyok között is sikeresen meg tudtuk tartani Nyári Egyetemünket, ez csak azt bizonyítja, hogy Nyári Egyetemünk igazán életrevaló és a magyar kultúra és közművelődés ügyét valóban komolyan szolgáló intézmény, amelynek további fenntartásáért csakugyan érdemes további, akár súlyos áldozatokat is hozni. Ugyanakkor, amikor a debreceni gróf Tisza István Tudományegyetemen immár több, mint tíz éves sikeres multra visszatekintő debreceni Nyári Egyetem működését szüneteltetni volt kénytelen, a mi Nyári Egyetemünk nemcsak meg tudta tartani hallgatóságának eddigi átlagos létszámát, hanem a résztvevők száma, a mult évivel szemben még jelentékeny emelkedést is mutatott.

Reméljük, hogy a jövő esztendő rövidesen meg fogja hozni az emberiségre a várva-várt és igazságos béke áldásait, ha-

MDK

Haádl Richárd,

önálló gyüjteményes kiállitás keretében mutatkozott be 1909.

A Nemz. Szal.499-ik jub.és a KEVE xx-ik kiáll.-a. 1929. febr.

K. D. K.

HAAG Ádám építész

Kóka (Pest m.) Rk. temetőkm., 1822

Magyar építészet. Bp. 1954. 98. l.

Adam Haag

mester 1783-ban dolgozott a mátraverebélyi r.k. templom mennyezetén (Römer Flórián jegyzőkönyvbeli feljegyzései alapján tudjuk)

Czoglédy Ilona – Koppány Tibor: A mátraverebélyi r.k. templom. Magyar Műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 31-53 l., Német resumé.

34.l.

MDK

Haag

Bp. szabályozása a közuti forgalom szempontjából.
Tér és Forma 1934, VII. 162.

M. D. K

HAÁG Á építész

Kóka (Pest m.) r. k. templom (1822)

Gerő László: Építészeti stílusok
Bp. 1957. 108. l

MDK

Haag András épitész

Mátra-Verebélyen ujra boltozta a régi gótikus egyházat.

Ltáb.IV. 14.1.

Háág András építés
1807: mátraverebélyi romok beboltozása.

Feniczy J. A nagbarkányi plébánia története.
Magyar Sion, 1865.
37 - 55. l.
122 - 141. „.

Épitészet, egyházi, gotikus

Mátraverebélyi templom

Haag András épitész 1807-ben ujra boltoztatja

Századok 1874. ~~26-44 o.~~ 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészeti

Haag András építész
A mátraverebélyi gotikus templomot
ujraboltoztatja /1807/

Századok 1874. ~~26-44~~ o. 94-102 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Haag András

építész MDK

A matraverebélyi templom ujraboltozását végezte 1808-ban.

272.o.

Gánthon:Nógrád. 1954.

MDK

Haag Dezső építész

Bp. városépítési problémái. Vállalkozók Lapja, 1933. nov. 16.

Haag Gertrud,/München/

1909-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902- 1913./ 85.1.

Haag J. MDK

Csikósok

Műcs rnok 1877.nov.8.

Haág J. MDK

Magyar lovak

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Hlaag András építész. 1807. újra boltozta a ...
raverebélyi csúcsíves stílű templomot. (Nagy I., Szá-
zadok 1874 84. l.)

116a

~~Gyulafehérvár VI. 210.~~

Haag András

épitész.

A mátra verebélyi góth egyházat ujra boltozá 1807. ben. 1)

1) Magyar Sion 1865. 49. l.

Nagy Iván. Magyarországi képző művészek a legrégibb időktől 1850 ig. Szaradok. 1874 évf. 84. l.

VINA

DELLA SOCIETÀ UNGHERESE-ITALIANA

CORVINO

APEST, I., Horthy Miklós-út 49

o dott. L. ZAMBRA.)

Haag András

újlén

l. Láb. IV. 14. l.

Sodronyzománcros kehely, a beszterczebá-
nyai plébánia templomban
III. 86, 87,

Haag András

építész

Gentmüeml

323. C.

WASMUTH

ARCHITEKTURBUCHHANDLUNG
STANSTALTEN A.-G.

ZAHLSTELLEN FÜR:

Deutschland: Deutsche Bank (Conto-Centrale in Berlin)
Oesterreich: Wien: k. k. Postsparkasse, Clearing-Conto 804 582
Ungarn: Budapest: K. ung. Postsparkasse, Clearing-Conto 3437.

zur Erhaltung der Baudenkmale
Dr. L. Ebel, Budapest VII
Arena utcza 41

DEBET.

den

ien II 1 antiq.	E	M	18	"
~~II 1 " "~~		~~"~~	~~18~~	~~"~~
d. röm. & goth. Zeit "	"	"	90	"
~~Burgen 9 " "~~		~~"~~	~~11~~	~~25~~
eien II 2 " "		"	18	"
~~Burgen 10 " "~~		~~"~~	~~11~~	~~25~~
gsburg " "		"	11	25
eien II 3 " "		"	18	"

Haag András

kőműves pallér

1807. beboltozta a mátraverebélyi templom hajóját és szentélyét az Almásy család költségen. A stilszerűtlen renoválás nem vált előnyére a templomnak

Feniczy János. A nagybárkányi plébánia. 1700–1792. Magyar Sion 1865. III. erf. 49. l. 50. l.

HAÁG ÁDÁM

építőmester, a jászberényi Rozália kápolna építője, tervezője.

Sáros András: A jászberényi Rozália kápolna épitéstörténete

Müemlékvédelem, 1973. 4. sz. 225-229. 1

Adam Haag

Kőművesmester 1783-ban végzett munkálatokat a mátraverebélyi rk. templomon.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

341

~~Tóth [illegible]~~ építész
Haág Ádám
1840-ben ő tervezte a
jószbereényi Rozália templomot

Sáros Rudrós:
A jószbereényi Rozália kór. építésőrt.
Műemlékrédelem: 73/4 226. o.

M. D. K.

HAAG Gertrud festő

(München)

1909-ben Magyarországon a Szabad-

iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 328. l.

Haag, Hans osztrák állatfestő * 1841. Bécsben, † u.o. Autodidakta, utóbb Ajdukiewicz műtermében dolgozott. Az osztrák és magyar arisztokrácia kedvelt lófestője volt. Egy ideig Magyarországon is működött s magyar tárgyú képei közül többet kiállított a pesti Műcsarnokban az 1870-es években (Csikósok, Lófogat, Magyar lovak stb.)

F magyar tárgyú

Haag J. Bécs

A Képzőművészeti Társulat tárlatain következő F műveivel vett részt:

1877. nov. kiáll.: Csikósok, 350 frt.

1877. decz. kiáll.: Lófogat, 350 frt. — Magyar lovak, 350 frt.

HAAGEN ,szappanosmester

Günther Mihaly szappanoslegény remekelni akart Győrött 1829-ben.a céh huzódozott tole.végre Haagen szapanosmes ter vallalkozott ,hogy nala Günther a remeklést elvégez heti,de a céh tiltására szandékától o is visszalépett. 281.old.

BALÁZS PÉTER: A Céhrendszer problémái Győrött a XIX. század első felében 279. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. Győr, 1975.

D Haagmann Lipót

pécsi reáliskolai tanár 1868–69-ben a szabadrézi rajzot tanította a pécsi cisztercigimnáziumban.

Békésztemplk

272. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

I. 127

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I.

Név: Haagn Leopold

Foglalkozás: kézműves

Szárm.hely:

Hitfelekezet: Csal.állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1727 VIII 25

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

Haala lith

Bocsor Istvan (aláiras)
Közomat, folio.
Tetz.
Alconiere pinx.
Haala lith. 1857.
Hálajelül tanit-
vajai 1850.
Kiatta (ig) Berger Tamás
Horgo (ig) Keresedő
Popán (ig) Kaphato
Vagner Tosefnál is Pesten.

Haala A., kőrajzoló Bécsben a 19. század közepén. Magyar vonatk. művei: Bocsor István arcképe Alconiere festménye után (1851).

116 b

Mihalik Sándor: A rimaszombati ötvöscéh. Bpest, 1919. 29, 93. l. — Römer Flóris: A kassai ötvöscéhek szabályai. Századok. 1877. 423. l.

Haala A.

Jellačič Albert:

Csaknem térdig, kissé jobbra, állva. Tején prémes kucsma van, bajusza hosszú s leberetvált álla körüli szakála rövid. Jobb kezében, melylyel a balvállára vetett köpenyeget fogja öfsze, csibukját tartja. Ingének gallérja lehajtott, mellényét (s bő ujú kabátját) háromszoros paszománt szegi s tüszőjé mellé kaudzsár, tőr s két pisztoly van dugva. Felirata a kép alatt két sorban:

„Albert Jellačič
Hauptmann der Seressaner"

alól balra: „Gem. V. Zalder"
középütt: „Gedr. B. J. Rauh"
s jobbra: „Lith. V. Haala"
s legalól balra: „Wien, bei L. T. Neumann"
s jobbra: „Eigenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck".

Könyomat, az alak nagysága 25.5 cm.
Zalder után köre rajzolta Haala.

Ltsza 7950 (köz. nyomás)
1849 (szin. nyomat)
2339 (chin. papiros)

191/93 N° 1332.

Haala

Kőrajzoló

Bocsor István:

Térdig, állva s balra nézve. Jobb kezét leereszve tartja s gyűrűs balját az asztalon fekvő könyvön nyugtatja. Előre fésült haja s álla körüli szakálla rövid, bajusza hegyesre pödrött. Nyakkendője csokorra kötött, csikos mellénye kivágott s atillája zsinóros. Felirata a kép alatt aláírásanak másaul:

Bocsor István

balra: ALCONIERE PINX
jobbra: HAALA LITH
1851
alól középütt: GEDR. B.J. RAUH IN WIEN.
s legalól: Hálajeleül tanítványai
1850.
és ez alatt: Kiatta Berger Janos Horgs Kereskedő Popán Kaphato Vagner Josefnel is Pesten.

Könyomat, az alak nagysága 32 c/m.

9825 (ch.p.).

KÖNYVEK KÖZÖTT

Regény-vádirat az 1914 előtti magyar társadalom ellen

Az erdélyi magyar irodalomnak a kisebbségi sors a bölcsője. A liberális korszak s a ferencjózsefi idők szétszórtsága után közös életfeladatainak keserű ismeretére ebben a szuronyok őrizte bölcsőben ébred fel a magyarság egyik legderekabb törzse. Szellem-erkölcsi megjelenésének nemességében, hangjának különös ízeiben és látásmódjának elmélyültségében ezért üt el a kortársi magyar irodalom egészétől mindaz, amit a Nyirő Józsefek s a többi nagy elindítók megteremtettek. A magyar írást és a könyvet ismét ők avatják fel a nemzetszolgálat s a sorssal való bajvívás tiszta fegyverévé. Mindaz, ami itt a világra jött, meröben különbözött attól, amivel eddig játszadoztunk. Egy világégés nehéz füstje, nehezen gyógyuló sebeinek józanító fájdalma, az ostorcsapások kínzó gyötrelme színezi, formálja és ötvözi az új erdélyi stílust, amellyel megtaláltuk az utat önmagunkhoz és népünk problémáihoz. Uralkodó nációból kisebbséggé lettünk!

Ezt a tényt nem vehettük tudomásul másként, mint ahogy Nyirő József vette tudomásul és ebből tüstént le is vonta a következtetést az egész erdélyi irodalomra kiható érvényességgel. Nyirő József erős és magabízó székelysége, a halálnak is fittyet hányó lelki derüje, minden nyomásnak nekifeszülő népi szívóssága kellett ahhoz, hogy a történelmi katasztrófa embertelen súlya alatt végkép ne roppanjunk össze. A millenniumi szép idők dolmányos, pitykés és parádés magyarkodása komorabb, férfiasabb és egyszerűbb zengéssé kellett, hogy változzék s ezt az új akkordot Nyirő üti meg, a hangváltást a transzilvánista irodalom hozza meg.

A hangváltást azonban egyéb is követte: a problémaváltás. Mit jelentett ez az átkapcsolás s a látásmódnak e gyökeres változása? Jelentette annak a további ténynek a tudomásul vételét, hogy idegen nemzetiségekkel lévén sorsközösségünk, meg kell velük találnunk az együttélés lehetőségét. Ebből született meg aztán az erdélyi szellemiséget alkotó történeti és népi tartalom mellett az erdélyiség humanista tartalma is. Be kellett következnie azonban a felszabadulásnak, hogy eljussunk a legfontosabb miért?-hez. A nagy kérdés pedig ez volt: a húszesztendős kisebbségi sorban vajjon megtaláltuk-e bukásunk tulajdonképpeni okait, látjuk-e már tisztán, hol és miben tévedtünk?

Erre a kérdésre Nyirő József most felelt meg egy nagyszabású regénnyel. Címe: a „Néma küzdelem". Tartalma szerint azonban szívet szorongató, hangosan megkiáltó vádirat az 1914 előtti korszak magyar társadalma, közélete, holdkóros politikája, ideáltalansága és belső rothadtsága ellen. Mondanivalója szinte szétfeszíti a műfaj kereteit és önkéntelenül a multszázadbeli reformkorszak Eötvös Józsefeinek forradalmi erőfeszítéseit juttatja emlékezetünkbe és újra megidézi Szabó Dezső „Elsodort faluját" is! A magas irodalom régióiban jár s a magyar sorsproblémák gyökereihez nyúl, különválasztja a korszerű, járulékos, külszínes gondot a magyarság ősgondjaitól s szinte reánkrivall: kortársaim, csak ezzel az örökkévaló magyar gonddal törődjetek, ezzel küzködjetek kurjongatás és melldöngetés nélkül azonmód némán, de szívósan, mint ahogy e regény elárvult székelyi, szórványsorba jutott, veszendő magyarjai megküzdöttek az idegen asszimiláció kísértésével, vérségi és anyagi túlsúlyával.

Nyirő világlátásának és életérzésének színgazdagsága, mély emberi komolysága szinte meghatványozódva itt azoknak a csodáknak az egyikévé érik, amelyekkel az erdélyi irodalom megajándékozta a magyarságot és Európát is.

Egy Kolozsmegyei, alig félszáz lelket számláló, ősi magyar község székely parasztjainak, nincstelen cselédjeinek néma vergődése, lassú veszése, pusztulása és halálos tusakodása a magyarság lényegét őrző összimbólumok megmentéséért patakzik fel előttünk ebben a hatszázoldalas regényben.

Ugyanakkor azonban a lélek legmélyéről fakadó biztatás is ez az írás. A nép, amelyet az idegen étvágy zsírostestű hidrája körülölel, nem adja meg magát, még akkor sem, ha felelős urai, a Hatalom, a Pénz, a Közigazgatás cserbenhagyják is. Azt mondja el, hogy Ősz Sándorok nem hiába pusztulnak el, a Fátyol Jánosok nem hasztalanul birkóznak: a magára hagyott maroknyi székely kollektív sorsának ösztönös felismeréséből, önmagában találja meg az erkölcsi iránytűt, amelyet követnie kell, önmaga termeli ki a védekezés ellenszereit, nehogy elárulja ősei örökségét és utódai jussát. Az örökség, a mult, a régi „nagylét" büszke emléke itt gyönyörű szimbolumban virágzik ki: egy omladozó, öreg kálvinista templom harangjában, amelyet a község magyar földesura a romhalmazzal együtt elad a falu tollasodó románjainak. Az átadás előtti éjszakán azonban eltünik a harang. A magyarok ellopták! — zúgják a románok. Lopás — mondja a pártatlan közigazgatás is. Nem lehetünk tekintettel néhány székely paraszt vallási érzékenységére, sőt magasabb érdekből, a monarchia és a közösügyes rendszer harmoniája érdekében, meg kell akadályozni, hogy a románok a maguk szervezett erőinek teljes latbavetésével nemzetiségi sérelmet kovácsoljanak az ügyből. A jogállami rendszer felfogása steril és világos: bünhődniök kell a tolvaj székelyeknek! Ezen a véleményen van teljes jóhiszeműséggel a szórványközség magyar csendőrőrmestere is. Maga elé idézi tehát a gyanusított apóját, a kilencvenéves vén Bara Ferencet. Az öreg bevallja, hogy elásták a harangot.

— Akkor meg mi hasznuk van belőle? — kérdi a csendőr. — Hiszen meg sem húzhatják!

— Az nem baj, tudja! — szól az öreg. — Elég, ha tudjuk, hogy ott van, hogy nem hagyott el, s ha mi tán nem is, a gyermekeink vagy az unokáink egyszer mégis csak kiáshatják. Egyszer tán felettünk is megvirrad . . .

A csendőr megrendülésében egy vak, öncélgült s a veszélyt fel nem ismerő liberális közfelfogás megdöbbenése lobban ki. Az 1914 előtti magyar közvélemény álmodozó lelkiismerete mozdul meg benne. Ezért olyan drámai és mélybe világító ez a kis jelenet. Ettől kezdve valami észrevétlen fordulat következik be a „felelős tényezők" s a helyi hatalmasságok magatartásában; az államiságot hordozó és képviselő falusi intelligencia, a vezető felelősek a vezetettek ösztönösségére bízzák magukat.

Nyirő regénye ezért egészen új, mert a problémaváltás következményeit kegyetlen őszinteséggel vonja le. Nem ismétli meg a régi, unott s talán már hazug képletet: az értelmiség kegyes és kenetes parolázását a „félreismert" néppel. Nyirő új regénye egész arccal fordul az új valóság felé: a nép nyujtja ki segítő kezét a lelkét vesztett vezetői felé és ő mutatja meg, a nyomkeresők ősi ösztönében bízva, a kibontakozás útját. Nyirő József őszintén és megszívelésre méltó formában mély igazságot mond a szemünkbe: a vezetők gondjaira bízott nép a válságos helyzetben ösztönösen reagál a veszélyekre és meggyőz arról, hogy másképpen kell cselekednünk, ha nem akarunk egész nemzetestül elpusztulni.

Ez a felismerés s ennek tudatosítása jelenti valóban az erdélyi magyar irodalom programját is és lett programjává a húszéves gúzsbakötöttség keserves tapasztalatai után az új magyar államiságnak . . .

Kézay Béla

Nyári
Bordy Bella

Öt kis magyar film készül mostanában Ságody József író és Kerényi Zoltán rendező elképzelésével. Az öt apróság első fecskéjének külső felvételei Lillafüreden zajlottak le az elmult héten. Itt történt meg a kedves eset, hogy segédszemélyzet híján maga a vezérkar, tehát az író rendező, operatőr és a két sztár: Timár József és Balogh Erzsi teherhordók módjára cipelték hosszú úton, hegyen-völgyön a külső felvételekhez szükséges kellékeket, csomagokat, az akkumulátort, a ruhákat, felvevőgépeket, állványokat, a sminkdobozt. Szívesen tették a magyar film érdekében. Derűs látvány lehetett Thália megelevenedett ekhós szekerének modern kiadása . . .

*

A Rotschild-mama:
Fedák Sári

Az Uj Magyar Színház valószínűleg még ebben az évben színrehozza a *„Frankfurtiak"* című nagysikerű *Rothschild*-vígjátékot. Az új átdolgozásban színrekerülő darab leghíresebb és leghálásabb szerepét: az öreg Rothschildmamát *Fedák* Sári játssza.

Turay Ida — úgy is mint Dusi — kis unokahúgával, Dusival a Hullámfürdőben
(Escher-képek)

Csupa sikk, csupa fantázia ez a fekete-fehér ripsz és taft kombinációjából megálmodott, stilizált pecsét-monogrammal díszített kosztüm

Divat-hiradó

A vérvörös, narancssárga, gyöngyházfényű és bonbonrózsaszínű körömlakkok ideje elmult. A természetes, sápadt köröm a divat, lakk nélkül, némi fényesítéssel.

*

Az új külföldi divatlapok mint valóban meglepő újítást közlik a nyakrasimuló „textil diszt". Bársonyszalag, gyöngyös sifón, vagy fehér vászon, batiszt madeira-csík, szorosan a nyakra kötve, hátul kis masnival — igen sok modell kísérője.

*

Az erdélyi gyöngyösdió újra divatos. Nemcsak nyakbaakasztva hordják hanem fülbevalónak, sok diót egymás mellé fűzve karkötőnek is.

*

A háború ötödik évében is ápoltnak kell lennie a nőnek. Jól teszi, aki még idejében beszerez szabályos fodrászhajcsavarókat — otthoni használatra, akár mostanra, akár későbbre.

Itt a divatfőiskola!

„Az igazi nő háborúban is elegáns" — ezt hirdeti a tábla *a strassburgi divatfőiskola* tervezőtermének bejáratán. S valóban: az ambiciózus növendékek, akik között egyetlen férfi sem akad most, érthetően valamennyien olyan elegáns nőket rajzolnak mappáikba, hogy ezek a figurák a békeidők Párisában is megállnák helyüket.

Nem olyan könnyű divatot tervezni, mint ahogy azt általában hiszik! A felnőtt nebulók három évig tanulgatják itt: hogyan is kell új vonalakat csempészni a divatba, hogyan is kell a saját elgondolásunkat általános divattá tenni? Megtanulni ezt a szakmát tökéletesen nem lehet tehetség, lelkesedés, művészet nélkül. A hajdani párizsi kreátorok és kreatriszek lobogó fantáziájával készülnek itt is megdöbbentő modellek, tervek, rajzok — a tanár néni és az asztalfiók számára. Mert ami kikerül, amit aztán meg is csinálnak, az mind egyszerű csikos, elegáns, de háborús korunkhoz alkalmazkodó.

»Estélyiruha-óra« a strassburgi divatfőiskolán

Divatfőiskola! Járják ki legalább azok, akik hivatásszerűen foglalkoznak az öltözködéssel. Bár nem ártana ide beiratni, ha másra nem, hát egy hathetes tanfolyamra azokat is, akik a nagy buzgalommal megtervezett ruhákat — viselni fogják. Mégis, mióta világ világ, a nagy cégek vezetőinek kell tudniok, kit hogy öltöztessenek, ha már az illető magától öltözködni nem tud. Mert ez sem olyan könnyű dolog ám, amilyen természetesnek első pillanatban hisszük.

Körülülik a növendékek ölükbe tett rajztáblákkal a modellt, mely húsból-vérből való gyönyörű manöken és egy kis emelvényen áll. Most éppen estélyi ruha van rajta, ennek ugyan most semmi aktualitása nincs, de ez is *„tantárgy"*. Ahányan vannak, annyiféleképpen rajzolják. Persze, az alapismereteken már túl vannak: nem festőművészeti remekművet kell csinálni, hanem túlkarcsú, túlhosszú lábú, kezű divatrajz-figurát, *függetlenül a természettől* — régi szabály ez.

Remek *divatszakemberek* kerülnek majd ki ezek közül a lányok közül. Hogy némelyikük mennyire kiforrott művész már, bizonyítják az itt bemutatott rajzaik.

Fekete »zsákruha«, pettyes muszlin dísszel és turbánnal

Baktis-ruha fehér és színes nyári anyag összeállításából

Világoskék muszlin a ruha, sötétlila velurbársony a szoknya alsó része, az öv és a kalap

A párizsi tervezők legnagyobb része a nagy német divatcégeknél helyezkedett el. Bécsen keresztül érkező hírek szerint meglepetés lesz a német divatházak őszi remek kollekciója, amelyet a nagy külföldi városokban is bemutatnak.

*

A csíkos anyagok nemcsak a nyári divatban uralkodnak, hanem előkelő helyet kantak az őszi divatban is. Fantasztikus csíkminták raffinált összeállítása teszi észrevétlenné az anyaggal való takarékoskodást.

*

A függönyanyagból készült „háló-blúz"-t, amelynek tervezőjét nyilván a péklegénynek inge inspirálta, vászonkosztümhöz, kantáros ruhához is viselik. Ha a kosztüm anyaga komolyabb, úgy, hogy még pesti viszonylatban is illik a kalapviselet hozzá, a blúz anyagából készült hálócsíkkal kötik le a hajat, az áll alatt hurkolva a hálót.

Josef Dobrowsky: Női arckép

Az új Európában a művészet sem maradhat a régi

Nincs érdekesebb tanulmány az esztéta számára, mint a szellemi élet forrásainak kutatása. Bejárni a külföldet. Megismerkedni az írókkal, a komponistákkal, a festőkkel vagy szobrászokkal. Meghitt beszélgetést folytatni a nagy alkotókkal. Kipuhatolni véleményüket a világról, az emberről és mindarról, ami művészeti szemléletük lényege. Látszólag ez az ismerkedés könnyen megy, mert kevés olyan művésszel akadtam össze, akinek ne hízelgett volna, ha a külföldi szakember felkeresi és érdeklődik a munkái után. Vérmérsékletük szerint sok mindent elmondanak ilyenkor, de eddig még egyetlen olyan művésszel sem ismerkedtem meg, aki egykönnyen feltárta volna legbensőségesebb érzéseit és gondolatait. Pedig ez az érdekes. Mondhatnám, csak ez érdekes, mert csak így tudjuk megérteni az alkotások lényegét, szándékát és helyét az egyetemes szellemi világban. A nagy művészek lelkébe való bepillantás a jövőbe való látást jelenti.

Ki ne lenne kíváncsi a jövőre? Kit ne érdekelne, hogy merre vezet az emberi szellem útja? Melyik lesz az a művészi szemlélet vagy irány, amely ma még csak forrásként jelentkezik, de belőle fog kiteljesedni az új világot tápláló hatalmas folyam. Sokasok lélekforrást kell megismernünk, sokszor felkutatnunk, mert nem mindig a hír szárnyára felkapott művészek jelentik a jövőt, hanem a még ismeretlenek, az elnyomottak hordozzák a lelkükben az új igéretet.

Rudolf Schmidt: Őzek

Nekünk, magyaroknak különösen nagy szükségünk van arra, hogy idejében tájékozódjunk az európai művészet uj szándékairól és útjairól. Eddig is voltak tehetségeink, és hogy ezek közül csak kevesen tudtak lépést tartani az egyetemes fejlődéssel, az elsősorban tájékozatlanságukkal magyarázható. Éppen ezért segítségükre kell sietniök a szakembereknek. A művész, az esztéta és a nagyközönség helyes tájékozottsága teszi csak lehetővé azt, hogy szellemi életünk korszerűvé váljék.

A háború tüskesdróttal, erődvonalakkal szűk térre korlátozta a lélekforrások kutatását. A velünk szemben álló népek művészi tevékenységéről csak nagyon kevés hír jut el hozzánk, ami pedig áthatol a pusztító fegyverek utolsóitéleti hangorkánján, az rendszerint a propaganda szárnyán sodródik felénk. Hogy mi zajlik le művészetileg Olaszországban és Franciaországban, azt a történelmi események sejtetni engedik. Ma dermedt lélekkel figyeli sorsát e két nagy művésznép és nem annyira újat alkotni, mint inkább a meglévő alkotásokat megvédeni igyekszik.

Németországban is inkább népük szívverését figyelik a művészek, mintsem hogy saját lelkük új érzéseit elemeznék. Berlinnek és Münchennek, ennek a két nagy kultúrközpontnak a kíméletlen bombázása, ha nem is bénította meg, de mindenesetre korlátozta a művészek lázas tevékenységét. Azoknak, akiknek műtermei még épek, komény önszuggesztióval összpontosítják figyelmüket művészi munkáikra, mert mint Kolbe, Scheibe és a többiek mondották ottlétem alkalmával — csak így tudják kivonni magukat a mindennapok megpróbáltatásai alól.

Ma a birodalom szellemi

Josef Müllner professzor: A hősi halált halt fiatal művészek emlékszobra

életének súlypontja a hallgatag Bécsbe, a volt császárvárosba helyeződött át. Ha végigjárjuk a festők és szobrászok műtermeit, akkor érdekes megfigyelést tehetünk. Bécs, amely mindig a konzervativizmus, a lehiggadtság művészi fellegvára volt, ma az új szándékok városává vált. A régi akadémistákon, a Bachereken, a Dachauereken, Drobilokon kívül ott látjuk a fiatal Eisenmengert, Dimmelt és a legmodernebb festők egyikét, Josef Dobrowskyt. Az új akarások légköre nemcsak a műtermekben jut érvényre. Túllépte már a munkahelyek küszöbét és a kiállítások termeibe is bevonult. Legutóbb olyan modern kiállításban volt része a bécsi közönségnek, amelyre még Berlin is féltékeny lett. Baldur von Schirach nemhiába volt az ifjúság vezére. Ma is a fiatalság, a merész kezdeményezések pártfogója. Nem véletlen, hogy a művészek elnöke a fiatal Eisenmenger. Midőn meglátogattam, a legnagyobb csodálkozásomra magyarul üdvözölt. A magyar nyelvet még gyermekkorában véste a lelkébe. Erdélyben született és onnan került Németországba. Ma nemcsak Bécs vezető mestere, hanem a birodalomban is a legkiválóbb freskó- és táblaképfestőnek ismerik el.

Rövid cikkünk keretében csak ízelítőt tudunk adni arról a lüktető művészi életről, amely ma Bécsben megtalálható. Ha az új gondolatok és művészi megfogalmazásuk nem is nyilatkoznak meg gátlásmentesen az alkotásokon, a haladás vágya elevenen él a lelkekben, mintegy jeléül annak, hogy az új Európában a művészet sem maradhat a régi.

Balás-Piry László

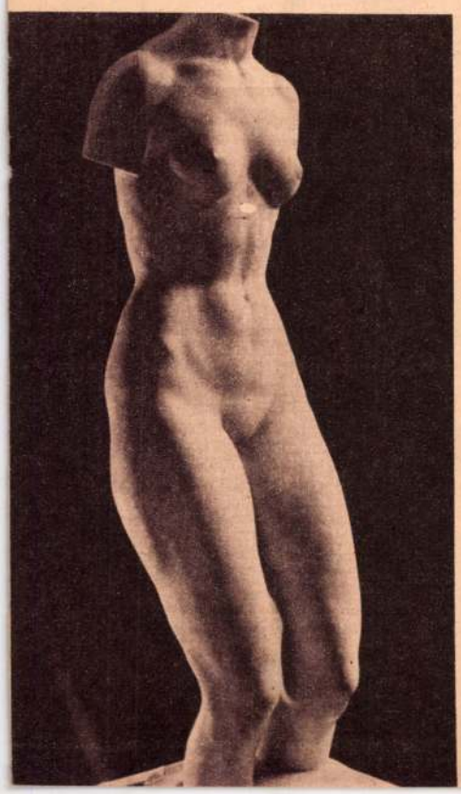

Wilhelm Frass professzor: Márványtorzó

Wilhelm Dachauer: Tirol

Hermann R. Eisenmenger: Nyár

(Goebbels dr. német birodalmi propagandaminiszter tulajdona)

1·80 méter

Magyar Ünnep 1944. 1.17.

Sárga alapon feketepettyes anyagból harangos szoknya, sima felsőrész, pettyes fodorral a japán ujjakon

A háborúszabta lehetőségekhez alkalmazkodnia kell az „haute couture"-nak is. De vannak a divatnak konjunktúrakilátásai is, különösen Németország és Magyarország számára. Ismerjük el tárgyilagosan: a virágzó békében a német divat nem tudta volna magához ragadni az európai irányítást Párizstól s a magyar divat is sokkal kisebb cipőben járt, mintsem hogy egész Délkelet-Európában kezébe kerithette volna a divatot, nemcsak tervezésben, hanem kivitelezésben is. Ez a rövid indokolása annak: miért kell háború idején is a divattal foglalkoznunk?

A nyári és őszi divatban az új német modellek „egyméternyolcvanas" fazonúak, vagyis 140 centiméter széles anyagból csak ennyit szabad elhasználni egy ruhára.

„Egyméternyolcvanas" fazonok: 1. Banánsárga, kétrészes kosztümruha, teljesen sima, szűk szoknyával. A kabátka csak tíz centivel ér a derékvonal alá, elől állig sűrűn gombos. A nyakon körül és a vállvarrásnál vízszintesen négyujjnyi fodor van. A kabát ujja rövid. 2. Fekete santungszoknya, szűk, minden dísz, hól, vagy berakás nélkül. Fehér nagykihajtós blúz. A kihajtón olyan libegők vannak, mint a magyar pruszlik derekán. Minden libegőn egy-egy gomb. Fekete santungbolero van hozzá. Ez az együttes lehet alakitásból is. 3. Szűk szövetszoknya, ujjnélküli szövetmellénnyel, keskeny övvel. Alatta hosszú ujjú, fehér-fekete pettyes blúz, a nyaknál csokor is. 4. Sötétkék santungkosztüm: szűlszoknya, rövid kabát, hosszú ujjal. A kabáton sárga fémgombok, a nyakon hátul

Divat

SZERKESZTI:

HATTYASY KATALIN

Berlini Witt-modell: fehér-kék csikos anyag ötletes szabással

Zöld nyersselyem ruha, két oldalán a karöltőtől kiindulva egy-egy levasalt berakás, kézi festéssel, vagy hímzéssel

gallér nincs, állókihajtó díszíti elől s ezt a vállrészekből kiinduló széles skótkockás taft-applikációnak a középen összefutó szalagcsokra tartja ki. Furcsa „kalapot" mutatnak hozzá: a tarkóról előrefutó s a halántéknál hátragörbülő két lapos tollat. Szabad frizura való hozzá. 5. Az őszi szövetruhák általában teljesen szűkek és simák, de fodor majdnem mindegyiken van. Legtöbbször a szoknya elülső részén, háromsoros keskeny fodor a vékony szövetből, két részre osztva, úgy, hogy a szoknya közepe sima marad. 6. Középkék, elől kissé ráncos szövetszoknya, hozzá rebarbararózsaszín szövetmellény, fehér, félkeményy gallér a nyaknál, melyből a szoknya anyagából készült stilizált művésznyakkendő lóg ki. Rózsaszín szövetből még egy hosszúujju, klasszikus fazonú, de nem túlhosszú kosztümkabát is készül hozzá. Ezt a modellt is, mint alakítási ötletet ajánlja az egyik bécsi divatház. 7. Fekete szövetruha, rövid ujjal, csukott nyakkal, a csukásnál elől öt gombbal. A csipőt nagyon széles fekete selyemszalaggal kötik át s baloldalon hatalmas szalagcsokor van a szoknyán.

A háborús elegancia tetőfokát nem az agyonszőrmézett holmik jelentik, hanem a komplett együttesek. Őszre, a bemutatókra, sok börberi-kosztüm készül, tetején ugyanilyen anyagból hosszú raglánnal. Durvaszövésű, halszálkamintás szövetből is szabnak hasonló együtteseket. Télre pedig olyan csipkelázat jósolnak, amilyen csak Párizsban van.

Külön kell szólni a kalapokról, amelyek az új divat szerint, bár egyáltalában nem kalapformájúak, mégis igen egyszerűek. Mindig nagyon kicsik a kalapok, néha bő, kötött sapkának hatnak, amelyek éppen, hogy csak a fejtetőn vannak. A frizura hogy csak a fejtetőn vannak. Kis Girardiformák csak akkor készülnek, ha kosztümkabát együtteshez tartoznak s szövetből valók. Az őszi vonal azonban: lapos frizurán lapos, kis sapka, legtöbbnyire filcből, néha érdekes figurákban kivágva s a hézagokat feszes fátyol tölti ki.

Nyersszínű vászonkosztüm zöld-csikos zsebekkel és béleséi

Haála Erzsébet tervei

Ezt láttuk a moziban:

A levegő futóbetyárja

lett a mult világháború után a leszerelt légihuszár, a pilótatiszt, aki a kereskedelmi repülés akkor még gyerekcipőben járó iparában aligha találta meg kenyerét, íróasztalt, munkapadot pedig nem bírt el felhőketkóstolt temperamentuma. Számkivetett szegénylegényként tévelygett a világban, mígnem az új háború légielőkészületei révén el nem jött az ő ideje. Ezt a korszerű, kitűnő témát fogja meg a

FORUM: ITALIAI TATRANGI

„Viharszárnyakon" című új olasz repülőfilm, amelyben annyi a motorberregés, légibravur, afrikai csatajelenet, dráma és izgalom, hogy akármelyik vérbeli amerikai cowboyfilm szégyenkezve elbujhat mellette. A modern olasz harci repülés hősi éposza ez a film, valóságos levegőégi „Alfa Tau", — kár, hogy az alapmese fordulatai kissé túlságosan naivak és kísértetiesen emlékeztetnek a hirhedt ponyvafordulatra: *„Nincsen anyajegy a balválladon? Akkor te vagy az én elveszett atyám."* Bosszantóan erőltetett a megoldást jelentő, szívfacsaró fordulat, pár érthetetlen zökkenő is akad az odavezető úton, ami talán a műsorbahangoló, gondatlan vágás eredménye. Minden elismerést megérdemel azonban a selymesbajszú Amadeo *Nazzari* szélesskálájú, izmosan drámai és teljes illuziót varázsló játéka és Germana *Napolieri*, Mario *Ferrari*, valamint Roberto *Villa* kabinetalakítása. Külön ki kell emelni egy névtelen kis gyerekszereplő és a repülőgépszerelő-epizódista élesen és plasztikusan megformált filmalakját. A közönség szeretettel fogadta az új olasz repülőfilmet és különösen a „hátborzongató" kézigránátos afrikai csatajeleneteket nyiltszíni tapssal jutalmazta.

Kettős kalandorszerep

áll a középpontjában a „Biboros levele" című svéd kosztümös filmnek, amely történelmi, Wallenstein-korabeli háttérrel, izgalmas meséjű, jóízű és kellemes fordulatokkal teli, vérbeli kalandortörténettel szolgál és a sikerültebb detektívregényekhez hasonlóan, igen kellemes és könnyű másfélórás szórakozást jelent az erre

RADIUS: SKANDINAV PIMPERNELL

szomjas közönségnek. Egy daloskedvű, pompásan lovagoló és éppen olyan *pompásan verekedő svéd szabad diák párizsi kalandja* adja a film meséjét, aki nemes diplomatabáró honfitársához való megdöbbentő hasonlósága miatt szövevényes és valószínütlen helyzetbe keveredik *Richelieu* bíbornok bizalmas levelének izgalmas

A svéd diplomatabáró vidám költő-alteregója — Sture Lagerwall — minden szerelmi intrikán át megmenti a »Bíboros levelét«

kézbesítése során, mialatt idegen név alatt három országon és tengeren verekszi át magát és egy mosolygó szépségű, gaminhajlamú szőke, dán nemeskisasszonynál elveszíti a szívét és hajszál híján a becsületét is. Százféle csapdát, halálveszedelmet, véres intrikát játékos szívvel, könnyedén kerül el, húszszoros túlerőt kényszerít hátrálásra kardjával s a hóhér kezéből egyenesen a svéd király palotájának fogadótermébe szökken, hogy ott elnyerje bravurja jutalmát: amnesztiát nemesi koronával és bárói címmel s ezzel a boldogságot. A cselekmény tengelyében álló megdöbbentő hasonlóságot természetesen kettős szerep támasztja alá, amit a jókedvű és virgonc Sture *Lagerwall* old meg kitűnően, míg partnerei az északi szépségű, mosolygószemű Ingrid *Backlin* és a gaminhumorú Margit *Manstad*. Nagyszerű karakterszínészt ismertünk meg V. *Andersonban* s bizonyos, hogy az ízes és friss svéd filmek ezután bőségesen ömlő galériájában gyakran fogunk találkozni nevével. Általában van valami friss szagú, jóízű fűszere ezeknek a svédországi filmeknek, könnyedségben, humorban és a szív szerencsésen fojtott hangjaiban, — legkiváltkép Magyarországon — ami külön helyet biztosit az északiaknak a filmtermékek nemzetközi versenyében és legfőkép ez képviseli a „Biboros levele" legfőbb vonzóerejét és sikeresélyeit.

Az ifjúsági irodalom

fenyőillatú, muzsikás emlékei elevenednek könnyü-könnyes életre *De Amicis* „A szív" című regényének spanyol filmváltozatában, amelyet a *Kárpát*-filmvállalat, magyar színészek közreműködésével mind-

OMNIA: HISPÁN NYILAS MISI

végig sujtásos magyar szinkronba öltöztetve tálal a közönségnek. Tagadhatatlan, hogy az ügyesen alkalmazott szinkron — *Katona* dr. gondosan felépitett, lelkes munkája — technikailag kitünően sikerült és jelentősen hozzájárul a színpadi hatás elmélyitéséhez, mindazonáltal a szép szavak és gondolatok tógája alatt lehetetlen észre nem venni a gépszerűség lólábát, amely helyenként az eleven bábjáték merevségével, szögletességével kísért az ízes beszéd és az idegenszerű megjelenés és gesztus összehangolhatatlansága miatt. A spanyol film különben meglepően fejlett színészi alakításokkal szolgál, különösen a gyerekszereplők és a jóságosszívű *„Isten vele, tanár úr"* alakjával, annál bántóbb, mennyire kezdetleges Spanyolhonban a fotográfiai rész. A Szívfilm magyarhangú változata igen tetszett a közönségnek, amit a szinte minden előadás végén felcsattanó taps bizonyit a legbeszédesebben s bizonyos, hogy De Amicis regényének filmformája hosszú életü lesz a magyar filmszínházakban, különösen az oly szomorúan *kevésszámú ifjúsági filmek* vonalán. Külön meg kell dicsérnünk a magyar színészek zengő *hangját*, különösen *Toronyi* Imre, *Orsolya* Erzsi, *Vándory* Gusztáv és *Hollós* Melitta ízes magyar beszédét, valamint a jázminutcai polgári iskola diákseregének illuziókeltő „külső zaját" és tizperces hangkáoszát. A spanyol filmek bemutatkozása, De *Amicis* megindító történetének vállán igen kedvező benyomást keltett a magyar közönség előtt.

(—csey)

A »Viharszárnyak« légiharc utáni nagyjelenete: Amadeo Nazzari, Mario Ferrari és Roberto Villa

— Színjeles a bizonyítványod az én szememben, kisfiam! — a »Szív« könnyes vizsgajelenete

DIVAT

SZERKESZTI: HATTYASY KATALIN

EURÓPAI DIVAT-TÁVIRATOK

Keresztcsíkos ráncos szoknya, szalagrátétes, masnis, japán ujjas felsőrész, patyolat nyakfodorral — maga a nyár, őszinte vídámság

Fehér vászon és fehér-piros csíkos batiszt kombinációjából született meg ez az ízléses kis short. Ha külön kis csíkos nadrág van hozzá — úszóruha is

A bizarr színösszeállítás példája: szilvakék selyemruha, zárt felsőrésszel, japán ujjal, harangszoknyával, melyen citromsárga befűzött szalag van

Párisi kisestélyi ruha, színházba vagy hangversenyre: fekete síma bársony, elől magas nyakkal, hátul hát nélkül, azaz a ruha háta fekete tüllből van.

Párizs *Van egy különleges anyagunk, — műmolinó — amiből a ruhákat tervezik. Próbababán a szimetrikus ruhák jobb felét, az aszimetrikus szabásoknak pedig a nehezebbik felét ebből tűzik ki. Ezekből a gombostűmodellekből születnek meg a toalettek. Igazi molinót persze már rég nem lehet kapni. Ez a mostani százszázalékosan papírból készült, de puha, szép esésű. A csipke és a tüll még mindig szabad áru, de már kezd kifogyni. Helyét még a nyáron elfoglalta a szalmacsipke, amelyből hosszú, színes kabátokat is csinálnak. A párisi nő nem jár kalap nélkül s őszre a fejhezsimuló szalmasapkák lesznek divatosak, amelyeken nem látszik, hogy szalmából vannak. Egy-egy gyalúforgács kunkorodik toll helyett a nyári kalapokon. Az őszi ruhamodellek zsákszerűen simák és szalmafonatból készült övek, klipszek vannak rajta, mindig nagyon élénk színben.*

Berlin **A szalónok kitelepített helyükön is tovább dolgoznak. Egyszerű és célszerű modellek születnek, sok a nadrágszoknya, a csinos munkaruha, munkaköpeny. A műanyagok eddig is szép karriert futottak, de szezónonként újabb és újabb nyersanyagból állítják elő őket. Őszre rövid kutyaszőrkabátok készülnek, részint nyírott szőrmeformában, részint szövetnek feldolgozva. Rendkívül melegek. A rövid sportkabátokhoz a kabát anyagából nagy hátizsákok készülnek, ezekben a légófelszerelés mellett egész sereg dolognak jut még hely. A dolgozó nő ruhája: nagykockás szövetből készült nadrágszoknya, mely a derék fölé ampir-magasságig felszalad s két vállpánt tartja. Sötétszínű szövet- vagy selyemblúz való hozzá. Berlini specialitás sport- vagy munkaöltözethez a szövetharisnya, mely gyakran kockás anyagból készül. Szandálhoz rendkívül érdekes. Egyes berlini divatházak őszre és télre is a denevérujj egyik változatát favorizálják, a külföldi bemutatók számára összeállított kollekciókban is sok ilyen modell szerepel.**

Bécs *Ősszel sem kell hervadó lombszínekbe öltözni! Ez a bécsi divat idei jelszava. A hagyományos őszi zöld és barna szinte teljesen kimarad a kollekciók ruhacsodáiból, viszont sok a mályvaszín, rózsaszín, piros, hamvas szilvakék, türkiz, sárga, ciklámen és bordó. Ezenkívül természetesen rengeteg fekete-fehér modell készül. Néhány bécsi modell: Fehér-fekete kockás egyenes szoknya, fekete, rövidujjú, nagyzsebes szövetblúz, fekete bőhátú sportkabát, a szoknya kockás anyagából készült sapkakalap és vállra akasztható táska. Fekete síma selyemruha, magas nyakkal, síma szoknyával, a szoknyán két zseb. A felső részen két széles fehér piképánt „Priessnitz-kötés"-szerűen. A vállra két tenyérnyi fehér gombbal fekete bő pellerin akasztható. Világosszürke szövetkosztüm dombormotivumokkal díszítve. A zsebeken, vállakon és deréktól lefelé a kabáton alávarrtázott, steppelt állatfigurák vannak és két keskeny csíkban ugyanilyen motivum fut le a szoknyán is elől, a szemberáncnál, mely a derékvonalból indul ki. Fekete kosztüm puha szövetből, rendkívül bő ujjakkal, övvel, magas nyakkal, csak felül két műzsebbel. A kalapok és turbánok helyét a sapkakalap foglalta el, de ha mégis turbánt készítenek Bécsben, az fantasztikus magasságú.*

Budapest **Nemesak szabásban, hanem anyagban is az egyszerű a divatos. Ujdonság az egyszínű nyakkendőselyem, melyre kézzel, fehér festékkel karikákat vagy más mintákat festenek, — egészen keveset. Az őszi szövetruhákon is sok a kézifestés, a szalónok egyébként egész sereg megrendelést kaptak: tavalyi szövetruhákra kell kézifestésű »felfrissítést« festeniök. Mindenütt dominálnak az egészen síma szabású, fiatalos ruhák. Színekben a zöld, kék, bordó, sötétlila, ciklámen, mályva, fekete és fehér divatosak különösebben, bár az anyagbeszerzési nehézségek óta minden színt felhasználnak. Zsebes, öves, kihajtós »kis ruhák« készülnek még a tiszta selyem anyagokból is. A santung Budapest örök szerelme, sok őszi, kabátalatti fekete santungkosztüm készül, fehér, zsabós blúzzal s a csuklófodor is divatos, különösen fekete, tresszel szegett szövetkosztümhöz elegáns a hosszúujjú fehér, vagy színes blúzon. Az őszi sportruhák és kosztümök jórésze pepita anyagból készül s van néhány szép kockás modell is. A csíkos anyagok összeállításában mester az egyik belvárosi szabász: minimális anyagból is rendkívül érdekes, raffinált csíkmintás modelleket tervezett őszre. A szinte fehérségig világos, szürke és drapp szövetkabátok szőrmével az idei ősszel és télen is divatosak lesznek. A hörcsög- és vakondkabátkák rendkívül mértékben elszaporodtak Pesten. Egyik neves tervezőnk csökönyösen kitart a franciás vonalak és díszek mellett: zsákruháira franciás díszítést tesz bőven s ezzel kétségkívül érdekes hatást ér el.**

Pipi-piros bő szoknya, fekete, japánujjas, testhez simuló felsőrésszel, amelyet kétsoros steppelés díszít. Fehér piké van a nyaknál, a kivágásban

Amíg a strandig érünk »alácznunk« kell a napozóruhát. A vállpántos napozóra, mely hátul derékig kivágott, kézislingelésű oldalt összefűzött blúzt veszünk

Egyszerűség — félfiatalság! Csau-csau-színű könnyű szövetruha, sötétebb rozsdabarna kézi öltögetéssel díszítve. Keskeny barna bőrőv való hozzá

Haála Erzsébet tervei

BŐRÖNDJÉT, divattáskáját, szerezze be KÖNYÁNÁL

Párizsban képzett tervező. VI., Galamb-utca 3. Tel.: 388-015

MDK

Haála Gyula

Sirmione, of.

Garda-tó, "

Magy.művészek olasztárgyu képei. Emit-dij. N.Szal. 1943. 6 l.

MDK

Haála Gyula

Sirmione, olaj
Garda-tó, "

Enit-dij. N.Szal. 1943. ápr.

MDK

Hasla Gyula

Magyar művészek olasztárgyu képei a N. Szalonban.
Uj Magyarság, 1943. ápr. 22. 8 l.

Haála Gyula

Tájkép

Arckép tanulmány

Maya

A Budapest-Szentimrevárosi kulturegyesület
képzőművészeti és iparművészeti kiállítása.
1935. 2 l.

Haála Gyula

Balaton-Szigligeti rom, olaj
Fürdőkunyhó Szigligeten, "

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924.
13 1.

HAÁLA GYULA

56. Arcképvázlat, olaj mgt

Nemzeti Szalon

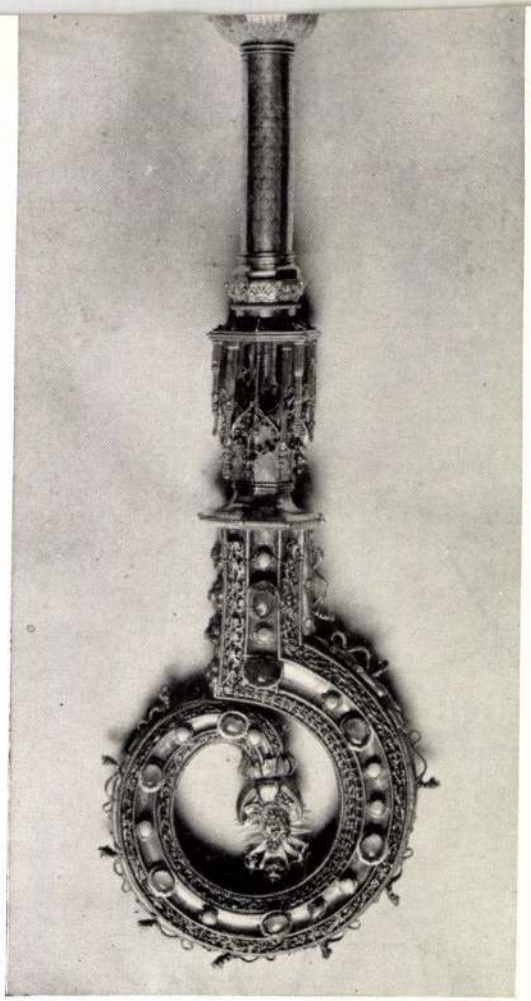

Halasi Gyula festő

84	Balaton eső után	50.—
85	Falusi ház	50.—
87	Balaton partja	50.—
88	Dunapart. Ujlaki rakpart	Mgtul.
89	Városkép. Budapest	Mgtul.
90	Őszkor	50.--
91	Önarckép	Mgtul.
92	Balaton	Mgtul.
93	Dunapart. Budapest	Mgtul.
93a	Parkrészlet, Margitsziget	60.—

Halasi Horváth István.

Budapesten született. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay és Csók István vezetése mellett végezte. Édesatyja Horváth G. Andor festőművész mellett működött. Először a Nemzeti Szalonban 1920-ban kiállított képeket, később állandó szereplője lett úgy a Nemzeti Szalon, mint a Műcsarnok tárlatainak. Rendes tagja a Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesületének és alapitó tagja a Nemzeti Szalonnak. Munkássága alatt, mely főleg pasztellfestményekből áll, a Nemzeti Szalonban 1927-ben állami pasztelldijat és 1930-ban a Földműv. ministerium balatoni díját nyerte. 1931-ben a Műcsarnok őszi tárlatán pedig a Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesületének díját kapta meg.

Pasztellek:

94	Szépvölgy (Óbuda)	100.—
95	Hüvösvölgyi erdő	90.—
	Tél	80.—

52	Balaton. Távolban a Badacsony	60.—
53	Vanda	Mgtul.
54	Strandkabinok, Balaton	80.—
55	Széles ut	300.—
56	Balaton partja Zamárdinál	400.—
57	Tihanyi félsziget	200.--
58	Faluvége gémeskuttal	50.—
59	Őszi táj	60.—
60	Mátra. Gallyatető menedékház	70.—
61	Falu télen	80.—
62	Vihar előtt	150.—
63	Kora tavasz	100.—
64	Falusi házak	70,--
65	Moló viharban	80.-
66	Szigligeti táj. Balaton	100.—
67	Alkonyat	70.—
68	Balaton. Vihar	60.—
69	Kabin a Balatonban	70.—
70	A Balaton vihar után	120. -
71	Balaton	80.—
72	Ilonka	Mgtul.
73	Őszi szinek	70.—
74	Lovaspóló	70.—
75	Budapest, Ferenc József hid	70.—
76	Budapest, Erzsébet hid	70.—
77	Falu végén	70.—
78	Erzsike	Mgtul.
79	Városkép. Lánchid	80.—
80	Zamárdi strand késő délután	300.—
81	Ildigó	Mgtul.
82	Mátra vidéke	50.—
83	Balaton, kikötő	50.—

18	Rocca di Papa	szines tus	70.—
19	Assisi Szt. Ferenc templom szintus		80.—
20	Római táj	szines tus	80.—
21	Udvari táj	szines tus	60.—
22	Tihanyi házsor	szines tus	50.—
23	Nő galambbal	pasztell	80.—
23a	Tihanyi táj	szines tus	80,—

Gussich Jenő

Született Csákvárott (Fejér megyében) 1905. szeptember 13-án. Középiskoláit Székesfehérvárott, majd Budapesten végezte és 1924. évben a budapesti I. ker. Verbőczy reálgimnáziumban tett érettségit. A budapesti tudományegyetem jogi fakultásának elvégzése után 1929. év februárjában doktorrá avatták. Művészi tanulmányait különböző magániskolákban (Wienben) végezte. Kiállitásokon elvi szempontból mind ez ideig nem vett részt, mivel kollectiv kiállitáson óhajtott bemutatkozni. A f. hó 24-én megnyiló kiállitás — a Nemzeti Szalonban — az első nyilvános szereplése.

Olajfestmények:

24	Apám arcképe	Mgtul.
25	Füzesi dr. Klimkó Dezsőné arcképe	Mtul.
26	Németujvári ifj. gr. Batthyány Zsigmond arcképe	Mgtul.
27	Farsang vége	1500.—
28	Renaissance tanulmány	900.—

29	Régiségkereskedő	1200.—
30	Dr. Kenyeres Balázs egyet. ny. r. tanár arcképe	Mgtul.
31	Gladiator	1800.—
32	Önarckép	Eladó
33	Pater G. L. arcképe	Mgtul.
34	Bor mellett	600.—
35	Idős úrnő arcképe	Mgtul.
36	Vasárnap délután, tanulmány	800.—
37	Imádság közben	Mgtul.
38	Női arckép	Mgtul.
39	Fürdő után, akt compositio	2000.—
40	Strandon	Mgtul.
41	Középkor	800.—
42	Nyári hangulat	Mgtul.
43	Tanulmányfej	300.—
44	Anyám arcképe	Mgtul.
45	I. G. pápai kamarás arcképe	Mgtul.
46	Vadász tanulmányfej	300.—
47	G. A. dr. arcképe	Mgtul.

Haála Gyula.

Született 1894. évben. Tanulmányait itthon, Wien-ben, Münchenben végezte. A Nemzeti Szalonban 1927. év szeptember havában volt gyüjteményes kiállitása. Azóta többször szerepelt.

Olajfestmények:

49	Balaton fürdőzők	70.—
50	Városkép télen. Krisztina körut	80.—
51	Városkép. Budapest Dunapart	70.—

Nemzeti Szalon
75. csopt. kiáll. 1932. febr.

Haála Gyula

121	Falu széle		300.—
122	Alkonyat		400.—
123	Iluska	olajf.	Mgtul.

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

Vängel Jens' dr. VI. 311.

Haála Gyula

Vihar után c. képe

repr.

Képzőművészet

1927. 3. f.

24. l.

kép

Haála Gyula

1924. nov. balatoni

kiáll Nemzeti Szolgban

Balaton szigligeti rom, olaff.
Fürdőkunyhó szigligetén, olaff

1927 dav:
Parkrészlet
Elesett bajtársnál | of

1927 szept. mujt. l. Vat

1930 szept. (Bal. Társ)
Balatoni táj, of

1931 jun
Bal-i táj
Vanda
szigliget
Tavas | of

Gaz. arch. III. 204

Haála Gula

Hul. 1884 Annavölgy
Esztergom vm. Wienben,
Budapest, Münchenben
tanult. 1927 Koll. Eiritt
a Nemzeti Szalomban
Táj- és archepeket fest.

1942 Róme

1943 Eiri-dig

804 Planas, Eůz.

Svájci nöi népviselet a berni kantonból. Szinezett kny. Jakob Suter rajza után.

K. 0.80.

303 m, 218 sz.

Haála Gyula

Született 1894. évben. Tanulmányait itthon, Wien-ben, München-ben végezte. A Nemzeti Szalonban 1927. év szeptember havában volt gyűjteményes kiállítása. Azóta többször szerepelt. 1932. febr. közöl. kiáll. a Nemzeti Szalonban. Életrajz. Főleg olaj. tájképek.

239

573

la egy vadászszal.

ítővel letakart sziklán ~~xxx~~ fiatal szőke nő ül
lva ~~xxx~~ barna ifjut tart átkarolva, kinek jobb
vasz s (aki) baljával két vadász kutyát vezet. A (Nym
volcs takarja s arcza profilben látható. A ifjúnak
arna, sörétkék kabátja alól, mely térdig ér, ingé-
nak, keble fedetlen és poros sarúinak szára ~~piros~~ s fö-
lyezett. A földön aranyedény hever s mögöttük
va tartó Amorette röpül, ki a két ifjut nézi.
vidék lombos fákkal.

etei 58:44·3 cm.

239. — Dep. rép. V. és ujab.

~~arelnöki lakásból~~

Lasza 573

62

Haála Gyula

nemzeti Szalon

1924 nov – dec

Életrajzát bekérni!

Iparművészeti Múzeum V. 63.

HAÁLA *Gyula*, festő, * Annavölgy 1894. Budapesten, Bécsben és Münchenben képezte magát. Táj- és arcképeiből 1927. és 1932. gyüjt. kiállítása volt a Nemzeti Szalónban.

É. G. I. 4331

Hadjárat

Az ellenség fo
Egy F
~~A~~ (l
jelentést ~~tett~~
nyujtja át.
~~szegett~~ pusk
és a működ
nok szárny
~~gyors ágyú~~
a kép alatt

Der feindlich
s legatór köze
in Wie

Könyv

L

MDK

Haála Gyula,

a N.Sz.által rend. 63 csop.kiáll.egyik-másikán
müveivel szerepelt. 1927.

A Nemz. Sza. 4oo-ik jub. és a KEVE XX-ik kiáll.-a .
1929.febr.

MDK

Haála Gyula

A N. Szal. 75. csoportkiáll. Képzőművészet
1932. jun. 48. sz. 7o.l.

MDK

Haála Gyula festő

N.Szal 56. csop.kiáll. Képzőművészet, 1927, 3.sz. 31. l.

MDK

Haála Gyula

Tópart, temp.

A Magy. Akvarell-és Pasztellfestők Egyesülete
XXIII. kiáll. kat. 1938. nov. 20-tól dec. 4-ig.

Haála Gyula MDK

Őszi táj, olf.

Mücsarnok 1944.VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Haála Gyula

Kat Nagykőrös kiáll. vett részt, 1926.

MOB Kvt. 2465.sz.

Haála Gyula.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1927-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Haála Gyula

Tájkép, of.

Őszi táj, of.

Tájkép, of.

Képmás, of.

Müterem 4. csop. kiáll. 1937. ápr.

MDK

Haála Gyula

Vihar után. repr.

Képzőművészet 1937. 23.o.

Haála Gyula: MDK

Tájkép
Arcképtanulmány
Maya

A Budapest-Szentimrevárosi Kulturegyesület kiáll.
1935. Bp. XI. Horthy Miklós ut 15/d.

Haála Gyula festő

MDK

Balatoni kiállitás a Műteremben.
Pesti Napló 1937. jun. 12.

MDK

Haála Gyula, festö

Balatoni táj.
Vanda.
Szigliget. Olf.
Tavasz. Oxf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

Haála Gyula

8. ó. ú. 932. I. 24.

8. ó. ú. | 1932 JANUÁR 24

KÉPZŐMŰVÉSZET

Nemzeti Szalon

Öt fiatal művész kollekciója tölti meg holnaptól kezdve a Nemzeti Szalón falait, közöttük néhány kiállításokon és tárlatokon már szereplő név, mint például: *Haála* Gyuláé, aki most főleg erősen színes kis tájképsorozatával hoz érdekességeket. Egy jó önarcképe, női feje komoly kvalitás. *Halasi Horváth*, a pasztell eszközeivel egyszerű és közvetlen ábrázolója a természetnek. Ugyancsak tájképfestő: *Szente* János, aki nála vehemensebben, erős foltok és nedves harsány-zöldek dominálásával keres és talál komoly művészi problémákat. *Gussich* Jenő

megalapodásra barátaival. Másféle po-

Haála Gyula

Nemzeti Szalón kiállításán tájképtanulmányaival szerepelt.

M.O.932.T.24.

Haàla Gyula

Nemzeti Szalon kiàllitasàn
festmènyeivel szerepelt.

M.932.T.24.

Haàla Gyula

Nemzeti Szalon 75. csoport-
kiállításán neve szerepelt.

PH.932.T.26.

Haàla Gyula

Nemzeti Szalon 75. csoportkiállításán neve szerepelt.

MU.932.I.26.

Haàla Gyula

Nemzeti Szalon csoportkiállításán
hengeri és pestkörnyéki tájképeivel
szerepelt.

1932.I.24.

Haàla Gyula

Nemzeti Szalon kiàllìtàsàn
tàjkèpeivel szerepelt.

BH. 932. F. 24.

Haàla Gyula

Nemzeti Szalon kiàllìtàsàn
kèpeivel szerepelt. (57, 63, 69. ìz.
kèpei szinekben finomak).

NU.932.T.26.

Haála Gyula.

festőművész

A Vénuzeti Szalon legközelebbi vaporthiál-
lításán művei szerepelni fognak.

Magyarság, 1927. szept. 20.

Kaála Ágnes.

Tatinkám

A [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

Kaczanics, 1927. nept. 20.

Hadla Gyula.

festőművész

76-ik csoportkiállítása nyílik a Nemzeti Szalonnak, melyen művével részt vesz.

Esti Kurir, 1927. szept. 20.

Haála Gyula.

A Nemzeti Szalon új csaporthiállításán tájképei szerepelnek. (emlékez)

Esti Kurír, 1927. szept. 22.

Literatur-Liste.

1. Bibliothek Lauber für Chirurgie. Leipzig.

Kaàla Gyula.

festő

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán tájképei, portréi szerepelnek.

Magyar Hírlap, 1927. szept. 21.

Nr. 1.

Note.

1. Die Ziffern in den Klammern bedeuten die Seitenzahlen der Originalausgabe.

Hála Gyula.

festő

a Nemzeti Szalonban megnyitó 56-ik csoportkiállításon „Csobánc vára" – „Újlaki rakport" c. munkái és néhány portréja szerepel. (említve.)

Nemzeti Újság, 1927. szept. 21.

Haála Gyula.
festőművész

A Nemzeti Szalon megnyitó kiállításán „Csobánc vára" c. képe és több festménye szerepel. (említve.)

Budapesti Hírlap. 1927. szept. 21.

Haála Gyula.

A Nemzeti Szalon új csaportkiállításán tájképei és figurális képei szerepelnek. (említve.)

Pesti Hirlap, 1927. szept. 21.

Kaála Dezsőt.

A Szemeti szelem új szerzetesi kitüntetés tájékoztatói és figurális lépei szerzelnek.
(Szentes.)

Pesti Hirlap, 1927. szept. 21.

Haála Gyula

Nemzeti Szalon kiállításain olajfestményeivel szerepelt.

Az Est. 932. T. 24.

Haála Gyula

Nemzeti Szalon csoport-kiállításán két szép leányfejjel és tájképeinek hosszú sorával szerepel.

PH.932.T.24.

Haála Gyula festőművész

Nemzeti Szalon téli tárlatán részt vett.

M.932.T.22.

Haála Gyula

keresi el a „hüterem" Balaton

kiállítását

Magyarság 1937 VI. 13

Haala Gyula

Alkotásával szerepelt a Balatoni Térs. kiáll.-
án a Nemzeti Szalónban.

N.U.930.IX.21.

MDK

Haála Gyula

Őszi táj, of.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Műcs.

Haála Gyula

Tavaszi kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Ujság 1931.VI.21.

Haála Gyula

Nemzeti Szalonban - Tavaszi Szalon kiállitáson képével szerepelt.

Budapesti Hirlap 1931.VI.21.

Haála Gyula

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Magyarország 1931.VI.21.

MDK

Haála Gyula, festő

Tópart. Tempera.

Nemzeti Szalon.-MAFE XXIII.kiáll. 1938.nov.2o.-dec.4.
Kat.

MDK

Haála Gyula

Képzőművészet 1932. 43.1.

MDK

Haála Gyula

Őszi taj. Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig./ 17.1.

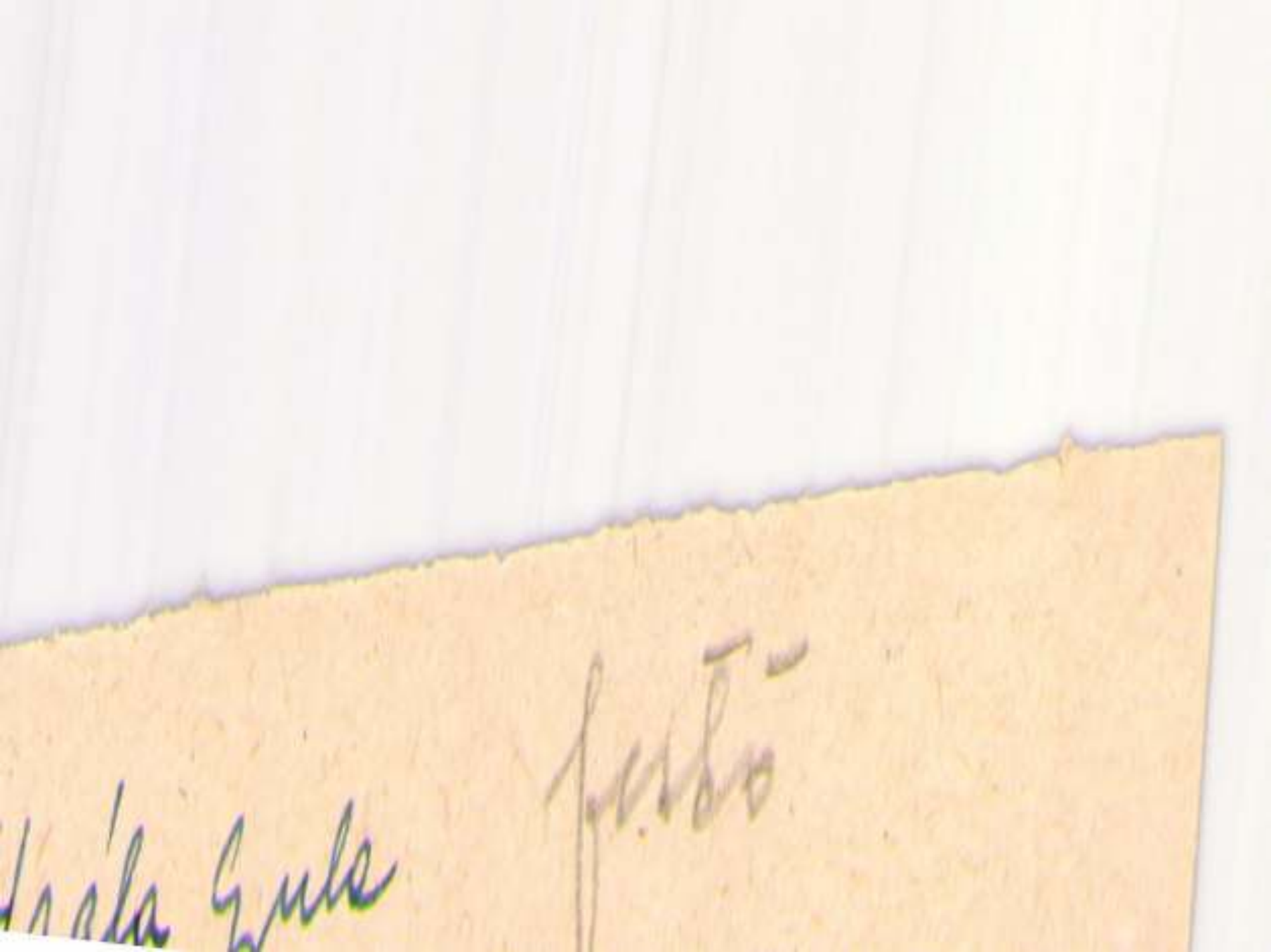

MDK

Haála Gyula

35-38. Balaton, of.

Balatoni kiáll. Műterem, 1937. jun.

MDK

Haála Gyula

Balaton, of.

Balatoni kiáll. Hűtoren, 1937. jun.

Haála Gyula

Parkrészlet, of.

Elesett bajtársnál, of.

N.Szel. Kiáll. 1927. jun. 12. l.

MDK

Haála Gyula

Balaton-Szigligeti rom, olajf.
Fürdőkunyhó Szigligeten, "

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat. 1924.
Nov.29.-Dec.8. 13.lap

Haál Gyula.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1932-ben

Bende J:

A Képtőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Haála Gyula

A N. Szalon tavaszi tárlata. Képzőművészet 1931. 42. sz. 164.l.

MDK

Haála Gyula, festö

88. Balatoni táj.

Nemzeti Szalon. -A Balatoni Társ. IV.Kiáll.
Bp.1930 szept. Kat.

MDK

Haála Gyula, festö

müveivel szerepelt a csoportkiállitáson.

Nemzeti Szalon LVI. csoportkiállitása. 1927. IX.21.
Magyar Müvészet. 1927. 7. sz. Kiállitások.

Haála Gula

Kilit

Mo. 1932. I. 24.

Haala Gyula

Kiállít

NÚ. 1932. I. 26.

Haála Gyula

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 490
1932. 64

RGY:

tan

kolai év.

ve.

0401.

Haàla Gyula

Haála Gyula (1894–1948): Táj- és arcképfestő. Budapesten, Bécsben és Münchenben tanult.

Mikolyfi Ernő: Művészet, barátaim
Bp. Corvina 1977

Hadday Andrea

szobrász

Budai Szépművészeti Társulat kiállítása - Budai Klubban - szoborral szerepel.

Pesti Hirlap
1935.II.17.

MDK

Haamer Erik, festö

Halászkikötö.

•

A Vall. és Közokt Miniszterium és a Szépmüv. Muz. ill.
a Főváros közös vásárlásai. 1938 jul.1.-aug.1.
Kat. 21.1.

H. A. Schos

nevét említi

R.Rév Sándor: Pest-budai iparművészek /Mozaik a főváros múltjából/ - Budapest, 1971. lo.sz. 42. l.

Haan Lajos

irod

Vas. Ujs. 1876. 780 l.

Haan Lajos

mintörténetíró

1818 – 1891.

Életr. ardép.

Vas. Ujs. 1891. 538, 539 l.

Haan Antal

festő apja

k pályatervei.

D Haan Vilmos

festo.

XIX elege

Pest

Müegyleti katalogus

?

M.D.K.

Haán Vilmos rajzoló

gr. Lay Károlyt ábrázoló rajzát
litografálta Steimle Károly

Gerszi, A magy. körajz. 1960 201

MK

Haan Emmy

batikvirágok

György K: A keleti vásár iparművészete. Magy. Iparművészet. 1921, 35-38 l.

Haan Sebestyén ötvös l. Hann S.

~~Győr vármegye VI. 227~~

Haanen Reini

1842. a pesti műegylet kisorsolásra megvette Hollandi téli tájképét 250 forint

1843 dtto Hollandi téli tájkép. 140 forint

1844. dtto Tájkép holdvilágnál 175 forint

1846 ban dtto Téli tájkép. 125 forint

EI 24.l. 26.l. 30l. 36l

Haanen, Remi van, hollandi festő * 1812. Oosterhoutban, † 1894. Ausseeben. 1837 óta Bécsben volt állandó lakása. Csaknem egész Európát ~~bentarta~~ bejárta s több ízben (~~[illegible]~~ utoljára 1881.) hosszasabban tartózkodott Magyarországon, hol a Pesti Műegylet s utóbb az OMKT tárlatain sűrűn szerepelt. Számos magyarországi tájképet ~~festett~~ készített, melyek közül jelesebbek a Tiszaparti táj és Kárpáti tájakat ábrázoló olajfestményei, ~~és~~ továbbá Parthie aus dem Bakonyer Wald c. rézkarca. (Wurzbach, Biogr. Lex. Wien 1860 6. k.)

119

~~Fárnahaj~~ VI. 175.

Haanen, Remi van

Bakony.

T. 5322.

A bakonyi erdőrészletet feltüntető kép előterében tócsa van, melytől balra a földön ülőkkel egy vándorlólegény beszélget. Felirata:

PARTHIE AUS DEM BAKONYER WALD.

fölül: WIENER KÜNSTLER-ALBUM.

a jobb alsósarokban: R.H.
alól középütt: Gemalt u. radirt v. Remi van Haanen.
legalól balra: Selbstverlag des Künstlers.
középütt: Druck aus der k.k. Hof-u. Staatsdruckerei.
jobbra: Jede Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.

Rk., chp., mér. a rl. 39.2: 51.8 cm.

Sz.n. 510-98.
112-98-1108.

44. szoba

A képtárban is van ez!

Haanen, Remy van: Napkelte a svájci havasok közt. Vászon, olaj, 73 × 103 cm.

Masszlagy II. 124. szám.

Esztergomi primási képtár.

44. vroba

Haanen, Remy van: Hága látképe.
Vászon, olaj, 98 × 98 cm

Párja M 127

Maszlaghy II. 128. szám.

44. szoba

Párja M 128

Haanen, Remi von: Amsterdam látképe. Vászon, olaj, 78 × 98 cm.

Maszlaghy II. 127. szám.

Haanen, Remy van

Van Haanen Rémi

festo.

1881. Budapest.

(205) Tájkép. Olajf. 250 frt

(206) Tájkép. " 150 frt.

Ösz. Kiállítás 1881. I-II sorozat

1882. Bécs.

(57) Hollandi táj télen. Of. 300 f

(127) Hollandi " nyáron. " "

Ösz. Kiállítás 1882. I és II sor.

Haanen Remig, festő

Életképek, 1844. II.k. 215-209, 242-247.
281-285.

Genszlmann Imre: Hölgyvezető

Van Haanen, festő

Honderü, 1844. II. 115.

Mükiállitás

Van Haanen, festő

Honderü, 1844. II. 223.

Heti Szemle

Haanen, festő

Életképek, 1844.II.k.205-209.242-247
281-285.

Henszlmann Imre: Hölgyvezető

Festészet, táblakép
Szeretőjét szánkóztató paraszt,
Van Haanen

Honderü, 1844. II. 223.

Heti Szemle

Festészet, táblakép
Éji tájkép, Van Haanen

Honderü, 1844. II. 115.

Mükiállitás

Haanen, festő.

Divatcsarnok, 1855. febr. 2o. 1o.

2oo.

Müvészet.

Haanen, festő.

Divatcsarnok, 1854 szept. 25. 53.

1247.

Budapesti hírvivő.

Festészet, táblakép
Holdvilágos tájkép, Haanen,

Divatcsarnok, 1858.okt.19.660.
Budapesti társasélet

Festészet, táblakép.
Tájkép, Haanen

Divatcsarnok, 1854. szept. 25. 53.

1247.

Budapesti hirvivő.

Festészet, táblakép.

Téli tájkép, Haanen.

Divatcsarnok, 1855. febr. 2o. 1o.

2oo.

Müvészet.

Ø

Ø Haake

Temesvár. T. 6520.

E csataképen, a mely „Vorbildung Des Sieg-beglückten Treffens, \\\ In welchem Der Durchl Printz Eugenius von Savoyen mit den Kayserlich Trouppen..... den.. Aug 1716 die von dem Gross-\\\\ Vezier angeführte Türckische Armee von 100000 Mann, zwischen Carlovitz und Salankement in Ungarn gäntzlich geschlagen, und das..... samtvölligem Feindl.-Lager erhalten, fölül balra: TEMESWAR (Die jetzt „belagerte und zu erobernde grosse türkische Vestung Temeswar) látképe, középütt pedig Savojai Jenőnek allegorikus alakoktól tartott medaillon-képe és alól a herczeg hadjáratát feltüntető térkép szemlélhető. Felirata fölül:

„Preiss der Fürsten, Glantz der Helden, Wunder der verjüngten Welt... Türcken aber Hundert tausend, die jetzt Ungar-Land bedeckt.";

a kép \\\ alatt: „Asper ab \\\\ axe ruit... Numen utrinque favet.";
legalól balra: „G.P. Busch sculps et excud Berolini 1716.",
jobbra: „f. Haake de Bopfingen."

Rm., mér. a rl. 30.9 : 38.9 cm.

140-95.

Van Haanen Rémi

festő

Az 1840. pesti kiállitáson: téli tájkép. 1). Téli tájkép. (112 sz) és Tengeri kép hajóval (113 sz) 2)

176. sz. tengeri tájkép.

202 " "

220. Holdvilágosép

221. Hollandi téli táj

Művei ben „tökéletnél egyebet nem találunk vizja a Honmüvész, Különösen meglepő pedig elő szinje, lombozata és perspektivje".

1) A pesti művészeti egyesület. Athenaeum. 1840. II. 16. l 2) u. ott. 31 l

Parlagi

(Pesti mükiállitás. Honmüvész 1840. 429 l

Haanen Remi Beisben

1858-9-ben Nyári tájkép a Kárpátokból c. olajf. 262 ft 50 kvést megvette a Műegylet-PME-ek 1858. ra. 18. l.

Deják-féle ház II.

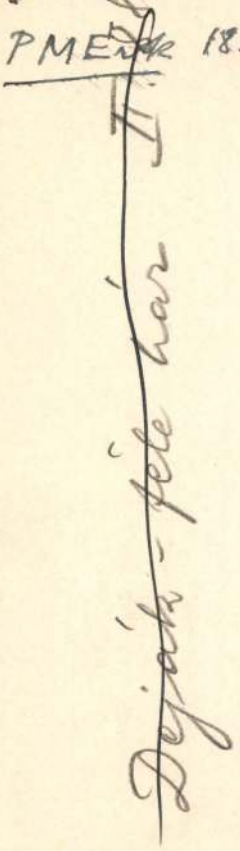

1903 VIII. 24.

~~Máramarossziget~~

A marm. szigeti

~~Az~~ ev. ref. lyceum igazgató-tanácsa elnökségének

Értesítés ~~az~~ orsz. felügyelő ~~megérkezése napjáról~~ [illegible] felőr.

Fejérpatary

(242/903)

Haanen, Remi van

Hollandi festő * Oosterhoutban 1812, † 1894. 1837-ben Beisbe koltozott sonnan bentazta egész Európát, Magyarországon is több vzben volt. Költői felfogású tájképei közül legszerűbbek téli tájképei. Művei: Kárpáti tájképek, Tiszaparti táj Rézkarcokat is készített.

Révai Lex. 9 K. 259 l.

Haanen, Remy van

festo

Lásd nagytéjedelmű élet-
rajzat.

Wurzbach. Biogr. Lex.
Wien. 1860. VI. kötet.
101–103. l.

Okvetlenül felhasználandó.

Haanen Remi

amegiben az 50 cs
évekből való képei
kellenek, lásd a
mücsyleti katalo-
gusokat.

Magyar tárgyú nem
volt köztük -

L.

Haanen Remi

Minepl. 1858. okt nov.

Haanen Reini van

minveit lásd a
minegleti lájstromokban
1853 ban Beisben.

L.

Van Haanen, Remi

geb. in Osterhoudt 1812
† in Aussee 1894.

Haanen van, Rémi

1881-ben Budapesten Politzer Zsigmondnál tanult. 1881 őszi kiállításon 2 képjét állította ki.

Kiáll. katalógusai.

Remi van Haanen

Parthie aus dem
Bakonyer Wald.
Rézkarcz. folio
Jelz. R.H.

Haanen, Remi van

Universiteit Leuven

318 L

JK. 208.

II
583

208. Ismeretlen festő.

A XVIII. századból.

Báthori László.

Egész alak, balra fordult és piros terítővel letakart asztalnál hajlított támlájú széken ül. Jobb kezében lúdtollat tart, melyet a kalamárisba márt; baljával pedig a térdeire támasztott piros metszésű nyitott Szentírást fogja. Lábainál könyvek hevernek. Rövid haja, szemöldöke, bajusza és szakálla barna. A Pálosok szerzetesi öltönyét viseli. A háttérben a könyvpolczon hat folians áll. Fölül jobbra félrevont barna függöny lóg. Felirata alól hét sorban: »*V. P. Ladislaus Bathory Illustris Ungarus prope Monasterium Sancti Laurentii in quadam Specu ultronea Castigatione silentio jejuniis de asperam quidem sed jugi meditatione Coelestium pabulo suavem aliquam diu vitam egit, Superiorum jussu revocatur Primus*

Haarlem van R

Müvészet 1903

82, 8.3

Haanen

l.

Lykanemzromantika
61, 62. l.

Ifj. Czervesz Alajos
Magyar Hirdető Iroda rt., ujvidék megbízottja
ZRINYI ILONA UTCA 3
POSTAFIÓK 27 --- TÁVBESZÉLŐ: 34—41

"Képes Sport"
tek. kiadóhivatalának

Budapest

Haanen, Remi van
festo

l.

Hevesi Vest
254. l.

Réty h. n. VIII. 174.

HAÁŇEN, *Remi van*, hollandi festő, Oosterhuit 1812. † 1894. Többnyire Bécsben élt. Hangulatos tájképeket festett, melyek tárgyát Magyarországból is merítette.

K. gy. I 4331

m olyképen van ábrázolva,

érben jobbról lóháton látjuk ~~Perczel Mórt~~ id. Csapó Vilmos őrnagyot, ki

h tábornok októl ~~átvesz a kardot~~ kardot vesz át. Mögötte ~~[illegible]~~ szárnységede

~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ van. Az előtérben bal-

lszakadt horvát tartalék-csapat rakja le a fegy-

Az utóbbiak ból ~~[illegible]~~ ~~egy nyalábot egy~~ honvéd huszár tiszt tart,

alogos kürlegény egyet ~~[illegible]~~ vesz fel. A hátté-

en, ||| tizenkét ágyú van felállítva. Alól a bal

" ~~jelzés van~~.

, méretei a vonalkeretnek 39.5 : 55 cm.

ha4877.

107/95 N° (47) 395

Van Haanen, Georg.
Pest.

Der Ungar 1844. jul. 20.
Wegweiser d. Anzeigeblatt
(Sz.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalmár

Wien

van Haanen
festő

Der Ungar 1843. júl. 28.
(Sz.: Perther Salon 1843.)

Kalmán

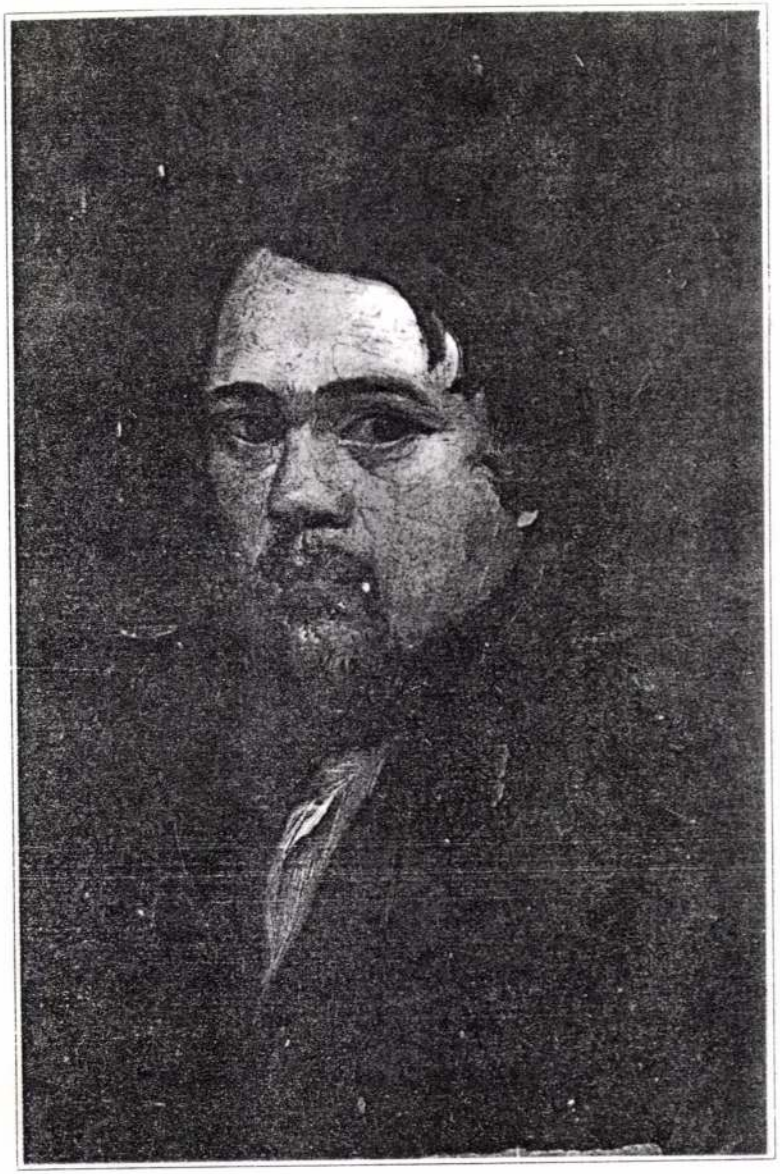

HAAN ANTAL

Békéscsaba, 1827. január 5.–Olaszország, Capri. 1888. május 9.

Haan Antal neve nem ismeretlen a magyar művészettörténetben, de munkásságának bemutatását, életműve egészének feltárását ez a békéscsabai kiállítás kísérli meg először. A kutatás kiindulópontját azok az utalások jelentették, amelyek a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatócsoportjánál a „Művészek lexikonában" találhatók. A rendelkezésre álló Haanra vonatkozó dokumentáció igen kevés, a képekről fellelhető utalásokra, információkra és az életével kapcsolatos néhány levélre támaszkodhattunk csupán. Még nagyobb gondot okozott a művek összegyűjtése, hiszen azok jelentős részét Haan nem látta el kézjegyével. Emiatt maradt rejtve továbbra is számos műve, annak ellenére, hogy országosan kerestük azokat újságfelhívás útján. Közel háromnegyed év alatt sikerült összegyűjteni a kiállításon bemutatásra kerülő munkákat, múzeumok, magángyűjtők segítő támogatásával. Ezúton mondunk köszönetet önzetlen segítségükért.

A katalógusban közzétesszük a bizonyíthatóan Haantól származó műveket, a képekre vonatkozó adatokkal együtt. Bízunk abban, hogy a még hiányzó adatok pótlását e katalógus megjelenése segíteni fogja.

Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba
1988. január 22.–március 1.

Borítón: Önarckép

Olaszországban készült másolatai

Guido Reni után:

BEATRICE CENCI (1870–80 k.)
olaj, vászon
A kép lappang. – Eredetileg Haan Béla tulajdonában volt.

Raffaello után:

MADONNA DI FOLIGNO (1871)
olaj, vászon, 277×183 cm
A XIX. század végén a Magyar Nemzeti Múzeum Képtárában volt. Kat. 2. p. – Jelenleg ismeretlen helyen.

ATHÉNI ISKOLA (1874)
olaj, vászon
A XIX. század végén a Nemzeti Múzeum Képtárában volt. Kat. 8. p. – A Szépművészeti Múzeum reneszánsz udvarába vezető ív fölött szándékozták elhelyezni.
Irodalom: Vasárnapi Újság, 1874. 476. p. Szépművészeti Múzeum 1906–1956. Bp., 1956.

LA DISPUTA DEL SACRAMENTO (1876)
olaj, vászon, 269×383 cm
A XIX. század végén a Nemzeti Múzeum tulajdonában volt. Kat. 12. p.
Irodalom: Vasárnapi Újság, 1876. 780. p.

ATTILA RÓMA ELŐTT (1880)
olaj, vászon, 404×677 cm
1881-ben a Nemzeti Múzeum Képtárában volt. Kat. 11. p. – Jelenleg ismeretlen helyen.
Irodalom: Vasárnapi Újság, 1879. 794. p.

Simone de Memni után:

GENTILIS BÍBOROS* (1874 k.)
olaj, vászon, 47×33,5 cm
Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonában. Történelmi Képcsarnok 3. – Korábban a Magyar Képtár tulajdonában volt. Kat. 295. – Szerepelt az ezredéves kiállításon, 1896-ban.

MARTEL KÁROLY* (1874 k.)
olaj, vászon, 77×51 cm
J. n.
Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonában. Történelmi Képcsarnok 1. – Korábban a Magyar Képtár régiségtárában. Kat. 296. – Szerepelt az ezredéves kiállításon, 1896-ban.

Tiziano után:

DANAE (1872)
olaj, vászon, 118×168 cm
A XIX. század végén a Nemzeti Múzeum Képtárában lehetett. Jelenleg lappang.

Veronese után:

KERESZTELŐ SZENT JÁNOS (é. n.)
olaj, vászon
Eredetileg Haan Béla tulajdonában volt.

Giotto után:

JOHANNA NÁPOLYI KIRÁLYNŐ UDVARHÖLGYE* (1874 k.)
olaj, vászon, 44,5×37,5 cm
J. n.
Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonában. Történelmi Képcsarnok 2. – Korábban a Magyar Képtár régiségtárában. Kat. 473.

FÁBRY JÁNOS* (1882)
olaj, vászon, 75,3×60,7 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 76.1.1. – Korábban Morvay Sándor tulajdonában volt (Szeged).

FÁBRY JÁNOSNÉ* (1882)
olaj, vászon, 76×60,4 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 76.2.1. – Korábban Morvay Sándor tulajdonában volt (Szeged).

BAJCSY SÁNDOR* (1880-as évek)
olaj, fa, 45×35 cm
J. n.
Kocziszky Barnabás tulajdonában (Budapest).

CSORBA ETELKA* (1880-as évek)
olaj, vászon, 45×35 cm
J. n.
Kocziszky Barnabás tulajdonában (Budapest).

CSORBA JÁNOS* (1880-as évek)
olaj, vászon, 45×35 cm
J. n.
Kocziszky Barnabás tulajdonában (Budapest).

HAAN VILMOS (é. n.)
olaj, vászon, 59×50 cm
J. n.
Petényi Gábor tulajdonában (Vác). – Korábban Haan Ida tulajdonában volt.

HAAN VILMOSNÉ (é. n.)
olaj, vászon, 59×50 cm
J. n.
Petényi Gábor tulajdonában (Vác). – Korábban Haan Ida tulajdonában volt.

MISZNAY MÁRIA* (é. n.)
olaj, vászon, 45×35 cm
J. n.
Kocziszky Barnabás tulajdonában (Budapest).

CAPRIBELI TENGERPARTI TÁJ (é. n.)
olaj, vászon
A kép lappang. – Korábban Haan Béla tulajdonában volt. (Fehér Dezsőné szíves közlése.)

CSABAI PARASZTLÁNY* (é. n.)
olaj, vászon, 18×15 cm
J. n.
Fehér Dezsőné tulajdonában (Békéscsaba). – Korábban Haan Béla tulajdonában volt.

NŐ KORSÓVAL (é. n.)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a városközi és Békéscsaba retrospektív kiállításon, Békéscsabán, 1930-ban. Kat. 15. p.

SZIKLÁS TÁJ (é. n.)
olaj, vászon
A kép lappang. – 1977-ben a BÁV 44. aukcióján szerepelt egy ezzel azonos című kép.

SZIKLÁS TÁJ* (é. n.)
olaj, vászon, 48×40 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 71.1.1. – Korábban Matusovszky Györgyné tulajdonában volt (Békéscsaba). – Feltehetően azonos a városközi és Békéscsaba retrospektív kiállításon 1930-ban bemutatott Nápolyi öböl c. képpel. Kat. 15.

TÁJ NAPLEMENTÉVEL* (é. n.)
olaj, vászon, 27×35 cm
J. n.
Kocziszky Mátyás tulajdonában (Békéscsaba).

TÁJ VIHARFELHŐKKEL* (é. n.)
olaj, vászon, 26×21 cm
Kocziszky Mátyás tulajdonában (Békéscsaba).

TENGERRE NÉZŐ FIATAL NŐ (é. n.)
olaj, vászon
A kép jelenleg magántulajdonban van Angliában. – Korábban Haan Béla tulajdonában volt. – Szerepelt a Képzőművészeti Társulat 1878. évi kiállításán és 1930-ban, Békéscsabán, a városközi és Békéscsaba retrospektív kiállításon, Capri szigeti nő címmel, mint dr. Haan Albert tulajdona. Kat. 15. p.

ÖNARCKÉP* (é. n.)
olaj, rézlemez, 10×7 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 52.3182.

BORGHETTO (é. n.)
papír, tollrajz
Lappang. – Szerepelt az Ernst Múzeum 50. aukcióján, 1934 decemberében. Kat. 8. p.

CASTEL FUSANA (é. n.)
papír, tollrajz
Lappang. – Szerepelt az Ernst Múzeum 50. aukcióján, 1934 decemberében. Kat. 8. p.

A MAGYAR PROTESTÁNS EGYHÁZ TÖRTÉNETÉNEK TÁBLÁJA*
litográfia Haan Antal rajza alapján, 61×87 cm
Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonában, Történelmi Képcsarnok 63.100.

LÉDA A HATTYÚVAL* (1850-es évek vége)
olaj, vászon, 93×124 cm
J. n.
Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában 2771. – Korábban a Magyar Képtár tulajdonában, mint a Képcsarnokegylet ajándéka (139. sz.) – Szerepelt a Pesti Műegylet 1859. november–decemberi kiállításán és az 1862. január–februári kiállításán. 1925-ben a Magyar Aktkiállításon.
Irodalom: Szatmári György i. m.

HAAN JÁNOS EVANGÉLIKUS LELKÉSZ (é. n.)
olaj, vászon, 74×59 cm
J. n.
Petényi Gábor tulajdonában (Vác). – Korábban Haan Ida tulajdonában volt.

HAAN JÁNOSNÉ PETÉNYI JUDIT (é. n.)
olaj, vászon, 64×51 cm
J. n.
Petényi Gábor tulajdonában (Vác). – Korábban Haan Ida tulajdonában volt.

TANULMÁNYFEJ (é. n.)
színes tollrajz, 18,5×14,5 cm
Jelezve.
Petényi Gábor tulajdonában (Vác). – Korábban Haan Ida tulajdonában volt.

OLASZ VÁROSKÉP* (é. n.)
olaj, vászon, 37,5×74,2 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdona. 73.73.1.

TÁJKÉP* (é. n.)
akvarell, papír, 21×28 cm
J. j. lent: „Haan"
Belenta Mihályné tulajdonában (Keszthely). – Korábban Haan Vilmos tulajdonában volt.

LEÁNYARCKÉP* (é. n.)
olaj, vászon, 24×20 cm
J. n.
Belenta Mihályné tulajdonában (Keszthely). – Korábban Haan Vilmos tulajdonában volt.

TEMPLOM BELSEJE* (é. n.)
pasztell, papír, 40×30 cm
J. n.
Fehér Dezsőné tulajdonában (Békéscsaba). – Korábban dr. Donner Iván tulajdonában volt. – Szerepelt a városközi és Békéscsaba retrospektív kiállításon, Békéscsabán, 1930-ban. Kat. 16. p.

FÉRFIARCKÉP* (é. n.)
olaj, vászon, 53×42 cm
J. n.
Belenta Mihályné tulajdonában (Keszthely). – Korábban Haan Béla tulajdonában volt.

NŐI ARCKÉP* (é. n.)
olaj, vászon, 45×35 cm
J. n.
Belenta Mihályné tulajdonában (Keszthely). – Korábban Haan Béla tulajdonában volt.

A REMETE (Szerzetes)* (1859 előtt)
olaj, vászon, 100×73 cm
Jelezve: „Haan Antal"
Kiss Lászlóné tulajdonában (Budapest)

VÁNDOR CIGÁNYOK (1850-es évek második fele)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a Pesti Műegylet 1859. évi kiállításán és az 1860. február–márciusi kiállításán.
Irodalom: Pesti Műegylet Évkönyve 1859-re. Pest, 1860. 20. p.
Szatmári György i. m.

PÁSZTORGYERMEK A RÓMAI CAMPAGNILÁRÓL (1850-es évek második fele)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a Pesti Műegylet 1859. október–novemberi kiállításán.
Irodalom: Pesti Műegylet Évkönyve 1859-re. Pest, 1860. 20. p.
Szatmári György i. m. Vasárnapi Újság, 1859. 560. p.

TANULMÁNYFŐ (1850-es évek közepe)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a Pesti Műegylet 1856. augusztus–szeptemberi kiállításán.
Irodalom: Pesti Műegylet Évkönyve 1856-ra. Pest, 1857. 22. p.

BÁRÓ PODMANICZKY FRIGYES (1860-as évek vége)
olaj, vászon
A szarvasi evangélikus gimnázium megrendelésére készítette. 1872-ben a szarvasi városházán volt. Jelenleg lappang.
Irodalom: Zsilinszky Mihály: Szarvas város történelme és jelen viszonyainak leírása. Pest, 1872. 135., 136. p.

SZENDRŐI ASZALAY JÓZSEF* (1868)
olaj, vászon, 80×64 cm
J. balra fent: „Szendrői Aszalay József Krisztus és Szent Lajos rend vitéze Festé Haan Antal 1868"
Dobó István Múzeum tulajdonában, Eger 55.183
Korábban Aszalay József képgyűjteményével került az egri líceumi múzeum képtárába. I. L. 327.
Irodalom: F. Ludányi Gabriella: Az egri líceumi múzeum és képtár megalakulása. = Az Egri Múzeum Évkönyve 1972. Eger. 1973. 66. p.

SZENDRŐI ASZALAY LÁSZLÓ ARANYMISÉS EGRI KANONOK* (1867)
olaj, vászon, 78,5×63 cm
J. n.
Dobó István Múzeum tulajdonában, Eger 55.178
Korábban Aszalay József képgyűjteményével került az egri líceumi múzeum képtárába. I. L. 326.
Irodalom: F. Ludányi Gabriella i. m. 66. p.

DIOGENES (1860-as évek)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a Képzőművészeti Társulat 1868. évi kiállításán.
Irodalom: Nefelets 1868. 201. p.

HAAN JÁNOS EVANGÉLIKUS LELKÉSZ* (1860-as évek)
olaj, vászon, 70×50 cm
J. n.
Evangélikus egyház tulajdonában, Békéscsaba.
– Szerepelt a városközi és Békéscsaba retrospektív kiállításon, 1930 februárjában, Békéscsabán. Kat. 16. p.

HAAN LAJOS EVANGÉLIKUS LELKÉSZ* (1860-as évek)
olaj, vászon, 93×75 cm
J. n.
Evangélikus egyház tulajdonában, Békéscsaba.

KÁPOLNA BELSEJE* (A S. Prassede Rómában) (1860 k.)
olaj, vászon, 48×38,5 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 68.37.
Korábban Rigler Józsefné tulajdonában volt. A kép másolat, saját eredetijéről. Az eredeti szerepelt a Pesti Műegylet 1860. augusztus–szeptemberi kiállításán, és feltehetően még az 1850-es években készült. Jelenleg lappang.
Irodalom: Pesti Műegylet Évkönyve 1860-ra. Pest, 1861.
Szatmári György i. m.

MARIK PÁL* (1860-as évek)
olaj, vászon, 89×67 cm
J. n.
Evangélikus egyház tulajdonában, Békéscsaba.

MARIK PÁLNÉ* (1860-as évek)
olaj, vászon, 89×67 cm
J. n.
Evangélikus egyház tulajdonában, Békéscsaba.

OLASZ NŐ (1868 előtt)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a Képzőművészeti Társulat 1868. évi kiállításán.
Irodalom: Nefelets 1868. 574. p.

ROMOK SEGNI MELLETT (1850-es évek vége)
olaj, vászon
– Szerepelt a Pesti Műegylet 1862. július–augusztusi kiállításán.
Irodalom: Pesti Műegylet Évkönyve 1862-re. Pest, 1863. 8. p.
Szatmári György i. m.

STARK ADOLF* (1863)
olaj, vászon, 71×61 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 52.3149.1. – Korábban a Stark család tulajdonában volt.

STARK ADOLFNÉ* (1863)
olaj, vászon, 71×61 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 52.3150.1. – Korábban a Stark család tulajdonában volt.

DR. SZEBERÉNYI GUSZTÁV EVANGÉLIKUS PÜSPÖK* (1860-as évek)
olaj, vászon, 112×83 cm
J. n.
Evangélikus egyház tulajdonában, Békéscsaba.

SZTRAKA ERNŐ* (1863)
olaj, vászon, 28,7×34 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 77.52.1. – Korábban Zentai Vilmosné tulajdonában volt (Budapest).

SZTRAKA ERNŐNÉ (RÉTHY ETELKA)* (1863)
olaj, vászon, 33,5×28,4 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 77.53.1. – Korábban Zentai Vilmosné tulajdonában volt (Budapest).

SZTRAKA KÁROLY EVANGÉLIKUS TANÍTÓ* (1863)
olaj, vászon, 70×50 cm
J. n.
Evangélikus egyház tulajdonában, Békéscsaba.

SZTRAKA KÁROLYNÉ (BEÖR ANNA)* (1863)
olaj, vászon, 37×29,5 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 77.51.1. – Korábban Zentai Vilmosné tulajdonában volt (Budapest).

TANULMÁNYFŐ (1860 k.)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a Pesti Műegylet május–júniusi kiállításán, 1860-ban.
Irodalom: Pesti Műegylet Évkönyve 1860-ra. Pest, 1861. 16. p.
Szatmári György i. m.

CSENDÉLET (1870-es évek)
olaj, vászon
A kép lappang. – Korábban Haan Béla ügyvéd tulajdonában volt. (Fehér Dezsőné szíves közlése.)

CSENDÉLET VIRÁGOKKAL (1870-es évek)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a Képzőművészeti Társulat kiállításán, 1877-ben. – Eredetileg Haan Béla tulajdonában volt.

GYÜMÖLCSÁRULÓ OLASZ PÓRNŐ (1870-es évek)
olaj, vászon
A kép lappang. – 1877-ben a trieszti kiállításra küldték. – 1833-ban a Képzőművészeti Társulat vásárolta meg.

SZTRAKA KÁROLY* (1870)
olaj, vászon, 36,8×29 cm
Jelezve a kereten: „Festette Haan Antal"
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 77.50.1. – Korábban Zentai Vilmosné tulajdonában volt (Budapest).

TANULMÁNYFŐ (Róma) (1870-es évek)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat szegedi kiállításán, 1876-ban.

ZAHORÁN GYÖRGY (1870-es évek)
olaj, vászon, 78×65 cm
J. n.
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában, Békéscsaba 52.3144.1. – Szerepelt a csabai festők jubileumi kiállításán, 1968-ban.

ZAHORÁNNÉ ÉS GYERMEKE* (1870-es évek)
olaj, vászon, 100×77,5 cm
Jelezve jobbra lent: „Haan"
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában 52.31. – Szerepelt a csabai festők jubileumi kiállításán, 1968-ban.
Irodalom: Múzeumi és Könyvtári Értesítő VIII. 116. p.
Rell Lajos: A Békéscsabai Múzeum. Békéscsaba, 1914. 78. p.

ZSILINSZKY MIHÁLY* (1870–80 között)
olaj, vászon, 75×60 cm
J. n.
Kocziszky Mátyás tulajdonában, Békéscsabán.

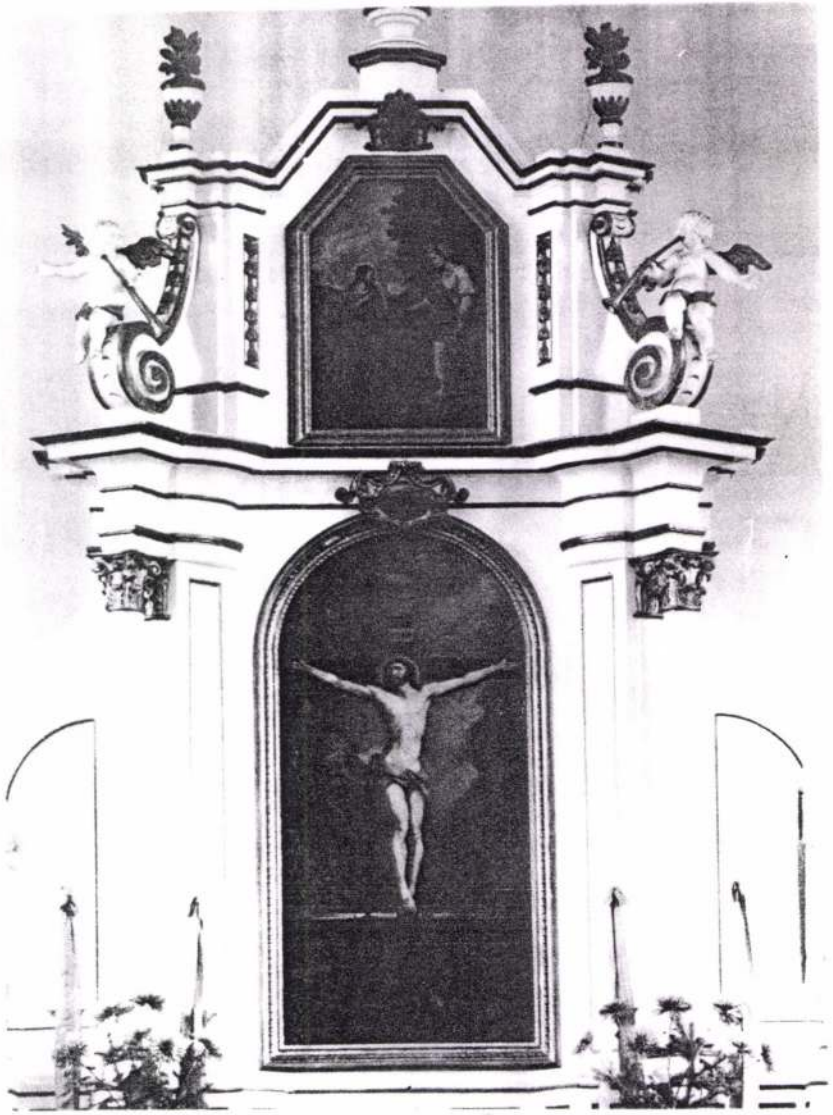

Erzsébethelyi templom oltárképe, Krisztus és a samáriai asszony

Katalógus

*A *-gal jelölt művek szerepelnek a kiállításon. Haan Antal kilenc darab rajzalbumával együtt (Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában).*

STVERTECZKY PÁL* (1845)
olaj, vászon, 24×29 cm
Jelezve balra lent: „Hahn 1845"
jobbra fent: „36 éves korában"
Molnár Zsuzsa (Budapest) tulajdonában. – Korábban Stverteczky Pál tulajdonában volt.

LEVELET OLVASÓ FÉRFI* (Gyertyánál levelet olvasó idős férfi) (1849 k.)
olaj, vászon, 30×22,3 cm
Jelezve: „Haan A"
Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában, 2739.
Korábban a Magyar Nemzeti Múzeum Képcsarnokában volt. Kat. 56.
Irodalom: Fejős Imre: A Nemzeti Képcsarnok Alapító Egylet története.=Művészettörténeti Értesítő. 1957. 1. sz. 42–43. p.

GALAMBOT TARTÓ FIÚ (Tengelicével játszó gyermek) (1840-es évek vége)
olaj, vászon, 57×43 cm
J. n.
A kép lappang. – Szerepelt a Magyar Biedermeier c. kiállításon, 1972 novemberében. Műcsarnok. Kat. 29. – Később Milch László (Budapest) tulajdonába került. – A festményről készült másolatot Fehér Dezsőné őrzi (Békéscsaba). – A másolatot Haan Emma készítette.

LOVAS ZUÁR (1840-es évek végén)
olaj, vászon
A kép lappang. – Eredetileg Haan Béla ügyvéd tulajdonában volt. (Fehér Dezsőné szíves közlése.)

TANULMÁNYFEJ (Zsidó rabbi) (1840-es évek vége)
olaj, vászon
A kép lappang. – Eredetileg Haan Béla tulajdonában volt. (Fehér Dezsőné szíves közlése.)

RÓMAI PÓR ESTI MEGVILÁGÍTÁSSAL (1850 k.)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a Pesti Műegylet 1854. január–februári kiállításán.

HAAN KAROLINA* (1852 k.)
olaj, vászon, 47×34,5 cm
J. n.
Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában 5085. – Korábban a Haan családnál, majd az Országos Képtár tulajdonában.
A kép azonos lehet azzal a festménnyel, amely Leányarckép címmel szerepelt 1930-ban a békéscsabai városközi és Békéscsaba retrospektív kiállításon. Kat. 15. p.

JUDIT HOLOFERNES FEJÉVEL (1853)
olaj, vászon, 135,5×100 cm
Jelezve balra lent: „Haan Antal fest. Rómában 1853"
Béri Balogh Ádám Múzeum tulajdona, Szekszárd 56.267
Szerepelt a Pesti Műegylet kiállításán, 1854-ben.
Irodalom: Családi Lapok. Pest, 1954. 3. sz. 137., 139. p.
Szabó Júlia: A XIX. század festészete Magyarországon. Bp., 1985. 194., 195. p.

JÁTSZÓ RÓMAI PÓR GYERMEKEK (1850-es évek)
olaj, vászon
Szerepelt a Pesti Műegylet 1854. január–februári kiállításán.
A kép lappang.

NŐI TANULMÁNYFŐ (1859 előtt)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a Pesti Műegylet 1859. október–novemberi kiállításán.
Irodalom: Pesti Műegylet Évkönyve 1859-re. Pest. 1860. 20. p.
Szatmári György: Adatok 61 művész 280 művéről. =Pesti Műegylet vásárlásai 1853–1863. Pest, 1863. – Vasárnapi Újság, 1859. 560. p.

IX. PIUS ARCKÉPE* (1857)
olaj, vászon, 127×92 cm
Jelezve: „Festé Haan Antal Rómában 1857"
Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában 2682.
Korábban a Magyar Nemzeti Múzeumban, ahová 1860-ban került, Brassoványi Péter ajándékaként.

A PONTECORVÓI MENYASSZONY (1850-es évek)
olaj, vászon
A kép lappang. – Szerepelt a Pesti Műegylet 1859. augusztus–szeptemberi kiállításán.

Sztraka Károlyné

Stark Adolf

Haan Karolina

Olasz városkép

Léda a battyúval

Zaboránné és gyermeke

Haan Antalra és korára vonatkozó források és feldolgozások

Pap Gábor: Néhány szó hazai festészetünk megalapítása tárgyában=Életképek, 1848. július 23. 97–102. p.

Divatcsarnok, 1854. január 20. 96. p., június 15. 33. p.

Családi Lapok, 1854. I. félév, 137–139. p.

Vasárnapi Újság, 1859. november, 560. p.

Mátray Gábor: A Nemzeti Képcsarnok Alapító Egylet Évkönyve, VIII–XVIII. Pest, 1862.

Fővárosi Lapok, 1866. május 19. 464. p., november 3. 1030. p., november 8. 1048. p., 1868. november 25. 1085. p.

Családi Kör, 1868. november 29. 1147. p.

Ligeti Antal: A Nemzeti Múzeum Képcsarnokának ismertető lajstroma. Bp. 1870. 30–31. p.

Vasárnapi Újság, 1870. 421. p., 1872. 433. p.

Zsilinszky Mihály: Szarvas város történelme és jelen viszonyainak leírása. Pest, 1872. 135., 136. p.

Vasárnapi Újság, 1874. 524. p.

Atheneum, 1874. július, 1919. p.

Vasárnapi Újság, 1875. 347. p., 1876. 316., 780. p.

Archaeológiai Értesítő, 1876. X. 134. p.

Vasárnapi Újság, 1879. 794. p.

Képzőművészeti Szemle, 1879. X. 102. p.

Pesti Hírlap, 1879. július 21. 3. p., augusztus 1., november 27.

Családi Lapok, 1883. január 28. 287. p.

Vasárnapi Újság, 1884. 787. p., 1885. 519. p., 1888. 354. p.

Zsilinszky Mihály: Haan Antal.=Nemzet, 1888. 310–317. p.

Oláh György: Békésvármegye 1848–1849. Gyula, 1889. 439. p.

Szana Tamás: A magyar művészet századunkban. Bp., 1890.

Szana Tamás: Száz év a magyar művészet történetéből 1800–1900. Festészet-szobrászat. Bp., 1901.

Rell Lajos: A Békéscsabai Múzeum. Békéscsaba, 1914. 78. p.

Lyka Károly: A táblabíró-világ művészete 1800–1850. Bp., 1922.

Göndöcs Benedek: A békésmegyei múzeumi és régész-művelődéstörténeti egylet.=Magyar Művészet, 1925. 369–392. p.

Olgyai Viktor: Böhm Pál.=Művészet, 1925. 182–186. p.

Czakó Elemér: Vidéki közgyűjtemények.=Műgyűjtő, 1928. 8–9. sz.

Rádió Élet, 1930. február 21. 8. p.

Képzőművészet, 1930. 29. sz. 103. p.

Petrovics Elek: Jegyzetek művészetünk történetéhez a XIX. sz. első felében. Bp., 1933.

Genthon István: Az új magyar festőművészet története 1800-tól napjainkig. Bp., 1935.

Márkus György: Békés vármegye. Bp., 1936. 228. p.

Genthon István: Gyula műemlékei. Bp., 1944. 8. p.

Evangélikus templomok. Főszerk.: Gyimessy Károly. Bp., 1944. 329. p. (Tévesen Haan Albertnek írva.)

Biró Béla: Waldmüller beadványa a magyar országgyűléshez 1847-ben.=Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve 1951. Bp., 1952. 122., 123., 127. p.

Tehel Péter: Orlai Petrics Soma.=Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve, 1951. Bp., 1952. 156. p.

Végvári Lajos: Szolnoki művészet 1852–1952. Bp., 1952. 19. p.

Z. Lányi Vera: Festőink az 1896. évi millenáris kiállításon.=Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve, 1953.

B. Supka Magdolna: Munkácsy és Orlai Petrics Soma.=A Gyulai Erkel Ferenc Múzeum Évkönyve. Gyula, 1960. 111. p.

Pogány Ö. Gábor: A magyar nemzeti képzőművészet kialakulása.=Klny. a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtörténeti tudományos osztályának közleményei, XI. k. 4. számából. Bp., 1961.

Telepy Katalin: Telepy Károly 100 év előtti olaszországi vázlatkönyveiről.=Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III. Bp., 1961. 177. p.

Magyar Festők Itáliában. Katalógus, Magyar Nemzeti Galéria. Bp., 1967.

Múzeumi Magazin, 1968. 3. sz.

Békés Megyei Népújság, 1968. november 16.

Művészet, 1969. március. 47. p.

A magyarországi művészet története. Főszerk.: Fülep Lajos. Bp., 1970.

Lyka Károly: Nemzeti Romantika. Magyar művészet 1850–1867. Bp., 1981.

Németh Lajos: A XIX. század művészete. Bp., 1974.

Dedinszky Gyula: Haan Antal Stark Adolfhoz írott olaszországi levelei.=Új Aurora, 1982. augusztus. 144–149. p.

A művészet története Magyarországon a honfoglalástól napjainkig. Szerk.: Aradi Nóra. Bp., 1983.

Szabó Júlia: A XIX. század festészete Magyarországon. Bp., 1985.

Born Miklós: A békéscsabai nagy családok adatai. Kézirat.

mányfők sokaságát festi olasz parasztokról, parasztasszonyokról, gyermekekről. Fest életképeket és tájképeket is. Tájképein ugyanaz a kettősség figyelhető meg, mint portréin. Egyrészt erőteljes barokk, konkrétan Canaletto vedutáinak hatása, másrészt felfedezhető a szabad természet közvetlen megfigyelésén alapuló, realistább ábrázolásra való törekvés. („Olasz városkép", „Sziklás táj", mindkettő a Munkácsy Múzeum tulajdonában.)

Az itáliai reneszánsz antik felfogását örökíti át a 60-as években festett reprezentatív portréin és egyetlen ismert, ebből a korszakból származó klasszikus témájú, a „Léda a hattyúval" című képén.

Ekkor festi az említett egyházi megrendelésű portrékat, erősen idealizált arcvonásokkal, míg az adományozókat ábrázoló képeken az egyéniség visszaadása kap hangsúlyt. Haant az ábrázolt személyek többségéhez baráti szálak kapcsolták, így feltételezhető, hogy saját bensőséges érzelmei is befolyásolták az idealizálásban a már említett követelményen kívül. Jó példa ennek bizonyítására, ha összehasonlítjuk a Stark Adolfról és Sztraka Károlynéről készített képeket. A két portré közel egyidős. Starkhoz barátság fűzte Haant, és ez a bensőséges érzés, a szőlőnemesítő iránt érzett mély tisztelet változtatja a valóságosnál szebbé, nemesebbé ecsetje nyomán az ábrázolt vonásait. Az idős asszonyt nem akarta szépnek ábrázolni. A sötét viselet, a főkötő alól kivilágló ősz haj, az arc lefelé görbülő ráncai szomorúságot tükröznek. Az arc vonásain és a szemeken keresztül a lélek mélyéig hatol.

Vallásos témájú képet – ismereteink szerint – egy alkalommal készített, az 1860-as években a békéscsabai evangélikus egyház megrendelésére. Az oltár eredetileg az evangélikus kistemplomban állt, onnan került át az erzsébethelyi templomba a múlt század második felében. A felépítmény klasszicista, alsó, magasabb részében a lunettával záródó képen a keresztre feszített Krisztus, az oromzat közepén Jézus és a samáriai asszony történetének ábrázolása látható. Elképzelhető, hogy az egyház kikötötte az ábrázolandó témát, a samáriai asszony története ugyanis az evangélikus templomokban gyakran fordul elő ebben a korban.

A két oltárkép megfogalmazásban erősen eltér egymástól. Az alsó kép Krisztusának erős, robusztus alakja modorossá teszi a képet. A samáriai asszony története lírai megfogalmazású, különbözik az ismert ábrázolásoktól. Krisztus reneszánsz táji környezetben ül a kútnál, előtte az itáliai parasztlányként megfestett samáriai asszony. A beállítás, a felfogás erősen hasonlít Brocky Károly azonos témájú, az eperjesi templom számára 1848-ban készített képére.

Haan munkásságának harmadik periódusát az önálló képek számának csökkenése jellemzi. Az 1870-től haláláig terjedő időszakot a kormány megbízásából, az itáliai reneszánsz mesterek műveinek másolása foglalta le. Ez a módszer a XIX. sz. folyamán gyakori és elfogadott volt. 1871–76-ig hat kép másolási munkáit végzi el: Raffaello: Madonna di Foligno (1871), Athéni Iskola (1874), La Disputa del Sacramento (1876), S. di Memni: Gentilis bíboros (1874), Martel Károly (1874), Tiziano: Danae (1872), Guido Reni: Beatrice Cenci (1870 közepe), Giotto: Johanna nápolyi királynő udvarhölgye (1874). Az utolsó megbízásról a Vasárnapi Újság 1879-es egyik száma ad hírt, mely szerint újabb megbízást kapott, ezúttal az „Attila Róma előtt" c. Raffaello-freskó másolására. A kép 1881-ben került a többi mellé a Nemzeti Múzeum Képtárába.

A másolatok művelődéstörténeti szempontból értékelhetők, így a Haan Antal által készítettek is, de megjegyzendő, hogy a munkát csak jól felkészült mesterek végezhették. A megbízás tehát Haan tehetségének elismerését jelentette.

Haan Antal művészeink múlt századi sorsában osztozott. Hiába akadt nagy tekintélyű pártfogója, egyéni erőfeszítései kevésnek bizonyultak tehetségének teljes kibontásához.

B. Turok Margit

likus egyháztól azokat a megbízásokat, amelyeknek eleget téve megfestette az addigi egyházi tisztségviselők portréit és az evangélikus kistemplom oltárképeit. Ma öt festményt őriz az egyház e portrékból. A város tehetős polgárai is igyekeztek maguknak emléket állítani, és portrémegrendelésekkel látták el. Dolgozott a Stark, Sztraka és Zahorán család számára is. Az említett orosházi megrendelőkről nincs adatunk. Tudjuk viszont, hogy Aszalay László egri kanonok arcképét készíti 1867-ben, majd Aszalay Józsefét 1868-ban. Festőnk tehát ebben az időszakban portrémegrendelésekből él, ami bizonyítja, hogy az arcképfestés terén már jelentős művészként tartják számon. Tehetségének első hazai elismerése is ekkor születik. A Nemzeti Múzeum Képcsarnoka történeti anyagának gyarapítására Raffaello, Tiziano, Veronese műveinek másoltatását tervezik. Haan Antalt bízza meg a kormány a másolatok elkészítésével.

Második itáliai útja az 1880-as évek végéig tart. Feltételeznünk kell, hogy már ekkor foglalkozott a végleges letelepedés gondolatával, mert csak rövid időre tért haza 1884 őszén. 1885. január 21-én már Capriból ír barátjának. A Stark Adolfhoz írott olaszországi levelekből tíz darabot őriz a békéscsabai evangélikus egyház levéltára. Az utolsó levél 1887. február 16-án, Capriban íródott. Haan halála előtt egy évvel.

A levelekből kiderül, hogy Itáliában sem biztosított számára a festészet megélhetést. A letelepedés – 1886-ban birtokot vásárolt Capriban – nehéz anyagi körülmények közé sodorta, ennek megoldására Békéscsabáról érkező megrendeléseket is elvállalt. A levelek tanúsága szerint ekkor már nem sokat és nehezen dolgozik. Emlékezet után festette Bartóky László és a Keresztessy házaspár portréit. Hivatkozik egy amerikai barát megrendelésére, ami öt-hat képre szól. A Bartóky-portré kivételével a többi sorsáról nem tudósít. Annál többet foglalkozik a birtok betelepítésével. Csabáról hozott Stark-féle szőlőt, nápolyi rózsákat ültet, de úgy tűnik, mindez nem kárpótolja a hazai környezet elvesztéséért. Gyakran tér vissza a hazatérés gondolatához.

„Ha tudnám, hogy Csabán, Nagyváradon vagy Aradon annyi munkát találnék, hogy költségem megkerülne, szívesen oda mennék a jövő ősz felé, ha élek." (1886. január 13.) „Bizony, már csak nagyon ideje lenne, hogy Csabára menjek, mert félek, amire az artézi kút elkészül, már ismerőseim nagyobb része nem él..." (1887. február 16.)

Letelepedése véglegessé vált, többet nem tért haza. Ám birtokát sem élvezhette már sokáig. 1888. május 9-én meghalt. Capri szigetén temették el.

Haan művészeti munkásságát a fellelhető művek alapján három periódusra lehet felosztani: korai szakaszra, mely a tanulás éveit jelenti, az 1840-es évek végétől 1870-ig tartó időszakra és az itáliai másolatok készítésének időszakára.

Munkáit az első rajzstúdiumoktól és festményektől kezdve mindvégig jellemzi a biztos rajztudás. Ez jelentette számára az alapot a bécsi akadémiai tanulmányokhoz is. Első korszakának képein két bécsi mesterének meghatározó hatása érvényesül. Az első két korszak határáról származik a „Levelet olvasó férfi" (Gyertyánál levelet olvasó idős férfi) c. képe. Témáját tekintve a korszakban kedvelt, életképszerű portréábrázolás. A részletek pontos megfestése, a beállítás, a sötét háttérből a gyertya fényénél visszafogottan jelentkező színek a Kupelwieser nevével fémjelzett akadémiai szabályok szerint készült. Az életszerűségben, a realizmushoz közelítő megfogalmazásban pedig Waldmüller hatása ismerhető fel. Portréfestészetét egyébként mindvégig jellemzi egy kettősség: a reprezentációs célokat szolgáló portrékon a kor követelményeinek megfelelő ábrázolás, a szelleminek és a művészinek a kiemelése, míg az életképi jellegű és a polgári középréteg számára készült arcképeken a realista ábrázolás dominál.

A két korszak határán készített képek közül néhány még erőteljesen a *bécsi biedermeier* stílushoz kapcsolódik. („Galambot tartó fiú"; nagy valószínűséggel csendéletei is ekkor készültek.) A Haan Karolinát (1852 k.) ábrázoló kis képén a finom, lágy színek, a virágkosár, a virág a biedermeier kelléktárából származnak. A beállítás már a reneszánsz művészet tanulmányozásának eredménye lehet. Az arc megfestésében a természetszerűséget, és a Haanra később oly jellemző mély emberábrázoló képesség első megnyilatkozásait fedezhetjük fel. Egy évvel később festi a „Judit Holofernes fejével" c. képét. A hazájáért a kegyetlen tettet is vállaló hős témáját az itáliai reneszánsz és manierizmus is szívesen ábrázolta. Haan témaválasztása tehát az itáliai hatással is magyarázható. Fontosabbnak kell tartanunk azt, hogy ezzel a képpel a magyar történelem eseményeire, a haza sorsára utal, és ehhez – az itáliai festészet segítségével – a hősiesség klasszikus témáját választja. A sötét háttérből kiemelkedő nőalak, a sötét és világos színek ellentétére építő kompozíció a romantika jellemzője, a duzzadó kelmék, a monumentalitás a rahli festésmódot juttatja eszünkbe, de korai barokk előképekre is utal.

Itáliai tartózkodása jelentős eredményeket hozott művészetébe. Elsősorban a táj és az olasz karakter hatását kell kiemelnünk. Rajzalbumának táj- és életképtanulmányai bizonyítják, hogy továbbfejlesztette a waldmülleri örökséget a jellemábrázolás és a természetlátás elmélyítésében. Tanul-

Haan Antal élete és munkássága

Haan Antal 1827. január 5-én, Békéscsabán született. Apja, Haan János családjával Sámsonházáról (Nógrád megye) telepedett át Békéscsabára 1818-ban, az eltávozott evangélikus lelkész helyére. Az anya, Petényi Judit Mária szintén lelkészcsaládból származott. Az apa a lelkészi feladatok ellátása mellett a közösség gyarapodását segítő tevékenységet is folytatott, a lucerna, a dohány és a selyemhernyó-tenyésztés meghonosításában is jelentős érdemeket szerzett. Kötődésük Békéscsabához a gyermekek révén az idők folyamán csak erősödött. Haan Jánost 1855-ben Lajos nevű fia követte a lelkészi munkában. Haan Lajos teológiai tanulmányait Jénában végezte. Itthon levelező tagja lett a Tudományos Akadémiának, főjegyzője a magyarországi evangélikus egyháznak, széles körű egyházi és történeti kutatást, írói tevékenységet folytatott. A legidősebb fiú, Vilmos ügyvédnek tanult, 1848 májusában jogtudó tanácsnoknak is megválasztották. Albert pedig városi írnok és levéltáros volt.

Haan Antal tehát igen széles látókörű, művelt családból indult. Elemi tanulmányait Békéscsabán végezte, majd a szarvasi evangélikus gimnáziumba került. Ez az intézmény azzal is kiemelkedett a többi iskola közül, hogy tanárai különös gondot fordítottak a tehetséges fiatalokkal való foglalkozásra. A rajz terén tehetséget mutató diákok számára hozták létre az ún. rajztanodát, Zsilinszky Mihály és Lányi Gusztáv vezetésével. Haan Antal e rajztanodában szerezte művészeti alapismereteit. Biztos rajztudásával kiemelkedett tanulótársai közül, és ez egyértelművé tette számára a művészi pálya választását. Elhatározását a család támogatta, így már 18 évesen a bécsi akadémia hallgatója lett. 1845 októberétől 1846 novemberéig a festészeti osztályon Leopold Kupelwieser és Ferdinand Georg Waldmüller tanítványa. Tehetségére már rövid bécsi időszaka alatt felfigyeltek tanárai. Ennek első bizonyítéka Waldmüllernek az a levele, amelyet a magyar országgyűléshez intézett 1847-ben a magyar művészet felvirágoztatása érdekében.

„...Bécsben jó pár fiatal embert gyűjtöttem magam köré, hogy művészeti oktatásban részesítsem őket... Az előrehaladás, melyet ezek a növendékek elérnek, valóban a legcsodálatosabb, és olyan tehetségeket fejleszt ki, amelyek sikere kétségbe nem vonható. E tanítványok között néhány magyar is van, és éppen ezeket kell a legkiválóbbak közé sorolnom. Tehetségük és fényes előrehaladásuk arra a határozott jóslatra jogosít, hogy teljesen kiképezve és abba a helyzetbe jutva, hogy gazdag tehetségüket érvényesíthessék, művészetük mezején nemzetük dicsőségére tisztelt nevet fognak szerezni."

Az öt felsorolt művész: Zichy Mihály, Honély Antal, Petrics Sámuel (Orlai), *Haan Antal* és Jakobey Károly. A bécsi biedermeier stílus legtekintélyesebb képviselőjének pártfogása kétségkívül nagy elismerést jelentett, de szinte semmilyen eredményt nem hozott. 1848-ban az Életképek hasábjain Pap Gábor ismételten felhívta a figyelmet Waldmüller beadványára. Türelmetlenül szorgalmazta a hazai művészet, első helyen a festészet támogatását. Haan Antalról a következőket írta, kiemelve csendéleteinek, táj- és arcképeinek természethűségét: „Benne a hon egy második Markót fog nyerni, ha pártfogolandja."

A hazai művészeti élet kialakulása jószerével még meg sem indult, amikor a szabadságharc bukása hosszú hallgatásra ítélte művészeinket. Haan a szabadságharc alatt őrmesterként aktívan is részt vett a harcokban. Nyilván ez a tény is erősen befolyásolhatta abban, hogy számos pályatársához hasonlóan külföldön keressen magának megélhetést. Itáliát választotta, csatlakozva az ott élő számos magyar művészhez. Ez az első itáliai periódusa az 1840-es évek végétől 1863-ig tart.

Itáliában a nagy reneszánsz mesterek alkotásait tanulmányozta, járta vidékeit, szívesen rajzolt Róma, Velence környékén, de eljutott Nápolyba is. Stúdiumain itáliai tájakat, parasztokat örökített meg. Festményei közül ekkor születtek az itáliai emberek életéből vett jeleneteket megörökítő képei. Itáliából küldi haza a Pesti Műegylet kiállítására 1854-ben a „Judit Holofernes fejével" c. képét. Itáliai tartózkodását átmenetinek tervezte.

Pontosan nem tudjuk, hogy mikor érkezett haza, de 1862-ben már biztos, hogy Békéscsabán tartózkodik, mivel innen ír barátjának, Orlai Petrics Somának Pestre. Levelében hosszan szól a hazai művészeti életről alkotott véleményéről. „A pesti művészéletet nem a legragyogóbb színben fested le, bizon nem is irigylendőbb kenyér a miénk, de ha már egyszer reá adtuk a fejünket, nincs egyéb hátra, mint tűrés és kitartás. – Én itt, az igaz, munkával meglehetősen el voltam látva, de mindig itten mégsem maradhatok. Jelenleg Orosházán festek néhány arcképet, s csak rövid időre jöttem el Csabára, jövő héten ismét visszatérek oda; de már a telet semmi áron nem szeretném az Alföldön tölteni, s minthogy módomban nincsen, hogy külföldre utazzak, nincs egyéb hátra, mint Pestre menni. Tudom, hogy nem nagy jövendő nyílik ott számomra, de éppen ezért nem fogok várakozásomban csalatkozni, mert hogy úgy mondjam, nem várok semmit. Hogy köztetek lehessek, ez az egyetlen körülmény, mely oda vonz, mert meguntam az olyan emberek társaságát, kiknek egyetlen élvezetük enni, inni, kártyázni."

Nincs tudomásunk arról, hogy eljutott-e Haan Pestre. Tudjuk viszont, hogy 1873-ig megbízások kötötték szülővárosához. Ekkor kapta az evangé-

2771

15. Haan Antal.

(Sz. Békés-Csabán 1827. január 5-én. † Capri szigetén 1888. május 9-én.)

Léda a hattyúval.

~~Elől~~ Egy dús koronájú fa árnyékában, felterített fehér leplen, félig ülő helyzetben ~~a jobbra fordult~~ látjuk ~~Lédát~~, Tyndareos spártai király meztelen nejét ~~Kibontott~~ szőke haját, mely vállaira omlik, piros szalaggal kötötte le s lábait keresztbevet~~ett~~ ~~tartja~~. Jobb kezével támaszkodik s baljával a tóból kilépő hattyú alakjában megjelent Zeus ellen védekezik, ki arczához akar férközni. Mögötte piros palást köti le figyelmünket. A háttér hegyes vidék. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »*Haan Ant. 1861.*«

Vászon, méretei 93 : 124 cm.

218

1868: V. 9. — 1870: II. 41. — 1871: II. 41. — 1873: II. 35. — 1876: II. 22. — 1878: IV. 18. — 1880: IV. 2. — 1881: IV. 2. — 1883: IV. 127. — 1884: IV. 129. — 1885: IV. 129. — 1886: IV. 129. — 1887: IV. 128. — 1888: IV. 128. — 1889: IV. 149. — 1890: IV. 149. — 1891: II. 134. — 1892: II. 134. — 1893: II. 128. — 1894: II. 15. — 1895: II. 15. — 1896: II. 15. — 1897: II. 15. — 1898: II. 15.

~~A képcsarnokegylet ajándéka 1862. — Magy. Képt. 139. — Ltsza 91.~~

— 1900: II. 15. — 1901: II. 15. — 1903: II. 15. — 1904: II. 15. — 1905: II. 15.

— Magy. Képtár 139. — Uj lelt. sz. 91. — 1905. átv. jegyz. 129. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1779 és a leltárban 2771. — A képcsarnok-egylet ajándéka 1862 márczius 24-én.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk 139
Ujl. 91

Képcsarnokegylet ajánd. 1862.

129

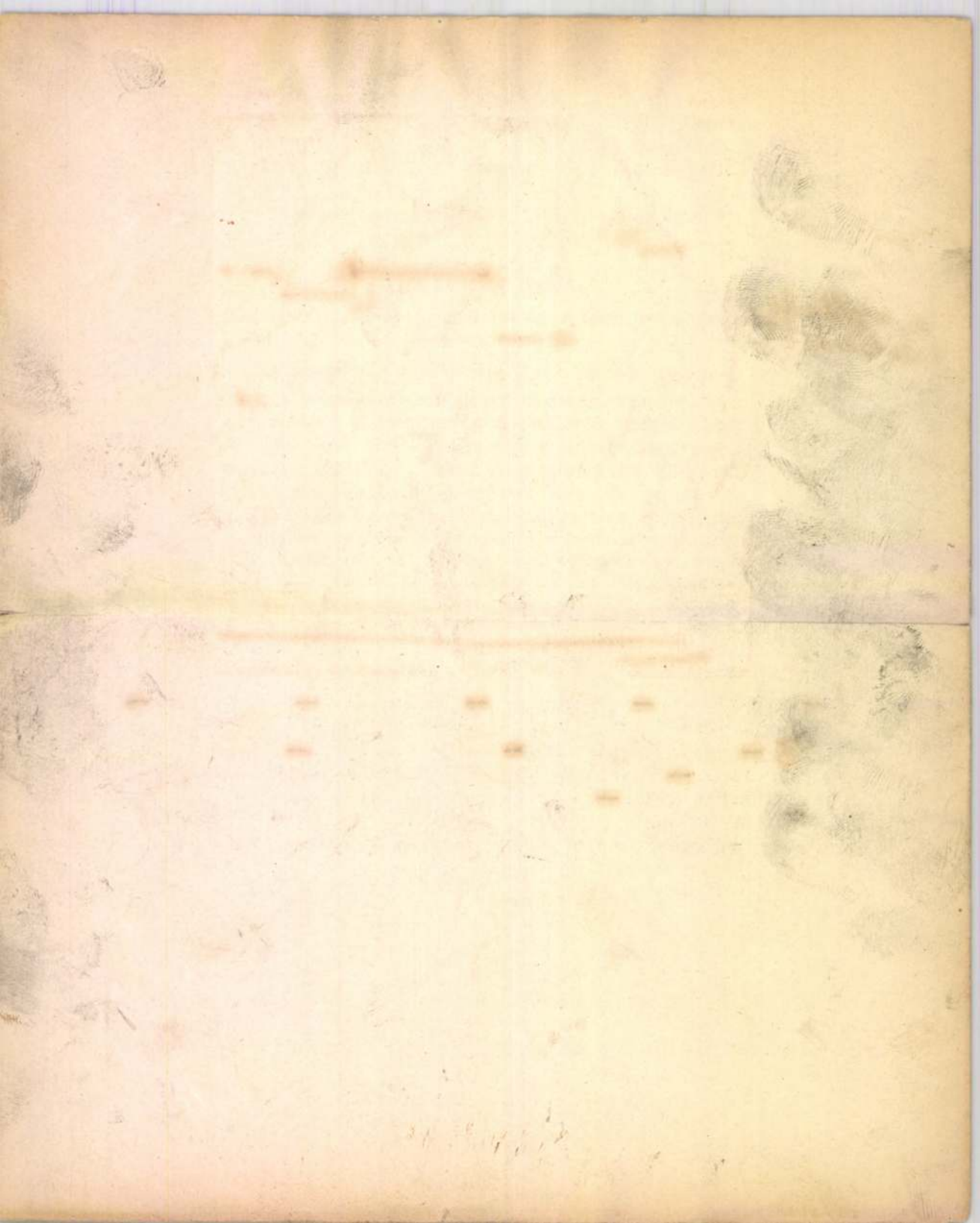

Haan Antal, festő

DEDINSZKY GYULA

HAAN ANTAL STARK ADOLFHOZ ÍRT OLASZORSZÁGI LEVELEI

Békéscsabának minden korban voltak kiváló fiai, akiknek életműve szűkebb pátriájuk, de meg az egész ország számára is maradandó értéket jelentett. A 19. század második felében ilyen kiváló csabai személyiségek voltak egyebek mellett Haan Antal és Stark Adolf is.

Haan Antal (1827–1888) festőművész, különösen a portréfestészetben tűnt ki. Dolgozott Békéscsabán, Bécsben, Rómában, majd élete utolsó szakaszában az olaszországi Capri szigetén. Képei egyaránt megtalálhatók Békéscsabán, a budapesti Szépművészeti Múzeumban és a vatikáni képtárban is. Csaba méltán lehet büszke e művészfiára.

De

144–149

Új Auróra, Békéscsaba, 1982. aug. 1982/2

Haan Antal

1857-ben Tanulmányfő c. olajf. 50 frtért megvette a műegylet.
PMEvk 1856-ra. 22. l.

1859-60. a műegylet megvette Vándor cigányok c. olajf. 170 frtért.
PMEvk 1859. 20. l. Ez évben még megvette a műegylet Női tanulmányfő c. olajf. 80 frt. és Párztorgyermek a római Campagnából c. olajf. 70 frtért.

1860-61. Kápolna belseje (S. Prassede Romában) olajf., 80 frt és Tanulmányfő, olajf. 70 frt. megvette a műegylet.
PMEvk 1860-ra. 16. l.

1862-63. Romok Segni mellett, olajf. 60 frt. megvette a műegylet.
PMEvk. 1862-re. 8. l.

Gellért-hegy III. 121.

MDK

Haán Antal Jestő

Lida. Képm. bug. repr: 18.o.

A magyar aktkiállítás albuma. Ömeáll: Lyka-Majovszky-Petrovics. Bp. 1926. 6, 18, 160.

HAAN, festő

Egerben Aszalay László kanonok képgyüjteménye adományozás révén a Liceumba került.-Ezek egyike volt:
78. Aszalay László arcképe, Olajfestmény, 66.old

F.LUDÁNYI GABRIELLA: Az Egri Liceumi Múzeum és Könyvtár megalakulása 85.old

Az Egri Dobó István Múz. Évkönyve, X. 1972. Eger, 1973

HAAN, festő

Egerben Aszalay László kanonok képgyüjteménye adomá-
nyozás révén a Liceumba került.-E ek egyike volt:
17 Aszalay László arcképe. Olajfestmény, 66.old

F.LUDÁNYI GABRIELLA: Az egri Liceumi Múzeum és Kép-
tár megalakulása 65.old

Az Egri Dobó István Múzsévkönyve. 1972. Eger,1973

MDK

Haan Antal
festő

Bíró Béla: Waldmüller beadványa a magyar országgyűlésnek 1847-ben

M.M.M. Évkönyve 1951, 127 l.

Haan Antal
(1827-1888)
festő

MDK

Bíró Béla: Waldmüller beadványa a magyar ország gyűléshez 1847-ben

M.M.M. Évkönyve 1951, 123.l.

Haan Antal
festő

MDK

Tehel Péter: Oltalí Petrics Soma

MMM Évkönyve, 1951, 156 l.

Haan Antal festő

„Gyertyánál levelet olvasó öreg férfi" 1839
Neuv. Kép csarnokban

Fejős J.: A Neuv. Képcsarnok Alapító Egy. tört.
Művészettörténeti Értesítő 1957 II évf. 1 n.

42, 43 l.

MDK

Haan Antal, 1827-1888.

Olasz nő, of.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk.

19 1.

MDK

Haán Ántal

Mezey Lajos, festm.

M.Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.
4o 1.

négyzetes alaprajzu, faragott kőből.
szobák, alatta pince. Épittette
ek az ohati vagy zástyi apátság
ositják.

apátságainak. Egri Egyházmegyei Körlev.

Haan Antal

Tanulmány fő /Róma/

MDK

Haán Antal

Galambot tartó fiu, festm.

M.Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov. 29 l.

Haan

"Hazánkfiától három kép. Minden müvében látszik, hogy szorgalmatos. Juditjában kizárólag a bájt festi"-mondja elismeréssel a "Januárfebruári kiállitás" cimmel közölt kritika a "Müvészet" c. rovatban.

Családi Lapok, Pest, 1854. I. félév.
3. sz. 137-139. lap

MNK

Haan Antal, 1827-1888.

Olasz nő, olaj

Szfővárosi Képtár uj szerzeményei. N. Szal. kiáll. 1939. jan. 6 l.

MDK

Haan Antal festő, Békés Csaba
Tanulmányfő
Női tanulmányfő
Pásztor gyermek
Vándor czigányok
Tanulmányfő
Kápolna belseje

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 280 művéről. Pesti Műegylet vásárlásai, 1853-63. Kézit at.

MDK

Haan Antal festő, Békés Csaba

Romok Segni mellett
Leda

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 280 művéről. Pesti Műegylet vásárlásai, 1853-63. Kézit at.

Haan Antal

f. 1827 jan. 5
Bikéscsaba
+ 1888 máj 9.
Capri

Bécsi akad. főleg
Romában működik
1880-tól Capriban
Rafaelt, Ticiant
másolt

Bénerit, E:
IV. k. 1951

Kérőlap kölcsönzéshez

Kölcsönzőjegy sz. 4684

Szerző Camus

Cim Lettres d'un créancier

Minden műhöz külön kérőlap állítandó ki.

Jól olvasható helyszámokat kérünk.

A kért könyv helyszáma

09/2419/5

27 — Ké őlap kölcs. (közp.) — Ujpesti nyomda — 4332 m

Hahn Antal

laid
a
Ernst-Lâiór

29 l-

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

H a a n A n t a l
festő

Fővárosi Lapok.1868.nov.25. /Fővárosi hirek./

Haan Antal

irod

Széchyk:

A mai m. festészet
a kvárikép kiáll-on

Erd. Mur.

1890.

425. l

Haan Antal
festő

Erdő
v

Genthon István

Gyula műemlékei.
Bp. 1944. 8. l.

tevésen H. Lajos-
nak írva

Haán Antal

festő

(itt Hähn-nak írva)

irod.

T:

Gerevich Pasteiner

5. l.

Egyen belete tartott

Amtskerete
A. M. Tud. Akad. Elhagyt
Emlekezedek.

1933

XXI. k.

17. h.

438. l
Kunst I.

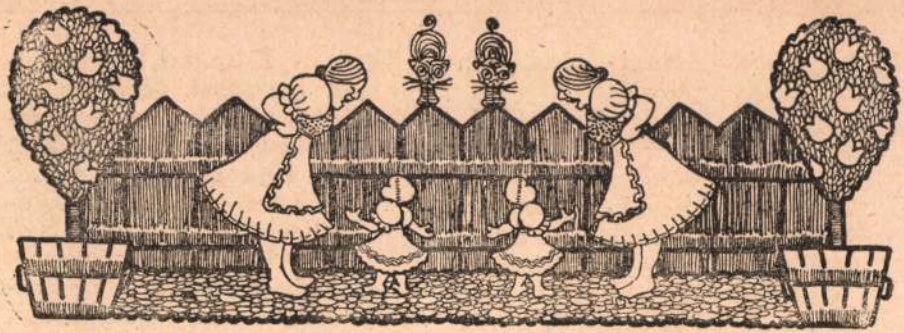

H

Haan, Anton, Maler, geb. 5. Jan. 1827 in Békéscsaba, gest. 9. Mai 1888 auf der Insel Capri. H. malte vorwiegend religiöse Bilder und Altargemälde und kopierte im Auftrage des Nationalmuseums mehrere Meisterwerke der italien. Renaissance.

Haan, Ludwig, Historiker, geb. 12. Aug. 1818 in Sárospatak, gest. 1. Juli 1892 in Budapest. Studierte in Pest und Wien Rechtswissenschaft, wurde 1844 Advokat, 1848 Sekretär des Ministeriums des Innern, 1849 Sekretär des Ministeriums für Kultus und Unterricht, 1850 Sektionsrat, 1867 Ministerialrat, 1872 Staatssekretär, 1875 Leiter der Abteilung für Kultus und Unterricht im Ministerium des Innern, 1879 Sektionschef, 1880 Staatssekretär, 1881 Leiter der Abteilung für Kultus und Unterricht im Ministerium des Innern, 1883 Staatssekretär, 1884 Leiter der Abteilung für Kultus und Unterricht im Ministerium des Innern, 1885 Staatssekretär, 1886 Leiter der Abteilung für Kultus und Unterricht im Ministerium des Innern, 1887 Staatssekretär, 1888 Leiter der Abteilung für Kultus und Unterricht im Ministerium des Innern,

15. Aug. 1818 in Sámsonháza, gest. 12. Aug. 1891 in Békéscsaba als evang. Seelsorger. Bekanntere Werke: *Békéscsaba történetei* (Geschichte Békéscsaba's, 1845), *Ó- és Új Nagylak történetei* (Geschichte von Alt- und Neu-Nagylak, 1855), *Jena hungarica, sive memoria hungarorum a tribus proximis saeculis acad. jenensi adscriptorum* (1858), *Dürer Albert családi nevéről* (Vom Familiennamen Albert Dürers, 1878), *A keresztény egyház történetei* (Geschichte der christl. Kirche, 1866), *Időszaki tábla Magyarország történetéhez* (Period. Tabelle zur Geschichte Ungarns, 1866), *Békés vármegye hajdana* (Die Vergangenheit des Komitates Békés, 1870).

Haar, Alfred, Mathematiker, geb. 11. Okt. 1885, absolvierte die Universitätsstudien in Budapest und Göttingen und wurde 1910 als Privatdozent für Ma-

chung $\triangle\triangle u = 0$, *Zur Theorie der orthogonalen Functionensysteme, Über die Legendre'sche Reihe.*

Haáz, Stephan, Humorist, geb. 11. Juni 1877 in Budapest, erlangte 1906 das Advokatendiplom. Er ist ständiger Mitarbeiter mehrerer Tages- und Witzblätter und hat seit 1897 über hundert humorist. Einakter geschrieben, die auf Budapester und ausländ. Variétébühnen aufgeführt werden.

Habán, Michael, Mathematiker, geb. 13. Dez. 1879 in Rimatamásfalva, absolvierte die philosoph. Fakultät und wirkt seit 1902 als Mittelschulprofessor, seit 1912 als Direktor des neuen Liptószentmiklóser Obergymnasiums. Er ist ein fleissiger Mitarbeiter der mathemat. Fachpresse. Grössere Arbeiten: *A Gauss-féle differencialegyenlet bizonyos eseteinek integrálásáról*

Haan Antal

Életrajza:

Ligeti Antal: A Nemzeti Múzeum Képcsarnokának ismertető lajstroma. Buda. 1870. 30. l.

31. l.

Luigi

velenczei

A Vivarini festő nemzetség fia
apáról fiura, egyenes és oldalágaban
több mint egy teljes századon át
szolgálták a művészetet. Ezen
művészgeneratio első számba
vehető tagja Luigi volt, ki utan
Giovanni és Antonio következett
A képzőművészetek akademiá-
jában ott láthatjuk néhány u
vőket, melyeknek szinezése már
is oly üde, hogy tekintettel magas ko
rukra szintenytélynek tetszik.

Desseroffy A: Velencze

Haán Antal

l.

Lykaakskiáll

18. l.

Aulich Lajos.

A térdig és balra fordu
be foglalt tojásdad medaillon
és erdős vidék. Jobb kezét ke
latt: GE. AULICH.

Am., mér. [redacted]

Szn. l
1770-

Haan Antal

l.

LykaMagyműI800-50

208. l.

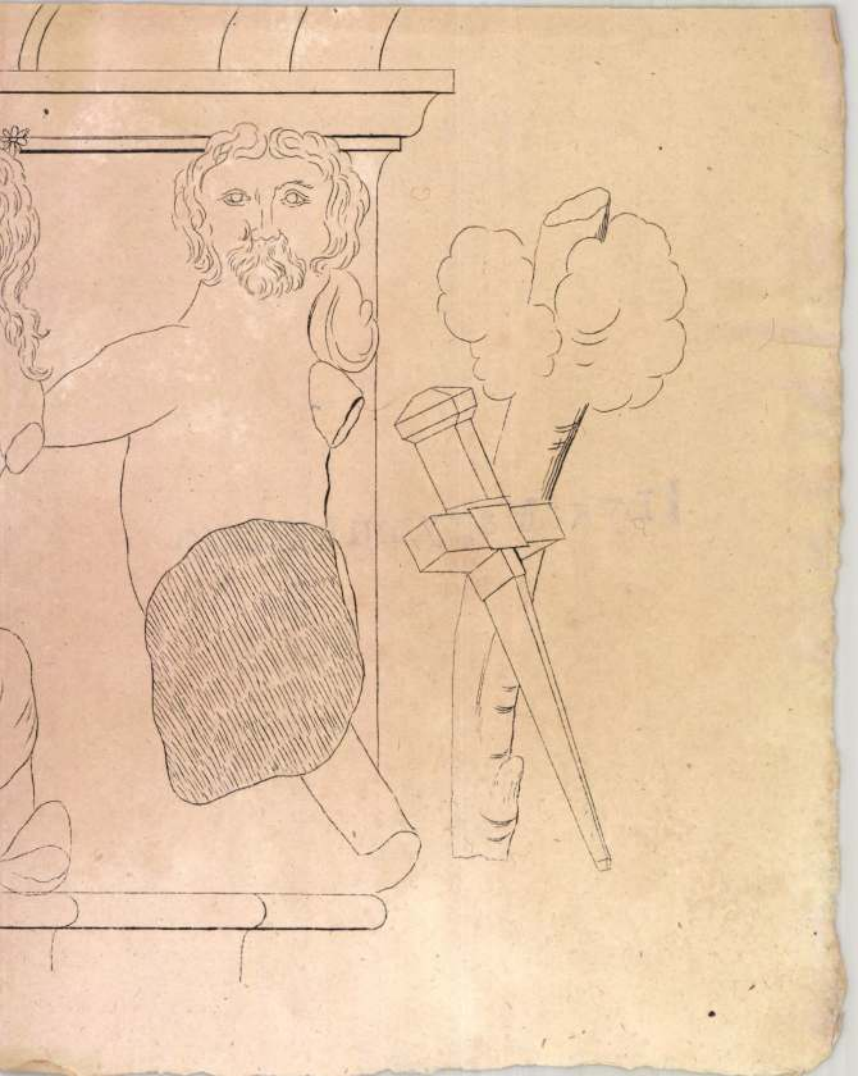

Haan Antal fessö VIII. 131.

Mur. és Kat. Ert

Haan Antal, festő VIII-215

Muz. és Kot. Ert

Haan Antal

Művészeti lexikon
I 18 l.

Báthori László:

Egész alak, hétnyolcad bal
ülve. Rövid haja, szemöldöke, baj
van, melyet a kalamárisba ma
metszésű nyitott könyvet fogja, n
A Pálosok szerzetesi öltönyét viseli
Könyvek hevernek s a háttérben a
felre vont barna függöny lóg. A

V. P. Ladislaus Bathory
Monasterium Sancti Lau
silentio Jejuniis de Aspera
pabulo svavem aliquan
Primus Biblia Sacra cum
idiomate donavit. Obiit

Olajfestés, vászonra, méretei 115 : 81 cm.

Al. Kept. 101.

NB. A biblia fordítója.

Haan Antal

Diogenes című kiállított képét essen bírálja.

l.

B. A. Nefelejts 1868.
201. l.

llalati összegre érvényes.
ett engedmény a megrendelő kincs-
bb szerzett jogainak sérelme nélkül
után érvényesitett összegből az
litási Szabályzat és egyéb szabá-
levonható, illetve visszatartható
zatartása, ugyszintén az engedményező
ló ellenkövetelés beszámitása után
ezésére maradt összegre hatályos.
zés tudomásulvételeaz engedményezett
re nem terjed ki és sem a követelés
dőpontját nem érinti, a megrendelő
nem sulyosbitja..
ett járandóság folyósitása előtt
mbiztositási járulék tartozását is

któber hó 23.-án.
éz Karátson s.k.miniszteri tanácsos.
A másolat hiteléül:

irodatisztnő.

Haan Antal

Olasz nő c. Eger kisorsolásra megvette a társulat

Nefelejts 1868. 574. l.
(ez képzőművészeti társulat.)

Haan Antal

Perállag III.

1429. l.

960. **Gyufatartó,**

homokkő. — ZÜNDHOLZBEHÄLTER, Sandst

961. **Két tálka,**

fajánsz, áttört füllel, festetlen. *a*) Tata, *b*) Buda, X
brochenem Henkel. *a*) Tata, *b*) Buda, XVIII. J

962. **Hosszúkás tálka,**

fogóval, keménycserép. Kassa, XIX. sz. e. — K
Anfang XIX. Jahrhundert.

963. **Csésze aljjal,**

keménycserép, türkiszkék alapon arannyal élénkít
TASSE, Steingut, türkisblauer Fond mit goldge

964. **Patikaedény,**

fajánsz, kék címkével. Tata, XVIII. sz. — APO

965. **Tálca,**

fajánsz, négyszögletes. Holics, XVIII. sz. — TAS

966. **Patikaedény,**

keménycserép, zöld sávokkal. Pápa, XIX. sz. e.
Jahrhundert.

967. **Ecet-olajtartó,**

keménycserép, delfines fogantyúval. Magyar, X
Delphingriffen. Ungarisch. Anfang XIX. Jahrhu

968. **Patikaedény,**

keménycserép, festett címkével. Batiz, XIX. sz.
Schild. Batiz, erste Hälfte XIX. Jahrhundert.

969. **Váza,**

keménycserép, urnaalak. Kassa, XIX. sz. e. — V

970. **Két patikaedény,**

keménycserép, aranykeretes címkével. Pápa, XI
goldumrahmtem Schild. Pápa, Anfang XIX. J

Haan (Hahn) Antal

Perálltörtkéjes

413, 423.1

pontok teljes figyelemb
magyarázata pedig, a pa
lett elsősorban az a sz
tori lelkületéből sugár
munkában résztvettek.

Főtisztelendő

K o v á c
megyéspü

Haan Antal

cród

2

Petr EM magyar műveszarcképek

3. l.

1932. Sa

20,000 –

15000 –
35000

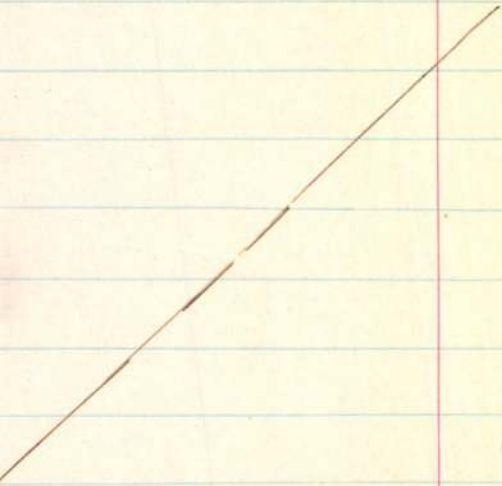

Haan Antal

a Békéscsabai Múzeum-
ban:
Zahoránnéés leánya
archéje
Béker Csaba 1858-ban, sollrajz

Rell Lajos dr.:
A Békéscsabai Múzeum.
Békéscsaba, 1914.
78. l.

Haan Antal
festő

l.

Scherer Ferenc

Gyula város története

1928.

I – III. k.

Haan Antal

festő

lásd

2

Scherer

II. 252, 253. l.
254. l. 255 l.

becses rejtseg-
gyűtemenyének
sorsáról

Részt vett Bérés-
meggei Muzeum rende-
zésében is

4923

Gyüjten

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Ákos, Szilágy vm	Ev. ref. templom keresztmetszete és keleti homlokzata.	

Haan Antal

l.

Szana 1890

86. l

munka folyt a Müemlékek Országos
xxxxxx Marosvásárhelyen az u.n.
ámogatással, helyreállitási tervekkel,
tettük a zabolai, széki, gelencei,
reállitási munkálatait.
zacsatolásával szinte egyideüleg
helyzetét, megkezdtük itt is a
közül a középkori freskókkal bori-
reállitása emelkedik ki. Folytattuk
rálását.
atokkal egyideüleg folytattuk a
felvételezését, ugy, hogy ma
kumentálja azt a valóban jelentős
ezen a területen végeztünk.

Haan Antal

wod

Szechy Károly. Haan Antal, Fővárosi Lapok 1888. 1871

..... *műhely.*

yfőnökség!

év..... hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Haan Antal
festő

lásd okr
Széchy Károly =
Benyomások és
emlékek.
Bp. 1897
279-307. l

sához Rafael 1515-16-ban karto-
en gobelineket készitettek,nogy
e.A kartonok Londonban vannak a
g a Vatikánban /Sala degli arazzi./
belineket a Sixtusi Kápolnaban.
Szent Pál /négy-négy/,továbbá
téből.Az ábrazolásokban a törté-
fontos.A kompoziciók méltók a
szimbolikai festészet legmagasabb
n adja a "Csodás halászatot".Az
ztus a kompozició főalakja nem
n van.Áldást osztó gesztusa azon-
atása végig hullámzik az alako-
Az alakok tul nagyok a tájhoz,s
k nincs a Quattrocento értelmé-
rimitivség,hanem a tartalmi,szim-
tos kompozició.Ugyanezeket a
z én juhaimat"c.gobelinen is,
egelőzi a csavart oszlopok al-
ja árnyékával az inaszakadtat"c.
l dolgozik.A Szent Pál életéből
"Szent Pál Athénben prédikál",
ezi a jelenetet.Szent Pál a kép
kiemeli a többiek közül.A szent
nergiával,s beszédének hatása
hallgató alakokon.Ugyancsak
imbolizálja az "Ananias halála".
al és a Heliodorus freskóval.

Haan Antal

l. Aesto

Szekeres Jakobey

7. l.

melte Material durch eine preiswerte Au
Nur um ein geringes wurde hierzu der U
die in der ersten Ausgabe 100 betrug, w
und Lichtdrucktafeln von 32 auf 40 ve
Tafeln gestellt. Äußerlich wurde das F
gemacht. Diese Verkleinerung betrifft a
sind in der neuen Ausgabe gleich groß
So erscheint nunmehr in einer Zeit, in
zusammenhängenden Arbeiten des bo
Handwerksausstellung zu Berlin zeigt
Buch, das sich würdig den berühmt
Volksmärchen an die Seite stellt und
gung beglückt, und es erscheint zu ei
nicht unterboten werden kann. Worte

RÖVIDÍTÉSEK MAGYARÁZATA

Ltsz. = Leltári szám.
M. = Méretei.
Sz. = Század.
W. = Widemann Elias «Icones» című

*

A művészek és kiadók teljes neve, ha a műtár
dítve fordul elő, a névsorban olvasható.

reinek és a magyarok kapitányainak monda-
a kiván emlékeztetni oly ábrázolásokban,
gy előképeik, részben a XVI—XVII. száza-
ık vissza.

erem a mohácsi vészig, a *második* 1600-ig ter-
dik a XVII. századra és a török háborúkra,
edig a II. Rákóczi Ferencre és korára vo-
eket tartalmazza. Az *ötödik* terem Mária
. József idejét öleli fel. A *hatodik* terem el-
szeink arcképeinek gyűjteményét mutatja, a
renc és V. Ferdinand korára, a *nyolcadik* a
cra vonatkozik, a *kilencedik* és utolsó pedig
sef királyunk uralkodásának letűnt alakjait
ennyire az ábrázolások és a helyiségek mé-
ék, az időrendi beosztás mindenütt lehető-
tott.

ba ez idő szerint elhelyezett rajzok, metsze-
n előtünő korkép kiegészítéseül szolgálnak.
y grafikai gyűjteményből a tárlókban kor-
ás és más szempontokból összeállított újabb
állíttatni, a metszeteknek külön jegyzéke
gusok leírásait felvinczi Takács Zoltán dr., a
i múzeum segédőre készítette, a ki azon ada-
özlésére szorítkozott, a melyek az emlékek

Haan Antal (irodalom)

Szépművészeti Múzeum irattára. 626/1917. sz.

Haan Antal

festö

vid

Uj Magyar Sion

1873. IV. eif. 556. l.

16136

MUEMLEKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest
IX. Hőgyes Endre u. 10.

Kvartalbor
Bilátalányozva

Haan Antal

festő

laid

Vadona Az öt

világrejtből

875, 876, 877.

Haan Antal

Vas. Ujs. 1870. 421

Haan Antal

irod

Vas. Ujs 1872. 433l

Hahn Antal

sulven.

— **A muzeum képtárába** e napokban adta be Hahn Antal festész hazánkfia Rafael „Athéni iskolá"-jának sikerült másolatát, melyet a kormány megbizásából készitett Rómában. Jelenleg ő békésmegyei rokonai látogatása végett jött haza s augusztus elején megy vissza Olaszországba, Capri szigetére.

Vas. Ujs. 1874. 476. l

Haan Antal

Vas. Lyc. 1876.

3161

— **Egy magyar művész s a pápa.** Haan Antal hazánfia már régebben dolgozik, Rómában, s kormányunk megbizásából Rafael hires műveiből másol a muzeumnak. Közelébb kellemes meglepetésben részesült. Ép legjavában el volt foglalva munkájával, midőn IX. Pius pápa lépett mtűermébe, vele hosszabb ideig társalgott s hizelgő szavakkal fejezte ki elismerését tehetsége és szorgalma felöl.

Hahn Antal

Vas. Ujs, 1876, 780 l

— **Rafael falfestményeinek** másolatát Hahn Lajos hazánkfia már elvégezte, a kormány megbizásából. A legutolsó a „Disputa" volt, mely már e napokban szintén megérkezik muzeumunk képtárába.

— Antal

Olaszi e Szepes-Olaszi, conservano tuttora nel nome la loro origine italiana. Non accenneremo nemmeno al fasto italiano — generalmente noto — della corte di Mattia Corvino e della regina Beatrice d'Aragona, dove l'arte, la letteratura e la scienza dell'umanesimo e del rinascimento sono a casa loro.

Data la sua posizione geografica, la città di Kassa non rientrava direttamente nella zona immediata delle relazioni e delle influenze ecclesiastiche, politiche ed economiche ungheresi-italiane. Ciò non di meno Kassa conobbe assai presto le influenze italiane, e basterà ricordare a questo proposito i suoi palazzi di stile romanico e del rinascimento, i suoi portici, e riferirci ai numerosi architetti e tagliapietra italiani che vi lavoravono ben prima del Seicento. Kassa era una delle città più importanti dell'antica Ungheria, e come tale attirò sempre gli spiriti più intraprendenti dei paesi vicini e anche di quelli più lontani: non vi potevano mancare dunque, come effettivamente non vi mancarono, gli italiani. Per tacere ora degli italiani, di cui tratteremo in seguito, si erano stabiliti a Kassa, attratti dalla sua opulenza e dalle possibilità che offriva, non soltanto un Arrigo da Colonia, un Medardo Reyner svizzero, ma persino lo svedese Erich Erickson e gli

Haan Antal

Vas. Ujs. 1879. 774. l

Rafael freskóiból. Haan Antal már többet lemásolt a nemzeti muzeum számára. Most ujabb megbizást kapott a közoktatásügyi minisztertől, hogy az „Attila Róma előtt“ czimű stanzát is lemásolja.

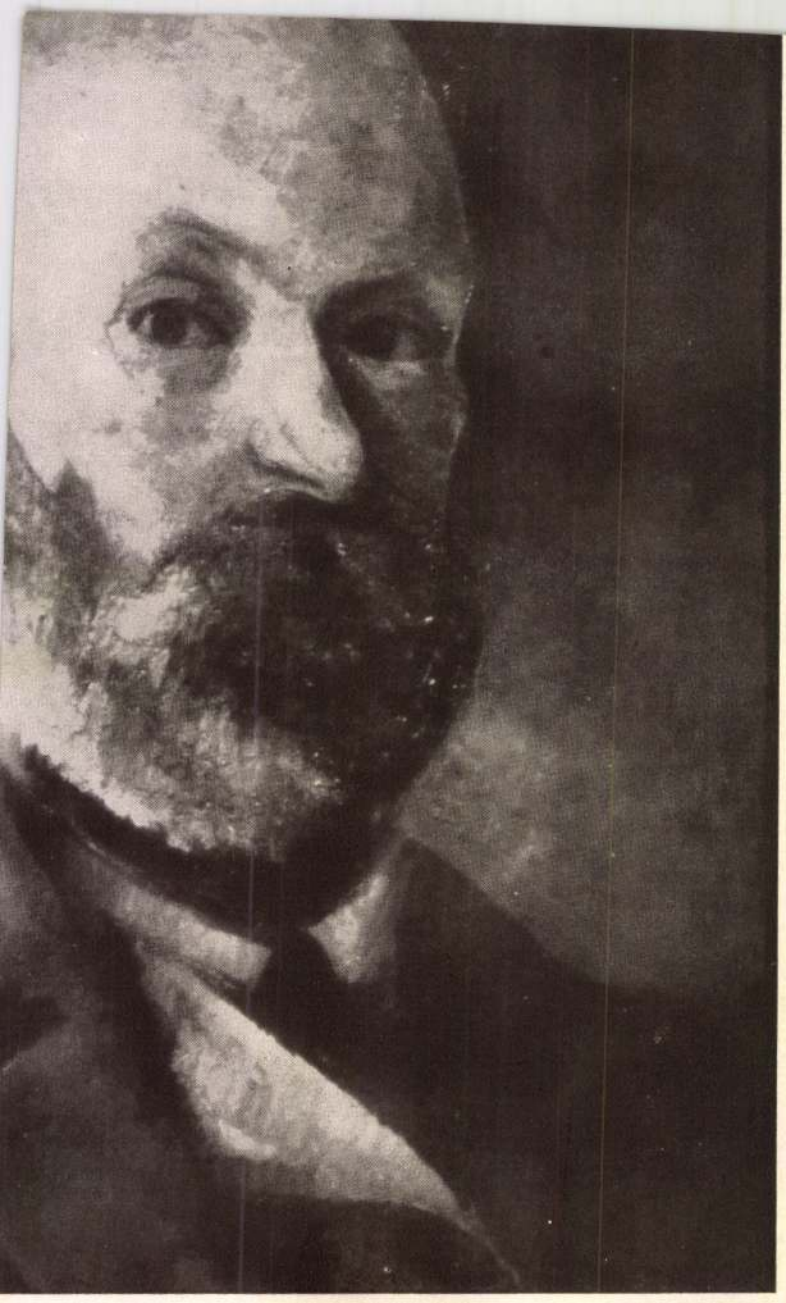

Haan Antal
Vas. Lyc. 1884. 787. l.

Magyar történeti életrajzok, a m. t. akadémia történeti bizottságának segélyezésével kiadja a történelmi társulat. Az értékes vállalatból, melynek tervezetét már közöltük, az első füzet elhagyta a sajtót, diszszel és érdekes történeti tárgyu illusztrációkkal kiállitva. Minden két hóban megje-

lenik belőle egy-egy füzet, s öt füzet tesz egy kötetet. Nagyon alkalmas vállalat, hogy a történeti olvasmányok iránt fölébressze a vonzalmat, s a történeti ismereteket rávigye oly szereplőkre, kiknek müködését ismerjük ugyan, de nem tudjuk a viszonyokat, melyek e müködésre megérlelték. A szöveg önálló kutatás műve, s a rajzok a kor szereplőit, az események szinhelyét és egyéb történeti emlékeket, műtárgyakat tüntetnek föl, s hozzá járulnak a korrajzi hűséghez. Az első füzet «*Anjou Mária, Magyarország királynéja*» (1370—1395) életrajzát kezdi követik az arczképek: Durazzoi Károly, Nápolyi László mult századbeli rézmetszetek után, Zsigmond császár és király, ~~Dürer Albrecht~~ festménye után; Nápolyi Johanna, Giotto festménye után. A szöveg közt van még Nagy Lajos, Hedvig királyné, Mária királyné, Venerio Antal doge arczképe, aztán tájképek, romok, czimerek, érmek, pecsétek, műtárgyak, stb. Minden fejezetnek meg van a maga kezdő és befejező képe. Ezeket Dörre Tivadar, Feszti Árpád, Haan Antal rajzolták s kivitel tekintetében diszére válnak a kiadásnak. A vállalat a nagy közönség meleg érdeklődésére

iránti érdeklődés élesztésére és fejlesztésére. A szerkesztés jeles tudósunkra, *Szilágyi* Sándorra van bizva. A történeti társulat tagjai egy évfolyamot 5 frtjával, nem tagok 8 frtjával rendelhetik meg Mehner Vilmos kiadó-hivatalában.

Haan Antal

festö

l.

Végvári Bohók

19. l.

lásd még

Hahn Antal

alatt is!

Hadán Antal
festő

Báró Podmaniczky
Frigyes archepe a szar-
vasi cv. főiskola jeleseí-
nek archépesarnoka részére
készült fentitől

Zsilinszky Mihály:
Szarvas város történel-
me és jelen viszonyai-
nak leírása. Pest, 1872

135. l. 136. l.

Lorenzo Viani: *La cieca.*

Haan Antal

ivod

Wilnisztky Mihály

Haan Antal. Nemzet

1888. 310, 311. 317 sz.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év..... hó____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Haan Antal

Olasz nő c. Lépe
repr.

Árverési Közlöny
1938. febr. 2. rk. sz.
XIII. tábla

„SOHA VISSZA NEM TÉR" felírással. Magyar, 19. század eleje . . . . . 28.—

361. CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, festett virágdísszel. Bécs, 1849. . . . . 36.—

362. CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, festett virágokkal. Bécs, 18. század vége . . . . . 25.—

363. OVÁLIS TÁL. Fajánsz, festett virágdísszel. Holics. 18. század. (Tűzrepedéssel.) . . . . 80.—

364. OVÁLIS TÁL. Fajánsz, festett virágdísszel. Holics, 18. század . . . . . 85.—

365. HÁROMSZÖGLETŰ TÁL. Fajánsz, festett virágdísszel. Holics, 18. század. (Tűzrepedt.) . . . 80.—

366. CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, zöld alapon, aranynyal festett díszítéssel. Bécs, 1852 . . . . 35.—
(Illusztrálva a XXI. táblán.)

367. POHÁR ALACSONY TALPPAL. Szögletesen csiszolt zöld üveg, arannyal és ezüsttel festett díszítéssel. 19. század első harmada . . . . 36.—

368. LEVESESTÁL FEDŐVEL. Fajánsz, festett virágokkal. Holics, 18. század . . . . . 150.—

369. SZÖGLETES PALACK. Színtelen üveg, a csizmadia céh maratott jelvényével. 1844-es évszám. 50.—

Haan Antal

Biedermeier kiáll, 1937

XXI. tsen

Mercy Lajos archépe
olaff.

Hlaan Antal

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő művekkel vett részt:

1877. decz. kiáll.: Virágok, 40 ft.

1878. jul. kiáll.: Olasz tánc, olaj.

Haan Antal Rómában

1854. jan. – febr. kiáll. Müegylet. Játszó római pór-gyermekek, olajf., 100 ft – Római pór, esti világítással, olajf., 50 ft. – Judit Holofernes fejével, olajf., 260 ft.

1856. aug. – szept. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 50 ft. ~~[illegible]~~

1859. aug. – szept. kiáll.: A remete, olajf., 130 ft. – A pontecorvoi menyasszony, olajf., 180 ft.

1859. okt. – nov. kiáll.: Női tanulmányfő, olajf., 80 ft. – Pásztorgyermek a római Campagnából, olajf., 80 ft.

1859. nov. – dec. kiáll.: Leda, olajf., 250 ft.

1860-ban Nagyváradon volt.

1860. febr. – márc. kiáll.: Vándor cigánysk, olajf., 220 ft.

1860. máj. – jun. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 70 ft.

1860. aug. – szept. kiáll.: Kápolna belseje (S. Prassede Rómában) olajf., 80 ft.

Forgách Ádám gróf, országbíró, arcik.

III. 35.

2

Haan Antal Békéscsaba

1862. jan. – febr. kiáll.: Leda, olajf., 300 frt.

1862. jul. – aug. kiáll.: Romok Segni mellett, olajf. 80 frt.

1864. dec. – 1865. jan. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 70 frt.

Görög művészet III. 204.

HAAN *Antal*, festő, * Békéscsaba 1827 jan. 5, † Capri-sziget 1888 máj. 9. Bécsben tanult, élete legnagyobb részét Olaszországban töltötte s ott oltárképeket festett. Ismertté inkább Raffael stanzafalfestményeinek nagyméretű másolatai révén vált, melyek a Szépművészeti Múzeumban vannak. Ugyanitt vannak még tőle a Levelet olvasó férfi, Gyermekarckép, Léda a hattyúval és IX. Pius pápa c. festményei és a grafikai gyűjteményben kilenc vázlatkönyve. Aszalay László és József mellképeit H.-tól az egri érseki líceum képtára őrzi. Olaszországi tartózkodása alatt etruszk régiségekből értékes gyűjteményt szerzett, mellyel 1874. vetették meg a Békésmegyei Múzeum alapját.

É. G. I. 4331

i oldalról felvett egő vár bástyáit ~~balról a köründ~~
onvédek, kik lobogáik alatt ~~bástyán~~ haladnak előre,
szszák meg. A hegy tövében, a házakon innen,
huszár áll, kiknek egyike lováról leszállt. A hid-
köteledik, a kik kozül azt ~~A egyiknek bal jobb karja van felkö-~~
~~dig~~, ki fejen és balján ~~sebesült~~ verült meg, két küle-
Az úton pedig bal felől a parancsnokok egyike (Kmetty)
övetve vágtat, mig jobbról négy huszár látható.

omat, méretei a vonalkeretnek 55.8 : 72.6 c/m.

Ltsa 4880.

107/95 N° 398

Haan Antal

1.

[Lykanomzromantika
38, 89, 135, 197,
199, 212. 1,

Haan Antal

Lyka München

8.1.

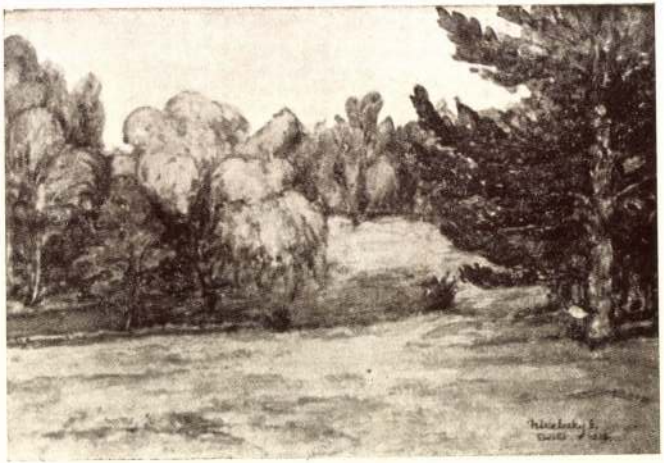

Haan Antal

festő

l.

Mátrai (1862

A Nemz. képesarn. + Alakító Ele Évk. 2. kortok. VIII-XVIII. cv (1852-1861.

Pest, 1862

14. l. 15. l.

54. l.

-4-el jelzett sorokat s a rovatos rész 2—5.
-la t. Cim alkalmazottainak természetbeni
tlapján foglalt rovatokat is köteles kitölteni.
n levő, sorszámmal nem jelzett rovatokat,
mu rovatait a kerületi munkásbiztositó
vatokat az országos munkásbetegsegélyző
imutatás beküldése postán is történhetik,
a a következő záradékot kell alkalmazni:
nentes." A boritékon ki kell fejezni azt is,
övetkezőképpen: „N. N.-től, mint munka-

tossággal s a valóságnak megfelelő ada-
adó, ki a balesetbiztositási járulékok és
atok beszolgáltatása során tudva valótlan
hágást követ el s a kihágás mértékéhez
tetéssel büntethető.
ost jelezni a pénztár, hogy ha a kimutatást
m kapná, a szükséges adatok az Országos
pittatni és ekkor a helytelen megállapitás
XIX t.-c. 157. § a értelmében nem lesz

10.

igazgató.

leitz Fer. Pálnál, Nagybecskerek

Haan Antal, festő V. 173.

Műv. és Kut. Int

Haan Antal: Zahoráné és leánya csabai parasztviseletben cz. kéje

VIII. 116.

Mur. és Kot. Ést

magyar

Haan Antal, festő; szül. 1827 január 5-én Békéscsabán, megh. 1888 május 9-én Capri szigetén. A bécsi képzőművészeti akadémián végezte tanulmányait, 1848-ban mint őrmester küzdötte végig a magyar szabadságharcot, melynek leverése után Olaszországba ment s legtöbbször Rómában dolgozott. 1854-ben innen küldötte be a Pesti Műegylet kiállítására Judith Holofernes fejével című jelentékenyebb olajfestményét. Az 1860-as években Olaszországban etruszk régiségekből álló szép gyűjteményt szerzett, melyjel 1874-ben vetette meg a Békéscsabai Múzeum alapját. Haan körben többször járt és hosszasabban lakott Békéscsabán. Az 1870-es évek folyamán és a 80-as évek elején a magyar kormány megbízásából ~~több~~ másolatot készített Rafael, Tizian, Giotto és mások után a budapesti Magyar Nemzeti Múzeum részére. Haan az 1870-es évek végétől Capri szigetén élt, ahol saját villája volt. Eredeti művei közül a budapesti Képzőművészeti Múzeum tulajdonában vannak: IX. Pius pápa arcképe (1857), Leda a hattyúval (1861), Levelet olvasó fiú és egy öregember arcképe.

HAÁN ANTAL : LÉDA A HATTYÚVAL. 1861.
Szépművészeti Múzeum.

Gerő Ödön = Az akt - kiállítás
Magyar Művészet. 1925. 374. l.

mérföld és sok évtized nem tudta az útjukat állni Azután elmult néhány lusztrum minden hír nélkül a magyar akt-művészetről s egyszerre csak egyenesen a művészettörténelemnek szóló híradás érkezett róla. *Brocky Károly*ról szólt. A kiállításban három rajza és három képe van. Köztük a híres „Amor és Psyche" és az „Alvó nő". Amaz sokféle nagy hatás összetevése: a velencei festés melegsége, húsban való gyönyörűsége, Tizian és Paolo Veronese emlékei, amannak melegsége, ennek izgalmassága, mindkettőnek pompája. Az „Alvó nő"-ben és a Horváth Nándor úr tulajdonában lévő másik félaktban már az angol behatás nyilvánul. Koloritja is, hangsúlyozása is új. A testen finom zöldes reflexek, könnyű lágy árnyékok. Csöndesen kereső realizmus kerekedik a pompa pátosza fölé.

És új meglátást hirdet *Borsos József* két képe is. Bennük a realizmus már hangosan követeli a maga jussát. A megvilágítás problémája is jelentkezik bennük Waldmüller követelései nyomán. Borsos meglátja a szín és a fény találkozását; a diszkrét találkozáson a kontúrban nem esik

akt-problémának. A kurcsú, finom lesi nyugodt ornamentummá merevült.

Majd megszólalnak a szabadságban meglátók, a közvetetlenül szemlélők s a saját maguk tapasztalatait rendben tartók. Beleszeg ugyan munkájukba idegen hatás is és festői akaratukba belekapaszkodik a nem pusztán festői közlés törekvése is, de dominál benne a lelkületi élmény. Elvégre a művészetnek tágabb határai is vannak: a világ határai. Ezek neki is határai s a festőnek és szobrásznak világélményei is vannak. A világgal együttélésből támadt élmények. *Zichy Mihály* festését ezek az élmények inspirálják. Az aktjait is. Az akt az ő számára is az abszolút ember, de éppen a minden idők emberéből, a minden korba behelyettesíthető, a mindentől elvonatkoztatott emberből építi föl hasonlatait és allegóriáit. A kiállításban több képe és rajza van, köztük a „Hulló csillagok" s az „Enyelgő faunok". Amabban lebegő női testek, csupa ritmus, csupa vonalbeszédesség, a másik véges-végig indulatos mozgás. Mind a kettőben a rajz pátosza és borongó színharmónia. Szordinóval letompított hangosság. Mellettük *Székely Bertalan* aktképei. „A forrás",

Haan Antal

festő

A békésmegyei muzeum első magvát és tulajdonképeni alapját ama nagyértékű *etrusk régiség-gyűjtemény* képezi, mely HAAN ANTAL festőművész hazánkfiától, az 1874. év tavaszán ezer forint vételáron szereztetett meg. Ezen összeg idősebb MOGYORÓSSY JÁNOS lelkes felhivása folytán gyült egybe; és pedig 700 frtot közadakozás útján, 300 frtot pedig a megyei törvényhatóság adományozott.

Gördös Benedek: A békés-megyei muzeum és régész-művelődés tör ténelmi egylet. Pulszky Album. Bpest. 1884. 12. l

Haan Antal

Galamb tarló
fin c. Eepe
57 X 43
Milch László tulajd

Iml.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Az olasz állam csereösztöndíjasai közül *Grund Béla* pécsegyház-
megyei áldozópap volt a papi kollégium [illegible]

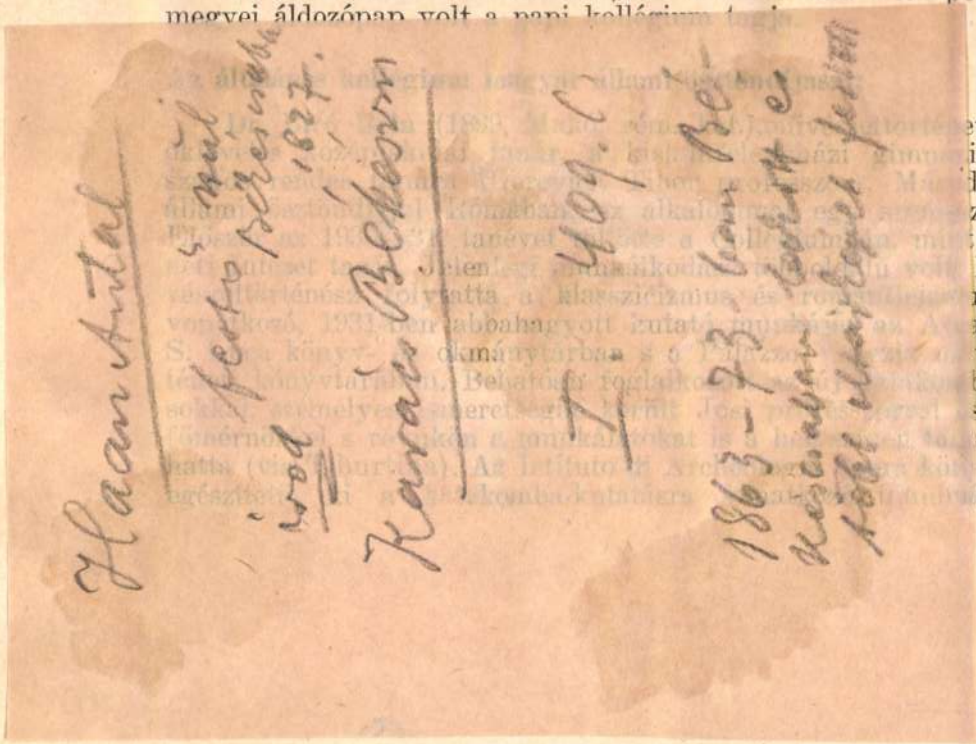

[illegible]eti doktor,
[illegible]ium rajz-
[illegible]lszor volt
[illegible]zteren át.
[illegible] a Törté-
Mint mű-
[illegible]s korára
[illegible]ademia di
[illegible]vészettör-
[illegible]ba-kutatá-
[illegible]s Fornari
[illegible]lmányoz-
[illegible]rvtárában
[illegible]nyait, a

Jusztin professzor) ajánlására első évét töltötte a Római Magyar Papi Kollégiumban állami ösztöndíjjal. Mint az „Institutum Pontificium Utriusque Juris“ rendes hallgatója, heti 23 órában hallgatta az egyházjogi előadásokat. Az év végén a kötelező tíz vizsga alapján megszerezte az első fokozatot, a baccalaureatust. Ezenkívül az egész év folyamán résztvett a S. Congregatio Concilii egyházi közigazgatási gyakorlatain. Egyébként a kötelező tárgyak mellett különös érdeklődéssel Dalpiaz professzor házasságjogi szemináriumát látogatta. A Római Magyar Papi Konferenciák keretében előadást tartott a következő címmel: „Milyen újítást hozott a legújabb authentikus instructio a házassági köteléki perekre vonatkozólag a Codex Juris Canonicivel szemben?“

Németh Antal (1913, Budapest, róm. kat.), hittudományi abszolutóriummal, áldozópap, a budapesti hittudományi kar (dr. Aistleitner József professzor) ajánlására egész évi ösztöndíjjal első évét töltötte a Római Magyar Papi Kollégiumban. A tanulmányi év folyamán a Pontificium Institutum Biblicum szentírástudományi fakultásán az első évfolyamot végezte el. Szentírástudományi és keleti nyelvészeti

Haan ~~Albert~~ Antal

festó

l.

Evang. Templ

329. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Haán Antal festő

1879. augusztus

Romában él. A Kormány megbízásából a Rafaelnek a Stanza d' Eliodoroban levő Attila Róma előtt c. freskoját másolja a neuz. muzeum számára.

Képzőművészeti szemle, 1879. 10 zl

Haan Antal

festő

A Békés gyulán levő Békés vármegyei muzeum legkiválóbb része egy igen szép etruszk gyűjtemény, meg nemében honunkban egyetlen. Haan Antal kitűnő festészünk gyűjtötte ezt Olaszországban, vétel utján jutott Gyulára.

Pulszky Ferenc A békés gyulai muzeum. Arch. Ért. 1876. X. 134. l.

Haan Antal

fotó.

Hann Antal

Archaeologus, a békésmegyei muzeum alapítója. Az ő legnagyobb örömre, ha ott ülhet a vaticani stanzákban, Rafael geniális freskói között s a Kormány ezek másolására értelmesebb, lelkiismeretesebb és avatottabb művészt hazánkfiai közt alig találhatott vala. Eddigi két másolata az Athenei iskola és a Disputa, valamint a most készülő Leo és Attila találkozása, meg jövő tavasszal érkezik hozzánk meggyőző bizonyítékai szavainknak. Művésző tehetsége szinte felülvadt a nagyok ez oda adó tiszteletében, mert daczára igaz tehetségének, vitka képzettségének, alig fest eredeti műveket. Tehetjen egy olasz genre kép szól mellettük, hogy kár érte. Ha eredeti képet készít, csak akkor teszi, mikor nem másolhat, mikor ugyanis az elviselhetetlen nyári hónapok Rómából elűzik, sőlápvibeli csinos villájára vonul vissza. S e szigetidylli népének életéből meg meg örökít egy-egy jelenetet, egy-egy alakot.

Szécsy Karoly: Magyar festők Rómában. Képzőművészeti szle. 1880. 118-9

Folyó szám	Az alap megnevezése	B pénz K
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		

Haan Antal

Gyertyánál olvasó
férfi c. Egye
repr.

Szana Szárev

87-88. l.
212

39. strona

Haan Antal

1859, novemb. tárlat.

~~Ha~~ Női tanulmány fej.
Pásztorfin a római } olajf
mezőn.

Kisorsolásra megvette (a
minegylet)

( ). Vas. Ujs. 1859. 560.

váradi közgyűléséről 309

zgyzéke.

15. Mészbetétes agyagedények a magya-
rádi őstelepről 36

— **A békésmegyei régész- és mivelődéstörténelmi egylet** aug. 3-án nyitotta meg muzeumát Gyulán, a megyeház termében, a közönség nagy érdeklődése mellett. Az ünnepély a dalárda énekével kezdődött, aztán Göndöcs Benedek apát, ki mint elnök oly sokat buzgólkodik az egylet körül, mondott megnyitó beszédet. Majd Haan Lajos csabai evang. lelkész (alelnök) tartott előadást. A muzeum két termet foglal el, s nevezetesb részei: idősb Mogyorossy Jánosnak könyvtár, régiség- és pénz-gyüjteménye; a Haan Antaltól 1000 forinton megvásárolt etrusk és római régiség-gyüjtemény; Göndöcs Benedek értékes és pompás ásvány-, csiga- és kagyló-gyüjteménye; Haan Lajos régiség-gyüjteménye; P. Titus Pius minorita atya növény- és tengeri rák-gyüjteménye, fegyverek, zászlók stb.

mazó följegyzése

Haan Antal

HARSÁNYI ISTVÁN: A sárospataki ref. főiskola régi térképei. (Befejező közlemény) 25
MIHALIK JÓZSEF: Magyar művészeti emlékek Lengyelországban (1 képpel) ... 1

B) Kisebb k

GEREVICH TIBOR: L'amministrazione delle antichità e belle arti 202
Achille Bertarelli e Henry Prior: Il biglietto di visita italiano 207
Camille Enlart: Le Musée de Sculpture Comparée du Trocadero 208
A berlini Nationalgalerieben végzett átalakítások 211
Az iparművészet nemzetközi védelme 211
Veit Stoss-múzeum Krakóban 212
A franczia festészet és német képtárak 212
Az új városi múzeum Drezdában ... 212
A drezdai képtár 214
Olaszország legnagyobb könyvtára ... 214
Francziaország művészeti budgetje 216
A velenczei áll. képtár 216

Haan Antal

Vas. Ujs. 1888. 354. l.

HALÁLOZÁSOK.

Haan Antal festőművészünk haláláról jött hír Olaszországból, hol az agg művész az utóbbi időkben rendesen Capri szigetén lakott, csöndes elégültségben. Önálló nevezetesb alkotások nem fogják őrizni emlékét, de mint az olasz nagy művészek hivatott másolója sok érdemet szerzett, a Vatikán műkincseiből többet itthon is szemlélhetővé tévén. A nemzeti muzeum képtára birja tőle Rafael után a Transfiguratiót, a híres loggiák közül pedig a Disputát, Atheni iskolát, Atillát. Ezek Haan hasznos működésének emlékét hosszu időre megőrzik. Másolt ő sokat még az olasz mesterektől, s azokat a vagyonos utazók szivesen megvásárolták. Néha haza jött, hogy meglátogassa Békés-Csabán lakó testvérét, Haan Lajos evang. lelkészt. az ismeretes történetirót. Halála e hó 9-ikén következett be, s temetésére sógora, Zsilinszky Mihály országgyűlési képviselő és akadémiai tag utazott el Capri szigetére.

Haan Antal

Haan Béla békéscsabai ügyvéd birtokában a következő képei vannak: Csendéletkép (virágváza, tulipánok és bazsarózsa, fehér lepkékkel), Csendéletkép (sonka, hagymák és kakas), Tanulmányfej (Zsidó rabbi?), három családi kép (Haan Béla nagyatyjának, atyjának és anyjának arczképei), Tengeliczével játszó gyermek, Lovas znáv, az ellenség sorait kémlelve, valamennyi H. működésének első korszakából, továbbá Capribeli nő korsóval, Tengerre néző fiatal nő (karját kosarára támasztva) Capribeli tengerpartitájkép, Csabai parasztleány szőllőskosárral ölében, Beatrice Cenci képe Guido Reni után a Barberini képtárból, Keresztelő szent János Veronese után a Borghese képtárból és két pompeji falfestmény másolat a nápolyi múzeumból.

T = 38 + 2 + 1

II = 38 + 3

Haán Antal

Bíredem. Kiáll. 1937

XII. kerem.

379. HAÁN ANTAL: Galambot tartó fiu.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

ltan és díszmagyarban van
bajuszt és leberetvált álla

gallérja lehajtott, nyakken-
mentéje prémes. Felirata
SSUTH 1848«.

cm. — Lelt. sz. 805. — Ér-
th-féle ereklyemfizeumból. —
kat l. a 262. lapon az 580 lelt.
30-án (107–95). — Átvételi
omásul vette az 1896 április

1863-73
Besabán élt,
több oltárképet
festett

Gyulai Városi Múzeum

déli falán (ban) elrejtve ott.
1873-ból: bronzok
és cserepek

Békéscsabai Múzeum

Zakorámé és
kaja arch.
(1858)
tollr.

Szarvasi evang. főisk.:
br. Podm. Friges arch.

Fő lépcsőt
[illegible]

Haála Gyula

Koll. Kiáll. a Nemzeti
Balonban 1927 szept.

Haan Antal festő.

Haan Antal

1827 + 1888.

1, Madonna di Foligno. Fest. Rafaelló Santi. A vatikáni eredeti után másolta. Megrendelésből szerezetett 1871. M. N. Muz. Képt. Cat. 2. Lap. n. o. Körülményesen leírva.

2., Danaë. Tiziano Vecelli után másolta. Megrendelésből szerezte a M. N. Muz. 1872-ben.

3. Az athenaei iskola. Rafaello Santi után, a vaticani Camera della Segnaturában lévő eredetiről. Megrendelésből szerezetett 1874-ben. M. N. Muz. Képt. Cat. 8. l. n. o. Körülm. leírva.

Született 1827 január 5-én Békés Csabán, † Capri szigetén 1888. május 9-én.

---

4. IX. Pius pápa képe. Jelzése „Festé Haan Antal Rómában 1857." 92 X 127 méretén. A M. N. Muz. ajándéztta Dr. Brassoványi Péter 1860.

5. Attila Róma előtt. Rafaello Santinak a vaticani Camera d'Eliadoro-ban lévő eredetije után. Megrendelésből szerezetett 1881-ben. M. N. Muz. Cat. 11. l. n. o. Körülm. leírva.

6. La disputa del Sacramento. Rafaello Santinak a Vaticani Camera della Segnaturában lévő eredetije után. Méretei: 269 X 383 cm. Megrendelésből szerezetett 1877-ben. M. N. Muz. Cat. 12. n. o. Körülm. leírva.

Ismeretlen szerző (spanyol)

(Ennye dy Lukács gyűj. Budapest)

Spanyol, helyesebben sevillai munka a XVI.-ik század végéről való két oltárszárny (66:117 cm) egy egy zenélő angyallal, azt a vélemet kelthetné, hogy valamely Rafael hatása alatt álló olasz festővel van dolgunk, ámde a belső részek fából faragott szincs szent Jánosa és Dávid királya oly meglepő naivsággal vannak formálva, hogy csak spanyol és pedig sevillai művésztől eredhetnek.

Művészet, 1903. tf. 54. l.

Haan Antal 2

7., Levelet olvasó fiú. Jelzése „Haan A.“ vászon: 30 x 22·3. A művész ajándéka 1849. M. N. Mus. Cat. 56 l. u. o. K. l.

8. Léda a hattyúval. „Haan Ant. 1861.“ vászon, 93 x 124. A Kép. csarnok ajándéka, 1862. M. N. Mus – Cat. 95. l.

9. Johanna nápolyi királyné“ (Giotto után) vászon, 48 x 38. M. N. Mus. Cat. 473. l. jelenleg tőrt Kép. csarnokban.

10. Gentilis bíbornok. (S. di Mennu után) vászon, 47 x 33·5. dtto.

11. Róbert király arcképe (M. di Simone után) vászon, 77 x 57. dtto.

Haan Antal

festi

lásd okr.

Szépmüv. Múz. irattára

143/1909.

A Szépm. Múzeum

grafikai gyűjteményében 9 db vázlatkönyve

van.

Ez potlandó

potolta

II. 7.

736. Keretek.

1 darab oldalt völgyelt és elől simára dolgozott arany-léczkeret, belül gyöngyös pálczadiszszel.

Méretei 56:70 cm.

Becsértéke.....20 K

Jegyzet. Az 1735 sz. képtől.

Haan Antal

Aszalay László egri kanonok mellképe, 1867, olaff.

Aszalay József mellképe 1868, olaff –

Egri érsek. licenci képtárában.

Egri érsek. 40-l.

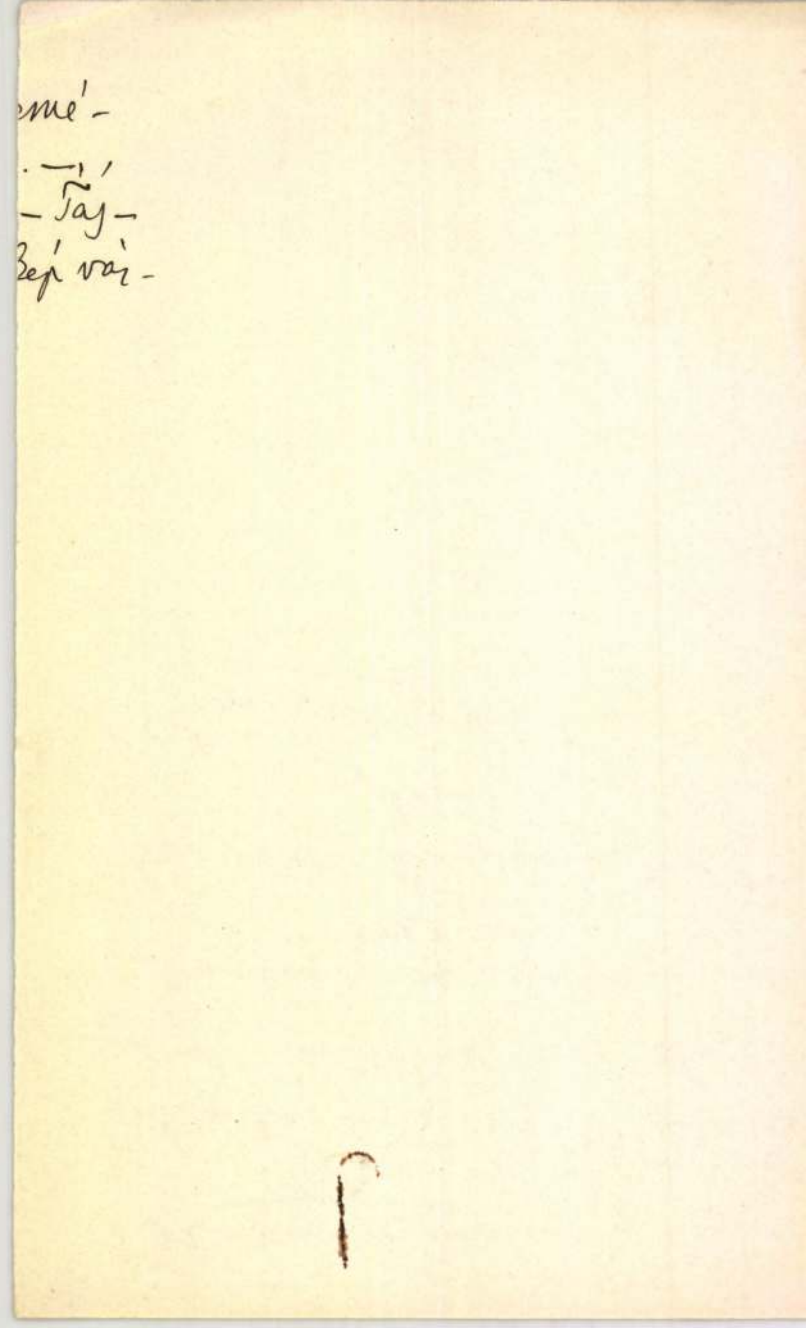

mé -

. — ,

— Táj —

Bép vár -

2683

14. Rafaello Santi (da Urbino) után.

(Sz. Urbinóban 1483. április 7-én. † Rómában 1520. április 6-án.)

Atilla Róma előtt.

A kép azt a jelenetet ábrázolja, midőn Atilla, az égi jelenéstől megijedve, a pápa kérésére Róma előtt visszatér. Középütt fakó lovon látjuk a nyilt koronát viselő hunfejedelmet, a ki ég felé tekint, hol Péter és Pál apostolok lebegnek karddal kezökben és a ki kezeivel rémületet kifejező mozdulatot tesz, ~~Körülötte~~ mire a piros és fehér lobogók alatt, zeneszó mellett felvonuló hunokon a félelem vett erőt. Jobbról két lovas igyekszik ágaskodó lovát fékezni, míg a kissé előre haladt dárdások egyike Leo pápa felé mutat, ki kiséretével balfelől lovon közeledik, gyürűs jobb kezét felemelve tartja, fején a tiárát s egyházi ornatusa felett a palliumot viseli. Közelében két bibornok, ~~ez~~ keresztet vivő pap és két világi előkelőség helyezkedett el, ~~Ezek~~ kiknek lovait apródok vezetik. A háttérben balról Róma bontakozik ki, ~~ott~~ jobbról emelkedő hegyeken fedve égő városok jelzik a hunok pusztítását. Az égbolt felhős.

F A pápa k

172

Vászon, méretei 404: 677 cm.

1883: I. 2. — 1884: I. 2. — 1885: I. 2. — 1886: I. 2. — 1887: I. 2. — 1888: I. 2. — 1889: I. 2. — 1890: I. 2. — 1891: Bej. 8. — 1892: Bej. 8. — 1893: Bej. 14. — 1894: Bej. 14. — 1895: Bej. 14. — 1896: Bej. 14. — 1897: Bej. 14. — 1898: Bej. 14.

A vaticáni Camera d'Eliadoro-ban levő eredeti után másolta: *Haan Antal* (1827 † 1888.). — Megrendelésből szereztetett 1881-ben. ~~— Magy. Képt. 402. — Ltsza 279.~~

— 1900: Bej. 14. — 1901: Bej. 14. — 1903: Bej. 14. — 1904: Bej. 14. — 1905: Bej. 14.

— Magy. Képtár 402. — Uj lelt. sz. 279. — 1905. átv. jegyz. 14. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1668. és a leltárban 2683. — Vétetett 1881 augusztus havában 3000 frton (6000 K).

Kifüggesztésére vonatkozo adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk 402
Uj 279

Vét 1881
Megrendeles

14.

2678

9. Tiziano Vecelli után.

(Sz. Pieve di Cadoreban 1477-ben. † Velenczében 1576. augusztus 27-én.)

Danaë.

A[redacted] torony erkélyén, melynek félrevont függönye violaszinű, fejjel balra, ~~de jobbra nézve,~~ fehér párnákon fekszik Akrisios szőke hajú és kék szemű leánya, kinek meztelen testét a kendő csak részben fedi. Tekintetét felfelé irányítja, honnan ~~a felhőkből~~ Zeus aranyeső alakjában hull ölébe. Jobbjával, melyen ékköves gyűrüt és karpereczet hord, a lepedőt fogja; egyik térdét egészen és a másikat csak félig húzta föl. Fülbevalója fehér gyöngy. Mellette és a párnán aranyok hevernek; jobbról pedig a piros bársonytakarón, a menekülni akaró Cupidó áll, ki ~~a felhőket nézi,~~ visszatekint és baljában nyilat tart. A háttér hegyes vidék várossal és felhőzött égbolttal.

Vászon, méretei 118 : 168 cm.

1873: V. (I. 7.) — 1876: I. 10.— 1878: I. 5. — 1880: I. 5. — 1881: I. 5. — 1883: I. 10. — 1884: I. 10. — 1885: I. 10. — 1886: I. 10. — 1887: I. 6. — 1888: I. 6. — 1889: I. 10. — 1890: I. 10. — 1891: Bej. 5. — 1892: Bej. 5. — 1893: Bej. 9. — 1894: Bej. 9. — 1895: Bej. 9. — 1896: Bej. 9. — 1897: Bej. 9. — 1898: Bej. 9.

Másolta: *Haan Antal* (1827 † 1888.). ~~Megrendeléshől szereztetett 1872-ben. — Magy. Képt. 293. — Ltsza 196.~~

— 1900: Bej. 9. — 1901: Bej. 9. — 1903: Bej. 9. — 1904: Bej. 9. — 1905: Bej. 9.

— Magy. Képtár 293. — Uj lelt. száma 196. — 1905. átv. jegyz. 9. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1663 és a leltárban 2678. — ~~Vétetett~~ 1872 julius hóban 400 frtért (800 K).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban

jobbra néző

169

Megrendelésre másoltatott

Vét Megrendelés 1872

Mk 293. ugl 196

Régi mesterek másolatai.

2670 **Rafaello Santi (da Urbino) után.**

(Sz. Urbinóban 1483. április 7-én. † Rómában 1520. április 6-án.)

Madonna di Foligno.

A felhőkön trónoló Madonna bal kezével a térdéről lelépő Jézust tartja, ki lefelé iparkodik, hol jobbra szent Jeromos ajánlja az összetett kezekkel könyörgő Donatort a mennyek királynéjának kegyébe; középütt táblát tartó angyal köti le figyelmünket; balra pedig assisii szent Ferencz ereszkedett térdeire s keresztelő szent János mutat az égre. ~~Mindkettőjüknél~~ kereszt van. A Madonnának ~~glóriája körül Cherubok lebegnek~~. Leomló fátyolja barna, szűk ujjú ruhája piros, palástja kék. Jézus derekát kék kendő szorítja s bal kezével anyjának fátyoljába fogózik. A hermelines bibor-palástot viselő Donator mögött himoroszlán feje bontakozik ki. A háttér hegyes vidék Foligno városával, felette tüzes golyóval és az égbolton szivárványnyal. A városon innen az erdő felé ketten sietnek, kissé idábbi botjára támaszkodó pásztor őrzi birkáit, az uton férfi és nő beszélget és a jobbra haladó felmálházott szamár előtt, melyen egy asszony ül, férfi halad.

Vászon, méretei 277 : 183 cm. —

1873: II. 6. — 1876: I. 8. — 1878: I. 11. — 1880: I. 11. — 1881: I. 11. — 1883: I. 1. — 1884: I. 1. — 1885: I. 1. — 1886: I. 1. — 1887: I. 1. — 1888: I. 1. — 1889: I. 1. — 1890: I. 1. — 1891: Bej. 1. — 1892: Bej. 1. — 1893: Bej. 1. — 1894: Bej. 1. — 1895: Bej. 1. — 1896: Bej. 1. — 1897: Bej. 1. — 1898: Bej. 1.

~~Megrendelésből szereztetett 1871-ben.~~ — A vaticani eredeti után másolta *Haan A.* (1827 † 1888.) ~~— Magy. Képt. 263. — Lásd 180.~~

— 1900: Bej. 1. — 1901: Bej. 1. — 1903: Bej. 1. — 1904: Bej. 1. — 1905: Bej. 1.

— Magy. Képtár 263. — Uj lelt. sz. 180. — 1905. átv. élelt. jegyz. 1. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.-ban 1655, és a leltárban 2670. — Vétetett 1871 augusztus havában.

Kirüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Haan Antal

fehér és a ki mögött a talapzatnál többen egy könyvet tanulmányoznak. Kissé idább Anaxagoras fordult vissza s mutatja a térdére támasztott nyitott könyvet. Mögötte az ifjú Guidobald, urbinói herczeg áll, fehér köntösben s előtte Herakleitos űl gondolatokba merülve. ~~Jobb kezében ludtoll van s könyökjő balja fejének szolgál támaszúl.~~ Jobbról a Geometriát és az Astronomiát jelképező Archimedes hajlik le és körzővel mértani ábrát rajzol a földön fekvő táblára, mit négy tanítványa a legélénkebb figyelemmel kisér. Mellettök a hátrafordult Ptolomäust fején koronával s kezében éggömbbel, Zoroastert a csillagos globussal s Rafaelen innen, mesterét: Peruginot látjuk. A háttérben az ajtón át a szabadba tekintünk, hol a derült égbolt felhős.

Vászon, méretei 268 : 382 cm. b

1876: I. 13. — 1878: I. 8. — 1880: I. 8. — 1881: I. 8. — 1883: I. 8. — 1884: I. 8. — 1885: I. 8. — 1886: I. 8. — 1887: I. 4. — 1888: I. 4. — 1889: I. 8. — 1890: I. 8. — 1891: Bej. 4. — 1892: Bej. 4. — 1893: Bej. 11. — 1894: Bej. 11. — 1895: Bej. 11. — 1896: Bej. 11. — 1897: Bej. 11. — 1898: Bej. 11. c

A vaticani Camera della Segnaturában levő eredeti után másolta: *Haan Antal* (1827 † 1888.). — ~~Megrendelésből szereztetett 1874-ben. — Magy. Képt. 321. — Uj leltsz. 209.~~

a — 1900: Bej. 26 ll. — 1901: Bej. ll. — 1903: Bej. ll. — 1904: Bej. ll. — 1905: Bej. ll.

b — Magy. Képtár 321. — Uj lelt. sz. 209. — 1905. átv. jegyz. ll. Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1665, és a leltárban 2680. — Megrendelés útján szereztetett 1874 julius 15-én.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

2680

11. Rafaello Santi (da Urbino) után.

(Sz. Urbinóban 1483. április 7-én. † Rómában 1520. április 6-án.)

Az athenaei iskola.

A szobrokkal és domborművekkel ékesített templom lépcsőzetes emelvényén görög tudósok képeznek csoportot. Középütt a bölcsek kettős sorfalától körülvéve Plato és Aristoteles áll. Az előbbi piros palástot hord, jobb kezével fölfelé mutat és baljában TIMEO felirattal könyvet tart, az utóbbi ~~pak palástja~~ kék jobbját kinyujtva ~~tartja~~ és baljával az ETICA-t szorítja térdéhez. Balról, a dialektikusok között, a kopasz fejű, pisze orrú és hosszú zöld kabátos Socrates magyarázza tanait hét tanítványának, ~~Közülök~~ a kikből a vértbe öltözött és tarajos sisakot hordó Alkibiades válik ki és egy másik az irással közeledő hármas csoportnak int. Jobbról a physikusoknak csak egyes alakjai vannak ábrázolva. Hátul ketten járkálnak; a falhoz támaszkodó ifjú a ~~felemelt~~ jobb térdén fekvő könyvbe szorgalmasan ír és munkáját a pillér párkányzatára dült szőke hajú tudós ~~állát kezeire támasztva,~~ kiséri figyelemmel, kissé idább a piros köpenyébe burkolózott gondolkozik s szélről, a két ifjú közül, botjára támaszkodó agg férfi bontakozik ki zöld köpenyben és fehér kendővel bekötött fejjel. A lépcsőn az irat olvasásában elmerült Diogenes mellett felhaladó ifjút, ki az igazságot keresi s a ki valószinüleg Aristipp, a lefelé jövő tudós, Platóra és Aristotelesre figyelmezteti, mi közben Diogenes kicsinylő mozdulatot tesz. A bölcsészeti tudományok előtanát a mester az előtér két csoportozatába foglalta. ~~Balra~~ Arithmetika és Musica központját, az ülő Pythagoras képezi, a mint tételeit a könyvbe irja, mi közben a mellé telepedett ifjú *ΕΠΟΓΛΟΩΝ* feliratú táblát mutat, melyen a zenei főintervallumok és a legtökéletesebb szám, a »X« olvashatók. Figyelmes nézői közt van Averroës is, kinek turbánja

169

Mk 321
Vyl. 209

Vét. 1874.
Megrend.

2684 Haan A. H. aprilis 6-án. t. aprilis 6-án.

261

16. Rafael Santi (da Urbino).

(sz. Urbinóban 1483 ~~[illegible]~~ + Rómában 1520 ~~[illegible]~~):

La disputa del Sacramento.

A kép középütt lépcsőzetes márvány-emelvényen oltárt ábrázol, a mely körül a vitatkozó egyházi atyák képeznek csoportot. Felettök a megnyílt felhők között imádkozó s dicsénekeket zengő angyaloktól körülvevé a diadalmaskodó egyház trónol a Szentháromsággal. Középütt Krisztus van, kinek jobbján a szűz anya s balján keresztelő szt. János ül. Az őket körülvevő dicsfény felett, melynek kerületén öt Cherub röpköd, az Atya látszik áldásra emelt jobbal s baljában világgömbbel. Előttök a Szentlélek lebeg, ki épp úgy, mint az Atya s Fiú malaszttal árasztja el azokat, kik alól véleményt mondanak az oltári szentség felől. Mellettök félkörben balról Péter, Ádám, Ev. szt. János, Dávid, István és Jeremiás s jobbról: Judas Maccabeus, Lőrincz, Mózes, ifj. Jakab, Ábrahám és Pál foglalnak helyet. Fölöttük a Szerafok és az angyalok seregéből mindkét oldalon három-három angyal válik ki különösen. E csoport befejezését a négy angyalka képezi, az evangeliumokkal, melyek nyitott lapjain ezeket olvassuk: »SECVND VM · MAT LIBER GENERA TIONIS«, »JESV CHRISTI FILII D AVID« — ». Ec. VNDV M LVCAM FVIT IN DIE BV. HERODIS REGIS« és »SEC VND VM IOA NNE. IN PRIN CIPIO ER AT VERB VM ET VE RBVM ER.« A kép alján középütt az egyházi atyák s más szentek tanácskoznak a szent miséről és a IVLI VS II. PO NT. MAX és IV LI VS feliratu oltárra tett szentségről. Balra a faragott márvány széken S. GREG. (Gergely)

pápa s S. HIERO. (Jeromos) ülnek. Az előbbi egyházi ornatust visel s lelkesülten tekint fel s az utóbbi, kinek lábainál az oroszlán hever, a melyen túl egy szerzetes térdel, a bibliába merült el. Mellettök szt. Bernát mutat a monstrantiára s egy zöld kabátot s kék lepelt hordó férfi lép az oltárelé, hogy véleményéről lemondjon. A mögöttük elhelyezkedettek közül több püspök válik ki, nehányan térdelnek s szélről a korlátra támaszkodó Bramante védelmezi tételeit. Jobbra S. AMB (Ambrus) tekint égfelé, mintha az angyalok énekét venné észre. Mellette S. AVG. (Ágoston) diktál a lábainál ülő ifjúnak, az őszszakállú lombardiai Péter mutat felfelé s egy diacon nézi őket. Mögötte III. Incze, S. B... VENT (Bonaventura) bíbornok, Anacletus pápa és S. TOM látható. Kissé idább pedig Savonarolán és a babérkoszorúval diszített Dantén innen az Incze pápa által vezetett hivők előtt egy antik öltözetü férfi beszél a korlátón át hajló ifjúhoz. A földön könyvek hevernek ~~a melyeknek czímök ez.~~ BIBLIA — AEPISTOLAE — L. MORALIVM és D E. CI. DEI. ⊥ A hegyes hátérben balról ~~egy~~ készülőben levő épület s jobbról ~~egy elkészült~~ talapzat köti le figyelmünket.

⊥ czímmel

Vászon, mérete 269 : 383 cm.
~~Másolta : Haan Antal.~~
~~1879. IV. rend. 4000 frt.~~
~~N. képt. 354.~~
~~Új szá 261.~~
~~Folyosó 16.~~

Folyosó II. sz.

Haan Antal, festő, szül. 1827 I. 5. Békéscsabán, megh. 1888. V. 9. Capri szigetén. Bécsben tanult, 1852–59 Rómában, ~~élt~~. azután Pesten és Békéscsabán, ~~élt~~. 1870-től Capriban élt. Arc- és élethépeket festett s Nemzeti Muzeum részére másolatokat készített.

(Raffaello)
Tiziano
s más
mesterek

alra fordulva van ábrázolva. Bal felől
bajusza és szakálla őszbevegyül, szemöldöke
ngének gallérja álló, nyakkendője csokorra
á zsinóros s köpenyegét bal vállán átvetve
három sorban ~~[illegible]~~ bekarcolt betűkkel

kovics Fe
arot
.

i 73·5 : 53·5 cm.
ukovics Ferenc.
Mag. Képt. 73.
1853. X. 11.

2739

31. Haan Antal.

(Sz. Békés-Csabán 1827. január 5-én. † Capri szigetén 1888. május 9-én.)

Levelet olvasó férfi.

Asztalnál ül, derékig látható, kissé jobbra fordul, balkezével levelet tart a gyertya elé, a melyet figyelemmel olvas. Hosszú haja, bajusza és szakálla őszbevegyült, szeme barna, homloka ránczos. Mellényén fölül csontgombbal, gombolva, prémes kabátja pedig szürke. Balról az asztalon fedett forralókészülék áll és az egymáson fekvő könyvek egyikének sarkán a jelzés: »HAAN A.«. A falon hegyes vidéket ábrázoló metszet lóg keretben.

Vászon, méretei 30 : 22·3 cm.

1868: V. 37. — 1870: II. 28. — 1871: II. 28. — 1873: II. 22. — 1876: III. 18. — 1878: III. 48. — 1880: III. 48. — 1881: III. 48. — 1883: III. 108. — 1884: III. 125. — 1885: III. 125. — 1886: III. 125. — 1887: III. 123. — 1888: III. 123. — 1889: III. 138. — 1890: III. 138. — 1891: I. 60. — 1892: I. 60. — 1893: I. 75. — 1894: I. 31. — 1895: I. 31. — 1896: I. 31. — 1897: I. 31. — 1898: I. 31. — 1900: I. 31. — 1901: I. 31. — 1903: I. 31. — 1904: I. 31. — 1905: I. 31.

— Magy. Képtár 28. — Uj lelt. sz. 33. — 1905. átv. jegyz. 75. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1727. és a leltárban 2739. — A művész ajándéka 1849-ben. Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Haan Ant. aj. 1849

MS 28
Lyl 33.
75.

2670 (Haan A. 180

1. Rafaello Santi (da Urbino) utan.

(Sz. Urbinoban 1483. + Romában 1520)

Madonna di Foligno.

A felhőkön tronoló Madonna bal kezével az térdéről lelépő Tézust tartja, ki lefelé iparkodik, hol jobbra szent Jeromos ajánlja az ösztetett kezekkel könyörgő Donatort a mennyek királynéjának kegyébe; középütt táblát tarró angyal balra pedig assisii szent Ferenc ereszkedett térdeire s keresztelő szent János mutat az egre, kiknél keresztvan. A Madonnának glóriája körül angyalok lebegnek. Leomló fátyolja barna, szűk újjú ruhája piros, palástja kék. A Donator mögött him oroszlán feje bontakozik ki. A háttér hegyes vidék Foligno városával, felette tűzgolyóval s az égbolton szivárványnyal. A városon ünnen bozjára támaszkodó pásztor őrzi birkáit, az uton férfi és nő beszélget, s a jobbra haladó felmálhatott szamár előtt, melyen egy asszony ül, férfi halad.

F köti le figyelmünket;

Ki hermelines bibor palástot viselő

Tézus derekát kékkendő szorítja s bal kezével anyjának fátyoljába fogózik.

az erdő felé ketten sietnek, kissé idább

Vászon, méretei 277:183 cm.
Másolta: Haan A. (Sz. 1827 + 1888.)
Megrend. 1871. Ára 3000 frt
M-kép. 263.
Ug sza 180.
Folyóró 1.

Folyóró 1.

2682

72

13 Haan Antal

~~[illegible]~~

(Sz. Békés Csabán 1827 január 5-én. + Capri szigetén 1888. május 9-én.)

IX. Pius pápa képe.

A térdig látható s jobbra fordult pápa asztal mellett áll. Gyűrűs jobb kezét áldásra emeli s balját a szék karfáján nyugtatja, melyen oroszlánfej van kifaragva. ~~[illegible]~~ Caputinus fehér, rövid haja ősz, szeme barna, arcza s bajusza leberetvált. Csepkealjú karinget, ~~[illegible]~~ hermelines megyszínű ~~[illegible]~~ cappat s e felett hímzett stolát visel, a melyen „S. IX." és „PIVS IX" olvasható. Az asztalon, a csöngő s ~~[illegible]~~ Madonna miniature-képe körött, ~~[illegible]~~ iratok fekszenek a pecséten ⊥ és az egyik iraton ~~[illegible]~~ „Pius PP. IX." ~~[illegible]~~ feliszással. A háttérben oszlop van s félrevont piros függöny lóg. Jelzése a talapzat párkányzatán:

⊥ „PIVS IX"

(„Festé HAAN ANTAL RÓMÁBAN 1857."

Vászon, méretei 92 : 127 cm.

~~Dr. Brassoványi Péter aj. 1860. VIII. 14.~~

~~M. képt. 115.~~

~~Ujsza 72.~~

~~Folyóró 13.~~

Folyóró 10.

26

2771

91

15 Haan Antal:

(Sz. Békes Csabán 1826-ban.)

Léda a hattyúval.

Elől ~~egy~~ dús koronapi fa árnyékában, ~~a~~ felterített fehér leplen, félig ülő helyzetben s jobbra fordulva látjuk Lédát, Tyndareos spártai király mezteleu nejét. Kibontott sőke haját, mely vállaira omlik, piros szalaggal kötötte le ⌊ Jobb kezével támaszkodik s baljával a tőbe kilépő hattyú alakjában megjelent Zeus ellen védekezik, ki ~~ot meg~~ arczához akarja ~~csó-kolni~~ férni. Mögötte piros palást közi le figyelmünket. A háttér hegyes vidék s az égbolt felhőzött. Jelzése alóe balról = Haan Ant. 1861.=

⌊ s lábait keresztbevetve tartja.

Vászon, méretei 93:124 cm.

~~A képcsarnokegyl. aj. 1862. III. 24.~~

~~M. képt. 139.~~

~~Ny na 91.~~

~~II. 15.~~

II: 134.

257

2739

33

31 Haan Antal:

(82 Békés Csaban 1827. január 5-én. + Capri szigetén 1888. május 9-én.)

Levelet olvasó férfi.

Az asztalnál ülő s csak derékig látható férfi kissé jobbra fordul s jobb kezében levelet tart a gyertya elé, a melyet figyelemmel olvas. Hosszú haja, bajusza és szakálla őszbevegyült, szeme barna s homloka ránczos. Mellénye ~~barna~~ ~~M~~ fölül csontgombbal van begombolva, prémes kabátja pedig szürke. Balra az asztalon fedett forraló készülék áll s az egymáson fekvő könyvek egyikének sarkán ez a jelzés olvasható: „HAAN A.“. A háttérben a falon ~~keretben~~ (metszet lóg) ~~mely~~ hegyes vidéket ábrázoló keretben.

Vászon, méretei 30: 22·3 cm.
A művész áj. 1849. ben.
M. képtár 28.
Ugyszo. 33.
I: 31.

I: 60.

149

Haan Antal festő * 1827 Békéscsabán, † 1888 Capri szigetén. A bécsi akadémián tanult. A szabadságharcot végig küzdvén, ~~1849. Rómába~~ ment s 1854. innen küldte Judith Holofernes fejével c. olajfestményét a Pesti Müegylet kiállitására. Az 1860. években etrusk régiségekből értékes gyüjteményt szerzett, melylyel 1874. vesekék meg a Békésmegyei Múzeum alapját. Közben többször hazajött és huzamosabban lakott Békéscsabán. Az 1870-80. években a magyar kormány megbizásából több nagyarányú másolatot készitett Rafael, Tizian, Giotto és más ~~[illegible]~~ művei után a Magy. Nemzeti Múzeum részére. Az 1870. évek végétől haláláig többnyire Capri szigetén élt, hol saját villája volt. Eredeti művei közül a Szépm. Múzeum tulajdonában vannak: IX. Pius pápa arcképe (1857), Leda a hattyuval (1861), Levelet olvasó férfi és egy gyermekarckép.

Giotto di Nipolgban / Maestro di Simone
fresconil, Romaba Raffaello
Santi uta

1872

~~Santi~~ Raffaello Santi

~~209~~ ~~907 908~~

~~628 630 634~~

Raff. ~~139~~ 143 148

166 169 172

Tiriano

907

629

141

~~Pittsburgh Carnegie Institutio~~

~~V. 301~~

Maán Antal.

A Nmezeti Képcsarnok képet vásárol a müvésztől 1851-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

M.D.K.

Haán Antal

Telepy Károlylyal egyidőben tanult Velencében

Telepy Katalin: Telepy Károly 100 év elötto olaszországi vázlatkönyveiről 177.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

Haan Antal(békéscs.i) F.M.19.2.

Kupelwieser tanitv. Sokat másolt Rómában, nyaranta villájában Capri sziget n. népéletképek. "Játszó romai gyerm." "Római pár esti világitásban: 1854 pesti kiáll.) 1861 Léda hattyuval, IX.Pius arck. Megkisérelte a hazajövést, 52-ben Aradon, Békéscs.-án, Nagyváradon, de visszamegy. + 1888 Capri. Kupelwieser.

(Ly.N.r.136.)

Anyakvi sz.:....

Név:.....

Lakcim:.....

Szaktárgyak:.....

Évfolyam:..... Vallás;..... Szül. év: .....

Szaktárgyain kivül tud.....

.....

Tanitást vállal: helyben—vidéken.

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

M.D.K.

Haan Antal

"Ismert képiró, ki Rómában lakik hosszabb időre hazajött Békéscsabára, s itt berendezett mütermében folytatja munkáját, -közli az Irodalom és Müvészet c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1883. jan 28.
18. sz. 287. lap

MDK

Haan Antal futó

ajánlotta Munkácsyt kezdő festőként Than Mórhoz, aki felhívta a KT figyelmét Munkácsyra.

MDK-A-I-1/1626.

Haan Antal

Capri szigetén lakott
főleg mint másolo szerzett
érdemeket. Sok miáso-
latát az olaszországba
utazó külföldiekhez adta
el. Néha nara jott, hogy
meglátogassa Békés Csa-
ban lakó testvérét Haan
Lajos ev. lelkészt. Meg-
halt 1888. máj. 9 in
Temetésére sogora Zsilinszky
Mihály országgyűlési lapos-
zető utazott el Capri
szigetére.

Vas. Nyp 1888. 354. l.

Haan Antal 3.

festő

~~Gentilis bibornok(?)~~

Mellen álól, hatnyolczad balra, imazsámoly előtt térdelve s égfelé nézve. Feje kopasz, kevés haja ősz, szemöldöke szőke, szeme barna s arcza s bajusza leberetvált. Gyűrűs jobb kezét mellére teszi s balját, mely mellett imazsámolyának felső része kissé látható felemelve tartja. Kámzsája s kopenyege szürke.

Olajfestés, vászonra, méretei 47:33.5 cm.

A nápolyi Incoronata templom (nak Simone di Memoni által készített frescója után másolta Hahn Lajos.

A régiségtártól 303/88. A) № 2.

M. Kiegt. 295

1896. III. 3. az ezredéves kiállitásra engedtetett át (39/96)

honnan 1896. XII. 28–29. érkezett vissza (416/96.)

Régiségtárból

Haan Antal 1.

festő

Martel Károly:

Egész alak, négynyolczad balra, térden imádkozva. Hátra fésült haja s szemöldöke szöke, szeme kék s arcza ~~leb~~ és bajusza leberetvált. Kezeit összetéve tartja. Reverendája sötétbarna s ugy a stólán, mint az egyházi díszen fekete s sötétpiros alapú négyszögekben és (fele részben fekete s másik felében piros alapú kerek medaillonokban liliomokat s kereszteket látunk váltakozni. A liliomok és a (részben látható keresztek mellett csillagok vannak a medaillonokban. Balra a sötétbarna függöny mögött a piros teritővel leborított imazsámoly tűnik szemünkbe. A háttér aranyozott.

Olajfestés vászonra, méretei 77:51 cm.

A nápolyi Incoronata templom (nak Maestro di Simone alapi készitett) freskója után másolta Hahn Lajos

A régiségtártól 303/88 A. №1.

Magyar Képtár 296.

1896. III. 3. az erdeves kiállításra engedtetett át (39/96) Korman

1896. XII 28–29. érkezett vissza (416/96.)

Régiségtárból

2684

16. Rafaello Santi (da Urbino) után.

(Sz. Urbinóban 1483. április 7-én. † Rómában 1520. április 6-án.

La disputa del Sacramento.

Egy ~~kép középütt~~ lépcsőzetes márvány-emelvényen, a mely oltárt ábrázol, ~~a mely körül~~ a vitatkozó egyházi atyák képeznek csoportot. Felettök, a megnyilt felhők között, imádkozó és dicsénekeket zengő angyaloktól körűlvéve a diadalmaskodó Egyház trónol a Szentháromsággal. A főhelyen Krisztus ~~van~~ ül, ~~kinek~~ jobbján a szűz anya s balján keresztelő szt. János ~~ül~~ sat. Az őket körűlvevő dicsfény felett, melynek kerületén öt Cherub röpköd, az Atya látszik áldásra emelt jobbal s baljában világgömbbel. Előttök a Szentlélek lebeg, ki épp úgy, mint az Atya s Fiú, malaszttal árasztja el azokat, kik ~~alót~~ véleményt mondanak az oltári szentség felől. Mellettök félkörben balról Péter, Ádám, ev. szt. János, Dávid, István és Jeremiás s jobbról: Judas Maccabeus, Lőrincz, Mózes, ifj. Jakab, Ábrahám és Pál foglalnak helyet. Fölöttük a Szerafok és a Cherubok seregéből mindkét oldalon három-három ~~angyal~~ válik ki ~~különösen~~. E csoport befejezését négy angyalka képezi az evangeliumokkal, melyeknek nyitott lapjain ezeket olvassuk: »SECVND VM . MAT. LIBER GENERA TIONIS«, »JESV CHR ISTI FILII. D AVID«, »SEC VNDV M MAR CVM«, »INITIV̂ EVANGE LII IESV CHRISTI«, »SECVN DVM LVCAM FVIT IN DIE BV HE RODIS RE GIS« és »SEC VND VM IOA NNE IN PRIN CIPIO ER AT VERB VM ET VE RBVM ER.« A kép alján középütt az egyházi atyák s más szentek tanácskoznak a szent miséről és a IVLIVS II. PO NT . MAX és IV LI VS feliratu oltárra tett szentségről. Balról a faragott márvány-széken S. GREG. (Gergely) pápa és S. HIERO. (Jeromos) ~~ülnek~~. Az előbbi egyházi ornatust visel s lelkesűlten tekint fel; az utóbbi, kinek lábainál az oroszlán hever, a melyén túl ~~egy~~ szerzetes térdel, a bibliába merűlt el. Mellettök szent Bernát mutat a monstrantiára mig egy zöld kabátot s kék lepelt hordó férfi lép az oltár elé, hogy véleményéről lemondjon. A mögöttük elhelyezkedettek közűl több püspök válik ki, néhányan térdelnek és szélről a korlátra támaszkodó Bramante védelmezi tételeit. Jobbról S. AMB (Ambrus) tekint égfelé, mintha az angyalok énekét venné észre. Mellette S. AVG. (Ágoston) dictál a lábainál űlő ifjúnak, az őszszakállú lombardiai Péter mutat felfelé s egy diacon nézi őket. Mögötte III. Incze, S. B . . . VENT (Bonaventura) bibornok, Anacletus pápa és S. TOM (Tamás) látható. Kissé idább pedig Savonarolán és a babérkoszorúval diszített Dantén innen, az Incze pápa által vezetett hivők előtt, egy antik öltözetű férfi beszél a korláton áthajló ifjúhoz. A földön könyvek hevernek BIBLIA — AEPISTOLAE — L . MORALIVM és

172

foglalnak helyet

M. k. 354.
Ugl. 261

Vét. 1877
Megrendelésből

16.

DE . CI. DEI címmel. A hegyes háttérben balról készülőben levő épület s jobbról talapzat köti le figyelmünket.

Vászon, méretei 269 : 383 cm.

1878: I. 3. — 1880: I. 3. — 1881: I. 3. — 1883: I. 11. — 1884: I. 11. — 1885: I. 11. — 1886: I. 11. — 1887: I. 7. — 1888: I. 7. — 1889: I. 11. — 1890: I. 11. — 1891: Bej. 11. — 1892: Bej. 11. — 1893: Bej. 16. — 1894: Bej. 16. — 1895: Bej. 16. — 1896: Bej. 16. — 1897: Bej. 16. — 1898: Bej. 16.

A vaticáni Camera della Segnaturában lévő eredeti után másolta: *Haan Antal* (1827 † 1888.) ~~— Megrendelésből szereztetett 1877-ben. — Magy. Képt. 354. — Ltsz. 261.~~

— 1900: Bej. 16. — 1901: Bej. 16. — 1903: Bej. 16. — 1904: Bej. 16. — 1905: Bej. 16.

— Magy. Képtár 354. — Uj lelt. sz. 261. — 1905. átv. jegyz. 16. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1669. és a leltárban 2684. — Megrendelés folytán szereztetett 1877 április havában 4000 frton (8000 K).

Kifüggesztésére vonatkozo adatok a Nemz. Muzeumban.

2682

13. Haan Antal.

(Sz. Békés-Csabán 1827. január 5-én. † Capri szigetén 1888. május 9-én.)

IX. Pius pápa képe

Térdig látható, kisse jobbra fordult és asztal mellett áll. Gyürűs jobb kezét áldásra emelk s balját a szék karfáján nyugtatja, ~~melyen oroszlánfejet faragtak ki~~. Caputiuma fehér, rövid haja ősz, szeme barna, arcza s bajusza leberetvált. Csipkealjú karinget, hermelines meggyszinű cappát s e felett himzett stolát visel, a melyen »S IX« és »PIVS IX« olvasható. Az asztalon, a csöngő s Madonna miniature-képe között, iratok fekszenek, ~~a pecsétén »PIUS IX« és az egyik iraton~~ »Pius PP. IX.« felirással. A háttérben oszlop ~~van~~ és félrevont piros függöny ~~lóg~~. Jelzése a talapzat párkányzatán: »*Festé Haan Antal Rómában 1857.*«

Vászon, méretei 92 : 127 cm.

1868: V. 12. — 1870: II. 55. — 1871: II. 55. — 1873: II. 5. — 1876: I. 15. — 1878: I. 6. — 1880: I. 6. — 1881: I. 6. — 1883: I. 6. — 1884: I. 6. — 1885: I. 6. — 1886: I. 6. — 1887: I. 3. — 1888: I. 3. — 1889: I. 6. — 1890: I. 6. — 1891: Bej. 10. — 1892: Bej. 10. — 1893: Bej. 13. — 1894: Bej. 13. — 1895: Bej. 13. — 1896: Bej. 13. — 1897: Bej. 13. — 1898: Bej. 13.

~~Dr. Brassoványi Péter ajándéka 1860. — Magy. Képt. 115. — Ltsza 72.~~

oroszlán-fejes

és „PIVS IX" vésetű pecséttel

171

— 1900: Bej. 13. — 1901: Bej. 13. — 1903: Bej. 13. — 1904: Bej. 13. — 1905: Bej. 13.

— Magy. Képtár 115. — Uj lelt. sz. 72. — 1905. átv. jegyz. 13. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1667. és a leltárban 2682. — Dr. Brassoványi Péter ajándéka 1860 augusztus 14-én.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Brassoványi péter aj. 1860.

Mk 115
Lyl. 72

Róma. Haan

Pesti Hirlap. 1879. aug. 4. 3.

Mit ginálnak művészeink?

Capri. Haán

Pesti Hilap. 1880. aug. 1.

Kaas Ivor: Magyar festők

Táblaképe „Attila Róma előtt”
Rafael-másolat. Haán

Pesti Hirlap. 1879. nov. 27. 4.
Haán Antal Rómában élő

Róma. Haán

Pesti Hirlap. 1879. nov. 27. 4.

Haán antal Rómában élő....

Haan Antal

M.N.K.

Raffaello Atheni iskolájának másolata, melyet a Szépmüvészeti Muzeum renaissnce udvarába vezető iv fölé terveztek elhelyezni.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 53.1.

Haan Antal

Szerepel az alábbi Tárlaton a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban

N. N.: Vasárnap nyílik a csabai festők jubileumi tárlata

Békés megyei Népújság 1968 XI. 16

Hacín Antal
festő

M.D.Y

A kiállításon bemutatta a
„Zahorámé és gyermeke" című
„portrét

Kovács Gyula: Csabai festők jubileumi kiállítása
Művészet, 1969. március - 47 lap.

Haán Antal
festő

M.D.K.

Bécsben tanult a művész, főként oltárképeket és archépeket készített. Olaszországban Raffaello freskóhat mintáról állami megbízásból.

Kovács Gyula: Csabai festők jubileumi kiállítása
Művészet, 1969 március — 47 lap.

Haán Antal MDK

Galambot tartó fiu

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Haán Antal MDK

Mezey Lajos

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Haán Antal MDK

Mavey Lajos

Miscellaneous 1927 Magyar Biedermeier Kiadó.

Haán Antal MDK

Léda, olf.

Mücsarnok 1925-26 Aktkiállitás

MDK

Haan Antal

Olasz nő, repr.

Árverési Közlöny. 1938. febr. 2. rk. sz.

MDK

Haan Antal

Művei kiállitva 1930.febr.-ban Békéscsaban a városközi tárlaton.

Cikk: Városközi kiáll.Békéscsaban.

Képzőművészet, 1930.IV.évf.29.sz. 103.l.

MDK

Haán Antal

Léda a hattyúval. 1861. c. műve. Repr. (Szépműv. Múz.)

Gerő Ödön: Az akt-kiáll.

Magyar Művészet, 1925. 374.lap

MDK

Haan Antal

Városközi kiállitás Békéscsabán. Képzőművészet 1930. IV. évf. 29. sz. ~~19~~ 103.l.

MDK

Haán Antal

Márkus Gy.: Békés vármegye. Bp. 1936. 228.l.

MDK

Haan Antal

Om. II. 438.1.

Haán Antal, festöm. MDK
Békéscsabat született.

megh. 1888-ban. Hagyatékából került a gyulai városi m
muzeumba gazdag délitáliai cserépedény-gyüjteménye.

Divald K.: A debreceni néri-muzeum. - MIP.Müv. 1931.
1-2.sz. 4.l.

MDK

Haan Antal, festőm.

Gyula. Városi Muzeum és Könyvtár. A.é.1865.
A muzeum égértékesebb része a gyulai Haan A. fest
1873-ban megszerzett délitáliai gyüjteménye:
bronzok és cserepek.

Czakó Elemér: Vidéki Régyüjtemények.
A Régyüjtő. 1928. 8-9.sz.

MDK

Haan Antal, festőm.

Léda. Repr.

Evk. KMT. 1928. 16.1.

MDK

Haan Antal, festö.

néhány nap óta itthon időz/1877/ és utban van Rómából Rafael a disputálók falfestményének másolata. /Capri szigetén szokott lakni H.A./

MDK

Haan Antal

Az országos képtár számára... Vas. Ujs. 1875. 347. l.

MDK

Haán Antal

Léda, of.

Art Kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 7.1.

MDK

Haán Antal

Galambot tartó fiu

M.Biedermeier kiáll.képes tárgymutató, 1937,
nov. Mücs.
29 l.

Haán Antal

Mezey Lajos

N.Biedermeier kifil. Képes tárgymutató,1937.nov.
40 l.

elye :----------

Haán Antal festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 18.

Kaas Ivor: Magyar festők

Haán Antal festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 25.

Raab Ivor: Magyar festők

Haan Antal "Olasz nő". képe

Fővárosi tapok 1868. XI. 25. 1085.

Hír a Képe. Társulat sorsolásáról

"Kapucinus" – Haan Antal festményéről

Fővárosi Lapok 1866. XI. 3. 1030.

Hír

Festészet.

Atheni iskola, Raffaeltöl, másolatát

készitette a N. Muzeum részére Hahn Antal.

Atheneum. 1874. VII. 19191.

Olasz nő — Haan Antal festmé-
nyéről

Fölátosi tapol 1866. XI. 3. 1030.

Hír

A zenede - Haan Antal festményéről

Fővárosi Lapok 1866. XI. 8. 1048.

Hír a Kép. Társulat sorsolásáról

Közoktatási minisztérium, mint-
pártoló

Pesti Hirlap. 1889. nov. 27. 4.

Haan Antal Rómában élő....

Haán Antal festő

Pesti Hirlap. 1879. jul. 21. 3.

Rafael festményét....

Haán Antal festő

Pesti Hirlap. 1879. aug. 4. 3.

Mit csinálnak mitvészünk?

Ilaan Pental, festő XIX sz.

Életképek, 1848. VII. 23. II k.

4 sz. 92-107 l.

Vap Gábor: Irányzajrok...

Haan Antal, festő

Divatcsarnok, 1854. juni 15. 33.
760-761 és jan 20.
Budapesti hirvivő (Művészet)

Haan Antal, festő

Művészet, IV., 1905. 182-186.

Olgyai Viktor: Böhm Pál

Táblakép. Léda. Haán Antal.

Magyar Müvészet 1925. 369-392. o.
Gerő Odön: Az akt-kiállitás.

Haan Antal festőművész

Fővárosi lapok 1866. XI. 3. 1030.

Ur a Képzőművészeti Társulat kiállításáról

Haan Antal festőművész

Fővárosi lapok 1866. XI. 3. 1030.

Hír a Képzőművészeti Társulat kiállításáról

MDK

Haan Antal

Olasz nő, o.

Magyar festők Itáliában. N.Gal. kat. 1967.

Haán Antal

MDK

Léda, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

Hahn Antal festö.

Atheneum. 1874. VII. 1919.

Haan Antal festőművész "Ophelia"

c. művéről

Fővárosi Lapok 1866. V. 19. 464.

Hír a Művel szerzéséről

Diogenes – Haan Antal festményéről

Fővárosi lapok 1866. XI. 3. 1030.

Hír

Haan Anlaz
festő

Udvarhölgy Johanna királyné környezetéből:

Derékig, négynyolczad balra. Haja s szemöldöke szőke, szeme kék s száját kissé nyitva tartja. Fökötője alól, mely sötétsárga csikú sárga selyemből készült s a melynek fekete szegélyén fehér gyöngyök vannak, fehér selyemkendő látszik ki a homlok felett. Hajába három tű van balról betűzve. Testhez álló kivágott sárgaruháját barnás sárga szalag szegi, s hátul fehér köpeny lóg le.

Olajfestés vászonra, méretei 48:38
A napolyi Incoronata kápolna (nak giotto által készített) frescoja után masolta Hahn Lajos.
A régiségtártól 303/88. A) N° 3.

M. Kép. 294

1896. III. 3. az ezredéves kiállításra engedtetett át (39/96), honnan 1896. XII. 28–29. érkezett vissza (416/96.)

Régiségtárból

Haán Antal

Műve szerepel Békéscsaba város retrospektiv kiállitásán.

Rádió Élet.930.II.21. II.évf.8.sz.

MDK

Haán Antal festő

Képzőművészeti Szemle 1879. 8. sz. lo2 l.

EA.....ltsz. Gyűjtés h

MDK

Haan Antal festő

1865. „Menyecske" c képét a KTnak eladja.

MDK-A-I-1/339

MDK

Haan Antal festő

1868. „Olasz nő" (tanulmányfej) c képét kiállításra
és vételre küldi a KT-nek.

MDK-A-I-1/489.

MDK

Haan Antal festő
„Olan pórnő" c képét eladta. 1883.

MDK-A-I-1/1084.

Hans Anton Jerlö

„Olen poros" e Lévi'l elodde. 1883.

- 1 - 1/1885.

MDK

Haan Antal festő

„A gyümölcsárusító olasz pórnő" c. képét a KT zsűri tizenti kiállításra küldi 1877.

MDK-A-I - 1/762.

MDK

Haan Antal, 1827-88

Castel Fusano, toll.

Borghetto, "

Ernst Muz. 1934. dec. 5o. aukc.

8. 1.

Haan Antal

A "legnevezetesebb festészeink" között említi meg a Művészet c. rovat, beszél müveiről, melyek a Mütárlaton szerepelnek, de nem nevezi meg festményeit.

Divatcsarnok, Bp. 1854. január 2o.
4. sz. 96. lap

HAAN ANTAL, festő

Békéscsabán képzőművészeti kiallitas nyilt meg a város ujratelepülésének 100.évfordulójén a Munkacsy Mihály muzeumban.26 békéscsabai,ill.onnan elszármazott művész munkaiból.Ama élők mellett Haan Antal,Munkacsy Mihály, Veress Gusztav,Csabai Wagner József,Sass Árpád müveivel. 4.old

Krónika 4.old

Múzeumi Magazin, 1968. 3.sz

HAAN ANTAL, festő

A békéscsabai Munkácsy Muzeum kiállitásán szerepelt okt.15-30 között. művével.
"Zahoráné arcképe gyermekével", cimü müve. 4.old
Fekete repr.

Krónika 4.old

Múzeumi Magazin, 1968. 3.sz.

Haan Antal

"Olasz nő" c. művét 100.- forintért, a Képző művészeti Társulat vásárolta meg, kisorsolás céljából.
A Társulat kiállitása a jövő hónapban nyilik, ezen fognak szerepelni azok a művek, melyek hazai művészektől származnak.
Budapesti hirvivő c. rovat közleménye.

Családi Kör, Bp. 1868. nov. 29.
48. sz. 1147. lap.

Haan Antal Sestő

Békéscsabához kötődik a művész indulása. 1914-ben, a múzeumépület megnyitásának évében, a gyűjteményben több alkotása is megtalálható.

R. I.: A csabai múzeum és a képzőművészet

Békés m. Népújság, 1973. okt. 17.

MDK

HAAN ANTAL

Kiállitás Gyulán 1959-ben

B.Supka Magdolna: Munkácsy és Orlai Petrich

A.Gyulai Erkel Ferenc Muzeum jubileumi évkönyve. Gyula 1960. p.111.

HAAN Antal festő

1851 márc. 19. Nr. 49.

Az igazgató Haan Antal festész úrnak bizonyítványt ad, hogy a múzeumi képmásoló teremben hosszabb ideig festmények lemásolásával foglalkozott.

Müvtört.Ért. 1990 1'2 130.

niversitätsbibliothek Basel

angenheit und Gegenwart : Festschrift zum

lto medioevo : 15 - 21aprile 1982. - 2

di studi sull'alto med. :30

Fritz Valjavec. - 30/31 Band (1987/1988)

lto medioevo. - 2 Bde.
i studi sull'alto med. : 31

Haan Antal

Szabó Júlia. A XIX. n. festeszete Mon

Bp., 1985

21, 27, 194–195 (157a kép)

Haan Antal: Zahoránné és gyermeke (1880-as évek)
olaj, vászon, 100 x 77,5 cm
Munkácsy Mihály Múzeum tulajdona

A Békéscsabai
Munkácsy Mihály Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és ismerőseit

Haan Antal
(1827–1888) festőművész
emlékkiállításának megnyitójára
1988. január 22-én 15 órára
péntek

Megnyitót mond: KESERŰ KATALIN
művészettörténész

K. Ú. Békés

MTA - Művészettörténeti
Kutató Csoport
Budapest
Úri u. 62.
1014

HAAN Antal festő

1871

373. szept. 30. Dürer Albrecht munkáinak sokszorosítása. Nem vétetik meg.

391. okt. 18. Haan Antal által Nápolyban lemásolandó:
a Tizian féle Danae
Nápolyi Johanneum és
Róbert Károly

99.p

1872

447. júl. 12. Haan Antal festészt illető levél

100

1874

218. júl. 15. „Athéni iskola" Sanzio Rafael falfestményének Haán Antal készített másolata. Szerz.

101

M. Ért. 1991. 1-2.

TK. 3.

II

358

3. Maestro di Simone után.

Sz. Nápolyban 1300 körül. † ugyanott 1346-ban.

Gentilis bibornok.

Mellen alól, balra fordul, imazsámoly előtt térdel és ég felé tekint. Gyűrűs jobbkezét mellére tette, balját pedig felemelve tartja. Feje kopasz, haja ősz, szemöldöke szőke, szeme barna, bajusza és szakálla leberetvált. Ruhája és csuklyás köpönyege szürke.

Vászon, méretei 47 : 33·5 cm. — Magy. Képt. 295. — Lelt. sz. 3. — A képtárból 1874. április 20-án a régiségtárba tétetett át, honnan a Tört. Képcsarnokba került.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Tört. Képcsarnokban. 1894: I. 6.

Jegyzet. A nápolyi Incoronata templom frescojának másolata *Hahn Antaltól.*

Maan Antal

TK. 1.

1. Maestro di Simone után.

Sz. Nápolyban 1300 körül. † ugyanott 1346-ban.

Martel Károly.

Egész alak, balra fordult, arczélben látható. Kezeit összetette és térden állva imádkozik. Hátrafésült haja és szemöldöke szőke, szeme kék, arcza és bajusza leberetvált. Reverendája sötétbarna. Úgy stóláján, mint egyházi díszén, fekete és sötétpiros alapú négyszögekben vagy kerek medaillonokban, liliomok váltakoznak keresztekkel, a melyek mellett néha csillagok is vannak. Balról, a sötétbarna függöny mögött, piros terítővel letakart imazsámoly tünik szemünkbe. A háttér aranyozott.

Vászon, méretei 77 : 51 cm. — Magy. Képt. 296. — Lelt. sz. 1. — A képtárból 1874. április 20-án a régiségtárba helyeztetett át, honnan a Tört. Képcsarnokba került.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Tört. Képcsarnokban. 1884 : I. 2. — 1894 : I. 7.

Jegyzet. A nápolyi Incoronata templom frescojának másolata *Hahn Antaltól.*

II
358

SK. 2.

II
358

2. Giotto di Bondone után.

A mester sz. Vespignanoban 1266-ban. † Firenzében 1332-ben.

Johanna királynő udvarhölgye.

Derékig van ábrázolva, balra fordult, arczélben látható. Haja és szemöldöke szőke, szeme kék, száját kissé nyitva tartja. Csíkos sárga főkötője alatt, melyet fekete szegélyén fehér gyöngyök díszítenek, homloka felett, fehér selyemkendő látszik. Haját balról három tű tartja. Testhez álló kivágott sárga ruháját pedig, melynek hasított felső ujja fehér, barnássárga szalag szegi.

Vászon, méretei 47·5 : 37·5 cm. — Magy. Képt. 294. — Lelt. sz. 2. — A képtárból 1874. április 20-án a régiségtárba helyeztetett át, honnan a Tört. Képcsarnokba került.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Tört. Képcsarnokban. 1884: I. 1. — 1894: I. 8.

Jegyzet. A nápolyi Incoronata templom frescojának másolata *Hahn Antaltól.*

Haan Antal festő?

Haán Antal
festő
Békéscsabáról, 1845-ben
18 éves.

H

Haán Antal, festő, evang. lelkész fia, Békéscsabáról, 18 éves korában, 1845 okt.-től 1846 nov.-ig a festészeti szakosztály hallgatója volt.

lásd
Fleischer Béla 48. l.

HAAN ANTAL (Életrajzát lásd Kat. 205)

377. Római látkép, 1850-es évek *67.*

o., v., 38x74,8 cm
Békéscsaba, Munkácsy Mihály Múzeum ltsz: 73.73.1

Feltehetően részletrajzok után, már hazaérkezésekor festette Haan Antal ezt a széles látószögű római látképet, amelyen a kép jobb oldalán a Trajanus oszlop, a Santi Cosma e Damiano templom és a Forum még ekkor régészetileg nem feltárt részletei látszanak. A kép bal oldalán romok és egy ókeresztény körtemplom nehezen azonosítható részletei tűnnek fel. A festmény megvilágítási viszonyai tisztázatlanok, jelzik a látvány és a megfestés közötti időbeli és térbeli távolságot. A kép restaurált, elképzelhető, hogy ez is változtathatott az eredeti fényviszonyokon.

Sz.J.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

FORRAY IVÁN (Életrajzát lásd Kat. 173)

375. Dunaparti szoba belseje *44.*

akv., p., 370x280 mm
BTM Kiscell Itsz. 17.063

Biedermeier szobabelső, kilátással a Dunára és a Várra. Az üres, de lakott szoba hangulatát próbálta megragadni a festő. Jobbra az előtérben lilás huzattal bevont dívány, mellette íróasztal karszékkel. Az asztalon írókészlet, felette a falra erősített konzolon apródruhás ifjú szoboralakja, kezében irattekercs, övén kard. Odébb a falon fegyverek. A szoba baloldalán könyvespolc könyvekkel, a földön kartondoboz. A szoba egész hátsó falát betöltő ablakon keresztül a Dunát látni, s felette a Várat. Valószínűleg az István főherceg Szálló egyik szobáját ábrázolja a vízfestmény.

Gróf Forray Iván, az előkelő dilettáns, mint akvarellista nem egyedülálló e korban. A biedermeierben a festészet, elsősorban a vízfestés bizonyos mértékig hozzátartozik a „jól neveltek" műkedvelő tevékenységéhez.

Irod: Horváth 1937,

M.Zs.P.

377

374

399

HAAN ANTAL (Életrajzát lásd Kat. 205)

217. Judit és Holofernes, 1853 *59.*

o., v., 135,5x100 cm
Jelezve b.l.: Haan Antal fest. Rómában 1853
Szekszárd, Béri Balogh Ádám Múzeum ltsz. 56.267

A bibliai hősnőt térdmagasságtól ábrázolva egy mécses fényében látjuk, amint diadalmas tekintettel méri végig a baljával magasba emelt levágott, bozontos férfifejet, kardot tartó jobbját éppen leereszti. A mécsest tartó szolgáló félig hátat fordít a nézőnek; megdöbbenését láthatatlan arcvonásai helyett széttárt kezének gesztusa érzékelteti. A jelenet beállításának drámai hatását a fényforrás raffinált elhelyezése fokozza; minek folytán Judit és Holofernes feje alsó megvilágításba, a szolgáló alakja pedig ellenfénybe kerül. A kép színvilágának sárgásfehér-mélyfekete kontrasztja között az átmenetet a telítettségében a megvilágítás fokozatosságát követő egységes vörös alaptónus biztosítja.

Haan festményének beállítása kétségtelenül manierista és korabarokk előképekre utal, mindazonáltal a kép az eredetiség igényével készült. Hogy a művészt a noktürn-motívumok hatásos megjelenítése személyes művészi problémaként foglalkoztatta, két a korszakban készült műve is igazolja: a Levelet olvasó férfi (1849, MNG) és a Római pár esti világításban (1854).

Irod: Divatcsarnok 1854. júl. 15. 33., 76–761.
Kiáll: 1854 Pesti Műegylet kiállítása.

Sz.F.Gy.

Művészet Magyarországon 1830–1870
MTA MKCs – MNG Gy. 1981.

Boross Ferenc székszárdi festő ha. [illegible]
ideig a müncheni Akadémián folytatta. Tanárai közül elsősorban Johann Ender és Eduard Engerth hatottak rá. Első jelentős hazai megbízását Tolna megyétől kapta Ferdinánd király arcképének megfestésére. 1841–42-ben életképeket küldött a pesti műkiállításra. Hazatelepedését követően elsősorban Scitovszky János pécsi püspök foglalkoztatta, aki 1846-ban rábízta a székesegyház oltáregyüttesére adandó megbízások elosztását is. Az oltárképek közül kettőt – az Ecce Homo-t (Holbein után) és a Szt. Mórt ábrázolót – maga festette. Oltárképek mellett (Szentháromság, 1847, Vokány;Szt. Mór, 1848, Nagypetri; Szt. Rozália,1850,Mocsolád; Szt. Márton,1851, Himesháza stb.) falfestmények készítésére is vállalkozott: 1852-ben a rácpetri, 1853–54-ben a pécsi Notre-Dame zárdatemplomot festette ki. Terjedelmes életművében (közel 7000 mű) a szoros értelemben vett egyházi művek után legnagyobb számban portrék szerepelnek.

Irod: Honművész 1841, 403; Haas, M.: Gedenkbuch der K. Freistadt Fünfkirchen. Pécs, 1852, 103; Szentkirályi I. A pécsi Notre Dame nőzárda és iskolái. Pécs, 1908, 61; Ács L.: B.N.J. M 1912, 231–233; Szőnyi O.: Boross János festő levelei Scitovszky pécsi püspökhöz. PBME Ért. (1912), 147–161; Szőnyi O.: A pécsi székesegyház leírása az 1882. évi átépítés előtti állapotában. PBME Ért. (1916) 74–76.

216. Szent Mór pécsi püspök, 1864 *93.*

o., v., 61x32 cm
Jelezve j.l.: Boross
Pécs, JPM Itsz. 52.44

Képzeletbeli épületbelső terében áll a misreuhába öltözött, glóriás szent; jobbját hitvalló gesztussal a magasba emeli, baljával a föld felé mutat. A mellette gomolygó felhőkön imádkozó angyalok egyike szüzességének attributumaként liliomot nyújt felé; jobbolda-

249

HAAN ANTAL (Békéscsaba, 1827 – Capri szigete, 1888)

Festő, a bécsi képzőművészeti Akadémián tanult, 1848-ban résztvett a szabadságharcban, majd Rómába ment. 1854-ben innen küldte be a Pesti Műegylet kiállítására Judit és Holofernes című festményét (Kat. 217).

Az 1860-as években Olaszországban etruszk régiségekből álló szép gyűjteményt szerzett, mellyel 1874-ben vetette meg a békésmegyei múzeum alapját. A kiegyezés után már többször itthon (Békéscsabán) is tartózkodott.

Az 1880-as években a magyar kormány megbízásából több másolatot készített Raffaello, Tiziano, Giotto és mások művei után. Az 1870-es évektől Capri szigetén élt. Több műve a SzM, majd a MNG tulajdonába került.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

től megbízták a pesti tárlatok rendezésével. Az egyik első fényképezéssel is foglalkozó festő Magyarországon. 1846-ban megalapította az Első Magyar Festészeti Akadémiát. A magánvállalkozású akadémia számos nehézséggel küzdött, mégis néhány jeles művészünk indulását segítette elő. A sok nehézség elvonta Marastonit az alkotó munkától, és felőrölte idegrendszerét. 1860-ban elszegényedve, vakon, tébolydában fejezte be életét. Halálával az akadémia működése is megszűnt.

Irod: Péter K.: M. J. Bp. 1936.

Sz.G.

Irod: Pap G.: Irányrajzok. Életképek.1848 VII.23. 4.sz. 92–107; Pulszky F.: A békés-gyulai múzeum. AÉ 1876. X. 134; VU 1888. 354; Kovács Gy.: Csabai festők jubileumi kiállítás. M 1969. márc., 47.

Sz.J.

205. Léda a hattyúval, 1861 *58.*

o., v., 93x124 cm
Jelezve b.l.: Haan Ant. 1861.
MNG ltsz. 2771. A Képcsarnok Egylet ajándéka, 1862.

Dús lombú fa alatt, egy fehér lepellel leterített heverőn, félig ülő testhelyzetben látható Léda, Tündareiosz spártai király neje; jobbjával a heverő sarkára támaszkodik, kinyújtott baljával a hattyú képében megjelenő Zeusz közeledését próbálja elhárítani. A háttérben dombos táj felhős égbolttal.

Az itáliai későreneszánsz Léda-ábrázolásoknak mintegy kivonataként ható, biztos rajzkultúrával készített festményt Rómából küldte haza Haan Antal. A képet a hazai közönség elismeréssel fogadta: az 1862 pesti műkiállítás alkalmából a Képcsarnok Egylet a Nemzeti Képtár számára megvásárolta.

Irod: Gerő Ö.: Az akt-kiállítás. MM (1925). 374; Lyka K.-Majovszky P.-Petrovics E.: A magyar aktkiállítás albuma. Bp. 1926. 6, 18, 160.
Kiáll: 1862, Műegylet, Pest; 1925, Aktkiállítás, Budapest; 1967, Nagytétényi Kastélymúzeum.

Sz.F.Gy.

Deák Ferenc), életképeket, oltárképeket festett magasszintű akadémikus-romantikus modorban.

Irod: MTA MKCS Lyka hagyaték

204. Alvó bacchánsnő, 1855 *58.*

o., v., 115x167 cm
Jelezve j.l.: Festté Giergl A. Bécsben 855.
MNG ltsz. 75.73. Vétel özv. Györgyi Dénesnétől.

Ligetes tájban, a szabad ég alatt, egy párducbőrre terített leplen mezítelen nő hever, karját feje mögé veti, élveteg tekintete a magasba mered. Balkarja alatt az előtérben gondos részletezéssel megfestett gyümölcs-csendélet felborult rézkorsóval.

A képet Bécsben, Karl Rahl műhelyében folytatott tanulmányai során készítette Györgyi Giergl, feltehetően mesterének egy 1848–50 között festett, hasonló kompozíciójú műve nyomán. Györgyi Giergl az aktot valószínűleg részben takart modellről festette, erre utal a has- és csípőtájék anatómiai pontatlansága, ami egyszersmind azt a feltevést is cáfolja, hogy a művész a nála jelentősen rutinosabb Rahl festményét másolta volna.

A műnek az említett előképre visszavezethető stiláris eklekticizmusát szemléletesen példázza az itáliai mintákat idéző nagyvonalúsággal festett akt és a táji háttér, illetve a gyümölcs-csendélet németalföldi hagyományokon alapuló, páratlan részletgazdagsággal ábrázolt motívumának kettőssége.

M.D.K.

Haán Antal
festő

Alkotó évének egy részét Békés
csabán töltötte, ahol az ugyháza
meghízások mellett igen sok
portrét is festett.

Kovács Gyula: Csabai festők jubileumi kiállítása
Művészet, 1969 március - 47 lap

C. Haan jelzéssel 19. v. 2. fele

„Sziklás táj" o. v. 30x45

J. l. b. C. Haan

Ziráltási ár: 4000 ft.

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

MDK

Haan Gizella

szövő-tanitónő

Az O.Kiáll. Háziipari csarnokából. Békéscsabai szoba. Vasárnapi Ujság, 1885. 32.sz. 519 l.

Haász István

Grafikusművész

a II. Ornágyos Rajzbiennálén
(Salgótarján)

Dél-Magyarország
1984 nov. 3

AZ ARANY-SZOBOR TOLDIJA.

Arany János szobra maholnap készen van. *Strobl* Alajos, az ambiciózus művész siet vele, hogy az emlék a kitüzött időre ott álljon rendeltetése helyén, a múzeumkertben, a nemzeti múzeum oszlopcsarnoka előtt. A talapzatot már rakják is *Schickedanz* Albert tanár tervei szerint, hogy megülepedjék akkorra, a mikor a jövő tavaszon az érczalakokat rája helyezik.

A szoborcsoportozat főalakja: Arany János ülőszobra, már érczbe van öntve s a napokban elkészült a művész Toldi Miklós alakjának agyagmintájával is, melynek átvétele a szoborbizottság részéről épen a napokban történt meg.

A szobor, melynek sikerült mását itt bemutatjuk, ülő alakban, másfélszeres ember-nagyságban ábrázolja Toldit, még pedig abban a helyzetben, a mint a dunai szigeten a cseh Holubár legyőzése után férfias daczczal néz maga elé. Testén könnyü bőr-ing van, válláról medvebőr-kaczagány omlik le, melyet ökölbe szorított balkeze baltérdéhez szorít. Jobbjában egy Nagy Lajos-korabeli buzogányt tart. Balra fekszik hosszu egyenes kardja, melyet az Anjou-liliomok ékesítenek. Jobb felől van pajzsa, melynek domborműve a legyőzött cseh Mikula levágott fejét ábrázolja. Jobb lába be van hajlítva, a bal pedig kinyujtva. Mindkét lábán sarkantyús saru látható, melyet a lábszárra csavart szijjak tartanak.

Toldi alakjában a művész az erőt és a méltóságot kivánta megtestesíteni, hogy olyan legyen, a milyennek a nagy költő képzelme Toldit megalkotta, olyan, a milyenről mi a monda és szájhagyomány után álmodunk.

Tipusát kivánta ábrázolni egy középkori magyar hősnek. Az erőteljes alakhoz nem hiában ültek mintákul Budapest legrobustusabb athlétái.

A férfias szépségű arczon az elszántságon kivül mélységes komolyság tükröződik. Érezzük és látjuk, hogy Toldi nemcsak a mondák kalandos vitéze, hanem tragikus hős, a milyennek Arany János jellemezte. Tragikuma nem külső, mint a szomorujátékok hőseié, hanem belső. Szivét iszonyú bánat marczangolja, lelkét bú emészti. Bünhődik vitézi könnyelműségeért, melylyel Piroskát másnak a kezére játszotta, elvesztett lovagi becsületeért. Ezért bujdosik messze földre, ezért vív száz csatát, keresi elszántan a halált, nyomorog és küzd. És végre csak e nagy szenvedések árán tisztúl meg a lelke s áll helyre bensejében az erkölcsi egyensuly.

Ezt az önmagával meghasonlott, az emberekkel és saját lelkével harczban álló hőst kivánta megörökíteni a művész, s a szoborbizottság, a mikor az alakot végleges kivitelre elfogadta, egyúttal elismerését fejezte ki a sikerült alkotásért.

A szobor alakjai közül még csak Piroska, Toldi szerelmének tárgya hiányzik. Piroska a Toldi-trilógia legköltőibb alakja, a kit Arany János szive vérével rajzolt meg és költői kedélye aranyos derüjével sugárzott körül. Nem csoda, ha a szobrászra is nagy feladat vár ez alak megalkotásánál. Szerencsére sok kutatás után pompás modellre tett szert a művész. Egy igazi, a szép Piroskának megfelelő alak ez, *Széchenyi* Alice grófkisasszony, Széchenyi Béla gróf leánya, a budapesti bálok ünnepelt szépsége. Arcza emlékeztet az antik szobrokra, de azért igazi magyar tipus. Vonásain plasztikus nyugodtság ömlik el. A művész 14-ik századbeli magyar ruhában örökíti meg Piroskát, a ki a népköltészetet fogja képviselni. A turul-madár mellette pengeti, pengeti a lantot, és ő ábrándosan, elmélázva hallgatja a lant szavát.

A művész még a jövő hónapban hozzá fog ez alak megalkotásához s a jövő őszszel már érczszobor fogja dicsőíteni a legnagyobb magyar epikus emlékét.

K. D.

Erdélyi M. fényképe után.

TOLDI MIKLÓS ARANY JÁNOS SZOBRÁN. — Strobl Alajos szobormüve.

A KOMÁROMI KIÁLLÍTÁS.

Komárom városa tipusa a csendes, barátságos vidéki városkáknak. Jól kövezett, szépen befásított és elég gondosan söprött utczáin ugyanazokkal az alakokkal találkozunk, mint bármely más vidéki városban, melynek van törvényszéke, némely más hivatala, gimnáziuma, élénkebb ipara és látogatott vásárja; e megszokott képet csupán a katonaság nagy száma, a sok ezüst- és aranygalléros főtiszt, a végig vonuló katonai zenekar szívesen hallgatott indulói és népdalai teszik élénkebbé és változatosabbá.

Ez évi augusztus hó 1-én azonban teljesen átalakult Komárom rendes képe. A kiállítás megnyitására ide érkezett vidéki notabilitások és egyéb idegenek ezrei, a kivonuló lovasbandérium, az egymást érő négylovas fogatok, a díszbe öltözött s a rend föntartásán fáradó tüzoltók és városi hajduk s végre a szokatlan látványosság kedveért összesereglett néptömeg egészen elfeledteté Komáromnak speczialiter katonai jellegét s egy gazdag iparnak, élénken lüktető kereskedésnek örvendő város képét tárta elénk, a mely a munka diadalát ünnepli polgári módon.

Csakugyan a munka, a polgári munka ünnepe volt ez a nap, noha az ünneplés nem volt minden arisztokratikus allürök hijján.

Ez utóbbi jelenség annak a körülménynek tulajdonítandó, hogy a kiállítás védnökei nem valának mások, mint a megye s egyúttal tán az ország legdúsabb főurai, a tatai és a csákvári Esterházy grófok. Már pedig az Esterházy név ezen a vidéken nagy tekintélynek örvend.

Az Esterházyak fogadása képezte tehát a megnyitási ünnepély főaktusát; azok elé indultak a bandérium délczeg lovasai, az ő fogadásukra hajtatott ki a szőnyi pályaházhoz annyi lovabiró ember, őket éljenezni verődött össze a diadalíves komáromi hídfőnél ezernyi ember apraja, nagyja, a bevonulás díszét és ujdonságának ingerét élvezte a nádor-utcza és főtér ablakaiból kihajló komáromi szépek eleven virágfüzére.

Denique a vonat végre megérkezett, a grófok közül csak az egyiket, a csákvárit hozva magával nejével együtt, a taraczklövések eldördültek, a menet megindult, a tömeg éljenzett, s a nagy esemény, a bevonulás, egészen programmszerüen lefolyt. Csupán az ég viselkedett egy kissé barátságtalanul, esővel fenyegetve a diadalmas bevonulókat. Képünkön az időjárás e kedvezőtlen hatása eléggé észrevehető.

Mire Esterházy gróf beért a kiállítás főterére, eléje lépett a kiállítási bizottság elnöke, a kiállítás lelke s jóformán megteremtője, *Tuba* János főjegyző, és édes szavakkal fogadta a védnököt, ki rövid beszéddel válaszolva, a kiállítást megnyitottnak nyilvánította.

Budapesti hirlapiró kollegáknak feltünt Baross Gábor miniszter távolléte a megnyitásnál; a beavatott rossz nyelvek szerint azért «felejtették» el őt meghivni, ne hogy a dicsőség és figyelem védnök és miniszter közt megoszoljon. Hiába, ide távol van Baross, de közel van Esterházy. Ezen kis feledékenységnek azonban alighanem meglesz az a következése, hogy a kiállítás majd be is zárul, a nélkül, hogy minisztert lásson.

A kiállítás maga a tiszti pavillonnal szemben, csinos parkban van elhelyezve; főépülete az iparcsarnokká átalakitott katonai lovagló csarnok, melyet e czélra a katonai hatóság szivesen átengedett. Körüle csoportosul több kisebb-nagyobb pavillon, ezek közt legdíszesebb az Esterházy uradalmaké, a kiállításnak fénypontja. (Kár, hogy benne a tatai kastély és park szép képei *német* felirásuak.) Érdekes, bár már megszokott kiállítási tárgy a magyar csárda, melynek még gólya is fészkel a tetején, de a czégérül kiakasztott óriási pezsgős üveg és a fekete frakkos kellnerek erősen rontják az illuziót, melyet kelteni hivatva volna! Már sokkal stilszerűbb Törley uram, — hogy is lenne kiállítás Törley nélkül, — pezsgőcsarnoka, a hol a szükebb körben rendezett szépségverseny nyertese ontja, mosolygó ajakkal és pezsgős pajzánsággal az édes pillantásra vágyók, avagy igazán eltikkadt sétálók poharába a habzó nedűt.

Magában a főcsarnokban tömérdek az ipari és gazdasági tárgy, igen jó beosztásban és izléses elrendezésben. A nélkül, hogy részletekbe mennénk, úgy vettük észre, hogy főleg a háziipar, a ruházati és az agyagipar vannak leginkább képviselve. Izlésünket azonban bántja az a sok budapesti czég látása, kiknek holmiját vagy öt kiállításon mindenütt ott találtuk; azt hiszszük, értékesebb s tanulságosabb volna a kiállítás, ha tisztán a megye iparát mutatták volna be rajta.

A kiállítás sikere azonban így is teljes, meg lehetnek elégedve, kik legtöbb érdemet szereztek vele, *Tuba* elnök és *Hitrich* József kiállítási titkár, s kivánjuk, hogy fáradozásaik tanuja, azaz látogatója több és több legyen.

Az esti korzón, elektromos lámpák fényében föl és alá hullámzó nagy közönség pedig meggyőződhetik arról, hogy még oly elszigetelt s fejlődésre kedvezőtlen városban is, a minő épen Komárom, az igaz munka és iparkodás mégis megleli jutalmát, a diadalra vezet.

E. A.

A HALOTT FELTÁMADÁSA.

Erősebb a halálnál! Ez lesz ezután a villamosság jelszava, mely legújabban a csodák legnagyobbikát: egy feltámadást vitt véghez.

New-Yorkban *Isaac Romaine* nevü gazdag theakereskedő két gyermekét vesztette el, kik valamely dühös eb marása folytán szintén megdühödve, minden kigondolható segítség és ápolás daczára, meghaltak. A szerencsétlen apát a sulyos csapás annyira lesujtotta, hogy búskomorságba esve, magát felakasztotta. Cselédjei a kötelet elvágták és rögtön orvosért szaladtak.

A mostani amerikai Aeskulápok elannyira

biznak a villamosság erejében, hogy ezzel még a lehetetlenség fogalmát is megszüntethetőnek hiszik. Az orvos mindenek előtt a testet egy nagyon meleg fürdőbe tétette, honnan azonban megint csak mint hullát kellett kivenni. Ekkor a testet egy hosszú asztalra kiterítvén, kezére és lábaira villamos vezetéket kötött, melybe az áramot azonnal beeresztette. Erre az idegek összehuzódtak, a szemek kinyiltak. A halott ember fölelevenítésére szolgáló kisérletek azonban meghiúsultak, mert a villamos áram megszüntével az élet jelei is elmaradtak. Nem nagyobb eredményt idéztek elő a mellkason ejtett szurások sem, melyekkel az orvos a lélegzési szerveket akarta mozgásba hozni. Egy különösen hasonló czélokra szerkesztett géppel három óráig vesződött, hogy a tüdő tevékenységére hasson, de az élet sehogy sem akart visszatérni.

Ekkor az orvos a legvégső eszközhöz nyult. Segédjeinek közreműködésével a halott mindkét karján mély bemetszést tett. A bal, valamint a jobb karon egy-egy ütér lett felnyitva. Ehhez hasonló műtétnek az egyik segédorvos is alávetette magát oly czélból, hogy a felelevenítést tulajdon élete veszélyeztetésével a tudomány dicsőségére lehetővé tegye. Az élő ember ereinek lüktetése a szivből a nagy üterekbe és onnan a kisebb véredényekbe átmenvén, ezen elektrikus mozgás végre a halottba is eljutott.

Húsz percz mulva a meghalt szív dobogása megkezdődött, eleinte gyengén, utóbb gyorsabban. A most újra alkalmazott mesterséges lélegzési kisérletek folytán a lélegzés egy fél óra mulva lassanként a rendes ütemben működött.

A felelevenítés processusa oly lassan haladt a test többi részeiben, hogy minden pillanatban a halál bekövetkezésétől tartottak. Végre a halál véglegesen legyőzetett és mostanában Romaine úr lábadozó félben van.

A jelen esetben az élet visszatérését kétségbe vonni nem lehet.

Most csak az a kérdés, vajjon Romaine úr a más világból, vagy pedig csak ama feneketlen mélység széléről hozatott vissza, honnan eddigelé Isten segitsége nélkül még senki sem tért vissza. Mindenesetre nagy utat tett, és messziről jött.

ÉLET A HALÁL UTÁN.

Kétséget nem szenved, hogy a nyaktilóval lefejezett emberek testében a halál nem áll be rögtön. Ezen tüneményt több izben történt megfigyelések után azzal a különbséggel észlelhetjük, hogy némely kivégzett embernél az élet jelei a fejben, másnál pedig a test egyéb részeiben mutatkoznak. Itt vagy ott az állítólagos élet jelei csak az idegek rángatódzásaiból erednek, mondják az orvosok; az élet megszünik, mihelyt a gerincz-csont összeköttetése a fejjel megszakad, vagyis midőn ama csontot ketté vágják.

Legújabban dr. *Laplace* Tonkingban, az ottani tengeri kalózok gyakori kivégeztetése alkalmával, e részben nagyon érdekes megfigyeléseket és kisérleteket tett, melyek a tudós világot egy eddigelé egészen ismeretlen térre vezették.

«Több izben, — irja dr. *Laplace*, — azt vettem észre, hogy az egyetlen egy kard csapással leütött fő a fűben ide-oda gurulva, magasra felugrik és csak két, sőt gyakran három percz mulva merevül meg. Feltettem magamban, hogy legelső alkalommal a közelről megfigyelem nevezetes tüneményt, mely részben a hatóság kirendelt közegei nemcsak a lefejezettek testét, hanem azok fejeit is rendelkezésemre bocsájtották.

A kivégzések rendesen 10—15 elitélten hajtatnak egyszerre végre, kik egymástól háromnégy lépésnyi távolságban a földön guggolva, nyugodtan bevárják, mig a hóhér velük végez. Mihelyt a hóhér rövid, de széles és nehéz kardjával az elitélt elébe áll, ez szó nélkül letérdelve fejét úgy lehajtja, hogy a nyak egészen kidomborodik. A közelről, roppant erővel mért csapás a főt tisztára elvágja és eddigelé még soha sem történt, hogy a csapást ismételni kellett volna, vagy pedig, hogy a nyak helyett a vágás másfelé irányult volna.

E részben a benszülött hóhérok oly gyakorlattal birnak, mely a hibát vagy tévedést lehetetlenné teszi.

A kitűzött órára 19 embert vezettek a vesztőhelyre, kiket nehány benszülött katona kisért. A hóhér, kis fiát kezénél vezetve, oly egykedvűen ballagott a szomoru kiséret után, mintha ahoz semmi köze sem lenne. Széles kardját kutyabőrből készült tokban hóna alatt tartotta. Utközben egyik-másik ismerősével kedélyesen beszélgetve, csak akkor indult a többiek után, midőn ezek már jól távol jártak.

Az efféle látványokhoz szokott nép nagyon közömbösen vette az egészet, s mire a kijelölt helyre értem, csak nehány gyermek jött utánunk, kik parittyáikkal kóborlo kutyákat dobáltak.

Az első kardcsapással megölt ember fejét két lépésnyi távolságban megfigyeltem. A fej nem mozdult meg, de tisztán kivettem, hogy a fogak a fűbe haraptak. Midőn az egyik fület kezembe vettem, a szemek kinyiltak és oly merev pillantást vetettek reám, melynek kifejezését soha el nem felejtem.

Ez nem volt a haldoklók szokott nézése, midőn a szempillák le és fel csukódva, a szemgolyó fényének fogyását mutatják, nem volt az a testi fájdalom kifejezése sem, melyet veszélyes műtétek vagy sebesülések alkalmával számtalan emberen láttam.

Most is úgy rémlik előttem, mintha teljes erőben lévő eleven ember fenyegető, feddő és szemrehányó beszéd közben reám nézett volna. Önkéntelenül elborzadva, a véres főt ismét letettem.

A fűbe harapás némely embernél elmaradt, de akkor a fej, ide-oda gurulva, erősen rángatózott. Mihelyt azonban az első mozdulattal a földről fülénél fogva felvett fejet magam felé fordítottam, ismét ugyanazon kifejezést láttam a szemekben, mely az élet csalhatatlan jeleit mutatta.

Az egyik fejnek fülébe azt kiáltottam a bennszülöttek nyelvén: «mit akarsz!» Mire a szemek rögtön becsukódtak a nélkül, hogy a száj nyilásán valami változás mutatkozott volna.

Magától értetődik, hogy a borzasztó látvány végre erőt vett rajtam, és az utolsó három hullához már nem közelíthettem.

Megfigyeléseim eredményét a «Victorieuse» hadihajó főorvosával közölvén, ez az egész tüneményt felizgatott idegeim rovására tolta. Megvallom, hogy ezen nézetet magam is elfogadtam mindaddig, mig csak *Duroy*, a hadihajó főorvosa más véleményre nem térített. Duroy úr nálamnál húsz évvel idősebb, azonkivül teljes életében mindig sebészettel foglalkozott, miért is idegeire hasonló látványok nem igen hatottak. Mindazonáltal ő is szórul szóra ugyanazon eredményhez jutott vizsgálódásainál, melyek reám oly nagy hatást tettek.

Közös megegyezéssel abban állapodtunk meg, hogy ezentúl megfigyeléseinket e téren nagyobb objektivitással folytatva, azokat az orvosi egyetem rendelkezésére bocsátandjuk.»

AZ ÉG CSODÁI.

A Mars.

Nostradamus utódai minden kegyetlenséget és erőszakot, melyet jelenleg a földön elkövetnek, Mars jelenlétének tulajdonitottak. A tudósokra nézve ezen dicső égi test a legszebb emlékek tárgya, mert gömbjének megfigyeléséből állította össze *Keppler* halhatatlan törvényeit, s ezek háritották el a tudományok templomát eltakaró sürü fátyolt.

Valamennyi ismert égi test közül *Mars* legközelebb áll a földhöz, miért is a kiváncsiak egész serege minden áron ki akarná fürkészni titkait, habár az eddigelé elért sikerek iparkodásaikat meg nem jutalmazták.

A mit ezen közeli világról bizonyossággal állíthatunk, nagyon kevés. Tájképeit a mi napunknál kevésbbé fényes égi test világítja ugyan, de ezt Marson lejáró egy fél órával hosszabb napok, nem különben a kétszáz nappal hosszabb esztendők bőven kárpótolják. Ebből az következik, hogy ott a nyarak és zordon idők tovább tartanak. Ha azt tudnók, hogy ott az elemek hasonló módon vannak elosztva, földrajzunkban elég összehasonlítási okozatokat lehetne feltalálni, de igy Mars alkotó elemeiről csak annyit tudunk, hogy tömörültségük nem valami különös, és hogy a legnehezebb fém, melyet ott ismerünk, a mi vasunknál nem sulyosabb. Az ó-kor csillagászai a planéták mozgását a világító csillagokkal egy sorba helyezték, és erren alapitották minden további megfigyeléseiket. Ötven vagy hatvan századon keresztül a *Marsot* rendetlen, furcsa és szeszélyes futása miatt az erőszak és engedetlenség jelképének tekintették. E téves nézet azonban a jelenkorban teljesen megszünt. *Kopernikus* megmagyarázta azon elveket, melyek szerint Mars futása nem csak bizonyos megmásithatlan rend és törvény szerint történik, hanem azonkivül látszólagos rendetlenségei valami optikus csalódásból erednek, melyet ismét a földgömb állása idéz elő. *Keppler* óta a figyelések hosszu sora sokféle meglepetéseket szerzett a tudós világnak. Ugyanis 1877-ben egy táviró egy eddigelé majdnem ismeretlen csillagász azon hirét hozta, mi szerint a *Marsot* a rendetlen, féltékeny, erőszakos planétát, két hold lépten-nyomon kiséri. Ezen fontos felfedezés a washingtoni tengerészeti megfigyelő állomás távcsövével történt. Amaz óriási tudományos ágyút inkább meg lehetne irigyelni mostani birtokosaitól, mint a világ minden füst nélküli puskaporát és ismétlő-fegyverét.

A Marsról eddigelé bizonyossággal csak annyit tudunk, hogy légkörében nagy mennyiségű vizgőz fordul elő, mit a világosság elemezésénél megfigyelt különös jellegü sugarak minden kétségen kivül helyeztek. Mindkét sarkán fehér foltok láthatók, miből azt következtetik, hogy ott is örökös jég uralkodik, mely a nyár és tél befolyása alatt megfogy vagy szaporodik, a mint ez földünkön is meg szokott történni. Valószinűtlen azonban az az állítás, mely szerint a Marson tömör tömegeket és tengerpartokat lehetne észrevenni. Valamint a Venus csillagászai földünkről minden közelség daczára csak nagyon hiányos fényképeket készíthetnének, ép oly kevéssé sikerült eddigelé a Marsról homályos körvonalaknál egyebet megszerezni, melyek legfeljebb sejtelmekre nyujtanak alapot, de a pozitiv valóságot egy lépéssel közelébb nem hozták.

Eddigelé Braziliából, az Argentinia köztársaságból, a Jóremény-fokáról, Ausztráliából és Uj-Zelandból, vagyis mind azon helyekről, honnan csillagászati megfigyelések rendesen jelentékenyebb sikerrel szoktak tétetni, a fennemlített feltevések nem igazoltattak. Francziaország tudósai 1890-ig még mindig nem fogadták el a Mars hegyeire és tengerpartjaira vonatkozó téves állításokat.

Földünk a végtelen ürben oly apró és csekély pontot képez, melyről az efféle nagyravágyó kiváncsiságok nehezen fognak kielégittetni. A Mars természete reánk nézve örökké megfejthetetlen titok fog maradni, mig csak két kisérőjének: *Phobos*-nak és *Deimos*-nak rendeltetéséről, tán évszázadok mulva, tisztába nem jövünk.

A Mars megfigyelése bizonyos tekintetben a kör négyszögesítéséhez hasonlít; nem lehetetlen, de a lehetetlenség végső határain lebeg.

Az emberi ész halandó birtokosai résen állnak, figyelmüket az égi boltozat csillagai és planétái ki nem kerülik.

HAAN LAJOS.

(1818—1891.)

A tudomány, az egyház és iskola körül kiváló érdemeket szerzett férfiú haláláról jött hir Békés-Csabáról, ki e legnagyobb hazai evangelikus községnek hosszu idők óta lelkipásztora volt, s e diszes álláshoz külön érdemeket füzött hazafiasságával.

Haan Lajos, a tud. akadémia tagja, az evangelikusok egyetemének főjegyzője hunyt el, aug. 12-ikén, életének 73-ik évében. Mint történetiró volt ismeretes széles körben, s e munkásságának elismerését emelte ki akadémiánk, mikor 1877-ben levelező-tagul választotta. Tevékenysége más téren is sok elismerést szerzett a derék férfiunak, kit hivei mély fájdalma kisér sirjába.

Atyja is békés megyei lelkész volt, anyja pedig egy magyar természettudósnak, Petényi Salamonnak nővére. 1818 aug. 13-ikán született a nógrádmegyei Sámsonházán, tehát 73-ik születésnapja estéjén halt meg. Az eperjesi kollegiumban tanult, s ott ismerkedett meg Sárossy Gyulával, Vachott Sándorral, Lisznyayval, Irányi Dániellel. Majd német egyetemeken végezte be ta-

nulmányait, s 1842-ben már csabai segédlelkészszé választották, valamint az ottani első magyar iskola tanárává. A még akkor tót községben hű ápolója lett a magyaros szellemnek, s része is volt benne, hogy Csaba lakossága 1848-ban lelkesülten sietett a szabadság zászlaja alá. Haan maga tábori pap lett, s a csabai nemzetőrökkel együtt ment Nagy-Becskerekre a rácok ellen. Az 1849-re következett szomoru időszakot Nagylakon élte le, hová lelkészül választották. 1855-ben hunyt el atyja, s a csabai nagy egyház e helyre egyhangu elhatározással a fiut hivta meg, kit előbbi lelkészkedése alatt már annyira megtanult becsülni. E helyen maradt meg haláláig. A nagy népességű egyház napról-napra megújuló teendői mellett is, Haan időt tudott találni a történelmi és régészeti tudomány alapos művelésére. Már németországi tanulói éveiben is kutatott történeti kútfők után, s összeállította mindazon magyar tanulók életrajzát, kik háromszáz év alatt a jenai egyetemen tanultak. 1845-ben Békés-Csaba múltjáról készített dolgozatot, majd Nagylak történetét irta meg. Az egyházi irodalmat jeles egyházi beszédekkel gyarapította. Szerkesztett magyar szövegű énekes könyvet, a mi a magyarosodás hathatós eszközévé vált. Összeállította a magyarhoni ev. egyház történelmét időszaki táblában, nem sokára pedig Magyarország időszaki tábláját. Irt keresztény egyháztörténelmet iskolai használatra. Legnevezetesebb műve *Békésmegye hajdana*, mely 1870-ben jelent meg s később Zsilinszky Mihály közreműködésével még egy «Békésmegyei Okmánytár»-ral egészítette ki. A tud. akadémia 1877-ben tagul választván, helyét Bél Mátyásról irott dolgozatával foglalta el.

Mint pap minden tekintetben az elsők közül való volt, mint egyházi szónok előkelő, s jól ismerték messzeföldön.

Folyóiratokba, hirlapokba is több magvas dolgozatot irt, irodalmi buzgóságát azonban meg kellett osztania lelkészi kötelességeivel. Évekig nagy előszeretettel kutatott a békésmegyei származású nagy német festőre, *Dürer Albertre* vonatkozó adatok után, s valóban becses eredményhez is jutott. Az erről szóló munkája 1880-ban jelent meg, nagy figyelmet keltvén külföldön is, kivált Németországban. Haan történeti bizonyítékokkal mutatja ki Dürer magyar származását, s bebizonyítja, hogy e név is egy régi magyar családi névnek német fordítása. Addig is tudták a halhatatlan művész saját feljegyzéseiből, hogy Dürer családja Magyarországból költözött Nürnbergbe; de igazi nevét nem ismerték, csak puszta tapogatózás volt, hogy a Dürer a magyar «Száraz» fordítása. Haan bebizonyitotta, hogy a Dürer autobiografiájában a család fészkeül említett *Eytas* nem egyéb, mint a békésmegyei *Ajtós* falu, mely a török időkben pusztult el. Kimutatta azt is, hogy Dürer fiatalabb korában *Thürer*-nek irta magát; a mi minden valószinűség szerint még a XVI. században is megvolt *Ajtósi* családnév megnémetesítése, a mire vall a Dürerek czimerében levő ajtó is.

A derék tudós és nagyérdemű lelkész egész életében sok szeretetet tapasztalt hivei részeiről, s a király is a Ferencz-József-renddel tüntette ki.

Halálával fontos állás üresedett meg az evangelikus egyházban, s Békés-Csaba méltán gyászolja hű és hazafias lelkipásztorát.

AZ 1848/49-KI SZABADSÁGHARCZI EMLÉKEK, KÉPEK ÉS TÁRGYAK KIÁLLITASA.

Az 1848—49-iki szabadságharcz emlékeinek kiállításán, mely Hentaller Lajos országos képviselő és Farnek Béla buzgó iparkodása folytán jött létre, sok érdekes és történelmi becscsel bíró tárgy van felhalmozva.

Miután az abszolut kormányrendszer alatt ama dicső idők emlékeinek gyűjtése nagy veszélylyel járt, csakis egyes családok és egyének őrizték meg a sokféle ereklyék némely részeit, s így ezek leginkább most kerültek nagyobb számmal napfényre.

Vezéreink és államférfiaink arczképeit, az akkori honvédség fegyvereit, egyenruháit, szolgálati jelvényeit és zászlait a mostani nemzedék többnyire külföldön készült eszményi rajzokból ismerte. A most megnyiló kiállításban mindezeket részint egykorú képekben, részint természetben látjuk. A tizenhárom vértanú és a többi tábornokok legjobb arczképeit az utolsó években leginkább a «Vasárnapi Ujság» mutatta be ismételten a közönségnek. A kiállításban szintén a dicsőültek családjai által kegyelettel megőrzött

HAAN LAJOS.

olaj- és aquarell arczképek megható látványt nyújtanak.

Itt látjuk a hősök hősének, *Damjanich Jánosnak* életnagyságú arczképén kivül a tábornok fehér tollas eredeti tábori fövegét, melyet annyi véres csatában viselt. *Aulich, Leiningen, Pöltenberg, Kmety, Klapka, Görgei, Kiss Ernő, Perczel Mór, Mészáros, Bem, Vécsey, Schweidel* tábornokokról több sikerült arczképet láthatunk itt. Ellenben *Nagy-Sándor József, Láhner, Török, Lázár*, és *Knezics* képei alig felismerhetők.

Mindenesetre kegyeletes dolog lenne e hiányt gondos kutatások útján pótolni és a képeket az utókor számára megszerezni.

Nehány olajfestményű csataképet is látunk, melyeken ha egyéb nem, de a harczoló honvédség fegyverei, egyenruhái és részben a csatatér terepei jól vannak eltalálva.

Az akkori osztrák és orosz tábornokok leginkább Bécsben készült arczképei teljes számmal megvannak, szintúgy nem hiányoznak a hivatalos osztrák csata festő *Allemand Frigyes* festményei után Bécsben megjelent számos csatakép és egyes epizódokat ábrázoló vázlatok, melyek leginkább a szövetséges hadak vitézségét dicsőitik. Hazai festőink közül az 1848/49-iki szabadságharcz kiválóbb mozzanatait eddigelé még alig egy-kettő próbálta megörökíteni.

Kossuth Lajos nagy hazánkfiának részint itthon, részint Bécsben és a világ minden részeiben készült nagy számú arczképei egy külön osztályt foglalnak el. Nagy értékkel birnak a különféle katonai okmányok, és ezen időből fenmaradt nyomtatványok, hirlapok és torzképek, mely utóbbiak nagy része — habár magyar ügyekre vonatkozva — leginkább Bécsben készültek.

A katonai okmányok közt kiemeljük *Pöltenberg* tábornoknak (akkoriban még ezredesnek) a hatvani ütközet alatt a fővezérhez intézett sajátkezűleg rajzónnal irt jelentését, melynek eredeti német szövegét magyar fordításban itt közöljük:

Görgei tábornok urnak. Még mindig ugyan azon állodásban vagyunk. A mint már említém, hadosztályom a jobb szárnyat képezi, mely a szőllők jobb szárnyával egyforma magasságban áll, és az ellenség által szemmel tartatik. A *Liptay*-féle dandárt, mely még erre menetel, Gáspár ezredes ur a czentrumba intézte, melylyel — ha lehet — a szőllőket meg fogom támadni. E pillanatban azonban egy Miklós-huszárőrjárat azt jelenti, hogy erős ellenséges csapatok a hatvani uton menetelnek, miről alulirt egyuttal Gáspár ezredes urnak jelentést tesz. Jelen jelentésem irása alatt a szőllők mellett csapatosztályok fejlődnek ki és nagyon jó állást foglalnak el.

Pöltenberg, ezredes.

Ezen jelentés a harcz izgalmainak benyomása alatt volt irva. Több autograf-gyűjteményben az akkoriban szerepelt politikai és katonai nevezetességek sajátkezű aláirásait szemlélhetjük.

A kiállításról megnyitása után lesz alkalmunk még bővebben szólani, s arról képcsoportozatokat is fogunk bemutatni.

CHICAGO EMELKEDÉSE.

Chicago városnak, a melyben 1893-ban világkiállítást akarnak tartani, jelenleg 1,250,000 lakosa van s így népességére a 7-ik város a földgömbön. E város 60 évvel ezelőtt csak *három* kis fakunyhó volt s még tíz évvel később sem hitték, hogy a mocsaras területen elegendő hely legyen nagyobb város számára. Ma pedig e város a legegészségesebbek közé tartozik, ezer közül átlag csak 17 ember hal meg évenként s a mocsarak eltüntetésével ma 170 □ angol mérföld terület van beépitve, körülbelül 2000 angol mérföld hosszu utczákkal. A város mesés emelkedése különösen 20 év óta tart, midőn a világtörténelemben ismert legnagyobb tűzvész egyszerre 20,000 épületet tett tönkre s több mint 200 millió dollárnyi kárt okozott. Az új városban 10—20 emeletes házak vannak, *egy* ily óriási épületben 20,000 embernél több lakik. Gyönyörüek a város parkjai, melyek 2000 holdnál nagyobb területet borítanak, nem is említve a 30 mérföld hosszu s 100—200 láb széles kertekkel és rétekkel diszített boulevardokat, melyek a város benső része körül futnak. A városban évenként 25.000 hajónál több fordul meg 9 millió tonna tartalommal és évenkint 10 milliónál több szarvasmarhát és disznót ölnek meg. s 100 millió bushel gabonát s 2 millió bushel lisztet visznek szét innen a világ minden részébe. Az itt összejövő vasutak száma 27, melyeken naponként 902 személyvonat átlag 175.000 embert szállít. A mult évi posta szállítmányok összege 500 milliónál többet tett ki, s maga a vasuti mozgó posta 856 hivatalnokot foglalkoztat. A városban van mintegy 500 templom, 25 szinház 35.000 néző számára, 120 nyilvános iskola, 1400 vendéglő s 5000 megszálló hely. Az egész földgömbön nincs egyetlen hely sem, mely ily mesés gyorsasággal emelkedett volna.

VASÚT KIRABLÁSA KOLORADÓBAN.

A vasutak utasainak kirablása Európában már a ritkaságok közé tartozik s ezért okozott oly nagy feltünést pár hóval ezelőtt Athanasios görög haramia hőstette a Balkán-félszigeten. Az éjszakamerikai Egyesült-Államokban azonban, hol a gyér népességű nyugati vidékeken oly sok vasútvonal vezet át, aránylag gyakrabban van

alkalmuk az utasoknak, hogy ilyen épen nem kellemes kalandban részesüljenek. Itt azonban a kirablás nem oly parasztos módon történik, mint a minő volt Athanasiosé, hanem bizonyos furfangossággal hajtatik végre. A rablók rendesen megváltják útijegyeiket s mint tisztességes kinézésü gentlemenek a többi utasok közé vegyülnek s ott az amerikai kényelemmel berendezett vasuti szalonokban igyekeznek minél több utassal társalkodni, hogy vagyoni állapotukat megismerjék s esetleg tájékozást szerezzenek maguknak az üzlet jövedelmező voltáról. Ha a tapogatódzás sikerült s a vasút valami elhagyatott helyre jut, a rablók a szalon ajtajánál megállanak s két kezökben revolvert tartva egyszerre kiáltják el magukat: «A kezeket fel vagy lövök», ily módon hátulról senki sem támadhatja meg őket, a meglepett utasok sem védekezhetnek s mig a két rabló a menekülés útját elzárja, a többiek kényelmesen kifoszthatják az utasokat. Egyes néptelen vidékeken, különösen Kolorado államban a szikla hegységben csak oly vonatok közlekednek, melyeken a gépen kívül egy podgyász-kocsi, két alvókocsi s egy szalon kocsi van. Ha már készen vannak a rablással, a mi csak egy pár másodperczet igényel, egyik rabló az alvókocsikon és podgyászkocsin át átmegy a fütőhöz s fegyverrel kényszeriti, hogy megálljon: ekkor ők a szabad pályatéren leszállanak s a kirablott utasokat engedik tovább menni. A leirt rendszer tökéletessége folytán sokszor lövés és sérülés nélkül történik meg a vasút kirablása, arról pedig szó sincs, hogy a vonat kisiklását kellene előidézni. Az amerikai rabló urak udvariasabbak, mint a görögök, emberélet áldozatra nem vágyakoznak, bár természetesen szükség esetén attól sem riadnak vissza. Az ily rablók természetesen nem is viselnek álarczot, ellenkezőleg, mint képünkön is látható, mind megannyi udvarias úri ember, kik «üzletben járnak» s ezt az üzletet lehetőleg gyorsan, de «chik»-kel végzik. A művelt világ rablói csak nem lehetnek olyanok, mint a Balkán-félszigeten lakó barbár emberek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben» czimű honismertető vállalatnak közelebb megjelent 138. füzete «Magyarország» Budapestet tárgyazó III. kötetének 3. füzete. E füzet első közleménye *Budapest történetének* befejezése. *Salamon* Ferencz kitünő történetirónk e becses dolgozata egészen napjainkig nyomon kiséri fővárosunk életét, s itt különösen az 1843-óta történt eseményekről ad áttekintést. Szerencsés kézzel, igazi tapintattal vázolja az utolsó negyven évnek úgy viszontagságait, mint örvendetes vívmányait s ügyes fordulattal tér arra a végső következtetésre, hogy Budapestnek, e már is igen tekintélyes fővárosnak, nagygyá s hatalmassá kell lennie, mert emelkedésének s virágzásának nem mesterséges, hanem igazi középponti fekvésénél fogva természeti és természetes fejlesztő okai vannak. Fölemlíti azt az érdekes adatot, hogy az 1851-iki népszámlálás Budapesten 156 ezer lelket mutatott ki, negyven év mulva 1891-ben Budapest lakosainak száma 506 ezer; három és negyedszerte több. Az idegenek forgalma 1885-ben az országos kiállítás alkalmával is nem egészen 3 millió embert tett, a vasuti dijszabásnak Baross miniszter által kezdeményezett leszállítása folytán 1890-ben már megközelítette a 7 milliót. — A második közleményben *Pasteiner* Gyula *Budapest épitkezésének* történetét kezdi meg. Ez valóban alapvető tanulmány, mert első rendszeres és kritikai összeállítása annak, hogy mi történt Budapesten (illetőleg Budán és Pesten) az épités terén 1. a rómaiak korában, 2. az Árpád-házi királyok idejétől Budavár visszavételéig, és 3. Budavár visszavételétől a legújabb időkig. A szakértő mélyre látásával s a tárgykedvelő részletező figyelmével vesz számba Pasteiner mindent, a mi nevezetes, vagy említésre eléggé érdemes; szorgalmasan összegyüjtött adatainak elrendezését vonzó, érdeklődést keltő előadással teszi még becsesebbé. A jeles dolgozat csak a következő füzetben lesz befejezve. — E magukban is élénk változatosságú dolgozatokat 13 művészi rajz diszíti. Kiváló érdekü ezek között a történeti czikkben az első, mely I. Ferencz József ő felsége megkoronázását 1867. junius 8-án a budavári főtemplomban tünteti föl, Székely Bertalan aquerellje után, melyet a magyar miniszterium megbizásából Erzsébet királyné részére készített. *Egyetlen* egykori fölvétel ez e történeti nevezetességü eseményről. Az eredeti kép királyné ő Felsége birtokában van, s Szögyény László miniszter és e honismertető vállalat igazgató-bizottságának elnöke kérte el közlés végett magától a királynétól. Szintén kiváló érdekü kép e füzetben a budavári főtemplom (az ugynevezett Mátyás-templom) képe, mely a befejezéséhez közelgő remek épitményt a megállapított tervek nyomán már egészen kész alakjában mutatja be, *Rauscher* Lajos ismert művészünk szép rajzában. A többi szintén igen sikerült rajzokat *Benczúr* Béla, *Dörre* Tivadar, *Háry* Gyula és *Nádler* Róbert művészeink szolgáltatták. — A magyar államnyomda kiadásában s Révai testvérek bizományában megjelenő füzet ára 30 kr.

A Természettudományi társulat kiadványai. Két szakmunkát bocsátott közre a természettudományi társulat, mindkettő kézi könyv, melyet a természettudományokban tájékozóul használhat a szakember és a nagy közönség is.

Az egyik *A magyar állattani irodalom ismertetése* 1881-től 1890-ig bezárólag, tekintettel a külföldi állattani irodalom magyar vonatkozású termékeire is; összeállitotta *Daday* Jenő, az akadémia tagja s a nemzeti muzeum segédőre. Folytatása az állattani irodalom 1870-től 1880-ig történt összeállításának, s e szerint már húsz év irodalmának kimutatása van a szakemberek előtt. Az utóbbi évtized szakirodalmának fáradtságos összeállítását Daday Jenő teljesítette. Az ismeretterjesztő, szépirodalmi és napi lapok közleményeit azonban nem vette föl a sorozatba, kerülni kivánván a tulságos terjedelmességet. Külön szakok szerint, a szerzők betürendjében jegyezte föl. Legvégül a tartalmat a szerzők betüsoros áttekintésében is összeállította.

A másik munka: *Fizikai egységek*, a természettudományi társulat megbizásából irta *Czógler* Alajos főreáliskolai tanár; két ábrával. A természettudományi társulat kivánatosnak találta oly munka kiadását, mely az abszolut mértékrendszert és annak egységeit rövid és áttekinthető módon tárgyalva, megbizható vezérfonalul szolgáljon a fizikai menynyiségek tárgyalási és előállítási módjában és egyúttal útmutatást nyisson az egységek alkalmazásában és a velök való bánásban. Czógler Alajos szegedi tanárt, ismert természettudományi irót bizta meg a mű megirásával, ki a hasznos kézikönyvet el is készítette. Az egységek és méretek általános elmélete után külön fejezetekben adja az egyes tudományszakokban előforduló mértékrendszereket, számításokat. Végül egy táblázat a geometriai, kinematikai és mekhanikai egységeket és méreteket tünteti föl, függelékül pedig név- és tárgymutató könnyiti a gyakorlati könyv használhatóságát. Ára mindenik munkának külön-külön 2 frt, a társulat tagjai 1 frt 50 krért kapják.

Az erdélyrészi fürdők és ásványvizek leirása, irta dr. *Hankó* Vilmos, kiadta az erdélyrészi Kárpát-egyesület, Kolozsvárt jelent meg 228 lapnyi kötetben és 38 képpel, melyek mind fürdők és források részleteit ábrázolják, s ára 1 frt 20 kr., egyleti tagoknak 80 kr. A fürdőkben és forrásokban gazdag Erdélyrész e monografiájának kiadásával az egylet okvetlenül jó szolgálatot tett, jól választá meg az irót is, ki feladatát buzgón teljesité.

A munka részletesen leirja az erdélyrészi fürdőket, a gyógyító vizeket, ezek gyógyító hatását, összehasonlítva a hasonló természetü külföldiekkel, az oda juthatás és ellátás módját, költségeit, a fürdőkről tehető kirándulásokat és kiránduló helyeket. E mellett bemutatja a fürdők és kiránduló helyek nagy részét képekben is. A következő fürdőkről szól: Al-Gyógy, Al-Vácza, Bábolna, Bibarczfalva, Bodok, Boholt, Borszék, Borvölgy, Csik-Zsögöd, Csonthegy, Déva, Előpatak, Felső-Bajom, Felső-Rákos, Görgény-Sóakna, Homoród, Jegenye, Kászon Jakabfalva, Kérő, Keruly, Kolozs, Korond, Kovászna, Kőhalom, Málnás, Maros-Ujvár, Radna-Dombhát, Radna Szentgyörgy, Szejke, Szóváta, Sztojka, Toplicza, Torda, torjai Büdös, Tusnád, Vízakna, Zajzon. A könyv körülbelül 40 fürdőről és környékéről emlékezik meg.

A franczia forradalom története. Michelet nagyműve teljesen megjelent magyar fordításban. Az utolsó 12-ik kötetet most küldi szét *De Gerando* Antonina urhölgy, ki évek előtt kezdett a lefordításhoz, s önmaga gondoskodott a jeles mű kinyomtatásáról, nem kimélve se fáradságot, se anyagi áldozatot, sőt iskoláknak, ifjusági köröknek és egyeseknek ingyen küldte meg a köteteket. Most, mikor az egész mű le van már fordítva és a közönség kezébe juttatva, De Gerando Antonina urhölgy megérdemli, hogy elismeréssel említsék e jeles franczia mű átültetésére és terjesztésére fordított fáradozásait. Egyes kötet ára könyvárusi uton 2 frt. A kik az eddigi köteteket megkapták, az utolsó kötetért is forduljanak De Gerando Antonina urhölgyhöz, Pálfalván, u. p. Szathmár.

Összhangtan. Zeneelméleti irodalmunk szegény és azért elismeréssel fogadhatjuk *Major* J. Gyula *Összhangtanát*, melyet iskolai és magánhasználatra irt, különös tekintettel a képezdei tantervre. A közoktatásügyi miniszterium a könyvet a képzőintézetek használatára engedélyezte. A mű irálya egyszerü, könnyen érthető; a példák ügyesen vannak megválogatva. Megjelent Nádor Kálmánnál, s ára 1 frt 50 kr.

Folyóiratok. A «*Turisták lapja*» a Kárpát-Egyesület budapesti osztályának dr. *Téry* Ödön és dr. *Thirring* Gusztáv által ügyesen szerkesztett folyóiratából a junius-juliusi szám együtt jelent meg, jól válogatott tartalommal. Első közleménye röviden értesíti az olvasókat, hogy a Kárpát-Egyesület közgyülése elvetette az indítványt, mely az egyesület székhelyét Budapestre kivánta helyezni. A szerkesztőség megjegyzi rá: «Adja az ég, hogy a Kárpát-egyesületnek sohase legyen oka, a tátrafüredi közgyülés határozatát megbánni. Mi pedig tovább haladunk *a magunk utján*!» A czikksort Hanusz István érdekes dolgozata nyitja meg «Hazánk természeti különlegességeiről.» Többi közt a jégárakat ismerteti, meg a vulkán-maradványokat, dr. Pápai Károly az ajnácskői fürdőt és a Várhegyet irja le, Kiss József Lublót ismerteti, dr. Czirbusz Géza, a gyulai magurát mutatja be, a havasok, a Hideg-Szamos völgye és szurdokjai, a villatelepek és az oláhság jellemzésével; végül Wein Dezső a Strázsára (a Zsil völgy körül) tett kirándulását beszéli el. — A «*Természettudományi Közlöny*» augusztusi füzetében Ruzicska Béla a ptomainokról (állati alkaloidák) értekezik; ezt egy közérdekü dolgozat követi «A pygmaeusok regéje» czimen, mely a régi korban emlegetett törpékről, pygmaeusokról szól, s egyszersmind ismerteti az Afrikában legújabban fölfedezett törpe népeket. A harmadik közlemény mutatvány Herman Ottonak Peténvirői megjelent életrajzából. Kondor Gusztáv a csillagászat újabb segédeszközeiről, Veress Endre az élelmi szerek hamisításáról czikkeznek stb. — A «*Földrajzi Közlemények*» nagyobb és kisebb dolgozatai egyformán tanulságosak. Ifj. Schilberszky Károlytól egy ázsiai steppenövény vándorútjának leirása olvasható; Pápai Károly a karancsalji palóczokról jegyez föl jellemző vonásokat, dr Czirbusz Géza alföldünk állóvizeivel foglalkozik. A kisebb közlemények a földrajz és utazás körébe tartozó újabb mozgalmakról adnak hirt. — Az «*Élet*» czimű folyóirat új füzetének első czikke a nők védelmével foglalkozik. Keller Arnold tanulmányt ir a «Kisázsiai vasutak»-ról, *Inczédi* László költeményt «A csillagok» czímmel, Vargha Ilona «Csatavonalban» czimü elbeszélést. Vannak még a füzetben közlemények Diósy Bélától, Szegény Tamástól, dr. Farkas Gyulától stb.

Előfizetési felhivás. Endrényi Lajos szegedi könyvkereskedő előfizetést hirdet a párbaj miatt három évi állami fogházra itélt *Vidats* János költeményeire, melyek szeptember elején *Bánatos hangok* czimen jelennek meg, s 1 frtjával, vagy diszkötésben 2 frtjával rendelhetők meg.

A szinházak megnyitása. Az *operaszinházban* a Szent-István-ünnep netében három előadás lesz, más különben a rendes előadások csak szeptember közepén kezdődnek. A *nemzeti szinházban* sok dolga van most a munkáskezeknek, hogy rendbehozzák a szinház épületét. Az előcsarnokot újra cziczomázzák egy kissé, mert már nagyon megkopott. A nagyobb munkát azonban az épület hátsó szinpad felőli részében végzik. A szinház szeptember elsején nyilik meg. — A *népszinházban* a szokott szünidei tatarozások már nagy részben be vannak fejezve. A tagok egy része is hazakerült már a nyaralásból s minden készen várja az első előadás napját, e hó 16-dikát, melyen a «Sötét titok» kerül szinre.

A budai szinkörben augusztus 11-kén eredeti operette került szinre, «*Királyszöktetés*» czimen. Zenéjét Kerner József, a kassai zeneakadémia igazgatója irta, Klein Hugó német szövegére, mely történeti háttérrel bir, s nehézkes. A zene több része azonban tetszett. Az előadás teljes jó igyekezettel folyt, de hiányos maradt, mert Kerner zenéje az ének és zenekar iránt is nem kevés igényeket támaszt.

A szöveg röviden ez: Oroszlánszivü Rikárdot (Németh János) Lipót osztrák herczeg (Kassai) álarczos bálján, hova kedvese, Guttenstein Felicia grófné (Ledofszki) kedvéért megy el, felismerik s elfogják. Dalnoka (Kiss Mihály) s a grófné segítségével sikerül neki kiszabadulni a trifelszi várból, melynek parancsnokát (Kovács Mihály) fogságba ejtik Rikárd hivei. Az utolsó felvonásban London népe fellázad Földnélküli János ellen s a megjelent Rikárdot ülteti a trónra, ki azután a bitorlónak és hiveinek kegyelmet oszt. A tárgy érdekes, de operett-szö-

Haán Lajos, [grafikus?]

A Bibliotheca Bekesiensis-sorozatban megjelentetik Haán Lajos akadémikus saját illusztrációival ékesített emlékezéseit.

– : Diákkönyvnek ára nincs 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. márc. 5.

~~Haán~~/ Haán Lajos MDK

rajza

Repr:

Békéscsaba látképe 1845-ben.

Dr. Tiborí János: Békésesaba története a Körös-kultura idejétől a felszabadulásig.

Békésesaba. 1960.

27.1.

Haar Ferenc

grafikus

l:

A Pesti Városházán

1934. 12. h. 23. l.

Portólevonást el nem ismerek. fizetések postatakarékpénztár útján eszközlendők.
Portoabzüge werden nicht anerkannt. Zahlungen werden durch Postsparcas

Haár Ferenc

Kőfrenmidödött a
Cirpac magyar csoportjának kiállításán
Tamás galéria 1934.

Tér és Forma
1935. 8. l.

Haár Ferenc

... a Fotóművészet elmúlt évfolyamában olvashattunk ... a magyar szocialista fotózás történetéről ... Ugyanígy a progresszív és szocialista fotósok (Lengyel Lajos, Escher Károly, Tabák Lajos, Haár Ferenc, Kálmán Kata, Langer Klára és mások) harcos művészetéről is az 1919–1944 közötti évek Magyarországán.

Bodri Ferenc: A Fotóművészet című folyóiratról.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 369 ...

Haár Ferenc

... Chatott Derkovitssa ... a magyar „Nyolcak" (Kernstok, Pór) és az „aktivisták" (Uitz, Kmetty) munkássága, valamint az 1930 körül-elsőtorban Kassák „Munka"-körében-kibontakozó szociofotó is (Basch Tibor, Bruck László, Frühof Sándor, Haár Ferenc, Lengyel Lajos).

Dévényi Iván: Új Derkovits-monográfia. (Körner Éva: Derkovits Gyula.)

Jelenkor XII. évf. 3. sz. 1967. márc., 300. l.

Haár Ferenc, képzőművész

– ről nemrégiben monográfia jelent meg itthon

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1970. nov. 781. l.

Haár Ferenc, képrőművész

– munkái a Magyar származási, XX. n-i művészek kiállításán Bp-en

D. I.: Képrőművészet
Vigília, 1970. nov. 781. l.

MDK

Haar Ferenc, ip.müv.

bőrdíszműtervével az 1932 év folyamán meghirdetett I.pályázaton: Butorok és ip.müv. tárgyak a nyertesek közé került.

Pályázatok. 1932. I.pályázat. Ip.m. Értesítő.
MIP.1933. 79.l.

HAÁR Ferenc

HAÁR Ferenc: Vizuális kifejezés a fotográfiában = Fotó, 1989/9. 393 – 397.

ill. rez. R. E. G

[1979-ben írta]
Kossák kiréből indult,
30' 2. jelétől Honolulutban él]

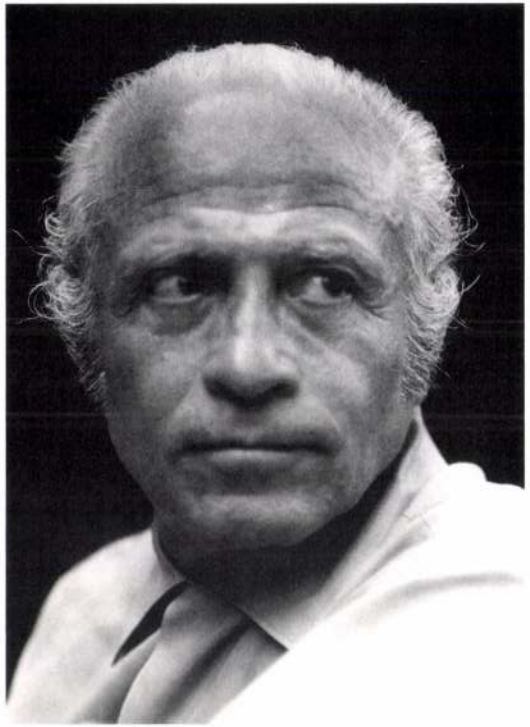

Haár Ferenc belsőépítésznek készült. 1928-ban az Országos Iparművészeti Iskolán Kaesz Gyula tanítványaként szerzett diplomát. 1930-ban bekapcsolódott a Kassák vezette Munka-kör tevékenységébe, tagja, kiállító művésze lett a kör szociofotó-csoportjának. 1934-ben átvette Máté Olga műtermét; portréval, reklámfotóval, idegenforgalmi fényképezéssel foglalkozott. 1937-1939-ben Párizsban dolgozott. 1940-ben Tokióban nyitott műtermet, fényképezett, kultúrfilmeket készített, könyvei jelentek meg. 1956-1959-ben Amerikában, Chicagóban működött. 1960-ban Honoluluban, a Hawaii szigetek fővárosában telepedett le. Fotót tanított az egyetemen, újabb könyvei jelentek meg, további kultúrfilmeket készített. Az 1980-as években többször Magyarországra látogatott, kiállításokon mutatta be több mint fél évszázados munkásságának darabjait. Művészetét négy ország is saját kultúrájának részeként tartja számon.

A Kassák Múzeumban rendezett kiállítás anyagát a művész Budapesten élő unokaöccse, Lengyel János tipográfus, grafikusművész bocsátotta rendelkezésre. Ezt a teljes életművet átfogó anyagot a Kassák Múzeum fotógyűjteményében található eredeti kópiákkal egészítettük ki.

A kiállítást rendezte: Csaplár Ferenc

A kiállítás a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának támogatásával jött létre.

Haár Ferenc, 1980 k. Lengyel Lajos felv. © Lengyel János
A fedélen: Haár Ferenc Mezei munkás c. felvétele, 1931 © Tom Haár

HAAR FERENC

MÚZEUMOK HOSSZÚ ÉJSZAKÁJA

HAÁR FERENC FOTÓI
1930-1990

MEGNYÍLIK

2004. JÚNIUS 26-ÁN, SZOMBATON ESTE 6 ÓRAKOR

BESZÉDET MOND

dr. GÖMÖR BÉLA
EGYETEMI TANÁR

KÖZREMŰKÖDIK

HORVÁTH MÁRIA
ÉNEK

SEBŐ FERENC
NÉPZENE

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 2004. OKTÓBER 3-IG

KASSÁK MÚZEUM

BUDAPEST III., FŐ TÉR 1., ZICHY-KASTÉLY

MÚZEUMOK HOSSZÚ ÉJSZAKÁJA
A KASSÁK MÚZEUMBAN

1033 Budapest, Fő tér 1., Zichy-kastély

2004. június 26-án, szombaton este
18 órakor

ÚJ IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJA

HAÁR FERENC FOTÓI
1930-1990

Beszédet mond dr. GÖMÖR BÉLA egyetemi tanár

Közreműködik

Horváth Mária
ének

Sebő Ferenc
népzene

Haár Ferenc életművét egyik méltatója „egy roppant ívű, a világot átfogó, horizontális távlatú térképhez" hasonlította. Az erdélyi születésű fotográfusnak különleges képessége volt ahhoz, hogy az egymástól távoli s jellegüket tekintve különböző kultúrák központjaiban rövid időn belül otthon érezze magát, művészi tevékenységével újra és újra rangot vívjon ki magának. Világpolgár volt, ám soha nem feledte, hogy a származást, az emberré nevelkedést és a kulturális tradíciót Magyarország jelenti számára. Belsőépítésznek készült.1928-ban az Országos Magyar Iparművészeti Iskolán Kaesz Gyula tanítványaként szerzett diplomát. 1930-ban bekapcsolódott a Kassák vezette Munka-kör tevékenységébe, tagja, kiállító művésze lett a kör szociofotó-csoportjának. 1934-ben átvette Máté Olga műtermét; portréval, reklámfotóval, idegenforgalmi fényképezéssel foglalkozott. 1937-1939-ben Párizsban dolgozott. 1940-ben Tokióban nyitott műtermet: fényképezett, kultúrfilmeket készített, könyvei jelentek meg. 1956-1959-ben Amerikában, Chicagóban működött. 1960-ban Honolulúban, a Hawaii szigetek fővárosában telepedett le. Fotót tanított az egyetemen, újabb könyvei jelentek meg, további kultúrfilmeket készített. Az 1980-as években többször Magyarországra látogatott, kiállításokon mutatta be több mint fél évszázados munkásságának darabjait. Művészetét négy ország is saját kultúrájának részeként tartja számon.
A kiállítás anyagát a művész Budapesten élő unokaöccse, Lengyel János tipográfus, grafikusművész bocsátotta rendelkezésre. Ezt a teljes életművet átfogó kollekciót a Kassák Múzeum fotógyűjteményében található eredeti kópiákkal egészítettük ki.

19 óra

EZ TISZTA HAWAII
(Magyarok Honolulúban)
Zoltán János Péter (rendező) és Martini Tamás (producer)
fimjének bemutatása

20 óra

MŰTÁRGYAK BŰVÖLETÉBEN
Tárlatvezetés az állandó Kassák-kiállításon – Látogatás a Kassák Múzeum raktárában – A legújabb szerzemények bemutatása

Házigazda:
Csaplár Ferenc
igazgató

HAÁR FERENC FOTÓI 1930–1990

Haár Ferenc életművét a 75. születésnapra köszöntőt író Miklós Pál „egy roppant ívű, a világot átfogó, horizontális távlatú térképhez" hasonlította. Az erdélyi születésű fotográfusnak különleges képessége volt ahhoz, hogy egymástól távoli és egymástól különböző kultúrák központjaiban rövid időn belül otthon érezze magát. Világpolgár volt, ám soha nem feledte, hogy a származást, az emberré nevelkedést és a kulturális tradíciót Magyarország jelenti számára.

Vele történt találkozásaim emlékét fölidézve legtöbbször egy nyári délutánra gondolok. Vendége voltam Budapesten élő rokonai Szeréna úti házának kertjében. A teát és a süteményeket kimonóba öltözött, titokzatos szépségű fiatal japán hölgy – mint utóbb tudomásomra jutott, Haár menye – hozta ki a házból. Jelenléte meghajlással kísért halk köszönésre és a rövid szolgálattételre korlátozódott. Ekkor kezdtem sejteni, ám megfogalmazni ma sem tudom, mi az, ami a magyar fotográfust évtizedekre, sőt azóta kiderült, végleges érvénnyel a Távol-Kelet világához vonzotta.

■

Haár Ferenc 1908-ban született a Brassóhoz közeli Csernátfaluban. Édesapja zsinór- és paszománykészítő mester volt, félig művész, félig iparos, ugyanakkor ambiciózus, a lakhely- és környezetváltoztatás nehézségeitől vissza nem riadó ember, aki családját először Nagyatádra, majd Szekszárdra, végül Budapestre vitte. Így Haár gyermekként több alkalommal tanúja és résztvevője volt régi otthon felszámolásának, új környezettel való kapcsolatteremtésnek, élet és hivatás megváltozott körülmények között történő folytatásának.

Az apát a szakmai és egzisztenciális felemelkedésre irányuló szándék késztette a lakóhely-változtatásra. A csernátfalvi iparosból a nagyváros Budapesten a Reich Adolf és Fiai-féle zsinórgyár kézműipari osztályának vezetője lett. A családi legendáriumban volt világkiállításon történt szerelés is: a zsinór- és paszománykészítő mester munkáit 1900-ban Párizsba vitték.

A Váci út külső része, ahol az apa munkahelye és a család lakása volt, kiváltképp alkalmas lehetett a külvárosok népének életével és a nagyipari termelés, a modern technika és a gépek világával történő mindennapi találkozásra. Nem tekinthető véletlennek, hogy a diákkorú Haár a szakirányú képzés lehetőségeit számba véve az Országos Magyar Iparművészeti Iskolára jelentkezett. Belsőépítésznek készült, ám Kaesz Gyulától, az 1920-as évek közepe utáni modern magyar bútortervezés és reklámművészet egyik vezető mesterétől nemcsak szakmát tanulhatott, hanem a képző- és iparművészet szinte minden területére és aktuális problémájára kiterjedő tájékozottságot is.

Tanulmányai befejezése után 1928-tól az építész Gerlóczy Gedeon tervezőirodájában dolgozott, részletrajzokat készített a kivitelezéshez, távlati képeket a megtervezett építményekről, egyidejűleg foglalkozott plakátkészítéssel és reklámgrafikával is, a gyakorlatban kipróbálva mindazt, amit szerkesztés, arányérzék, modernségigény terén Kaesztől megtanulhatott.

A fényképezéssel – mely hamarosan élethivatása lett – a családi körben, gyermekként találkozott először. Apja amatőr fényképész volt, aki jeles események, évfordulók alkalmával szívesen készített felvételeket családjának tagjairól és feltehetően másról is. Haár Ferenc 1928 körül kezdett fényképezni. Részben azért is, mert a tervezőirodában végzett munka, a részfeladatok végzése nem elégítette ki. A fényképezésben vonzotta, hogy a teljes folyamat ura lehet, végig kezdeményezőjeként, irányítójaként a mű megszületésének. Egyik visszaemlékezése szerint első felvételeit falun készítette, legkorábbi képének egy parasztfiúról készült felvételét tartotta. Ugyanakkor a Munkás Testedző Egyesület fotócsoportjának tagjaként ipari témájú felvétellel lépett először a nyilvánosság elé.

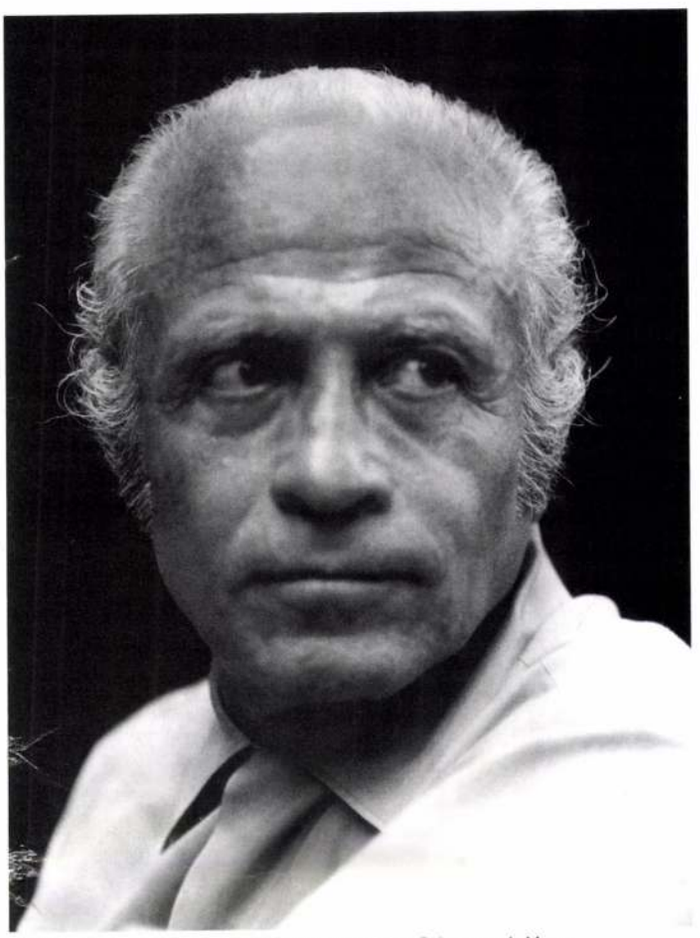

Haár Ferenc, 1980 k. / Lengyel Lajos felv. © Lengyel János

Erre a Kassák által szerkesztett Munka című folyóirat 1930 júniusi számában került sor. Haárt ipariskolai osztálytársa, Juhász László belsőépítész vitte el a folyóirathoz kapcsolódó Munka-kör egyik rendezvényére. Olyan mozgalommal ismerkedett meg, mely elméleti megnyilatkozásaiban és gyakorlati tevékenységében fogékony volt az avantgárd kísérletező szelleme és új kifejezőeszközei iránt, ám legfontosabb feladatának az ifjúmunkásság és a baloldali érzelmű diákság politikai és kulturális nevelését, a társadalmi küzdelmekre történő fölkészítését tartotta. Haár Kassákkal találkozva az avantgárd legjelentősebb hazai személyiségével került kapcsolatba, Kepes György, Trauner Sándor, Korniss Dezső, Vajda Lajos és Hegedűs Béla személyében pedig olyan képzőművészekkel, akik műveik avantgárd jellege miatt kényszerültek otthagyni a képzőművészeti főiskolát.

Haár rögtön bekapcsolódott a Munka-kör szervezeti életébe. Részt vett a beszélgetésekben, vitákban, tagja lett a szavalókórusnak és a népdalkórusnak, majd 1930 őszén a Munka-kör szociofotó-csoportjának. E csoportban – Bass Tibor, Gönci Sándor, Lengyel Lajos és mások társaként – tanulta meg Gró Lajos és mindenekelőtt Kassák Lajos érveit elfogadva, hogy a fotó baloldali művész számára az emberformálás eszköze, rádöbbentő, mozgósító hatása révén társadalmi tett, a világ megváltoztatására, egy új életforma létrehozására irányuló szándékot kell fölébresztenie nézőjében. Hogy világnézetet kifejező hatást tárgyszerűségével, megismerésre és megismertetésre törekvésével tud elérni, mégpedig a fotóművészet sajátos eszközeinek alkalmazásával. Haár ekkori képein – akár embert, akár munkafolyamatot, akár munkaeszközöket, gépeket örökítenek meg – rögtön feltűnik a nézőpont, a kivágat tudatos alkalmazása. Legjobb példa erre a Mezei munkás címmel ismert felvétel, melyen a rekkenő nyári melegnek kitett, a mezítlábas létezéshez szoktatott emberi lábfej a vasvilla acélfejével sajátos

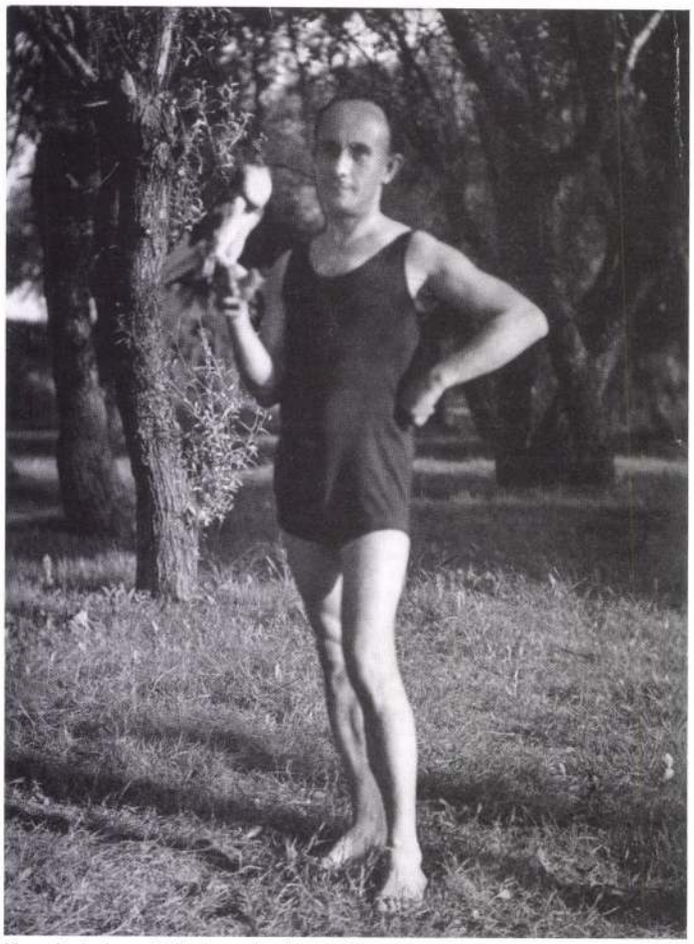

Kassák Lajos a Tóbiás galambbal / Dunakanyar, 1937

csendéletet alkotva egyszerre képes társadalmi helyzetet, személyes sorsot, továbbá a fotográfus érzelmeit, állásfoglalását kifejezni.

Haár világnézeti, alkotói tudatosságát jelzi, hogy az általa és társai által vallott programot 1931 márciusában folyóiratcikkben is szükségesnek érezte megismertetni. Az alkalom erre a Munka első fotókiállítása volt, melyet újabbak követtek: áprilisban a Kovács Szalonban, 1932 februárjában az Atelier Személynök utcai helyiségében, márciusban Bécsben és Pozsonyban, április elején Szolnokon. Ez utóbbit a rendőrség betiltotta, mintegy visszaigazolva mindazt, amit Haár egy évvel korábban a „szocialista fotográfus" céljairól megfogalmazott. Arról akkor még sem Haár, sem társai nem tudhattak, hogy tevékenységükre az államhatalom szervezetei és ezek miniszteri rangú vezetői már a pozsonyi kiállítás kapcsán fölfigyeltek. A szolnoki tárlat betiltásának indoka az volt, hogy a képek összeválogatása, elhelyezése és felirata „a legféktelenebb izgatást tartalmazza a társadalmi rend, az osztályok és kormányzat ellen".

Hogy Haár idáig eljutott, jórészt Kassáknak volt köszönhető. Haár fél évszázad múlva, világhírű művészként is úgy nyilatkozott, hogy fotográfusként Kassáktól kapta a legtöbbet. Attól a Kassáktól, aki egy-egy kép kapcsán és általában is hozzáértéssel mondott véleményt a fotóművészet esztétikai, szakmai kérdéseiről, s aki mintegy zsűrizte Haár és társainak felvételeit. Hogy Kassák nemcsak esztétaként, hanem politikusként, az ifjúmunkásság és diákság nevelőjeként is milyen elementáris hatással volt Haárra, arról Haárnak a Munka 1932. januári számában megjelent A szocialista nevelés című írása tanúskodik. Elegendő ebből néhány mondatot elolvasni, kiderül: Haár azokat a nézeteket fogalmazta meg, melyeket akkortájt Kassák tézisregényekben, vitacikkekben hirdetett.

A Munka szociofotó-csoportjának 1932 tavaszán megjelent A mi életünkből című fotókönyvében Haár hat felvétellel szerepelt. A szakmai elismerés jele volt, hogy a kötetet szerkesztő és tipografizáló Kassák nyitóképnek Haár munkásfej és hídszerkezet egy képpé alakításával létrehozott fotómontázsát helyezte.

Haár nemcsak vitákat kiváltó irodalmi és képzőművészeti alkotások szerzőjét, mozgalmak vezetőjét, a baloldali érzelmű ifjúság nevelőjét látta Kassákban. Fölfedezte benne az érdekes fotótémát is. Róla, továbbá a feleségről, Simon Jolánról és az anyáról, a „Mutterkáról" készített felvételeivel különleges pillanatokat megörökítve mintha a külvilág elől gondosan őrzött titkokat törekedne fölfedni, vagy legalábbis új vonásokkal gazdagítani fotói szereplőiről az akkori köztudatban élő képet. Akik tudják, mi történt Kassák és Simon Jolán között az asszony öngyilkossága előtti években, hónapokban, azok tanúskodhatnak arról, mennyi mindent kifejez, mennyire pontos látlelet két ember kapcsolatáról az a felvétel, mely a házaspárról készült 1937 márciusában, Kassák 50. születésnapja alkalmából.

A Munka-kör nemcsak ismeretek, tapasztalatok megszerzésének szervezeti kerete volt, hanem baráti, családi kapcsolatok létrejöttéhez alkalmas közösség is. Haár itt kötött életre szóló barátságot Lengyel Lajossal és Kepes Györggyel, a kör rendezvényeire látogató lányok egyikét választotta társul, majd feleségül és portréinak egy részéhez modellül is. Pápa Irén arca látható Haár egyik legismertebb képén, a Napfürdőző című felvételen.

■

A Munka-kör szociofotó-csoportjának tagjai közül Haár volt az egyetlen, aki a fényképezést kizárólagos hivatásának választotta. Már Gerlóczy műtermében dolgozva készített épületfotókat. Építészeti ismeretei, a modern képzőművészet világában való tájékozottsága, az avantgárd fotográfiák és az új orosz filmek hatására kialakult ízlése kiváltképp alkalmassá tették őt a hazai modern építészek, Kozma Lajos, Molnár Farkas, Fischer József és mások új épületeinek fényképezésére. A magyar építészet- és fotótörténet számára egyaránt becses dokumentum az a felvételsorozat, melyet Haár Molnár Farkas 1936-ban épült Pasaréti út 7/a szám alatti társasvillájáról készített.

Az építész Kozma Lajos segítségének volt köszönhető, hogy Haár 1934-ben saját műteremhez jutott. Kozma beajánlotta őt a szakmától életkora miatt búcsúzni készülő Máté Olgához. Haár a Máté Olga Veres Pálné utcai műtermében töltött egy év próbaidő után mestervizsgát tett. Átvehette a műtermet, s mint Haár Stúdiót működtette tovább. Ekkor már nemcsak szociofotóval és építészeti fényképezéssel foglalkozott, hanem reklámfotóval és idegenforgalmi fényképezéssel is. Barátai biztatására és az idegenforgalmat irányító szervezetek fölkérését elfogadva vidékre, a néprajzi hagyományokat, a paraszti tradíciókat őrző tájakra, településekre ment fényképezni: Kiskunhalasra, Kisbérre, Bábolnára és a Hortobágyra. A szociofotósként és épületfényképészként szerzett szakmai tapasztalatai, stílusérzéke megóvták attól, hogy a hagyományos életformával kapcsolatos jeleneteket fényképezve engedjen a festőiségre irányuló kísértésnek. Ekkori képei a magyar fotográfiában az 1930-as évek közepére létrejött kiegyenlítődést jelzik: befejeződött a merész kísérletezések korszaka, ugyanakkor a festőiségre törekvő fényképezés is elmozdult a tárgyszerűség irányába.

A kiegyenlítődés, a mindkét oldalon észrevehető ízlésváltozás jele, hogy Haár sikereket ért el hivatalos pályázatokon: az 1934. évi budapesti Ipari Kiállításon Falusi nagymama című képéért bronzérmet kapott, két év múlva az IBUSZ országos fényképpályázatán – föltehetően a Szent István Bazilika tornyából kitekintve fotografált budai látképért – elnyerte az első díjat. A Budapestről 1935-36-ban készített utcakép-sorozat legjobb darabjai azok, amelyeken Haár a közismert, mindennapi látványt szokatlan nézőpont, merész képkivágás alkalmazásával és különleges pillanat kiválasztásával törekedett a fölfedezés élményét nyújtó valóságként megörökíteni.

1936-ban pályázat eredményeként nagyszabású feladatot kapott: a Műcsarnokban rendezendő Magyar Nemzeti Nyomtatványkiállítás installációjához fényképsorozatot kellett készítenie a nyomdaipari gyártás teljes folyamatáról. A feladatot azért is szívesen vállalta, mert a tervezett képsorozatnak már megvoltak az előzményei eddigi munkásságában: azok a gépeket, anyagokat, munkafolyamatokat ábrázoló felvételek, amelyeket Haár még a Munka-kör szociofotó-csoportjának tagjaként készített. Évtizedek múlva is eleven emlék volt számára,

hogy a szokatlan méretű nagyításokat feleségével lakásuk fürdőszobájának kádjában készítették el. Érdekes egybeesés s Haár korabeli munkásságának egyik lehetséges szakmai megítélését jelenti, hogy az 1937-ben Budapesten rendezett, majd tovább vándoroltatott nemzetközi fotókiállítás zsűrije Haár munkái közül gép-munkafolyamat témájú felvételt fogadott el bemutatásra.

A nemzetközi szaksajtó 1936-ban kezdte közölni felvételeit. Ebben az évben a Gebrauchsgraphik, a Budapester Rundschau és a Commercial Art and Industry, 1938-ban ismét a ebrauchsgraphik, továbbá az Art and Industry és a The Studio ott válogatást idegenforgalmi és reklámfotóiból. A The dioban történt szereplés azért volt különösen fontos, mert a szerte ismert londoni szakfolyóiratban Rosner Károly rról írott cikke is megjelent. A külföldi szakmai elismerés zal folytatódott, hogy a londoni Victoria and Albert Museum ásárolt Haár reklámfotóiból.

■

A pályázatokon való szereplésnek, az idegenforgalmi kiadványokban történő megjelenésnek volt köszönhető, hogy Haár 1937. évi párizsi világkiállítás magyar pavilonja számára a ndezőktől megbízást kapott két felvételéről nagyítás zítésére. A kópiák elküldését párizsi utazás követte. Haár tudott betelni azzal, amit Párizsban látott. A világkiállítás njai közül leginkább a japánoké tetszett, az az épület, a Le Corbusier párizsi irodájában dolgozó Junzo a tervezett. Különleges élményt jelentettek a párizsi kkal való találkozások, a megismerkedés Victor el, Csáky Józseffel, Brassaival. Mind a szociofotós, egenforgalmi fényképész bőven talált megörökíteni ia fővárosban. Megszületett Haár elhatározása: nek.

oztatásnak nemcsak szakmai okai voltak. Haárt gtalansággal töltötte el mindaz, ami ekkor a életben és a határokon túl történt: a nyilas e, az első zsidótörvény benyújtása, Ausztria t csapatok megjelenése a nyugati országak köszöntött be, amikor Magyarországon mű író és művész fenyegetve érezte magát. k budapesti műtermüket, s Párizsban ncia fővárosban tartózkodó Cserépfalvi n filmforgalmazó cég Párizsban dolgozó lt leginkább segítségükre. Cserépfalvi es próbafelvételnek köszönhetően Haár Modes című divatmagazin munkatársa sba látogató japán írókat, művészeket, ereket küldött portrét készíttetni Haár m alatti műtermébe.

lt első felvételei közül néhányat a ából ismerhetett meg a magyarország. A pénzkeresetet, az újabb és újabb sító portrékészítés nem elégítette ki zőgépével a várost akarta birtokba cia nézői számára bebizonyosodhatis meglát, amit helyi lakos nem vesz képeinek vagy épp a Szajna-parti elsorozatának saját korai műveiben előzményei: a budapesti felvételrgász-horgászás témájú fényképben, vében jelent meg.

érzékeltetni törekedett azt a feszültszély nyomán a francia fővárosban day és a Kritikus idők című kép pontagáltak a nyugat-európai demokrának, a Hitler vezette Németország újabb híreire. Mint az 1930-31-ben na és a nézőpont kiválasztása révén , a cselekvésre késztetés szándéká-

yképezéssel. A háború kitörésekor francia hadseregbe. Ekkor derült ki, hogy a személyazonosságát igazoló iratok érvényessége lejárt. A francia kultúra és a francia nép fegyveres szolgálatra is kész barátja a hatóságok szemében bizonytalan helyzetű idegenné vált. Haár a Párizsból szintén távozni kényszerülő Kawazoe rábeszélésének engedve úgy döntött, elhagyja Európát, a Tokióban folytatja munkáját.

■

Már a Párizsban történt letelepedése után egyre jobban érdekelte, amit Japán mindennapi életéről, kultúrájáról a francia fővárosban megtudni lehetett. Japán éttermekbe, japán filmek bemutatóira járt, kíváncsian hallgatta Kawazoe felesége, a zongoraművész Chieko Hara elbeszéléseit, beszámolóit. A kiutazást a tokiói Nemzetközi Kultúra Társaságtól Kawazoe közbenjárására érkezett meghívólevél tette lehetővé.

Haár 1939. december 1-jén indult útnak, s hat hetes hajóút után érkezett meg Tokióba. Kawazoe segítségének köszönhetően pár hónap múlva már kiállítása nyílt a Shirakiya áruház igényes tárlatairól ismert galériájában. Azért is különleges esemény volt ez Haár életében, mert tíz évnyi munkásság után most léphetett először önálló bemutatóval a nyilvánosság elé. A kedvező fogadtatásnak köszönhetően Haárnak sikerült kiadót találnia az Úton Kelet felé és a Magyar képeskönyv című kötete számára. Ez utóbbi kiadvány, melynek magyaros motívumokkal ékesített borítóját Haár felesége, Pápa Irén tervezte, s melyben a magyar tradicionális életformáról, a Hortobágyról, a Badacsonyról készült felvételek többségét kottával, magyar és japán szöveggel közölt egy-egy népdalrészlet vezeti be, megrendítő hatású emléke annak, hogy ez a világ másik felére került, odahaza származása miatt ekkor már másodrendű állampolgárnak számító művész minden tőle telhetőt megtett hazája tájainak, hagyományainak, népének megismertetése, az érdeklődés és szimpátia fölkeltése érdekében. Tokió belvárosában bérelt hazában japán barátaival a magyar-japán kulturális kapcsolatok ápolására társaságot alapított, fotográfusként segítséget nyújtott magyar szépirodalmi alkotások, zeneművek népszerűsítéséhez.

A tradíciókhoz, a népélet jellegzetes témáihoz már Magyarországon vonzódó, megörökítésüket fotográfusi feladatnak tartó Haár Japánban egy másik kulturális örökséggel, egy más tradíció létezésének jellegzetes formáival találkozott. További munkásságának legnagyobb része e találkozás nyújtotta élményre vezethető vissza. A hagyományokhoz való ragaszkodás volt az, amit Haár az új környezettel ismerkedve a befogadó ország lakosainak tulajdonságai közül a legvonzóbbnak s vizuális megörökítésre leginkább alkalmasnak tartott. Ugyanakkor ismét meg kellett tapasztalnia, hogy a háború a kölcsönös bizalmon és tiszteleten alapuló kapcsolatrendszer összeomlásával jár. A japán-amerikai hadbalépés után Haár a hatóságok számára megint ismeretlen szándékú külföldivé vált, akit a katonai rendőrség még a Tokiótól mesze kijelölt új tartózkodási helyen is mint potenciális kémet állandó megfigyelés alatt tartott s rendszeresen ellenőrzött. A fotográfus számára nehezen elviselhető volt, büntetésnek számított, hogy nem fényképezhetett. A napi élelmiszerszükséglet megszerzése érdekében folytatott cserebere szomorú epizódja volt, hogy Haár fényképezőgépet cserélt el egy zsák krumpliért.

Közben Tokióban a bombázások következtében Haár szinte teljes negatív-anyaga megsemmisült. Jellemző Haár ekkori helyzetére, hogy néhány napos tokiói látogatáshoz is engedélyt kellett kérnie a japán katonai hatóságoktól. A háború befejezése után Haár a Japánt megszálló amerikaiak kérésére először a japán katonákat Kínából hazaszállító hajókon – mint később elnevezte, a „halálhajókon" – fényképezett: védőmaszkban, ahogyan a többnyire fertőző betegségben szenvedő katonákat a hajóra küldött orvosok vizsgálták és kezelték. Ezt követően az amerikai főhadiszálláson a civil információs és nevelési részlegnél dolgozott. Fél év múlva kapott engedélyt arra, hogy családját, feleségét, két fiát és lányát a fővárosba hozza. Új amerikai barátai segítségével ismét fotóstúdiót nyitott Tokióban, s házat bérelt a főváros melletti Kamakura nevű település körzetében. A házukba látogató amerikai és japán barátaik biztatására

felesége 1950-ben Tokió belvárosában, a Ginzán magyar éttermet nyitott, mely Irén Magyarországa néven a japán és külföldi írók, művészek népszerű találkozóhelyévé vált.

1948 után Haár érdeklődése ismét a hagyományos japán élet felé fordult. Nemcsak fényképfelvételeket készített, hanem intézmények, cégek megbízásából filmeket is: a Hamajo nevű halászfaluról (1948), Japán turisztikai látnivalóiról (1950), a Japánban tanuló egyetemisták életéről (1951), Japán művészetéről (1953), a japán kalligráfiáról (1955). Egymás után jelentek meg fotósorozatait közreadó könyvei: a hagyományos japán színházról (1952), a japán gyöngyhalász-buvárlányok és a gésák életéről (1954). Még a háború kitörése előtt, 1941-ben jelentek meg kötetbe gyűjtve a japánok legendákkal övezett hegyéről, a Fudzsijamáról készült felvételek. Már az is szakmai bravúr volt, hogy Haár egyik vagy másik téma fényképezéséig eljutott. Haár humanizmust, elhivatottságot, a partner iránti tiszteletet sugárzó egyénisége volt szükséges ahhoz, hogy a meztelen felsőtesttel dolgozó gyöngyhalász-lányokról, a visszavonultan élő zen-buddhista filozófusról, D.T. Suzukiról és a japán császár közember számára megközelíthetetlen öccséről és ennek feleségéről felvételek készülhessenek.

Nem lehet csodálkozni azon, hogy Haárt sem hagyta érintetlenül a tradíciók sokasága, Japán jelenkori életét is nagyban meghatározó ereje. Tapasztalatai, élményei hatására híve lett a zen-buddhizmusnak.

■

Haár gyermekeik majdani iskoláztatására gondolva úgy vélte, célszerű lenne Japánt elhagyniuk és valahol az Egyesült Államokban élniük. Mikor egy amerikai művészeti folyóirat Japánba látogató szakíróitól Chicagóba szóló meghívást kapott, örömmel vállalkozott az utazásra. Az 1956-ban pár hétre vagy hónapra tervezett látogatásból csaknem négy évi tartózkodás lett. Haár egymás után kapta az ottani intézményektől a megbízásokat, s alkalma nyílt munkái nyilvános bemutatására is. A New-York-i Modern Művészetek Múzeuma már 1956-ban megvásárolta egyik amerikai felvételét. Legalább ekkora elismerés volt, hogy Haár a „Chicago modernizálásáért" jelszavával meghirdetett fotópályázaton a Mies van der Rohe épületegyütteséről készített fényképpel elnyerte az ezer dolláros első díjat. Kiállítást rendezhetett a chicagói Művészeti Intézetben, könyvtárban és egyetemen. Találkozott Amerikába került magyar barátaival, a Munka-körben megismert Kepes Györggyel, a budapesti Hungária Nyomda egykori vezetőjével, Kner Alberttel, akitől annak idején a nagyszabású műcsarnoki megbízást kapta. Kner fölkérésére egy csomagolóanyagot gyártó cég vezető fényképésze lett, reklámfotókat, reklámfilmeket készített. Haár állandó szellemi készenlétét, a szokatlan feladatok megoldására való készségét bizonyítja a chicagói fiatalkori bűnözésről 1959-ben forgatott dokumentumfilm, mely nemcsak a témáról ad jelenségeket megmutató, összefüggéseket föltáró képet, hanem érzékeltetni képes készítőjének igazságkereső szenvedélyét, humanizmusát is, azokat a tulajdonságokat, melyek már a hazai szociofotó-korszakban jellemezték őt.

További sorsát újabb megbízás teljesítése során történtek döntöttek el. A chicagói Művészeti Intézet fölkérésére filmet készített James Michener amerikai író japán fametszetgyűjteményéről. A kísérő-magyarázó szöveg felvételére meg kellett látogatnia a Hawaii-szigeteken dolgozó írót. Haár a világnak e távoli, földrajzi, éghajlati adottságait, hagyományait, a modern élet feltételeinek megteremtése terén elért eredményeit tekintve vonzó szegletét már az első élmények hatására annyira megszerette, hogy döntött: végleg elhagyja Japánt, s családjával Honoluluba költözik.

■

Haár 1960-ban telepedett le családjával az Egyesület Államok 50. tagállamának fővárosában. Fotográfusként itt is először a tradícióval kapcsolatos témával, a hagyományos Hawaii-szigeteki táncokkal kezdett foglalkozni. 1961-ben készítette el a Hawaii Művészeti Akadémia megbízásából és a New York-i Rockefeller Alapítvány támogatásával a Hula ho'olaulea – Hawaii hagyományos táncai című filmjét. 1962-ben Hawaii ananászvidéke, 1963-ban A másik nyelv címmel forgatott újabb dokumentumfilmet.

Hawaii kulturális életében rangot jelentő pozíciót egy japán megbízásból Japánról készített dokumentumfilmmel sikerült megszereznie. Az 1964. évi tokiói olimpiai játékokra készülő ország turisztikai szervezetei dokumentumfilmmel szándékoztak bemutatni a vendégként érkező sportbarátoknak Japán kulturális nevezetességeit. A forgatókönyv megírására és a rendezésre Kawazoe javaslatára Haárt kérték fel. Haár a filmst vezető munkatársaival beutazta Japánt, majd hozzáfogott é legnagyobb vállalkozásához. A Szimbólum és mítosz cím elkészült filmet először a japán televízióban mutatták be április 30-án, a császár születésnapján. A kedvező fogadt hatására a filmet – jóllehet Haár külföldi állampolgár volt – m japán alkotást benevezték a Velencei filmfesztiválra. Az olimpi játékok után Kawazoe megszervezte a film Honoluluban törté bemutatását. Erre a japán konzulátuson került sor. A hatásra a sikerre jellemző, hogy Haárt rögtön meghívták a Haw Egyetemre fényképezést tanítani. Haár az újabb megbízásc nak eleget téve 1966-ban Hawaii ázsiai örökségéről, 1968-b az Aala nevű településről, 1976-ban Hawaii művészei készített filmet. Alkotásaival kétszer is elnyerte a washingt CINE aranyérmét.

Természetesen fényképezett is. 1972-ben Hawaii leg 1974-ben és 1977-ben Hawaii művészei, 1985-ben Luahine címmel jelentette meg kötetbe rendezve egy-e telsorozatát. 1986-ban 1950 után Japánban készített fe el szerepelt a D.T. Suzuki tiszteletére meg emlékkönyvben. 1962-től egyéni kiállítások sor Honolulu kulturális intézményeiben. 1984-ben élet emlékezett meg pályakezdésének 50. évforduló pályája kezdetét e jubiláris rendezvény dá budapesti Haár Stúdió megnyitásától számít az életműkiállítás után megkapta a „Hawaii élő kincse" címet.

Magyarországi rokonaival, barátaiva események ellenére kapcsolatban mara 1941-ben is küldött újabb felvételeiből b tatásul. A háborús viszonyok ellenére si Út Kelet felé és Magyar képeskönyv c és barátjával, Lengyel Lajossal évtiz Lengyel írta annak a kötetnek a szöv Kiadó 1969-ben Haár fényképeiből m olvasók háború utáni generációi e ki tudomást Haár munkásságáról. Kép először az 1972-ben a Műcsarnokb szülőföldnek című tárlaton és a Bu dezett egyéni bemutatón voltak láth megszűnt Fotóművészeti Galériáb Budapest Galériában nyílt egyéni kiá

Az 1960-as évek második felétől rendszeresen hazalátogatott. Az 198 pülés gondolatával foglalkozott, M volna megjelentetni önéletírását és legjavát tartalmazó újabb kötetét. Ö Magyar Fotóművészek Szövetsége tette ki.

A rázúduló súlyos betegség terhé viselte. 84 éves korában, még az A előtt jegyezte le önéletírásának uto gyok a Gondviselésnek mindazért gezhettem és az életért, amit meg kiváltság. Élni megismételhetetlen, mindig itt van velem. Fényképeim sohasem múlnak el." 1997. decemb korában Honoluluban.

Kiállításunk anyagát Haár Ferenc E Lengyel János bocsátotta rendelkez átfogó kollekciót a Kassák Múzeum fo eredeti kópiákkal egészítettük ki.

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

1 Lépcsősor építése közben / 1929 k.
235 x 180 mm – Lengyel János tulajdona
2 Hídállványzat / 1930 k.
302 x 240 mm – A hátoldalon HF tintaírású aláírása
Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-86.10.
3 Formába öntött vas vizsgálata / 1930 k.
233 x 170 mm – A hátoldalon HF ceruzaírású rájegyzése és bélyegzője – Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-88.5.
4 Kislányfej / 1930 k.
238 x 178 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-88.6.
5 Koldus / 1930 k.
79 x 69 mm – A hátoldalon Kassák Lajos ceruzaírású nyomdai utasítása
Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-81.197.
6 Simon Jolán / 1930 k.
135 x 85 mm - Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-86.84.
7 Mezei munkás / 1931
242 x 305 mm – A hátoldalon Máté Olga műtermének bélyegzője – Lengyel János tulajdona
8 Ruhamosás
195 x 125 mm – A hátoldalon HF tintaírású rájegyzése és a T.v. Mindszenty Internationale Photodienst Berlin bélyegzője
Lengyel János tulajdona
9 Építkezésen / 1932
240 x 180 mm – Lengyel János tulajdona
10 Ifjumunkás / 1932
404 x 295 mm – A hátoldalon HF ceruzaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona
11 Sorbanállás / 1932
245 x 180 mm – Lengyel János tulajdona
12 Cigányanya gyermekeivel / 1933–1934
400 x 300 mm - Lengyel János tulajdona
13 Kassák Lajos / 1934 előtt
a) 295 x 240 mm – Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-84.3.
b) 131 x 85 mm – Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-85.26.
14 Fürdetik az öreg lovat / 1934
332 x 250 mm – J.j.l.: Foto: Haar
Lengyel János tulajdona
15 Vezetik a fehér lovat / 1934
194 x 182 mm - Lengyel János tulajdona
16 Gázlámpa-gyújtás / 1935
242 x 180 mm – A hátoldalon HF ceruzaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona
17 Kenderszárítás / 1935
220 x 173 mm – J.j.l.: Foto: Haár Ferenc
Lengyel János tulajdona
18 Badacsony / 1935
300 x 242 mm - Lengyel János tulajdona
19 Falusi nagymama / 1935
400 x 300 mm - Lengyel János tulajdona
20 Munkában a locsolókocsi / 1935 k.
180 x 245 mm - Lengyel János tulajdona
21 Havas ágak / 1935 k.
302 x 298 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Lengyel János tulajdona
22 Simon Jolán / 1935 k.
135 x 87 mm – Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-86.83.
23 „Mutterka" (Kassák Lajos édesanyja) / 1935 k.
285 x 235 mm – A hátoldalon HF tintaírásával: „Mutterka" – Haár Ferenc – Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-86.14.
24 „Iric" (Pápa Irén) / 1935 k.
285 x 223 mm – Lengyel János tulajdona
25 „Iric" (Pápa Irén) / 1935 k.
303 x 246 mm - Lengyel János tulajdona
26 A síelő Relli / 1935 k.
303 x 297 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és az Exposition Internationale de Photos de Neige címkéje, 1938–1939
Lengyel János tulajdona

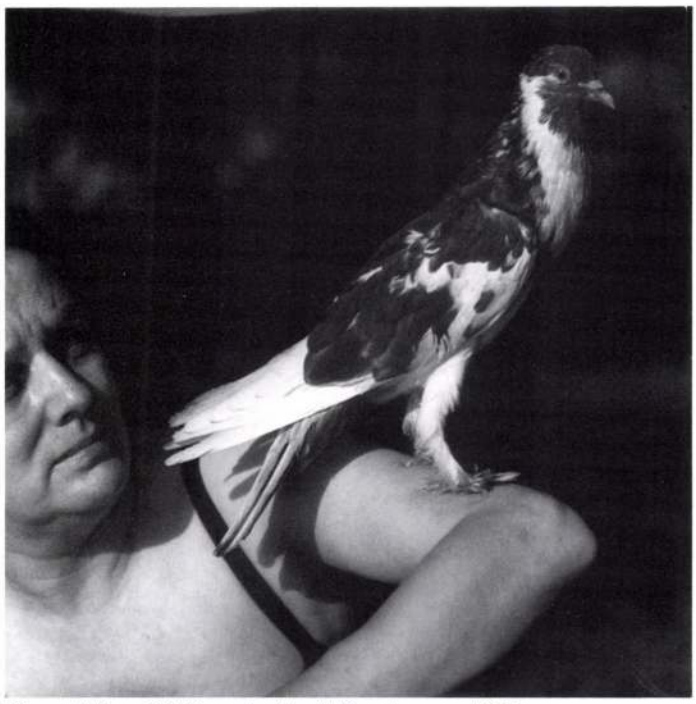

Simon Jolán a Tóbiás galambbal / Dunakanyar, 1937

27 Téli táj / 1935 k.
400 x 400 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és tintaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona
28 Napfürdő (Pápa Irén) / 1936
313 x 300 mm – A hátoldalon HF tintaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona
29 Aluljáró a Lánchíd budai hídfőjénél / 1936
176 x 182 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Lengyel János tulajdona
30 Árnyékok az esős úton / 1936
243 x 180 mm - Lengyel János tulajdona
31 A Margit-híd jégzajlás idején / 1936
180 x 245 mm - Lengyel János tulajdona
32 Esős budapesti utcarészlet / 1936
190 x 180 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Lengyel János tulajdona
33 A pestújhelyi OTI munkáskórház Fischer József és Molnár Ferenc tervezte személyzeti épülete / 1936
179 x 232 mm
Magyar Építészeti Múzeum [=MEM], ltsz.: 74.01.
34 Molnár Farkas Pasaréti út 7. szám alatti társasvillája / 1936
a/ 234 x 172 mm, MEM ltsz.: 74.01.123. b/ 232 x 174 mm, MEM ltsz.: 74.01.124. – c/ 176 x 235 mm, MEM ltsz.: 74.01.120, - d/ 176 x 235 mm, MEM ltsz.: 74.01.120. – e/ 176 x 190 mm, MEM ltsz.: 74.01.12
35 Csapolás az öntődében / 1936
300 x 415 mm – A hátoldalon HF ceruzaírású rájegyzései
Lengyel János tulajdona
36 Rézlemez-vágó / 1936
400 x 300 mm – A hátoldalon HF tintaírású rájegyzései, bélyegzője, továbbá az 1937–1938. évi nemzetközi fényképkiállítás torinói és milánói címkéi és az U.S.I.A.F. trieszti tárlatának címkéje
Lengyel János tulajdona
37 Textilgyártó gépsor / 1936
182 x 245 mm - Lengyel János tulajdona
38 Papírgyártás / 1936
380 x 275 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése, továbbá az 1938. évi ljubljanai nemzetközi fotókiállítás bélyegzője – Lengyel János tulajdona
39 Papírtekercsek rotációs nyomáshoz / 1936
327 x 174 mm – A hátoldalon HF ceruzaírású rájegyzései
Lengyel János tulajdona

Koldus / 1930 k.

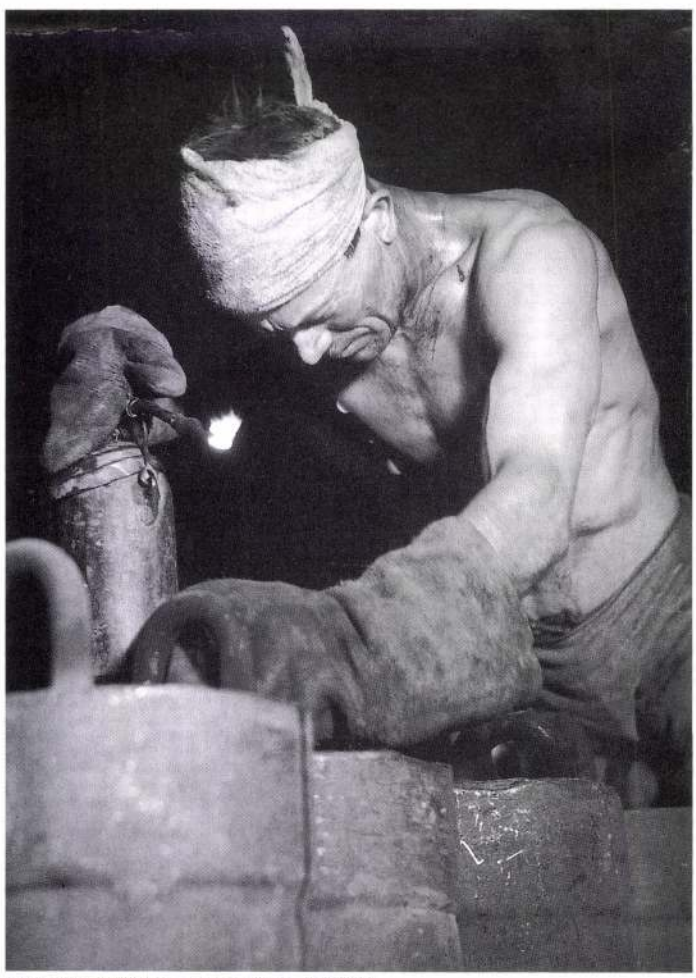

Formába öntött vas vizsgálata / 1930 k.

40 Nyomdai fotóreprodukciós gép / 1936
323 x 240 mm - Lengyel János tulajdona
41 Nyomdaforma festékezése / 1936 k.
320 x 241 mm – Lengyel János tulajdona
42 Könyvkötés (Kner Erzsébet) / 1936 k.
178 x 233 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Lengyel János tulajdona
43 Koestlin gyermekkétszersült (Reklámfotó) / 1936 k.
241 x 182 mm - Lengyel János tulajdona
44 Téli utca a Vigadó előtt / 1936 k.
243 x 180 mm - Lengyel János tulajdona
45 Csepeli kikötő / 1936 k.
180 x 120 mm - Lengyel János tulajdona
46 Újságnyomás nyomdai kliséi / 1937
242 x 180 mm - Lengyel János tulajdona
47 Az ötvenéves Kassák Lajos / 1937/1992
237 x 182 mm – Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-92.3.
48 Az ötvenéves Kassák Lajos / 1937/1988
242 x 178 mm
A hátoldalon HF tintaírású aláírása és rájegyzése
49 Kassák Lajos és Simon Jolán / 1937/1992
176 x 241 mm – Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-92.4.
50 Kassák Lajos kalapban, kabátban / 1937/1992
237 x 182 mm – Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-92.1.
51 Kassák Lajos a Tóbiás galambbal / Dunakanyar, 1937/1980
239 x 180 mm – A hátoldalon HF tintaírású aláírása
Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-2001.53.
52 Simon Jolán / 1937
135 x 85 mm – A hátoldalon Kassák Lajosné ceruzaírású rájegyzése
Kassák Múzeum, ltzs.: KM-F-86.82.
53 Simon Jolán a Tóbiás galambbal / Dunakanyar, 1937
182 x 185 mm – Kassák Múzeum, ltsz.: KM_F-86.165.
54 Haár Ferenc portréja – Pápa Irén felvétele / 1937
184 x 120 mm – Lengyel János tulajdona
55 Az Eiffel-torony a Trocadéróról / 1938
248 x 196 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona
56 Párizsi néger fiú / 1938
405 x 300 mm – A hátoldalon HF tintaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona
57 Párizsi filmplakát (Jean Gabin és Simone Simon) / 1938
247 x 195 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése – Lengyel János tulajdona
58 Szajna-parti horgászok / 1938
250 x 195 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona
59 Szajna-parti horgász / 1939
227 x 180 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Kassák Múzeum, ltsz.: KM-f-88.9.
60 Szajna-parti horgászok / 1939
229 x 179 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-88.10.
61 Szajna-parti horgászok / 1939
242 x 181 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-88.11.
62 Szajna-parti horgászok / 1939
242 x 181 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-88.12.
63 Szajna-parti horgász / 1939
241 x 181 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-88.14.
64 Szajna-parti horgász / 1939
225 x 181 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Kassák Múzeum, ltsz.: KM-F-88.15.
65 Zöldségesüzlet előtt / Párizs, 1939
255 x 207 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona

Mezei munkás / 1931

66 „Hitler day" – Párizs, Champs-Elysées / 1939
248 x 195 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona

67 „Kritikus idők" (Chamberlain, Mussolini, Roosevelt, Hitler, Daladier) Párizs, 1939
250 x 195 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona

68 Kirándulók a Fudzsijama körül / 1940
245 x 290 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ragasztott papírszeleten a fotó címe
Lengyel János tulajdona

69 Pihenőhely a hegytetőn – Japán / 1940 k.
295 x 240 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ragasztott papírszeleten a fotó címe
Lengyel János tulajdona

70 Falusi utca Japánban / 1940 k.
282 x 241 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ragasztott papírszeleten a fotó címe
Lengyel János tulajdona

71 Shinto templom téli látképe – Nikko, Japán / 1940 k.
275 x 265 mm
Lengyel János tulajdona

72 Fotográfusok a parkban – Nara, Japán / 1941
300 x 238 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ragasztott papírszeleten a fotó címe
Lengyel János tulajdona

73 Tengerpart / 1941 k.
300 x 240 mm – Lengyel János tulajdona

74 A Fudzsijama festője
252 x 202 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése – Lengyel János tulajdona

75 Buvár gyöngyhalászlányok – Chiba, Japán / 1952
248 x 193 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése – Lengyel János tulajdona

76 Lótusz-fiú / 1953
248 x 194 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona

77 Buddhaőrző szobor – Kamakura, Japán / 1953
290 x 243 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ragasztott papírszeleten a fotó címe
Lengyel János tulajdona

78 A chicagói Commonwelath Promenade (Az épületet Mies van der Rohe tervezte) / 1957
248 x 194 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona

79 Tengeröböl – Hanauma, Hawaii / 1960
255 x 207 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése
Lengyel János tulajdona

80 Az Aale parkban – Honolulu, Hawaii / 1960 k.
405 x 505 mm – A hátoldalon gépiratos címke HF lakcímével és a fotó címével
Lengyel János tulajdona

81 Pálmalevelek – Honolulu, Hawaii / 1962
255 x 208 mm – A hátoldalon HF bélyegzője és ceruzaírású rájegyzése – Lengyel János tulajdona

Napfürdő (Pápa Irén) / 1936

82 Önvizsgálat / 1965 k.
505 x 404 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Lengyel János tulajdona

83 Hawaii lány / 1968
400 x 500 mm – A hátoldalon HF tintaírású rájegyzései
Lengyel János tulajdona

84 Kínai negyed – Honolulu, Hawaii / 1968 k.
405 x 505 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Lengyel János tulajdona

85 Ízlik az ebéd / 1960 k.
405 x 505 mm – A hátoldalon gépiratos címke HF lakcímével és a fotó címével
Lengyel János tulajdona

86 Pihenő gyermek / 1970 k.
505 x 405 mm – A hátoldalon HF bélyegzője
Lengyel János tulajdona

87 Fatörzsek – Honolulu, Hawaii / 1972
255 x 206 mm – A fénykép alatt a fényképész tintaírású ajánlása – Lengyel János tulajdona

88 A 95 éves Jenny asszony – Honolulu, Hawaii / 1978
505 x 405 mm – Lengyel János tulajdona

89 Tükörkép Irénnel / 1980 k.
485 x 408 mm – Lengyel János tulajdona

90 Hawaii-parti sziklák és hullámok / 1986
255 x 208 mm – Az előoldalon jobbra lent tintaírással: „Haár Ferenc 1986" – Lengyel János tulajdona

A kiállítást rendezte: Csaplár Ferenc

2004. június 26 – október 3.

KASSÁK MÚZEUM ÉS ARCHÍVUM • 1033 BUDAPEST • FŐ TÉR 1.

Felelős kiadó: Ratzky Rita

© Tom Haar, Lengyel János, Csaplár Ferenc

Két hazugság

pszabadság július 13-i számában
ölték Győri Lászlónak, a Magyar
unkatársának nekem címzett le-
Kondor Katalinnak, a Magyar Rádió
k). A levél személyemet érintő
csúsztatásával nem óhajtok fog-
i. A Magyar Rádió védelmében
kötelességem reagálni Győri két
igára is.
gyik azt a képtelen – tényállítás-
ő – valótlanságot tartalmazza,
Magyar Rádió eredetileg nem
ette volna a friss Nobel-díjas
Imre stockholmi beszédét, ám
kesztőségvezető pánikreakciója-
ásunkat megszakítva, némi ké-
égis sugároztuk azt. Ezzel szem-
l a naptól kezdve, hogy értesül-
Nobel-díj örömteli híréről, semmi
n volt azon, hogy egyenes, élő
közvetítjük a díjátadó ünnepsé-
inos rádiós szerkesztőink azon-
mítottak arra, hogy a kb. kétórás
ág, amelyen svédül, németül és
beszélnek, s ott nem csak az iro-
íjakat adják át, nem köti le folya-
n a magyar rádióhallgatók fi-
t, így a számunkra kevésbé érde-
mények idején stúdióbeszélgetést
unk Kertész Imre munkásságá-
ghívott vendégekkel. A stúdió-
t még egy svéd–német–magyar
ntolmács, aki fejhallgatóján vé-
elyszíni közvetítést figyelte, s je-
nikor szakítsuk meg a stúdióbe-
ést, mivel a magyar hallgatókat is
ő rész következik.

A közvetítés rendben, az előre megadott műsorrend szerint, és utólag regisztrált közönségsikerrel megtörtént.

Kertész Imre ünnepi beszéde magyar nyelvű változatának közvetítését nem terveztük, nem tervezhettük, ám az is elhangzott a díjátadást megelőző napon, a Kossuth rádióban. Mi történt?

Előzőleg többször kértük a közvetítés jogát, de az író felesége mindig azt válaszolta, hogy az a díjátadás napjáig embargós, ezt szerződésben kötötte ki a magyar és a német könyvkiadó. Ezért a szöveg budapesti felolvasására, amelyről egyenesben nem közvetíthettek sem a televíziók, sem a rádiók, csak egy riportermagnóval küldtük ki a Gondolat-jel egyik munkatársát. Ott kiderült, hogy az egyik kereskedelmi televízió rögzíti az egész felolvasást, és úgy hírlett, másnap – még a stockholmi díjátadás előtt – le fogja vetíteni. Mi még ekkor is jobban hittünk Kertész Magda állításának, de úgy döntöttünk, figyeljük az említett kereskedelmi televízió műsorát, és ha valóban levetítik a még „embargós" anyagot, akkor – azonnal megszakítva a Kossuth rádió műsorát – rácsatlakozunk a tévéhangra. Ez történt. A díjátadással kapcsolatos minden műsorunkért Sumonyi Papp Zoltán és Szomráky Béla szerkesztőségvezetők voltak felelősek, és feladatukat kifogástalanul megoldották.

Győri László ugyanebben a cikkben közölt másik felháborítóan hazug állítása az, hogy gyakorlatilag nem sugároztunk a holokauszttal kapcsolatos műsort a holokauszt-emléknapon. Nos, a Népszabadság teljes terjedelme is kevés lenne ahhoz, hogy megjelenítsük – akár csak egy felsorolás erejéig is – mindazokat a műsorokat és híreket, hírösszeállításokat, amelyek erről a témáról szóltak, tehát a holokauszt-emléknappal, a Páva utcai múzeum megnyitásával és egyéb, a témához kapcsolódó eseményekkel foglalkoztak. Bizonyára nem véletlen, hogy Sós Péter Jánostól, a Páva utcai Holocaust Emlékközpont megnyitóünnepségeinek szervezőjétől köszönőlevelet kaptam, éppen elhangzott műsorainkért. Idézek belőle: „Úgy gondolom, hogy mindannyian jó ügyet szolgáltunk. Mindketten tudjuk, hogy ez nem egyszerűen egy újabb közintézmény megnyitása volt, hanem a magyar társadalom számára fontos szembenézés saját múltjával. Most úgy érzem, hogy egy lépést tettünk a helyes irányba – és örülök, hogy ennek részese lehettem. Ezért köszönöm, hogy segítettél."

Nyilván az sem véletlen, hogy hasonló tartalmú levelet kaptam Schmidt Máriától, a Terror Háza főigazgatójától, hiszen az általuk rendezett kegyeleti megemlékezésről is sok tudósításunk, műsorunk szólt. A Népszabadság olvasóit talán megnyugtatja, ha közlöm, hogy a Magyar Rádió on-line-jára a mai nappal bezárólag mintegy 280 anyag került fel, melyek a „holokauszt" vagy „holocaust" szavaknál kikereshetők.

Kondor Katalin
a Magyar Rádió elnöke

ságnak, „képtelen – tényállításnak tűnő – valótlanságnak"
a Kondor Katalin, hogy a Magyar Rádió eredetileg nem
közvetíteni Kertész stockholmi beszédét. Magam szintén
nnek tartom, ugyanakkor sajnálatos tény, hogy ez így tör-
Kondor állításával szemben a közszolgálati tévé és a Duna
közvetítette Kertésznek a stockholmi akadémián elmondott,
ka c. beszédét. Szó sem volt tehát kereskedelmi csatornáról,
em orozta el a közvetítés jogát, a köztévék tették a dolgukat,
ádió pedig nem. Rádiós kollégáink közül sokan nem értet-
iért nem. Amikor a Tizenhat óra című rádióműsorban a
vezető felhívta a figyelmet a beszéd hamarosan kezdődő te-
s közvetítésére – amelyről akkor már jó ideje lehetett tudni
lnök asszony levelében említett Szomráky Béla szerkesztő-
ető adott utasítást a műsorváltoztatásra, a rádió, levéve a
angot, bekapcsolódott a beszéd közvetítésébe. Hogy vála-
az elnök asszony miért tér ki részletesen a díjátadás törté-
k apró mozzanataira, azt remélhetőleg legalább ő tudja.
elem „másik felháborítóan hazug állítása", hogy a rádió
latilag nem sugárzott a holokauszttal kapcsolatos műsort a
uszt emléknapján. Hogy ki mit tart felháborítónak, nyilván
z egyes ember ízlésétől, neveltetésétől, intelligenciájától,
talataitól, személyiségének egész struktúrájától. Én példá-
tartom felháborítónak, hogy a holokauszt emléknapján a
r Rádió gyakorlatilag nem foglalkozott azzal az emléknap-
nely Pokorni Zoltán egykori miniszter kezdeményezésére
a nemzet naptárába. Pokorni politikusként és történelem-
tanárként nyilván érzékelte, hogy a társadalom hajlamos a felejtésre, arra, hogy ne tanuljon a múltból, és hogy ordas eszmék kezdenek terjedni. Más kérdés, hogy ennek észleléséhez elég olykor bekapcsolni a közszolgálati rádiót.

Az idén áprilisban kerek évfordulóról emlékezett meg a nemzet: a magyar zsidók deportálásának hatvanadik évfordulójáról. Meg is adta a módját az emlékezésnek: múzeumot nyitott, magyar kiállítást Auschwitzban satöbbi. A köztévé és a Duna TV méltóságteljes és a naphoz méltó műsort sugárzott. A közrádió nem. Ez tény, erről nem kellene vitatkoznia Kondor Katalinnak sem. Nézze meg a rádióműsort, hallgassa meg az aznapi adásokat. Hogy ennek mi köze a Rádió on-line-jára a mai nappal bezárólag felkerült 280, a „holokauszt" vagy a „holocaust" szavaknál kikereshető anyaghoz, nem tudni.

Ui.: Az elnök asszony büszkén idéz a Páva utcai megnyitóünnepségek fő szervezőjétől kapott leveléből. E levél olvastán érdemes lenne elgondolkodnia Szentmihályi Szabó jegyzetének a Páva utcáról szóló kitételéről.

Ami Schmidt Mária levelét illeti, ezért egy kicsit irigylem Kondor Katalint, bár – nem szeretném, ha hencegésnek tűnne – nekem meg Gagarintól van aláírásom.

Amúgy pedig nem ez az első válasz, amelyet Kondor Katalin július 13-án megjelent levelemre küldött. Július 19-én kelt levelében utasította munkáltatói jogú vezetőmet, indítson ellenem fegyelmi vizsgálatot a Népszabadságban közölt levél miatt.

Győri László

Toll és sziszegés

Dr. Takács Imre

bert francia pénzügyminiszter az
00-as években kijelentette, hogy
dóbevételek előteremtése olyan,
libatolltépkedés; minél több tollra
k szert tenni, minél kevesebb szi-
sel". A „sziszegést" nyilván azzal
alkítani, ha a kormány értelmes
t ad rá, milyen célokra és hogyan
álja fel az adóbevételeket. A mai
r kormány nyilván csak szociálde-
ta elvek szerint válaszolhat ezekre
lésekre.
gyarországon elkerülhetetlen az
lcsok csökkenése: ezt mondja a
zdaság-tudomány is, a politika is.
n ennek hatására nő a beruházási
és a fogyasztási cikkek iránti keres-
sökkennek a vállalatok terhei, ez hű-
öltségalapú inflációt, az árak kedve-
akulása pedig mérsékli a dolgozók
övetelését, ami pedig a keresetalapú
ciót csökkenti. Mindezek együttes
sára javul a versenyképesség.
z adókulcscsökkentést azonban csak
n mértékben lehet megvalósítani,
y az ne veszélyeztesse az állam indo-
kiadásainak fedezetét, kivált a szegé-
k támogatását.
994-től sok parlamenti felszólalásom-
és írásomban bebizonyítottam, hogy
adókulcsok ésszerű csökkentése nem
étlenül eredményezi az adóbevételek
kkenését. Ugyanis, ha csökken a vál-

zerző szakközgazdász, az Országgyűlés
ZP-frakciójának tanácsadója

lalkozói adó, akkor több profit marad a vállalkozóknál, így, ha jól működik a piacgazdaság, nagyobbak a beruházási lehetőségeik, ezáltal a teljesítmény és az adóalap is. Ezért hiába alacsonyabb az adókulcs, mégis több adó folyhat be. Az NSZK-ban egyes időszakokban nyíltan vagy burkoltan nőtt az adótarifa, és ez az adóbevételek csökkenéséhez vezetett. Az adókulcs növekedése ugyanis a munka és a tőke kihasználásának korlátozásával járt, növekedett a feketegazdaság aránya, a tőke pedig más országokba menekült. Köztudott, hogy hazánkban is nő a feketegazdaság aránya. Azt is tapasztaljuk, hogy a magyar vállalatok egy része külföldön fektet be az ottani alacsonyabb közterhek miatt.

Jelenleg nálunk a személyi jövedelemadó-kulcsokról folyik éles vita. A közgazdászok egy része, például Kornai János, a majdnem lineáris adóztatás elvét vallják. Vagyis azt, hogy a nagyobb jövedelemmel rendelkezők adókulcsa ne legyen sokkal magasabb, mint az alacsonyabb jövedelműeké. Valamelyest magasabb adókulcs mindenképpen indokolt, már csak azért is, hogy ellensúlyozza a forgalmi adók hatását, melyek az alacsonyabb jövedelműeket érintik jobban. A jelentősen progresszív adóztatás viszont visszatartja a nagy jövedelemmel rendelkezőket a kockázatos befektetésektől, gátolja az egyéni kiemelkedést, kedvezőtlen a többgyermekes, egykeresős családok számára is. Ez utóbbi esetben ugyanis a több gyerek miatt az egykeresős családtagnak sokkal több jövedelemre van szüksége ugyanolyan életszínvonal eléréséhez.

Az államnak arra is figyelemmel kell lennie, hogy ha egy tőkefajtát jelentősen megadóztat, akkor az erőforrások eláramlanak. A tőke mozgása, áramlása különösen az Európai Unió országai között erős. Ezért akar Schröder kancellár adóharmonizációt az EU országaiban. Ezért panaszkodik, hogy a közép- és kelet-európai országok adódömpinggel vállalatokat csábítanak hazájukba, míg az infrastruktúrájukat más államok finanszírozzák.

Az EU-ban már 1996-ban elindultak a harmonizált adózási rendszer irányába. A gazdasági és pénzügyminiszterek 1997-ben felkérték a luxemburgi elnökséget, hogy készítsen vitaanyagot a közösségi adózási politika reformjáról.

Sajnos azon országok közé tartozunk (pl. az OECD-rangsorban), amelyekben a munkaerő adózási szintje magas. Az adózás területén az EU-ban a „legek" országa vagyunk, mert nálunk igen alacsony a társasági adó és (Dániával holtversenyben) a legmagasabb a forgalmi adó. Ez finoman szólva nem szerencsés. Az EU adózási politikájának reformja a *kevesebbet fizessenek, de többen* elvére épül. Ennek valóra váltása megköveteli az adókulcsok csökkentését, aminek azonban együtt kell járni a megtakarítások növekedésével, a beruházási hajlam erősödésével és a gazdaság növekedésével. Ha nem jár együtt, akkor a gazdasági egyensúly felborul, gondjaink krónikussá válnak.

Olvasói levelek

Jó időben jó helyen

Lehet, hogy Gáti Sándorral együtt engem is demagógnak fog titulálni dr. Király Gábor, mert vele ellentétben szerintem a helyváltoztatás és a szabad véleménynyilvánítás szabadsága a lakosság többségének még ma is csak jól hangzó szlogen, semmi több. (*Demagógok egymás között*, olvasói oldal, június 25.)

Hiába van ugyanis joga számtalan keményen dolgozó magyar polgárnak a szabad helyváltoztatáshoz (külföldi munkavállalás, tanulás), ha közben napi megélhetési gondjai miatt boldog, ha itthon boldogul. Ugyan véleményszabadság van, de nem biztos, hogy nevét adja kritikájához az az alkalmazott, aki emiatt másnap már az utcán találhatja magát. 1956-ban és 1989-ben „a nép" nem ilyen demokráciát akart.

Amiben viszont egyetértünk: helyes volt a korrupt, pártarisztokraták által uralt rendszert leváltani. Nem kellene viszont abba a hibába esni, hogy mindent elfelejtünk, ami 1989 előtt történt életünkben. Tény, hogy az a „diktatúra" adott több millió embernek fürdőszobás panellakást, megfizethető szakszervezeti üdülést, gyermekeinknek nyári táborozást, tanulási lehetőséget a kulturális és egzisztenciális kiemelkedéshez, és elsősorban állandó (és nem fekete-) munkát annak, aki dolgozni akart. Persze ma is óriási lehetőségek vannak. De kinek? – kérdezem én a napi tapasztalatok alapján.

Csak egy adalék az életemből: gyermekotthonban dolgoztam. A gyerekek nyáron vándor- vagy állótáborokban pihentek. Mi volt az első intézkedése az éppen soros „demokratikus" megyei önkormányzatnak? Egy tollvonással elvette és eladta balatoni üdülőnket. De ez lett más gyermeküdülők sorsa is országszerte. Megvehették a „demokratává" emelkedett korábbi párt- és állami vezetők és a rendszerváltás zavaros vizein ügyesen halászó új elvbarátaik, akik jó időben jó helyen voltak.

Gáll Róbert
ny. tanár, Soponya

Különös kárpótlás

Telefonhívást kaptam, a hívó azt mondta, hogy a VIII. kerületi önkormányzattól keres kárpótlási ügyben, mert oda érkezett számomra egy kárpótlási összeg. (Hogy mennyi, azt nem tudta.)

Először azt mondta, hogy be kellene mennem az önkormányzathoz, ott kitölteni egy ívet, amire majd a kárpótlást kifizetik. Beszélgetésünk alatt eszébe jutott, hogy éppen a szomszédságomban jár egy munkatársa, akinél van ív, telefonál neki, hogy jöjjön be hozzám.

Nem telt el 10 perc, csengettek. A jó megjelenésű, hivatalnok külsejű ember Szilágyi néven mutatkozott be. Elővett papírokat. Ismerte az Auschwitzban elhunyt férjem nevét, az én lánykori nevemet. Azt is tudni vélte, hogy 1993-ban igényeltem kárpótlást. Kérdeztem, hogy milyen összegről van szó? 1 100 000 forintot mondott, de közölte azt is, hogy előre ki kell fizetni 10% illetéket. Mondtam, hogy ennyi pénzem nincs, vonják le a kárpótlás díjából. Azt nem tehetik – mondta, de kihozza nekem anélkül is, az emeleten lakó szomszédnak is megígérte. Még azt is megkérdezte, hogy mennyi pénzem van itthon? De figyelmeztetett, ne meséljem senkinek, mert ez szabálytalan. Miután elment, felhívtam a megnevezett lakótársat. Kiderült, hogy neki is telefonáltak, de ő közölte, hogy semmiféle kárpótlást nem vár. Mire azt felelték a telefonba, hogy majd utánanéznek, és újra hívják. Tőlem azzal távozott „Szilágyi úr", hogy 40 perc múlva visszajön. Persze nem jelentkezett se nálam, se a szomszédomnál.

Dr. Balázsné Méhes Vera
Budapest

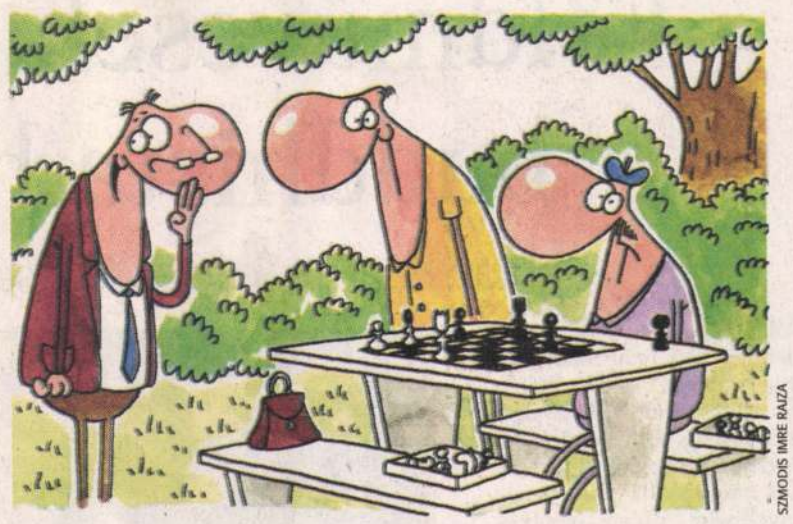

SZMOLDIS IMRE RAJZA

– Állítólag a pénzügyminiszter úr tébolydában van! Nem bírta feldolgozni, hogy vissza kell adni a benzin adójából két forintot!

3 x 8

Nem hagyhatom szó nélkül, hogy Dunai Péter a *Munkaidő* címmel (június 30.) megjelent cikkében a nyugat-európai szakszervezetek és egyházak munkaidő-csökkentéséért vívott harcát vesztesnek, a német klérus pihenőnap-vasárnap munkátlanításáért folytatott küzdelmét egyenesen betegesnek nevezi. Hibájukként rója fel, hogy „a német városok üzletközpontjai vasárnaponként kriptahangulatú csendet árasztanak", ahelyett, hogy további fogyasztásra ösztönöznék a hétközi munkában megfáradt lakosságot.

Feltételezem – a szerző gondolatmenete nyomán –, hogy bizonyára a pápát is beteges gondolkodásúnak tartja, hiszen II. János Pál a munkáról szóló enciklikájában a vasárnapi munka korlátozására szólít fel, a családok, a társadalom érdekében. Az egyházak e gondolat jegyében Európa-szerte hirdetik a vasárnapi – családi körben eltölthető – pihenés elsőbbségét a profitérdek és a fogyasztás mindenhatóságával szemben. De baj lehet a német alkotmánybírósággal is, amely épp a napokban mondta ki: nem alkotmányellenes a vasárnapi-munkaszüneti napi zárva tartás törvényi tiltása. A testület indoklásában figyelmen kívül hagyta a vállalkozásoknak a verseny szabadsága megsértésére vonatkozó panaszait, és megerősítette, hogy a tiltás hátterében a foglalkoztatottak védelme áll, hiszen a túlzott megterhelés, így a vasárnapi, az éjszakai és az ünnepnapi munka káros az alkalmazottak – különösen a nők – egészségére, életére.

Tehát a harc nem eleve vesztes, a küzdelem nem beteges, és bizony az emberibb élet érdekében a tőke hatalmát kell, és néha lehet is korlátozni.

Mátraházi István
a Kereskedelmi Alkalmazottak
Szakszervezetének alelnöke

Interjú

Nagy siker az 1848-as induló

Mint a mesében: egy fiú felkerekedett, átkelt az óceánon, az utcáról bement a világ leghíresebb könnyűzenei főiskolájára, mindenkit levett a lábáról, és karriert csinált Amerikában. Gárdonyi Lászlót húsz éve a legtehetségesebb fiatal magyar dzsesszzenészek között tartották számon. Laszlo Gardony ma a leghíresebb amerikai művészek partnere, a legnagyobb lemezcégekkel leszerződött szólista, és elismert tanár.

Sokat kaptam Gonda Jánostól, és cigány zenésztársaimtól is

Hogyan került Budáról Bostonba? És hová lett közben az i betű?

– 1982-ben hallottam először a Berkleeről, Kiss Imrétől, a rádió zenei főosztályának vezetőjétől kaptam egy brosúrát. A következő évben kiváltottam a turistavízumot, és vettem egy repülőjegyet. A terv az volt, hogy egy-két hónapot maradok, utána otthon folytatom a szépen indult karrieremet – akkor már megjelent Zbigniew Namislowskival készített lemezem, Lakatos Antallal is egyre nagyobb sikereket értünk el. Eredetileg az akkor négyezer dolláros tandíjhoz hatszáz dolláros ösztöndíjat akartak adni, a többit nem volt honnan hozzátenni. A szemeszter elején viszont vizsgázni kellett, és miután hallottak, azonnal teljes ösztöndíjat ajánlottak. Ebben Magyarországról én voltam az első, bár előttem olyan muzsikusok fordultak itt meg, mint Ráduly Mihály vagy Szabó Gábor. Hihetetlen érzés volt bekerülni az itteni zenei közösségbe, aztán a második évre is kaptam ösztöndíjat, utána meg felkértek előbb félállású, majd „igazi" tanárnak. 1987-ben jó évem volt. Miroslav Vitousszal készítettünk egy lemezt, és megnyertem a nagy amerikai dzsesszzongoraversenyt, amitől a dzsessz értői az egész országban megismerték a nevem. A nevem írásmódját az itteni kiejtéshez igazítottam: így mondják helyesen, vagy legalábbis majdnem helyesen.

A Berklee igazi legenda a dzsessz és általában a könnyűzene világában. Kik a tanártársai?

– A műfaj közvetlen élvonalába tartozó zenészek tanítanak, mint Gary Burton és John Lovano. Alkalmanként olyan világnagyságok ugranak be egy-egy mesterkurzusra, mint Herbie Hancock, Chick Corea vagy Ron Carter. De a sztárok közül sokan itt is tanultak, például Corea, Pat Metheny, Branford Marsalis, Joe Scofield vagy Keith Jarrett.

A tanítványai közül kire büszke?

– Sokukra, például Johannes Wallmanra, aki ma már maga is tanít a New York Universityn. A világ minden tájáról jönnek ide olyan fiatalok, akiket Magyarországon esetleg nem ismernek, de saját hazájukban a zenei élet meghatározó alakjai. Egy japán lány, akit tanítottam, hazatérve az eladási listák abszolút éllovasa lett. Tíz éve még egy tibeti tanítványom is volt – otthon az ő családja volt az egyetlen, amely nyugati zenét játszott és tanított. Nagyon inspiráló folyamatosan a fiatal tehetségekkel dolgozni.

Használ-e valamit a magyar zenepedagógiai módszerekből, vagy a dzsesszben minden más?

– Ezt nehéz megítélni. Mindenesetre hálás vagyok a kettős zenei nevelésért. Tanultam klasszikus zenét, de ötéves korom óta improvizálok. Sokat kaptam Gonda Jánostól a dzsessz tanszakon és cigány zenésztársaimtól is. Az amerikai oktatási szisztéma azonban más, nem választja szét a koncertfelkészítést és az elméletet. Folyamatosan keresik a tudatos és az ösztönös elemek közötti egyensúlyt.

Nem hiányoznak az egykori társak a Bacilus együttesből?

– Zeneileg nincs honvágyam, de mindig örülök, ha hallok az egykori társakról. Leginkább Lakatos Tónival váltunk egy-egy e-mailt, úgy nyolc éve egy koncertünk is volt, Kőszegi Imrével pedig a tatai dzsessztáborban találkoztam.

Hol tapsolnak melegebben, Bostonban vagy Budapesten?

– Két évtizede itt vagyok, most már Bostonban könnyebb megteremteni a kapcsolatot a közönséggel. Budapesten sokan már nem is emlékeznek rám, ami természetes, de egyben szomorú is. A turnék, a társak, a tanítás hatására a zeném is sokat változott. Itt Bostonban sem nagyobb a műfaj közönsége, mint bárhol máshol, de megvan a kozmopolita jellege. Nem vagyok kuriózum. Itt élek, de azt is tudom, hogy honnan jöttem. Ez közös platform, amelyen mindannyian megértjük egymást. Persze szeretnék újra kapcsolatot építeni a magyar közönséggel, biztos vagyok benne, hogy ha alkalom nyílna, minden megint úgy lenne, mint régen.

Tudja már, mikor fog otthon játszani?

– Nehéz megszervezni egy ilyen utazást. A triómmal és a Wayfaring Strangers nevű modern folk-dzsesszegyüttessel is turnézom, közben az óráimat is meg kell tartanom. A fiam tizenhét éves, tehetségesen basszusgitározik, és most megy majd egyetemre. Mindenesetre a jövő nyáron tervezem, hogy játszom Budapesten, és talán máshol is.

Egyik lemezén van egy szám, amely az 1848-as induló címet viseli. A témából lassanként a Kossuth-nóta refrénje bontakozik ki: Éljen a magyar szabadság, éljen a haza! Értik itt ezt az utalást?

– Teljesen más harmóniát játszunk, mint az eredeti népdal. A zenésztársaimnak nagyon tetszik a refrén, már sokszor mondták, hogy maradjunk kicsit hosszabban ennél a résznél, és improvizáljunk rá. Ilyenkor mindig megpróbálom elmagyarázni, hogy nem lehet, ennek a dallamnak ez a csúcspontja. A szám nagyon sikeres, a rádióműsorokban, ahol elhangzik, mindig sok telefont kapunk, a hallgatók kérdezik, mi volt ez a motívum. Ilyenkor lem, hogy magyar népdal.

A szavaiból úgy érzem, könnyen beolvadás.

– Nem éreztem asszimilációs lyamatot. A dzsesszzenészek nagy vita folyik arról, honnan ke az inspirációnak, mindenkinek hazája zenei hagyományaiból v afroamerikai gyökerekből. De e zenei nyelv, amelyet én mindig a ménak éreztem. A groove, a sz gospel mindig belülről jött. Nem bad a gyerekeknek olyan zenét t amely életük egyetlen szakaszáb tetszett, mindig idegen maradt Ami nehéz volt, az az első éve kulturális beilleszkedés, amíg hogyan működnek a dolgok. Az mélypont egy év után jön el, de négy évbe is beletelik, mire teljes mered magad. Aztán már nem é hogy a származásom definiálna. nem kivándorló vagy bevándor tam, hanem világpolgár. Az inte amerikaiak mind ilyen emberek, taink mind így élnek.

Boston, 2004. július

HORVÁTH

Földművesek, pecások, buddhista bölcsek

Haár Ferenc fotói a Kassák Múzeumban

„Hálás vagyok a Gondviselésnek mindazért a munkáért, amit elvégezhettem, és az életért, amit megélhettem. Élni csodálatos kiváltság. Élni megismételhetetlen, nagyszerű élmény. A múlt mindig itt van velem. Fényképeim olyan emlékek, amelyek sohasem múlnak el." A fenti mondatokat Haár Ferenc fotográfus 1992-ben, 84 esztendős korában vetette papírra, nem sokkal az előtt, hogy az Alzheimer-kór végleg fölé kerekedett volna. A súlyos betegséget, a közelgő elmúlást talán csak az képes ilyen higgadt méltósággal megélni, aki nagyon sokat tud az életről és a halálról.

Haár nagyon sokat tudott.

1908-ban született Erdélyben, édesapja zsinór- és paszománykészítő mester volt, ő belsőépítésznek készült, később művészi érdeklődése más irányba kanyarodott: fotográfus lett. Első felvételei falun születtek, később ipari témájú képeket készített, melyek közül néhány a Kassák Lajos által szerkesztett Munka című folyóiratban is megjelent. Tagja lett a folyóirathoz kapcsolódó Munka-körnek, ahogy az életéről és munkásságáról szóló (*Kolta Magdolna* és *Kincses Károly* által szerkesztett, nemrég megjelent) könyvben olvasható: „Kassáktól tanult szocialista, társadalommegváltó eszméktől vezérelt, öntudatos baloldaliként indult, majd egyre jobban figyelt az egyén belső hangjaira, a külső és belső világ összhangjára." Haár ismert szociofotós lett: ipari témájú fényképeiről, a kemény életet élő földművesekről készült felvételeiről sokat beszéltek akkoriban. Csinált reklámfotókat, de foglalkozott épület-, valamint idegenforgalmi fényképezéssel is.

Mezei munkás, 1931

A harmincas évek végén már világosan látszott: csúnya dolgok készülődnek mifelénk, ezért családjával Párizsba ment, a Vogue és a Jardin Des Modes című divatmagazin munkatársa lett, közben fényképezőgépével járta Párizst, ám nemcsak a városokat, a Szajna-parti halászokat fotózta, de képein a háborús veszély feszültsége is megjelent.

Munkája révén később családjával Japánba költözött, közel került a keleti kultúrához, sőt különös módon hamar otthon érezte magát benne. Ebben az időben már nemcsak fényképeket készített, hanem dokumentumfilmeket is: egyebek mellett például a japán színházról, Japán művészetéről, s hogy milyen színvonalon, azt talán az is jelzi, hogy később az 1964-es tokiói olimpiára készülő ország őt bízta meg annak a dokumentumfilmnek az elkészítésével, amellyel a vendégként érkező sportbarátoknak szándékozott bemutatni Japán kulturális nevezetességeit.

Haár Ferenc igazi világpolgár volt, érzékeny, figyelő művész. Talán ezért nem okozott számára különösebb megrázkódtatást az újabb életformaváltás, Japán után ugyanis jött Amerika, Amerika után pedig Hawaii, ahol fotóművészetet, fotózást oktatott az egyetemen, miközben újabb könyvei jelentek meg és újabb filmeket forgatott. Műveit négy ország is saját kultúrája részeként tartja számon.

A különös, nagy ívű életpálya néhány dokumentuma október elejéig látható az Óbuda főterén található Kassák Múzeumban. A Japánban megjelent könyvek mellett az 1930 és 1980 között készített fotográfiák java is a falakra került, és érdekes egymás mellett látni a mezítlábas földművest, a világhírű zenbuddhista filozófust, a Szajna-parti horgászokat és a gyöngyhalász lányokat. A kiállítás anyagának legnagyobb részét a művész Budapesten élő unokaöccse, *Lengyel János* tipográfus bocsátotta rendelkezésre, és jó, hogy ezt megtette, mert a kiállítás bepillantást nyújt egy fontos művész világába. Egy olyan embert ismerhetünk meg, aki sokat tudott a világról, akiről viszont mi – egészen eddig – elég keveset.

TRENCSÉNYI ZOLTÁN

Rádió

Gyűlöletpercek elle

GYŐRFFY IVÁN

Komolyan előírnám minden rasszista handabandázónak, minden szélsőségesen elfogult rádiós (és egyéb) szerkesztőnek a BBC magyar adásának rendszeres hallgatását. Nem mintha Budapesten nem készülnének józan ítélőképességű műsorok – főleg kisebb kereskedelmi vagy civil rádiókban és a Magyar Rádió néhány elszigetelt műhelyében –, de ennek megvan az ára: kínkeserves csatornaváltásra van ítélve, aki minőségre vágyik.

A 92,1-es frekvencián Londonból sugárzott adás magyar nyelvű változata azonban többé-kevésbé biztos fogódzó. Délután négy és hat között napi két óra indulatmentes hírháttér – a Két Perc Gyűlölet helyett, amelyet Orwell olyan érzékletesen megörökített az 1984-ben. „A Két Perc Gyűlöletben nem az volt a borzasztó, hogy mindenki köteles volt részt venni benne, hanem az, hogy lehetetlen volt elkerülni a belekapcsolódást… a düh, amely mindenkit megszállt, elvont, iránytalan érzelem volt, amelyet egyik tárgyról a másikra lehetett vetíteni, mint valami reflektor fényét" – írta Orwell. Ismerős érzés?

Ám pont ez az, ami nem fog el bennünket Glausius Krisztina néhány hete a BBC-n leadott ruandai riportsorozata hallatán. Csak valami mélységes döbbenet, és szánalom a kisszerű hazai vagdalkozások gerjesztői iránt. Adva van egy afrikai ország, amelyben 10 évvel ezelőtt 1 millió embert irtottak ki mondvacsinált törzsi ellentétek okán, majd 130 ezer embert tartóztattak le népirtás vádjával. Az ország szinte minden lakosa gyilkos vagy túlélő – esetleg a kettő egyszerre. Glausius nem bonyolódik szentimentális elemzésekbe: megszólít áldozatot, élére vasalt rózsaszín börtönegyenruhában fla gyilkost, a bűnbánatra és boc ra (!) építő helyi választott bí elnökét, kormánytisztviselőt, zetközi megfigyelőt; mindenk nek a véleménye mérvadó leh helyszínek és az emberek meg tése pontos, tárgyszerű és hi nül vizuális. De igazán az in alanyok szavai robbannak na A megvezetett fiatal földmű aki husánggal vert agyon két bert: „Az értelmiségiek mond hogy ki kell irtani a tuszikat, doltuk, ők biztos jobban tudj Nem vagyok én ahhoz elég ir gens, hogy felfogjam, miért k ölni." Az alkohollal és drogg lamint kormányideológiával tott fiatalasszonyéi, aki egy ö szomszéd családot irtott ki, c mőtől az aggig: ha kiszabadu megkérem a szomszédokat, bo sanak meg nekem, és akkor m rendben lesz. A túlélő szavai, anyja gyilkosát a napokban „ vissza: meghívom majd egy sö mi mást tehetnék!? Mindnyáj akik most ugyanolyan könnye magukévá tették a kormány m kélési programját, mint amilye magától értetődően elsajátított korábban a gyűlölködést.

Glausius Krisztina összeáll alapos, minden oldalról megvi tott látlelete az emberi termész mélységeinek és ormainak, a le újabb kori történelem egy borzo mas epizódjának, a kulturális e réseknek és egyezéseknek, a gyű let gyűlöletes következményein

A BBC adásának kis részleté Kossuth és az Info rádió naponta átveszi. Persze ez is jobb, mint a semmi. De inkább adaptálni, mi importálni kellene: hasonló szell mű saját műsorokkal lecsitítani Két Perc Gyűlöletet.

Egy miskolci székhelyű galéria és egy budapesti műgyűjtő neve együtt ezentúl egy újabb galériát jelöl Budapest belvárosának szívében. A MissionArt Galéria viszonylag rövid, 5 éves fennállása óta számos olyan kiállítást rendezett – és kiadványt jelentetett meg –, amely nemcsak a művészetkedvelő közönség, de a művészettörténészek elismerését is kivívta. Az új Galéria, bár szélesebben merít a magyar művészetből mint miskolci társa, tevékenysége fontos részének tekinti a nagybányai művészet megismertetését – és természetesen árusítást – is. Reményeink szerint a MissionArt & Haas egy újabb karakter lesz majd a budapesti galériák változatos sorában.

Jurecskó László
művészettörténész

Haas János

Kishonthy Zsolt
művészettörténész

A

MissionArt & Haas Galéria

tisztelettel meghívja Önt és barátait
1995. március 16-án, csütörtökön
15 órára a Galéria felavatására.

Beszédet mond:
SÜMEGI GYÖRGY

a Művelődési és Közoktatási
Minisztérium Művészeti Főosztály
Képzőművészeti Osztályának vezetője

Cím: Budapest, Párisi utca 1.
(A KordaxArt Galéria fölött)

A megnyitón bemutatásra kerülnek, illetve megvásárolhatók az alábbi művészek alkotásai:

Bálint Endre, Bene Géza, Bitay Árpád, Boromisza Tibor, Csizér Lilla, Czigány Dezső, Erdélyi Béla, Ferenczy Valér, Fonó Lajos, Gadányi Jenő, Gráber Margit, Gwerk Ödön, Gyenes Gitta, Háry Gyula, Iványi Grünwald Béla, Jándi Dávid, Kádár Béla, Klein József, Klie Zoltán, Korda Vince, Korniss Dezső, Mednyánszky László, Nagy István, Nagy Oszkár, Papp Aurél, Perlrott Csaba Vilmos, Pirk János, Pólya Tibor, Rafael Viktor, Rátz Péter, Réth Alfréd, Rippl Rónai József, Ruzicskai György, Sugár Andor, Szabó Vladimir, Thormáné Kiss Margit, Uitz Béla, Ziffer Sándor.

Meghívó

HAÁR Ferenc

KINCSES Károly: „... Mint csoport mi nem éreztünk semmit, csak magamról tudok beszélni ..."
Haár Ferenc a képeiről = Folsmüvészet, 1989/3. 14–21.
ill. rez. E.
30'-ból az 50'évekig

~~XXI. 12. 45. n / Ma~~

HAÁR Ferenc

kiáll. Fotóművészeti Galéria

ism. VADAS József: Tehér alatt... =
Élet és Irodalom, 1989. jún. 9.
12.

X X. sz. 45. u / Fotóművészet...

Haár Ferenc M.D.K.

Résztvett a CIRPAC bemutatkozó kiállitásán, amelyet rendőrség betiltott.

Major Máté: Egy épitész szubjektiv ~~exléx~~ megjegyzései

Épitőmüvészet 1963/4. -- -

Christophorus Haar

Habán név

1665-1680 között

Román János: A Habánok Sárospatakon

Sárospatak, 1959. 27.

Haar Ferenc

Az idegenforgalmi plakátpályázaton "Plakát" c.művével III.dijat nyert.

P.H.934.XII.13.

Haáz Ferenc

„A mi életünk" csoportból Japánba emigrált Haáz Ferenc.

Lelkes István: A magyar fotóművészet útja.

Új Írás VII. évf. 1966. jún. 6. sz. 95. l.

Haár Ferenc

A proletár-fotósok egy másik csoportja szociális riportokat készített. Munkáikat Pesten, Pozsonyban és Szolnokon ki is állították. 1932-ben a „Munka" című fotóirat „A mi életünk" cimen-kassák előszavával-albumban is megjelentette a szociofotósok munkáit. A szocialista fotográfia e pionírjai... Haár Ferenc, Lengyel Lajos, Tabák Lajos...

Lelkes István: A magyar fotóművészet útja.

Új Írás VI. évf. 1966. jún., 6. sz., 94. l.

Haas Tesenc fotóművén

Körmenet

„A mi életünkből – 1932" szocio fotó kiállítás anyagából

Irodalmi Hemle, Pozsony, 1968/2.

címlap belső oldala

Haar Ferenc

Vak. – foto

„Ami életünk – 1932" c. kiállítás anyagából

Srodalmi kerule, Porsony, 1968/2.

99.o.

Haár Ferenc

ipari művénként kezdett fotózni.
a Munkás Testedző Egyesületben az MTE-ben kénítette elő képeit, majd a Munka-körben folytatta, 1 végül főhivatásának választotta.
Ő keltette fel Gönci [Frühof] Sándor festelepi gyakornok figyelmét a fotózás iránt

Pántos József: A magyarországi nacionalista csoport és 1932. én. pozsonyi kiállítása
Irodalmi hemle, Pozsony, 1968/2
címlap belső oldala

Haár Ferenc

Munkáját a Kovács Szalón fényképészeti kiállitásán mutatta be.

Est, 931.IV.19.

Haár Ferenc

Fotoillusztrációi, az iparművészeti társulat
Györgyi Kálmán emlékkiállitásán.

Magyarság, 934.V.19.

Haar Ferenc

Emlitve

Major Máté: Külföldi magyar minné-szet kiállítása

Nagyvilág, Bp. nov. 1715-1720. l.

Haár Ferenc 1

szül.: 1908, Csorbátfalu. Fotóművész
Az Iparműv. Iskolán tanult, majd Kassák „Munka"-köréhez tartozott. 1930 körül kezd komolyan fotózni, elsősorban a sociofotó terén eredmények.
Kiállított művek:

Öregasszony 1932 körül fotó
Sütkérezés („Modell") az U.S. Camera címlapja számára, 1932 fotó

XX. századi magyar származási művészek ~~kiállítása~~ külföldön.
Bp. 1970. Műcsarnok. Kiáll. kat. Bev.: Dr. Bognár A.
31. l.

Haár Ferenc

2

Papírgyártógép, 1937 fotó
Japán búvárlány 1953 "
Öreg japán a gyerekek között fotó
Öreg japán nyitott könyvvel "
Öreg japán kosárral "
Öreg japán anony

XX. századi magyar származású művészek ~~kiállítása~~ külföldön
Bp. 1970, Műcsarnok. Kiáll. Kat. Bev.: Dr. Bogdán József
31. 1.

MDK.

Haár Ferenc

Kiállitási hir

Népszabadság 1966 dec.14.lap 7.

MDK.

Haár Ferenc

Kiállitási hir

Népszabadság 1966 dec. 14.

MDK

Haar Ferenc,

a ripert utjának , valamint a kiállitás összes fényképei az ö müvészi és technikai felkészültségét dicsérik.

Fabius Cunctator: A Magyar Nemzeti Nyomtatványkiáll
Mücsarnok.
Magyar Iparmüvészet.1937. 193-195.l.

MDK

Haar Ferenc

III. dij

Bpest Szfőv. idegenforg. plakátpályázatáról.
Magyar Iparművészet 1935. 3.sz. 73.l.

MDK

Haar Ferenc, fotóm.

kiválóan fotografált árufotói figyelmet érdemelnek.

Rosner Károly: Reklámgrafika. -Magy. Iparmüv. 1934.
Iparmüv. Társ. kiállitása. 94-96.l.

Haar Ferenc

Részt vett a " XX. sz. magyar származásu
művészek külföldön" c. kiállitáson.

Mücsarnok, 197o.

Major Máté: Külföldi magyar müvészek kiállitása

Nagyvilág 197o/11 1715. old.

Haàr Ferenc

Kassàk tanítvány, lapjában el,
neve említve a 77. oldalon

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp. Magvető 1972

HAÁR Ferenc

TŐRY Klára: Az avantgárd szerepe a magyar fényképezésben. Fotóművészet, 1990. 3/4. XXXIII.évf. 5.p. 2 ill.

Haár Frenc, iparművész

--

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1920-1944 közt
Haár Ferenc, bútortervezés szakon 54.old

Mező Ottó: Az orsz.M.Kir.Iparműv.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.tört.Írt. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Haár Ferenc

„Fotómuvészet"

Magyar Nemzet, 1986. VIII. 8.

Haar G./Georg/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Trebnitz, Szilézia:Haar G. 123.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 9[illegible].old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967. - A Győri Múz.Évkönyve

Haar, Georg, asztaloslegény

Győrben, ~~1674~~ 1674-1699 között megfordult asztalosle-
gények jegyzéke: "Haar, Georg, Trebnitz, Szilézia, 1693.
IV.12". 116.old. 17.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosművességének
Történetéhez 93.old

Arrabona, 9. - Xantus János Múz. Győr, 1967
A Győri Múz. Évkönyve

georg Haar, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, October 1692 Jahr utan: "Anno 1693 dem 12 Abrillich ist fremdt gesessen georg Haar Von trebnitz au3 schlesigen dischler gessel". 108.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században- Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.- Xantus János Múz. Győr .1967.- A győri Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

H aár Miklós

Székesfehérvár, Vörösmarty szinház építésvezetője Szendrői Péterrel.

Épitész: Spránitz Tibor és Klemens Antal

repr.

Magyar Épitőművészet 1963/3. 64-68.l.

MEK

Haár Miklós

Vörösmarty színház Székesfehérvár.
Építész Spránitz T.;belső ép. Hornicsek L.
Építésvezetők: Szendrői Péter, Haár Miklós
Képaőművészek: Vigh Tamás, Áron Nagy Lajos
Petrilla István, Borsoller Rudolf

Magyar Építőművészet 1963. 3. szám 64. o.

Haár F. Ronó festő (1935–)

Falvay Károly: Festők vallomása a magyar néptáncról. – Táncművészet, 10, 1985, 4. 29. ill

Thomas HAA'R

[Haar Ferenc fia, színész fotós]

Thomas HAA'R : A fényképezés jelentősége az életemben =
Fotó, 1989/9. 401.
397 - [illegible]. ill.

vö. R. É. G.

Haas MDK

épitész 42. sz. tervét tartották jónak

A szentesi városház pályázata.
Vállalkozók Közlönye 1907. máj. 1.

Haas MDK

Textiláruüzlet a Rákóczi uton. repr.

Tér és Forma 1935. 119-120.o.

Haas Dezső építész M.D.K.

és Málnai Béla közös terve 500 K-ás nagydíjat nyert a fiumei állami főgimnázium tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.
jún. 25. sz. 15. old.

MDK

Haas Fülöp
és fia

cég szállitotta a szőnyegeket az Igazságügyi
pal táhez.

26.o.

YBL ERVIN: A Magyar Nemzeti Galéria palotája.
Bp. 1960.

MDK

Haas Gusztáv épitész

II.Festetics Taszló gróf részére 1883-1887-ben Paschkis Miksa és Rumpelmayer Viktor épitésszel épitette a keszthelyi grófi kastélyt közel 2 millió forint költséggel, neobarok stilusban.

Bontz, 346, 347, 348, 349-350.l. Képpel.

H

Gustav Haas építész MDK

bővitette Rumpelmayer tervei alapján a keszthelyi Festetich kastélyt 1883-1887.

Vebth.Müeml.1959 I. 159

Haas György

Imre-Bojcsuk: Mairelandi
vesedelem c. könyv
tipográfiáját tervezte

I. díjat kapott

A szép magyar könyv, 1961, 19 old.

Haas György

Szerb Antal: Szerelem a palackban - tipográfiája.

említve.

A szép magyar könyv, 1963
16. l.

Haas György

Reményik Zsigmond:
„Északi szél" tipográfia.

Cenlítve.

A szép magyar könyv, 1963.
18. l.

Haas György

3 Tipográfiáját, kötését és burkolóját díszérettben részesítették

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és díszé-
rettben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 16. l

Mein Papa

3 Tage geht, bleibt es draußen

MDK

Haas és Somogyi

Györgyiujmagyép II. 60-61. l.

MDK

Haas

Vasvázas bérház Bpesten.Homlokzati acél-
ablakok: Haas és Somogyi. Repr.
Erkély a vasvázas bérházon.Homlokzati
acélablakok: Haas és Somogyi. Repr.
A mozgóképszinház.Bronzportál:Haas és
Somogyi.Repr.

Tér és Forma, 1934. 10.sz. 280, 282, 283.
lap

MDK

Haas

Egységes sorportál a Vaci-úton. Kivitelezte: Haas és Somogyi. Fénykép a 125-ik oldalon.

Tér és Forma, 1935. 4.sz. 125.l.

Haas és Paschkisch

bécsi építészek

→ Rumpelmayer Viktor halála után folytatták a Zerzthelyi Festetics Kastély ~~[illegible]~~ utolsó átépítését

Kelényi György: Kastélyok, zuvóak, villák
1974 Corvina

118. old.

MDK

Haas és Somogyi

Váci utcai üzlet homlokzata,
Szervita-téri gyógyszertár homlokzata, terv. és
készitette Haas és Somogyi. Repr.

Épitőmunka, 1934. 3.sz. 70.lap

MDK

Haas és Somogyi

A margitszigeti hirdető tabla tartóoszlopainak számitasat és artisztikus külső formaját a kivitelezést végző Haas és Somogyi cég készitette.

R.I.: A margitszigeti új hirdető tabla.

Tér és Forma, 1930.III.évf. 11.sz. 486.l.

MDK

Haas és Somogyi

Haas és Somogyi Rt. által tervezett és kivitelezett Schmolka hentesárugyár üzlete. Fénykép. Péküzlet, terv. és kivitelezte: Haas és Somogyi Rt. Fénykép.

Tér és Forma, 1933. 4-5.sz. 143.lap

MDK

Haas

Haas és Somogyi Rt.:Nagy és Eichner hentesárugyár, Lipót-körúti portálja, tervezte és kivitelezte. Fénykép.

Tér és Forma, 1933. 4-5.sz. 148.lap

MDK

Haas és Somogyi

Vas-üveg konstrucziójú portalok, ablakok stb.
kivitelező gyára.
11.db.fényképrepr.

Tér és Forma, 1930. 9.sz.

MDK

Haas és Somogyi

Budapest székesfőváros hirdetőirodája.
Tervezte: ifj.Richter Aladár.
Kivitelezte: Haas és Somogyi.Képek 118.l.

Tér és Forma, 1935. 4.sz. 118.l.

MDK

Haas és Somogyi Károly

Autóbusz váróház a Vörösmarty-téren, tervezte és kivitelezte fenti cég. Repr.

Tér és Forma, 1932. 52.l.

MDK

Haas és Somogyi

Modern Fémportál. Váci utca 16. Tervezte és készitette Haas és Somogyi. Repr.

Tér és Forma 1931. 10.sz.

MDK

Haas és Somogyi

mint portál tervező és kivitelező.

Kende Ferenc: A kereskedelem és ipar épitészetéről.II.

Tér és Forma 1933. 143.l. 148.l.

MDK

Haas és Somogyi

Automata-büfék a József és a Teréz-körúton Budapesten./Képekkel/ Tervezte és készitette fenti.

Tér és Forma 1931. 139.l.

MDK

Haas és Somogyi Károly

Cipőüzlet Budapesten, tervezték fentiek.Repr.

Tér és Forma, 1930. 97.l.

MDK

Haas és Somogyi

Németországból jött iparos volt, hazájából hozatott kész acélvázakkal és alkatrészekkel kereskedett, utóbb Somogyival gyárat létesitett Bpesten és itt készültek -fiatal tervezők közreműködésével- a portálok is, amelyek nagyrészt német "készárú"-k voltak. Haas és Somogyi maguk nem terveztek.

Somogyi György épitészmérnök közlése.

MDK

Haas és Málnai, építészek

a Hungária-körut és Juranics-utca sarkán létesitendő bérház építésénél müvezetők.

Építőmunkálatok a fővárosban .
Vállalk.Közlönye. 19o9.okt.6. 7.1.

MDK

Haas és Málnai

Pályamunkájukat megvásárolták

A szentesi városház tervpályázata. Művészet 1907. 198.l.

MDK

Haas , építész

közös terve Málnai ép.-el a zsüri szerint
az egyik jó pályamunka.

A Budapesti Bank r.t. palotájának pályterve.
M.Építőművészet. IX.évf.12.szám. 1-4.kép és alaprajz.
8.1. is.

Haas , építész M.D.K.

és Málnai körös terve az öt egyenlő 2000 K-ás díjak egyikét nyerte el a Magyar Kereskedelmi Csarnok pá-lyázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

nov. 6. sz. 14 old.

MDK

Haas és Málnai

bérház

Müvészet, XIII. évf. 1914. 199.

MDK

Haas épitész

Bierbauer Virgil: A háboru előtti Bp.épitészete.
Évk. KMT. 1929. 184. l. képek.

MDK

Haas épitész

Forgó P: Korszerü portálépités. Reklám-Élet, 1929. jun. 1-11. l. képekkel.

MDK

Haas és Málnai épitészek

Magyar Építőművészet, 1907. 11. sz. képek 30, 31 l.

MDK

Haas és Málnai, építész

Magánépitések. Épitő Ipar, 1912. szept.1. 2
343. 1.

MDK

Haas és Somogyi

építési vállalkozók

Molnár J: Uj boltok Bp.-en. Tér és Forma 1932. V. évf. 146-5o l.

MDK

Haas és Somogyi

építési vállalkozók

Molnár J: Vasvázas épitkezések az utcán.
Tér és Forma 1932, XX V. évf. 52-53 l.

Belső építészet

Bpest, Haas és Somogyi-tól

Tér és Forma, ,1933 VI. 363

Haas és Somogyi

Bp.Erma üzlet,portál

Tér és Forma, 1935 VIII. 366

Haas és Somogyi

"Etam" terv , Bpest

Tér és Forma, 1935 VIII. 11o

Hass és Somogyi

Bp.Schmolka hentesárugyár

Tér és Forma, 1933 VI. 137

Haas

MDK

építész

A volt Cseh- Magyar Iparbank /Nádor utca/

Haas és Málnai

303.o.

Borsos Sándor-Zádor: Budapest. . Bp. 1959.

Haas Gusztáv MD K

A keszthelyi Pethő család egykori várkastélya helyén 1745-ben épült Festetich kastélyt 1883-87 között három idegen épitész / Rumpel mayer, Haas, Paschkisch/ tervei szerint kiépitették. Akkor épült a kastély régi és uj szárnyát össz kötő tornyos középrész is.

141.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék müemlékei. Bp. 1958.

Haas Gusztáv

l.

Radoskastély II.

69. l.

Valamint *Besnyó Béla* (Váci-utca 25. sz

zeum aukciói

TEMÉNY

kból,

RY LÁSZLÓ

. része,

ALADÁR-féle

és más magánbirtokból

útárgyak és butorok.

Haas György

Tipografizálta Karcsai Kulcsár
István: Tengely Budán c. könyvét
Dicséretet kapott

A nép magyar könyv, 1962, 21 old.

Haas György

Kötéstervo, tipográfia Vas Istvan: Római rablás c. könyvéhez.

említve.

A szép magyar könyv. 1962. 16. l.

Haas György

Kiss Ferenc: Munka után c. könyvét tipografizálta (eml.)

„A nép magyar könyv" pályázaton díszéretet kapott

N. N: A nép magyar könyv 1965

Magyar Grafika 1966 III. mell.

Haas György

Herb: Heretem a palackban..
könyv tipográfiáról oldalai
(repró)

A nép magyar könyv 1963

MOK

Haas H.

Csipőkép. Rajz.

Sign.: „Nach dem Leben gezeichnet von H. Haas.

Köln, Sammlung Heyer.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Lint Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Bürgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 58.

Haas J. János

1734-ben kéthónapot töltött Kolozsvárról.

Adattár a XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez II. Apáczai és kortársai. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1966. 676 l.

386. l.

Haas Jakab

ötvös

lásd

Horvmagyötvös Bécsben

11. l.

Haas János Ignác

festő

8) Marosvásárhely látk.
9) Székelyudvarhely "
lásd 10.) Szamosújvár látképe
11. Radnai szoros "
12) Borgói szoros "

Borbely Andor

Erdélyi városok képes-könyve 1736-ból.
Kolozsvár 1943. 6–12. l.

1) Nagyszeben látképe
2) Gyulafehérvár látképe 1725
3) Kolozsvár látk. 1734
4) Brassó látképe
5) Segesvár látképe
6) Beszterce látképe
7) Szászsebes látképe

Kordás

Haas János Ignác

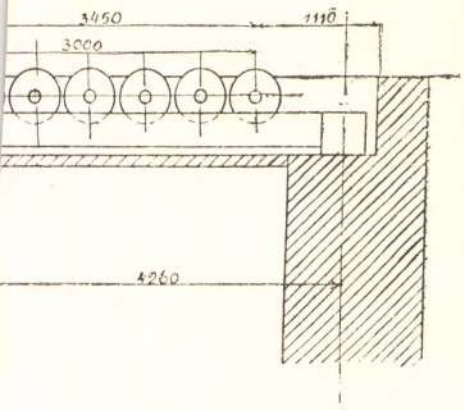

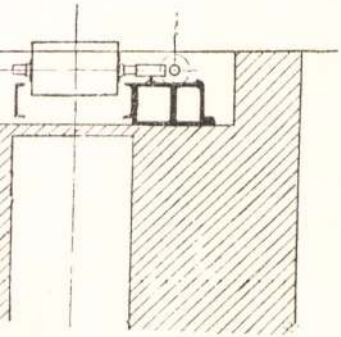

13) Gyimesi-varos látképe-
14) Bodza-varos látképe
15) Tömösi-varos látképe
16) Románzsül látképe
17) Senoga Sacka hegy réntetének
tetéje

Haas J. Ignác

festő

Kolozsvár látképéről

1734.

vrd

Herepei János: Scholabeli állapotok Apáczai Kolozsvárra jövetele előtt.

Erdélyi Muzeum

1943. 356. l.

DUNÁNTULI SZEMLE
I—VI. ÉVF. VASI SZEMLE
SZOMBATHELY
SZENT IMRE-U. 5.

NYOMTATVANY — IMPRIMÉ

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos
An die Redaktion

Haas J. I.

fertő XVIII. sz.

lásd

Borbély Andor:

Erdélyi városok képeskönyve 1736-ból.

Kolozsvár 1943.

Különlenyomat Erdélyi Muzeum 1943. 2. füzet.

könyvtárámban –

HAAS J. Ignac festő

Kolozsvárról készített 1734-ben
vízfestményt.

Horepey János: A Farkasutcai temető
régi sírkövei. Bp. 1988. 33. p.

hogy szakterületünkön sem-

szendőbe.

teendők felmérésével indult.

történeti viták során tiszta-

k korszakai, az elkészíten-

elvégezhető alapkutatások

a egy részének a publikációk-

szó azonban nem az intézmény-

a művek jegyzékéhez ad kiegé-

engedve némi kitekintést az

.

dványok I. csoportja, az

Felfedező úton rejtőzködő értékeink közt

A nyarakat gyerekként Zalaszentgróton töltötte. Ide kötötte édesanyja származása, a família. Ma neves műgyűjtő Budapesten, századunk első felének magyar expresszionista festészetéből válogató kollekciója a honi művészeti értéktár figyelemre méltó szelete. Ő *Haas János*, akinek magángyűjteménye e napokban közkincsként tárul az érdeklődők elé a Zalaegerszegi Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben. Persze nem volt mindig gyűjtő...

— Eredetileg nyomdász a képzettségem, majd a hetvenes évek végén elvégeztem az újságíró iskola laptervezői szakát, s később tizenegy évig dolgoztam is tervezőszerkesztőként a Népszabadságnál. Ma már nem ez a főfoglalkozásom, de időnként azért dolgozom lapoknak, most éppen a Hócipőnek.

— Mikor és miért adta műgyűjtésre a fejét?

— 1973 januárja az a dátum, amely kezdőpontként felidézhető, ekkor csöppentem bele abba a világba, amely aztán sikersen magával ragadott...

— Csak nem azt fogadta meg szilveszter éjszakáján, hogy másnaptól új életet kezd, és műgyűjtővé válik?

— Nem... akkoriban volt az esküvőm, s épp arról tanakodtunk, hogy az ez alkalomból ajándékba kapott pénzt mire fordítsuk. Nem volt persze ez komoly összeg, de mégis szerettük volna valami maradandó értékbe fektetni. Ekkor jött az ötlet, vegyünk rajta egy festményt. Czóbel Béla, e tárlaton is bemutatott, csendéletére esett a választásunk. Ettől kezdve szinte hetente benéztem a bizományi áruházba, ahol e Czóbel képet meglátttam, s kedvet kaptam ahhoz, hogy illő társasággal körítsem. A pillanatnyi kedv aztán szenvedéllyé vált, s azóta mondhatni elhatalmasodott rajtam.

Frank Frigyes: Virágcsendélet

— Gyakran tárja a nyilvánosság elé gyűjteményét?

— Ez a zalaegerszegi kiállítás az első eset, hogy gyűjteményemet önálló tárlaton mutatom be. Eddig is gyakran adtam egy-egy képet kölcsön különböző bemutatókra, a kollekció egyharmada ily módon már kiállításra került, de így teljességben ez az első alkalom. Úgy éreztem zalai kötődésem kötelez is erre.

— A tárlat körül bábáskodó szakemberek egybehangzóan dicsérték jó ízlését, esztétikai érzékét, a képek válogatásában megnyilvánuló merészségét. Honnan e hozzáértés?

Scheiber Hugó: Fej

— Mindig is vonzódtam a művészethez. Különösebb szakmai képezettségem nics e területen, de az ember rengeteget lát, olvas, tanul s tán nem szerénytelenség, ha azt mondom, érzékem is van hozzá. Első vásárlásaimnál még kikértem avatott hozzáértők véleményét, de aztán már bátran támaszkodtam saját értékítéletemre, felfedezéseimre. S persze az is tény, hogy egy-egy vásárlásnál a képek ára is korlátozza a vágyak szárnyalását.

E tárlat megnyitására *dr. Csaplár Ferencet*, a Kassák Múzeum igazgatóját kérte fel a rendező intézmény. Méltató szavai átélhetővé tették mindazon szellemi vívódást, amely egy magángyűjtő számára szinte napi lélektani penzum. Vegyem, ne vegyem? Forduljak szembe a közízléssel? Merjek-e sznobizmus illatú előítéleteket félredobva ítélkezni nagy művészek gyenge műveiről, s kis mesterek remekműveiről? Felemlegette azokat a negyedszázaddal ezelőtti éveket, amikor még *Kohán György*, s több hasonló kvalitású alkotó művei voltak a műkereskedések előtti járdán közszemlére téve, amikor még *Uitz Béla, Gyarmathy Tihamér, Bálint Endre, Dési Huber István* munkái elérhető áron megvásárolhatók voltak. Azóta persze megváltozott az értékrend, megváltoztak az árak, ám szerencsére a gyűjtőkedv, az értékőrzés vágya nem hunyt ki.

S valóban. Haas János gyűjteménye is bizonyság arra, hogy kevéssé felkapott, jobbára csak a szakmai közvélemény által ismert alkotók, avagy mára művészettörténeti fogalmakká nemesedett nevű festők huszonévesen készített alkotásai mily hűen és hitelesen tükrözik a század első felének modern törekvéseit. *Polgár Boriska* húszas években kartonra festett Kubista férfi fej című munkája, az irányzat minden, ma már klaszszikusnak számító erényét hordozva tekint ránk, *Scheiber Hugó* szénrajza, *Rafael Viktor Győző* Könyöklő férfi című pasztellje ugyancsak bármelyik nagy múzeum irigyelt kincse lehetne. *Egry József* 23 évesen festett Szajnaparti rakodók című munkája, *Barcsay Jenő* 25 évesen vászonra tett csendélete, *Bálint Endre* 33 évesen készített temperaképe, a Cannes-i halász ugyancsak a gyűjtő jó szemét dicséri. S sorjáznak a nevek: *Ámos Imre, Bene Géza, Frank Frigyes, Gyarmathy Tihamér, Iványi-Grünwald Béla, Kmetty János* s még bővíthetnénk hosszan a sort további arra érdemesekkel.

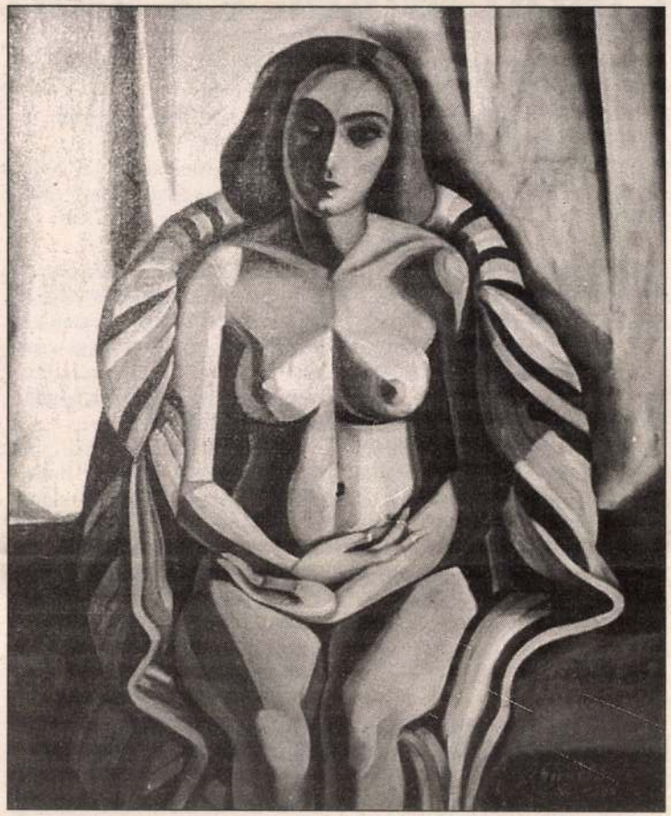

Gyenes Gitta: Ülő akt

(Mészáros T. László felvételei)

Valamennyi kép egy művész sors-villanása, egy életmű karakteres, sokat mondó töredéke, amely így együtt XX. századi piktúránk számos jellegzetes vonulatát felidézi. Legyünk hát részesei e jelképes művészettörténet óránk, amely június 23-ig még minden érdeklődő számára feltárja festészetünk rejtőzködő értékeit Zalaegerszegen.

— mh —

Zalaegerszeg — Zalaegerszeg — Zalaegerszeg — Zalaegerszeg

Eladó telkek és ipari területek

Családi házas telkek.

1./ Zeg. Csácsbozsok, Halom u. 5146 hrsz. 1.040 m². Alap- és egyben kikiáltási ára: 105.000 forint + 10.000 forint szennyvíz-hozzájárulás. Összesen 145.000 Ft.

2./ Zeg. Csácsbozsok, Halom u. 5192 hrsz. 995 m². 655.000 Ft + 40.000 Ft szennyvíz-hozzájárulás. Összesen 695.000 Ft.

3./ Zeg. Csácsbozsok Damjanich úttól délre, a Csilla és Halom utcától északra, ill. északkeletre eső területen 5308/7 és 5305/4 hrsz. területtől az 5305/28-ig összesen 26 lakóház építésére alkalmas terület, változó területnagysággal és változó értékesítési (kikiáltási) áron eladó.

Telekalakítási vázrajzot minden érdeklődőnek biztosítunk, amely tartalmazza a területnagyságokat és a telkek kikiáltási árait.

Ipari területek.

1./ Zalaegerszeg, Sport utcában, a Caolával szembeni ipari területek: 2723/10 hrsz. 4.778 m² nagyságú terület, alap- és kikiáltási ára: 14.450.000 forint, a rajta levő épületegyüttesé 4 millió. Összesen: 18.450.000 forint.

2./ 2721/3 hrsz. 3.742 m² — 7.500.000 Ft.

3./ 2721/4 hrsz. 4.465 m² — 8.950.000 Ft.

4./ Kiserdei útnál, a Köztemetőtől nyugatra ipari terület 0816/31 hrsz. 3.350 m² — 3.415.000 Ft.

Az értékesített területeket 4 éves beépítési kötelezettség és annak teljesítéséig elidegenítési tilalom terheli. A területek csak lakóház és melléképületei, illetve ipari jellegű épületek építése céljára vehetők igénybe.

Bérbe adó ötéves időtartamra: 5530/4 hrsz. 3.512 m² **belterületi ingatlan,** amely a Balatoni és a Bozsoki utca csatlakozásánál található. Az induló bérleti díj: 65.000 Ft/hó + áfa.

Bérbe adó ötéves időtartamra a Zalaegerszeg 0816/8 hrsz. külterületi ingatlanon lévő 190 m² **épület,** amely az új köztemető és a volt lakév-telep közötti területen helyezkedik el. Induló bérleti díj: 57.000 Ft + áfa. A nyertes pályázónak 142.500 Ft-os óvadékot a szerződéskötéskor kell fizetnie.

A versenytárgyalás nyertese az, aki a licit alkalmával a **legmagasabb** vételi, illetve bérleti ajánlatot teszi. Az adásvételi szerződéseket a pályázatot követő, illetve a vételár befizetésétől számított 15 napon belül megkötjük. A pályázatokat **június 21-ig 12 óráig kell eljuttatni** a polgármesteri hivatal műszaki osztálya beruházási és vagyonkezelési csoportjához.

A pályázaton résztvevőknek zárt borítékban kell közölni a pályázó nevét, címét; nyilatkozatot arra vonatkozóan, hogy a meghirdetett kikiáltási és pályázati feltételeket elfogadja; 5.000 forint bánatpénz befizetését igazoló csekk másolatát csatolni kell.

A nyertes pályázóval 15 napon belül szerződést kötünk, melynek feltétele a vételár egy összegű befizetése. A bánatpénz beszámításra kerül, ill. az eredménytelenül pályázóknak visszafizetjük.

A versenytárgyalás időpontja: **1996. június 24. (hétfő) 9 óra.** Helyszíne a polgármesteri hivatal I. emeleti 101. tanácsterme.

Részletesebb információt a műszaki osztály beruházási és vagyonkezelő csoportja ad.

Telefon: 311-260

Átépítés lesz

Tájékoztatjuk a tisztelt utazó közönséget, hogy a 76-os út Andráshidai Zala híd hídrehabilitációs munkálatai május 22-én kezdődnek. Táblákkal is jelzett félpályás útlezárás lesz érvényben, amely a személygépkocsik és menetrendszerű Volán buszok kivételével a következő útvonalra tereli a forgalmat: 76-os út—Körmend—Andráshida—Neszele—Zalaegerszeg—Kaszaháza—76-os út—Balaton.

A lámpás irányítás miatt torlódások keletkezhetnek, ezért kérjük, hogy lehetőség szerint a személygépkocsik is kerüljék a hídon való áthaladást. Kérjük az utazók türelmét és köszönjük szíves megértésüket.

Tűzoltónak

Zalaegerszeg hivatásos önkormányzati tűzoltósága katonaviselt fiatalokat keres hivatásos állományba. Feltétel: szakmunkás képzettség, jó fizikai és egészségi állapot, büntetlen előélet. Előnyt jelent: hivatásos jogosítvány, középiskolai végzettség, városi vagy közeli lakhely. Érdeklődni személyesen *Szépligeti Ferenc* századosnál.

Ki végzi az átalakítást?

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala pályázatot hirdet a Zalaegerszeg, Kertváros Köztársaság úti orvosi rendelő átalakítási munkáinak megvalósítására.

A pályázat készítéséhez rendelkezésre áll a Zalaterv Kft. (MSZ. 80 23 01) által készített engedélyezési tervdokumentáció.

A tervek és a kiírási dokumentáció a polgármesteri hi-

Pályázatok beadási határideje: 1996. június 5. (szerda) 10.00 óra.

A nyitótárgyalás időpontja: 1996. június 5. (szerda) 10.10, helye a hivatal tárgyalója.

Az elbírálás időpontja: 1996. június 14. (péntek) 10.00 óra, helye a hivatal tárgyalója.

Kiíró a pályázat készítése alatt konzultálási lehetőséget biztosít a részletes kiírásban megjelölt időpontban és helyen.

Öntevékeny parkosítás

A Zalaegerszeg Környezeti Kultúrájáért Alapítvány kuratóriuma

„Parkváros '96"

városszépítő programjának keretében pályázatot hirdet az öntevékeny városszépítés támogatására. Célunk Zalaegerszeg lakó- és közterületeinek parkosítása, csinosítása, berendezése városképbe illő és jól hasznosítható tárgyakkal, felszerelésekkel.

[illegible] 500 ezer

nak közcélú környezetfejlesztési céljaik megvalósítására fordítani.

A pályázatonként elnyerhető maximum 50 ezer forint támogatás elsősorban parkosításhoz, faültetéshez, illetve játszóterek berendezéséhez igényelhető.

A pályázatnak tartalmaznia kell a megvalósítandó cél leírását, a kivitelezés várható idejét, tervezett költségvetését, az elnyert összeg felhasználására vonatkozó megállapodás tervezé-

Nagykanizsa — Nagykanizsa

Pályázatok úttervezésre

Nagykanizsa Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala nyilvános pályázatot ír ki

— Nagykanizsa város területén végzendő útfelújítások,

— a Hevesi u. — Teleki u. csomópontjában körforgalmú forgalmi rend kialakításának

tervezési munkálataira.

A pályázati dokumentációk térítés nélkül átvehetők munkaidőben május 21-től május 24-ig a polgármesteri hivatal II. emelet 2. sz. irodájában.

A pályázatok beadásának határideje május 29. Tervezés kezdése június 3. Befejezése június 14., illetve a csomópont forgalmi rendjéé június 28.

Bérbe vehető helyiség

Nagykanizsa MJV polgármesteri hivatala nyilvános pályázat útján bérbe adja a Nagykanizsa, Bartók B. u. 10/E. (V.) lépcsőház földszintjén található 16,55 m² helyiségét.

A pályázatok benyújtási határideje: 1996. május 29. 16 óra.

A részletes kiírási anyag a polgármesteri hivatal I. emelet 6., 9. és 10 számú irodájában vehető át.

Közeledik az adóhatáridő!

Nagykanizsa Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Adóhatósága felhívja a Nagykanizsa illetékességi területén működő vállalkozásokat (magánszemélyek, jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező társaságok), hogy a kommunális adó és a helyi iparűzési adó bevallási határideje 1996. május 31.

Az adóbevallást a polgármesteri Hivatal adócsoportjánál (Erzsébet tér 7. fsz 4. iroda) személyesen átvételi elismervény ellenében lehet leadni, illetve postán ajánlott levélként lehet feladni. Az adóbevallást az adóhatóság által rendszeresített nyomtatványon kell teljesíteni.

Ügyfélfogadási idő

Hétfő: délelőtt 8.00—12.00, délután 13.00—16.00-ig. Szerda: délelőtt 8.00—12.00, délután 13.00—17.00-ig. Péntek: délelőtt: 8.00—12.00-ig. Május 31-én (pénteken) 8.00—17.00-ig.

Felhívjuk az adóalanyok figyelmét, hogy a megállapított adóelőleg és a végleges adókülönböztetésnek megfizetési határideje mindkét adónem esetében május 31. Ugyancsak május 31. a helyi iparűzési adóelőleg befizetési határideje.

Az adót az önkormányzat adóbeszedési számlájára kell megfizetni.

Számlaszám: 11749015-15432694-08590000

Eladó ingatlan a 7-es útnál

Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzata nyilvános versenytárgyaláson értékesíti a nagykanizsai 635/26 hrsz-ú, a valóságban a 7. főút el-

1996. május 30. 9.00 óra.

Helye: polgármesteri hivatal alagsori tárgyalóterme (Nagykanizsa, Erzsébet tér 7.).

Kikiáltási ár: 985.000.- Ft.

Benedek Katalin

Egy magángyűjtő bemutatkozása

Örömet jelent, hogy a háború, a fasizmus, s a politikai önkény elnyomása és a 60-as évek átmeneti enyhülése után, több évtized kábultságából magához tért a hazai műgyűjtés. Áldozatkész, ügyes generáció lépett színre. Sorra nyílnak a magángaléria is, különböző profillal, de egységben a művészetpártolás jegyében. A nagy elődök kezéből kihullott stafétabotot viszik tovább a megkezdett úton. A múltban nem csak az érdemes gyűjtőket tették lehetetlenné, küldték világgá vagy börtönbe, de életművük is szétszóródott. Példáját láthatjuk Szentpétervárott, ahol az elhurcolt német javak között több magyar kincs is felbukkant.

Természetesen más helyzetben tevékenykedtek azok az egyéniségek, akik hatalmas vagyonuk egy részét szánhatták a művészet támogatására. Ekképpen vásárolhattak jegyzett remekműveket. Hálásnak kell lennünk, hogy miközben saját értékeiket gyarapították, a nemzet érdekében is cselekedtek. A megszerzett drága tárgyakat láthatóvá tették, sőt gyakran múzeumoknak adományozták. Napjaink gyűjtői nem indultak jelentős tőkével, de művészetszeretetük, jó szemük, szorgalmuk és leleményük pótolta az anyagiakat. Közéjük tartozik Haas János. Itt most a gyermekkor álmainak és későbbi ambícióinak teljesülését csodálhatjuk. Mindig vonzotta a festett világ. Kisfiúként már látogatott kiállításokat, majd nyomdai munkakörében kapcsolatba került a grafikával. A vonzódást fokozatosan szenvedéllyé érlelte egy szép Czóbel kép, az első vásárlás. Haas János szavaival: "Itt kaptam meg a vírust." Bálint Endre következett, s ezután már megállíthatatlanul a többi hasonló kvalitású piktor. Mesés távlatok nyíltak előtte. Minden újabb szerzemény egy új kaland. Korábbi hobbija nemes céllá módosult. Ahogy ez szokás, a gyűjtők megtalálják egymást és zsákmányukat. Nemes vadászat és versengés folyik. Közben nem csak a gyűjtemény gyarapszik, de tágul a szakmai perspektíva, ahogy az ismeretek köre és mélysége is. Végül elérkezik a pillanat, mikor már nem lehet mással komolyan foglalkozni.

Ide jutott kiállítónk is, teljes odaadással fordulva a műgyűjtés felé. Nem a legújabb avantgarde, hanem az 1960-as évek előtti expressionizmus érdekli elsősorban, a KUT, az UME, az Európai Iskola tömörülései. Ők egész Európában gondolkoztak. A nem közvetlenül a látványból induló tudatfestészet szerencsére tovább él és fejlődik, amit ez a bemutató is bizonyít. Az együttes jellegén a modernség – esetünkben a nem polgári, nem naturalista, nem kommersz művészet – dominál. Miközben gyönyörködünk a gondosan összeválogatott anyagban, gondoljunk egy kicsit mögé. Mennyi munka, lemondás, kudarc húzódik a háttérben! Fontos az elért erkölcsi siker, mert Haas János kétfelé gyűjt: befelé saját magának, kifelé az érdeklődők számára. Kérésre mindig önzetlen készséggel kölcsönöz kitűnő műveket. Rafael Viktor, Hincz Gyula, Bene Géza, Frank Frigyes, Gráber Margit, Perlrott Csaba Vilmos, Kádár Béla, Bálint Endre, Gyarmathy Tihamér, Jándl Dávid szerepelnek a sorban. Egyidejűleg kutatja a még becsesebbeket, művészözvegyek, festők és cserélgetés révén. Így tanulta a nemrég elhunyt Deák Dénestől, akinek gyűjteménye Székesfehérvárott képtárat tölt meg.

Gyűjtőnk ars poeticája: intuíció, a mű és mesterének értékelése és a "közhaszon".

A kulturális irányítás néhány évtizede még idegenkedve és elutasítóan tekintett olyan alkotókra, mint például Barcsay Jenő, Bene Géza, Gadányi Jenő, Gyarmaty Tihamér, stb. Az újkeletű Haas-gyűjtemény e kiállításra összeállított kollekciójának pillérei alkotják a fent említett művészek. Méltatlanul elhallgatott nevekkel: Bor Páléval, Czumf Imréével, Rafael Győzőével is találkozhatunk. Konstruktív, absztraktra érlelt stílusuk jelenik meg alkotásaikon.

A tehetséges festőnőkkel sok esetben és sokáig mint kedvtelésből festegető asszonyokkal, anyákkal foglalkozott a szakmai élet. Napjainkban ez az ítélet örvendetesen változik: művészetük rangját szép példák illusztrálják a tárlaton. Barta Mária, Gráber Margit, Gyenes Gitta, Polgár Boriska fontos európai művészeti központok: Róma, Párizs, Berlin, Nagybánya neveltjei, a KUT, UME körül csoportosuló művészgárda tagjai, akik a modern magyar piktura jellemvonásait sok színnel gazdagították. Posztimpresszionista szemléletük lépést tartott a kortárs irányzatokkal, annak érzékeny szeizmográfjai voltak.

20. századi művészetünk történetének meghatározó alakjai közül Egry Józsefet, Czóbel Bélát, Iványi-Grünwald Bélát, Barcsay Jenőt egy-egy műve képviseli. Farkas István látomásos erejű festészetét visszafogott színvilágú képei idézik. Tipary Dezső az elsők közt fedezi fel Szentendre varázslatos vidékét. Perlott Csaba Vilmos mozgalmas és változatos pályájának egyik legtermékenyebb korszaka is ide kötődik. Leszűrt festői eredményei összegződnek e periódusban, melyről itt kiállított olajképe is tanúskodik. A Szent-endrén meghonosodó franciás szellem helyi változata Ilosvai Varga István és Diener Dénes munkáin is jól fellelhető. Kmetty János ugyanakkor a konstruktív törekvések elkötelezett híve. Ámos Imre, a városkában ugyancsak gyökeret eresztő lírai szürreális élmény legpregnánsabb képi megtestesítője.

Emőd Aurél, Bálint Rezső, Frank Frigyes párizsi tanultságú művészek, akiket koloritgazdag megjelenítés jellemez.

Az Európai Iskola röpiratában olvasható: "Az Európai Iskola a fauve-izmust, kubizmust, expresszionizmust, absztrakt szürrealizmust képviseli Magyarországon." Az 1945 után alakult csoportosulás képviseletében Bálint Endre, Bán Béla, Gadányi Jenő, Gyarmathy Tihamér, a szellemi rokonság okán, Bene Géza műveivel találkozhatunk. Kádár Béla, Scheiber Hugó, Farkasházy Miklós újra felfedezett alkotók. Dinamikus, expresszív, olykor dekoratív látásmódjukkal határozott vonást hagynak a gyűjtemény profiljában. A Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagjai közül Dési Huber István, Fenyő A. Endre és Sugár Andor művei kapnak helyet a falakon. A kollekcióban megtalálható Batthány Gyula szokatlan formaadású festménye, a nagybányai iskola második vonalába tartozó Jándl Dávid vizuális pasztell munkája, Sassy Attila érzékiséggel átitatott női portréja, Simon Gy. János erőteljes grafikája. Patkó Károly finom rajzú aktja. A közelmúlt alkotásai közül Papp Gyula Taormina-ábrázolása, Ruzicskay György facipelő emberei, Tóth Menyhért egyéni színkezelésű képei, igen karakteres darabok Molnár C. Pál, Klie Zoltán, Bolmányi Ferenc, Szabó Vladimir, Z. Gács György, Ágh Ajkelin Lajos, Vaszkó Erzsébet, Szentiványi Lajos, Sikuta Gusztáv, Repcze János, Börzsöny Kollarits Ferenc palettájából egy-egy szép példával illusztráljuk munkásságukat.

* * *

Szerzőnk a Magyar Nemzeti Galéria magángyűjteményekkel foglalkozó osztályának műtörténész munkatársa. Fenti írását a Haas János magángyűjteményéből ezév május-júniusában Zalaegerszegen, július-szempemberben a budapesti Kassák Múzeumban megrendezett kiállítás katalógusából vettük át.

Farkas István: Alakok

Szlávics László éremsorozatával Vincent 14 arcképe látható. (Keresztnevének használatát egykor maga a művész kívánta meg ismerőseitől. A Van Gogh családi név ugyanis a franciák számára kiejthetetlen volt.) Az érem-arcképek sora a Párizsban 1886-ban festett, sötétkalapos önarcképpel kezdődik. A művész ekkor 33 éves volt, önmagát mégis úgy ábrázolta, mintha fél évszázad nyomná a vállát. Arcának tragikus vonásai a további képeken megszelidülnek, ahogyan azt a szalmakalapos-pipás, valamint a Gauguin-nak dedikált, fedetlen fejű önarcképén megfigyelhető. A rendszerint apró ecsetvonásokkal modellált fej

Bakancsok

részleteit a magyar éremművész összefogott, kubisztikus formákba metszi a deciméter átmérőjű éremfelületre. Anélkül, hogy másolná az önarcképeket, saját megformálásának szűkszavú eszközeivel érzékelteti azok hallatlan feszültségét. A zöld patina alól előcsillanó bronz felületek az érmek színvilágát gazdagítják.

A kétoldalas művészérmek íratlan szabálya szerint a hátlapon a megmintázott mester egy-egy alkotása szerepel. Szlávics érmeit egyoldalasként képzelte el, sorozatában mégis szerepelnek ilyen utalások is Van Gogh festményeire. Ízelítőül itt a Bakancsok, a Napraforgók, az Íriszek és a Gabonaföldi ciprussal címet viselő festmények nyomán megszületett érmeket mutatjuk be. Ezek sem másolatai a közismert nagy képeknek, sokkal inkább tekinthetők az éremművész személyes feljegyzéseinek, melyekben mintegy megtestesíti e remekművekkel való találkozása élményét. A Van Gogh-képek szinte villamossággal telített kompozíciói a magyar művész érmein békébe oldódnak és a tenyérnyi felületen megjelenő, emblémaszerű jelzések a festmény lényeges vonásait közvetítik a nézőnek.

Van Gogh 37 éves korában, 2 hónappal halála előtt, többszáz festménye megalkotása után, így írt magáról Isaacson-nak, a róla és művészetéről írni szándékozó műkritikusnak: "...abszolút biztos, hogy én sohasem fogok jelentős dolgokat csinálni". A 20 darabos Van Gogh-éremsorozat alkotója, Szlávics László, e cikk írása idején ugyancsak 37 éves, aki szerénységben sem marad el a nagy elől példájától. Éppen ezért helyette is ki kell mondanunk, hogy a most ismertetett és a Hatvanban aratott emékezetes siker óta műtermében rejtőző munkái jelentős műalkotások, a magyar szobrász-elődök Van Gogh-érmeinek társaságában méltóak Európa figyelmére.

(A cikk megírása után e művek újabb sikeréről érkezett hír. Négy Vincent-érmével ugyanis a művész elnyerte a Polgári Bank "Fej vagy írás" címmel meghirdetett érempályázatának fődíját.)

Napraforgók

Takács Tibor

Palack

Szögletes, szép palackom
216 éves,
a festett homlokán egy
jó testőr ugrat, kényes
lovával, kivont kardja
egyenes, rezzenetlen,
lehetne testőr-írók
társa a regimentben,
lehetne épp Bacsányi,
vagy Báróczy, vagy bárki,
vagy Bessenyei György, ki
tudott a borral bánni,
meg a tintával, s én most
tisztelgek, jó a kedvem,
mert e palacknak mától
értő gazdája lettem,
és rá van írva Anno,
meg: 1780,
két évszázad lám eltűnt
a mennyben és pokolban.
Konyakkal töltöm, színig,
rossz szívemnek ez jó szer,
benne a menny s pokol van,
s mindenekfölött gyógyszer.
Légy a barátom immár,
palack, te régi, festett!

S míg élek, jó testőrként
ezután én őrizlek!

Bot

Hadifogoly faragta régen
cirill-betűs, csodás botom,
emberi kéz bunkós fejében,
és én belékapaszkodom,
viszem magammal s úgy dicsekszem:
milyen botom van, ni, milyen,
ígérem, véle nem verekszem,
kezembe fogom, szelíden.
Fogom, forgatom ezt a régi,
még elsővilágháborús
botot, mely életem kíséri,
mi mindent élt át, iszonyú!
Vajon, aki faragta, végül
hazatalált-e botja nélkül?

Benke László

Az első találkozás

Szemben a budai várral
azüstszárnyú angyalra,
vagy halra vártam épp
e drága, jó padon,
mikor felragyogott hitem és ámulatom.
Isten elkóborolt lánya!
Te oly hasonló vagy hozzám
keleti vonásaidban,
lelkedben, sorsodban
és boldogságra való szomjúhozásodban.
Fényes vasárnap délelőttöm,
felejthetetlen május hatodikám
a templom előtt,
ötvenkét éves koromban, szerelmem,
a te szépséged az én megrendülésem.
Öledbe hajtom a fejem.
Simogasson engem a te kezed
s az én kezem téged simogasson.

HAAS János műgyűjtő

20. SZÁZADI MAGYAR MŰVÉSZET HAAS JÁNOS GYŰJTEMÉNYÉBŐL

KASSÁK MÚZEUM, Budapest, 1996. július 15. – szeptember 30.

Haas János gyűjteménye az 1970 óta eltelt negyedszázad alatt jött létre egy modern ízlésű, jó esztétikai érzékkel rendelkező művészetbarát fáradozásainak eredményeképp. Haas János – bejegyzett szakmája szerint újság tervezőszerkesztő – a szükségből erényt tudott kovácsolni: anyagi eszközeinek korlátai érdeklődését a különlegességek, a lappangó értékek, a fölfedezésre váró alkotók és művek felé fordították. S mint az igazán izgalmas gyűjtemények, az övé is létrejöttének idején alternatív értékrendet fejezett ki: szembefordulást a beidegződésekkel, előítéletekkel, az esztétikai értéket a hivatalosan elfogadott művészettörténeti státuszból levezető szemlélettel. E gyűjtői ars poetica eredményeképp még az ismert nevű mesterek is kevésbé ismert korszakukból származó művekkel szerepelnek ebben az elmúlt negyedszázad gyűjtési szokásait, lehetőségeit illetően kortörténeti dokumentumként is izgalmas műtárgyegyüttesben.

A gyűjtemény legjellegzetesebb részét az 1920-as évek végén, az 1930-as évek elején, a magyar avantgárd második hullámának idején keletkezett expresszionista, kubista ihletésű művek alkotják: Bene Géza, Gyenes Gitta, Ilosvai Varga István, Jancsek Antal, Kádár Béla, Kmetty János, Perlrott Csaba Vilmos, Polgár Boriska, Rafael Viktor, Ruzicskay György, Scheiber Hugó, Simon Gy. János, Tipary Dezső, Schönberger Armand festményei, grafikái. Még e kor modern magyar képzőművészetét jól ismerők számára is meglepetés a továbbra is fölfedezésre váró Jancsek Antal remek aktkompozíciója, a csak kevesek által számon tartott Polgár Boriska artisztikus kubista férfifeje és Rafael Viktor szuggesszív Könyöklő férfija. A magyar festészet avantgárd előtti megújulását, illetve ezzel kapcsolatban a nagybányai iskola törekvéseit érzékelteti Perlrott Csaba Vilmos remekműnek számító Nagybányai utca című olajképe.

Az 1930 utáni másfél évtized jellegzetességei közül a franciás oldottságot Bene Géza karakterisztikus portré-akvarellje, Gráber Margit, Peterdi Gábor párizsi városrészlet-képei, a dekorativitásra törekvést Farkasházy Miklós pasztellje, a baloldali elkötelezettségű festészet programjának megvalósulását Bán Béla, Fenyő A. Endre Ruzicskay György, Sugár Andor táj-, csendélet- és munkaábrázolásai, a szürreálishoz való vonzódást Anna Margit és Ámos Imre szentendrei akvarelljei jelzik. E korszak nagy magányosa, az egyéni és közösségi tragédiát látomásokban előre vetítő Farkas István két jellegzetes és fontos művel szerepel.

Az 1945 utáni anyag legegységesebb része az Európai Iskolához tartozó Bálint Endre, Gyarmathy Tihamér, Zemplényi Magda műveinek együttese. Az 1960-as, 70-es évek magyar művészetéből többek között Bor Pál és Tóth Menyhért művei kerültek a gyűjteménybe.

A kollekció nyilvános bemutatását Benedek Katalin kezdeményezte. A Zalaegerszegen, a Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben létrejött első kiállítás anyagát ő válogatta és rendezte. A Kassák Múzeumban nyíló tárlat egy modernebb szemléletű válogatás eredménye.

A kiállítást rendezte: Csaplár Ferenc

HUNGARIAN ART THE 20TH CENTURY – COLLECTION OF JÁNOS HAAS –

KASSÁK MUSEUM, Budapest, 15 July – 30 September 1996

The collection of János Haas has evolved during the quarter of a century since 1970, as a result of the efforts of an artlover endowed with a modern taste and a fine aesthetical sense. János Haas – Editor designer of Newspapers – could make a virtue from necessity: the limits of his resources focussed his interest on the specialities, hidden values, creators and works waiting to be discovered. And like the other truly exciting collections, at the time of its creation his collection has expressed an alternative order of values: an opposition to the habits, the prejudices, and the view which derived the aesthetic values from the officially accepted status in history of art. As a result of this ars poetica of collecting, even the famous masters are represented in this ensemble of works of art by pieces originating from their less known period. The collection is exciting also in the sense that it is a historical document of the collecting habits and possibilities of the past quarter of a century.

The most characteristic part of the collection comprises the expressionist- and cubist-inspired works created during the second wave of Hungarian avant-garde, in the late 1920's and early 1930's: the paintings and graphic works of Géza Bene, Gitta Gyenes, István Ilosvai Varga, Antal Jancsek, Béla Kádár, János Kmetty, Csaba Vilmos Perlrott, Boriska Polgár, Viktor Rafael, Hugo Scheiber, János Simon Gy., Dezső Tipary, Armand Schönberger. Even to those who are well acquainted with the modern Hungarian fine arts of this period it is surprising to see the splendid

nude composition of Antal Jancsek, who is still waiting to be discovered; the cubist man's head of artistic quality by Boriska Polgár who is kept in evidence by only few; and the suggessive "Man leaning on his elbow" by Viktor Rafael. The oil painting "View of a street in Nagybánya", a masterpiece by Csaba Vilmos Perlrott, suggests the renewal of the Hungarian painting before the avant-garde period, and the efforts of the Nagybánya painting school related to this process.

From among the characteristic features of Hungarian fine arts in the one and a half decades following 1930, the French lightness is represented by the distinctive water-colour portrait of Géza Bene, and by the paintings of Margit Gráber and Gábor Peterdi decipting Paris city sections; the effort at decorativity by the pastels of Miklós Farkasházy, the realisation of the programs of the painting committed to leftism by the landscapes, still-life paintings and portrayals of working scenes of Béla Bán, Endre Fenyő A., György Ruzicskay, Andor Sugár; the attraction to surrealism by the water-colours of Margit Anna and Imre Ámos, painted in Szentendre. The collection also features two characteristic and important works of the great solitary of this era, István Farkas, who forecast the individual and collective tragedies in visions.

The most uniform part of the material of the era after 1945 is the ensemble of the works of Endre Bálint, Tihamér Gyarmathy, Magda Zemplényi, all belonging to the avant-garde movement named the "European School". The Hungarian art of the 1960's and 1970's is represented in the collection by the works of Pál Bor, Frigyes Frank, Menyhért Tóth and others.

VONZALMAK ÉS VÁLASZTÁSOK

Elhangzott a 20. századi magyar művészet Haas János gyűjteményéből című kiállítás megnyitóján

Zalaegerszeg, 1996. május 10.

Minden igazi műgyűjtemény szellemi önarckép. Vonzalmakat és választásokat jelez. Árulkodik arról is, milyen a gyűjtő viszonya az úgynevezett közízléshez: van-e fölkészültsége, bátorsága szembefordulni vele? Tud-e csak az esztétikai értékre tekintettel lenni, képes-e felismerni ezt az értéket akkor is, ha az alkotó neve nem úgynevezett jól csengő név? A jól bevált utakon jár, vagy fölfedezésre is vállalkozik? Bízik-e önmagában, vagy mindig azt szereti, amit akkor épp érdemes és hasznos? Van-e úgynevezett jövőképe, azaz elképzelése arról, hogyan változtatja meg az idő múlása az értékrendet? Van-e bátorsága megállapítani nagy művészek gyenge műveiről, hogy ezek gyenge művek, és kismesterek remekműveiről, hogy ezek remekművek? És meri-e tekintélyes művésznek megmondani, hogy az a mű, amit dicsérő szavak kíséretében eladásra fölajánl, neki egyáltalán nem tetszik, ám nagyon ragaszkodik épp egy olyan képhez, melytől a művész nem kíván megválni? És el tuja-e hitetni mondjuk ugyanezzel a művésszel, hogy a vételárnak nem kizárólag a művész önértékelését kell tükröznie, hanem valamelyest a gyűjtő anyagi lehetőségeit is.

A gyűjtőnek ezekre a kérdésekre kell nap mint nap válaszolnia. Aktuális kérdések voltak ezek akkor is, amikor Haas János gyűjteni kezdett, azaz valamikor a hetvenes évek elején. Micsoda szép idők voltak ezek! Vagy méginkább a kissé korábbi évek, amikor Haas János még csak nézte a képeket. Budapesten mindössze három boltot kellett néha-néha fölkeresni, ha a gyűjtő tudni akarta, van-e a nyilvános műtárgypiacon új esemény. A Margit-híd melletti bizományi bolt állandó jelleggel tele volt jobbnál jobb, vagy kevésbé jó, ám garantáltan valódi Kádár Béla és Scheiber Hugó képekkel, melyek darabja egy akkori tanári fizetés egyharmadáért volt megvásárolható. Azért mondom, hogy ezek a képek garantáltan valódiak voltak, mert senkinek nem jutott eszébe, hogy a magyar avantgárd hivatalos felfogás szerint értéktelen, vagy alig valamit érő műveit hamisítás révén meg is sokszorozza. És milyen családias volt a másik üzlet, a Kossuth Lajos utcai! Ahol ma civil ruhás őrzők strázsálnak, oda, a kirakat elé a járdára Kohán György, Nagy Balogh János és Czigány Dezső képei voltak közszemlére kitéve. Emlékszem, egy remek Czigány Dezső tájkép 400 vagy 500 forintért kellette magát egy meglehetősen kopott székre helyezve. Egy-egy haláleset kapcsán Uitz Bélák és Farkas Istvánok és egyebek sora került meglehetősen hosszú időre e két üzlet falaira. Hosszú időre, mert ezeket és a hozzájuk hasonló műveket alig vásárolták. Hányan tudták akkor, ki volt Farkas István, vagy mondjuk Peterdi Gábor vagy Rafael Viktor; avagy ki tartotta festő festményének Gyarmathy Tihamér és Bálint Endre alkotásait, Bene Géza és Dési Huber István szelíden avantgárd korai műveit, és folytathatnánk a sort e kiállítás többi képével és alkotójával. Ma a Falk Miksa utcában föl-le járkáló nepperek némelyike jobban eligazodik a festők és képek világában, mint akkor a BÁV-átvevők túlnyomó többsége.

Ennyit változott, fejlődött a világ az alatt a negyedszázad alatt, amióta Haas János gyűjtőnek vallja magát. Gyűjteménye tanúsítja, a műgyűjtőket foglalkoztató kérdésekre jó válaszokat adott. A kitűnő művek sokasága mögött nemcsak anyagi áldozatvállalás rejlik, hanem esztétikai érzék és bátorság is, illetve jó értelemben vett kalandvágy: olyat megismerni és megszerezni, ami kuriózum mások szemében.

Volt az 1920-as évek első felében Budapesten egy kiválóan vezetett galéria: Belvederének hívták. Minden modern törekvésnek fórumot biztosított, kivéve a geometrikus absztrakciót. Ez volt az a határ, amit a galéria

vezetője, Fónagy Béla soha nem lépett át. A kor legjobb hazai modernjei állítottak ki termeiben, az expresszionizmus és a kubizmus akkor még ifjú magyarországi követői. Most itt, Zalaegerszegen, Haas János képei között úgy érezhetjük, mintha a Belvedere újra megnyílt változatában szemlélődnénk. A gyűjtő Haas János sem kíván teljesen elszakadni a látható világtól, szüksége van valami közvetítő elemre, abban kíván gyönyörködni és gyönyörködtetni bennünket, miként válik a valóság egy-egy részlete a festményen az alkotó szuverén megnyilatkozásává, érzelmeinek, életérzésének kifejezőjévé. Mindezt annak hangsúlyozásával állapítom meg, hogy a régi Belvedere, a régen elhunyt Fónagy Béla ízlése csaknem ötven évvel később is modernnek számított. Indokolt e régi galéria fölemlítése azért is, mert Haas János mintegy két esztendeje már nemcsak műgyűjtő, hanem műkereskedő is: egy határozott arculattal rendelkező budapesti galéria vezetője és társtulajdonosa.

Ha valaki művészettörténeti eligazítást szeretne arról, milyen irányzatok, iskolák, festőcsoportok vannak képviselve e gyűjteményben, olvassa el a kiállítást rendező művészettörténész, Benedek Katalin katalógus-előszavát. Én, mint a gyűjteményben gyönyörködők egyike, a tárlatot megnyitva egyetlen dologra szeretném fölhívni figyelmüket: a nagy művészek fiatalkori műveire. Ezek sokszor érdekesebb és tanulságosabb megnyilatkozások, mint az úgynevezett érett korszakok művészi dokumentumai. Útkeresést, orientációt jeleznek, művészeti élményekről, mesterek hatásáról tanúskodnak. Kérem, álljanak meg figyelmesen az 1988-ban elhunyt Barcsay Jenő 1925-ben festett Csendélete, Bálint Endre krisztusi korban alkotott Cannes-i halásza, Egry József huszonhárom évesen megörökített Szajna-parti rakodója, Gyarmathy Tihamér 1946-os halai, Peterdi Gábor huszonévesen festett Párizsi bulvárja előtt. És kérdezzék meg velem együtt, ki volt az a Polgár Boriska, aki szintén huszonévesen ezt a remek kubista fejet kartonra tudta rakni. A fiatalkori művekből összeállított miniatűr galéria remeke Rafael Győző Könyöklő férfi című pasztellja. Ezt nézve arra kell gondolnunk, van festő, akinek fiatal korában adatik meg életműve legjobb darabjait megalkotnia. Élmény e képben gyönyörködnünk; ennél nagyobb örömben csak Haas Jánosnak lehetett része, amikor ezt a képet abban a bizonyos Kossuth Lajos utcai boltban megpillantotta, megszerette és egy ma már szinte jelképesnek tűnő összegért megvásárolta, hazavitte és a falra akasztotta. Ugyanabban a lakószobában, pesti lakásán járva, két másik képnek is rabja lettem: Farkas István Alakok című remekének és Bene Géza Babi fotelben című egészalakos képének. Akik majd eljönnek e gyűjtemény budapesti bemutatójára a Kassák Múzeumba, megismerkedhetnek e kép közöttünk élő modelljével is. Lehet, hogy a különleges alkalomra való tekintettel fekete helyett vörös ruhában fog megjelenni, s amennyire őt ismerem, a kép közelében fog helyet foglalni egy kényelmes karosszékben, hogy sorban fogadhassa hódoló tisztelgésünket, s belénk karolva körbesétáljon a termekben.

Eddig a gyűjtőt és a gyűjteményt méltattam. Befejezésül mindannyiónk nevében a kiállítást rendező művészettörténészt, Benedek Katalint köszöntöm. Azt hiszem, nem kívánhatok neki jobbat, mintha azt mondom: mindig ilyen képekkel és ilyen gyűjteménnyel hozza össze a sorsa. A kiállítást megnyitom!

Csaplár Ferenc

A Kassák Múzeumban kiállított művek jegyzéke

ANNA MARGIT (1913–1991)
1 Szentendre / Szentendre / 1939
vegyes technika, papír, 29 x 46 cm J.j.l.: Anna Margit

ÁGH AJKELIN LAJOS (1907–1995)
2 Táncolók / The Dancers / 1930–40 k.
o. fa, 68 x 88 cm J.j.l.: Ágh Ajkelin

ÁMOS IMRE (1907–1944)
3 Szentendrei utca figurával / The Sheet from Szentendre with the Figure / 1940
akvarell, papír, 30 x 45 cm J.j.l.: Ámos 1940

BARTA MÁRIA (1897–1969)
4 Három női portré / Portraits of Three Women / 1919
vegyes technika, papír, 32 x 11 cm J.b.l.: BM 1919

BÁLINT ENDRE (1914–1986)
5 Cannes-i halász / The Fisherman from Cannes / 1947
o. tempera, 24 x 18 c J.j.l.: Bálint 47 Paris 47

BÁLINT REZSŐ (1885–1945)
6 Párizsi életkép / Genre from Paris / 1910 k.
o.v., 40 x 50 cm J.j.l.: Bálint

BÁN BÉLA (1909–1972)
7 Táj / Landscape / 1933
pasztell, karton, 48 x 24 cm J.j.l.: Bán 33
8 Alakzat / Figure / 1945
vegyes technika, papír, 25 x 20 cm J.j.l.: Bán 945 IX.22.

BENE GÉZA (1900–1960)
9 Babi fotelban / Babi in the Armchair / 1940
akvarell, karton, 95 x 77 cm J.j.f.: Bene Géza 940
10 Bohócok / The Harlequins / 1930
tempera, karton, 67 x 59 cm J.b.l.: Bene Géza 930
11 Női fej / Woman's Head / 1940 k.
vegyes technika, karton, 37 x 28 cm J.j.l.: Bene Géza
12 Csendélet / Still Life / 1930
tempera, karton, 34 x 34 cm J.j.f.: Bene Géza 930
13 Fekvő akt / Sleeping nude / 1939
tus, karton, 60 x 87 cm J.b.f.: Bene Géza 939
14 Tájkép házakkal / Landscape with Houses / 1940-es évek
ceruza, papír, 30 x 40 cm J.j.l.: Bene
15 Akt / Nude / 1930-as évek
linómetszet, papír, 22 x 27 cm J.j.l.: Bene Géza
16 4. Aktom / My 4th Nude / 1925
vegyes technika, papír, 23 x 28 cm
J.b.l.: 4. Aktom Budapest 1925
17 Akt / Nude / 1925 körül
szén, papír, 31,5 x 16 cm jelzés nélkül
18 Akt / Nude / 1925 körül
szén, papír, 31,5 x 16 cm Bene G.
19 Akt / Nude / 1925 körül
szén, papír, 31,5 x 16 cm jelzés nélkül

BOR PÁL (1889–1982)
20 Moszkva tér / Moscow square / 1972
o.v., 75 x 60 cm J.j.l.: Bor 72

EMŐD AURÉL (1897–1958)
21 Teraszon / At the Teracce / 1930 k.
akvarell, karton, 36 x 49 cm J.b.l.: Emőd

EGRY JÓZSEF (1883–1951)

22 Szajnaparti rakodók / The Dock-workers on the bank of Seine / 1906
o. karton, 50 x 50 cm J.b.f.: Egry József Paris 906

FARKAS ISTVÁN (1887–1944)

23 Alakok / Figures / 1940 k.
vegyes technika, papír, 58 x 40 cm j.n.

24 Szigligeti jelenet / Scene at Szigliget / 1943
vegyes technika, karton, 43 x 59 cm J.b.l.: Farkas 1943. VIII.

FARKASHÁZY MIKLÓS (1895–1964)

25 Hajók / The Ships / 1930 k.
pasztell, karton, 41 x 23 cm J.b.l.: Farkasházy

FENYŐ A. ENDRE (1904–1971)

26 Dunaparti városka / A tinny Town on the bank of the Danube / 1939.
o.v., 65 x 75 cm J.j.l.: Fenyő 934

GRÁBER MARGIT (1895–1992)

278 Párizsi utcarészlet / The Street Portion from Paris / 1937
pasztell, papír, 32 x 47 cm J.j.l.: Gráber Paris 937

GYARMATHY TIHAMÉR (1915–)

28 Halak / Fishes / 1946
vegyes technika, karton, 40 x 30 cm J.j.l.: GyT 946

GYENES GITTA (1888–1960)

29 Ülő akt / The Sitting Nude / 1930
o.v., 100 x 80 cm J.j.l.: Gyenes Gitta 1930

HARMOS KÁROLY (1879–1956)

30 Szanatórium / The Sanatorium / 1940 k.
szén, karton, 60 x 49 cm J.j.l.: Harmos

ILOSVAI VARGA ISTVÁN (1895–1978)

31 Parkban / In the Park / 1920 k.
vegyes technika, karton, 44 x 35 cm J.j.l.: Ilosvai Varga I.

ISMERETLEN MŰVÉSZ

32 Kisváros / Small Town / 1920-as évek
vegyes technika, papír, 35,5 x 24,5 cm jelzés nélkül

IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA (1867–1940)

33 Mosónők (vázlat) / The Washer-women (skic) / 1912 k.
o. karton, 40 x 50 cm J.j.l.: Iványi Grünwald

JANCSEK ANTAL (1907–1985)

34 Aktok / Nudes / 1930-as évek
pasztell, karton, 63 x 45 cm J.b.l.: Jancsek

KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

35 Mulatozók / The Revellers / (1877–1956) k.
vegyes technika, papír, 29 x 39 cm J.j.l.: Kádár Béla

KLIE ZOLTÁN (1897–1989)

36 Lovas nő / Woman at the Horse / 1930 k.
vegyes technika, karton, 59 x 46 cm J.j.l.: Klie

KMETTY JÁNOS (1889–1975)

37 Csendélet / Still Life / 1930 k.
pasztell, karton, 28 x 40 cm J.j.l.: Kmetty

MEITNER LÁSZLÓ (1900–?)

38 Férfiportré I. / Portrait of a Man I. / 1920
tus, papír, 25 x 17 cm J.k.l.: Meitner 920

39 Férfiportré II. / Portrait of a Man II. / 1920
tus, papír, 23 x 15 cm J.b.l.: 920 Meitner

MÓRICZ MARGIT (1912–1978)

40 Útépítők I. / Road-builders / 1930-as évek
tempera, papír, 30 x 21 cm jelzés nélkül

41 Útépítők II. / Road-builders / 1930-as évek
tempera, papír, 30 x 21 cm jelzés nélkül

42 Útépítők III. / Road-builders / 1930-as évek
tempera, papír, 30 x 21 cm jelzés nélkül

PERLROTT CSABA VILMOS (1880–1955)

43 Nagybányai utca / Street in Nagybánya / 1909
o.v. 41 x 48,5 cm J.j.l.: Perlrott Vilmos 909

44 Gyümölcsszedők / The Fruit-pickers / 1945 k.
o. karton, 100 x 70 cm J.j.l.: Perlrott Csaba

45 Notre Dame / Notre-Dame / 1925 k.
pasztell, papír, 42 x 29 cm J.j.l.: Perlrott Csaba

PETERDI GÁBOR (1915–)

46 Párizsi bulvár / Parisian Boulevard / 1935 k.
o.v., 45 x 36 cm J.l.k.: Peterdi G. Paris

POLGÁR BORISKA (1900–?)

47 Kubista férfi fej / Cubist Man Head / 1920–as évek
vegyes technika, karton, 49 x 36 cm J.b.l.: Polgár B.

RAFAEL VIKTOR GYŐZŐ (1900–1981)

48 Könyöklő férfi / The Man resting on his Elbow / 1926
pasztell, papír, 90 x 63 cm J.l.k.: Rafael Viktor, 1926 Budapest

49 Kubista férfifej / Man's Head in Cubist Style / 1961
o. karton, 48 x 33 cm J.b.f.: Rafael Viktor '961

50 Cirkusz / Circ / 1960 k.
o.v. 98 x 124 cm J.j.l.: Rafael

51 Ivóban / In the Pub / 1960-as évek
ceruza, papír, 21 x 14 cm jelzés nélkül

52 Kompozíció / Composition / 1960-as évek
ceruza, papír, 21,4 x 13,5 cm jelzés nélkül

53 Absztrakt táj / Landscape in Abstract Style / 1960-as évek
ceruza, papír, 14,5 x 21 cm jelzés nélkül

REPCZE JÁNOS (1905–1985)

54 Táj / Landscape / 1930 k.
szén, karton, 42 x 29 cm J.n.

RUZICSKAY GYÖRGY (1896–1993)

55 Facipelők / The Wood-carriers / 1930–1940 k.
o. karton, 48 x 58 cm J.b.l.: Ruzicskay Gy.

56 Villamoselgázolás / Tram Accident / 1920-as évek
szén, papír, 24 x 18 cm J.b.l.: Villamoselgázolás
J.j.l.: Ruzicskay György

57 Elektromos erők / Electric Powers / 1927
litográfia, papír, 34 x 25 cm J.b.l.: Elektromos erők
J.j.l.: Ruzicskai György

58 Kitörés / Explosion / 1927
litográfia, papír, 34 x 25 cm J.b.l.: Kitörés
J.j.l.: Ruzicskay György

SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

59 Cirkusz / Circus / 1920–as évek eleje
pasztell, papír, 58 x 42 cm J.b.l.: Zum Erinnerung meinem alten Freund Perlrott Scheiber H.

60 Fej / The Head / 1925 k.
szén, papír, 50 x 41 cm J.n.

SIMON GY. JÁNOS (1894–1968)

61 Tabán / Taban / 1920–as évek
szén, karton, 26 x 36 cm J.n.

SCHÖNBERGER ARMAND /1885–1974)

62 Város szélén / On the Skirts of the City / 1920-as évek
pasztell, karton, 70 x 50 cm J.j.l.: Schönberger A.

SUGÁR ANDOR (1903–1944)

63 Sziciliai táj / Sicilian Landscape / 1937
o. fa, 48 x 70 cm J.b.l.: Sugár 1937

SZIN GYÖRGY (?–1944)

64 Hová? / Where to? / 1941
szén, papír, 46 x 31 cm J.b.f.: Szin 41

TIPARY DEZSŐ (1887–)

65 Folyóparton / Bankside the River / 1931
pasztell, karton, 40 x 28 cm J.j.l.: Tipary Dezső 1931

TÓTH MENYHÉRT (1904–1980)

66 Fej / The Head / 1959
o. karton, 42 x 29 cm J.j.l.: TM 59

UITZ BÉLA (1887–1972)

67 Szoptató anya / Nursing Mother / 1914
Hidegtű, papír, 35 x 26 cm J.j.l.: Uitz B. 914

68 Aktok / Nudes / 1916
Rézkarc, papír, 33 x 42 cm J.j.l.: Uitz B. 916

VASZKÓ ERZSÉBET (1902–1986)

69 Csendélet / Still Life / 1963
pasztell, karton, 22 x 43 cm J.b.l.: Vaszkó 63

WALLESHAUSEN ZSIGMOND (1888–?)

70 Fürdőzők / Bathers / 1930 k.
o.v. 37 x 45 cm J.b.l.: Walleshausen

ZEMPLÉNYI MAGDA (1899–1966)

71 Csendélet / Still Life) 1940-es évek
o.k. 38 x 32 cm J.j.f.: Zemplényi

HAAS János 91 újra

Május 14., csütörtök

KOSSUTH: 4.30 Reggeli Krónika 8.37 Paragrafus 9.05 Napközben 11.06 A Szabó család 11.35 János vitéz 12.00 Krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 Két Liszt-motetta 13.30 Tanúim lesztek! 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Irodalmi figyelő 14.55 Első közlés 15.07 Beszéljük meg! 16.00 Krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.25 Felhang 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Krónika 19.06 Sportvilág 19.30 Mese 19.40 Ünnepi könyvhét '98 20.05 Klezmer Band játszik 20.30 Határok nélkül 21.05 Magyar jazz 21.25 Kossuth-klub 22.00 Krónika 22.30 Tiszta lap 23.05 Zenetörténet mindenkinek

PETŐFI: 4.33 Hajnali dallamok 6.03 Reggeli csúcs 7.38 Sportreggel 8.00 Petőfi-délelőtt 8.05 Zenezóna 9.04 Délelőtti terefere 10.08 Gordiusz plusz 11.07 Nosztalgiaparádé 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Naprakész 13.04 Piacpróba 13.44 Korkérdés 14.00 Kabarécsütörtök 15.00 Hírek 17.05 Apukám világa 18.30 Délutáni csúcs 19.03 Észkerék 19.30 Kölyökrádió 20.00 Karinthy Színpada 21.03 Zenezóna 22.00 MODEM-IDŐK 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 0.00 Éjfél után...

BARTÓK: 6.03 Muzsikáló reggel 7.33 Rejtvény 8.10 Pódium 9.53 Miért menekülsz? 10.05 Európa 68 Másnap 10.34 Lendvay Kamilló új szerzői lemeze 11.01 Operaáriák 11.45 A bartóki harmadik dialektus 12.05 Hangverseny 13.45 Este közvetítjük 14.05 Behemót bika története 14.45 Olasz mesterek művei 15.30 A hét muzsikusa: Szilágyi Béla 16.05 Muzsikáló délután 18.05 Fiatal Művészek Pódiuma 19.05 A gondolat kalandjai 19.35 Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét 21.20

Klipklub 11.30 Az első csók 12.00 Kung-fu 12.57 Játék 13.00 Híradó 13.10 Élettér 13.20 Receptklub 13.30 Megveszem ezt a nőt! 14.25 Klipklub 14.45 Rajzfilm Klub 16.00 Az első csók 16.30 A farm, ahol élünk 17.20 Vetélkedő 17.57 Játék 18.00 Kung-fu 18.57 Játék 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 Bugs 21.00 Akkor neked véged! 22.45 Hírek 23.00 Megdöbbentő világ 0.00 MMM 1.00 Fókusz

TV2: 6.00 Gyökereink 6.25 Jelkép-kalendárium 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Délelőtt a TV2-vel 10.25 Magnum 11.15 Follow me! 11.40 Mindent vagy semmit! 12.00 Stádium 12.15 Szerencsekerék 12.40 Egy kórház magánélete 13.30 Csupa-csupa élet 13.55 Színkép 14.25 Kölyökszínpad 14.55 Mozart Band 15.25 80 nap alatt a Föld körül Willy Foggal 15.50 Parker Lewis... 16.15 Magnum 17.05 Csupa-csupa élet 17.30 A következő áldozat 18.25 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.30 Gazdagok és szépek 19.55 Forró nyomon 20.45 Rex felügyelő 21.35 Mindent vagy semmit! 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Remington Steele 0.00 Stádium 0.15 Hajnaltól napestig 0.40 Tények 1.05 Közvetlen ajánlat

TV3: 15.10 Dupla vagy semmi 17.15 72 óra 17.45 Trükkös halál – am. filmsor. 18.45 Hír 3 19.15 Fejvadász 20.15 MASH 20.45 Nők a börtönben 22.30 Hír 3 23.05 Trükkös halál – ism. 0.05 Fantom az éjszakában 1.55 72 óra – ism.

M SAT: 0.00 Music Box 6.30 Vekker 13.45 A hekus 14.45 Játszd újra! 15.30 Music Box Top-Ten 16.00 Bulivonal 16.30 Pophírek 17.00 Szelep 18.00 Benny Hill 18.30 A hekus 19.30 Vekker-hírek 20.00 Drakula 20.30 TC 2000 – am. sci-fi

a nóta 13.00 Naprakész 13.04 Biztonságban 13.44 Korkérdés 14.00 Péntektől péntekig 14.40 Poggyász 16.40 Natúr hét 17.05 Apukám világa 18.30 Délutáni csúcs 19.03 Slágerlista 19.30 Kölyökrádió 20.00 Sors, nyiss nekem tért 20.30 Vadvirágok 21.30 A magyar rock egyéniségei 22.00 Jazzfesztivál 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 0.00 Éjfél után...

BARTÓK: 6.03 Muzsikáló reggel 7.30 Rejtvény 8.10 Pódium 9.41 Kamarazene 10.05 Köztér 11.00 Operaslágerek 11.40 Muzsikások 12.05 Hangverseny délidőben 13.28 Hangverseny a „Zenetörténet mindenkinek" 14.05 Patkányok 15.07 Magyar zeneszerzők 15.55 Poggyász 16.05 Muzsikáló délután 18.05 Mi újság a régi zene világában? 18.55 Ez van! – irodalmi értesítő 19.05 Bécsi muzsika 20.05 A Bambergi Szimfonikus Zenekar hangversenye 21.51 Vers 21.53 Petőfi Sándor minden verse 22.05 Összkiadás 23.00 Kamarazene

MTV 1: 5.30 Gazdatévé 5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom 10.05 Még egyszer! 11.10 Savannah 12.00 Híróra 13.00 Angol Liga 14.00 A haszonlesők 14.30 Gyerekeknek! 16.30 Ürgammák 17.00 Évgyűrűk 17.30 Téka 17.40 Körzeti híradók 18.00 Ablak 19.00 Família Kft. 19.30 Híradó 20.00 Savannah – ism. 20.45 Csodafoci 21.00 Desszert 22.00 Exkluzív 22.25 Aktuális 22.50 Kenó-sorsolás 22.55 Haragban a világgal

MTV 2: 6.15 Aktuális 6.45 Határtól határig 7.15 VilágKép 7.45 Határtól határig 8.00 Tudóra 9.00 Tanoda 10.00 Szomszédok 10.30 Kincsestár 13.00 Híróra 14.00 Kántor 14.45 Viszonyok 15.30 Repeta 17.50 Delta 2000 18.20 Mixi-Tipp 18.30 Alpok–Duna–Adria 18.55 Mesetár 19.20 Magyarok

Sportszenzációk 1.00 Stádium 1.15 Hajnaltól napestig 1.40 Tények 2.05 Közvetlen ajánlat

TV3: 15.15 A nagy umbulda – am. krimivígjáték 17.15 Gasztronómiai utazások 17.45 Hegylakó 18.45 Hír 3 19.15 Melrose Place 20.15 A balfácán 20.40 Filmpárbaj 20.45 Dupla vagy semmi 22.45 Filmpárbaj 22.50 Hír 3 23.20 Hegylakó 0.10 A besúgó 2.00 Kosárlabda NBA

M SAT: 0.35 Music Box 6.30 Vekker 13.15 Rocktükör 13.45 A hekus 14.45 Játszd újra! 15.30 Music Box 16.00 Guatemala 16.50 A Selva Verde esőerdő 18.00 Benny Hill 18.30 A hekus 19.30 Vekker-hírek 20.00 Poirot – ang. filmsor. 21.00 Terror a jachton 22.45 Tell Vilmos 0.30 Music Box

SZÍV TV: 6.00 Zenei összeállítás 7.00 Naprafogó 7.10 Zenei összeállítás 9.00 Lazíts 9.30 Zenei összeállítás 15.00 Információk 15.15 Tévéshop 16.00 Terhestorna 16.30 Shingalana, a kis vadász 17.00 Élet és design 17.30 Kutyamagazin 18.00 Gabriella-show 18.30 Horgászmesék 19.00 Zenei hírzárlat 19.30 Popeye 20.00 Celeste 21.00 Bátorsági próba 23.00 Ez a fiúk sorsa 0.45 Naprafogó 1.00 Zenei összeállítás

HBO: 7.00 Kung Fu 8.05 A nagymama sohа 10.00 André, a fóka 11.35 Barcelona 13.20 Csak a zene kell! 15.00 Guliver utazásai 15.50 Ügynök kölyök 17.15 Három férfi és egy kis hölgy 19.00 Kung Fu 20.00 Keserű méz 22.20 Ha szellem kísért 23.50 Dr. Jekyll Junior 1.25 Franke, a légy 2.40 Nincs kegyelem 3.00 Ha a falak beszélni tudnának 4.35 Salvador

Május 16., szombat

a csodálatos állatok 14.25 Gigi – am. film 16.20 Divat 98 16.45 Az én Petőfim 16.55 Úton 17.25 Zóna 17.50 Minden, ami zene 17.55 Jelfák 18.05 Flamingólesen 19.05 Lottóshow 19.30 Híradó 20.00 Fame – Hírnév – am. film 22.15 Az MTV IX. Nemzetközi Karmesterversenye 23.20 Marlowe

MTV 2: 8.00 Nemzetiségi magazinok 10.30 Família Kft. 10.55 Számítógép Jogosítvány 1. 11.20 Tranzit 11.50 Arborétumok, gyűjteményes kertek 11.25 Euró-percek – ism. 12.00 Mélyvíz – ism. 13.00 Európa Ablak 15.00 Gyöngyök 15.30 Zöldposta 16.00 Itt ARTunk 16.30 Telesport 18.05 A nagyszentmiklósi kincs 18.30 A huszadik század nagy románcai 18.55 Mesetár 19.20 Magyarok cselekedetei 19.30 Híradó, Sporthírek 20.00 Kórház a város szélén 21.00 A végzet asszonya 21.55 Az aranyifjú 23.20 Mélyvíz

DUNA TV: 5.50 Élő forrás 6.30 Híradó 6.50 Horgásztanya 7.05 Póráz 7.35 Reggeli muzsika 7.55 Összkép 8.30 Jelenko 9.00 Ami igaz, az igaz 9.15 Zengő ábécé 9.25 Zöldszem, zöldfül 10.00 Tarkabarka 11.00 Szigetek a világ peremén 11.55 Vers 12.05 Lapozó 12.20 Protestáns világ 12.35 Kelet-Európa kolostorai 13.05 Duna-parti randevú – magy. film 14.10 Föld mágyája – vulkánok 15.05 Néhány perc Kabos Gyulával 15.20 Táncház 15.50 Sziveri János voltam, ez volt büntetésem – ism. 16.45 Helikon 17.35 Magyar történelmi arcképcsarnok 17.45 Mese 18.00 Híradó 18.20 Muzsika-szó 19.05 Zenés üzenetek 20.30 Semmittevők 21.00 Híradó 21.20 Sporthírek 21.35 Cápafióka – fr. film 23.10 Híradó 23.30 Ápolónők Mexikóban

RTL KLUB: 7.00 Kölyökklub 11.00

Bátorsági próba 1.30 Napraforgó 1.55 Zenei összeállítás

HBO: 7.00 Mozimánia 7.55 T-Rex, dinózsaru 9.25 Képtelen képpróbálás 11.00 Melrose Place 11.45 Mesebeli vadnyugat 13.25 Az ártatlanság kora 15.45 A kis hercegnő 17.20 Örömapa 2 19.05 National Geographic 20.00 Halálvonat 21.40 Desperado 23.25 A szabadság ösvényein 1.05 (T)esti mesék 2.30 Playboy exkluzív 3.45 Kemény fegyház 5.15 Robbanófejek

Május 17., vasárnap

KOSSUTH: 6.00 Vasárnapi Újság 8.25 Édes anyanyelvünk 8.30 MM 9.00 Hírek 9.05 Világóra 10.05 Római katolikus szentmise közvetítése 11.05 Gondolat-jel 12.00 Krónika 12.25 Harminc perc alatt a Föld körül 12.55 Vasárnapi levél 13.05 Névjegy 14.00 Hírek 14.05 Szonda 14.35 Mit üzen a Rádió? 15.05 Választás '98 17.00 Terasz 18.00 Krónika 19.05 Sportvilág 19.30 Mese 19.40 Nóták 20.05 Mi a titka? 21.00 Hírek 21.05 Rádiószínház Nahariya 22.00 Krónika 22.20 Rádiós estek Óbudán 23.36 Régi híres énekesek műsorából

PETŐFI: 6.00 Hírek 6.03 Állomáskereső 6.08 Végre vasárnap! 7.38 Sportreggel 8.00 Jó reggelt, Európa! 9.04 Suli-só 10.00 Gordiusz-magazin 11.07 Csúcson 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Szia, Tesó! 14.00 Színe-java 16.00 Poptarisznya 17.08 Sporthírek 20.00 Latin-amerikai klub 21.03 Művészportrék a Rádió Dalszínházának emlékkönyvéből 22.15 Eszpresszó 23.15 Ennyi... 0.00 Éjfél után...

BARTÓK: 6.03 Muzsikáló reggel 6.45 Kulturális lapszemle 7.30

Márványgeometria

Sava Halugin munkája

Csütörtökön délután 17 órakor nyílik a Budapest Galéria Szabad sajtó úti kiállítótermében *Sava Halugin* jugoszláv szobrászművész tárlata. Megnyitóbeszédet mond *Szegő György* művészeti író, építész. „Sava Halugint teremtő szobrásznak tartom, aki birtokolja és műveli mindkét út lehetőségét. Márványszobrai elsősorban geometrikus, kubisztikus megközelítések, de a végső leegyszerűsítésig soha nem tud eljutni, mert hagyja, hogy valahol beszivárogjon a véletlen, és így mindig belül marad önnön törvényei között – írja a szobrászt és műveit jellemezve *Török Tamás* a katalógus előszavában, mely a megnyitó napjára jelenik meg, gazdag képanyaggal illusztrálva Halugin munkásságát. A kiállítás június 14-ig tekinthető meg, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig. SEP

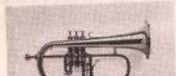

IMPRÓ

A források vidékén

A századforduló Amerikájában, kultúrák összeütközéséből született meg a dzsessz, amelynek első, archaikus változata, a New Orleans-i zene a fekete blues, a spirituálé, a ragtime, a francia katonazene, az európai harmóniák és az afrikai ritmusok egymásra hatásából formálódott ki. Híre a tengerjáró hajók és a fonográfhengerek révén már a század első évtizedeiben eljutott Európába is. Magyarországon, pontosabban az Osztrák–Magyar Monarchiában, a szalonzenét játszó cigányzenekaroknak fontos részük volt az új zenék terjesztésében. Ennek emlékét őrzi meg és tesszó átlaghallgató figyelmére érdemes. *Simon Géza Gábor* hézagpótló válogatásában a legtöbb felvételen az ünnepelt prímás, *Berkes Béla* zenekarának előadásában hallhatjuk a régi darabokat. (Pannon Jazz)

A dzsessz másik alkotóeleme, a blues kap központi helyet a sokoldalú, avantgárd zenei környezetben is gyakran feltűnő amerikai *Olu Dara* trombitás In the World – From Natchez to New York (A világon – Natcheztől New Yorkig) című CD-jén. Ez a lemez megkapó bizonyítéka annak, hogy milyen erősen élnek a hagyományok a fekete amerikaiak közösségében.

Műgyűjtés és közérdek

Haas János gyűjteménye a pápai Somogyi Galériában

Milyen gazdagok vagyunk kulturális-művészeti értékekben? Ha a létrejött remekművekre gondolunk, nem kell szégyenkeznünk, különösen, ha belegondolunk, hogy a reformkor elején még műkereskedés sem létezett Pest-Budán. Márpedig a művészet akkor és ott virágzik, amikor és ahol létezik az a közönségigény is, amely mintegy kényszerítő, de legalábbis inspiráló erővel hat az alkotókra. Ahol vásárlók, gyűjtők, mecénások léteznek. Igaz, a legújabb kori magyarországi polgári műgyűjtés hagyományai is sok évszázados múltra tekinthetnek vissza, s természetesen szorosan összekapcsolódtak az uralkodói, főúri mecenatúra megszabta normákkal. A polgári műgyűjtés föllendülése a XIX. század első, s fölgyorsulása a század második felében következett be. Hogy milyen értékek kerültek magyarországi gyűjteményekbe, arról az utóbbi évek negatív példáján, a volt Szovjetunióba hurcolt műkincsállomány nagyságrendje megismerésén keresztül szerezhettünk fogalmat.

Közgyűjteményeink legszebb értékei többnyire korábbi idők gyűjtőit dicsérik, olykor persze a kortársakat is, hiszen nemcsak hagyatékok, de nemes gesztust jelentő adományok is gyarapították a közös szellemi kincset. E tény ismeretében még érthetetlenebbnek tűnik az a mellőzöttség, sőt hátrányos helyzet, amelyben a magángyűjtőnek a rendszerváltozás előtti évtizedekben része volt. Hogy persze a műgyűjtésre is érvényes a kálvinista mondást, miszerint teher alatt nő a pálma, az a nagy kiállítás bizonyította a legékesebben, amelyet a nyolcvanas évek elején rendeztek a Magyar Nemzeti Galériában, kortárs magyar magángyűjtők anyagából.

Amikor erre a bizonyos tárlatra sor került, már a gyűjteményét a pápai Somogyi József Galériában bemutató *Haas Jánost* is régen elragadta a szenvedély, sőt, túl volt gyűjtői élete első nagy korszakán is, amelyet ő maga a tájékozódás időszakának nevez. Gyűjtői pályája egy Czóbel-festmény megvásárlásával kezdődött, a második mű *Bálint Endre* alkotása volt, egy pléhkrisztust ábrázolt. Innen kezdve már nem volt megállás, csak a gyűjtői érdeklődés változott némileg az idők folyamán. Az első korszakban egyrészt a két világháború közötti művek, s olykor a kortárs évek elejétől kezdve azután egyre inkább az expresszív, konstruktív, kubisztikus törekvések képviselői felé fordult a figyelme.

Mivel azonban nem az a gyűjtőtípus, aki elsősorban az agyával gyűjt, és azok közé sem tartozik, akiket a divatok változása befolyásol, mindvégig meg tudta őrizni érzékenységét a mű nyújtotta elsődleges esztétikai élmény iránt, s olyan alkotásokkal gazdagítja gyűjteményét, amelyek élményt jelentenek számára, szépségük, érdekességük miatt érzi fontosnak tényleges birtoklásukat is. Így hát nem „nagy neveket" gyűjt, nem is aggasztja, hogy vannak úgynevezett hiányok az anyagban. Mostani tárlatának anyaga is alapos keresztmetszetet ad a huszadik századi magyar művészetről, s még átfogóbb lenne a kép, ha gyűjteménye egésze szerepelhetne.

A válogatás azonban természetes, szükségszerű dolog, ahogyan a gyűjtemény időnkénti módosulása, vagy az is, hogy a gyűjtőnek előbb-utóbb meg kell válni a kezdeti, polgári foglalkozásától is, és elkövetkezik a főfoglalkozású gyűjtő, majd a műkereskedő státuszának időszaka. Haas János esetében ez három évvel ezelőtt következett be, akkor nyitotta meg Falk Miksa utcai galériáját. Ebből a szempontból több jeles műgyűjtő, műkereskedő kollégájával párhuzamos pályát futott be. Egyben azonban a legtöbbtől alapvetően különbözik. Abban, hogy nem csak annak örül, ha maga gyönyörködhet gyűjteményében, de annak is, ha mások teszik ugyanezt. Jó érzéssel tölti el, ha kiváló műveket prezentálhat az érdeklődőknek, ha elfeledett vagy föl sem fedezett értékekre hívhatja föl a figyelmet. Ez a szemlélet teszi őt ritka kinccsé a gyűjtők között, hiszen a mai magyar gyűjtők nagy része szinte sosem viszi nyilvánosság elé kollekcióját, s ha nagy ritkán kölcsönöz is egy-egy darabot kiállításra, a legtöbbször névtelenségbe burkolózva teszi. Ez még fontosabbá teszi a tényt, hogy Haas János zalaegerszegi, budapesti, nyíregyházi, majd veszprémi kiállítása után most a Somogyi József Galériában is bemutatja huszadik századi gyűjteménye legszebb darabjait.

P. SZABÓ ERNŐ

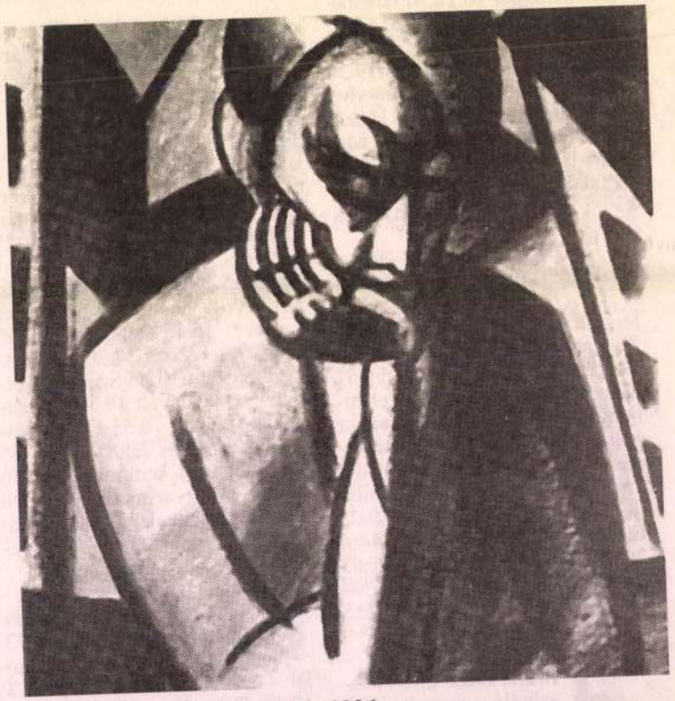

Rafael Viktor: Gondolkodó, 1926

Haas János

farcsas

1757. k. Szászkézd

(Nagyrukullóvm)

irod

Sigerus, Emil

Die siebenbürgischen

Sgraffiati-Gefässen.

Korrespondenzblatt

1912. 50. l.

M.D.K.

HAAS József szobrász

Született Kismartonban

1705. Pécsben házasodott meg

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 204. l.

Haas József

Dobran

6 1
MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 545

Haas Joseph

zobrázy

1709. nov. 9. Beisben
Maria Anna nevű
gyermeke született.

Starzer VI. B.
No 10056.

Kovács Ferenc, igazgató-tanító † V. 61.

Haas Joseph

8600.

1705. nov. 25. – Joseph Haas, Bildhauer in Wien, gebürtig aus Hungarn von der Eisenstatt, des † Simon Haas und Rosina-Sohn, Susanna Baumgartnerin, ledig, geb. von Linz. – Zeugen: Valentin Thauer, Georg Berndorfer.

Nösült 1705 Becsben.

Starzer VI. B. No 8600.

1711 febr. 1-én Becsben meghalt 5/4 éves gyermeke.

Starzer VI. B. No 11811.

1712. aug. 20. egy három hetes gyermeke halt meg Becsben

Starzer VI. B. No 11886.

Krizbai népkvt. V. 61.

Haasz József

ötvös

1828 Zágráb

Kapmagyarorszötvösök 36 l.

.F München ben 1819-ben.

balra fordult és beretvált arczú
meg szemöldöke őszbe vegyült és a
nyakkendő és lehajtott galléri kabát.

n.-- Lelt.sz.4519.-- Értéke
s hagyománya 1912 márczius 9-én
~~ápriliS 25-án ,2046-915~~ .--
30-án ,245-914, .

112

L. Haas Károly és

Szilárd István

okl. mérnök és

építőmester

munkáiból.)

Tér és Forma

1933. dec. szám

412. l. után

villa épitkezések

képeivel

bekommen Sie

mir

erstehe ich Sie sofort!" Damit

lege es auf

MDK

Haas Károly okl.mérn. épitőmester

Tér és Forma 1935. 10.sz. ~~289~~ 300.l.

Haas Manó MDK

Választmányi tagok

Csatkai Endre: A 40 éves Soproni Képzőművészeti Kör története

Ø Haas Manó

d.

Emlékkap Sopr. 1897

25 l.

yi m. kir. Minisztertől.

ályi külügyminiszter úr közölte velem,
tatásügyi miniszterium a jelenlegi
a királyság területén lévő könyvtárak
külföldre való kölcsönadását egyelőre

got tudomása végett értesitem.
1914. november hó 30.

O Haas Marianne

szül. Budapesten 1899 febr. 1.

Rk. Tanítónőképző

1916/17. I. elsőéves mű-
vesznov- Deák Ebner L.

1916/17. II. elsőéves n. o.

Kimaradott

1917/18. I. másodéves n. o.

Konfoglaláskori ezüstdíszítés

VIII. 206.

Hlaása Mária

Ferkèpzomfoiskèvk

88 l.

HAAS Mihály

SZENTESI Edit: Bekezdések a magyarországi műemlékvédelem előtörténetébő II. Haas Mihály levelei Rudolf von Eitelberghez az 1850-es évek közepéről. = Műemlékvédelmi Szemle, 1992. 1.
68-76.p.

MDK

Haass Márton kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát azn1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MDK

HAAS MIHÁLY

Adatok Pécs müemlékeiről.

Gosztonyi Gyula:Pécs 1763-ban.

Egyetemi Könyvkiadó,Pécs 1944. p.5.

Haas Rudolf festő

Kiss-Lipeti tanítványa

Fejős J.: A Nemz. Kiscsarnok Alapító Egy. Története
Művészettörténeti Értesítő 1957 II évf. 1 sz.

43. l.

MDK

Haás Samu, rézmetszö,
/nyomda-oszt./

1901-töl a Zsolnay gyárban dolgozott 1 és 1/2 éven át.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár müvészi és kivitelezöi.
Pécs. 1949. ápr. 12.

Haas Sándor

festő

l.

...Szabad Művészet...

1957. 39. l.

27891. szám.

A Franklin -Ta
Magyar Nép Művészete" czí
a t.Bizottság könyvtára
megküldöm.

Budapest, 1913.

Dr. D. K.

HAAS Simon asztalos

1664 és 1667. Kismarton, Esterházy-kastély, épi kezésnél anyagbeszerzés és egyéb munk
Rákért 3,03 és 140,– forint

Agghazy: Barokk szobrászat. – Bp. 1959.
I. 204. l.

Haas, Simon

antalos

l.

Csat-Frey Öst Kunstt

XXIV. k.

60, 61, 230 l.

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eger,	Vár, csúcsives folyósó zárkövekkel

M.D.K.

HAASER Joseph

muratiorum magister

Nagyvázsony (Veszprém m.)

3 sodal

1852)

Művért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és
és grafikusok Magyarországon 1828-ban. 156.l.

HANSS HAASS, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.Kihirdetve:1716.febr.14-én.-A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tl 1869-ig.- E metsrek egyike volt:
28.- Hanss Haass, Beel. ..151.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Kantus János Múz.évkönyve, 16. Győr, 1974.

HAAS Rudolf festő

1851

84. máj. 13. Az igazgató Haas Rudolf festész úrnak bizonyítványt ad, hogy a nemz. múseum képmásoló termében több ideig foglalkozott.

MűvtörtÉrt. 1990 1-2 130

Chère Léone,

Merci votre lett
raison, je suis rentrée à t
mon petit fils.

Ce qui concerne
de Jacques Leenhardt: j'ai
personnel. Tenant compte de
dans mon pays /qui sont bie
considérations trop à droit
membres de la section de sc
un point de vue basé sur me
Autant plus que dès mon ret
d'un président nouveau; c'e
payé de mes propres ressour
pour l'année courante.

J'espère que l'
parmi des conditions plus l
Moi, il faut que je me cont
suspension de la section na
d'autres au cours des derni
raisons économiques.

Haász MDK

Kereskedelmi csarnok pályaterve, vizf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Haasz, ép.

Epesti Bank rt. Mádor-utcai 4 em. házat harmadmagával tervezte.

Épitö Ipar.1912. 229. /Magánépitési engedélyek./

Haász MDK

Bérház, repr.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Haasz

Haasz és Malnai, kerti feljaró architektura. Fénykép. Mgt.
Architektura. Fénykép. Mgt.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiall. kat. 84. l.

Kiállitások XX.sz. 1900-1919.

Mücsarhok tavaszi kiáll. 1914.

- Haasz és Malnai -

= Kép -

M Ü V É S Z E T

XIII.évf.1914.

193.

MDK

Haasz és Málnai épitészek.

Nádor-utcai uj bank- és irodaházat tervezték. Kerti feljáró és bérház a Tátra-utcába. A régi Pest architekturájának emlékét kelti fel.

Dimitrino: Budapesti épitészet.
Müvészet · 1915. 217.l.

Haász Aladár

A Magyar Országos Képzőművészeti Tanács külföldi kiállitási bizottságának tagja volt.

M.929.XII.19.

Haász Borbála

sikdiszítés

1918–1927

Élmünk 1930. 83. l.

1919-ig

Építészet XX.sz.- Világi, - Bérház

/Haasz és Malnai/

- Kép /: Bérház :/

M Ű V É S Z E T

XIII.évf.1914.

199.

Építészet, XX.sz. 1919-ig.

Kereskedelmi csarnok pályaterve - Világi.
/Haasz és Málnai/
- Kép -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
193.

Kiállitasok XX.sz. 1900-1919.

Mücsarnok tavaszi kiall.1914.
/Haasz és Málnai/
- Kép -
/Bérház/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
199.

MDK

Málnai és Hazsz.építészek.

Megvételre ajánlották közös tervüket.

Tervpályázati eredmények.

A szentesi városház tervpályázata.

?. 21.1.

MDK

Haász és Málnai, müép.-k

---

4 repr.-ját mutatja be: A Ház IV.évf. 1-2.sz. 1911. - Három villa, egy gyár. Egy kerités, egy bérház.

A Ház. IV.évf. 1-2.sz. 1911. képek.

MDK

Haasz és Málnai

Architektura

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. kat. 88.l.

MDK

Haasz és Málnai

Bérház, repr.

Müvészet XIII. évf.1914.199.l.

MDK

Haasz és Málnai

Kereskedelmi csarnok pályaterve, repr.

Művészet XIII.évf.1914.193.l.

MDK

Haász és Málnai

Architektura, fényk.

KMT 1913. tav. kiáll. 88.1.

-Kaász és kálnai epitészek MDK

Megvett terv. Jelige: Kálvin III.
Kép: Főnemlokzat.

A magyar ref. konvent szerkazának tervpályazata.
Magy.Epitoművészet. 1907. 10.sz. 28-9.l.
Alaprajzok. 29.l. Kép.

MDK

Haász és Hálnai, ép.-k.

A szentesi városház tervét megvették.

A szentesi városház tervpályázata. -M.Ép.müv. 1907. 9.sz. 25-30.l.

MDK

Haasz és Málnai

kép

Művészet, XIII. évf. 1914. 193.

-Haász és Hálmai, építészek. MDK

A Szék.Föv.megbizásából: Kislakásos bérház a Hungária -uton.
Egy másik kislakásos bérház. Repr. és tXXXXXIX. homlokzat.

13.db.mellékleten képek, alaprajzok,stb.

A Ház. -1911. IV. 9-10.sz.

Haász és Málnai, építészek MDK
Budapest.

I.dijat nyeretek.

Az ó-becsei takarékpénztár pályaterve.- Magy.Építőművészet. 1907.11.sz.

M.D.K.

Haasz épitész

37545.Özv.Rosenfeld Miksáné, Eötvös-u.3401.hrsz.
négyemeletes ház; terv. Haasz és Málnai.

Cikk: A magánép.biz.ülése.

Épitő Ipar, 18 sz. 1910.máj. 1. 193.l.

M.D.K.

Haász épitész

Magánép.eng. VI.Hajós-utca 32. az I.Virányos dülő 8689 hrsz a. emeletes nyaraló.
Ép.Haász és Málnai.

Magánépitési engedélyek Budapesten.

Vállalkozók Közlönye 1909 szept. 15. 4.o.

MDK

Haasz és Málnai

A Magyar-Cseh Iparbank háza, repr.

Bierbauer Virgil dr.: A háboru előtti Budapest épitészete. Évk. KMT. 1929. 184.l.

MDK

Haász és Hálnai, építészek

Budapest.

I.dijat nyertek.

A Bpesti Bank r.t. palotályának pályaterve.- M.Ip.müvész. 1911. 12.sz.

MDK

Haász és Málnai, építészek

Díjat nyertek.

A Borsodmegyei Tak.pénzt. miskolci palotájának terv-pályázata. - M.Ép.művészet. 1909. 4.sz. 32.l.

MDK

Haász és Málnai, ép.-v.
~~Bpest.~~

Zob88. Sugár Lajos, Ügynök-u. 5. négyemeletes ház.

Uj épitkezesi engedelyek. -Ep.Ip. 1z.sz. 1910. márc.2o.
131.1.

MDK

Haász és Málnai, építészek.
Budapest.

Bérház. Repr.

Müvészet. 1914. 193-199.l.

MDK

Haasz és Hálmai, építészek.
——Budapest.

Pásztor Mihály és Relle Pál: A mi városunk. Bp. 1913.
70.l.képpel.

MDK

Haas és Málnai

a beregszászi törvényszéki épület pályatervei

Magyar Pályázatok. Müvészet 19o7, 216 l.

MDK

Haász és Málnai építészek.

Megvett terv. Jelige: Kálvin III.

Kép: Főhomlokzat.

A magyar ref. konvent székházának tervpályázata. - Magy.Építőmüvészet. 1907. 10.sz. 28-9. l.

MDK

Haas és Málnai

a Borsodmegyei takarékpénztár rt. Miskolcon épitendő bankpalotájának tervpályázatán az első három dijat egyenlő arányban másik két pályázóval együtt nyerték

Magyar Épitőmüvészet 1909. 4. sz. 32.l.

ÁGNES HAÁSZ

1116 Budapest, Adony u. 8. V/24. HUNGARY

In 1951 she was born in Budapest. She took part in several competitions and group shows in Budapest. From 1987 she is engaged in electrographic. She is a member of the FÁME electrographic section.

One-man shows:

1989 Budatétényi Galéria, Budapest
1991 Kőfaragó utcai Minigaléria, Budapest

Csoportos kiállítások:

1989 Vizuális Művészeti Hónap kiállítása, Budapest
Nemzetközi Kulturális Fesztivál, Budapest
1990 Kölcsey Ferenc Képzőművészeti Pályázat, Budapest
Miniatur Art 90, Budapest
1991 Somogy Megyei Művelődési Központ, Kaposvár
Városi Galéria, Nyíregyháza
Szombathelyi Képtár, Szombathely

Exhibited works:

Quadrilla I. electrographic 340x340 mm
Quadrilla I. elektrografika 340x340 mm
***Gemma I.** 1991 electrographic 340x540 mm
***Gemma I.** 1991 elektrografika 340x540 mm

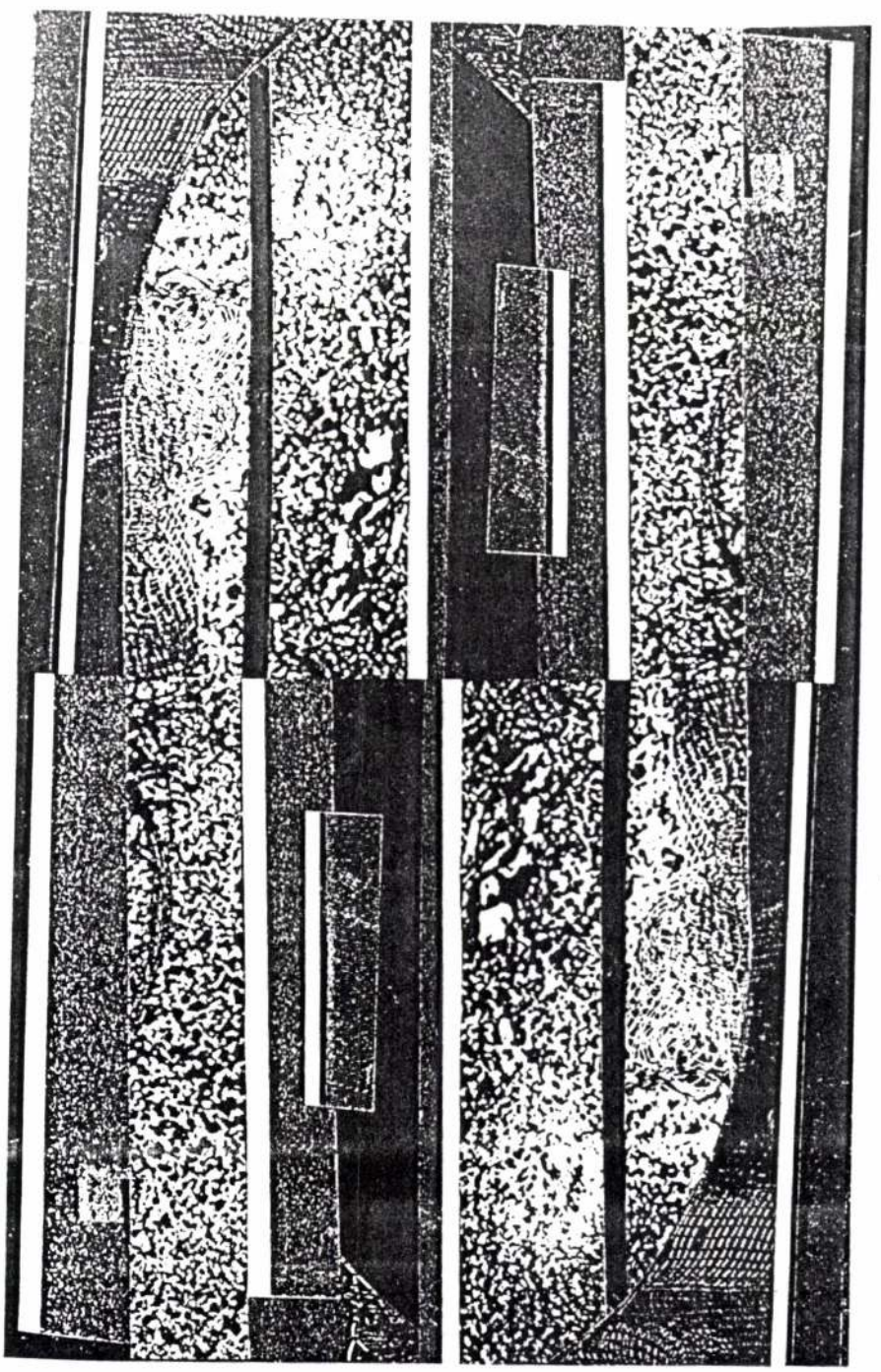

HAÁSZ Ágnes

1. NGB

HAÁSZ Ágnes

És 1992febr. 21.8.

Formák, érzések

A Németvölgyi úti Általános Iskola Galériájában (Németvölgyi út 46.) március 13-ig tekinthető meg Haász Ágnes Formák, érzések című elketrografikai kiállítása.

BOHÁR ANDRÁS: Az isteni tevékenység nem jár mozgással, az isteni élvezet változó és passzív alkotóelem nélküli. A legjobban a gondolkodás közelíti meg ezt — mondja Arisztotelész. A művészetek terén pedig a látáshoz közel eső képzőművészetek, mivel itt is mozdulatlan a szemlélendő kép. S ha továbbgondoljuk az antik mester gondolatait a célratörő energiáról, amely az anyagot mint lehetőséget megformálja, már rögtön itt találjuk magunkat Haász Ágnes képei előtt, ahol az fogalmazódik meg, hogy az anyag engedelmeskedik-e a művészi szándéknak, megformálhatóvá válik-e? A kérdést mindenki eldöntheti majd, vajon az anyag a szépség formájában jelenik meg, s közelít-e a tiszta szemlélethez, a mozdulatlan mozgatóhoz, istenhez? A másik lehetséges mód, ahogy a képekhez hozzáférkőzhetünk, az érzések rejtjeleinek megfejtése. Mi mozgatta az alkotót? A képeken végigtekintve rögtön a formai hasonlóság ötlik szemünkbe. Azonosak a formák, mint ahogy az ember is végső soron azonos önmagával, törekszik ennek keresésére. Haász Ágnes érzésekkel, lélekkel teliti formáit, saját megformáltságát vetíti papírra. Hangulatokat, benyomásokat jelenít meg, amelyek csak utalnak egy belső mélységre. Csak jelzéseket küld azokról a formákról és érzésekről, amelyek az ő titkai.

- Naivisti, primitivisti ili nesco pora-
imitif, ou autre chose).
Izkusvoto.- Sofia.-n°2,1974. pp 24-41 :
en coul. résumés en russe et allemand.

res "primitifs" ou "naïfs" présentés à
onale de 1972? analyse de ces courants,
pas véritablement naïfs.

- Trzydziesci dzieX : The thirty works.
es).
rszawa.-n°4,1974. pp 12-17 : 30 ill en
extes en pol. angl. français.

eintres polonais, faite par Julius Star-
a section polonaise de l'A.I.C.A.

ieokreslony ksztalt rajemnicy. (La for-
du mystère).
rszawa.-n°23,9 juin 1974.p 14 : 2 ill.

rant de la peinture polonaise qui se
on attitude irrationnelle à l'égard des
ieux, et qui cherche à s'évader de la
endu de l'exposition :"Rêves, Initia-
)dz, juin 1974.

.- Une galerie de dessins d'enfants.
oinions.- Moscou.-n°188,aout 1974.pp
coul.

HAÁSZ Ágnes
Új Művészet 1993/3

pülése óta az egyik legaktívabban dolgozó művészek egyike lett, itthon ezt méltán tükrözi első, nagy önálló kiállítása a Vigadó Galéria termeiben.
(1993. március 28—április 5.)

HUDRA KLÁRA

Elektro-ikonok

Haász Ágnes kiállítása

A látszólag anakronisztikusnak tűnő két fogalom egyben műfaji megjelöléséül is szolgálhat *Haász Ágnes* képeinek. A világból kirajzolható alak, a megformált alakegyüttesek az ember magára eszméléséről fogva jelentős élmények hordozói. A természet erőinek megjelölése és az ember működésének kapcsolata nemcsak az ősidőktől kezdődő mitologikus preformációkat jellemezte, de az antikvitás antropocentrizmusát, a középkor transzcendenciáját éppúgy, mint a későbbi profán és szabad individuum próbálkozásait.

Az emlék és a vágyakozás azonban napjainkban is jelen van, a technika is fokozhatja a mélység és magasság feszültségének megjelenítését. Az elektrografika — jelen- és pillanatorientált — műfaja, mint ezt ez a kiállítás is sugallhatja: az időpillanatok megsokszorozásával, elnyújtásával és a felületek rejtett dimenzióinak előhívásával eddig nem sejtett távlatokat nyithat meg.

A természetes formáktól a forma természetéig húzódhatnak a kísérletek, hogy az ikonok ismét azt a különös, semmihez nem hasonlítható jelentésüket visszavegyék, amit többnyire elveszettnek hiszünk.

A sziklák repedései, a felhők körvonalai, a természet millió kontúrja jelezhetik mindazoknak a formáknak a lényegét, amelyek alakulásukkal meghatározzák a körülöttünk lévő világot. Az időpillanatok egymásutániságában tanúi lehetünk a bomlásnak—újraépülésnek.

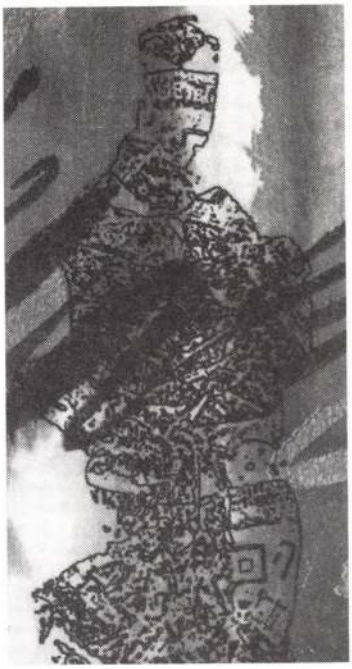

Haász Ágnes: Elektro-ikon

Haász Ágnes megfigyelései is ezeket a folyamatokat célozzák meg. A formák növekedésének és semmivé válásának rajzait rögzítik elektroikonjai. De míg a természet formáinak lényegi alakváltozása rajtunk kívüli okok függvénye, addig a jelen tárlat munkái a formák természetét fölmutató műalkotások, s így a szabad cselekvés és rátalálás lehetőségeinek adnak teret.

Az alakok önmagukban, majd megsokszorozódva, végül teljesen azonosulva világukkal, halhatatlanságukat kísértik meg. Mindezt a szépség egyszeriségének varázsával, legalább pillanatokra feledtetve velünk azt, aminek bekövetkeztéről már nem mi döntünk.

A kiállítás így — túl azon, hogy a műfaj jelentős újításait is megfogalmazta mind a képszerkesztés, mind a szabad médiahasználat tekintetében — egy sokat ígérő pálya első reprezentatív megmutatkozásának is tekinthető. *(Budapesti Művelődési Központ Galéria, 1992. X. 21—XI. 15.)*

BOHÁR ANDRÁS

Csalánozás másodszor is

Pósteleki, 1992. augusztus

A pósteleki kastélyromnál tartott múlt évi eseménysor művészi lehetőségek sokaságát mutatta fel. A valódi humánum az ökológiai és művészi analizálást elkezdett alkotóknál azt jelenti, hogy nem veszítik el személyes érzékeiket és kapcsolataikat embertársaikkal. Az ő ambícióikat az motiválja, miként lehet kreativitással olyan területeket aktivizálni, amelyek mindennapi életünk, a civil élet monotóniáját, az egyéni szenzibilitás belső tartalékait mozgósítva, kooperációra késztetnek bennünket. A helyszínre érkezők már este szembesülhettek az elidegenítés televíziós mechanizmusának értelmetlen működésével. A BLOCK-csoport a kastély tövében működő három televíziót eltakarta testével. A jelenlévők nem értették a jelzést, mindaddig, amíg három tüzet nem raktak a csoport tagjai, majd egyesítették a lángokat, kikapcsolták a tévéket és működésbe léphetet az *Adáshibá*ból ismert effektus: beszélgetni kezdtek a nézők.

A huszadik századi művészet és közönsége szemét bezárták a világ számtalan aspektusa előtt, így elfelejtettük a teljesség és az egység, az érthető és az érzékelhető együttmunkálkodásának kutatását. Erre figyelmeztetett *Gubis Mihály*, aki a kastélyrom egyik mélyedését felhasználva rajzolta falra amőba-emberének körvonalait. Középpontjában ült e térnek, a vízhordó asszonyok vállra vetett rúdjának pózát, de a keresztre feszítés képzetét is keltette azáltal, hogy csuklóját a fához kötöztette. A rúd két végén függő csalánnal csapdosta, simogatta az egybegyűlteket, végül ecsettel a falra írta: HIÁNY. *Baji Miklós Zoltán* azon túl, hogy vezénylő sámánja a művészeti megnyilvánulásoknak, maga is performanszot prezentált.

Az emberi élet sok területén meglévő hármas egységre komponálta cselekvéseit. Térben és időben is jelentkezett ez a törekvés, mert az épület szintjeit és a napszakokat is ennek megfelelően építette be előadáskompozíciójába. *Az áldoztatás* című etűdök a kenyér elemeinek, a lisztnek és a víznek a felhasználásával szakrális jelenetsorok voltak. A befejező „stációban" három üvegtáblára vizet fújt, majd kimúlt halat helyezett a felületre és liszttel szórt be mindent és mindenkit, leginkább női asszisztensét. Visszament az induláskor használt létrára, ahol az esti fényben glória rajzolódott feje köré. Hátramaradt objektfaktúráját a víz fixálta, s az így kialakult tárgyegyüttes Claudel drámájában Jeanne d' Arc végszavát juttatta eszünkbe: „Nincsen hatalmasabb, mint a szeretet." *Gábriel Anett* kastély-balettet mutatott be, *Tőrő Attila* tükrök és térképek motívumaival adta elő *Határok* című performanszát, *Barta Sándor* pedig földközeli teatralitással *Evangélium* című akciójával szerepelt. *Veres Szabolcs Előétel a csalánleves után* című produkciója végén megkínálta az egybegyűlteket a föld—csalán—óra—víz-elegyből, majd befalazta az „időt", *Diószegi Eszter* textilbábut ültetett a környező fák egyikére. *Győrffy Sándor* vertikális motívumokat hozott létre fényeffekt alkalmazásával. *Darabos Edit* a pincében papírkompozíciót állított össze. *Penyaska László* a térszervezés kérdéseit kutató alkotást jelenített meg a kastélyban. Ezúttal is részt vettek irodalmárok az eseményen: *Kántor Zsolt, Fehér József* és *Kalmár Zsolt*. *Váradi Zoltán* fotói az elmúlt évi csalánleves történéseit idézték fel. *Boldog Gusztáv* pedig *Kovács István* és a *BMZ Angyalcsinálók* című attrakciójának fotóit helyezte el a falakon. *Aknay János* háromszögformákat mutatott be vászonképein, *Vincze Ottó* a konstruktív hagyományokat tovább folytató képpel jelentkezett. *Schéner Mihály Unicornis* nevű fémbogara ebben a természeti környezetben adekvát teret talált magának. *Majoros Gyula Nyolcadik utas a gémeskutas* című népi jellegű akcióval képviselte magát.

Gubis Mihály HIÁNY-akciója, 1992, performansz, Pósteleki

Ütő Gusztáv — Kónya Réka: Földrajzóra, 1992, performansz, Pósteleki

Nagyhatású performanszot mutatott be az Erdélyből érkezett *Ütő Gusztáv* és *Kónya Réka*. A *Földrajzóra* című eseménysor a kastély falmaradványán kezdődött, de a lényegi történések a füvön játszódtak le. Ütő fölé szénakazlat emelt asszisztense, majd eltávolította a szénát. Ütő Gusztáv meztelen alakja bukkant elő őskori zsugorított temetkezési testhelyzetben, a bőrén pedig erdélyi településnevek magyar felirata volt látható. A mellette lévő kútból „átváltozva" (felöltözve) jött elő, és kártyázni kezdett partnerével a fekete-fehér, igen-nem lapokkal. A történelem irracionális fintorát bemutató előadás egy Erdélyben élő alkotópár avatott felfogásában került a publikum elé.

Az auditív művészet megjelent képviselői színvonalas produkciókat vonultattak fel. A *Békés Banda* már az elmúlt évi összejövetelen is jelen volt. Az alternatív zenekarok közül a *Madrapur* még kevésbé, az *Andersen* együttes nemzetközi csapata pedig már jól ismert a Music Televízióból. *Cseh Marcell Gábor* és *Malosik Miklós* groteszk éneke jelentett derűs felüdülést. *Kopasz Tamás Vér* című hangköltészeti bemutatója még a performanszok előtt teremtett beleélési lehetőséget a többnapos megnyilvánuláshoz.

Az elvetett csalánmag tehát megsokszorozottan kelt ki, sőt virágzott újra. A fogyasztói társadalom nem törődik az ökológiai törvényekkel. Ha most lenne a világ vége, a pósteleki alkotók és a részt vevő közönség már értékes segédpontokkal jelentkezhetnének egy igazi Paradicsomba.

CS. TÓTH JÁNOS

HAÁSZ Ágnes

Tendenciák napjaink
képzőművészetében.
Bp. 1997/1998.
Vizivárosi 6

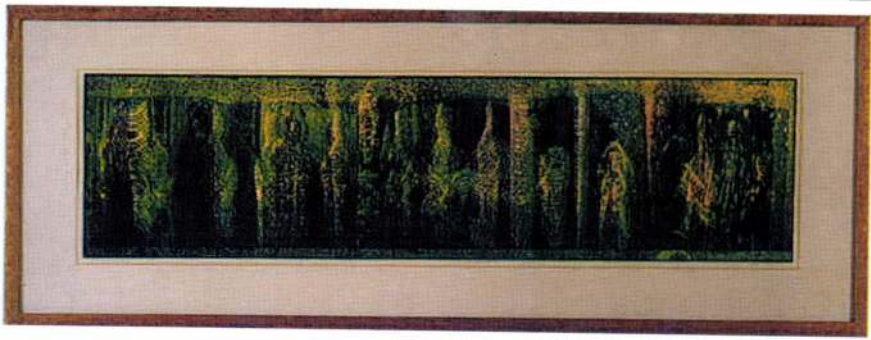

Haász Ágnes (Budapest)
A tintasugarak hatása, 1996.
elektrografika, 83 x 21 cm

gaiban vélte megtalálni. A Budapesti Hírlapban megjelent kiállítási kritikájában ezt írta: „Ami a művész magyarságának lényegét illeti: az az a benső egyensúly, amely néha fatalizmussá lustul. Úgy veszi az életet, amint az őt magát idomítja – az ár ellen nem úszik." Magyarán valamiféle szelíd mértékű oblomovizmust tulajdonított magyar jellemvonásként Szinyeinek. Rózsa Miklós viszont Szinyei sorsának tragikus jellegében látott magyar vonást: „A másik döntő véletlen életében a magyar művészek hagyományos tragikuma volt, mely Madarászt vaskereskedésre szorította, Zichyt, Munkácsyt kiüldözte, Székely a rajztanárság gályájához láncolta, Paál Lászlót, Gyárfást, Mészölyt egész napjainkig a közöny homokjába temette s az ő kezeiből is kiütötte az ecsetet – szerencsére: nem örökre."

Az 1905-ös gyűjteményes kiállítást követő években is bőségesen foglalkozott a kritika és a szakirodalom Szinyei művészetével. Ezekkel az írásokkal itt most természetesen nem foglalkozhatunk az eddigi részletességgel, csupán jelezhetjük a főbb csomópontokat, a jelentősebb állomásokat. 1909-ben újabb fontos forrásközlésre került sor, Lázár Béla publikálta Szinyei ifjúkori leveleit, 1910-ben jelent meg Malonyay Dezső monográfiája a művészről, ez volt az első önálló könyv róla, majd ezt követte Lázár Béla mo-

MEGHÍVÓ

A BUDAPESTI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

(Budapest, XI. ker. Etele út 55.)

tisztelettel meghívja Önt

HAÁSZ ÁGNES

ELEKTRO IKONOK

című kiállítására

Megnyitja:

BOHÁR ANDRÁS

1992. október 21-én 17 órakor

A kidlitás mugtelinkrétő nov. 15. sp. 1

HAASZ Ágnes

A TRAGOR IGNÁC MÚZEUM
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

HAÁSZ ÁGNES

ELEKTRO-IKONOK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÓJÁRA
1996. ÁPRILIS 13-ÁN DU. 15.30 ÓRAKOR

MEGNYITJA
BOHÁR ANDRÁS
MŰVÉSZETI ÍRÓ, KÉPZŐMŰVÉSZ

ZENE:
MAMÜ HANGOK

GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLÍTÓTEREM
2600 VÁC, MÁRCIUS 15. TÉR, 19.

MEGTEKINTHETŐ MÁJUS 5-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 10-18 ÓRA KÖZÖTT

Borítón:
ELEKTRO-IKONOSZTÁZ VI. M. 1992-96.
ELEKTROGRAFIKA MÉRET: 115X80 cm

HAÁSZ Ágnes

kiáll.,Bp.,Árkád Galéria, 1993

iem. SZOMBATHY BálinT: Lumen est omen. = Magyar Narancs, 1993. május 20. 41.

$$[x, y]^c = -c^c{}_{ab} x^a y^b \quad ; \tag{7.2.19}$$

i.e., except for a change in sign, the right invariant vector fields satisfy the same commutation relations as the left invariant vector fields. Note that equation (7.2.19) shows that $c^c{}_{ab}$ is also right invariant.[3]

Let us apply the above facts about Lie groups to homogeneous cosmological models. By definition, in a spatially homogeneous spacetime (M, g_{ab}), there exists a family of spacelike hypersurfaces Σ_t such that for any two points $p, q \in \Sigma_t$ there exists an element $g: M \to M$ of the Lie group, G, of isometries such that $g(p) = q$. (G is said to act *transitively* on each Σ_t.) We will restrict attention to the case where for all Σ_t and for all $p, q \in \Sigma_t$ there is a *unique* element $g \in G$ such that $g(p) = q$, in which case G is said to act *simply transitively* on each Σ_t. This implies $\dim G = \dim \Sigma_t = 3$. In fact, almost no loss of generality results from restricting consideration to a simply transitive action because it turns out (see, e.g. MacCallum 1979) that the only case where G does not act simply transitively or does not possess a subgroup with simply transitive action[4] is the group $SO(3) \times \mathbb{R}$ acting on the "cylinder" $S^2 \times \mathbb{R}$ [with the orbits of SO(3) being the two-dimensional spheres]; spatially homogeneous models with this isometry group (called Kantowski-Sachs models) can be treated separately by similar techniques (see, e.g., Ryan and Shepley 1975).

3. The tensor $c^e{}_{ad} c^d{}_{cb}$ is symmetric in a and b. For semisimple Lie groups it also is nondegenerate. Thus, semisimple Lie groups possess a natural bi-invariant (i.e., left *and* right invariant) metric $g_{ab} = c^e{}_{da} c^d{}_{cb}$.

4. In particular, the isometry groups of the homogeneous, isotropic models of chapter 5 all possess subgroups which have a simply transitive action on the homogeneous surfaces.

Lumen est omen

Haász Ágnes kiállítása

Hogyan, miként állítani meg a „nyers" fényt, amely egyidejűleg vakít és gyógyít, rombol és épít? Nem újkeletű kérdés, de változatlanul hálás és egyúttal kimeríthetetlen, mert ahány fényművész, annyi válasz. S ahány válasz, annyi látomás, megannyi álomfantázia.

Álmainkat sötétben álmodjuk, álmaink képsorai a sötétből jönnek elő. Álomképeinket a belső fény, a lélek fénye élteti, mint ahogy a moziképét a vetítőgép mesterséges világossága.

Haász Ágnes víziói ugyancsak a sötétség sűrű masszájából szűrődnek át, a homokóra szemcséihez hasonlatos finomsággal. Fátyolként lebbennek meg előttünk, s ahogy a fényszövétnek szálai kuszán megtörnek, a fény különböző színekben verődik róluk vissza, mintha prizmán hatolt volna át és oszcillográf rezegtette volna meg pásztás útirányát.

A textúra szemcsézettsége és a képi alaktalanság absztraktnak is mondható természete festészeti tulajdonságokkal ruházza fel a választékos színhasználatú műveket, melyeknek öntörvényű világa elsősorban érzelmeinkben, szenzibilitásunkban tükröződik vissza. A képek a szemhez és a lélekhez szólnak, egy tapasztaláson kívüli éterikus világ intuitív felvillanásai.

A fénygubancok mikrokozmoszában magányos fároszok pislákolnak s olvadnak egyetlen csóvába. A fotosztatikus papír a fényrészecskék nyüzsgését a másodperc töredékében mereviti állóképpé.

Fényből lett művészet – fénykarc – fénylélek.

Szombathy Bálint

Árkád Galéria
Bp. VII., Rákóczi út 30.

dégdallamokat is használ. Beethovent az *Es geht a yeke* című dalban, vagy egy közismert orosz melódiát az ironikus *Chernobyl*ban.

Ó vagy *új* – kicsi a klezmervilág. A Brave Old World klarinétosa, **Kurt Bjorling** fújta a – lapunkban és Pesten többször szereplő – **Klezmatics** első lemezén, a **Budapester Klezmer Band Bob Cohen**je pedig velük húzta (no még a tengeren túl). Az énekes/hegedűs **Michael Alpert** a **Kapelye**, a tangóharmonikás **Alan Bern** a **Klezmer Conservatory Band**, a bőgős/cimbalmos **Stuart Brotman** a **Klezmorim** tagjaként is ismert, míg ráérősebb perceikben különböző jiddis művészeti intézetek professzoraiként érhetők tetten.

De ennél, azt hiszem, lényegesen fontosabb, hogy ott legyünk a koncertjükön május 29-én az Almássy téren.

Marton László Távolodó

ze van..."

rolt zenei hatásokat. – Nálunk nincs olyan, hogy ez az én muzsikám, az meg a tiéd.

Amikor Gézának megemlítem a legfinomabban is ocsmánynak minősíthető délszláv vérfürdőt, arca egy kicsit elkomorul, de egyből rávágja: – Ne keverjük össze a politikát a zenével. Mi itt élünk, Horvátország messze van, és noha fáj a szívünk az ottaniakért, csak a zenénkkel tudunk használni, persze már amennyit lehet ebben a felfordult világban. Az is lehet, hogy nem örül neki mindenki, de a szerb zene virtuozitásából is sokat merítettünk. Nincs ebben szégyellnivaló. Talán ne játsszunk német népzenét, mert a németek milliókat irtottak ki ötven évvel ezelőtt? Persze most annyira ki van élezve a helyzet, hogy van, amikor nem tudok magam se megszabadulni az előítéleteimtől. Szemét ügy ez a háború – mondja a most éppen főiskolára járó zenész. – Nem lehet rá nem gondolni. Van egy feldolgozásunk, most ezt játssza mindenki Horvátországban, az a címe: *Ne dirájte mi ravnicu,* vagyis *Ne bántsátok a síkságomat,* s abban is a tambura hívó szavára indulnak a fiatalok. Szomorú egy dal.

Prieger Zsolt

Az

ÁRKÁD GALÉRIA
(volt Fényes Adolf terem)

meghívja Önt

HAÁSZ ÁGNES
"LUMEN EST OMEN"

című elektrografikai kiállításának megnyitójára,
1993. április 26-án, hétfőn 18 órára

A kiállítást megnyitja :
Szombathy Bálint
képzőművész, művészeti író

Budapest, VII. Rákóczi u. 30. félemelet
Telefon : 122-5818

A kiállítás megtekinthető : május 9-ig
naponta 13-18 óráig

Canon
COPYING MACHINE

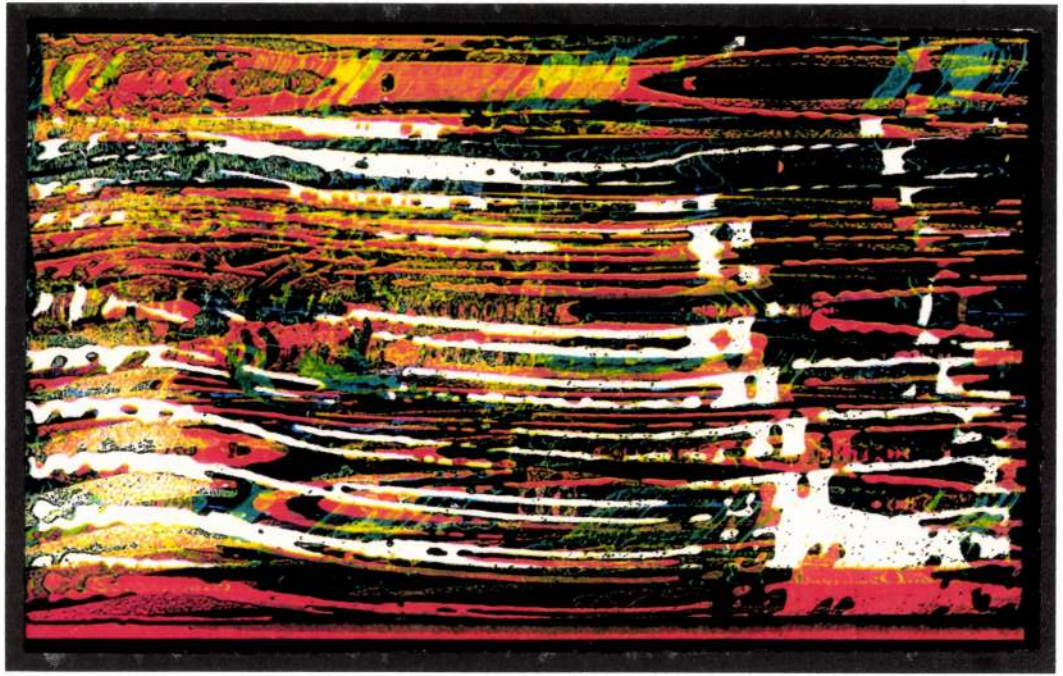

MEGHÍVÓ

HÁÁSZ Ágnes

Pompeji 1993/1-2

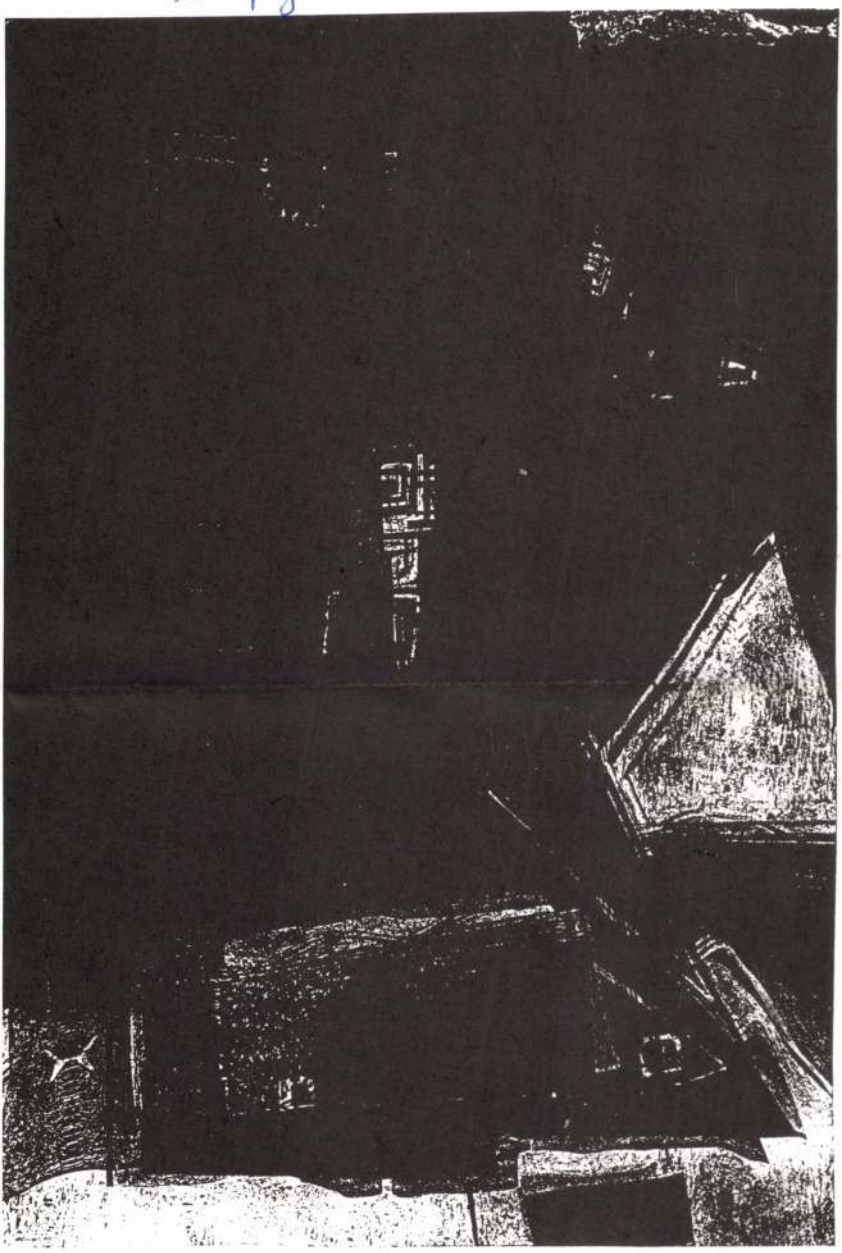

Haász Ágnes munkája

A szerelem mint epizód

Kundera világlátása azóta érdekel, hogy először kezembe került valami írása. Azt hiszem interjú volt, vagy talán egy rövid esszé; emlékszem: a párizsi *Magyar Füzetek*-ben olvastam. Dühödt szenvedéllyel szerette volna megértetni a Nyugattal, hogy ami 1968 óta Csehországban történik, az nem valami közönséges politikai disznóság; valami másról, sokkal rettenetesebbről van szó: egy kultúra szívósan módszeres kiirtásáról. Nem sikerült most az írást előkerítenem, így nem tudom ellenőrizni, nem csalnak-e emlékeim, miszerint Kundera írásában mindenek előtt az fogott meg, hogy még a dühödt szenvedély mögül is előbukkant valamifajta irónikus látásmód, az írónak az a képessége, hogy mindentől, még az önmaga által legszenvedélyesebben hitt és képviselt igazságtól is távolságot teremtsen: hogy mindennek, annak is, amit ő maga lát, a fonákját is lássa. Mondom: nem lehetetlen, hogy ezt csak ma látom bele abba az első Kundera szövegbe, amellyel összehozott a sors. Mert hiszen azóta, hogy regényeit is ismerem, tudom már, hogy ez a kunderai látásmód legfontosabb — számomra legfontosabb — sajátossága. Amint ez tudatosult bennem, érlelődni kezdett elhatározásom is: írni fogok Kunderáról; igazából, azt hiszem, kezdettől fogva az izgatott, ami ezt az irónikus-frivol látásmódot Kunderánál megalapozza, nevezetesen a karteziánus metafizika — hogy úgy mondjam — gyakorlati kritikája.

[1] A Kunderáról szóló Rorty-esszé („Heidegger, Kundera és Dickens") a *Holmi* 1993. februári számában megjelent magyar fordításából sajnos kimaradt a karneváli szó: „Kundera's utopia is carnivalesque, Dickensian" helyett „Kundera dickensi utópiájában ... " áll.

HAÁSZ Agnes

ÉS 1992. nov. 6.

Elektro-ikonok

Haász Ágnes kiállítása a Budapesti Művelődési Központ Galériájában (XI., Etele út 55.).

Bohár András: A sziklák repedései, a felhők körvonalai, a természet millió kontúrja jelezhetik mindazoknak a formáknak a lényegét, amelyek alakulásukkal meghatározzák a körülöttünk lévő világot.

Az időpillanatok egymásutániságában tanúi lehetünk a bomlásnak: újraépülésnek.

Haász Ágnes megfigyelései is ezeket a folyamatokat célozzák meg: a formák növekedésének és semmivé válásának rajzait rögzítik elektro-ikonjai. (...)

HAÁSZ Ágnes graf.

Árnyékkötők Vall. 1992. Újvidél

6. 70. p.

Új Mű. 1993

zi fejlődése érdekében igen
e, amelyet 1821-ben Anton von
ny igazgatója kísérőjeként
hatott Fendire és azt ered-
lett. A dél teljesen másféle
ött pedig a velencei festők
yalat) Fendi festői stilusának
ésére találtak Vittore Carpaccio
olyása alatt 1829-ben alkotta
tt" című olajfestményt, amely
számít. Fendi egy egyszerű
és álmait egy sorsjáték-
al látnia kell, hogy számai
l átvett motivumot a művész
lősíti meg és mégis sikerül
tlenbe felemelt kifejezése.

A Kovács Máté Városi Művelődési Központ
és Könyvtár, valamint
a Szoboszlói Kulturális Közösség
tisztelettel meghívja Önt és barátait
1997. április 18-án 17 órára
a Szoboszlói Galériába

HAÁSZ ÁGNES

grafikusművész

FÉNYJÁRÓK

című elektrografikai kiállításának megnyitójára

A tárlatot megnyitja: Dr. Hann Ferenc
művészettörténész, múzeumi főtanácsos
A kiállítás április 30-ig látható
naponta 10-13, ill. 15-18 óráig (vasárnap zárva)

A kiállítást támogatja:
Aarque Hungaria Kft.;
Budapest XI. Kerületi Kulturális Alap;
Copy Generál, Budapest

grafika: Reklám Műhely • nyomda: Wider Print

HAJDÚSZOBOSZLÓ 97 IV. 14

MAGYARORSZÁG 020 FORINT

Szoboszlói Galéria
4200 Hajdúszoboszló
Szilfákalja 2.
Tel.: (52) 361-224

Mj Művészet Szerk.

BUDAPEST

Bathori u. 10

1054

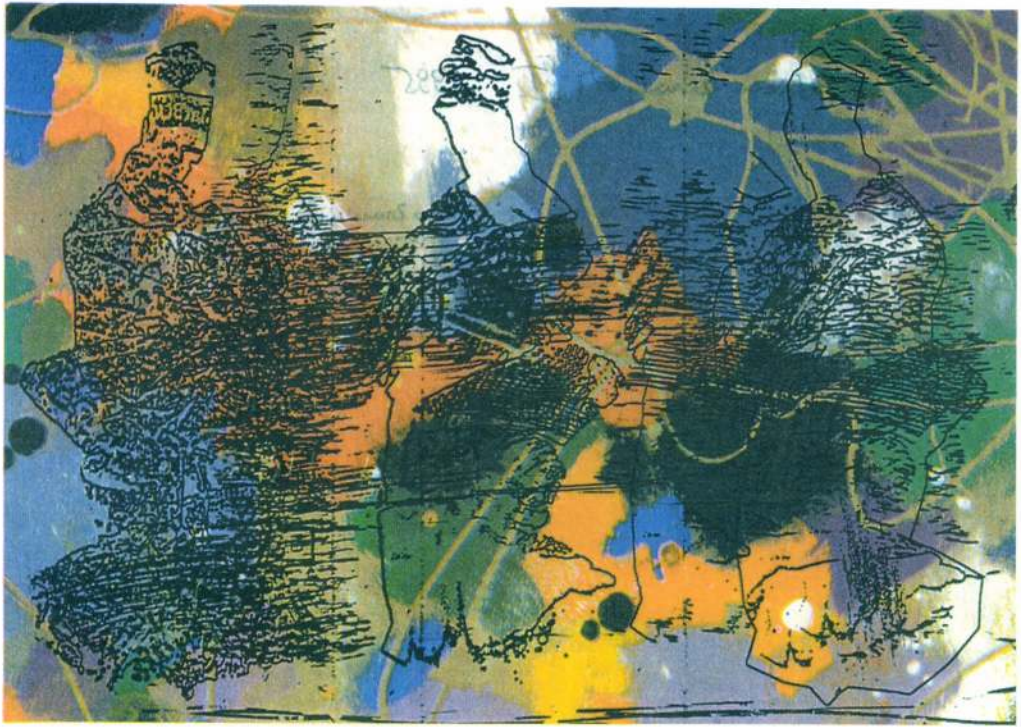

BUDAPEST, X., SZENT LÁSZLÓ TÉR 7-14.

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KŐBÁNYAI KÖNYVTÁRA

Szeretettel meghívja Önt és családját

HAáSZ Ágnes

grafikusművész

„...vannak olyan órák"

című elektrografikai

kiállításának megnyitójára

1998. december 10-én 17 órára

A kiállítást megnyitja:

Somlyó György

költő

Megtekinthető: **1999. január 12-ig**

a könyvtár nyitvatartási idejében:

H., K., Cs., P.: 10-20, Szo.: 9-14 óráig.

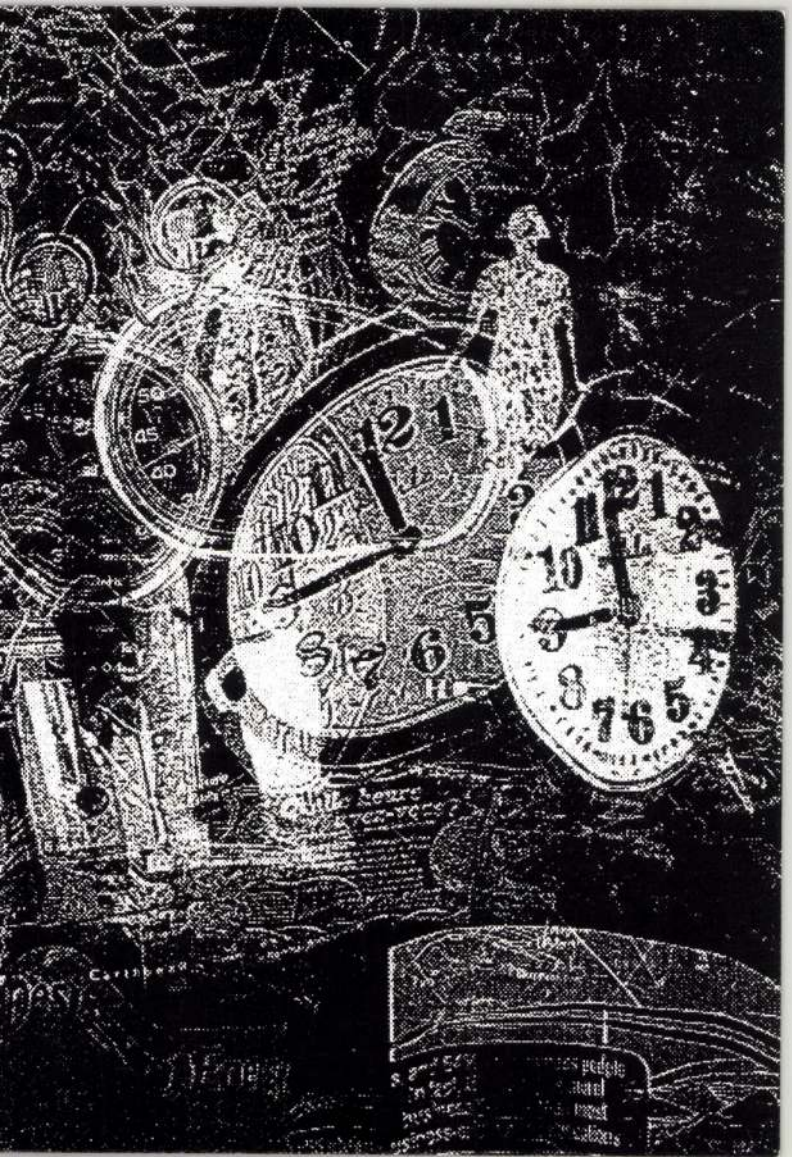

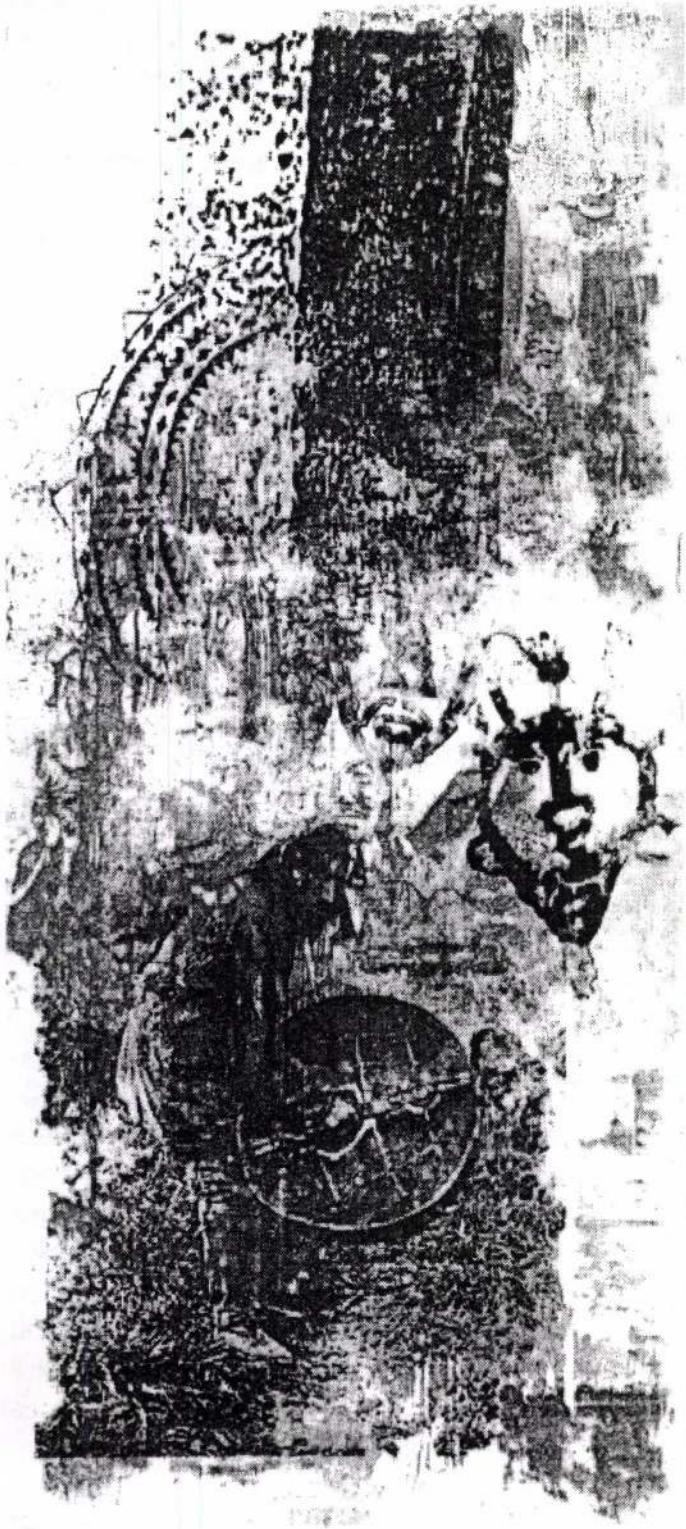

„SÁMÁN ÉS TÁLTOS JELKÉPEK A KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZETBEN”

HATÁSZ ÁGNES

KAPOLJI

MÚZEUM ÉS GALÉRIA

8638 BALATONLELLE, KOSSUTH L. U. 35.

TELEFON: (20) 372-801

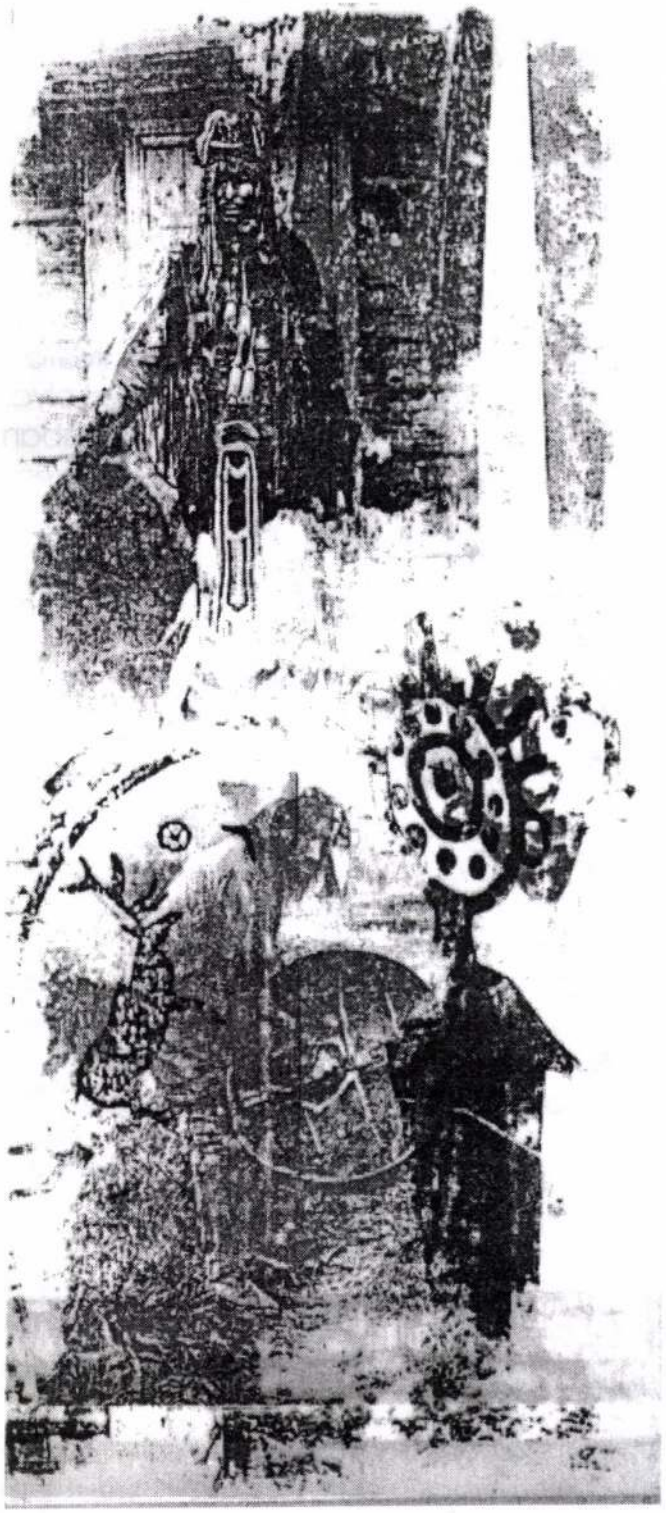

SÁMÁNOK

Az idők kezdetétől napjainkig, a *természeti népek* társadalmi berendezkedése igen egyszerű felépítésű volt. A közösséget egy katonai vezető, a törzsfő vezette aki mellett egy szellemi vezető állt, akit varázslónak, pogánypapnak, vagy sámánnak, stb. neveztek.

A vezér a politikai hatalmat gyakorolta, a pap-varázsló pedig az *erkölcs*, a *hagyomány*, és a *tudás* őrzője volt. A főnököt félték, a papvarázslót tisztelte a törzs, különleges hivatása miatt. A főnök sem volt rá féltékeny, mert olyan tudásnak és képességeknek volt birtokában, ami összetartotta a törzset. Hitet adott az embereknek. Olyan magyarázatot adott a világ érzékelhető, de nehezen felfogható jelenségeire, amit könnyen meg lehetett érteni, és elfogadni.

A magyarság, jelen tudásunk szerint, mintegy ezerszáz évvel ezelőtt Ázsiából vándorolt a Kárpát-medencébe. Hittek Sámánjaik erejében. Mindazokat a feladatokat, amelyet egy sámánnak el kellett látnia, már több, speciálisan képzett személy végezte. Ezeket a foglalkozásokat a nyelv máig megőrizte.

Szükség volt egy papra, - amolyan főssámánra - aki a hit letéteményeseként a szertartásokat, állat-áldozatokat mutatta be, temette a halottakat; őt *táltos*-nak nevezték. Minden komolyabb, az egész törzset érintő döntés előtt; a vezér kikérte egy jövőbelátó véleményét, őt *jós*-nak hívták. A gyógyító ember, a *vajákos* volt.

A *regős* dolga a régmúlt eseményeinek emlékének megőrzése, és a jelen krónikáinak, történeteinek; a mondák megőrzése, elmesélése, éneklése volt.

Ezen feladatok ellátásához szükséges volt a - tudás mellett – egy különleges adottságra, amellyel a sámán önkívületi, extatikus állapotba kerül; azaz *elrévült* Hogy miért, ahhoz ismerni kell a sámánisztikus világképet.

Van a föld, ahol az emberek élnek. Ez egy hatalmas sátor, melyet a közepén álló *élet-* vagy *világfa* tart. A ponyva – *az éj leple* – csak éjszaka kerül rá. E felett van a *felső világ*. Itt élnek az istenek, vagy jó szellemek, és a halott emberek lelkei. A föld alatt van az alsó világ, ami a gonosz lelkek csúszó-mászó népek, és rontás tanyája.

Az élő embereknek, állatoknak, növényeknek, és az anyatermészet minden teremtményének lelke van. Ez a testhez van kötve, azt csak annak halála után hagyhatja el, hogy érdemei szerint az alsó, vagy felsö világokba költözhessék. De vannak kiválasztott lények, akiknek még egy lelkük is van, ezt *izé*-nek, nevezik, ami képes elhagyni a testet az ember életében is. Ők a sámánok. Dobjuk monoton zenéjével kántáló, énekükkel, táncukkal, és bizonyos növényi főzetekkel önkívületi állapotba kerülnek, – *elrévülnek* – s ekkor másik lelkük, az *izé* elhagyja testüket. Utazásokat tehetnek az alsó és felső világokban, s kapcsolatba léphetnek az ott élő lényekkel. Megtudhatják a múlt és jövő titkait. Áldást kérhetnek a törzs tervezett cselekedeteire, vagy éppen egy ma született gyermekre, segítséget egy beteg ember szenvedéseire. Elkíséri a halott ember lelkét a felső világokba, megküzdve az alsó világban lakozó gonosszal.

Sámán csak kiválasztott lehetett. A foggal vagy más fölös csonttal születetteket, vagy más jelek alapján alkalmasnak vélt gyermekeket évtizedekig tanították az öregek. Fájdalmas beavatási szertartások következtek, s ha megtalálták segítő szellemeiket, csak akkor gyakorolhatták hivatásukat.

Sajnos ennek a tudásnak mára csak nyomai maradtak, melynek morzsáit csak néhány elhívatott ember ismeri. E kiállítás a *beavatottak* munkáiból ad ízelítőt, akik megőrizték a régmúlt jelképeit, mondáit, hangulatát, s volt hozzá tehetségük, hogy nekünk - tudatlanoknak - a képzőművészet eszközeivel megmutassák azt. Fogadjuk áhítattal, mert ez a múltunk, melynek ismerte nélkül nem igazán becsülhetjük meg jelenünket. És akkor mi lesz az eljövendővel.

Ligeti Gábor

Szeretettel meghívjuk
Önt és kedves családját
1996 július 20-án de. 10 órára
a Honfoglalás ezerszázadik
évfordulója tiszteletére
meghirdetett:

SÁMÁN ÉS TÁLTOS JELKÉPEK A KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

című pályázatunk anyagából
rendezett kiállítás megnyitójára,
a
BALATONLELLEI
KAPOLI MŰZEUM
PADLÁS GALÉRIÁJÁBA.

Megnyitja;
DR. HOPPÁL MIHÁLY
néprajztudós

A kiállítás megtekinthető
1996 július 15 - augusztus 14-ig.

A kiállító művészek

Bátai Sándor - grafika
Besze Péter - festmény
Dr Erdész Károly - fotó
Erdőháti Károly festmény
Farkas Béla - festmény
Fehér Anna - ékszer
Fenyvesi Tóth Árpád - plasztika
Györgydeák György - plasztika
Haász Ágnes - grafika
Hajnal Gabi - installáció
Horváth Hermina - aquatinta
Horváth Krisztián - festmény
Kádár Katalin - festmény
Komlódi Judit - grafika
Lendvai István - plakett
Makoldi Gizella - textil
Ifj. Makoldi Sándor - szobor
Makoldi Sándor - festmény
Mészáros Imre - grafika
Mocsári Mária - nemez
Molnár Mónika - grafika
Németh Imre - grafika
Ódor Tünde - festmény
Pécsi Sándor - fa-plasztika
Ütő Endre - Kerámia-plasztika
Soós József - grafika
Szécsi András -fa-plasztika
Szlaukó László - bőr
Túri Péter - fa-plasztika

Haász Ágnes
grafikusművész
1116. Budapest, Adony u. 8.
Tel: 208-5090
226-0144/182

Köszönet a támogatóknak:

*

TEPEDE Repro Center
Budapest, Boráros tér

*

Copy General
Budapesti, Kálmán Imre utca

*

Nemzeti Kulturális Alap
Képzőművészeti Szakkollégiuma

Cím:
Újlipótvárosi Klub-Galéria
1136. Budapest, Tátra u. 20/b
(bejárat a Radnóti M. u. felől)
tel/fax: 320-53-80
e-mail ARTBOX13@C3.HU
http://www.c3.hu/artbox13

ÚJLIPÓTVÁROSI

KLUB - GALÉRIA

PINCETÁRLAT

egy fogas ☐ egy fekete fogas ☐ csupaszon ☐ csupaszon lóg ☐ mint két összenőtt kérdőjel a hosszú, elnyújtott árnyak közt ☐ egy régi ☐ kopott ajtajú szekrény ben

egy szekrény ☐ egy kopott ajtajú szekrény ☐ ruhatár ☐ a lélek ruhatára ☐ ahol a tárgyak ☐ a megőrzött tárgyak ☐ alakok ☐ testek ☐ épségéért senkisem vállalhat felelősséget

I. simon László

Tisztelettel meghívjuk

HAÁSZ ÁGNES

grafikusművész

A LÉLEK RUHATÁRA

című kiállítására

A

kiállítást megnyitja:

L. SIMON LÁSZLÓ

a Magyar Műhely szerkesztője

1998. október 27.-én, kedden

18 órakor

Zene:

ANDRZEJ DUDEK - DÜRER

A kiállítás megtekinthető:

november 6.-ig

hétköznap 14 - 20 óráig

" Megsokszoroztam magam,
hogy megtudjam,
ki vagyok, hogy megtudjam ki vagyok,
MINDENNEK kellett lennem, ..." ,

Fernando Pessoa

HAASZ AGNES

Ljubljana

Hungary's Ágnes Haász wins silver medal

Galerija Tivoli, Galerija Jakopiceva, Cankarjev Dom
23rd International Graphic Arts Biennale

Should you have a chance to walk the halls of the 23rd International Graphic Arts Biennale in Ljubljana, you can happily note the success of a Hungarian artist: three computer graphics by Ágnes Haász won a silver medal in their category. This oldest and most important display of graphic arts was first held in 1959. In the postwar period, this was the first occasion to gather the renowned representatives of the profession from Europe, the U.S., the Soviet Union and Asia (including China) and this

Ágnes Haász: *Congenial*, 1999

behind the Iron Curtain. Throughout its forty years, the exhibition has held fast to its original goals: presenting the latest results of reprographic technologies in all schools and trends of graphic arts and surveying the latest work by graphic artists throughout the world. This year's biennial devotes a special exhibition to David Hockney, the winner of the last biennial's grand prize, and to Bodizar Jakac, a significant figure of the Slovenian avant-garde. Of the participating countries, the Brazilian artists won a group prize and the two prizes awarded for lifetime achievement went to the Slovenian Lojze Spacal and to Richard Hamilton, a British artist living in the U.S.

Muveszet 1999 (7-8)

Vienna

Künstlerhaus

Body Becomes a Landscape

The *Body Becomes a Landscape* is the title of a monumental (4.8 m x 16 m) wood engraving by Erich Steininger displayed at Vienna's Künstlerhause until July 25. In the work, details

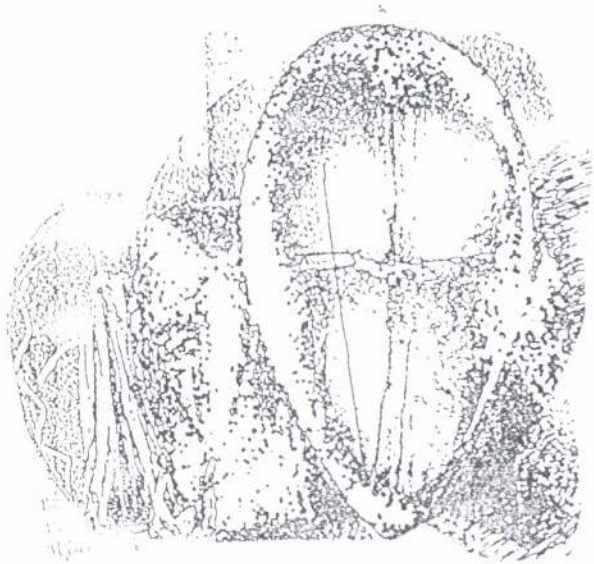

HAÁSZ ÁGNES

KORTÁRS GALÉRIA

A Közművelődés Háza

Tatabánya, Szent Borbála tér 1.

Szeretettel meghívjuk Önt
és művészetszerető barátait
1999. június 5-én 17 órára

HAáSZ ÁGNES

grafikusművész

LÉLEKUTAZÁS

című elektrografikai kiállítására

A kiállítást megnyitja:
Bohár András *esztéta*
Közreműködik:
RÁCZ LÁSZLÓ *zenész* – dobszóló

A kiállítás megtekinthető
1999. június 28-ig
hétfő kivételével
naponta 10-18 óráig

Köszönet
a TÁMOGATÓKNAK

- TEPEDE Reprocenter, *Budapest, Boráros tér*
- Budapest, XI. kerületi Önkormányzat Kulturális Alap
- Copy General, Budapest, *Kálmán Imre utca*

HAÁSZ ÁGNES

Új művészet

1996/NOV

18.o.

HAÁSZ ÁGNES

Új művészet

2002 / március

37.0.

KUE-Nummer: 00071277
Zeilen (55 Anschl.): 0023

Künstlername: Fáy, Albert (1821)
Sortiername: Fáy, Albert (1821)

ThB-Name: Fáy, Albert
Geschlecht: m
bildkünstl. Beruf: Maler & Zeichner
Staat(aktuell): Slowakei & Ungarn
GEO-Nachweis: Ungarn
Geburtsdatum: 1821. 02. 21
Geburtsort: Bodoló
Todesdatum: 1892. 05. 17
Todesort: Budapest
Tätigkeitsort: Kassa & Pest

Fáy, *Albert*, ungar. Maler, Zei
Bodoló (Bodulov/Slowakei), † 17.
der von Mór F. Lebte in den 184
(Kassa; Košice/Slowakei) und schu
Einzug des Erzherzogs Stephan n
Mus.). Freiwilliger in den Freiheitsk
nach Niederlassung in Pest (Budape
Sujets detailliert ausgeführte Portr
🏛 BERCEL, Kath. Kirche: Hauptal
Paulus, 1899 (?). BUDAPEST-Újla
wegbilder, 1871. – Tabán, Pfarrk.,
sti, Altarbild, 1873. – *Mus.:* BUDA
NG. – Magyar NM. ESZTERGOM, Ke
Východoslovenské múz. MISKOLC,
Tragor I. Múz. 👁 *G:* 1853 Pest, K
MagyKépLex, 1915; MűvLex II,

A Városi Képtár, Deák-Gyűjtemény
meghívja Önt
2000. március 31-én 18 órára
a Győri Városi Művészeti Múzeum
anyagából válogatott

ELEKTROGRAFIKA

című kiállítás megnyitására
A tárlatot megnyitja:
Haász Ágnes
képzőművész

Kiállító művészek:
Dávid Vera, Faa Balázs, Haász Ágnes,
Josef Kadar, Lévay Jenő,
Nagy Gábor György, Sándor Edit

Megtekinthető május 5-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

MAGYARORSZÁG
≈ 028
FORINT

VÁROSI KÉPTÁR, DEÁK - GYŰJTEMÉNY 8000, Székesfehérvár, Oskola u. 10. Tel.: (22) 329-431 e-mail: keptar@kabel.datatrans.hu

Szukovits Péter
Új Művészet főszerk.
Budapest
Báthory u. 10.

1 0 5 4

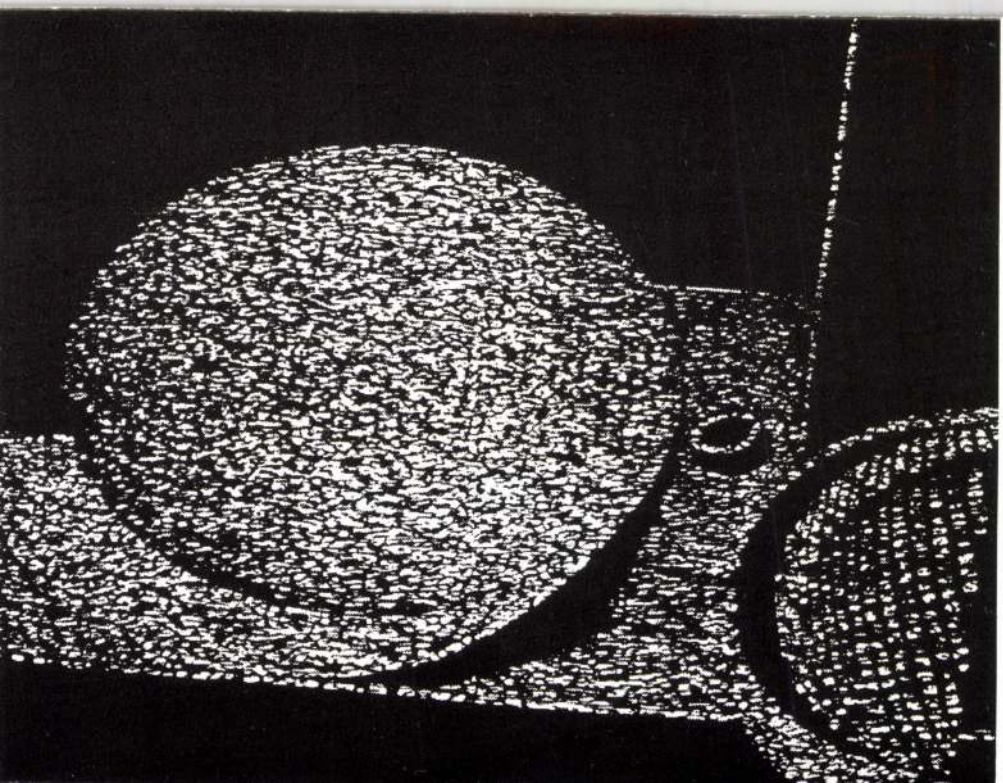

EE
LL
EE
KK
TT
RR
OO
GG
RR
AA
FF
II
KK
AA

GRAPHIQUES Multiples

Sokszorosított

GRAFIKA

1. Budapesti Nemzetközi

GRAFIKAI

Biennálé

1997

BUDAPEST

INVITATION

MEGHÍVÓ

Az Árkád-Szalóky Galéria

Szeretettel meghívja Önt és művészetszerető barátait az

Első Budapesti Nemzetközi Grafikai Biennáléra

mely 1997. szeptember 9-én ***18*** *órakor nyílik*

Megnyitja:

Lóska Lajos, művészettörténész

Árkád-Szalóky Galéria

1076 Budapest, Rákóczi út 30 (félemelet)

t: 322 58 18

AGAM, Yaacov (Franciaország - France) ■ AKNAY János (Magyarország - Hongrie) ■ ALCALA, José (Spanyolország - Espagne) ■ BAK Imre (Magyarország - Hongrie) ■ BALOGH László (Magyarország - Hongrie) ■ BARTL József (Magyarország - Hongrie) ■ CÉSAR (Franciaország - France) ■ CHIUCHIOLO (Olaszország - Italie) ■ CSÁJI Attila (Magyarország - Hongrie) ■ DEIM Pál (Magyarország - Hongrie) ■ DIAZ, C. (Franciaország - France) ■ DORNY (Franciaország - France) ■ ERRO (Franciaország - France) ■ FARKAS Ádám (Magyarország - Hongrie) ■ H'AÁSZ Ágnes (Magyarország - Hongrie) ■ HAJDÚ László (Magyarország - Hongrie) ■ HANTAÏ Simon (Franciaország - France) ■ JACKSON, Sarah (Kanada - Canada) ■ JOLÁTHY Attila (Franciaország - France) ■ KESERŰ Ilona (Magyarország - Hongrie) ■ KONOK Tamás (Franciaország - France) ■ KÓTAY Tamás (Magyarország - Hongrie) ■ LE K'DAR (Franciaország - France) ■ LINCOLN, Janice (Egyesült Államok - États-Unis) ■ MAJOR Kamill (Franciaország - France) ■ MÁRK Anna (Franciaország - France) ■ MATHIAUT, Jean (Franciaország - France) ■ MOLNAR Vera (Franciaország - France) ■ MÜLECK, Georg (Németország - Allemagne) ■ NEM'S Judith (Franciaország - France) ■ PAPP Tibor (Franciaország - France) ■ POLI, Jacques (Franciaország - France) ■ PRINS, Lieve (Hollandia - Pays-Bas) ■ RÁKOSY Anikó (Magyarország - Hongrie) ■ SOTO, Jesus-Rafael (Franciaország - France) ■ SOULAGE, Pierre (Franciaország - France) ■ SZÉKELY, Pierre (Franciaország - France) ■ ZAO-WOU-kI

HAÁSZ ÁGNES

Új Művészet
2004. März.
XV. évf. 3.

24.-25. old.

ere) &

inschale (Lit. von 1987)

HAÁSZ ÁGNES

ÚJ MŰVÉSZET

2000/jún.

P-9765

30.o.

Szeretettel

Lodovicc

MEGHÍVÓ

A Városi Művészeti Múzeum és a Szlovák Nemzeti Galéria
tisztelettel meghívja Önt, családját és barátait
a

Kontravíziók

Kortárs osztrák- szlovák- magyar grafika

című kiállítás megnyitására

1999. március 14- én, 17 órára
a Városi Művészeti Múzeum Képtárába
(9021 Győr, Király u. 17.)

A kiállítást megnyitja:

SIKLÓS PÉTER

Collegium Hungaricum, Bécs

Kiállító művészek:

Karl Heinz Bloyer (A), Lorenz Estermann (A), Astrid Hofstätter (A), Regina Hadraba (A), Gerhad Müller (A), Hannes Scheucher (A), Andrea Schnell (A), Peter Augustovič (SR), Igor Benca (SR), Viktor Hulik (SR), Robert Jančovič (SR), Vojtech Kolenčik (SR), Petra Nováková (SR), Robert Urbásek (SR), Gaál József(H), Haász Ágnes (H), Lévay Jenő (H), Nagy Gábor György (H), Oláh Mátyás (H), Szurcsik József (H), Swierkiewicz Róbert (H)

A kiállítás kurátorai:

Dr Eva Trojanová művészettörténész,
Szlovák Nemzeti Galéria, Pozsony
N. Mészáros Júlia művészettörténész,
Városi Művészeti Múzeum, Győr

A kiállítás támogatói:
Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Collegium Hungaricum, Pozsonyi Magyar Kulturális Intézet

Megtekinthető:
1999. május 2- ig,
hétfő kivételével naponta 10- től 18 óráig.

LIGHTWALKERS II
exhibition

Haász Ágnes grafikusművész
Budapest Ádony u. 8. H-1116 Tel: 208-5090

Válogatott egyéni kiállítások / Selected solo exhibitions

1989 - Budatétényi Galéria, Budapest
1990 - Mini Galéria, Kőfaragó u., Budapest
1992 - Budapesti Művelődési Központ
1993 - Árkád Galéria, Budapest
- Galéria Galéria VSZM, Budapest
- Copy General, Lónyai u., Budapest
- Kenézy Galéria, Debrecen
1994 - Szatmári Múzeum, Mátészalka
- Akadémia Galéria - MEDIAWAVE, Győr
- Örök Mozgó Mozi Galériája, Budapest
1995 - Lítea Könyvesbolt és Teázó, Budai Vár
- Csokonai Terem, Kaposvár
1996 - Görög Templom Kiállítóterem, Vác
- Rét Galéria, Budapest
1997 - Szoboszlói Kisgaléria, Hajdúszoboszló

Díjak / Prizes and awards

1997
Millenniumi Grafikai Pályázat, Szolnok, III. Díj
Nemzetközi Nyomat Triennálé, Krakkó, Regulation Awards MTG '97
3. Európai Avantgarde Grafikai Triennálé, Prága, Ezüst Díj

Művek közgyűjteményben / Works in public collections

Városi Művészeti Múzeum, Győr
Xántus János Múzeum, Győr
Miskolci Galéria, Miskolc
MTG '94 Grafikai Gyűjtemény, Krakkó
Nemzetközi Modern Múzeum, Hajdúszoboszló
Kapoli Múzeum és Galéria, Balatonlelle

Köszönet a kiállítás támogatóinak: Thanks to the sponsors of exhibition
ALP-Inter Magasépítő Kft, Budapest
Budapest XI. kerületi Önkormányzat Kulturális Alap
AARQUE Reprocenter Iroda Kft. Budapest

HAÁSZ ÁGNES

FÉNYJÁRÓK II
kiállítás

ELECTROGRAPHIC ART

Tisztelettel meghívjuk
Önt és művészetszerető barátait

HAÁSZ ÁGNES *grafikusművész*
FÉNYJÁRÓK II. *című*
elektrografikai kiállítására.

Megnyitja:
N. Mészáros Júlia
művészettörténész

1997. augusztus 28-án,
csütörtökön 17 órakor,
a
BUDAPESTI
SZENT ISTVÁN BAZILIKA
KILÁTÓ GALÉRIÁJÁBAN
(Budapest V., Szent István tér)

A kiállítás megtekinthető:
augusztus 28. és szeptember 15. között,
minden nap 9-17 óráig.

A meghívó belépőként is szolgál a kiállításra

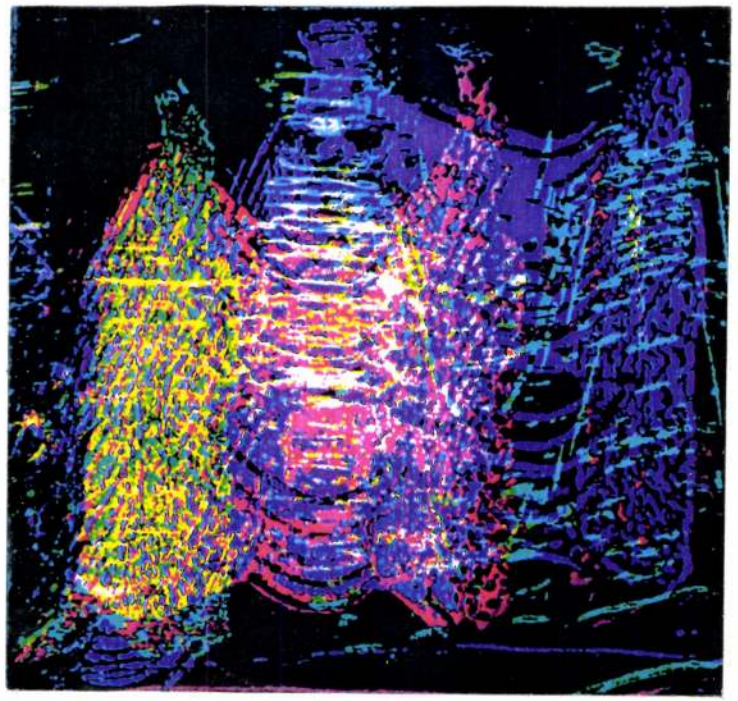

Három Királyok / The Three Magi 1996
elekrografika / electographic (80 x 88 cm)

Everybody is welcome

ÁGNES HAÁSZ *graphic artist*
requests the pleasure of you
and your art lover Friends'
company to the opening
ceremony of her electrographic
exhibition:
LIGHTWALKERS II.

Opening:
on 28th August 1997 at 5 pm., by
Júlia N. Mészáros
art historian
Place:
SAINT STEPHEN'S
CATHEDRAL
PANORAMA GALLERY
(Budapest V., Szent István tér)

Open:
28th August - 15th September, 1997
every day between 9 am - 5 pm

This invitation card is valid for entry to the exibition

HAASZ Agnes

BUDAFOK-TÉTÉNY MŰVELŐDÉSI HÁZ
BUDATÉTÉNYI GALÉRIÁJA
1222. BUDAPEST, NAGYTÉTÉNYI ÚT 35.

SZERETETTEL MEGHÍVJUK ÖNT ÉS BARÁTAIT
1999. SZEPTEMBER 7-ÉN 18 ÓRÁRA
HAÁSZ ÁGNES GRAFIKUSMŰVÉSZ

LÉLEKUTAZÁS

CÍMŰ ELEKTROGRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
LÓSKA LAJOS, MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
KÖZREMŰKÖDIK: SÓLYOM NAGY ZOLTÁN - SÁMÁNDOB

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ : 1999. SZEPTEMBER 19-IG
HÉTKÖZBEN : 14-19 ÓRÁIG, SZOMBAT, VASÁRNAP: 10-18 ÓRÁIG
TELEFON: 226-0559, FAX: 226-8634
MEGKÖZELÍTHETŐ: MÓRICZ ZSIGMOND KÖRTÉRRŐL
3-AS AUTÓBUSSZAL

KÖSZÖNET
A TÁMOGATÓKNAK:

DIGIT SZÁMÍTÁSTECHNIKA
BUDAPEST
ISTENHEGYI ÚT

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM

TEPEDE REPROCENTER
BUDAPEST
BORÁROS TÉR

COPY GENERAL
BUDAPEST
KÁLMÁN IMRE UTCA

HAÁSZ ÁGNES
GRAFIKUSMŰVÉSZ
1116. BUDAPEST, 8. V/24.
TELEFON/FAX:
NAPKÖZBEN: 226 - 0026
LAKÁS: 208 - 5090

Haász Ágnes

BUDAFOK-TÉTÉNY MŰVELŐDÉSI HÁZ
BUDATÉTÉNYI GALÉRIÁJA
1222. BUDAPEST, NAGYTÉTÉNYI ÚT 35.

SZERETETTEL MEGHÍVJUK ÖNT ÉS BARÁTAIT
1999. SZEPTEMBER 7-ÉN 18 ÓRÁRA
HAÁSZ ÁGNES GRAFIKUSMŰVÉSZ

LÉLEKUTAZÁS

CÍMŰ ELEKTROGRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
LÓSKA LAJOS, MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
KÖZREMŰKÖDIK: SÓLYOM NAGY ZOLTÁN - SÁMÁNDOB

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ : 1999. SZEPTEMBER 19-IG
HÉTKÖZBEN : 14-19 ÓRÁIG, SZOMBAT, VASÁRNAP: 10-18 ÓRÁIG
TELEFON: 226-0559, FAX: 226-8634
MEGKÖZELÍTHETŐ: MÓRICZ ZSIGMOND KÖRTÉRRŐL
3-AS AUTÓBUSSZAL

KÖSZÖNET
A TÁMOGATÓKNAK:

DIGIT SZÁMÍTÁSTECHNIKA
BUDAPEST
ISTENHEGYI ÚT

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM

TEPEDE REPROCENTER
BUDAPEST
BORÁROS TÉR

COPY GENERAL
BUDAPEST
KÁLMÁN IMRE UTCA

HAÁSZ ÁGNES
GRAFIKUSMŰVÉSZ
1116. BUDAPEST, 8. V/24.
TELEFON/FAX:
NAPKÖZBEN: 226 - 0026
LAKÁS: 208 - 5090

„Megsokszoroztam magam, hogy megtudjam, ki vagyok,
hogy megtudjam, ki vagyok, mindennek kellett lennem..."

Fernando Pessoa

A Duna Galéria szeretettel meghívja
Önt és barátait

HAász Ágnes

képzőművész

„Megsokszoroztam magam..."
című elektrografikai kiállításának
megnyítójára

2000. november 10-én, pénteken 18 órára.

A kiállítást megnyitja:
Szombathy Bálint
képzőművész, művészeti író

A kiállítás megtekinthető:
2000. november 26-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig
Budapest XIII., Pannónia u. 95. (Dráva u. sarok)
Telefon: 340-9186
Megközelíthető: metróval, 70-es trolival

A kiállítás támogatói:
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram, Magyar Alkotóművészek Közalpítvány,
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Soros Alapítvány,
Tepede Hungária Kft., Digit Számítástechnikai Bt.

Haász [ ], [építész:]

Málnai bélával együtt tervezte az Eötvös u. 29. sz. házat.

Rózsa Gyula: Az Eötvös utcai mester M. S.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. máj. 12.

HAAS, Gustaw építész

1884-87

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 67,167

Raszler Károly 2572
Ráth Zsolt 70, 82
Ratimorska, Priska 390
Ratkai Ida 2187, 2524
Ratkos, Peter 900
Rayman János 696
Rédey Pál 286, 595
Regős István 2573
Reich Károly 2574
Reidner Lóránt 1429
Reisinger János 1028
Rékassy Csaba 2366
Rembrandt, Harmensz van Rijn 57, 1214
Reményi Gyenes István 2333
Reményi Katalin 2575
Reményik Sándor 2362
Remsey Gábor2576
Remsey Iván 2576
Remsey Jenő György 2576
Renner Kálmán 2577
Renoir, Auguste 1570
Rényi Péter 2418
Restany, Pierre 1767
Réthy István 814
Réti Anna 2203
L.Réti Zoltán2578
Réti Zoltán 2649
Rév Ilona 1751
Révész András 2403
Révész Imre 1571
Révész László 2074
Révész Napsugár 2580
Révész Tamás 643, 1261
Reviczky Katain 768

Haász Gyula, építész, [1877–1945].

3–4 Málnai Béla–Haász Gyula: Az egykori Magyar–Cseh Iparbank, 1912, Bp. V., Münnich F. u. 6. számú homlokzata (Mérleg u.–Münnich F. u. sarok)

3

4

Művészet, 1984. jan. 3–old.

dor utcai bankka
1910-ben kapot
Leszámítoló- és
nyi székházának
Talán a pályáz
árult ahhoz, hoc
olyóiratai nem fi
bankpalotára. Ké
Ország-Világ és
sen méltatta az e
cikkének ismeret
állapítja meg 191
össy Albert mego

A Bp. V., Münnich
második emeleti igazg
Díszlépcsőház az els
ából nézve
Kapualj, átlátással a
elé (fotók Somfai Istv

Haász Gyula, Építész (1877–1945).

Ferkai András: Három városi ház Budapesten.

2. Budapest, VI. Eötvös u. 29. Építész: Málnai Béla
k. Haász Gyula. Épült: 1911-ben.
(repr.)

Magyar Építőművészet, 1987. 2., 3-old.

MDK

Haász és Málnai

a miskolci zenepalota tervpályázatán I. dijat nyertek

Tervpályázati hirek. Magyar Épitőmüvészet 19o7. lo. sz. 18.l.

MDK

Haász és Málnai

a magyar református konvent székházának tervpályázatán pályamunkájukat megvásárolták

Tervpályázati hírek. Magyar Építőművészet 1907. 10. sz. 18.l.

Haász Gyula

Málnai Bélával közösen tervezte a Bajcsi Nádor u. 6. sz. épületet.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

781

MDK

Haász Gyula és Málnai Béla, építészek
Bpest.

H.és M. tervei szerint az óbecsei hitelbank és tak.p. bankpalotát épittet.

Bankpalota épitése Obecsén.- Váll.Közl.1907.szept.11. 8.l.

HAÁSZ GYULA épitész, 1877-1945

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A szá-
zzadforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi,
1990 133-134.p. és ill.

Málnaival dolgozott

HAÁSZ Gyula építén

Moravánszky 1988 175, 176, 177, 184, 195, 197. p.
+ ill.

Mivel galériánk egy általunk alapított kétszemélyes kft. tulajdona, e társaság pénzügyi helyzetétől függnek a mecenatúra körébe tartozó terveink is: nemrég döntöttünk egy 15 000 forintos díj alapításáról, melyet a Grafikai Biennálén szereplő művésznek szánunk, két 7–8 000 forintos ösztöndíj kiadásáról a Miskolci Művésztelepen, valamint egy művészettörténész hallgatók körében kiírandó pályázat 10 000 forintos díjáról, amellyel a kortárs művészetről írott kritika megjelenését szeretnénk inspirálni.

Műtárgyboltunk elsősorban a XIX–XX. századi magyar festészet bemutatására és értékesítésére törekszik, kiemelt helyet biztosítva a Nagybányai Művésztelep alkotóinak. Így többek között az első generáció tagjai közül *Hollósy Simon, Thorma János, Ferenczy Károly, Réti István* műveit állítottuk ki. Nagy figyelmet fordítunk a neósok, főleg *Boromisza Tibor* életművének felkutatására, valamint a két világháború közötti – Magyarország szinte ismeretlen – generáció tagjaira: *Nagy Oszkár, Jándi Dávid, Klein József, Pittner Olivér, Kováts Géza, Kádár Géza* és *Papp Aurél* munkásságára.

A galériánkban vásárolt, illetve tulajdonunkat képező nagybányai alkotásokból 1992-ben reprezentatív kiállítást kívánunk rendezni. Az ehhez kapcsolódó katalógusban pedig tanulmányokat akarunk megjelentetni, főleg a kevésbé ismert művészekről.

A nagybányaiakon kívül *Bene Géza, Berény Róbert, Brodszky Sándor, Herman Lipót, Olgyai Viktor* stb. alkotásait mutattuk be. Kiválasztásuknál általában egy szempont vezet bennünket: a minőség. Ettől sem anyagi, sem népszerűségi, sem egyéb szempontok nem térítenek el.

JURECSKÓ LÁSZLÓ–KISHONTHY ZSOLT

és a szentendrei Ferenczy Múzeum termeiben), sőt kismonográfiákkal is kiegészítette a kiállításokat. Hivatkozás nélkül ezekre támaszkodtak a szentendrei múzeumok-

HAÁSZ Gyula építész

LEHNE, Andreas - PINTÉR, Tamás: Jugendstil in Wien und Budapest. Wien : Edition Wien, 1990 85,128.p. és ill.

HAÁSZ Gyula építész

Moravánszky 1988b 207

HDK

Haász és Hálmai, ép.-k.
Bpest.

2e588. Sugár Lajos, Ügynök-u. 5. négyemeletes ház.

Uj épitkezési engedélyek. -Ep.Ip. lz.sz. 1910. márc.2o.
131.l.

MDK

Haász es Málnai, epitészek

Budapest.

I.dijat nyertek.

A Bpesti Bank r.t. palotályának pályaterve.- M.Kp.müvész 1911. 12.sz.

MDK

Haász és Hálmai, építészek.
Budapest.

Pásztor Mihály és Relle Pál: A mi városunk. Bp.1913.
7o.1.képpel.

MDK

Haász és Málnai, építészek.
Budapest.

Bérház. Repr.

Művészet. 1914. 193-199.l.

mDK

Haász és Málnai, építészek.
Budapest.

Bérház terve.-A Lakás. 1914. 4.sz.

MDK

Haász és málnai, építészek.
Budapest.

II. Margit-krt. 3674 hrsz. 4 emeletes ház.

mag. építési engedélyek.-Váll. Közl. 1906. VII. 11.

Haász és Málnai, építészek

Deutsch Vilmos részére 5 emeletes ház.
Mester utca.

Epitö Ipar. 1912. 42.l. -magánépitési engedélyek/.

MDK

Haasz és Málnai, építészek.

Budapest.

Magyar Pályázatok. 1907. 2.sz. 17-18.l.

MDK

Haász és Málnai épitészek
~~Budapest~~

/könyvtáramban ?/

lásd.MÉ 1913.1o.sz. 1o-2o.l.

MDK

Haász es Málnai, epiteszek.
Budapest.

II. Margit-krt. 3674 hrsz. 4 emeletes ház.

Nag. épitési engedélyek.-váll. Kezi. 1906. VII. 11.

MDK

Haász és Málnai, építészek.
——— Budapest.

Bérház terve.-A Lakás. 1914. 4.sz.

Haász es málnai,epiteszek

Deutsch Vilmos reszére 5 emeletes ház.
Mester utca.

Epitö Ipar. 1912. 42.l. -makánepitesi engedelyek/.

MDK

Haasz és Málnai, építészek.

Budapest.

Magyar Pályázatok. 1907. 2.sz. 17-18.l.

Haász és Málnai építészek
Budapest

/Könyvtáramban ?/

lásd. MÉ 1913. 10. sz. 10-20. l.

Haász és Málnai Béla, építészek MDK
Bpest.

Díjazott terv.

13-16.l. Homlokzat, metszet, alaprajzok.

Magyar Kereskedelmi Csarnok tervpályázata. - Magyar Építőművészet. 1913. 5. sz.

MDK

Haász és Málnai, építészek
Budapest.

IV.dij.

Különös erdemet lát a biráló bizottság abban, h. a tervezők a modern vasbeton-technika szerk.tanulságait iparkodtak az ép. megoldása keretében érvenyesiteni.

A fiumei áll. főgymn. tervpályázata.- M.Ép.müv. 1913. 8.sz. 1o,11.12.l. képek :alaprajzok.

MDK

Haasz és Málnai
bérház

Müvészet, XIII. évf. 1914. 199 l. kép

EA..... ltsz. Gyűjtés h

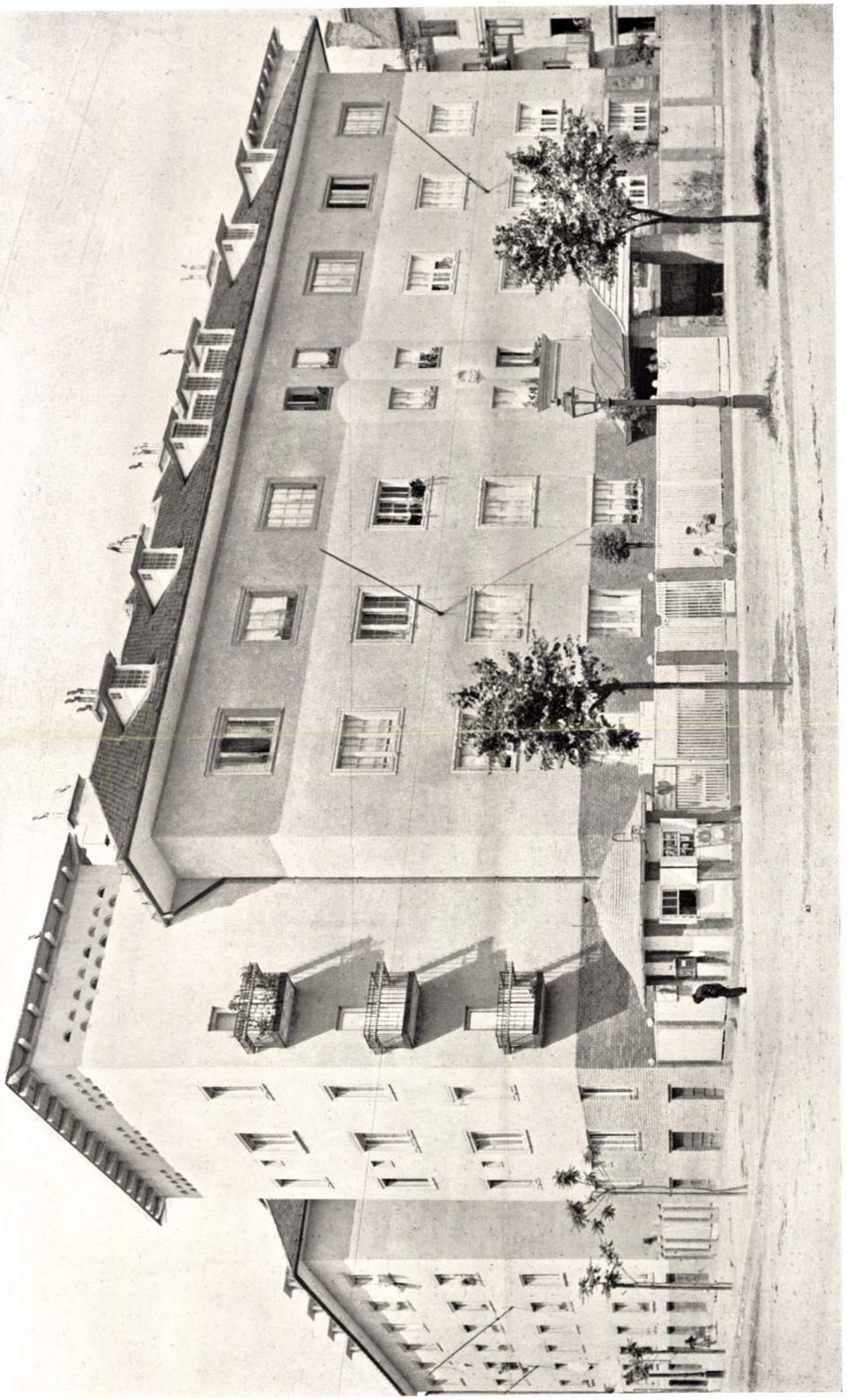

A székesfőváros megbízásából építették HAASZ ÉS MÁLNAI

KISLAKÁSOS BÉRHÁZ A HUNGÁRIA-ÚTON

A Hár 1911. IV. évf.

SZÉKESFŐVÁROSI KISLAKÁSOS BÉRHÁZ

HAASZ ÉS MÁLNAI

SZÉKESFŐVÁROSI KISLAKÁSOS BÉRHÁZ

HAASZ ÉS MÁLNAI

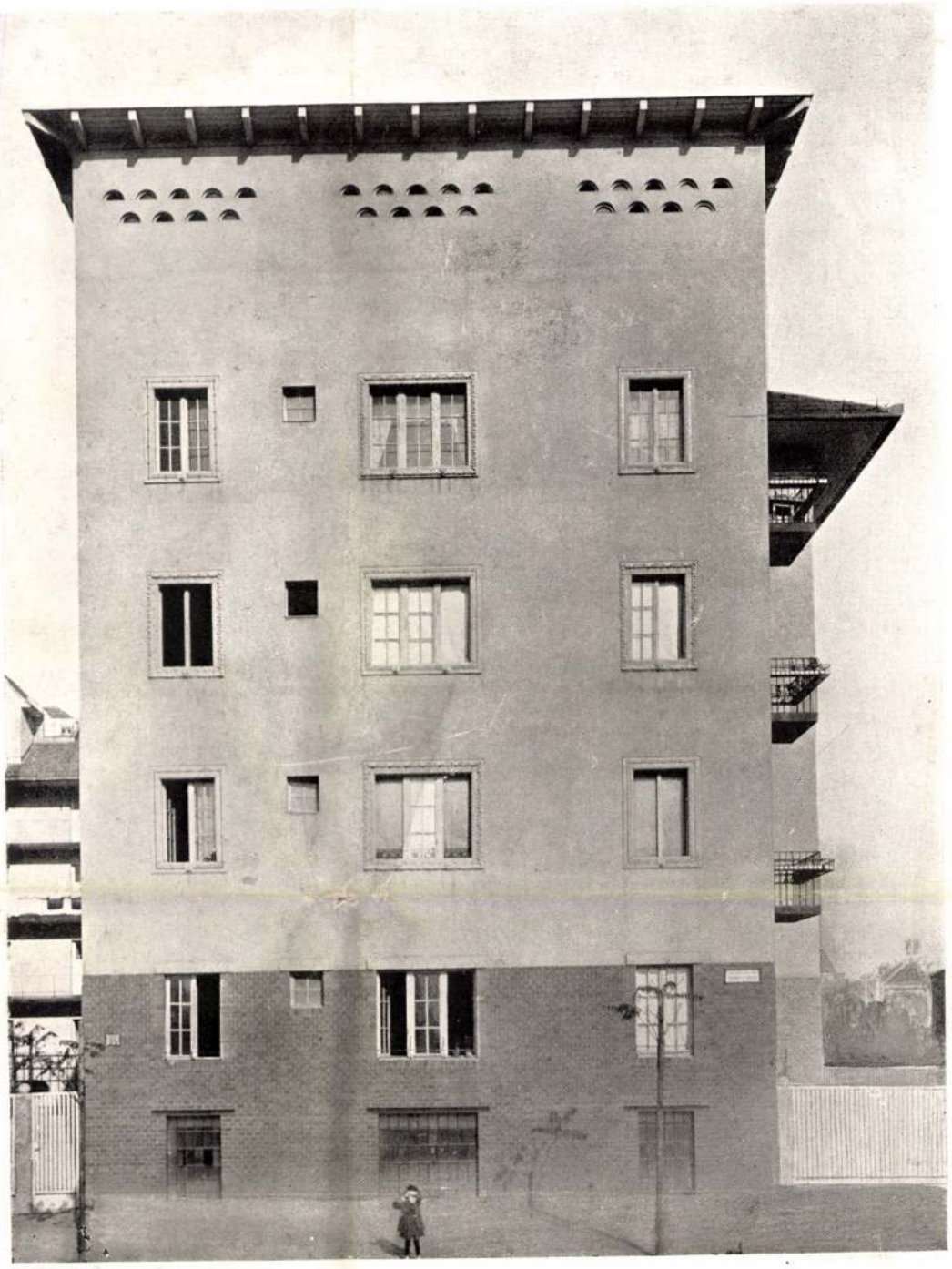

SZÉKESFŐVÁROSI KISLAKÁSOS BÉRHÁZ

HAASZ ÉS MÁLNAI

Haasz és Málnai

K.

MDK

Haász és Málnai épitészek

Magánépitési eng. Bpesten. Vállalközók Közlönye, 1909. márc. 10. 4. l.

MDK

Haász és Málnai

első dij

A miskolci zenepalota tervpályázatánx...
Vállalkozók Közlönye, 19o7. szept. 11. 6.1.

MDK

Haasz és Málnai építész

magánép. eng. Bp. Vállak. Közl. 1907. márc. 20.
4.1.

Haasz MDK

építész

Tervkiállitás.
Vállalkozók Közlönye 1907. máj. 15. 5.o.

Haasz és Mátrai

K.

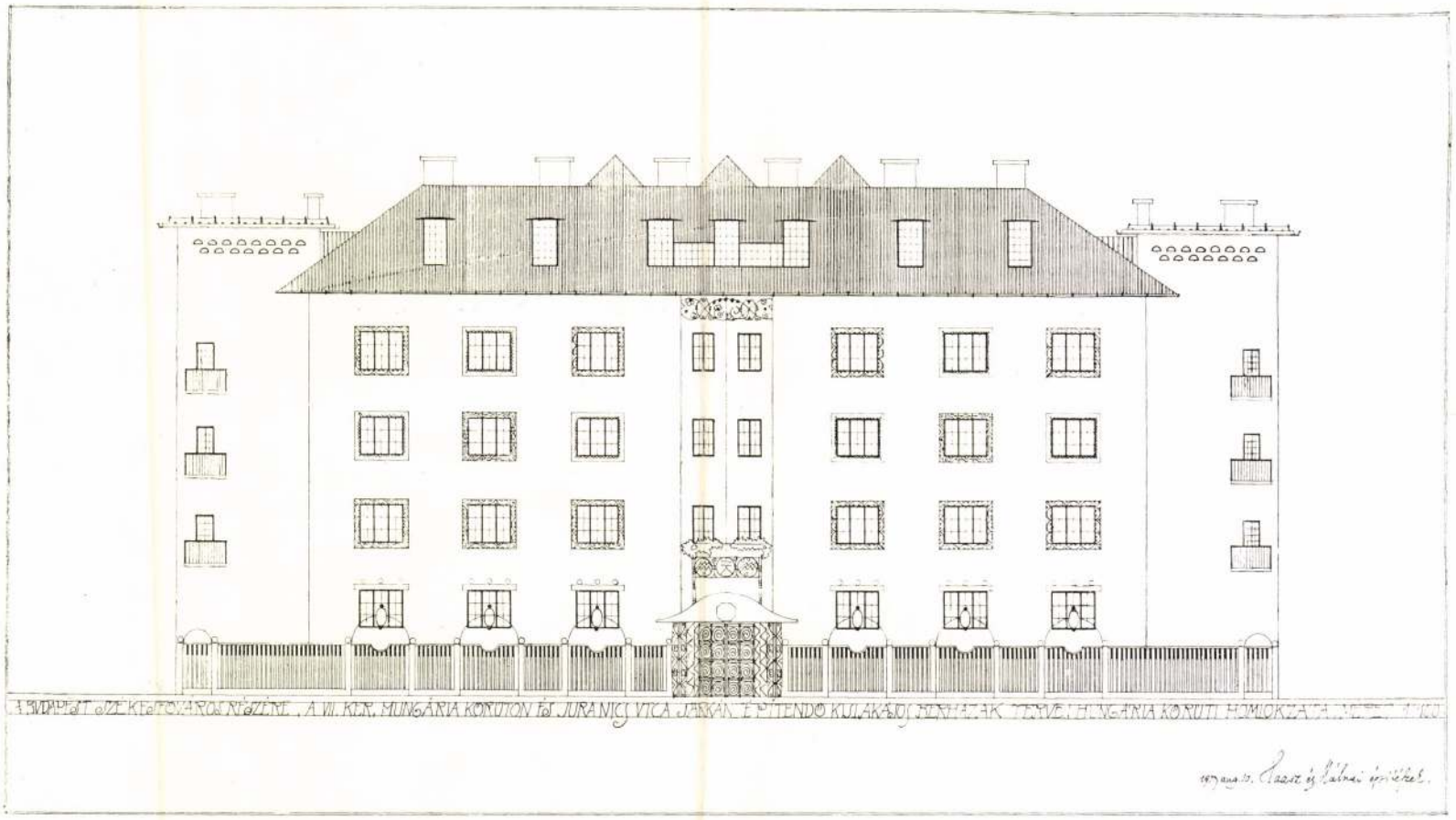

SZÉKESFŐVÁROSI KISLAKÁSOS BÉRHÁZ

HAASZ ÉS MÁLNAI

KISLAKÁSOS BÉRHÁZ A ~~HUNGÁRIA-ÚTON~~

A székesfőváros megbízásából építették HAASZ ÉS MÁLNAI

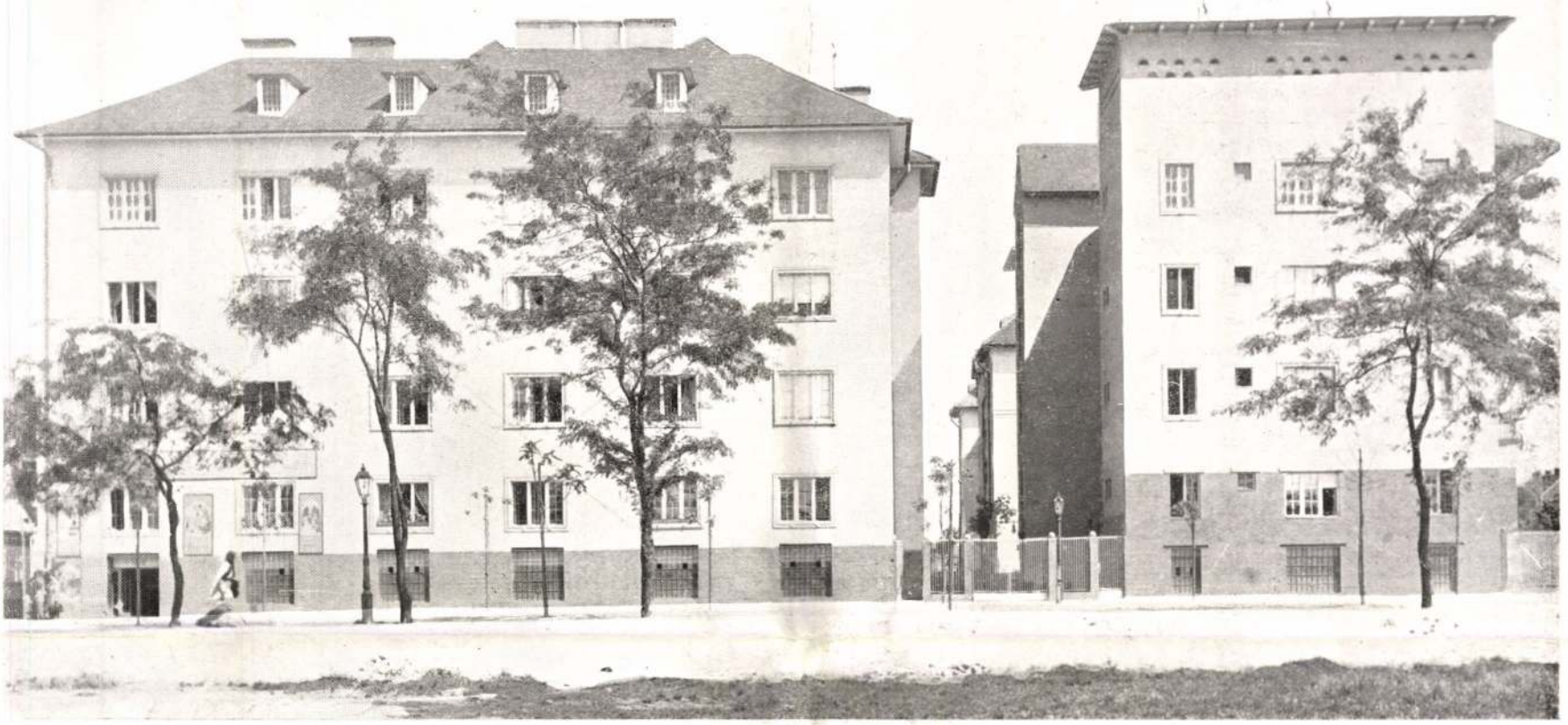

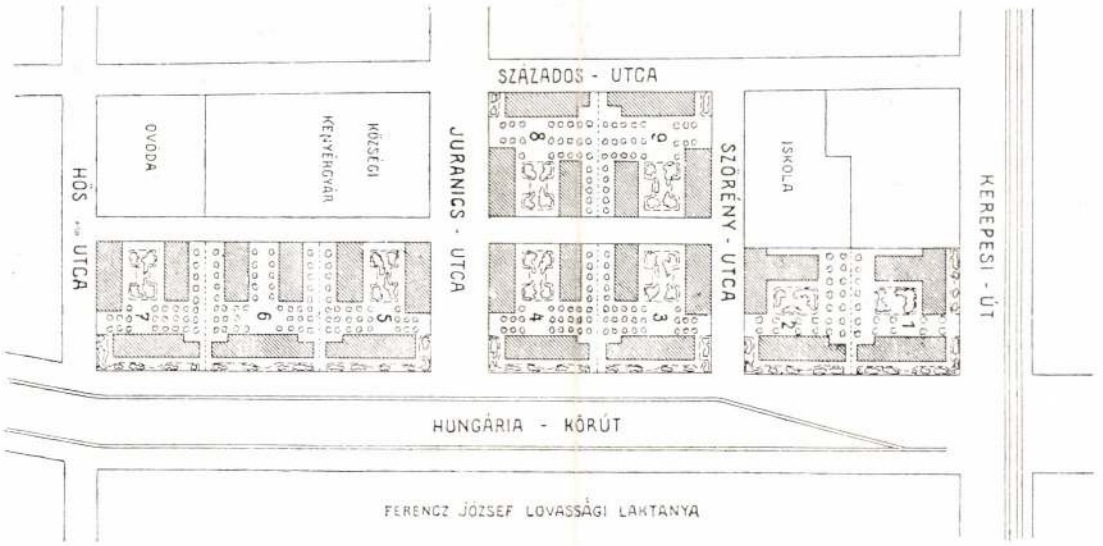

SZÉKESFŐVÁROSI KISLAKÁSOS BÉRHÁZAK

HAASZ ÉS MÁLNAI

A Ház 1911. IV. 9-10 sz.

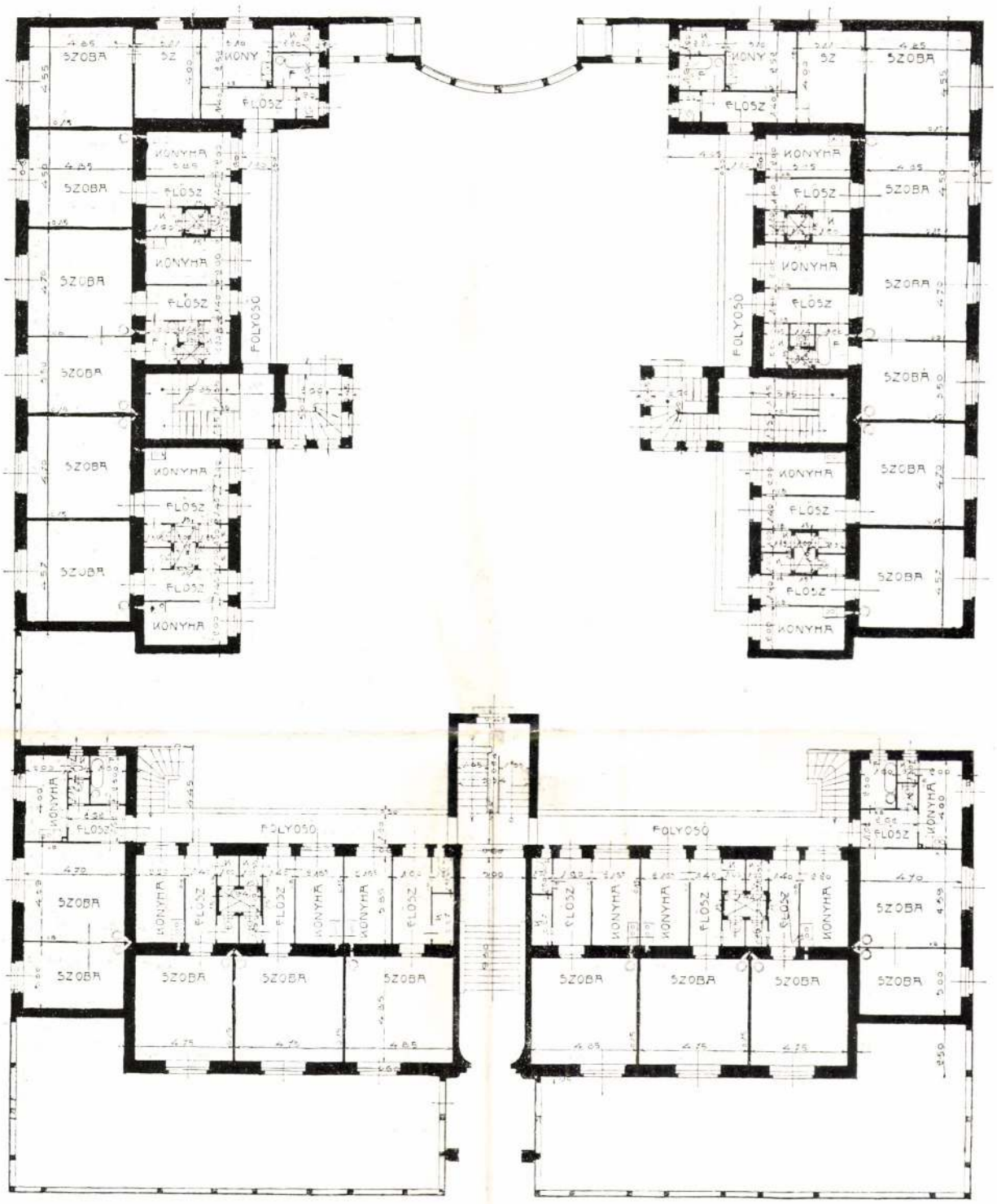

SZÉKESFŐVÁROSI KISLAKÁSOS BÉRHÁZAK, ALAPRAJZ

HAASZ ÉS MÁLNAI

SÍREMLÉK

HAASZ ÉS MÁLNAI

Haasz és Málnál

K.

Haász és Málnai

Kuthla 1979/5

17-18.o.

Hungária körút 32—34, és Strobl Alajos utca sarok. Épült: 1910. Tervezte: Haász és Málnai. A Bárczy-féle lakásépítési akció kiemelkedő épületegyüttese. A három épületben 43 szoba-konyhás és 30 kétszobás (fürdőszobás) lakás mellett 7 üzlet is épült.

SZÉKESFŐVÁROSI KISLAKÁSOS BÉRHÁZ

HAASZ ÉS MÁLNAI

A Ház 1911. IV. 9–10 sz.

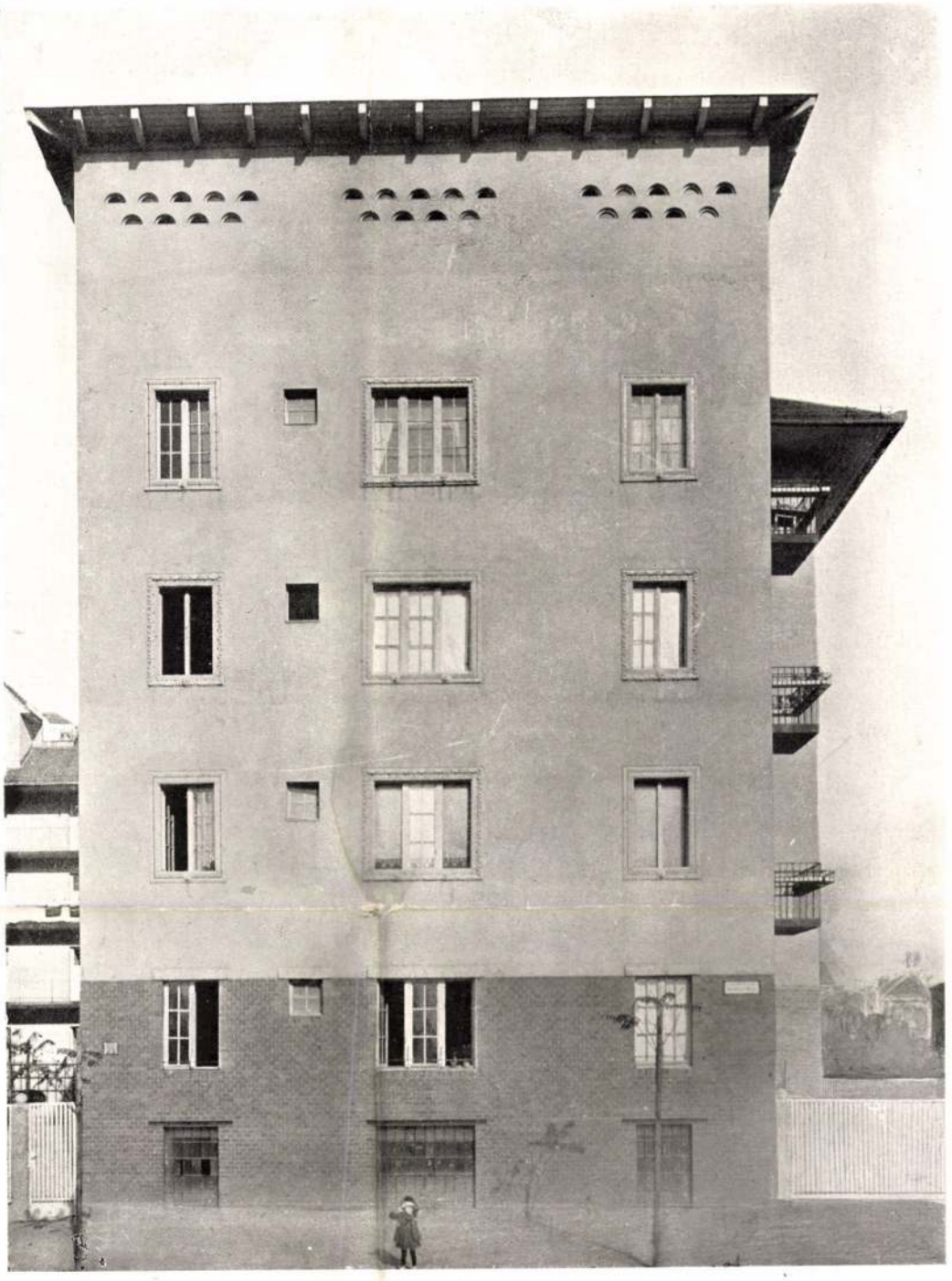

SZÉKESFŐVÁROSI KISLAKÁSOS BÉRHÁZ

HAASZ ÉS MÁLNAI

Haász és Málnai

K.

KERÍTÉS, RÉSZLET

HAASZ ÉS MÁLNAI

BÉRHÁZ, RÉSZLET

HAASZ ÉS MÁLNAI

Haasz és Málnai

Flaáss és Málnai

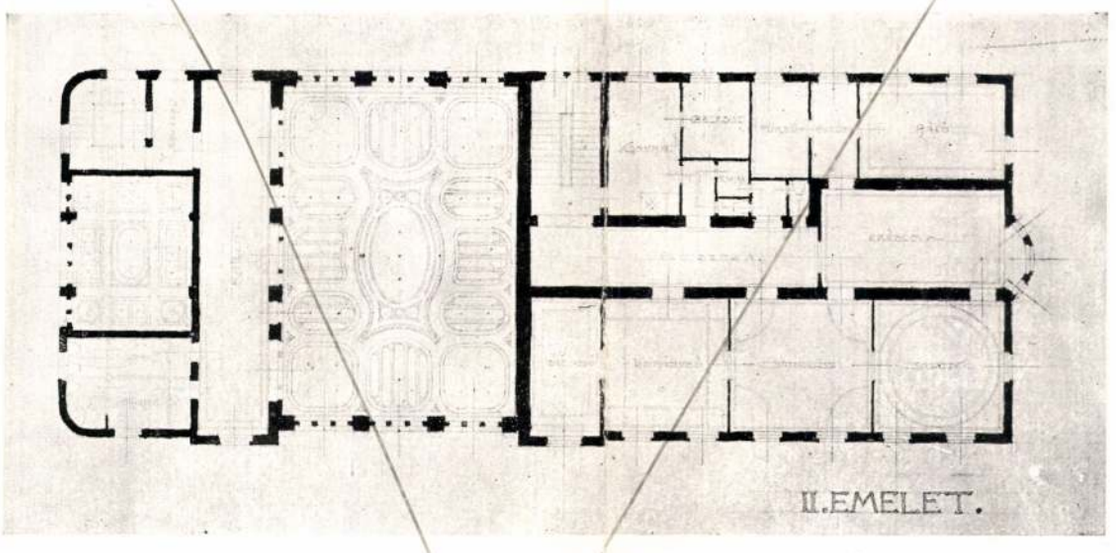

II. EMELETI ALAPRAJZ.

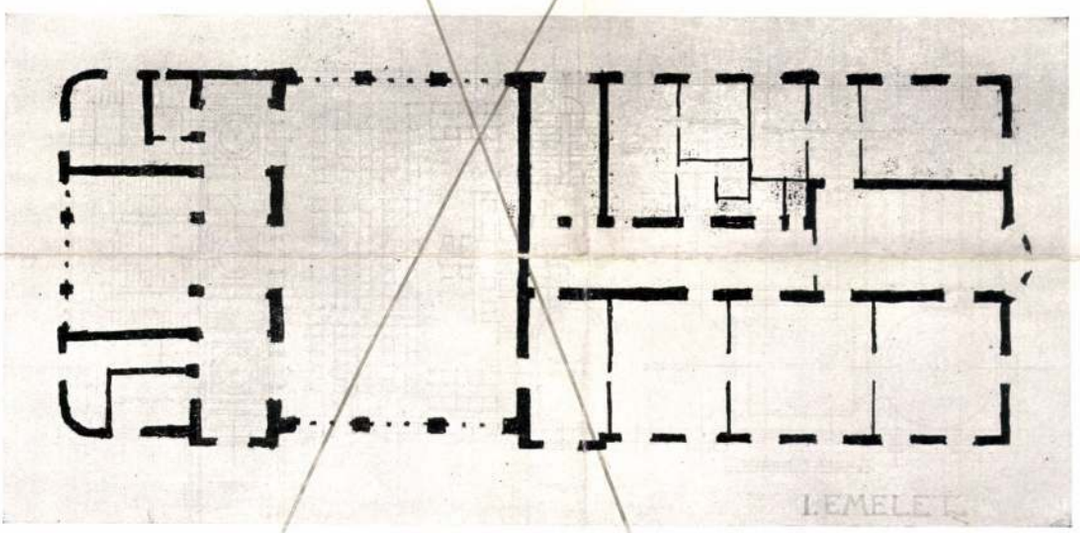

I. EMELETI ALAPRAJZ.

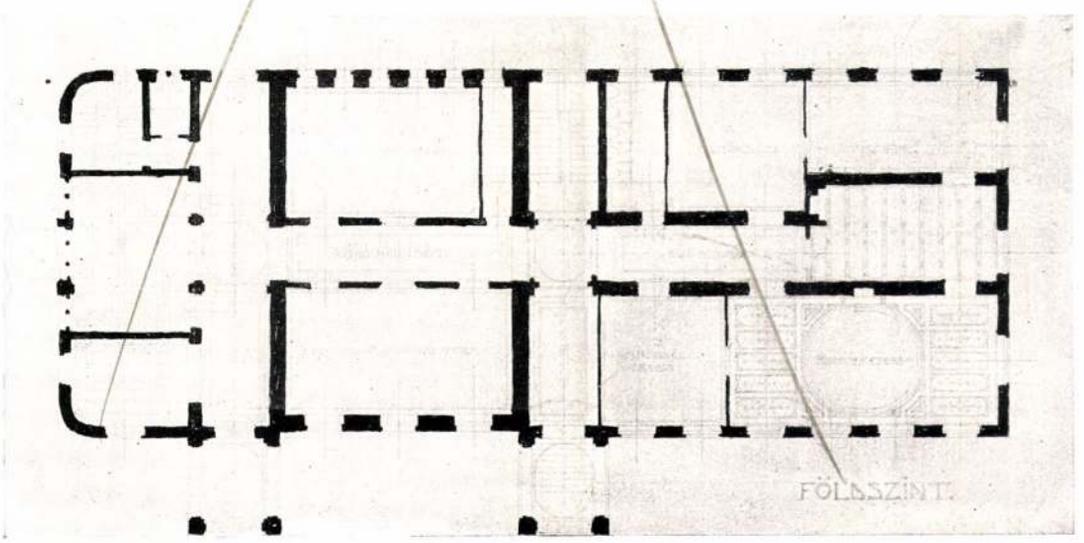

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ.

MEGVETT TERV. — JELIGE „M".

WÄLDER GYULA BUDAPEST.

A magyar ref. konvent székházának terepályázata.
Alaprajzok 29. l.
Magyar Építőművészet 1907. 10. s. 28, 29. l. kép

K1

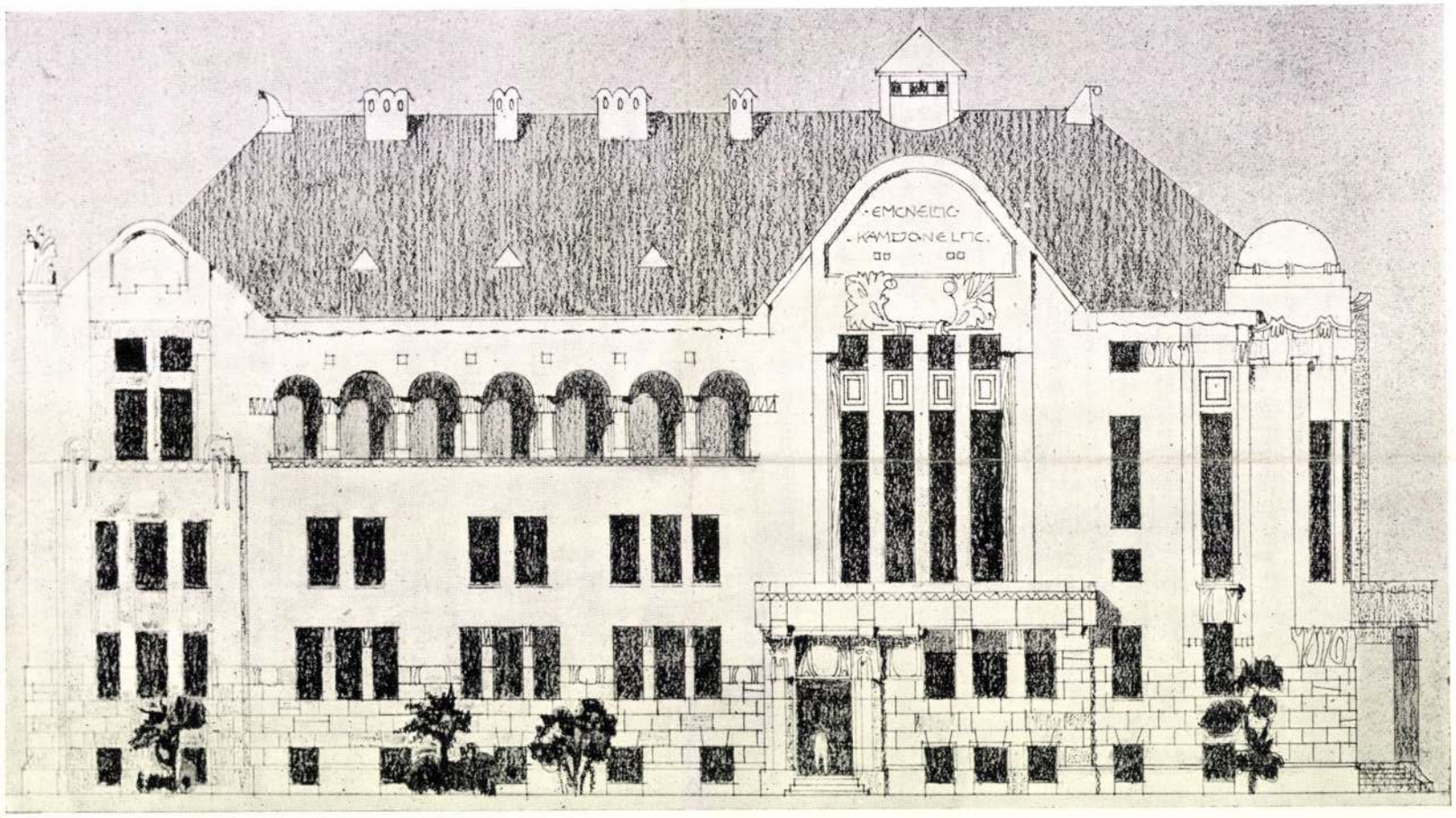

FŐHOMLOKZAT.

MEGVETT TERV. — JELIGE: KÁLVIN III.

HAÁSZ ÉS MÁLNAI BUDAPEST.

MDK

Haasz és Málnai épitészek

beregszászi törv. épület terve-pályázat

Magyar Pályázatok, 1907. V.évf. 1.sz. 28 l.

MDK

Haasz és Málnai

épitész

Épitési engedélyek. Vállalkozók Közl. 19o9.
febr. 1o. 2-3 l.

MDK

Haász és Málnai

épitész

xexexex

exexexex

M.P.K.

HAÁSZ építész

Nádor u. 6 (Mólnai val)

(A modern építészet előképei)

Budai Aurél: Adalékok a szecessziós építészet helyesebb értékeléséhez

Magyar Építőművészet 1961. 2. sz. 58. l

MDK

Haasz műépítész

Ő és Málnai tervezték a X. ker. Jurarics utca 30/32. sz. alatti, három háromemeletes épületből álló bérházcsoportot. A [redacted] házcsoport 1910. augusztus 1-én vált lakhatóvá.

Dr. Sidó Zoltán: Budapest főváros lakásügyi intézményei.
Városi Szemle, Bp. 1912. V. evf.
727. l.

K. D. K

HAÁSZ építész

Rsp. V. Vádor u. G. v. Cel. Magyar Iparbank (1912–1913)

Társtervező: Kálnai Béla

Gerő László: Építészeti stilusok

Bn. 1957. 136. l

MDK

Haász és Málnai

bérház

Müvészet, XIII.évf. 1914. 199.

MDK

Haasz és Málnai

Kereskedelmi csarnok pályaterve

Művészet, XIII.évf. 1914.

MDK

Haász és Málnai

A szentesi városház tervpályázata.
Magyar Építőművészet 1907. 9. sz.

MDK

Haasz és Málnai

a beregszászi törvényszéki ép. pályatervei

Művészet 1907, 216 l.

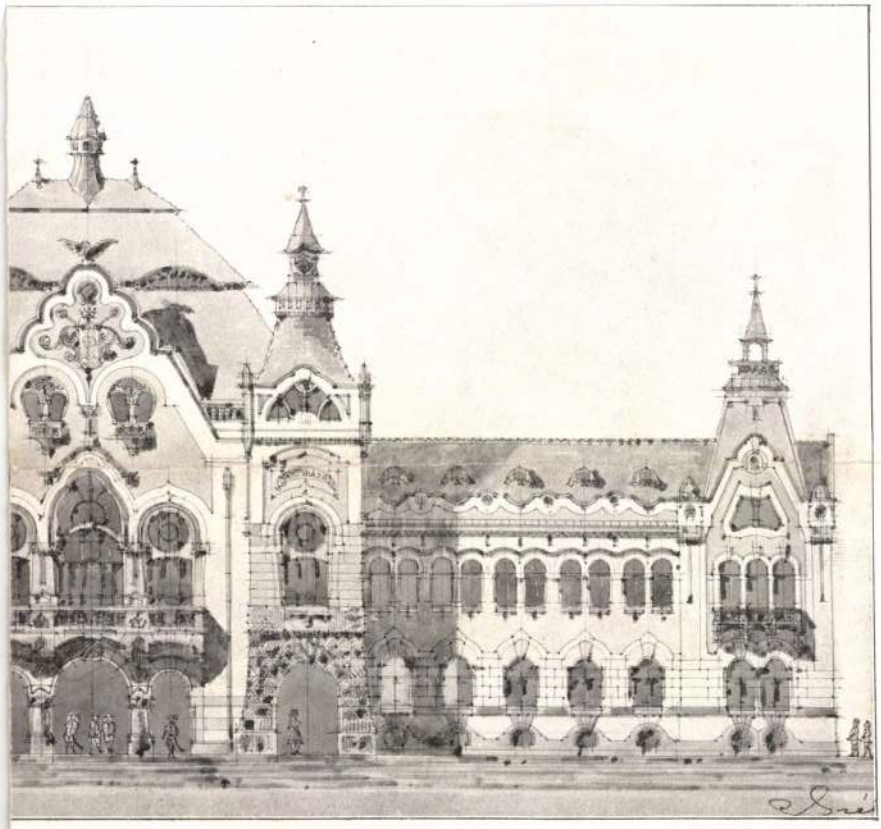

HOMLOKZAT.

SZÉKELY LÁSZLÓ, BUDAPEST.

1907. 9. 17

34. l.

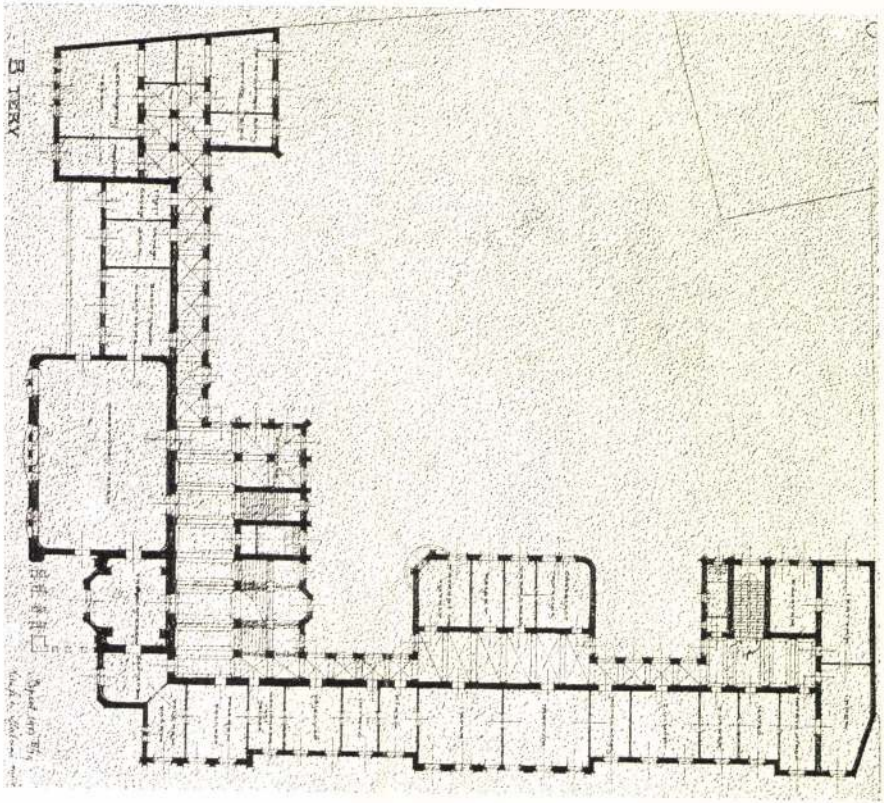

I. MEGVÉTEL. ALAPRAJZ. HAÁSZ ÉS MÁLNAI, BUDAPEST

Haász Aladár dr.

A rossói kiállításra beküldött műsek bírálóbizottságának munkájában részt vett.

Magyarság, 1927. márc. 10.

Herrn Theodor

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

MDK

Haász Antal

Rómában tartózkodik

Magyar müvészek külföldön. Budapesti Hirlap, 1882. V.4. 122.sz. 2. Mell.

M.D.K.

Haasz Béla, építész

tervei szerint felépült
Budai László utca 14. sz.
fővárosi bérházat ismertetjük
a lap egy fényképével

Vállalkozók Lapja. XLIX. évf. 1928.
jan. 11. sz. II. old.

Ð Haas Conrád – nem művész, sem iparos

Császári Zeugwart

1552 ben epitetette

a nagyszebeni ágyúön-

tőmintelyt.

Idezve: Thallóczy Lajos

Magyar ágyú a XVI.

századból. Arch. Ért.

1880. 130. l.

Szendrei János dr.

A sárospataki és gyu-

lafehérvári ágyúön-

tőházak a XVII. század-

ban, I. Rákóczy György

idejében. Hadtört.

Közl. 1891. 126. l.

Nagybányai Múzeumegyesület

IX. 75.

Haasz C.,festö
/XIX.száz./ MDK

Vándor muzsikusok. Jel.: C.Haasz 1851. Vászon

gr.Almásy-Teleki Éva, müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvédzeti aukció.1942 máj.lo.-töl kiáll. 18.-án
Kat. 13.l. aukció

Haas

graeci otvos

l.

Ephraim. Lap

I. 1880. 123. l. 151 l.

jesztő
árban.

Budapest, 1947. XI. 15.

.!

ives figyelmüket, hogy a Nemzeti
enyek és közcélu intézmények ré-
akeretet állapitott meg, amely
ritve. Cégünk, mint tudományos
zakkönyvek és tudományos könyvek
lföldi könyvkiadókkal elsorangu
n a külföldi antiquar könyvesbol-
ban áll nemcsak a most megjelent
kivül olyan nélkülözhetetlen szak-
az ostrom alatt az Önök könyvtá-
eretnék. Állandó ujsághirdetéseink
oltunk, amelynek révén sok olyan
lyre még ma is nagy szükség van.
yeznünk még, hogy tekintettel a

D

Haász Filippine
grafikus

l. Budiparrafzisk
1940-41. 12 l.

Haas Gusztáv
építész

M.D.K.

Rumpelmayer építész halála után (1884)
a régi terv alapján az építés folytatását vezeti át.

Pécsely Piroska: A kaszthely, Festetics kastély és belső berendezése. 53 l.

Mercy Phoenix
Aptos

Hummingbirds Arrive Early (W&H)
Bring Me a Hummingbird Aptos Postcard Once Out

Regular Postcard 4 Postcards Available Stocked
Aptos Postcards

5.31.

Haasz Gyula

épitész

Gentmüeml

537. l.

iadott 36 K. 41 f. a jövő
1. bevételi tétele alá
on czélból, hogy a téli és
kertimunkák, hóelhányás
felvett napszámosok
egyenek.
radtam méltóságodnak
nber 31-én

Alázatos szolgája

Rokay Imre

kir. fővámszedő.

Haasz és Málnai

15. *X. ker. Juranics-utca 30—32. sz.*

Fővárosi kislakásokban

Ez a házcsoport szintén három épületből áll, amelyeket 1500 négyzetöl területen emelt a főváros, amiből 355 négyzetöl a beépített terület. A lakások száma 72, ezekből 42 egyszobás és 30 kétszobás. Minden lakáshoz külön konyha, kamra és külön klozet tartozik, a kétszobás lakásokhoz előszoba- és fürdőszoba is. Az egyszobás lakások bérlői részére 4 közös fürdőszoba áll rendelkezésre. A helyiségek átlagos nagysága: a szobáké 20 m², a konyháké 9.5 m², a fürdőszobáké 5 m². A házban 5 üzlethelyiség van. Minden lakásban gázvilágitás van. Az alagsorban 6 közös mosókonyha van elhelyezve, nagyságuk 15 m²; a padlás- és pincerekeszeké 5.5—5.5 m². A házcsoport udvara parkozva van. Az épitési költségek 1 millió koronát tettek ki, köbméterenkint 20 koronát; a telek értéke négyzetölenkint 100 korona. A lakások bére átlag: 1 szobásaké 350 korona, 2 szobásaké 570 korona. A tervező müépitészek *Haasz* és *Málnai* voltak. Ez a házcsoport 1910. évi augusztus hó 1-én vált lakhatóvá.

Gerlói I. Főv. almanach 1913-15. 152 l.

Haász Gyula
építész
szül. Budapest 1877.
okl. mjest 1901.
Névjegyz. Műegyetem 8 l.

Haasz Gyula

Haasz

gyitesz

A miskolczi zenepalota pályázatán az első díjat Haasz és Málnai épitészek nyerték.

Kitüntetések. Müveszet. 1907.

339. l

198, 216, 268, 339

A MÜCSARNOK
TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

KERESKEDELMI CSARNOK PÁLYATERVE
HAASZ ÉS MÁLNAI MÜVE

Művészet 1914. 193 Lap

Igaz, hogy oly gigászok, mint Tiziano, Veronese, Tintoretto, Verrocchio láthatók Veneziában, a vonzó, az elbűvölő mégis a Márkus tér, a Templom, a Campanile, a Dogepalota, a Canale Grande márványpalotái; Rómára gondolva képzetünkben a Péter templom, a Pantheon, a Forum, a Capitolium bukkannak föl, Párist boulevardjai, egyenes palotasorai, az útak végén látható építészeti monumentumai teszik impozánssá, ragyogóvá.

Az építészetnek ily ellenállhatatlan erővel megnyilvánuló nevelő, gyönyörködtető hatását látva elengedhetetlen szükségesség az építészeti közizlés fejlesztése. A kiállítás alkalmas mód erre s a céltudatos kiállítások sorozatán fölnevelkedett közönség izlését majd kiviszi az életbe is és saját fejlett művészi követelményeinek kontrolja alá helyezi az utcát, melynek szépsége őt gyönyörködteti, izléstelensége őt bántja elkerülhetetlenül.

Ebből a szempontból a Magyar Építőművészek Szövetsége joggal vindikálhatja magának az úttörő érdemét. Az a kiállítás, melyet a Műcsarnok idei tavaszi tárlatán bemutat, nemcsak azért fontos, mert építészetet és pedig jó és modern építészetet mutat annak a közönségnek, mely a művészet minden egyéb ágában már helytállott a maga izléséért, hanem mert ezzel a kiállításával, amely már nem is az első, — rendszerré fejlesztette azt a törekvést, mely a közönséget az építőművészetre is megtanítsa. Abban a kis kollekcióban, melyet a Magyar Építőművészek Szövetsége a Műcsarnok XV. termében felhalmozott, — kivonatosan és mintapéldányokban, — együtt találhatja a közönség jórészt mindazt, ami a mai építőművészetet érdekli. Iskolától a szinházig, sírbolttól a templomig, villától az áruházig, kórháztól a könyvtárig, interieurtől a csendőriskoláig és a bankpalotától egészen a városrendezésig konstrukcióban, stilusban, az új építési anyagokhoz és anyagokkal való alkalmazkodásában, minden darab más építőművészeti törekvést reprezentál.

Itt az architektónikus széljegyzetek, a rajzón intim atelier beszéde, s a papirosra vetett építészeti elgondolások között látni csak igazán,

Haasz Gyula, ~~magyar~~ épitész, ~~szül.~~ *) 1877. ~~október 8-án~~ Budapesten, ~~hol a középiskolát Budapesten el-~~ végezvén, beiratkozott a József-műegyetemre, ~~ahol 1900-ig~~ Hauszmann Alajos, Steindl Imre és Czigler Győző ~~épitész-tanárok~~ vezetése alatt tanult. 1900. ~~ban~~ Francia-, Délnémet- és Olaszországban volt tanulmányuton, 1901-1904-ig pedig Bécsben ~~volt~~ gyakorlaton, közben azonban Északnémetországban is végzett tanulmányokat. 1906. és 1907. ~~ben~~ Olaszországban járt. 1904 óta Budapesten működik, hol Málnai Bélával van közös épitési irodája. H.) ~~Az ő~~ tervei alapján épültek a miskolczi városi zeneakadémia és női ipariskola, ~~épületei~~, az óbecsei ~~bank~~ (takarékpénztár) intézeti háza, néhány budapesti ~~sirbolt~~ (budapesti és vidéki bank- és) és több bérpalota.

Haasz Gyula, építész; szül. 1877 október 8-án Budapesten.
A középiskolát Budapesten elvégezvén, beiratkozott a József-mű-
egyetemre, hol 1900-ig képezvén magát, Hauszmann Alajos,
Steindl Imre és Czigler Győző voltak tanárai. 1900-ban Fran-
czia-, Délnémet és Olaszországban volt tanulmányúton.
1901-1904-ig állandóan Bécsben volt gyakorlaton, közben azon-
ban (1903) Északnémetországban is végzett tanulmányokat.
1906 és 1907-ben Olaszországban járt. 1904-óta Budapesten mű-
ködik. H. tervei alapján épültek a miskolczi városi zene-
akadémia és a női ipariskola épületei, az Óbecsei Bank
intézeti háza, ~~több~~ néhány sirbolt, s úgy a fővárosban mint a vidéken
több bérpalota és családi ház.

57 HAAS ISTVÁN
Muzeumkert olajf. 100.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1933

0 f

~~3514 Lotz Károly~~

3514. Lotz Cornélia arczképe:

Csaknem derékig, ~~látható~~ és

~~Mellig~~, jobbra fordultan arczélb
dik. ~~Kon Haja~~ Szemöldöke és szeme ba
ruháját csipkefodor ~~[illegible]~~ disziti, préme
hordja. Jelzése félmagasságban balról
Lemezpapir F méretei 69.5:48.8
Vétetett az 1905: III. 7-iki 2
905)

F tojásdad alakban

Kontyba tűzött haja

Vét. 20578-905

Haasz Gyula

építész

Szül. 1877 Budapest.

Budapesti műegy. okl. 1901.

Kismarty Lechner J.

Körl.

1955. nov. 23

Haász Gyula

Budapest, 1940. sept.

Haasz Gyula műépitész, II. Jurá-
nyi-u. 9. 152-648

Haasz Gyula

Művészet
1914. tav. füzet. 628–633

Szeged-Csongrádi Takarékpénztár

VI. 179.

Haasz Gyula

Mincsarnok

1907. tav. kiáll. - 212, 237

Haasz és Málnai

1907 - 8. téli kiáll. - 438, 441, 464

1804. W. Pollak:

Tájkép.

A sziklás vidék előterébe
ján, a fényvesbe vezető uton, szi
logoló társával beszélgetve az
ka van és öltözetök: hegyes kal
bát, térdig érő nadrág, harisn
közül, egy oldalt szalad, kettő
ke szaglász. A háttérben balra,
kal. Fönt a magasban négy madár
zése jobbra, az első fenyőfa töv
Wilh. Pollak.
1844.

Fa, méretei 82:94.6 cm.
B. Wodianer Albert hagyomány
(Az 1900: VI. 12. átv. lajst
2122 sz. átirattal érkezett 190

904: IV. 29.

Haász és Málnai: Bérház.

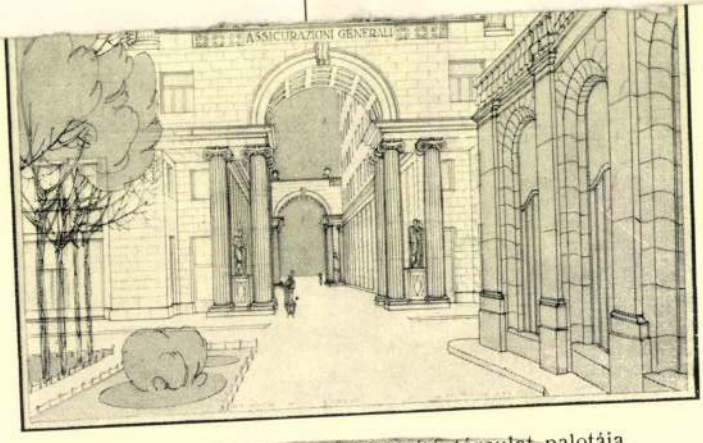

VÁGÓ LÁSZLÓ: Generali biztosító társulat palotája.

Haász Károly

HAASZ *Gyula*, építész. * 1877 Budapesten, hol a József-műegyetemet végezte. 1901—4. gyakorlaton volt Bécsben, 1904 óta Budapesten működik. Málnai Bélával közösen tervezte a miskolci városi zeneakadémia és a női ipariskola épületeit, az Óbecsei Bank intézeti házát stb.

K. g. I. 433 l.

tben, melynek sarkain levél ~~diszt~~, oldal ~~[illegible]~~ (ain szalag
alján pedig ~~s a melynek ékességét alól~~ az ország korona nél-
POSONY és BUDA ~~meg~~ valamint ARAD-VÁRA és VILÁGOS lát-
TEK NÉVSORÁ-t ~~olvashato~~ tartalmazza, mely felett az Igazság
va s mérleggel a kiében. A megnevezett ~~négy~~ városok
blácskákon, a csaták helyeinek nevei ~~[illegible]~~ olvashatók
g van ~~[illegible]~~. Felirata fölül:

„ARADI
EMLÉK"
: „FF."

, méretei a vonalkeretnek 49: 65.5 cm.

Ltfra 4876

107/95 № 394

Haasz és Mábnai

építészek

vöd

=

Biermodéptöreko 540. l.

543. l.

A Magyar Cseh Tparbank

palotája Budapesten

Nógrád és Hont közigazgatásilag egyel

13424. számhoz.
1935.

Műemlékek Or

Felkérem (935. évi 487. s
Nógrád vára
helyreállitása

tárgyában 935. évi szept. hó 29.
resésemet mielőbb teljesitse, vagy — esetl
a teljesitésének akadályait.

Kelt Balassagyarmaton, 1935 évi

B) minta. Sürgetés.

Hollósy-nyomda

Haász Gyula

bérhára emb.

Architettura

1935. máj. száma

XI. évfolyam. *Budapest, 1912 január 9.* 1. szám.

Építészet és Iparművészet

FŐSZERKESZTŐ: WANNENMACHER FÁBIAN ◇ FELELŐS SZERKESZTŐ: DR SCHUBERT IGNÁC

Megjelenik minden második kedden.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI. KER., NAGYMEZŐ-UTCA 41.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK: EGÉSZ ÉVRE 10 K, FÉLÉVRE 5 K, NEGYEDÉVRE 2 K 50 F, EGYES SZÁM 50 FILLÉR.

A M. É. ÉS I. R. ORSZ. E. 1912. ÉVI NAGYPÁLYÁZATÁNAK PROGRAMMJA.

Tárgy: Egy vidéki város terén építendő egyemeletes mozgószínház tervezése az alábbi feltételek pontos betartásával: A színház circa 400 személy befogadására elegendő hellyel bírjon, vetítőgépházzal, tágas, modern előcsarnokkal, ruhatárral, mely úgy helyezendő el, hogy a ruhaleadás vagy kiadás alkalmával torlódás ne legyen, alkalmas helyen elhelyezett buffet-vel, pénztárral, a színpad két kisebb öltözővel látandó el, hogy alkalomadtán kabaré vagy kisebb műkedvelőelőadásra is alkalmas legyen, kényelmes lépcsőfeljárattal a páholyokhoz, 20—25 m² irodával, 20—25 m² személyzeti szobával és megfelelő toilette-helyiségekkel látandó el.

A pályaműnek úgy alaprajzi megoldására, valamint a homlokzatok modern művészi kivitelére nagy súly fektetendő, figyelem fordítandó a nézőtér helyes alaprajzi megoldására és jó szellőztetésre.

Különös súly fektetendő a tűzbiztonságra és vészkijáratokra.

A pályaműhöz kivántatik:

1 földszinti alaprajz,

1 emeleti alaprajz,

a szükséges homlokzati rajzok és a megértéshez szükséges metszetek.

Mindezek 1:100 léptékben készítendők.

Ezenkívül melléklendő a tetszés szerint felvett pontból készített távlati kép és műleírás.

Pályadíj az egyesületi aranyérem és 200 korona, a pályadíjra csakis abszolutbecsű mű tarthat igényt.

A pályázat egyéni, és azon csakis az Egyesület tagjai vehetnek részt.

A pályatervek felett egy öttagú bírálóbizottság dönt.

A pályatervek lepecsételve és jelígével ellátva, a pályázó nevét tartalmazó zárt jelígés levél kíséretében 1912. március 1-ig az Egyesület titkári hivatalánál nyujtandók be.

A bírálóbizottság tagjait az építőművészeti szakosztály fogja megválasztani.

A MŰSZAKI TANÁCS.

A tehetségtelenek harcra gyülekeztek a diplomátlanok ellen s mivelhogy a szabad verseny nem mentette volna meg őket attól, hogy az életért való küzdelemben el ne bukjanak, formákat kerestek, hogy béklyókba szoríthassák a tehetségeseknek ellenük folytatott küzdelmét.

M. É. SZ.

A Magyar Építőművészek Szövetségének életében legutóbbi jelentős esemény Otto Wagner és a wieni építőművészek látogatása volt.

A vendégek, számszerint tizenheten, részben nejeikkel is, december 8-án 2 órakor érkeztek a nyugati pályaudvaron s fogadtatásukra a M. É. Sz. tagjai nagy számban vonultak ki. Még aznap kisebb sétát tettek, megtekintették a vigadót, s néhány közelben levő bérházat: Kutnevszky ház (Körösi, Kiss) Szervita-tér 4 (Jónás,) Szervita-tér 3 (Hegedüs-Böhm) Thonet (Lechner).

Este 7 órakor óriási közönség érdeklődése mellett a régi országház termében megtartotta érdekes, harcos felolvasását Professzor Otto Wagner. Az előadásról az összes napi lapok kimerítő tudósítást közöltek, teljes magyar szöveg pedig meg fog jelenni „A Ház"-ban.

Másnap és harmadnap igyekezve kihasználni a rendelkezésre álló aránylag rövid időt, automobilon járták be a várost s különösen a következő épületeket tekintették meg: Iparművészeti múzeum, kőbányai templom, Földtani intézet, Postatakarékpénztár (Lechner). Ez utóbbi előtt egy érdekes csoportfénykép-fölvétel is készült. Vas-utcai gymnasium, Vakok intézete, Szeretetház (Lajta), Városi bérház és más bérház (Haas és Málnai), Városi bérház (Jónás), különböző villák (Sebestyén, Medgyes, Árkay,

Vidor, Spiegel), Nemzeti Szalon, Árkád-bazár, Petőfi-ház, Schiffer-villa, Városligeti színház (Vágó), Léderer-ház (Bálint, Jámbor), üzletházak (Rainer), Népopera (Márkus, Komor, Jakab), Állatkert (Neuschloss, Végh, Kóós, Zrumeczky), Nyár-utcai fürdő (Ágoston), Népszálló (Schoditsch, Eberling), Nyomorékgyermekek Otthona (Medgyes), Halászbástya, Mátyás-templom (Schulek) az ősz mester személyes kalauzolása mellett stb.

Wieni kollégáink mindenütt legőszintébb elismerés hangján nyilatkoztak a magyar építőművészeti törekvésekről. Érdekesebb látogatásuk volt még az iparművészeti múzeum magyar népművészeti gyüjteményében, melynek csodás gazdagsága elragadta őket.

Szombat este 150 terítékes bankett volt a vendégek tiszteletére, melyen felszólaltak: dr. Neuschloss Kornél, Pollák Manó a M. É. Sz. nevében, Róna József a Képzőművészeti Társulat és Egyesület nevében, Rácskay Gyula a M. O. Sz. nevében, Nadler Róbert az iparművészeti múzeum és iskola nevében, dr. Bárczy István polgármester a főváros nevében, Róbert Örley, Ottó Wagner és Hans Mayr a vendégek nevében. Vasárnap délután lelkes baráti hangulatban távoztak a vendégek s meghívták a M. É. Sz. tagjait, hogy a látogatást viszonozzák.

Ennek az eredménye lett a műszaki tanácsról alkotott törvényjavaslat, amelyről már azt hittük, hogy lomtárba került. S ehelyett most újra azzal hozakodnak elő, hogy a javaslatban lefektetett elveket valóra váltják, nem törődve azzal a pusztítással, ami annak a nyomán fog járni.

Korunk s főleg országunk betegsége, hogy az egyéni képesség helyett a papírforma nyomul előtérbe s a papírostudás bálványa előtt az igazi tudás, az igazi képesség hamupipőkekép, valami elfeledt kuckóban kénytelen megvonulni.

Helytelenítünk ezért minden olyan gondolatot, mely a szabadság és egyéni képesség kifejlődésének akadálya.

Különösnek tartjuk, hogy a műszaki tanács felállításának örve alatt az építészi gyakorlat folytatását óhajtják szabályozni.

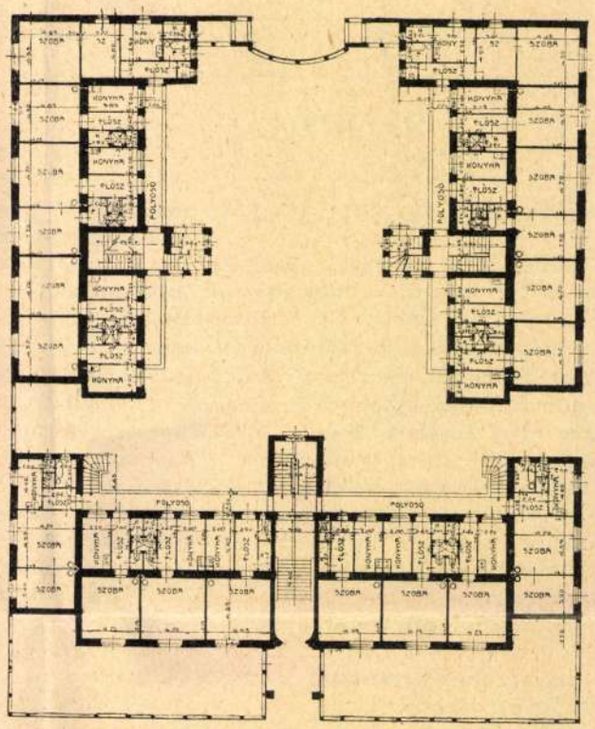

Haasz és Málnai terve. Címképünk alaprajza.

VASBETON-SZERKEZETEK TERVEZÉSÉT ÉS MŰVEZETÉSÉT, NEHEZEBB STATIKAI SZÁMÍTÁSOK KÉSZÍTÉSÉT ELVÁLLALJA STAUBER JÓZSEF I., GÁL-UTCA 4.

SPERLING J. JENŐ tüzhely-specialista Budapest, VI., Rózsa-utca 85., 1912. márciustól VIII., Kalvária-tér 14. Modern tüzhely-berendezések. Résztvett kiállításokon elsőrendüleg kitüntetve. Telefon 165—95

„ELEKTROLIFT" PORSZIVÓGÉP ÉS FÉMPORTÁL
SZALAI ÉS FÖLDES
Budapest, VI. ker., Hajós-utca 1. szám.
TELEFON 161—36. TELEFON 161—36.

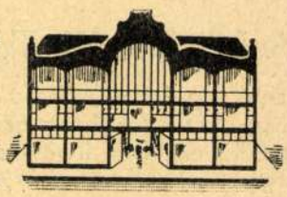

ÉPÍTÉSZET ÉS IPARMŰVÉSZET.

1912. I. 7.
47 címlapkép és 2. l. alapr.

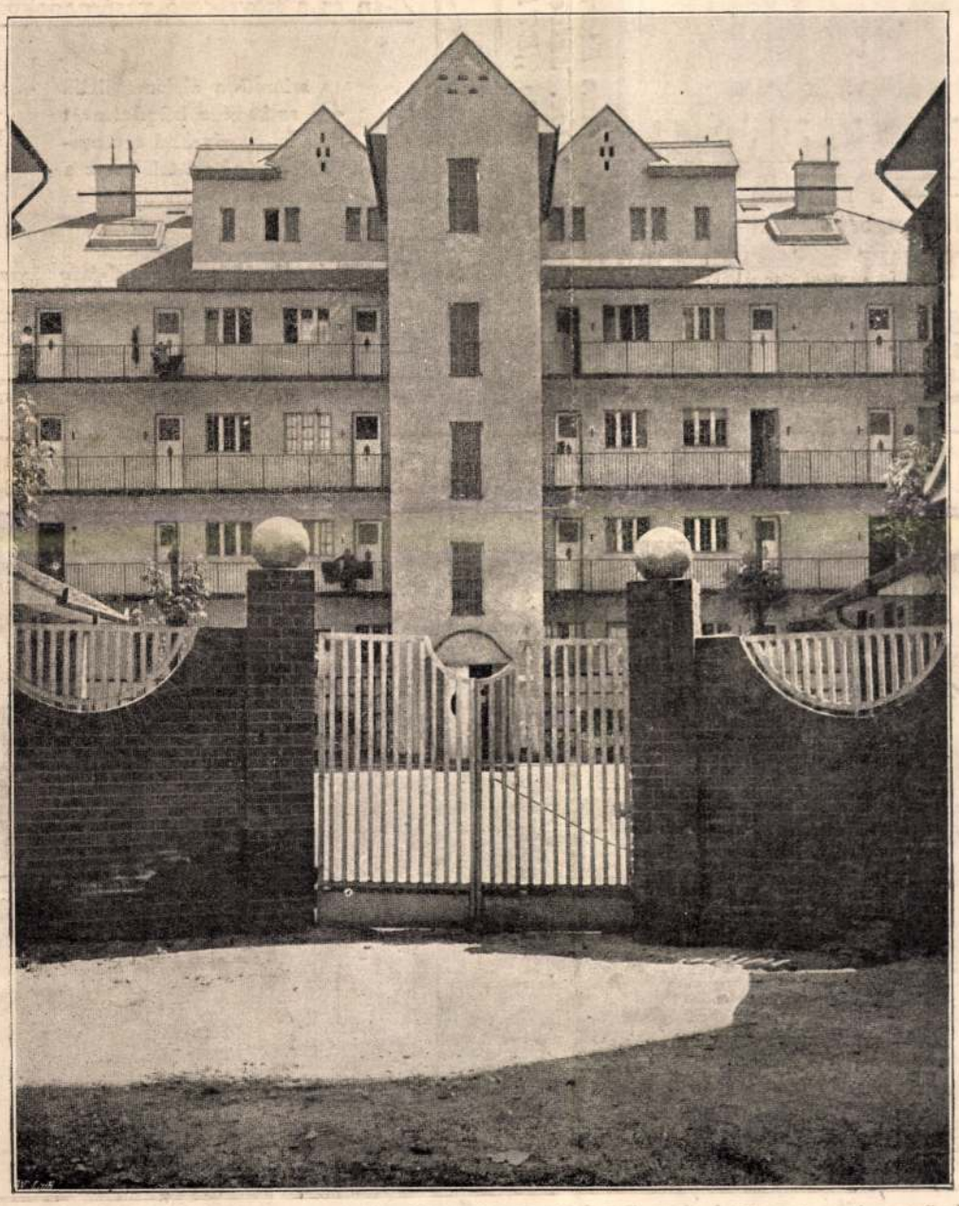

SZÉKESFŐVÁROSI KISLAKÁSOS BÉRHÁZ. HAASZ ÉS MÁLNAI MŰVE.

ETERNIT

PALA

Magyarországi központ:

ETERNIT MŰVEK

HATSCHEK LAJOS

Budapest, VI., Andrássy-út 33. sz.

TELEFONSZÁM: 12—92. és 171—72.

Igen fontos! Minden Eternit-lap „ETERNIT" szóval van megjelölve. Szíveskedjék mindig határozottan Hatschek-féle „ETERNIT-PALÁT" kérni.

TIMÁR BÉLA:

A MUNKA

SZÍNMŰ 3 FELVONÁSBAN

Előadja a Kamarajáték a **Városszínházban** 1912. évi január hó 21-én és a következő vasárnapokon

A színmű a diplomanélküli szakember küzdelmeit tárja fel, amelyekkel érvényesülése közben találkozik a konzervativ társadalomban

Jegyek kaphatók a Bárd-féle jegyirodákban, a színház pénztáránál és az egyesületi szolgánál

HANTOS TESTVÉREK festő- és mázoló-munkák modern kivitelére vállalkoznak. Budapest, VII., Rózsa-utca 34. — Külön kádzománcozó osztály. — Telefon 16—34.

SOLLUX

PRIZMAGYÁR

BUDAPEST VII. ILKA-U. 6

TELEFON GYÁRI IRODA 153-01 KÖZP. IRODA 1-45

SPECIÁLIS PRIZMAS ÉS TŰZBIZTOS ÜVEGEZÉSEK

ÜVEGTETŐK FELÜLVILÁGITOK

MARQUISEOK · VEZÉRKÉP V.

ACZÉL MARCZELL OKL. MÉRNÖK. PORTÁLÉPITŐ

V. ZOLTÁN - U. 11.

TELEFON 146-39

Kőmüves- és ácsmesteri vizsgára biztos sikerrel készit elő BECK JENŐ GYULA építész, Budapest, VII. ker., Sajó-utca 2. szám.

Haasz Gyula

Erda ingatlan rt. részére
IV. Molnár u. 4. emeletes
bérház,
terverte fenti.

Építő Ipar – Építő
Művészet. 1929. 134. l.
(Magánépítési enge-
dények.)

Mindkettőnek faragása azonos k
8. sz. pillérfő sárkányaival, s val
tartanunk a legutóbb előkerült
együtt (25. szám).

Nagyobbméretű állatalak leh
mely egy sárkányfej részletét őri
kis palmettás disz. *(66. kép.)* A tö
méretű ábrázolásra enged követ
a XII. század második felére t
vum több székesfehérvári darabo
Sokáig elveszettnek tartottak e

[1] A bazilikától délkeletre lévő
jelentése a székesfehérvári régiségekr
IPOLYI ARNOLD: *A középkori szobrász*
műtörténeti tanulmányai. Bp., 1899.
Hongrie du XI. au XIII. siècle. Paris. 1
szobrászatunk emlékei, A M. Nemzeti
CSEMEGI JÓZSEF: *Antik díszítő elemek*
ban. Magyar Művészet, 1936. 347. l. K
a 8. pillérfővel való rokonsága kétségt
faragványok, 32. l.

[2] 1937-ben került elő. GEREVICH:
nyok, 32. l.

Haas és Somogyi

cvod

Forgó Pál

Korszerű portálépítés

Reklám Élet

1929. II. 6 m

képekkel

a cikket l.

Forgó Pál csomag-

jaban!

FŐVÁLLALAT:
ROLF A.G. FÜR HANDEL U. INDUSTRIE ROHRSCHACH IN SCHWEIZ
TESTVÉRVÁLLALAT:
DONAU-RHEIN A.G. FÜR HANDEL U. INDUSTRIE MÜNCHEN

kur

I RÉSZVÉNYTÁRSASÁG GYÁRI RAKTÁR

PEST

Y UCCA 36.

Kirchner

BUDAPEST, 192 .....

.....ÚRNAK
.....CÉGNEK

mla

	ALAK	SÚLY	EGYSÉGÁR	KORONA

Haász Gyula

1877-ben született. A budapesti Műegyetemen Hauszman, Steindl és Czigler tanítványa volt.

1900-ban ~~[illegible]~~ nyugati tornulmányutakat tett. (Akad. 741

Mendöl: Málnai 11. old.

Haász Gyula

Málnai Társa 1907.
könyékén.

Akadémiatg.
11 old.

Rendőt: Málnai

Haász Gyula, építész

Megemlítve.

(A Architektúra - sorozat új kötetei.)

Bodri Ferenc: Művészeti Könyvnevelés

348-352.

XVII

JELENKOR, Pécs, 1974. április 4.

MDK

Haász Gyula és Málnai Béla, ép.-k.
Bpest.

Terv.: 17633. Wagner Ferenc, és tsai Rudafoki -
13324 hrsz. két négyemeletes ház.

Uj épitkezésre engedélyek.-EP-IP.11.sz. 1909.márc.14.
1o4.1.

Haasz Gyula

MDK

A magy.orsz.ref.convent székházának homlokzata.

dijazott terv, rajz

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Haasz Gyula MDK

Szentesi városháza homlokzata, vizf

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Haasz Gyula MDK

Dr. Misner J. ercsii nyaralója, vizf.

Micsarbok 1907/8. téli kiáll.

Haasz Gyula MDK

Törvénykezési palota bejárója, rajz

Mücsarnok 19o7. tavaszix[illegible]. kiáll.

Haasz Gyula

Beregszászi törvénykezési épület homlokzata, rajz

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

M.D.K.

Haasz Gyula műépitész

VI.Hajós-u.32.sz. és Budafoki-ut 13476/3.hrsz.
4 em. haz épitése Málnai Béla műépitésszel.

Cikk: Maganépitési engedélyek Budapesten.

Vállalkozók Közlönye, Bp. 1909.jun.2.17.o.

haász Gyula épitész M.D.

magyar -Cseh parbank épülete Nádor utca

ársztervező: Málnai Béla

reisich Gábor: Bp. városépitésének története a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig p. 1964. 101.1.

Haász Gyula és Málnai Béla, ép.-k.

125.256. Tátra u. 1236 hrsz. négyemeletes ház.

125.255. Back Adolf, Tátra u. 1236/3 hrsz.
négyemeletes ház.

Uj épitkezésre nyert engedélyek. - EF-IP 3.sz. 1911.
jan.15. 27.l.

MDK

Haasz Gyula és Málnai Béla

Dr. Misner J. ur ercsii nyaralója, vf.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 51.l.

MDK

Haasz Gyula és Málnai Béla

Magyar Épitőművészet 1914. 2 sz.

MDK

Haász Gyula és Málnai Béla,

Esposizione Internazionale di Belle Arti Roma' Ungheria. Bp.1911. 235.l.-tól.

Római nemzetk. kiáll. Kat.1911. 235-237.l.

MDK

Haasz Gyula műépitész

Több műépitésszel készitette a székesfőváros kislakás-épitkezéseinél a terveket.

Liber Középitk. 24.lap

Haasz Gyula, építész M.D.K.

Tervét megvételre javasolták a beregszászi törvényhatási épület pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

jan. 16. sz. 10. old.

MDK

Haasz Gyula és Málnai Béla

A magy.orsz.ref.convent székházának homlokzata/Dijazott terv/. Építészeti rajz

Képzőm. Társ. 19o7/8. téli kiáll. kat.
49.1.

MDK

Haasz Gyula és Málnai Béla

Beregszászi törvénykezési épület homlokzata, épitészeti rajz

KMT. 1907. tav. kiáll. kat. 33.1.

MDK

Haasz Gyula és Málnai Béla

Törvénykezési palota bejárója, épitészeti rajz

KMT. 1907. tav. kiáll. kat. 34.1.

MDK

Haasz Gyula és Málnai Béla

Szentes városháza homlokzata, vf.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 5o.l.

MDK

Haász Gyula és Málnai Béla, ép.-k.
Bpest.

Terv.: 17633. Wagner Ferenc, és tsai Budafoki -ut 13324 hrsz. két négyemeletes ház.

Uj épitkezésre engedélyek.-EP-IP.11.sz. 1909.márc.14. 104.1.

MDK

Haasz Gyula és Málnai Béla

Törvénykezési palota bejárója. Épitészeti rajz

KMTárs. 1907. tav. kiáll. kat. 34.l.

MDK

Haasz Gyula és Málnai Béla

Beregszászi törvénykezési épület homlokzata. Építészeti rajz

KMTárs. 1907. tav. kiáll. kat. 33.l.

Haasz Gyula, építész M.D.K.

és Málnai Béla közös terve első díjat nyert az Egyesült Óbecsei Takarék-pénztár székházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

jul. 31. sz. 13. old.

MDK

Haász Gyula, xxxxx

Magy. Épitőművészek Szöv. közgyülése.

Vállalkozók Közl. 23.sz. 1908. jun. 3. 4 l.

M. D. K.

HAASZ Gyula építész

Bp. V., Nádor-u. 6. Ötemeletes irodapáz, 1912-13. Málnai Bélával

Magyar építészet. Bp. 1954. 105. l.

MDK

Haas Gyula épitész

A beregszászi törvényszéki épület tervpályázata...
Vállalkozók Közl. 1907. jan. 16. 5 l.

Haasz Gyula, építész M.D.K.

Málnai Bélával közös tervre első díjat nyert a miskolci zeneiskola - és női ipariskola pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

Sept. 11. sz. 11. old.

M.D.K.

Vallajkoz3k Lapja. Bp. 1907. XXVIII. évf.

32. old.

Haasz Gyula, építész M.D.K.

Málnai Bélával közös terve megvételt nyert az Orsz. ref. Egyetemes Konvent szérházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

ort. 2. sz. 12. old.

MDK

Haasz Gyula és Málnai Béla

Dr. Misner J. ercsii nyaralója, vf.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 51.l.

MDK

Haász Gyula és Málnai Béla, építészek
Bpest.

H. és M. tervei szerint az obecsei hitelbank és tak.p. bankpalotát épittet.

Bankpalota építés Obecsén.- Váll.Közl.1907.szept.11.
8.1.

HAASZ Gyula építész N.D.K.

Magyar-Csek Sparbank (Nádor és Mér-leg utca sarkán) Társtervező: Málnay

Általában társasviszonyban tervezték az Tvilágtáborrát megelőző időkben

Rades Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961.

299, 314, 315. l.

Haász István

Különböző motivumak egymásba torlódó rajza.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 13.
XVIII. évf. 15. sz. 15. lap.

Müvészek XX.sz.

H a a s z / G y u l a / épitész
/:és Málnai Béla:/ 1877 -

- Kép/:-Bérház:/ -

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
199.

Haasz Gyula épitész.

Müvészet.1907.339.l.

Haas Károly építészi vállalkozó

Tér és Forma, 1932

V. évf. 239-248. o.
dr. Bierbauer Virgil: A tervező építész
és a családi ház.

Haasz Gyula épitész

Bp. bérházak

Tér és Forma, 1935 VIII. 33

Haasz Gyula épitész.

Művészet.1907.268.l.

M.D,K.

Haáos Gyula, építész

és Málnai Béla közös terve szerint épül fel a miskolci „városi zene- és női ipariskola."

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

febr. 10. sz. 9. old.

Haasz Gyula építész

magánépitész engedély

Épitő Ipar-Épitő Művészet, 1922. okt. 15. 152 l.

MDK

Haasz Gyula, ép.
Szül.Budapest, 1877-ben

Oklevél kelte: 1901
" száma: 2263

A m.kir.József Müegyetemen okl.-t,absolut.-t vagy okl
honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-i
ÉI-ÉM 17.1. 1931 jan.15.

M. D. K.

HAÁSZ Gyula építész

Bn. Nádor u. 6. ötemeletes vroda-
ház (1912-13)

Társtervező: Chálnai Béla

Gerő László: Magyar építészet hola-
dó hagyományai Bn. 1951. 63. l.

Buda-Pest az 1849-ki ostrom alatt
Nyomt. Kong J. F. Bécs Jelezve: Haas S. –
Strassgurtel HK – Deutschlös. nder
Rézm
Ing. 709/73

D Haas S.

Mincs' ced

HÁÁSZ Gyula építész

Erdei 1991 53,67

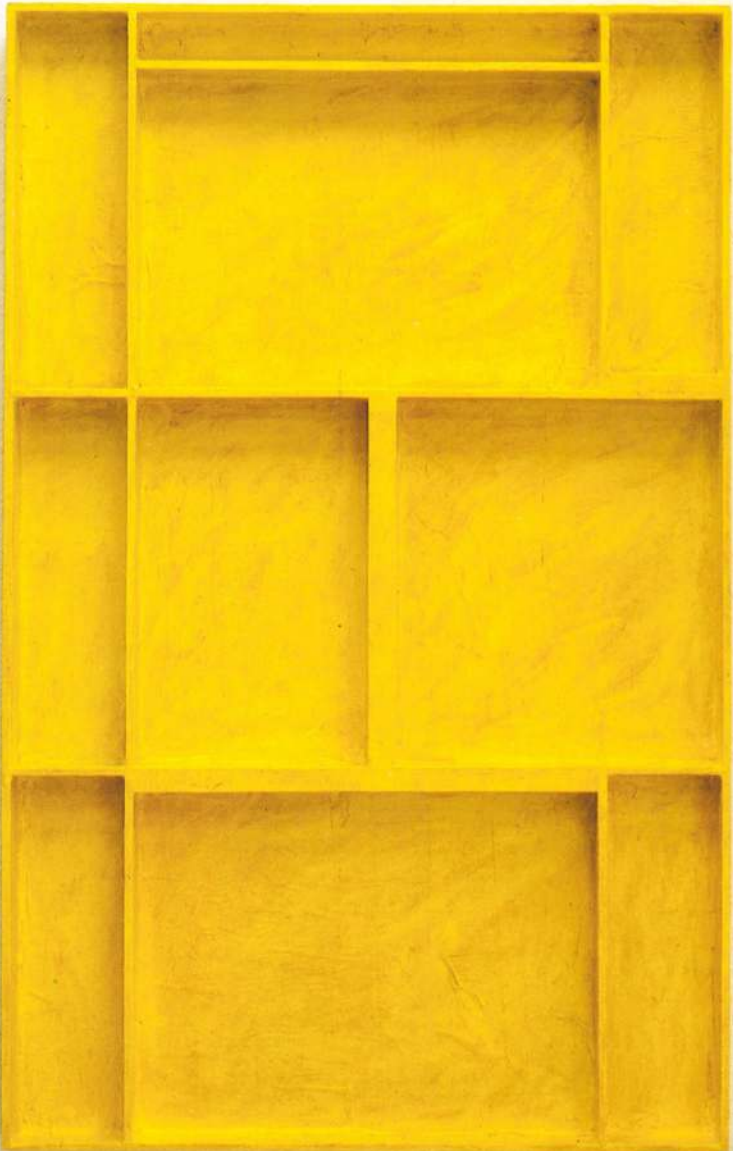

Nyitott műtermek

Haász István
kiállítása

Megnyitó
1993 április 2-án, pénteken 18 órától

Fészek Galéria
Budapest, VII. Kertész u. 36.

Megtekinthető: 1993 április 3-án és 4-én 12-18 óráig

Haász István
Objekt I. /Moor/, 1992
akril, papír, fa, 70 x 45 cm

Foto: Rüdiger Lubricht

OKT 25

/1021

HAÁSZ ISTVÁN:

Világos udvar (monotípia)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
HEVESMEGYEI NÉPUJSÁG

A OLIMPIÁRÓL

„Olimpiai karnevál" a

Befejeződtek a tizennyolcad

„Viszontlátásra 1968-b

Hoffer József, az MTI kiküldött munkatársa jelenti Tokióból:

A tizennyolcadik nyári olimpiai játékok 14 napos küzdelemsorozata szombaton délután véget ért. Még egyszer — s egyben utoljára— megteltek a Nemzeti Stadion lelátói, sőt elmondható, hogy a sportlétesítmény ilyen zsúfolt még egyetlen alkalommal sem volt. A rendezők is jóval feladatuk magaslatán álltak, hiszen míg valaki bejuthatott a helyére, négy—öt kontrollon esett keresztül. Ugyanis már elővételben elkelt az összes jegy, s így eleve számolni kellett azzal, hogy akiknek nincs belépőjegyük, azok is megkísérlik a bejutást. Ezért volt a nagy elővigyázatosság.

A déli órákban már hullámzott a tömeg a stadion környékén, megkezdődött a nézők áramlása a több mint 40 kapun. A zárónap műsorán — a szokásnak megfelelően — a díjugró egyéni és csapatverseny olimpiai bajnoksága dőlt el. S végre ünnepelhettek a franciák is, mivel D, Orola révén megszerezték egyetlen olimpiai aranyérmüket. Nem sokkal később a németek hallatták harsányan szavukat, mert megnyerték a csapatversenyt, s így a közös német csapat aranyainak száma 10-re nőtt. Tehát az Egyesült Államok, a Szovetunió és a rendező Japán mögött az aranyérmek tekintetében holtverseny alakult ki Magyarország, a Közös német csapat és Olaszország között.

A sportesemény után „kitakarították" a pályákat, majd megkezdődött a záróünnepség, a program szerint pontosan 16,45 órakor. Fényárban úszott a stadion [illegible] a „küldöttek" majd körbemenve beálltak a zöld gyepszőnyegre. A zászlóvivők személyében mindösze egy érdekes változás volt. A szovjet zászlót ezúttal az újdonsült nehézsúlyú súlyemetlő olimpiai bajnok, Zsabotinszkij vitte, s csakúgy, mint Vlaszov, egy kézben messze kitartotta.

Midőn a zászlóvivők felsorakoztak, megkezdődött a sportolók bevonulást is, de ez egészen más volt, mint eddig bármikor. Nem rendezett sorok haladtak s szinte ömlöttek, folytak a különböző formaruhájú versenyzők tömegei az északi kapuból. Szemmel láthatóan felengedett az eddigi fegyelmezettség, s beérkezésük elhaladásuk a dísztribün előtt igazi „karneváli" hangulatot idézett fel. A rendhez, a fegyelemhez és a szép meneteléshez szokott japán közönség eleinte kissé meglepődött, de aztán „felolvadt" tetszett neki a szemük előtt lezajlott sok életöröm, fiatalság és vidámság. Egymást érték a vidám jelenetek. Ilyen volt például, amikor egy fehér mezes néger fiú futott a sorok között.

S aztán mégiscsak elrendeződött minden. A felállás után felhangzott a görög, a japán majd a metxikói himnusz. Ezt követően a zászlótartók félkört alkottak a díszemelvény körül, amelyről Avery Brundage zárta be rövid beszédében a tizennyolcadik nyári játékokat.

NOB elnöke többek között a következőket mondotta:

— Várjuk a világ ifjúságát a négy év múlva Mexico—Cityben sorra kerülő tizenkilencedik olimpián. Hisszük, hogy az olimpiai eszme addig is mind jobban összehozza a világ sportolóit és találkozó-

A Rátz Stúdió Galéria
tisztelettel meghíva Önt

Haász István

festőművész

"Róma" című kiállításának megnyitójára 1999. szeptember 29-én (szerdán) 18 órára
Megnyitja: Frank János
A kiállítás megtekinthető: 1999. október 21-ig, hétfőtől-péntekig 10-18-óráig.

Ratz Studio Gallery
cordially invites you to the opening ceremony of the exhibition of the painter-artist

István Haász

to be held on 29 September (Wednesday) at 6 o´clock p.m. in Ratz Studio Gallery.
The exhibition will be introduced by János Frank art-historian
The exhibition will take in the Gallery between 29 September-21 October 1999.
Opening hours: Monday-Friday 10.00-18.00
A kiállítás támogatói / Sponsors of exhibition:

STORAPAPÍRKER ■ **Törley**

H-1075 Budapest, Madách I. u. 3 Tel./fax: (36) 342-2342 • http://w3.swi.hu/hungart/ratzgaleria • e-mail: ratz@matavnet.hu

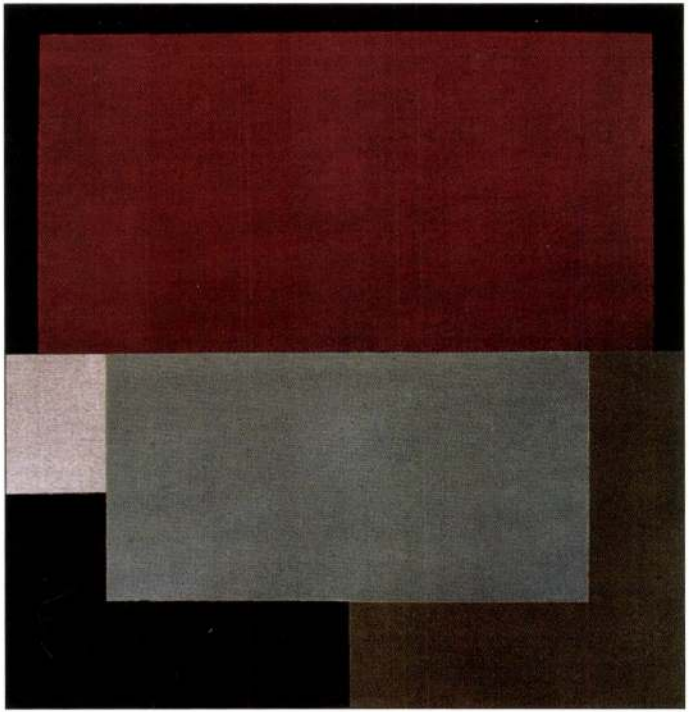

Structura Solida (Roma) IV. 1999. pasztell, papír 32x32cm Haász István

HAASZ ISTVÁN

MHB IMMO ART GALÉRIA - KÖRMENDI GALÉRIA

Budapest, V., Deák Ferenc utca 15.

Meghívja Önt

HAÁSZ ISTVÁN

kiállításának megnyitójára

1995. június 26-án, hétfőn 17 órára

megnyitja

SÍK CSABA

A kiállítás megtekinthető 1995. július 9-ig
naponta 10 - 18 óra között

1995-ben a nyugat-német Beratzhausen adott otthont a „Konkrét művészet nemzetközi szimpóziumá"-nak, melyen 10 ország 12 művésze mutatta be a legkülönbözőbb módokon, mit is ért konkrét művészeten.
„Műveik mégis sok lényeges ponton mutatnak közös vonásokat, és ettől a művészetben igazi 'családdá' lesznek. Mindannyian a geometria nyelvén szólnak, maximális fegyelemre és ökonomikus eszközfelhasználásra törekednek." (Dr. Bożena Kowalska)

1995 fand das „Internationale Symposion für Konkrete Kunst" in Beratzhausen, BRD, statt. Zwölf Künstler aus 10 Ländern setzten sich in sehr unterschiedlicher Weise mit konkreter Kunst auseinander. „Und doch weisen ihre Werke wesentliche gemeinsame Züge auf, die sie eine ‚Kunstfamilie' werden lassen. Sie alle bedienen sich der Sprache der Geometrie. Alle streben nach der maximalen Disziplin und nach Ökonomie der Mittel."
(Dr. Bożena Kowalska)

Boritó/Titelbild:
Rita Ernst, Rhytmus 4. Juli 1995 akril, vászon/Acryl auf Leinwand, 100 x 100 cm

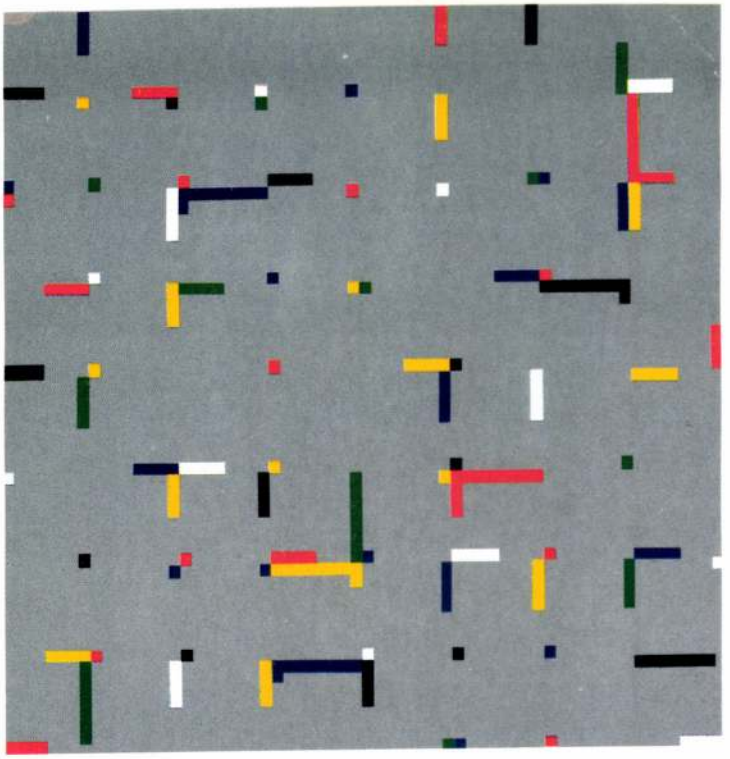

GOETHE INSTITUT BUDAPEST

KONKRÉT MŰVÉSZET KELET–NYUGAT

KONKRÉT MŰVÉSZET
Nemzetközi Szimpózium Beratzhausen

A Budapest Galéria és a Goethe-Institut
szerettel meghívja Önt a

Konkrét Művészet Kelet–Nyugat
című kiállítás megnyitójára

1997. május 22-én (csütörtök) 18 órakor
Budapest Kiállítóterem
Budapest V., Szabadsajtó út 5.

Bevezetőt mond
Josef Bezold
kuratóriumi elnök
Europäische Kulturarbeit, Beratzhausen

A kiállítást megnyitja
Dr. Bożena Kowalska
művészettörténész, Lengyelország

A kiállítás megtekinthető 1997. június 8-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

KONKRETE KUNST
Internationales Symposion Beratzhausen

Getulio Alviani	I
Wolfgang Bosse	D
Rita Ernst	CH
Ägidius Geisselmann	D
Andrzej Gieraga	PL
Milan Grygar	CZ
István Haász	H
Jean-Pierre Husquinet	B
Peter Liebl	D
Josef Linschinger	A
Claude Pasquer	F
Stefan Sevastre	R

HAASZ ISTVAN

Die Budapest Galéria und das Goethe Institut
laden Sie herzlich ein
zur Eröffnung der Ausstellung

Konkrete Resultate Ost–West

22. Mai 1997 (Donnerstag), um 18 Uhr
Budapest Kiállítóterem
Budapest V., Szabadsajtó út 5.

Begrüßung
Josef Bezold
Vorsitzender des Kuratoriums Europäische Kulturarbeit
Beratzhausen

Eröffnung
Dr. Bożena Kowalska
Kunsthistorikerin, Polen

Die Ausstellung ist bis 8. Juni 1997 täglich von 10 bis 18 Uhr außer Montag geöffnet.

HAÁSZ ISTVÁN

A **Rátz Stúdió Galériá**ban Haász István festőművész Róma című kiállítása látható. Ez alkalommal a művész új munkáit mutatják be, amelyeken Rómában tett látogatásának impresszióit jeleníti meg. Az egységes koncepciót követő festmények a konstruktív tradíción alapulva készültek. Az alkotásokra a visszafogott pasztellszínek használata, valamint az egymásba csúsztatott sík–tér, fény–árnyék, az ellentétes mozgások, a pozitív–negatív formák játéka jellemző. A kompozíciók alapeleme a geometriai strukturáltság, a mértani formák tradicionális használata.

Bp. VII., Madách I. u. 3. Nyitva október 21-ig.

MŰÉRTŐ 1990 okt.

Név	A mű címe	Méret, anyag, technika	Ár
André Kertész	1 fotó		150
André Kertész	119 kép		eszmei forgalmi érté tizn
André Kertész	3 kép		300
André Kertész	5 fotó		100
André Kertész	portré-rajz		40

ni

l

örgy Honderűjét mutatta be, majd a artettet. *Görgey* Gábor Örömállama *Egressy* Zoltán Sóska, sült krumlija sonlóként a Honderűhöz ősbemutató sz. De készül *Gyurkovics* Tibor- és akonyi Károly-bemutató is. Tennessee *illiams* A vágy villamosának főszeépét *Eszenyi* Enikő játssza *Tordy* Géza ndezésében, a Figaro házasságát pedig lföldi Róbert állítja színpadra. Ez a ínház tehát teret ad a színészek rendeői szárnypróbálgatásainak, kísérletező dvének is. Így igazán nem mondható, gy az igazgató elfásulva, elnehezedve, m támogatva az újfajta kezdeményeseket magyarázza, hogy sokszor úgy tja, idő előtt történnek meg a dolgok, megyszer „agyonszeretnek" művészet, akik sikert arattak, s attól a perctől zdve kikiáltatnak tökéletesnek, igazik. Nemegyszer túlságosan korán.

Szűcs Miklós generációs kérdésekről beszél. Arról, hogy úgy látja, a történem ismétli magát. A hetvenes években talítottak, generációváltás volt, most intha újra valami ilyesmi készülne. Ám i sem vagyunk jobbak az előttünk jánál – mondja, hiányoznak a kinevelt vetkezők. Ugyanakkor vészesen közedik az az esztendő, amikor a főváros eldolása szerint lejár az összes igazgatói nevezés Budapesten – legalábbis ami az kormányzati színházakat illeti, ez alól ak a Nemzeti, a Játékszín és a Kamaraínház kivétel –, s akkor egyszerre kell indenütt eldönteni, ki legyen az új színázvezető. Kinek a pályázata jó, kié nem. mindez egy időben.

Elképzelhetetlen káoszt szül ez az eldolás éppúgy – teszi hozzá az igazató –, mint az az elképzelés, hogy a agy színházakról le kell választani a kisiket. Miért? Épp az a jó, ha egy színáznak van kisebb, esetleg még kisebb itszási helye. Nem véletlenül jöttek lét a kamarák és a stúdiók. Ez egy nayon fontos, szerves fejlődés eredménye olt. Csak azért szétszedni, mert önjelölt azgatóknak hely kell, szakmaiatlan borság. Miként azt is tudni kell, a színázhoz nagy türelemre van szükség.

NAPLÓ

VERESS MIKLÓS Félistenek és szörnyek című fanyomatkollázs-kiállítása, tekintettel a nagy érdeklődésre, a Hegyvidéki Kortárs Galériában (XII., Városmajor u. 16.) még egy hétig látható.

UNESCO-DÍJAT kapott Garami Gábor magyar producer az I. budapesti nemzetközi tudományos filmfesztivál szervezéséért és lebonyolításáért.

A VÁRFOK GALÉRIA kiállítótermeiben (Budapest I., Várfok u. 11. és 14.) ezúttal Nádler István és Bak Imre festményei láthatók október 23-ig.

HAÁSZ ISTVÁN festményeiből Róma címmel kiállítást rendezett a Rátz Stúdió Galéria (Budapest VII., Madách u. 3.), amely október 21-ig látogatható.

A PINCZEHELYI SÁNDOR műveiből rendezett tárlat a Kiscelli Galériában (Budapest III., Kiscelli utca 108.) október 31-ig tart nyitva.

KASSÁK LAJOS könyv- és reklámművészetéből rendezett tárlatot a Kassák Múzeum (Budapest III., Fő tér 1.). A kiállítás december végéig látható.

A GALÉRIA '13 Soroksár (Budapest, Hősök tere 13.) kiállítóhelyiségében október 23-ig Decsi Ilona és Kéri Imre kiállítása látható, október 21-én Molnár László festményeiből nyílik meg kiállítás.

ADOLF BUITENHUIS Pszichiátria című tárlata november 10-ig délután kettő és este hat óra között látható a Mai Manó Házban (Budapest VI., Nagymező u. 20.).

BESZERZÉSI ÉRTE

MAGYARORSZÁG
ZÁHONY ÁTRAKÓKÖRZET KORSZI
EPERJESKE DARUS ÁTRAKÓ KORS

EU PHARE PROJEKT
HU9707-01-01

PÁLYÁZATI FELH

A MAGYAR ÁLLAMVASUTAK RT. (MÁV Rt.) PHARE se
a záhonyi átrakókörzet felújításának finanszírozás
Megjegyzendő, hogy a projekthez történő Phare hozzájár
tevékenységek hivatalos Bizottság általi jóváhag

A munka tartalma

A projekt a következő munkákat tartalmazza:
- Darupálya csere
- Rakodóvágány tálcás burkolása
- Térburkolás
- Közműépítés
- Távközlési hálózat átépítése
- Kültéri világítás átépítése

A pályázók a tendert október 13-tól kaphatják meg, a pályázó előzetes faxon vagy telefonon történő regisztrálását követően. A tender 1000 EUR (beleértve az áfát) befizetése ellenében a MÁV Vezérigazgatóság (H-1062 Budapest, Andrássy út 73-75., Magyarország) 514. számú szobájában szerezhető be.

A MÁV Rt. felhívással fordul a megfelelő ajánlattevők felé, hogy nyújtsák be ajánlatukat. A részvétel azonos feltételek mellett nyitott az Európai Unió tagországai, valamint Albánia, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Cseh Köztársaság, volt Jugoszláv Köztársaság, Macedónia, Magyarország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Románia, Szlovákia és Szlovénia természetes és jogi személyei részére.

Az átutalásokat a M
kell e
ABN AMRO Rt. 10200
Az EU PHARE Projek
átutalási

A tenderokmányok m
hogy a pályázók bem
okmányokat (mind a ta
mind a folyószámla-kivo

Versenyeztetés előtti
október 20-án kerül sor
jelölt helyszínen.

Tender benyújtás: A ten
11.00 óráig kell benyújta
MÁV Vezé
Fejlesztési és Beruház
Budapest, Andrássy út

Tendernyitás:
A tendernyitásra a pály
létében 1999. novembe
sor a MÁV Vezérigazg
Andrássy út 73–75.) fszt

Az érdekelt pályázók az alábbi címen kaphatnak további in

HAÁSZ ISTVÁN

ÚJ MŰVÉSZET

2000/aug.

P-9765

3.0.

111o. FÜLEP LAJOS

Kedves Gerlőtei, az értekezést
a régi. - Egészségem még mindi

Haász István,
ES 2000 sept 15

ef Zámbó István: Irány

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Szerződést szegni nem való

Fogalmam sincs, hallott-e Jürgen Flimm rendező a készülő magyar Nemzeti Színházról, mindenesetre Wotan a legújabb bayreuthi Wagner-Ringben egy rém ronda Walhalla-makettet tart nagy büszkén a kezében, és a háta mögötti felvonulási területen, szittya pusztaság közepén már folyik az építkezés. No jó, Wotan félszemű, isten bocsássa meg, neki nem kell látnia, milyen épület az, amit a saját dicsőségére emel. Másfelől viszont ő a szerződések istene, neki illene leginkább védeni a törvényt, és éppen ő az, aki szerződések sorát szegi meg, hogy hatalmát fönntarthassa. De ráfázik, mert alighogy átadta a Walhallát, három színházi estével később bekövetkezik az istenek alkonya, nem marad se hatalom, se épület, se semmi.

Aki egy pillanatig is kételkedik abban, hogy ezt Richard Wagner így írta meg, jól teszi, ha áttanulmányozza a szerző 1848 és 1851 között született zürichi írásait, amelyek *A Nibelung gyűrűje* tetralógia szellemi alapjait képezik. Meg fogja tudni belőlük, hogy Wagner szerint a világot a egykor morális lény mindinkább hátat fordít korábbi énjének, de becsületére válik, hogy szenved ettől. Tragédiájának betetőzése, hogy látnia kell műve összeomlását, a Walhalla-székház süllyedésével párhuzamosan a konkurens Gibichung konszern tündöklését, amely még utolsó reménysugarát, a szeretett unokát, Siegfriedet is magához hasonítja és elpusztítja.

Flimm jószerivel egy Wagner-szappanoperát állít színpadra, aminek *A Wälsungok öröksége* lehetne a címe (*A Guldenburgok öröksége* című televíziós családtörténet mintájára). A jelenetek a tévédramaturgiát megelőlegező wagneri párhuzamos szerkezetben követik egymást. Az egyik szálon látjuk a Gibichungok emelkedését, attól kezdve, hogy Alberich egy szakadt nejlonszatyorral a kezében leliftezik a Rajna fenekére, ahol az egybefürdőruhás sellők az ominózus aranyat őrzik. A másik szál a Walhalla-építkezéstől indul: tervrajzok, makettek, raktáron fóliázott bútorok között a Wälsung-párt feje, Wotan főépítésvezető tervezi a jövőt. Itt még elemében van, nemzetközi karhajlítással jelzi a második felvonásában ugyanez stílusosabb lett volna).

A döntő szó (hang) az énekeseké. Lényegtelen, hogy a szereplők dobozos sört isznak és laptopot használnak, ez csak a közmegegyezés része: könnyebb természetes gesztusokkal élniük, ha nem színháztörténeti múzeumban vannak. És történik is néhány emberi csoda az előadásban. Elsősorban Plácido Domingo Siegmundja és Waltraud Meier Sieglindéje között; tökéletes Wagner-stíl és pszichofizikai modernitás az elkárhozott testvérszerelemben. Alan Titus Wotanja szánalomra méltó isteni baldóver: kinyújtott mutatóujja Michelangelo Teremtőjének fonák mintájára halált lehel a haldokló, szeretett Siegmundba. Günter von Thannen Alberichje tagbaszakadt, bősz kapitalista, ahogy a marxi nagykönyvben meg van írva; sárkánynézőbe magával viszi kempingelni ijedős, vézna iskolásfiát, akiből *Az istenek alkonyára* kifejlődik majd John Tomlinson Hagenje, ez az apja lidércnyomásával küszködő frenetikus gazember (alakítója korunk grandiózus énekes-szí-

FÁY MIKLÓS:

Zene

Boldog-boldogtalannak

Az archívumok sokadik nagytakarításának idejét éljük a lemezkiadásban. A nagy kiadók közül most éppen a Deutsche Grammophon indított el egy remek sorozatot, *Panorama* a címe, zeneszerzőportrék Bachtól Wagnerig, két lemezre válogatva a legfontosabbnak vélt műveket, sztárelőadókkal, húzónevekkel. Az albumok ára négyezer forint körüli összeg, nem számítva természetesen a Rózsavölgyi Zeneműboltot, ahol szokás szerint vastagabban fog az árazógép, s kilencszáz forinttal drágábban adják az egyes darabokat, mint a szomszédos üzletben. A lemezekben rövid zeneszerző-életrajz, számegyenes, hogy mettől meddig élt a komponista, és ezalatt mi történt a világban. A kiadói-terjesztői szándék egyértelmű: minőségi előadást adni a kezdő lemezgyűjtő, nyiladozó értelmű zenebarát számára, piacfejlesztés és lélektágítás, százötven percben viszonylag hűen összefoglalni egy-egy fontos múlt századi vagy kétszáz évvel ezelőtti életet.

Bizonyos szerzőknél és bizonyos életművek esetében ez teljesen reménytelen. Két és fél órára Bachtól ráfér egy szép csomag versenymű, de egyetlen kantáta, passió, orgonamű, szólóhegedűre, csellóra, csembalóra írott darab sem. A Schubert-albumba belefért a két legnépszerűbb szimfónia, a Pisztrángötös, és némi zongoramuzsika, de a dalokból már semennyi – nyilván azért, mert egy kevés lenne, huszonöt daltól viszont betelne az egyik lemez, és ennyi még mindig nem mondott volna eleget. Viszont az emberi agy számára felfogható zsenik, emberekkel találkozni az élmények érdekében. A művek ennek megfelelően kísérőzenék, a skóciai Fingal barlangja zenekari változatban, saltarello és velencei gondoladal. De ami zene ezen a két korongon van, attól leesik azért a hallgató álla.

A dúsan hangzó, Karajan által vezényelt *Hebridák-nyitány* után egy sokszor újrakiadott felvétel, a viszonylag keményen eljátszott *Hegedűverseny* Anne-Sophie Mutterral, utána pedig az *Olasz szimfónia*, még mindig Karajannal, 1973-ból. Az első tételből talán hiányzik az életkedv, az északról délre érkező ujjongása, de ami a három következő tételt illeti, az legfeljebb csak a tökéletessége miatt nyomasztó. A Berlini Filharmonikusok életének talán legszebb időszaka ez, a zenekar minden szekciója a lehetőségek határáig felerősítve, a szépasszonyhoz méltó szenvedélymentes érzékiséggel szóló fafúvók előtt a végsőkig fegyelmezett, de kifejezéssel teli vonóskar. A pontosságuk, ahogy egy trillához érnek, ahogy egy gyors és halk szakasznál tartják a tempót, ahogy a szólamok szétválnak majd összefutnak, lenyűgöző, de annak ellenére, hogy a testület úgy játszik, mintha egyetlen hangszer lenne, mégsem válik gépszerűvé.

A második lemezen a *Szentivánéji álom* kísérőzenéje bizonyos fokig éppen az ellentéte annak, amire Karajan törekedett a zenekarával. Rafael Kubelik vezényletével a Bajor Rádió szimfonikusai valamivel gyengébb képet mutatnak, a kürtszólam érezhetően megküzd a felelősségteljes nehézségeivel és a hangzás egyébként

KAÁN ZSUZSA: **Tánc**

A társulati ülés koreográfiája

Elhangzik a nyitó szavalat, énekel a kórus, aztán a beszédek jönnek. A társulatvezető Novák Ferenc is sorra kerül, ő is beszél. Lelkesen, hevesen, frappánsan. Majdnem ugyanúgy, ahogyan szokott. Mivel ilyenkor évek óta szinte mindig velük vagyok, a társulati ülés menetrendje is ismerős: a koreográfia alig változik. Most azonban egy kicsit mégis más. Például az is, amit Novák mond, és az is, *ahogy* mondja. Nem veszi észre, hogy én észreveszem: könnyes a szeme, amikor leül. Termetes alakja megfáradva ereszkedik a székre, ahelyett, hogy derűsen lehuppanna. Látom, hogy belül még eszi magát, még most is harcol, bizonygat, érvel, vitatkozik. Híresen extrovertált, vehemens, karizmatikus személyisége ott vibrál előttünk. Pedig már hónapok óta megnyerte a csatát, már hónapok óta biztos a döntés, de elvégre ma, szeptember 8-án indul a szezon. Most kell elmondani, most kell bejelenteni, és ez óhatatlanul újra felizgatja.

Mert hónapokig úgy látszott: valakiknek egészen mindegy a Honvéd Együttes sorsa. A végeláthatatlan külföldi turnék mellett az évi 300 előadás itthon. Ha kellett, pajtában vagy helyőrségi szálláson. Nem csupán a Nemzeti Színházban...

Hirtelen minden lepereg előttem: az *István, a király* „forradalmi" premierje a Királydombon, a *Kőműves Kelemen* a Katona József Színházban, az *Élektra* – Agamemnon király szerepében Fülöp Viktorral, aztán a *Forrószegiek*, az *Élektra* és az *Antigoné* görög drámák ihlette táncszínháza, vagy a vígjátékok: *A helység kalapácsa*, a *Kertész álma*, Diószegi Lászlótól a *Tündérkert* vagy az *Utolsó leltár*, Foltin Jolántól a Lorca-ihletésű *Harangok*, vagy az *Asszonyok könyve*... És akkor még ott van Novák megszámlálhatatlan *nagy rendezése*, amelyből *soha nem maradhattak ki* a Honvéd-táncosok: a *Magyar menyegző*, a monumentális szegedi néptáncfesztiválok, a Budapest Sportcsarnok-beli *Keleti táncvihar*. No és a legfrissebb élmény: a lányával, Novák Eszterrel közösen megálmodott, áhítattal átitatott *Millenniumi sokadalom* a Hősök terén.

Vajon a Honvéd Táncszínház hány darabját látták azok, akik majdnem veszni hagyták? Van fogalmuk arról, milyen hatalmas kincset jelent *egy ilyen szuverén társulat egy ilyen szuverén repertoárral*? Hogy mennyit adott eddig s mennyit adhat a jövőben a mi kultúránknak? És mennyit nyom a latban a világ előtt? „Ha ebben az országban egy interjúban ki lehet jelenteni, hogy az 50 éves Honvéd Együttes és az általa képviselt kulturális értékek helyett inkább felszerelünk egy zászlóaljat, akkor ebben az országban nem akarok élni" – írta Novák Ferenc a miniszterelnöknek. Lehet, hogy ez hatott, lehet, hogy a Kossuth-díj, az érdemes művészi cím, a Magyar Művészetért-díj, a Magyar Örökség Alapítvány kitüntetése, vagy valami más. A fő mégis a döntés, hogy a kulturális tárca felvállalta a Honvéd Együttest, és július 15-től saját költségvetési intézményeként kezeli.

Vers is van, a kórus is énekel. Elment a cselszövő, elmúlt a rút viszály... Wachsler Tamás lemondása óta ez a nóta járja a

KOZÁK CSABA: **Megnyitó**

Haász István a Kiscelliben

Vannak táblák és vannak rendek. De most nem a történelemről beszélünk. Haász István kiállítása a táblák rendjéről szól. Új, sárga reliefjei mellett nehéz lazítani. Ő a nézőt is fegyelmezi, művészete nem a szórakoztatóipar része. Van egy ember, közel három évtizednyi munkássággal, aki mindig a magáét mondja, ha nem is mindig ugyanazt. Kicsiben kezdte, de megpróbált nagyban gondolkodni. Festményein is az foglalkoztatta, mint rajzain: tisztelgés a geometria művészi hagyományai, a konstruktív szellemiség előtt, ugyanakkor ezek átírása, saját – másokkal összetéveszthetetlen – hangjának megtartása. Vállalkozásának merészségét jelzi, hogy minimális eszközhasználattal, a színek totális redukciójával is képes elmondani azt, amit arra érdemesnek tart. Mert mi is történik itt? A korábbi objekteket relieffé nemesítette, egyszerre szolgálja és kihasználja ennek a páratlan térnek a lehetőségeit. Úgy alkalmazkodik, hogy uralkodik a falakon, a templomtérben. Precízen szerkeszt, illeszt, egymás mellé rendel elemet, táblát, kubust, dobozt, objektet. Frontálisan ütköztet, feleseltet síkokat, lapokat és ezekből építkező testeket. Négyzetet, téglalapot nagyít a térbe, hasábokkal játszadozik, eltörli és egyszerre újrafogalmazza a sík és a tér határait, megengedi nekünk, hogy a műtárgyat innen is, onnan is nézhessük, más-más pontokból és szögekből értelmezhessük. Elhiteti, hogy monokróm és homogén, pedig az a felület testközelből gazdagon pulzál. Kemény, korrekt és konkrét egyszerre, hibátlanul, kiszámítottan szerkesztett, miközben esélyt ad a véletlennek, a játéknak. Nem tudom, hány újságot kellett szétvágnia, hogy az alapozott felületre tetszőlegesen felhordhassa azokat a cetliket-fecniket, olvashatatlanná téve a szöveget, hogy szövetet szőjön. Mindössze kétféle sárgát használ, szentendrei műtermének napfényében ezek azonosíthatóak voltak. Itt a templomtérben a világítás melegsége teljesen megváltoztatta, elementárissá tette visszafogott koloritását. Egyszerre van jelen a „csinált" (macher) és a véletlen szabadsága. Ő felnőtt ahhoz, hogy ezt éltesse, hagyja és kihasználja: néha nem tudom, hogy meddig kép a kép, meddig övé a relief. Az idomok – a spotok beállításától függően – szabályos alakzatot írnak le, rajzolnak ki a képtérben és a kép terén kívül a téglafalon. Gyerekkorunk árnyjátéka figurativitás nélkül elbeszélve. Pazar, tobzódó és egyszerre szűkszavú. Van, ahol a képtér nyitott, kalandozik az égtájak felé, van, ahol feszes, téglatestbe zárt. Van, ahol a széleken, a sarkok élein történnek a dolgok, és van, hogy a központba, magvába húzza vissza a kompozíciót.

Van, ahol a reliefen belül ismétel, repetitív, van, ahol kontrasztál, bipolaritásra törekszik. Egyszer nyugodt, kimért, egyensúlyt teremtő, máskor viszont éket-rést vág a felületbe, szabdalja, tördeli azt. Haász olyan illuzionista, aki be is avat a trükkjeibe, csak lemásolni, utánozni őt felesleges. Ki meri kimérni a művészetben a mértant?

Fitz Péter – a hamarosan megjelenő katalógusban – Stazewski és Kolibal szellemi rokonságáról beszél. Sík Csaba – Haász művei kapcsán – a festészet és a szobrászat határainak átlépéséről (is) értekezett, míg Frank János a „borzongatóan szép" jelzős szerkezettel ajándékozta meg a művész tevékenységét. Haász munkásságát méltatva hosszan idézhetnék, de ez illetlenség lenne, ez a szakirodalom dolga, nem tárgya a kiállításmegnyitónak. Elmesélni egy koncertet pedig olyan, mint verbalizálni egy festményt.

És talán – egy másik intézmény kiállításrendezőjeként – annyit tennék hozzá, hogy kevés ilyen tökéletesen rendezett kiállítást láttam. Irigykedem. Itt nagyon lehet rendezni, ez a tér tud valamit. Haász előzetes koncepciója alapján a kiállítást Lóránvi Judit rendezte. Így könnyű kiállítást csinálni, de csak akkor, ha „van képem hozzá". Nekik volt.

(Elhangzott 2000. augusztus 24-én Haász István kiállításának megnyitóján a budapesti Kiscelli Múzeumban. A kiállítás megtekinthető 2000. október 1-jéig.)

Megjelent a

TÁNC művészet

legújabb száma!

A tartalomból:

Körtvélyes Géza: *Újabb Van Manen-darabok a Magyar Nemzeti Balett repertoárján*

Kaán Zsuzsa: *Zöld föld – Pina Bausch és a Wuppertáli Táncszínház Budapesten*

Pór Anna: *Arc és álarc – Galambos Tibor önálló estjéről*

Gelencsér Ágnes: *Balettvizsga az Operaházban*

Albert Mária: *Orfeo – A Győri Balett bemutatója*

Zalán Magda: *Évadvégi fonákságok a Kennedy Centerben*

Kriston László: *Az amerikai film és a tánc I. rész: Betáncoltak Hollywoodba*

SINKÓ ISTVÁN: **Kiállítás**

HAÁSZ István

EMBER MÁRIA:

Besurranó

Ültem az erkélyen. Olvastam. Hűvös, szeles idő volt; behajtottam az üvegajtót a szoba és az erkély között. Később még egyszer felálltam, hoztam egy plédet a lábamra, körültekertem magam.

Úgy látszik, nagyon mélyen belefűródtam abba, amit olvastam; egyszer csak arra riadtam fel, mekkora huzat van itt! Ledobtam a takarót, kiugrottam a nyugágyból. A lakásnak tárvanyitva volt az ajtaja.

Először azt hittem, csak a huzat. Kiszaladtam a folyosóra, nem volt ott senki. Ki a kertbe, még kiáltoztam is: „Van itt valaki?" A kapunál sem mozdult semmi.

Fényes nappal volt, szombat déli háromnegyed tizenkettő. A szomszéd lakásban, nyitott bejárati ajtó mellett, lecsót főzött a háziasszony. Nem, ő nem látott senkit.

Visszamentem a szobámba. Akkor vettem észre — a földön, az előszoba falának támasztva — a retikülömet. Biztos, hogy nem én hagytam ott, sohasem szoktam így letenni. Belenyúltam — nem volt meg a pénztárcám.

De ezt már sejtettem; meg se lepett.

Azért mégis bevittem a táskát, kifordítottam a tartalmát a rekamié fölött. Kiderült, hogy még valami hiányzik: a kis *cosmetic* zsákom. Mindjárt megértettem, miért — mintha kitanult tolvaj lettem volna: mert vannak nők, akik a zsebtükör, rúzs, púderdoboz alá begyűrve tartják a dugipénzüket.

Szétnéztem, mi hiányzik még. De a kis japán írógép, a legnagyobb érték ebben a lakásban, háborítatlanul hevert az asztalon. Biztosan tudtam, hogy amikor hazajöttem a közértből, melléje csaptam le a retikülömet.

Még ellenőriztem a helyzetet a fürdőszobában és a teakonyhában is, mielőtt elindultam volna bejelentést tenni a rendőrségre. (Reménytelenül bár, inkább csak a *rend* kedvéért.) A mosogató fülkefüggönye mögött, a tál peremére vetve, viszontláthattam a retikülömből hiányzó kis táskát a zsebkölnivel, rúzzsal, satöbbivel. Ritka bátor egy tolvaj lehetett, aki még arra az időre is a lakásban maradt, amíg meggyőződött róla: nincs dugipénz a zsákban. Bűnjelként nyilván nem akarta magával vinni, ahogy a retikült sem. Még azt is itt, helyben kutatta át. Miközben *látnia* kellett engem, amint kint fekszem az erkélyen! És a szomszédos lakásból, nyitott ajtó mellett, a lecsó illatát is éreznie kellett, s talán hallania is a főző nő mozgását...

Az ügyeletes rendőr azt mondta, két órán belül én vagyok a harmadik bejelentő. Az utcánk túlsó felén, ott, ahol azok a nagy társasházak vannak, két lakásban is járt „az elkövető" — így mondta —, és nagyobb értékű „lopásokat valósított meg". Az egyik helyen az előszobából emelte el valakinek a fogasra akasztott válltáskáját, meglehetősen sok pénzzel. Én, szerencsémre, nem szoktam nagyobb összegeket hordozni magamnál, no de így is elvitte a háromnapi élelemre szánt pénzemet plusz valami tartalékot; még az a jó, hogy a vonatjegyemet megvettem előre.

— Személyleírást?... Nem, nem tudok adni róla, hiszen nem láttam! Csak arra figyeltem fel, hogy tárvanyitva van a bejárati ajtó...

— Igen, így szokták — mondta az ügyeletes rendőr, és sóhajtva befűzött egy űrlapot az írógépbe. — Attól félnek, hogy már nem tudnák olyan nesztelenül becsukni, mint ahogy kinyitották. Ellenben, asszonyom, ha ön író: nem ülne át ide az írógéphez?... Önnek kisebb fáradság leírni a jegyzőkönyvet; majd én diktálok.

Helyet cseréltünk. Amit előre sejtettem, bevált — már a tényfelvétel módjából láttam, hogy a vizsgálatot eredménytelenül fogják lezárni (a törvényes határidő leteltével).

Másnap, vasárnap délelőtt újra kint ültem az erkélyen. Olvastam. Hűvös, szeles idő volt; behajtottam az üvegajtót a szoba és az erkély között. Később még egyszer felálltam, kihoztam egy plédet, körülcsavartam magamon.

Olvastam, olvastam, és egyszer csak azt mondtam magamnak:

— De hiszen én *láttam*!

Láttam. Ahogy a könyvből felpillantottam (tegnap), az üvegajtó mögött egy férfi vigyorgott rám. Sovány, öreg férfi, ritkás ősz hajjal. Most már pontosan emlékszem: foghíjas szájjal vigyorgott rám.

Mint aki helyesli, hogy nem mozdulok. Nem kényszerítem őt, hogy ellökjön vagy megüssön. Nem késztetem őt futásra. És hogy a bűnjeleket magával vigye vagy eldobni legyen kénytelen.

— Álmodsz — mondtam magamnak.

De tudtam, hogy nem álmodom, habár (valószínűleg) lecsukott szemmel feküdtem. Még meggyanúsítottam magam, hogy így próbálom visszaszerezni önbecsülésemet: *jól viselkedtem* tegnap, azért jutalmazott a tolvaj azzal, hogy meghagyta a táskám az igazolványaimmal, még azt a kis szépségzsákot (*beauty bag*, Londonban vettem) sem vitte el.

Mégis szörnyen megalázó, ha az embert meglopják. Engem az is kizökkent az egyensúlyomból, ha elveszítek valamit. Nem értem, miért lesz hűtlen hozzám egy megszokott tárgy. Az erőszakkal elvett holmi pedig... Az a sokrekeszes jó pénztárca... Amit el fog dobni nemsokára... Rég eldobta...

Már minden kétséget félretolva *tudtam*, hogy láttam. Még arra is emlékeztem, hogy átment a fejemen: hasonlít valakire. Egy férfira, aki egy időben érdeklődést mutatott irántam — és akinek én azt mondtam, hogy vén csavargó lesz belőle... S akitől akár kitelhetett volna az is, hogy valamelyik szombat vagy vasárnap felbukkan. De nem ő volt az. S én fázósan visszabújtam a könyvembe.

Most, hogy felnéztem, már pontosan tudtam azt is, melyik üvegajtó mögött láttam egy pillanatra a besurranó tolvajt. A jobb ajtószárny mögött. Ő elismerően vette tudomásul, hogy okosan viselkedem. Londonban mesélték, hogy ott a rádió, a televízió már tanítja az idős hölgyeket: hogyan kell viselkedni. Nem szabad ellenállást tanúsítani. Hagyni kell, hogy kifosszák az embert. Mert csak *mi* húzhatjuk a rövidebbet, és *mi* járunk rosszabbul, ha fellöknek és beverjük a fejünket...

— Erdélyi — villant át az agyamon, amikor megláttam. Szégyellem, de annyi mindent beszélnek... S mintha valami háziszőttes mellény lett volna rajta... Szürke-rózsaszín szőttes négyzetek...

Hűvös, szeles nap volt. És ő sem volt már fiatal.

Ennyi adat birtokában akár személyleírást is tudnék adni — gondoltam, de nem mozdultam. Elképzeltem, hogy bámulnának rám a rendőrörsön: tegnap nem emlékeztem semmire, mára kitaláltam? Mit mondhattam volna nekik? Hogy olvasás közben *visszarévedtem*?

Ki hiszi ezt el nekem? Hiszen én magam is kételkedem benne. És azóta is, mindig, valahányszor kint heverek az erkélyen, könyvvel a kezemben, az évszakhoz képest hűvös az idő, felkelek, behajtom az üvegajtó két szárnyát, később, amikor fázni kezdek, kihozok egy plédet; nem tudom már, mi igaz, mi álom, félálom, csak a fantáziám játszott velem, vagy késleltetett önkioldó készülék működött, fényképezett az agyamban, mi volt ez?

A csattanó persze az lenne, ha a tettes visszatérne még egyszer a helyre, ahol a tettet elkövette. De ezt nem szeretném. Lánc van már a bejárati ajtón, belülről.

HAKLIK NORBERT:

A Mennybemeneteli Iroda

A világ első és egyetlen Mennybemeneteli Irodáját Puporka Ottokár, és neje, Valéria nyitották meg Sajórédicsen. Az intézmény üzembe helyezése nem volt valami fáradságos és embert próbáló feladat; csupán annyi történt, hogy Puporkáék a házuk falára szegeztek egy szerény kis táblácskát, ami szűkszavúan, de egyértelműen tudatta, hogy az Iroda megnyílt, és a szolgáltatások igénybe vehetők. Persze a vállalkozás beindulásának nem ez volt a leglátványosabb jele, hanem inkább az a váratlan esemény, hogy a tulajdonosok mindketten felhagytak addigi kereseti tevékenységükkel, ami Puporka úr részéről a szeszcsempészet, az ezt követő események alapvetően megváltoztatták a Mennybemeneteli Iroda megítélését.

A mise végén történt, amikor a hívek rendesen magukhoz veszik Megváltójuk testének egy kicsiny darabját, melyet aztán az ő édes, súlyos vérével öblítenek le, ami persze sokkal gyorsabban apad, mint a megszentelt edénykében csúcsosodó ostyahalmaz, hisz magyar gyomorban a veresbor nemcsak szálláscsinálója a kenyérnek, hanem megszokott kísérője is egyben, s ha máskor nem, hát legalább akkor viselkedjen az ember jó szokásait megtartva, ha Mennyei Urának vérét és corpusát vételezi éppen.

kol, valamint Kodolányiné sírástól duzzadt torka között. Mindenesetre ez a vasárnap végre meghozta a fellendülést Puporkáék vállalkozásának.

Forró volt a Mennybemeneteli Iroda kilincse, csak dőltek az üzletbe a kuncsaftok, és távozáskor valamennyien magukkal vittek egyet a tucatnyi fajtájú Üdvözülésbiztosító Kártya közül. A Korlátlan Időtartamig Felhasználható Mennybemeneteli Jegy elnevezést viselő variáns bizonyult a legkeresettebbnek, és a vállalkozás busás hasznot hozott a Kodolányi házaspárnak, hiszen a megrögzötten szkeptikusokat kivéve szinte minden falubeli ellátogatott bűnbánattal töltötték idejüket; volt, aki nevetett, olyan is akadt, aki őszintén megrettent, de egy dologban mindnyájan egyetértettek. Senkit nem találhattunk volna Sajórédicsen, aki legalább egyszer nem tért be a Mennybemeneteli Irodába. A Mennybemeneteli Jegyek elképesztő gyorsasággal fogytak, Puporkáék megbecsülése meg egyre csak növekedett. Ottokárt mindenki csak Szent Ottónak szólította, hitvesét Szűz Vali néven emlegették, ami meglehetősen indokolatlan elnevezés volt, lévén, hogy a derék asszony már szinte minden sajórédicsi férfiemberrel megkóstoltatta a picsapecsenyét.

Aztán eljött a nap, amiről a jóslat beszélt. Volt, akit ájtatos imádság közben talált, sokan ruhában, díszes koporsóban fekve készültek a Nagy Pillanatra, többen forró testek között, orgazmusról orgazmusra hágva várták az utolsó csapást, s néhány falubelit öntudatlan ópiummámorban talált volna a Végítélet, ha eljön, de bizony nem jött el, és ez sokak számára nagyobb katasztrófát jelentett, mintha a poklok legmélyebb bugyrába sújtotta volna őket Isten haragja.

Lassan lecsendesedett a falu, és rátelepedett a csalódott emberek keserűsége, s a keserűség lassan sértődöttséggé változott, a sértődöttség meg pusztító haraggá duzzadt, és hömpölyögni kezdett az utcákon; karókat, baltákat, kapákat lóbálva vonult a tömeg, hogy megcsalójának vérét vegye.

A Mennybemeneteli Irodában találtak rá Puporkáék kihűlt tetemére. A padlón feküdt a két test szorosan egymásbafonódva, arcukon a mérgezettek szomorkás, megbocsátó mosolyával.

Leereszkedett a fegyvert tartó kezek. A fejek a földnek fordultak. Az emberek csak álltak némán, és Isten tudja, mire gondoltak. Végül valaki letakarta a testeket, és lassan, szótlanul mindenki hazaballagott.

Ekkor felharsant az első trombitaszó.

Szilveszter éjjele volt.

ANDRÉ ANDRÁS:

Zöld és fekete

Inkább csak a földet nézve, jött a piacról varjú-feketében.
Pedig kívül maradt; megtelt a váróterem
tavaszi temetők illatával
oly hirtelen: nem védekezhettem —
ki bejött, mindnek nézését kerestem,
vártam az angyalt ember-mivoltában.

Fekete volt szatyra is. Palánták
leskelődtek a fülledt kalitkából, pajkos
üde kórusuk már langyos földben énekelt.

Inkább csak a földet nézve, az élők tekintetét részvéttel
kerülve; a lassító vonathoz is úgy ment
mint közelítő hosszú alagúthoz. Arra gondolt tán: foltos
de békés otthonában leül a zenélő, fűszeres víz mellé
s a leves illatával, szökdöső, apró gőzeivel lelke is fölszáll.
Elmosolyodott; megint megszidja a forró lábas fülit, de meg ám!

Ment botladozva, döcögött a ritmus
de a dallam halhatatlan.

Ritkuló lombok árnya

Kerék Imrének

Napra tett tálban dagad a szilva,
házlalva böffen, feslik, kihull a mag.
Már enyhe cefreillat szalmiákja terjeng,
megcirren nyálam, csikland képzelt aromája.

Törtszárnyú kócsagok; mélabús kukoricás
hullámzik át a dombon s át a horizonton.
Szikkadt rögök izzanak elszántan, csontfehéren.
Szelíden örvénylő kontyából kiszáradt lakója —

üres csigaházban zengve horkol egy tücsök.
Por száll, a tiprott ösvények lankadatlan úton.
Ujjal szédített spirálban pörög avar-propeller,
riadtan futkos a sün, hátán gesztenyeputtony.

Falbavert szögek szakállasodnak,
kaszáspókok nyugalmas agóniája.
Ritkuló lombok árnya, diófa-fátylat
vetít az ég fakult házfalak vásznára.

Lazúrozás papírral

— Haász István grafikái elé —

Haász negyvenkét éves koráig csakis rajzolt — csakis absztraktot —, aztán kezdett Hencze Tamás bíztatására festeni, képeivel 1988-ban mutatkozott be. Fájó szívvel hagyta ott a sikerélményekben gazdag *Budapest vezető-rajztanári* állását, azóta viszont már az Iparművészeti Főiskola professzora. Új rajzsorozatának a címe: Prae-post. Ez azt jelenti, hogy a festészeti munkássága előtt rajzolt, most pedig, nagyszámú hazai és külföldi képkiállítása után, újra kedve támadt a grafikára.

Zsúfolt, konstruktív, vegyes technikájú műveit négyszögekből, elsősorban trapézokból, trapezoidokból építi össze; az izgő-mozgó geometrikus mustra motívumait éles határokkal választja el, az összes képelem rokon, mégis valamennyi lapja más és más. Fekete és sötét, illetve világosabb szürke foltjai a mintán belül is mozgalmasak, az érdes felületnek is van saját játéka. A sötétebb szürkét néha keretezi a világosabb, néha áthatást látunk az egészen kicsiny, öt centis idomok közt. Ez az alapminta. Benne másfél centiméter széles fehér utak: az építészeti alaprajz falainak jelzését jutattják az eszembe. Ezek a „téglafal" alaprajzok derékszögben találkoznak, kompozíciójuk a szimmetriához közeledik, de csak ímmel-ámmal. Végül is az aszimmetria határozza meg a Haász-grafikát. A fekete-fehér konstrukció fölött, idegen testként ott találjuk Haász kézjegyét, a sárga krétával agresszívan meghúzott — mégis megnyugtató — derékszöget, a vinklit.

A stílus maga az ember — a faktura maga a grafikus, teszem hozzá. Nem tudtam rájönni, hogy a széles, gyöngyházas-ezüstös fehér sávokat, ugyan miféle festékkkel vonta meg Haász. Megkérdeztem. Elmondta, hogy Vincze László, szentendrei papírmerítőnél vásárolja a rücskös felületű, testes gyönyörű fehér lapjait. Mindenüvé felhordja a fekete, a másfélcentis csíkokat — utcákat. Nincs itt tempera, amit beleláttam, hanem maga a merített papír alig manipulált, természetes fehérsége. Még egyéb kulisszatitkot is elárult a művész. Például, amikor a pittkrétát (kemény, prélselt szén ez) smirglin reszeli, hogy annak kinyert porával adjon újabb effektusokat. Lapjai mélységének komplexitásában van valamilyen rejtett varázs, amit csak éreztem. A festő aztán megmutatta a legfőbb titkát is, hogy másképpen megdolgozott, okmánybélyegnyi pauzpapír darabokkal ragasztja teli a grafikáját, kollázst csinál föléjük. A pauz mozaiklapok élei szorosan simulnak egymás mellé, mintegy null-fúgával. A néhány mikrométer vastag pauzon átdereng az alap, s belép egyúttal a fénytörés jelensége is, a merített papír és a pauz szólamai együtt élnek. Olyan ez, mint a festészetben a lazúr. (Lazúrozás: a réteges festés egyik eljárása, amikor is a megszáradt, fedett olajképre áttetsző, higított festéket hord fel a művész.)

Haász István leleménye: papírossal lazúrozni.

Frank János

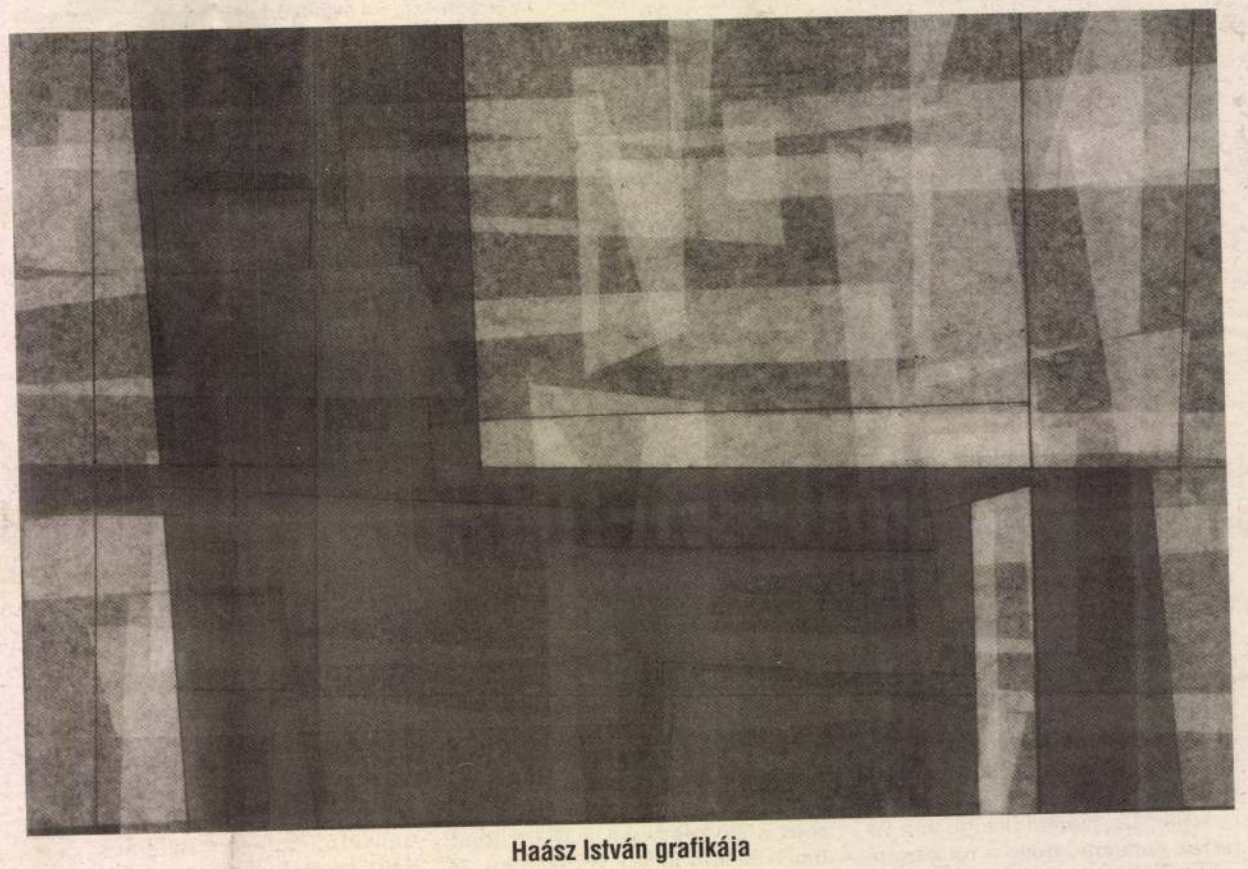

Haász István grafikája

1997 február 14.

Túl és alul

Valkó a Vigadóban Haász az Ernst Múzeumban

Haász István

Valkó László tárlata

Nem is egyszer vallottak nekem okos, művelt emberek. Lehet a film csapnivaló, a regény silány, a színdarab ócska, ha kisgyerek haldoklik a vásznon, a könyvben, a színpadon, vége az ítészi mérlegelésnek. Puff, és már bőgnek. Akkor is sírnak, ha egyik fejükkel pontosan tudják, hogy az esztétikai katarzis erre nem ad okot. Ilyenkor ugyanis a másik fejük sír.

Trianon, a Don-kanyar, a holocaust műszervező ereje ilyenféle csapdahelyzetet teremt. Megrendít akkor is, ha a darab erre különben méltatlan. Fölkavar akkor is, ha az alkotás egyébként vacak. Önmagában hat. Reflexből. Mint amikor a hagymalé csípi a szemet.

Ezért nem örültem *Valkó László* Vigadó Galériában kiállított *Siratófal*- és *Káddis*-képeinek. A sokat és sokszor bizonyító pécsi képzőművésznek egyáltalán nem lenne szüksége metavizuális eszközökre. A látványon túli csoportszolidaritás érzelmi kicsikarására. A megrendülés fölpolírozására. Amikor húsz évvel ezelőtt összeroskadni kész tubusfigurákat alkotott, akkor már azokban a kompozíciókban is benne sűrűsödött az iszonyatnak kitett embertest tragédiája. Amikor másfél évtizeddel ezelőtt frottázshatású és fotólátású gyűrt portrékat művelt, akkor azokba a művekbe is belepréselődött a szenvedés nyomhagyó könyörtelensége. Amikor egy évtizede fölfedezte – az angol Francis Bacon után szabadon – a nyers hús látványában rejlő sokkoló élményt, akkor azokban a vásznakban is benne vérzett a méltatlan halál botránya.

Mint ahogy Valkó mai *Test*képein sincs ez másként. Azokon az óriás táblákon, melyeknek főszereplői alighanem egy-egy roncsolt végtag vagy egy-egy végvonagló izület. Alighanem – írom –, mert a festő nem teszi meg nézőjének azt a túlzó szívességet, hogy a témát egyértelműsítse, s hogy konkrét fordítást mellékeljen a szóra amúgy is lefordíthatatlan borzalomhoz. Nem is kell tennie, a hatás úgy jó, ahogy van. Csak az egyik lehetséges értelmezés, csak a *javaslat* függ a falon. A javaslatot pedig érzelemmel, indulattal, konkrét jelentéssel a nézőnek magának kell feltöltenie. Ő fejezi be a művet, és ki-ki úgy fejezi be, amennyi lelki képessége erre van.

A vészkorszakra emlékező képeket viszont nem kell befejezni. Azok be vannak fejezve. Nemcsak a koptatott kövű nagy templom romja sejlik bennük föl, nemcsak az imádkozó emberiség van megjelenítve (a gyengébbek kedvéért rögtön háromdimenziósan drótból, zsineg-ből), hanem az irányított forgalmú asszociációs készletrendszer is.

A hátterek vérszíntől iszamosak. Vagy a bánat korma csorog végig rajtuk. Vagy a felületeket teljes magasságában hajra emlékeztető színezett kóc borítja. A sors úgy pofozza össze a fohászkodókat, hogy a siratófal adja a másikat. Hiába csépelték mostanában közhellyé a wittgensteini mondatot, ha valahol érvényes, itt igen. Amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell. Ez a téma így és itt nem szalonképes. Ez a seb nem mutogatható. Mert meglehet: a mindannyiunkban bennszorult gyerek sír. De mi lesz a másik fejünkkel? Dobjuk oda az egészet a hüvös, a mérlegelő fejnek? Mondja el az, hogy hatásvadászó, bombasztikus, kiérleletlen ez a műcsoport? A holocaust-témа ennél nagyobb tapintatot érdemel. Vagy nagyon jó művet. Vagy semmit.

❑

Vajon hányan értik *Haász István* újkonstruktivista képzőművész kompozícióit? Mennyien vannak azok, akiknek agyában végigpereg a Nagy Történet? Akik jól megtanulták, hogy valamikor régen, a századelőn volt egy klasszikus avantgárd, mindenféle feszesen szerkesztett új világmodellel. Aztán volt, valamikor a második világháború után, egy modern absztrakt művészet, a fejlett technológia teremtette légtér stílushű kifejezése. És még később volt, helyesebben van egy kortársi geometrizmus, amely a művészettörténeti örökséggel úgy tud bánni, mint író a szavakkal.

Hányan? Mennyien? Tartok tőle, hogy nagyon kevesen. Azaz jó okom van hinni, hogy Haász „kockáinak" különös üzenete belevész az általános vizuális hangzavarba és a kérlelhetetlenül emelkedő ingerküszöb okozta közönybe.

Pedig e kockák olvasata nekünk és rólunk szól. Hiába hasonlítanak a francia–magyar Konok Tamás húrfeszes vonalakkal húzott előkelően szférikus kompozícióihoz. Hiába emlékeztetnek – az ugyancsak Franciaországba szakadt – Vera Molnár számítógépes grafikáinak gépi szenvtelenséget és szabálytalan érzelmeket együtt látható szériához. Haásznak a világba vetett geometriáról más a véleménye, mint a centrum műhelyeiben fölokosodott kollégáknak.

A mi újkonstruktivistánknak elsősorban és mindenekelőtt küzdenivalója van az anyaggal. Neki csöppet sem természetes, hogy a felület mint anyaghordozó homogén árnyalatú, egyenletes minőségű és színtartó. Neki magától értetődő élmény, ha a festék nem jól oldódik, ha a falat rosszul glettelték és ha a rücsköket átmenetileg ragasztott újságpapírral fedik el. Mindig sejtettem, hogy mifelénk a tegnapi neoavantgárd egyik irányzata, az „arte povera", a „szegény művészet" toprongya, sivársága, közönségessége mást jelent, mint a boldog világokban. Amott a szegény művészet egy illatszerboltba behajított bűzbombaként funkcionált, ameddig funkcionált. Kelet-európai relációban veszélyesen simul a környezetbe. Nekünk az „arte ricca", a gazdag művészet lenne a fölkavaró élmény.

Haász ambicionálja ezt a *belesimulást*. A szép, szinte észrevétlen jelenlétet. Az alulfogalmazást. Annak ellenére választja ezt a magatartást, hogy látszólag higgadt felületeit valójában iszonyú küzdelem terepévé teszi. Képei egyetlen nagy csatajelenet különböző fázisaiként is fölfoghatók. Arról hoznak hírt, hogy a magyar művész a maga abszolút munkaerkölcsével milyen korrekt kivitelben tud vonalat húzni. Sőt. Magas kvalifikációjának köszönhetően a kisujjából rázza ki a mértani egyensúlyok komplikált harmóniáit. Sőt. Színelméleti stúdiumai révén oly magabiztosan él a kromatika és a disszonancia eszközeivel, mintha mindezt Johannes Itten mestertől leste volna el a Bauhausban.

De a magyar művész a magyar *körülmények hatalma* révén műveibe mégis kénytelen belekalkulálni a valóság prózáját. A fekete felülete alól minduntalan előrepedező fehér alapozást. Az okkerek homogenitását megtörő, rántásra emlékeztető csomócskákat. A *Stanza*-reliefeken az újságpapírt bevonó, lazúrosan szánkázó kadmiumfesték széles pászmáit.

Azaz a fejletlen viszonyokat, hogy ezzel emelje ki a jobb sorsra érdemes intellektus sziszifuszi harcát.

Nagy mondanivaló. Érvényes tartalom. Kár, hogy Haász mintha mindezt maga elé motyogná és ráadásul el is unalmasítaná. Mintha nem érdekelné, hogy hányan is kíváncsiak az istenfejű, állattestű, idevalósi kentaurművészet drámájára. Mert egyfelől igaz ugyan, hogy amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell. Amiről viszont beszélni kell, azt sajnos a rossz akusztikai viszonyok miatt világgá kell ordítani.

P. Szűcs Julianna

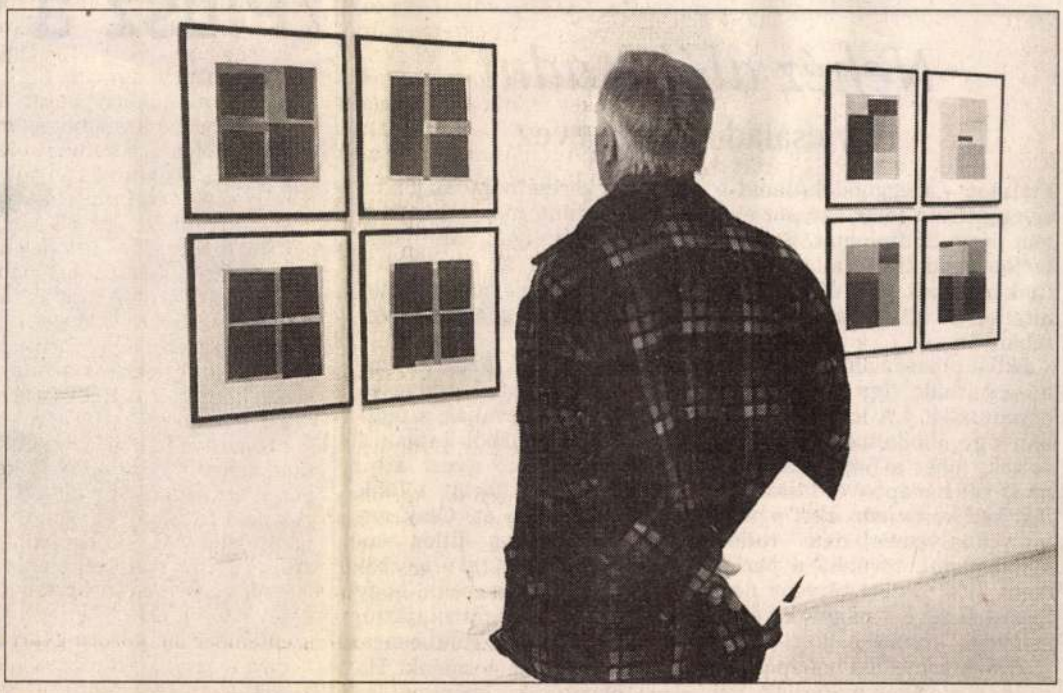

Haász István kiállítása

VELLEDITS ÉVA FELVÉTELEI

Mitől „szakállasak" az ügyek?

Amikor a bíró kényszerül a védőbeszédre

A Népszabadság január 18-i számában *Az IM bírálja a bíróságokat* címmel megjelent információban Konkoly Csaba igazságügyi helyettes államtitkár – többi között – az alábbi kijelentést tette: Komárom-Esztergom megyében 1995 tavaszán 1204, tavaly szeptemberben 1447 „szakállas" ügyet számláltak meg. Az, hogy egy bírónak 40 olyan aktája van, amely két évnél régebben érkezett, a bírók leterheltségét és az ügyfelek jogos igényeit tekintve nehezen elviselhető. A helyettes államtitkár által közölt statisztikai adatok biztosan helytállóak, ám önmagukban nem elegendőek a helyes következtetések levonásához. Ehhez tudni kell azt is, hogy a megye bíróságainak ítélkezését a rendszerváltozás után megjelent jogszabályok tömege és az új vezetési módszereken túl több körülmény kedvezőtlenül befolyásolta.

Ezek közül elsőként kell említeni – az egyébként is fiatal bírói karban – a példátlanul nagy fluktuációt. A távozók helyét csak kezdőkkel vagy bírói gyakorlattal nem rendelkezőkkel tudták betölteni, már ahol lehetett. Az esztergomi városi bíróságon hosszabb időn keresztül a tíz bírói állásból mindössze négy volt betöltve (két bíró meghalt, mások távoztak), ugyanakkor ők ítélkeztek a megye talán legnehezebb ügyeiben. A bírákra egyenként 300-400 per jutott, egy büntetőbíró ügyeinek száma pedig meghaladta a 700-at. A székhelyi, tatabányai városi bíróságnál sem volt jobb a helyzet az állandó személyi változások miatt. A minisztérium nem tudott más bíróságoktól segítséget szerezni, az ismételten kiírt pályázatok eredménytelenek voltak.

A megyei bíróság vezetése a másodfokú bíróság, a tatai városi bíróság, sőt részben a tatabányai városi bíróság bíráit rendelte ki – felajánlásuk alapján – kisegítésre. Ők a saját munkájuk elvégzése mellett utazgattak Esztergomba tárgyalni. Vállalásuknak becsülettel eleget is tettek. Közben Tatabányán is romlottak a személyi feltételek, s Esztergomban még mindig hiányzik két bíró.

A minisztériumi vizsgálat nem rótta sem a bíróság vezetése, sem a bírák terhére az ügyhátralékot, sőt megállapította, hogy a megye bíróságai a körülményekhez képest jól dolgoztak. Mindezek után nem nehéz elképzelni, hogy milyen vélemény alakult ki a megye bíráiban a helyettes államtitkár sommás elmarasztalása nyomán.

Dr. Varga József
megyei bíró
Esztergom

Üres oldalak

Szeretteim megajándékoztak Kissinger Diplomácia című könyvével (3900 forint, lektorálta dr. Jeszenszky Géza). Első örömömben belelapoztam, s a meglepetés nem maradt el. A fontosabb nevek tartalomjegyzékén lazán átfutva megtudtam, hogy az 1908-ban született Johnson volt amerikai elnök már 1873-ban meghalt, továbbá Litvinov *kologyi* népbiztos volt, Gromiko *kolvgy*miniszter, Dulles pedig, kissé latinosan, külügy*minister*. Mitterrand államae*lnök*, Wilson pedig az Egyes*olt* Államok elnöke volt. A 946–947., a 950–951. és a 954–955. oldalakon viszont nincs hiba. Teljesen üresen jelentek meg!

Dvorák Ferenc
Budapest

Magyarnak lenni mégiscsak jó

Színvonalas, kiegyensúlyozott lapnak tartom a Népszabadságot, ezért lepődtem meg Sós B. Péter január 20-i, A *Honfoglalás és a százezer néző* című írásán. Nem értettem, ki és mi ellen emel szót. A film ellen? A filmforgalmazó ellen? Végül arra a következtetésre jutottam: ellenem, aki egy vagyok a százezer néző közül, aki felfigyelve a reklámra, meg mertem nézni Koltay Gábor filmjét.

Elolvastam a filmmel kapcsolatos kritikákat, a bírálatok közül néhánnyal egyet is értettem. Mégis tetszett, mert az „izomagyúak hősiességét", a nyers erőszakot népszerűsítő filmvilágban volt bátorsága kimondani, hogy magyarnak lenni jó, hogy nemzeti múltunk jövőt is ígér. Diákjaimmal együtt néztem meg a *Honfoglalást*, így tanúja voltam annak is, hogy a vetítés után felállva tapsoltak a nézők. Vagy talán éppen ez a baj?

Kocsis Tamás
Budapest

LEVÉLTURMIX

Prisztács László (Berhida): Kórházba utaltak. Hallva, olvasva az „ágycsatákról", már előre féltem, hiszen egy pár napos kórházi kezelésre úgy kell felkészülni, mint valamikor egy kéthetes kempingezésre. A veszprémi kórház urológiai osztálya dolgozóinak köszönhetően kellemesen csalódtam.

Horváth Imre (Paks): A Postabank nagyon figyelmesen ebben az esztendőben is meglepett egy *Micimackó kuckója* című könyvecskével. Szépszép, de felvetődött bennem a kérdés: miért nem magyar írót, írókat támogat ily módon a bank?

Dankó Béla (Budapest): Négy liter tejet vásároltam. A zacskón ez állt: a Baranyatej Rt. megbízásából gyártja a Bácstej Rt. Felforralva leégett moslék lett belőle, amiért még pénzt is kértek, és nem is keveset.

Szilágyi Imre (Tatabánya): Az Árpofonok címmel megjelent levelében Hemerka Gyula a január 14-i olvasói oldalon szóvá tette, hogy bár a gáz árát január 1-jétől emelték, a palackost már decemberben drágábban adták. Igazolni tudom az állítását, de ennél sokkal jobban megrövidítik a fogyasztókat. Nincs olyan palack, amelyből ne hiányozna egy-két kilogramm gáz, és amelynek a fűtőértéke elérné a korábbiét. Azonos gázrózsán, azonos edényben évről évre vizet forralok. Ez két-három évvel ezelőtt tizenegy perc alatt, most – már nem kék, hanem vörös lánggal égő gázon – 27 perc alatt sikerült. A fogyasztó tehát többszörösen rosszul jár!

Az olvasói leveleket a szerzők előzetes hozzájárulása nélkül, mondanivalójuk tiszteletben tartásával, rövidítve jelentetjük meg. Névtelen, címhiányos leveleket nem közlünk. Az itt megjelent vélemények nem okvetlenül azonosak a szerkesztőségével.

Üzenetrögzítőnk telefonszáma: 250-1680/346-os mellék.

Botrányok és álbotrányok

A kecskeméti néző szórakozni is szeretne

Negyven éve élek Kecskeméten, s majdnem ennyi ideje van színházbérletem. Ezért keltette fel a figyelmemet a Népszabadság január 22-i számában Szemere Katalin írása, amelyben Bal József igazgatóval, Lendvai Zoltán főrendezővel és Harsányi Sulyom László rendezővel beszélgetett az elmúlt másfél évadról, az átlagosnál is több botrányról és álbotrányról (Kecskemét: 3-2 a színház javára).

Nem értek egyet azzal a kijelentéssel, amelyet a Katona József Színház főrendezője tett, miszerint a kecskemétiek megszokták az operettet, és egyfajta közlési formát igényelnek. Miért osztályoz, minősít így bennünket? Azért mert vidékiek vagyunk? Budapesten is játszanak operettet, igaz, az erre „szakosodott" Fővárosi Operettben. A mi színházunkban az elmúlt években nagy sikerű prózai és zenés előadások voltak, amelyeket a közönség 15-20 perces vastapssal ünnepelt. Nem úgy, mint mostanában, amikor a nézők alig várják az első szünetet.

A színház vezetői azt is elmondták, hogy a *Leonce és Léna* című darab milyen kitűnő minősítést kapott a szakmától. Úgy gondolom, ha a szakmának akarnak játszani, ne egy nagy vonzáskörzetű, ám egyetlen színházban tegyék, hanem Budapesten, ahol legalább 25 színház van. Az előadást csak azért néztem végig, mert így tiszteltem meg a művészeket.

Olyan gazdag a drámairodalom, hogy nem nehéz belőle válogatni. Szezononként egy operettet se szégyelljenek előadni, ha azt a „vidéki" közönség igényli. Úgy gondolom – azon túl, hogy a színház kultúrmissziót teljesít – a szórakoztatás is feladata.

Szmolenszky Lászlóné
Kecskemét

Nehéz alább adni

Egy család ár ellen evez

Fiatalon – meggondolatlanul – elvégeztem a főiskolát, sőt életem párja is diplomás. Szerencsétlenségünkre jó állást találtunk mind a ketten, és bár OTP-hitellel, de lakásunk is lett Tatabányán.

Hibát hibára halmozva összeházasodtunk. (Így nem vagyok egyedülálló...) A lakás birtokában úgy gondoltuk, megvan a fészek, jöhet a fióka. Kisfiunk most két hónapos, és lassan állást kell keresnem, mert a pesti munkahelyemre nem tudok visszamenni, továbbá a parlament által hozott törvény nem teszi lehetővé – nagyfokú életszínvonal-romlás nélkül –, hogy gyermekemmel hat hónapos kora után is otthon maradjak. Túl sokat kerestünk, illetve férjem most is „túl jól" keres. Lehet, hogy sokan felszisszennek, miért panaszkodom, hiszen nekünk egy keresetből több jön be havonta, mint más családban kettőből. Így igaz, de nehéz alább adni azt az életszintet, amelyet az ember már megszokott. (Hiszen megdolgozott érte!)

És még valami. Azok az emberek, akik a fentieket olvasva hitetlenkedve csóválják a fejüket, abból a pénzből kapják a családi pótlékot, gyest stb., amelyet többek között tőlünk vontak le éveken át. Csak nekünk nem jut egy fillér sem vissza. Nem baj. Majd a bölcsődében biztosan elmesélik, hogy mikor kezdett el mászni, járni, beszélni a fiunk. És különben is, az egész hétvége a miénk. Ha nem túlórázunk, hogy ne legyünk a lecsúszott középosztály tagjai.

Szabó Zoltánné
Tatabánya

Hurrá, az idén megint nem nyaralunk!

Újjáéled a vállalati üdülés – adta hírül a közelmúltban a Népszabadság. A cikkből azt is

nak, amikor munkaerő-túlkínálat van az emberpiacon!

Annak idején százezrek üdül-

Csak az fizessen, aki látja a Dunát

„Az MTV idei forrásait tovább csökkentette a parlament, amikor megszavazta, hogy az előfizetési díjakból 50 százalék helyett csak 40 százalékban rész-

Plusz a

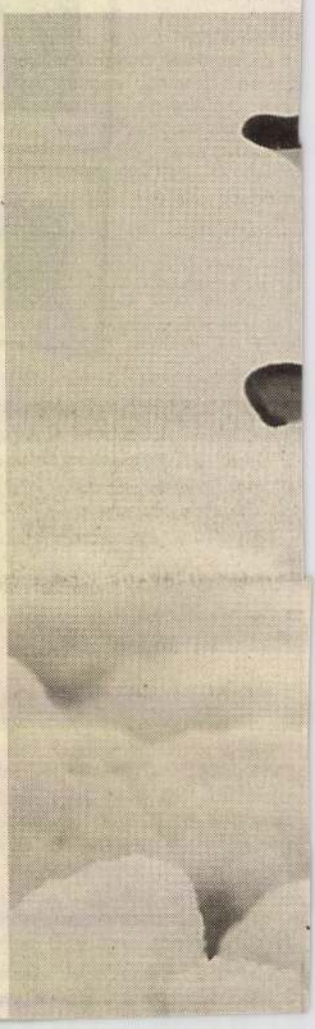

Haász István

MoV, 2000/10.

jait. A hatak megtekintették a videofelvételt, és szégyentől égő arccal, de mégis elszántan benyomultak a tolvaj szobájába, káromkodtak, mint a jégeső, a tetten ért barát pedig meggyőzően siránkozott. Az egyik fiú összetört, nem vett részt az aljas kis játékban, a többiek a lelki peep-show után nagy-nagy gyűlölettel és csalódottsággal távoztak, és amíg napokkal később meg nem tudták az igazat, így is maradtak.

Ezeket a kedves jeleneteket a készítők gondosan összegyűjtötték az utolsó, „kiértékelő" epizódban. A fiatalok röhögve kommentálhatták saját megaláztatásukat, ráadásul az előző adások nézettségét a tévé olcsó pénzen megfejelte. A toronymagas nyertes Kriszta lett, a rokkantnyugdíjas anyjával és munkanélküli nővérével egy eldugott faluban, kilencórányi útra a tévések székhelyétől éldegélő munkanélküli. A nézők megsajnálták szegénységéért és elesettségéért, mint annak idején Isaurát, és – ha csak egyetlen hétre is – kiváltották a rabszolgasorsból. A kamera pedig még gyorsan befurakodott a vasárnapi csirkebelezésbe, gyorsan belökdöste Krisztát a megyei munkaügyi központ szervezte számítógépes túlélőtanfolyamra, hadd irigykedjenek a sorstársak, majd kitoloncolta a szavazás utolsó helyezettjével, a nyertes barátnőjével, Bettivel együtt Ferihegyre, hogy részesei lehessenek egy jó kis görög–török belvillongásnak.

Kétlem, hogy a szereplők valaha is felépülnének az itt szerzett sebekből. Én, az egyszerű néző biztosan nem. A sorozatban elkövetett jellemgyilkosság rettenete úrrá lett a kezdeti kíváncsiságon, szomorúan meredtem a képernyőre, szomorúan, feldúltan és undorodva. Lelkes lényeket, tudtuk nélkül, nem láttam még ennyire megalázni. Fogadok, máig sem igen értik, mi történt velük: a fiú, akit összeveszítettek az anyjával, akin kívül senkije nem volt a világon, a lány, aki Ciprusról hazatérve ott folytatja a kecskefejést, ahol abbahagyja, a fiú, akit egész faluja látott lerészegedni és összefüggéstelenül káromkodni, a lány, aki csaknem a Balatonba fulladt, a fiú, a lány.

Béke legyen velük, és boldogult ifjúságukkal, ideje felnőni végre.

Balatoni Napló, TV2, 2000. szeptember 3., 19.30. Szerkesztő: Szalay Ádám, Czuk Dóra, rendező-operatőr: Hollai Iván, operatőr: Varga Gábor, producer: Keresztty Gábor és Sváby András.

Rózsa Gyula

A balansz kéje

Sőt: „az olthatatlan vágy, a szerkesztés gyönyöre, a kiegyenlítődésre való hajlandóság, a balansz kéje" – ezt a szófüzért egy képzőművészeti szakfolyóirat szakszerzője írta le hat éve Haász István konstruktivizmusáról. Ehhez képest szikár puritanizmus, hogy egy napilaphírverés óbudai modern oltároknak rajongta Haász fehér és halványsárga geometrikus domborműveit augusztusban.

Az idézetek nem vagy nem csak jelen művészeti irodalmunk ízlés- és erkölcsi állapotát illusztrálják. Haász a papírforma szerint kétségkívül posztmodern; stílusokat felújító kor- és eszmetársai között ő történetesen a geometrikus absztrakciót újítja fel és sajátítja ki. Ám nemcsak az különbözteti meg torlódó és mégis oly nyugodt falplasztikáit, vonalzóval mindig követhető s mégis lírai rendszereit a jelen historizáló és eklektizáló magatartásától, hogy tökéletesen átél, azaz az általános gyakorlattól eltérően nem elidegenít, nem iro-

nizál, nem *reflektál*. Hanem az is, hogy olyat elevenít fel, él át, támaszt föl, ami a magyar művészetben jószerivel soha meg sem született. Közvetlen előzménye, Rajk László és Bachman Gábor különös konstruktivizmusa valóban a hitetlen hit, az azonosuló tagadás, a tisztelgő tiszteletlenség kétértelműségével idézte meg a forradalmi konstruktivistákat a nyolcvanas évek második felétől, így semmiképpen sem elődje Haász azonosulásának. De ha végigmegyünk művészetünk huszadik századi történetén, nehezen találunk más példaképet is. Következésképp a Haászt ügyetlenül és méltatlanul interpretáló szakíróknak sincs – ez nem mentség, csupán magyarázat – figyelmeztető példatára a század előéletében.

Haász hosszabb festői, még inkább grafikusi munkálatok után jutott el a geometrikus domborművekig – egyelőre főműveiig. Terjedelmes falemezekre rak fel dobozszerű elemekből (főképp csonka gúlákból) kompozíciókat, kristályosan éles vonalú és kristályosan síkokkal határolt, de nem kristályosan szimmetrikus rendszereket. A kompozíció elemeire a dobozhasonlat annyiban is illik, hogy jobbára papírlemezből készültek, amennyire néhány metszés mutatja, hullámlemezből – ezeket festi vagy vékony papírszeletekkel egyenletesen burkolja. Az egyszerű, egyenes élű térmértani testeket úgy építi egymáshoz, mint a játékkockákat, konstrukciói azonban mégsem hasonlíthatók a kockaépítményekhez, mert a részek mind szabálytalanok: a többnyire csonka gúlák a fontoskodó magyar helyesírásnak tökéletesen megfelelve valóban csonka gúlák és nem szimmetrikus *csonkagúlák*; Haász a testeket egytől egyig széltében és keresztben elhasítja. Kompozícióiban tehát sem görbületek, sem szabályos paralelepipedonok (kockák, hasábok) nincsenek, a változatosság lehetősége csupán a ferdén és egyenesen elmetszett gúlák szabálytalanságáig és egymáshoz való viszonyáig terjed.

Haász ezzel a kevés eszközzel eseménydús változatosságot tud teremteni. Absztrakt térkompozíciói lapos domborművek és magas reliefek, már az is plasztikai eseménnyé válik, ahogyan a részelemeket elvágja és megmozgatja. Merészen előreugró hasábként induló test lejt alá és simul a kompozíció valóságos vagy virtuális alapsíkjába, képzelt függőleges vonalból emelkedik fel lap, s feszíti a felületet az adott rendszerben alig elviselhető agresszivitásig. Ezeket a hatásokat igen nehéz elfogadhatóan leírni, annál könnyebb átélni. Keskeny, szerény test indul a képközépből, plasztikussága szinte nincs is, felső éle jelentéktelenül kurta, hogy zengő meredekekkel táguljon jobb és bal felé, miközben a néző felé, kifelé is nyomul, a falsíktól fenyegetően elemelkedve. Az elementáris plasztikai törekvéseknek olykor egy kíméletlenül aszimmetrikus lemetszés vet véget, olykor egy valóságos tükörszimmetria ad szelídebb formát.

Ennyit az elemekről. Amelyek természetesen viszonylatba kerülnek egymással: összeütköznek, egymásra torlódnak, egymás alá simulnak, párbeszédet folytatnak és konfrontálnak, három dimenzióban végzett mozgásukkal hegemóniára törekszenek, és önmérséklettel egymáshoz rendeződnek. Az árnyékok szerepe az ilyen kompozíciókban felértékelődik, hatásuk a plasztikus, a testszerű, a háromdimenziós eseményekével egyenértékű. A kiscelli romtemplom sötét terében kivált jutalomjátékhoz jutottak, megszakított élek drámaiságát fokozták, síkok lágyságát szórták be homogén derengéssel, plasztikai mozgásokat erősítettek fel, sőt azok látszatát teremtették meg vetülő sötétségükkel. Egyszerre adtak festői és virtuális szobrászi értékeket a harmóniához.

Haász kompozíciói ugyanis egészükben harmonikusak. A rendkívül eseménydús képtér, az egymással igen sokféle és igen ellentmondásos viszonyba került elemek halmaza végül éppúgy egyensúlyba rendeződik egy rafinált, rejtetten érvényesülő szimmetrikus elv, egy függőleges középhez igazodó centripetális erő, egy több elemből felépített viszonylatrendszer révén, akárcsak a kü-

lönböző konstruktivizmusok klasszikusainak művein – Mondrian tábláin, Moholy fényfestményein, Malevics szuprematizmusán. S minthogy Haász szakmai perfekciója, modellálásának hibátlansága, felületeinek műgondja, egész technikai higiéniája is megengedi a hasonlatot, be kell látnunk, hogy ez a rendkívüli beleérzőképesség nem köthető magyar, legfeljebb klasszikus nemzetközi avantgárd törekvésekhez.

Tükrében észre kell vennünk, hogy egyfelől milyen szegényesek a hazai konstruktivista előzmények, s hogy másfelől mennyire tévhiteket táplált, mennyire felületes ez ügyben a szakmai és a szélesebb közemlékezet. Ha meggondoljuk, hogy a magyar modernizmus mindenképpen bizonyos konstruktivitás jegyében indult a Nyolcak és elméletíróik cézanne-i zászlóbontásával, ha tudatosítjuk azt a tényt, hogy érdemi folytatóik, az aktivisták sok új, avantgárd hatás között mégiscsak ennek a konstruktivizmusnak a jegyében alkották legjelentősebb – hatalmas – műveiket, ha ennek egyenes következményeként tartjuk számon, hogy a tizenkilenc utáni emigráns magyar művészet a nemzetközi – német és szovjet-orosz – konstruktivizmus eredményeit gyarapította nem jelentéktelen közreműködéssel, a hazai kép, az itthon folytatódó évszázad különösen eseménytelen és elgondolkoztató.

Itthon a képzőművészet az igazi, tételesen annak nevezhető konstruktivizmusig alig, a nonfiguratívig egyáltalán nem jutott el. Konstruktív törekvésű mestereinknek a bukások pillanataig fontosabb volt a forradalom, a deklarált új rend hirdetése, mint e hirdetés eszközeinek és ideáljainak belső logikája, a példaszerű fejlődés helyett egyebekkel voltak elfoglalva. Megszabadulván azonban a közvetlen társadalmi közreműködés kötelezettségétől, mondhatni történelmi megbízás híján, absztrakt közegbe kerülve pillanatok alatt megalkották és megvalósították azt a belső logikát, amelyet az egyetemes művészettörténet modellszerűnek tekint és tulajdonképpen számon kér. Bortnyik éteri képarchitektúrái Bécsben, a törekvő amatőrből mesterré növő Moholy-Nagy táblaképtagadó táblaképei a Bauhausban, az országok és ideológiák között cikázó Uitz ikon-analízisei valahol a Bécs–Párizs–Moszkva közötti térségben mind elkészültek, és mind remekmű színvonalon készültek el 1922-re. Nem kell a három legnagyobb mellé felsorolni az akkor még pályakezdőket, a későbbi mestereket, mondjuk, a Bauhaus magyarjait, hogy kitessék a magyar konstruktivista emigráció fénye, s a rákövetkező negyed évszázad hazai fénytelensége.

Azzal azonban szembe kell nézni, hogy a konstruktivizmus mennyire nem vált vállalt hagyománnyá – lobogóvá a legkevésbé sem – a későbbi évtizedekben. Mi sem természetesebb, mint hogy nyoma, talán emléke sem maradt az akkori keresztény-nemzeti érákban és kurzusokban; politikailag denunciáltak, közéletileg mellőztek nála szelídebb és kevésbé kompromittált törekvéseket is. Hanem az már a magyar avantgárd különössége, hogy ez a hagyomány, amely a remekművek számában is, sikerben is egykor a legtöbbet produkálta külföldön, később soha nem lett igazán fontos a haladó magyarországi törekvések körében. Ha a két háború közötti korszak képzőművészete eltért a figurativitástól és a fontolva haladástól, inkább a szürrealizmus, némiképp az expresszivitás irányában lett deviáns, és nemcsak Vajda, nemcsak a szentendreiek körében. Sem a Franciaországból szürreális életművét hazahozó Martyn, sem a nyilvánosságtól tökéletesen elzárt néhány itthoni nonfiguratív nem kereste már az előző generáció eltépett fonalát a második világháború előtt, s ez – ez is – meghatározta az irányokat utána, az Európai Iskola korszakában.

Igaz, addigra a képzőművészeti konstruktivizmus etikája anakronisztikussá vált, formája beleolvadt a generális absztrakcióba szerte a világon, s bizonyos, hogy a negyvenes évek hazai modernjeinek sem az élménye és a világképe, sem az ambíciója nem tette nélkülözhetetlenné a nagy rehabilitációt. Hanem az már

az előzményekkel csak részben magyarázható, hogy az újabb áttörések és áttörési kísérletek során, a hatvanas évektől sem volt igazi konstruktivista redivivus. Kassák személyesen újra fölvette ugyan az ecsetet, hogy sok esztendei kihagyás, figuratív próbálkozás után síkkonstruktivista képeket fessen és rekonstruáljon nosztalgiából, hivatkozási alapot szolgáltatandó és némiképp önemlékmű állítása céljából. Kassák azonban – a produktum a kisebbségben lévők véleményét igazolja – konstruktivistának is vasárnapi festő maradt, s ha felkészültségben, szakszerűségben meghaladták is, a spekulációmentes teljesség és eredetiség mércéjével nem alkottak a nagy korszak mestereihez mérhetőt a hatvanas-hetvenes évek Kassáktanítványai sem. Az akkor színre lépő generációból azok a jelentős egyéniségek, akiknek némi, átmeneti köze volt is a konstruktivizmushoz – Hencze, Nádler, Bak –, igen hamar átalakították, esetleg örökre elhagyták a konstruktivista eszményeket.

Sommázva: jószerivel az ötvenes éveit megkezdő Haász mostani korszakáig kellett várni arra, hogy a magyarországi magyar konstruktivizmus jelentőset alkosson. Poszt-poszt-avantgárd helyzetben, de – ellentétben a valóban utókori rezonőrökkel – eredeti hittel. Mert Haász műveiről csodálatosképpen elmondható, hogy ugyanazokat a rezzenéstelen élményeket adják, mint az egykori nagy, mínálunk soha nem létezett konstruktivisták. Esztétikát, finom dekorativitást annak, aki ennyit lát a formák változatosságában, a tartózkodó, finom színkezelésben, a rafinériával kidolgozott felületekben. Absztrakt harmóniákat, testek, felületek és árnyak bonyolult élményét, mély és titokzatos formaviszonylatokat annak, aki ezt tudja élvezni. Építészeti rend emlékét annak, aki nem tud szabadulni a makettek és légifelvételek emlékétől, valamint annak tudatától, hogy ebből a konstruktivizmusból született a modern építészet. S végül kalkuláltnak és szervesnek, tervezettnek és spontánnak, racionálisnak és lebbenően költőinek olyan egyneművé válását, ami errefelé egészen ritka. A magyar művészettörténet konstruktivistái vagy elnagyoltan lomposak, vagy fogcsikorgatóan mérnökiek voltak, léleknek és intellektusnak az egységét konstruktív nonfiguratívban csak Barcsay Jenőnek sikerült megalkotnia.

Haász mostani művei a késői, nonfiguratív Barcsay lélegző konstruktivizmusának emlékét idézik fel. Nem tudni, manapság honnan meríti vagy mivel pótolja az egykori forradalmárok utópista hitét, a szuprematizmus töretlen eufóriáját, a nyolcvan évvel ezelőtti jövőtervezők magabiztosságát. De adja isten, hogy sose kelljen tudomásul vennie: nem olyan időket élünk.

Haász István kiállítása. Fővárosi Képtár/Kiscelli Múzeum, Budapest, 2000. augusztus 24.–október 1.

Fáy Miklós

Zaklatók és zaklatottak

Elmondok két történetet. Az első vidám, a másik felkavaró. Ugyanaz benne a negatív hős, vagy ha nem is negatív, de az, aki a rövidebbet húzza, Herbert von Karajan. Az elsőben Karajan háromoldalas táviratot ír Birgit Nilssonnak, a svéd drámai szopránnak, mert föl akarja kérni egy fontos Wagner-szerepre. Karajan egyebek között a szónak is mestere, némileg fellengzősen, de meggyőzően és lekötelezően ír a művészetről, a zene szolgálatáról, arról, hogy Nilsson és ő zene-

HAÁSZ ISTVÁN

A szóképek elillannak, a tárgymetaforák megmaradnak

***Haász István** újabb művei • Novotny Tihamér*

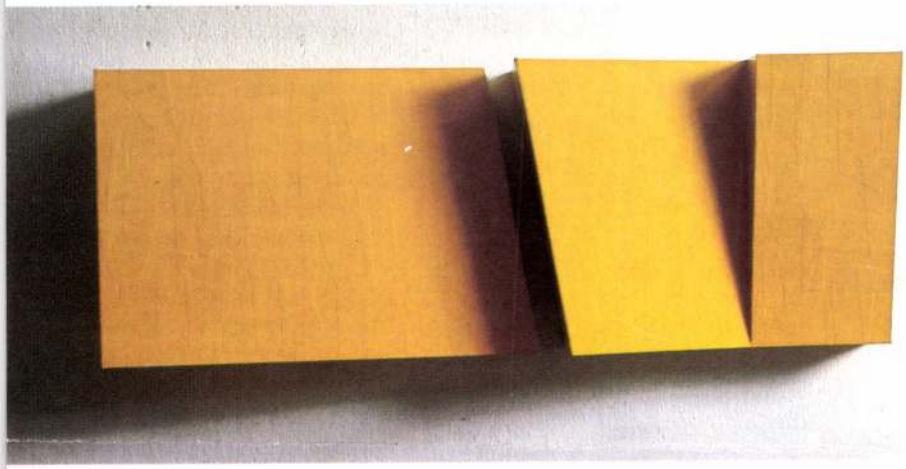

Haász István:
Objekt (Stanza II.)
Object, (Stanza II.),
1994, olaj, karton,
kollázs, fa,
31×85×12 cm

Haász István:
Objekt (Kvadrát)
Object, (Kvadrát),
1994, olaj, karton,
kollázs, fa,
197×190×20 cm

„Régóta mondom, hogy a műalkotás szellemi használatra szánt tárgy. Létét e különös rendeltetése indokolja."

(Max Bill, 1978)

„A konkrét művészet igazi megjelenésében a rend és a törvény tiszta kifejeződése (...). Valóságos és intellektuális, a természeti formáktól elvonatkoztató, mégis természetközeli. Hajlik az univerzális felé, de az egyediben él..."

(Max Bill, 1936–1949)

Haász István néhány éve az úgynevezett felújított „Szentendrei Régi Művésztelep" (alapítva 1929-ben!) egyik 1972-ben felépített műtermében dolgozik. A hajdani posztnagybányai iskolaként induló, s az idők során nagyon sokszínűvé váló művésztelep hagyományaihoz azonban neki már, akárcsak az itt dolgozó művészek többségének, szinte semmi köze nincs. Bár megtanulta tisztelni a „Régi Művésztelep" jó néhány elhunyt és neves mesterének munkásságát, s el is ismeri a sokak által máig vitatott ún. „szentendrei iskola" virtuális létét, különösen annak művésztelepen kívüli, tehát az „európai iskolás" szárnyának és követőinek absztrakt törekvéseit, mégsem vált igazán a „hely szellemének" maradéktalan követőjévé. Az itt meghúzódó, az ódon kert fáinak hűvösében rejtőzködő, használatba kapott „modern" műterem inkább csak praktikus lehetőség számára a folyamatos és elmélyült munkához.

Ám ha, lévén Haász „absztrakt geometrikus" művész, mindenáron elődök és kapcsolódási pontok után kívánunk kutatni a szentendrei művészet berkeiben, akkor ezeket a mestereket és összekötő szálakat leginkább *Barcsay Jenő* és *Korniss Dezső* személyében, illetve bizonyos korszakaikban találhatnánk meg. Ebben az esetben azonban pusztán formai, azaz jobbára felfogásbeli hasonlóságról beszélhetnénk csupán néhány mű szerkezeti felépítésével kapcsolatban, hiszen Haász 1987—88 óta már karakteresen önálló, magabiztos és egyéni úton jár. Erről a sajátos karakterről főleg az 1991 óta megjelenő, s azóta is következetes logikával szaporodó ún. *objektsorozat*ai vallanak nekünk a legvilágosabban.

Egy-egy alkotó esetében a geometrikus absztrakció, a konkrét vagy konstruktív művészet ortodoxiájában meglehetősen könnyű nemzetközi párhuzamokra lelni, lévén ez a műfaj, különösen a hősidőkben, univerzális igényű, „kozmopolita" szem-

telenített hangszalagról nemi élvezetek foszlányai, illetve a szerző gyerekkorának első versélménye hallhatók:

„Tito kicsiny őre vagyok
A kezemben tüzes gyilok
Ez a föld mily szent számomra
Hol a szerbség talált honra
A szerb pedig sólyommadár
Sólymocskának puska dukál
Puska amely másnak halál..."

Todosijević markáns mítoszrombolása képi-tárgyi öntvénnyé gyúrja a kommunista és a nacionalista ideológia párlatait, mert egyként láttatva őket hatásosabban léphet fel velük szemben, tudniillik a saját nemzet tévhitei ellenében.

Jómagam 1993-as *Zászlók* című performanszomban folyamodtam a volt jugoszláv lobogót érintő sorskérdésekhez. A titói idolátriát szolgáló „nemzeti" jelkép néhai dicsőségét feleleventve tornagyakorlatokat végeztem vele, majd izzó vasalóval átlukasztottam az ötágú csillagot. Miután egy ápolónő levett egy epruvettányi vért a bal karomból, tartalmát egy Európa-térkép előtt állva annak balkáni részére fröcsköltem.

Branislav Petrić:
A köpedék, 1994,
rágógumicímke

Ugyanez év novemberében a québeci Le Lieu multimediális központban felállítottam *Séta a magma körül* című installációmat, amely az előző példánál általánosabb képi-tárgyi elemek által foglalt állást a háború — mindegyik háború — ellen. A teret lávakövek kupacaiból képeztem ki. A sírhalmokra asszociáló kúpokon piros, köröttük pedig rózsaszínű virágok hevertek, a központi tengely mentén pedig egy földgömb helyezkedett el, melyet három katona alakja taposott. Végtelen hangszalagról háborús robaj volt hallható, s a mű szerves része volt még az *Eltűnő arcok* című videofilm, amely menekültekről, meggyilkolt fiatalokról és egy kiskatona temetéséről szól, dokumentumbejátszásokat is felhasználva.

A fegyver motívuma, érthetően, számos fiatal művésznek válik központi témájává. Az ősi pszichológiai indítékokon túlmenően — hogy tudniillik a szerb férfiú lőfegyver nélkül nem tekinthető teljes értékűnek, mivel a puska mintegy falloszának meghosszabbításaként funkcionál — immár az éppen dúló háború teszi időszerűvé e fétisértékű eszköz művészi megközelítését.

Mrdjan Bajić Nagypapa ajándéka címen készít egy kisplasztikai sorozatot, amelyben a kézigránátokat bepólyázott csecsemőként ábrázolja. A gránátok gyújtószerkezete a gyerekfejek leszakításával aktivizálható.

Végül a Szerbia és Olaszország között ingázó *Branislav Petrić La Pljuzza* (*A köpedék*) című akcióját említem meg, aki a római Villaggi Globali égisze alatt rágógumit és fúvócsövet osztott ki a közönségnek, arra kérve a jelenlévőket, hogy a gyerekkor ártatlan játékszerével lőjék ki a falhoz sorakoztatott kartonbábukat. A mintegy húsz centiméter magas bábukat Petrić lakószomszédairól készült fotókból alakította ki, arra célozva, hogy a Balkánon is a szomszédos szláv nemzetek lövöldöznek egymásra.

Kifelé, a határokon túlra tekintve valószínűleg gazdag termését találnánk a délszláv háború körül örvénylő alkotói gondolatoknak. De Szerbiában, ahol elenyésző számú kulturális-művészeti gócot kivéve a miloševići hatalom a másként gondolkodóknak valamennyi sejtjét megsemmisítette, illetve saját embereivel tömte tele, a lázadásra való emberi késztetés egészen elenyésző.

Lehet, hogy évtized is eltelik majd, mígnem egyes fontos művészeti kordokumentumok előkerülnek, mert az emberek egyszerűen félnek a nyilvánosságtól. Hiszen — Hermann Bahrt parafrazeálva — „sohasem volt az öröm távolabb és a szabadság halottabb", mint napjaink Szerbiájában. ■

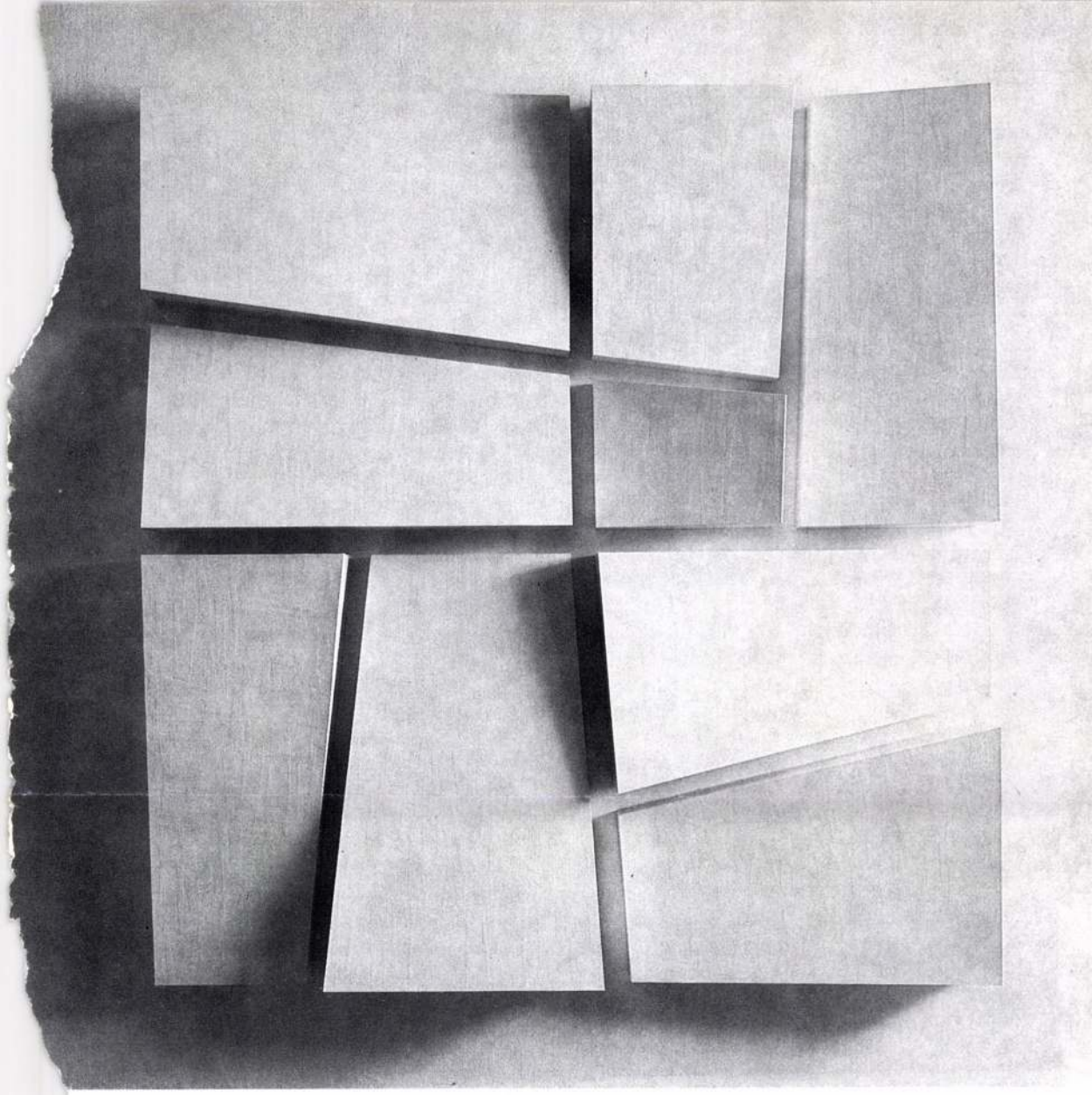

léletű vagy ,,internacionalista" beállítottságú, s nem utolsósorban szigorú, aszketikus szabályokat teremtő és redukcionista elveket valló. Így, bár elvi, szellemi, gondolati síkon a kiindulási pontok sokszor azonosak, formai értelemben a művek mégis megkülönböztethetően egyediekké válnak.

Haász István bizonyos festményeinek, kombinált ,,rekeszképeinek" (*Változó tér,* 1988; *Változás,* 1988; *Alakulás,* 1988; *Hude,* 1992; *Emden,* 1992; *Objekt [Weser],* 1992; *Objekt [Moor],* 1992) geometrikus problémafelvetései (négyzet, téglalap, vízszintes, rézsútos viszonyrendszerek stb.) kapcsolatba hozhatók *Piet Mondrian, Théo van Doesburg, C. Domela Nieuwenhuis, Walter Dexel* vagy *Władisław Strzemiński* képépítkezéseinek eredményeivel, valamint új arányrendszereket és színharmóniákat teremtő törekvéseivel. Háromszöggel tagolt paralelogramma-képei (*Dómsorozat,* 1987—88), vagy a *Mozgássorozat I—II.,* 1988; *Capella I—III.,* 1993; *Vega I—II.,* 1993 című kollázsfestményeinek négyzetei, billentései (az egyensúlyi helyzet megbontására gondolunk), formázott vásznai és objektjei (*Sárga objekt I—III.,* 1991; *Friesland I—VI.,* 1993) inkább a zürichi (svájci) konkrét művészek alkotásaival vethetők össze (*Jakob Bill, Nelly Rudin, Andreas Christen*), illetve az amerikai ,,kemény él" (,,hard edge", pl. *Ellsworth Kelly*), a ,,formázott vászon" (,,shaped

canvas" — talán éppen *Péri László* „anti-négyszögletesség" elvét folytatva — pl. *Frank Stella* és *Kenneth Noland*), a „színmező-festészet" („colour-field painting", pl. *Jules Olitski*) műveivel és egykori magyar „követőivel" (pl. *Nádler István Plasztikus átló I—III.*, 1974 c. sorozata) állíthatók párhuzamba. (De megemlíthetnénk *Bak Imre, Fajó János, Csiky Tibor, Halász Károly* és *Gáyor Tibor* nevét is.) Haász István legújabb reliefszerű képtárgyai vagy inkább geometrikus kubusokból összeállított tárgyképei (objektjei) azonban megérdemlik a külön figyelmet. (S csak az asszociáció kedvéért jegyezzük meg: ezek nem *Kurt Schwitters Merzbau*-jára, hanem annak egyes kiemelt részleteire emlékeztetnek bennünket.)

A művész lakonikus tárgyilagossággal, szigorú „nyelvi" önkorlátozással, megint csak *objekteknek* nevezte a szentendrei Művésztelepi Galériában kiállított legújabb alkotásait. Ezzel a kifejezéssel egyértelműen adta tudtunkra azt a szándékát, hogy műveit a szó szoros értelmében a tárgy értelmezési tartománya felé kívánja eltolni. A falra akasztható, merőleges és ferde vagy sokszögű síkokkal építkező kubusainak látványa azonban nem a modern művészettörténetből ismert fogalmainknak megfelelő „kész-tárgyakat" (ready-made) és „talált tárgyakat" (objet trouvé) idézik fel képzeletünkben, hanem a kiemelhető, tiszta tárgyi minőség felé igyekvő, minimalista és redukcionista szemléletű egyedi és konkrét mű-tárgyak világát. Kubusait tehát egyrészt a nyelvi és vizuális tautológia tisztító tüzébe helyezi, hogy kipurgáljon belőlük minden fölösleges, oda nem illő individuális elemet, másrészt azért tesz néhány nagyon is meggondolt engedményt ugyanezen az úton visszafelé: ti. általában zárójelbe tett, az értelmezést segítő alcímeket ad objektjeinek, és szinte becéző gondossággal addig-addig „simogatja" felületeiket, míg végül mégiscsak megkapják saját, személyes karakterüket.

Egyik négyszer két elemből álló sorozatának az alcíme például: *Stanza*. Az irodalomban azt a hatodfeles és ötös jambusokban írott, nyolc sorból álló versszakot nevezik stanzának, amelyben az első hat sor ríme keresztrím, az utolsó kettő pedig páros rím. Íme a mű formai ritmusképletének s egyben zenei és matematikai (geometriai) vonatkozásainak egyik lehetséges megfejtése.

Mindezek mellett Haász akkurátusan dolgozó, alapos munkát végző, precíz művész. Technikája az előző objekt-sorozatokban kiérlelt, türelmes eljárásokon alapszik. Először falemezből és lécekből elkészíti az egyes kubuselemek falfelőli hátoldalát, majd egy igen jó minőségű finn kartonból összeragasztja az elképzelt-eltervezett mértani testek oldalait. Az összeállítás után következik az egymással feleselgető vagy rímelő geometrikus síkok betakarása, beborítása olyan, ollóval felszabdalt újságpapír darabkákkal, amelyek többnyire háromszöget sejtetőek, de még inkább szabálytalan négyzet, trapéz, téglalap alakúak, s amelyeknek élei szigorúan egyenesek. Ez a kollázstechnika mintha szintén az elkészülő mű tautológiáját szolgálná: hiszen funkcionális, ismétlő és esztétikai szerepén túl finom utalás is egyben a kubizmus (és a pointillizmus) eszmerendszeréből kifejlődő geometrikus absztrakció eredetére, s annak technikai fogásaira.

Ezután Haász rendszerint festőkéssel, több rétegben, egymás után, lazúrosan hordja fel vékony, s ezért többszörös transzparenciahatást keltő színeit a mélységjátékában alig észrevehető, monoton, de a felületsíkon mégis gazdag faktúrát képező, kissé nyers és hivalkodó újságpapír-kollázstakaróra. (Az eljárás „ellentettjét" *Jovánovics György* relief-képeiben találhatjuk meg.) A színskálák a csontfehértől vagy a nápolyi sárga világosától a kadmium narancsig terjedhetnek. Ezek a pigmentek olykor teljesen lefedik a kollázsszőttes dinamikus és mégis monokróm ponthatást keltő betűfelületét, máskor viszont elő-elősejlenek alóluk a nyomtatott sorok szimultán ritmusai. Haász „betűpointillizmusa" tulajdonképpen többrétegű (!) „jelentéssel" bír, hiszen nem más, mint egy tartalmát veszített, „sortest"-elemeire bontott és tördelt, ellenpontozásra épülő absztrakt szövegkollázs. A színek mögé húzódó szövegtakaró verbális olvasata már nem létezik (nem létezhet), mert a nyomtatott sorok együttese a destrukció során a szürrealizmust is meghaladó — az értelmezhetőség szempontjából tehát metafizikus, az érzékelhetőség nézőpontjából pedig konkrét — vizuális jelrendszerré minősül át. Az egyneműségre törekvő, egymás színértékeihez közel álló, vagy éppen azonos (!) tónusrétegek a többszörös transzparenciahatás miatt egészen kivételes minőségekké alakulnak át. S talán éppen emiatt érezzük úgy, hogy a színek egy teljesen egyedi, mondhatni „Haászos" karaktert képviselnek.

Talán nem érdektelen egy kicsit elidőznünk Haász kontrasztok nélküli sárga színeinél. „A nyár pazarolja magát ilyen esztelenül a színes őszi lombokon, amelyekből elvették a megnyugtató, égbe távozott kék színt" — mondja *Kandinszkij A szel-*

Haász István 2003. november 24. Népszabadság

Kimozdult, megdőlt felületek

A kevesebb – több. Ki ne ismerné az intelmet, amellyel hétköznapokban is élünk? Amikor például hölgyek felcicomázzák magukat ahelyett, hogy egyszerűségében elegáns öltözetet választanának. Vagy amikor valaki addig-addig fecseg, míg a szóömlenyben elvész mondandójának veleje. Alighanem bizonyos művészeti irányzatokhoz, egyes munkásságokhoz azért vonzódunk, mert jólesik tapasztalni lényeglátó tisztaságukat, sallangtalan tömörségüket. Ezt érezzük az ötvenes éveiben járó Haász István műveinek láttán is, amelyek közül tíz-egynéhány most a Vadnai Galériában tekinthető meg.

Szinte lajstromba szedhetők azok az eszközök, formák, színek, amelyek e festészetet jellemzik, voltaképpen már tizenvalahány esztendeje. A fára vagy vászonra készült olaj- vagy akrilművek – hogy ne mondjam: képek – mind geometrikus alakzatokból, négyszögletű, nemritkán négyzetes részekből épülnek. Méghozzá úgy, hogy ezek a síkidomok elmozdulnak kissé. Élük nem feltétlenül simul egymáshoz. Lapjuk sem mindig párhuzamos a fal felületével vagy éppenséggel egymáséval. Fentről lefelé vagy lentről felfelé, egyik oldalról a másikra megdőlnek, ha úgy tetszik: kiugranak vagy bemélyednek. Akár egy-egy hosszanti vagy keresztirányú törésvonalban behorpadnak, illetve kidomborodnak. A különbözőségekre pedig a gyakorta azonos vagy hasonló színek, legtöbbször a sárgák is felhívják a figyelmet. Vagy éppen egy-egy fekete elem, amelynek sötétlő mezeje szinte viszonyításul szolgál.

A konstrukció rendje fölöttébb megnyugtató, s éppen annyi változatot kínál önnön világában, amennyi megóv attól, hogy a látvány túlzottan szabályos legyen, s kiszámítottságával nyomasztó. A variációk pedig újabb minőséget, ritmust, tehát zeneiséget hoznak létre. Hogy ne említsünk mást, mint az erőteljes kadmiumsárgával szinte megszólító, háromrészes kompozíciót, a Fugát. Távolabbról éppen csak érzékeljük, ha közelebb lépünk, akkor látjuk is, hogy a felületbe, a faktúrába szögletesre vágott újságpapír-darabkák simulnak, ezáltal is élettelibbé téve ezeket a fali alkotásokat, amelyek a reliefek, még inkább az objektek műfajában állapodnak meg. Mindenképpen a térbeliséget mutatják fel, annak egy dimenzióval tetemesebb lehetőségével.

Tisztaság és tömörség – mondtuk. S anélkül, hogy valami ködös dologra utalnánk, hozzá lehet tenni: titok. Hiszen minden, ami még nem történt meg, az rejtve van szemünk elől. Még. Márpedig Haász István műveiben ott lappang az időbeliség is. Amikor ott jártam a galériában, napfényes dél volt. A teremvilágítással együtt jóformán nem voltak árnyékok. Pár óra múltán alighanem megülnek kisebb-nagyobb sötétek a megbillent részek között. Záróra után pedig a finom mélyedéseket széles árkokká vájja az este, az éjjel. A legpuritánabb művészet is mindig gazdag – kevéssel ad sokat. *(Haász István tárlata december 20-ig tekinthető meg keddtől péntekig dél és este 7 óra között, szombaton délelőtt 10 és délután 4 óra között a – V., Mérleg utca 12. szám alatti – Vadnai Galériában).*

BOGÁCSI ERZSÉBET

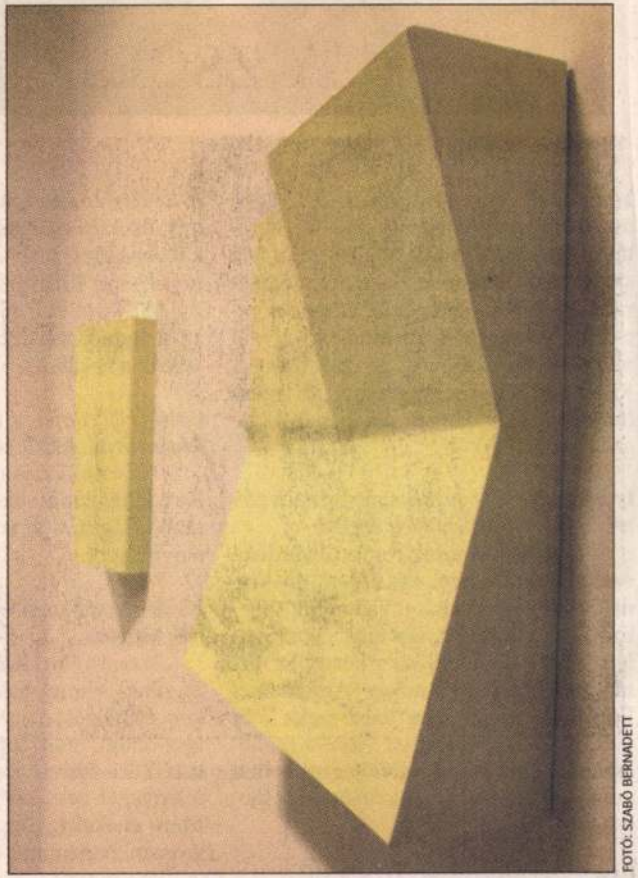

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

A különbözőségekre az azonos színek, legtöbbször a sárgák hívják fel a figyelmet

FOTÓ: TEKNŐS MIKLÓS

Barbara Bonney

komponált egy szimfóniát. A végén összetépte a történetet, és elhívta a barátait a koncertre, hogy találják ki, miről szól a zene. Az énekes számára megmaradt az eredeti történet is. A zene nemcsak szerkezet és harmóniák. A dal nemcsak zene, és nem is csak szöveg. Különben végiglalázhatnánk az egész hangversenyt. Vannak, akik meg is teszik.

Ahhoz képest, hogy mennyire szereti a szöveget, szinte véletlenül lett énekes.

– Gyerekkoromtól fogva állandóan énekeltem. De nem készültem énekesnek, csellózni tanultam. Valamiből azonban élnem is kellett, így muszáj volt fellépéseket vállalni. Először kórusban, aztán szólistaként. Amikor Amerikából Európába telepedtem, Salzburgba már nem tudtam magammal vinni a csellómat, mert akkor két repülőjegyet kellett volna váltanom. Ezért aztán az ének tanszakra iratkoztam be.

Szerencséje volt?

– Nagy szerencsém. Az akkori nagyok, Lucia Popp, Edith Mathis, Helen Donath pont akkor váltott szerepkört, és mindenki az új Lucia Poppot kereste. és a hasonló események. Áll még a piramis, de a csúcsát már levágták. A nagyközönséghez kell szólnunk, különben nincs pénz. Kit érdekel már a művészet? Az MTV-vel kell megküzdenünk, ahol az a legnépszerűbb, akinek a legtöbb látszik a hasából.

Mégis föllépett egy Varázsfuvolában, ahol félmeztelenül kellett énekelnie.

– Az az előadás nem a szexről szólt. Az édeni állapotot kellett megmutatni, a szabadságot, a gyermeki ártatlanságot, a nyíltságot.

Azért ezt még kevés operaénekes engedheti meg magának.

– Tizenöt éve történt. De ne értsen félre, nincs semmi bajom az erotikával, a koncerthez is nagyon szexi ruhát választottam, mert operettdalokhoz jobban illik a mélyen kivágott öltözet. Csak a lényeget nem szabad elfelejteni: nem azért énekelek, hogy magamat mutogassam, hanem mert szeretem a zenét.

Nehéz pálya. Láttam videón a Falstaffot a Metropolitanből, ahol az áriát lóháton énekelte.

– És a ló folyton kapkodta a fejét meg

Azt elhiszem.

– Én meg azt mondtam magamnak, hogy állj. Egy órája gyűröm magam, majd belehalok, úgy énekelek, és nem kapok mást, csak udvarias tapsokat. Erre jön egy amatőr, és szétverik miatta a házat. Akkor hát lehetőséget kell adni a közönségnek, bátorítani őket, hogy ne csak hallgassák a zenét, de aktívan foglalkozzanak vele. Azóta az összes szólólemezemet zongorakísérettel veszem föl. Lehet, hogy zenekarral látványosabb lenne az eredmény, de hány háztartásban van szimfonikus zenekar? Zongora még előfordul. Meg kell szerettetni az emberekkel az éneklést.

Miért?

– Hogy érdekelje őket. Amerikában a klasszikus zenei közönség tíz év alatt a felére esett vissza. Európában nem enynyire drámai, de egyértelmű a hanyatlás, öregszik a publikum. Japánban egyelőre még jó a helyzet, ott a fiatalok járnak koncertre.

Miért törődik vele? Ön már sínen van.

– Tanítok is. Jönnek a fiatalok, tehetségesek, lelkesek, szorgalmasak, és elszorul a szívem, amikor belegondolok, hogy milyen jövő vár rájuk. Velem eddig kilencven lemezt vettek föl. Velük vajon mennyit fognak?

Ha nem tanít és nem tanul, nem énekel és nem készül valamire, akkor mit csinál? Van élet a pódiumon kívül is?

– Persze. Londonban élek… nem jól mondom. A férjem Londonban él. Én hotelszobákban élek. Ha véget ér ez a turné, szabadságra megyünk. Tizennyolc hónap után először.

Mik a fontos dolgok az életben?

Miért érdemes mo

- mert új, jobb teljesítmé eszközhöz juthat
- mert minimum nettó 1 a vételárból**
- mert a Sulinet Expressz megvásárolhatja a terr
- és mert az ajándékok nem ért véget, hiszen további nyeremények

Haáxistrán

Felelős kiadó: Néray Katalin
Katalógusterv: Haász István
Fotók: Juhász Imre
Portréfotó: Pácser Attila
Angol fordítás: Gáthy Vera
Német fordítás: Szántó Tamás
A kiállítást szervezte: Trautmann Erzsébet
A katalógust szerkesztette és
a kiállítást rendezte: Orosz Péter

Renponsible Editor: Katalin Néray
Catalogue design by István Haász
Photos by Imre Juhász
Portrait photo by Attila Pácser
English translation by Vera Gáthy
German translation by Tamás Szántó
The exhibition was organized
by Erzsébet Trautmann
The catalogue was edited and the
exhibition mounted by Péter Orosz
ISBN: 963 – 7402 – 37 – 3

KOLONEL MTI NYOMDA – 88.1069

Haász István

Dorottya Utcai Kiállítóterem
Budapest, V., Dorottya utca 8.

1988. szeptember 9 – október 2.

Dóm (alkony), 1987-88. olaj, vászon 222,5 × 101 cm

Amit manapság kiállításokon látok, a száz év előtti szalonfestészet reinkarnációja többnyire, precízen megfestett, Vénusznak keresztelt, pornóképet pótló akt helyett, formában, színben kényelmesen tisztátalan „leképzését" a neurózisnak, amely legtöbbször még csak nem is személyes, hanem kortünet csupán. Azért avantgardnak hívják, holott polgári tucattermék; a valódi avantgard vagy a fölébe emelkedő, egyetemesebb modern öröksége viszont konzervatívnak, divatja múltnak tetszik, innen nézve, főleg pedig a pillanatnyitól megüdvözült ideológusok szemében.
Az Artnews hírül adta, újra festenek absztrakt képet Amerikában. Suttogva, óvatosan, mint rémült keresztény Diocletianus korában, hogy mégsem sikerült minden Krisztus hívőt kiirtani. Félek, új piaci trükkre készül a műkereskedelem, óvatosabb vagyok már, semhogy azt reméljem, nemcsak néhány kivételesben támadt fel a kísérletezés, a kockáztatás, a magam és magunk feletti ítélkezés szelleme. Bár ez is lehetséges, hiszen Malevics, Mondrian, Rothko, Ad Rheinhart után is rejt magában bőven lehetőséget az elemi formák konstruktív elemzése, kapcsolatainak kutatása. Az ő művük szakadékot támasztott, törést teremtett, a művészettörténet elképzelte gyermeteg folyamatosságban; az átlagnak ez ellen természetesen védekeznie kell: azért minősítették kísérletnek, hogy eltávolítsák művészetüket azoktól az egzisztenciális gondoktól, amelyek az emberi létet nyomorítják. Még inkább, mert előre jelezte, talán nincs is olyan távol az idő, amikor a zavaros kitisztul, a ködös világossá lesz, a kétes trükkön, üzletszagú ötleten győz a gondolat. Amikor a festmény megint a festészet önképe lesz, s nem művészeti árucikk csupán, a bő profit lehetősége. Zűrzavaros érzelmek helyett visszakapja jogát az értelem, s a József Attila-i értelmen túli, és olyan képek születnek, amelyek emberi nyelven tudnak szólni hozzánk, tehát felesleges „megideológizálni" őket Bonito Oliva mester és inasai propagandaszövegeivel.
Haász István festményei egyszerűen és racionálisan elemezhetők, azaz, nem szorulnak esztétikai halandzsák igazolására, bár lényegükbe, forma és szín, sötét és világos sugallatszerű, ha úgy tetszik, látomásos, csak a képzeletben visszatükröződő egységébe aligha bökhető bele a boncolókés. Nemcsak állítanak, kérdeznek is, kérdéseikre hasonló józansággal válaszolhatunk, ha még nem felejtettük el a nyolcvanas évek tucatművészetének hatására az érzelmeket kifejezni, a gondolatot nevén nevezni képes szavakat. A néző logikus párbeszédre kényszerül, mert ép, értelmes rendbe állított formák, formakapcsolatok, színek, színharmóniák várnak feleletet, éppoly személyest, a teljes személyiségből fakadót, amilyen a kérdés is. Nem sokkolnak, irritálnak, heccelnek, hanem megkérdezik: ki vagy? Akkor érted meg a kérdést, s tudsz válaszolni, ha valóban vagy valaki.
Ezek a kiegyensúlyozott, a sugallatot az ésszerűvel ellenőrző, harmónikus festmények olyan embert mutatnak be, aki önmagát éppúgy megteremtette, mint a művészetét. Kemény küzdelmek, nem könnyű sors panasztalan vállalása árán, hűen a segítő emberi és művészeti példákhoz; ezek csak azt támogatják természetesen, aki a keserves tanulságok emelt fejjel fogadásától nem riad vissza. Egyszerű, tiszta, őszinte ember ismerszik meg a képekből, aki képes az alázatra, de alkalmazkodni, handabandázni nem hajlandó.
Hosszú éveken át figyeltem munkáját. Láttam, hogy készülődik rajzaiban a festő, ám azt is, keserű pillanataiban hogyan fojtogatja, mert inkább megölte volna magában, mintsem a divatosra, az elfogadottra, a keresettre hasonlítson, saját sorsa, személyisége helyett. Mikor megnézhettem kiállítására szánt anyagát, a műteremben ott üldögélt Hencze Tamás barátunk is. Elég volt rápillantanom, hogy tudjam, örömteljes pillanat részesének érzi magát ő is. Olyan festőt ismertünk meg Haász Istvánban, aki nélkül modern, mai magyar festészetről többé nem eshet szó.

Sík Csaba

Whatever I can see in exhibitions nowadays is mostly the reincarnation of the salon painting of a hundred years ago, precisely painted nudes called Venus, substituting pornographic pictures, the 'pictorical representation' of neurosis in a comfortably polluted way both in form and colour, which is mostly not even a personal one, only a symptom of the age. Yet it is called avant-garde, though it is only a bourgeois mass product, whereas real avant-garde, or the heritage of the more universal modern, raising above it, appears to be conservative and outdated, looking from here, and particularly in the eyes of the ideologists blessed by the momentary.

The Artnews has reported on new abstract painting in America. It is done in whispers, carefully, just as the frightened Christians behaved in the age of Diocletian as not all the followers of Christ were exterminated. I am afraid this is yet a new trick of art dealers, I am more cautious than hoping for an awakening of experimentation and the taking of risks in more than a few exceptional persons, of the spirit of judgement over myself and ourselves. Even though this is possible, as wide opportunities have been left for the quest for their connections after Malevich, Mondrian, Rothko, and Ad Rheinhardt. Their work has produced an abyss, a break in the infantile continuity imagined by art history; naturally the average has to defend himself against it: this is why they have qualified it an experiment so as to remove their art from those existential problems which cripple human life. More so, as it indicates in advance that perhaps the time is not so far away, when the confusion clears up, and the dubious tricks and business-smelling ideas will be overcome by thoughts. When the painted picture will be again a self-reflection of painting and not merely an artistic commodity and an opportunity for ample profit. Intelligence and whatever is beyond it in the sense of the poet Attila József will regain its right against confused emotions, and such paintings will be born which can speak to us in a human language and the propaganda texts of master Bonito Oliva and his apprentices becomes unnecessary as a 'ideology'.

István Haász' paintings can be simply and rationally analysed, they do not require justification by artistic bla-bla, though the scapel can hardly be thrust into their essence, into the impulsive unity of form and colour, of dark and light, perhaps a visionary one,reflected only in imagination. They do not only state, but ask as well, one may answer to their questions with similar sobriety, provided we have not forgotten the words expressing emotions and indicating thoughts properly under the effect of the shoddy art of the eighties. The spectator is forced into a logical dialogue because whole forms put into a meaningful order, relationships of forms, colours and harmonies of colours are waiting for answer, just as personal, coming from the total personality, as the question is. They do not shock, irritate and tease, they simply ask: who are you? And you can understand the question and you can answer only if you are really somebody.

These balanced, harmonius paintings, present such a man who has created himself just as much as his art, at the cost of bitter struggles, of undertaking a hard density without complaint. Who do not shrink, who bravely accepts the painful consequences. The pictures present a simple, pure and sincere man who is capable of humility but he reject adjustment and bragging.

I have been watching his work for many years. I have seen how the painter was in the making in his drawings, but I have also seen how he was strangling it in his bitter moments, because he would have rather killed it in himself than let it resemble the fashionable, the accepted and the much sought after instead of his own destiny and personality. When I had the opportunity to see his material meant for the exhibition, our friend Tamás Hencze was also in the studio. It was sufficient just to have a glance at him to know that he also shared the happy moment. We have come to know such a painter in István Haász, without whom one cannot speak about modern, current Hungarian painting anymore.

Csaba Sík

Was ich heutzutage in Ausstellungen sehe, ist meistens die Reinkarnation der Salonmalerei des 19.Jh., in einer präzis gemalten Form, Venus genannt, statt eines Aktes, der ein Pornobild ersetzt; es ist eine – was die Farben anbelangt – eine bequem unsaubere „Abbildung" der Neurose, die in den meisten Fällen nicht einmal persönlich, sondern lediglich ein Symptom der Zeit ist. Avantgarde genannt, selbstverständlich, obgleich es sich um eine bürgerliche Dutzendware handelt; hingegen scheint – von hier aus betrachtet – die wirkliche Avantgarde, oder das Erbe der über sie wachsenden und universaler anmutenden Moderne konservativ zu sein, und das vor allem in der Augen der Ideologen, die sich am Momentanen berauschen lassen.
Laut Artnews male man wiederum abstrakte Bilder in Amerika. Die Nachricht war in einem flüsternden, ja fast erschrockenen Ton gehalten, als ob ein Christ zur Zeit Diocletianus' konstatiert hätte, dass doch nicht alle Christen ausgerottet werden konnten. Ich befürchte, der Kunsthandel bereitet sich auf einen neuen Markttrick vor, nun bin ich viel vorsichtiger geworden, um zu hoffen, dass nicht nur in einigen Ausnahmefällen Experimentier, – und Risikolust, der Geist des Urteilens über sich selbst und über andere wach geworden sei. Obgleich auch das möglich sein kann, zumal auch nach Malewitsch, Mondrian, Rothko und Ad Rheinhardt die konstruktive Analyse und die Erforschung der Beziehungen elementarer Formen weiterhin reiche Möglichkeiten in sich bergen. Auf Grund der Werke dieser Künstler entstand ein Abgrung, der zum Bruch in der von der Kunstgeschichte etwas kindisch vorgestellten Kontinuität führte; selbstverständlich muss der Durchschnitt der Künstler dagegen ankämpfen und sich wehren: diese Künstler bezeichneten die Kunst der Avantgarde als Experiment, um sie von den existentiellen Sorgen zu entfernen, von denen die Misere des menschlichen Daseins herrührt. Noch mehr aber, weil diese Kunst ankündigte, es werde vielleicht gar nicht so lange mehr dauern und das Trübe wird wieden klar, das Nebulöse hell sein und es werde der Gedanke den dubiösen Trick, die nach Geschäft riechende Idee besiegen. Es werde eine Zeit kommen, in der das Gemälde wiederum das Selbst-Bildnis der Malerei und keine Kunst-Ware mehr sein werde, keine Möglichkeit eines reichen Profits. Nach der Verwirrung der Gefühle werde der Sinn wiederum in sein Recht eingesetzt, der Sinn, der über den Verstand hinaus transzendiert, und es würden Bilder entstehen, die uns in einer menschlichen Sprache ansprechen, mithin erübrige es sich, sie mit den Propagandatexten von Meister Bonito Oliva und seiner Lehrlinge zu „idologisieren".

Die Gemälde von István Haász sind einfach und rational zu analysieren, sie müssen nicht als Beweis eines ästhetischen Wirrwarrs herhalten. Ihr Wesen, ist die Einheit von Form und Farbe, Hell und Dunkel. Diese visionär – imaginative Einheit erträgt ja kaum ein Seziermesser. Sie behaupten nicht nur, sordern sie fragen zugleich, und ihre Fragen können wir mit Nüchternheit beantworten, haben wir unter dem Einfluss der Kunst der achtziger Jahre noch nicht verlernt, unsere Gefühle auszudrücken, und erinnern wir uns noch an die Worte, mit welchen wir imstande sind, einen Gedanken zu formulieren. Der Zuschauer ist zu einem logischen Zwiegespräch gezwungen, denn Formen, Formverbindungen, Farben und Farbenharmonien in sinnvoller Ordnung verlangen von ihm eine Antwort, die genauso persönlich zu sein hat, wie auch die Frage das Persönlichste ausdrückt. Sie schockieren nicht, sie irritieren nicht, sie hetzen nicht, sondern sie fragen: Wer bist du? Du verstehst die Frage und kannst sie beantworten, wenn du tatsächlich jemand bist.
Diese ausgeglichenen, die Inspiration durch die Vernunft kontrollierenden, harmonischen Gemälde stellen einen Menschen vor, der sowohl sich selbst, als auch seine Kunst erschuf. Durch harte Kämpfe, durch das klaglose Tragen eines nicht gerade leichten Schicksals, den helfenden und fördernden menschlichen und künstlerischen Vorbildern getreu, – diese unterstützen freilich nur jenen, der davor nicht zurückschreckt, qualvolle Lehren mit gehobenem Haupt hinzunehmen. Die Bilder sprechen von einem reinen Menschen, der aber ausserstande ist, sich anzupassen, geschweige denn danebenzureden.
Lange Jahre beobachtete und verfolgte ich seine Arbeit. Ich sah, wie sich in seinen Zeichnungen der Maler vorbereitet, ich sah aber auch, wie ihm sein Schicksal zu schaffen machte, denn er stand zu seiner Persönlichkeit und lehnte strikt jedwede Mode, jeden Kompromiss, alles Gängige und Gesuchte ab. Als ich seine Werke durchsah, die er für die Ausstellung bestimmt hat, hielt sich im Atelier auch unser Freund Tamás Hencze. Es gegügte mir ein Blick, um feststellen zu können, dass auch er an dem freudenvollen Augenblick beteiligt war. Wir lernten in István Haász einen Maler kennen, ohne den von einer modernen, zeitgenössischen ungarischen Malerei nicht mehr gesprochen werden kann.

Csaba Sík

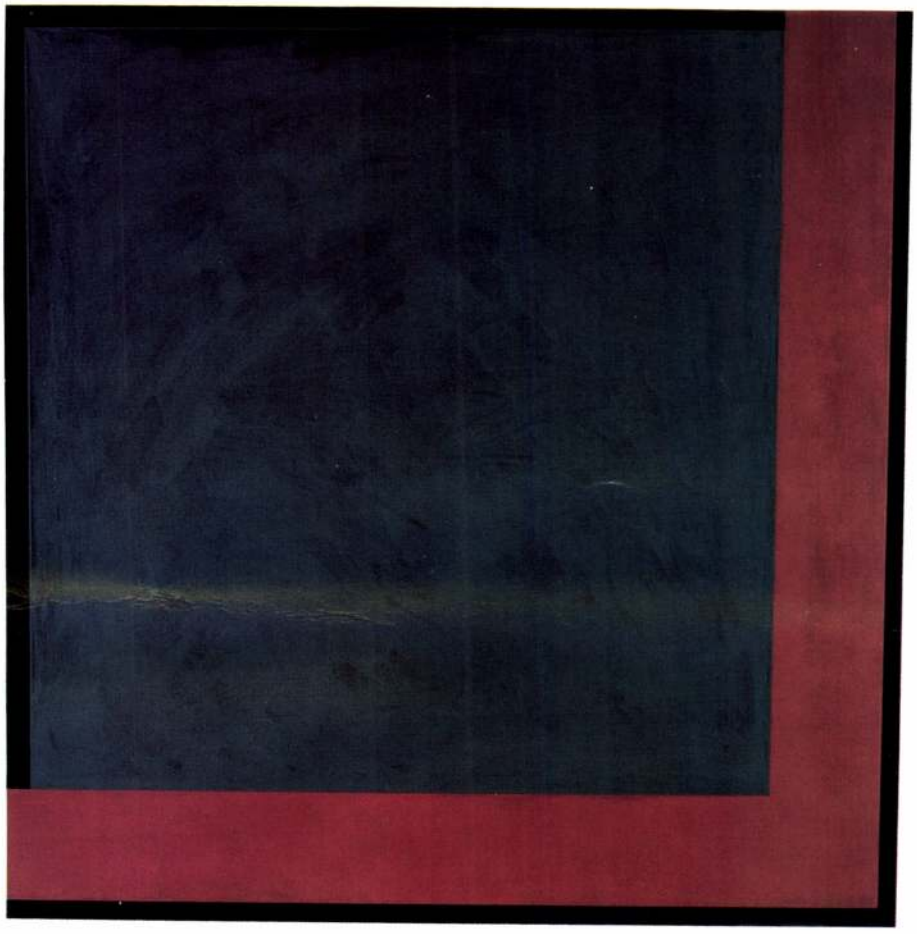

Változó tér, 1988. akril, vászon 100 × 100 cm

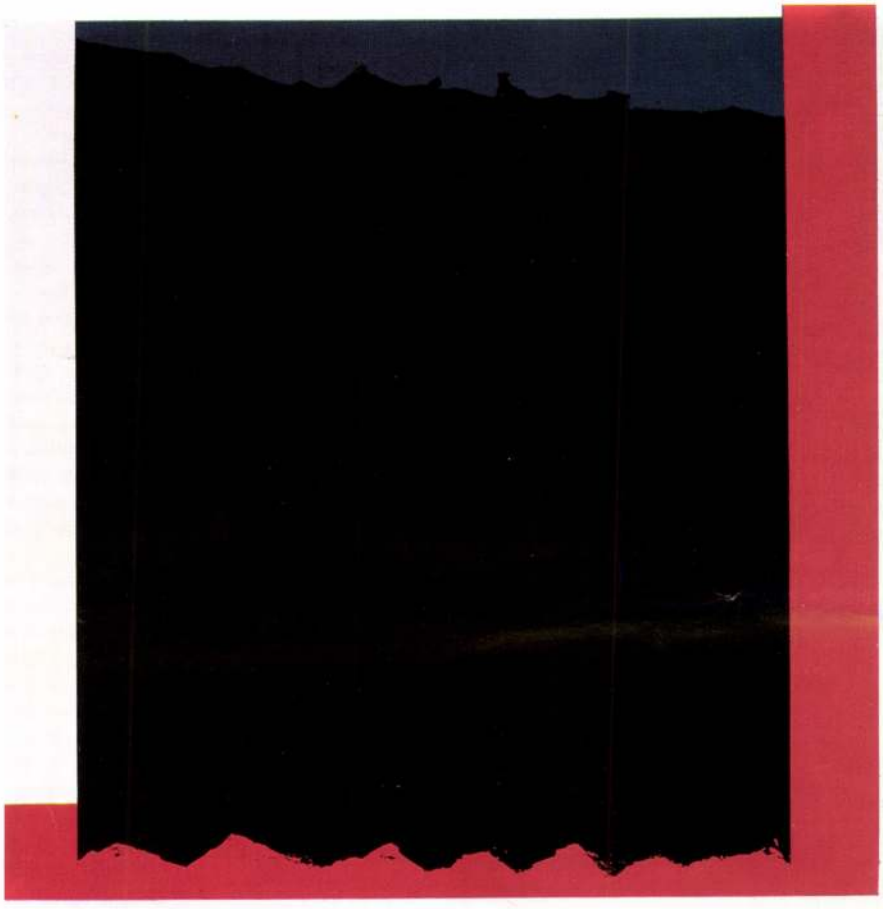

Mozgás sorozat I., 1988. akril, vászon 30 × 30 cm

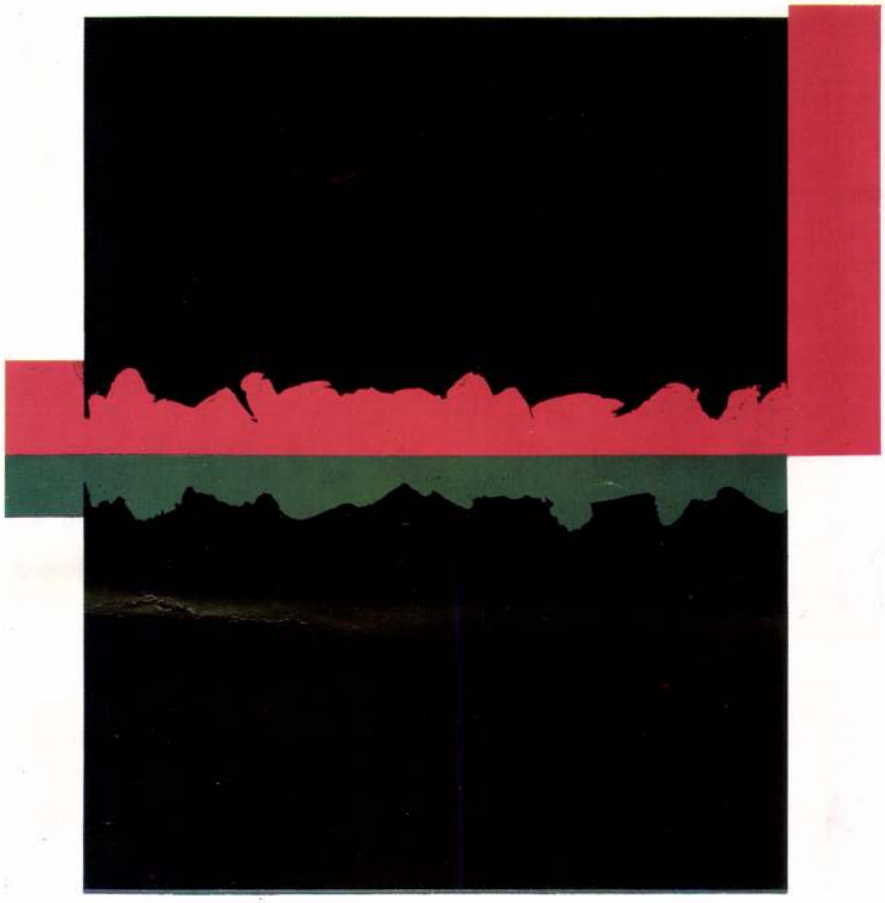

Mozgás sorozat II., 1988. akril, vászon 30 × 30 cm

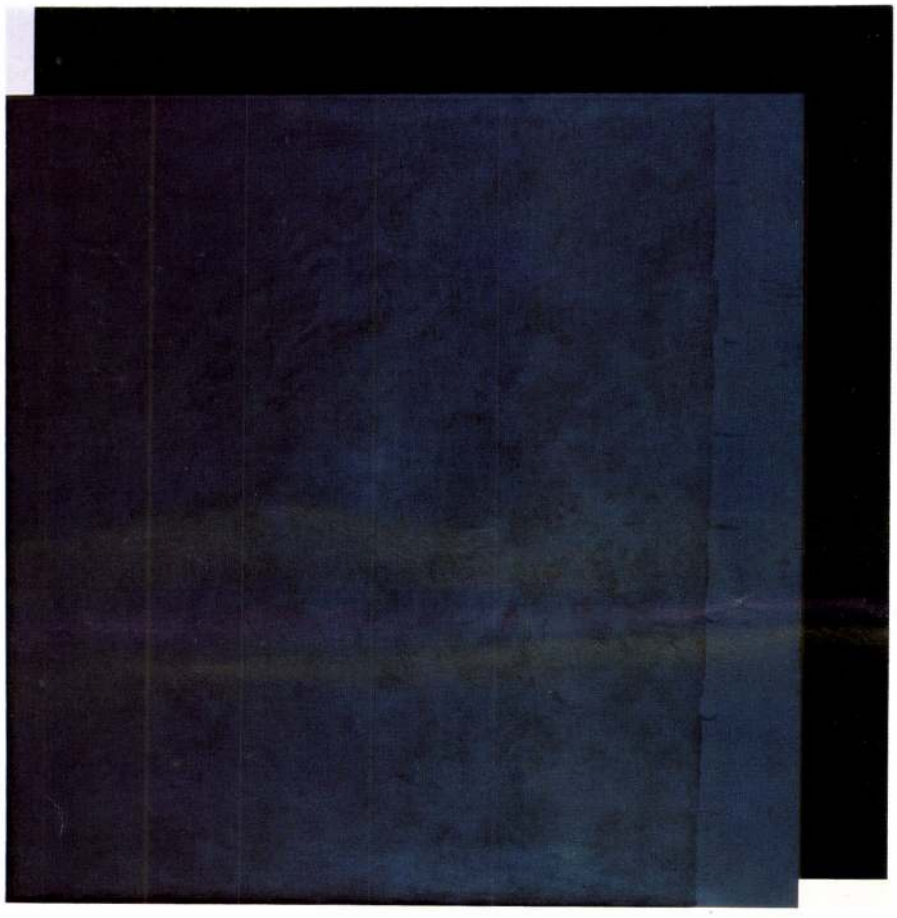

Változás, 1988. akril, vászon 120 × 120 cm

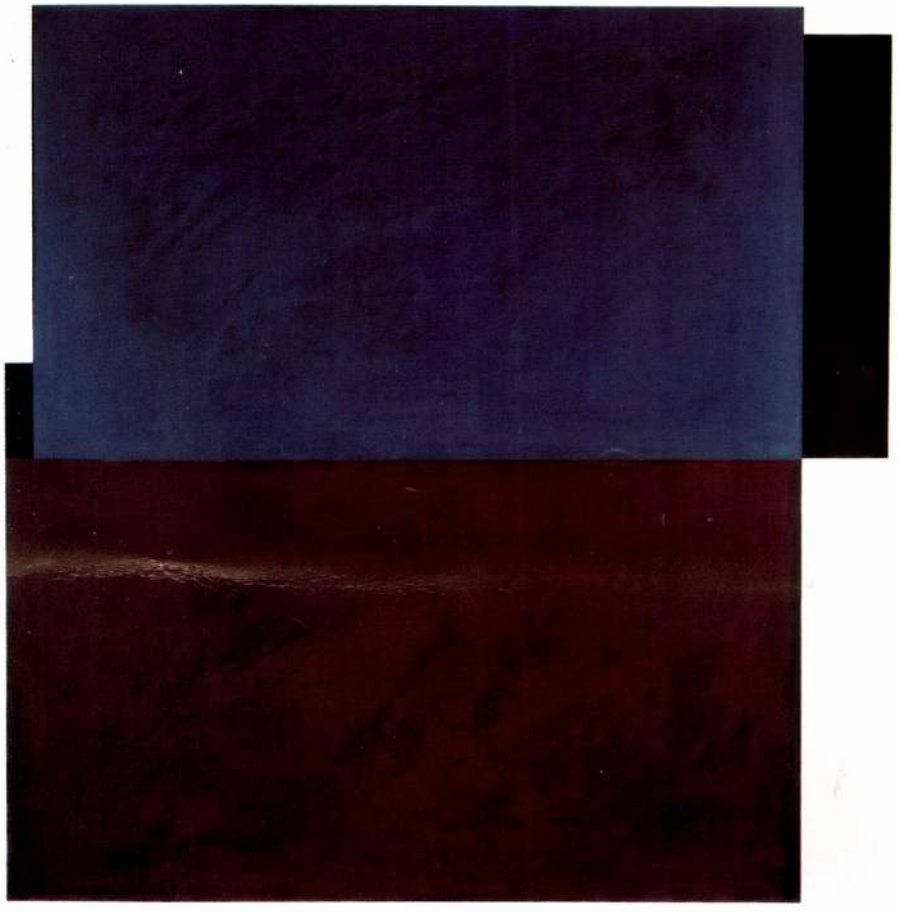

Alakulás, 1988. akril, vászon 120 × 120 cm

Dóm (dél), 1987-88. olaj, vászon 222,5 × 101 cm

Dóm (éjfél), 1987-88. olaj, vászon 222,5 × 101 cm

Haász István

Budapest, Balzac u. 35. H–1136
Telefon: 403-211

1946. február 3-án született Göncön.
A középiskolai években kezdett komolyan érdeklődni a képzőművészet iránt.
1968-ban rajztanári diplomát szerzett az Egri Tanárképző Főiskolán.
1968-tól 1984-ig rajzot és művészettörténetet tanított, s közben 1975–1979 között tanulmányokat folytatott a Magyar Képzőművészeti Főiskolán.

Was born on February 3, 1946 at Gönc.
He began to be seriously interested in fine arts during his secondary school years.
He obtained his drawing-master's diploma at the Teacher Training College of Eger in 1968.
He taught drawing and art history between 1968 and 1984, meanwhile he studied at the Hungarian College of Fine Arts from 1975 till 1979.

Geboren am 3. Február 1946 in Gönc.
In den Mittelschuljahren wachsendes Interesse für die bildenden Künste.
1968 Erwerb eines Zeichenlehrerdiploms an der Lehrerhochschule in Eger.
Von 1968 bis 1984 Unterricht des Zeichnens und der Kunstgeschichte, dazwischen
Von 1975 bis 1979 Studium an der Hochschule für Bildende Künste in Budapest.

Egyéni kiállítások
1970 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1973 E-Galéria, Budapest
1974 Egyetemi Színpad, Budapest
1975 Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest
1976 Pollack Mihály Műszaki Főiskola, Pécs
(Joláthy Attilával)
1978 Galerie EP, Berlin, DDR
(Gulyás Gyulával)
1979 Fészek Művészklub, Budapest
Bástya Galéria, Budapest
1980 Lakótelepi Galéria, Szentendre
1982 Helikon Galéria, Budapest
1988 Dorottya Utcai Kiállítóterem, Budapest

Csoportos kiállítások
1971 No. 1. Állatkert, Budapest
Kápolnatárlat, Balatonboglár
1973 Copernicus, Műszaki Egyetem, Budapest
Kápolnatárlat, Balatonboglár
1975 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
Osetnica Nemzetközi Művésztelep, Lengyelország
CAYC, Buenos Aires
1976 Színes sokszorosítás, Józsefvárosi Kiállítóterem, Budapest
A–HUM Galeria, Gifu, Japán
Tér-Jel-Forma, Vegyipari Egyetem, Veszprém
Poszter-vásár, Józsefvárosi Kiállítóterem, Budapest
1978 Savremena Madarska Grafika, Novi-Sad
Museé Jurassien des Beaux-Arts, Mautier, Svájc
Multipli, Józsefvárosi Kiállítóterem, Budapest
1979 IMMT, Műszaki Egyetem, Budapest
1980 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
Képeslap, Józsefvárosi Kiállítóterem, Budapest
1981 Posta-Művészet, Újpesti Mini Galéria, Budapest
XI. Országos Grafikai Biennále, Miskolc
1982 Könyv-Művész, Újpesti Mini Galéria,Budapest
Művészbélyeg, Fészek Művészklub, Budapest
Országos Képzőművészeti Kiállítás, Műcsarnok, Budapest
1983 Cabo Frio International Print Biennial, Brazília
15th International Biennial of Graphic Art, Ljubljana
6th International Drawing Biennial, Cleveland, Middlesbough, Nagy-Britannia
XII. Országos Grafikai Biennále, Miskolc
1984 Országos Képzőművészeti Kiállítás, Műcsarnok, Budapest
II. Országos Rajzbiennálé, Salgótarján
1985 XIII. Országos Grafikai Biennále, Miskolc
1986 Ninth British International Print Biennale, Bradford
Victoria and Albert Museum, London
Okuninka Nemzetközi Művésztelep, Lengyelország
1987 50 × 70, Fészek Galéria, Budapest
Galerie Rekwizytornia, Wroclaw
XIV. Országos Grafikai Biennále, Miskolc
Okuninka Nemzetközi Művésztelep, Lengyelország
Geometria i Lad, Galerie 72, Chelm, Lengyelország
1988 4th International Triennale of Drawing, Wroclaw
50 × 70, Fészek Galéria, Budapest

István Haász

One-man shows

1970 Young Artists' Club, Budapest
1973 E-Gallery, Budapest
1974 University Stage, Budapest
1975 Cellar Gallery of Ferencváros, Budapest
1976 Pollack Mihály Technical College, Pécs
(with Attila Joláthy)
1978 Galerie EP, Berlin, GDR
(with Gyula Gulyás)
1979 Fészek Artists' Club, Budapest
Bástya Gallery, Budapest
1980 Housing Estate Gallery, Szentendre
1982 Helikon Gallery, Budapest
1988 Dorottya Street Gallery, Budapest

Collective exhibitions

1971 No. 1. Zoo, Budapest
Chapel Exhibition, Balatonboglár
1973 Copernicus, Technical University, Budapest
Chapel Exhibition, Balatonboglár
1975 Vajda Lajos Studio, Szentendre
Osetnica International Artists' Settlement, Poland
CAYC, Buenos Aires
1976 Colour multiplication, Gallery Józsefváros, Budapest
A–HUM Gallery, Gifu, Japan
Space-Sing-Form, University of Chemical Industry, Veszprém
Poster-fair, Gallery Józsefváros, Budapest
1978 Savremena Madarska Grafika, Novi-Sad
Museé Jurassien des Beaux-Arts, Mautier, Switzerland
Multipli, Gallery Józsefváros, Budapest
1979 IMMT, Technical University, Budapest
1980 Vajda Lajos Studio, Szentendre
Postcard, Gallery Józsefváros, Budapest
1981 Postal Art, Mini Gallery of Újpest, Budapest
11th National Biennial of Graphic Art, Miskolc
1982 Book Artist, Mini Gallery Újpest, Budapest
Artistic Stamp, Gallery Fészek, Budapest
National Exhibition of Fine Arts, Palace of Exhibitions, Budapest
1983 Cabo Frio International Print Biennial, Brasil
15th International Biennial of Graphic Art, Ljubljana
6th International Drawing Biennial, Cleveland, Middlesbough, Great Britain
12th National Biennial of Graphic Art, Miskolc
1984 National Exhibition of Fine Arts, Palace of Exhibitions, Budapest
2nd National Drawing Biennial, Salgótarján
1985 13th National Biennial of Graphic Art, Miskolc
1986 9th British International Print Biennale, Bradford
Victoria and Albert Museum, London
Okuninka International Artists' Settlement, Poland
1987 50 × 70, Gallery Fészek, Budapest
Galerie Rekwizytornia, Wroclaw
14th National Biennial of Graphic Art, Miskolc
Okuninka International Artists' Settlement, Poland
Geometria i Lad, Galerie 72, Chelm, Poland
1988 4th International Triennale of Drawing, Wroclaw
50 × 70, Gallery Fészek, Budapest

Einzelausstellungen

1970 Klub der Jungen Künstler, Budapest
1973 E-Galerie, Budapest
1974 Universitätsbühne, Budapest
1975 Kellergalerie Ferencváros, Budapest
1976 Technische Hochschule Pollack Mihály, Pécs
(mit Attila Joláthy)
1978 Galerie EP, Berlin, DDR
(mit Gyula Gulyás)
1979 Künstlerklub Fészek, Budapest
Galerie Bástya, Budapest
1980 Wohnsiedlungsgalerie, Szentendre
1982 Helikon Galerie, Budapest
1988 Dorottyastrasse Galerie, Budapest

Gruppenausstellungen

1971 No. 1. Tiergarten, Budapest
Kapellenaustellung, Balatonboglár
1973 Copernicus, Technische Universität, Budapest
Kapellanaustellung, Balatonboglár
1975 Vajda Lajos Studio, Szentendre
Osetnica Internationale Künstlerkolonie, Polen
CAYC, Buenos Aires
1976 Farbige Vervielfältigung, Galerie Józsefváros, Budapest
A–HUM Galerie, Gifu, Japan
Raum-Zeichen-Form Universität für Chemieindustrie, Veszprém
Poster-Markt, Galerie Józsefváros, Budapest
1978 Savremena Madarska Grafika, Novi-Sad
Museé Jurassien des Beaux-Arts, Mautier, Schweiz
Multipli, Galerie Józsefváros, Budapest
1979 IMMT, Technische Universität, Budapest
1980 Vajda Lajos Studio, Szentendre
Ansichtskarte, Galerie Józsefváros, Budapest
1981 Post-Kunst, Minigalerie Újpest, Budapest
XI. Landesbiennale für Graphik, Miskolc
1982 Buch-Künstler, Minigalerie Újpest, Budapest
Landesausstellung für Bildende Künste, Kunsthalle, Budapest
1983 Cabo Frio International Print Biennial, Brasilien
15th International Biennial of Graphic Art, Ljubljana
XII. Landesbiennale für Graphik, Miskolc
6th International Drawing Biennial, Cleveland, Middlesbough, Grossbritannien
1984 Landesausstellung für Bildende Künste, Kunsthalle, Budapest
II. Landesbiennale für Zeichnung, Salgótarján
1985 XIII. Landesbiennale für Graphik, Miskolc
1986 Ninth British International Print Biennale, Bradford
Victoria and Albert Museum, London
Okuninka Internationale Künstlerkolonie, Polen
1987 50 × 70, Galerie Fészek, Budapest
Galerie Rekwizytornia, Wroclaw
XIV. Landesbiennale für Graphik, Miskolc
Okuninka Internationale Künstlerkolonie, Polen
Geometria i Lad, Galerie 72, Chelm, Polen
1988 4th International Triennale of Drawing, Wroclaw
50 × 70, Galerie Fészek, Budapest

Katalógus
Mozgás sorozat I., 1988.
akril, vászon 30 × 30cm
Mozgás sorozat II., 1988.
akril, vászon 30 × 30cm
Mozgás sorozat III., 1988.
akril, vászon 30 × 30cm
Mozgás sorozat IV., 1988.
akril, vászon 30 × 30cm
Változó tér, 1988.
akril, vászon 100 × 100cm
Változó hang, 1988.
akril, vászon 100 × 100cm
Alakulás, 1988.
akril, vászon 120 × 120cm
Változás, 1988.
akril, vászon 120 × 120cm
Dóm (hajnal), 1987-88.
olaj, vászon 222,5 × 101cm
Dóm (dél), 1987-88.
olaj, vászon 222,5 × 101cm
Dóm (alkony), 1987-88.
olaj, vászon 222,5 × 101cm
Dóm (éjfél), 1987-88.
olaj, vászon 222,5 × 101cm

Catalogue
Series of Movement I., 1988.
acrylic on canvas, 30 × 30cm
Series of Movement II., 1988.
acrylic on canvas, 30 × 30cm
Series of Movement III., 1988.
acrylic on canvas, 30 × 30cm
Series of Movement IV., 1988.
acrylic on canvas, 30 × 30cm
Changing Space, 1988.
acrylic on canvas, 100 × 100cm
Changing Voice, 1988.
acrylic on canvas, 100 × 100cm
Development, 1988.
acrylic on canvas, 120 × 120cm
Change, 1988.
acrylic on canvas, 120 × 120cm
Cathedral (Dawn), 1987-88.
oil on canvas, 222,5 × 101cm
Cathedral (Noon), 1987-88.
oil on canvas, 222,5 × 101cm
Cathedral (Twilight), 1987-88.
oil on canvas, 222,5 × 101cm
Cathedral (Midnight), 1987-88.
oil on canvas, 222,5 × 101cm

Werkverzeichnis
Bewegungsreihe I., 1988.
Akryl auf Leinwand 30 × 30cm
Bewegungsreihe II., 1988.
Akryl auf Leinwand 30 × 30cm
Bewegungsreihe III., 1988.
Akryl auf Leinwand 30 × 30cm
Bewegungsreihe IV., 1988.
Akryl auf Leinwand 30 × 30cm
Veränderliche Raum, 1988.
Akryl auf Leinwand 100 × 100cm
Veränderliche Ton, 1988.
Akryl auf Leinwand 100 × 100cm
Formung, 1988.
Akryl auf Leinwand 120 × 120cm
Veränderung, 1988.
Akryl auf Leinwand 120 × 120cm
Dom (morgendämmerung), 1987-88.
Öl auf Leinwand 222,5 × 101cm
Dom (mittag), 1987-88.
Öl auf Leinwand 222,5 × 101cm
Dom (abenddämmerung), 1987-88.
Öl auf Leinwand 222,5 × 101cm
Dom (mitternacht), 1987-88.
Öl auf Leinwand 222,5 × 101cm

Művei közgyűjteményekben
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Modern Magyar Képtár, Pécs
Muzeum Sztuki Wspólczesnej,
Chelm, Lengyelország

Works in public collections
Hungarian National Gallery, Budapest
Modern Hungarian Gallery, Pécs
Muzeum Sztuki Wspólczesnej,
Chelm, Poland

Werke in öffentlichen Sammlungen
Ungarische Nationalgalerie, Budapest
Moderne Ungarische Galerie, Pécs
Muzeum Sztuki Wspólczesnej,
Chelm, Polen

BUDAPEST BANK RT.

Díj kifizetve Bp. 76.

A Műcsarnok meghívja Önt

Die Kunsthalle lädt Sie ein zur Eröffnung der Ausstellung von

HAÁSZ
ISTVÁN

FESTMÉNYEK – RAJZOK – OBJEKTEK 1994–1997

című kiállításának megnyitójára
1997. január 17-én, pénteken 17 órára az Ernst Múzeumba

Megnyitja: FRANK JÁNOS

ERNST MÚZEUM, 1065 Budapest, Nagymező utca 8.
Megtekinthető: 1997. február 16-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

A kiállításra katalógus készült Sík Csaba bevezetőjével

A megnyitót a Törley támogatja

GEMÄLDE – ZEICHNUNGEN – OBJEKTE 1994–1997

am Freitag, dem 17. Januar 1997 um 17 Uhr
im Ernst Museum

Einführung: JÁNOS FRANK

ERNST MUSEUM, 1065 Budapest, Nagymező utca 8.
Öffnungszeit: 18. Januar – 16. Februar 1997, außer Montags täglich von 10.00 bis 18.00

Zur Ausstellung wird ein Katalog erscheinen mit einem Vorwort von Csaba Sík

Die Eröffnung wird von Törley unterstützt

Uj Müvészet Szerkesztöség

SINKOVITS PÉTER föszerkesztö úr

Budapest
Báthori utca 10.
1 0 5 4

Objekt / Stanza XIII., 1996 • Fotó: Sulyok Miklós

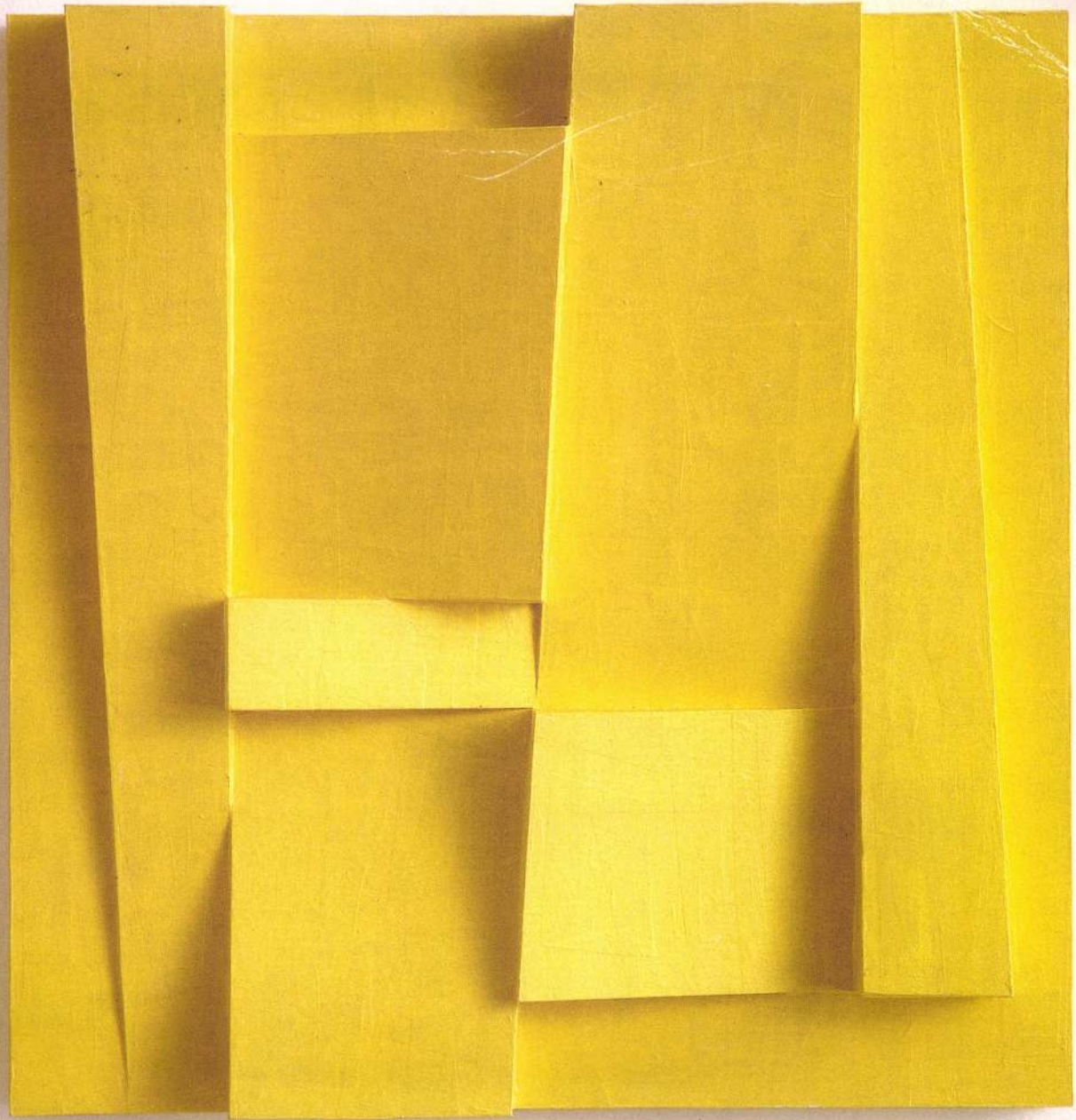

Koszos szállodák, kontárok, konzumnők

Továbbra is az építési vállalkozásokkal, a vendéglátósokkal és az utazási irodákkal van a legtöbb baj – derül ki a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara (BKIK) etikai bizottságának jelentéséből. Az építőiparban változatlanul sok a kontár, a bárok egy része még mindig szívesen alkalmaz konzumnőket, az utazási irodák között pedig ugyancsak bőven van olyan, amelyik szép, napfényes szállodai szobát ígér, míg végül egy nyomorúságos cellában helyezi el kuncsaftjait.

Nem csökkent, de nem is emelkedett a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara (BKIK) etikai bizottságához befutott panaszok száma – tudatta lapunkkal a bizottság. A bejelentők legtöbbje az építőipari vállalkozásokra, a vendéglátó cégekre és az utazási irodákra panaszkodik.

Az építő, illetve a szereléssel foglalkozó cégek leggyakoribb mulasztása, hogy munkájukat nem dokumentálják megfelelően. Sokszor nincs írott árajánlatuk, építési naplójuk, átadás-átvételi jegyzőkönyvük. Ez rengeteg vitát gerjeszthet, hiszen az építkezés befejeztével nem lehet eldönteni, benne volt-e az eredeti árajánlatban az összes elvégzett feladat, vagy például az, hogy jelezte-e az átvételkor a megrendelő minőségi kifogásait. Mindemellett

Mennyiségi robbanás előtt a lakáspiac

A vállalkozók Buda után felfedezték a külső kerületeket is

Háromszorosára nőtt a vállalkozók által épített lakások száma egy év leforgása alatt Budapesten. A szakértők a piac további dinamikus bővülésére számítanak, az új otthonok négyzetméterára jelenleg 180 ezer és 500 ezer forint között mozog.

Az év első felében Budapesten átadott 1205 új lakás negyven százalékát gazdálkodószervezetek építették, háromszor annyit, mint egy éve. Az eredmény azért is figyelemre méltó, mert országosan a részesedésük csak tizenöt százalékot tesz ki a statisztikai adatok szerint. Az építőipari cégek pozíciószerzése folyamatosan javult a fővárosi lakáspiacon az elmúlt időszakban: négy éve csak 17 százalékot tett ki, tavaly viszont már elérte a harminc százalékot.

A piac elemzői szerint a vállalkozói kedv élénkülésének több oka is van. A kedvező makrogazdasági folyamatok, az infláció csökkenése, az állami szerepvállalás növekedése a hitelezésben, a reáljövedelmek emelkedése egyaránt szerepet játszik abban, hogy egyre kevésbé kockázatos a gazdasági szervezetek számára a lakásberuházás. A magánerős építkezéseknek mindig is az volt a fő előnyük, hogy többnyire számla nélkül vásárolják az építőanyagot,

Óbudai modern oltárok

Haász István fa és filmkarton anyagú absztrakt reliefjei a Kiscelli Múzeumban

Az óbudai Kiscelli Múzeum klasszikus terében absztrakt reliefeket világítanak meg a spotlámpák. Aki e falak közt sétál, két világ találkozásának tanúja lehet. Haász István festőművész tárlata október 1-jéig látogatható.

A tér múltja: szerzetesek léptei, tömjénillat és zsolozsmahang, oltáriszentség, napi miseáldozat. A tér jelene: *Haász István* absztrakt reliefjei a díszeiktől javarészt megfosztott boltívek alatt. Hasábok, kockák, szögletek és felületek; az őket megvilágító spotlámpafényben mintha árnyjátékot mutatnának be az alakzatok.

A trinitáriusoké volt az épület egykor, kolostoruk 1760-ban fölszentelt temploma; előtte a Zichyek építettek ide kápolnát. A második világháborúban bombatalálat érte a templomot. Akkor pusztultak el a díszítmények, az eredeti tetőszerkezet, s a háború utáni évtizedekben a romlás folytatódott. De használjanak bár egy templomot akár katonai laktanyának, mint a Kiscelli utcaival tették, az épület ellenáll a pusztításnak. A falaival, a boltíveivel, a megmaradt díszeivel, a tér homályával – az egész múltjával. Azzal a kultúrával, amelynek a hírnöke.

Haász István fa- és filmkarton reliefjei ugyanennek a kultúrának másik időpontjában keletkeztek. Egyszerre eredményei a konstruktivista szerkesztésnek és a festői látásmódnak; témájuk maga a forma (a hasáb, a kocka, a négyszög, a háromszög, a vonal), amint a térben és a síkban egyaránt megjelenik. A színvilág a formákhoz hasonlóan egyszerű: fehér és sárga; a templomhomályban az előbbi szigorúbban, az utóbbi melegebben dereng. Ha közelebb megyünk, a betűtömeget is látjuk a festék alatt: színezés előtt újságpapírfecnikkel borította be a művész a felületeket. „Leragasztottam mindenkit, akire haragszom" – nevet Haász István. Íme a megszelídített tömegkultúra.

És a hely szelleme által megszentelt világi művészet. Haász István munkái a klasszikus templomtérben: modern oltárok.

Rados Virág

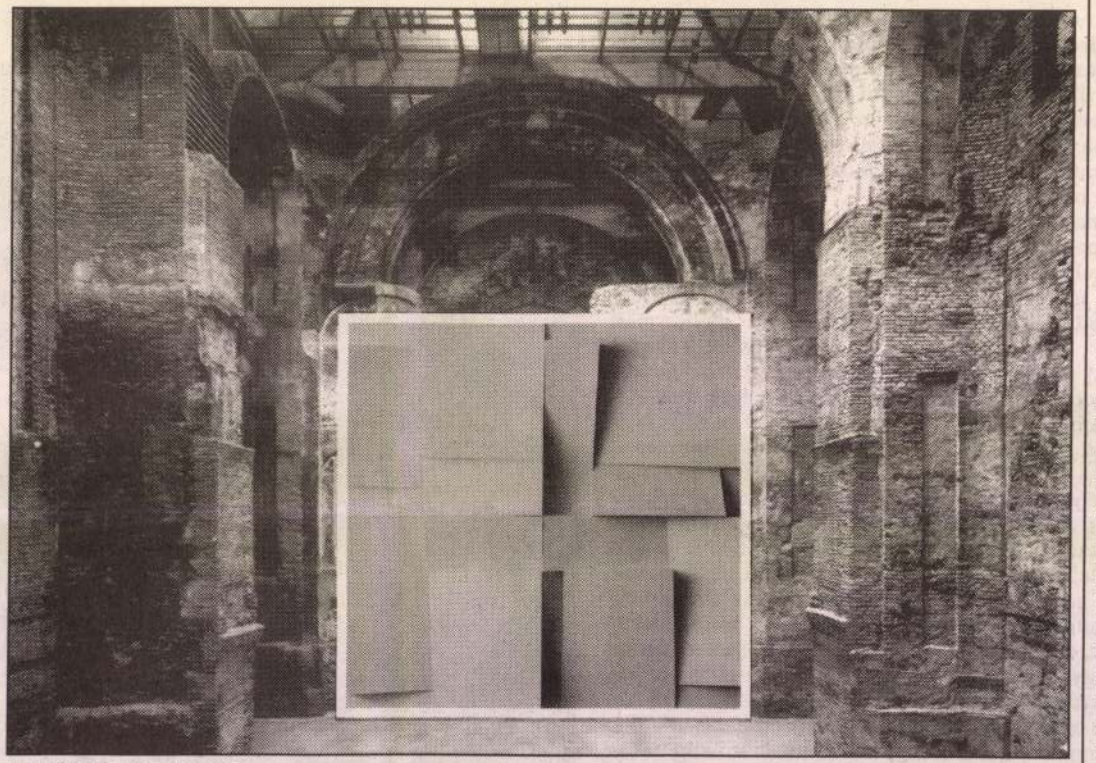

A kiállítás meghívója

Diákfilmesek találkozója

A Budavári Önkormányzat Művelődési Házában befejeződött a hetedik országos diákfilmszemle. A rendezvényt a *Népszabadság* is támogatta. Mintegy száz alkotást vetítettek le.

A díjkiosztó *Szőke András* Helyfoglalás című filmjének vetítésével kezdődött. *Lágler Péter* kultúrantropológus és a dramaturg *Silló Sándor* csaknem fél óra alatt huszonnégy díjat osztott ki a fiatal filmesek között. Többen nyertek részvételi lehetőséget a jövő évi mediawave táborba, mások – egy bizonyos összegért – vágási időt kaptak egy stúdióban, megint mások színházbérlettel mehettek haza. A Népszabadság egyik különdíjasa, *Bíró Csilla* a 3 kiáltás című film legjobb forgatókönyvért kapott ajándékcsomagot. *Merza Ábel* Az osztályom című alkotásért vihette haza lapunk különdíját. A versenyben tíz művet jutalmaztak fődíjjal. Az első helyezett, a tizennégy éves *Antoni Péter* százezer forintot kapott, amelyet ugyancsak lapunk ajánlott fel. Péter ezt az összeget két filmért, a Küzdelem és a Táncfilm című alkotásokért vehette át.

Buliczka Tünde

Haász István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1970 MAJ
1021

Haász István metszete

egyenlőség az alaptétele. S ha így lenne, akkor Szántó Piroskában az impresszionizmus egy különös, kései képviselőjét kellene látnunk. A személyes érzelmek és indulatok följegyzőjét, aki lírai mondanivalóit a költészet időbeliségével, s a modern festészet kalligrafikus írásjegyeivel rögzíti. És akinek följegyzései — mint minden impresszió — kitérnek a normatív elemzés elől, elsuhannak, eltűnnek a nyári égbolton.

Budapest

1971 NOV 13

Haász István

1021

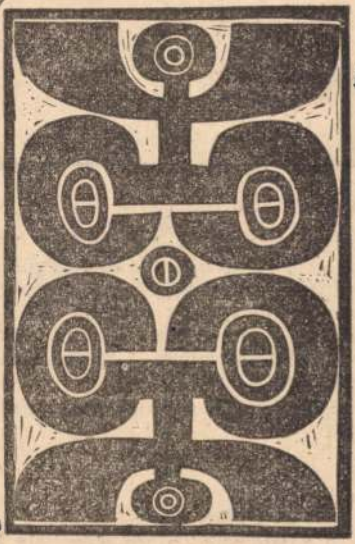

Haász István metszete

ÉLET ÉS IRODALOM

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZERZŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-048, 337-748, 340-776

dolgos kezűek, a renyheség volt mindig a legnagyobb ellenségük, a lelküket kitennék, ahogy a párttitkár mondja. Csak mintha kihalófélben lenne a fálu. Sok az öreg, a magatehetetlen. Fiatalabbféle csak mutatóban akad.

Most is csak a Nap mutatja magát.

4.

Kis udvar.

A madárnak nincs elég hely leszállni. A kerítés mellett végig juharfák ültetve és magas jegenyék. A párologtatástól füstölős végűek a gallyak. A röfögős ól előtt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Haász István

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1971 SEP — 8

1021

Haász István: Dísznövény

végzettségű tanárok béremelésének megyei átlaga 338 forinttól (Borsod) 492 forintig (Tolna), vagyis 15,0 százaléktól 21,1 százalékig terjed. A bérrendezés után a középiskolai tanárok bére több, mint 2800 forint Baranya, Győr, Tolna és Vas megyében, valamint Budapesten, Debrecenben és Miskolcon, de a 2650 forintot sem éri el Békés, Borsod és Hajdú megyében. (Ebben persze jelentős szerepet játszhat a különböző korösz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Haász István

1971 SEP 29

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Haász István metszete

MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

Haász István

1027

Haász István metszete

SAJTÓFIGYELŐ
1971 NOV 6

szete

1968 FEB

1021

Haász István fametszete.

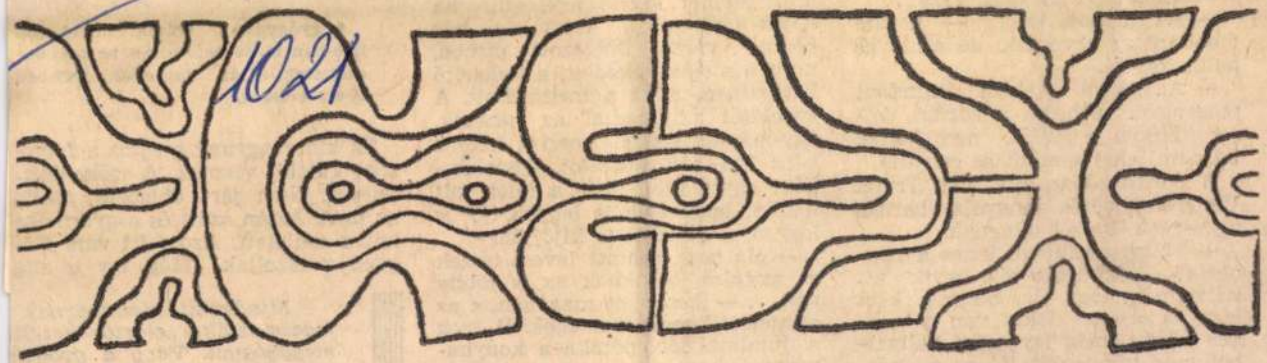

1021

Haász István: Motívum

7

Haász István

— Jaj de jó, megyek haza...

— Az a baj itt... — kezdte mondani az orvosnak, de senki se hallgatott rá.

— Anyukám nekem mindent megenged. Ülhetek a karfán, felfordíthatom a lakást, nem bánja. Itt nem lehet semmit se csinálni.

A dohányzóban ott van Trudi. Vörös haj, vörös pongyola, barnás ujjhegyek. Beszél világnak.

— Maga szerint mi lenne a megoldás? — kérdezte tőle egyik alkalommal, hogy a betegek közt járt, az orvos. Sokat van a betegek között, még így sem hallgathat meg mindenkit. Jó ez ellenőrzésre is. Mert egy-két nővér... Mindegy, örülnek, hogy egyáltalán kapnak munkaerőt. Szerencsére,

pusztán a tehetőtől is, hogy „városi" mesterember veszi elvált férfi is. A k készen várta. Dolg mint a megveszekede kátéeszben, mint a keresetét „hazaadta úgy kapott vissza ként 100—150 forir ként egyre azon tör főzzön, hogy elég is legyen, a pénzből is

— Ha csak ránto az asztalra, ötönkn van... — kesergett otthonról kapott cs a jutalmakból pó pénzt.

— Maris, ha mé dilizel, elválok — ura legutóbb, s hi

vés híján tenne.

SALTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-176
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 JUL 1 21

1021

Haász István: Motívum

1971. JÚLIUS 17.

Sokszor csak szó marad[illegible] „korszerű műveltség"-ről. A korszerűség óhajtói nem többletet kívánnak, hanem valami helyett valami mást, amit modern világképnek neveznek. Ebben persze nincs semmi új. Mindig is kelléke volt a műveltségnek az akkori modern világkép, bizonyosfajta laikus-tájékozottság a tudományok pillanatnyi állásáról. De még a szakember, a firenzei Dóm kupoláját építő Brunellesco sem gondolt arra, hogy az akkori legmodernebb statikai képleteknek a múlt elhanyagolása révén csináljon helyet az agyában, ellenkezőleg: felmászott a másfélezer évvel korábbi római Pantheon tetejére, hogy megvizsgálja, hogyan is csinálták a régiek.

Hát — erről van szó. Sokat emlegetett modern világképünkhöz tartoznék az is, hogy *az emberi művelődés útját folyamatnak lássuk, szétszabdalhatatlan és meg nem szakítható folyamatnak.* Művelt csak az az ember lehet, aki erről a folyamatról tájékozott. Szaktudást ezen felül tessék szerezni, ha sok munkába kerül is. Mert az emberiség dögvészévé válhat a műveletlen szakemberek elszaporodása.

1971. JÚLIUS 17.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1971 JUN 25

FORRÁS

Rovatvezető: BARANYI FERENC

1021

Haász István

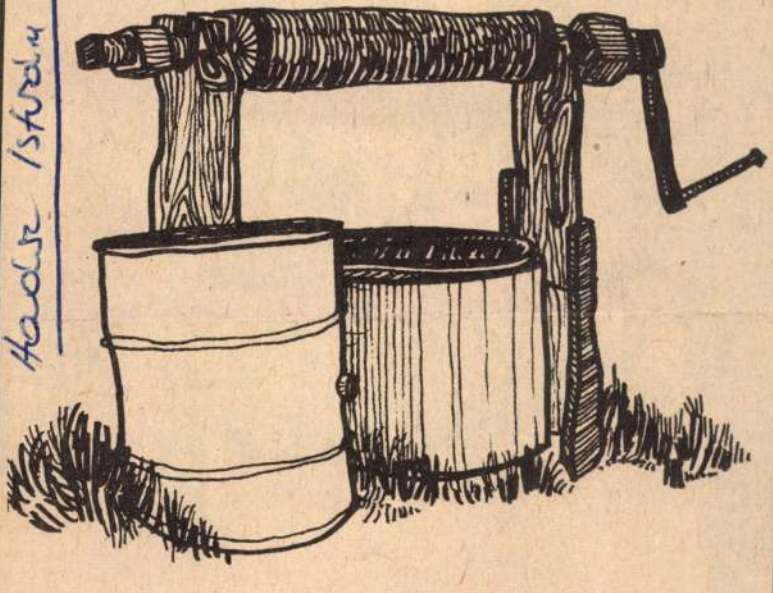

ÖREG UDVAR — HAÁSZ ISTVÁN RAJZA

Premier

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Haász István

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 MÁJ 27

1021

Haász István rajza

1021

Haász István

HAÁSZ ISTVÁN METSZETE

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1971 JAN 2 2

1.021 Haász István

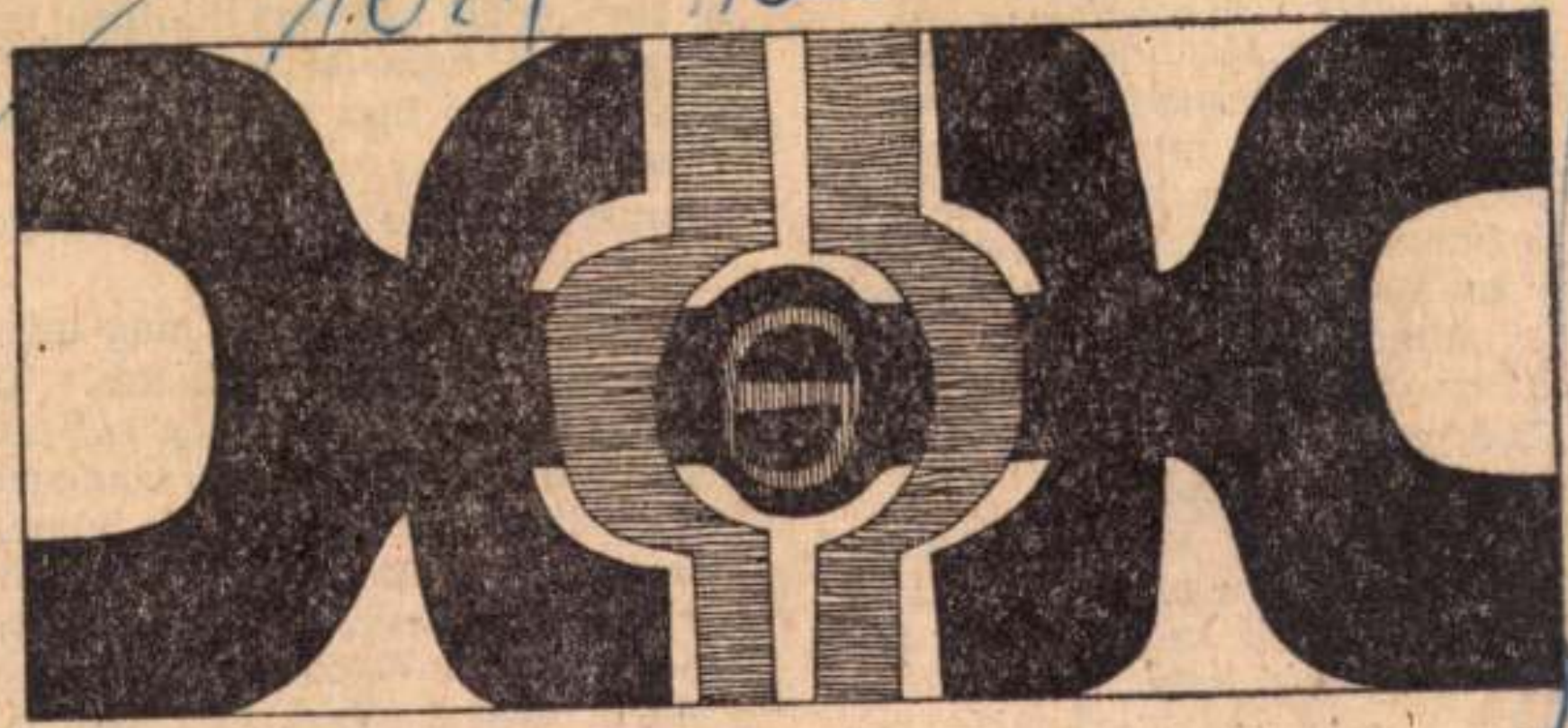

Haász István: Motívum

Színészmonológok

Az a „helyi" kritikus
Igaz és vélt sérelmek
töltekező magábagyűjt
inkább magam, mint
vében — hosszan kén
latkoznom. Elsorolni sz
lan méltatlankodást, b
vett" interjúkat, tovafu
mait az országos „kitör
Csak rövidre fogva,
néhány ilyen monológ:
— Látod, nagy szere
húsz évet vártam rá. É
vül..., legalább szóbar
olyan szűk az a hely.
— Én már csak röh
gem! Mi idelent drámá
klasszikust játszunk, m
szunk, és esküszöm, ho
náljuk, de betű, meg k
se! Odafönt meg? Elm
három verset egymás ut

meghirdetett — seregszem

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1971 FEB 13

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776
1971 ÁPR 3

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

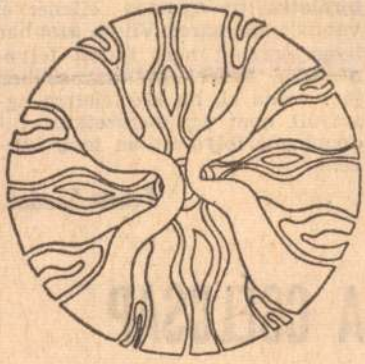

Haász István rajza

Haász István

SZER

zenst, s csak akkor jogosítja fel bírálatra, ha nyomós ellenérvei vannak. Mészáros Vilma azonban ilyen érveket nem tudott felvonultatni. Ezért méltányosabban járt volna el, ha kiérleletlen aggályait nem egy nemzetközi tudományos folyóiratban teszi közzé.

Fekete Sándor

A CSÉLCSAP TÉESZELNÖK

A csélcsap téeszelnök: Agárdi

1021 Haász István

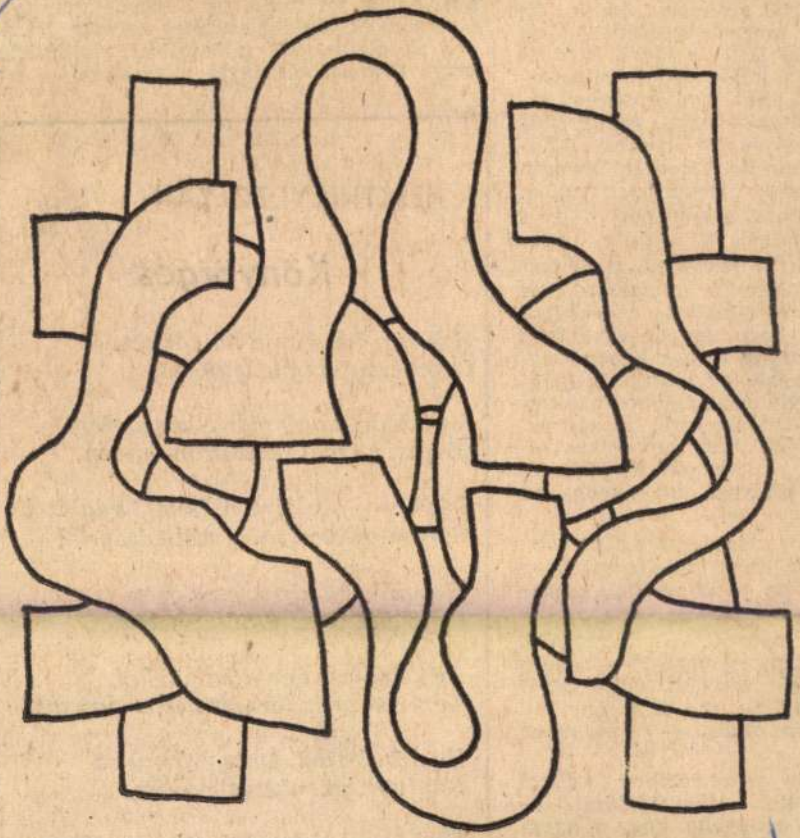

Haász István: Kompozíció

1971. FEBRUÁR 6.

yszürke esővirágok úsznak. Ki
ıég a múlt héten, akár csak
y ez a fiatalember valamit el-
ben. Mennyi várakozás, meny-
örökölt remény ömlik itt
ılcsár maga is meglepődött el-
örömén. Látta a lányt, kérdező
yben a különböző festékanya-
szürkés-kék kíváncsiságban ol-
Hallotta hangját, amely tisz-
lebegő és körülhatárolt. Min-
ek képzelte Piroskát. Honnan
Piroska? Évtizedek óta az
e ennek a sötét és világos
ert hajnak napsütötte illatát.
hagyott a feleséged, azzal már
ollót? Nem is önmagával, két
leg esztendővel viaskodott.
olog, hogy egy negyvenéves
k munkája van, s képes meg-
akit csak legutóbb is, a tüdő-
ıton egészségesnek nyilvánítot-
szántából lemond az életnek
ı részéről, hogy nem olvas vé-
ıyvet, nincsenek barátai, és
vendéglőkben üti agyon az

nent be még egyszer a szokott
ıogy vállalati telefonszámát a
gyja, ha netán a fiatalember
ánta.
ugye nem tetszik haragudni,
en valami új vonást — fogadta
Munkát tetszett változtatni?
kilátás? És ez az öltöny is,
nagyon csinos — fűzte hozzá
ggel.
n, lesz az életemben valami
nem lesz időm idejárni. —
ı is megfigyelte, hogy a hang-
ontoskodó.
aj apálypillanatában idehallat-
os kérdés.
zenek engedni?

vekony vercsikot. A fiatalember seszínű
mébe
továl
—
sen,
el a
néz
maj

K

Ad
Örö

Ne
Mé

Fújd meg koskürtöd, hogy hangjától
Törjön bilincs, szólj szabadságról,

Melyről rajongva, eszelősen
Legendát legendára szőttem.

Adj egy-két évnyi haladékot,
Teremts friss forrást s te is légy ott,

Ha azt akarod, hogy erőm újra
Röpítsen jelenbe és múltba,

Hadd mondjam el tisztán és szépen,
Amit sosem adtál meg nékem.

1971 FEB 6-
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Haáz István

festő

1899

Éimisk 1930.

83. l.

Hadsz István (Budapest) rajza

1021

Hadsz István

részben a

KÖZNEVELÉS

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-397

rajz és műalkotások elemzése c. tantárgy is.

Az egyetemes és a magyar történelem folyamatába beágyazott művészettörténeti részeket, az egyes stíluskorszakokat csak úgy lehet valóban eredményesen, szilárd ismereteket kialakítva tanítani, ha azt a szemléltető oktatással s az élettel összekapcsoljuk. Ennek érdekében építészettörténeti, képzőművészeti és iparművészeti szemléltetőeszközökkel kell rendelkeznünk. (Pl.: építészettörténeti makettekkel, képek-

1021 1969 OKT 17

800 esztendő művészete a budavári palotában

Művészettörténészeinknek és a múzeumok munkatársainak csaknem kétéves munkáját dicséri az a kiállítás, amely ez év szeptemberében nyílt meg a *Budavári Palotában*, és amely hazánkban első alkalommal tárja a látogatók elé nyolcszáz év művészetének remekeit.

A Szépművészeti Múzeum románkori kőfaragványaitól a késő barokk táblaképekig, a Múzeum Régi Magyar Gyűjteményéből régebben és az utóbbi években restaurált remekeit, a Nemzeti Galéria XIX. századi gyűjteményének — a szobrászat, festészet, grafika, — kiemelkedő darabjait foglalja magába ez a valóban reprezentatív kiállítás. Időrendi sorrendben látjuk nyolc évszázad fennmaradt művészeti emlékeit, a magyar középkor, a reneszánsz és barokk művészet jelentős alkotásait. Ott találjuk a közelmúlt ásatásai során előkerült vértesszentkereszti templom finom faragványait, a XV. század közepéről fennmaradt szlatvini Madonná-t, a XV. századi liptószentmáriai kis oltárt, a XV. század hetvenes éve jelentős festő-faragójának, Jánosréti Mesternek főoltárát, a keszthelyi Pietát. A magyarországi török megszállás és pusztítás miatt a XVI—XVII. század emlékei jórészt csak Észak-Magyarországról és Erdélyből kerültek elő. A XVIII. századból kiemelkedik Mányoki Ádám híres festménye II. Rákóczi Ferencről, Bogdány csendéletei, Dorfmeister, Schalkhas művei a XIX. századból, Markó Károly, Brocky, Borsos, Barabás, Madarász, Zichy Mihály, Benczúr, Paál, Szinyey-Merse, Réti, Csók, Iványi-Grünwald stb legszebb festményei, Izsó, Ferenczy, Stróbl Alajos, Zala György szobrai sorakoznak egymás után.

A XI. századtól a XIX. század végéig a Nemzeti Galéria és a Magyar Szépművészeti Múzeum anyagából válogatott művek sorát jól egészítik ki az Iparművészeti Múzeumtól és a Magyar Nemzeti Múzeumtól kölcsönvett műtárgyak, ötvösművészeti emlékek, textilmunkák, bútorok, néhány biedermeier garnitúra.

A kiállítás értékelésénél külön ki kell emelni a lehetőségekhez képest igen jó rendezést. Nincs zsúfoltság, nincsenek állványerdők, útvesztők. Mintegy kétszáz méternyi falfelületen vannak a képek, a fal mellett szobrok, vitrinekben az ötvösművészeti remekek, hatásos belső világítással. Igen ügyes megoldás, hogy a Szépművészeti Múzeum két szárnyasoltárát a terem közepén állították fel. Jól áttekinthető az egész kiállítás. Nem csoda, hogy a világ legkiválóbb művészettörténészei, akik a szeptemberben Budapesten rendezett nemzetközi kongresszuson vettek részt, őszinte elismeréssel nyilatkoztak a kiállításról.

Az iskolák csoportos látogatásakor helyes lenne, ha előzőleg a szaktanár bővebben tájékoztatná a diákokat a látnivalókról, mert a helyi tárlatvezetés ilyen — terjedelemben és értékben egyaránt hatalmas kiállításnál, megfelelő előkészítés nélkül nem elegendő. Tanulók, akik művészettörténettel még keveset foglalkoztak, jobban tudják megérteni és befogadni azt a sok szépet és értéket, amit ez a kiállítás nyújt, ha a tárlatvezető művészeti magyarázatát már némi alapra kapják.

SCHELKEN PÁLMA

Haász István rajza

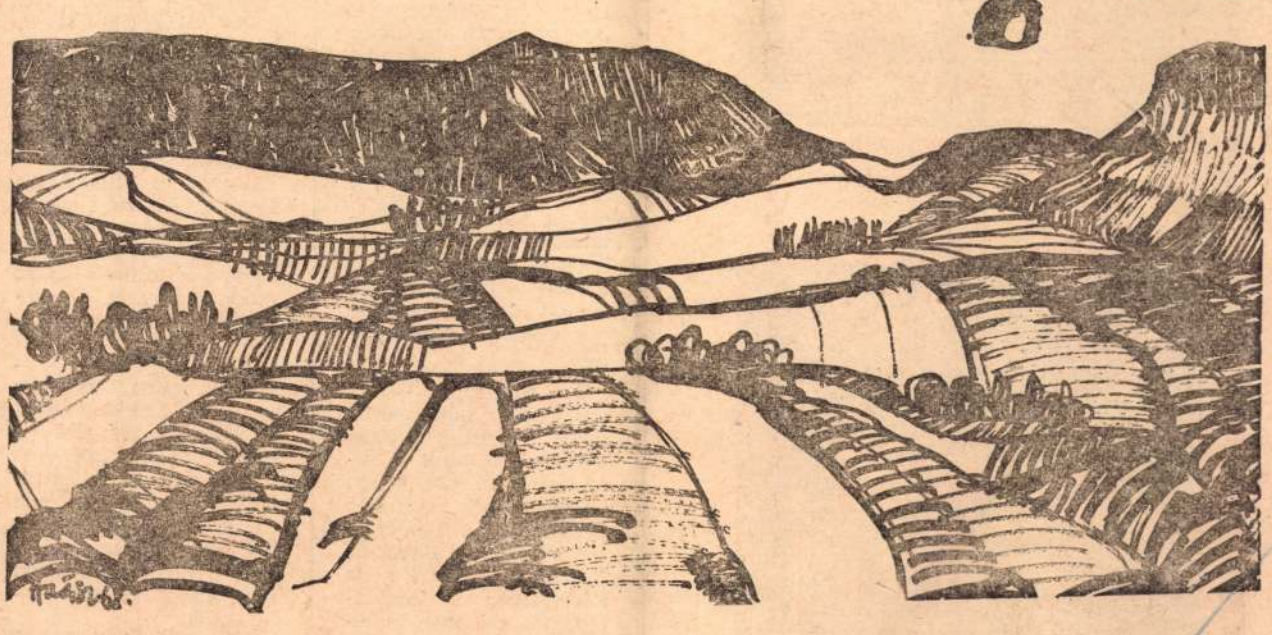

Egy mese — egy könyv

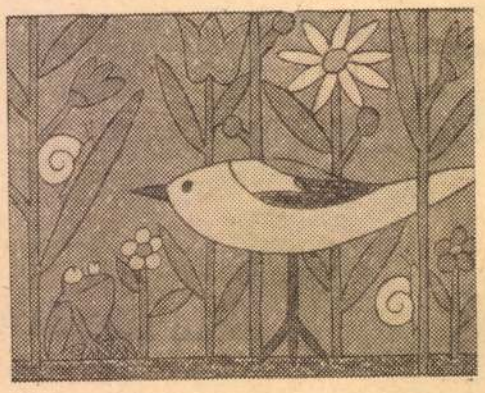

ÖT ÉVEN FELÜLIEKNEK ajánlja a Móra Könyvkiadó egyik új, nagyalakú meséskönyvét, *A nagyravágyó feketerigó* című. A mesét Lázár Ervin írta, a színben, formában egyszerű, jellegzetes illusztrációkat Réber László készítette. Az egyetlen, rövid mesét tartalmazó könyv (ilyen a nemrégiben megjelent Móra Ferenc meséskönyv, *A kéménysepről zsiráfok*, és Ela Peroci könyve, *A mesék egy régi városban laknak* című is) talán egy-két évvel idősebbeknek, az első-második osztályosoknak még kedvesebb lehet, az ő „könyvtáruk" megalapozását, s főként látási kulturájuk fejlődését segítheti. Az albumszerű könyvet jó kézbe venni, forgatása önmagában, a könyv külseje miatt is örömet okoz. A betűvel ismerkedő kisiskolásoknak megkönnyíti az olvasást a jó tipográfia, a rajzok arra csábítanak, hogy utánozzák, lemásolják mindegyiket a gyerekek.

De egy mese egy könyv — nem túlzás ez? Az ára 26 forint s hiába tudják a szülők, a vásárlók, hogy ez a könyv, az ilyen kivitelezésű könyv még így is olcsó, amikor választaniuk kell, azt gyanítom, olyan meséskönyvet vesznek inkább, amiben „több" van. Beidegződött, roszszul értelmezett takarékosságból, praktikus meggondolás miatt szavaznak inkább a hosszabb, több mesét tartalmazó gyűjteményes kötetre, a gyerekeket is tovább foglalkoztatja, tovább leköti, gondolják, többet tanulnak belőle.

Az egy mese — az egyetlen emlékezetes mese — pedig jobban magával ragadja a kisebbeket. Eleinte, szinte bemelegítőnek, elegendő befogadnia, meghódítania azt az egy művet is. Elegendő ahhoz, hogy képzeletben továbbmondja, színezze, ismételgesse, hogy a könyvek — az irodalom, a művészet vonzásába kerüljön.

A SZERKESZTŐ választása, válogatása, kétségtelen, így több felelősséggel jár. A mesének csak akkor van létjogosultsága az önálló kötetre, ha valóban irodalom, ha nem „tanmese" vagy erkölcsi példázat, ha nem átlátszó célja az „okítás", a nevelés. Csak az a mű gyönyörködtet — s ha mindenképpen pedagógiai elemet keresünk, azt is mondhatnánk: csak az tanít meg gyönyörködni —, amelyik nem tűz ki maga elé semmilyen célt, amelyik: pusztán *az író* örömeért, megkönnyebüléséért vagy akár magánya feloldódásáért születik, de nem kacsint előre az olvasóra.

Lázár Ervin meséje nem ilyen elemi erejű, eredeti mű — közelebb áll a tanító történetekhez, mégha a maga „műfaján" belül a jobbak közé is tartozik. A történet minden fordulata, a mese egész felépítése, szerkezete a „tanulságra" épül, azt követi, s valami többlet, valami költői plusz elmarad közben. Nem a költészettel való meghintést, fűszerezést, hozzátoldást hiányolom, inkább a költői világot, a lényeg költőiségét. Mint a mesében szereplő feketerigó, aki megtagadva, elleplezve önmagát, feketébe rejtőzködik, Lázár Ervin magára ölti Saint-Exupery, másut Móra Ferenc modorát, s a mese végéig várjuk, mikor fedi fel senkihez sem hasonlító, külön világát, mikor szól a saját hangján.

ÖTLETEKET adni illetlenség lenne, meséket javasolni önálló könyvbe — általánosságban csak annyit: a korszerű kiállítású könyvhöz méltóan, korszerű, modern meséket (és verseket is!) kellene választani, akár groteszk világú, minden tanulsággal szakító történeteket.

HORGAS BÉLA

Haász István

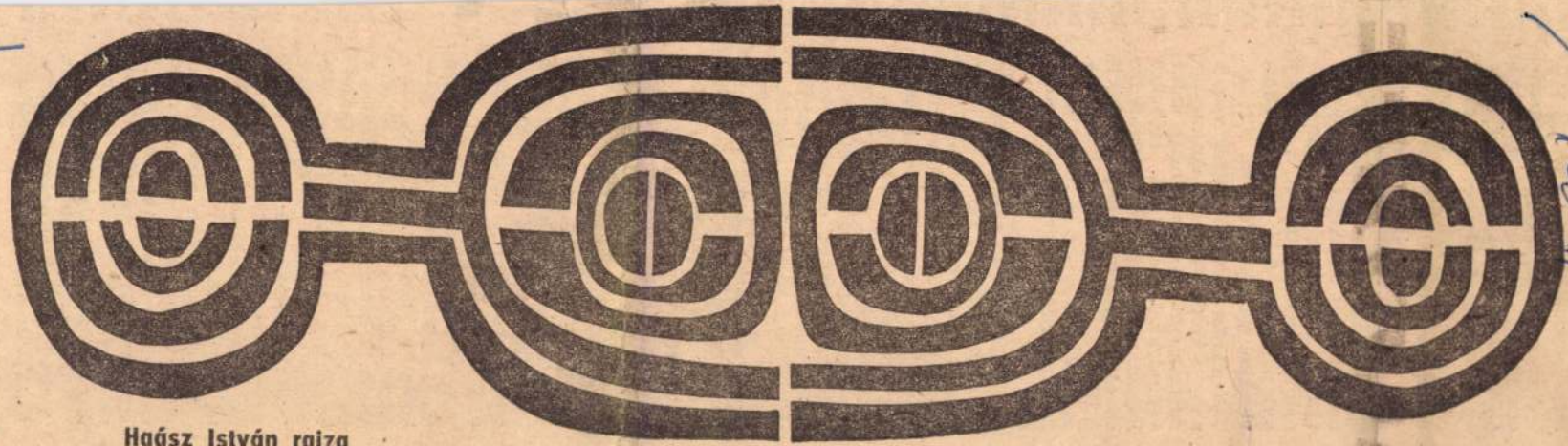

Haász István rajza

1970 DEC 12

Budapest

ÉLET ÉS IRODALOM

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMondó BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-058, 337-748, 340-776

az egyik gépsorról, felpakolják a szállítókocsira, aztán a kocsit, a rajta levő négy-öt mázsányi súllyal, áttolják a következő gépsorhoz.

A pártmunkát egy nyugdíjazás előtt álló lakatos, egy sokféle betegsége miatt ma már raktárban dolgozó, régi, tapasztalt kommunista irányítja.. Nagy figyelmet fordít a pártbizalmiak kiválasztására, s gondoskodik arról is, hogy mindenkinek legyen pártmegbízatása.

Régen beszélnek már arról, hogy az anyagmozgatást gépesíteni kéne. Amikor vagy négy esztendeje beázott a csarnok teteje, s kőművesek, szerelők dolgoztak az üzemben — megsajnálva kínlódó társaikat —, a kemence és az első gépsor között síneket fektettek le, s beállítottak egy csörlővel ellátott, vaskarral könnyen mozgatható szállítókocsit. Az egész munka mindössze néhány ezer forintba került, s ezért az üzemvezetőségen eldöntötték, ilyen síneket fektetnek le a gépsorok között is. A kőműveseket, szerelőket azonban elvezényelték más munkára.

Az alapszervezet minden tagja tanul valamit, képezi magát, gyakoriak a közös múzeum- és színházlátogatások, a névnapi ünnepségek. A kommunisták aktívak, a taggyűléseken, a termelési tanácskozásokon, a szakszervezeti gyűléseken roppant szókimondóak. Többször szóvátették már, érthetetlenül késik, húzódik a sínen futó, könnyen kezelhető szállítókocsik beállítása.

De hát a tmk-ban nagy a szakmunkáshiány, meg anyagot is nehéz vételezni. Mostanában arról is szó van már, modernizálni fogják az egész üzemet, s akkor kár nekifogni bármiféle alakításnak.

Addig marad minden a régiben. A vörösen izzó csöveket a csípőfogóval kocsira rakják, eligazítják,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1966 MÁR 2 0.
1021

Vasárnap, 1966. március 20.

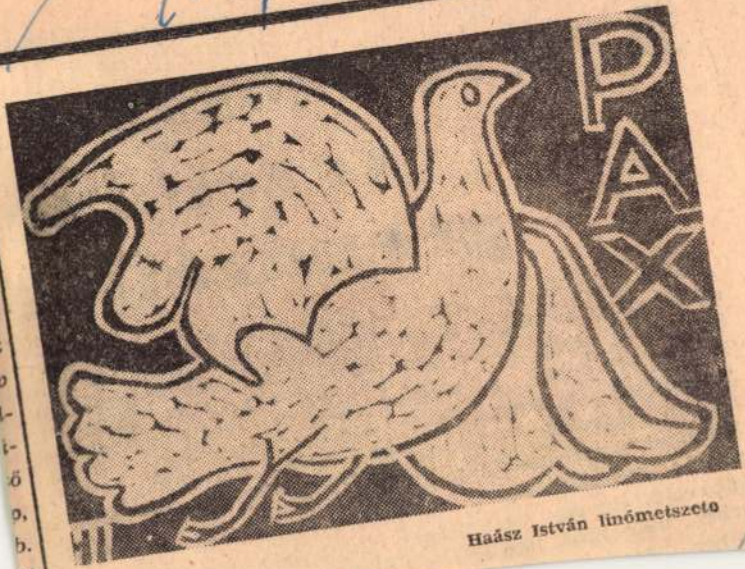

Haász István linómetszete

Vasárnap, 1966. március 20

A termelőszövet
vezetőinek
premizálásá

Abaújszántón, a termelő-
szövetkezeti elnökök tanács-
kozásán néhányan érdekes
kéréssel fordultak a megye
vezetőihez: határozzák meg,
milyen mértékű prémiumot
kapjanak a tsz-vezetők, az el-
nök, a mezőgazdász, a fő-
könyvelő egy-egy gazdasági
évben, már most, 1966-ban is.
Mihez

nagyobb egyéni jövedelemre.
Elsősorban a premizálás ürü-
gyén, a látszatra hasznos, ám
az egész gazdálkodás, a tsz
erősödése szempontjából —
éppen ellenkezőleg —: káros,
a tagságot félrevezető premi-
zálási módszer segítségével
jutottak néhányan illetékte-
len jövedelemhez.

Több helyen például, — s
ilyen módon jutottak túlzott,

Haán István

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Szabics

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 ÁPR 28

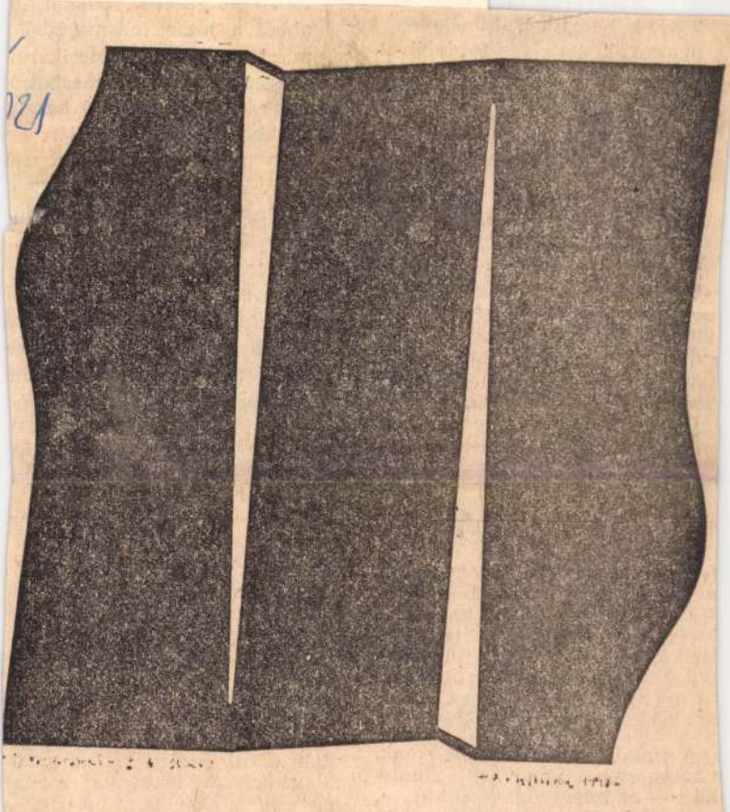

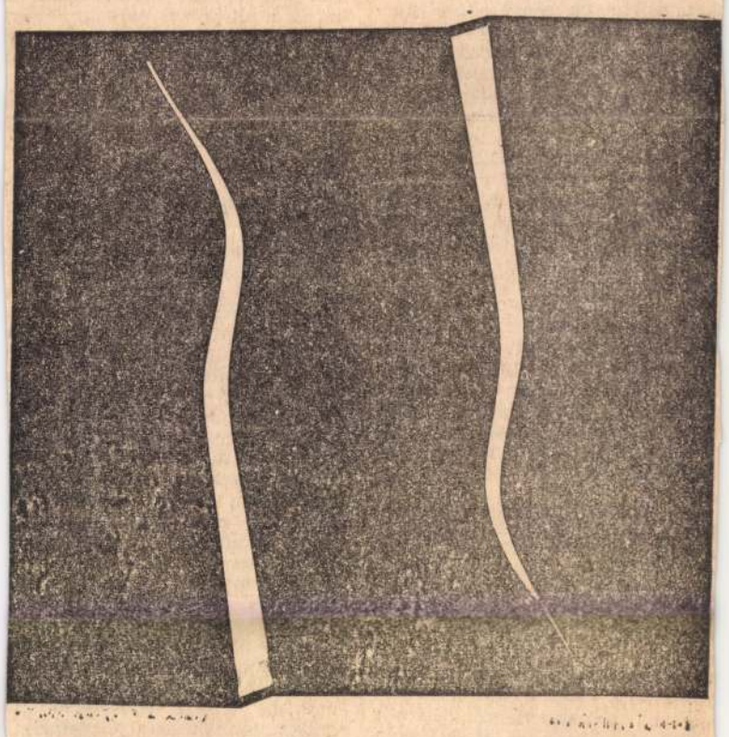

Haász István metszetei

1979. ÁPRILIS 28.

közélet harcaival, k
nyaraival, veszélyes
dráma egy szerelem
házasság zűrzavaros
szembenálló felek a
szeretik egymást. Saj
merülnek el a ve
melyek gyakran értelmetlenek, sőt kicsinyesek. A külvilág igen távolinak látszik: időnként megszólal a telefon — s mint a régi tragédiákban a hírnök — pihegve szól; persze, nem a világrengető csaták pillanatnyi állásáról, nem sorsfordító eseményekről, hanem csupán arról, hogy a férj találmánya hol rekedt meg a bürokrácia útvesztőjében, továbbá, hogy a feleséget melyik eszpresszóban várja bosszúhímje, azaz a joviális udvarló.

saját katarzisunknál? Vagy r
kesergőt is jobban szeretjül
importból származik?

A Hubay-darab — ha későn
elégtételt kapott. A *Dunaúj*
Bemutató Színpad remek elő
ban újította fel. *Csiszár Imre*
dezésében zárt és tömör elő
láthatunk. A rendező kitűnőe
zékelteti a két szerető lélek
kodásának keménységét, gy
iróniával keretezi a közéleti

---

feketekávé mellett is vagy éppen a kocsmában. Az ilyenféle oktatás szigorúbb, mint amikor a hallgató a hivatalos minősítését lesi mindössze, hiszen a patrónus-kliens viszony csak önkéntes itt, akárcsak az élettársak okiratok nélkül kötött egyezsége.

A fiatal amatőrök összejárnak, vitatkoznak, kegyetlenek egymáshoz — akárcsak önmagukhoz —, a fiatalok sohasem elnézők. Ezeken a vitákon nincs katalógusolvasás, nincs ellenőrzőkönyv, besorolás, pontszám. Ennyi sok szabadság: kötelez. A mércét — szerintem — még túl magasra is állítják. Mi, kritikusok sokkal kevesebbel is beérnénk, alighanem az utókor is. Nem baj, így lesznek — *hors concours* — versenyképesek idehaza is meg külföldön is. Ha csak jóslat ez, hát akkor jósoltam. Ők nem függnek a műkereskedelmi piactól, a vásárlások protokoll-listájától. Munkások, adminisztrátorok, pénzügyi előadók, havi keresetük van. Jelen voltam egy vitán; házmesterlakásban folyt le, mert házigazdám a hideg fejjel és a profi sportoló állóképességével alkotó szerény, félszeg, mégis karizmatikus fiatalember történetesen házfelügyelő.

„A költőnek — Rab Zsuzsát folytatom — vajon az írószövetségi tagság a diplomája? Vagy első megjelent kötete a mesterlevele?" Festőnek, szobrásznak könnyebb — és olcsóbb — az első kiállítását megrendezni. Ám ezeknek az új csoportoknak szívós a publikációs ingere, s megjelenéseik sorát a filosz pontosságával dokumentálják, bármily egyszerű katalógus-kiadványokban. Az áttörés nem egyszerű: nehéz a tojásba bejutni. Mégis, az utóbbi évtizedben a csoportos, reprezentatív tárlatokon egyr
több akadémián kívül tanult mű
vész alkotását láthattam. Ső
mintha szívesen is fogadnák őke
— persze, a legjobbakat —, hadd
frissítse a kiállítás összképét e
a pár újdonság, hadd „vigye" a
egész emsemble-t.

Az autodidaktának, egy egés
világ ellen kezdett harca, szám
talan helyzeti hátránya mellet
helyzeti előnye is van: négy-ö
évvel hamarább mutatkozhat be
mint a főiskolára járó kollégája
Mire az egyik művész oklevele
kap, a másiknak már neve va
a szakmában.

Ha valaki nem vette voln
észre: nem az amatőröket véd
tem, tudniillik ezek az „amató
rök" nem amatőrök. Amikor
közönség elé léptek, már nem
voltak azok. Arról nem tehet
nek, hogy kiállítási lehetőségei
ket éppenséggel az amatőr címk
árán szerezhetik meg. Rab Zsu
zsa vadvizeiről a magam portá
ján sem akarok tudomást ven
ni. A Sonntagsmalereket — va
sárnapi festőket — nem isme
rem, nem leszek a gyámjuk so
ha. Viszont nem mindenki Sonn
tagsmaler, aki vasárnap is fes
Tapasztalatom — bár megmagya
rázni nem tudom, miért —, hog
a tehetségek egyszerre, egy ge
nerációban szoktak föltűnni: úg
érzem — most már kitartok a
idézőjel mellett —, „amatőrjeim
személyében, csoportjaiban
magyar művészet váratlan tarta
lékát, a tehetség fölfedezetle
tartományát sikerült megtalál
nom. A víz életszükséglet, a vad
víz is kincset ér, úgy látszik. Kü
lönösen akkor, ha a folyók, folya
mok, de talán a tengerek is apa
dóban vannak, szintjük sekély.

Frank János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

István Haász

DAILY NEWS

1979 FEB 25

1021

Graphic art exhibition

(DN) — Graphic artist and secondary-school drawing teacher István Haász is one of the group of Hungarian artists who are often considered to be the followers of the art trend laid down by the late Lajos Kassák, the distinguished 20th-century Hungarian artists and man of letters. Altogether 14 items are on display at Budapest's Fészek Art Club, and the exhibition gives an idea of Haász's experiments with geometrical lines and forms.

This is Haász's sixth one-man show, with earlier ones having been held in Poland, Switzerland, Yugoslavia and Japan.

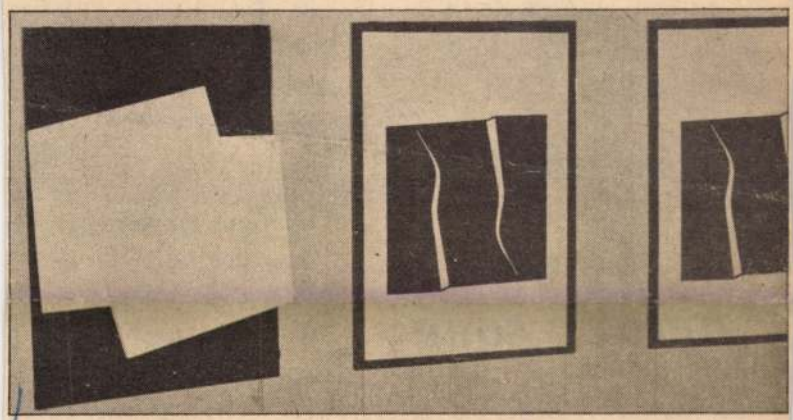

A view of István Haász's exhibition at Budapest's Fészek Club

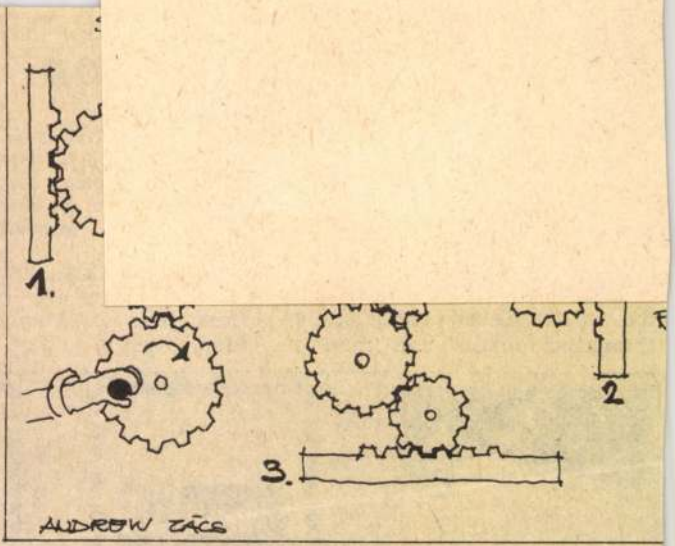

Learn today's song:

Terry put the kettle on,
Terry put the kettle on,
Terry put the kettle on,
We'll have tea.

HAÁSZ ISTVÁN 4

Eredetileg úgy gondoltam, megpróbálok valamit magáról a kiállításról írni, persze elfogulatlanul, *kívülről szemlélve*. Nem teszem. Az volna a legjobb, ha az olvasó egy kellemes hétvégi kirándulás keretében maga is megtekintené ezt a tárlatot, a Szentendrei Nyár sok más látnivalójával együtt.

Csajka Gábor

MAGYAR HIRLAP 1980

Csajka: Akiknek sikerült

HAÁSZ ISTVÁN

A tizenhárom fős Vajda Stúdióban heten hivatásosak, a többi nem minősül annak. Nem korban, csak belépésének időpontja szerint a legfiatalabb *Haász István*, aki a múlt évben végzett a Képzőművészeti Főiskolán.

MAGYAR HIRLAP 1980/7/11/6

Csajka:Akiknek sikerült

HAÁSZ ISTVÁN 2

Hűséges látogatók

— Mit is mondjak... Itt a legtöbben — magyarázza Haász István —, egészen mást csinálnak, mint én, lényegében mindenki mást csinál, tehát nem szellemi közösségről van szó. De *csoportról*, olyan közösségről, amelyre nekem is szükségem van, s szüksége lenne rá másoknak is. *Ilyen szempontból nem vagyunk elkényeztetve...*

MAGYAR HIRLAP 19

Csajka: Akiknek sikerült

HAÁSZ ISTVÁN 3

A zsúfolásig megtelt pincegalériában állok együtt a régiekkel. Az érdeklődés most is óriási. Akik már nem fértek be, türelmesen álldogálnak az utcán. Beszélgetünk, odasodródik néhány régi, hűséges látogató, barát. Az az általános vélemény, hogy bár a mostani bemutató színvonala nem éri el az emlékezetes 1975-ösét, de a múlt évihez képest jelentős a fejlődés.

MAGYAR HIRLAP 19[illegible]

Csajka: Akiknek sikerült

Haász István, grafikus

□ HAÁSZ ISTVÁN grafikáit láthatják a Halászbástya látogatói vasárnap, augusztus 19-én a Bástya Galéria szabadtéri tárlatsorozatban.

2.

– □ Haász István

Esti Hirlap, Bp. 1979 aug. 6.

MEGHÍVÓ

HAÁSZ ISTVÁN

GRAFIKUS KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

MEGNYITJA: RÓZSA T. ENDRE

1979. FEBRUÁR 13. KEDD 18 ÓRA

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB BUDAPEST, VII. KERTÉSZ U. 36.

1979. FEBRUÁR 13–25.-IG. DÉLUTÁN 2–8-IG

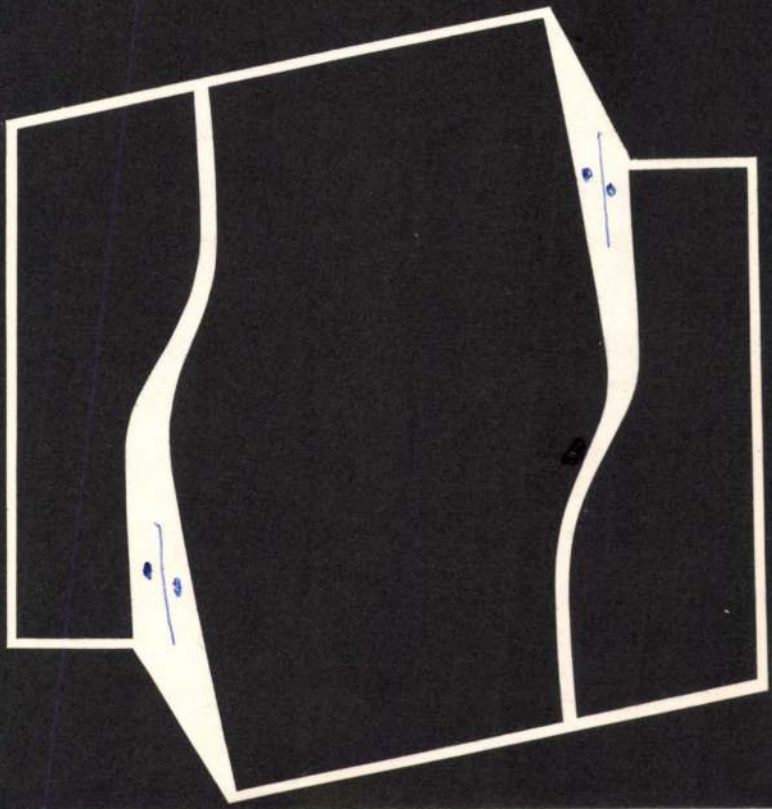

Haász István, grafikus

Meglivó

1979. febr. 13.

Haász István

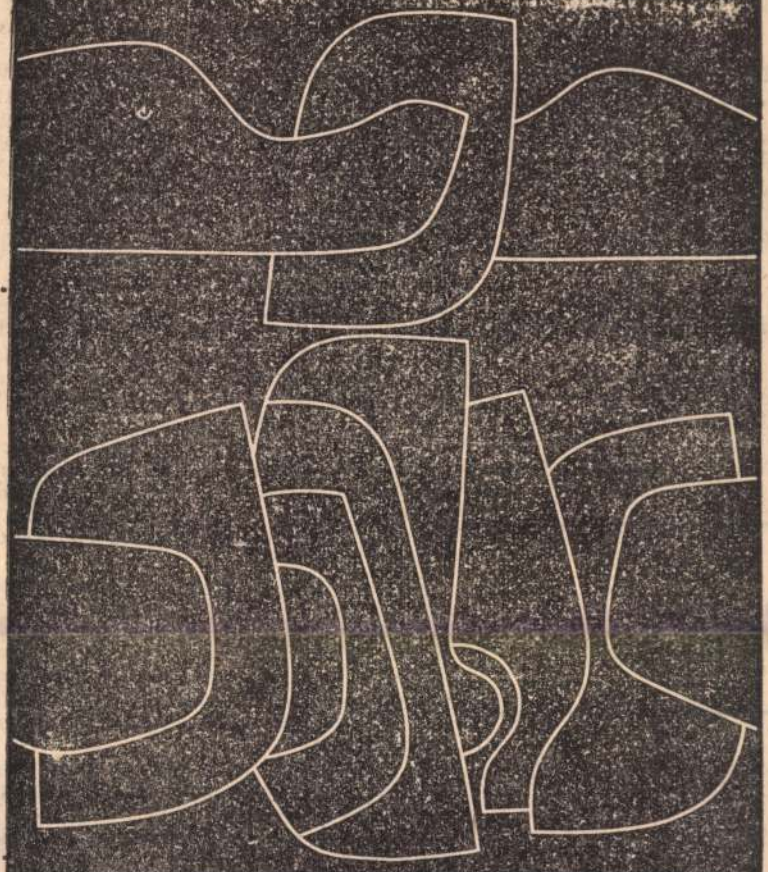

Haász István metszete

Élet és Irodalom, Bp. 1978. szept. 23.
XXII. évf. 38. sz. 13. lap.

neg, mi újság a húszasban. A
ső cella. Csak kinyitod az aj-

vülről odanézel. Tartjuk a vo-
rcig... addig én kiállok.

a kagylót, és a falon sorakozó
l egyet lekapva, kirohant az
kapcsolóépület felől furcsa zú-
Kitárta az ajtót, befülelt, és
vissza a telefonhoz.

akító kiment, de fvhang van.
kat! Átívelt belül a pólus! Ezt

téten, ugye. Sötét-üzemmel.
! Mese nincs! — Varga Pál a
mellett a saját lihegését is
a telefonban. — Kikapcsolod
két oldalon. Kiadod a paran-

TBAN

l a kaput, megvársz. Együtt
rendben?

álod is! Viszlát!

agylót. A táblához lépett, és a
kapcsoló közül elfordított
még egyet. Kialudtak a neon-
szokott kis zümmögések, mor-
hallgattak. Félhomály volt,
t bederengett a köd. Magára
kát, és indult kitárni a nagy-

sa. A szöszke hazakísértette magát. A házuk előtt a sűrűsödő ködben állítak. „Ugye, nem kezdünk most smárolni" — mondta a lány...

Fél öt lett, mire végeztek az üzemzavarral, és Varga Pál magára maradva nekiülhetett, hogy annak rendje és módja szerint bevezesse a naplóba az üzemi eseményeket. A takaros novellákban ilyenkor szirmokban hull az este — emberünk pontot tett golyóstollával a végére, és érezte, milyen éhes.

Az ételhordó minden rekeszében talált valami meglepetést. Igazi este volt már, mire végzett az ebéddel; jóllakottan ült az étkező sötét homályában, mozdulatlan fáradtsággal, és az üres edények fölött kibámult az ablakon. A közeli autópályán sorban felfényleltek a ködlámpák; az amarra tartók piros világítását csupán sejteni lehetett. Váratlanul a felesége képe ugrott be, vagy inkább csak a hangulat, ahogy az asszony sarkig tárja előtte az ajtót, épp mikor már nyúlna a kilincsért, és mélyen meghajolva tessékeli befelé, mint régebben mindig, ha szolgálatból várta, és mostanában is néha, ritka jókedvében.

Az adatközlő telefon berregett valahonnan messziről. Átlépett a vezénylőbe, felkattintotta a villanyt, és a neonpislogásban elhozta a táblázatot az adatokkal. Beolvasta nekik. Aztán a postai telefon után nyúlt, és egy céduláról letárcsázott egy ötszámjegyű városi számot. Felismerte a tegnapi lány hangját:

— Ide figyelj, csak halkan beszélhetek. Az van, hogy megszereztem a víkend kulcsát... ha akarod...

— Sajnos, nem tudok menni — mondta emberünk. — Vagyis nem megyek érted ma este.

— Ilyenkor mi van?

— Volt egy fárasztó szolgálatom.

— Hétkor lejár, nem?

— Nemcsak erről van szó...

Most beszéljen az orra előtt kinyíló ajtóról, az ajtó mögött visszafojtott lélegzettel

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 SEP 23

ÉLET ÉS IRODALOM

Haász István

1021

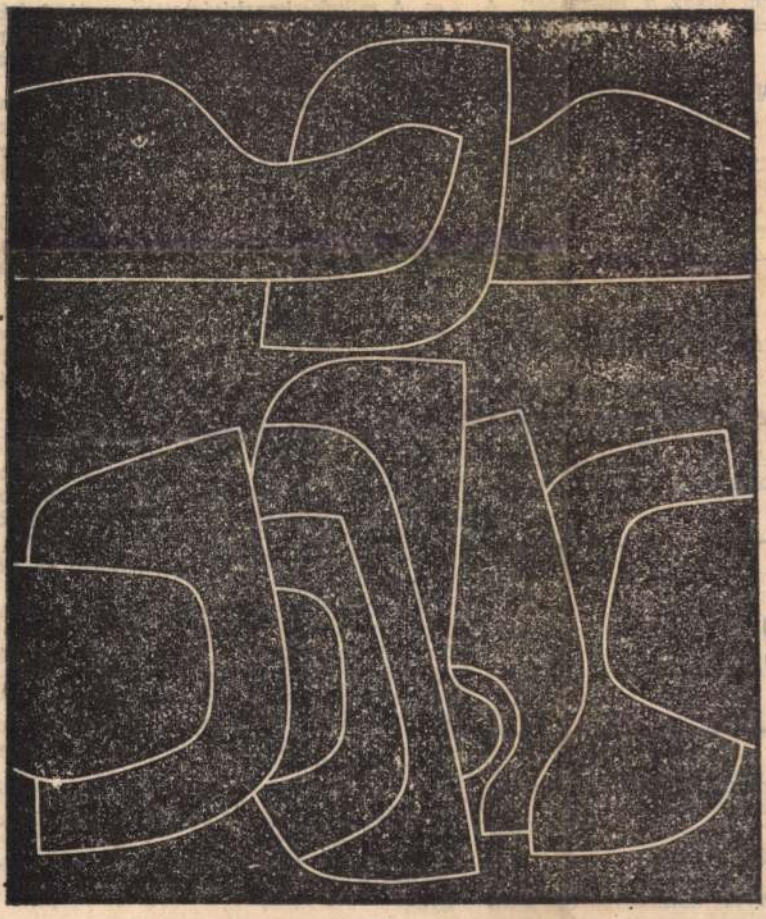

Haász István metszete

mi újság a húszasban. A
lla. Csak kinyitod az aj-

l odanézel. Tartjuk a vo-
... addig én kiállok.

gylót, és a falon sorakozó
yet lekapva, kirohant az
olóépület felől furcsa zú-
rta az ajtót, befülelt, és
za a telefonhoz.

kiment, de fvhang van.
Átívelt belül a pólus! Ezt

, ugye. Sötét-üzemmel.
ese nincs! — Varga Pál a
llett a saját lihegését is
elefonban. — Kikapcsolod
oldalon. Kiadod a paran-

BAN

kaput, megvársz. Együtt
dben?

i is! Viszlát!

lót. A táblához lépett, és a
apcsoló közül elfordított
egyet. Kialudtak a neon-
kott kis zümmögések, mor-
gattak. Félhomály volt,
ederengett a köd. Magára

sa. A szöszke hazakísértette magát. A házuk előtt a sűrűsödő ködben álltak. „Ugye, nem kezdünk most smárolni" — mondta a lány...

Fél öt lett, mire végeztek az üzemzavarral, és Varga Pál magára maradva nekiülhetett, hogy annak rendje és módja szerint bevezesse a naplóba az üzemi eseményeket. A takaros novellákban ilyenkor szirmokban hull az este — emberünk pontot tett golyóstollával a végére, és érezte, milyen éhes.

Az ételhordó minden rekeszében talált valami meglepetést. Igazi este volt már, mire végzett az ebéddel; jóllakottan ült az étkező sötét homályában, mozdulatlan fáradtsággal, és az üres edények fölött kibámult az ablakon. A közeli autópályán sorban felfénylettek a ködlámpák; az amarra tartók piros világítását csupán sejteni lehetett. Váratlanul a felesége képe ugrott be, vagy inkább csak a hangulat, ahogy az asszony sarkig tárja előtte az ajtót, épp mikor már nyúlna a kilincsért, és mélyen meghajolva tessékeli befelé, mint régebben mindig, ha szolgálatból várta, és mostanában is néha, ritka jókedvében.

Az adatközlő telefon berregett valahonnan messziről. Átlépett a vezénylőbe, felkattintotta a villanyt, és a neonpislogásban elhozta a táblázatot az adatokkal. Beolvasta nekik. Aztán a postai telefon után nyúlt, és egy céduláról letárcsázott egy ötszámjegyű városi számot. Felismerte a tegnapi lány hangját:

— Ide figyelj, csak halkan beszélhetek. Az van, hogy megszereztem a víkend kulcsát... ha akarod...

— Sajnos, nem tudok menni — mondta emberünk. — Vagyis nem megyek érted ma este.

— Ilyenkor mi van?

— Volt egy fárasztó szolgálatom.

— Hétkor lejár, nem?

— Nemcsak erről van szó...

HAÁSZ ISTVÁN

Franklin

FERENCVÁROSI

PINCETÁRLAT

BUDAPEST FŐVÁROS
IX. KERÜLETI TANÁCSA

meghívja Önt

Haász István

kiállításának megnyitására

1975. május 9-én, pénteken 17.30-kor.

Ferencvárosi Pincetárlat

Budapest, IX., Mester u. 5.

NYITVA:

1975. május 9-től május 22-ig

naponta 14-19 óráig

vasárnap 10-12 és 14-19 óráig

Megnyitja:

MEZEI OTTÓ

művészettörténész

TÁJÉKOZÓD

Haász István

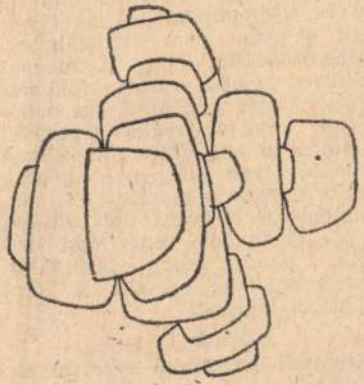

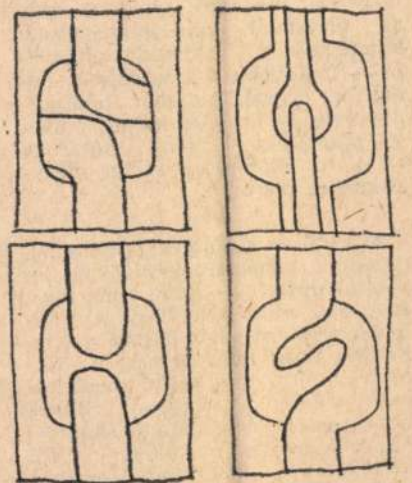

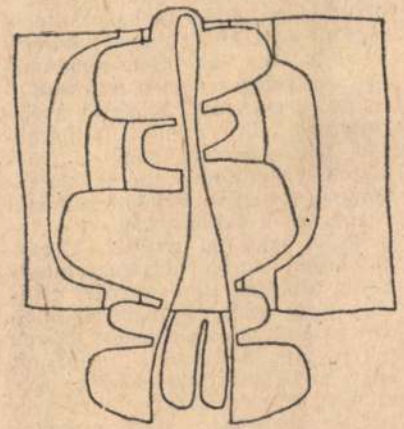

Haász István kiállításáról

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 17. XIX. évf. 20. sz. 6. lap.

López Soria

hetnének egymás számára, hanem akkor, amikor éppen be vannak egymásnak ütemezve. A költészet hetében, a könyvhéten, téli könyvvásárkor. Akkor is, ha a költőnek-írónak éppen nincs személyes megbeszélnivalója esetleges olvasójával, akkor is, ha az utóbbi semmit sem kíván éppen kérdezni az előbbitől. Valamiféle reménytelen szerelem ez (ebben Szentmihályinak igaza van), amelytől a félreértések miatt mindkét fél szenved. Mégis föltűnő, hogy az frók-költők valamiféle cinkos nyugalommal, derűs szkepticizmussal viselik el a közönséggel való találkozók jelenlegi rendjét. Tagadhatatlanul tudja ugyanis mindegyik (magam sem vagyok kivétel), hogy ezeknek nem elsősorban az elolvasott-megjelent művek feletti vita a céljuk, hanem az, hogy társadalmi úton-módon egészítsék ki az akadozó könyvterjesztést, pótolják a szerény könyvreklámot. Sőt, mi több: vegyék át azoknak a néhai értő szemű-szavú könyvkereskedőknek a szerepét is, akik az élő irodalomnak híveket szereztek.

nálunk irodalmi életünkben a foglamaknak és szerepeknek, a modern irodalom és a konvencionális írói lét iránti párhuzamos nosztalgiának. Nemcsak arról van szó, hogy az olvasó reked meg Arany Jánosnál, hanem arról is, hogy az író-költő gyakorta csak az olvasóval való múlt századi kommunikációt hajlandó elfogadni — legföljebb a századelejit. Pedig az olvasó, ha már találkozhat vele — az írói, költői, művészi személyiség érdekli elsősorban — s az életművel szeret négyszemközt maradni.

★

A költő — számolva protokollal, díjakkal, honoráriumokkal, jó- és rosszakarattal — nem tehet mást ma sem, mint azt, hogy az emberek milliárdjaihoz hasonlóan, lehetőségeit és kötelezettségeit fölmérve, újra meg újra meghatározza helyét a világban. Ehhez nem elég a hagyományos koordináták ismerete, az újakat is föl kell fedezni. Ellenkező esetben vagy túl- vagy leértékeli magát. Sajnos, szellemi életünkre inkább a túlértékelés a jellemző, alapve-

e kor szülötte volt Petőfi és Lermontov, Puskin és Heine — mindegyik költő s mindenhol a legtöbbet vállalta, amit csak elbírt, vagy amibe belehalt. Másrészt: a magyar szellemi — vagy éppen politikai — életnek voltak nemcsak költői, hanem éppen tudósi, mérnöki, közgazdász nagyságai és közmunkásai — akik helyett a poéta sem tényked hetett. Meggyőződésem, hogy a magyar költészet valódi, nem fölületes népszerűségét szolgálná, ha babonáktól mentes, reális szemlélet alakulna ki körülötte. Akkor nem születne olyan elképzelés olvasók ezreiben, hogy a március 15-i forradalmat a Nemzeti dal váltotta ki, de olyan sem, hogy mai szociális gondjainkon, társadalmi visszásságainkon egyedül a költő enyhíthet-segíthet.

★

Szentmihályi Szabó Péterrel elsősorban ebben van vitám. Mert mindaz, amit irodalmi életünk koloncaiként emleget, valóságosan létező, de az általa is számított emberöltő múltán már a költészet szempontjából mellékes kö-

Haász István

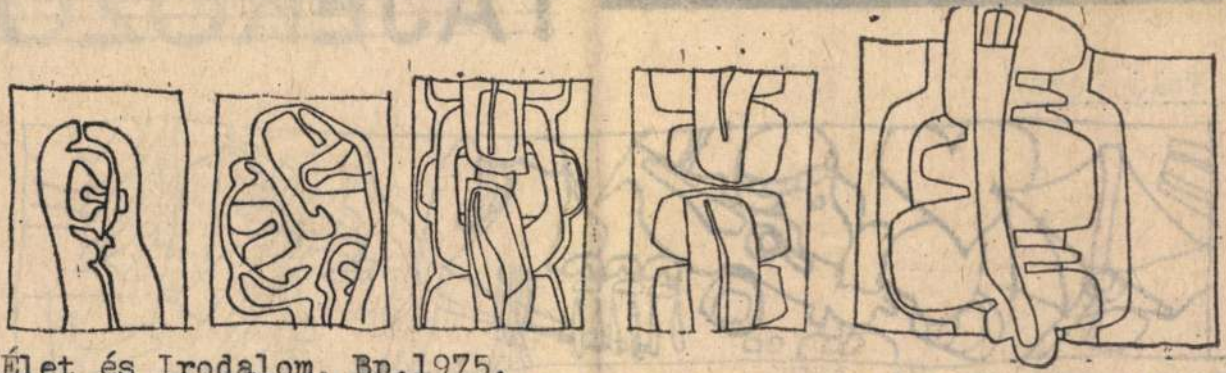

Élet és Irodalom, Bp.1975.
Juni.21.XIX. évf.25.sz.
5. lap.

Haász István rajza

/A 6. lapon, -tuloldal- lásd:
Váli Dezső rajzát./

IJ,

földjén, Pa-
magyar szár-
ak ősei még

demes lenne az író Slúckis után
az esszéistát is felfedezni magunk-
nak...

versét, *Az éjszaka képei*-t fordítot-
ta. Nem elégedett meg a nyersfor-

*játítson minden elvet és egyszerre
tartozzon minden párthoz... Még-*

%.

TÁJÉKOZÓDÁS

Váli Dezső

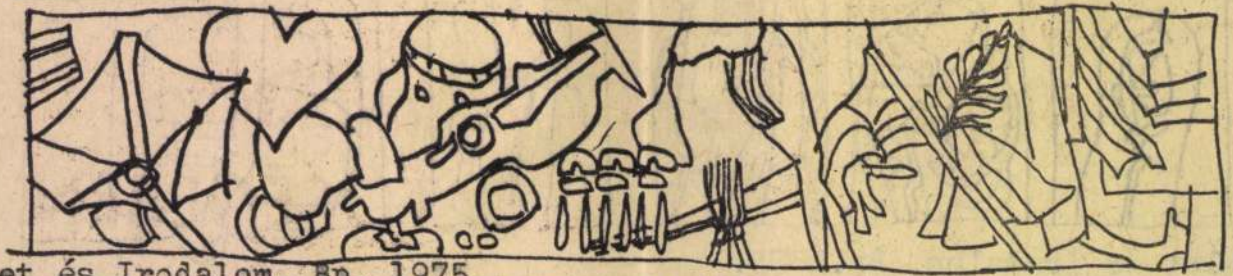

Élet és Irodalom, Bp. 1975.
juni.21.XIX. évf.25.sz.
6. lap.

Váli Dezső: Képvázlat

/Az 5. lapon -tuloldal-
lásd: Haász István
rajzát./

AZ UKRÁN „NAGYVILÁG"

Věra Straková visszaemlékezéseit

vi különbséget, s így csap át —

A negy
kazah költő
tott el a ma
Jövőre a sa
szontláthatn
kiadó addig
megjelentet

Szulejmen
gő évében

Haász István grafikus

1975. V. 18. 11.50. Petőfi / / V.

Láttuk, hallottuk

- Mai adásunkat, ugyancsk egy fiatal grafikus müvész, Haász István tárlatának méltatásával fejezzük be. Hallgassák meg, Rózsa T. Endre beszámolóját.

- Nehéz dolga lenne annak, aki be akarná bizonyitani, hogy Budapesten túlságosan sok képzőművészeti kiállitóhelyiség van. Igy azután, a hely szüke miatt, nem túl gyakori az olyan eset, amikor egy festő, vagy grafikus, éppen abban az időpontban jut kiállitási alkalomhoz, amikor pályájának egy hosszabb időszaka, egyetlen üggyé rendeződhet össze, a kiállitóterem falain. Haász István, aki a fiatal grafikusnemzedék egyik igen igéretes és érett tagja, ezek közé a szerencsésnek mondható kivételek közé tartozik. A Ferencvárosi Pincetárlat, Mester utcai helyiségében, jelenleg látható kiállitása, éppen abban a pillanatban valósult meg, amikor Haász alkotói útja egy hosszabb, de világosan áttekinthető egyértelmü belső logikáju szakaszt tett meg. A közös elv, ami ezeken a müveken, állandó elemként végighúzódik, a geometrikus formákban való fogalmazás iránti vonzódás. Ugyanakkor Haász munkáinak van egy lényeges vonása, amely a hasonló irányba haladó, konstruktiven vett keresők pályatársaitól megkülönbözteti. Deim Pál, vagy Fajó János, a fiatal müvésznemzedékek két markáns, és jellemző képviselője, a szigoruan épitett szerkezetet állitják müveik középpontjába. Haász is a geometrikus formavilágot kutatja, de az ő geometriája, lirai természetü. A Mester utcai galériában kiállitott müvek, körülbelül három évnyi időszakot fognak át, melynek elején az oldottabb, burjánzóbb formák uralkodtak, majd a szimmetria, a szimmetria viszonylatai váltak a kompoziciók szervező elemévé. És ekkor a formák kapcsolódásokra, emblémákra utaló jelek kiegyszerüsödtek. Legujabban készült magasnyomásos linómetszet soro-

zatán, a Bartók-i világ elott tisztelgő allegro balbarb
című lapokon, a korábbi két szál eggyé fonódik össze. A jel-
szerü formák geometriája szaálytalanná válik, de egyutta l
ezek az elemek, egy átfogó rndben, tömbszerü, felhasogatott
formákban, és formakapcsolatkban, egységgé válnak. Haász alko-
tói világának gyökere, aBauhase hüvösebben geometrikus látásmód-
ja mellett, az érzelmekkel tltettebb magyar népmüvészet, és
a maya, aszték, vagy jáwai művészet formakincséből, gondolko-
dásmódjából szivja magába étnedveit. Képeinek egyik legfonto-
sabb elemé, a szin.Pontosabn szólva, a szinek nagyon finom
kapcsolata. Példa erre a közmultban készült Népdal cimü soro-
zatának egyik darabja, ahol kettéhasitott alma magházára
emlékeztető formák, a naranczin 5, alig eltérő, és mégis
nagyon különböző árnyalatábanrétegződnek egymásra. E leszürt,
letisztitott forma és szintágot, a pontos kimunkáltság,
az érzékeny belső viszonylat veszültsége fogja nagyon erős,
és tiszta kötésbe.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1975 JUN 21
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Haász István

1021

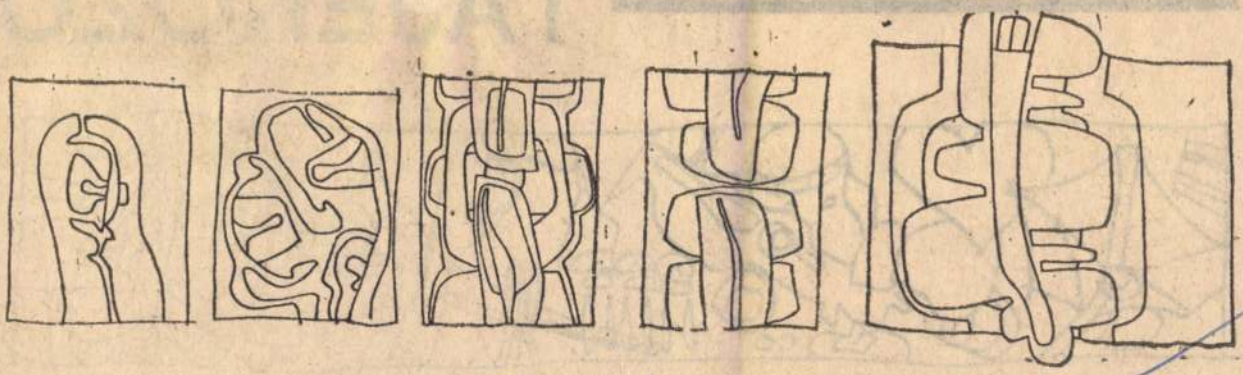

Haász István rajza

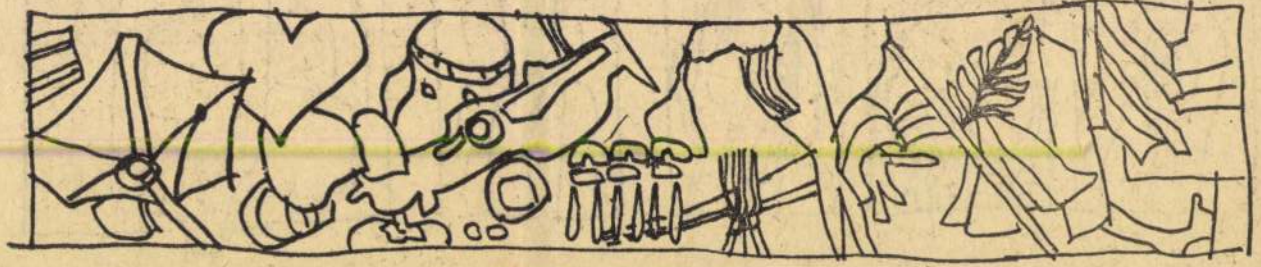

Váli Dezső: Képvázlat

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÉTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1975 MÁJ 17

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Haász István

1021

TÁJÉKOZÓD

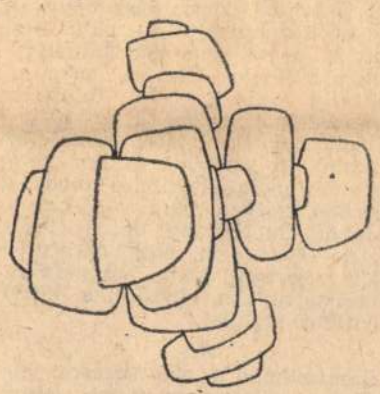

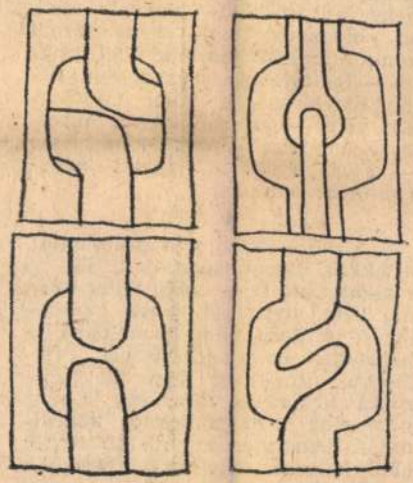

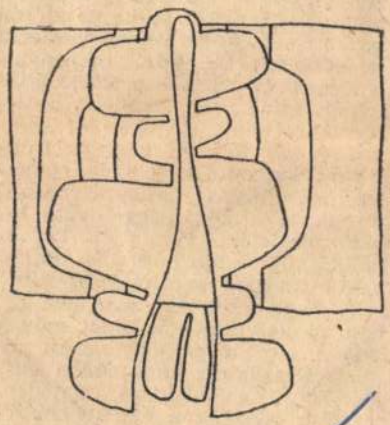

Haász István kiállításáról

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

hetnének egymás számára, hanem akkor, amikor éppen be vannak egymásnak ütemezve. A költészet hetében, a könyvhéten, téli könyvvásárkor. Akkor is, ha a költőnek-írónak éppen nincs személyes megbeszélnivalója esetleges olvasójával, akkor is, ha az utóbbi semmit sem kíván éppen kérdezni az előbbitől. Valamiféle reménytelen szerelem ez (ebben Szentmihályinak igaza van), amelytől a félreértések miatt mindkét fél szenved. Mégis föltűnő, hogy az írók-költők valamiféle cinkos nyugalommal, derűs szkepticizmussal viselik el a közönséggel való találkozók jelenlegi rendjét. Tagadhatatlanul tudja ugyanis mindegyik (magam sem vagyok kivétel), hogy ezeknek nem elsősorban az elolvasott-megjelent művek feletti vita a céljuk, hanem az, hogy társadalmi úton-módon egészítsék ki az akadozó könyvterjesztést, pótolják a szerény könyvreklámot. Sőt, mi több: vegyék át azoknak a néhai értő szemű-szavú könyvkereskedőknek a szere-

nálunk irodalmi életünkben foglamaknak és szerepeknek, a modern irodalom és a konvencionális írói lét iránti párhuzamos nosztalgiának. Nemcsak arról van szó, hogy az olvasó reked meg Arany Jánosnál, hanem arról is, hogy az író-költő gyakorta csak az olvasóval való múlt századi kommunikációt hajlandó elfogadni — legföljebb a századelejit. Pedig az olvasó, ha már találkozhat vele — az írói, költői, művészi személyiség érdekli elsősorban — s az életművel szeret négyszemközt maradni.

★

A költő — számolva protokollal, díjakkal, honoráriumokkal, jó- és rosszakarattal — nem tehet mást ma sem, mint azt, hogy az emberek milliárdjaihoz hasonlóan, lehetőségeit és kötelezettségeit fölmérve, újra meg újra meghatározza helyét a világban. Ehhez nem elég a hagyományos koordináták ismerete, az újakat is föl kell fedezni. Ellenkező esetben vagy túl- vagy leértékeli magát.

montov, Puskin — mindegyik költő s mindenhol a legtöbbet vállalta, amit csak elbírt, vagy amibe belehalt. Másrészt: a magyar szellemi — vagy éppen politikai — életnek voltak nemcsak költői, hanem éppen tudósi, mérnöki, közgazdász nagyságai és közmunkásai — akik helyett a poéta sem ténykedhetett. Meggyőződésem, hogy a magyar költészet valódi, nem fölületes népszerűségét szolgálná, ha babonáktól mentes, reális szemlélet alakulna ki körülötte. Akkor nem születne olyan elképzelés olvasók ezreiben, hogy a március 15-i forradalmat a. Nemzeti dal váltotta ki, de olyan sem, hogy mai szociális gondjainkon, társadalmi visszásságainkon egyedül a költő enyhíthet-segíthet.

★

Szentmihályi Szabó Péterrel elsősorban ebben van vitám. Mert mindaz, amit irodalmi életünk koloncaiként emleget, valóságosan létező, de az általa is számított

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁR 14

Gladán István

Magyar Ifjúság

1021

Haász István rajza

Az LGT „ér
selete" *Adam*
kezében összpo
nem titok, e
tudják, a néps
vegíró is szíves
erről.

— Valóban sokat járok-kelek a fiúk érdekében...

Lauxék másfélszobás, Duna-parti lakásában

élen. Ez ösztönöz az első kérdésre.

— *Még mindig „találgatják" az LGT pontos jelentését. Segítsünk a*

HÉTKÖZNAPOK

Haász István

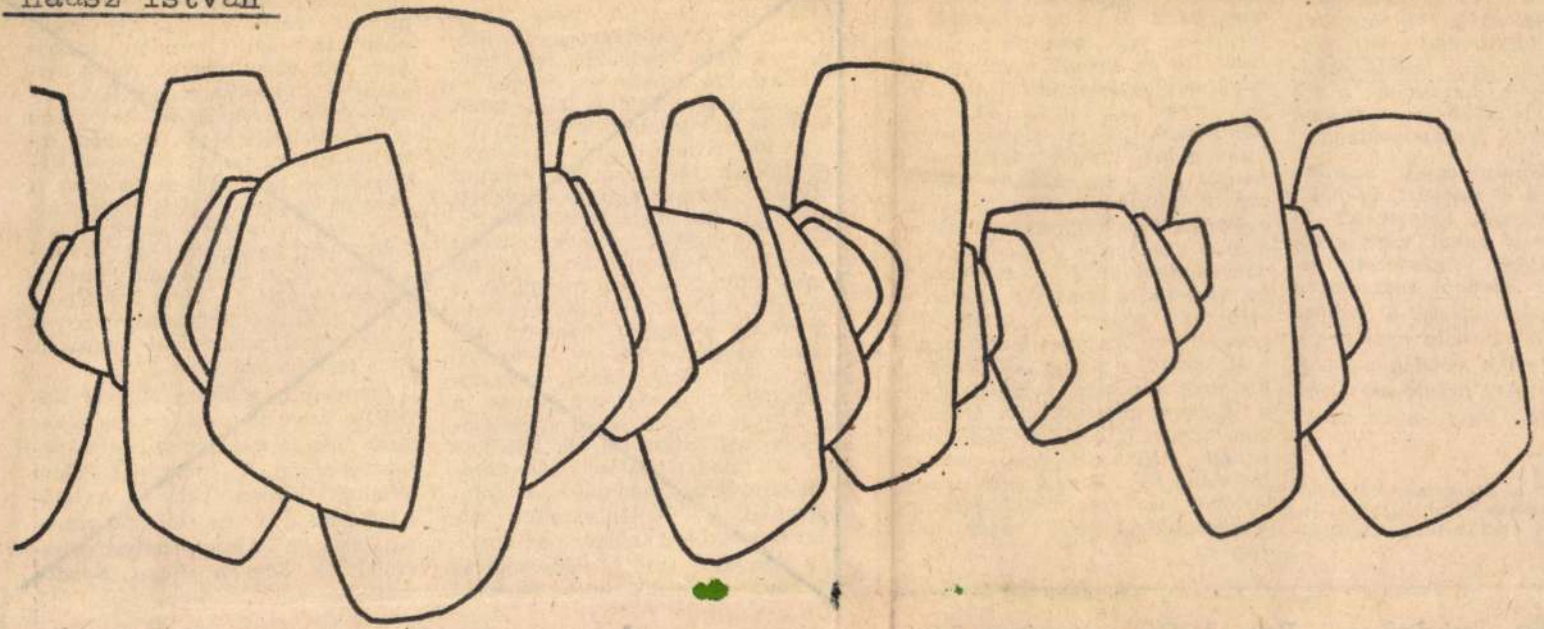

Haász István: Motívum

így voltak mindig, és vannak ma is szobrászok, festők, akik mozgásba lendítették alkotásaikat. Ha Sváby Lajost egy szóval kellene jellemeznem, lázadó festőnek nevezném. Lázadónak a szó szakmai értelmében, a belénk ivódott műfaji tévhitek ellen.

Festészetének egyik legfőbb sugalmazója a mozgás; de hadd mondjak mozgás helyett időt, s idő helyett is annak csak a mi évszázadunkban fölfedezett, kiismert és köznapi használatba vett megnyilvánulását: a robbanást. Az ő vásznain nem honol nyugalom, ritka vendég a megállított idő. Aki tanult autót vezetni, tudja, hogy a robbanás el a maga konfliktusáig, a robbanásig. Ez csak úgy valósulhat meg, ha a festő nem lágyítja a formákat, nem tompítja a színeket. Ha én lennék hivatva rá, hogy megfogalmazzam Sváby Lajos *ars poeticáját*, azt mondanám: „Szín vagyok, mert minden más színtől különbözök." Sárgái, vörösei, kékei, fehérei még a tubusból — vagy hogy ne a gyáripari eredetüket említsem, — még a dzsungelek virág- és madárvilágából hordják magukban és hirdetik a maguk állathozemberhez egyformán szóló, őskorunk óta érvényes üzenetüket.

Mi pedig, e képek előtt állva, azt érezzük, hogy nemcsak ezen a vásznon, nemcsak ezen a világon, hanem mibennünk is történt valami. Nemcsak egy izgalmas festménnyel, hanem egy nagy festővel is van találkozásunk. Naptárunkban piros betűs ünnep ez.

Elhangzott a kecskeméti Művelődési Központban 1976. május 5-én, Sváby Lajos kiállításának megnyitásán.

...angulatát. A második tétel (Nem hajszoltam a hatalmat, harcot nem kívántam, bosszút nem lihegtem ... — Czigány György fordítása — ariozus meditáció, lelkiismeretvizsgálat, számvetés, jelige. A harmadik rész vajtos harci tabló. Mottója és visszatérő témája a csatakürtök rivalgására utaló szöveg (E kürtök rivalgása hív ítéletre, hív uram engem s annyi éreket!), de valójában, lényegét tekintve fohász. A negyedik rész különleges koloritu lassú gyászének: „siralmas látomás (... mit megadtál: a diadalt siratom. Szenvedtem volna bármi vereséget, mintsem mi attam vesszen csak egy lélek). Az ötödik rész Alla marcia, indulókarakterű zene, de ezen is átüt a személyes hang (Nem a győzelemnek vágya örvendeti, de elibéfutva, akaratod diadalának!) A hatodik tétel ismét meditáció az áhítat ...angulatában. A tenorszólóra bízott utolsó előtti szakasz recitatívóval kezdődik, majd szenvedélyes

éppen az, hogy oly nagyszerűen alkalmazkodik minden feladathoz, minden témához, hogy oly kitűnően belesímul minden stiláris vagy tematikus keretbe, most magának komponálta meg a Rákóczi-szövegeket. Ezek az ő vallomásai is. Ez a kantáta nem „tetszetős" zene, de valami fontosat elmond Rákócziról is, és a zeneszerzőről is. A hangját megrendültnek érzem, afféle öreg-kori számvetésnek. Vagy, hogy egy hasonlattal is próbálkozzam: ez a kompozíció intonációjában afféle Missa tempore belli. Nem korkép, hanem személyes emberi portré, sőt önarckép. Ez a legfőbb erénye.

Medveczky Ádám a Magyar Rádió és Televízió szimfónikus zenekara élén jó munkát végzett a betanítás során. A tenorszólót *Palcsó Sándor* kiválóan énekelte. Az előadás hőse a nehéz szólamát szerepét biztosan és szuggesztíven meg-

Haász István

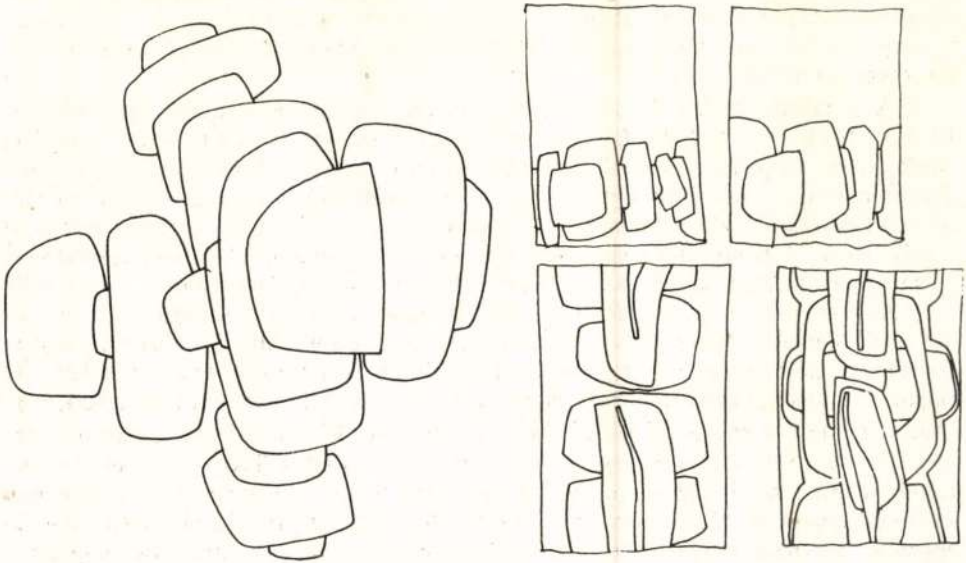

Haász István rajza

Kultúra és Közösség, 1994/4.

ritkaságszámba menő eredményt jelent a mozgalom társadalmi presztízsének emelkedése, a legjobbak országos nyilvánossága, olyan mély ma már az árok jók és gyengék között. Budapesti szakreferensi tapasztalat és az ország összesített adatai igazolják: 1974-ben a siker reménye nélküli csoportok már nem is jelentkeznek, a „Szóljatok szép szavak"-at előre lefutott versenynek tartották.

A korabeli országos műsorképből megjelent egyetlen jelentősebb beszámoló az 1971-es „Szóljatok" 108 előadásának merlegét készítette el. A műsorváltozást általában jónak tartja, színpadhoz jutottak Calderon, Arisztophanész, Csokonai, Weöres, Gyurkó drámai művei, a műsorösszeállításokhoz pedig a jelenkorú világirodalom. Színrekerült 8 három és 69 (!) egyfelvonásos mű, 31 irodalmi műsor, melyből 16 a szerkesztett és 17 a más típusú. A tanulmány megjegyzi, hogy a kis- és középcsoportok főleg szerkesztett műsorral jelentkeztek, úgy látszik, „most érte el őket a korábbi évek irodalmi hulláma".

Ez a gondolat teljesen rárímel az 1964-es elemzés „követési távolságá"-ra. Aligha lehet ennél bölcsebbet mondani a mozgalom egészének műsorpolitikai fejlődéséről, és nem szabad rossz néven venni, sőt erre a megdönthetetlen és tagadhatatlan tényre *munkát* kell alapozni. A lassú mozgás is mozgás. Ha nem is emlékszünk már azokra a gondokra, amelyek az operett, a kabaré-blődli, a népszínmű elleni küzdelmet kísérték, mégiscsak ilyen messziről vezetett az út a ma legnépszerűbb Hans Sachs komédiákig, önállóan szerkesztett és adaptált világirodalmi művekig. A változások természetesen nem függetlenek összkulturális tényektől, tükröződik bennük az irodalom és a művészet általános fejlődése. De éppen az lehetne a mozgalom irányításának gondja, hogy hogyan sürja rövidebbre ezt az áramkört, hogyan juttassa el gyorsabban a korszerűt és az igazit a mozgalom tömegeihez,

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Haász István

1021
1976 JUN 12

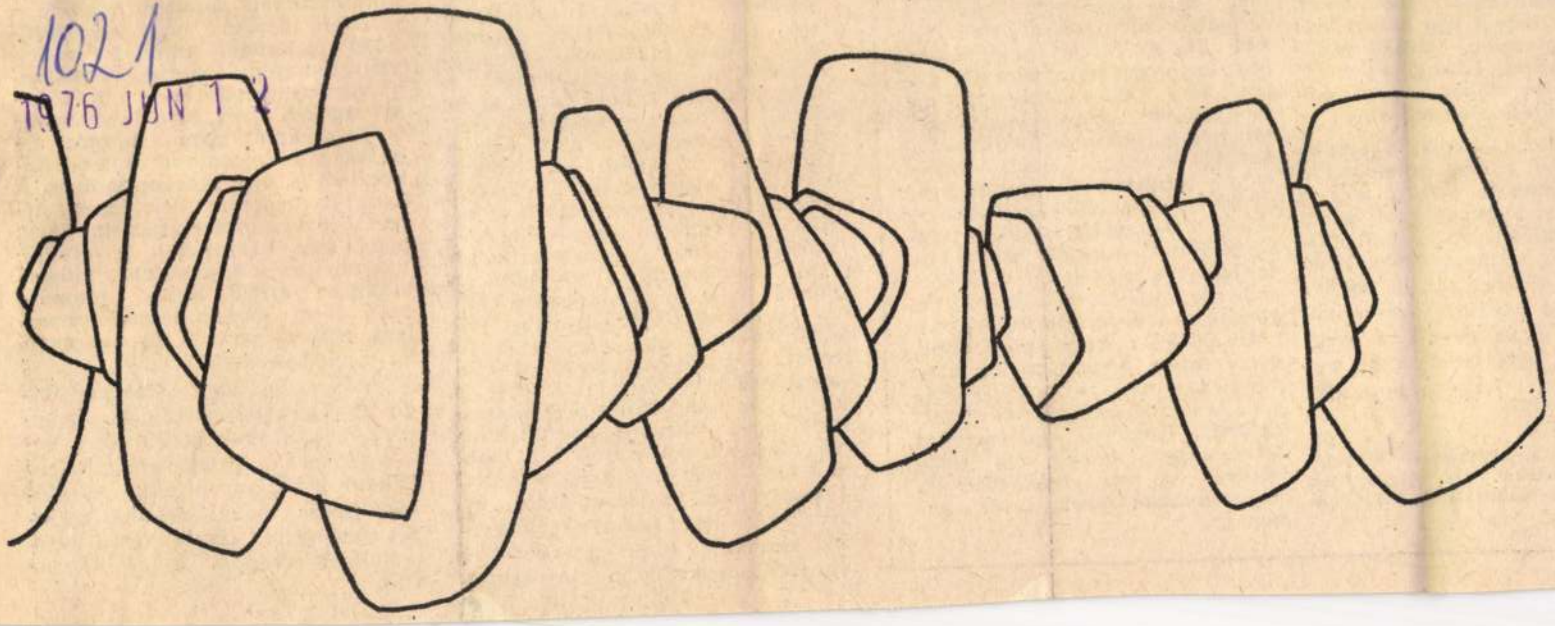

Haász István: Motívum

oltak mindig, és vannak ma
obrászok, festők, akik moz-
a lendítették alkotásaikat.
Sváby Lajost egy szóval kel-
jellemeznem, lázadó festő-
nevezném. Lázadónak a szó
mai értelmében, a belénk
ott műfaji tévhitek ellen.

stészetének egyik legfőbb
lmazója a mozgás; de hadd
djak mozgás helyett időt, s
helyett is annak csak a mi
ízadunkban fölfedezett, ki-
rt és köznapi használatba
megnyilvánulását: a robba-
Az ő vásznain nem honol
alom, ritka vendég a meg-
ott idő. Aki tanult autót ve-
, tudja, hogy a robbanás

---

angzott a kecskeméti Művelő-
Központban 1976. május 5-én,
y Lajos kiállításának megnyitá-

el a maga konfliktusaig, a robbanásig. Ez csak úgy valósulhat meg, ha a festő nem lágyítja a formákat, nem tompítja a színeket. Ha én lennék hivatva rá, hogy megfogalmazzam Sváby Lajos ars poeticáját, azt mondanám: „Szín vagyok, mert minden más szintől különbözök." Sárgái, vörösei, kékei, fehérei még a tubusból — vagy hogy ne a gyáripari eredetüket említsem, — még a dzsungelek virág- és madárvilágából hordják magukban és hirdetik a maguk állathozemberhez egyformán szóló, őskorunk óta érvényes üzenetüket.

Mi pedig, e képek előtt állva, azt érezzük, hogy nemcsak ezen a vásznon, nemcsak ezen a világon, hanem mibennünk is történt valami. Nemcsak egy izgalmas festménnyel, hanem egy nagy festővel is van találkozásunk. Naptárunkban piros betűs ünnep ez.

hajszoltam a hatalmat, harcot nem kívántam, bosszút nem lihegtem... — Czigány György fordítása — ariozus meditáció, lelkiismeretvizsgálat, számvetés, jelige. A harmadik rész sajátos harci tabló. Mottója és visszatérő témája a csatakürtök rivalgására utaló szöveg (E kürtök rivalgása hív ítéletre, hív uram engem s annyi ezreket!), de valójában, lényegét tekintve fohász. A negyedik rész különleges koloritu lassú gyászének: „siralmas látomás (... mit megadtál: a diadalt siratom. Szenvedtem volna bármi vereséget, mintsem miattam vesszen csak egy lélek). Az ötödik rész Alla marcia, indulókarakterű zene, de ezen is átüt a személyes hang (Nem a győzelemnek vágya örvendeni, de elibéfutva, akaratod diadalának!) A hatodik tétel ismét meditáció az áhítat hangulatában. A tenorszólóra bízott utolsó előtti szakasz recitatívóval kezdődik, majd szenvedélyes siratóvá emelkedik; míg a bariton-

Ez a legfőbb erénye.

Medveczky Ádám a Magyar Rádió és Televízió szimfónikus zenekara élén jó munkát végzett a betanítás során. A tenorszólót *Palcsó Sándor* kiválóan énekelte. Az előadás hőse a nehéz szólamát-szerepét biztosan és szuggesztíven megszólaltató *Sólyom Nagy Sándor* volt.

Haász István

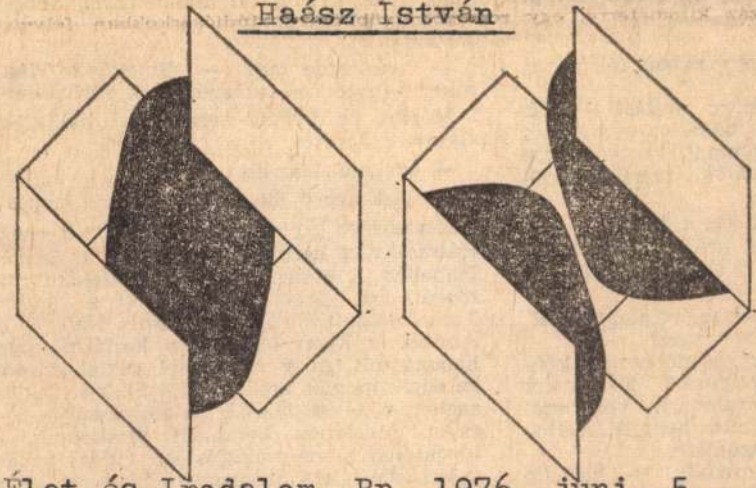

Haász István: Áthatások

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juni. 5.
XX. évf. 23. sz. 13. lap.

Film az egész világ

Truffaut *Amerikai éjszaka* című filmjében minden pontosan olyan, mint az életben: a filmesek örök nyüzsgő, felszínes, kapkodón forgatásos életében, a hisztériás színésznők, a túlbuzgó, lábatlankodó kellékes, a hozzá intézett kérdésekben elveszőő rendező mindennapjaiban.

gatás közben kigömbölyödött va-

— Semmi keresnivalótok itt! Tűnés, egy-kettő!

Még is várta, amíg kisomfordáltak az előszobából.

— Fene egye meg! — dünnyögte Tipanucz: — Azért az udvaron csak várhatunk?

Megint az iménti sivalkodást hallották. Gyuri elképedt:

— Öregem, hisz ez... ez ő!

— Csak most jössz rá?

Nemsokára jöttek is a fehérköpenyesek. Hátracsavart karokkal vonszolták ki Benda Izabellát. A tanárnő hirtelen kiszabadította magát, két kézzel kapaszkodott a rácsba. Torkaszakadtából sikított: „Ne! Ne! Ne!" Amikor a kezét letépték a korlátról, úgy hadonászott, hogy körömmel végighasította az egyik mentős arcát. Végül Faggyasnak is segítenie kellett, hogy betuszkolhassák a kocsiba. Miközben Bendával viaskodtak, a tornatanár szeme vésztjóslóan villant a bámészkodó fiúkra. Még számolunk ezért, hogy végignéztétek!

Megint visszamentek az udvarba, de ott kitört Tipanuczból az ujjongás:

— Apafej, nem lesz bukás! Nem lesz dobálás!

Gyurit egy kicsit még nyomasztotta Körte rimánkodó hangjának, vergődő arcának emléke, de ő is megkönnyebbült. Pauker nem hitt neki? Itt a bizonyíték! Most már nem lehet majd úgy tenni, mintha semmi

Haász István, grafikus

● *HAASZ ISTVÁN grafikusművész kiállítása március 29-ig naponta 10 és 20 óra között látogatható a kőbányai Pataky István Művelődési Központban.*

— :o Haász István .... &,

ESTI HIRLAP, Bp. 1976 márc. 15.

Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUN. 5

ÉLET ÉS IRODALOM

Gladár István

1021

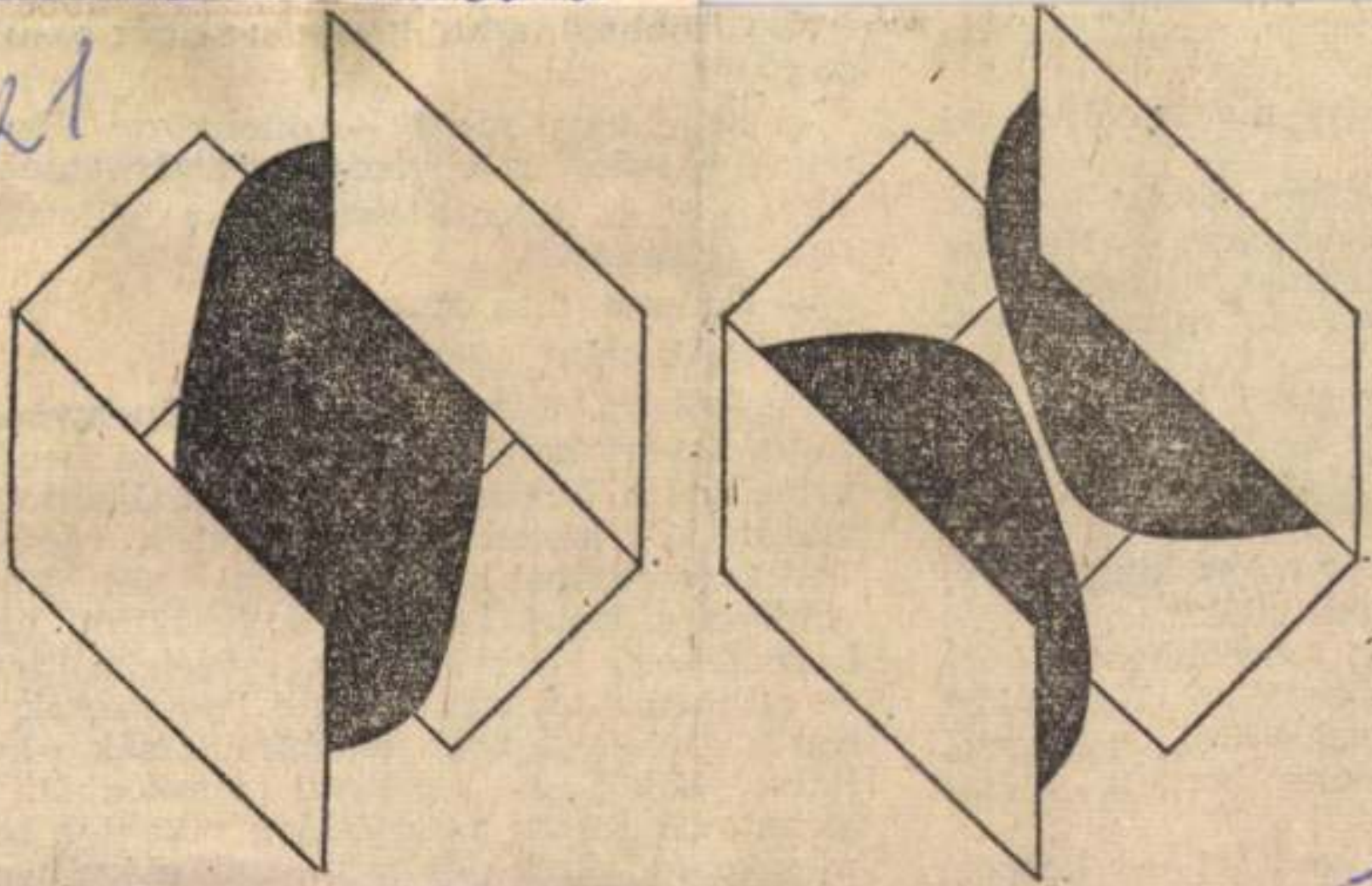

Haász István: Áthatások

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

l is ragacsos volt, az íze

ni, hogy magamtól, a raj

, Nesztor pajtás! — állt
kálni kezdett: — Ha más
rágalommal, kivágom! De
legkiválóbb rajtanácselnö-

t, leszegte a fejét.
látlelet arról a sérülésről?
z... A Nágel mamája azt

! Akkor miért higgyem el,
l a bizonyíték?
ójában megdöbbent a kér-
y bizonyíték? Hát miért
a bizalomról volt szó,
en, Pauker bennük... Ho-
gy hazudik?
egész osztály! — hebegte
Riadt tekintettel követ-

Meg i
szobábó
— Fe
nucz: —
Megin
Gyuri e
— Ör
— Csa
Nemsc
Hátracsa
Izabellát
magát,
Torkasz[illegible] sikított: „Ne! Ne! Ne!"
Amikor a kezét letépték a korlátról, úgy hadonászott, hogy körömmel végighasította az egyik mentős arcát. Végül Faggyasnak is segítenie kellett, hogy betuszkolhassák a kocsiba. Miközben Bendával viaskodtak, a tornatanár szeme vésztjóslóan villant a bámészkodó fiúkra. Még számolunk ezért, hogy végignéztétek!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

Kulturo és Közösség

1975/4

1021

Haász István

... töprengő ember elégedetlensége alakulhat hasznos

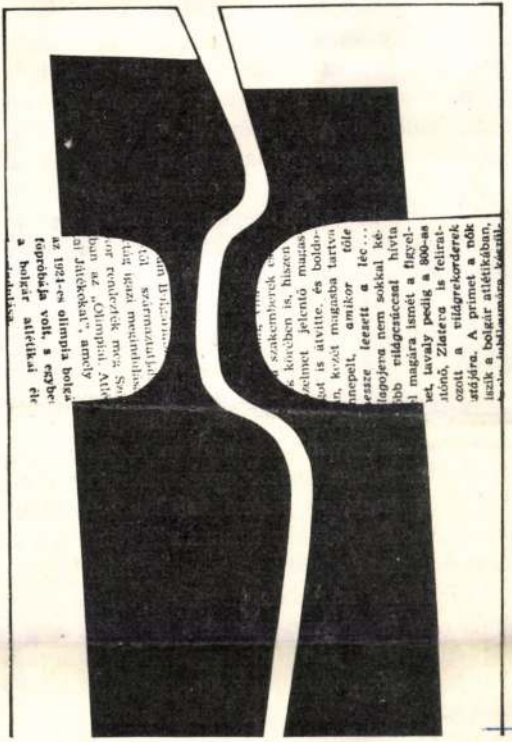

Haász István rajza

ezt, például éppen az em
á vált népművelési hivata
körlevelet, ne tegyünk eg
vagy akárki más, a név hel
, se körlevél, várjon. Majd
akkor. Ha ötszáz évig, ha
lkezdeni? Éppen a mi idő
aki, abból sohase lehet olya

yében, ahol Molnár Mátyás
y hány négyzetméter területű az iskolája. Azt felelte rá: amennyi
talosan népművelőket még nem is képeztek. Ma is sokan vannak
egyaránt –, akik tudják mit és miért dolgoznak, meg azt is, hogy
aszkodni, nekik kell több megbecsülést adni, körülöttük kell el-
még meglevő légkörét, az ő eredményeiket kell népszerűsíteni,

a cikket, arra a következtetésre jutok; legfontosabb most az len-
velődéspolitika érvényesüljön minden területen. Ott is, ahová ed-
tt eléggé behatolni a szocializmus szelleme. Ez azonban azért ne-
éren intézkedéseket is igényel. Abba a furcsa helyzetbe kerültem
a van minden adminisztrációtól, s aki igazán nem vagyok híve az
eknek –, hogy most magam is intézkedéseket sürgetek. Mert az
lés önmagában talán nem tehet csodát, de felszabadíthat annyi
et, amennyi elegendő lehet a kívánatos fordulathoz.
jutnak eszembe, legutóbbi tv-interjújából (ami mellesleg arra is
t csinálni): „Ha hatalmam volna, a bölcsődétől az aggok házáig
árok korszerű esztétikai nevelését!"

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 MÁR 30

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kádár István
1021

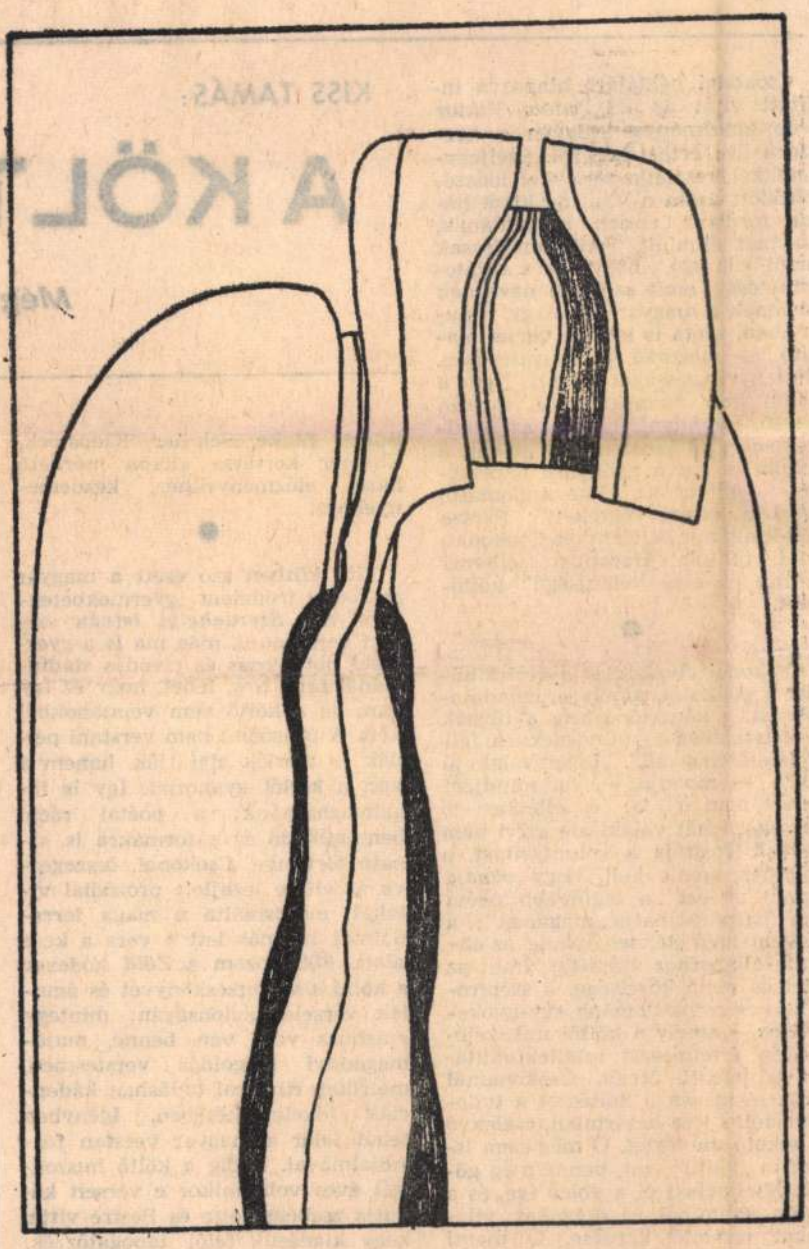

Haász István rajza

Csokonai példájára
dított vitát az ÉS J
szép tanulmánya ürü
szerű líra érthetőségéről. Szellemes
zetekkel, részletkérdésekkel időszerűsödött azóta a vita, de kissé hátat fordított annak a példának, ahonnét elindult. Pedig mégiscsak arról van szó, hogy ez a sajátos érthetőség, amit szívesen neveznék rációnak a magyar líra nagy vonulatában, azóta is ható, a verset alakító és megőrző törvényszerűség. Hisz a világosságot jelenti. Nem a költői mű természetéhez tartozó benső homállyal, hanem az értelmetlenséggel szemben. De jelenti a rendet is, ezt a gyönyörű képességet, „mellyel az elme tudomásul veszi a véges végtelent". Persze költői alkatot is jelenthet. Csokonai, mint tudjuk, Horatiust jellemzi „józan és éles ítéletűségű" költőként.

●

Csokonai elválasztja a verscsinálást a poézistől, amely a „gondolatoknak, a képzelődésnek, a tűznek természetében és mindezeknek felöltöztetésében áll". „Lehet valaki jó poéta — mondja —, ha mindjárt verset nem ír is; és ellenben jó verseket írhat valaki, de azért nem poéta." Tagadja a voluntaritást, a költőnek igenis kell, hogy *vénája* legyen és ezt „a legfővebb poéta sem parancsolhatja magának"; a „helyén levő ítéletet" pedig az ihletett állapothoz számítja. Íme: az ihlet és ráció közelsége, a szépirodalom és széptudomány egy-gyökerűsége — amely a költői mű szélesebben értelmezett intellektualitását is jelenti. Mégis Csokonainál válik el igazán a költészet a tudománytól, s lesz határtalan, cselekvő és alkotó művészet. Ő még nem ismeri a „költő" szót, benne még görög értelmében él a *poieó* ige, és a poeta semmiből új dolgokat, világokat teremtő képzete. Ő menti meg a verset a szűkkeblű ésszerűségtől, a vulgáris értelemben vett taníthatóság balvélekedésétől. Voltaképpen a líra válságát oldotta fel: kiszabadította az iskolából. Nála már a vers minden lehet, tárgyias gyönyörködés és filozófia, játék és

A KOLT

Még

Burns, Blake, Schiller, Klopstock, Cheiner kortársa aligha mérhető hazai előzményekhez, kezdeményekhez.

●

Vita közben szó esett a magyar prozódiai irodalom „gyermekbetegségé"-ről. *Szerdahelyi István* szerint verstanunk még ma is a gyermeki botladozás és civódás stádiumánál tart. Nos, lehet, hogy ez így van, de a költő nem verstanokból költ. A prozódiát nem verstani példák és teóriák alakítják, hanem a kor, a költői gyakorlat. Így is fogalmazhatnánk: a poétai ráció bennműködő és a formákra is kiható törvénye. Csokonai, összegezve az előtte lezajlott prozódiai vitákat, megcsinálta a maga forradalmát is: más lett a vers a keze alatt. Föllapozom a *Zöld* kódexet, a költő első verseskönyvét és ámulok verselő biztonságán: mintegy százhúsz vers van benne, majdmegannyi megoldás verstestben, metrikai, ritmikai tudásban, kádenciák tökéletesítésében. Igényben tehát felér a magyar verstan forradalmával. Pedig a költő huszonkét éves volt, mikor e verseit kaputja zsebébe tette és Pestre vitte, hogy kiadásuk felől tapogatózzék. És azt hiszem, itt már nem csupán prozódiáról van szó: a költő önmagát alkotta meg. Mert a költő műve nemcsak versekből áll, hanem önmaga, személyisége megvalósulásá-

HAÁSZ ISTVÁN

ÉS XXXIV.évf.3o.sz.1990. 12.p.

FRANK JÁNOS: **Portré**

Akár a házikoncert

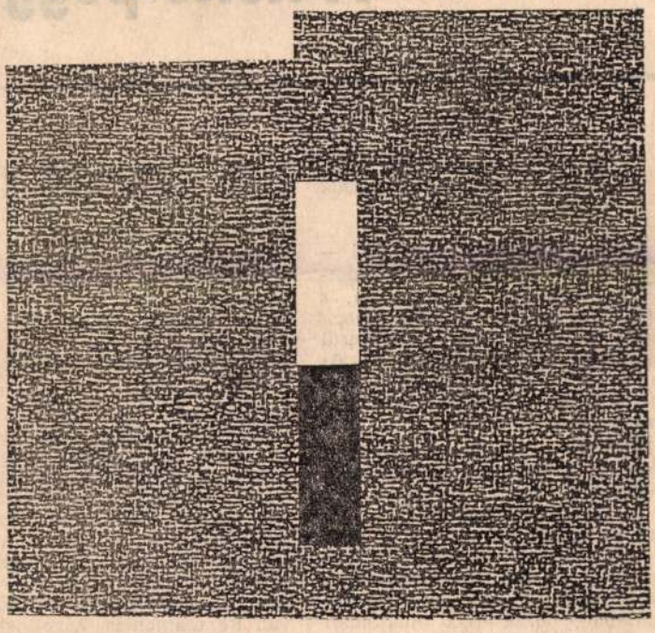

Még *Illés Árpád (1908—1980)*, ez a remek organikus-absztrakt festő lelkemre kötötte, figyeljek *Haász István* műveire. El is mentem annak idején Haászhoz, megnéztem invenciózus, konstruktív rajzait, csakis rajzokat találtam. Hosszú ideig kereste a saját kifejezését, nem festett — legendás rajzpedagógiai munkája is lekötötte —, úgy látszik szüksége volt a rajzok hosszú éveinek, propedeutikájára. mígnem 1988-ban teljes fegyverzetben pattant a Dorottya utcai galériába festmény-kollekciójával. Voltaképpen tematikus kiállítás volt ez — persze nem olyan, mint az ötvenes években —, a *Dóm* pedig gyűjtőnév, nyilván *Claude Monet*-nak a roueni katedrálisról, különböző napszakokban festett sorozatának parafrázisa, legalábbis címében, eszméjében. Monet negyven táblát festett, Haász négyet.

A festőt izgatta a formált vászon, gondolta, több mint kétezer éve festenek négyzet, illetve téglalap alakú táblára; erre ő félrenyomta a derékszögű paralelogrammát, s *romboid* képalakkal lepett meg bennünket. Ezeken a romboid festményeken semmi sincs, csak egy színmező; illetve kettő, sőt a függőleges léccel három, s ha jól megnézzük, még sötét diafragmát is találunk az egyes darabokon, negyediknek. A színfelület homogén is, nem is, főszerepe van a rétegesen festett enyhe mozgalmasságnak, ennek az alig érezhető márványozásnak. A festő nyugtatni akar színtartományaival, korántsem elaltatni. A *Hajnal* — pompeji vörös, a *Dél* — türkiz, az *Alkony* — égetett szíena, s kobaltkék az *Éjszaka*. Legalábbis ezekhez a színekhez állnak közel ezek a rafináltan kikevert, bravúrosan föltett tónusok. Haász István saját lelemények; nem tudunk betelni velük, s minél tovább nézzük, annál többet kapunk tőlük. Másutt a jobb oldali, mélyebb kongású felületet vertikális sáv választja el, olyan ravasz ellenpontozással, hogy ezt már szóban elemezni nem is lehet, csakis megfesteni. A romboid táblák, a sztárok — jól emlékszem — elvonták a szemünket a derékszögű festményektől, pedig ezek is remek, befejezett — a nem túl szép szakmai terminussal — komplett darabok. Mintha *Mondrian, Kassák* vagy — a nemzeti színnel — *Korniss* emléke előtt tisztelegnének ezek a képek. Csak éppen egy neokonstruktivista Haász Pista-féle formanyelven, melynek szókészletét, alaktanát, mondattanát egymaga találta ki, s egyedüli birtokosa ennek a beszédnek. Mégis értjük, szerencsére.

Régóta adós vagyok ezzel a Haász István-portréval, megírásához kapóra jött új bemutatója. Legújabb képeit a szentendrei, régi művésztelepi műtermében akasztotta falra, a múzeumi rendtartás szerint 10—18 óráig, egyetlen vasárnapra csupán. Kollégáit hívta meg, barátait; és remélem üzletfelei — műgyűjtők — is akadtak. A műteremkiállítás jóízű szertartás, akár a házikoncert: szellemi vendéglátás. Hasonló a vasárnapi képmutogatáshoz. Emlékszem egy *Berény Róbert* bemutatóra a harmincas évekből, Kovács Vilma naphegyi villájában, sok másra, a legemlékezetesebbek számomra azok a — rendszeres — vasárnapi képnézések, melyekre Kassák Lajos hívott vendégeket Bécsi úti lakására, a hatvanas években.

Haász tavalyi, *Varsóban* rendezett kiállításán a lengyelek megláttak az egyik kis képét, most meghívták őt a *toruni* kisformátum-biennáléra. Ilyen műfaj létezik. Franciaországban évtizedek óta van *petit format* kiállítás, de nálunk is: a szombathelyi mini-textil biennálé. A toruni szabályzat szerint Haásznak még kisebbre kellett összehúznia magát, mert a kívánt méret húsz centiméter. Ezeket a tenvérnvi négyzeteit néha formázza, elmar az életükből egy-egy darabkát. Nekem a legjobban tetszett, ahol a mozgalmas sötétlila mezőbe csak egy intenzív, vízszintes színskála-intarziát festett, balra pedig a szélére nyomva, egy keskeny, fekete álló téglalapot. Ebben a zanzásított méretben, talán még redukáltabb ez a festészet, de ugyanolyan villogó is, mint a nagyobb darabokon. Haász — látom — feszeng a kis négyzeten, minden ecsetvonásával előlegezi a következő grádust, a monumentalitást.

Az — megmondom — jobban is áll neki.

ÁGH ISTVÁN:

A költő poggyá

■ *Takács Imre: Poeta benedictus. Kisprózai írások (Magvető, 368 old.)*

A cím *Pilinszky Jánost* jelöli — áldott költő, de mindketten áldottak a tehetségben és a hitben, s megvertek a sorsban. Az időben mégis a latin jelző érvényesül inkább, és abban a teremtő akaratban minden írások kezdetén, mikor a papír angyalszárnyára írja magát az ég.

Egyetlen regényét, *A csillagok árulását*, a hatvanas évek elején olvastam, de ez a csodálatosan szép, ez az elsőre tökéletes mű most alszik az emlékezetben, én is ettől a prózakötettől gondolok vissza rá újraolvasatlan, mert elkallódott költözködéseim valamelyik kanyarulatában, hozzá csak huszonhat éves recenzióm vezet. Igazoló sorokat írtam a könyvtárosok ajánló lapjában, az Új Könyvekben, hogy elhiggyék, nélkülözhetetlen, a törzsanyagba való. „Takács Imre szigorú szerkesztéssel, a prózaműfaj logikájával általános, emberi érvényűvé emeli élményanyagát... Stílusa olyan pontos, hogy kevés szóval is lényegeset mond... Eredeti figurákat teremt egy-egy barát, summáslány, kaszás, ispán személyében. Emellett valóságos szociográfiáját adja a Dunántúl paraszti világának, a munkának éppúgy, mint a szórakozásnak. Némelyik leíró jellegű fejezet szinte önálló néprajzi tanulmányként is megjelenhetne, mint például egy citera- és harmonikaszó mellett tánccal, dalolással eltöltött vasárnap délután." E korra és életidőmre valló megfogalmazás mögül most fölsejlik nekem az érett gabonaillat, s a szegények szerelemcsillaga. S megtalálom a célzást: „Az első regényem megírása után... úgy éreztem, minden kedves mondanivalóm kiégett énbelőlem." Hogy ne keseregjen a hamu fölött, faragni kezdett a soponyai nevelőotthon tanáraként, s majd a székesfehérvári élet visszaváltja írónak: „... új regényt kezdtem írni... a felköltözés esztendejéből való az első kisprózám is." Szabó István mondta akkoriban, regényt olvasott kéziratban Takácstól, veszélyes tárgyú, 56-os. Természetes kívánsággal vártam, várom azt a művet, míg az 1961-től folyó huszonhat év prózájában gyönyörködöm. Szép oka van önzésemnek, ha közügy, ha a tizenegy verseskönyv mellett elégedetlenkedem a megíratlan regények miatt. Bár megértem: „Hosszú lenne elmondani itt, hogy miként dugaszolódtak el az írás csatornái — vagy csak a töltőtollam. Régi, hogy »az ember a mértéke mindennek«, a magam dolgainak tehát magam. Akik valami árulással szeretnék magyarázni az én irodalmi munkásságomnak a vastagságát vagy a hatékonyságát, és valami árulást látnak abban is, hogy sokféle dologgal próbálkoztam, azok kifelejtenek egy fontos dolgot, egy előttük ismeretlen tényezőt, vagyis a mivoltomat."

Ám akkor tudomásul vehetnénk, ami van, most ezt a gyűjteményt, melyről kiadása után egy évvel írok, s nem találtam eddig se kritikát, se méltatást róla. „Ezekbe az önelemzésekbe azért volt képem bocsátkozni, mert ez ideig egy kritikus se nézett meg jól." Egy nehéz sors teszi láthatóvá magát, a kérget feszítő tehetség fölszabadulása, visszahökkentése, görbedése, a színjáték, hanem maga a gondo kodás." Csak így lehet megmara ni, s ha szavait helyükben me pörgetem, a gondolkodás az ír megvalósulásban, a testté lett i metanyelvében érvényes, ami földet és szőlőt művel, építkezi játékot csinál, kosarat fon, fát f rag, rajzol, fest, tanulmányt ír Fejér megyei parasztházakról aka

„Az író mindig exíró és mind írójelölt. Az emlékezésekre és várakozásokra sok ideje megy. ha nem lump ember, megkísé hasznosan eltölteni a homály id közeit, a derengés tartalmait." T le a szatyra, mert mindig szüksé lehet valamire, legyen ott a kés ség, amikor kell. „A várakozá időt így tömtem be. Igen — kal páccsal, fareszelővel és csőrfog val. Rozsdamentes kárpitosszegg és montázsba tervezett hajcsavar val. Hegesztéshez való bronzpálc val és ráspollyal. Nitrozománcc és fűrészporral. Homokkal, cs szolópapírral és homorú favésővé Kalandos úton szerzett mahagón val és kunyerált körtefával. M bőrrel és alumíniumnyesedékke A Tiszai Vegyikombinát ragaszt jával és rostlemezzel. A szatyorba van még szögfúró, nittszeg, dró kés, vegytinta, ecset, lenolaj, fa csavar, kaparóvas, colstok — persze ceruza is." A ceruza utolsó, lehet, csak a tarisznya a ján, alig említendő, olyan term szetes. A szatyor tárgyai jelzések építő, gondoskodó, tartalékol öröktevékeny ember szíve és es irányára. S mögöttes tartalomjeg zéke ennek a könyvnek, melyb megláthatjuk az ő egész valóját.

A másik poggyászban rejt üzemanyag: „... köszönöm a sz leim genetikai csomagját. Úgy v lem, jó csomag volt. A világ le több boldogtalanságát... a ross hibás genetikai csomagok oko zák." Szüleiről szólván érthetjü az okot. Anyja „Tanítónő szerete volna lenni, de trágyás szekér ül..." Nem innen ered-e a kivál indulata? Innen a mindig előbb De hogyan? Költővé lenni zsell rek unokájából, szegénynél szeg nyebbek fiából csak isteni akar által lehet, ahogy csoda a kivirá zott vesszőkosár, és Péterek szel biztatása süsse a hajtásokat. „Ve set is írtam olyat, hogy azt híres telték a faluban: fölakasztanak, az amerikaiak bejönnek majd." mezei legény irodalmat tanulh a pesti egyetemen, az lehet, akir tudjuk már kicsoda. Az anya e lentétében serkent, az apa erköl tartást ad. „Két dologban akar rád hasonlítani: sok robotod elle tétekért sose vonz munkátlansá szelídséged ellentéteként sose vo gög. Ami tebenned jó volt, őrzön És viselkedem illően, mert te m nem változhatsz."

Harmadik hozadéka a termész láthatár, pajta, szekér kell hozz de testhezállóbb kertje közep megállni, s kimondani, mint e keresztelőn: gyapjas gyűszűvirá fehér lóhere, vadlucerna, porcsi fű, fostosparéj, disznóparéj, tyúl húr, papsajt, réti perje, talpasm har, cigányzab, katángkóró, béka szék, gyövőtin, vadbükköny, t rack. „Mozgékony köztársaság e Ha beavatkozok, megváltozik. H nem avatkozok be, akkor is meg változik, csak másképpen." A te mészettől való természetesség, r szesség a változatok egyensúlyá ban, hogy mindegyik érzék fölfo hassa és megálmodhassa a nyel

Haász István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

grafi Mesmárvéi

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 NOV 29

1021

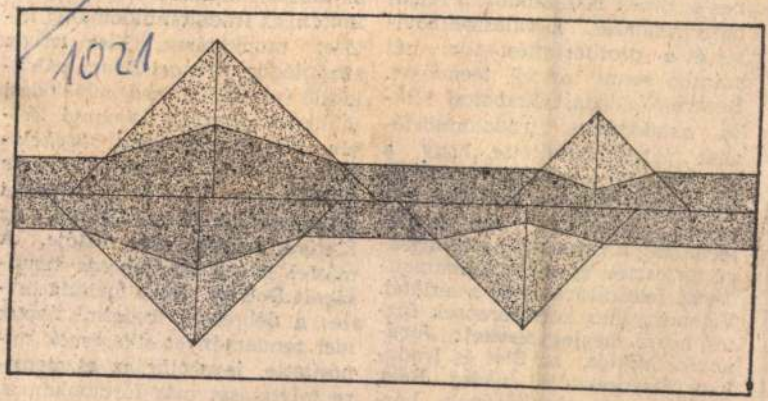

Haász István rajza

nes években befeje
nális rendezés, a
tés és a profilerősí
számba venni az
Bevezető előadást
lós akadémikus,
nész tartott. Kifej
nyilvánvaló menn
gondokkal is jár;
eszmei, esztétikai,
technikai, szervezeti, hatékony-
gi, terjesztési és egyéb ellentmon-
dások feltárására tett kísérletet.
Véleményéhez korreferensek fűz-
tek hozzá megjegyzéseket: *Jová-
novics Miklós*, az Élet és Irodal-
lom főszerkesztője, *Juhász Béla*,
a jubiláns — alapításának har-
másfél napos tanácskozás tanul-
ságait Dobozy Imre foglalta ösz-
sze: a debreceni irodalmi napok
idei rendezvényét sikeresnek mi-
nősítette, javasolta az eszmecse-
re folytatását más fórumokon is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Haász István

1021

Haász István: Kisoroszi házak

nek és
való meg

zló

Konf
a pál

A pályaválasztási tanácsadás első hazai konferenciájára került sor február 6—8 között a Fáklya Klubban. Már a résztvevők, az előadásokat tartók névsora is arról árulkodott, hogy *a pályaválasztási és pályairányítási munka nemcsak az Országos Pályaválasztási Intézet feladata.*

Az országos, a fővárosi és a megyei pályaválasztási intézetek megteremtése után ma már az üzemek és iskolák állami

mos konfliktus akadályozza. Közülük csak néhányat. *Kezdetén tartunk a pályaválasztási felelősök és az ezzel foglalkozó hivatalos szakemberek képzésének.* A pedagógusképző intézetekben is csupán kísérletképpen indult meg a hallgatók felkészítése. Míg az iskolai nevelőmunka eredményei csak évtizedek múlva mérhetők le, a tanácsadás ötéves távlatokban gondolkodik

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Haász István

1973 APR 14

o hatást, melyet az olvasóra gya-
korol.

Kelemen János

1021

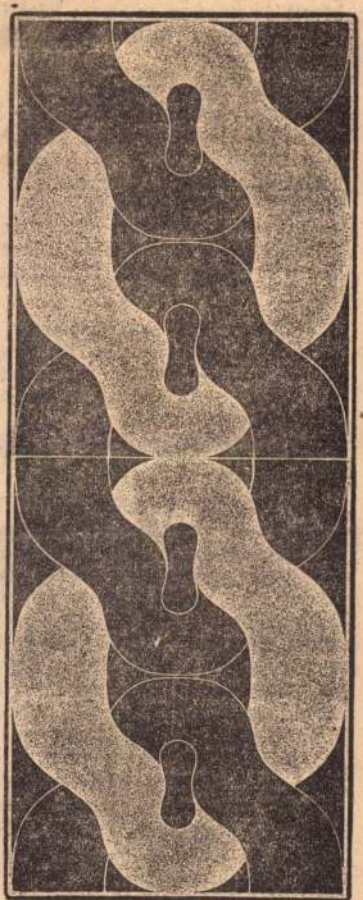

Haász István: Motívum

1973. ÁPRILIS 14.

kori ajándékok meg mindig o
laknak Gézai íróasztalában, é
néhanapján, amikor előkerülne
valamiféle régen-eltűnt jókedv
tapogatnak le róluk Gézai poro
ujjai.

— Meg kell látogatnom a
öreglányt, meg kell látogatnon
feltétlenül — ismételgette Gézai
— De mikor? Ez az, amit meg
kellene szervezni...

Maga elé simított eg papírla-
pot, ceruzát vett a kezébe.

— Tehát. Először apámmal be-
szélek — gondolkozott hangosan,
és egy vonást húzott a papírra.
— Elmondom, hogy az öregasz-
szony kórházba került és meg-
kérdezem apámat, hogy mikor
akar bemenni hozzá; ezt feltét-
lenül tudnom kell, apám ugyan-
is temetésre, kórházba és ha-
sonló szomorú helyekre csak a
feleségével együtt megy — azt
az asszonyt pedig ki nem állha-
tom. Azt is meg kell szervezni,
hogy anyám és apám ne egy-
időben menjenek, mert abból
csak veszekedés vagy kellemet-
len piszkálódás lesz; nem be-
szélve arról, ho anyám é
apám új felesége igazán nen

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 SEP 29

ÉLET ÉS IRODALOM

Haász István

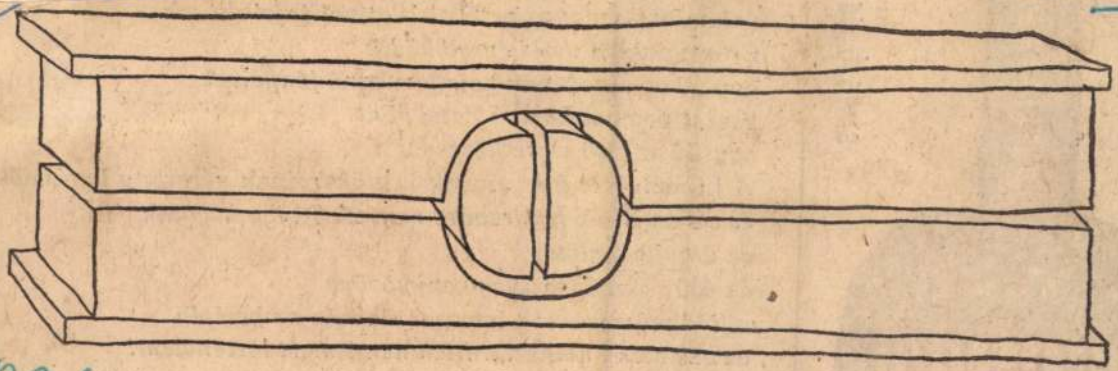

102 1

Haász István rajza

1973. SZEPTEMBER 29.

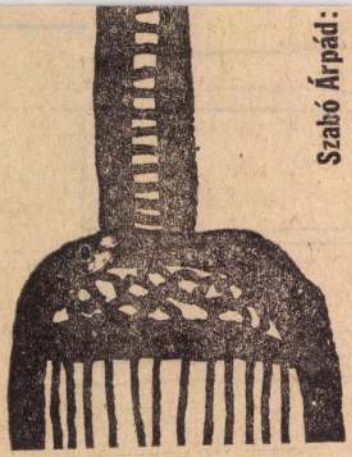

Szabó Árpád:

valamint a magasve
Csontjainkból majd
egy nő az uszodában
s mint pompás karc
egy fiú az első szere
A ki nem mondott
és előkerülnek nap
az árkokból előtör
az égő csontok fort
a földbe konzervál
az előzmény nélküli iratlan nemismert

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gladán István

ÉLET ÉS IRODALOM
1973 APR 7

1021

törékeny bárkám, ugye, tartod?
S még azt, amit magammal mentenék:
egy pár kigyót, egy pár galambot.

Haász István rajza

ferde és hibás állításokkal is kevertek." A másik értekezés szerzőjét, Gondol Dánielt, a bécsi „m. kir. udvari cancellária practicansa"-t ajánlották jutalmazásra.

Az Irodalomtörténeti Közlemények legutóbbi számában közlik Madách pályaművének eddig is-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1977 DEC 13

Haász István

FORRÁS

1021

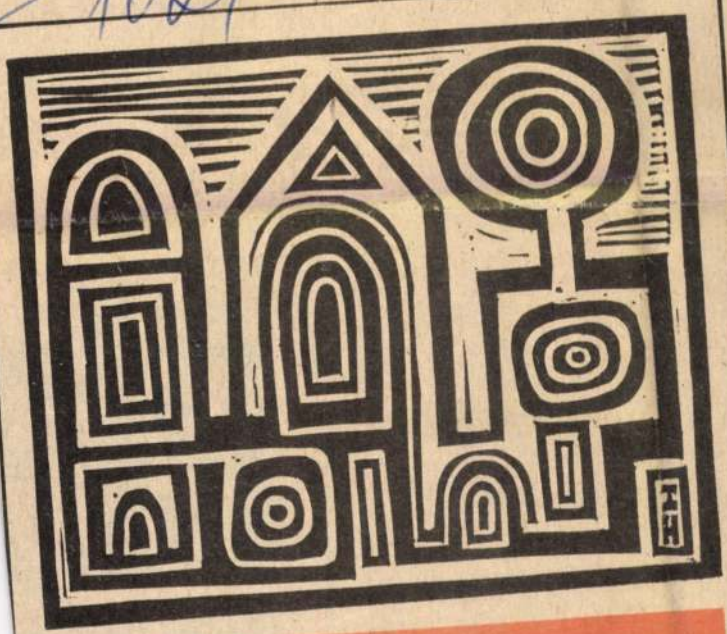

HAÁSZ ISTVÁN RAJZA

éle
ao

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Haász István,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 JUN 21

1021

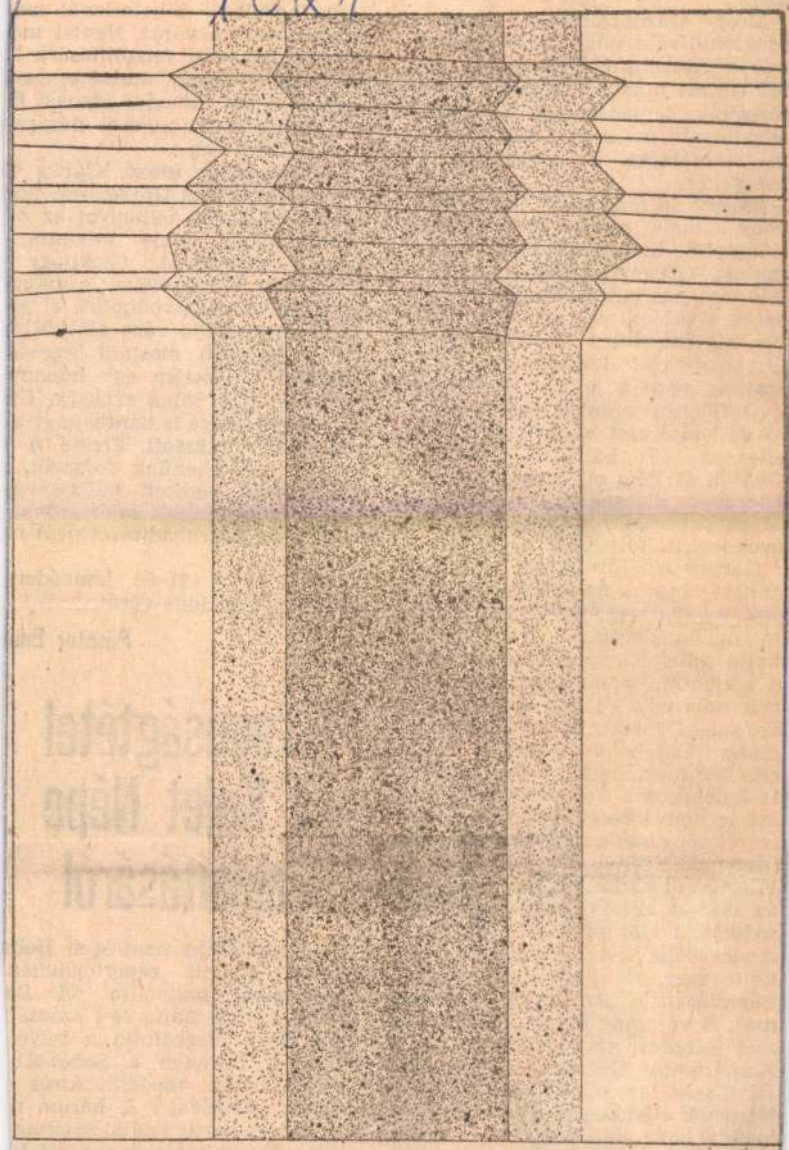

Haász István rajza

na Görgey nem ves
dőt Buda ostrománal
ik az okos szóra",
negy?

Most, százharminc
orsdöntő választás u
niillik Komárom 184
fölmentése után mi legyen honvéd-
seregünk támadásának következő
célpontja) érdemes alaposabban
megvizsgálnunk az akkori körül-
ményeket.

Először is meg kell állapítanunk,
hogy a budai ostrom eszméje nem
Görgeytől, hanem Klapkától szár-
mazott. Görgey eredetileg a Bécs
felé támadás tervének adott elsőbb-
séget, s utólag is ezt írta 1852-
ben kiadott híres emlékiratában:
„...részünkről kétségkívül hadá-
szatilag véve a legjobb lett volna
(...) főhadseregünket összevonni s
az *új hadjáratot* haladék nélkül az
ellenség fő hátrálási vonalán,
Győrön át Bécs ellen megkezdeni."
(Görgey: Életem és működésem
Magyarországon az 1848. és 1849.
években. II. kötet 51.)

Görgey szerint három oka volt
annak, hogy saját hadvezéri lelké-
nek sugallata ellenére Buda ostro-
ma mellett döntött: 1. Nem folytat-
hatta mindjárt az offenzívát, mert
a komáromi csata után seregének
már nem volt lőszere, és — az ak-
kor még Debrecenben működő kor-
mány hibájából — késtek a muníci-
ós szállítmányok. 2. Az április
14-i debreceni trónfosztó nyilatko-
zat a honvédsereg vezetőinek egy
részét bizalmatlanná tette Kossuth
iránt: attól féltek, hogy Kossuth —
túlzott forradalmiságával — magát
az 1848-as alkotmányt is veszélybe
sodorja. 3. Görgey két fő hadászati
tanácsadója egymással ellentétesen
ítélte meg, mi legyen a hadjárat
folytatásának „következő láncsze-
me". A vezérkar főnöke, Bayer Jó-
zsef ezredes azt javasolta, hogy
Komáromtól Győrön át Bécs felé
folytassák az offenzívát, Klapka
tábornok ellenben amellett kardos-
kodott, hogy sürgősebb ennél Buda
várának visszafoglalása az osztrá-
koktól.

Mivel érvelt Klapka? Arra hivat-

jelentette, hogy az utolsó emberi
védekezni, sőt támadni fognak. Er
re Görgey nagy erőkkel megindí
totta az ostromot.

A Debrecenbe utazó Klapka tá
bornok ekkor írta Görgeynek, hog
talán jobb lenne felhagyni az os
rommal, jobb lenne folytatni
nyugati offenzívát. Csakhogy
kocka már el volt vetve: a magya
hadsereg nem kotródhatott el sz
gyenszemre Buda vára alól! Kla
ka és Kossuth mostani aggoda
maskodó tanácsaira egy hónapp
korábban lett volna szükség. Ut
lag Görgey maga is bánta, hogy a
kor rájuk hallgatott. Érezte ő
hogy az idő ellenünk dolgozik,
ezt a nagy nemzeti vállalkozás
hazánk fővárosának saját erőnkb
való teljes felszabadítását nem fú
hatta le.

1849. május 21-én honvédeiv
visszafoglalta Buda várát.

Pásztor Emil

Tanúságtétel a Kelet Népe alapításáról

A Kelet Népe nemrégen Debr
cenben kiadott repertóriumán
ismertetését használta fel *Ba
Endre* az ÉS május 24-i számáb
arra, hogy megcáfolja a folyói
alapítása ügyében a Sebes-Kö
partján tartott tanácskozásról t
jesztett „legendát". A három n
író Kőrös-parti találkozásának
folyóirat-alapításának megcáfolá
ra a dr. Béres András által fe
dezett alispáni iratok tartalm
hivatkozik. Nem ismerem, mil

Haász István grafikus

Reps: Vátosrészlet (linoleummetszet)

1966. már. 6. Érsek - Magyarország

Haász István, grafikusművész

a kiállítás a Helikon Galériában, nov. 14.-ig látogatható

Műcsarnok és Kamaratermei, 1982. November

HAÁSZ ISTVÁN

grafikusművész kiállítása

1982. november 14-ig

Geometrikus formavilágával, az architektúrával való szoros kapcsolatával egy nagyon tiszta, belső logikájú, jelekké sűrűsödő építkezési formát alakított ki munkásságában. Ennek az erőteljes művészi magatartásnak amit Haász képvisel, a síkokban való gondolkodáson túli gazdagodását, a népművészet arányértékei, redukált színterei, érzékeny, belső viszonylatai, tiszta előadásmódja is motiválják.

Haász István, grafikusművész

HELIKON GALÉRIA

V., EÖTVÖS LORÁND UTCA 8.

Műcsarnok és Kamaratermei,
1982. október

HAÁSZ ISTVÁN

grafikusművész kiállítása

1982. október 21
–november 14-ig

Geometrikus formavilágával, az architektúrával való szoros kapcsolatával egy nagyon tiszta, belső logikájú, jelekké sűrűsödő építkezési formát alakított ki munkásságában. Ennek az erőteljes művészi magatartásnak, amit Haász képvisel, a síkokban való gondolkodáson túli gazdagodását, a népművészet arányértékei, redukált színterei, érzékeny, belső viszonylatai, tiszta előadásmódja is motíválják.

Megnyitja: Fábián László író, 1982. október 21-én, csütörtök délután 5 órakor.

MŰCSARNOK

MAI ROMÁN SZOBRÁ

1982. október 22–november 2

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Haász István, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 19

1021

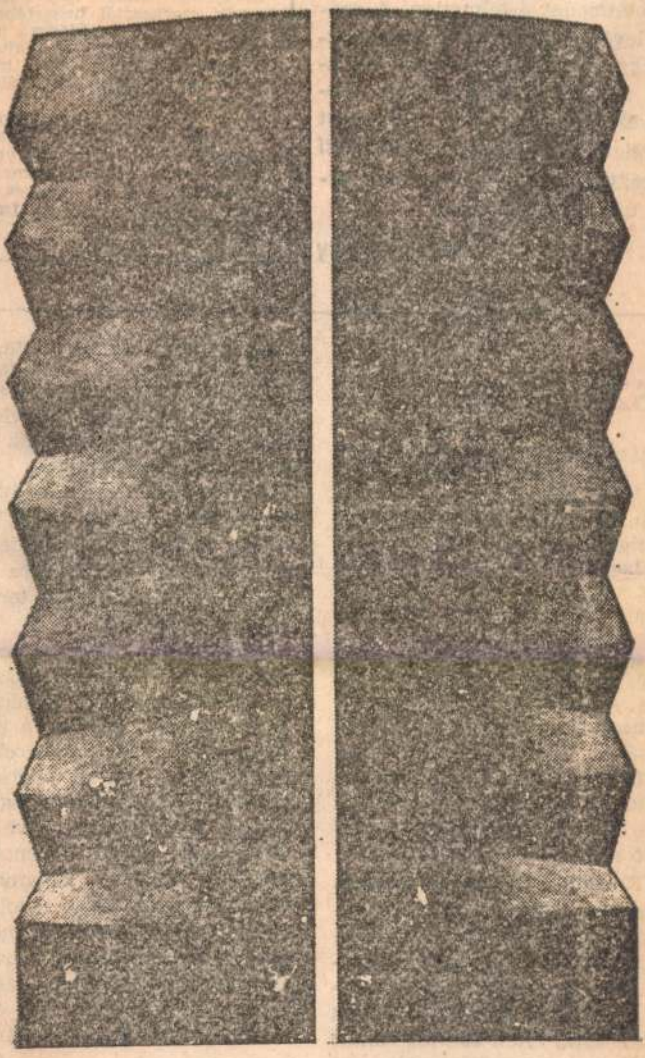

Haász István akvatintája

vonatkozó legfontos
nak — nyomtatásba
első fele jelent meg,
gondolatmenet értelr
ban levő *teljes mon*
ban így szól: „A nag
pesti tavaszt nyolc
mények után írta m
megjelent kisregénye
ősz negyedszázadnyi
lelés után született n

Nemes György

Rab Zsuzsa.

országútra

A tamáshegyi kert lehetett volna a jogos pihenés otthona is, idilli menedék, amely a latin Dunántúl szelíd panorámáját tárja a megfáradt szem elé. A kert öreg lakója — kései művei tanúsítják — nem érte be ezzel a nyugalommal. Fürkésző tekintete azt kereste, ami túl van a kerten, túl a balatoni tájon, túl a természet megvesztegető látványain. A Tamáshegyet övező körkép nem ért véget a somogyi partnál, a tihanyi dombok lágy vonulatánál, ennél mozgalmasabb és vadabb vidékre nyílott: az emberiség jelen küzdelmeire, jövendő sorsának esélyeire.

A Kertből Országutak vezettek a négy égtáj felé: a kíváncsi érdeklődés, a férfias részvét, a szorongató képzelet imaginárius útjai. A tamáshegyi házba könyvek és újságok hozták a híreket a négy égtáj felől, és ami valaha személyes tapasztalat volt, az irodalmi életben és a politikában elmerült író tapasztalata, az most a korszerű tájékoztatási kényszere folytán került a tamáshegyi kert bölcs gazdája elé. Az érkező hírek nem okoztak kevesebb nyugtalanságot és sebet mint valamikor a személyes tapasztalatok. Az idős Déry Tibort vállán történelmi évtizedek nehéz terheivel, mindig újra szívei ütötték az emberiség, a teremtett világ szenvedései.

Messze látott arról a szellemi magaslatról, amelynek a Balatonra nézö domb szelíd jelképe volt. A tamáshegyi kertben, a pannon ég csillagai alatt, messziről érkező kérdésekre figyelt, s kései művei veiben — regényeiben, jegyzetei ben — e kérdésekre válaszolt. Most, hogy Déry Tibornak emléktáblát állított Balatonfüred erre a messzire néző, távoli hangokra figyelő íróra gondolunk Aki végre megtalálta otthoná egy Kertben, mégsem veszített szeme elől a nagyvilágból érkező a nagyvilágba futó Országutaka

Pomogáts Béla

Haász István, grafikus

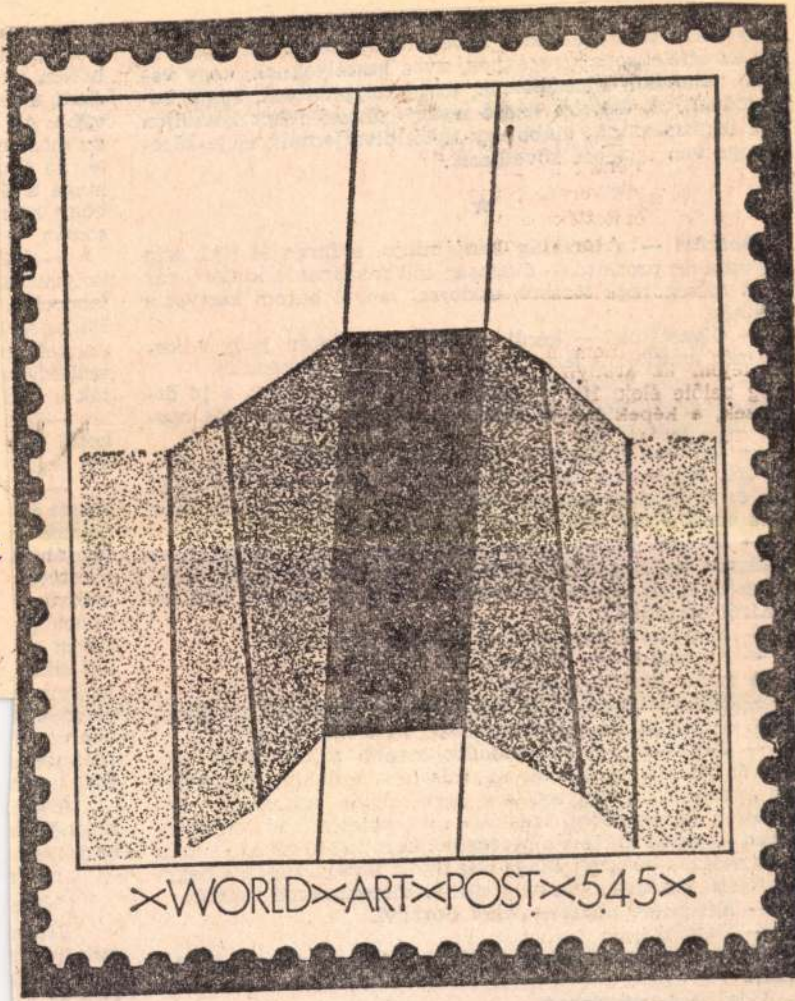

Haász István: Bélyeg

Haász

Élet i

13

XXVII/7

— Egy nemrég feltűnt novellista — világosítja fel Egerszehy. — Na ja, ha te nem olvasod az irodalmi sajtót!

— Életkora? — tudakozódik tovább állhatatosan Thímár. A harmincon aluliak ugyanis nem érdeklik; jószerivel már apróbetűs lábjegyzet lesz vagy csupán egy pikírt megjegyzés a legközelebbi, legalább nyolckötetes irodalomtörténetben — vajon mi lesz a beceneve? karotta? karfiol? — amikorra amazok beérnek. Maga alig ötven lévén, csupán a negyven fölötti konkurrencia idegesíti; az viszont annál inkább.

— Későn érő alkat — feleli Borkövi.

— Vagyis?

— Jó negyvenes lehet. Talán két-három évvel idősebb nálam.

Hősünk összeborzong.

— Hogy is hívják?

— Magyarádi Miklós.

— Magyarádi. Magyarádi

Haász István

Magyar Nemzet
1985. III. 16.

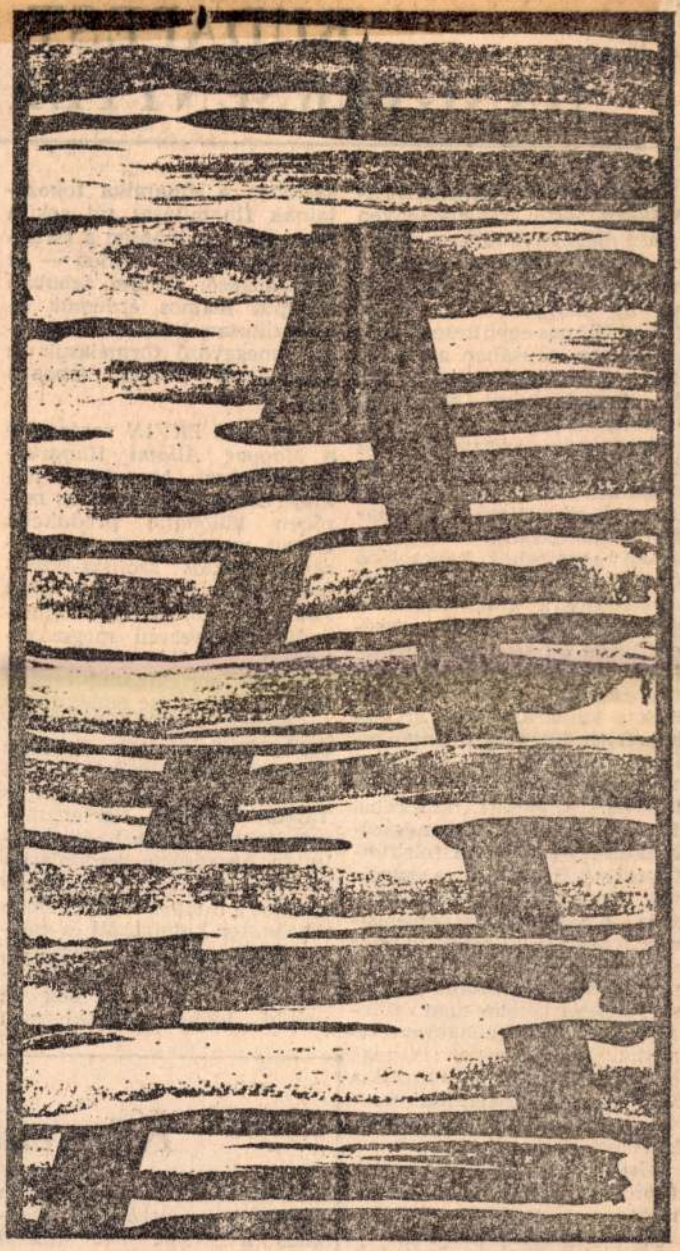

Haász István rajza

hez Bach *Harmadik brandenburgi versenyműve*, amelyet vélhetően a Bach-évforduló kedvéért illesztett műsorába. Bizonytalanul lötyögő megszólaltatását jótékonyan feledtette az est két klasszikus számának szuverén előadása. Mozart *A-dúr zongoraversenyének* szólistája *Falvai* Sándor volt. Szigorúan tárgyilagos, szemérmesen puritán előadását, jóllehet abban nem csillogott a mozarti zongoraversenyek szellemessége, csevegő kelleme, jólesően hatotta át a kifejezés bensősége, őszintesége és helyenként valódi lírai hevülete.

Haydn *A dél* alcímet viselő, fiatalkori szimfóniája — sorrendben a hetedik! — leleményesen egyesíti magában az osztrák szerenádmuzsikák könnyed táncosságát, az olasz opera drámai énekbeszédének

esemény, minden muzsikát egyforma alázattal, áhítattal és lelkesedéssel szólaltat meg. Ezúttal Ph. É. Bach *a-moll* és Tartini *A-dúr* versenyműveit keltette életre hasonlíthatatlan bensőségű gordonkajátékával. Liszt Ferenc hatalmas opuszát minden részletében tökéletesen kidolgozott és mégis nagyvonalúan összefogott, életteljes, magával ragadó előadásban szólaltatta meg az utóbbi időben egyenletesen

Könyvhe

A Művelődési Minisztérium Kiadói Főigazgatóságán elkészült az 1985. évi ünnepi könyvhét kiadványainak listája. A jegyzékben — a tava-

Haász István, grafikus

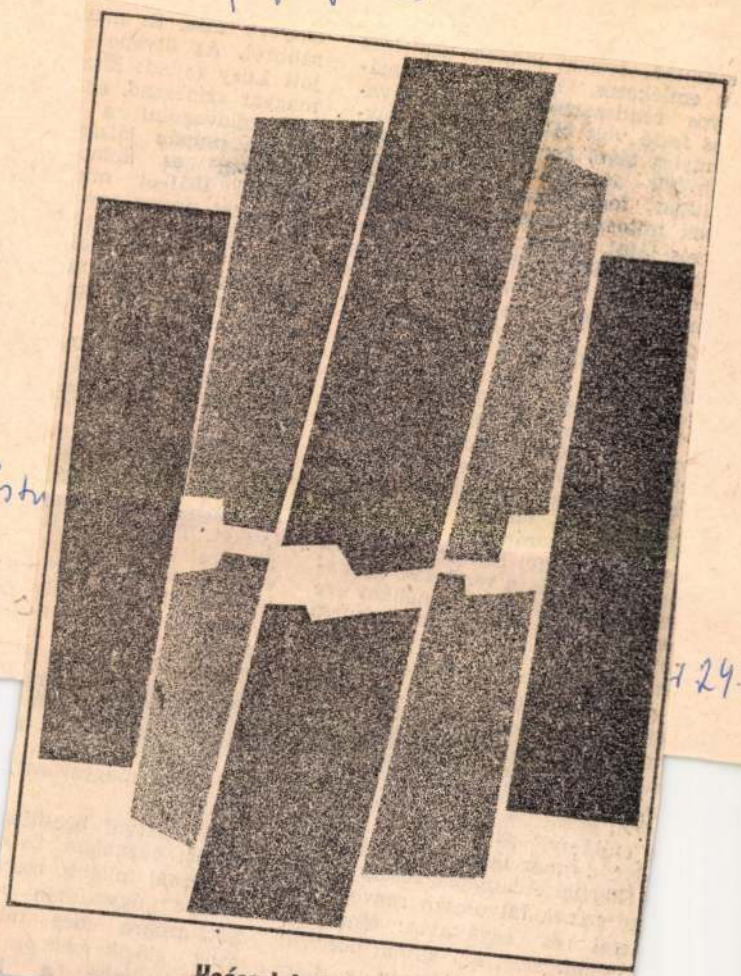

Haász István: Tektonika

Haász Istv

Élet és

14.

7 24.

XXVIII/8

ráját a legnagyobb és főként leg-
ntellektuálisabb tehetségek párt-
gásában kezdte. Tanította Ripp-
ónai és segítette Kernstok, hatott
i Gulácsy, barátjának tudhatta
dyt, de már igen korán hatalmá-
a kerítette a népszerűség. Csil-
gó színei, fátyolosan ragyogó fe-
letei és egyáltalán: témaköre
csendéletek, női aktok, portrék,
vak — jóvoltából már a tízes
ek végén keresett festő volt, és

ja a megaláztatásnak
désnek, amelyet a r
zúdítottak a népre,
van talán magyarázat,
mentség.

Kétségkívül becsüle
alkotói buzgalom. És
is. Annál inkább, mert
évekre úgyszintén ve
Sőt, azokra még ink
azok előzik meg és n
többé-kevésbé a h

Haász István, grafikus

Haász I

Élet és

7.

XVIII/5

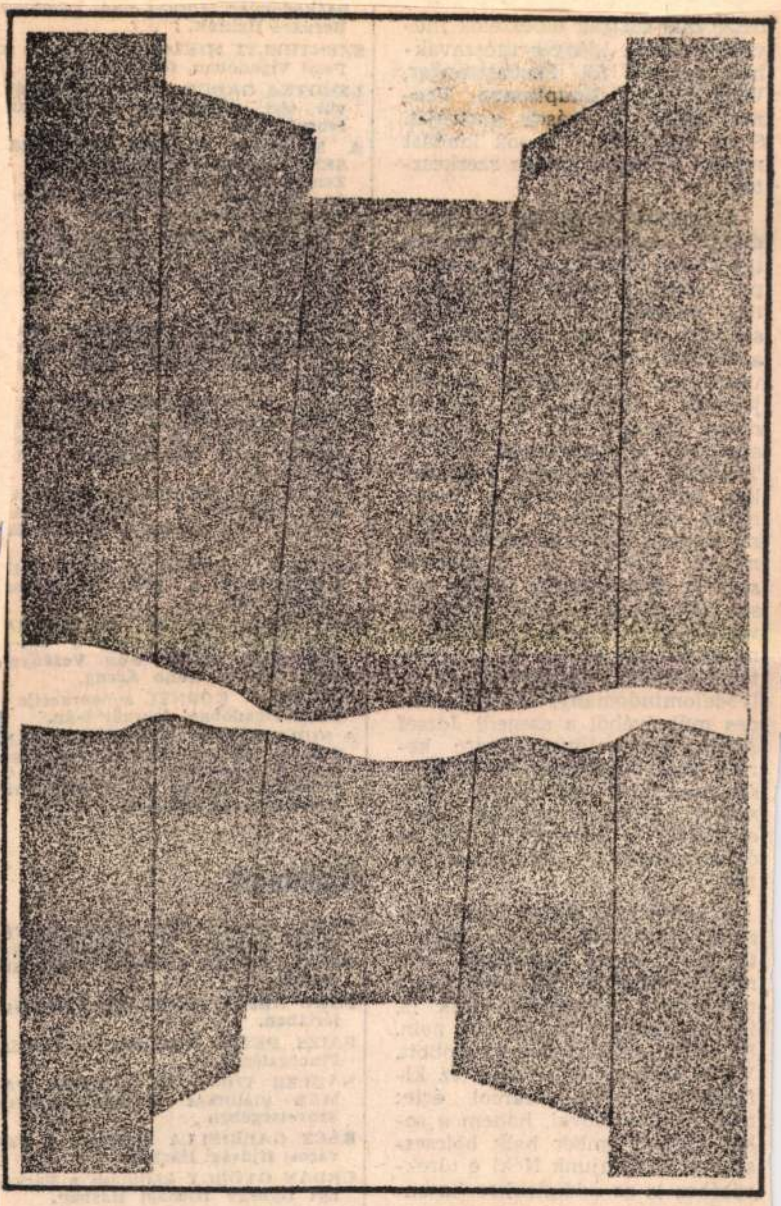

Haász István rajza

[illegible] Szegedi József Attila Tudományegyetemre került, ahol megállapította az Összehasonlító-Világirodalmi tanszéket. Azóta a tanszék olyan előadóval is dicsekedhet, aki az ő tanítványa volt, sőt nála doktorált.

A hetvenedik életév tanszékvezetői, szerkesztői munka közben talált rá; méltó nemzetközi hírnévtől övezetten. Ha irodalmunk nemzetközi elismerése késik is, irodalomtudományunké már nem. Ez utóbbi előkészítheti az előbbit. Vajda György Mihálynak ez kifejezetten célja. Harcol érte: nem hangos szóval, hanem a sokat próbált ember halk bölcsességével. Kívánjunk Néki e törekvéséhez is az eddigiekhez hasonló (hasonlítható) sikereket!

Fried István

[illegible] február 8-án.

A BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG ZENEKARÁNAK hangversenye, a Zeneakadémián, február 9-én Vezényel: Kovács János. Közreműködik: Viktor Pikajzen.

Kiállítások

KANADAI KORTÁRS TEXTILMŰVÉSZET kiállítása a Műcsarnokban.

GECSER LUJZA kiállítása a Műcsarnokban.

FÁKÓ ÁRPÁD kiállítása a Liget Galériában.

PAIZS PÉTER kiállítása az Óbudai Pincegalériában.

NÁDLER TIBOR ÉS SZIKORA TAMÁS kiállítása az Építőművészek Szövetségében.

RÁCZ GABRIELLA kiállítása a Belvárosi Ifjúsági Házban.

URBÁN GYÖRGY kiállítása a Várkonyi György Ifjúsági Házban.

MACSKÁSSY IZOLDA kiállítása a Lágymányosi Közösségi Házban.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Haász István

ÉLET ÉS IRODALOM

Grafika

1021

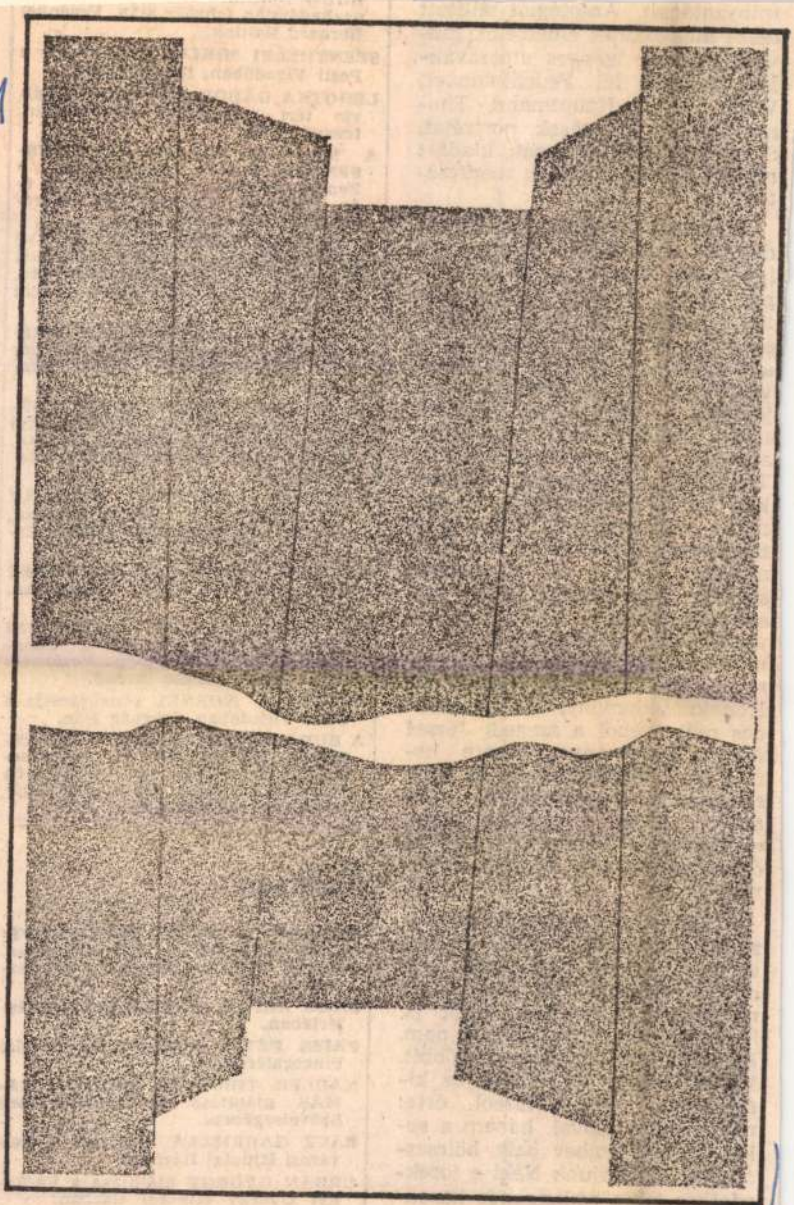

Haász István rajza

1984. FEBRUÁR 3.

irányzatának. Antológiát állított össze mai osztrák elbeszélők műveiből (1967), igényes utószavakban vázolta föl Feuchtwanger, Willi Bredel, Hauptmann, Thomas Mann és mások portréját. S ne felejtsük: ő a sok kiadást megért *Színházi kalauz* szerkesztője.

A magyar irodalom „világirodalmi" szerepét, jelentőségét igyekezett földeríteni, és az európai nyelvű irodalmak fejlődésének mozgásirányait. A kutatás számára az irodalomtudomány és a kritika néhány alapfogalmával viaskodott. Ugyanakkor azonban jelentős világirodalmi alkotók mögé festette föl a hátteret, amelyből tevékenységük kiválik. Tágította világirodalmi tudásunkat, határozottabbá tette irodalmunk szemléletének világirodalmi perspektíváját. S közben nem maradt hűtlen az oktatáshoz sem: a Nagyvilágban közölt írásai, ismertetései, TIT-előadások, vendégtanári állások külföldön — mindezek bevezették és alátestették az újabb pályafordulatot. Az Irodalomtudományi Intézet csöndes műhelyéből a szegedi József Attila Tudományegyetemre került, ahol megállapította az Összehasonlító-Világirodalmi tanszéket. Azóta a tanszék olyan előadóval is dicsekedhet, aki az ő tanítványa volt, sőt nála doktorált.

A hetvenedik életév tanszékvezetői, szerkesztői munka közben talált rá; méltó nemzetközi hírnévtől övezetten. Ha irodalmunk nemzetközi elismerése késik is, irodalomtudományunké már nem. Ez utóbbi előkészítheti az előbbit. Vajda György Mihálynak ez kifejezetten célja. Harcol érte: nem hangos szóval, hanem a sokat próbált ember halk bölcsességével. Kívánjunk Néki e törekvéséhez is az eddigiekhez hasonló (hasonlítható) sikereket!

Fried István

A MAGYAR RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ SZIMFONIKUS ZENEKARÁNAK hangversenye a Zeneakadémián, február 5-én. Vezényel: Lehel György.

A GRÚZ KAMARAZENEKAR hangversenye a Zeneakadémián, február 5-én. Közreműködik: Liana Iszakadze.

AZ ÚJ ZENEI STÚDIÓ EGYÜTTESÉNEK hangversenye a Várkonyi György Úttörő és Ifjúsági Házban, február 5-én. Közreműködik: Matuz István.

A POSTÁS SZIMFONIKUS ZENEKAR hangversenye a Zeneakadémián, február 7-én. Vezényel: Lukács Ervin.

GUDRUN DENGLER—SCHMEISER csembalóestje a Pesti Vigadóban, február 7-én.

AZ ÉSZT ÁLLAMI AKADÉMIAI FÉRFIKAR hangversenye a Zeneakadémián, február 8-án. Vezényel: Olev Olja és Kuno Areng.

ZEMPLÉNI KORNÉL zongoraestje a Pesti Vigadóban, február 8-án.

A BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG ZENEKARÁNAK hangversenye, a Zeneakadémián, február 9-én Vezényel: Kovács János. Közreműködik: Viktor Pikajzen.

Kiállítások

KANADAI KORTÁRS TEXTILMŰVÉSZET kiállítása a Műcsarnokban.

GECSER LUJZA kiállítása a Műcsarnokban.

FÁKÓ ÁRPÁD kiállítása a Liget Galériában.

PAIZS PÉTER kiállítása az Óbudai Pincegalériában.

NÁDLER TIBOR ÉS SZIKORA TAMÁS kiállítása az Építőművészek Szövetségében.

RÁCZ GABRIELLA kiállítása a Belvárosi Ifjúsági Házban.

URBÁN GYÖRGY kiállítása a Várkonyi György Ifjúsági Házban.

MACSKÁSSY IZOLDA kiállítása a Lágymányosi Közösségi Házban.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748/340-720

Kaán István, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 FEB 24

1021

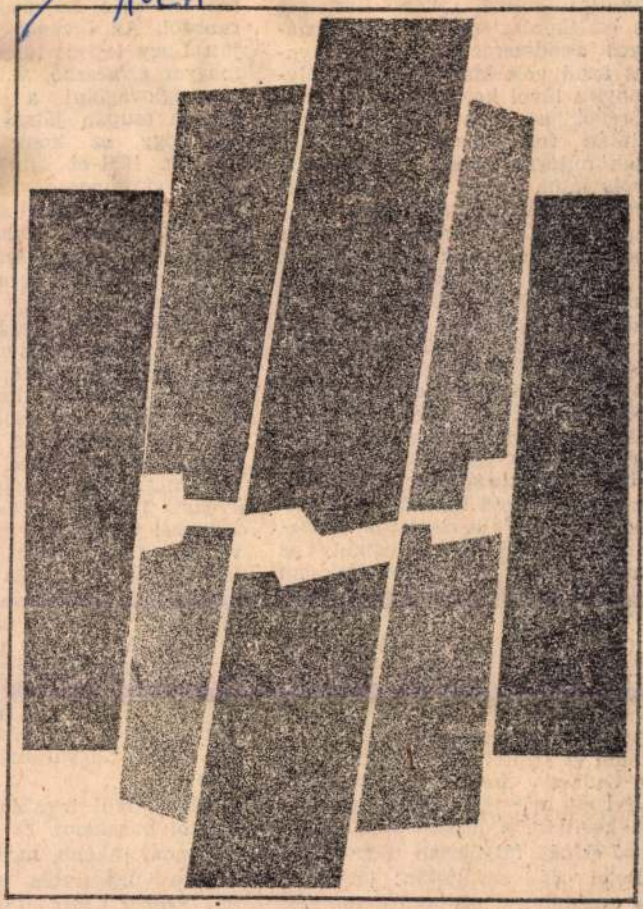

Haász István: Tektonika

Itt áll mos
sor nagys
kiállítás
és emléke
nyos ren
tos festő
annyira tá
köréből
Ritkán f
csak míto
érzés látn
szedni az
festményei
remekek egész sora kapott helyet.
Hogy csak néhányat említsek: a
tizes évek elejéről a foszforeszkáló
Női akt, az 1918-as *Egisto Tango*-
arckép (Berény és Tihanyi kora-
beli portréinak méltó párja), vagy
éppen a *Krúdy Ilona arcképe*
1935-ből. Ki-ki ízlése és vérmér-
séklete szerint válogathat magá-
nak. Ha a tárlatot az alkalom
szülte is, korántsem szedett-ve-
dett, mint annyi hasonló társa. Át-
gondoltságát és a rendezők talpra-
esettségét jelzi, hogy a néhány éve
megjelent Márffy-album csaknem
minden emlékezetes reprodukció-
ját itt eredetiben szemlélhetjük.

Csemegézhetünk, mert ez illik
Márffyhoz. Igaz ugyan, hogy pá-
lyáját a legnagyobb és főként leg-
intellektuálisabb tehetségek párt-
fogásában kezdte. Tanította Ripp-
Rónai és segítette Kernstok, hatott
rá Gulácsy, barátjának tudhatta
Adyt, de már igen korán hatalmá-
ba kerítette a népszerűség. Csil-
logó színei, fátyolosan ragyogó fe-
lületei és egyáltalán: témaköre
— csendéletek, női aktok, portrék,
lovak — jóvoltából már a tízes
évek végén keresett festő volt, és
legjobb, munkás a szat
a rá árnyat vető gróf
elvált már.

Lucynek ilyenformán
köze van a mondott né
höz. Annál több van a
dezőjéhez *Bacsó Péte*
Te, rongyos élet című
nek főhősévé tette. S
kintetében legalábbis. I
ő is megértetni akarja
éveket. Tisztázni a tisz
És ezzel talán még na
vágja a fejszét. Mert ti
jócskán akadnak. És
bizonygatni, az ötvenes
ugyanazt jelentik err
arrafelé. Az ötvenes év
fogalom és gyűjtőnév.
ja a megaláztatásnak
désnek, amelyet a né
zúdítottak a népre, é
van talán magyarázat,
mentség.

Kétségkívül becsülen
alkotói buzgalom. És é
is. Annál inkább, mert
évekre úgyszintén ve
Sőt, azokra még inká
azok előzik meg és m
többé-kevésbé a ha

HAÁSZ ISTVÁN

FRANK János: El Greco - 1. magyarok. = ÉS XXXV.évf.32.sz. 1991. aug. 9. 13.p.

Bp., Szépművészeti Muzeum, 1991
spnyol-mgyar kiáll. Tisztelet El Greconak

Haász István most már monumentálisra transzponálta kék-vörös-fekete színmezőit

HAÁSZ István

KORDINA
HAÁSZ

Fészek Galéria
Osztrák Kultúrális Intézet
Meghívó
„Pozíciók VIII. Wien-Budapest"
Brigitte Kordina
Haász István
kiállításának megnyitójára
1991. május 21. kedd, 18 óra
Megnyitja
Mag. Gertrude Kothanek
az Osztrák Kultúrális Intézet
igazgatója
Megtekinthető 1991. június 21-ig,
naponta 14–18 óráig
Budapest VII., Kertész u. 36.

Galerie Fészek
Österreichisches Kulturinstitut
Einladung
zur Eröffnung der Ausstellung
„Positionen VIII. Wien-Budapest"
Brigitte Kordina
Haász István
an Dienstag, 21. Mai 1991 um 18.00 Uhr
Eröffnung
Mag. Gertrude Kothanek
Direktorin
des Österreichischen Kulturinstituts
Ausstellung bis 21. Juni 1991
Geöffnet täglich von 14.00 bis 18.00 Uhr
Budapest VII., Kertész Str. 36.

HAÁSZ István

Frank János: C.H.-Fészek = ÉS
1991. 23. sz. jún: 7. 12. p.

Maršall (Marschall) Mate
v Trnave, doložený v rokoch 1794
ktoré stolárske práce v novoposta
schwickovcov v Dolnej Krupej za
Zistiteľný aj roku 1802, keď robil
ostrihomskej kapituly v Trnave.

Marhoffer Ferdinand, mali
v daňovom súpise Bratislavskej žup

Markus, maliar („malerz")
roku 1494, keď bol členom mestskej

Marschall, Anton, sochár (C. R. Bildhauer
sculptor civis), rodák zo Stupavy, 3. april
1782 sa stáva bratislavským mešťanor
(Bürgerbuch 1768—1785, s. 77, sign. 2e-5
21. októbra 1741 bol krstený ako syn Anton
Marschaleka (sic!) a jeho manželky Kataríny
Krstní rodičia: Ján Pussl s manželkou Alžbe
tou (MP r. k. fary v Stupave). — 10. sep
tembra 1794 zomrel ako 54-ročný. Príčin
smrti: hemiplexia. Pochovaný bol na cintō
ríne sv. Ondreja (MZ fary sv. Martina).

Marschall, Anton, mestský sochár
pavy. Manželka Zuzana Stepani
z Rustu v Rakúsku, svadba 23. 2. 17
nevesta 24-ročná, syn Anton, 3. 1. 1
želka ako krstná matka 12. 6. 179
vdova, ako svedok 24. 3. 1793. Zon
54-ročný.

Maršall Anton, sochár a re
vodom zo Stupavy, doložený roku
slave prijali za mešťana.[34]

[34] Niektoré životopisné údaje

olyan szigorú — mondhatom rosz-
szul is állna neki ez — a hiányzó
részek játékosságával, no meg a
színeivel, színkezelésével teszi zaf-
tossá a műveit. A gyönyörűen meg-
festett különféle sárgákat tudniil-
lik feketével alapozza, ez az eljá-
rása megmozgatja, azt is mondhat-
nám humanizálja, a felületeket.
Mivel az uralkodó sárgák alól,
igaz, alig érezhetően áttűnnek a fe-
kete hajszálerek. Akár a trecento
képek aranyozásán az alsó réteg,
a vörös bólusz.

Bécsi művésznő, *Brigitte Kordina* és a pesti *Haász István* gyökeresen más irányzatú bemutatóját látjuk idehaza, a *Fészek Galériában*. Kordina egy halszem formába komponált *Szimbolikus nyelv I—VIII* című fali plasztikáinak szériájába két rétegű darabokból áll. Az alap a fehér, zöld, sőt sárga csiszolt tükör, melyek széleit tudatos gonddal alaktalanra tördeli, a tükrökön ábrák, görög keresztek, Mercedes autó-embléma, még egy SZDSZ-madarat is beleláttam az egyikbe; mindezeknek azonban semmi jelentősége. Valamennyi csak jel, mint olyan. A tükörüvegek elé, úgy három centiméterre párhuzamosan álló sík, négyszögű, vagyis téglalap, trapéz, trapezoid alakú, szabályszerű raszterlyuggatású, eloxált alumínium lapokat illesztett Kordina. (Úgy látszik, ez a levegőben van: az ugyancsak osztrák *Gustav Troger* műanyag használati tárgyakat, kerti széket, gyermekjátékot, vödröt perforált.) Az előbbi gesztus itt ellenkező előjelű, a tükrökre hordott jegyeket sejtelmesen elmossa a fémrács, fénytörésfélét kelt, hogy vele mégiscsak hatványozza fontosságukat. Nekem, a legjobban az a darab tetszett, melyen a tükör alap egyik széle jócskán kilógott az alumíniumvért alól, szinte önállósult.

A kétféle anyagból való, párhuzamos sík-rendszer dualizmusával új műnemet teremtett Kordina, újfajta optikai művészetet, mely a síkokat nemcsak hogy három kiterjedésűvé lépteti elő, hanem metaforáinak sohasem hallott nyelvjárása, újabb tartományokat nyitott meg a számunkra. Valamennyi mű születési éve: 1991.

Haász István festményeiről tavaly írtam bővebben már (ÉS, '90. július 27.), a *Fészekben* most azzal lepett meg, hogy szobrász lett voltaképpen. Kiállításának lényege: három objekt, három magasdomború. Alakjuk befelé néző L, minden három-három, halálpontos négyzetből (valójában keskeny hasábból) állította össze; anyaguk vászonnal bevont tömör fa. A széria egyazon motívum egyhangú ismétlése volna, ha a művész nem tenne hozzájuk valamit, és — ez a legfontosabb — semmit sem vett volna el belőlük. Tudniillik ennek a szériának a mondanivalója is éppen az ami hiányzik, vagyis a negatív formák. Keskeny, nyújtott, szabályos téglalapok, meg egy háromszög alakú nyílás, melyeken át már csak a puszta falat látjuk. A sorozat színbeli fölállása a sárga fokozásának három grádusa. A nápolyi sárga példányon a hiányzó téglaforma átlós irányú, és mivel ez a művész nem tiszteli a két kocka határát, az üres rész erőszakosan áthatol a fugán. Haász — gondolom — ezt mondta: nincs mese, ennek így, csakis így kell lennie. A kadmiumsárga darabon hegyesebb szögben, már az alsó éltől fogva, azaz kívülről hatol be a kivágott tégla, sőt a jobb sarkán — trillaként — egy csücsköt még lecsípett szerzője; olyan ez, mint egy fjord, hogy visszacsatoljak fenti legelső cikkem földrajzi terminusára. A harmadik fordított L-len, a legmarkánsabb reliefben a kivágás a középpontból indul jobbrabalra, ha pontatlan volnák azt írnám csokornyakkendő alakban, de a festő ravaszabb volt nálam: a nem létező masni egyik oldala háromszög ugyan, a másik viszont már téglány.

A konstruktív-minimalista Haász geometrizmusa, látjuk, nem is

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

1973 MÁR 9.

Gladra István
1021

Haász István: Táj

SZAKSZERVEZETI
HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

GYŐR MEGY...

A szakszervezet feladata

Győr-Sopron megye mezőgazdasága és ipara egyaránt jelentős. Joggal nevezhetjük „gazdag" megyének, hozzátéve azt is, hogy az utóbbi néhány évben *szemmel láthatóan meggyorsult* a viszonylag elmaradottabb területek felzárkózása is.

A dinamikus fejlődés azonban *sehol sem mentes bizonyos ellentmondásoktól.* Az egyik ilyen ellentmondás, hogy a megye gazdasági rangjához képest a helyi oktatásügy kevésbé fejlett, inkább az országos átlagnak megfelelő.

— Valóban nem mindenütt

Éppen ezért nagy figyelmet fordítunk *a tisztségviselők képzésére, felkészítésére* is.

— Hallhatnánk-e néhány időszerű kérdésről, témáról, amely mostanában foglalkoztatja a megyei bizottságot?

— Feladataink, így mindenekelőtt az oktatáspolitikai határozattal kapcsolatos tennivalók, igen sokrétűek, kölcsönösen összefüggnek. Inkább csak néhány kiragadott példát említenék, egyébként az ülésrend tekinthető munkánk „keresztmetszetének". Februárban vitatta meg me-

re hiányoznak a teljesebb önállóság feltételei. Természetesen nem végleges állapotról van szó, a megyei határozat azt is kimondta, hogy a körülményeknek, adottságoknak megfelelően az elkövetkező egy-két évben újra bevezetik az önálló bérgazdálkodást.

— Nemrég vállalt védnökséget szakszervezetünk a tapasztalatcsere-mozgalom felett. Várható-e, hogy a megyében is felélénkül a tapasztalatcsere-mozgalom?

— Több helyi kezdeményezésre, hagyományra támaszkodhatunk. Példaként említhetem *a soproni járási bizottság ilyen irányú tevékenységét.* Megyénkben 1970 óta

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Haász István

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Haász István: Motívum

amikor és amennyire specifikusan szocialista és magyar tud lenni egyszerre. Ön-epigonjaikkal ők is bőven el vannak látva, importra nem szorulnak.)

Ma nálunk mindenki marxista (vagy tán nem?) — de hányan olvasták akár részben is Marxot? Mindenki a „lenini normák"-kal dobálózik, de hányan mélyednek el Lenin műveiben, hogy megtalálják benne azokat a bizonyos, az ő tevékenységüket meghatározó normákat? Sokat beszélünk a kultúráról, de hányszor beszélünk a lenini „két kultúra" fogalmáról s arról, hogy ez hogyan és milyen mértékben érvényes ma és miránk? Vagy már egyáltalán nem érvényes s nem is kell beszélni róla? Aligha. S ha már Leninnél tartunk: mi van a „kritikai elsajátítás" normájával? Vajon az elmúlt társadalmi képletek legnagyobb eredményeinek iskolás-lexikális megismerése — néhány fenn-

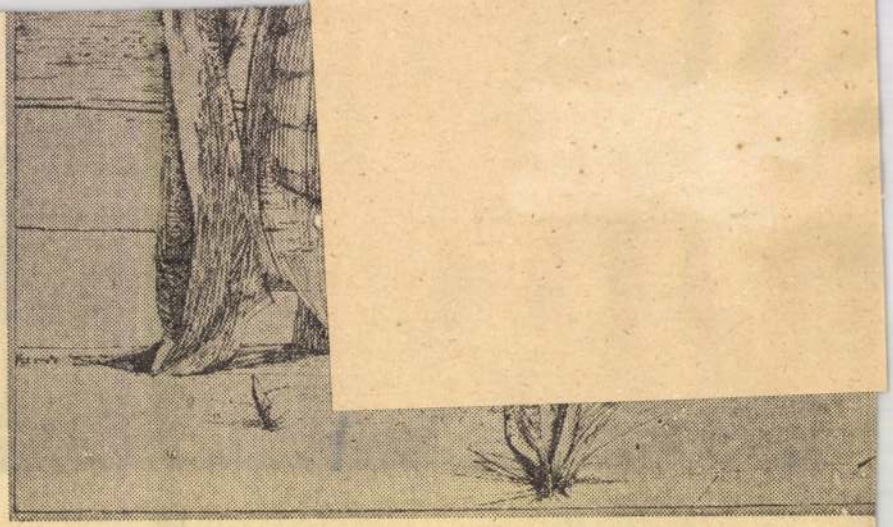

Szabados Árpád tollraj

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 NOV 18

ÉLET ÉS IRODALOM

Haász István

1021

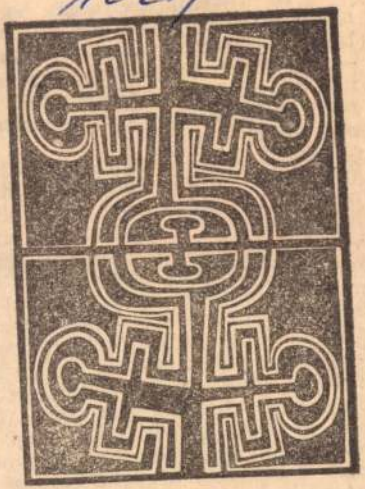

Haász István: Motívum

sze. Es igazi király is volt, de ez ne
mert a Kapitány sokszor mondott
kat, amiket nem értett senki. De n
zárták be egy házba, amiben csup
öregember lakik, mint ő, hanem me
dobált. Sose raktak dohányt a
ba, nehogy gyújtogasson, ezért fűv
tele, és kiállt a kerítéshez tüzet l
nem adtak. Ettől néha úgy megmér
hogy dobálódzni kezdett. Egyszer e
szonynak betörte a fejét, Dagadt lát
őket, gyerekeket nem bántotta so
csúfolhatták is: „Kapitány! Kapitán
a pipája!"

És mindig valamilyen *csapatot* a

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 APR 28

ÉLET ÉS IRODALOM

Haász István

1021

TÁJ

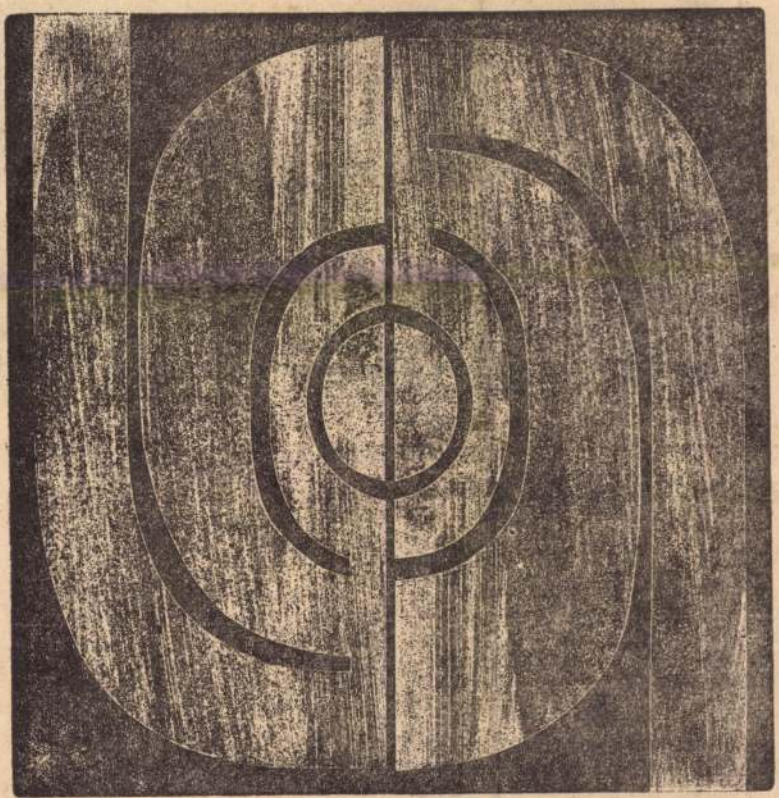

Haász István: Bimbó

Mohácsi Regős Ferenc: Zene

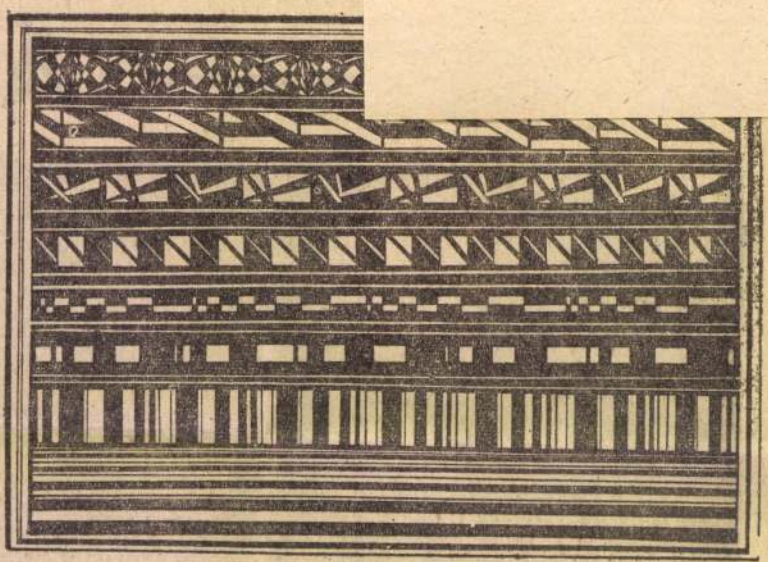

KOSZTOLÁNYI ÁDÁM:

Nonszensz

Mi leszek? A karthauziak szónoka, a nazarénus hadsereg tábornoka, az anarchista állam rendőrfőnöke, a sztrájkoló magánzók elnöke.

●

Ha majd a szellem fog uralkodni a világon, olvasni fogják Martialist dánul, Pope-ot újgörögül, Gérard de Nervalt malájul, Hauffot törökül, Schnitzlert japá-

Proust egy alföldi kiskocsmában bicskázott, Freud holtrészegen feküdt a Hitzing árkában, Thomas Mann üres óráiban bankrablással szórakozott, Babits egy éjszakai kávéházban slágereket énekelt, Tóth Árpád egy futballmeccsen azt kiabálta: „szemüveget a bírónak!", Ady elemzést írt Lasker egy sakkpartijáról. (Régi dolog: a nevetségesség nüanszokon múlik. Ha valaki

Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1966 MÁR 13

1021

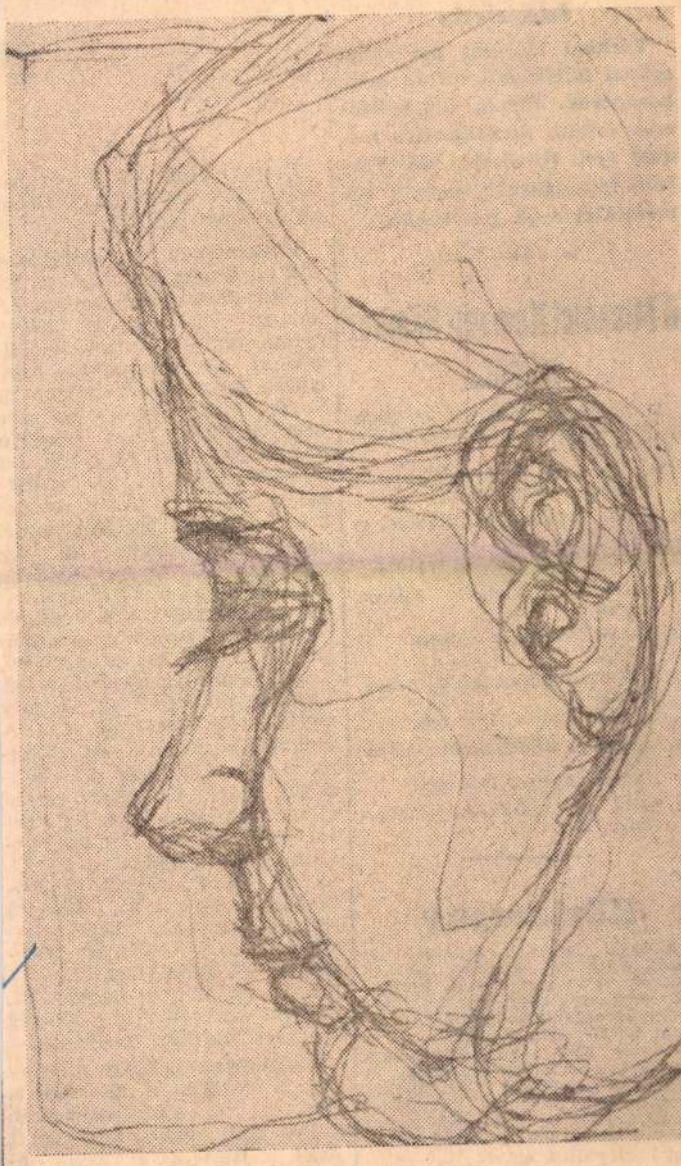

Haász István rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi S.

Időjárás

Várható időjárás ma estig: erősen felhős idő, átfutó esők, házáporok. Élénk, helyenként erős északi, északkeletire forduló szél. Hűvösebb idő. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 4—8 fok között.

A Miskolci Nemzeti Színház műsora

13. vasárnap. Bérletszünet, Egérút. 15 óra. Bérletszünet. Maya. 19.30 óra.

14. hétfő. A Filharmónia hangversenye, 19.30 órakor.

15. kedd. Bérletszünet. Egérút. 19 óra.

16. szerda. Odry. Egérút. 19 óra.

17. csütörtök. Goldoni. Egérút. 19 óra.

18. péntek. Schiller. Egérút. 19 óra.

19. szombat. Bérletszünet. Maya. 15 óra.
Madách Egérút. 19,30 óra.

20. vasárnap. Bérletszünet. Maya. 15 óra.
Katona. Egérút. 19,30 óra.

21. hétfő. A Filharmonia hangversenye. 19,30 óra.

Közlemény

A MÁV miskolci Igazgatósága közli, hogy 1966. március 15-én 10 órakor Miskolc város II. kerület Vöröshadsereg utca és a miskolc—diósgyőrvasgyári vasútvonal, valamint a 37. főközlekedési út — Szerencs, Hidasnémeti vasútvonal pályaszintbeli keresztezéseknél a mechanikus vasúti sorompókat megszünteti, helyettük önműködő rendszerű fény-, a Vöröshadsereg utcánál az ezt kiegészítő félsorompót helyezzük üzembe.

A fénysorompó, valamint a velük adható jelzések megfelelnek a

F

Rejtvényünk két fő sorában Petőfi Sándor egyik, 1848-ban írt verséből idézünk.

Vízszintes: 1. A versidézet első sora (zárt betűk: Á, N, K) 14. Rémület következtében keletkező zűrzavar. 15. Könnyebb műfajú műsort előadó színház. 16. Dallam. 17. Állat lakása. 19. Sárral összeken. 20. S. T. D. 22. Oxigén és szén vegyjele. 24. Nagy magyar festő (1833—1904, Károly). 25. A táviratban: Ő 26. Közlekedés. 30. C. O. U. 31. Azonos római számok. 33. Két zenei hang. 34. Énekkar. 36. Ón vegyjele. 37. Angol nyelven munkálkodott ír költő, drámaíró (1865—1939). 38. A vegy- és illatszeripar fontos nyersanyaga. 39. Lásd a 36. sz. sort. 40. Község Baranya megyében. 42. Becézett női név. 43. Himfy névjele. 44. Masírozik. 47. A fenyőfélék termése. 49. Kicsinyítő. 51. Állóvizek. 52. Vendéglői „lap". 53. Több északi állam váltópénze. 54. Sál, betűi keverve. 56.. Leplez, titkolni próbál, palástol. 58. O. M. 59. Peru egykori uralkodóinak címe. 61. Mutató szócska. 62. Fel betűi keverve. 63. Asztalos szerszáma. 65. Előd (fordítva). 67. Nem most, hanem később. 68. Zenélő szekrény. 70. Község Szabolcs-Szatmár megyében.

Függőleges: 1. Egyik mesterség. 2. Váratlanul, gyorsan. 3. Port.... (az első négyzetbe kettős betű kerül). 4. Becézett Adél. 5. Helyrag. 6. Uccu!, noszа! 7. Munka. 8. S. M. 9. Gépkocsi, rövidítése. 10. Hor-

[illegible] ruhát

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-746, 340-726

Haász István, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 MÁR 21

1021

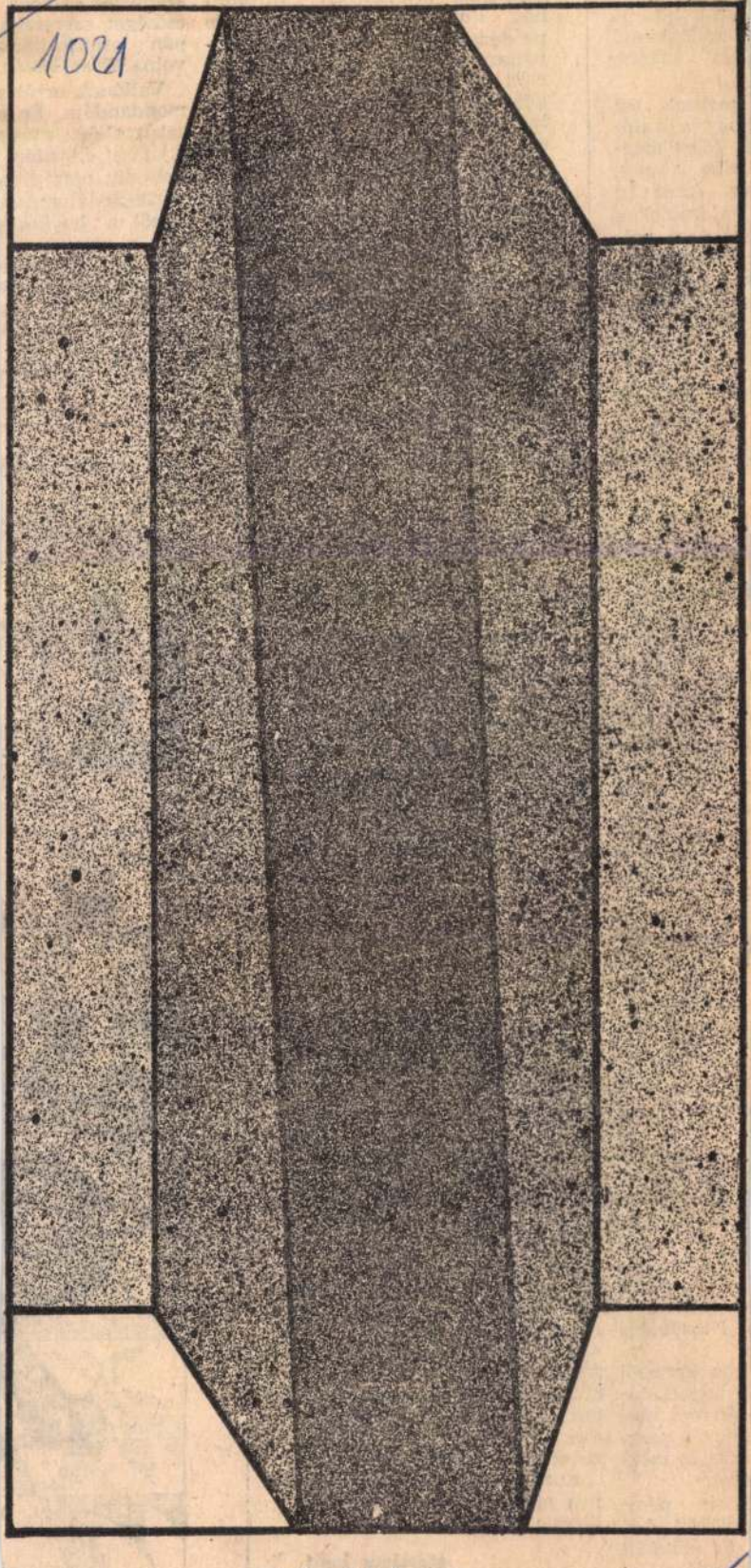

Haász István rajza

mit általában
látni. Sőt. A
rádöbbentő
ben inkább

tartunk, azt
hogy a való-
és főleg meg-
elég alapos,
es. Amit itt
valaminek a
vártam vol-
hozatallal.
a kenőcsök
san goromba
tára rácáfol-
t esztétizáló.
k sem há-
szeragadt és

boh
ban,
ren
vált
ciók
adás
lán-
szóz... meg az értelmezés kul-
csát is megadja; a titok nyitja
„A bohócnak az a képessége,
hogy figyelni tudja és görbe
tükrében fel is tudja mutatni az
emberi élet képtelenségeit".

Csakhogy én az előadás hosz-
szadalmas első harmadában nem
ezt a bohócot látom ám, hanem
egy terjengően közhelyes csinn-
bumm-cirkuszi figurát látok,

eljátszatja, azért
második rész grot
börleszk-látomásá
ebből a bevezeté
nek a viszonyok,
szonyok a dran
nyosságok követ
bomlanak ki. Ig
rész, melyben Go
megaláztatik és
melyben gerince

LJUNK MESÉLNI!

Puskin-mesé-
Hungaroton
és a borító
e: Huszárik
kapóan csen-
szöveget Áp-
stván és Fo-
totta játéko-
re.
á különösebb
gy valaki
uttkai bámu-
orgánuma
szövegmon-
Ezt a dalla-
ot meghök-
yekeznek át-
ánya utánzás
— ám a kí-
eredményte-
az a termé-
hiányzik be-
sznő sajátja,
ág, mellyel a
nem köznapi
, a vers, a
atlanul meg-
nagasságába.
Zoltán érti a
sikoltás vál-
t, azt nem-
yították, ha-
i rendezése
a képzőmű-
Nevetséges

épp így szól
i képalkotó-
három me-
ának a szer-
atos és még-
áról.
tben nem-
ről kell be-
az elfoglalt
sinájára, le-

foglalja és elbűvöli vele a gyereket.

A Ruttkai Éva-felvételt én jutányos áron szülőknek ajánlanám elsősorban. Hogy tanuljanak belőle szépet *szépen* mesélni. Nem fukarkodni a hangváltásokkal, az édeskedves és a gonosz-rossz mesealakok megszólaltatásának játékosságával, visszafogottan azzal az izgalomkeltéssel, melyre még az álomba mesélt gyereknek is szüksége van. Majd szebbet, érdekesebbet álmodik.

Az iskolákban nemrég vezették be a családi életre való nevelés „tantárgyát". Az elnevezés — álszent. Ezeken az órákon ugyanis elsősorban a szexuális felvilágosításban részesülnek az arra nagyon is rászoruló diákok, szó esik a párválasztás felelősségéről, olykor bizony, profánul bár, de a házasság szentségéről is, a házasságról, melynek legfőbb célja a minél bőségesebb gyermekáldás. De arról, miként kell majd betölteni jelesül az apa- és anyaszerepet — nem esik szó. Hát én bizony nem sajnálnék a zsúfolt tanmenetbe lopni egy-egy órát, ahol a jövendő szülők a pedagógia alapelemeivel, s többek közt azzal is megismerkednének, hogyan kell a kisgyermekkel beszélni. Hogyan mondjunk neki mesét.

Ruttkai Éva tanárnő hasznos segítőtársa lehet a vállalkozó pedagógusnak.

Máriássy Judit

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Haász István,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikus

1981 ÁPR 18

1021

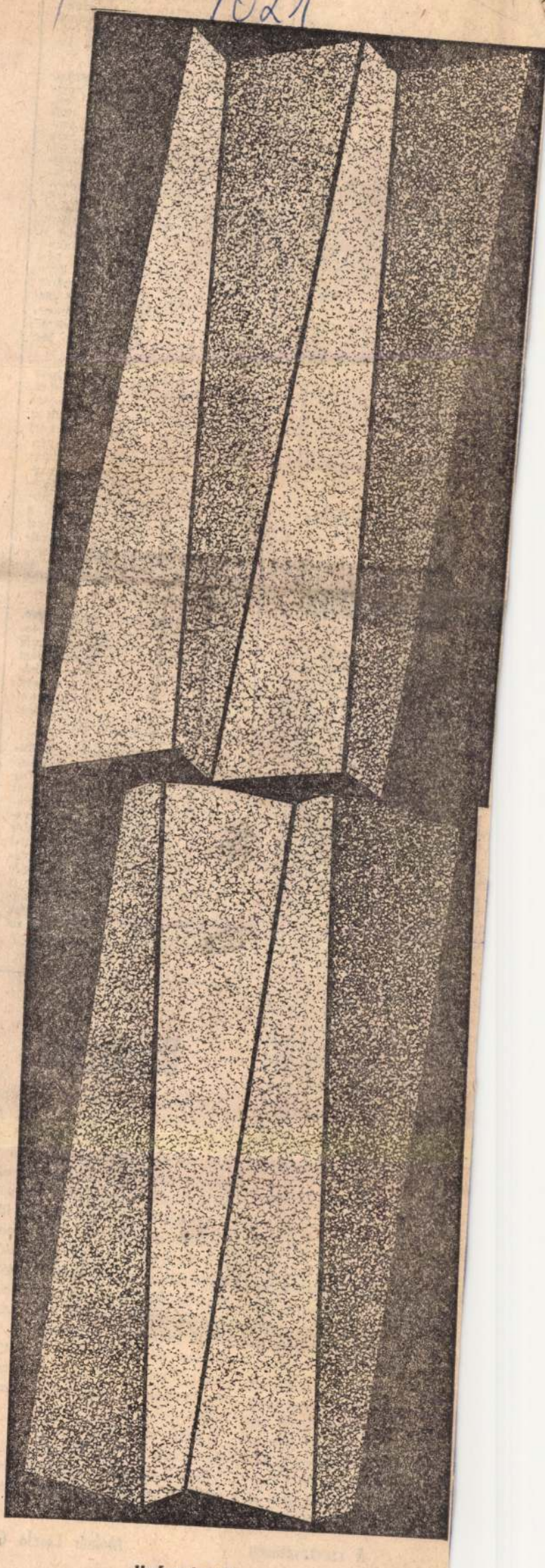

Haász István metszete

te írásait a kassai *Munkásba.* nyeprosztrojról írt cikksoro- és a szovjet mezőgazdaság át- lását megörökítő riportjai ar- ngednek következtetni, hogy ikai emigránsként is benne az élet sűrűjében. Ezt sugall- gyébként a Szovjetunióban élt ránsok lapjában, a *Sarló és pácsban* (1929—1937) megje- egyéb tudósításai is.

vábbi sorsáról azonban nem ik. Az 1938-ban induló *Új ban* már nem találjuk a ne-

tútjának, munkásságának etesebb felderítése nemcsak a ranszié Nagy Endrétől való ülönböztetése miatt aktuális. tékűen" is érdekes színfolttal gítaná szocialista művelődé- történetét, hagyományait.

Botka Ferenc

üvirággyökerek

Élet és Irodalom április 11-i nak *Visszhang* oldalán Kő- E. Péter saját személyében an vállalja mindazt, amit rökösvárás című cikkemben lben maradt látogatás alkal- ízetlennek, sértőnek talál- Semmi kifogásom ellene, hi- lfogadható magyarázatot ad ak az utolsó szakaszt nem ha megfeszülök sem. Akik- ót sem ejtettem, védelmébe *a pellengérre állított* cirádás sek és vagyont érő síremlé- építőit: „...mert úgymond *ezt Tatay Sándor jobban mint én — ízléstelenségeik ajáit személyiségüknél sokkal obben gyökereznek."* Be kell om, ezekről a gyökerekről az gon semmit nem tudok. Most róluk először. Különben kartam szerény írásomban a ekig hatolni, csak például szeretem vendégségben le- a cipőmet. Sőt még cipőben ívesen tartózkodom ott, ahol bas vénemberek mezítlábas- k meg bütykösök. Érdekes, akkor nem zavar, ha karcsú fjú hölgyek játszatják lábui- a nylonharisnyában. Ebből zik, hogy minden relatív, és ell erőszakkal félreértenünk st.

Tatay Sándor

★

y Sándor nem ismerheti te- jedelmében és fésületlen fo- ásában azt az írást, mely aki a trónörököst — aki a témát címmel a Békés Megyei Népújság s 31-i számában jelent meg. könnyelmű volt. Nem szo- ozzá, hogy egy szerző egyide- két helyen jelentkezzék köz- al. Erről az izetlenség- csak utóbb, a sajtófigyelő jó- ól szereztünk tudomást.

A szerkesztőség

még a halkan duduló a... rus kedvéért sem. Szolgálja in- kább a MÁV-ot

DR. BAKONDI BÉLA, SÁRVÁR. Olvasónk Illyés Gyula egy mondatát idézi: **„Követelmény lett, hogy az emberek hibátlanul tudják magukat kifejezni."** Majd szomorúan és jogosan sorolja fel azokat a magyartalan, hányaveti, bosszantóan gyakori nyelvi vétségeket, melyek a sajtóban (az ÉS-ben is), a rádióriportokban, sportközvetítésekben előfordulnak. Véleménye szerint az írás, a beszéd hivatásos művelőinek „selejtjét" éppúgy büntetni kéne, mint azt a munkást, aki elront egy munkadarabot. Lényegében osztjuk nézeteit, csak a tréfás javaslatot kérdőjelezzük meg. Hol találnánk annyi nyelvész „meóst", aki az egész magyar sajtóra, nyilvánosság előtt elhangzó szövegekre, köznapi magyartalanságokra lecsapna?

ÁGH BIRÓ BÉLA, VÁC. Juhász Gyula **Testőr-hadművelet** című március 21-i számunkban megjelent cikkét érdekes adalékkal egészíti ki olvasónk. Leírja K. László egykori zászlós, az 1944-ben Botornyán állomásozó légimegfigyelő alakulat parancsnokának élményeit. A magyar kormány „lavírozó politikájának" jellemző epizódját látja abban az ügyeskedésben, mellyel a március 17-én elfogott amerikai ejtőernyősöket a német megszállás napján egy francia hadifogolytáborba kísérték. Beszámolóját és a „főszereplő" címét eljuttatjuk Juhász Gyulának.

SZIRT MIKLÓS, BUDAPEST. Kunszabó Ferenccel egyetértve levélírónk azon háborog, hogy míg például Berlinben a Köztársasági Palotába a nap bármely szakában bárki bemehet, addig a pesti Vigadóba kénytelen „felíratkozni a Nép". Mi sem tehetünk mást: együtt bosszankodunk Önnel.

PATAKY KÁLMÁNNÉ, SZENTES. „... cinikus, sőt nihilista jelenség, nyelvi kór terjed köztünk: az **akármi, az akárki,** mint értelmes fogalmat, szót helyettesítő pótkifejezés. Ha nem tévedek, az ÉS is foglalkozott már ezzel a tünettel. Az április 11-i szám riportjában mégis ezt olvasom: »Nyolc tanyai iskolából mentett népművelési **akármi** is kevés lenne.« Vajon ez esetben nem lehetett volna **épület, otthon, helyiség** névvel jelölni azt az akármit?" — De, igaza van.

Diszkréció

Készséggel elhiszem Wisinger Istvánnak, a *Meddig tart egy forradalom?* című írás (ÉS, 1981. április 4.) nemrég Nicaraguában járt szerzőjének, hogy Jaime Wheelock mezőgazdasági miniszter *„nem hajlandó elárulni, hogy mennyi idős".* Csupán annyit szeretnék megjegyezni, hogy a magyar televízió néhány millió nézője közül bizonyára nem én vagyok az egyetlen, aki pár hónappal ezelőtt látta *A hét* című műsorban a hazájában *„példátlan népszerű"* fiatal politikust, aki nálunk kevésbé volt diszkrét, és bevallotta, hogy harminchárom éves.

Ami mellesleg tökéletes összhangban áll a Wisinger-hallotta *„kurta, katonás"* válasszal, miszerint Wheelock jelenleg *„harminc és negyven között"* van.

Molnár László Gábor

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hadas István, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 JUL 6

1021

Haász István: Napfoltok

1981. JÚLIUS 4.

...szerként rákaptak az ...lkoholra, jó néhányan lettek ön...yilkosok.

— Jó néhányan?!

Kinyitja a dossziét, aztán be...sukja. Már-már mondaná az ada...okat, de végül szabadkozva el...árkózik: nem válaszol a kérdés...re.

— Nem vetne jó fényt az or...vostársadalomra. Maradjunk in...kább annak elemzésénél, hogy kik ...s miért maradnak egyedül. Főleg ...a munkás-paraszt szülők gyerekei — hiszen a „beérkezettek" cseme...téinek sorsát már a bölcsődétől egyengetik —, vagyis azok a fia...talok, akiknek a diploma önma...gában is karriernek számít. Ők csak ennek megszerzésére kon...centráltak, és nem vettek figye...lembe egy nagyon lényeges tényе...zőt. Nevezetesen: a több generáci...ós értelmiségi családok gyerekeit végzés után ritkán küldik az el...dugott falvakba, kisvárosokba, oda főleg a protekció nélküliek men...nek. Körülbelül harmincévesek, mikor a szakvizsga letétele után kikerülnek egy teljesen idegen környezetbe, ahol szinte képtelen...ség korban, végzettségben hozzá...juk illő partnert találni. A férfi orvosnak könnyebb: elveszi az asszisztensét vagy bárkit, ám az orvosnő nem mehet hozzá követ...kezmények nélkül egy „ekeferkó...hoz". Ha ezt teszi, fuccs a tekin...télyének, és nagy valószínűséggel az életét is elrontotta, hiszen alig...ha akad közös témájuk. Marad vigaszként a pohár.

— Sok az alkoholista?

Az „illetékes" bizonytalanul széttárja a kezét, s ezen nem cso...dálkozom, mert az alkoholistákról nincsenek olyan pontos adatok, mint az önkézzel kioltott életek...ről, amelyek közül ki tudja, meny...nyi kezdődött „piálással".

— Az isszákosság mind súlyo...sabb probléma, amint az az el...váltak számának rohamos szapo...rodása is. Bár sokan férjhez men...nek az egyetem utolsó évében — esetleg utána —, de ha az asz...szony férje is egészségügyi dolgo...zó, és esetleg keresztbe ügyelnek, alig találkoznak, ki vigyáz a gye...rekre, ki mos, főz, takarít... Va...amelyik nagyszülő? Ha van, ha vállalja és győzi erővel. Aki nem orvoshoz megy feleségül, annak számolnia kell azzal, hogy kevés kísérőm monológját hallgatom.

— Sajnos, azok a kolleginák, akik gyereket nevelnek, gyakran rákényszerülnek arra — ha csak átmenetileg is —, hogy olyan helyre menjenek, ahol nem kell ügyelni, kora reggeltől, késő estig bent maradni. Ez a doktornő belgyógyásznak készült, a szakvizsga előtt jelentette be terhességét. Fél évig gyesen volt, utána ide kérte magát, mert így van ideje reggel bölcsődébe vinni a gyereket, s délután érte mehet. Szerintem — szakmailag — elrontotta az életét, hiszen mire a körülményei engednék, hogy visszakerüljön a belgyógyászatra, kezdheti elölről az egészet. A fene se érti ezeket a nőket: idejönnek tele lelkesedéssel, ambícióval, aztán hirtelen kitör rajtuk a pánik, gyereket akarnak, s ennek érdekében fölrúgnak mindent.

A doktornő érveit néha önzőnek érzem, mégis igyekszem elfogadni, megérteni, mert ő legalább keményen harcol vágyainak beteljesüléséért, s nem a négy fal között kesereg a sorsot hibáztatva:

— Sokáig elhittem: a munka mindenek fölött! Aztán mind gyakrabban éreztem, nincs ez így rendjén. Ezért is szültem meg a kisfiamat. Nagyobb boldogságot jelent ő nekem, mint az, hogy orvos lehetek. Társ nélkül ugyan elég nehéz, a férjemmel végleg szakítottam, ám most segítenek a szüleim. Főorvos, professzor úgy sem lehetek, tehát mindegy, hol látok el olyan feladatokat, amire a diplomám jogosít. Tervem a jövőt illetően annyi: szeretnék majd ismét klinikus lenni és apa nélkül is kiegyensúlyozott környezetet teremteni a gyerekemnek.

Indulnék, de odakint ömlik az eső, pedig nincs is felhő az égen, százágra süt a nap. „Veri az ördög a feleségét!" — mondja, s közösen lessük, hogy a horizonton feltűnik-e a szivárvány.

FARAGÓ VILMOS
310-929: 14 óra után 113-221
ÜLDÜNK VISSZA
Postafiók 323 Telefon: 221-285
ős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató
kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
Postafiók 149
egész évre 288 forint

MEGJELENIK
MINDEN
SZOMBATON
16 OLDALON

Szeretettel várlak!
Haász István

A SZENTENDREI FERENCZY MÚZEUM

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

HAÁSZ ISTVÁN

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITÓ

1994. AUGUSZTUS 19-ÉN PÉNTEKEN 16-18 ÓRÁIG A MŰVÉSZTELEPI GALÉRIÁBAN
SZENTENDRE, BOGDÁNYI ÚT 51.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1994. SZEPTEMBER 18-IG, HÉTFŐ ÉS KEDD KIVÉTELÉVEL
NAPONTA 11-17 ÓRÁIG.

FELELŐS KIADÓ: SOÓS SÁNDOR IGAZGATÓ

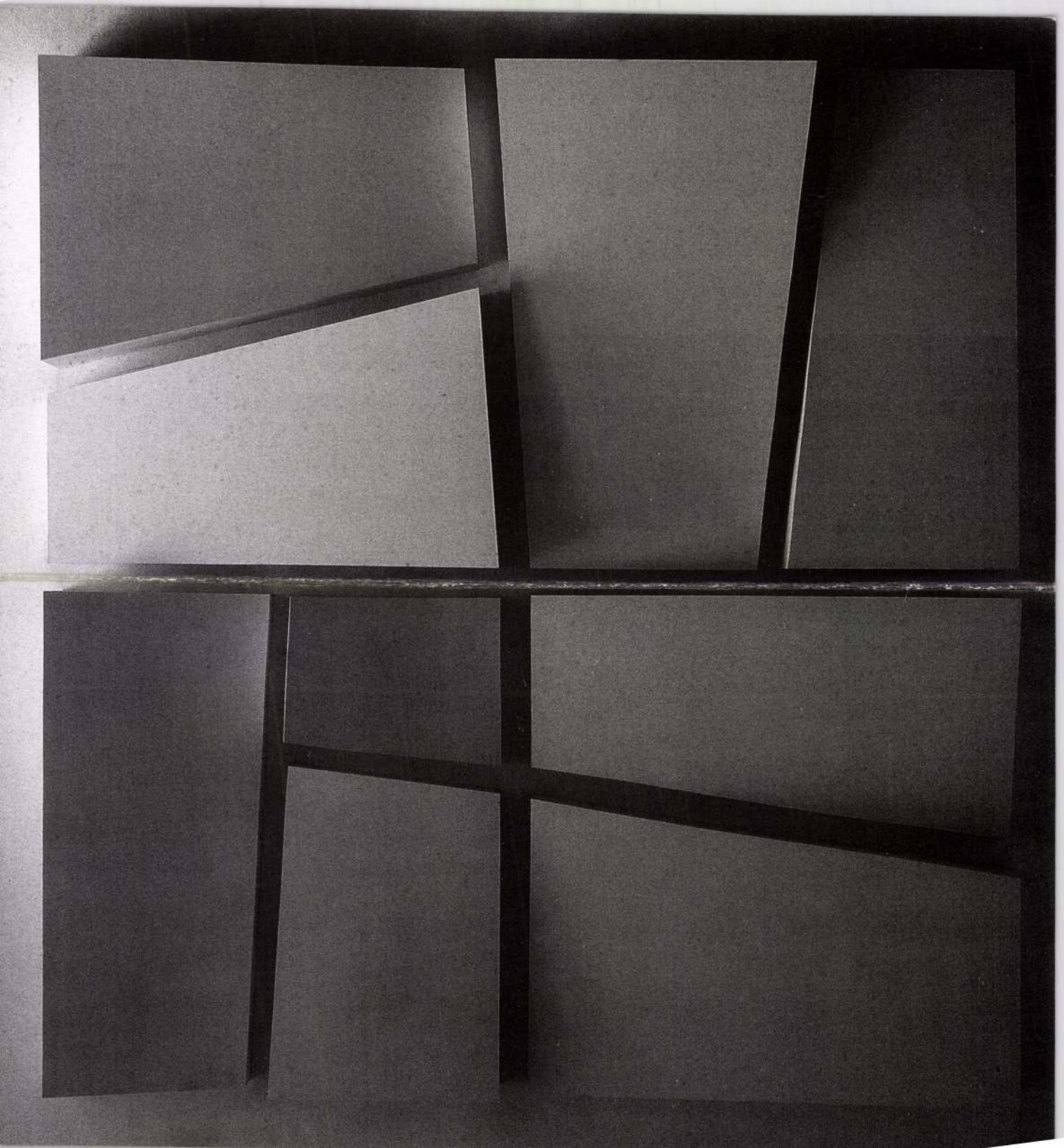

A BUDAPESTI GOETHE INTÉZET

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY ÚT 24.

MEGHÍVJA ÖNT

HAÁSZ ISTVÁN

WORPSWEDEI KÉPEK

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

1994. JANUÁR 19-ÉN SZERDÁN 18 ÓRÁRA

MEGNYITJA

SÍK CSABA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: 1994. FEBRUÁR 11-IG

SZOMBAT ÉS VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG

Nyitott műtermek

Haász István
kiállítása

Megnyitó
1993 április 2-án, pénteken 18 órától

Fészek Galéria
Budapest, VII. Kertész u. 36.

Megtekinthető: 1993 április 3-án és 4-én 12-18 óráig

Haász István
Objekt I. /Moor/, 1992
akril, papír, fa, 70 x 45 cm

Foto: Rüdiger Lubricht

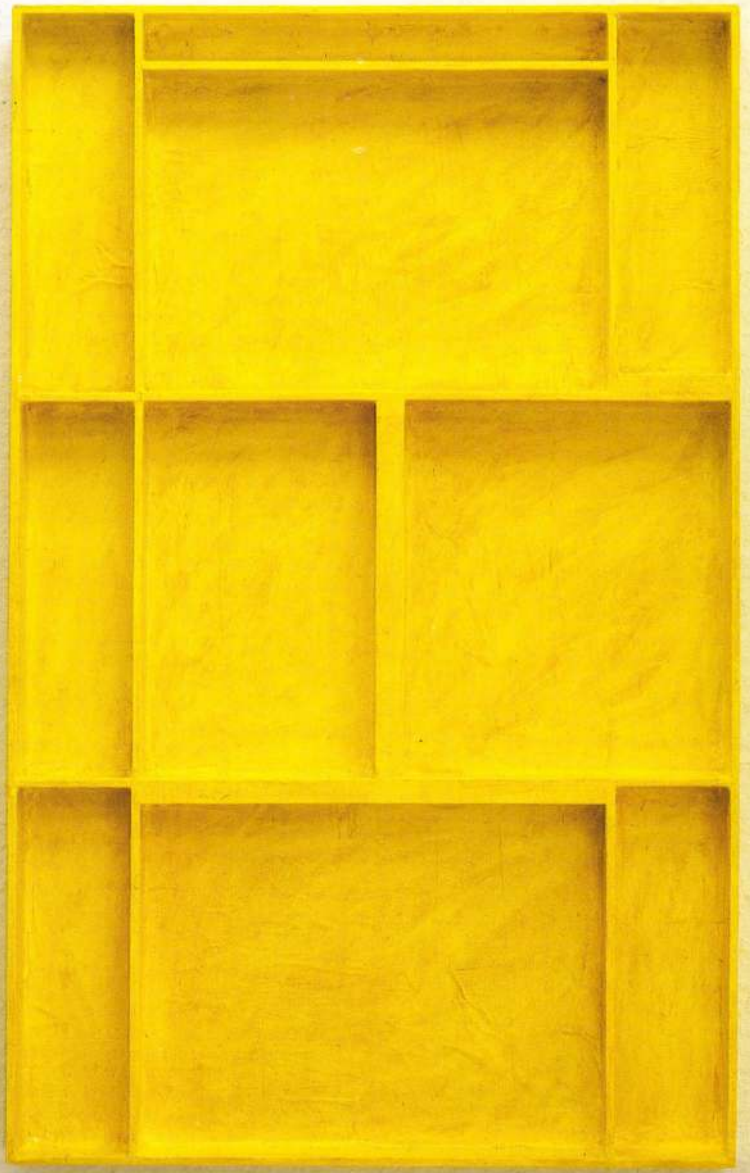

lik a sorsunk. Ám ha [illegible] ti a kérdéses iraton, akkor esc[illegible] hogy a pártok egy nyelven kezdjenek beszélni, ne lehessen önkényesen értelmezni minden kimondott és elhangzott szót. Ha most sikerülne kideríteni a hivatkozott iromány státusát, akkor valamivel többet tudhatnánk például a politikai felelősség fogalmáról, mert idáig csak az derült ki, hogy Suchmannak „mennie kell". De ettől még nem tudjuk, ki állapítja meg a miniszter politikai felelősségét, mekkorát kell hibáznia a miniszterelnöknek ahhoz, hogy kénytelen legyen felállni, s meddig tart egy parlamenti vizsgálat ismertetése, s hol kezdődik a rágalmazás.

Nem lenne hiábavaló az iromány mibenlétét tisztázni azért sem, mert azáltal kézzelfoghatóvá válna, hogy kinek mit szabad tennie és mit nem, és hol kezdődik a jogos (?) állami, hatalmi, többpárt titkolózás, miről van joga tudni a választónak, és mibe ne üsse bele az orrát.

Egyébként én attól tartok, hogy sohasem fog egyértelműen kiderülni, mi is ez a múlt heti iromány. Majd kapunk egy másik vitatható eredetű papírost, amiről viszont senki sem fogja elhinni, hogy az, ami.

STÉPÁN BALÁZS

[illegible] hívják [illegible] híveket.

Könnyű volna a korosodó színésznő szavaira előrántani a fajgyűlölet elleni szenvedély lángpallosát, és Le Pen szélsőjobbos hívének bélyegezni a szabad szerelem és a nyíltan vállalt érzéki örömök egykori királynőjét. De nemcsak BB szépsége, hanem e lángpallos mindenhatóságába vetett hitünk is megkopott az időben. Aki valamelyest is ismeri a francia mindennapokat, az tudja, hogy Le Pen kirekesztő és gyűlölködő manipulációjától függetlenül, a mintegy ötmillióra becsült arab és fekete bevándorló helyzete valódi társadalmi kihívást jelent mind önmaguk, mind a franciák számára. A multikulturalizmus szép eszme, ha a különböző kultúrák művelt, magasan kvalifikált képviselői ön-

A szerző újságíró, országgyűlési képviselő

[illegible] nélkül a fran- [illegible] csetek láttán a szép [illegible] az új osztrák kancellárje- [illegible] nek ezért nem árt, hogy a hí- [illegible] szón-

dig szokás volt azt mondani, hogy Magyarország euroatlanti integrációnak egy alternatívája van – a Balkánhoz csatlakozás. Belgrádban és Szófiában most ez

Sikerdíj

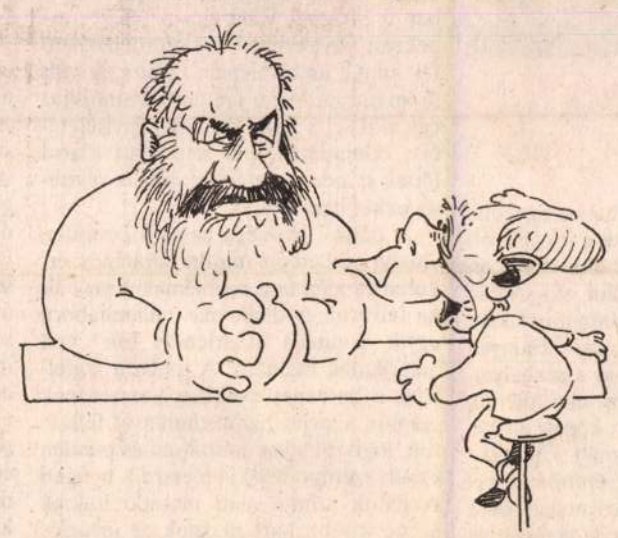

– A peren kívül visszakapott Duna tíz százaléka hozzád folyhat be

PÁPAI GÁBOR RAJZA

arabnegyedet, [illegible] met, zsidó vagy éppen arab [illegible] mazású filmeseket természetesen és magától értetődően kollégáknak és franciáknak tekinti. Az amerikai republikánusok kozmopolitának és liberálisnak bélyegzik a hollywoodi filmgyártást, de adott esetben a nemzetközi gazdasági tárgyalásokon keményen lobbiznak a hollywoodi filmek piaci esélyeiért. A kultúrában a nemzeti öntudat helyes és ápolandó erény, de csakis a nagyvonalú befogadás, a különböző értékek integrálása esetén van értelme. A magyar társadalmat elsősorban a nemzeti kultúra segítheti abban, hogy úgy-ahogy otthon érezze magát a globalizáció és a kapitalizmus szitáló sivárságában. A magyar kultúra azonban csak akkor lesz képes erre a misszióra, ha otthonra talál önmagában és megosztott szekértáboraiban. S ehhez az ideológiai frontok lebontásán túl azt is be kellene látni, hogy modern nemzeti kultúra nem létezik nemzeti tömegkultúra nélkül. Korunkban ez az egyik legfontosabb „stratégiai iparág", s ennek diszkrét támogatásáról egyetlen ambiciózus nemzet sem mondhat le.

Disputa

Beépülők

Az MSZP-nek tulajdonított, de az MSZP által hangsúlyosan nem vállalt dokumentum, mely az Új Magyarországban jelent meg, a szocialistáknak a választásokig követendő állítólagos kommunikációs stratégiájáról bölcselkedett.

Ha elfogadjuk, hogy a dokumentum nem a szocialistáktól származik, akkor is felvetődik a kérdés, vajon sértőek-e rájuk nézve a benne foglaltak. A politikának – különösen választások előtt – szerves része a jó propagandamunka. A dolgozatnak az az állítólagos tétele, hogy a választásokig állandóan hangoztatni kell a jobboldal radikalizálódását, ebbe a körbe tartozhat. Napjaink jobboldali pártjai nem maguktól radikalizálódnak, hanem azért, mert a társadalom egy része éppen ezt várja el tőlük. Nem biztos, hogy helytálló a jobboldali meghatározás, mert kérdés, hogy manapság a baloldali értékeket: a szolidaritást, a munkavállalók érdekérvényesítését, a kistulajdonok védelmét napjaink baloldalinak mondott pártjai képviselik-e. Alig.

Akiknek nincs vesztenivalójuk: a munkanélküliek tömegei, a lecsúszott középosztálybeliek, az egekig tornászott közüzemi díjakkal önhibájukon kívül hátralékban lévők, az adó- és a társadalombiztosítási prés alatt megnyomorított kis- és középvállalkozók, vagy akik félve mennek az utcára a közbiztonság lezüllése okán, s undorodva tapasztalják a korrupció mindent elborító hínárját, radikalizálódnak. És az ellenzéki pártok mennek a sereg után, esetleg az élükre is állnának.

Ha az MSZP úgy prognosztizál, hogy az emberek többsége végső fokon húzódozik a radikalizálódástól, akkor saját szempontjából célszerű rámutatni a más pártokban fellelhető ilyen törekvésekre. Ebben az esetben a taktika sikeres lehet. Egy nem radikális pártnak egyebek mellett az is a dolga, hogy távol tartsa a választókat a radikálisoktól. Ha az előrejelzés nem jó, akkor a taktika balul üthet ki, mert az érintett választópolgárokat a nem kívánt irányba lökheti.

Sérelmezik az MSZP-ben azt is, hogy a dolgozat szerint a szocialisták, beavatkozva az ellenzéki pártok ügyeibe, bomlasztással próbálják meg gyengíteni őket. Érdemes itt kicsit visszatekinteni az elődpártok ilyen irányú munkálkodására, de nem árt azt is szemügyre venni, hogy miként működik ez más pártok esetében.

Nos, ami az elődpártokat illeti, hazánkban a Magyar Kommunista Párt egyeduralmának fontos előkészítői voltak a más pártokban lévő barátaik. A szociáldemokraták ilyenként könyvelik el Marosánt és szűkebb körét, a kisgazdák Dobi Istvánt és társait, az egykori parasztpártiak pedig a közismerten kriptokommunista Erdei Ferencet.

Ám az utód- és elődpárt MSZMP is jeleskedett a rendszerváltás évében, de talán azt követően is az akkor alakuló vagy megalakult pártok életébe való beavatkozásban. Könnyen tehette, hiszen ezek vezetői járatlanok voltak a politika síkos útjain. Visszaemlékezésekből ismert az a tény, hogy az állampárt 1989. januári PB-ülésén Fejti György kifejezetten javasolta zavart keltők beépítését az akkor alakuló ellenzéki szervezkedésekbe. Nyers Rezső ezt a leghatározottabban ellenezte. Döntést akkor nem hoztak. Ám az események azt igazolták, hogy az uralkodó párt egyes vezetői akár saját szakállukra is telepítettek bomlasztókat az ellenzéki szervezetekbe. Sokan ennek tulajdonítják, hogy a szociáldemokraták letűntek a politikai színpadról. Nem volt akkoriban sem egységes az MSZMP, mint ahogy a mostani MSZP is legalább négy-öt irányzat meglehetősen heterogén képződménye.

A kisgazdáknál már az 1988-as megalakulást követően, néhány hónap múlva látványosan törtek felszínre az ellentétek, amelyeket sokak által megnevezett, kívülről irányított személyek gerjesztettek. Még az is lehet, hogy az MSZMP-s körök a beépítést önmagukban azzal indokolták, hogy csak így biztosítható a békés átmenet. Legyünk őszinték, lehet ebben némi igazság. Ironikusan még azt is hozzá lehet tenni, hogy a mohó MSZMP-s vagyonszerzésnek kedveztek az ilyen békés körülmények. Elvégre Grósz Károly hírhedett sportcsarnoki beszédében más átmenetet is elképzelt.

Döbbenet lenne azt hinni, hogy a más pártokba beépített személyek útján való befolyásszerzés csak amolyan kommunista vagy szocialista sajátosság. Polgári pártok is alkalmazták és alkalmazzák a politika eszközeként. A kisgazdákat '89-ben a kommunisták vagy annak egyik-másik csoportja bomlasztani vagy megosztani óhajtotta, ám a választások után már demokratikus rokon szellemű párt – az MDF – szerzett meghatározó befolyást.

A más pártokba való beférkőzés nem új keletű és nemcsak hazai sajátosság. A két háború közötti Magyarországon ott ültek a kormánypártban a különféle szélsőjobboldali erőket segítők. Olyan nagy befolyásra tettek szert, hogy 1938 novemberében az akkori Nemzeti Egységpártból látványosan lépett ki a diktatórikus veszélyeket, a nem kívánatos, túlzott és egyoldalú német orientációt elutasító hatvan képviselő. A következő évben megrendezett választáson azonban ez a csoport csúfosan megbukott, mert az inga szélsőjobbra lengett ki.

Nemcsak pártokba, de még a kormányokba is beépülhet az idegen érdek. Jellegzetes példája ennek hazánkban az, hogy a háború éveiben valamennyi kabinetben ott volt a németek ügynökeként Reményi Schneller Lajos pénzügyminiszter. Ő a kormányülésen elhangzottakat azonnal jelentette a német követnek. Emiatt a Kállay-kormány idején sok esetben a fontosabb döntéseket szűk körű megbeszéléseken hozták.

Sok külföldi példát is fel lehetne hozni. A weimari köztársaságban például a húszas évek végén a német centrumpártokban sokszor vezetői posztokon is nyüzsögtek a náci szellemiségűek, előkészítve ezzel a weimari rendszer bukását.

Kérdés, hogy az ilyesmi összeegyeztethető-e a demokratikus játékszabályokkal. A tiszta polgári erkölcs szabályai szerint aligha. Ám a politikusok döntő része úgy véli, hogy a polgári erkölcs nem azonos a politikaival. Amiért valakit kigolyóznak a kaszinóból, ugyanazért pártberkekben megdicsérhetik. Így hát nem érdemes homokba dugni a fejünket. Inkább jobb tudomásul venni az (ál)dokumentumban megfogalmazottak valószínűségét. Magyarán azt, hogy ha az iratot nem a Köztársaság téren készítették, attól még tükrözheti az MSZP politikai választási taktikáját.

Találgatni lehet, de nem érdemes, hogy kik és milyen célból állították össze, tették közre az okmányt. Józan politikusok már ismerik a dolgozatban megfogalmazott s törekvéseket. Kialakult a védekezési reflex is. Ezt kell használni.

Hogy az utca embere miként vélekedik a pohár vízben zajló viharról, azt legjobban egy taxisofőr reagálása mutatta. A rádió éppen Kósáné Kovács Magda felháborodásáról számolt be. A volán mögül csak ennyi hangzott el: – Miről akarják ezek megint elterelni a figyelmet? – Nem úgy fogalmazott, hogy a kormány, a hatalom, a párt, a pártok, hanem úgy, hogy – ezek. Ahogyan tíz évvel ezelőtt mondta volna.

BOROSS IMRE

[illegible] sem tett, majd rá- [illegible] gadott határidőre semmiképpen sem [illegible] annyi pénz, amennyiből az eddigi tulajdonosok – többnyire önkormányzatok – más épületeket szerezhetnek a visszaszolgáltatottak helyett. A miniszterelnök 1995 májusában találkozott a vallási vezetőkkel, és szóbeli megállapodást kötött velük. Egyetértettek abban, hogy az ország nehéz gazdasági helyzete miatt módosítani kell a törvényt. Az egyházak készítsenek két listát – szólt az egyezség –, az egyiken a természetben visszaigényelt ingatlanok szerepeljenek, ezeket az eredeti határidőn belül megkaphatják. A többiekért pénzbeli kárpótlás jár, de a végrehajtás még tíz esztendővel tovább csúszik. A listák elkészültek. Kiderült, hogy összesen 120 milliárd forintból – ha a pénzromlást nem vesszük tekintetbe – finanszírozható a tulajdonrendezés. A költségvetés az elmúlt évre és 1997-re is mindössze 4 milliárdot különített el erre a célra. Ebből csak a régi kabinet idejében elindított ingatlanügyeket lehet továbbvinni.

Azóta sincs törvénymódosítás. Nem is lesz, hiszen még egy gyerek is kiszámíthatja, ha a tulajdonrendezésre évi négymilliárd forintot szán a kormány, a végrehajtás sem 2011-ben, sem 2021-ben nem fejeződik be. Háromezer-hatszáz épület – köztük több műemlék – sorsa bizonytalan. A mostani használó nem költ a karbantartásra, mert hátha elveszik tőle az ingatlant, a reménybeli tulajdonos viszont még túl messze van attól, hogy birtokon belül érezhesse magát.

Kényelmetlen törvény. A kormány hallgat, az egyházak feszülten várnak. A katolikus püspöki kar talán arra épít, hogy a reménybeli magyar–vatikáni egyezmény, amelynek az egyházfinanszírozás valamennyi kérdésére választ kellene adnia, az ingatlanügyet is megnyugtató megoldáshoz vezeti. Lehet, hogy így lesz, bár maga a szerződés nem teremtheti elő a szükséges 120 milliárdot.

Biztosan becsületesebb lenne, ha a kormány tiszta vizet öntene a pohárba, és elismerné, hogy nemcsak a kényelmetlen törvénynek, de két éve tett ígéretének is képtelen eleget tenni. Aztán, már az anyagi korlátok ismeretében, megállapíthatná a valóban végleges határidőket. Talán így az épületek sem omlanának össze.

Amúgy Titus Liviusnak van még egy megállapítása, amely erre a helyzetre érvényes. „Periculum est in mora." A késedelem veszedelem.

Egy polgár vallomása

Hallgatom a híreket. A parlamentben a civiltestületek képviselői éppen az egyszázalékos törvény tervezete ellen háborognak. Az egyházak megosztottak, az ellenzék is aggályoskodik. Én, a polgár, aki hallgatom a híreket, a napokban kaptam meg egykori iskolám alapítványának levelét, amelyben felkérnek: ha gondolom, adjam nekik azt a kicsi egy százalékomat. De kedvenc zenekarom is nyílt hirdetésben kérte meg a kezemet, felkínálta magát most egy csepeli hátrányos helyzetű iskola alapítványa, s egyáltalán megindult a versengés, amely végre döntési helyzetbe hoz engem. És ez bizony jó. Álszent ellenérv, hogy bizonytalan az egy százalék felhasználásának sorsa: elveszhet a financiális jogi és egyéb útvesztőkben. Álszent azért, mert úgy tünteti fel, mintha a polgár egyébként nyomon követhetné adóforintjainak sorsát, s így számon kérhetne, perelhetne, bírálhatna. Bár így volna. De akkor miért nem lehet legalább az egyszázalékos döntésünk feletti jóérzést meghagyni?

Magam már döntöttem, az egy százalék alma materemé lesz, szükségük van rá, részemről pedig hálapénz. A szó eredeti, vagyis tiszta értelmében.

Aki politikai döntéshozó, mintha nem törődne döntései lélektani következményeivel, mintha azt tartaná, hogy az erkölcsnek helyi értéke van, a hűségnek, a barátságnak s mindazon értéknek, amely politika nélkül szövi át a társadalom testét, semmi jelentősége nincs. Hát ezért nem leszek én politikus. De mint polgár örülök, hogy törvény adta lehetőségemmel élve mind gyakrabban dönthetek. Ha csak egy százalék erejéig is.

V. BÁLINT ÉVA

• A film hőse miben t… kijről kialakult képtől?
Az íróról csak az életrajzi adatai derülnek ki, és az, hogy milyen lehetett fiatalkorában, ahogy azt A játékosban megírta. Sokkal inkább érdekelt a kétségbeejtő helyzete, a reménytelen szituáció, a regény létrehozásáért folytatott harc, az állandó félelem és végül a siker. Ez közhely,

klasszik… …zeivel közelítette meg.

• Elmondaná, hogy kik voltak még a stáb tagjai?
A többiek is jó nevű angol és holland színészek, Alekszejt Dominic West, Polinát Poly Walker játssza, a gyorsírólány meg-

…gyar rendezők az európ… közönséget célozzák meg?
Igen. De ez a megoldásnak csak az egyik része. A nyugat-európai példához hasonlóan szükség lenne egy jó filmtörvényre és a hazai alkotások megfelelő védelmére is.

• Kovács Gergely

Tárlatlátogató

Négyzetek hálójában

Haász István kiállítása az Ernst Múzeumban
Megtekinthető: február 16-áig

Minthogy a német szótár nem segített, csak hosszas nyomozás után tudtam kideríteni, hogy mit jelent – takar jobban mondva – Haász István képei alatt a gyakori cím: Feldafung. Egy bajor kisváros (állítólag ott dolgozott a művész) magyarosított formájáról van szó. Abban, hogy kutakodásom eredményét most közreadom, nem önzetlenség vezet. Csupán azt érzékeltetném: ma már nem elég szabályos mértani alakzatokat festeni. Egy kis homály – divatosabban: magánmitológia – kell ahhoz, hogy a szikár konstruktivizmus, amit ez a festő művel, eladhassa magát.

Amúgy a pálya is maga a szabályosság. Egy olyan országban, ahol avantgárdnak lenni Haász indulásakor – a hatvanas–hetvenes évtized fordulóján – még egyfajta szembenállás volt a hatalommal. Így vezetett törvényszerűen festőnk útja Szemadán György oroszlánbarlangjába (a képernyőről ismerős művész akkor állatgondozóként dolgozott ott és mellesleg kiállítást is rendezett), továbbá a Galántai-féle balatonboglári kápolnába és egy sor más féllegális rendezvényre. S mindeközben a konstruktivizmushoz, amely Kassák révén a húszas évek óta a magyar avantgárd klasszikus stílusa és egyik legpatinásabb öröksége.

Nem egyedül Haász képzeletét bűvölte meg abban az időben a geometria. (Vasarely csillogó-villogó kompozíciói jóvoltából épp akkortájt bódította el a tömegeket az op art.) De csak kevesen tartottak ki mellette, és még kevesebb olyan alkotó akad, aki az idő múlásával mind következetesebben mértani rendet alakított ki műveiben. Ez utóbbiak közül való Haász, akinek új műveiből rendezett kiállításán szinte csak négyzetekre és néhány egyszerű, inkább fakó, mint harsány színre redukált munkákkal találkozunk.

Törekvésével nincs teljesen egyedül. Van néhány társa, de sokkal inkább jellemző a különbség, mint ami összeköti őket. Konok Tamás például, aki szintén egynemű felületeket és szinte műszakian tiszta ábrákat fest, légiesen könnyed konstrukciókat alkot. Nála a szabálytalanság a néző élménye. Szembesíthetjük Haász árnyékokkal festett képeit, illetve domborműként megformált munkáit Jovánovics György papírépítményeivel is, de ez esetben is arra a következtetésre jutunk, hogy más utat járnak. Haász nyílt szellem, tőle távol áll az, ami Jovánovics művészetét élteti: a titokzatosságot érlelő rafinéria. Gondos-míves képeivel kulturált művelője egy mára már ritka, racionális plasztikai nyelvezetnek. Olyan megújító erőt azonban magam egyelőre nem érzékelek benne, mint ami a megnyitót celebráló, illetve a katalógus előszavát író neves kollégám ihletett-lelkes szavai mélyén kikövetkeztethető.

• Vadas József

Az öbölháborúról viszonylag kevés film készült idáig, s ezek is általában a ZS-kategóriás kommandósmozi vonulatába tartoznak. Igényesebb szerzők nem nagyon kapkodtak a téma után, hiszen a „mocskos" vietnami háborúval ellentétben a Sivatagi Viharban az összes aspektust figyelembe véve sem fedezhető fel annyi ambivalencia, amire feszült dramaturgia lenne építhető. Konfliktus egy szál se: a fiúk igaz ügy képviseletében odamentek, pár nap alatt szarrá lőttek mindent, aztán minimális veszteségekkel hazatértek.

A bátrak igazsága az első öbölfilm, amely kezdetben mintha általános erkölcsi és lélektani problémákat próbálna felvetni. A diadalmas villámháború egyik traumája a „friendly fire" volt amerikaiak számára. A jobbára legfeljebb a hetvenes években korszerűnek számító szovjet haditechnikával felszerelt, logisztikailag, morálisan és minden egyéb szempontból is messze a nyugati csapatok szintje alatt maradó irakiak szinte kisebb kárt okoztak az inváziós haderőknek, mint a saját tűzvezetési hibáik s a nagy kapkodásban bekövetkező balesetek. Egy ilyen malőr a kiindulópontja a mostani sztorinak.

Az elbukó, majd a csorbát fényesen kiköszörülő hős állandó szereplője az amerikai mozinak. A mellényúló hegyimentők, családi problémáik miatt rossz karabinert bekapcsoló tűzoltók és társukat idegességükben lepuffantó rendőrök után most egy olyan derék katonatiszt áll a figyelem középpontjában, aki

Amerik…
R.: …
Fsz.: Denzel Washington, Meg Ryan
Forgalmazó: InterCom

egy éjszakai tankcsata hevében véletlenül a saját kötelékébe tartozó harckocsiba trafál bele. Serling ezredes természetesen összeomlik, elhidegül mintaszerű családjától és inni kezd, mivel a gépezet nem adja meg számára a feloldozáshoz vezető vezeklés lehetőségét. Ügyét eltussolják, ugyanúgy plecsnit kap a hadjáratban való részvételéért, mint a többi hatvanezer katona. Büntetése csupán annyi, hogy bedugják egy irodába – a rezsim nem engedi, hogy folt essen szépen felépített imázsán. Az ezredesnek az lesz a dolga, hogy a különösen értékes kitüntetésre felterjesztettek cselekedeteit vizsgálva megállapítsa, érdemesek-e az elismerésre. Mint a Vatikánban a szentté avatási ügyosztály munkatársai, Serling is buzgón elkezdi írni a hősi halott Walden kapitány hagiográfiáját. Persze rögtön kiderül, hogy valami nem stimmel: a szemtanúk egymásnak ellentmondva számolna be az esetről, az elhunyt halálának körülményeiről egyre kuszább kép rajzolódik ki. (A Filmvilág avatott szerzője sajnos már lelőtte a poént, de annyira jó, hogy nem hagyható ki: a Bátrak igazsága A Sivatagi Vihar kapujában címet viselhetné – ha nem Hollywoodban készül).

…ges – a kapitány …volt, Serling pedig a fáradságosan kiderített igazság birtokában erkölcsileg megtisztul, felhagy az ivással és piknikezni indul a családdal –, kellemesen elmerülhetünk a film nyújtotta élvezetekben, amit csak az egyre erősebben ránktörő irigység hullámai zavarnak meg. Bizony így kell – nemcsak militarista értelemben vett – propagandafilmet készíteni. A lehengerlően hatásos tanmese ismét olyan esendő embereket mutat be szinte megoldhatatlan helyzetekben, hazug intézmények szorításában, akik mégis felül bírnak emelkedni minden akadályon. (Ha valaki netán mégsem állná ki a próbát, az önként a vonat alá távozik.) Erejüket a közösség által tiszteletben tartott értékekből merítik: haza, család, hit, remény, szeretet. Még a gyenge és az áruló is azért mond ítéletet önmaga felett, mert elismeri e princípiumokat. Walden kapitány – aki egyébként gyermekét egyedül nevelő anya, és Meg Ryan játssza – mindezen értékek szeplőtelen letéteményesévé nemesül. Ezért nem fantasztikus, hanem magától értetődő, hogy egyedül, gyomorsebbel is visszaver egy századnyi irakit; érezhetjük, talán Bagdadig meg sem állna, ha övéi rá nem dobják a napalmot. Ahogyan katonáéknál az elöljáró nap mint nap rituálisan befejezi a reggeli eligazítást: „Kérdés van? Nincs, nem is lehet."

• Baló Péter

Miről ír a 168 ÓRA

A tartalomból:

A gazdaság beteg, de gyógyítható – válaszolta Matolcsy György, akit arról kérdeztünk, hogy szerinte merre megy Magyarország.

A politikai útviszonyokról értekezett Szabó Iván is, akit a téli ködben munkatársunk elkísért Kaposvárra, párthívei körébe.

Jancsó Miklós Mastroiannival készült forgatni, ám a filmsztár időközben meghalt...

Új pénz a láthatáron: az euro.

Retusált szovjet fotóritkaságok egy angol fényképész gyűjteményéből.

A címlapon Galambos Tamás festménye: Restaurátorok

A 168 ÓRA már kapható az újságárusoknál

MH 1060

SZERENCSEKERÉK TELEFONÚJSÁG

ÉRDEKESSÉGEK INTERJÚ KULISSZATITKOK JÁTÉK

06-90-33-22-22

Éjjel-nappal hívható!

SZERENCSETÁBLA

A 11	Á 12	B 13	C 14	D 15	E 16	É 17
F 21	G 22	H 23	I 24	Í 25	J 26	K 27
L 31	M 32	N 33	O 34	Ó 35	Ö 36	Ő 37
P 41	Q 42	R 43	S 44	T 45	U 46	Ú 47
Ü 51	Ű 52	V 53	W 54	X 55	Y 56	Z 57

A Szerencsekerék Telefonújsággal hétről hétre tonnányi hírt, érdekességet tudhat meg két kedvenc TV vetélkedőjéről, a Szerencsekerék és a Mindent vagy Semmit játékokról! Plusz: nap mint nap telefonon játszhat a Szerencsekerékkel, éjjel-nappal, amikor csak akar!
A játékszabályok azonosak a televízióban látottakkal, azzal a kivétellel, hogy a csőd csupán eredményének lenullázását jelenti, de a játékot folytathatja. Betűket az itt látható *Szerencsetábla* segítségével kérhet: elég bemondania vagy beütnie a kért betű sorszámának két számjegyét.
A hét minden napján kisorsolunk egy-egy szerencsés játékost, aki a játékban elért pénzösszegét nyeri.

A mai feladvány

zenemű

© VoicePress Kft. 217-3400

A hívás díja 88 Ft+Áfa/perc

Elektronikai alkatrészek piacán vezető szerepet betöltő, németországi központú vállalatunk budapesti irodájába fiatal, agilis

MÉRNÖK ÜZLETKÖTŐ

munkatársat keresünk az értékesítési területünk erősítésére

Az ideális pályázó:
- villamosmérnök szakképesítéssel
- jogosítvánnyal
- németül és/vagy angolul tárgyalóképes nyelvtudással rendelkezik

Vállalatunk vonzó jövedelmet, magas színvonalú szakmai fejlődési lehetőséget, jó munkakörülményeket biztosít.
Amennyiben ajánlatunk felkeltette érdeklődését, hívja a 203-9986-os telefonszámot

00944 MH

A Budapesti Fesztiválzenekar

oboa-próbajátékot

hirdet, melyre

1997. március 18-án 17 órakor kerül sor az Olasz Kulturális Intézetben (1088 Budapest, Bródy Sándor utca 8.)

A próbajáték anyaga:

Schubert: VII. (C-dúr) szimfónia II. tétel
Bartók: Concerto II. tétel
Rossini: Selyemlétra – nyitány
R. Strauss: Don Juan – szóló
valamint bármilyen rövid szólódarab

A kották átvehetők február 10-től a zenekar titkárságán:
Budapest V., Vörösmarty tér 1. VIII. 849.

A jelentkezéseket írásban kell eljuttatni a zenekar titkárságára 1997. március 1-jéig

Postacím: 1364 Pf. 101

MH 982

Egy nap a Britannicában

Ludwig Erhard

Erhard, Ludwig (szül. 1897. febr. 4. Fürth, Németország – megh. 1977. máj. 5. Bonn), közgazdász és államférfi; gazdasági miniszterként (1948–63) Nyugat-Németország II. világháború utáni talpra állásának fő építője. 1963-tól 1966-ig a Német Szövetségi Köztársaság kancellárja.

A közgazdasági képzettségű szakembert, aki nem kompromittálta magát náci kapcsolatokkal, a szövetséges megszálló hatóságok a háború után a Nürnberg–Fürth térség iparának újjáépítésével bízták meg. Ezután a Rajna mentén, a Közép- és Felső-Frankföldnek nevezett történelmi térségben gazdasági tanácsadóként szolgált; 1945–46-ban Bajorország gazdasági minisztere, 1947–48-ban a pénz- és hitelügyi tanácsadó bizottság vezetője, 1948–49-ben az angol és az amerikai megszállási zóna közös gazdasági tanácsának igazgatója volt. Az 1947 nyarán előkészített valutareformjai már 1948 végétől megélénkítették a letaglózott német gazdaságot. 1949 szeptemberétől mint az új Német Szövetségi Köztársaság gazdasági minisztere, Konrad Adenauer kancellár kormányában folytatta az újjáépítést célzó politikáját. A következő években a „szociális piac rendszerét" rendkívül nagy sikerrel alkalmazta a gazdasági megújulás problémáinak megoldására, és megvalósította azt, amit gyakran a német „gazdasági csodának" szoktak nevezni. 1957-ben ő lett a szövetségi kancellár helyettese, és 1963 októberében követte Adenauert a kancellári székben. Kormányzását gazdasági nehézségek, valamint a kabineten belüli nézeteltérések zavarták és 1966-ban kénytelen volt lemondani.

Nyerjen Britannica Hungaricát! Vágjon ki és küldjön be 6 darab dátumos Britannica-emblémát a Magyar Hírlaphoz (1087 Bp., Kerepesi út 29/B); minden héten kisorsoljuk a nagyszerű enciklopédiasorozat első kötetét.

(Február 4.)

00739 MH

MH 1997 II. 4. 8.

FRANK JÁNOS:

Ünnepélyes feszültség

Jó negyedszázada már, hogy *Illés Árpád* (1908-1980), a remek organikus absztrakt festő lelkemre kötötte, hogy menjek el a fiatal *Haász Istvánhoz* és nézzem meg műveit. Konstruktivista absztrakt rajzokat mutatott Haász, szabatosan fölvetett képbeli kérdéseire korrekt válaszokat adott lapjain. De hát még akkor csakis rajzolt, festménye nem volt. Szerettem volna írni róla valamit, mégis üres notesszal mentem haza, ez a rajzanyag kevés volt, csak propedeutika, bevezetője egy még nem létező festészetnek. Aztán még hosszú évekig nem festett Haász, kielégítették rajztanári sikerélményei, tanítványainak kimagasló eredményei. Sokkal később — nem titok — barátja, Hencze Tamás biztatására mégiscsak festeni kezdett. Otthagyta a biztos egzisztenciát, Budapest vezető-rajztanári állását (ma az Iparművészeti Főiskola tanára), és végre 1988-ban, negyvenkét éves korában megrendezte a legelső festmény-kiállítását a Dorottya utcai Galériában. Büszke vagyok rá, hogy akkor is, akár most, engem tisztelt meg a tárlatmegnyitó szerepével. Kisalakú olaj- és akrilfestményeket állított ki akkor, mintegy a *petit format* művelője. Ennek persze logikus következménye lett a nagyméretű képek sora, melyeket 1994-ben mutatott be a Goethe Intézetben és 1995-ben a Körmendi Galériában.

A kiállításairól rendre beszámoltam, sőt 1995 decemberében ÉS-számot is csináltunk, csakis az ő grafikáiból, szövegemmel. Úgyhogy most, '97-ben könnyelműen azt mondtam, hogy Haász István nyitott könyv előttem. Tévedtem, örömömre újra kellett tanulnom

Igaza volt *Sik Csabá*nak, nem nyomta meg a tollát, amikor a műsorfüzet előzetesében azt írta, hogy a festőnek az *Ernst Múzeum*ban fölvonultatott munkái *„... meglepetések és felfedezések oeuvre-je ismerői számára is (...) a kilencvenes évek magyar festészetének remekei közé tartoznak."*

Amint a meghívó közli, Haász 1994 és 1997 között készült festményeinek, rajzainak, objektjeinek tárlata ez. Ám a kiállítási anyag — az objektek kivételével — olyan egységes, egyenletes, hogy a néző alig veszi észre a technikai különbségeket, csak a méretbelit: az akril festmények 140 x 140, a kisebbek 40 x 40, a „grafikai" lapok pedig 32 x 32, a fehér paszpart meg (melyre a festő, a szokástól eltérően fölragasztotta az előbbi műveit) 50 x 40 centiméter nagyságúak. Látjuk a számokból, hogy minden négyzetes; ez is *ars poetica*.

Ennek a művésznek az anyagtani ismeretei fölülmúlják mindazt, amit akadémiákon meg lehet tanulni, ő szerelmes a festőanyagba és ez a vonzalma nem marad viszonzatlan. Haász nem éppen az elődeitől örökölt eljárásokat alkalmazza — azokat is —, de évente újabb és újabb griffeket, fogásokat talál ki magának. Ezeknek a zömét tiszta szívvel elárulja, nekem is, másoknak is. Arra gondolok, nem lett volna jobb a műhelytitkokat megtartania?

A grafikáját legföljebb pszeudo-grafikának nevezném. Pasztellal, vöröskrétával (rőtli), szénnel, pittkrétával (préselt szén) festi ezeket a képeit. Újabb leleménye, hogy a fenti festőeszközöket, rudacskákat smirglipapíron lereszeli, száraz ecsettel megy végig a poron, majd ezt lefikszálja. Vele egészíti ki a kréta-festmény többi részét. Még az előbbi pszeudo-grafika terminusomat is visszaszívom, hiszen ezek a vegyes technikájú művek voltaképpen festmények, ráadásul egy körömnyi sem villan ki az Ingres-papír fehérjéből. A hagyományos múzeumban, lehet, hogy ezek a munkák a grafikai tárban kapnak majd helyet, akkor sem lesz belőlük grafika, hiszen a vízfestmények sem azok, habár a grafikai kabinetben őrzik őket.

Haász István valamennyi műfajában a minuciózus alapállását nagyvonalúsággal opponálja. Ahogyan a szigorú síkkonstruktivizmusból, a statikusból a színmezők, magukban szinte organikussá válnak, minden különösebb formai lépés nélkül, pusztán a festés „hogyanja" révén. Például amikor a fekete négyszöge alá fest hideg vagy meleg színt, vagyis feketével lazúroz: ez a geometriai ábra pulzál. Négyszög-színielőadásainak mozgástere valójában visszafogott, mégis minden képe más és más. Paralelogrammákat, téglalap, nyújtott trapéz meg trapezoid kockáit illeszti egymás mellé. Vagy csak egyet hagy magában, vagy kettőt, hármat, négyet, hogy rendszerbe foglalja őket. Döntő a kedvenc színeinek megválogatása és persze a szomszédoltatása. Fő kedvencei a fekete, a rozsdaszín, az oranzs, de a kék is, meg a zöld, olykor a szürke is. A paralelogrammák és a trapézok között legfőbb gesztusa a határoló — saját szavammal — utca. Ez vagy egyenes, vagy L alakú, és végül a legkeskenyebb, legminimálisabb, legrafináltabb alakzat a kereszt szabályosan, vagy szabálytalanul. Ha *Nádler* festette volna, azt mondanám, hogy ez *Málevics* hagyatéka.

A tárlat festmény-részlege külön világ, új világ, még Haász saját munkásságában is. A képegyüttes hangja mélyen, ünnepélyesen, majesztózusan zengő. Megfoghatatlanul varázslatos effektusokat keltenek a festmény-falak, a színekből örökös emenáció árad a szó szoros, de átvitt értelmében is. A festő trouvaille-a a képelemek összeszerkesztett, félreértést kizáró teljes egyensúlya, mi több — a képek feszültsége. Illetve a feszültség végső állomása, melyen túllépni nem lehet már, de — Haász jól tudja — nem is szabad.

*

A festő már évek óta szívesen kirándul a harmadik dimenzióba, szobrászkiállításokon is szerepelt. Az új műneme a relief, pontosabban a faliobjekt. Egy-egy ilyen objekt csonkított prizmák és ékek összeszerkesztett komplex együttese. Olykor több ilyen együttest rendez egymás mellé/fölé a kiállításán. Haász egyik régebbi tárlatán láttuk az egyik faliobjektjének műhelyrajzát, ez elárulja, hogy milyen alapos munkával, mennyi gonddal tervezi téridomait. A függő objektnek profilból is van jelentése, döntő azonban a homlokzati síkok különböző dőlésszögeinek, a szeszélyesnek tűnő összetevők summázása. Rajtuk pedig szerepet, sőt főszerepet követel ki magának a beeső fény, illetve a vetett árnyék, önárnyék, félárnyék. Talán a csiszolt drágakövek egyes lapjaihoz hasonlíthatnám az ilyen felületet, bár Haász kínosan kerüli itt a szimmetriákat, a szabályosat. De úgy, hogy azért minden egyensúlyban legyen. És egyáltalán nem mellékes személyi adata az objektnek itt: a színe. Az, ami néhány évvel ezelőtt a művész képeinek is meghatározója volt, a nápolyi sárga. Vagy úgy is mondhatnám már — ad notam: *van Dyck*-barna —, hogy Haász-sárga.

Elhangzott, rövidítve, Haász István kiállítási megnyitóján az Ernst Múzeumban, 1997. január 17-én.

HAJÓNAPLÓ

Megjelent a Bárka Színház lapja, a Hajónapló. A januári, második szám tartalmából:

Forgách András naplója — Ficsku Pál, Németh Gábor, Tasnádi István írásai — Antal Csaba talált oldalai — Színházi nemzedékekről: Babarczy László, Fodor Tamás, Székely Gábor — Bérczes László bárkakrónikája — Írói Műhely — Cserhalmi György firkái

(A Hajónapló kapható az Írók Boltjában, az Osiris könyvesboltban, színházakban, art-mozikban...)

Vagy sikerült kidolgoznia egy sokkal hatásosabb projectet a TB hiányának finanszírozására? Miért ne? Egy filmrendezőnek is lehetnek a magyar társadalmat érintő gondolatai. De nem, nem. Még mindig avval van elfoglalva, hogy filmet csinált a magyarok bejöveteléről. (Tényleg, hol is voltam én akkor? Nem emlékszem.) Honfoglalás. Már legalább százötvenezer nézője volt. Erős sikerszag a nagyszobában, szellőztetni kezdek. Hirtelen hazugság-érzés

anyag, akkor — logikusan — tudósítani fognak az ezt megelőző kínnalvérrel megszenvedett alkotási folyamatokról is. Ha nem, akkor valami nem stimmel, fiúk.

Hétfőn bemegyek a munkahelyemre. Na és. Az asztalomon vár egy levél. Kedves ismerősöm, egyetemi évfolyamtársam levele. Most látom, hogy ajándékot is küldött: Koltay Gábor sűrűre gépelt két oldalas levelét, melyet iskolaigazgatóknak címzett. E két

Andrásfalvy a moziban perecet evett, majd meggyónta egy barát előtt. Franco Nérótól származunk. Attól félek, szép lassan megőrülök. Megyünk vissza az időben. Úttörők integetnek piros nyakkendőikkel a McDonalds kapujában. Egy csille gurul vissza a lejtőn, benne kuksol egy osztályismétlésre buktatott ország. A mozi előtt iskolások kék köpenyben. Vége. Koltay Gábor a moziban, a híradóban, egy levélben.

za Minelli jut eszébe, dekadencia, nyakigláb nők harisnyatartóban, odakint pedig katonák masíroznak. Lehet, hogy így volt, a zene azonban a fenyegetettségben is könnyed. Ránk szakad az ég, de nem olyan nagy kár értünk. Ismerős ez a világ. Szerelem, szexuális felszabadulás, politikai botrányok, gátlástalanság, felelőtlenség, pénz, pénz. A nevek nem feltét-

lap. Az ember nem is érti, hogy honnan ismerték hetven évvel ezelőtt ilyen jól a magyarországi közállapotokat.

Nem lenne nagy baj, ha nem volna a történetnek vége is. De ha most jön egy bajszos ember, hogy ő majd itt rendet csinál, akkor tessék résen lenni.

(Ute Lemper — Berlin Cabaret Songs, Decca, 1996)

BENYÁK IBOLYA: **Video**

Közönséges bűnözők

Akármilyen furcsa, de most nem a magyar politikai élet spirituszba áztatott közszereplőiről lenne szó, hanem egy kazettáról. A film rendezője sem Suchman Tamás, hanem *Bryan Singer*, bennük talán csak annyi közös, hogy mindketten sikerorientáltak. (*A közönséges bűnözők* két Oscart is begyűjtött.) A film-noir stílusában forgatott thrillernek mégis van magyar vonatkozása, mert a diabolikus gonosztettek mögött egy Keyser Söze nevű, félig török, félig magyar vállalkozó áll. Ő hoz össze egy rendőrségi cellában hat darab pitiáner bűnözőt, hogy szocializációs problémáikat kihasználva, rablást hajtson velük végre. Singer adózik a csá-

szárnak (Uzzival rajzolnak sormintát őrző-védő káefték alkalmazottjainak frufruja alá), de megadja Istennek is a járandóságát, mert a krimi kánonának megfelelően a story labirintusában vezeti orránál fogva a nézőt. Ehhez nagy totálban felvett s jól megírt dialógusok eszközrendszerét használja fel. A nézőnek folyamatos az érzése, hogy amit az első öt percben megértett és bizonyossággá vált, az csupáncsak a látszatokból fakadó hibás értelmezés s nem az igazság. Tehát, aki már unja a magyar közélet közönséges bűnözőit, az nézzen inkább színészeket a tévéképernyőn. Magasabb színvonalon, kevesebb gázsiért csinálják.

A MAOE díjazottjai

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete alkotói díjait a Magyar Kultúra Napján adták át.

Képzőművész díjazottak:

dr. Keserű Katalin művészettörténész, *Kiss Kuntler Árpád* fotóművész, *Kokas Ignác* festőművész, *Maurer Dóra* médiaművész, *Pásztor Gábor* grafikusművész, *Vigh Tamás* szobrászművész;

Iparművész díjazottak:

Balogh Mihály ötvösművész, *Buczkó György* üvegtervező művész, *Gaubek Júlia* belsőépítész, *Jánoskuti Márta* jelmeztervező művész, *Kovács Vilmos* tervezőgrafikus művész, *Kozma Vera* textiltervező művész, *Lakos Lajos* festmény restaurátor, *Miticzky Gábor* ipari formatervező, *Pázmándi Antal* kerámikus művész;

Zenei díjazottak:

MAOE nagydíj: *Breuer János* zenetörténész; Péterfi plakett: *Kovács Sándor* zenetörténész; Weiner Leó zenepedagógiai díjak: *Berkes Balázs, Fekete Győr István, Szecsődi Ferenc, Zákányi Zsolt;*

Irodalmi díjazottak:

„Pro Literatura" díj életmű kitüntettjei: *Bertha Bulcsu* író, *Orbán Ottó* költő, műfordító.

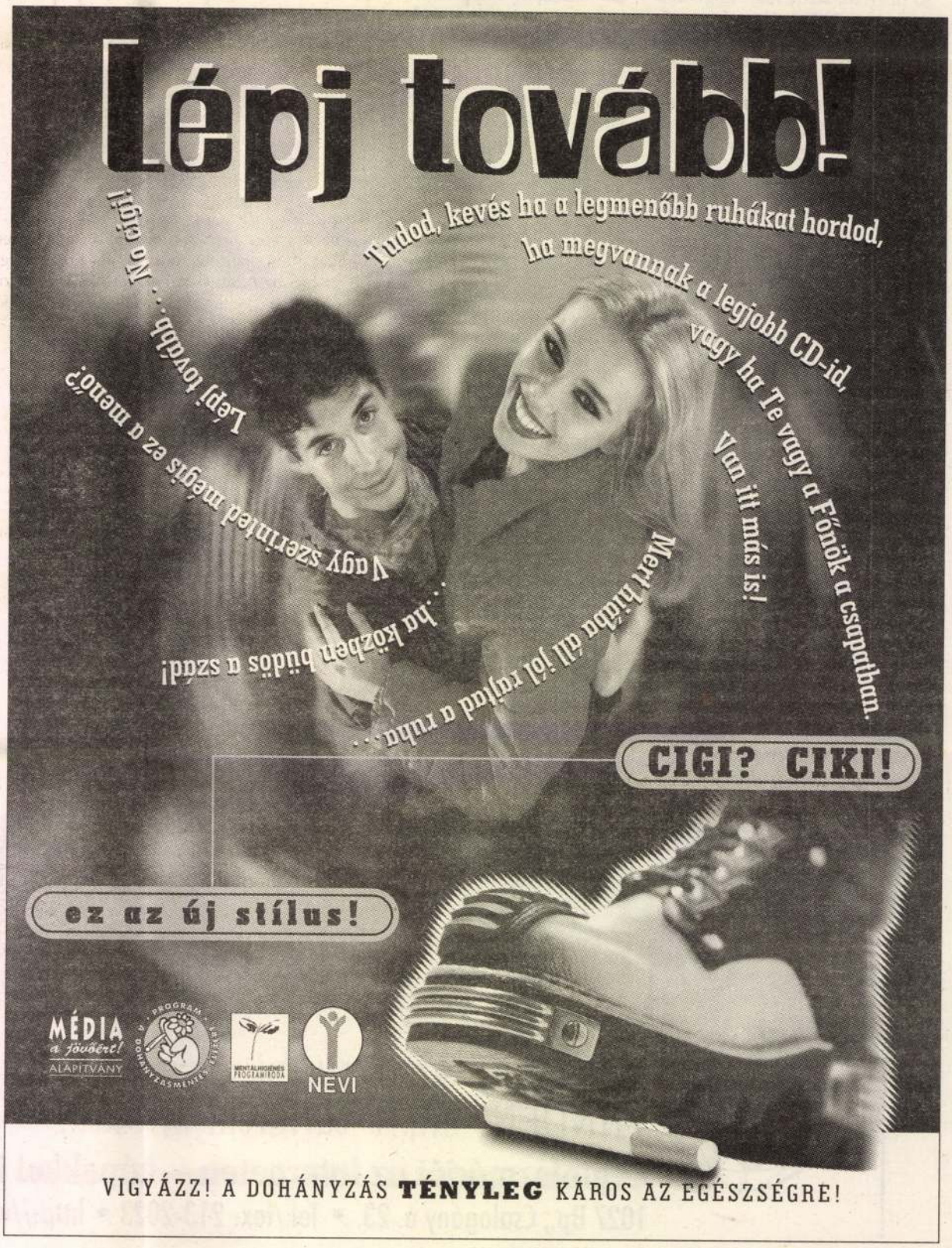

HAÁSZ István

Új Mün. 1994/1

KASSEL

Az elmúlt jövő
Modern cseh művészet 1890–1918 között
Museum Fridericianum, dec. 5–feb. 20.
Ellenállások és jócselekedetek
Fiatal művészek és a társadalmi dialógus
Museum Fridericianum, dec. 5–feb.
Boldogságpropaganda
A sztálini idők szovjet művészete
Documenta-halle, nov. 26–jan. 30.

KLAGENFURT

Bruegel világából
Große Galerie Stadthaus, dec. 16–feb. 12.
A centrum: Párizs
Francia festészet 1960 óta
Kunsthalle Ritter, nov. 26–feb. 26.

LAUSANNE

Takis retrospektív kiállítása
Fényterek és kinetikus installációk
Musée d'art Contemporain,
nov. 24–ápr. 4.

ŁÓDZ

Wladislaw Strżemiński
centenáriumi kiállítása
Muzeum Sztuki. nov. 26–jan. 16.

LONDON

Picasso, a festő és a szobrász
200 szobor, rajz, festmény és kerámia
Tate Gallery, jan. 16–máj. 8.
A Getty Museum legszebb rajzai
Royal Academy of Arts, jan. 23-ig
Bill Viola
„Láthatatlan képek". Hét videoinstalláció
(ld. Új Művészet 93/7. 26–29.)
Whitechapel Art Gallery, dec. 17–feb. 13.
Lorenzo Medici Firenzéje
Accademia Italiana delle Arti, jan. 23-ig

LUGANO

Turnertől Beuysig
Museo Cantonale d'Arte, nov. 27–jan. 30.

LÜBECK

A természet előtt — a természetben
Museum Behnhaus, jan. 30-ig

MADRID

Bécs 1900 körül
460 műtárgy alapján a korszak
művészetéről
Centro de Arte Reina Sofia, jan. 17-ig.
Bruce Nauman retrospektív kiállítása
Centro de Arte Reina Sofia,
nov. 30–feb. 21.

MALMÖ

Leonardo da Vinci
Rajzok, kéziratok, modellek
Rooseum, jan. 31-ig

MOSZKVA

Scsukin és Morozov gyűjteménye
120 mestermű Monet-tól Picassóig
Puskin Muzeum, jan. 30-ig

MÜNCHEN

Franz von Stuck
60 mű magángyűjteményekből
Villa Struck, dec. 9–feb. 6.
Keith Haring
Papírmunkák
Aktionsforum Praterinsel, nov. 19–jan. 16.

NEW YORK

Mike Kelley retrospektív kiállítása
(ld. Új Művészet 93/5. 31–32.)
Whitney Museum of American Art,
nov. 5–feb. 20.
Roy Lichtenstein retrospektív kiállítása
Solomon R. Guggenheim Museum,
jan. 16-ig
Leon Polk Smith
The Brooklyn Museum, jan. 31-ig

NÜRNBERG

Henry van de Velde
A teljes festői és tervezői életmű
Germanisches Nationalmuseum,
nov. 18–jan. 30.

PÁRIZS

Egyiptománia
Az egyiptomi művészet hatása
Európában 1750–1930
Louvre, jan. 21–ápr. 18.
A nő az impresszionistáknál
Musée Marmottan, jan. 15-ig

ROTTERDAM

Új képek
Holland művészet 1850-től napjainkig
Museum Boymans-van Beuningen,
jan. 19–feb. 6.
Káosz, az előreláthatóság határai
Museon, okt. 8–márc. 7.

SAARBRÜCKEN

Pierre Alechinsky
Saarland Museum, dec. 5–jan. 30.

SAINT-ÉTIENNE

„A komolyság és a nyugtalanság között"
Balthus, Braque, Dubuffet, Giacometti,
Morandi, Soulages és mások
Musée d'Art Moderne, nov. 19–jan. 30.

STUTTGART

Andy Warhol retrospektív kiállítása
Ismert és ismeretlen képek
Württembergischer Kunstverein,
nov. 12–feb. 6.

TOULOUSE

Malcolm Morley retrospektív kiállítása
(ld. Új Művészet 94/1.)
Centre Régional d'Art Contemporain,
okt. 6–jan. 31.

TORONTO

Leonardo da Vinci
Anatómiai rajzok
Art Gallery of Ontario, dec. 10–márc. 6.

WIESBADEN

Donald Judd
Objektek, installációk, rajzok,
bútorok, tervek
Museum Wiesbaden, dec. 12–márc. 6.

ZÜRICH

Joseph Beuys
Válogatás az 1954–86 közötti művekből,
szobrok, rajzok, installációk
Kunsthaus Zürich, nov. 26–feb. 20.

Haász István kiállítása a Goethe-Intézetben (Budapest, Andrássy út 24.) 1994. január 19-től február 9-ig látható. A művész Festmények és objektek címmel bemutatja a németországi worpswedei művésztelepen készített munkáit.

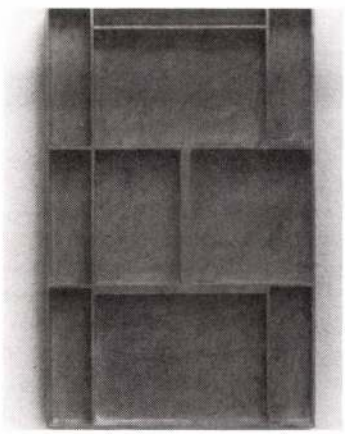

Haász István: Objekt I. (Moor), 1992, akril, papír, fa, 70×45

Számunk szerzői

VÉGVÁRI LAJOS, *művészettörténész,* KÖPÖCZI RÓZSA *művészettörténész, Szőnyi István Emlékmúzeum, Zebegény,* TELEPY KATALIN *művészettörténész,* MATITS FERENC *művészettörténész, Szépművészeti Múzeum,* STIER MIKLÓS, RAJNAVÖLGYI GÉZA, PERÉNYI JÁNOS *Collegium Hungaricum, Bécs,* CAROLINE JULER *művészeti író, London,* ANDRÁS EDIT *művészettörténész, MTA Művészettörténeti Kutató Intézet,* KÖRNER ÉVA *művészettörténész,* KOVÁCS ORSOLYA *művészettörténész, Janus Pannonius Múzeum, Pécs* BOHÁR ANDRÁS *képzőművész, művészeti író,* ESZENYI PÉTER *művészettörténész, Hatvani Múzeum,* SZUROMI PÁL *művészeti író,* MONIKA WUCHER *művészeti író, Hamburg,* ZÁDOR ANNA *művészettörténész*

Következő számunk tartalmából

Zentai Lóránd: Giovanni Battista Piranesi
Lővei Pál: Tükör által homályosan. Újraépítik a berlini királyi palotát?
Mojzer Miklós: XX. századi magyar művészet Dévényi Iván gyűjteményéből
Szombathy Bálint: A Duna. Duna melléki országok művészeinek kiállítása Visegrádon
Wehner Tibor: Állandó változások, változó állandóságok. Móder Rezső alkotásai
Lányi András: Záborszky Gábor nyomai
Majoros Valéria: Año Miró — Miró-év
Heijo Klein: A panorámakép reneszánsza

CONTENTS

ANNIVERSARY
LAJOS VÉGVÁRI: Szőnyi and European art 4
RÓZSA KÖPÖCZI: A peculiar etching of István Szőnyi: Wrestler 9

HISTORISM
KATALIN TELEPY: The recapture of Buda Castle. Gyula Benczúr, born 150 years ego 11
The meanders of art. Benczúr by criticism 16
FERENC MATITS: Hommage à Matejko 18
MIKLÓS STIER – GÉZA RAJNAVÖLGYI – JÁNOS PERÉNYI: Conception of the Historical Painting Exhibition 22

ART TRADE
CAROLINE JULER: British art trade 23

EXHIBITION
EDIT ANDRÁS: American art invading Berlin, II. 29
ERNŐ P. SZABÓ: Round the world in a paper ship. Exhibition of Malcolm Morley 35
LAJOS LÓSKA: Table sculptures. Exhibition of Anthony Caro 39
GÁBOR ANDRÁSI: Handicraft rites. Exhibition of Günther Uecker 42
▶ GÁBOR PATAKI: "Obedient common soldier"? Exhibition of Jenő Gábor 46
▶ ÉVA KÖRNER: The hypnosis of the music. Exhibition of László Gyémánt 51

EXHIBITION PANORAMA
The Na-Ne Gallery in Pécs; AGORA '93; Exhibition of artists from Temes and Vajdaság; The combined paintings of Tamás Kótai; Kungl in Banana Hall 57

DOCUMENT
ANNA ZÁDOR: Fifteen years at Franklin's. Reminiscences III. 65

BOOKREVIEW
ANDRÁS BOHÁR: Miklós Peternák: New type of pictures 67

▶ with a triangle we mark the articles published in full English translation too.

A lap a Művelődési és Közoktatási Minisztérium támogatásával készült.

A lapot készítették: SINKOVITS PÉTER főszerkesztő, TÍMÁR ÁRPÁD szerkesztő, SZÁNTÓ ZSUZSANNA olvasószerkesztő, ANDRÁSI GÁBOR, LÓSKA LAJOS, PATAKI GÁBOR rovatvezetők, BENICZKY MIKLÓS művészeti szerkesztő, TAHIN GYULA fotó, P. SZABÓ ERNŐ külső munkatárs, JUHÁSZ GYÖNGYI szerkesztőségi titkár, CZEGLEDY NINA tudósító, New York, MIRJAM MORAD tudósító, Bécs, Köln

Review of the Foundation of Art Today
Editor-in-Chief: Péter SINKOVITS
Distributor outside Hungary: „Kultura" Hungarian Foreign Trading Company, H–1389 Budapest, Pf. 149 or Foundation of Art Today – Új Művészet Alapítvány H–1054 Budapest, Báthori u. 10.

Szerkesztőség: 1054 Bp., Báthori u. 10.
Tel.: 111-6650/124 mellék. Tel./Fax: 131-6702
Kiadja az Új Művészet Alapítvány
1054 Budapest, Báthori u. 10. Telefon: 111-6650/124, 131-6702
Felelős kiadó: Sinkovits Péter, az Alapítvány elnöke
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási irodában (HELIR) Budapest XIII., Lehel út 10/A 1990, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Egy példány ára: 138,– Ft. Előfizetési díj egy évre: 1.656,– Ft.
Külföldön terjeszti a „Kultúra" Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, H-1389 Budapest, Postafiók 149.
93.0320 MSZH Nyomda és Kiadói Kft.
Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ ügyvezető
HU ISSN 0866-2185

A meg nem rendelt kéziratokat és fotókat gondosan kezeljük, de értük felelősséget nem vállalunk. A lapban közzétett fotókat vissza nem küldjük.

HAÁSZ István festő

Vidéll. Bp. Goethe tularet, 1994

ism. Kótai József: Három a festő.

= M. Nemzet, 1994. jan. 29. 20.

HAÁSZ István

EX LIBRIS

MARX JÓZSEF

Beke Kata: Jézusmária, győztünk!

Amikor megjelent a könyv, gyorsan „lecsaptam rá", mivel feltételeztem: a politikába belekábult értelmiség — gyógyszer gyanánt — felfalja Beke Kata politikusi pályájának minden titkait. Nem csalódtam. A könyv csakhamar eltűnt az utcai pultokról. Olvasmánnyá vált, illúziót foszlató olvasmánnyá (némi MDF-es berzenkedéssel), amely *belülről* mutatta meg, amit az utca népe kívülről látott. Ezt nevezik aknának. A gyúanyaggal azonban — úgy látszik — baj van. Az akna kiélesítve ott hever a könyvespolcokon ... és nem mint fentebb is láttuk — egy kulcsszava: a *gőg*, ami áthatotta és áthatja a helyi érdekű váteszeket és a minimessiásokat egyaránt. Ez az uralmi attitűd valóban szokatlan a magyar közvélemény számára; a késő Kádár-kori politikusok java „bocsánat, hogy élek" (szemforgató) szerénységére trenírozta magát. Az új elit azonban úgy érzi, nem csak kormányzásra kapott felhatalmazást, hanem életfogytig való *berendezkedésre* is. Tehát az „ide nekem az oroszlánt is!" hevületével, mint a gáz kívánja kitölteni a társadalom minden kicsiny, rejtett üregét is... Vajh, mekkora sikerrel? Vajon Beke Kata könyvének olvasóiban, személyiségének tisztelőiben felsejlik-e majd a szavazófülkék magányában hallgatta a csüggedt férfit — papírt vett elő, és felírta, hogy a sok baj mellett mi pozitívum található a férfi életében. Nos az alábbi listát sikerül összeállítania:

„1. Egy csodálatos feleség — 30 évi házasság után.
2. Három odaadó gyermek, akik Ön mellett állnak.
3. Segítőkész barátok, akik Önt becsülik.
4. Becsületesség — semmit sem kell szégyellnie.
5. Jó fizikai állapot.
6. Az Egyesült Államokban él, mely a világ legnagyobb állama.
7. Vallásos hite van."

A lelkész szinte ráförmed a férfira: most panaszkodik vagy dicsekszik? A férfi hirtelen megvilágosodik: „Talán nem is állnak olyan rosszul a dolgok" — és a történet szerint hamarosan összeszedi magát, és „új vállalkozásba" fog. Hogy mibe? Érdektelen. Mi az értékrendre összpontosítsunk. Peale bizony nem ismeri a kisgazdákat. „Isten, haza, család"? Nem, a gyakorlati kereszténység a családi és társadalmi szolidaritásra, a helyes erkölcsi érzékre, az egészségre teszi a hangsúlyt, és csak hatodik-hetedik helyen fut be a „haza" és az „Isten". Antall-„rejtély" egyik kulcsa az, amit szerzőnk egy 1992. februári írásában így rögzít: „Semmi panaszom nincs a nemzetkarakterológia ellen, ha azt a politika egy, pontosan körülhatárolt elemeként kezeljük. Csakhogy Antall József a faji és nemzetkarakterológiai vélekedéseit nagy magabiztossággal oly kézenfekvő igazságokként tárja elénk, hogy érezzük, legfontosabb világmagyarázó elve ez." Ha pedig így van, akkor az Antall–Csurka „tengely" nem csupán az ellenzék fantazmagóriája. Csurka kifejez egy általános Nyugat-ellenességet, ami abból fakad, hogy sokan elhitték, a Nyugat segítségével itt négy éven belül a kerítések is kolbászból lesznek. Antallnak — és ez a minősítés ma már nem sérthet kegyeletet — *kellett* Csurka. „Antall Csurkára mutat: ha adtatok volna, nem írna ilyen marhaságokat". Ahogy Nyugatnak is kell Csurka: „hogyan adhatnánk oda, ahol ilyeneket írnak rólunk".

De megkerülhetetlenek Lengyel László „kisebb" portréi is. Így például a „medve bátyóról", Für Lajosról írt sorok vagy a hiúz és vakond — Lezsák Sándorról — leírása. Bizony itt is följelentés lesz a vége (ha ismét a koalíció kerül a kormányrúd mellé), hiszen Lengyel László most *írásban adja*, Lezsák, a hiúz volt az „első, aki különböző jogokat árusított. Első, aki rázlelt az alapítvány-alapítás gyönyöreire.

FRANK JÁNOS:

Képzőművészet

Vinkli a képmezőben

Kilenc hosszú hónapot töltött egy észak-németországi művésztelepen *Haász István*, az ott készült képeit és objektjeit állította ki az Andrássy úti *Goethe Intézetben*. Szemlátomást a saját, idehaza kimunkált festői, ábrázolásbeli szűkszavúságát nevelgette, mélyítette idegenben is. Talán először láttam tőle ilyen nagy méretű festményeket mint ezen a tárlaton: itt a semmi terjedelmesebben sokatmondó, tudniillik Haász homogén felülete igenis összetett, ő a maga módján hordja fel a festéket képeire két rétegben, az alsó egyenletes mintája szabályos-szabálytalansággal elő-előbukkan, s teszi mozgalmassá az egyöntetű sárgát. Sárgák, különböző sárgák uralkodnak szinte az egész kiállításon, egy képen belül is más árnyalatokkal. A *Vega I.* (1993) jelzetű kép zöldessárga színmezejében egyetlenegy golfütő-forma, ha akarom vinklivas alakú derékszögben megtört sáv, a mustrája alighanem fotogram. Ezt a képelemet a festő merészen kitolta a képnégyszög bal szélére, hogy vele is elválassza a zöldessárgás tartományt egy szikkadtsárga háromszögtől. Párdarabján, a *Vega II.*-n a sűrű, narancsossárga felületen a vinklivasat megfordította a festő, sőt még merészebben, még távolabbra vitte a középponttól, olyannyira, hogy ennek a derékszögnek a csúcsa éppenséggel lemaradjon a képről.

Haász festményeinek mind a négy oldalát végteleníti (a színmező akár négyfelé folytatódhatnék), ennek nem mondanak ellent a következetes esetlegességgel beállított derékszögelemek sem. Mintha mi sem történt volna, maradt a csönd, mégis halljuk — *Malraux*-val mondva — a csend hangját.

A kisebb festményeinek színeit is sárgákból, csakis sárgákból választotta a művész, egyiken a derékszögű idom határán túl a papír jól láthatóan a festékréteg alá bújt, az elfedi, de a (fotogram) minta dinamizmusa átüt ezen a nyugalmas, terjedelmes szinfolton; a mozgás is szerepet követel magának.

A tárlat többi falán objektek vannak. A korábbiak (1992-93) még közel állnak a konstruktivista, minimalista festmény fogalmához, mélységük is csak néhány centi. Az egyik olyan, mintha egy képet színével a fal felé fordítottak volna, s a vakkeret néz felénk, vagy inkább egy kiállítási plakátdob, vagy fotó-dob jól kimerevített lécszerkezetét látnánk. Máskor a téglalapú képmező fehér és mustársárga kockái közé illeszt művésze egy fekvő, keskeny falamezekkel osztott, egy coll mély konstrukciót, olyan, mint egy rekeszes dobozbelső intarziaként a képsíkban. A mellette csüggő — borzongatóan szép — képen két sima négyzet, az egyik fekete, a másik feketébe hajló aranybarna; a bal felső sarokban ott találom a festő kedvenc terrakottájával befestett fekvő téglalap alakú nyílt traverzosztású konstrukcióját.

A legújabb, 1993-as faliobjektjeit is sárgára festette Haász, akár a képeit, ennek a szériának az egyes darabjait két vagy három — hogyan nevezzem? — csonkított prizmából, jobban mondva ékből állította össze a legkülönbözőbb variációkban, mutációkban. Mintha megbolondított zongorabillentyűk sora volna ez az objekt-fal. Számítsuk hozzá még az árnyékok játékát is. Érdemes továbbá belesni ezt a függő objekt-sort oldalról is: megtervezett szeszéllyel mindenütt más és más a homlokzati síkok dőlése, egy példányon belül is. És innen, oldalról látható, hogy ezeknek a mértani testeknek a csúcsai mind másutt vannak.

Csak hazamenet pillanthatjuk meg az ajtó mellett szerénykedő piros kockás papírra vetve ennek az objekt-együttesnek a vázlatrajzait, terveit. Amint Haász István gondosan kikísérletezte papíron a térbelit. Határozott, zsíros mélyfekete préseltszén vonalak, körvonalak, és satírozott, vagy éppen elkent a testek lapjainak a jelzése. Ez a rajzanyag nemcsak segédtudomány, hanem önálló, vérbő mesterműve a festő-grafikusnak, melynek a lángolását a testek modellezésekor szántszándékkal lehűtötte.

MHB IMMO ART GALÉRIA - KÖRMENDI GALÉRIA

Budapest, V., Deák Ferenc utca 15.

Meghívja Önt

HAÁSZ ISTVÁN

kiállításának megnyitójára

1995. június 26-án, hétfőn 17 órára

megnyitja

SÍK CSABA

A kiállítás megtekinthető 1995. július 9-ig
naponta 10 - 18 óra között

FRANK JÁNOS:

Prea-Post

■ *Haász István* későn startolt a festőpályán, két évtizedét foglalta el a rajztanítás (mágikus mester volt; ma már az Iparművészeti Főiskola tanára). Ez alatt a húsz év alatt pihenéstelenül rajzolt, mígnem konstruktivista-absztrakt grafikája átvezetett a festészetbe. 1988-as kiállításán talált magára. Nem először idézem *Sík Csabát: „Olyan festőt ismertünk meg Haász Istvánban, aki nélkül a modern, magyar, mai festészetről többé nem eshet szó."*

A *Körmendi Galériában* az idei és a tavalyi munkáit gyűjtötte össze Haász, festményei között nem kevés a monumentális, akár 2x2 méteres — illik neki a nagy méret. Az álló és fekvő téglalap-forma mellett az ő kiállításán szokatlanul sok a szabályosan négyzetes kép. Ennek is van vizuális jelentése, ez is hitvallás. A festmény kvadrátján belül a felület túlnyomó részét a — saját szavaimmal mondva — vezérkocka foglalja el, átlósan elhelyezve, élei, persze, ferdék. Ezeken a végtelenített képeken — azaz föl-le, jobbra-balra folytatható volna a festés — csakis a legfontosabb kivágás marad a keretben. Haász kedvenc színe a sárga, a kénsárgától az okkersárgáig, sőt, még okker-vöröset is találtam a legjelentékenyebb darabon. Egyenletesek a színmezők, csak valamilyen márványozás töri meg nyugalmukat, s teszi őket mozgalmassá. A vezérkockát éles határú, vastagabb derékszög-motívum — olyan, mint az iparosok vinkli-vas vonalzója — választja el a soványabb színmezőtől. Ez a vinkli-vas alak anyagában idegen az olajjal festett síkoktól, mivel fotogram papíros-kollázs ez. Az idén is maradt a geometria, Haász keskeny, álló téglalap-féléket sorol egymás mellé, még mindig a sárga bűvöletében, de belépett a sárgászöld, a vörös és a barna is. Amit úgy neveztem, hogy márványozás, az továbbra is mozgatója maradt a következetes síkoknak.

Amint Haász István húsz esztendei rajzolás után az olajfestésre váltott, magától értetődően jött meg az étvágya a harmadik dimenzióra. Elkezdett faliobjekteket csinálni. A képein sem kérlelhetetlen konstruktívista művész, a térforma rendszerében sem kérkedik geometriai ismereteivel, szerkesztési tudásával, de ha az illető hasábokat nem ilyen szőrszálhasogatóan pontos tervezéssel számította volna ki, azok szó szerint összedőlnének. Ezeknek az absztrakt szobroknak — objekteknek — az alapja falemez, festett papírral beragasztva; az uralkodó szín itt is Haász szent sárgája. Kedves fortélya az olyan fali dombormű, amely a megfordított kép vakrámájára, vagy a lécekkel merevített fotó-dob hátuljára hasonlít. A faliobjekt voltaképpen dombormű, kiszögellése, csúcsa tíz, akár húsz centire elál a faltól. Jó hasas. Haász tavaly egyszerűbb alakzatokkal kezdte, mondhatnám két csonkított prizmát állított egymás mellé, vertikálisan. De azóta az objekt-elemek száma egyre nőtt, formáik is változtak. A *Friesland II.* már kilenc, látszólag szeszélyesen összeépített rombuszfelületű testből áll, még kocka is van közöttük, persze, mind összesimulnak. A színük sötétsárga, egyetlenegy kapott fehéres, fakósárga papírborítást; a kocka. Hogy annál inkább erősítse a sárgák dominanciáját. Aztán még összetettebb az objekt, a rombusz felületű fadobozok mellett hasábok, sőt, hol jobbra, hol balra forduló L alakú elemek is beálltak a sorba (*Stanza VII., Stanza VIII., 1995*).

A jókora sárga festmények, a karakteres fali testek mellett egy oldalfalon szerénykedik a tárlat gyöngyszeme, a *Prae-Post* című grafikai sorozat. A Prae-Post-ot — lehet, hogy maga a festő egészen mást gondolt — úgy értettem, hogy a grafika, a rajz, előzménye propedeutikája a festészetnek. A Post pedig annyit jelent, hogy Haász, most már terjedelmes festészeti oeuvre után a konklúzióit sűríti újabbkeletű rajzaiba. Visszatér a régi szerelméhez. Ezek nem műhelyforgácsok, hanem autonóm képek, nem olyanok, mint a festő egykori „Prae" rajzai, hanem már igenis „Post" művek. Az eljárásuk pasztell, szén, kréta-rajz — jobban mondva színszegény festmények ezek. Érzékenyek, de még érzelem is van az erőteljes konstrukciókban. Még színek is: a fekete, a szürke mellett barnás, vöröses az alaphang (érződik a sokszorosító grafika, talán az akvatinta iskolája is), és a komor, visszafogott színek közt örömmel látom viszont Haász festményeiből már jólismert kézjegyét, a vinklit, a határozottan megvont sárga, illetve kék derékszöget.

1995. július 28

hangzóval a zsúzsa néven kívül nem akkot". No és akkor hová teszi anyanyelvünk tudora — négy évtizedes „kutakodás" után — a *zsázsát*, melyet népünk pórmustár néven is ismer?

Összefoglalva: külön kell választanunk, ahogy néhai Bárczi Géza professzor is tette, K. D.-ben a költőt és a botcsinálta nyel-

(„A nyelv logikája, de nem tudománya.")

A szerzőről az jut eszembe, amit Georges Steiner esztéta, a cambridge-i egyetem amerikai professzora írt Wallace Stenvensről, a hasonló színvonalon nyelvészkedő angol költőről: „Nyelvi gyűjtőszenvedélye mögött sajátos provincializmus húzódik... *Költőnek nem volna szabad így.*"

ütt jobb

OTP BANK
TP-Deutsche Leasing Kft

OTP BROKER RT.

OTP BANK

OTP Ingatlan Rt.

OTP CONFIDENCIA KFT.
Az OTP csoport tagja

hat

ort. Részben is egész.

ÉS 1990. 51/52. sz. 5. p.

Haász Katalin grafikája

cu, Mircea Eliade, Cioran művei ezután fognak megjelenni hiánytalanul Romániában, negyven esztendő után első ízben. Ez annál képtelenebb helyzet, mivel olyan szomszédos országokban, mint Jugoszlávia és Magyarország, már évekkel előbb megjelentek ezek a szerzők. Nekünk lépéshátrányunk van ebben és zavarban vagyunk eme kollégáinkkal szemben. De vannak román klasszikusok is, akik oly sok éven át be voltak tiltva, csak most jelenhetnek meg Romániában. Voltak betiltott kortárs íróink. Egy részük Romániában él, mások emigránsok. Például most kerül sor Petru Dumitriu egyikmásik könyvének kiadására. Nem könnyű mindez, hiszen szabadságunk és függetlenségünk visszanyerésével többé nem lehet központilag irányítani a folyamatot. Lépéshátrányban vagyunk olyan értelemben is, hogy úgy általában nem tudjuk, mihez kezdjünk a szabadsággal. Szemmel látható ez az utcákon, az intézményekben, a gyárakban. Nem könnyű tehát és nem dicsekedhetek el, hogy lámcsak, ebben az évben az elvesztett értékeket beépítjük kultúránkba. Hosszú, nehéz harc ez. Máris nagy akadályokba ütközünk. Nincs többé cenzúra, de jelentkezik a gazdasági cenzúra, többszörösére növekedtek a papírárak, hasonlóképpen megdrágultak a nyomdaköltségek. Nem lesz könnyű tömegpéldányszámban megjelentetni olyan műveket, amelyek ezt megérde-

rábiában. Főként a külföldi rádió révén ismerhettek meg minket ot A Szabad Európa Rádió romá adása néha-néha felolvasott a ver seinkből.

Most vált időszerűvé, hogy Besz szarábiában kiadjanak néhány kö tetet kortárs és klasszikus romá írók műveiből. De ez sem könnyű különösen amiatt, hogy sajnos mostanában Besszarábiát is el árasztották a „pöttyös" írók, akil kihasználták ottani kollégáink pa tétizmusát és naivságát, és elsők nek építették ki besszarábiai kapcsolataikat. Például Adrian Paunescunak már meg is jelent egy kötete. Nagyon szomorúnak tartom ezt, egyenesen tragikusnak. Miután besszarábiai testvéreink megszabadultak az orosz megszállás alól, most a Paunescu, Paul Anghel és más, híres Ceaușescu-ko laboránsok megszállása alá kerül nek.

— Drută járt-e mostanában Romániában?

— Még nem jött el. Személyesen nem ismerem. De nagyon sok besz szarábiai román íróval kapcsolatb kerültem. Éppen most, mikor Ma gyarországon vagyok, egy besszará biai íróküldöttség tartózkodik Ro mániában, a Romániai Írószövet ség vendégeként. Holnap találkoz ni fogok velük, és kulturális egyez ményt akarunk aláírni, hogy meg építsük a két ikerkultúra között természetes hidat.

— Emlékszem, hogy Drută dr mai felhívása a román értelmisé hez a Szabad Európa Rádióban m lyen mély, megrázó hatást vált ki kolozsvári román írókból. Dru gyávasággal vádolta meg a romá értelmiséget, hogy felrázza aléltsá gából.

— Druta kiáltványa igen fonto mozzanat volt a Ceaușescu ellen küzdelemben. Bizonyára irritálta a román írók egy részét.

— Akárcsak a Dinescu-felhívás a Frankfurter Allgemeine Zeitungban.

— Arra kértem ebben a román írókat, hogy kezdjenek általános sztrájkba. Ez, sajnos, nem történt meg. Hiába ébresztgette a lelkiismeretüket Druta, hiába próbálkoz tam ezzel én is, szerencsétlensé-

marad

tam vonulni
e ármadákat,
vázzá vékonyulni
em látó apákat.

istenné dicsőülni,
ntve szobrukat,
megistenülni,

A Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
meghívja Önt

Haász István
kiállítására

2000. augusztus 24-én, 18 órára

Bevezetőt mond:

Rainer René Müller
Rosa Eliescher Collection – Heidenheim

A kiállítást megnyitja:

Kozák Csaba
művészeti író

Megtekinthető: 2000. október 1-ig, hétfő kivételével 10-18 óráig.
Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.
Megközelíthető a Kolosy tértől, a 165-ös autóbusszal.
Tel./fax: 388-78-17 • e-mail: h13293fit@ella.hu
http://www.btmfk.iif.hu/

Fk.: Dr. Bodó Sándor a BTM főigazgatója

DÍJ HITELEZVE
BUDAPEST Pf. 4.
1250

Tímár Árpád
Budapest
Üllői út 119.
1094

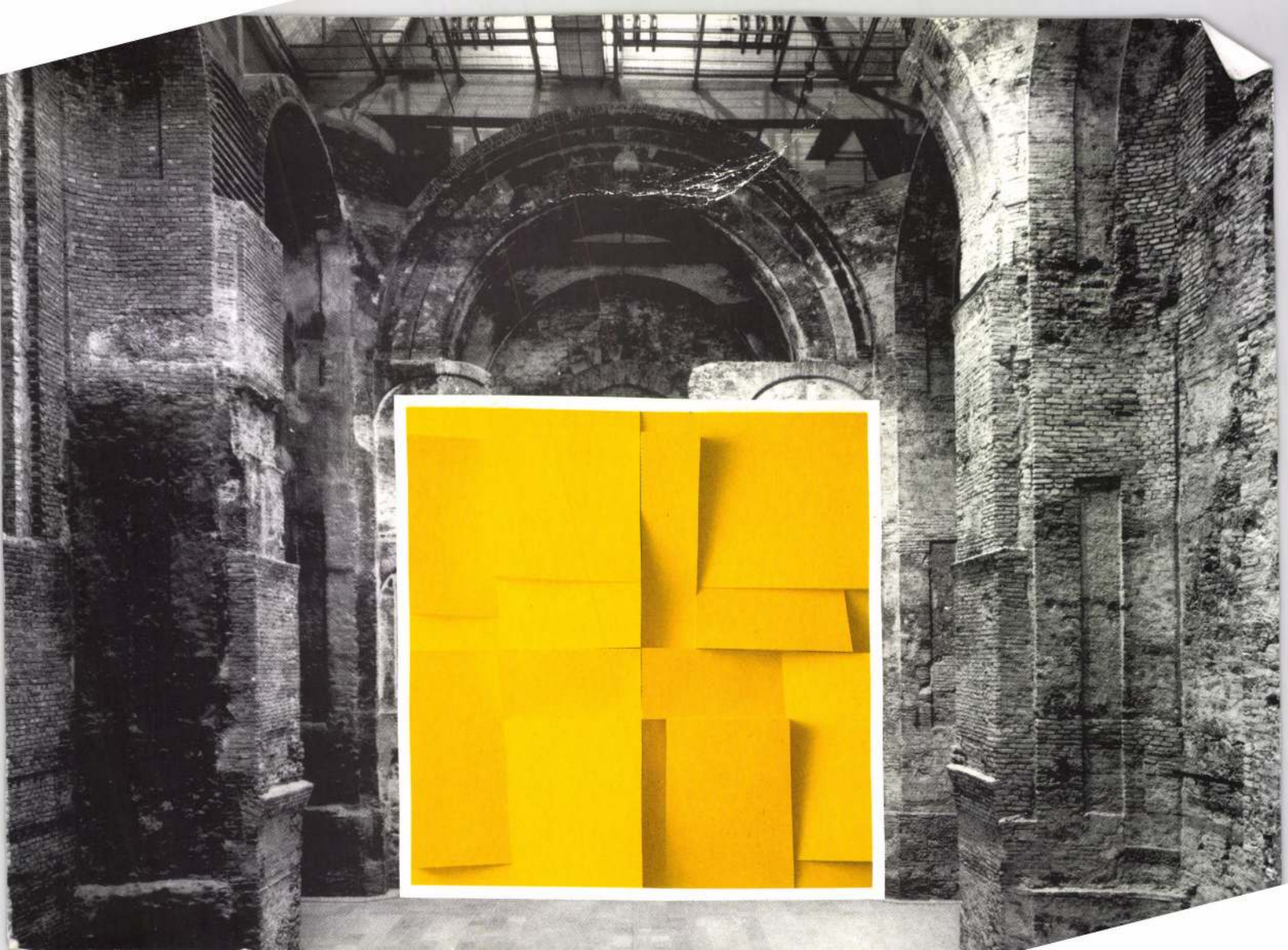

HAÁSZ | ISTVÁN

KIÁLLÍTÁSI PROGRAMUNK KÜLFÖLDÖN

Berlin

Március 12-től április 30-ig tekinthető meg a Haus Ungarn-ban három magyar képzőművészt - Deim Pál, Haász István és Várnagy Ildikó- bemutató kiállítása.

Helsinki

A finn főváros Magyar Intézetében látható március 10-től április 9-ig Szurcsik József festőművész kiállítása.

Róma

Egyszerre két helyszínen kerül megrendezésre a "Hungarica, a 80-as évek magyar festészete" című kiállítás. A Museo di Roma (Palazzo Braschi) termeiben Riz szenátor gyűjteménye kerül bemutatásra, míg a Római Magyar Akadémia épületében (Palazzo Falconieri) egy kiegészítő anyag látható tizenegy művésztől: Baranyay András, Jovánovics György, El Kazovszkij, Kovács Attila, Korniss Dezső, Károlyi Zsigmond, Konkoly Gyula, Maurer Dóra, Mazzag István, Molnár Sándor, Szirtes János. Mindkét tárlat február 11-től március 11-ig látogatható.

Szlávics László éremsorozatával Vincent 14 arcképe látható. (Keresztnevének használatát egykor maga a művész kívánta meg ismerőseitől. A Van Gogh családi név ugyanis a franciák számára kiejthetetlen volt.) Az érem-arcképek sora a Párizsban 1886-ban festett, sötétkalapos önarcképpel kezdődik. A művész ekkor 33 éves volt, önmagát mégis úgy ábrázolta, mintha fél évszázad nyomná a vállát. Arcának tragikus vonásai a további képeken megszelidülnek, ahogyan azt a szalmakalapos-pipás, valamint a Gauguin-nak dedikált, fedetlen fejű önarcképén megfigyelhető. A rendszerint apró ecsetvonásokkal modellált fej

Bakancsok

részleteit a magyar éremművész összefogott, kubisztikus formákba metszi a deciméter átmérőjű éremfelületre. Anélkül, hogy másolná az önarcképeket, saját megformálásának szűkszavú eszközeivel érzékelteti azok hallatlan feszültségét. A zöld patina alól előcsillanó bronz felületek az érmek színvilágát gazdagítják.

A kétoldalas művészérmek íratlan szabálya szerint a hátlapon a megmintázott mester egy-egy alkotása szerepel. Szlávics érmeit egyoldalasként képzelte el, sorozatában mégis szerepelnek ilyen utalások is Van Gogh festményeire. Ízelítőül itt a Bakancsok, a Napraforgók, az Íriszek és a Gabonaföldi ciprussal címet viselő festmények nyomán megszületett érmeket mutatjuk be. Ezek sem másolatai a közismert nagy képeknek, sokkal inkább tekinthetők az éremművész személyes feljegyzéseinek, melyekben mintegy megtestesíti e remekművekkel való találkozása élményét. A Van Gogh-képek szinte villamossággal telített kompozíciói a magyar művész érmein békébe oldódnak és a tenyérnyi felületen megjelenő, emblémaszerű jelzések a festmény lényeges vonásait közvetítik a nézőnek.

Van Gogh 37 éves korában, 2 hónappal halála előtt, többszáz festménye megalkotása után, így írt magáról Isaacson-nak, a róla és művészetéről írni szándékozó műkritikusnak: "...abszolút biztos, hogy én sohasem fogok jelentős dolgokat csinálni". A 20 darabos Van Gogh-éremsorozat alkotója, Szlávics László, e cikk írása idején ugyancsak 37 éves, aki szerénységben sem marad el a nagy elől példájától. Éppen ezért helyette is ki kell mondanunk, hogy a most ismertetett és a Hatvanban aratott emékezetes siker óta műtermében rejtőző munkái jelentős műalkotások, a magyar szobrász-elődök Van Gogh-érmeinek társaságában méltóak Európa figyelmére.

(A cikk megírása után e művek újabb sikeréről érkezett hír. Négy Vincent-érmével ugyanis a művész elnyerte a Polgári Bank "Fej vagy írás" címmel meghirdetett érempályázatának fődíját.)

Napraforgók

Takács Tibor

Palack

Szögletes, szép palackom
216 éves,
a festett homlokán egy
jó testőr ugrat, kényes
lovával, kivont kardja
egyenes, rezzenetlen,
lehetne testőr-írók
társa a regimentben,
lehetne épp Bacsányi,
vagy Báróczy, vagy bárki,
vagy Bessenyei György, ki
tudott a borral bánni,
meg a tintával, s én most
tisztelgek, jó a kedvem,
mert e palacknak mától
értő gazdája lettem,
és rá van írva Anno,
meg: 1780,
két évszázad lám eltűnt
a mennyben és pokolban.
Konyakkal töltöm, színig,
rossz szívemnek ez jó szer,
benne a menny s pokol van,
s mindenekfölött gyógyszer.
Légy a barátom immár,
palack, te régi, festett!

S míg élek, jó testőrként
ezután én őrizlek!

Bot

Hadifogoly faragta régen
cirill-betűs, csodás botom,
emberi kéz bunkós fejében,
és én belékapaszkodom,
viszem magammal s úgy dicsekszem:
milyen botom van, ni, milyen,
ígérem, véle nem verekszem,
kezembe fogom, szelíden.
Fogom, forgatom ezt a régi,
még elsővilágháborús
botot, mely életem kíséri,
mi mindent élt át, iszonyú!
Vajon, aki faragta, végül
hazatalált-e botja nélkül?

Benke László

Az első találkozás

Szemben a budai várral
azüstszárnyú angyalra,
vagy halra vártam épp
e drága, jó padon,
mikor felragyogott hitem és ámulatom.
Isten elkóborolt lánya!
Te oly hasonló vagy hozzám
keleti vonásaidban,
lelkedben, sorsodban
és boldogságra való szomjúhozásodban.
Fényes vasárnap délelőttöm,
felejthetetlen május hatodikám
a templom előtt,
ötvenkét éves koromban, szerelmem,
a te szépséged az én megrendülésem.
Öledbe hajtom a fejem.
Simogasson engem a te kezed
s az én kezem téged simogasson.

Benedek Katalin

Egy magángyűjtő bemutatkozása

Örömet jelent, hogy a háború, a fasizmus, s a politikai önkény elnyomása és a 60-as évek átmeneti enyhülése után, több évtized kábultságából magához tért a hazai műgyűjtés. Áldozatkész, ügyes generáció lépett színre. Sorra nyílnak a magángalériák is, különböző profillal, de egységben a művészetpártolás jegyében. A nagy elődök kezéből kihullott stafétabotot viszik tovább a megkezdett úton. A múltban nem csak az érdemes gyűjtőket tették lehetetlenné, küldték világgá vagy börtönbe, de életművük is szétszóródott. Példáját láthatjuk Szentpétervárott, ahol az elhurcolt német javak között több magyar kincs is felbukkant.

Természetesen más helyzetben tevékenykedtek azok az egyéniségek, akik hatalmas vagyonuk egy részét szánhatták a művészet támogatására. Ekképpen vásárolhattak jegyzett remekműveket. Hálásnak kell lennünk, hogy miközben saját értékeiket gyarapították, a nemzet érdekében is cselekedtek. A megszerzett drága tárgyakat láthatóvá tették, sőt gyakran múzeumoknak adományozták. Napjaink gyűjtői nem indultak jelentős tőkével, de művészetszeretetük, jó szemük, szorgalmuk és leleményük pótolta az anyagiakat. Közéjük tartozik Haas János. Itt most a gyermekkor álmainak és későbbi ambícióinak teljesülését csodálhatjuk. Mindig vonzotta a festett világ. Kisfiúként már látogatott kiállításokat, majd nyomdai munkakörében kapcsolatba került a grafikával. A vonzódást fokozatosan szenvedéllyé érlelte egy szép Czóbel kép, az első vásárlás. Haas János szavaival: "Itt kaptam meg a vírust." Bálint Endre következett, s ezután már megállíthatatlanul a többi hasonló kvalitású piktor. Mesés távlatok nyíltak előtte. Minden újabb szerzemény egy új kaland. Korábbi hobbija nemes céllá módosult. Ahogy ez szokás, a gyűjtők megtalálják egymást és zsákmányukat. Nemes vadászat és versengés folyik. Közben nem csak a gyűjtemény gyarapszik, de tágul a szakmai perspektíva, ahogy az ismeretek köre és mélysége is. Végül elérkezik a pillanat, mikor már nem lehet mással komolyan foglalkozni.

Ide jutott kiállítónk is, teljes odaadással fordulva a műgyűjtés felé. Nem a legújabb avantgarde, hanem az 1960-as évek előtti expressionizmus érdekli elsősorban, a KUT, az UME, az Európai Iskola tömörülései. Ők egész Európában gondolkoztak. A nem közvetlenül a látványból induló tudatfestészet szerencsére tovább él és fejlődik, amit ez a bemutató is bizonyít. Az együttes jellegén a modernség – esetünkben a nem polgári, nem naturalista, nem kommersz művészet – dominál. Miközben gyönyörködünk a gondosan összeválogatott anyagban, gondoljunk egy kicsit mögé. Mennyi munka, lemondás, kudarc húzódik a háttérben! Fontos az elért erkölcsi siker, mert Haas János kétfelé gyűjt: befelé saját magának, kifelé az érdeklődők számára. Kérésre mindig önzetlen készséggel kölcsönöz kitűnő műveket. Rafael Viktor, Hincz Gyula, Bene Géza, Frank Frigyes, Gráber Margit, Perlrott Csaba Vilmos, Kádár Béla, Bálint Endre, Gyarmathy Tihamér, Jándl Dávid szerepelnek a sorban. Egyidejűleg kutatja a még becsesebbeket, művészözvegyek, festők és cserélgetés révén. Így tanulta a nemrég elhunyt Deák Dénestől, akinek gyűjteménye Székesfehérvárott képtárat tölt meg.

Gyűjtőnk ars poeticája: intuíció, a mű és mesterének értékelése és a "közhaszon".

A kulturális irányítás néhány évtizede még idegenkedve és elutasítóan tekintett olyan alkotókra, mint például Barcsay Jenő, Bene Géza, Gadányi Jenő, Gyarmaty Tihamér, stb. Az újkeletű Haas-gyűjtemény e kiállításra összeállított kollekciójának pillérei alkotják a fent említett művészek. Méltatlanul elhallgatott nevekkel: Bor Páléval, Czumf Imréével, Rafael Győzőével is találkozhatunk. Konstruktív, absztraktra érlelt stílusuk jelenik meg alkotásaikon.

A tehetséges festőnőkkel sok esetben és sokáig mint kedvtelésből festegető asszonyokkal, anyákkal foglalkozott a szakmai élet. Napjainkban ez az ítélet örvendetesen változik: művészetük rangját szép példák illusztrálják a tárlaton. Barta Mária, Gráber Margit, Gyenes Gitta, Polgár Boriska fontos európai művészeti központok: Róma, Párizs, Berlin, Nagybánya neveltjei, a KUT, UME körül csoportosuló művészgárda tagjai, akik a modern magyar piktura jellemvonásait sok színnel gazdagították. Posztimpresszionista szemléletük lépést tartott a kortárs irányzatokkal, annak érzékeny szeizmográfjai voltak.

20. századi művészetünk történetének meghatározó alakjai közül Egry Józsefet, Czóbel Bélát, Iványi-Grünwald Bélát, Barcsay Jenőt egy-egy műve képviseli. Farkas István látomásos erejű festészetét visszafogott színvilágú képei idézik. Tipary Dezső az elsők közt fedezi fel Szentendre varázslatos vidékét. Perlott Csaba Vilmos mozgalmas és változatos pályájának egyik legtermékenyebb korszaka is ide kötődik. Leszűrt festői eredményei összegződnek e periódusban, melyről itt kiállított olajképe is tanúskodik. A Szent-endrén meghonosodó franciás szellem helyi változata Ilosvai Varga István és Diener Dénes munkáin is jól fellelhető. Kmetty János ugyanakkor a konstruktív törekvések elkötelezett híve. Ámos Imre, a városkában ugyancsak gyökeret eresztő lírai szürreális élmény legpregnánsabb képi megtestesítője.

Emőd Aurél, Bálint Rezső, Frank Frigyes párizsi tanultságú művészek, akiket koloritgazdag megjelenítés jellemez.

Az Európai Iskola röpiratában olvasható: "Az Európai Iskola a fauve-izmust, kubizmust, expresszionizmust, absztrakt szürrealizmust képviseli Magyarországon." Az 1945 után alakult csoportosulás képviseletében Bálint Endre, Bán Béla, Gadányi Jenő, Gyarmathy Tihamér, a szellemi rokonság okán, Bene Géza műveivel találkozhatunk. Kádár Béla, Scheiber Hugó, Farkasházy Miklós újra felfedezett alkotók. Dinamikus, expresszív, olykor dekoratív látásmódjukkal határozott vonást hagynak a gyűjtemény profiljában. A Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagjai közül Dési Huber István, Fenyő A. Endre és Sugár Andor művei kapnak helyet a falakon. A kollekcióban megtalálható Batthány Gyula szokatlan formaadású festménye, a nagybányai iskola második vonalába tartozó Jándl Dávid vizuális pasztell munkája, Sassy Attila érzékiséggel átitatott női portréja, Simon Gy. János erőteljes grafikája. Patkó Károly finom rajzú aktja. A közelmúlt alkotásai közül Papp Gyula Taormina-ábrázolása, Ruzicskay György facipelő emberei, Tóth Menyhért egyéni színkezelésű képei, igen karakteres darabok Molnár C. Pál, Klie Zoltán, Bolmányi Ferenc, Szabó Vladimir, Z. Gács György, Ágh Ajkelin Lajos, Vaszkó Erzsébet, Szentiványi Lajos, Sikuta Gusztáv, Repcze János, Börzsöny Kollarits Ferenc palettájából egy-egy szép példával illusztráljuk munkásságukat.

* * *

Szerzőnk a Magyar Nemzeti Galéria magángyűjteményekkel foglalkozó osztályának műtörténész munkatársa. Fenti írását a Haas János magángyűjteményéből ezév május-júniusában Zalaegerszegen, július-szempemberben a budapesti Kassák Múzeumban megrendezett kiállítás katalógusából vettük át.

HAAS JÁNOS

Farkas István: Alakok

HAÁSZ Katalin

A. Ádám József, Bakos Gábor, Baranyay András, Beöthy Balázs, Chilf Mária, Csörgő Attila, Eike, El-Hassan Róza / Milica Tomić / Branimir Stojanović, Faa Balázs, Gerber Pál, Gerhes Gábor, Gyarmati Éva, Gyenis Tibor, Győrfi Gábor, György Katalin, Haász Katalin, Hajdú József, Halász Peter, Hejettes Szomlyazók, Herendi Péter, Jovánovics György, Július Gyula, Kapitány András, Kerekes Gábor, Keserue Zsolt, Kiss Péter, Komoróczky Tamás, Koronczi Endre, Ks Pál Szabolcs, Lakner Antal, George Legrady, Lévay Jenő, Lugosi Lugo László, Maurer Dóra, Megyik János, Menesi Attila / Christoph Rauch, Nagy Kriszta, Nemes Csaba, Négyessy András, Németh Hajnal, Nyitrai Orsolya, Pál Zsuzsanna Rebeka, Pauer Gyula, Radák Eszter, Ravasz András, Reischl Szilvia, Révész László László, Schneemeier Andrea, Seres Szilvia, Sugár János, Szabics Ágnes, Szabó Ágnes, Szabó Eszter Ágnes, Szacsva y Pál, Szarka Péter, Szilasi István, Szegedy-Maszák Zoltán / Fernezelyi Márton / Langh Róbert, Türk Péter, Uglár Csaba, Vákuum Tv, Valcz Gábor, Várnai Gyula, Veszely Bea, Vincze Ottó, Waliczky Tamás, Wéber Imre, Wolsky András, Zámori Eszter

A tízéves Intermédia Tanszék (MKE) vendégeként a tízéves KhM (Kunsthochschule für Medien Köln).

C^3 Kulturális és Kommunikációs Központ Alapítvány

Média Modell

INTERMÉDIA – Új képfajták – Interaktív technikák

Kiállítás a médiaművészetről a Műcsarnokban és az Interneten. Előadások, vetítések, bemutatók. Vetítéssorozat és szimpozion.
http://www. mediamodell.c3.hu

Megnyitó: 2000. augusztus 31. 18.00

A kiállítást megnyitja **prof. Siegfried Zielinski**
a Kunsthochschule für Medien Köln alapító rektora

Augusztus 31. 22.00
Vákuum TV: A mechanikus TV Szórakoztató tudományos színház + party hajnalig (Dj Palotai) – Á café (Városligeti Műjégpálya)
A kiállítás megtekinthető 2000. szeptember 24-éig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig
Műcsarnok – Budapest, Hősök tere

Magyar Millenniumi Képző-, Ipar- és Fotóművészeti Kiállítások

A kiállítás a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
és a Műcsarnok együttműködéseként jött létre,
társrendező a C³ Alapítvány.

További információk: mediamodell@c3.hu

MŰCSARNOK
KUNSTHALLE

A MŰCSARNOK FENNTARTÓJA

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTÉRIUMA

A KIÁLLÍTÁS FŐ TÁMOGATÓI:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Millenniumi Kormánybiztos Hivatala
Nemzeti Kulturális Alapprogram

A C³ ALAPÍTÓI: Magyar Soros Alapítvány, Matáv Rt.

TÁMOGATÓK: Hungart, Kunsthochschule für Medien Köln

intermédia

Haán István

FRANK János: C.H. - Fészek. = ÉS XXXV:évf.23.sz. 1991. junius 7. 12.p.

Bp., Fészek Galéria, Brigitte Kordona és Haász István kiáll.
Wien, Collegium Hungaricum, Judit Wellisch Tehel kiáll.

HAÁSZ ISTVÁN

NOVOTNY TIHAMÉR: A SZÓKÉPEK ELILLANNAK, A TÁRGYMETAFÓRÁK MEGMARADNAK. H. I. HOARE MŰVEI

<u>UJ MŰVÉSZET</u> 1995, I, 8-11

ával párhuzamos megoldások ösztönzést merítettek. Együtt
egoldásainak. E téren csak sejthető a magyarországi Anjou-
lául a dél-németországi fejlődés egyik lényeges ágával, az
hogy Nagy Lajos bizonyosan donátorként is támogatta a
rszági emlékek azonban jórészt városokban állnak, s a budai
kel nem támasztható alá függésük az udvari művészeti

ájához tartozik a Kolozsvári testvérek stílusának kérdése is,
nem bizonyítható. Működésük az elveszett nagyváradi
1372 előtt, alighanem az 1360-as évektől kezdődött a váradi
n ide köthető, s egyedül a *prágai Szent György-szobor*ral
izonyítható lehetőségként az a feltevés, hogy ajándékként
373 táján, amikor Nagy Lajos és IV. Károly viszonya igen
ki ilyen ajándék Prágába érkezése. Nagy Lajost ekkortájt
a császárral szembeni háborúja és a maga velencei hadjárata
gszakítás nélkül folytak a Zsigmond és Mária eljegyzését
75-ben jutottak a szerződéskötésig. Egyidejűleg folytak a
sik lányának (Katalinnak) és Lajos orléans-i hercegnek
tették a modern nyugatias típusú reprezentáció törekvéseit

Haász István

"Bimbó" c. müvét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 28.
XVII. évf. 17. sz.7. lap.

HAÁSZ Istvan

91 1. 71
7. 33, 34, 36
12. 67

Új Müvészet

BOROS István

91. 9. 71

Hadász Istvánu

Részek Klub Kiáll.

M. Neuset.
1957. IX. 10.

Haász István, grafikusművész

A XII. miskolci országos grafikai biennále ez évben is rangjának méltó eseményének számít, az új konstruktivista képalakítás különböző képviselői — Fajó János, Aknay János, Boros Tamás György, Haász István, Lóvonics László — között számos rányultság és átmenet figyelhető meg.

Dobrik István: Gazdag látlelet a grafikáról.

Déli Hírlap, 1983. dec. 22.

Haász István

Menyhárt László: Kilóg a lóláb
Rajzbiennálé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

Haász István

(bán): Haász István kiállítása a Helikon galériában

Művészet, 1983. április

Haász István

Ismételten "Motivum" cimmel hozza a lap a müvész -egymáshoz eléggé hasonlitó mintájurajzát.
Repr.

Élet és Ir dalom, Bp. 1972. okt. 28.
XVI. évf. 44. sz. 11. lap.

Haász István

"Motivum" c. művét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 21.
XVI. évf. 43. sz. 4. lap.

Haász István

"Motivum" c. művét hozza a lap.
/A művésznek elég gyakran szerepelnek ezzel a cimmel művei, szabályos és szabálytalan vonalakból és körökből, vagy félkörökből készitve, mindig "Motivum" megjelöléssel./
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 18.
XVI. évf. 47. sz. 13. lap.

Hádsz István, grafikusművész

Juhász Gyula ötvösművész Lengyelorsz.-ban látott néhányjól rendezett szabadtéri kiállítást, ennek az ötletnek alapján vitte keresztül itthon felhasználva a Halászbástya előtti teret szabadtéri kiállításra. Minden vasárnap más művész műveit lehet itt látni: Prutkay Péter ~~István~~ grafikus, majd Juhász Gyula ötvös, utána Hádsz. István grafikus művei fognak következni.

B.S.: Galéria – a Halászbástyán.

Pesti Műsor, 1979. júl. 11.

Haász István, festő

L. Moholy-Nagy

Rados Péter: A közművelődés ára 7.

Népszabadság, [illegible] 1980 jún 11.

09

Haász István

Címnélküli metszetét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 9.
XVI. évf. 5o. sz. 14. lap.

Haász István

Motivumokat ábrázoló rajzát, -cim nélkül-
hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 30.
XVIII. évf. 13. sz. 3. lap.

Haász:

„Szóláti favágó"

Rajztanítás 1969/4-5 55. old

Harász István: 1.

Tavaly végzett az egri tanárképző főiskolán, ez év januárjában a N.D.K-ban, Gerthin város helytörténeti múzeumában mutatta be itthon és német földön kénített grafikai műveit. Kiállítása a rendéglátók őszinte elismerését váltotta ki. Ötletesen motivált tartalmat hordozó munkai a világ optikai élményekben kifejeződő, belső kapcsolatait kereső ifjú művén szárnybontogatásait tükrözik. Ecsetrajzai, lavírozott csetenként színekkel hangsúlyozott tusrajzai, linoleummetszetei a táj, a szűkebb környezet tárgyi összetevőit sajátosan életerős formaképzéssel jelenítik meg.

Domonkos Imre: Egy fiatal pedagógusművén munkásságáról

Rajztanítás 1969/4-5 55. old

Kadisz István:

2.

Emberi figurának ábrázolása – a technikai eljárások sokrétű és szellemes alkalmazásával – a lényeg karakteres kiemelése jellemzi. Nem először állított ki ezúttal. Krakkóban szerepelt kiállításon 1965-ben 1967-ig: Egerben önálló tárlata volt 1967-ben, Budapesten 1968-ban a Műegyetem Bercsényi-Klubjában csoportos kiállításon szerepelt. Gyakran tart tanulmányutakat Lengyelországban, NDK-ban és Csehszlovákiában. Az optikai élménygyűjtés e periódusa rajzpedagógiai tevékenységét határozottan gazdagítja. Oktatásban és saját munkáiban egyre inkább jelentkezik a formák, a vonalak, a színek differenciáltsága, a jelenségek sokrétű alkalmazása

Domonkos Imre: Egy fiatal pedagógusművész munkásságáról

Rajztanítás 1969/4-5 55.old

Haász István
három képe foltmaratások.
Részt vett, a fővárosi pedagógus
képzőművészek tárlatán

Havas Lyza: Kiállításról kiállításra

Magyar Hirlap 1972/303 6 old

Haász István

"A költészet napja - 1973" c. rovat keretében
a lap hozza a müvész rajzát. Cime nincs.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 7.
XVII. évf. 14. sz. 5. lap.

Haász István

"Motivum" c. müvét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 14
XVII. évf. 15. sz. 10. lap.

Hacsi István
grafikus

Finom kivitelű grafikai anyagával jelentkezett az Ernst Múzeumban.

Horváth Béla: Kiállitási jegyzetek.
MŰVÉSZET, 1973.január - 5.oldal

Haász István

Cimnélküli rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 29.
XVII. évf. 39. sz. 6. lap.

Haász István, [ ]

A Gerencsérosi Pincetárlat ban
nyílik meg kiállítása máj. 9-én

□ Haász István 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. máj. 7.

Haász István

A Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében Haász István grafikusművész kiállitása május 22.-ig,

Péterfy Gizella festőművész kiállitása a Csepel Galériában május 25.-ig tekinthető meg,-közli a Kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 10.
XIX. évf. 19. sz. 8. lap.

Haász István

Rajzát -cim nélkül- hozza a lap.
Repr.

A 13. lapon, Haász István rajzának tuloldalán lásd: Vásárhelyi Győző /Victor Vasarely/-művészetét ismertető, -"Vasarely-centrum" c.- cikket.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. junius 28.
XIX. évf. 26. sz. 14. lap.

Haász István, grafikus

h.: Pais László

-: Bástya Galéria 2.

Esti Hírlap, Bp. 1979. jún. 30.

Haász István, festő

L: Rózsa György

-: Táslat a szobadban 2

Esti Hírlap, Bp. 1979 aug. 11.

Haász István

A lap bemutatja a művész két részből álló metszetét.

Fenti képeket lásd: Frank János: "Akadémián kivül" c. cikkének hátlapján: Szandai Sándor szobrászmüvész nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 28.
XXIII. évf. 17. sz. 14. lap.

Haász István

Kanyák Zsófia emlékkiállitása a zalaegerszegi Ifjusági Házban február 14,-től,
Timár Péter fotókiállitása a Fiatal Müvészek Klubjában megtekinthető február 15.-ig.
Bálint István a Fiatal Müvészek Klubjában február 15.-ig,
Varga Gyula a Csók Galériában február 15.-től,
Kelemen Károly a Studió Galériában febr. 14.-tő
Róna Emmy a Magyar Nemzeti Galéria Mühely-sorozatában február 14.-től,
Haász István a Fészek Müvészklubban február 13.-tól mutatja be müveit a fent nevezett kiállitó termekben,- közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. febr. lo. XXIII. évf. 6. sz. 8. lap.

Haász István

Cim nélküli rajzának rèpr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 6.
XV. évf. lo. sz. lo. lap

Haász István

Rajzának repr.-ját hozza a lap. Cime nincs.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 27.
XV. évf. 13. sz. 11. lap

Haász István

Rajzának repr.-ját cim nélkül hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 13.
XV. évf. 11. sz. 10. lap

Haász István

Cim nélkül hozza a lap a müvész rajzának repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 3.
XV. évf. 14. sz. lo. lap

Haász István

Rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. dec. 12.
XIV. évf. 5o. sz. 15. lap

Haász István

"Kompozició" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. febr. 6.
XV. évf. 6. sz. 13. lap

Haász István

"Motivum" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. febr. 13.
XV. évf. 7. sz. 6. lap

Haász István

"Motivum" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. 17.
XV. évf. 29. sz. 3. lap

Haász István

"Motivum" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. lo.
XV. év. 28. sz. 7. lap

Haasz ....
építész

~ – Málnay Béla: Magyar-beh Ipar-
bank / Nádor és Múleg u. sarkán /

Rados: Magyar építészetőrt. 324.
Műszaki Kiadó 1971.

Hadász István, grafikus

Üveg udvar
repr.

Forrás
Magyar Ifjúság, 1971. jún. 26. 14. l.

Haász István

Metszetét -cim nélkül- hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 13.
XV. évf. 46. sz. 7. lap

Haász István

Metszetének repr.-ját hozza a lap.

Élet és irodalom, Bp. 1971. nov. 6.
XV. évf. 45. sz. 2. lap

Haász István

Metszetének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 25.
XV. évf. 39. sz. 6. lap

Haász István

Rajzát hozza a lap. Cime nincs.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. jan. 29.
XVI. évf. 5. sz. lo. lap

Haáry István

rajza „Házak" a

6. oldalon

Napjaink 1966 június 1

Hadik István

fametszete a 7. oldalon

Napjaink 1968 február 1

Haász István

Rajzának repr.-ját hozza a lap. Cim nélküli mü.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. juni. 6.
XIV. évf. 23. sz. 6. lap

Haász István

"Motivum" c. művének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. ápr. 18.
XIV. évf. 16. sz. lo. lap

Gádor István

Három grafikai lappal szerepel a „Pallas 11" kiállításon.

(Maldray): Egri Petőfi, a „Pallas 11" kiállításán.

Népújság, Eger, 1941. máj. 26.

Haász István

"Motivum " cimü rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 4.
XV. évf. 49. sz. 13. lap

MDK

Haász István

Kiállitási hir

Hevesmegyei Népujság 1967 okt.1.

Haász István

Békegalamb – linómetszet

– repr. –

Északmagyarország 1966. márc. 20. 6.l.

Haász István

Házakat ábrázoló linómetszete

– képt. –

Északmagyarország 1966. márc. 6. 6.l.

2002. okt. 10

ajánló DVD, VHS

Raiffeisen Galéria

HAÁSZ KATALIN

Vasárnapig nézhetik meg az érdeklődők *Haász Katalin* tárlatát a Raiffeisen Galériában. Képei sajátosan ábrázolják tárgyukat. „Párásan-lágyan megfestett, szfumátós művei látszólag csendéletek és portrék:

egyetlen dolog és egyetlen arc vászonról vászonra, újra és újra, egyedül az elomló, sötétlő térben. Csendéletei „furcsa hurkok" (D. R. Hofstadtertől kölcsönözve a kifejezést), melyek tárgya és témája első pillantásra a „leképezett-megképezett" végtelen... Az arc(ok) is éppen csak előderengenek az árnyékból, és mintha mesterséges fény hívná elő a fej(ek)et, ám nem villanással, inkább fáradt sugárzással, a konstruktivizmus emléke, Kupka tízes évek végi sávos kromatikája és az édesdizájnos art deco vegyül össze a tudatosan dekadens-manierista félárnyékban..." Hajdu István

Cím: Bp. V., Akadémia u. 6.

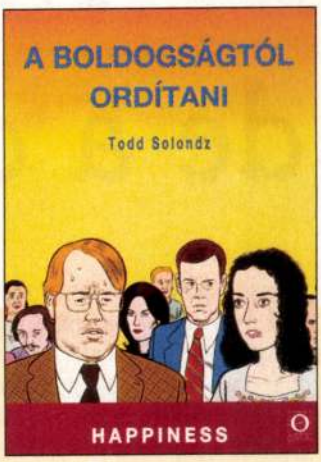

Odeon Video Kft.

BOLDOGSÁGTÓL ORDÍTANI

Todd Solondz (Isten hozott a babaházban, Helyzetek és gyakorlatok) írta és rendezte A boldogságtól ordítani című filmet, ami a napokban jelent meg DVD-n. Azt, hogy tényleg a boldogságtól fognak ordítani, nem garantáljuk.

A XX. század végi Amerikában járunk, New Jersey-ben, és errefelé csupa egyedül élő, feszültséggel és perverziókkal teli emberekkel találkozhatunk. Aki társával él, talán még magányosabb és frusztráltabb. A történetben tipikus külvárosi, kispolgári karakterek keresik saját magukat, vagy próbálnak megszabadulni torz tulajdonságaiktól, szenvedélyeiktől. Ha megnézzük a filmet, új megvilágításba kerül a boldogság jelentése.

Forgalmazza az Odeon Video Kft.

Haász Katalin

ÍRTA ÉS ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
AGYAGÁSI EDIT

Minden
de a dal ugy

Biztosan nem a miénk az egyetlen porta, ahol a gyerek születésnapi buliján *Halász Jutka* hangjára lobbant fel az évente szaporodó torta-gyertya lángja: a booldog, booldog, boooldog születéééésnapot-ot már kórusban énekelte a kimosdatott kölyöksereg, és amikor *(Bródy János)* kívánom, hogy legyen mééég sokilyen szépnapodja is elhangzott – akkor lehetett elfújni...

Ezen az őszön, a frissovistól-kisiskolásig-generáció a Minden felnőtt

A SZÍNHÁZI GYEREKKÖZÖNSÉG...

...mindösszesen két kritériumnak képtelen megfelelni ahhoz, hogy könnyedén definiálható lehessen. Miszerint nem gyerek é nem közönség. Nem gyerek, mert a pelenká éppen csak megszabadult kétéves bébi ugyan tartozik, mint a szünetben, a színházi vécében gimnazista. E két véglet között bármely évjára szerint elhelyezhető a színházi zsöllyékben, biz nem képez homogén közeget. Attól, mert színházjegy van a kezében, még nem válik köz A magyar nyelv előzékenyen odakínálja a színl sonyszékben ülőknek a közönségből a közösség betűnyi lehetőségét. Ez aprócska hangtani válto nézőknek éppen úgy meg kell küzdeniük, mint a don működőknek.

Ám ha a nézőtéren ülő legnagyobb harcát saját, fejletlen hólyagkapacitása jelenti, a művészetr cseppnyi esély sem marad. Legfeljebb csurgásny A gyerekkor megannyi szépsége, a színházban e

HAÁSZ KATALIN

ÚJ MŰVÉSZET

2000/jún.

P - 9765

36.o.

HAÁSZ KATALIN KIÁLLÍTÁSA 2000. JANUÁR 14 - MÁRCIUS

"MATT"

VERNISSAGE JANUÁR 14-ÉN
PÉNTEKEN 18-21 ÓRÁIG
20 órakor bevezetőt mond Peer Krisztián költő
DOVIN GALÉRIA
1052 BUDAPEST, GALAMB U. 6.
TEL.: 318-3673, 318-3659
FAX: 318-3659
NYITVATARTÁS:
KEDDTŐL PÉNTEKIG 12-18 ÓRÁIG
SZOMBATON 11-14 ÓRÁIG

AZ UTOLSÓ" / "THE FINAL", olaj, vászon / oil on canvas, 50 cm x 70 cm

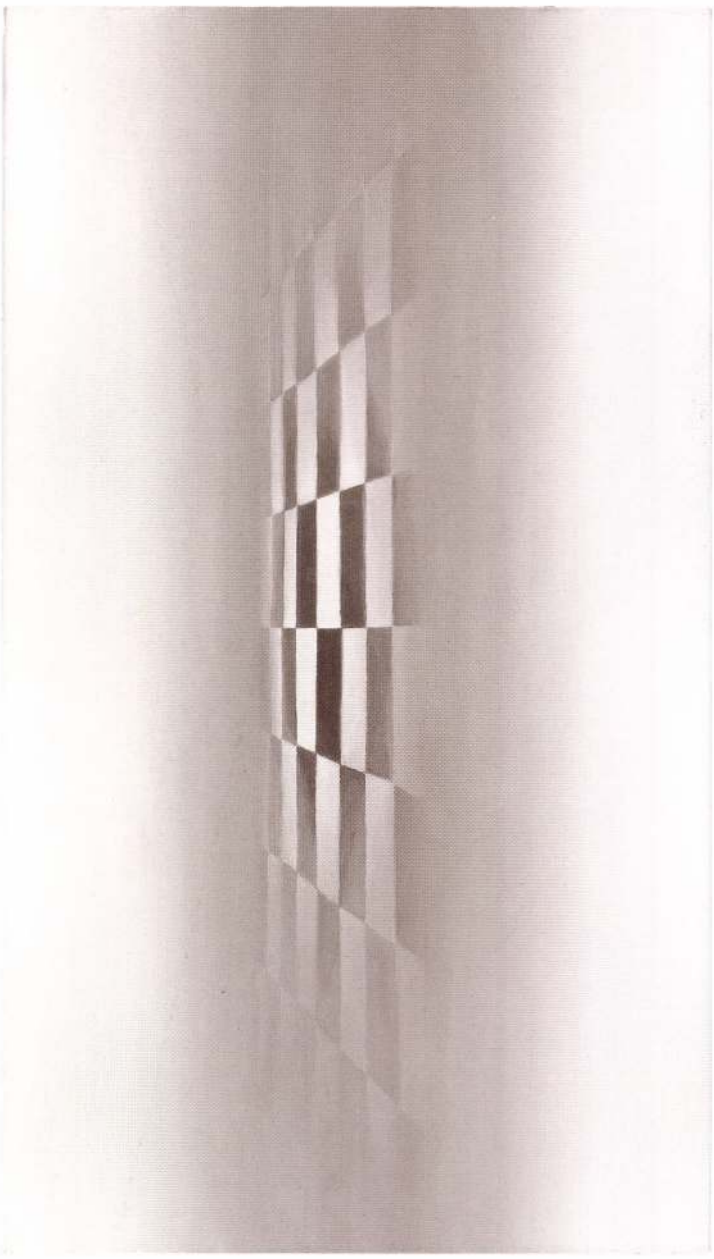

Bak imre Bernát andrás Bukta imre Filp csaba Haász kati
Konok tamás Koródi luca Lőrincz tamás Mekes lóránd
Ötvös zoltán Polgár csaba Raffai réka Simonyi emő

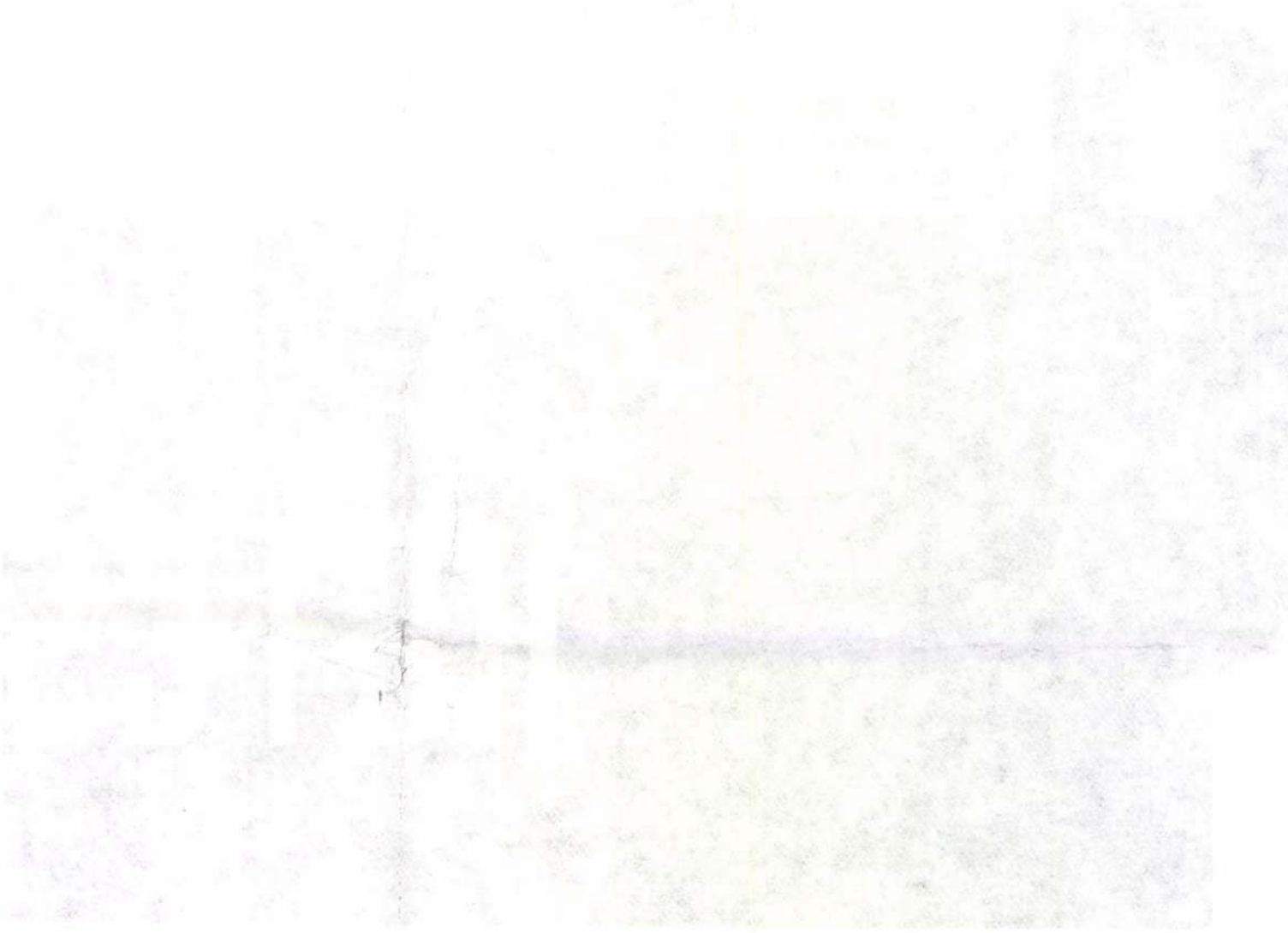

A Műcsarnok tisztelettel meghívja Önt az

Egy KETES

című kiállítás megnyitójára
2004. február 16-án 18 órára

Köszöntőt mond: DR. SCHIFFER JÁNOS
főpolgármester-helyettes

Megnyitja: HAJDU ISTVÁN
műkritikus, főszerkesztő

Díjakat ad
a Blitz Galéria – fődíj, a Raiffeisen Bank Rt., a Fővárosi Önkormányzat
és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.

A kiállítás megtekinthető február 22-éig, nyitva naponta 10 – 18 óráig, csütörtökön 12 – 20 óráig. Műcsarnok, Budapest, Hősök tere

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

A MŰCSARNOK FENNTARTÓJA A
NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

BLITZ GALÉRIA

Raiffeisen BANK

JÁZSDI PINCÉSZET, CSOPAK

Haist Kati

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1970 OKT 31

Haász László

Egy levéliró — két levél

Fiatalok első jelentkezése

Szakköri kiállítás Csongrádon

102

Két szerény, igéretes tehetségű fiatalember első önálló kiállítását láthatja a közönség Csongrádon.

Mindketten képzőművészeti szakkör tagjai — Haász László és Barta Szilveszter. A két ifjú eddigi alkotásainak legsikerültebbjeit válogatta össze, s vitte közönség elé. Haász László grafikáival, finoman groteszk aratott sikert. Barta Szilveszter grafikái, festményei egyaránt tehetségéről vallanak. Az élénk színeket kedveli csendéleteiben. Legsikerültebb grafikája egy indiait ábrázol. E műben igen jól érvényesül a politikai mondanivaló is. Legtöbb alkotására jellemző a látomásszerű megjelenítés. A képek mind cím nélküliek.

— Úgy gondoljuk — vallja Haász László — képeinkből ki lehet olvasni a mondanivalót. Legalábbis szeretnénk; ha ez így lenne.

Így van. A vendégkönyv is tanúskodik róla, melybe a látogatók bejegyezték elismerő véleményüket. S örülünk annak, hogy ebben a városban is fogékonyakká válnak az emberek az ilyen események iránt is.

Építési [illegible]

Megint a lakás, még mindig a lakás. Juhász Gyula valószínűleg kiröpítő fészeknek nevezné, ahonnan többnyire pihenten, jó kedéllyel feltöltötten lehet elindulni a hétköznapok bajai ellen, illetve ahova dolgunk végeztével vagy meguntával vissza lehet húzódni. Az ilyen egyszerű funkciónak megfelelő lakás még manapság is szükségszámba megy Szegeden, pedig a kőművesek immár másfél évtizede szorgosan illesztgetik a házfalak tégláit, szerelik-kapcsolják egymáshoz a paneleket. Fogyatkozni nem akaró ezrek és ezrek lesik-várják, hogy akár józan belátás révén, akár tárgyilagos kompjúterekre bízva sorsukat, vagy esetleg „szocialista összeköttetés" útján beköltözhessenek valamelyik friss meszelésű, fényt és folyóvizet, hőt és némi kényelmet szolgáltató lakásba. Együtt érezve a mosókonyhákban fagyoskodó, szűk kamrákban szorongó igénylőkkel, a lakásépítés lehetőségeit hányja-veti szinte állandóan a városi [illegible] meghallgatva

Szegeden [illegible]
leti tanács [illegible]
különféle [illegible]

A városi [illegible]
nyugtatja-[illegible]
1972-ig az [illegible]
területtel, [illegible]
előnyünk [illegible]
titással Tarjánban [illegible]
kell, hogy a számításba vett következő telepeken — Újszegeden, Móravárosban — se legyen. Szakemberek véleménye szerint például 7500 lakást csak úgy lehet beköltözhetővé tenni, ha 1975 végéig legalább 9500-nak csinálunk helyet. Ugyanígy az előközművesítés sem hanyagolható el, különben ezután sem tudjuk megvalósítani szándékainkat. Ez pedig annyival öregebb hiba lesz, amennyivel több tönkrement házat kell lakhatatlanná nyilvánítani a következő esztendőkben.

Kijelentették a DÉLÉP vezetői hogy ezután minden erőt a lakásépítésre össz-

MDK

Haász Samu

rézmetsző

a Zsolnay-gyárban a müvészeti munkákban közremüködött a nyomda csoportban 1901-1903-

71.o.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár müvészete.Pécs.1959

MD K

Haász Sándor, festö

Balaton. Vizf.

Epesti Föv.Képtár.-Képzömüv. Ip.müv. és Fotokiáll. Kat
1948.jan.3.-22.

Iláász Zsiga

Párisban tanuló fiatal magyar festő

Kmetty János - Festő volt amés vagyok

71 oldal

HAÁZ Ferenc Rezső *51*
Szepesbéla, 1883. augusztus 12.–Székelyudvarhely, 1958. július 29.
Képz. Főisk. Bpest, akvarellista, néprajzos

Banner Erdély

s vállalkozás volt. Ők azonban
relméért" - ahogy mondták - vállal-
amint azt Ábrahám tette az Ószövet-
Isten üzenetének. Az Úr hivta ki
thonából, és vezette el a veszé-
amely végül az Igéret Földjének
e hagyatkozás és teljes bizalom
nitterjesztőkben, akik a magyarok
Brúnó és feltételezett társaik
áttételesen tudunk, személyükről
is csak kevés biztos adat maradt
cit "személyesen" ismerünk, cseh
német egyház neveltje. Itália és
, lelkében, mignem tökéletessé
között elszenvedendő vértanúságra.

MDK

Haáz Miklós

Ujházi mint Zsiga a Cigányban. cimü rajzának repr.

Uj Idők, 1900.VII.évf. 5.sz. 116.l.

Haar, Miklós

festő, grafikus

l.

Vándor-Haár

alatt

Vivarini

festo;

Haaz Miklós

festo

l.

Grör Páris II.

85 l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8.53.

HAÁZ REZSŐ, rajztanár

A Népr.Muz.Adattárában, a rajzraktár leltárában számos müvével szerepel. A fiatalabbak közül való. Kitünő tollrajzokat készitett a székely ványoló-malomról, székely szekérről és nagyon becsesek székely népviseleti képei. 292.old

CS.SEBESTYÉN KÁROLY: A Néprajzi Muzeum rajzgyüjteménye 28 .old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ, Nemzeti Muzeum, Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

Haáz F. Rezső

rajztanár és festő

Székelyudvarhelyen él.

Bányai János:

Odorheim – Székelyudvarhely városa.

Odorheim – Székelyudvarhely 1933. 15. l.

25, 26. l.

tökélyét képviselik. Elég ha az Unger,
ıle, Doby Jenő, Rajon neveket említjük,
:nek kezéből a sokszorosítások kikerül-
A legjobb rézmetszeteknek egyikét, mely
s Hals az utólérhetetlenül merész hol-
ai festő remekét ábrázolja, mutatvány-
a szövegen kívül a XIV. lapon adjuk.
dvány művészi részének értéke felől ez
kellő tájékozást nyujt.
bevezetést részben a Pulszky Károly által
áltatott adatok nyomán Tschudi irta, s
e megismertet először a volt Eszterházy-
azután az országos képtár történetével.
emlékszünk rá, hogy gyűjteményünk
nete ily kimerítően és ily jól meg lenne
magyar nyelven.
munka két részre oszlik. Az első az olasz
panyol mestereket foglalja magában, s
k szövegét Tschudi irta ; a második rész-
a németalföldi, német és franczia meste-
el Pulszky Károly foglalkozik. Mind a
zerző egyaránt uralkodik tárgya fölött, s

Haáz Rezső

festő Székelyudvar-
helyen

lásd

fia, Haáz Sándor
szobrászmát -

Keleti Ujság (Kolozsvár)
1943. jún. 19.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) díszteremében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) díszteremében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Haaz F. Rezső

1901/2 – 1904/5

Ferképzomfoiskèvk

88. l.

Látogatás a székelyudvarhelyi néprajzi muzeumban

Székelyudvarhely, szeptember hó.

A székelyudvarhelyi XVII. századbeli régi református kollégium hangulatos, öles falai között olyan megragadóan egységes, bensőséges hatású, élettel és lélekkel teljes néprajzi gyüjtemény fogadja az érdeklődőt, amely a nagyméretű muzeumok tagozottsága, elnyomó arányainak ridegségével szemben, összegyüjtőjének a tárgy iránti önzetlen szeretetét, művészi egyéniségét tükrözve, mintegy átöleli, átmelegíti a látogató szivét. *Ebből a muzeumból sohasem feledhető, boldog magyar érzésekkel gazdagabban távoznak el a látogatók.*

Ez a drága kis muzeum megérdemli, hogy minden Erdélybe készülő magyar szerető érdeklődéssel tekintse meg, megengedvén nékem azt az örömet, hogy e sorokon át kezeiket megfogva, már előzőleg végigvezethessem őket a bolthajtásos szobákban.

A Székelyföld jóval később vesztette el tárgyi-néprajzi és népművészeti érdekességeit, mint hazánk más vidékei. Csak a világháborút megelőző években kezdett szintelenedni. Zárt földrajzi fekvése, közlekedési hiányai s nem utolsó sorban *a székelységnek a hagyományokhoz ragaszkodó természete* késleltette az elszintelenedést, úgyhogy századunk elején még sok néprajzi és népművészeti érték hányódott úton-útfélen. Ez indította 1911-ben *Haáz* Rezső és *Hoffer* András dr. kollégiumi tanárokat arra, hogy a falvakban akkor még bőven található értékes anyagot összegyüjtve, megmentsék.

Muzeum pénz nélkül, szorgalomból

Pénz nem állott rendelkezésükre, a kollégium szegény volt: a legszükebb szükségletre is alig telt. *A két tanár javarészt ingyen kéregette össze a haszontalanná vált régi holmikat,* amikhez a falu papja, tanítója és a falusi diák atyafisága révén juthattak. Igy elég hamar gyült az anyag, különösen a közeli falvakból, ahová gyalog is eljuthattak. A diákok is egyre többen vállalták a gyüjtést s *egy-egy vakációról szekérderék-számra vitték a sok értéket.* A székelyudvarhelyi kollégium 1913-ban új épületbe költözött, s ekkor a gyüjteményt a régi épület két földszinti termében helyezték el. A költözködés lehetővé tette a kiselejtezett szertári üveges szekrényeknek és egyéb bútoroknak a felhasználását részint az anyag kiállítására, részint cseretárgyul való felhasználására.

Mert *a gyüjtés sokszor cserealapon folyt tovább.* A falusiak széket kaptak székért, asztalt asztalért, vaskályhát cserepesért, s igy csakhamar berendeződött a muzeumban egy teljes székely szoba. Közben Hoffer András dr. tanár 1914-ben hadbavonult, ettől kezdve mind a mai napig *a gyüjtemény minden ügyét, a látogatók kalauzolásáig Haáz Rezső festőművész, rajztanár látja el,* példátlan odaadással, páratlan néprajzi és művészi tudással.

A muzeum helyiségei 1922-ben egy beüvegezett folyosóval bővültek, majd a háborús károk pótlásával kialakult a mai állapot. *A megszállás alatt nagyon megnehezítette a gyüjtést az oláh csendőr okvetetlenkedése, aki nem türte falun a városi embert, különösen, ha az magyar volt.* A muzeum vezetője azért a tanulók bevonásával állandóan folytatta a gyüjtést, úgyhogy a mai leltári szám meghaladja a harmadfélezret. A muzeum *székely népművészeti értékekben valamennyi erdélyi gyüjtemény között a leggazdagabb* s a megszállás alatt nagy nemzeti hivatást töltött be. *A hetivásárokra bemenő falusiak tömegesen látogatták* és szemlátomást örültek, mikor együtt látták a sok elfeledett, lelkükből való, megtagadott szépet, ami erősitette faji öntudatukat, kedvet ébresztett elfelejtett művészkedésük újrakezdéséhez.

A gazdag népművészeti anyag pedagógiai szempontból is nagy értéknek bizonyult. A megszállás alatt *fiúgimnáziumból tanítónőképzővé átszervezett iskola* növendékei különösen gazdag varrottas-gyüjteményét tanulmányozták és minden végzett növendék értékes mintagyüjteménnyel indult a faluba székely kézimunkát tanítani, visszaállítva jogaiba a silány nemzetközi kézimunka által kiszorított művészi régit.

Amit Bukarest is irigyelt...

Ugyancsak a muzeumból nyert irányitást több falu férfinépe a fafaragás feltámasztására. *A muzeumi minták után fejlödtek annyira a falvak közös fafaragó műhelyei, hogy ma már kivitelre is dolgozhatnak.* A gyüjtemény tehát *nem porosodó, holt anyag volt, hanem bölcsője a régi, nemesveretü székely népművészet újraszületésének,* s jelentős tényező a székely falu gazdasági jövőjének kialakitásában. A muzeum vezetőinek óriási érdeme ez.

De lássuk a gyüjteményt. A bejárat egyik falán fegyvergyüjtemény van: *a székely határőrző vitéz volt, fringia, kovácskarabély ma is sok házban hányódik.* Még Mátyás-korabeli pajzs is került elő egyik primor kurián. A másik fal mellett kopjafa-sorozat és kovácsolt temetői keresztdiszek vannak. Ugyancsak a folyosókon templomi szószék, papi pad, úrasztala, éneklőszék látható, mind értékes falusi asztalosmunka *„székely barokk stilusban".* Egy sorozat festmény a kollégium régi diákéletét eleveníti meg, van egy százötvenéves diáktóga s egy régi példány *„lustrabot",* hiszen a háromszázéves kollégium növendékei közül nyolcvan százalék a székely falvak fia volt.

Az első terem a szövés-fonás, a mezőgazdaság és különböző mesterkedések emlékeit őrzi. A szép sorozat festett és faragott guzsaly és *„feszítő"* diszitésében a székely legény szerelme mosolyog ránk még ma is. A szövés-fonás egyéb szerszámai is szebbnél-szebb faragással ékesek. *Érdekes e teremben egy ősi szekér négy kereke, arasznyi vastag tölgyfarönkből,* ezeket *az oláhok mindenképpen el akarták vinni a bukaresti muzeumba.* Faeke, fakókerék taligával, orsószterga, különböző gazdasági eszközök, kulacsok, fa- és kéregedények, *csodálatosan lelemenyes madárrisztók,* remekbe faragott jármok, nyergek, ejtőmakkos zárak, kosarak, vaseszközök, köztük az érdekes *medvefogó „kaptán".* Azután egy ezermester szerszámait láthatjuk.

Mellette van *a régi székely lakószoba.* Bútorai közül a virághimesek mintegy százhúszévesek, az egyszinű faragottak pedig a XVIII. század hatvanas-hetvenes éveiből valók. A szoba egyik sarkában padládák, előttük „kamaraasztal" nagy konyértartó fiókkal, lent ajtós kamarával. A sarok felett egy falifülke ajtaja, 1826-ból való, a székely diszitő művészet minden himes virágával. A sarokban saroktáka, ezek fölött fogas, bokályokkal, tányérokkal. Az ablakon régi házak faablakrostélyai, az ablakban elmés szerkezetü *„tyúkállító".* Az ablak felőli másik sarokban *vetett ágy, öt sor párnával.* Lepedőszél, derékaljvég, *„párnacsup"* a székely fehérnép három kézimunkafajtáját mutatja: *az irásos varrottast, a fonott keresztszemmel varrt „szálán varrottat" és az osztován készült „szedett szőttest".* Az ágy fölött, végig a szobán, rúd, ráaggatva a *„rúdravaló"* varrottas, szőttes, ruha, csizma. Az ágy lábánál a menyasszonyi perefernumos láda. Ezzel szemben faragott tálas és karosszék 1763-ból.

Székely cserepek és zeneszerszámok

Az ablakkal átellenes falhoz van állitva *a „cserepes", Bereczki Zsigmond híres küsmödi „sárkovács" müve 1861-ből.* A cserepes felszereléséhez tartozik a forgatható üstláb a rézüsttel, a nyárs, a rézlábas, a fanyelű kürtőskalács-sütő cserép. A cserepes fülkéjében *a mézespálinka edénye: a „csicseslábas",* a cserepes mellett a falon a sütés-főzéshez való mindenféle szerelék.

A következő terem üveges szekrényeiben szakszerű csoportositásban láthatjuk a szűcsmunkákat, a gyertyatartókat, a husvéti irott tojásokat, evőeszközöket, zárakat, lakatokat, ajtósarkokat. Szinte egy falat foglal el a rendkívül gazdag csempegyüjtemény. Egy szekrény „vadászkészség" következik ezután, ahol népművészeti szempontból különösen értékesek a szarvasagancsból készült lőportartók. *A székely zeneszerszám, a „citora" több fajtáját mutatja be a következő szekrény.* A szőttesek, varrottasok akkora tömegben vannak, hogy kiállításuk külön termet érdemelne. Az érdekes gyermekjátékok fölött, a mennyezetig érő polcokon rendkívül gazdag bokály-gyüjteményt láthatunk, valamint boroskupákat, korsókat, tetőoromra való cserépdiszeket.

A terem közepén van egy nagy, körüljárható üvegszekrény, ugyancsak cserépholmival megtöltve, nagy részük korondi ősi mázolatlan edény, leveses tál, kürtőskalács-sütő cserép, cserépkulacs, bükszádi üvegfélék, kobaltkék sgrafittos korsó és tányérsorozat.

Aki végignézi ezt a művészi izléssel, szeretettel elrendezett kincsesházat, úgy érzi, mintha valami csodálatosan szép székely tündérmesét álmodott volna végig. Hisszük, hogy látogatói, támogatói egyre szaporodni fognak, nogy még több értéket, szépséget menthessen meg s tárhasson elénk a végtelen nagyérdemü Haáz Rezső. *Örvendetes, hogy első fecskéül, a magyar Nemzeti Múzeum 1942-ben 1000 pengővel segélyezte a gyüjteményt, Udvarhely vármegye ugyancsak 1000 pengőt, Székeludvarhely város pedig 100 pengőt szavazott meg a gyüjtemény támogatására.* Kívánatos volna a legsürgősebben módját találni annak, hogy a Székelyföld felszabadulásának örömére e gyüjteményből, szervezőjének irányitásával, sugározzék ki egy erőteljes, céltudatos, hivatalosan támogatott mozgalom az oláhok által a megszállás alatt *bemázoltatott székely kapuk stilusos helyreállitására,* új kapuk készittetésének lelkesitésére és a népművészet minden ágának, *a korondi cserépiparnak is,* tanfolyamok által előkészitendő *újjászületésére.* Hogy itt mit lehetne alkotni, megmutatja a kollégium nagytermének tiszta, nemes székely stilusú színpada és karzata.

Nagy József (Debrecen)

— **Capri szigetén elpusztult Axel Munthe hirneves gyüjteménye.** A stockholmi Nya Dagligt Allehanda jelenti, hogy Capri szigetén a megszállás közben elpusztult Axel Munthe dr. „San Michale" néven ismert villája. A Capri északi partjainál a Marina Grando egyik sziklafensikján épült villát az amerikaiak leszállóhelynek jelölték ki. Ennek következtében Munthe dr. pótolhatatlan mügyüjteménye, amelynek különösen értékes része volt a Madonna-gyüjtemény, elpusztult.

2-szer naponta
reggel és különösen este lefekvés előtt
Chlorodont
fogpaszta
Magyar készitmény.

Őskeresztény oklevelés
vegyész-mérnököt, vegyészt
keresünk korszerü gőzkazán üzem részére, vizvizsgálatok stb. végzésére. Fizetési igény megjelölésével részletes ajánlatokat kérünk „Hadiüzem" jeligére vitéz Nagyselyki hirdetővállalathoz, VII. Erzsébet-körút 23.

A tudomány csúcsteljesítménye: a hormonok
A már 100 év óta ismert hormon-hiánybetegségeket, mint pl. a terméketlenséget, a váltó évek és az öregkor panaszait, — hogy csak néhányat említsünk, — azelőtt nem sikerült gyógyitani, mert egyetlen hormoninjekcióhoz 100-200 vágóállat mirigye szükséges 1929-ben sikerült a hormonokat szabadalmazott vegyi eljárással oly nyersanyagokból előállitani, amelyek korlátlan mennyiségben állnak rendelkezésre. Igy a hormonkezelés minden beteg számára lehetővé vált. Ez a berlini Schering A. G. kutató laboratóriumainak és a legismertebb német tudósok együttes munkájának kiváló érdeme.
Schering
GYÓGYSZEREK.

Mai levelek

Kedves Óra!

Pár nap még és visszaigazítjuk *kegyedet. Negyedikén, hajnali 3 órakor lenne az a pillanat, de azért se virrasztani nem fogunk, se korán felkelni, elintézzük a dolgot reggel vagy este. Az a lényeg, hogy e napon visszasétáltatjuk az ön mutatóit, pardón, mondjuk és ettől kezdve egy órával édesen hosszabb lesz a reggeli álmunk, egyáltalán visszakozunk, csak a délután lesz szürkébb, korábban gyöngyszínű az alkonyat, egészen békebeli, mert ami akkor félöt volt, most is az lesz, holmi kis vicc történt, kis agyafurtság és ökonómia kegyeddel, ami ezennel tárgytalanná válik.*

Lehet, hogy magácska régóta szemrehányással nézi ezt az erőművi beavatkozást, ezt a nyáridőre kapott visszaigazítást, mert egy óra tulajdonképpen joggal képzeli úgy az életét, hogy amikor elkészülvén, rákattintja pocakjára az üveglapot az órás bácsi, úgy morzsolja le lüktető és ketyegő napjait, mint az rendeltetett.

Ez igaz, kedves, így is lenne rendjén, de maga se mindig az a spanyol grand az idővel szemben, aki makulát sem ismer. Ó, világosan emlékszünk, milyen szép is volt, amikor újonnan a karunkra került, milyen édes kis cinn-cinnekkel ketyegett és milyen pontosan mutatta, hogyan szaladnak a percek és órák. Öröm volt bármikor egyetlen piliantással meggyőződni, hogy mennyi kétyegett el életünkből, szemben a homokóra naiv surranásával, amit már az emberiség csupán a lágytojások körüli szolgálatra osztott be és szemben a napóra árnyvonalával, amit megfigyelhettünk, ahol volt, de a révén se a Knézics-utcában nem nézhettük meg, hogy hány óra, se reggeli rohanlunkban a villamoson, ahol sem nekünk, sem másnak nem volt homokórája.

Ez a kecses, szijrafűzött velünk-lét és pontosság adta meg nekünk az örömöt.

De két hónap mulva egyszer csak azt vettük észre, hogy kegyeden öt perccel mult háromnegyedtizenkettő, viszont mindenfelé delet harangoznak... Tessék? Vagy úgy. Az órás bácsi akkor azt mondta, hogy semmi se tart örökké. Ezt ugyan mondhatta volna korábban is, a vásárláskor, de az ilyen tömör gazságokat, úgy látszik, bármikor bölcs dolog közölni.

Maga aztán ott maradt pár napig. Ennek multával megint minden rendben volt, de hat hét mulva — szombat volt — megszólalt a próbasziréna és önnél tíz perccel mult egy óra... Ahá. Na persze. Az órás bácsi akkor azt mondta, hogy kicsi a bors, de erős. Bár inkább mondhatta volna azt, hogy drága húsnak híg a leve. Azzal a kis kukucskáló hurkáján keresztül önbe nézett egyszer, megcsóválta a fejét kétszer és ott marasztotta harmadszor.

Jó, jó, látom, egy kicsit kényes ez a téma. Mintha azt ketyegné ön: de kérem, végtére is csak órák vagyunk. Hogy a Deákné órája se jobb. Igen, igen, szegény Deákné, mert velünk megesett, hogy édesded nyugalommal vonultunk a kilencórai tárgyalásra, lévén még csak háromnegyed, de négy perccel később, mikor magunktalten benyitottunk az előszobába, az altisztnek kikiáltották:

— Jöhetnek a következők!

Erre megszorítottuk a nyakkendőnket.

— Ugyebár a Miénky, kontra Rohacsek ügy, igen?

Az altiszt intett:

— Nem. A Morzsinger, kontra Zolatnai.

— De hiszen kilencre szól az idézés?

— Csak szólt, könyörgöm. Az eljárást megszüntették. Most ugyanis mindjárt háromnegyed tíz...

Tessék? Valóban annyi volt. De nem magán, édes óra, két perc hija volt a kilencnek és hogy a falhoz nem vágtuk, még kisebb hija volt.

De hát persze ne feszegessük ezeket a régebbi, kínos ügyeket. Mondjuk talán úgy, hogy nem méltóztatik mindig olyan pontosan szabni az időt, mint azt a Rubinter és Mutatós cég hirdeti, tudja, ahonnan ön eloldódott a világűrbe. A Rubinter úr akkor újra meg is nézte magát. Jó alaposan, háromszor. Aztán kettőt csóvált a fején és így szólt: egyet mondhatok, tesséd itthagyni.

Ah, bocsánat, egy pillanat és mindjárt végzünk. Egy pillanat nem sok, azt maga tudja a legjobban. Többet nem is térünk ki arra, hogy a Mutatós és Rubinter műintézet mennyit foglalkozott még magával utólag, hány helyről késtünk le maga miatt és érkeztünk lihegve olyankor szinielőadásra, amikor a portás még borotválkozott. A világ gyarló, az elképzelés is dőre, hogy egy óra szép nyugodalmasan és szabatosan végigketyegheti az élt tét.

Na nem, kedves, no nem. Most egy órát visszabillentünk magán. Erőművileg. De nem úgy, mint tavaly, este is egyet, meg reggel is, amikor is tökéletesen elkéstünk. Mert általában, mondja, hogyan is késhetne el az ember, ha nem lenne órája?

— undi —

Két kedves tudacskám

az egyik a kézitáskában, a másik az irógép mellett. Az első az piros: a rúzsom. A második kívül sárga, belül szénfekete.

Kitalálják?

GYORSÍRÁSHOZ: TAKARÉKOS

TITÁN

IRÓNT!...

Kiváló minőségű Schuler-gyártmány!

Képesített őskeresztény

építőmestert

vagy okleveles

építészmérnököt

keres nagyvállalat, állandó alkalmazásra. Ajánlatokat „Mielőbbi belépés" jeligére Haasenstein és Vogler r. t. hirdetőirodába, V. Dorottya-u. 8.

Van bomba-humor is!

Berlin, szeptember hó.

(Az Uj Magyarság tudósítójától.) Ahol napsütés van, ott árnyék is van. Nem is lehet árnyékot elképzelni napsütés nélkül. De fordítottan is áll ez: ahol árnyék van, ott napsugárnak is kell lennie.

És van is.

Mert lehet-e sötétebb, vígasztalanabb árnyékot elképzelni egy légi terrortámadásnál, ahol valóban még az ártatlan csecsszopót is könyökével súrolja a halál. *És mégis vannak napsütéses mozzanatai ennek a borzalomnak is.* Nemcsak abban a vonatkozásban, hogy az emberi jóságnak, segítőkészségnek, áldozatosságnak, elszántságnak és hősiességnek lélekbemarkoló példáit termeli ki tömegesen a szörnyűségeknek egy-egy ilyen éjszakája, hanem néha — *még humora is van.* Egészséges, kacagtató humora.

Csak nem történt valami szerencsétlenség?...

Például:

Az egyik bérkaszárnyát itt a közelemben *telitalálat érte.* Nem maradt meg más belőle, csak emeletnyi magas téglarakás, amelyből üszkös, füstölgő gerendák, összegörbült vastraverzek ágaskodnak ki és itt-ott felismerni egy gyerekágy, vagy virágállvány romjait.

Az óriási tégla- s malterhegy alatt azonban óvóhely is volt és benne emberek voltak, illetve vannak még most is: *huszonkét asszonynak, három gyereknek és négy férfinak kell lennie a pusztulás szörnyű hegye alatt.* És ezek seholsem tudtak kiszabadulni, mert jobbra is, balra is elzárultak a szomszéd házak biztonsági faláttörések. Sok méteres füstölgő romhalmaz szigeteli el a 29 embert a külvilágtól és nem lehet a közelükbe férkőzni. Az összes szomszédok és a különböző légvédelmi szervezetek tagjai lázasan csákányoznak, ásnak, hordják a téglát, hogy kiszabadítsák az eltemetett szerencsétleneket. De minden erőfeszítése ellenére is *csigalassúsággal halad a munka,* amely már hajnal óta folyik.

Délután van már és mindig alig van látszatja az erőlködésnek: *a romhalmaz szinte változatlanul akkora, mint volt. Alkonyat felé újabb baj történik: összeomlik a hátsó szomszédház is és a törmelék nagy része arra a halomra borul rá, amely most még sokkal nagyobb, mint volt.*

Éjszaka újabb riadó volt. Órákra abbamaradt a munka. Azután újra megindul a harc a 29 emberéletért. Elkeseredetten és lihegve dolgozik mindenki. Estére azonban még mindig igen messze vannak az eltemetettektől. *Másnap délre végre odáig érik a munka, hogy egy tölcsérszerű mélyedés keletkezik, amelynek egyik oldala az utca felé szabad* és ugyanakkor egy körülbelül négyzetméternyi területen szabaddá válik a földszinten egy darabka padló. Itt van végre a pince mennyezete! A csákányok még vadabbul fúródnak bele a négyzetméternyi területbe, deszkaszilánkok és tégladarabkák röpülnek szerte a levegőbe. Türelmetlen, feszült várakozás és óriási izgalom.

Minthogy sebesültekre és betegekre is kellett számítani, vagy egy tucatnyi mentőkocsi áll már a közelben. *Hordágyak, orvosok, ápolók közelednek az egyre növekvő nyíláshoz, amelyen keresztül máris kibújik egy idős néni fehérhajú feje.* Először mosolyogva hunyorgat az erős napfényben, de amikor a rengeteg mentőkocsit és hordágyat megpillantja, hirtelenül elkomorodik az arca és rémülten kérdezi:

— Istenem, csak nem történt valami szerencsétlenség?...

Kaland a „csatangolóval"

A következő esetnek magyar a hőse. Ugy hangzik az egész, mint valamilyen humoros és groteszk film, amelyben a főhős mindúntalan a legcifrább veszedelmekbe pottyan és mégis épségben marad mindig.

Barátunk a támadás alatt lent volt az óvóhelyen, amikor a ház előtti úttestre szépen végignyult egy óriási angol bomba. Lefeküdt az aszfaltra és nem robbant fel. *„Blindganger"*-nek hívják az ilyeneket, műszóval. Magyarul *„csatangoló"* a neve. Persze óriási veszedelmet jelentenek az ilyen csatangolók, mert nem lehet tudni, melyik pillanatban robbannak fel. Az angolok ráadásul szándékosan dobnak le *időzített* bombákat is, amelyek egy-két-öttizenkét óra multán robbannak csak fel.

Ilyen csatangoló közelében lévő házakat természetesen a legsürgősebben ki kell üríteni és más óvóhelyre vezetni az embereket. Most is az történt. Honfitársunk is felkerült a pincéből és bőröndjét cipelve igyekezett ki az utcára. A pernyével telített levegő, a dörgő ágyúszó, a sok tűzvész lángja és a nagy izgalom azonban megzavarta és pontosan — *ellenkező irányban indult el, mint a többiek.*

Hirtelenül valaki erélyesen ráordított, hogy menjen onnan. Az utca túlsó oldaláról is ordítottak feléje. Erre letette bőröndjét valami láda félére, amit izgalmában és a sötétségben nem tudott tisztán kivenni és körülnézett: miért orditoznak úgy rá? Máris ott termett mellette két férfi, akik nyakonkapták és izgatottan hurcolták magukkal. Ő azonban *kiszakította magát karjaikból, visszaugrott és felkapta a „ládáról" bőröndjét.*

— Csak nem hagyom el a kofferemet!... — mondta izgatottan.

És akkor vette csak rémülten észre, hogy *pontosan az aszfalton fekvő bombára helyezte volt el a koffert.*

A gyerekkád

Tőszomszédságunkban nem ajánlatos ma sem kiejteni ezt a szót: gyerekkád. Nagyon dühbe gurul erre a szóra a ház minden egyes lakója.

Ennek oka következőkben gyökeredzik:

A legutóbbi légiriadó kezdetén szokás szerint megindult egy háromtagú őrjárat, hogy fel a tetőpadlásig ellenőrizze az egész házat. Egy nyugdíjas tanárból, egy gépírónőből és egy patikuslányból állt ez az őrjárat, amely mindent rendben talált. A lépcsőház minden fordulójában ott állt a sok homokzacskó és a vízzel teli veder. Csak fent a padláson, a vedrek szomszédságában levő és a légitámadások óta víztartálynak szolgáló öreg gyerekkád *állt üresen.* Mindhárman szidták ezt a felületességet, mert a gyerekkádban mindig víznek kellene lennie.

Erre felkapták a kádat és vitték magukkal, hogy vízzel töltsék meg. A kanyargó padláslépcsőn azonban *kiszakadt kezükből a kád és óriási csörömpöléssel szinte mennydörgésszerű robajjal ugrált lefelé a lépcsőkön.* Lejutott a kád dörgedelmes lármával egészen a második emeletig. Ott utólérték, megtöltötték vízzel és felvitték a padlásra.

Mire lejutottak az óvóhelyre, rémülten vették észre, hogy *egyetlen lélek sincs a pincében.* Mindenfelé keresték a többieket, de sehol sem találtak senkit. *Végül a szomszéd ház pincéjébe vezető vészkijáraton át felfedezték az egész társaságot. Oda menekült át mindenki, mert a lefelé guruló gyerekkád oly óriási lármát csinált, hogy azt hitték, telitalálat érte a házat.*

Nagyon restellik ezt az esetet és igen kellemetlen kalandban lehet valakinek része, ha bármelyikük előtt ezt a szót: „gyerekkád" kiejti.

— **Európa legkisebb országa.** *Milánóból jelentik: Még a földrajzban járatos emberek közül is kevesen ismerik a tavolarai köztársaságot, amely arról nevezetes, hogy Európának legkisebb országa. Tavolara kicsiny sziget Szardiniától keletre. Hossza mindössze 6 kilométer, szélessége 5 kilométer. A sziget 1836-ban került az olasz Bartoleoni-család birtokába. A család feje önhatalmulag fejedelemnek kiáltotta ki magát és az I. Pál nevet vette fel. Amikor az olasz királyság megalakult, megfeledkeztek a törpe államról, amely jogilag és tényleg a mai napig megőrizte önállóságát. I. Pál 1883-ban elhunyt és halála után Tavolara köztársasággá alakult át. A szigeten jelenleg mindössze húsz család él. A külvilággal semmiféle kapcsolatot nem tartanak fenn és teljesen elzárkózva élik független életüket.*

TERE-FERE

Stocksund egyik templomában minden vasárnap és ünnepnapon siketnémák gyülekeznek papjuk köré és áhítattal hallgatják a prédikációt. A pap szájmozdulataiból, taglejtéseiből, arckifejezéséből, amellyel szavait kíséri, teljesen érthetővé válik hívei előtt a beszéd tartalma. Az istentiszteletet igen jól megvilágított helyiségben tartják, hogy a siketnémák a pap legkisebb mozdulatait is tisztán láthassák.

Egy Wegener nevű tudós volt az első, aki felhívta a figyelmet arra, hogy Európa partjai, Afrika, valamint az egész amerikai szárazföldjei annyira egymáshoz illenek, mintha az őskorban egy titán ökle szakította volna el egymástól, s a közük levő szigetcsoportok e természeti katasztrófa által létrehozott töredékek. Ezt a felfogást alátá. asztja még az a körülmény, hogy a hegyláncok geológiai strukturája a tengerentúli földrészeken folytatódik és úgy a növény-, mint az állatvilág régebbi szoros összefüggéseket mutat. Jelenkori mérések igazolják, hogy a föld kérge állandó mozgásban van, amelynek következtében például Északamerika és Európa évente 30 cm-el távolodik egymástól, Délamerika és Afrika 20 cm-el, Madagaszkár és Afrika pedig évente kilenc méter eltávolodást mutat. Grönland az utóbbi évtizedekben 600 métert úszott nyugati irányban. A föld állandó mozgását hetven mérőállomás figyeli és regisztrálja.

Nagytakarítás idején a bronztárgyak tisztítása is esedékes. A mai anyaghiány mellett sokszor bajosan vásárolhatjuk meg azokat a tisztítószereket, amelyeket azelőtt használtunk erre a célra. Viszont kitűnően megtisztíthatjuk bronztárgyainkat, még a patinás bronzot is, langyos babvízbe mártott puha kefével, vagy szivacscsal. A babvíz nem más, mint az a folyadék, amelyben az étkezéshez használt fehér babot főztük. A felesleges vizet tehát ne öntsük ki, hanem használjuk el a fenti célra. A babvízzel letisztított bronztárgyat gondosan töröljük szárazra s azután lehetőleg egy posztódarabbal fényesítsük át, feltéve, hogy fényes bronzról van szó. A patinás bronzot természetesen nem kell fényesíteni.

Az indusok tudvalevőleg nagy állatbarátok és a lélekvándorlás tanának hatása alatt még a bogarakat is tiszteletben tartják. Az állatszeretetben annyira mennek, hogy ha kedvenc állatjuk elpusztul, önsanyargatással gyászolják. Bombayban a hinduk bogárkórházakat is létesítettek, mégpedig önkéntes adakozásból. A beteg rovarokat önkéntes ápolónők gondozzák.

Haáz Ferenc

festő

szül. Szepesbéla 1883.

laid

Osvát Kálmán dr

Erdélyi Lexikon

Nagyvárad, 1928. 118. l.

↓

MOB könyvtárban

—4165

4163. Pataky László,

Sz. Zalatnán 1857 decz

[illegible]reszt[illegible]pár (Vázlat)

Olyképen van ábráz
szembenéző legény balról,
jobbról ül. Az előbbi, ki
térdén pihenteti és baljáv
ja, rózsával diszitett pör
kabátot, bő gatyát és csiz
rakott kezeiben virágot ta
eresztve hordja, rojtos vá
és fehér köténvt visel.

— Vászon méretei 42,5
tett az 1912 május 17-iki
(1167-912).-- Kifizettetet
Elszámoltatott 1912 julius
nézve lásd a 31993-912 szv

Sz. n.
Át. le
1167-

V.

Haáz Ferenc Rezső

Székelyudvarhely

l.

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 2. sz.

boríték

MÜZEMLEKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
266 (1928. szám
Érk. 1928. év jun. hó 20. n.

ujithatók, illetve megköthetők, az
nyosan befolyásolja, a miniszterta
ülésében hozott határozatával elre
kezés határideje az 1928/29. költs
hó 30-ig meghosszabbittassék. Enne
méltóságodat, hogy a minisztertanác
kozó intézkedéseket a saját tárcáj
Nagyméltóságod kiváló tiszteletem
évi április hó 20-án. A miniszter

A hivata

miniszte

A MAGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTERIUM

Haáz Rezső

festő

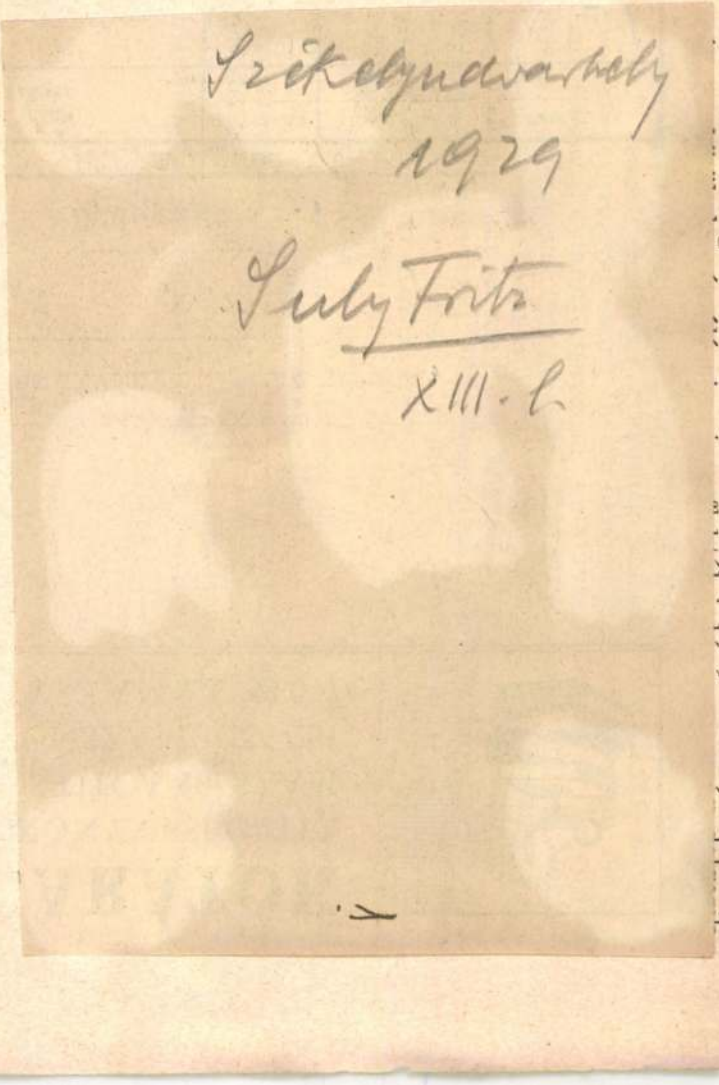

E szintézis mellett, amely a keresztény filozófiának alapja lett, vizsgálta, hogy a tiszta platonizmus, neoplatonizmus, illetve arisztotelizmus hagyományai miképen érvényesültek e századoknak szellemi életében. Kutatásai alapján a tanév folyamán két tanulmányt közölt „Vom Platonismus zur Theorie der Mystik (zur Erkenntnistheorie Gregors von Nyssa)" (Scholastik, 1936 ápr.), illetve „A nestorianizmus és monophysitizmus szellemtörténeti háttere" (Theologia, III. évf. 1. és 2. sz.) címen.

Dr. Kampis Antal (1903, Arad, ref.), egyetemi c. tanársegéd (Hekler professzor) félösszegű belföldi ösztöndíjban részesülve a hazai középkori faszobrászat történetére vonatkozó kutatásait folytatta. Kisebb utazásokat tett a Dunántúl területén, ahol számos, eddig ismeretlen középkori oltárszobrot talált. Mind ezekről, mind pedig számos régebben ismert darabról fényképfelvételeket készitett, hogy eredményeit nyomtatásban is közzétehesse. Kutatásai alapján egy tanulmánya „Adatok a középkori szobrászat történetéhez" címen az Archaeologiai Értesítőben (XLVIII. kötet, 1935., 115—143. lapok) már meg is jelent, ezenkívül még két dolgozatot fejezett be, egyiket a Magyar Művészet, a másikat a Hungarian Quarterly részére.

Az erdélyi értekezlet szombaton egész nap ülésezett

Kolozsvár, október 19.

Az erdélyi értekezlet szombaton *Teleki* Pál gróf miniszterelnök elnöklésével *egész nap ülésezett és estére befejezte tanácskozását.* Szombaton délelőtt a *mezőgazdaság* és a *földbirtokpolitika* körébe eső legkülönbözőbb kérdések kerültek szóba, a délutáni ülés során pedig az *iskolánkívüli népművelés* kérdését és szociális problémákat vitatták meg. Szombaton este *újra ülést tartott az erdélyrészi gazdasági tanács is,* amelyen Teleki Pál gróf miniszterelnök is megjelent. Este az értekezlet résztvevői és az erdélyi élet vezető férfiai — mintegy kétszázan — közös vacsorára ültek össze.

Dövényi Nagy L.

Egy vén épület és a rajongója...

Székelyudvarhely, október hó.

A hűvös, mély kapubolt, az örökkévalóságnak készült vaskos falak, a négyszegelletes udvarra néző emeleti tornác őszi napfényben fürdő szelid, fehér ívei azt az illuziót keltik, hogy valami vén kastélyba léptél s a folyosóra néző ajtók mögött a bolthajtásos termekben vértesmellű ősök néznek majd rád. A lépések alatt kong a kopott kő, visszhangot verve, s azt várod, hogy valahonnét, valamelyik homályos szegelletből sujtásos gunyájú hajdu jön eléd, hogy megkérdezze: mit akarsz. A mult, az elhanyatlott századok emlékét lehelli magából az egész ház, s úgy érzed: otthon ez, amelynek egyetlen gazdája van. Pedig a vén épület: — *iskola.*

A Bethlen-kollégium. *De azért mégis igaz, hogy otthon és az is, hogy egyetlen gazdája van.* Gazdája az a szellem, amelyet lehet nevezni erdélyinek is, de ha lehántod róla a külsőt, rád néz egy időtlen arc, az örökkévaló magyarság arca, hódító és magához bűvölő ábrázat. S hogy otthon volt századokon át, arról valósággal legendákat hallhatsz egykori diákoktól, öreg tanároktól, akik maguk is itt nőttek fel, itt értek férfiakká, s adták tovább ezt a tudományt nemzedékek sorának, amelyet e falak közt magukba szívtak.

*

Otthon volt a Bethlen-kollégium, s méghozzá olyan, aminőt sehol másutt nemigen találhattál. Nem Debrecenben, s nem az ősi Patakon se. A háromszéki, csikszéki, vagy udvarhelyszéki faluból *a harisnyás székely béhozta ide tizenkéttizenháromesztendős fiát, azon csizmásan, harisnyásan, zekésen, ahogy az otthoni mester elejbe járt, s mint egyik nyugdíjas öreg professzor mosolyogva mondta: adott neki két pofont, nehogy hazaszökjék, aztán itthagyta az öreg kollégiumnak fogadott fiául.*

S a harisnyás kis székelyből esetleg tudós lett, de mindenesetre kemény ember. Ott fenn az emeleten, ahová a tornác oszlopaira mézszínű fénypászmákat vet a nap, laktak a diákok. Diák: tógás, pénzes úr, s mellette a szegény székely gyereke, aki a közös szobában csizmát takarított, főzött és ingyen tanult.

Ha bemégy a földszinti folyosóra, finom akvarelleken láthatod ezt a kollégiumi életet, a cserepes körül üldögélő, pipázó nagydiákokat, meg a csizmás kis tanulókat, ahogy hosszúnyelű kanállal kavargatják a cserepes lába alatt égő szabad tüzön a vastagpaszulyt. Láthatod az asztalt, amelyet bicskával faragtak össze, a custos szögletes botját, amelynek oldalán megsárgult tentaírással ott olvashatod még a hatvan vagy hetven esztendővel ezelőtt ittlakott kollégisták nevét. *Aki egyszer ide betette a lábát, az ide is nőtt, elszakadni ettől az öreg háztól, az öregház lelkétől sohase tudott.*

Nemcsak a kollégium annalesei mondják ezt, nemcsak az öreg tanárok dicsekednek el vele, de — élő példát is láthatsz rá. Itt helyben. *Haáz* Rudolf tanár urat, akiről érdemes volna egyszer külön, hosszú tanulmányt írni, bizonyítására annak, hogy nemcsak olyan szófiabeszéd a magyarság asszimiláló ereje, s van ennek a szép és bús fajtának valami elmondhatatlan és kitanulhatatlan varázsa, amely megfog s többé el nem bocsát.

*

A vén kollégium földszintjén most múzeum van. Székely múzeum. Nagy termekben vitrinek üvege alatt, szekrényekben, padlón, mennyezeten megbecsülhetetlen és pénzzel kifizethetetlen kincse a Székelyföld népművészetének. Az elmult huszonkét esztendő alatt itt vendégeskedő uralom számtalanszor próbálta megszerezni a gyüjteményt, utoljára már *egymillió lejt is kínáltak érte Bukarestből.* Ezt csak azért kell elmondani, hogy ha az ellenség ennyire becsülte, tán több fogalmunk lehet róla: nekünk mennyit ér... *S ennek a gyüjteménynek minden darabját Haáz Rudolf professzor szedte össze.* Még nem ismertem őt, nem állottam vele szemtől-szembe úgy mint most, s nem hallottam rajongástól átfűtött szavait a székelyről, az Isten legkülönb teremtményéről, de kezenyomával már akkor is találkoztam. Valahol Parajdon egy községi orvos lakásának ebédlőjében láttam egy pipázó székely szines szobrát. Ugy ült a farönkön, térdére támasztott könyökkel, ökölbeszorított kezében az egyenesszárú pipával, akár egy ázsiai törzsfőnök. Sátoros szemöldöke alatt hunyorogva nézett messze a szeme, teste-tartása pogány nyugalmat és önérzetet árasztott.

— Tetszik? — kérdezte a házigazda. — *Haáz Rudi csinálta.*

Csikszeredán egy kedves úri háznál nagy olajkép ötlött a szemembe a szalón falán. Zsánerkép volt: táncoló székely fiatalokat ábrázolt.

— Ugye szép? — kérdezte a háziasszony. — *Haáz Rudi csinálta.*

Nem tudom már hol, székely népviseletet ábrázoló, akvarellfestésű levelezőlapokat kínáltak a kávéházban, mikor írni akartunk. *Azokat is Haáz Rudolf festette.*

Most itt állok szemben ezzel az ezermesterrel, aki tanár, festőművész, szobrász, népművészeti szakértő, tudós és nagyszerű ember. Borotvált, fiatalos arca kigyúl, miközben azt magyarázza, hogy *ez a székely világ a legkülönb, s hogy itt van a legtöbb kincs egész Magyarországon.* Mély, orgonazugású hangja van, s úgy ejti a szót, olyan ízesen, olyan romlatlan székelyül, mintha most jött volna a városba egy eldugott kis csiki faluból. S önérzettel így kezdi mindig a mondatot:

— *Mi székelyek...*

Pedig valahonnét a *Felvidékről származik, tisztes cipszer-családból, s a véletlen sors hozta csak ide, ilyen messzire, a székelyek közé.* A kollégium lelke fogta meg őt is, s gyúrta át, teremtette újjá.

*

Járunk a múzeum termeiben, s minden egyes darabjáról a gyüjteménynek hosszú előadást tart. Megragadja a karomat és odacipel az ablakhoz, amelynek fái közé egy furcsa, forgó, pálcikákból készített kerékformát szereltek, olyanfélét, mint a vizimalmok lapátos kerekei, csakhogy az egész ablakon keresztül érő.

— Nézze... — magyarázza, — tudna ilyesmit más kitalálni, mint a székely? Tyúkbuktató ez. Nyáron, ha nyitva van a házablak, beszemtelenkednek rajta a tyúk, de mikor felugrik erre a buktatóra, forogni kezd, s a tyúk hanyatesik, vissza az udvarra. No...?

Diadalmasan néz rám. S ugyanez ismétlődik a faekénél, az ezermester falusi székely fából eszkábált Wertheim-zárjánál, a cserepesnél, a guzsalynál, a kopjafánál. Minden darabért rajong. S minden a legkülönb, amit a székely keze munkált.

Évtizedek lelkesedése zsúfolódott bele ezekbe a termekbe. Haáz Rudolf napokat gyalogolt, vagy szekerezett egy szépen faragott guzsalyfejért, egy hímzett vánkoscihéért, vagy malomdeszkáért, ha hallotta, hogy különösen szép darab. Ugy ismeri Székelyföldet, mint a tenyerét, minden falut külön-külön, negyedórákat tud beszélni egy-egy hímzés virágának különös, ősi szépségéről. Most már tanítványok egész serege csinálja azt, amit ő elkezdett. A megszállottak hitével húzott maga mellé nemzedékeket, akár a mágnes, s a Székelyföld minden városában akad egy-egy tanár, ügyvéd, vagy orvos, aki az ő szavaival, az ő dialektikájával harcol a székely népművészetért. Az elmúlt huszonkét esztendő alatt se szünt meg gyarapítani a múzeumát. Pedig nem volt könnyű dolog, gyanakodtak mindenkire, aki egyszer a városból a falvakba járt nadrágos ember, irredentát szimatoltak benne és egy járomszög miatt akár börtönbe is kerülhetett volna.

*

S mind e lótás-futás, zord telekben, forró nyarakon egyik falutól a másikig való vándorlás közben *ráért még arra is, hogy az öreg kollégium multját buvárolja, a régi írásokból rekonstruálja, s vagy százötvenkétszáz képen, rajzon ennek az életnek minden mozzanatát megörökítse.*

Most is minden szabad idejében itt van, szinte a kollégiumban lakik. Nem tud szabadulni a lélektől, amely a vaskos falak közt tanyázik és a mult századok illatát leheli. Milyen furcsa... *A románok, ha a nevét elemezték volna, kiparancsolják abból a közösségből, amelyhez eltéphetetlenül hozzánőtt, amely nélkül élni se tudna.*

Azt mondják: a vér nem változik meg soha. S én, miközben a múzeum szobáit járjuk, s titokban nézegetem ennek a lelkes embernek és nagyszerű professzornak az arcát, egyre azon gondolkodom, hogy mégis *kell valami megmagyarázhatatlan erőnek lenni, hatalmasabbnak, mint a biológiai törvények, mint egy ember örökölt testi-lelki konstituciójának változhatatlansága;* erőnek, amely úgy tud újjáteremteni valakit, ahogy az Isten gyurta agyagból Ádámot, s lehelt bele lelket — a maga képére és hasonlatosságára.

Dövényi Nagy Lajos

Bukarestben letartóztatták a Károly-kormányzat magasrangu tisztviselőit

Bukarest, október 19.

Az eddigi vizsgálatok eredményeinek alapján a semmitőszék külön vizsgálóbizottságai és az igazságügyminisztérium *elrendelték a Károly-kormányzat egész sor magasrangú tisztviselőjének letartóztatását.* A letartóztatandók a következők: *Marinescu* tábornok, volt biztonságügyi miniszter és Bukarest rendőrfőnöke, a csendőrség volt parancsnoka, *Zeciu* ezredes, volt katonai főügyész, *Macoveanu* csendőrezredes és *Dinulescu* csendőrőrnagy. Azzal vádolják őket, hogy felelősek Codreanu és hívei meggyilkolásáért. Ugyanebből az okból emeltek vádat *Urdarianu* Ernő volt udvari miniszter és *Parisianu* volt rendőrfelügyelő ellen is. Miután Urdarianu Károly volt királlyal együtt Spanyolországba utazott és Parisianu rendőrfelügyelőnek sikerült idejében Délszláviába menekülni, megbízták az igazságügyminisztériumot, hogy a külügyminisztérium útján a spanyol, illetve a délszláv kormántyól követelje a vádlottak kiadását.

ŐSZINTE VALLOMÁS:
Nincs élvezetesebb egy SENATOR-ba sodort vagy SENATOR CELOFILTER-be töltött cigarettánál!
A
Senator
gyártmányok
anyagban, minőségben utólérhetetlenek
„Ár jelzi a minőséget"

SENATOR cigarettapapir, 60 lappal	1 drb 16 fillér
SENATOR BLOCK cigarettapapir, mézgázott (gumirozott) széllel, egyenként levehető lappal	1 drb 16 fillér
SENATOR RAPID cigarettapapir, mézgázott széllel, egyenként kihuzható lapokkal	1 drb 17 fillér
JANINA cigarettapapir, 60 lappal	1 drb 15 fillér
SENATOR CELOFILTER hüvely, vattaelőléttel, CELLULOSE FATYOLFÜSTSZŰRŐVEL, ezüstszínű dobozban	1 doboz 54 fillér
SENATOR CELOFILTER PARAFÁS szopókával	1 doboz 58 fillér
SENATOR EXTRA nikotin-fogóval, aranyszínű dobozban	1 doboz 48 fillér
JANINA füstszűrős hüvely	1 doboz 48 fillér

Csak ezeket kérje!

Magyar urak magyar ruháját OHACSY készíti
ÚZEUM-KÖRÚT 11. FELEM 4. T. 383-548

Mindenki ismeri — mindenki alánlja!
ZEPHIR FOLYTONEGŐ KALYHA tatűzelé-re
REKORD 2 aknás, 1 aknás szénre, kokszra
Eladási mintaraktár: Vilmos császár-út 39
HEBER kályha- és tűzhely-gyár.
Hajós-utca sarkán Tel.: 124-610 és 124-747
CIMRE ÜGYELNI. ÁRLAP INGYEN.

Gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete

VI., Nagymező-utca 8. (volt Ernst Múzeum). T. 224—008

Festmények, ezüstök, szőnyegek, butorok és egyéb műtárgyak felvétele a

novemberi művészeti aukcióra

Előlegfolyósitás

Hivatalos órák: 9—6-ig

Imrédy Béla programot adott a „magyar megujulás" pártjának

Vitéz *Imrédy* Béla, vitéz *Rátz* Jenő és vitéz *Jaross* Andor vezetésével a kormánypártból kivált képviselők új pártot alakítottak. A pártalakulást szombaton bejelentették a belügyminisztériumban. Ugyan akkor vitéz *Imrédy* Béla a párt képviselőinek jelenlétében kifejtette programját és többek között ezeket mondotta:

— *Uj Európa van kialakulóban.* Leghatalmasabb formáló erői *a nemzetiszocializmus és a fasizmus.* Az új Európában izig-vérig magyarlelkű, *új Magyarországot* akarunk felépíteni, amely az új Európa vezető hatalmaival nemcsak a politikai érdekközösséget, hanem *az őszinte eszmei közösséget is vállalja.* Ezért a célért hagyományaink szellemében, alkotmányos úton, megalkuvást nem ismerő akarattal fogunk küzdeni. Akarjuk *a korszerű szociális magyar munkaállam* megvalósítását, katonás szellemű, *egységes és egyetlen nemzetszervezet* kiépítését, a társadalmi válaszfalak lebontását, *a közéleti tisztaságot.* A címek és rangok idejétmult szövevényét lebontjuk, *az államfői cím, a vitézi cím és a foglalkozást megjelölő címek tiszteletbentartásával.*

— A nemzetvédelmet és a honvédelmet *minden egyéb szempont fölé helyezzük.* Az országgyűlést megreformáljuk, *a nemzetszervezet kiküldötteiből és a hivatási szervezetek vezetőiből álló, egykamarás országgyűlést állítunk a helyébe.* Akarjuk a közigazgatás mélyreható reformját, a magyar jogrendszernek a liberális jelektől való megtisztítását és átdolgozását *a nép és fajvédelem szolgálatára.* Olyan kulturpolitikát akarunk, amely minden kasztszellemet leküzd, de *megnyitja útját a népi tehetségeknek,* minden vonatkozásban nemzeti, népi és katonás szellemű közösségi érzést fejlesztő oktatást és nevelést, a keresztény hit és valláserkölcs védelmét akarjuk. *A munkához való jogot* törvénybe iktatjuk. Behozzuk *a kötelező munkaszolgálatot.*

— Akarjuk a gazdasági és pénzügyi politika egész területére kiterjedő, *egységesen irányított nemzetgazdálkodást,* gazdasági berendezésünket az új európai gazdasági rendbe való szerves beillesztését, *a becsületes földreformot és telepítést,* a Kárpátokon kívül élő magyarságnak hazatelepítését. A mezőgazdasági termelés és értékesítés irányítását, a közellátás biztosítására *széleskörű készletgazdálkodás* kiépítését, az ipari tevékenységnek *tervszerű, állami irányítás* alá helyezését. Az ipari vezetés szakképzett nemzeti és keresztény kezekbe juttatását. *A közszükségleti cikkeket előállító üzemek államosítását, a munkások tulajdoni részesedésének, a munkásrészvényeknek tervszerű bevezetésével.* A régi, tisztes kereskedői erkölcs visszaállítását, a kereskedelem állami irányítással történő átszervezését, *a pénzügyi politikának az arany elavult béklyóiból való kiszabadítását és a munka alapjára való helyezését.* Az árak és a bérek olyan szabályozását, amely az állandóságot, a megélhetést, a biztonságot és a termelés emelkedésével *széles néprétegek életszínvonalának javulását* biztosítja. A nemzeti bank teljes állami irányítás alá helyezését. A társadalombiztosítás államosítását, egységesítését s *a nép és faj érdekeit szolgáló egészségvédelmet.* A családi fizetési és munkabérrendszer általánossá tételét minden vonalon.

— Akarjuk *a zsidókérdés olyan megoldását, amely végül Magyarországot a zsidó lakosságtól és a zsidó szellemtől teljesen mentesíti.* Addig is, amíg a kivándoroltatás nem lehetséges, akarjuk *a zsidóság teljes kiküszöbölését a magyar kulturális életből, a zsidó birtokok azonnali átvételét* s szellemükben is magyar és hozzáértő kezekbe akarjuk adni a gazdasági élet vezetését. Akarjuk *olyan korszerű nemzetiségi politika folytatását, amely a magyarság vezető szerepének és a magyar állam megbonthatatlan egységének biztosítása mellett nemzetközi szerződéseink becsületes végrehajtásával megadja a velünk élő más nemzetiségeknek mindazokat a jogokat,* amelyek népi fejlődésüket biztosítják s ezzel a közös magyar hazában testvéri együttélésüket szilárdan megalapozzák.

Vitéz *Imrédy* Béla a parlament hétfői ülésén bejelenti a pártalakulás tényét, a párt programját pedig a felhatalmazási vita során ismerteti.

Az osztálysorsjáték szombati huzása

1000 pengőt nyert: 35345

500 pengőt nyertek: 46334 66869

300 pengőt nyertek: 15129 41525 48915 53340

150 pengőt nyertek: 3249 12876 16685 16745 17827 22923 23091 26607 30270 30454 32896 37227 37296 40395 43933 52410 54413 58269 58957 63497 67546 69869 73259 84901 85689 86060

70 pengőt nyertek: 4 44 77 264 297 357 568 585 639 688 691 708 737 749 875 925 *1060* 068 100 201 223 256 292 336 477 574 792 *2200* 441 516 571 678 902 *3166* 088 209 283 297 545 553 714 770 914 968 981 *4049* 118 180 353 391 403 504 660 895 901 961 *5234* 326 366 472 519 644 663 665 679 737 770 837 *6015* 026 048 095 103 385 618 799 930 *7293* 340 517 547 606 638 872 873 949 *8077* 123 259 316 561 627 824 868 982 984 *9151* 195 317 334 363 448 462 726 847 908

10052 066 204 302 317 423 669 833 877 *11035* 063 138 173 199 342 377 499 659 688 849 985 *12121* 213 282 318 487 728 790 812 *13118* 292 346 392 548 560 589 641 743 840 904 976 *14003* 284 321 419 436 506 638 688 792 917 *15073* 083 490 587 609 801 949 *16199* 227 249 259 390 537 760 *17040* 071 221 304 514 690 710 827 873 879 924 *18123* 194 306 355 441 533 594 639 717 720 824 *19001* 129 132 191 277 307 514 637 640 701 753 778 862 939

20024 187 257 262 360 399 582 726 814 825 *21235* 314 427 467 659 928 *22088* 163 179 412 439 585 748 777 862 923 *23300* 429 751 925 *24170* 203 353 362 442 471 503 594 613 653 716 914 920 979 *25160* 236 243 324 340 380 450 513 667 785 *26055* 183 255 263 416 482 538 553 570 577 607 633 698 718 734 770 816 827 843 851 988 *27089* 114 157 304 369 432 537 609 975 *28167* 198 217 248 250 282 331 334 360 396 472 552 657 886 965 *29001* 135 142 157 364 430 561 707 724 761 853 864 887 989

30076 110 301 321 391 449 617 664 665 676 693 710 717 776 818 925 975 998 *31170* 183 500 605 663 704 905 954 974 *32031* 100 132 270 302 350 492 516 551 582 593 595 630 680 758 780 852 *33007* 028 029 122 178 350 440 550 597 667 863 904 915 938 *34097* 100 135 159 228 448 460 482 597 647 698 717 729 760 805 902 *35091* 407 553 557 581 585 603 920 963 *63021* 060 118 178 317 593 616 640 643 730 738 958 *37115* 145 146 313 389 701 752 975 993 *38217* 275 359 531 571 647 811 859 891 976 *39184* 201 231 460 471 564 644 843 924

40116 223 419 449 474 522 570 673 711 893 943 978 *41085* 087 242 278 297 783 913 *42101* 169 355 356 478 535 562 595 635 749 943 *43031* 062 088 180 199 303 370 371 665 689 710 743 829 898 *44001* 308 382 433 463 573 605 867 *45036* 037 097 167 247 252 323 406 466 503 579 607 643 651 654 664 824 *46012* 052 267 471 768 870 898 *47001* 075 138 401 413 607 819 867 869 935 *48207* 265 390 495 503 936 *49017* 040 149 165 169 280 366 419 427 486 604 827 922 977 986

50054 302 409 485 717 797 *51006* 047 213 218 223 242 404 518 619 623 882 885 *52015* 115 194 219 327 615 782 797 969 *53058* 148 310 384 397 404 429 464 509 549 717 *54118* 293 298 409 446 482 500 502 749 834 922 935 987 *55080* 190 222 244 253 292 387 438 531 610 691 770 839 866 868 885 912 939 *56189* 193 220 290 360 683 701 751 859 980 *57029* 051 069 077 235 430 677 734 803 843 908 *58118* 128 185 347 385 419 429 629 633 716 932 984 *59008* 130 212 447 564 582 768 *60275* 395 431 579 598 608 718 783 933 *61047* 069 093 160 199 370 441 638 657 688 733 *62076* 156 299 600 667 732 776 797 849 931 939 959 *63039* 076 210 220 270 308 351 413 506 683 *64042* 151 224 255 267 307 428 459 507 511 514 598 674 958 983 993 *65033* 212 308 370 518 554 597 657 720 795 894 *66158* 376 466 545 624 637 651 707 805 844 926 999 *67014* 020 047 067 071 169 380 550 733 903 032 *68046* 132 254 295 307 355 501 542 609 639 680 720 744 906 *69059* 152 270 513 549 568 724 758 874

70055 080 234 287 301 396 489 610 633 835 999 *71146* *220* *409* *778* *795* *860* *940* *72126* 204 212 263 380 599 620 695 895 *73086* 106 189 259 290 315 325 459 548 604 673 830 843 875 931 983 *74101* 106 199 356 403 412 522 578 607 668 697 708 784 820 837 846 955 *76027* 321 340 776 441 444 489 600 630 688 813 907 973 999 *77035* 328 350 378 391 441 504 684 923 *78040* 051 431 537 782 838 861 964 *79048* 106 107 333 421 836 896 917 981 999

80339 652 820 81024 053 062 192 206 378 381 526 752 821 899 908 944 *82027* 146 150 657 669 754 825 870 884 *83013* 035 241 257 300 363 384 437 449 598 654 682 699 763 965 *84130* 133 151 528 681 683 995 *85138* 251 329 429 533 613 618 674 684 765 905 930 *86183* 210 221 241 347 440 444 708 784 899 *87055* 070 113 122 174 226 300 312 331 415 558 595 689

*

Esetleges számhibákért nem vállalunk felelősséget.

A húzást kedden folytatják. Sorsjegyek még kaphatók a Benkő Bank rt.-nál, Budapest VI. Andrássy-út 56. Telefonon rendelhetők: 12—86—47.

Alig tud betelni Erdély a hazai füstölnivaval

Huszonkét keserves esztendő szomorú rabsága az erdélyi részek visszatérésével sok magyar vérünk számára végetért. E bús idők minden téren csak rosszat hoztak a magyarságnak. Minden sínlényabb lett. Igy a füstölnivaló is. Érthető tehát, hogy nagy öröme volt a székelységnek, amikor a rabvallató oláh cigarettát és szivart a kitünő magyar füstölnivaló váltotta fel. Azóta már az új magyar élet tempója magával ragadta testvéreinket. A közös öröm és az együttes munka máris megmutatkozik, még hozzá a legcsalhatatlanabb módon: a statisztika rideg számaiban. A magyar dohányféleségek nagy sikerét a legjobban bizonyítja: — a nemvárt és csaknem háromszorosára emelkedett forgalom.

A megérkezés első napjai rendkívül érdekesek. Érdekesek, mert elmondják, hogyan vonult be a magyar dohány, szivar és cigaretta Erdélybe.

Óriási teherautókaravánok hosszú vonatlánca végeláthatatlan sorban furakodott az erdélyi bércek közé és magával hozta a magyar rónaság minden áldását, kincsét, — a hőfehér búzaliszttől az aranysárga dohányig. Még e forró napok boldog lázában sem lehetett megfeledkeznünk arról, hogy amint elhangzik pompás honvédségünk kemény lábadobbanása, testvéreink egyben megszelhessék a jobb és boldogabb magyar élet örök zálogát: a ropogós magyar kenyeret és utána rágyujthassanak a régen nélkülözött zamatteli hazai füstölnivalóra!...

Hát ebben aztán a bevonuláskor sem volt és ezután sem lesz többé hiány!

Közvetlen az utóvéd után a magyar dohány is bevonult a Székelyföldre.

Micsoda fogadtatása volt! Amikor az első Nikotex-plakátok megjelentek a dohánytalan és teljesen kifosztott oláh trafikok ajtajában és erdélyi testvéreink először juthattak magyar dohányhoz, igazi magyar szivarhoz és cigarettához, olyanhoz, amit eddig csak csempész úton és akkor is nagyritkán tudtak megszerezni, most egyszerüen megvásárolhatták. Látni kellett volna az első szippantásokat! Ugy szívták teli tüdővel mélyen az első slukkokat, mintha huszonkét esztendő minden restanciáját ezzel az egy szippantással akarták volna behozni...

A dübörögve érkező egyvagónos teherautók és pótkocsik tartalmát boszorkányos mohósággal fogyasztották el Szatmár, Nagyvárad, Kolozsvár és Marosvásárhely oláh dohányától megcsömörlött testvéreink.

Szállt a magyar dohány illatos kék füstje... Szállt... És túl a Királyhágón szemfedője lett a kegyetlen megszállás huszonkét gyötrelemmel teli évének...

A vitézkötéses, fehérnadrágos székelyek csak most ismerkedtek a magyar dohányárukkal. Jóformán még a nevüket sem tudták. Ám a friss magyar plakátok mégis elárulták, hogy a boltokban ezentúl megszünt az aranyvégü, ripők oláh cigaretták uralma...

Igen, ezekre a hivogató, tarka magyar plakátokra — a kincstári Nikotex-gyártmányok Erdély felé száguldó vonatjára nagy szerep várt. Egy kicsit az új és boldogabb magyar élet hirdetői lettek... Azon frissiben ragasztották ki őket. Még a nyomdafestéket is a fenyőszagú erdélyi hegyek csipős levegője szárította meg rajtuk...

„EZ A JELE:

a fővárosi elektromos művek új villanykészülék eladási szervezetének. A szervezethez tartozó szakkereskedőktől és villanyszerelő cégektől a budapesti áramfogyasztók részletfizetésre is vásárolhatnak vasalót, vízforralót, kávéfőzőt, kenyérpirítót stb. Az elektromos művek körzeti irodáiban ezek a készülékek készpénzért vehetők meg.

A szervezet jele az akció keretében eladásra kerülő minden készüléken megtalálható. A jel egyben a készülékek kiváló minőségét is tanusítja, mert ezt a jelet csak olyan készülékekre szabad rátenni, amelyeket a legkorszerübb tapasztalatok alapján való előírások szerint készítenek. Az előírások pontos betartását az elektromos művek vizsgálóállomása ellenőrzi."

A magyar dohány nagy sikere senkit sem lepett meg. Előrelátható volt. Különösen az sejthette meg a sikert, aki ismerte a regátbeli készitményeket, ezeket a fellengős, aranyvégü, parvenü, de csapnivalóan hitvány kapadohánnyal megtöltött cigarettahazugságokat. Aki csak egyszer rágyujtott egy román cigarettára, az tudta, hogy a finom és nemes dohányfajtákból kevert hazai cigarettáink és szivarjaink döntő sikert aratnak majd a Székelyföldön is.

322. sz. keresztrejtvény

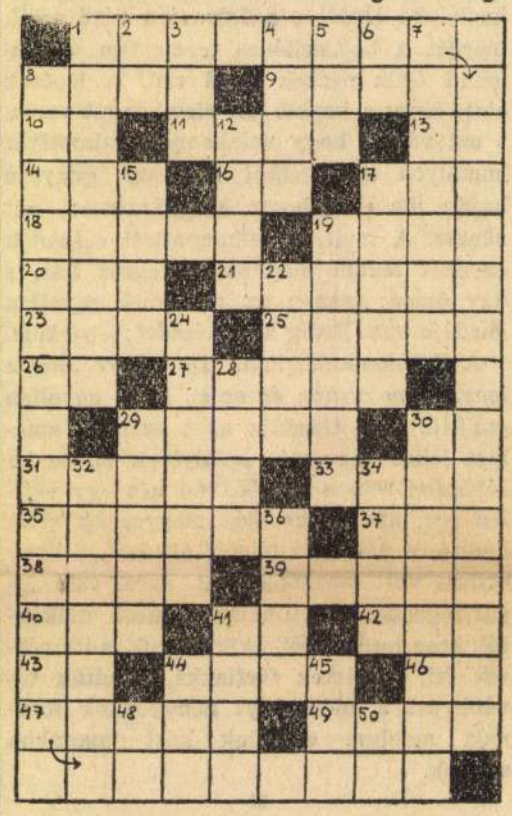

Beküldendő a vízszintes 1 és függőleges 8.

Vízszintes: 1. *Kisfaludy Sándor egyik művének címe.* 8. Nászapa. 9. Végnélküli utazás. 10. Olasz skálahang. 11. Házat készit. 13. Disznólakás. 14. Egy helyben marad. 16. Cégforma — röv. 17. Ilyen — röv. 18. Hullámos mintájú selyemszövet. 19. Európai nép. 20. A fának van. 21. Similis..... gaudet. 23. Az utcán. 25. Dadog. 26. Ott — németül. 27. Az Árpádház anyja. 29. Német folyó. 30. Kérdőnévmás. 31. Délszaki növény. 33. München folyója. 35. Pusztaság — angolul, fon. 37. Lám! 38. Harisnyában van. 39. Agyam. 40. Vadászrejtek. 41. Ur — angolul, röv. 42. Angol sör. 43. Névelő. 44. Pályázatot hirdet. 46. Latin kötőszó. 47. Férfinév. 49. A szteppék növénye.

Függőleges: 1. Igazolás, védelem — görögül. 2. Ásvány. 3. Fonetikus betű. 4. Éj — franciául. 5. Egyforma betük. 6. E napon. 7. Elszigetelő. 8. *Csokonai híres művének alcíme.* 12. Sajtó. 15. Éktelen kúszónövény. 17. Becézett női név. 19. Hámor Lillafüred mellett (s = ss). 22. Vissza: döntetlen sakkjátszma. 24. Vizes. 28. Idegen tenger. 29. Sivatagi liget. 30. Színváltoztató gyik. 32. Kis állatok prémje. 34. Egyenletes felületü. 36. Becézett női név. 41. Keserüvíz-márka. 44. Hímállat. 45. Nyelvtani fogalom. 48. Tudori rövidítés. 50. Háziállat.

A 321. számú keresztrejtvény megfejtése:

Vacog a fogam s fütyörészek. — Fürtidben tengervészes éj.

REJTVÉNYSZELVÉNY

Legutóbbi előfizetés kelte:

42 hét

1940. okt. 20.

Jutalmat kaptak: *1—1 könyvet: Vasváry* Imre, *Dercse* Kornél, *Blinka* Sári, *Pósz* Ferenc, *Dragon* Elvira, *Schultz* Ferencné, *Temesi* Elemér, *Déry* Kató, *Böle* Andor, *Csohay* Alfonz. — *1—1 piperecsomagot. Ajtay* Lóránt, *Becsei* Ilona, *Dörös* Pál, *Malina* Gáborné, *Erdőss* Ádám, *Bősze* Ernő, *Kovachevich* Flóra, *Tronka* László, *Vizes* Lászlóné, *Bucsy* Ida.

Tiszta gyapju férfi és női szövetek ramocsaházi **Naményi,** Szervita-tér 8.

Igazolt őskeresztény cég.

HAÁZ F. Rezső festő

(1883. aug. 12. – 1958. júl. 30)

Hermann Gusztáv:
Székelyudvarhely művelődéstörténete. Budapest,
1993 301-302
idézhető

a Blaskovich Ernő talán élete leg-
en megnyerte a Koronázási Akadály-
ovat nyergeltek, Blaskovich a saját
évü lovát lovagolta. A több bukás és
rom ló ért célba és a kitünően ugró
os lovaglásával három hosszal győzött
y Miklós gróf lovagolt.
golt utoljára versenyben Blaskovich
szteletdíjával jutalmazott Torony-
ámtalan természetes akadály nehezí-
állló lovasgárda minden egyes tagja
astudását Erzsébet királyné előtt,
ersee bárónő kíséretében tekintette
lmásy Kálmán, Batthyány Elemér,
nő, Esterházy Alajos, Halasy Pál,

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
MEGYEI JOGÚ VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

MEGHÍVÓ

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város
Önkormányzata,
Magyar Írók Nemzetközi Szövetsége
Hódmezővásárhelyi Alkotók Köre Egyesület,
Szőnyi Benjámin Alapítvány,
Németh László Városi Könyvtár,
Péczely Attila Zeneiskola

tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

A FÉNY ÉS ÁHÍTAT

CÍMŰ ANTOLÓGIA BEMUTATÓJÁRA

1999. november 12-én 18.00 órára
a Péczely Attila Zeneiskola hangverseny termébe

❖❖❖❖❖❖❖❖❖

MŰSOR:

1. Megnyitó beszédet mond:
Novák Imre polgármester-helyettes, az est fővédnöke

2. Ünnepi köszöntőt mond:
Visnyei Ferenc a Vásárhelyi Alkotókör titkára, az est főszervezője, az antológia szerkesztője

3. Pályázatok értékelése, díjátadás

4. Almási Enikő énekesnő műsora

5. Beszédes István költő műsora

6. A Fény és áhítat c. antológia alkotóinak műveiből részleteket adnak elő a Kossuth Zsuzsanna Műszaki Szakközépiskola, Gimnázium, Ipari Szakmunkásképző és Kollégium Intézményegység diákjai, illetve a Vásárhelyi Alkotókör tagjai

7. Az első rész záróképe: Melegh Tamás - Visnyei Ferenc: Tedd a tiszted...(dal)
Közreműködik: Dokubo Eferetta (ének) Melegh Tamás (gitár, ének) Kiss Zoltán (konga) Rácz István (gitár)

SZÜNET

8. Bemutatkozik az Aranysor Íróklub (Törökszentmiklós) Kovács Zita (költőnő), Hajdrik József (ezoterikus költő)

9. Bemutatkoznak a Sarkadi Alkotókör tagjai Szabó Ila, Hodosi József, Veres Károly, Nagy Ferenc

10. Bemutatkoznak a Gyulai Alkotókör tagjai Erdődi Vilmos Ferenc, Haász János, Kiss Laura, Kiss Ottó, Magyar Barna, Pulle J. Aurél, Mocsár József, Kukár István

11. Bemutatkoznak a Szegedi Amatőr Alkotók tagjai Szepsy Eleonóra (költőnő), Martonosi Istvánné (Szabó Ilona Zsuzsanna - lektor), Ágoston Ilona (költőnő)

12. Oláh Emőd (Vásárhelyről elszármazott dzsessz-zongorista), Krámli „Pityesz" István (dob) közös koncertje

13. Crazy Blues Band együttes koncertje (Furka Zoltán - zongora, Krámli „Pityesz" István - ének, dob), Nagy Ferenc - basszusgitár

HAÁSZ János

Cs. Gergely Gizella—*Haáz* Sándor: *Udvarhelyi varrottasok.* (Kriterion, 1976. 31. oldal +57 színes mintalap, 135.— Ft.) A *Szentimrei* Judit tömör előszavával megjelent kötet közérdeklődésre tart számot a nők s a nép művészete iránt érdeklődők körében. Cs. Gergely Gizella tanulmánya gyakorlati haszonnal összegezi és ismerteti az udvarhelyi varrottasok történetét, jellegzetes vonásait, típusait és az alkalmazott öltéseket. Gyűjtésének színe-javát adja közre a gazdag mintakincset bemutató kötetben a társszerző és ugyancsak lelkes gyűjtő rajztanár, Haáz Sándor, világos képet adó minta- és magyarázó rajzaival. Szemet gyönyörködtető és utánzásra érdemes — a könyv segítségével utánozható — hímzéskin-

Ha... grafikus

Kibédi lepedőszéldarab

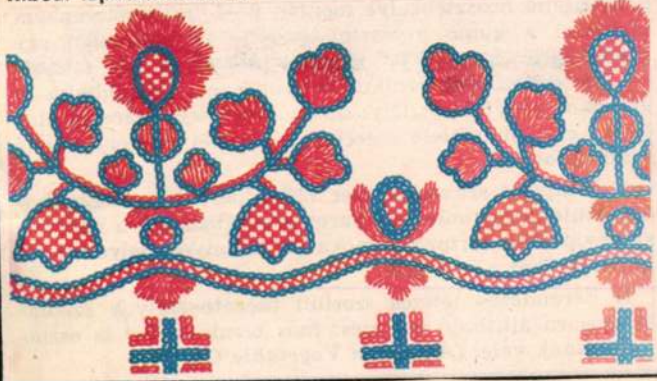

Cs. Gergely Gizella, — Haáz Sándor: Udvarhelyi varrottasok 254

Élet és Tudomány, Bp. 1978. febr. 24. XXXIII/8.

yesült államokbeli, szovjet,
űködéssel egy 3240 méteres
gű kutat fúrjanak. A két és
akból következtetnek majd
tának változásaira. A vizs-
jeget létrehozó víz oxigén-

en a rutinfeladatokon kívül
nak a kiépítése az Adelie-
az expedíció szálláshelyéig,
ikus meteorológiai állomás-
d a levegő és a jég kölcsön-
de France)

Haáz Sándor, szobrász

MDK

Kolozsvári Műcsarnok. Nemyitó kiállítás. 1943. Kat.

HAÁZ REZSŐ,festő

A Népr,Muz.Adattárában igen szép szines rajzai vannak székely népviseletekről. 289.old

CS.SEBESTYÉN KÁROLY: A Néprajzi Muzeum rajzgyüjteménye 287.old

NEPRAJZI ERTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Evkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

Haáz Sándor
szobrász

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Kolozsvári Ujság (Kolozsvár)

Megjelent: 1913 jún. 19.

Két tehetséges fiatal művész

mutatkozott be pünkösdkor Székelyudvarhelyen. Az egyik: *Haáz* Sándor szobrászművész-tanár, *Medgyessy* Ferenc tanítványa, a budapesti Képzőművészeti Főiskola volt tanársegéde. Édesapja *Haáz* Rezső, ismert festőművész. *Haáz Sándor tizenhat szobrot és plakettet állított ki.* Két remek gyermekfejét már a kolozsvári gyüjteményes kiállításon is láttuk, most *„Gábor Áron"* szobrának egyik mellékalakja tetszett legjobban. Nagy sikere volt *„Faragó legényke"* cimü kedves zsánerszobrának is. A tehetséges fiatal művész, aki már *Budapesten* és *Kolozsváron* számos alkotással szerepelt, *ezuttal először mutatkozott be otthon,* igen nagy sikerrel, megcáfolva a mondást, hogy „senki sem lehet próféta a saját hazájában".

10. PATAK PARTJÁN

Haáz Sándor I. é-
nobrán hallg.

Ferk'pzomfoisk'vk

1935-36. 69. l.

~~ir Minister Úrhoz 62.467~~ 5/926.
~~. helt i ratása~~

Ministerium.

kultuszminister Úrnak
gó műemlékek ügyélen
gm. Ministeriumhoz
elt 62.467-5/926. sz. átira-
isszaszármaztatván, van
nsém jelenteni, hogy az
műemlékek ügye nem
zik a Műemlékek orsz.
ltságának hatáskörébe.
gó műemlékek védelmére
tkozó legujabb törvényhozási,
ölyi kormányhatósági in-
dúsok legrövidebb úton

Haár Sándor

II. éves szobrászati szakos hallg.

Képzm. Főisk. Évk

1936/37. 73. l.

Ferkipzomfoiskèvk

Hlaár Sándor

1937/38. III. éves
mobrászati szak,
rendes hallg.
I. - II. félév.

Ferképzomfoiskévk

1937/39. 150. l.

Tihu Könyv Lap Terjesztő

Könyvkiadó hivatal

Budapest V. Visegradi ut 36.

Haár Sándor

1938/39. IV. éves
szobrászati növk,
vendéghallg.
I-II. félév.

Ferk. p. zomfoiskèvk
1937/39.
157. l.

Haáz Sándor

l.

Ferkèpzomfoiskèyk

1939-41. 101. l.

[illegible] ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

240 1944 szám.

1944 máju hó 12. n.

131 l.

45.146/1944
III.szám.

Értesitem
nyaggyüjtés nehézségeire "A
kiadvány kiadását a M.Kir. Bal
lasztotta.

Felkérem a
tést és előkészitő munkát még
hogy a könyv a jövő év folyamá

Budapest,

Haáz Sándor

nobrán

l.

Ferk`pzomfoisk`vk

1939-41. 145. l.

~~Rövid piton elintezve~~

~~Bp. 1944 II 26~~

Összeolva

Exp. 19....

43.612. — K.

Haáz Sándor

Kolozsvár

l.

Szépmüvészet

1943. 94. l.

MDK

Haáz Sándor

Portré tanulm. gipsz

V.Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa. 13 l.

MDK

Haáz Sámdor szobr.

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa
28 l.

HAAZMANN Antal egri asztalos, A Carlone által épitett egri püspöki rezidencia asztalos munkáit végzi 1715-1719-ig.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

HARSÁNYI Antal egri asztalos, A Darlone által
épített egri püspöki rezidencia asztalos mun-
káit végzi 1715-1719-ig.

A Nevezetes Topográfia adatgyűjtéséből.Volt.

Haazmann Antal

egri asztalasmester 1715-19 között az egri Széchényi u. 1-5. p. érseki palotán dolgozik.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II. Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt. Budapest, 1972.

4941

Haba Péter

Az Ernst Múzeumban októbertől havi egy alkalommal, szerdán 18 órakor új építészeti témájú sorozatot indítunk, melynek címe:

A múlt mai szemmel.

Ebben a sorozatban három alkalommal a XX. századi építészetről szervezünk beszélgetést és előadást.

2003. október 15-én, szerdán 18 órakor *Az art decóról* Készman József előadása

2003. november 5-én, szerdán 18 órakor *Strukturalista építészet Magyarországon* Haba Péter művészettörténész beszélget Janáky Istvánnal és Reimholz Péterrel

2003. december 3-án, szerdán 18 órakor *A szociális lakásépítés története és jelenlegi helyzete*, Ferkai András előadása

A programok múzeumi belépőjeggyel látogathatók!

A programról bővebb információ: Ernst Múzeum, tel.: 328-07-08

1065 Budapest, Nagymező u. 8. • Telefon: 341-4355 • e-mail: ernst@ernstmuzeum.hu

ERNST MÚZEUM BUDAPEST

BESZÉLGETÉSEK AZ ÉPÍTÉSZETRŐL

Rónay Mária

Habán kádár céhserleg,1688. - Fegyverkovács-
céhkorsó,1673

SZABAD MÜVÉSZET

1955. 11.sz. 528.l.

/Gy.Krisztinkovich M.: A habánok és a habán
edények/

Rónay Mária

Habán kancsó, 1677

SZABAD MŰVÉSZET

1955. 11.sz. 523.l.

/Gy.Krisztinkovich M.: A habánok és a habán edények/

Rónay Mária

Habán gyömbértartó, 1653

SZABAD MÜVÉSZET

1955. 11.sz. 523.l.

/Gy.Krisztinkovich M.: A habánok és a habán edények/

Habán ismeretlen mester

Fűnertartó, fajann, ön foglalattal, mangánzöld, kék-sárga rúnű épület, virágdísz
1863-as évre
Kukmé, Vasm.
Fotó.
Savaria Múzeumban.

Sz. Korokmay Éva: Iparmitvészeti emlékek Vas megyében
Műemlékvédelem, 1968/1. 45.o.

Rónay Mária

Habán söröskancsó, 1640

SZABAD MŰVÉSZET

1955. 11.sz. 527.l.

/Gy.Krisztinkovich M.: A habánok és a habán edények/

Rónay Mária

Habán söröskupa, 1651

SZABAD MÜVÉSZET

1955. 11.sz. 528.l.

/Gy.Krisztinkovich M.: A habánok és a habán edények/

Rónay Mária

Habán timár-céhkorsó, 1727

SZABAD MŰVÉSZET

1955. 11.sz. 529.l.

/Gy.Krisztinkovich M.: A habánok és a habán edények/

Rónay Mária

Habán csésze, 1658

SZABAD MŰVÉSZET

1955. 11.sz. 525.l.

/Gy.Krisztinkovich M.: A habánok és a habán edények/

Rónay Mária

/Habán/ talpas tál, 1610 körül

SZABAD MŰVÉSZET

1955. 11.sz. ~~XX~~ 525.l.

/Gy.Krisztinkovich M.: A habánok és a habán edények/

Rónay Mária

Habán tányér, 1707

SZABAD MÜVÉSZET

1955. 11.sz. 526.l.

/Gy.Krisztinkovich M.: A habánok és a habán edények/

/Habán/ mézes-ecetes hordócska, 1634

SZABAD MŰVÉSZET

1955. 11.sz. 524.l.

/Gy.Krisztinkovich M.: A habánok és a habán edények/

Rónay Mária

Habáni ismeretlen mester

Gyombértartó. 1670 körül, Habán
Címlapon repr.

Bp-i Iparművészeti Múzeum m.o.-i fajánsz és hemény cserép
művészet kiállítás. Bev. Szta: Katona Imre, Kiss Ákos. 1965.

~~D.o.~~ címlap

Habánok

(anabaptisták=
keresztségismétlők)

l.

Jedlicska II.
218. l.

Habán fajánsz

Felsőmagyarországi habán cserépedények. XVII—XVIII. század.

Layerleiróhajtr. 1927

Felsömagyarországi habán cserépedények, kék mázzal.
XVII—XVIII. század.

Habánok

Kirner A. Lajos. Habán motívumok a magyar népművészetben. Néprajztörténelem-kutató könyv. [87 képpel.] Nagyvárad: Petőfi ny., Bp.: Ranschburg biz. 1943. 119 l. 8-r. Kötve 12.—

hírlapbizományos
CSURGÓ

Tek.

Europa

könyvkereskedő r. t.

Budapest

V. Visegrádi-utca 36.

Habán fedél

ennin munkája

Landgraf Ádám-
nak

1772

Kazniczy lev

III. k. 531. l.

Meghivó

L. VAN PUYVELDE

liègei egyetemi tanárnak, a belga művészeti muzeumok

a Pázmány-Egyetem bölcsészeti karának

Die Habaner-Fayencen

Eine Gruppe glasierter Irdenware, die durchwegs aus nordungarischen (der heutigen Slowakei) und mährischen Gebieten kam und in seinen schönsten Exemplaren ins 17. Jahrhundert datiert werden konnte, beschäftigte bereits seit langen Dezennien die ungarische Sammlerwelt. Man bezeichnete sie mit dem Sammelnamen »Habaner-Fayencen« und Johann Szendrei, sowie Josef Diener-Dénes widmeten ihnen bereits vor vierzig Jahren eingehende Monographieen. Über diese Keramiken veröffentlicht nun Karel *Černohorsky*, Direktor des Troppauer (Opava) Museums eine hübsch ausgestattete und grundlegende Arbeit *(Počátky Habánskych Fajansí*, Opava, 1931, 47 Seiten, mit 35 Abb.), die das dieser keramischen Gruppe zugrundeliegende künstlerische und genetische Problem nun in meissten Teilen endgültig aufklärt.

Religiöse Kommunisten

Dem Autor folgend stammt die Bezeichnung *habán* von den Angehörigen einer religiösen Sekte der sogenannten Wiedertäufer her, die auf kommunistischer Grundlage ein gemeinsames Leben führten (als solche wahrscheinlich Abkömmlinge der hauptsächlich in Holland ansässigen *Fratres bonae voluntatis* sind und in Ungarn unter dem Namen der »tschechischen Brüder« bekannt waren), in völliger Gütergemeinschaft, und in eigenen, als Kolonien gebauten und eingerichteten Siedlungen, den sogen. Haushaben lebten. Aus der Verballhornung des letzteren Wortes leitet der Autor den Namen *habán* her, der mit der Zeit zu einem Schimpfnamen wurde.

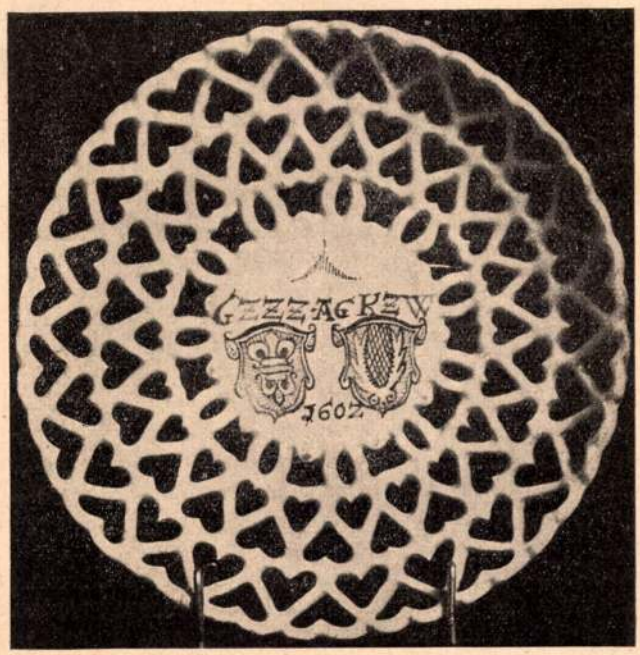

H. Vavrečka, Wien)

Die Habaner kamen zumeist aus Süddeutschland, aus Südtirol, aus der Schweiz und aus dem venetischen Norditalien, und tauchen in Mähren schon im Jahre 1526 auf. Hier bildeten sie einen

A Magyarság 1931. 8-10 sz.

egy umbriai tájkép. A kis arckép régebben a Barberini-, majd a Chigi-család tulajdonában volt. Most angol magánkézre került. — Egy másik Rafael az amerikai New-Orleansban, egy régi francia emigráns család utódainál került elő. A Madonna-kép Emil von Bergen, a bajor trónörökös műgyüjteményeinek vezetője szerint kétségtelenül Rafael műve s a hozzávaló vázlatok különböző európai gyüjteményekben ismeretesek.

Magyar művész külföldön

A Kassán, 1628-ban született *Spillenberger* János osztrák udvari barokkfestő egy nagyméretű, 1672-ben festett vásznát, Mária mennybemenetelét fedezte fel a bécsi Szent István-dóm kacatpadlásán Johann Popp, káptalani kurátor. Spillenberger egyik nevesebb műve, a most felfedezett és restaurált képén kívül I. Lipót császár portréja. A művész 1679-ben a pestis elől elmenekült Bécsből Felső-Ausztriába, de útközben mégis elérte a ragály, amelybe belepusztult.

Frank Sabine londoni képgyüjtő az Earl of Ashburn-képtárban két festményre bukkant, amelyek eddig agnoszkálatlanul és piszkosan lógtak ott. Megtisztogatásuk után kiderült, hogy *Tizián* két önarcképével van dolgunk. Az egyiken Tizián barátjával, Francesco Zuccarival festette le magát 1545-ben ; a másik kép a mestert az V. Károly által neki adományozott aranysarkantyús rend díszöltönyében ábrázolja.

Locatelli-Milesi bergamói ügyvéd birtokában Caversazzi műtörténész felfedezte Torquato Tassónak ötvenéves korában, 1594-ben a római Federico *Zuccaro* által festett portréját. A portré unikumszámba megy, mert Tassóról más eredeti arcképet nem ismerünk. Ezt pedig 1673-ban Don Francesco Tasso, a költő unokája, aki még ismerte nagyapját, autorifikálta. Később nyoma veszett a festménynek, bár Solerti közölt róla egy metszet után készült reprodukciót, igaz, hogy nem Tasso neve alatt, hanem »névtelen arckép« formájában.

Műkincsek garmadában

Mindjárt 1200 darabból álló hatalmas rajzgyüjteményt fedezett fel dr. Ernst Frisch, a salzburgi könyvtár igazgatója, könyvtárának eddig érintetlenül álló három tokjában. 800 kézirajzból és 400 metszetből áll ez a páratlan kincslelet, amelyet dr. Meder, a bécsi Albertina igazgatója dolgoz fel. Velencei, bolognai és firenzei mesterek vannak a gyüjteményben képviselve, amelynek egyik legérdekesebb darabja az a vázlat, amelyet *Tintoretto* készített a velencei Palazzo Ducale nagy tanácstermének falán lévő óriási méretű »Paradiso« számára. Nevesebb mesterek még Palma il Giovane, továbbá Tizian és Guido Reni különböző tanítványai ; aztán egy sor 18. századi osztrák mester : Altomonte, Emmanuel Pietsch, Unterberger, Tröger stb. A gyüjteményt annakidején Wolf Dietrich, Salzburg egyik leghiresebb hercegérseke, Medici Klárának, V. Pius pápa nővérének fia alapozta meg, aki 1587—1612 között ült a salzburgi püspöki széken. A salzburgi dómot egy tűzvész után ő restauráltatta s ő építtette az ottani Mirabell-kastélyt. Sokat utazgatott Olaszországban s megismerkedett kora nagy festőivel ; tőlük hozott aztán magával rajzokat és vázlatokat. Utódai nyilván folytatták a gyüjtést, amely a 19. század elején azonban feledésbe merült.

Ez a futólagos felsorolás a legjobb bizonyítéka annak, hogy a szerencsés felfedezések a műgyüjtés terén ma sem tartoznak a lehetetlenségek sorába : jó szem és kellő felkészültség még ma is a *trouvaille*-ok egész sorával gazdagíthatja a művészettörténelmet és persze — a műgyüjtőt is.

Semper Viktor

eigenen Staat, mit eigener Jurisdiktion, wurden aber daher im Jahre 1622 vertrieben und zogen in die angrenzende Slowakei, wo noch heute unbedeutende Reste dieser Anabaptisten leben.

Die ersten literarischen Nachrichten über diese »wahren Kinder Gottes« gehen bis ins Jahr 1594 zurück, doch dürften die Habaner um diese Zeit bereits ein hochentwickeltes Gewerbe gehabt haben; ihre Erzeugnisse waren besonders bei den Angehörigen höherer Gesellschaftsklassen beliebt, weshalb auch sehr viele ihrer Fayencen mit Wappen des böhmisch-mährischen Adels dekoriert sind. Dagegen ist ihre Verzierung frei von animalischen und figuralen Motiven, da solche mit ihren religiösen Grundsätzen nicht vereinbar gewesen wären. Ihre Hauptwerkstätte befand sich vor dem Jahre 1622 in Neudorf bei Lundenburg, sowie eine andere gleichzeitige Werkstätte in Kostel, ebenfalls unfern von Lundenburg. Im besagten Jahre räumten sie das letztere Haushaben und zogen nun in die Slowakei.

Italienischer Ursprung

Černohorsky befasst sich wohl kaum mit der Frage des Ursprunges der Habaner-Fayencen, da hiezu die notwendigen wissenschaftlichen Voraussetzungen vorderhand noch ausstehen. Doch glaubt er annehmen zu dürfen, dass diese Fayence-Produktion aus Italien nach Mähren kam, u. zw. wahrscheinlich durch die um 1560 eingewanderten italienischen Anabaptisten; er weist hiebei auf den starken italienischen Einfluss hin, der sich sowohl in den Formen als auch in der Verzierung dieser Fayencen offenbart.

Bei der völligen Gütergemeinschaft der Habaner erscheint auch ihre Produktion kollektivistisch organisiert. Die nachweisbaren, etwa vierzig Werkstätten wurden zentralistisch verwaltet und im Sinne der religiösen und ethischen Grundsätze der Brüderschaft geleitet. Die Habaner durften z. B. keine Waffen oder Luxusgegenstände erzeugen; auch in den Fayencen war ihnen die

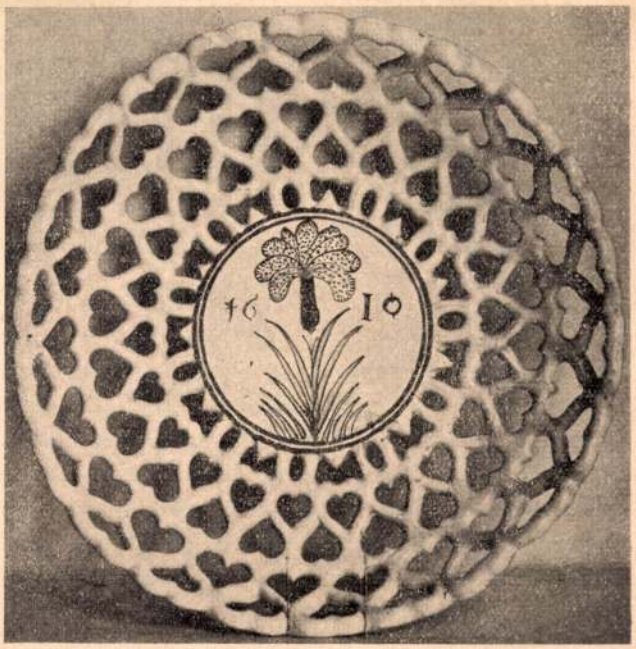

(Julius v. Wolfner, Budapest)

Herstellung von sogen. Scherzgefässen untersagt. Ein einheitlicher, religiös beeinflusster Kollektivstil lässt sich an den frühesten, aus der Periode 1598—1620 stammenden etwa 100 Stücken nachweisen. Nach der Mitte

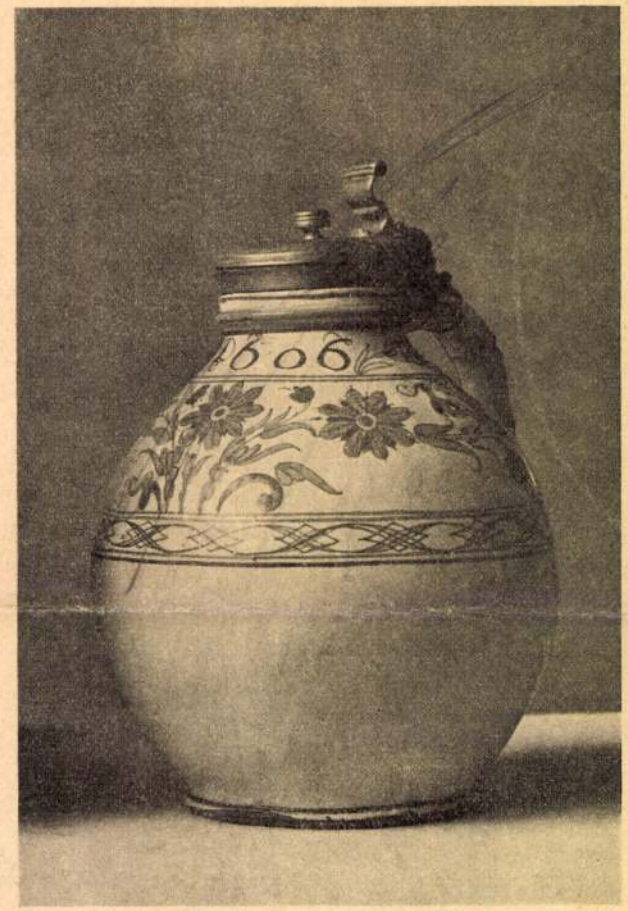

(Kunstgewerbe-Museum, Budapest)

des 17. Jahrhunderts tritt aber allmählich ein klar nachweisbarer Stilverfall ein, der wahrscheinlich gleichen Schritt mit dem Dahinsinken der kommunistischen und religiösen Ideen bei den Habanern hält. Der einzelne sehnt sich nunmehr nach Privateigentum, die Handwerker arbeiten auf eigene Rechnung und halten das gelöste Geld für sich zurück. Seit den sechziger Jahren kommen schon animalische und architektonische, d. h. bislang verbotene Motive auf. Die Gütergemeinschaft wird aufgegeben, u. zw. um die Zeit 1667—1685. In dieser Periode existieren bereits selbständige Handwerker in der Umgebung von Magyar-Szalka in Nordungarn: die kollektivistische Produktion ist hier bereits durch die individualistische abgelöst, die dann im 18. Jahrhundert in das Zunftwesen übergeht.

Braun, František: Nové příspěvky z Dějinam Habanov na Slovensku

J. Cabán farehavok

Habán majolika

törtenete

Művészi Ipar

1889 161. és kör

Szendrei János ll

cikke

Wagner, Feuchères és Froment-
mennyiben a függetlenségre való el
időtől fogva kezdettek részben szes
molyabb tanulmányai alapján szeml
érthető, hogy ez nem történt gyako
A polgári ízlés győzött a juliusi n
ékszerek, melyek a Tuileriák báljá
műhelyekbe, ott tanult és tanított, e
soknak, ő volt az első, ki kapcsola
a születő művészetet, messze földel
gával, maga is ügyesen bánt a szer

Előkelő és szellemes, az irodalo
lődő, de az élveket mohón vágyó,
tassa, még nem elég gazdag, de é
iránt barátságos érzelmű, új és elő
országot bámulatossá tette akkor,
forradalom.

Az ijedelem azonban rövid ideig
sodik császárság elején egy szép d

Habánok

Szód

Beblavy, Pavel: Habáni v Sobotisti. Časopis mus. slov. spoločnosti. (2-10, 1912)

34-40, 69-75 l.

Luxot megkérdezni!

CSÜTÖRTÖK

Gotikus templom

Jelenkegyzégi utiképek. VV 1860,
2081.

Habánok

lásd

Divald Kornél

cikket:

A Műgyűjtő

1929. 6-7 sz.

192. l.

A cikk Richter Lukács

szerivező csomagjában

HABÁN-FAJANSZ. Ónmázas cserepedények csak a XVII. század elejétől kezdve készültek Magyarországon s a legrégibb efajta darabok Trencsén, Nyitra és Pozsony megyéből származnak. Ezek az edények úgy technikájuk, mint dekoratív felfogásuk szempontjából a finom fajanszokra emlékeztetnek, művészi értéküket mérve azon a határon állanak, ahol a népművészet az iparművészettel találkozik. Az edények legtöbbje fehér alapon tompított sárga, kék, zöld és ibolyaszínű virág- és indadíszt mutat, mely némi takarékossággal van az edény fehér alapjára alkalmazva. Vannak azonban jelentékeny számmal olyanok is, melyeknek alapszíne igen szép kobaltkék, illetve gobelinkék. Ezeknél a dísz többnyire sárgával élénkítet fehér, a finomabb daraboknál fekete-fehér vonalas árnyékolással. A darabok keletkezési ideje nem lehet kétséges, mert többnyire évszámmal vannak ellátva, a legkorábbi példányok a XVII. sz. legelején készültek. Legjellemzőbb vonásuk, hogy az olasz késő-renaissance-majolikával olyan közeli rokonságot mutatnak, melyből a közvetlen olasz hatás tisztán megállapítható. — Ezeket a cserépedényeket az ú. n. habán fazekasok készítették, kik a fazekasmesterségben való feltűnő járatosságukat idegen földről hozták magukkal. Hiteles levéltári és történeti adatok igazolják, hogy a XVI. sz. második felében Morvaországból Magyarországba szorított anabaptisták hozták magukkal és folytatták itt már ennek a századnak végén a cserépedény gyártásának mesterségét. Ennek az ügyes iparosokból álló, bevándorlott, németajkú népnek

E. G. I 433 l

Arad:

Aradi emlék.

Egy ~~A~~ díszes kere
és lovas katona
~~tisztet és huszárt bat~~
díszi
küli czimere képez
képei közt az ELITÉL
látható. ~~van~~
istennője felhőkön áll
közti léczen, apró ta
Alól magyarázó szöve

s alól a jobb sarkon

Aquarell

felvidéki lakosságunk a habani vagy habanstonei nevet adta, mely valószínűleg az anabaptista szónak tótos elferdítése. Az a történelmileg bebizonyított tény viszont, hogy a Morvaországból kiűzött anabaptisták Dél-Tirolból jöttek, megadja a hiányzó láncszemet a habán edények családfájához. A habánok eredetének stílkritikai alapon való vizsgálata is ugyanazon eredményhez vezet. Az általuk készített ónmázas edények forma és díszítés tekintetében szoros összefüggésben állanak a déltiroli és ezekkel rokon északolaszországi készítményekkel, különösen Candiana és Savona majolikáinak közvetlen befolyása félreismerhetetlen.

1635. a habánok kisebb csoportja Erdélybe vándorolt és ott Alvinc vidékén megtelepedett. Valószínű tehát, hogy a sajátos erdélyi fajanszedényeket, melyek alvinci korsó néven ismeretesek, a habánok és utódaik készítették.

Mária Terézia uralkodása alatt a habánok a katholikus vallásra tértek és ennek következtében lassanként beolvadtak a felvidéki lakosságba. Ennek megfelelően művészetük is mindinkább elveszti azt a különös olaszos jelleget és az általános helyi ízléshez csatlakozik. A XVIII. sz. folyamán teljesen elmagyarosodnak; edényeiken feltűnnek a céhjelvények, a magyar népéletből vett jelenetek, állatalakok és magyar ízlésű virágszálak. A habánok és utódaik által teremtett stílus idővel csaknem az egész felvidékre kiterjedt, ahol még a XIX. században is készülnek a habán-típusú edények. — Irodalom: *Szendrei* János, A habánok története Magyarországon és a habán majolika (Művészi Ipar, 1889). *Layer* Károly, Felsőmagyarországi habán keramika (Ars Una, 1923). U. a., Oberungarische Habanenkeramik (Berlin, 1927).

Hadjárat 1848/9-ben:

Az oxorai győzele

hogy a ~~A~~ középt
Roth és Philippovi
Nagy Janos
~~[illegible]~~ és még ~~[illegible]~~
ról a Jellačičtól
vert és zászlókat,
míg ~~[illegible]~~ egy gy
ben, a fákon ima
sarokban (a sebzés) „R. S.

Legnyalábot

Aquarell

Lt

Habánok Magyar-
országon

lásd. Hendrei
cikkét a Müvezi
Iparban.

Áldássy Antal
cikkét
Katolikus Hemle
1893.

Divald cikkét

Siklóssy: A magyar
Keramika története
Bp. 1917. 3 iskoll.

Leyer Károly Könyvét

Pulszky: Arch. Ert. 1883. 254. l
Wartha V. Iparmúvészet Könyve
II. k.

felajánlott ideiglene

E helyiség, a k

gi laktanya egyik

de teljesen tűzbiztos

zonban a rodostói

épületben nyertek el

küldendő gipszmin

Amennyiben

fogása nem lenne, a

Fogadja Méltóság

nyilvánitását.

Kassa, 1908. decze

Méltóságos Báró Forster Gyula

stb. stb. úrnak, a Müemléke

Habánok

Layer Kárl: Oberungarische Habaner-Fayencen. 4-r 70 kép, 17 l. Berlin, 1927.

Gent. (1345)

Kir. Honvédelmi Minisztérium!

...kelő permanentnyhoz fordultunk,
..., aki azelőtt a 10. tábori tüvérez-
...van beosztva, ...
...mandnyi értesítése nincs azonban
...igazadaságának ellátása céljából
...g fel van mentve és e felmentése
...30.-ig meghosszabbittatott,
...a vezényelhető nem lévén, van
... Minisztériumi tüntelettelyen
...tüntettel a zimonyi emlékmi
...nőgörségére erre a célra is
...a mondák nemzetjából
...ni és megszegedni méltóztas-
...ól, hova jelenleyi felmentése

Habánek Erdélyben

Bielz, Julius: Eine „Habaner" – Töpfersiedlung in Siebenbürgen. Kuy. Wiener Zeitschrift für Volkskunde. 8-r. 6 l, 2 kép Wien, é. n.

Gent (227)

Habaňok.

Černohorský, Karel:

Počátky habanských fajansí. 35 k, 47 l. Opava, 1931.

Agent (341)

Habánok

Güntherová - Mayerová, Alzbeta: Slovenska keramika. 16-r. 46 kép. 63-l. Turócszentmárton, 1942.

Gent (850)

[Habán motivumok

a magyar népművé-
szetben.]

Kerner A. Bertalan:

( ) Egyéb adat
hiányzik.

Gent (1213)

szket teljesítsen s az így hirfzetett

ent megjelölt alnaplóban kiadásképen

ásolat hiteléül:

gényjelentés

ató. h.

MDK

12. Habbgebachsen Henrik
miniator,
nagysinki rektor misekönyve megvan
a nagyszebeni Brückenthal-muzeumban.

Radó Polikárp: E. Berkovits
Magyar Könyvszemle. 1941. 406. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Habda László
1980 FEB 10
KELET-MAGYARORSZÁG
festőművész

1021

Habda László (Ungvár): Ciklámencsendélet

1974 őszen kerültem ide, munkám mellett elvégeztem a segédtiszti iskolát, majd egy év forgalmi gyakorlat következett. Utána két év alatt a tisztképzőt végeztem el... Igy nát a végzettség és a szolgá-

mel sem lehetek eleged hiszen a négyezer fo alaphoz harmincszáza műszakpótlék járul. Meg tam, meg is szerettem e munkát — nyugodtan n hatom...

Vasaljon szőnyeget...

Hogyan fehérítsünk strucctollat?

ASSZONYOK, FIGYELEM! A háztartás legnagyobb gondaira kínál gyógyírt az a kis könyvecske, melyből idézünk. Igaz, nem új kiadvány: ötvenéves. „Ezer jó tanács" a címe, a legnélkülözhetetlenebb tanácsokat kiválogattuk.

Az alábbiak szerint bárki megtudhatja, valódi-e az annak mondott gyémánt. Ha a gyémántot tiszta vízbe dobjuk, annak színe fehérnek látszik, s jól kivehető, míg az utánzat összefolyik a víz színével, s alig látható. A megsárgult igazgyöngyöt pár pillanatra meleg borecetbe tegyük, s az megfehéredik. Rézvasalót ecet és só sűrű pépjével tisztítsunk.

Az ángolnát könnyebb tisztítani, ha rögtön, miután felét levágtuk, meleg vízzel leöntjük. A jeget könnyen apró darabokra törhetjük, ha kalapáccsal szöget verünk bele. Ha hideg a lábunk, viseljünk cipőnkben újságpapírtalpat. Sokan éjszakára melegített gesztenyét tesznek egy zacskóban az ágy végébe.

Háztartási alkalmazottaknak! A gazdád előtt mindig tisztán, rendesen jelenj meg! Ne csapkodd az ajtókat és ne hallgatózz! Ne forkoskodj! A háziasszony úgyis eszreveszi. Ha az urak nincsenek otthon, idegennek ne nyiss ajtót! Ne pletykázz soha a házban vagy a boltban.

A tetveket megöli a petróleum. Az esti bedörzsölés után nem szabad gyertya vagy petróleumlámpa közelébe menni.

Strucctoll fehérítéséhez egy darab téglán gyújtsunk kénport, s fölötte húzzuk ide-oda a tollat. Aztán vízgőz fölé tartsuk, míg a tollak meggöndörödnek. Marabutollat csakis meleg epeszappanhabban mossunk.

„Friss firnájszfolt benzinnel vagy éterrel kijön. Légypiszok selyemruháról spiritusszal eltüntethető. Papírból vérfoltot klórral lehet eltávolítani. Fekete, fehér vagy színes fátyolt állott vízben mossunk, amelyben epeszappanból habot vertünk. Végül cukros vízbe is belemárthatjuk, hogy ne legyen túlságosan lágy. Hermelingallért benzinnel tisztítunk, ha megszáradt, burgonyaliszttel beszórjuk. Fehér glacékesztyű tisztításához legjobb az édes tejben feloldott fehérszappan.

Végezetül egy roppant hasznos tanács: ha a szőnyeg széle felgörbül, a szélekre nagy öltésekkel szétlapított ólomgolyókat varrhatunk. Vagy alul bekenjük enyvvel, ami merevvé teszi a felkunkorodó széleket. Ki is vasalhatjuk nem forró vasalóval. Hogy azonban a szőnyeg felgörbülését egyszer s mindenkorra megakadályozzuk, legjobb, ha lerögzítjük mind a négy sarkát nagy szögekkel...

nál magyarázatot is adunk, vagy ismert szövegkörnyezetbe helyezve értelmeztetjük, vagy rokonértelmű szavait, szinonímáit is bemutatjuk szépen ejtve a gyermeknek. A gyermek beszédfejlődéséhez igen fontos, hogy ő is összefüggően beszélhessen, meséljen önállóan jól ismert mesét a kötőszavak halmozása nélkül. Ha javítunk, soha ne hideg, parancsoló, korholó hangon tegyük. Ne éreztessük, hogy „rosszul" ejtett valamit, mert a „bűntudat" elhallgattatja a kisgyereket.

A jól fejlődő beszédkészség visszahat a gyermek logikus gondolkodására, megismerő képességére is. Az ilyen gyermek könnyen és eredményesen illeszkedik be az iskolai közösségbe. Beszélgessünk gyermekeinkkel, de adjunk alkalmat, hogy ő is minél többet beszéljen, meséljen, s figyelmesen hallgassuk meg őket. Ez is áldozat, ám élvezet is, és szorosabbra fűzi, barátibbá teszi a kapcsolatunkat a gyermekünkkel.

Harcsa Tiborné
óvodai vezető szakfelügyelő

Habda Kálmán, István

L.: Soltész Zoltán

Tandi L.: Tájak ... 47-53.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. november XXIX/11

Habda László

A Szovjetúnióban élő magyar képzőműré-
szek szabolcsi tárlatán szerepel.

Keletmagyarország, 1966. jún. 25.

Habda Sándor

Neve emlitve

Kelet-Magyarország 1966. jún. 23.

MDK.

Habda László

Kiállitási kritika

Keletmagyarország 1966 juli.3.

HABDA László festő (1925-

Balla 1994 62-64.

ÉLUTÁN 2-KOR KEZDŐDŐ KONFERENCIÁJÁRA, AMELY A

C I Ó K A

RA

K A MAGYAR

L 1950-1990

RÜL MEGRENDEZÉSRE

RAM:

INÍCIÓK, HATÁRVONALAK ÉS DISKURZUSVÁLTÁS)

ÁBRÁZOLÁS A 60-AS ÉVEKBEN

ATÍV KULTÚRA A 60-AS ÉS 70-ES ÉVEKBEN

Z ALTERNATÍV MŰVÉSZET

ANGOL POP VÁLTOZATAI

T (HALÁL ÉS POPULÁRIS KULTÚRA)

ONFERENCE ON 9TH DECEMBER 1993 AT 2 P.M. AT THE

1021

Habék Gyula festőművész

1975. dec. 25. Tv. 21.25. /II/

Művészeti Magazin

Az év egyik legszebb katalógusa Habék Gyula festőművész kiállitásának a bemutatása. A művészt nézőink ismerik, hiszen a Tv-Galéria korábbi műsorában már szerepelt, képei pedig nagyon sok külföldi városban kerültek bemutatása.

- Ugye most ért véget a Czók Galériában a kiálltás és Salgótarjánban pedig nagydijat nyert a Zománcművészeti Viennálénál.

- Igen

- Nagyon tetszenek a busó-témára alkotott vázlatok és változatok meg a többi is. Azt szeretném alapvetően megkérdezni hogy kapcsolódi és hogy jelentkezik a kézművesség a zománcművészetben?

- Igen. Hát a kézművesség tulajdonképpen csak annyiban jelentkezik, amennyiben minden anyaggal való foglalkozás kicsit kézművesést Most hogy az ember milyen koncepcióval áll hozzá - ez meghatározza azt, hogy az a ~~////~~ anyag végülis engedlmeskedik vagy nem, és hogy festői koncepció lesz belőle, akkor aztán már mindegy, hogy milyen anyagon.

- Hát a festészet oldaláról

- Feltétlenül

- Ez meg is látszik az alkotásokon. Na most ez ipari zománc?

1021

- Igen. És én ugy is érzékelem azt a müfajt, hogy főleg nagyban, épitészettel kapcsolatos munkáknál tudná igazán önmagát adni.

- Tehát a sokat emlegetett morális művészetben lenne jelentősége

- Igen

- Hogyan?

- Kibirja a nagy felületeket és épp a XX. század tette lehetővé ezt az ipari zománcot, hogy nagy méretekben fel lehet használni, és nagyon rgalmas anyag, bármit elbir, anyagszerü mégis, hatalmas elületeket lehet burkolni, ornamentális diszitéstől egésze a figuális motivumokig - rendkivül széles skálán

Habel Antal

szobrász

lánd

Casegrande

Honderü 1847. I. 215.

Habel Antal szobrász. Az 1840-es években Esztergomban Casagrande tanítványa és munkatársa volt. (Honderű 1847 T. 215. l.)

121

Habel

l.

LykaMagyműI800-50

357. l

6.

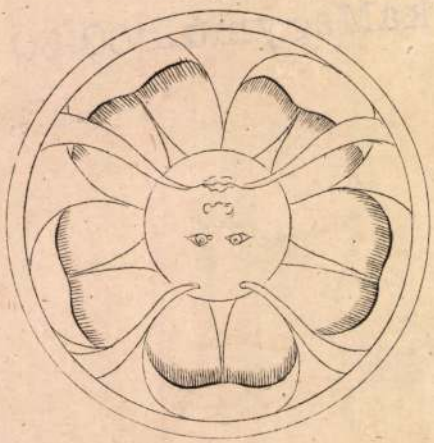

9.

pag. 493.

Habel Antal

nobrán

Művészet 1909. 137 l

Habel Antal
szobász
l.

Pálinkás Csaga
19. l.

Stabel Antal

Marco Casagrande egri és esztergomi
műhelyében dolgozott.

Pyntai L.: Marco Casagrande dati per
la Storia della Scultura Classicista Ungherese.
Acta Historiae Artium, Bpest, 1973 1-2

124 l

M.D.K.

Habele József, egri könyvkötő és nyomdaigazgató

1807-48-ig az Alhotmány u. 5. sz. ház tulajdonosa. 1837-ben mint a licenmi nyomda faktora, a megye számára különféle nyomtatványokat készít

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 335. old.

M.D.K.

Habelli József, egri kőnyomdász

1805-től a Marx Károly u. 2. sz. házban mint bérlő szerepel.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 335 old.

HABELLI József könyvkötő, Egerben a Marx Károly u.2.sz. házban /hrsz.351./ 1805-től mint bérlő szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

HABELN József egri könyvkötő, aki az egri adókönyvekben az 1814. évben szerepel, majd mint a könyvnyomtató műhely felügyelője a liceumi nyomdában ~~készült~~ készit különféle nyomtatványokat 1837-ben a megyei számára.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

K.D.K.

HABENICHT József kőfaragó

1806-ban Nagyszombatban szerepel

-

Nagyházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 204. l.

D Habenschaden München

festö" német

Der Ungar 1844: jul. 27.
Wegweiser u. Anzeigeblatt
(Sz.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalmán

M.D.K.

Habenstreich
faragó

1759 ben Paduai Szent Antal szobrát készítette

Bachó László: A gyöngyösi templomok története. 70 l.
A Ferencrendiek szobrainak története.

MDK

Habenstreyt, Johannes cimerlevél festő

Kassa város cimerképe, kelt Pozsonyban, 1423./repr./

Radocsay Dénes: Gótikus magyar cimereslevelek
Művért 1957.VI.évf.4.szám.276-277.l.

Habenstroh Ignác

aranyos

l.

Schoenkrösztinavárosi

7. l.

Endre, II-ik, magyar király IV. 176.

— III-ik " " IV. 176.

Ø Háber Gabriella

textil

1925-27

Éimisk 1930-84-l.

8650.

ó lovon ülő morlak jobb kezében
eljes felszereléssel van ábrá-
Felirata:

Morlack oder Dalmatier.

z, eil meinem Feind entgegen,
ts in sich als lauter tapfer Muth
y die scharff geschliffne Degen,
ff ab u: schaffe Lufft dem Blut.
midt exc. A.V.

a rl. 29.7:19.8 cm.

7-905
902-23

Haber János

rajzpályázat

reáliskola

Esztergom

1905

Tételszám	
15 drb. 4 "	felvétel /Olaszország részé kép 18x24 cm.
3o "	felvétel Esztergomban utazási Költség
	azaz kettőszázkilencvenr

Fizetendő: számla vételéve

Háber János

1878 — 1933.

+ 1933 márc. 26.

1901-ben nyerte rajztanári oklevelét a Képzm. főiskolán

1903 — 33. az esztergomi reálisokolában működött.

1914. bevonult, a Szan videki harcok után hadifogságba került s Ziberiából csak 3 és fél én után térhetett vissza

Tájképeket festett

Ho—o. Háber János.

Rajzoktatás. 1933. 3-6. sz.

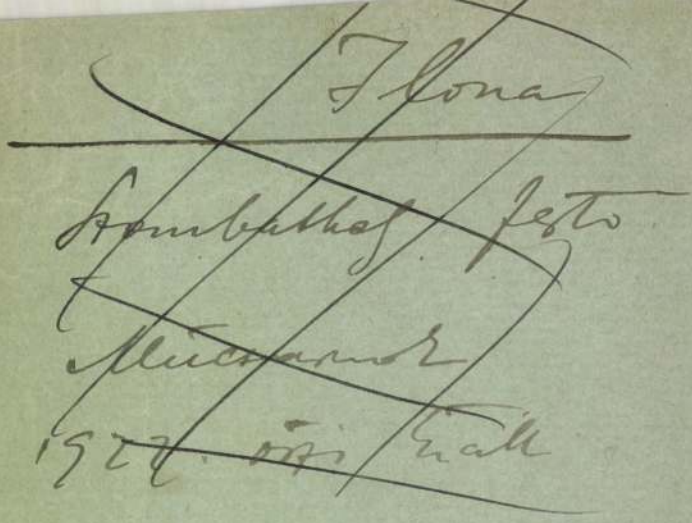

Háber János

1897/98 – 1900/1

Ferkèpzomfoiskèvk

90. l.

alatt, X. Ince pápa uralkodásának első felében a Sta Maria della Vittoria-templom Conaro-kápolnájának pazar díszítését alkotta a mester. Ennek oltárát ékesíti a felhőkön elterült Szt. Teréz extázisát ábrázoló, korát páratlanul jellemző, felülről megvilágított márványcsoport, melyben a vallásos önkívület finom erotikával párosul. Ezidőben tervezett másik munkája, egy allegorikus márványcsoport, csak töredékesen valósult meg. A Chigiek számára a római Sta Maria del Popolóban (1656) és a sienai székesegyházban (1658—59) épít egy-egy kápolnát. Az előbbit a művészetére igen jellemző szobrokkal, Dániel és Habakuk alakjaival ékesíti. Hosszú élete alatt B. számos mellszobrot alkotott, melyek közül talán az ifjúkorában készült Scipione Borghese bíboros és az öregebb éveiben faragott Gabriello Fonseca orvos képmásai a legnevezetesebbek. Számos portrét és szobrot alkotott VIII. Orbán és X. Ince pápákról, melyek közül azonban sok elkallódott. Így elpusztult I. Károly angol király képmása is. XIV. Lajosról egy kevéssé sikerült, később Curtiussá átalakított lovasszobrot és egy képmást (Versailles) mintázott. Aggkorában alkotta tanítványaival a római Angyalhíd túlságosan mozgalmas angyalait (kettő a mester sajátkezű műve) és Beata Ludovica Albertini (S. Francesco a Ripa), minden nyugtalansága mellett is hatásos fekvő alakját. Utolsó műve egy kezét áldásra emelő, nagy Krisztusszobor (félalak) volt. B. alkotásaiban korának művészi vágyai a legnagyobbszerűen teljesültek be. Joggal lehet műveit egyenkint kritizálni, de azoknak együttese századának mégis legelhatározóbb jelentőségű művészi eseménye Olaszországban. — Irodalom: *Baldinucci* (1682); Dom. *Bernini* (1793); Stan. *Fraschetti* (1900); *Hültl* (1906); *Boehn* 1912); *Benkard* (1925).

Háber János ifj.

wul. Szulin, Sárosmegye
1878. okt. 1. Rh. Reál. erdts.

1897/98. I. I. éves
(wul. Kislipnik, Sárosm.)

1897/98 II. I. éves rajztjel

1898/99 I–II. II. " "
wul. helye Szulin – nakárva

1899/900. I–II. 3. éves rajztjel

Makay Dániel ungvár ref lelkésznek
Szentpétery Sámuelhez írott levele
V. 298. —: Tompa
Költői életének első kezdő jelenete
cz. kézirata V. 298.

Háber János

festő és rajztanár

Esztergomban

1890–1900-as

évek

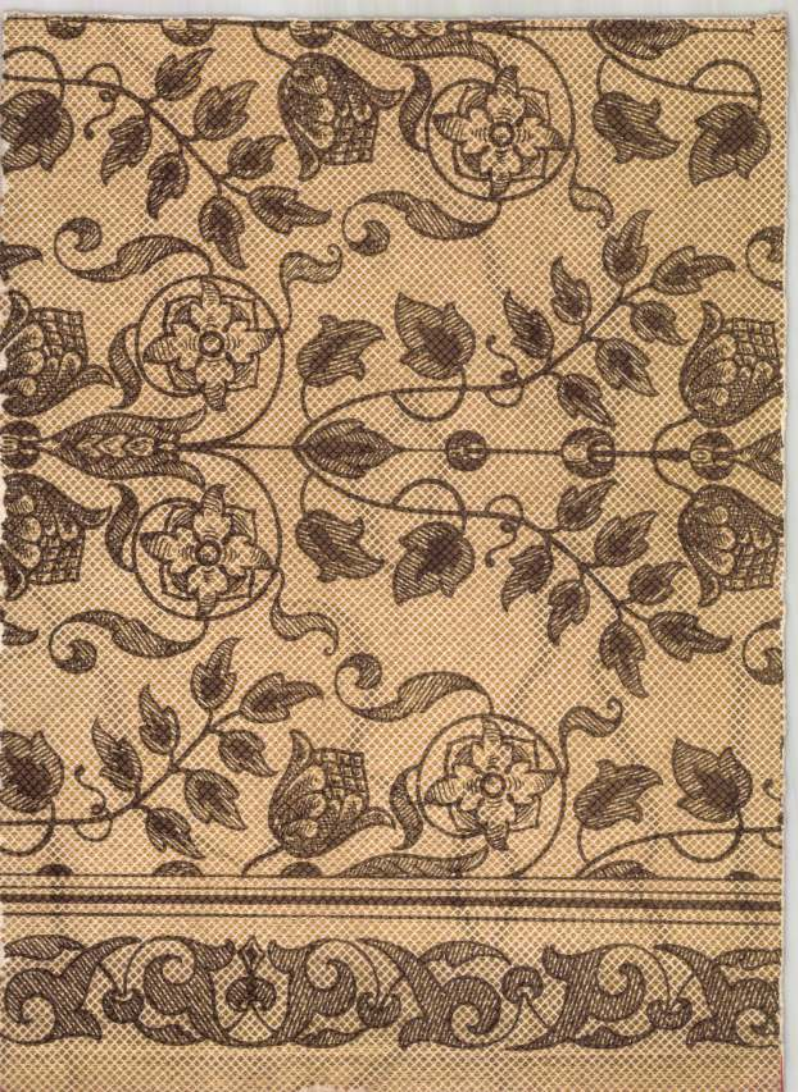

HÁBER JÓZSEF (dcs)

Várady J * Dunamellék ref templ 1

Gyoma

1993

139.o.

A csehek elnémitják a FMKE-t

(Naplójegyzetelm alapján)

Grünwald Béla, Zólyom vármegye volt alispánja, 1878-ban „A Felvidék" címmel tanulmányt irt, mely akkor nagy feltünést keltett a magyar politikai világban. Grünwald ebben az irásában a tót nemzetiségről, nagy prófétai ihletséggel, úgy nyilatkozott, hogy „ha velünk van: erő, ha ellenünk van: veszedelem". Majd a magyar nemzet történelmi multjával és a magyarság jövendő hivatásával foglalkozva, a következő munkaprogrammot jelölte ki:

„A mi missziónk nem az, hogy hóditsunk, terjeszkedjünk az országon kivül. A mi missziónk az ország határán b e l ü l van és abban áll, hogy töltsük be ezt az államot a legvégső határáig. Foglaljuk el benne azt az állást, amelyet elfoglalni számunk, vagyoni, erkölcsi és szellemi túlsúlyunk, valamint történelmi jelentőségünknél fogva elfoglalni jogositva vagyunk. Hassuk át az egész országot a magyar nemzeti szellemmel, emeljük magunkhoz és nemesitsük meg az országban lakó idegen népfajokat, szilárditsuk meg a magyar államot és biztositsuk jövő fennállását. A magyar állam fennállása reánk nézve az élet, bukása pedig a halál, amelyből nincs föltámadás."

Grünwaldnak ez a vészkiáltása megtalálta utját a Felvidék magyarjainak a szivéhez és lelkes férfiak kezdeményezésére, Nyitra városában, *József* főherceg védnöksége és szerémi *Odescalchi Artur* herceg elnökletével, 1882 november 28-án megalakult a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület (FMKE). A magyar kormány szivesen fogadta a kulturegyesület megalakulását. Két évvel később, 1884-ben Kolozsvárott is megalakult az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE), 1892-ben a Dunántuli Közművelődési Egyesület (DKE), Szegeden a Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület (DMKE), Budapesten a Julián-Egyesület (gróf Klebelsberg Kunó alkotása), az Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület (AMKE).

A FMKE, Nyitra székhellyel, a Felvidék tiz vármegyéjében: Árva, Bars, Hont, Liptó, Nógrád, Nyitra, Szepes, Trencsén, Turóc, Zólyom vármegyékben és Selmec-Bélabánya sz. kir. városban, az 1882—1918. években, tehát 36 éven át teljesitette hazafias feladatait és ez idő alatt *három és fél millió koronát forditott magyar közművelődési célokra. Helyén* maradt és teljesitette hivatását akkor is, amikor az 1914—1918. évek világháborujában a falvak férfinépe a fronton harcolt s a társadalmi egyesületekre hárult a kötelesség, hogy az apavesztett gyermekeknek napközi otthonokban való gondozásával tehermentesitsék az anyákat, hogy a szegényes háztartásukhoz szükséges kenyeret napszámos munkával megkereshessék. És nemcsak a Felvidéken, hanem országszerte megszervezte a napközi otthonokat.

Közben multak az évek, a háborut elvesztettük és a csehek megszállták a Felvidéket. A FMKE-nek akkor 26 óvodája, 25 gyermekkertje és napközi otthona, 216 ifjusági és népkönyvtára (köztük 4 honvéd legénységi könyvtár) és Nyitrán egy 9000 kötetes közkönyvtár, számos magyar olvasó- és dalosköre, ifjusági flu- és leányegyesülete, több gazdaköre és más intézménye volt. Az egyesület ezenkivül 426 tótajku tanoncot közvetitett a magyar Alföldre, magyar iparosokhoz, magyar szóra, kegyeletes irodalmi ünnepségeket rendezett (Vörösmarty, Petőfi, Arany és Tompa-esték), ingyen tan- és jutalomkönyveket, magyar énekes és imakönyveket, tanszereket és játékokat osztott ki az elemi iskolás tanulók közt és a magyar nyelvnek és szellemnek az iskolán kivül is eredményes tanitásáért évenkint több pénzjutalmat adott arra érdemes tanerőknek.

A gyermeknek ez a magyar hazához való hűséges szeretete és természetes kötelességteljesitése azonban bűn volt ellenségeink szemében, amely nem számithatott megbocsátásra. Tudtam, hogy a bosszu be fog kopogtatni a FMKE-hez is.

Az események rohamosan követték egymást. 1918 december 8-án Nyitra városa kapitulált. Másnap, december 9-én bevonult Nyitrára egy cseh legionárius-század és birtokba vette a várost.

December 22-én egy cseh főhadnagy, kivont karddal és 11 katona, feltüzött szuronnyal, bebocsáttatást követelt a lakásomon. A tiszt kijelentette, hogy „felsőbb rendeletre" letartóztat. A kaszárnyába hurcoltak. Ott tudtam meg, hogy velem együtt elfogták gróf *Batthyány Vilmos* püspököt, dr. *Thuróczy János* cs. és kir. kamarást, dr. *Klobusiczky Károly* vármegyei főügyészt, dr. *Pongrácz Géza* kir. közjegyzőt és egy félreértés folytán *Csillaghy György* ny. főispán hasonnevü fiát. Letartóztatásunknak pedig az volt az oka, hogy az érsekujvári honvédek, az előző napon, portyázás közben, lefegyverezték a csehek parancsnokát és mint foglyot magukkal vitték Érsekujvárra. A cseh tisztet egy álmatlanul eltöltött éjjeli fogság után azzal a kötelezettséggel bocsátották szabadon, hogy nekünk is visszaadja a szabadságunkat. Ugy is történt.

1918 december 25-én, kaszárnyai fogságom után három nappal a FMKE központi irodájában megjelent a cseh kormánybiztos Novomeszky cseh hadnaggyal és négy légionáriussal. Bemutatta kormányának rendeletét, amely a FMKE működését beszünteti és elrendeli központi irodájának lezárását s felszólitott, hogy a FMKE hivatalát, irattárát és vagyonát adjam át. Arra való hivatkozással, hogy magyar Felvidékünk még csak megszállott és nem annektált terület, ahol ennélfogva a csehszlovák kormány joghatóságát el nem ismerhetem, az átadást megtagadtam. A kormánybiztos erre a hadnagyhoz fordult:

— Hadnagy úr, teljesitse parancs szerint a kötelességét!

A legionáriusok megragadtak, kivezettek főtitkári irodámból és hivatalosan lepecsételték a helyiségeket. Lepecsételték az irodához vezető magánlakásom könyves szobáját is, egy kisebb vagyonnal fölérő képeimmel együtt. Ezeket a csehszlovák kormánytól soha többé vissza nem kaptam.

Clair Vilmos.

Gróf Zichy János meghalt

A magyar politikai életnek és a katolikus társadalmi mozgalmaknak egyik kimagasló, nagytekintélyü egyénisége, gróf *Zichy János*, a Keresztény Néppárt elnöke, az országnak két izben volt kultuszminisztere, a magyar katolikusok világi vezére Vizkereszt napján, rövid szenvedés után elhunyt. Félszázados pályafutás után kidőlt egy köztiszteletben álló politikus, aki közéleti működésében mindig a magyar politika nemes hagyományainak megőrzését tartotta irányadónak. Megnyilatkozásaira megkülönböztetett érdeklődéssel figyelt fel a politikai közvélemény.

Magas kort ért él teljes szellemi frisseségben. A mult év közepén lépett 76-ik életévébe. A mai képviselőházban csupán a felvidéki *Egry Ferenc* és *Putnoky Móric*, a képviselőház háznagya volt idősebb nála. A képviselői mandátum tartamában sem előzte meg Zichyt, csak az aranymandátumos Putnoky Móric. *Negyvenhét évvel ezelőtt választották meg első izben képviselőnek és — az első nemzetgyülléstől eltekintve — azóta megszakitás néikül volt tagja a képviselőháznak.* Sőt éppen félszázados törvényhozói pályáját ünnepelhette volna ebben az esztendőben, mert 1894-ben már helyet foglalt a régi főrendiházban.

Néhány hét előtt még feltünt tiszteletreméltó alakja a parlamentben. December 1-én emelkedett szellemü beszédben olvasta fel az előbb Keresztény Párt nevet viselő Néppárt deklarációját a megajánlási vitában. Ez volt gróf Zichy János utolsó szereplése a nyilvánosság előtt.

December 27-én délelőtt eszméletlenül találták Zichyt az Andrássy-uti lakásban. Az orvosok agyvérömlést állapitottak meg. Hosszabb ideig eszméletlenül feküdt, majd javulás következett be állapotában. De az ujév második napján ujabb agyvérzés érte és eszméletét többé nem nyerte vissza s január 6-án délelőtt be is következett halála. A halálát megelőző napon pápai áldás érkezett Rómából.

Politikai pályája

Gróf Zichy János 28 éves korában, 1896-ban került be a képviselőházba. Hamarosan a Néppárt vezérszónoka, azután elnöke lett. Nemsokára lemondott a párt elnökségéről, mert az akkoriban a katonai létszámemelés kérdésében kitört obstrukciót nem helyeselte, a pártból is kilépett s egy idő mulva az alkotmánypárthoz csatlakozott. 1910-ben az alkotmánypárt felosztása után a Khuen-Héderváry-kormányban kultuszminiszter lett, de tárcájáról három év mulva a Désy—Lukács perben tett tanuvallomás miatt lemondott. Lemondása után is bentmaradt a munkapártban, a világháboru idején azonban Tisza Istvánnal támadt konfliktusa miatt a munkapártból is kilépett. A világháboru végén Wekerle Sándor kormányában ismét a kultusztárca élére került.

A kommün idején Bécsben részt vett a gróf Bethlen István által vezetett ellenforradalmi mozgalmakban, majd az első nemzetgyülés felosztalása után életrehivta a Nemzeti Összetartás Klubját, a legitimista érzelmü politikusok tömöritése végett. Az első nemzetgyülési választáson nem vett részt, de a második nemzetgyülésnek ujra tagja lett. Megalapitotta a Keresztény Gazdasági Pártot, azután ennek a pártnak a Keresztényszocialista Párttal való fuziója után megalakult Keresztény Gazdasági és Szociális párt elnöke lett. Az ezután következő kormányok idején is a keresztény párt élén állott és pártja vezérszónokaként elhangzott felszólalásai mindig élénk visszhangot keltettek.

A mult évben, amikor betöltötte 75-ik életévét, az ország katolikus társadalma meleg ünneplésben részesitette Zichy Jánost. Több évtizedes közéleti pályája során sokszor részesült magas kitüntetésben. Valóságos belső titkos tanácsos volt, az aranygyapjas rend lovagja. Számos katolikus társadalmi intézményben viselt vezető tisztséget. Évtizedekig elnöke volt az Országos Katolikus Szövetségnek, országos társelnöke az Actio Catholicának.

Gróf Zichy János holttestét pénteken a Kerepesi-uti temetőben ravatalozták föl. Hétfőn délelőtt fél tiz órakor az Egyetemi templomban *Czapik Gyula* egri érsek ünnepélyes gyászmisét mond. A beszentelési szertartás után az elhunyt politikus koporsóját a gyászmise résztvevői a Nemzeti Muzeum előcsarnokába kisérik. Ott *Serédi Jusztinián* bibornok-hercegprimás ujra beszenteli a holttestet, azután a kormány nevében *Szinyei Merse Jenő* kultuszminiszter gyászbeszédet mond. Gróf Zichy János földi maradványait kedden délelőtt Nagylángon a Zichy-sirboltban helyezik örök nyugalomra.

A Kormányzó Ur részvéte

A MTI jelenti: A Kormányzó Ur Őfőméltósága az alábbi részvéttáviratot intézte gróf Zichy János özvegyéhez:

„Özvégy gróf Zichy Jánosné Önagyméltóságának Budapest.

Nagy sajnálattal értesültem gróf Zichy János Önagyméltóságának elhunytáról, aki fél évszázados közéleti működésével a törvényhozásban, a vallási és közoktatásügyi kormányzat élén és a katolikus társadalmi mozgalmak irányitásában hiven és önzetlenül szolgálta nemzetét. Előkelő egyéniségének távozásával a magyar közéletet ért sulyos veszteség alkalmából bensőséges részvétemet fejezem ki.

Horthy."

A miniszterelnök részvéttávirata

Zichy János elhunyta országszerte mély részvétet keltett. *Kállay Miklós* miniszterelnök a következő táviratot intézte gróf Zichy Jánosné palotahölgyhöz:

„A magyar királyi kormányt mélyen átérzett fájdalommal töltötte el az a gyászhir, amely a grófné férjének, nagyméltóságu gróf Zichy János belső titkos tanácsos, nyugalmazott miniszter, országgyülési képviselőnek, az országgyülési Keresztény Néppárt oly nagyrabecsült és igen tisztelt elnökének elmulását közölte velünk.

Méltóztassék megengedni, Nagyméltóságu Grófné, hogy gyászában a magyar királyi kormánnyal együtt mély részvéttel és igaz együttérzéssel osztozhassam.

A Megboldogult nemes emlékét a magyar nemzet mindenkor kegyelettel fogja megőrizni."

Részvéttáviratot intézett a miniszterelnök gróf *Esterházy Mórichoz*, a Keresztény Néppárt alelnökéhez is és a kormány nevében kegyeletes szavakkal adott kifejezést a közélet gyászának.

József királyi herceg részvéte

József királyi herceg, tábornagy, a következő részvéttáviratot intézte az özvegyhez:

„Mélyen meghatva, feleségem és én, szivünk mélyéből osztozunk Nagyméltóságod nagy bánatában. Ön is meghitt régi barátomat vesztettem el a boldogultban, akiért hő imám száll az egek urához."

Chlorodont

fogpaszta

vakitó fehér fogakról, üde és tiszta leheletről gondoskodik.

Magyar készitmény.

Könyvekért fizetek:

21 köt.	Révai lexikon	P 700.—
4 „	Hóman—Kerényi: Egyetemes tört.	P 150.—
2 „	Kelemen—Thienemann: Német nagyszótár	P 100.—
2 „	Sauvageot: Francia nagyszótár	P 100.—
5 „	Malonyai: magy. nép művész.	P 350.—
2 „	Zenei lexikon	P 50.—
28 „	Tolsztoj	P 120.—
3 „	Proust: Eltünt idő nyomában	P 36.—

Veszek egyes jó könyveket, teljes könyvtárakat a legmagasabb napi áron. Budapesten házhoz jövök, vidékről a szállitást vállalom.

EHRENREICH LÁSZLÓ

„Vigszinház" könyvesbolt

V., Szent István-körut 12. Tel.: 111—566.

Ködösitő gyakorlat

A MTI jelenti: A honvédség január 8-án Budapest egyes helyein ködösitő gyakorlatokat tart. A fejlődő köd az emberi szervezetre egészen ártalmatlan. A ködösitő készülékek közvetlen közelében előfordulhat, hogy a köd köhögésre ingerel és a bőr felületén csipős érzést vált ki, ezért a működő készülék közelében ne tartózkodjunk. A felállitott készülékekhez avatatlanok ne nyuljanak, mert abból baleset származhatik.

Schöpflin Aladár kritikai irodalmunk válságáról

A Kisfaludy Társaság kiosztotta az 1943. évi Greguss-jutalmat.

Az elnöki megnyitó után *Schöpflin Aladár* olvasta fel a Greguss-bizottság jelentését „Hat év kritikai irodalma" cimmel. Megállapitotta, hogy kritikai irodalmunk a mélypontra jutott. Az irodalomba az utóbbi időben bevonult a politika, s ezért a kritikairás veszélyessé vált. Szokatlan, durva hang ütötte fel a fejét és egyre inkább reklámizüvé vált a kritika. A szinházi kritikában a régiek nyomán haladó kritikusok hangját elnyomja a hangzavar, amely helytelenül tájékoztatja a közönséget. Reméljük, — mondotta Schöpflin Aladár —, hogy mindez csak ideiglenes állapot, s ha a háboru után visszatérnek a nyugalmasabb napok, mindez elmulik.

Schöpflin Aladár ezután sorra vette az elmult hat esztendő kritikai müveit és azt javasolta, hogy a Társaság az 1943. évi Greguss-jutalmat dr. *Rédey Tivadarnak* adja ki. A Kisfaludy Társaság a Greguss Bizottság javaslatát elfogadta, Voinovich elnök átnyujtotta a kitüntető érmet Rédey Tivadarnak.

Selyemkendő

Irta Péczely József

Péternek dolga akadt a városban, az árvaszéknél. Az ülnök úr citálta be a nyolc hold föld irányában, ami a Julis után maradt.

Hát azt se hitte volna senki, hogy az a fiatalasszony ilyen hamarosan bevégezze. Még a nyáron maga volt az élet. Jött-ment, forgolódott a kis gazdaságban s aztán alig egy hónap s összeesett, mint a dércsipte virág. S az ősz elvitte. Itthagyta Pétert, meg a kis Juliskát.

Temetés után az öregszülők magukhoz akarták venni az unokájukat, de Péter megkötötte magát:

— Hogy még ez a csöppség is itthagyjon?

— Csak addig — erősködtek az öregek —, amig mostohát vöszöl hozzá!

Péter felhördült:

— Én? Mostohát?

S ugy nézett az öregekre, hogy azok elhallgattak.

Most azonban csak el kell válni a Juliskától, ha mindjárt egy napra is. A vonat hajnalban indul s este lesz, mire hazaér. Csak rá kell bizni valakire. De kire? Csak a nagyszülőkre. Igaz ugyan, hogyha az öregasszony magához kaparinthatja a Juliskát, hát vagy adja vissza, vagy se!

Péter órákig tilódott: mit tegyen? Végre is azt határozta, hogy magával viszi. Ugyis róla tárgyal az ülnök úr, mert a nyolc hold az övé.

Péter az árvaszéknél hamarosan végzett. Sokkal rövidebb idő alatt, mint gondolta. Az ülnök úr barátságosan elbeszélgetett vele. Juliska rózsás arcát kétszer is megtapsikolta. Péter aztán kisietett az állomásra. Nemsokára jött a vonat. Fölkapaszkodott rá. A kocsiban leült. Juliskát a térdére vette s ugy mutogatta neki a kocsi falára aggatott cifra képeket.

Magyarázgatás közben egy sokszoknyáju, fiatal vászoncseléd állt meg az ajtóban.

— Van hely? — kérdezte mosolyogva.

— Van! — bólintott Péter s kissé az ablak felé huzódott.

— Jaj, de aranyos kisjány! — mondta a vászoncseléd s csippentett egyet a Juliska arcán. — Hogy hivják?

A kislány felelt:

— Julista.

— Hát te már beszélni is tudsz? — eszem a szived! Ugyan meddig mönnek?

Ezt már Péter mondta meg:

— Fokhátig.

— Fokhátig? Hisz akkor szomszédok vagyunk, mer én mög kékfüi vagyok!

S a formás fehérnép még mindig nem tudta levenni szemét a Juliskáról. Ujra és ujra csodálkozott:

— Milyen szép kék szöme van. Ugyan mennyi idős?

— Harmadféléves.

— Csoda! Valóságos csoda! Még sohase láttam ilyen gyönyörü kis jószágot!

Ugy oldalról végigmustrálta Pétert.

— Bár az édesanyja is... gondolom... Otthon hagyták?

— Otthon! — mondta Péter, miközben elsötétedett az arca. — A temetőben.

— Temetőben? — kulcsolta össze kezét a vászoncseléd. — Istenöm!... Nem akartam... Nem tudtam... Hát maga is?

S a szeme könnybelábadt.

Péter tekintete valóságos kérdőjellé formálódott. Azt hitte, hogy ez a nevetőszemü, jóbeszédü utitársa leány. Fiatal leány. S menyecske. Még pedig özvegy menyecske. Föl is kérdezte:

— Maga is?

A menyecske csak a fejét ejtegette.

Péter most már más szemmel nézett rá. Özvegy. Ilyen fiatalon. Bár hiszen ő is...

Egyszerre közelebb kerültek egymáshoz. Összébbverte őket a közös sors. A tekintetük akaratlanul is melegebb lett.

Ezalatt a Juliska lecsuszott az apja térdéről s odahuzódott a menyecskéhez. Babrálva játszani kezdett a nyakbavetett selyemkendője rojtjával.

— Kis árvám... — emelte föl Juliskát a menyecske, miközben megveregette s megcsókolgatta a kövér kis arcát.

Hogy a vonat elindult velük, Péter elmondta a maga sorát. Azt, hogy miért jött be a városba s miért hozta magával a kislányát. Majd a Julis betegségét rakta ki. Még a nyáron semmi baja s ma meg már itt van ni! Igy maradtunk! Továbbat emlitette még a Juliska nyolc holdját, mint anyai just. Ehhez azonban hozzátette:

— De lösz neki majd több is... utánam!

Aztán fölkérdezte:

— Hát maga?

— Én, — mondta készségesen a menyecske, — az ángyoméknál voltam a városban. Egyszer-egyszer el szoktam nízni hozzájuk. De csak két-három napra.

— Hát otthon?

— Otthon, az édöséknél vagyok. Segédkezök nekik a háznál is, meg a tanyán is!

Ebből a kijelentésből Péter megtudta, hogy a menyecske nem afféle elesett árva. Házuk, földjük.

— Sarjadékuk nem maradt?

— Bár maradt volna!

— Nono! — emelte föl Péter a mutatóujját. — Akkor nem kerülgetnék annyira a legényök!

— Igy se! — rázintotta fejét a menyecske. Majd egy vállránditással hozzáfüzte:

— Kinek köll ma özvegy, amikor annyi sok a lány!

— Azért én aszondom, — nyujtotta meg Péter a nyakát, — hogy magán igöncsak mögakad a szöm!

— Gondolja?

Péter melegen s nagy magameggyőződéssel mondta:

— Gondolom!

A menyecske visszahuncutkodta:

— Oszt még mit gondol kend?

— Gondolnék én még mást is, de azt se tudom, hogy kivel beszélök?

— Hát én tudom?

— Igaza van! Errü mög lám, hogy mögfeledköztem! Ács Pétör vagyok.

— Én meg özvegy Szitás Gáborné, született Szekeres Rozi.

Péter a kezét nyujtotta, melybe a menyecske beletette a magáét.

A kalauz beszólt a fülkébe:

— Fokhát következik!

Péter fölállt.

— Akkó én szödelözködök!

S a tarisznyát levette a polcról.

— Na Juliska!

Csak ekkor vette észre, hogy a kislány elaludt a menyecske ölében.

— Kár fölkelteni ezt a kis ártatlant!

— De muszáj!

S Péter vigyázva átvette Juliskát, akit beszélgetés közben a menyecske beletakargatott a rojtos selyemkendőjébe, hogy meg ne fázzon.

— Hát a kendő? — kérdezte Péter.

— Csak maraggyon rajta!

— De hogy adom vissza?

— Átküldi kend valakivel alkalmilag, vagy...

— No?

— A Juliskának adom!

— Nem! Azt nem! Hanem, tuggya mit? — mondta Péter szive mellől vett szóval. — Átviszöm majd magam! Jó?

A menyecske lesütötte a szemét s biborbaboruló arccal eresztette ki a száján:

— Jó...

Azzal Péter már szállt is le, mert a kis állomáson éppen csak hogy megáll a vonat.

Krónikás apróságok

Gyüjtötte: Szász Károly

Horthy István versenylovaglásai

Vitéz *Horthy István* lovassági tábornok, Kormányzónk testvérbátyja, országos hirü lovas volt. Ötesztendős korában ült lőször lóra, mint nekem a Tisza-szobor leleplezése alkalmával 1934-ben tartott sereglakomán beszélte s később, mint fiatal huszártiszt, nagyon szeretett versenylovaglásokban résztvenni, apja azonban — az idősb Horthy István — nem volt a versenyzéseknek barátja. Az ifju tiszt vőlegénységének idejében egyszer nagy lóverseny volt Debrecenben s Horthy István főhadnagy hat versenyszámba nevezett. Egyet bizonyosra vett, de egy másikban is remélte győzelmét. Ott volt menyasszonya is — Latinovits Margit, akivel aztán, mint Horthy István előttem ismételten emlegette, édesapám eskette össze — s erre a versenyre az öreg Horthy is bement Kenderesről Debrecenbe. Az ifju vőlegény mind a hat versenyt megnyerte. Erre aztán apja odalépett a boldog és méltán büszke menyasszonyhoz s engedve addigi álláspontjából, azt mondta neki:

— Na, lelkem, hát csak hadd, hogy Pista versenyezzen máskor is.

S az öreg Horthy István még ezután is sokszor lehetett büszke kitünő lovas fiára.

Erdély Sándor szemüveg-tokja

Az öreg *Erdély Sándor* igazságügyminiszter korában referálván egyszer Ferenc József királynak, a Felség az iróasztalnál ült, a miniszter pedig az asztal mellett egy széken. Referálás közben Erdély elővette aktáit s ölébe tette őket, de mert szemüvegét is föl kellett tennie, elővette a zsebéből s a szemüvegtokot óvatosan az iróasztal széiére helyezte. Feltünt Erdélynek, hogy a király folyton a már nagyon gyenge állapotban levő tokot nézte, de nem tett rá semmi célzást.

Néhány nap mulva a miniszter vadonatuj, szép, finom szemüvegtokot kapott a királytól.

Ezt a királyi tokot az Erdély-család mindmáig kegyelettel őrzi.

Milyen is az a jó politika?

Néhány évtizeddel ezelőtt egy délután még kevesen voltak a régi szabadelvü párt körében képviselők, mikor bejön az öreg József szolga s jelenti *Boncza Miklósnak*, a Magyar Közigazgatás cimü lap szerkesztőjének, aki Erdély egyik jó magyar kerületét képviselte az országgyülésen s akinek leánya, a Csinszka néven ismert Bertuka, később Ady Endre felesége lett, — hogy kerületéből küldöttség van itt, s az atyafiak szeretnének képviselőjükkel beszélni.

— Mondja meg nekik, hogy menjenek haza, nálam ne alkalmatlankodjanak.

József kimegy s kisvártatva visszatér.

— Kérem, nagyságos ur, a választó urak nem akarnak elmenni, azt mondják, okvetetlenül beszélniök kell a képviselő urral.

Boncza dühbe gurult.

— Az ördög vigye ezeket a kellemetlen fráterеket. Mondtam már, hogy nem akarok velük beszélni. Menjenek Kukutyinba zabot hegyezni.

József — kissé szurkolva — ujra visszatér.

— Nagyságos uram, nem birok a választókkal. Azt mondják, egyenesen azért tették meg a nagy utat Erdélyországból, hogy előadhassák kérésüket szeretett képviselő uruknak. Tessék már fogadni őket, én hiába huzakodom velük.

Boncza Miklós villámló szemekkel állt fel.

— Szeretett képviselőjük? No jó. Hát jöjjenek be azok az okvetetlenkedők az ő szeretett képviselőjükhöz.

József boldogan tár ajtót a hüséges választóknak, kiknek vezetője előlép és szónokló pózba vágva magát, kezdi köszörülni torkát.

De Boncza Miklós elébe vág:

— Hát maguk az én kedves választóim, ugy-e?

— Igenis instállom — kezdi derülő arccal a vezető —, hiszen tetszik ránk emlékezni...

— Emlékszem — dörgi vésztjósló hangon a szeretett képviselő —, hát hogyne emlékezném. Nagyon is jól tudom, hogy én magukat a választáson a voksukért egytől-egyig megjutalmaztam. Igy hát rajtam semmi keresnivalójuk. Menjenek hát vissza oda, ahonnan jöttek. Upre!

A leforrázott választók nagy búsan iparkodtak kifelé, Boncza Miklós pedig hátat forditva nekik, az ott levő képviselőkhöz fordult:

— Na fiuk, lássátok, ez az igazi helyes politika.

A dolognak csattanója pedig az, hogy a legközelebbi választáson ugyanaz a kerület megint Boncza Miklóst választotta szeretett képviselőjéül.

Münnich Aurél és az iglói tengeri kikötő

Az 1905. évi januári hires választáson —, melynek során megdőlt a szabadelvü párt örökösnek hitt uralma — *Münnich Aurélt*, Igló szülöttjét is elbuktatta régi kerülete, az iglói, melynek érdekében ő rendkivül sokat fáradozott és pedig nagy eredménnyel, kijárva minden lehetőt és kevésbbé lehetőt.

Ekkor mondta Szinyei István, a későbbi főispán, aki végtelenül kedves és nagyon szellemes ember volt:

— Ugy kell Münnich Aurélnak! Miért nem tudott kijárni Igló számára tengeri kikötőt is?

Turolla Emma és az Éber Nándor nyakkendője

Éber Nándor, neves politikus, nagy tisztelője és bámulója volt a hires olasz operaénekesnő, a torinói születésü Turolla Emma művészetének. Amikor Turolla — aki a nyolcvanas években négy éven át állandóan vendégszerepelt nálunk a Nemzeti Szinházban s aztán az uj Operaházban, és később mint énektanárnő működött — énekelt a szinházban, Éber mindig ott ült az erkélyen, az első sorban, frakkosan, fehér nyakkendővel.

Egyszer, már szokott diszben, beült helyére, Turollát hallgatandó, mikor jelentették, hogy a müvésznő beteg, szerepét más énekli helyette.

Éber, bosszuságtól tüzelve, leoldozta fehér nyakkendőjét és zsebéből feketét vonván elő, azt tette fel. Igy tüntetett az egykori Deák-párti képviselő a bübájos hangu, világhirü olasz primadonna mellett.

Leventetisztek lettek a leventeoktatók

A leventeoktatói kar hosszu időn át kifejtett eredményes működésének elismeréseképpen vitéz *Béldy Alajos* vezérezredes, az ifjuság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője, teljesiti a leventeparancsnoki karnak azt a régi óhaját, hogy a jelenlegi rendfokozati elnevezések helyett *uj elnevezéseket vezessenk be a leventeintézménynél.* Az uj elnvezések alkalmasak arra, hogy a leventeparancsnoki kar számára széleskörü megbecsülést és tekintélyt biztositson.

Az uj elnevezések a következők: „Leventeoktató“ helyett: *levente segédtiszt*, „főoktató“ helyett: *levente tiszt*, „vezető főoktató“ helyett *levente főtiszt*. Uj rendfokozatot is bevezet a rendelet, ez a *„levente vezető tiszt“*.

A leventeparancsnokok megszólitása: „Parancsnok Ur“, az ifjuvezetőké a feljebbvalók részéről: „Ifju vezető!“, az alárendelt leventék részéről: „Vezető Ur!“

Harmonika, reggel 9-től este 9-ig

Számomra azzal kezdődött az egész, hogy beválasztottak a II. Országos Harmonika-verseny zsürijébe. Nagy megtiszteltetésnek tekintettem ezt, mert Magyarországon ma tizezrek harmonikáznak, tehát úgylátszik, az emberek adnak itéletemre. Ebben a fölemelő tudatban foglaltam el helyemet a Vigadó nagytermében, az emelvényen álló zöldteritős asztalnál, Vizkereszt reggelén, pontosan 9 órakor. Mögöttem, a művészszobában az izgatott versenyzők százai gyakorolnak. Ilyen lehet egy afrikai papagájerdő ébredése hajnalban, amikor fölkel a nap.

Megérkezik *Stefániai Imre*, a kiváló zongoraművész, a biráló bizottság elnöke és elfoglalja helyét a zöld asztalnál. Ott vannak még olyan ismert muzsikusok is, amilyen — például — *Ákom Lajos* orgonaművész, *Kóla József* zeneszerző, *Lukács Gyula*, a Zenész Szövetség ügyvezető elnöke és a négy legnépszerübb harmonikaművész: *Hlaszny Béla, Jahn Antal, Sinkó János és Tabányi Mihály.*

Megkezdődik az elődöntő, amelynek eredménye számunkra, — mármint a zsüri számára —, hogy megszámlálhatatlanszor hallottuk egymásután a II. rapszódiát és a Szerelmi álmokat, a Könnyü lovasság nyitányát és a harmonikairodalom gyöngyeit, néhányperces kivonatokban, — eddig játszhatik egy-egy versenyző, hiszen körülbelül kétszázat kell meghallgatnunk. Déli egy órára el is készültünk és *Marnitz Frigyes*, a rendező megvigasztal bennünket: a „roboton“ tulvagyunk, a döntő mérkőzés már érdekesebb lesz.

Igaza volt. Délután háromtól hatig ujból számtalanszor meghallgattuk ugyan a fentemlitett népszerü zeneműveket, de most már csak a legjobb harmonikásoktól. Érdekes, hogy a férfi versenyzők voltak a legidegesebbek, a nők a legnyugodtabbak és a gyerekek a legtehetségesebbek. Nekik is volt a legnagyobb sikerük.

Hét óra tájban megkezdődik a dijkiosztás. *Simor Erzsi* nyujtja át szőkén és mosolygón a dijakat — a boldog, dijnyertes gyerekek össze-vissza csókolják. A zsürin azonban ekkor már a heveny harmónikamérgezés tünetei mutatkoznak, amelyek hasonlók a nikotinmérgezéshez: enyhe szédülés, fülzugás, letörtség.

Amikor távozni készülök, a művészszobában egy izgatott atya lép hozzám, kicsi szöszke fiával. A gyerek szemei könnyesek. „Kérem — mondja az atya — kisfiammal szörnyü igazságtalanság történt. Nem hallgatták meg a nagy futamát, ezért nem került be a döntőbe. Kérem, hallgassa meg legalább Ön a futamot“ ... Támolyogva felelem: „Uram, bármikor örömmel, csak most ne kivánja tőlem. Nem látja, milyen állapotban vagyok?“

De azért szép volt. Igaz, hogy egész éjszaka azt álmodtam, hogy harmonikává változtam és magamtól muzsikálok... (—y)

Napi hirek

— **Napirend.** Január 8. Szombat. Róm. kat.: Szörény. Prot.: Szörény. — A Nap kel 7 ó. 31-kor, nyugszik 16 ó. 10-kor; a Hold kel 14 ó. 49, nyugszik 17 ó. 32-kor.

Elsötétités este 8 órától 4 óráig

— **Fiu unokája született a miniszterelnöknek.** Dr. Kállay Miklós miniszterelnök nagyapa lett — fiát, dr. Kállay Kristófot, felesége, Vásárhelyi Veronika január 5-én hajnalban kisfiuval ajándékozta meg. A miniszterelnök első unokáját az apai dédapa és anyai nagyapa nevéről Andrásnak fogják a napokban megkeresztelni. A miniszterelnök családi örömében szeretettel osztozik az egész ország, amely jól tudja, hogy Kállay Miklós közel két év óta, amióta a kormány élén áll, mennyi önfeláldozó gonddal és fáradhatatlan munkával vezeti az állam hajóját. Ha valaha magyar miniszterelnökről elmondható volt, hogy vállán sorsdöntő felelősségek, mérhetetlen nehézségek terhei nyugosznak, akkor ez elsősorban Kállay Miklósra nézve áll és ha magyar miniszterelnöknek lenni sohasem volt könnyü feladat, akkor százszorosan nehéz hivatás lehet ezt a magas és sulyos méltóságot épp a mai időkben betölteni. Mindnyájan tudjuk ezt, látjuk ezt, átérezzük ezt, tehát mindnyájan átérezzük azt is, mit jelent, amikor a felelősségek, gondok, az állandó megfeszitett munka éveit, a pihenést, ünneplést nem ismerő kötelességteljesités fáradságos hétköznapjait végre olyan öröm enyhiti, amely férfiember életében oly egyedülálló ünnep: az első unoka születése. Amikor most az ősi Kállay nemzetség fáján ujabb levél fakadt, az egész ország társadalma szeretettel és jókivánságaival fordul a miniszterelnök felé, abban a reményben, hogy a legifjabb Kállay, nagyatyja és ősi nemzetsége dicső magyar hagyományainak méltó örököse lesz.

— **Minisztertanács.** A MTI jelenti: A kormány tagjai Kállay Miklós miniszterelnök elnöklésével pénteken délelőtt 10 órakor minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács időszerü kormányzati ügyekkel foglalkozott és két órakor ért véget.

— **Kitüntetés.** A Kormányzó *Néveri Kálmánt*, a Pesti Hirlap főportását, aki 1912 óta szolgálja hüségesen a vállalatot, a Nemzetvédelmi Kereszttel tüntette ki.

— **Szinyei Merse kultuszminiszter Vácott.** Szinyei Merse Jenő kultuszminiszter meglátogatta Vácott *Péteri József* megyéspüspököt és a püspök kalauzolása mellett megtekintette a XVIII. században épült székesegyházban most folyó restaurálás közben napvilágra kerülő Maulbertsch-freskót.

— **Hirtelen meghalt egy ügyvéd.** Dr. Biró Endre 60 éves ügyvéd, aki a Fakekas-utca 21. sz. házban lakott, csütörtökön meglátogatta Kommer Endre gyárost Hölgy-utcai lakásán. Az ügyvéd, — miközben a gyárossal tárgyalt — hirtelen rosszul lett és meghalt.

Vizállás

A Duna Hofkirchennél, Aschach, Linz között, Oroszvárnál, Gönyütől Bajáig és Apatinnál árad, máshol apad, igen alacsony vizállásu. Bécs 180 cm. 15%, holnap 185 cm. 17%. — A Tisza igen alacsony vizállással végig apad. — A Balaton Siófoknál 67 cm. 57%. — A Velencei-tó Agárdnál 151 cm. 14%. Budapest 170 cm. 67%.

Kobona

Nők fáradtságtól gyakran szenvednek migrénben és ideges gyengeségben. Pár szem Kobona elmulasztja fáradtságát, kimerültségét.

BELLEVUE szálló

éttermeiben esténként jazz-zene, TÁNC meleg vacsorák, remek italok.

Felhivás!

Megveszem az Ujpest, Baross-utca 26. szám alatti hentes- és mészárosüzletet jelenlegi tulajdonosától, Somogyi Sándor urtól. Felhivom az üzlet esetleges hitelezőit, hogy követelésüket különbeni jogvesztés terhe alatt 3 napon belül jelentsék be lakásomon. Bese József, Ujpest, Mussolini-u. 78., fszt. 6.

Festmények olcsón, részletre is. Képszalon, Garay-u. 5. Tel.: 425—348.

Vas-, fém-, gép-

szakmába betársulok Nagy telep, raktár, iroda, telefon van. Szerszámgépek részére bemutatóhelyiség rendelkezésre áll. „Centrumban 71“ jeligére a főkiadóba.

Különleges iparművészeti munkát vállalunk. Azonkivül tömeg- és bérmunkát is. „Művészi 69“ jeligére Erzsébet-köruti főkiadóba.

— **Munkács emlékünnepe.** A Munkács elleni cseh támadás visszaverésének ötödik évfordulóján, Vizkereszt napján, a nemzetvédelmi propaganda minisztérium és a város védelmében elesett Rongyos gárdisták emlékművének felállitására alakult bizottság rendezésében nagyszabásu emlékünnepet tartottak. A Latorca-hidnál az egykori Rongyos gárda országos vezetőségének nevében *dénesfai Dinich Vidor* mondott emlékbeszédet, majd az emléktáblán elhelyezték a honvédség és számos hazafias egyesület koszoruját. Az Attila-mozgóban és a Városi Szinházban megtartott diszelőadások előtt *Molnár Tibor*, a nemzetvédelmi propagandaminiszter képviselője emlékezett meg a nap jelentőségéről.

— **Kifosztottak egy alvó embert a Rákóczi-téren.** Borbás Gedeon magánhivatalnok kedden éjjel a Rákóczi-téren leült egy padra és elnyomta az álom. Arra ébredt, hogy fázik és megdöbbenve vette észre, hogy amig szunyókált, *kifosztották*. Elrabolták a pénztárcáját, az óráját, ujjáról lehuzták a gyürüjét, de elvitték a télikabátját is. A főkapitányságra sietett és följelentést tett ismeretlen utonállók ellen. Másnap délután egy fiatalember jelentkezett egy Király-utcai ékszerésznél és órát meg gyürüt kinált eladásra. Az ékszerész szóval tartotta a fiatalembert, azzal, hogy megvizsgálja a kinált tárgyakat és közben egyik alkalmazottjával rendőrt hivatott. A főkapitányságon kiderült, hogy az illető *Wéber György* 19 éves állásnélküli kárpitossegéd. *Beismerte, hogy a tárcát a pénzzel, a gyürüt és az órát ő rabolta el az alvó embertől.* Állitása szerint azonban — amikor ő már menekült a tett szinhelyéről — *két másik férfi sietett oda és ezek huzták le a télikabátot a kirabolt magánhivatalnokról.* Wéber a rögtönitélő biróság elé került. A két másik utonállót keresik.

— **Kártyarazzia egy kávéházban.** A főkapitány kártyaellenőrző detektivcsoportja pénteken, a déli órákban váratlanul megjelent a Teréz-köruti Terminus kávéházban és ott kártyarazziát tartott. Harminc személyt igazoltattak és ekkor kiderült, hogy a kártyázó vendégek közé több olyan egyén furakodott be, akiket a rendőrség mint hirhedt kártyajátékosokat ismer. Mivel az a gyanu ellenük, hogy kártyajátékból élnek, előállitották őket a főkapitányságra. A vizsgálat megindult ellenük.

— **Vértócsában fekvő ember az esti utcán...** Csütörtökön este Pestszenterzsébeten egy rendőr segélykiáltásokra lett figyelmes. A hang irányába sietett és az úttesten egy férfira akadt, aki vértócsába feküdt. A rendőr telefonált a mentőkért, akik lemosták az embert és ekkor kiderült, hogy semmiféle sérülése nincsen. Vallatóra fogták, mire a segitségért kiáltozó elmondta, hogy A. P. kocsifényező. A kora esti órákban a pestszenterzsébeti vágóhidon meglátogatta egy hentesmester barátját, aki vérből készült ételekkel vendégelte meg, majd a vacsora végeztével, amikor eltávozott, egy uborkásüvegben disznóvért ajándékozott neki. A kocsifényező hazafelé tartva betért az egyik kocsmába, ahol nagyobb mennyiségü bort fogyasztott el. Ittas állapotban hagyta el a kocsmát, s az esti sötétségben az utcán megbotlott, elesett, az üveg összetört, s igy került a disznóvértócsába. Mámoros állapotában megpillantotta a vért, azt hitte, megsebesült, s ezért kiáltozott segitségért. Botrányos ittasság miatt eljárás indult ellene.

— **Házasság.** *Kovács Veronika* és dr. *Somogyi Márton* házasságot kötöttek.

— **A Keresztény Női Tábor évnyitója** csütörtökön folyt le nagyszámu közönség jelenlétében a Barlang Filmszinházban. Világi és egyházi előkelőségek előtt mutatták be a dramatizált 1942. évi karácsonyi pápai szózatot, amelynek szereplői között volt többek között gróf Esterházy Móricné, gróf Hunyady Józsefné, báró Apor Gizella, Feszty Masa és Gulácsy Irén irónő. Közreműködtek: a Vöröskereszt ápolónői kara, a Zöldkeresztes védőnők, a Szociális Testvérek nagy számmal. A záróbeszédet Slachta Margit és dr. Hamvas Endre tartotta. A matinét január 23-án háromnegyed 11 órai kezdettel a Barlang Filmszinházban megismétlik. Jegyek a Tábor papirkereskedésében (Veres Pálné-u. 3.) és a központban (Thököly-ut 69.) kaphatók.

— **Halálozás.** Bélapátfalvai *Kobel-Rausch Gyula* udvari tanácsos *Budapesten* meghalt. Holttestét szombaton 1/2 3 órakor szentelik be a Kerepesi-temetőben, ahonnan *Bajára* szállitják és hétfőn temetik el.

Hallerkeői gróf *Haller György*, a volt főrendiház örökös tagja, életének 83. évében elhunyt. Földi maradványait a kerelőszentpáli családi sirboltban helyezték örök nyugalomra. Az engesztelő szentmiseáldozatokat jan. 5-én mutatták be Kerelőszentpálon és Bodrogkisfaludon.

Haber Károly okl. épitészmérnök, a Ferenc József rend lovagja, a Magyar Általános Hitelbank és a Budapesti Áru- és Értéktőzsde müszaki tanácsosa jan. 6-án, 80 éves korában meghalt.

Özv. *Ottinger Károlyné* szül. *Winkler Ludovika* 92 éves korában elhunyt. Temetése jan. 8-án d. u. 2 órakor lesz a rákoskereszturi temető halottasházából. Az engesztelő szentmiseáldozat 10-én reggel 8 órakor a Bakáts-téri templomban lesz.

Czirbus István ny. református igazgató-tanitó 83 éves korában *Makón* meghalt.

Leányfalusi (Lebanovits) Jenő magántisztviselő *Törökbálinton* meghalt.

Ifj. *Angyal Károly, Angyal Károly* lakatosmester egyetlen fia, 24 éves korában elhunyt. Temetése jan. 9-én d. u. 2 órakor lesz a pestszentlőrinci temetőből.

Özv. nagyadorjáni *Garda Dezsőné* 73 éves korában *Budapesten* elhunyt. Temetése vasárnap, jan. 9-én d. u. 1/2 3 órakor lesz a farkasréti temetőben, az evangélikus egyház szertartása szerint.

— **Bárd Miklós özvegye meghalt.** Özv. leveldi *Kozma Ferencné* szül. *Nyiry Erzsébet* 86 éves korában Budapesten meghalt. Az elhunyt nagyasszony néhai leveldi Kozma Ferenc tábornoknak, a Bárd Miklós néven ismert kiváló katonaköltőnek volt az özvegye és édesanyja néhai leveldi Kozma Miklós ny. belügyminiszternek, a Magyar Távirati Iroda volt elnökének. Halálával a régi magyar uri világ köztiszteletben és közszeretetben álló nagyasszonya költözött el az élők sorából. Temetése szombaton délelőtt 11 órakor lesz a Kerepesi-uti temető halottasházából. A gyászszertartás után holttestét a fehérmegyei Baracskára szállitják, ahol a családi sirboltban helyezik örök nyugovóra. Lelkiüdvéért kedden d. e. 1/2 11 órakor mutatják be az engesztelő szentmiseáldozatot a belvárosi főplébániatemplomban.

— **Eltünt egy halálos gépkocsigázolás tettese.** Szerdán éjjel egy jólöltözött férfi jelentkezett a Madarász-utcai gyermekkórházban és egy egyszerüen öltözött, fején, arcán sebesült férfit támogatott az ügyeletes orvos elé. Mig a vérzést elállitották és a sebet bekötözték, a *jólöltözött férfi — felhasználva az elsősegélynyujtók elfoglaltságát — eltünt.* Az orvos megállapitotta, hogy a sebesült sérüléseit *gázolás okozta.* A mentők a sebesültet átvitték a *Horthy Miklós*-kórházba. Megállapitották, hogy az illető *Vittmann Vilmos* 38 éves napszámos. Elmondotta, hogy a Váci-uton *egy magángépkocsi elütötte.* A kocsi vezetője fölemelte és kocsiján a Madarász-utcai kórházba vitte. *Alig mondotta el a gázolás körülményeit eszméletét vesztette, majd csütörtökön reggel meghalt.* A rendőrség a személyleirás alapján keresi a halálos gázolás elkövetőjét. Az esetleges szemtanuk *jelentkezzenek* a főkapitányság sérülési főcsoportján.

— **Benedek Zsolt nyugalomba vonult.** A magyar protestáns jogásztársadalom és egyházigazgatás egyik legnagyobb értéke válik ki a tényleges szolgálatból. Dr. Benedek Zsolt református konventi főtanácsos, a magyarországi református egyház központi adminisztrációjának huszonhét éven át volt főnökét a konventi elnökség saját kérelmére — megrongált egészségi állapota miatt — nyugalomba helyezte.

Háborus konyha

Vasárnap. Ebéd: Kelbimbóleves, kirántott marhahus, burgonya, parajfőzelék, babtorta. — **Vacsora:** Tea, májpástétom, márványsajt körözve, gyümölcs.

Kelbimbóleves. A kelbimbót zsiron megpároljuk, liszttel meghintjük, megsózzuk, felereszjük és fedő alatt puhára főzzük. Habarni is lehet.

Kirántott marhahus. Marhahusból kitünő bécsiszeletet lehet késziteni úgy, hogy a jól kivert, besózott husszeleteket annyi tejbe áztatjuk, hogy a tej a hust ellepje. 2—3 óra alatt a hus a tejet majdnem teljesen felszivja és olyan porhanyós lesz, hogy miután lisztben, habart tojásban és morzsában megforgattuk és kisütöttük, alig lehet a disznóhustól vagy borjuhustól megkülönböztetni.

Babtorta. 75 dg fehérbabot, vagy tarkababot megfőzünk, vigyázva arra, hogy a bab puhára főjjön, de azért ne repedjen ki. A megfőtt babot szitán áttörjük és levesünk belőle 25 dg-t. 1 vagy ha lehet 2 tojás sárgáját 10 dg cukorral habosra verünk. Az áttört 25 dg babot, 2 evőkanál darát vagy lisztet 1 citrom levének megfelelő citrompótlót, tört szárított citrom vagy narancshéjat, 1 evőkanál rumot, vaniliáscukrot hozzákeverünk. A keményre vert tojáshabot hozzáadagoljuk. A megmaradt áttört babot cukorral, tejföllel és rummal krémvastagságura keverjük és a tortát vele töltjük és bevonjuk.

Tanács: Azt a vizet, amelyben a bab főtt, eltesszük holnapra és hamis huslevest készitünk belőle.

Tej és burgonya

Budapesten, valamint a hozzá csatolt megyei városok és községek területén a tejjegyekre a kereskedők 8-án, szombaton a 9-ére, vasárnapra járó tejmennyiséggel együtt a következő mennyiségeket szolgáltatják ki: Az „A“ jegyre összesen 1.5 litert, a „B“ jegyre összesen 1 litert, a „C“ és „D“ jegyekre pedig összesen 0.5—0.5 litert.

A burgonya vásárlására szolgáló szelvényiv januári, 18. sz. szelvényére január 8—15-ig terjedő negyedhónapra szelvényenkint egy kilogramm burgonya vásárolható, illetve szolgáltatandó ki.

Januártól kezdve a burgonya pótlására havonként 1/2 kg babot adnak. Az e havi mennyiséget a rózsaszinü közellátási szelvényiv „A“ szelvényére kell kiszolgáltatni. A babot 17—31-ig lehet megvásárolni.

Január 8-tól kezdődőleg további intézkedésig a IV., V., VI., VII. és VIII. kerületi kiskereskedők részére a burgonya kiszolgáltatása nem az élelmiszer-nagyvásártelepen, hanem a IV. kerületiek részére a Horthy István-köruti vásárcsarnok pincéjében, az V. kerületiek részére a Gróf Klebelsberg-utcai vásárcsarnok pincéjében, a VI. kerületiek részére a Hunyadi-téri vásárcsarnok pincéjében, a VII. kerületiek részére a Klauzál-téri vásárcsarnok pincéjében és a VIII. kerületiek részére a Rákóczi-téri vásárcsarnok pincéjében történik hétköznapokon reggel 7-től 12 óráig.

A fel nem sorolt kerületbeli kiskereskedők burgonyakiszolgáltatása továbbra is a nagyvásártelepen történik.

Haber Károly

építész

Budapest 1907

VII. Almássy-tér 15.

Címtár.

Häberditz,

Häberditzl

Károly

lásd Hollós Károly

INA

ELLA SOCIETÀ UNGHERESE-ITALIANA

ORVINO

EST, XI., Horthy Miklós-út 49

(Dir. L. ZAMBRA.)

Haber Szilvia

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003
117.

1257. G

Nagytiszteletü Uram!

Kedves Professzor Ur!

Géppel irok, igy nyilván

Nem tudom, mikor sikerül
egy röpke kirándulásra Várkon
ha nem találkozhatnánk s nem
Két hete jöttem haza végleg B
szal sokat jártam Pozsonyban
jaiban hozzájutunk a dunántuli
ősszel. Ezeket a nagynémet ese

MDK

Haber Károly

A bpi börze uj palotája. Épitő Ipar, 1905. 45.sz.
369 l.

Haaber Károly, építész

volt Alpár Ignác irodájának a budapesti áru- és értéktőzsde szabadságtéri palota 1901-1905-ig tartó építkezésének vezetője.

5

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1908. 42. köt. 5. old.

Haaber Károly, ép.

aki az épités vezetésével volt megbizva

/Alpár tervezte az épületet. /

Alpár Ignác: A Magy. Á.-t. Hitelbank palotája.
Az Ujság. 1913. dec.6.

MDK

Haaber Károly,ép.
Szül.Pozsony, 1864-ben

Oklevél kelte: 1889
" száma: 525

A m.kir.József Müegyetemen okl.-t,absolut.-t vagy okl.
honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
ÉI-ÉM 17.1. 1931 jan.15.

MDK

Haaber Károly épitész

Épitő Ipar 1913. XII.14. 545.1.

MDK

Haber Károly, Bpest

épitészmérnök

MMÉEKözl. 1927. 43-44. sz. 276. l. A Kamara uj tagja
l.

MDK

Haber Károly,sz.1864. építészmérnök

Mérnöki Kamara közl. MMÉEKözl 1927. X.23. 268 l.

MDK

Haberkorn Sámuel.

Mihalik, Háromszáz év... M.Kvt.Ért. 1911.
123-124 l.

izü, dekorativ hangvételü, erőteljes

, 1912. febr. 4.-- /: grafikus, é-
testvére. Mesterei Berény Róbert és
k. 1931 óta trükkfilmrajzoló és rendező.
ilmje Párizsban és a varsói gyermekfilm-
ert 1956--57-ben. Ceruza és radír c.
t. Több száz reklámfilmjével számos
öldön is hírnevet szerzett.

, 1910. okt. 5.-- /: grafikus, §
e a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay
ályáját sikeres reklámplakát-sorozat-
arettahüvely/, számos külföldi plakát-
, s a Toto-Lotto plakátok tervezője

MDK

ifj.Haberl István: Tavasz a Sas-hegyen. olf.

Nemzeti Szalon, 1936. ápr.
XI. Tavaszi Szalon

MDK.

Haberl József
faktor

1825–1835 az egri liceumi nyomdában
Haberl J. faktor alatt már három zedő
és egy nyomó működött.

÷ Az egri érseki liceumi nyomda
Grafikai Szemle 1900 évf 5 z. 57 l.

HABERL, Joseph, pozsonyi kőművesegéd
J. H. Maurergesell, 19 éves felesége meghalt. (1823, II. kötet, 57 l)
J. H. Maurergesell, 3 hónapos fia meghalt.
(1841, 307 l)

Pressburger Zeitung
(Gentkon)

MDK

ifj. Háberl Viktor szobrász

Papp András:
Hetvenezer kilós állatóriásoktól...
Nemzeti Ujság, 1937. dec. 25. XIV.l.

Haberland András

ötvös 1796

család

Mich. Pors. 137

Haberland András ötvös. Kundtner Gáspár pozonyi mesternél tanult, akitől 1796. szabadult fel.
(Mihalik J., Műv. Kut. Ért. 1911. 137. l.)

123.

Fejérpataky László VI. 164

Haberland, Andreas, pozsonyi čtvös-
legény V. 137.

Rövidítések magyarázata.

L. = Lásd.
Ltsz. = Leltári szám.
M. = Méretek.
sz. = század.

A művészek és kiadók teljes neve — ha a műtárgyon dul elő, — a névsorban olvasható.

sokszorosítás és terjesztés könnyűsége az írók,
nények iránt érdeklődő közönség előtt a metsze-
kedveltekké tette. És mivel a XVI-ik század óta
azon küzdelemre irányult, mely a török hatalom
nazánk területein folyt, a magyarországi helyek,
tt szerepelt egyéniségekre vonatkozó ábrázolások
y. A rajzolás, sokszorosítás azonban legtöbbször
a volt, mert a békés foglalkozások feltételei itt
oztak. Azért nagy kritikával kell az ábrázolásokat
felismerjük, mi az, ami a hely színén lelkiisme-
készült és mit hozott létre a napi szükségletet és
égíteni akaró üzleti érdek.
onatkozású rajzok, metszetek összegyűjtése a Tör-
ok feladatát képezi és a rendelkezésére álló erők-
ennek megfelelni. Feladata nemcsak e nagy anyag
m feldolgozása is, amit egy a gyűjtemény minden
an lajstrommal kíván elérni, amely a magyar vonat-
lehető teljes kritikai jegyzékét fogja nyujtani.
ést történetünk és a művelődéstörténet ezen érde-
t úgy véljük ébren tarthatni, ha a rendelkezésre
yűjteménynek időközönkint más- és más, bizonyos
soportosított anyagát bocsájtjuk közszemlére. Ezen
tárlókban látható művekről külön katalogust, mely
ő korkép kiegészítése céljából összeállított lapok
talmazza.

Hobelander Mátyás

bajorországi származású

kőművesmester

1766 dec. 18. nyert

polgárjogot Kassán

l. Arch. Ért 1916.

214. l.

KÖLCZSVÁR
44 V. 24.10
A 7 A

Dr. Szentiványi Gyula
Úrnak
a M.O.B. főtiszkárának
XI, Ságymánosi ucca 16

Budapest

Haberle Wolfgang

a Királyi építkezések
győri elnökének özve-
gye, Haberle Cecilia
1746-ban alapította
a győri Német Ispi-
tát.

Stengyör 16. l.

Haberle Wolfgang

királyi építkezési elnök, özvegye épitteti Győrben a Német ispitát 1746-ban, melynek épitését 1768-ban fejezik be. Ma is áll, egytornyos homlokzatán barokk fülkében a Madonna ülő szobra.

Csányi Károly:

Győr műemlékei.

Magyar Építőművészet

1943-287 l.

UZV. LAKOS IMRENE
dohány és ujsé[illegible]
ÖCSÖD

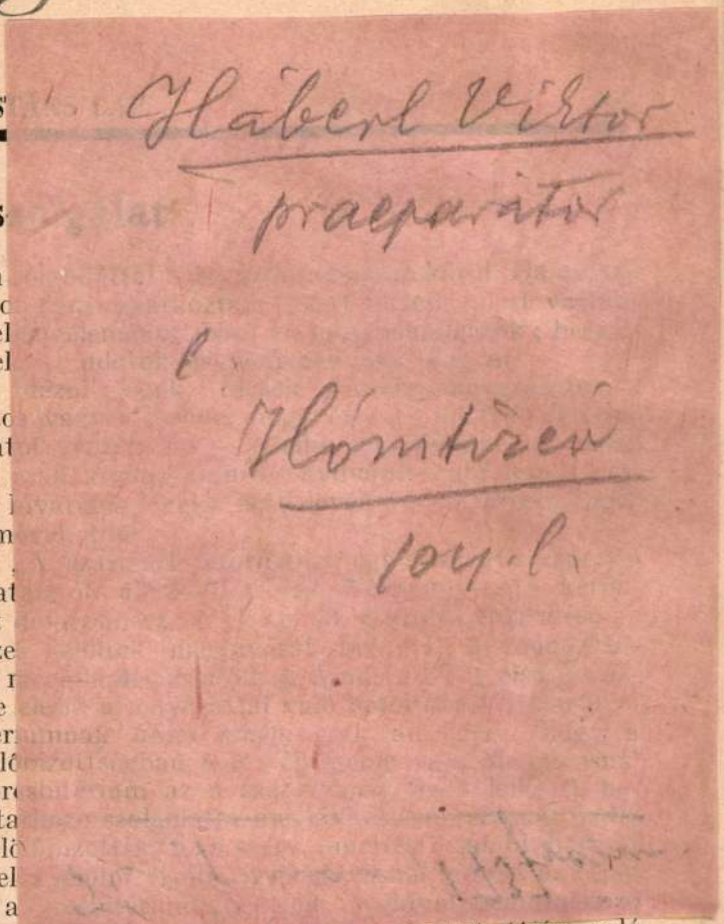

Háberl Viktor

praeparátor

l.

Hómtizeó

104. l.

TES

S

gen
kko
z el
enel

izto
álat
nel
ár
elm

ivat
ett
ssze
at
ése
itér
elölő
pr
uta
jelö
ötel
es a
zolg... eppenügy kötelés pályázat útján való
álasztásnál a jelölőbizottság jelöltjeit felhívni be-
utatkozó szolgálatra... Csupán egy bibi van itt,
ogy a 44. § két vasárnapra szorítja a bemutatko-
ást, a 32. § pedig csak rendes és vasárnapi isten-
sztelet végzésére szorítja. Itt lesz nyilvánvaló a

Én minden esetben így csinálom. Tiszalök, 193 november 14. Bartha László, s. k. esperes."

„A középszabolcsi református egyházmegye es peresi hivatala, Újfehértó. E. 2371—1936. szán 570—1936. sz. szíves megkeresésére, tisztelettel érte sítem, hogy az én szerény véleményem szerint Nagy tiszteletű úr álláspontja a helyes. Az E. T. II. t 44. §-a meghatározza azt, hogy kiket kell felhívni a esperesnek a bemutatkozó szolgálatra. *Minden jelö lelkészt.* A 32. § pedig megállapítja a bemutatkoz szolgálat *módozatait.* Minthogy azonban a 32. § meghívás útján való lelkészválasztásra vonatkozil a §-nak az első része és a 7. utolsó kikezdése csak meghívási esetre vonatkozik... A 44. §-ban a 3 §-ra való hivatkozás csak attól kezdve vonatkozil hogy az esperes a jelöltekkel a bemutatkozó szolg lat pontos idejét közölni stb. köteles... A 32. § el kikezdésének rendelkezése azért sem vonatkozhati a pályázat útján való lelkészválasztásra, mert a szöges ellentétben van a 44. § azon rendelkezéséve hogy az esperes a jelölt lelkészeket bemutatkoz szolgálatra *hívja fel.* Én a törvénynek vonatkoz rendelkezéseit még csak *homályosnak sem látom* teljesen világos és érthető. Újfehértó, 1936 nov. 1 Porzsolt István, s. k. esperes."

„A tiszántúli református egyházkerület püspö hivatalától. 5642—1936. szám. 570—1936. sz. kelt jelentésére értesítem, hogy az E. T. 44. § szerint: „A választás napját a jelölőbizottság hat rozatának jogerőre emelkedésétől számított legf jebb 30 napra az esperes tűzi ki. A választás hely és idejét két közbeeső vasárnapon a szószékből

Ø Häberl Viktor

diszitőszobrász

l. Budiparrajzisk

1935–36. 4/l

Haberl Viktor gyj.

Kolozsvár

1932

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 45. l.

106. kép. *Pesellino: Kálvária.*

d Francesco

Haberl Viktor

Nobrán

l. Budiparrajzisk

1934-35. 29. l.

MOL könyvtár

39

igos Bizottsága

ány | száma: 19
kelte: 19
beérkezése: 19

ek száma:

elintézett szám:

áma:

áma:

asta:

Habermann, F.

Hadjárat. T. 3815.

A háttérben balra szélmalom köti le figyelmünket, jobbra pedig gyalogság van tüzben. Az előtérben a tiszt vezetésére bizott katonák közül egyesek fegyvereiket töltik meg. Felirata a kép alatt:

KRIEGS-SCENEN
B
I
PLAENKELN DER K.K. UNGAR LIN. INFANTERIE.

alól balra: F. von Habermann del.
középütt: F. ~~Habermann~~ Hofbaum
jobbra: Lith. b. J. Trentsensky.

Kny., amér. a vk. 29: 35 cm.

99-92-12.

Habermann Ferenc

Művészet 1902 76.

Magyar Művészet
1925. 587

Délelőtti bál Bécs legelőkelőbb tánc-szalonjában

Mik lesznek az idei farsang divatos táncai?

Bécs, november hó

(A Magyarság tudósitójától)

Az előkelően komor és méltóságteljes *Josefs-Platz* csendje után szinte fülsértően hat az erős, négerritmusu muzsika, amely beharsogja a Burg melletti ódon kis utcát és messzire kiszökik a nyulós, őszvégi ködbe — már hajnali féltizkor, mikor az *Elmeyer—Westenbrugg-tánc-szalon* látogatására indulunk.

A zenehangok után igazodva, csakhamar betalálunk a narancssziu selymekkel elfüggönyözött fogadószobába, amelyen tul *Terpsychore* birodalma kezdődik s amelynek küszöbén lakkcipős, zsakettes zsur-eleganciával siet elibénk az *egykori snájdig ulánuskapitány*: *Willy Elmeyer-Westenbrugg* — ma Bécs legelső táncikolájának vezető-tulajdonosa, a *karlsbadi, semmeringi, abbaziai* és *brioni*-i tánc-szezonok közismert rendezője.

A *Pallavicini őrgróf-féle istállóból* átalakitott zöld brokáttapétás, hatalmas teremben, amelynek egy kis sarokkanapéján diskurálunk, már *valóságos báli*

Tango-quadrille

hangulat uralkodik, mindössze annyi különbséggel, hogy a csillárfényben keringő hölgyek toalettje nem a szokásos esti levetközöttség s a ragyogó lakkeszkarpének helyett az urak lábai is jó amerikai gumitalpakkal tüntetnek.

— Ez ma már a második csoportom, — magyarázza *a tiszti lovasiskola volt kiképző tanára* — legelső növendékeim *félnyolckor* érkeznek s kétségtelenül ők a tánc legönfeláldozóbb rajongói, ugy nők, mint férfiak terén csupa *hivatalnok, tisztviselő, irodaalkalmazott*, akik kedvenc szenvedélyük helyett, jobb idő hiányában, inkább egy-két órai alvásról hajlandók lemondani.

Passo double

„Mig fiatalság lesz a világon, a tánc is tartani fog...“

A tánc ma a legerősebb társadalmi tényező — folytatja *Elmeyer* ur — s mig azelőtt csak a farsang pár hónapjára szoritkozott, ma minden szezonban egyforman népszerü, amit mi sem bizonyithat jobban, mint nagyszámu *ellentábora*, akik mostani rajtái ellen nem egy helyen már *egyházi tilalmakkal* is próbálták felvenni a harcot. A modern tánc azonban folyik rendületlenül tovább s hogy az ólomlábuak, a savanyu képpel gardedám-szerepre kényszerültek sanda szemmel nézik, — igazán nem lehet mérvadó, hiszen mikor a keringő divatba jött, ugyanezek az álszenteskedő smokkok mondták ki, hogy a *valcer erkölcstelen és árt a tüdőnek* . . . Akár helyeseljük, akár elitéljük: a tánc mindig felszinen fog maradni, mig fiatalság lesz a világon, mert hisz magát a fiatalságot jelenti, pár óra gondtalan életörömet, a testi és lelki nehézkesség leküzdését, az esztétikai szépségvágy kielégési lehetőségét nyujtja, nemcsak közvetlen hódolójának, hanem minden passziv szemlélőjének is, különben miért volna olyan sikere az összes szinpadokon egy-egy igazán müvészi táncattrakciónak? . . .

Java

A zongorista épp a *Titine* párisias, pattogó refrénjébe vágott bele s az előbbi *fox-trott a java* tipegő-aprózó fordulataiba enyhült.

— Nézze, — mutatott bele informátorom lelkesedve a sokszinü forgatagba — a táncoló párok szinte hasonlitani látszanak egymáshoz: az egybesimult idomok összetanulnak, összeigazodnak... valamennyi arcán zárkózott komolyság igyekvő önuralom ül . . . minden figyelmük a táncé . . . Nézze azt a barnakosztümös hölgyet . . . mikor két hónappal ezelőtt idejött, alig tudott megállni a lábán s ma — micsoda mély ritmikai átérzést árul el egész testének folyton változó vonala: a láb ivelése, a könnyedén behajlitott vagy hosszan eltárt kar, amely a férfiváll legkisebb irányitó rezgését is pontosan követi . . . és figyelje meg a partnerét, aki a nyáron még egy morózus, öreg medve volt s akit az én *brioni*-i táneskurzusom varázsolt át ilyen derüs, életvidám fiatal gavallérrá . . . Mellettük, az a feketeboás nagykereskedőné, *fogyókurának* használja a táncmozgást s alig *háromórás* napi gyakorlással máris *tizenkét kilót* jávázott le magáról, mig a mult héten egy *száztizenöt kilós* bankigazgató hasonlóképpen orvosi tanácsra iratkozott be. Az a cikkeres sovány ur már hatvanéves elmult s a legjobb férfinövendékem és — Doktor ur. Doktor ur!... jöjjön csak ide s ismételje el, amit mindig állitani szokott: hogy csak azóta igazán boldog, könnyed és egészséges, mióta mindennap táncol...

Nem táncdüh, de — tánc-sport!

Kénytelen vagyok meghajolni ennyi ékesszóló érv előtt s szerényen érdeklődni próbálok: vajjon manapság, mikor egyik passzió, egyik divatjelenség a másik után szanálódik bele az általános pénztelenségbe, nem kell-e a *táncdüh érzékeny csökkenésével is számolnunk?*

— *Táncdüh!* . . . szisszen fel szivensebezve *Elmeyer ur*, — hogy lehet igy lebecsülni az emberi test leggraciózusabb sportját! . . . Mert nemzetközi táncversenyek, tánederbyk bizonyithatják, hogy a tánc ma már épp olyan *sport-tényező*, mint akár a tennis, a futball, a golf vagy az uszás, sőt maga-

ndü, fejlettebb foka ezeknek, mert l energiák kiélésének egészen kü- *művészibb* formája: *a test örül önmagának*, játékos mozgásának, ütemével való összecsendülésének, ert ezek a harmóniák csak akkor k fel, ha a fizikumban szunnyadó rezonál velük. Mindezek felett azonban még van a táncnak egy másik előnye is: hogy időtől, helytől, évszaktól teljesen független s ami manapság talán a legfontosabb: *hasonlithatatlanul olcsó*, mindamellett mégis a legizlésesebb, legfinomabb ismerkedési forma és *örök szív-összehozó alkalom* . . . Hogy erotikus mellékizénél fogva tulságosan is az lenne? . . . Micsoda középkori előitéletesség, kérem! Csak meg kell figyelni, milyen tárgyilagosan, milyen *sportszerüen* folyik tt is minden lépés . . . lábra, fejre, kézre, tehnikára mennyire kell állandóan figyelni s amint közben még beszélgetésre sem juthat idő, épp ugy nem lehet egyébre sem elvonni az öntudatot, hiszen nem flirtről, hanem komoly tréningről van szó s egyébként is: egy közös tengeri fürdőben talán *erkölcsösebb* a helyzet? . . .

Foxtrott

Táncosnők — az ötvenötön tul...

A feltünő divatosruháju, fiatal *trénerek* kötelességszerü ügybuzgalommal, szenvtelen fásultsággal forgatják a fantasztikusan vegyes hölgytársaságot s különösen az *igazgató-helyettes*, — egy mozibós-profilú fekete fiu — *állitólag B-listás k. u. k. főhadnagy* — fuvarozza olyan elszánt bággyal nyilvánvalóan viszont *hizókurára* ideküldött médiumát, hogy egyetlen szavunk sem lehet ellenérvekre, sőt amint az ex-főhadnagy arcáról leolvasható, egy-két rejtett rugást és boxot bizonyára szivesebben juttatna mindenkori táncpartnerének, mint a legkisebb kedveskedést is . . .

A szomszéd kisteremből egy rádió rekedtes trillái törnek be s hét lakat alatt most veszi kezdetét a filadelfiai üveggyáros-pár különórája. Az aranycvikkeres, pocakos papa, akit egy tenyeres-talpas szőke *weánerin* igyekszik bevezetni a tánc misztériumaiba, egy kék-kockás yenki-zsebkendővel, szuszogva, egyre a fénylő feje-bubját törülgeti; — hacsak krónikus kopaszság ellen is nem használ, ugyan minek ennek a jámbornak a blues-tudomány . . . és mire a hasonlóképpen kövér, kiékszerezett mamának, aki világoskék selyemruhában, groteszk igyekezettel csusszan előre-hátra a hórihorgas, nyápic tréner karján . . . s itt viszont ez a szerencsétlen izzad . . . még jó, hogy — dollárokért . . .

Köröskörül a diszkréten elfüggönyözött külön fülkékben már mindenütt javában — jáváznak s egy nyolctizéves kislány és kisfiu különösen kedves, medvebocs-szerü esetlenséggel topog ide-oda.

— Kedvet kaptak a nagymamájuktól — magyarázza kisérőnk.

— A nagymamájuktól? . . .

— Hát mi van ezen csodálkozni való? A nagymama legfeljebb 55—58 éves. legidősebb hölgytanitványom pedig, saját bevallása szerint, csak egy évvel van innen a *hetvenen*, egy egész fürge londoni nyelvtanárnő, aki hat év óta alig mulasztott el egy-két órát . . .

Shymmi és java helyett: foxtrott, tango, valcer . . .

Végképp megfőzve és meggyőzve ily módon a táncnak mindennél fontosabb kulturjelentőségétől, csak az iránt szeretnék még érdeklődni: vajjon igaz-e, hogy, a legujabb sajtóhirek szerint, az *1925—26-os tánc-évad valóságos forradalmat fog jelenteni a kareográfia* történetében?

— Az ötnegyedes taktusu *Five-step* ritmusa mindenesetre . . . A divat Mekkája: *Páris*, — a táncé azonban: *Berlin* s a *tánctanárok nemzetközi kongresszusa* ott vizsgálta felül az idei legujabb kreációkat — végképpen halálra itélte a *shymmit*, sőt a *java* pozicióját is megrenditette, a *jimskát*, *sambát*, *hupa-hupát* pedig már első perceben *halvaszületett erőlködéseknek jelentette ki*. Az általános, mondhatni: népies tánc idén is a *foxtrott* marad s a tiz év előtti *tango argentino*, illetve ennek egy finom változata: a *tango-quadrille*, amely a *boston, a boston valse* reneszánszával együtt a *hosszan elnyujtott, lassu mozdulatok uralmát fogja ismét bevezetni*. A tangóstilus azonban csak a nyulánk, hajlékony embereknek előnyös — testesebb urak és hölgyek számára ott van a Bécs által már tavaly is annyira kultivált ¾ *ütemü valcer*, fő, hogy ugrálni, szökkenésszerüen bil-

Tango Argentino

legni nem szabad, még az *uj paso double*-ban sem, pedig ez a szezon legsebesebb tánca . . .

Halálos komolyságu szakelőadása után most fehér kesztyüt huz a mester, végigellenőrzi mind a tizennyolc alkalmazottját s mint ahogy egy szanatóriumi főorvos, személyesen meg-megtapintja naponta paciensei pulzusát, — ugy Elmeyer ur is reprezentációs kötelességének tartja, mindennap fordulni velük egy-kettőt . . .

Dél is elmult már, mire a báliasan fülledt atmoszférából végre kijutunk a fázós napfényben nyujtózó novemberi utcára . . . s a sarokfordulónál egy libériás lovász két ujabb táncost vezet el mellettünk: *két hófehér lippicai mént, a Spanyol Magasiskola szomszédos udvari lovardájából*, — de hát, amilyen konzervativ és erkölcsös hajlam dul ezekben az ósdi négylábuakban: még ma is csak az *O du lieber Augustin* . . . dallamára lejtett *Pas de quatre*-nál tart valamennyi . . .

Megyery Ella

PÁRATLAN KÖNYVSZENZÁCIÓ!
MOST JELENT MEG!
JACK LONDON
leghatalmasabb és legszebb önéletrajzszerü tengerregénye a
SNARK
KIRÁNDULÁS A FÖLD KÖRÜL
Vécsey Leó müvészi fordításában
Kapható minden könyvkereskedésben. Megrendelhető a Magyarság kiadóhivatala (Miksa-u. 8) utján

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

Éghajlat és civilizáció

A francia felvilágosodás óta tartó nagyszerű tudományos fellendülés egyik legtermékenyebb területe az emberi jelenségek tárgyilagos vizsgálata. Az ember lelki életét, embertársaival való összefüggéseit, az emberi csoportosulások tüneményeit s magának az egész emberi művelődésnek tényezőit a legkülönbözőbb módszerek segítségével igyekszünk megvilágítani. Régi bölcselők esetleges észrevételeit a mai kutatók módszeres adatokkal festik alá s objektiv valószínűséget adnak a köztudatban homályosan sejtett igazságoknak. Így régóta észrevették, hogy a földrajzi tényezők és a civilizáció között sokszoros okozati összefüggés áll fenn, nevezetesen, hogy a legmüveltebb népek legtöbbnyire a mérsékelt éghajlatu tájakat lakják, viszont sem az egyenlitő alatti, még kevésbé a sarki vidékeken nem fejlődhetett ki magasabb kultura. Ezt az általános közkeletü megállapitást igyekeztek már most tudományosabban megalapozni egyes tudósok, különösen amerikaiak. Kutatásaik mindenekelőtt az éghajlatnak az emberi munkaképességgel való összefüggésére vonatkoznak, nevezetesen azt igyekeztek megállapitani, minő éghajlati feltételek kedvezők s minők hátrányosak a munka szempontjából. Egy amerikai tudós gyárak munkásain át azt vizsgálta, hogy mely évszakokban dolgoznak az emberek leggyorsabban. Az erre vonatkozó adatokat statisztikai ábrába foglalva, azt látta, hogy a munkások keresménye, tehát munkája is legkisebb januárban, azután folyton emelkedve júniusban maximumát éri el. Innen kezdve ismét hanyatlás áll be, majd október végén, november elején ujra magasba szökken, ettől kezdve januárig — némi karácsonyi megszakitással — rohamosan esik. Ezek a kutatások jellemzően mutatják az évszakoknak hatását a munkaképességre. Érdekes egyébként, hogy a halálozás tüneményét megfigyelve ugyanily hatás állapitható meg: Newyork állam halálozási minimuma összeesik a munkások keresményének maximumával. Az emlitett kutatások testi munkára vonatkoznak, a szellemi munkára vonatkozó vizsgálódások azonban hasonló eredményre vezettek, azzal a különbséggel, hogy a szellemi munka maximumát alacsonyabb hőmérséklet mellett éri el. Összevetve az összes eredményeket, azt látják, hogy az emberi munka, ugy a testi, mint a szellemi, leghatékonyabb tavasszal és ősszel, legkevésbé termékeny nyár és tél közepén; hatékonyságának maximuma 50° Fahrenheit hőmérséklet körül van.

De az éghajlat tényezői közül az évszakok változása mellett nem kevésbé fontos az időjárás és annak változásai. A vizsgálódásokból kitünik, hogy ha a mai hőmérséklet ugyanolyan, mint a tegnapi, az emberek lassabban dolgoznak, mint ha változás áll be, akár le-, akár felfelé. A hőmérséklet változásai, ha *nem tulnagyok*, ösztönzőbbek, mint az egyformaság s az esés ösztönzőbben hat, mint az emelkedés. A viharok tehát az emberi munkaképesség hasznos ösztönzői. Az emlitettek alapján most már láthatjuk, hogy milyen vidékek kedvezőek az emberi munkaképesség fokozása s igy a kultura fejlődése szempontjából: azok, amelyeknek egyfelől átlagos hőmérséklete 50 fok F körül van, másfelől hőmérsékletük egyik napról a másikra gyakran, de nem tulzott különbségekkel változik. Ez az utóbbi ismét két tényezőtől függ: egyrészt a hőmérséklet különbségétől az esztendő leghidegebb és legmelegebb része k[illegible]ött, másrészt a ciklonikus viharok szán[illegible]tól. Ahol a tél igen hideg és a nyár nagyon meleg, ott a napi változások: lehülés, hőemelkedés, szintén tulzásba mennek s ez nem kedvező a munkára. Mindezektől a tényezőktől: átlagos hőmérséklet, mérsékelt ellentét az évszakok között, bőséges viharok, mindezektől együttvéve Függ az ember munkaképességének foka, ezek a *»klimatikus energia«* elemei. Ha már most ennek a klimatikus energiának térképét megszerkesztjük, azt látjuk, hogy legmagasabb energiája helyek: az Egyesült Államok középső és keleti része, elnyulva csaknem a Csendes-tengerig, Európában Anglia, Franciaország, Németország, Közép- és Északolaszország, a régi Ausztria és *Magyarország* körülbelül a Dunáig. Ezeket a legmagasabb energiáju vidékeket nagy »magas« energiáju területek veszik körül. Ez Európában magában foglalja a Balkánt és messze északkelet felé benyulik Oroszországba. Amerikában idetartoznak az Egyesült Államoknak a legmagasabb areát körülvevő részei, kivéve a déli államokat. Ezenkivül csak négy magasenergiáju hely van: Japánban, átnyulva Koreába, Uj-Zélandban, átnyulva Ausztrália délkeleti csücskébe, Délamerika déli sarkában, végül egy sáv a Csendes-oceán mellett. Észak felé az emberi energia hatékonysága gyorsan hanyatlik, az egyenlitőtől kétfelé harminc foknyi távolságban szintén igen alacsony. Kina éghajlata közepes, India klimatikus energiája egyenesen igen alacsony.

A fentemlitettek tehát a földnek azon pontjai, melyek éghajlata a munkaképesség s igy a civilizáció szempontjából a legkedvezőbb. Azt kellene már most megállapitani tudnunk, hogy tényleg ezek a vidékek egyuttal a legmiveltebbek is és civilizációjuk a legfejlettebb-e. Perszo annak megállapitása, hogy melyik nép fejlettebb kulturáju, mint a másik, nem oly egyszerü, egyik oldalon hatalmas tehnikai fejlettség lehet, a másik oldalon nagyobb lelki finomodottság, magasabb erkölcsiség. Mégis, nagy általánosságban nézve a fennebb leirt területeket, bátran állithatjuk, hogy azok az emberiség legmüveltebb részei, hogy tehát művelődésük tényleg párhuzamos klimatikus energiájukkal. Kivétel talán India, ahol eléggé fejlett kultura van igen alacsony klimatikus energia mellett. Legideálisabb éghajlata Angliának van s talán nem tulzás azt hinnünk, hogy civilizáció tekintetében is a legelső helyen áll.

A mondottakkal szemben felmerül azonban egy komoly ellenvetés: ha igaz is, hogy a jelenlegi legmüveltebb népek térképe összeesik a legmagasabb klimatikus energia zónáival, nem igy volt ez a multban, mert hisz a régi civilizációk területe nem ugyanaz volt, mint a mai. A régi művelődés központjai voltak Kinából kiindulva a tibeti fennsikon át India siksága, Perzsia, Fönicia, Palesztina, a Földközi-tenger medencéje, Görögország, Karthago, Róma. A nyugati félgömbön két fejlett müveltségü nép volt: Peru lakói és a maják. Már most egy amerikai professzor igen érdekes, azonban nem feltétlen bizonyosságu eredményeket jelentő kutatásokat végzett annak bizonyitására, hogy földünk klimatikus viszonyai a történeti idők folyamán nagy változásokon mentek át s mint ahogy jelenleg a legnagyobb civilizáció öve összeesik a ciklonikus viharok övével: ugy az ókorban is ez a két térkép meglehetősen összevágott s a civilizációk területének változása összefüggésben áll az éghajlati viszonyok s jelesül a viharos vidékek területeinek változásával. Hogy ezek a tudományos tételek megállják-e helyüket, vagy sem, arra nézve nem kockáztathatunk határozott állitást, hiszen olyan kutatási területről, olyan összefüggések vizsgálatáról szólunk, amelyeknél csupán valószinüségekről, »hipotézisekről« lehet szó.

De mindenképpen bizonyos, hogy az éghajlati tényezőknek az emberi munka és emberi müvelődés szempontjából való vizsgálata sok érdekes megvilágitásra nyujt alkalmat. Kétségtelen, hogy az éghajlati s tágabban a földrajzi elem nem az egyedül fontos tényező, a faj, vallás, kormányforma, társadalmi szervezet, más népekkel való érintkezések lehetősége stb. mind alapvető fontosságuak a civilizációk alakulásában. De mégis egy nép müvelődése elsősorban az energiától függ, mellyel bir, mert ha egy népnek nincs energiája, más téren való semminemü kiválósága sem fogja azt az első sorba emelni. Az energia pedig igen sok tekintetben, mint azt pozitiv vizsgálatok bebizonyitották, az éghajlat függvénye. Sokhelyütt az éghajlati viszonyok okozzák, hogy a népesség rest, akaratgyenge, erkölcstelen. Hogy annyira függünk az éghajlati tényezőtől, némileg elszomoritó, mert, büszke emberek, abban a hitben tetszelgünk magunknak, hogy az összes élőlények közül egyedül az ember képes akárhol élni a földön. Holott, ha az ember tényleg mindenütt ellehet is, ahol táplálékot nyerhet, fizikai és szellemi energiája csak néhány szorosan határolt területen érheti el legmagasabb fejlettségét. Másrészt azonban e tény felismerése az első lépés arra, hogy a hátrányokat kiküszöböljük. Például tudva azt, hogy a munkaképesség fokozása céljából kivánatos az éghajlat változása, a klima egyhangusságát segiteni lehet a munkahely változtatásával. Vagy tudva azt, hogy a téli egyforma meleg a szobákban káros, arra kell igyekeznünk, hogy kisebb, naponként változó hőmérséklettel fütsünk s az optimum mellett dolgozzunk. Az emberi tudás és emberi erő mind nagyobb területet hódit meg: nem kétséges, hogy az éghajlati tényező fontosságát felismerve, mind észszerübben fogjuk azt is kihasználni az emberi energia fokozása s csodálatos emberi civilizációnk további haladása céljából.

K. Nagy Dénes dr.

Sir Archibald Geikie, az angol geológusok nesztora meghalt. A bécsi vasutasztrájk következtében csak ma érkeztek Budapestre az angol lapok, amelyek november 12-iki száma jelenti *Geikie*, a világhirü angol geológus halálát. Az ősz tudós hétfőn, november 10-én hunyta le szemeit örökre, 89 évés korában. Szorosan vett szaktudományán, a földtanon kivül is sokoldalu munkásságot végzett, szellemes iró, pompás előadó dőlt vele sirba. Tudományos kutatásait R. *Murchison* vezetése alatt kezdte meg és az ő kezéből vette át a méltán nagyhirü angol geológus-gárda vezéri pálcáját. Évtizedeken át felvételeket végzett Angliában, tanitott az edinburgi egyetemen, vezette az angol földtani társulatot, a Royal Societyt és ennek klubját. Anglia és Wales geológiai térképe Geikie vezetése alatt készült el, de dolgozott Kanadában és Észak-Amerika nyugati vidékén is, ahol főleg az egykori tüzhányók müködésének nyomait és a Colorado kanyonjának eróziós jelenségeit tanulmányozta. Szakmüvein kivül, amelyek Anglia egykori vulkánjairól, Skócia geológiájáról stb. szólnak, több müvében fordult a nagyközönség felé is. Megirta mestere, Murchison életrajzát; egyik népszerü müve a tájaknak az irodalomra gyakorolt hatásáról szól és vaskos köteteket irt a rómaiak természet iránti rajongásáról, a geológia uttörő mestereiről. Alig néhány hónapja jelentek meg emlékiratai, egy széles látókörü elme őszinte vallomásai és feljegyzései.

Milyen lehetett az ősember? *Cuvier* báró, a geniális francia tudós, az összehasonlitó csonttan megalapitója alig száz év előtt még azt állitotta, hogy fosszilis, vagyis ásatag ember nincs, hiába is keresnek. De már 1856-ban napvilágra került Düsseldorf közelében az első ősember-koponya és néhány egyéb csont, az azóta világhirüvé vált neandervölgyi ember maradványai. Azóta egyre több és több ősember-maradványt ismertünk meg és pedig nemcsak Európa negyedkori rétegeiből, de legutóbb már Afrika ősrégi barlangjaiból is (a rhodéziai koponyát).

Magukat a csontmaradványokat az anatomusok, anthropológusok irták le, de csakhamar segitségül hivták a müvészeket, rajzolókat és szobrászokat is, hogy a többé-kevésbé épp maradványok alapján megpróbálják rekonstruálni az ősember lágyrészeit, izmait, husát és szőrözetét, haját is és igy a viszonosság törvényének gyakorlati alkalmazásával megelevenitsék emberősünk egész külsejét.

A külföldön már egész sereg francia, német és amerikai szobrász próbálkozott meg az érdekes, merész feladattal. Az ősember maradványait őrző muzeumokban több ősember szobrot állitottak ki. 1916-ban egy magyar müvész, *Haberl* Viktor szobrász, a földtani intézet preparátora is készitett egy ősember-plakettet. A sikerült plakett után, amelynek anatómiai és antropológiai helyességét szakkörökben is elismerték, most teljes ősember-szobor megmintázásával próbálkozott meg. Több ősember-koponya gipszmásolatából megmintázta a koponyát és *Hillebrand* Jenő dr. utmutatásai szerint rávitte a lágyrészek körvonalait, a bozontos hajzatot. Igy alakult ki *Haberl* mütermében az ősember mellszobra és álló szobra. Mindkét rekonstrukció hiven, tulzás nélkül fejezi az ősember kezdetleges, ősi anatómiai bélyegeit, a csontozat markáns vonalait, az egyenes testtartáshoz fokozatosan alkalmazkodó gerincoszlop minden járulékát. *Haberl* Viktor érdekes kisérlete a Földtani Intézet laboratóriumában készült, ott tekinthető meg és kapható is.

ELŐNYÖS

elhelyezés szempontjából rendkivül fontos, hogy a ***Magyarság*** *Évkönyvére vonatkozó*

HIRDETÉSI MEGBIZÁSÁT

mielőbb küldje be hozzánk vagy megbeszélés céljából József 68-92 telefonunkon, kötelezettség nélkül, kérje tisztviselőnk kiküldését a szükséges felvilágositások megadása céljából

1. év, 36. szám Budapest, 1945 augusztus 12, vasárnap Ára 3 pengő

Ma: Deportáltnévsor

Világosság

Japán beszüntette az ellenségeskedéseket

— jelenti a tokiói rádió

A hadműveletek egyelőre tovább folynak — jelentik a szövetségesek

A japán császár személye a kapituláció útjában
A Vörös Hadsereg elsöpörte a japán vonalakat

(Brüsszel.) A tokiói rádió közli, hogy Japán beszüntetett minden ellenségeskedést. (E hírt ma délig más forrásból nem erősítették meg)

A tokiói rádió tegnap déli bejelentését, amelyről a magyar sajtóban elsőnek a „Világosság" adott hírt, néhány óra múlva Japán fegyverletételi ajánlata követte. A japán fegyverletételi ajánlat ellenére

a hadműveletek még nem szűntek meg, mert a szövetséges kormányok most tanulmányozzák a japán kormány fegyverletételi kérelmét.

A japán ajánlat hivatalos szövege az éjszaka folyamán érkezett meg az illetékes kormányokhoz. Truman és Attlee egész éjjel telefonösszeköttetésben volt egymással és

úgy Londonban, mint Washingtonban rendkívüli minisztertanács ült össze.

Stimson amerikai hadügyminiszter a sajtónak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy azonnali döntés alig várható, a helyzet tisztázásához valószínűleg néhány napra lesz szükség.

A négy nagyhatalom: a Szovjet-Unió, az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Kína kormányai állandó érintkezésben vannak. Döntést csak együttesen hoznak.

A legfontosabb probléma, amely megoldásra vár, hogy

mi történjék a japán császárral?

A japán jegyzék ugyanis Hirohito alkotmányjogi helyzetének és császári előjogainak tiszteletbentartását kéri. Az angol rádió politikai hírmagyarázója ezzel kapcsolatban rámutatott arra, hogy a japán császárt Istenhez hasonló tisztelet övezi Japánban. 1868-ban ugyan Japánban papíron bevezették az alkotmányos monarchiát, de a japán fegyveres erők kizárólag a császárnak felelősek, nem pedig a kormánynak.

A japán haderők legfőbb parancsnoka a császár és a hadseregparancsnokok semmiképpen sem fogadnának fegyverletételi parancsot mástól, mint a Tennótól.

„A japán császár háborús bűnös!" — mondják a kínaiak

Bonyolítja a helyzetet, hogy a kínai Néptanács csak nemrégiben jelentette ki, hogy a japán császárt háborús bűnösnek tekintik. A tokiói rádió mindeddig még nem közölte a japán néppel, hogy Japán fegyverszünetet kért, így tehát úgy a hadseregnek, mint a nép legnagyobb részének sejtelme sincs arról, hogy a távolkeleti háború befejezés előtt áll. Az ázsiai kontinensen és a csendesóceáni szigetvilágban tekintélyes számú, kitűnően felszerelt japán haderő állomásozik. Indo-Kínában, Kínában, Mandzsuriában, Sziámban, Holland-Indiában és másutt a japán parancsnokok még nem kaptak fegyverletételi parancsot és politikai megfigyelők egybehangzó véleménye szerint a japán császár az egyetlen olyan tekintély, aki képes a fegyverletételi parancs végrehajtásának biztosítására, ami a háború további véráldozatnélküli, azonnali befejezését tenné lehetővé.

A ma reggeli

angol sajtó középpontjában ezért természetszerűleg a japán császár személye körül felmerült probléma áll.

Valamennyi angol lap a legvastagabb címbetűkkel közli a japán kormány békekérelmét, de a lapok véleménye megoszlik arra vonatkozólag, hogy elfogadható-e a japán kormánynak a császár személyére vonatkozó kikötése?

A Daily Mail mindazonáltal biztosra veszi a közeli békét. Akár azonnal hangzik el a „tüzet szüntess", akár csak órák vagy napok múlva — írja a lap —

a vég már bizonyos.

Az egykori támadó a porban hever

A News Chronicle első oldalán a kínai zászlót közli a következő szöveggel:

„Üdvözöljük ezt a zászlót és valamennyi szövetségesünk zászlaját".

A lap emlékeztet arra, hogy a kínai nép vállalta a távolkeleti háború legsúlyosabb áldozatait és a kínai nép volt az, amelyik a legtöbbet szenvedett a háború folyamán. A történelem ítélt — írja a News Chronicle vezércikkében —

az egykori támadó most a porban hever.

A Daily Telegraph szerint a szövetségesek csak feltételnélküli megadást fogadhatnak el. Hirohito sorsáról nem a japán kormány, hanem csak a szövetségesek dönthetnek.

Ugyanezen a véleményen van a Times is. A japán uralkodóosztályoknak rá kell jönniök, hogy minden összeomlott, amiért eddig küzdöttek. A Times vezércikkírója azon a véleményen van, hogy inkább folytassák még néhány napig a háborút, semmint alkalmat szolgáltassanak káros feltevésekre és olyan helyzetet teremtsenek, amely újabb háború kiindulópontja lehetne.

A Daily Herald kiemeli, hogy politikai meggondolások a japán ajánlat elfogadása mellett szólnak, mert a császári tekintély biztosíthatja a kapituláció végrehajtását, ugyanakkor azonban rámutat arra, hogy ebben a kérdésben csak gondos megfontolás után szabad dönteni.

Az első hivatalos szovjet állásfoglalás pénteken éjjel hangzott el a moszkvai rádióban: nem fontos, hogy a japán kormány milyen feltételeket szab — mondotta a moszkvai rádió —

feltétlen megadás, csak feltétlen megadást jelenthet.

A szövetségesek nem játszanak a szavakkal. Ahogyan megsemmisítették a hitlerizmust, ugyanúgy megtisztítják Ázsiát is a japán imperializmustól és támadószellemtől.

A moszkvai állásfoglalásnak különös nyomatékot kölcsönöz a legújabb szovjet hadijelentés, amely

a Vörös Hadsereg mindent elsöprő sikereiről számol be.

A szovjet csapatok helyenként 170 kilométert száguldottak előre 24 óra alatt, ami annál hámulatraméltóbb, mert a japán csapatok még sehol sem kaptak fegyverletételi parancsot, nem is értesültek a japán ajánlatról, harci szellemük tehát töretlen, a szovjet csapatok csak heves harcok árán érték el minden képzeletet felülmúló gyorsaságú előnyomulásukat.

A Vörös Hadsereg benyomult Koreába is és mindenütt ellenállhatatlanul tör előre.

Nimitz tengernagy főhadiszállása bejelentette, hogy amíg a japán kormány ajánlata tanulmányozás alatt áll, a légihaderő nem kap újabb támadási parancsot. MacArthur tábornok viszont a hadműveletek folytatását jelenti. A ma reggeli Daily Mail szerint egyébként valószínűleg MacArthur tábornokot nevezik ki teljhatalmú főparancsnoknak a kapituláció elfogadásának aláírására.

Nagaszaki városának 30%-át teljesen elpusztította a második atombomba. Az ipartelepek kivétel nélkül rombadőltek.

Annak ellenére, hogy a hadműveletek még folyamatban vannak, a japán békeajánlat híre szerte a földtekén viharos lelkesedést váltott ki. Mindenütt béketüntetések zajlottak le, mert a világ népei most bizonyosra veszik, hogy a végleges fegyverszünet már csak igen rövid idő kérdése.

Moszkvában a rádió éppen egy angol zeneművet játszott, amikor hirtelen megszakította adását és bejelentette, hogy Japán fegyverszünetet kért. Utána győzelmi indulókat játszottak, az utcákon pedig lelkes tömegek vonultak fel. Moszkva vasárnap nagy győzelmi felvonulásra készül.

Óriási lelkesedés a szövetséges fővárosokban

Londonban a japán ajánlat híre óriási lelkesedést váltott ki. Az utcákon korahajnalig tüntetett a tömeg. A londoni háztetők fölött fehér papírlapok hóviharra szállingózott. Sokhelyütt kitűzték az angol, szovjet, amerikai és kínai zászlókat, a brit matrózok pedig örömtüzeket gyújtottak. Legboldogabbak voltak az amerikai katonák, akik mindenkit „hazamegyünk" felkiáltással állítottak meg az utcákon.

Röviddel éjfél előtt a kormány nyilatkozatot adott ki, amely szerint kétnapos ünnepet tartanak majd a béke örömére és mihelyt lehetséges, meg is határozzák az örömünnep két napját.

Az Egyesült Államokban óriási néptömeg vonult föl az utcákon és mámorosan ünnepelte a japán fegyverszüneti kérelem hírét. Szombaton reggel már elkészült az amerikai kormány válasza, amelyet közöltek Londonnal, Moszkvával és Csungkinggal, az illető kormányok hozzájárulása céljából. Úgy tudják, hogy az amerikai válasz semmiképpen sem enyhíti a potsdami ultimátum feltételeit és világosan leszegezi, hogy a feltételeket a szövetségesek diktálják és nem Japán.

A kínai nép leírhatatlan örömujjongással fogadta a kapitulációról szóló hírt. Kína népe, amely 1931 szeptembere óta harcban áll a japán betolakodókkal, most történelmi elégtételt kapott. Csungkingban a tömeg vállára emelte a szövetséges katonákat, akiket hatalmas ünneplésben részesített.

A Kuomintangot rendkívüli ülésre hívták össze.

Párizsban a lapok különkiadásban közölték a szenzációs eseményt. Itt is hatalmas tömegek vonultak fel az utcákon. De Gaulle tábornok rendkívüli minisztertanácsot hívott össze a helyzet megtárgyalására. Különös figyelmet szentelnek Indo-Kína kérdésének.

Manilában, a Fülöp szigetek fővárosában, az amerikai katonák táncoltak és énekeltek, amikor értesültek a japán ajánlatról.

Angol és amerikai kommentátorok egybehangzóan leszegezik, hogy a háború csak a japán ajánlat elfogadásával ér

véget — addig tovább folyik. Rámutatnak arra is, hogy Japán ezt az ajánlatot úgy tette meg, hogy egyetlen szövetséges katona sem lépett a japán anyaország földjére.

A fegyverszüneti kérelem időpontjában Japán még mindig sokkal nagyobb területeket tart megszállva, mint Németország legnagyobb hódításai idején.

A Fehér Házban is nyomatékosan rámutattak erre a körülményre: „Megkaptuk a japán ajánlatot és tárgyalunk róla. Ez minden, amit most mondani lehet." — jelentette ki az amerikai kormány egyik szóvivője.

Minden jel azonban arra mutat, hogy a japán kormány tényleg el van szánva a fegyverletételre. Egy tokiói hír szerint a fegyverletételt a japán minisztertanács egyhangúlag fogadta el és a minisztertanácsos jelen voltak valamennyi fegyvernem képviselői. Kvantungban statáriumot hirdettek, hogy megelőzzék a rend felfordulását és olyan hírek is vannak, hogy

a japán kormány — addig is, amíg a tárgyalások sorsa eldől — Port Arthurt és Dairent nyílt várossá akarja nyilvánítani.

A kép teljességéhez még hozzátartozik, hogy a japán pénzügyminiszter rendeletére bezárták a tokiói tőzsdét és felfüggesztettek minden pénzügyi műveletet.

Elhalasztották a deportált-bizottság elutazását

A *Világosság* hírt adott arról, hogy bizottság indul Németországba, amelynek célja az ottlévő deportáltak adatainak pontos fellajstromozása és a hazahoztallal kapcsolatos intézkedések lebonyolítása lesz.

Legújabb értesülésünk szerint a bizottság, amelynek most kellett volna elindulnia, politikai okokból két héttel elhalasztotta németországi útját. Tudomásunk szerint ezek a politikai okok igen nagyjelentőségűek és feltétlenül előmozdítják a deportáltak hazahozatalának ügyét.

Megjelent

A DOLGOZÓK VILÁGLAPJA

A régi formában, de új tartalommal jelent meg az ország legelterjedtebb képes hetilapja, A *Dolgozók Világlapja* azzal a céllal indult meg, hogy a széles néprétegek között, az aktualitások mellett, terjessze és ismertté tegye az új magyar irodalom kitűnő alkotásait. Első számába *Monostori Ada, Palotai Boris* írtak novellát, *Máté Iván József Attila* életét ismerteti. *Jack London* és *Avercsenko* novellái, *József Attila* versei, *Georghe Cosbuc* román költő verse *Justus Pál* kitűnő fordításában, riportok és tudományos cikkek, könyvkritikák és kitűnő aktuális képanyag teszik élvezetessé a lapot az igényes olvasó számára is. Bizonyos, hogy az *Erdődy János* kitűnő szerkesztésében, a nehéz viszonyok dacára is szép formában megjelenő hetilap, rövidesen a legnagyobb népszerűségre tesz szert.

Fordulat az irodalmi ösztöndíjazás ügyében. A *Világosság* derített először világosságot arra a furcsa játékra, ami az irodalmi ösztöndíjak kérdése körül folyt. Ennek a különös játéknak a következményeképpen *Kassák Lajos, Gergely Sándor* és *Márai Sándor tiltakozásuk jeléül lemondtak a nekik kiutalt segélyről* és azt *Kassák Lajos* indítványára fiatal és érdemes munkásírók között osztják szét. A listára felvett művészek az ösztöndíjutalványokat átvehetik a Művészeti Tanács titkárságánál, V, Nádor ucca **23. szám alatt.**

Veszedelmes robbanás a Garay uccában. Tegnap délután veszedelmes robbanás történt *Laudon László* szeszfeldolgozó Garay uccai üzemében. Munkások hatalmas ballonüvegekből, gyertyavilágítás mellett szeszt öntögettek. A gyertyától a szesz lángralobbant és pillanatok alatt már égett is a pince. Több. mint *félmillió értékű szesz lett a lángok martaléka.* A nyomozás megindult.

Megkezdődött a kastélyok szétosztása

Mint a *Világosság* munkatársa értesült, rövidesen két kastély kap új birtokost: *az egyik a fóti gróf Károlyi-kastély, amelyet a főváros kap gyermeküdültetési célokra;* a másik a tatai nagy Eszterházy-kastély, amelyet a *lipótmezei elmegyógyintézet kap meg.* A tatai *kiskastélyt* a Nemzeti Színház művészei kapják, azzal a feltétellel, hogy ott szabadtéri előadásokat tartanak, mint eddig.

Később kiosztásra kerül a nagymágocsi Károlyi-kastély, amelyre a Weiss Manfred munkásai s a Pedagógus Szervezet tart igényt, a tyukodi gróf Uray-kastély, amelyre a szatmári népfőiskola tart igényt, a pilisi báró Nyáry-kastély, amelyben a főváros napközi otthont és kórházat kíván berendezni, a csorvási kastély, amelyre a pedagógusok tartanak igényt, az alapi Vojnovich-kastély, a keszthelyi Festetich-kastély, amelyre az Operaház művészei pályáznak, a radványi Károlyi-kastély, amelyet a Kulturális Egyesületek Országos Szövetsége, a bajai herceg Metternich-kastély, amelyet a színészek kapnak majd.

A földbirtokrendező bizottság eddig nem jelezte, hogy hol vannak ilyen kisajátítható, illetve gazdátlan kastélyok. Most a tárcaközi bizottság javaslatot tett a földművelésügyi miniszternek a kisajátításokra vonatkozólag és így most a földművelésügyi miniszter vette kezébe az ügyet. *A miniszter ezúton is felhívja az érdekelteket, elsősorban az egyesületeket és közületeket, hogy ahol ilyen gazdátlan kastélyról tudnak, jelentsék neki.*

Lépcsőrazziák a villamoson

Ma délelőtt a 6-os jelzésű villamosokat a körúton ellenőrök és rendőrök több helyen megállították és igazoltatták a lépcsőn lógó potyautasokat. Értesülésünk szerint a lógókat pénzbüntetéssel sujtják.

Lassan javul a Gázművek helyzete

Sóskuti Endre, a Gázművek vezérigazgatója szombaton reggel jelentést juttatott el a polgármesterhez a Gázművek helyzetéről. Jelentette, hogy *Újudvarról megérkezett az első gasolinszállítmány, hat tartálykocsiban.* Újabb nyolc útban van. Útban van a salgótarjáni csereszén is. Pécsről pedig tizenöt vagón szén érkezik. A Gázművek egyik megbízottja állandóan Pécsett tartózkodik és szorgalmazza a gázszolgáltatás folytonosságát biztosító szénszállításokat. A napi gázgyártás 125 köbméter. Ha a szénszállítások fokozódnak, a Gázművek újabb fogyasztói területeket kapcsolhatnak be. A már bekapcsolt területeken megkezdték a számlák behajtását, ebből az általános napi bevétel *250 ezer pengő*, amely a jövő hét elején már *8—900 ezer pengőre emelkedik.*

Szociáldemokrata akció az adómentes bérhatár felemeléséért

A Szociáldemokrata Párt vezetősége sürgős intézkedést kért a pénzügyminisztertől hogy a ma is évi 9000 pengős jövedelemadómentes bérhatárt, a pénz értékének nagyarányú eltolódása miatt, *a megfelelő mértékben emeljék föl.* A jelenlegi bérhatár mellett mind az ipari, mind a szellemi foglalkozást űző alkalmazottak *indokolatlan hátrányban vannak* a szabadpályákon dolgozókkal szemben, azonkívül, hogy az előbbiek külön alkalmazotti adót is fizetnek.

A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság vasárnap este 7 órakor a Vörös Hadsereg kultúrházában (Váci ucca 38) hangversenyt rendez, amelyen az ukrán állami ének- és táncegyüttes szerepel.

Új egyetemi magántanár. A közoktatásügyi miniszter dr Alföldi Jenőnek a Pázmány Péter Tudományegyetemen a „Fül, orr szépítő műtétei" tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyta és megerősítette.

Mégis Haberl Viktor

A SZAMÁR

Haberl Viktor, a Földtani Intézet alkalmazottja, mint a Volksbund tagja, esztendők óta hirdette a magyar—német sorsközösséget. Egy alkalommal véleményt kellett mondania abban az ügyben, hogy a szabadszállási ménest hogyan lehetne a németek elől megmenteni. Haberl kijelentette, hogy *mindent oda kell adni a németeknek, mert a magyarok nem lovat, de még szamarat sem érdemelnek.* Természetesen a felszabadulást nem várta be, hanem Németországba szökött. Mint annyi társa, ő is visszaszivárgott néhány nappal ezelőtt. *Letartóztatták.*

Nyári szünet a Népbíróságok Országos Tanácsánál

A Népbíróságok Országos Tanácsa kéthetes nyári szünetet tart. A tanács tagjai ezidő alatt is Budapesten maradnak sürgős ügyek letárgyalása céljából.

A Népbíróságok Országos Tanácsát annyira túlterhelik az egész országból ideérkező fellebbezési ügyek, hogy *két újabb tanács felállítása vált szükségessé.*

Letartóztatták a kispesti textilgyár igazgatóját

Beck Aurél, a kispesti textilgyár igazgatója, *Marton Béla* nemzeti munkaközpontjának egyik vezetője volt, majd 1938-ban belépett a nyilaskeresztespártba és utána a Volksbundba. A kispesti textilgyárnak volt az ügyvezető nyilas igazgatója és a gyár textilárnját Németországba akarta csempészni. Az oroszok közeledésére Berlinbe menekült, de később visszaszivárgott. Őrizetbe vették.

Közokirathamisítással vádolják dr Lehoczky főjegyzőt

Az ügyészség nyomozást rendelt el *dr Lehoczky Iván* székesfővárosi főjegyző, az elnöki osztály volt vezetője ellen *közokirathamisítás* gyanúja miatt. Lehoczkyt egyébként, aki sógora *dr Homonnay Tivadar* volt főpolgármesternek, az igazolóbizottság nemrég elítélte.

Vidám félóra a rádióban. Ma 4 óra 30 perckor a „Humor vádbeszéde" címen a Munkás Kultúrszövetség vidám félórát rendez a rádióban.

Jelentkezz az új demokratikus rendőrségbe!

Felveszünk egészséges férfiakat 18—35 évig.
Jelentkezés kedden és pénteken délelőtt 8—12-ig
VIII. kerület, Mosonyi ucca 5. szám alatt

VÉGE

a második világháborúnak. Németország kapitulációja után három hónappal Japán is letette a fegyvert. Az emberiség tehát elindulhat boldogabb és nyugodtabb jövője útján. Tengernyi áldozatba, szenvedésbe és munkába került a diadal, amely évszázadokra kijelöli a történelem menetét. Európa és Ázsia sötét szándékú, népmilliókat rabszíjra fűző hatalmai a porban hevernek. Japán orvtámadással kezdte a háborút és akárcsak Németország, sikert sikerre halmozott. A szövetségesek nem voltak felkészülve a Távol-Keleten. Elvesztették fontos sztratégiai állásaikat, bevehetetlennek hitt tengeri erődítményeiket. Japán meghódította a keletindiai szigeteket, elfoglalta Szingapúrt, amelyet India kulcsának hittek maguk az angolok is, a Maláji félszigetet, a Fülöp szigeteket, megszállta a Csendes óceán leggazdagabb szigeteit és egészen Ausztrália kapujáig tört előre.

Nyersanyagforrások és sztratégiai előnyök birtokába jutott, de sikerei éppen úgy ellene fordultak, mint Németországé. Hódításai széthúzták erőit és amikor defenzívába szorult, szétforgácsolt hadserege sehol sem tudta megvetni lábát a hatalmas erővel felvonult szövetséges légi és tengeri haderővel szemben. A távolkeleti hadjárat gyönyörű fejezete a szabad népek küzdelmének. Legválságosabb éveikben, a legnehezebb katonai helyzetben, céltudatosan, kapkodás nélkül készültek a leszámolásra, összegyüjtötték a hatalmas vizeken soha nem látott ármádiájukat és azután megindították szárazon, vízen és levegőben a szívós és lankadatlan ellentámadást. Szigetről szigetre verték vissza a Csendes óceán belátthatatlan csataterén a fasiszta taboly távolkeleti megszállottjait, akik egyre lankadóbb erővel védekeztek és már nem tudták megakadályozni, hogy az amerikai flotta a Japán anyaország partjai közeléből ágyúzza féltett kikötőiket.

Három nappal ezelőtt beavatkozott a távolkeleti háborúba hatalmas erejével a Szovjet-Únió is, amelynek fölényét már tapasztalták a japán rablók a tíz évvel ezelőtti mandzsuriai határvillongásokban. A Szovjet-Únió távolkeleti hadserege akkor is megfékezte Ázsia hordáit, most pedig már az első csatában nagy lendülettel söpörte el a tekintélyes számú japán sereget.

A Távol-Kelet kalózai, akik hősiesen rabolták ki a védtelen kínai népet, megrettentek a győzhetetlen Szovjet-Únió hatalmas erejétől és mielőtt még sor került volna anyaországuk elözönlésére, kitüzték a fehér zászlót.

A Távol-Kelet végtelen vizein és területein helyreáll a jogrend uralma. Kína szenvedett elsőnek a japán *agressziótól*, Kína ellenállt a legsúlyosabb helyzetben is és most az Egyesült Nemzetek győzelme meghozza a teljes felszabadulást és elégtételt a hősiesen harcoló és kitartó kínaiak milliói részére is. Európa felszabadított népei boldogan veszik a hírt, hogy az Egyesült Nemzetek a japán népet és ezzel a Távol-Kelet minden kizsarolt és leigázott népfaját megszabadították halálos ellenségétől, a hódítás és zsarnokság megszállottjaitól, Hitler szövetségeseitől, a haladás és a béke áldáz ellenségeitől, a japán kényurak gőgös és oktalan rémuralmától.

A béke napja felragyog a Távol-Keleten is és diadalmas fénnyel övezi a szabad népek fényes fegyvereit.

Délelőtti bál Bécs legelőkelőbb tánc-szalonjában

Mik lesznek az idei farsang divatos táncai?

Bécs, november hó

(A Magyarság tudósitójától)

Az előkelően komor és méltóságteljes *Josefs-Platz* csendje után szinte fülsértően hat az erős, négerritmusu muzsika, amely beharsogja a Burg melletti ódon kis utcát és messzire kiszökik a nyulós, őszvégi ködbe — már hajnali féltizkor, mikor az *Elmeyer—Westenbrugg-tánc-szalon* látogatására indulunk.

A zenehangok után igazodva, csakhamar betalálunk a naranesszinü selymekkel elfüggönyözött fogadószobába, amelyen tul *Terpsychore* birodalma kezdődik s amelynek küszöbén lakkcipős zsakettes zsur-eleganciával siet elibénk az *egykori snájdig ulánuskapitány: Willy Elmeyer-Westenbrugg* — ma Bécs legelső táncikolájának vezető-tulajdonosa, a *karlsbadi, semmeringi, abbaziai* és *brioni*-i tánc-szezonok közismert rendezője.

A *Pallavicini örgróf-féle istállóból* átalakitott zöld brokáttapétás, hatalmas teremben, amelynek egy kis sarokkanapéján diskurálunk, már *valóságos báli*

Tango-quadrille

hangulat uralkodik, mindössze annyi különbséggel, hogy a csillárfényben keringő hölgyek toalettje nem a szokásos esti levetkőzöttség s a ragyogó lakkeszkarpének helyett az urak lábai is jó amerikai gumitalpakkal tüntetnek.

— Ez ma már a második csoportom, — magyarázza *a tiszti lovasiskola volt kiképző tanára* — legelső növendékeim *félnyolckor* érkeznek s kétségtelenül ők a tánc legönfeláldozóbb rajongói, ugy nők, mint férfiak terén csupa *hivatalnok, tisztviselő, irodaalkalmazott,* akik kedvenc szenvedélyük helyett, jobb idő hiányában, inkább egy-két órai alvásról hajlandók lemondani.

Passo double

„Mig fiatalság lesz a világon, a tánc is tartani fog..."

A tánc ma a legerősebb társadalmi tényező — folytatja *Elmeyer* ur — s mig azelőtt csak a farsang pár hónapjára szoritkozott, ma minden szezonban egyformán népszerü, amit mi sem bizonyithat jobban, mint nagyszámu *ellentábora,* akik mostani rajtái ellen nem egy helyen már *egyházi tilalmakkal* is próbálták felvenni a harcot. A modern tánc azonban folyik rendületlenül tovább s hogy az ólomlábuak, a savanyu gardedám-szerepre kényszerültek sanda szemmel nézik, — igazán nem lehet mérvadó, hiszen mikor a keringő divatba jött, ugyanezek az álszenteskedő smokkok mondták ki, hogy a *valcer »erkölcstelen« és árt a tüdőnek* . . . Akár helyeseljük, akár elitéljük: a tánc mindig felszinen fog maradni, mig fiatalság lesz a világon, mert hisz magát a fiatalságot jelenti, pár óra gondtalan életörömet, a testi és lelki nehézkesség leküzdését, az esztétikai szépségvágy kielési lehetőségét nyujtja, nemcsak közvetlen hódolójának, hanem minden passziv szemlélőjének is, különben miért volna olyan sikere az összes szinpadokon egy-egy igazán müvészi táncattrakciónak? . . .

Java

A zongorista épp a *Titine* párisias, pattogó refrénjébe vágott bele s az előbbi *fox-trott a java* tipegő-aprózó fordulataiba enyhült.

— Nézze, — mutatott bele informátorom lelkesedve a sokszinü forgatagba — a táncoló párok szinte hasonlitani látszanak egymáshoz: az egybesimult idomok összetanulnak, összeigazodnak... valamennyi arcán zárkózott komolyság igyekvő önuralom ül . . . minden figyelmük a táncé . . . Nézze azt a barnakosztümös hölgyet . . . mikor két hónappal ezelőtt idejött, alig tudott megállni a lábán s ma — micsoda mély ritmikai átérzést árul el egész testének folyton változó vonala: a láb ivelése, a könnyedén behajlitott vagy hosszan eltárt kar, amely a férfiváll legkisebb irányitó rezgését is pontosan követi . . . és figyelje meg a partnerét, aki a nyáron még egy morózus, öreg medve volt s akit az én *brioni*-i táncekurzusom varázsolt át ilyen derüs, életvidám fiatal gavallérrá . . . Mellettük, az a feketeboás nagykereskedőné, *fogyókurának* használja a táncmozgást s alig *háromórás* napi gyakorlással máris *tizenkét kilót* jávázott le magáról, mig a mult héten egy *száztizenöt kilós* bankigazgató hasonlóképpen orvosi tanácsra iratkozott be. Az a cikkeres sovány ur már hatvanéves elmult s a legjobb férfinövendékem és — Doktor ur, Doktor ur! . . . jöjjön csak ide s ismételje el, amit mindig állitani szokott: hogy csak azóta igazán boldog, könnyed és egészséges, mióta mindennap táncol . . .

Nem táncdüh, de — tánc-sport!

Kénytelen vagyok meghajolni ennyi ékesszóló érv előtt s szerényen érdeklődni próbálok: vajjon manapság, mikor egyik passzió, egyik divatjelenség a másik után szanálódik bele az általános pénztelenségbe, nem kell-e a *táncdüh érzékeny csökkenésével is számolnunk?*

— *Táncdüh!* . . . szisszen fel sziven sebezve *Elmeyer ur,* — hogy lehet igy lebecsülni az emberi test leggraciózusabb sportját! . . . Mert nemzetközi tánceversenyek, tánederbyk bizonyithatják, hogy a tánc ma már épp olyan *sport-tényező,* mint akár a tennis, a futball, a golf vagy az uszás, sőt magasabbrendü, fejlettebb foka ezeknek, mert a testi energiák kiélésének egészen különös, *müvészibb* formája: *a test örül benne önmagának,* játékos mozgásának, a zene ütemével való összecsendülésének, mert ezek a harmóniák csak akkor élednek fel, ha a fizikumban szunnyadó ritmus rezonál velük. Mindezek felett azonban még van a táncnak egy másik előnye is: hogy időtől, helytől, évszaktól teljesen független s ami manapság talán a legfontosabb: *hasonlithatatlanul olcsó,* mindamellett mégis a legizlésesebb, legfinomabb ismerkedési forma és *örök szív-összehozó alkalom* . . . Hogy erotikus mellékizénél fogva tulságosan is az lenne? . . . Micsoda középkori előitéletesség, kérem! Csak meg kell figyelni, milyen tárgyilagosan, milyen *sportszerüen* folyik itt is minden lépés . . . lábra, fejre, kézre, tehnikára mennyire kell állandóan figyelni s amint közben még beszélgetésre sem juthat idő, épp ugy nem lehet egyébre sem elvonni az üntudatot, hiszen nem flirtről, hanem komoly tréningről van szó s egyébként is: egy közös tengeri fürdőben talán *erkölcsösebb* a helyzet? . . .

Foxtrott

Táncosnők — az ötvenötön tul . . .

A feltünő divatosruháju, fiatal *trénerek* kötelességszerü ügybuzgalommal, szemtelen fásultsággal forgatják a fantasztikusan vegyes hölgytársaságot s különösen az *igazgató-helyettes,* — egy mozihős-profilú fekete fiu — *állitólag B-listás k. u. k. főhadnagy* — fuvarozza olyan elszánt bággyal nyilvánvalóan viszont *hizókurára* ideküldött médiumát, hogy egyetlen szavunk sem lehet ellenérvekre, sőt amint az ex-főhadnagy arcáról leolvasható, egy-két rejtett rugást és boxot bizonyára szivesebben juttatna mindenkori táncpartnerének, mint a legkisebb kedveskedést is . . .

A szomszéd kisteremből egy rádió rekedtes trillái törnek be s hét lakat alatt most veszi kezdetét a filadelfiai üveggyáros-pár különórája. Az aranyevikkeres, pocakos papa, akit egy tenyeres-talpas szőke *veánerin* igyekszik bevezetni a tánc misztériumaiba, egy kék-kockás yenki-zsebkendővel, szuszogva, egyre a fénylő feje-bubját törülgeti; — hacsak krónikus kopaszság ellen is nem használ, ugyan minek ennek a jámbornak a blues-tudomány . . . és mire a hasonlóképpen kövér, kiékszerezett mamának, aki világoskék selyemruhában, groteszk igyekezettel csusszan előre-hátra a hórihorgas, nyápic tréner karján . . . s itt viszont ez a szerencsétlen izzad . . . még jó, hogy — dollárokért . . .

Köröskörül a diszkréten elfüggönyözött külön fülkékben már mindenütt javában — jávaznak s egy nyolctizéves kislány és kisfiu különösen kedves, medvebocs-szerü esetlenséggel topog ide-oda.

— Kedvet kaptak a nagymamájuktól — magyarázza kisérőnk.

— A nagymamájuktól? . . .

— Hát mi van ezen csodálkozni való? A nagymama legfeljebb 55—58 éves, legidősebb hölgytanitványom pedig, saját bevallása szerint, csak egy évvel van innen a *hetvenen,* egy egész fürge londoni nyelvtanárnő, aki hat év óta alig mulasztott el egy-két órát . . .

Shymmi és java helyett: foxtrott, tango, valcer . . .

Végképp megfőzve és meggyőzve ily módon a táncnak mindennél fontosabb kulturjelentőségétől, csak az iránt szeretnék még érdeklődni: vajjon igaz-e, hogy, a legujabb sajtóhirek szerint, az *1925—26-os tánc-évad valóságos forradalmat fog jelenteni a kareográfia* történetében?

— Az ötnegyedes taktusu *Five-step* ritmusa mindenesetre . . . A divat Mekkája: *Páris,* — a táncé azonban: *Berlin* s a *tánctanárok nemzetközi kongresszusa* ott vizsgálta felül az idei legujabb kreációkat — végképpen halálra itélte a *shymmit,* sőt a *java* pozicióját is megrenditette, a *jimskát, sambát, hupa-hupát* pedig már első perében *halvaszületett erőlködéseknek jelentette ki.* Az általános, mondhatni: népies tánc idén is a *foxtrott* marad s a tiz év előtti *tango argentino,* illetve ennek egy finom változata: a *tango-quadrille,* amely a *boston, a boston valse*-reneszánszával együtt a *hosszan elnyujtott, lassu mozdulatok uralmát fogja ismét bevezetni.* A tangóstilus azonban csak a nyulánk, hajlékony embereknek előnyös — testesebb urak és hölgyek számára ott van a Bécs által már tavaly is annyira kultivált $^3/_4$ *ütemü valcer,* fő, hogy ugrálni, szökkenésszerüen bil-

Tango Argentine

légni nem szabad, még az *uj paso double*-ban sem, pedig ez a szezon legsebesebb tánca . . .

Halálos komolyságu szakelőadása után most fehér kesztyüt huz a mester, végigellenőrzi mind a tizennyolc alkalmazottját s mint ahogy egy szanatóriumi főorvos, személyesen meg-megtapintja naponta paciensei pulzusát, — ugy Elmeyer ur is reprezentációs kötelességének tartja, mindennap fordulni velük egy-kettőt . . .

Dél is elmult már, mire a báliasan fülledt atmoszférából végre kijutunk a fázós napfényben nyujtózó novemberi utcára . . . s a sarokfordulónál egy libériás lovász két ujabb táncost vezet el mellettünk: *két hófehér lippicai mént, a Spanyol Magasiskola szomszédos udvari lovardájából,* — de hát, amilyen konzervativ és erkölcsös hajlam dul ezekben az ósdi négylábuakban: még ma is csak az *O du lieber Augustin* . . . dallamára lejtett *Pas de quatre*-nál tart valamennyi . . .

Megyery Ella

PÁRATLAN KÖNYVSZENZÁCIÓ!
MOST JELENT MEG!
JACK LONDON
leghatalmasabb és legszebb önéletrajzszerü tengerregénye a
SNARK
KIRANDULÁS A FÖLD KÖRÜL
Vécsey Leó müvészi fordításában
Kapható minden könyvkereskedésben. Megrendelhető a Magyarság kiadóhivatala (Miksa-u. 8) utján

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

Éghajlat és civilizáció

A francia felvilágosodás óta tartó nagyszerű tudományos fellendülés egyik legtermékenyebb területe az emberi jelenségek tárgyilagos vizsgálata. Az ember lelki életét, embertársaival való összefüggéseit, az emberi csoportosulások tüneményeit s magának az egész emberi művelődésnek tényezőit a legkülönbözőbb módszerek segitségével igyekszünk megvilágitani. Régi hőfokmérők esetleges észrevételeit a mai kutatók módszeres adatokkal festik alá s objektiv valószinüséget adnak a köztudatban homályosan sejtett igazságoknak. Igy régóta észrevették, hogy a földrajzi tényezők és a civilizáció között sokszoros okozati összefüggés áll fenn, nevezetesen, hogy a legmüveltebb népek legtöbbnyire a mérsékelt éghajlatu tájakat lakják, viszont sem az egyenlitő alatti, még kevésbé a sarki vidékeken nem fejlődhetett ki magasabb kultura. Ezt az általános közkeletü megállapitást igyekeztek már most tudományosabban megalapozni egyes tudósok, különösen amerikaiak. Kutatásaik mindenekelőtt az éghajlatnak az emberi munkaképességgel való összefüggésére vonatkoznak, nevezetesen azt igyekeztek megállapitani, minő éghajlati feltételek kedvezők s minők hátrányosak a munka szempontjából. Egy amerikai tudós gyárak munkásain át azt vizsgálta, hogy mely évszakokban dolgoznak az emberek leggyorsabban. Az erre vonatkozó adatokat statisztikai ábrába foglalva, azt látta, hogy a munkások keresménye, tehát munkája is legkisebb januárban, azután folyton emelkedve juniusban maximumát éri el, innen kezdve ismét hanyatlás áll be, majd október végén, november elején ujra magasba szökken, ettől kezdve januárig — némi karácsonyi megszakitással — rohamosan esik. Ezek a kutatások jellemzően mutatják az évszakoknak hatását a munkaképességre. Érdekes egyébként, hogy a halálozás tüneményét megfigyelve ugyanily hatás állapitható meg: Newyork állam halálozási minimuma összeesik a munkások keresményének maximumával. Az emlitett kutatások testi munkára vonatkoznak, a szellemi munkára vonatkozó vizsgálódások azonban hasonló eredményre vezettek, azzal a különbséggel, hogy a szellemi munka maximumát alacsonyabb hőmérséklet mellett éri el. Összevetve az összes eredményeket, azt látják, hogy az emberi munka, ugy a testi, mint a szellemi, leghatékonyabb tavasszal és ősszel, legkevésbé termékeny nyár és tél közepén; hatékonyságának maximuma 59° Fahrenheit hőmérséklet körül van.

De az éghajlat tényezői közül az évszakok változása mellett nem kevésbé fontos az időjárás és annak változásai. A vizsgálódásokból kitünik, hogy ha a mai hőmérséklet ugyanolyan, mint a tegnapi, az emberek lassabban dolgoznak, mint ha változás áll be, akár le-, akár felfelé. A hőmérséklet változásai, ha *nem tulnagyok*, ösztönzőbbek, mint az egyformaság s az esés ösztönzőbben hat, mint az emelkedés. A viharok tehát az emberi munkaképesség hasznos ösztönzői. Az emlitettek alapján most már láthatjuk, hogy milyen vidékek kedvezőek az emberi munkaképesség fokozása s igy a kultura fejlődése szempontjából: azok, amelyeknek egyfelől átlagos hőmérséklete 50 fok F körül van, másfelől hőmérsékletük egyik napról a másikra gyakran, de nem tulzott különbségekkel változik. Ez az utóbbi ismét két tényezőtől függ: egyrészt a hőmérséklet különbségétől az esztendő leghidegebb és legmelegebb része között, másrészt a ciklonikus viharok számától. Ahol a tél igen hideg és a nyár nagyon meleg, ott a napi változások: lehülés, hőemelkedés, szintén tulzásba mennek s ez nem kedvező a munkára. Mindezektől a tényezőktől: átlagos hőmérséklet, mérsékelt ellentét az évszakok között, bőséges viharok, mindezektől együttvéve függ az ember munkaképességének foka, ezek a »*klimatikus energia*« elemei. Ha már most ennek a klimatikus energiának térképét megszerkesztjük, azt látjuk, hogy legmagasabb energiáju helyek: az Egyesült Államok középső és keleti része, elnyulva csaknem a Csendes-tengerig, Európában Anglia, Franciaország, Németország, Közép- és Északolaszország, a régi Ausztria és *Magyarország* körülbelül a Dunáig. Ezeket a legmagasabb energiáju vidékeket nagy »magas« energiáju területek veszik körül. Ez Európában magában foglalja a Balkánt és messze északkelet felé benyulik Oroszországba. Amerikában idetartoznak az Egyesült Államoknak a legmagasabb areát körülvevő részei, kivéve a déli államokat. Ezenkivül csak négy magasenergiáju hely van: Japánban, átnyulva Koreába, Uj-Zélandban, átnyulva Ausztrália délkeleti csücskébe, Délamerika déli sarkában, végül egy sáv a Csendes-oceán mellett. Észak felé az emberi energia hatékonysága gyorsan hanyatlik, az egyenlitőtől kétfelé harminc foknyi távolságban szintén igen alacsony. Kina éghajlata közepes, India klimatikus energiája egyenesen igen alacsony.

A fentemlitettek tehát a földnek azon pontjai, melyek éghajlata a munkaképesség s igy a civilizáció szempontjából a legkedvezőbb. Azt kellene már most megállapitani tudnunk, hogy tényleg ezek a vidékek egyuttal a legmiveltebbek is és civilizációjuk a legfejlettebb-e. Persze annak megállapitása, hogy melyik nép fejlettebb kulturáju, mint a másik, nem oly egyszerü, egyik oldalon hatalmas tehnikai fejlettség lehet, a másik oldalon nagyobb lelki finomodottság, magasabb erkölcsiség. Mégis, nagy általánosságban nézve a fennebb leirt területeket, bátran állithatjuk, hogy azok az emberiség legmüveltebb részei, hogy tehát művelődésük tényleg párhuzamos klimatikus energiájukkal. Kivétel talán India, ahol eléggé fejlett kultura van igen alacsony klimatikus energia mellett. Legideálisabb éghajlata Angliának van s talán nem tulzás azt hinnünk, hogy civilizáció tekintetében is a legelső helyen áll.

A mondottakkal szemben felmerül azonban egy komoly ellenvetés: ha igaz is, hogy a jelenlegi legmüveltebb népek térképe összeesik a legmagasabb klimatikus energia zónáival, nem igy volt ez a multban, mert hisz a régi civilizációk területe nem ugyanaz volt, mint a mai. A régi művelődés központjai voltak Kinából kiindulva a tibeti fennsikon át India siksága, Perzsia, Fönicia, Palesztina, a Földközi-tenger medencéje, Görögország, Karthago, Róma. A nyugati félgömbön két fejlett müveltségü nép volt: Peru lakói és a maják. Már most egy amerikai professzor igen érdekes, azonban nem feltétlen bizonyosságu eredményeket jelentő kutatásokat végzett annak bizonyitására, hogy földünk klimatikus viszonyai a történeti idők folyamán nagy változásokon mentek át s mint ahogy jelenleg a legnagyobb civilizáció öve összeesik a ciklonikus viharok övével: ugy az ókorban is ez a két térkép megjelenésen összevágott s a civilizációk területének változása összefüggésben áll az éghajlati viszonyok s jelesül a viharos vidékek területeinek változásával. Hogy ezek a tudományos tételek megállják-e helyüket, vagy sem, arra nézve nem kockáztathatunk határozott állitást, hiszen olyan kutatási területről, olyan összefüggések vizsgálatáról szólunk, amelyeknél csupán valószinüségekről, »hipotézisekről« lehet szó.

De mindenképpen bizonyos, hogy az éghajlati tényezőknek az emberi munka és emberi művelődés szempontjából való vizsgálata sok érdekes megvilágitásra nyujt alkalmat. Kétségtelen, hogy az éghajlati s tágabban a földrajzi elem nem az egyedül fontos tényező, a faj, vallás, kormányforma, társadalmi szervezet, más népekkel való érintkezések lehetősége stb. mind alapvető fontosságuak a civilizációk alakulásában. De mégis egy nép müvelődése elsősorban az energiától függ, mellyel bir, mert ha egy népnek nincs energiája, más téren való semminemü kiválósága sem fogja azt az első sorba emelni. Az energia pedig igen sok tekintetben, mint azt pozitiv vizsgálatok bebizonyitották, az éghajlat függvénye. Sokhelyütt az éghajlati viszonyok okozzák, hogy a népesség rest, akaratgyenge, erkölcstelen. Hogy annyira függünk az éghajlati tényezőtől, némileg elszomoritó, mert, büszke emberek, abban a hitben tetszelgünk magunknak, hogy az összes élőlények közül egyedül az ember képes akárhol élni a földön. Holott, ha az ember tényleg mindenütt ellehet is, ahol táplálékot nyerhet, fizikai és szellemi energiája csak néhány szorosan határolt területen érheti el legmagasabb fejlettségét. Másrészt azonban e tény felismerése az első lépés arra, hogy a hátrányokat kiküszöböljük. Például tudva azt, hogy a munkaképesség fokozása céljából kivánatos az éghajlat változása, a klima egyhanguságát segiteni lehet a munkahely változtatásával. Vagy tudva azt, hogy a téli egyforma meleg a szobákban káros, arra kell igyekezünk, hogy kisebb, naponkénti változó hőmérséklettel fütsünk s az optimum mellett dolgozzunk. Az emberi tudás és emberi erő mind nagyobb területet hódit meg: nem kétséges, hogy az éghajlati tényező fontosságát felismerve, mind észszerübben fogjuk azt is kihasználni az emberi energia fokozása s csodálatos emberi civilizációnk további haladása céljából.

K. Nagy Dénes dr.

Sir Archibald Geikie, az angol geológusok nesztora meghalt. A bécsi vasutasztrájk következtében csak ma érkeztek Budapestre az angol lapok, amelyek november 12-iki száma jelenti *Geikie*, a világhirü angol geológus halálát. Az ősz tudós hétfőn, november 10-én hunyta le szemeit örökre, 89 évés korában. Szorosan vett szaktudományán, a földtanon kivül is sokoldalu munkásságot végzett, szellemes iró, pompás előadó dőlt vele sirba. Tudományos kutatásait R. *Murchison* vezetése alatt kezdte meg és az ő kezéből vette át a méltán nagyhirü angol geológus-gárda vezéri pálcáját. Évtizedeken át felvételeket végzett Angliában, tanitott az edinburgi egyetemen, vezette az angol földtani társulatot, a Royal Societyt és ennek klubját. Anglia és Wales geológiai térképe Geikie vezetése alatt készült el, de dolgozott Kanadában és Észak-Amerika nyugati vidékén is, ahol főleg az egykori tüzhányók működésének nyomait és a Colorado kanyonjának eróziós jelenségeit tanulmányozta. Szakmüvein kivül, amelyek Anglia egykori vulkánjairól, Skócia geológiájáról stb. szólnak, több müvében fordult a nagyközönség felé is. Megirta mestere, Murchison életrajzát; egyik népszerü müve a tájaknak az irodalomra gyakorolt hatásáról szól és vaskos köteteket irt a rómaiak természet iránti rajongásáról, a geológia uttörő mestereiről. Alig néhány hónapja jelentek meg emlékiratai, egy széles látókörü elme őszinte vallomásai és feljegyzései.

Milyen lehetett az ősember? *Cuvier* báró, a geniális francia tudós, az összehasonlitó csonttan megalapitója alig száz év előtt még azt állitotta, hogy fosszilis, vagyis ásatag ember nincs, hiába is keresnek. De már 1856-ban napvilágra került Düsseldorf közelében az első ősemberkoponya és néhány egyéb csont, az azóta világhirüvé vált neandervölgyi ember maradványai. Azóta egyre több és több ősember-maradványt ismertünk meg és pedig nemcsak Európa negyedkori rétegeiből, de legutóbb már Afrika ősrégi barlangjaiból is (a rhodéziai koponyát).

Magukat a csontmaradványokat az anatomusok, anthropológusok irták le, de csakhamar segitségül hivták a müvészeket, rajzolókat és szobrászokat is, hogy a übbé-kevésbé épp maradványok alapján megpróbálják rekonstruálni az ősember lágyrészeit, izmait, husát és szőrözetét, haját is és igy a viszonosság törvényének gyakorlati alkalmazásával megelevenitsék emberősünk egész külsejét.

A külföldön már egész sereg francia, német és amerikai szobrász próbálkozott meg az érdekes, merész feladattal. Az ősember maradványait őrző muzeumokban több ősember szobrot állitottak ki. 1916-ban egy magyar müvész, *Haberl* Viktor szobrász, a földtani intézet preparátora is készitett egy ősember-plakettet. A sikerült plakett után, amelynek anatómiai és antropológiai helyességét szakkörökben is elismerték, most teljes ősember-szobor megmintázásával próbálkozott meg. Több ősember-koponya gipszmásolatából megmintázta a koponyát és *Hillebrand* Jenő dr. utmutatásai szerint rávitte a lágyrészek körvonalait, a bizonytos hajzatot. Igy alakult ki *Haberl* mütermében az ősember mellszobra és álló szobra. Mindkét rekonstrukció hiven, tulzás nélkül fejezi az ősember kezdetleges, ősi anatómiai bélyegeit, a csontozat markáns vonalait, az egyenes testtartáshoz fokozatosan alkalmazkodó gerincoszlop minden járulékát. *Haberl* Viktor érdekes kisérlete a Földtani Intézet laboratóriumában készült, ott tekinthető meg és kapható is.

ELŐNYÖS

elhelyezés szempontjából rendkivül fontos, hogy a ***Magyarság Évkönyvére*** *vonatkozó*

HIRDETÉSI MEGBIZÁSÁT

mielőbb küldje be hozzánk vagy megbeszélés céljából József 68-92 telefonunkon, kötelezettség nélkül, kérje tisztviselőnk kiküldését a szükséges felvilágositások megadása céljából

Ifj. HABERL VIKTOR
57 Férfifej, mgt.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1936

1333

1333. Bartolom

Sz. Haarlemben 1611- v. 16
1670 de

Férfi és nő képe.

Az íróasztalnál ülő f
balját, a melylyel a már m

roson pihenteti és kissé bal
tekintő hölgyet, ki bal kezé
a melynek czukrot ad. Öltö
és lehajtott szélés gallérú ing
az asztalon tintatartót és
irásokat látunk. A hölgy
pereczeket és kisujjain gyi
ékkövekkel rakvák ki. Ruház
szoknya és sárgás-zöld kabát
gyöngysor. A háttérben füg

Vászon, méretei 119 : 15
1894 október 13-án P. et D. Colr
— Elszámoltatott 1895 junius
nézve lásd a 30829-95 és a
sz. min. előadmányi ivet. — A
november 28-iki 4561 (635–
373 eln. sz. leirat (464–901)

Kifüggesztésére vonatkoz

a) Az Orsz. Képtárban. 1
Helst: Férfi és nő képe.

b) A Szépművészeti Mú
der Helst (?): Házaspár képe.
der Helst: Portrait d'un couple

Jegyzet. L. az 1896-iki la
— Preisliste Nº 216. — Másolt

Az 1906-iki franczia kat
téves.

KA 1894

III

Haberl Viktor

Nobrázinás
5 elemi, 2 ipar-
jó eredm.

Iparrajzi kola 1903

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Haberl Viktor

Kobrántanonc

jó eredm.

Tanár Vasadi Ferenc

Iparrajziskola 1902

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Haberl Viktor

szobrásztanonc

5 el. 1 polg.

10 hónap, jó eredm.

Tanár Szárász István

Iparrajziskola 1901

Haberl Viktor szobrász Budapesten. A földtani intézet preparátora. Az őemberre vonatkozó tudományos kutatások alapján 1916. az őskort ábrázoló plakettet készített. Ennek alapján és dr. Hillebrand Jenő utasításai szerint 1924. mintázta az őskori szobrát, mely rekonstrukciós kísérletnek tudományos és művészi szempontból való értékelésával szakkörök is elismerték. (Magyarság 1924 nov. 16.)

HABERLE József egri könyvkötő, nyomdaigazgató.
Az Alkotmány u.5.sz. /hrsz.306./ háznak --+
Öreg Hösz János és--+ Anzenhoffer Ignác után
tulajdonosa 1807-48-ig.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Pesther Tageblatt 1842

enthält durchaus kein großes, nachhaltiges Bildungs-Element. Man wende nicht ein: „Kunst sei Selbstzweck" und „das Schöne ihr Ziel." Ja wohl — zur Erheiterung, zur Verschönerung des Lebens diene uns die Musik. — Nur werde ihre Cultur nicht mit solchem Eifer, solcher Ausschlüßlichkeit, solcher Bevorzugung betrieben. Nur denke man an eine Verschönerung, wie in der physischen Welt, so auch hier, erst dann, wenn die (geistige) Existenz gesichert ist.

Bildung und Fortschritt sind die Aufgaben in der Erziehung der Völker und des Menschengeschlechtes, — eben deßwegen sollen die Künste diesem höhern, edlern Zwecke unterstehen; (es klingt dies etwas barbarisch: und doch wäre Ich im Stande diese Behauptung gehörigen Ortes und erschöpfend zu vertheidigen), eben deßwegen muß Polyhymnia ihren andern, reichern Schwestern weichen. — „Weil Liebe und Freundschaft Dinge sind, aus denen sich Alles machen läßt, gerade wie aus der Musik, so passen sie sehr zusammen; aber kommt Freiheit, Recht und Vernunft an die Tagesordnung, dann muß das Wort hell aufblitzen. Im Anfang war das Wort und nicht die Bratsche, und ein einfaches Lied ist mehr werth als Liszt und Thalberg zusammen." Ich spreche hier nicht von Ungarn allein; ich meine auch Deutschland damit, Europa. — Es bilden sich überall, an allen Enden und Ecken „Musikvereine." Warum ersteht kein „Literaten-Verein?" „Sängerfeste" werden in jedem Mauseloch bei trefflich besetzter Tafel gefeiert. — Warum nicht auch „Dichterfeste?" „Man mag der Musik das Wort reden, übertriebene Forderungen an sie stellen, das Heil der Welt von ihr verlangen; ein historisches Factum hat sich jetzt bei ihr herausgestellt. Die musikalischen Völker sind gerade die, die am unmündigsten, die am wenigsten frei sind Ich verdamme hiemit die Musik nicht. Es wäre dies geradezu abgeschmackt. Sie ist oft ein stummer Trost für alle geistig erstickten Seufzer; aber deßwegen glaube ich nicht daß eine Oper, und sei sie auch von Mozart, so vielen Einfluß auf das Volk hat, als ein Stück von Schiller oder Göthe." Was hier im Allgemeinen vom Leben der Völker gesagt wird, gilt auch insbesondere vom Familienleben. — E. Fanta.

(Fortsetzung folgt.)

Kleine Stadtpost.

— In einem zweiten Artikel über das Nationaltheater im Pesti Hirlap bemerkt Graf Leo Festetics über die Decorationen: „Das ungarische Nationaltheater übertrifft bei weitem auch in den Decorationen, so wie fast in Allem, das deutsche Theater; indessen ist das, was wir in den hiesigen Theatern mit dem Namen Decoration benennen, nur in so fern eine Decoration, als wir von Kindheit an gewohnt sind, uns mit matten Gemälden und geschmacklos angestrichenen Fetzen, anstatt wahren Decorationen zu begnügen! Im Vorbeigehen gesagt, ist dies nicht die Schuld des jetzigen Decorationsmalers, der zweifelsohne sehr Gediegenes liefern könnte; aber es ist die Folge jenes lästigen Umstandes des Geldmangels, weswegen dieser ausgezeichnete Künstler seine dichterische Phantasie nicht benützen kann, und gezwungenerweise Zeit, Mühe und Wissenschaft zur Auffrischung von alten Spukgeistern verwenden muß. Wie ich schon sagte, stehen wir hinsichtlich der Decorationsmalerei viel besser als das deutsche Theater, aber dies will verdammt wenig sagen! — In ordentlichen Theatern, wie z. B. in Paris sind die Decorationen nicht ausschließlich dem Maler, die Costüme nicht ausschließlich dem Schneider überlassen. Jeder von ihnen vollendet zwar daran, was ihm zusteht, aber vor der Aufführung jedes neuen Stückes tritt eine bestimmte Commission zusammen, deren Mitglieder in der Geschichts und Alterthumskunde vollkommen bewandert sind, nur im Einverständnisse mit diesen wird die Decoration und das Costüm verfertigt, getreu dem Zeitalter, in welchem das Stück spielt. Wenn also das Nationaltheater ein wirkliches Nationaltheater bleibt, warum sollte es unmöglich sein, im Vaterlande einen guten Decorationsmaler auszubilden? Ein anderes ist es aber, wenn das Theater von der Hand der Nation in Privathände übergeht! Der edle Graf geht sodann auf den Zustand des Drama's und der Tonkunst auf jener Bühne über, und schildert mit beredten und überzeugenden Worten das Bedürfniß eines Conservatoriums in unserer Hauptstadt, ohne welchem, wie er sagt, das Nationaltheater für die Länge nicht bestehen kann, und verspricht endlich in einem dritten Artikel seine eigene Ansicht über das, was hinsichtlich des Theaters zu thun wäre, mitzutheilen.

— Ludwig Haberern aus der Zips, der gegenwärtig in der Pariser Gobbelin- und Tapetenfabrik arbeitet, und nach dem Zeugnisse vieler in Paris sich aufhaltenden Ungarn, wegen seiner außerordentlichen Geschicklichkeit in seinem Fache, bei allen seinen Kunstgenossen in allgemeiner Achtung steht, beabsichtigt später in Ungarn eine Tapetenfabrik zu errichten, welche die Bedürfnisse dieses ganzen Landes, und vielleicht auch der übrigen österreichischen Provinzen decken, und dem Lande die Summen ersparen könnte, die jährlich für jenen Luxusartikel in's Ausland gehen. Bevor aber Hr. Haberern zur Realisirung dieses seines Planes schreitet, findet er es für nöthig, alle jene Städte Europa's zu bereisen, wo sich ausgezeichnete Tapetenfabriken befinden; hiezu mangelt es ihm aber an den nöthigen Geldmitteln, da die Reisekosten sich wenigstens auf 400 fl. C. M. belaufen dürften. Hr. Haberern hat sich zwar an den ungarischen landwirthschaftlichen Verein um Unterstützung gewendet; dieser Verein findet aber so wenig Theilnahme im Lande, daß er seine übrigen Aufgaben nicht alle erfüllen kann. Auch der Industrie-Verein ist ein noch zu sehr im Keime begriffenes Institut, um über bedeutende Geldmittel verfügen zu können. — Hr. Joseph v. Török, der rühmlichst bekannte Secretär des landwirthsch Vereines, fordert daher alle großmüthigen Vaterlandsfreunde auf, jene für eine Nation geringfügige Summe zusammenzuschießen, da dieselbe einst für die vaterländische Industrie herrliche Zinsen tragen dürfte. Der Redacteur des „Pesti Hirlap" hat auch zu diesem Behufe eine Subscription eröffnet, und jeder Freund des vaterländischen Gewerbsfleißes kann daselbst einen Beitrag unterzeichnen.

— Bekanntlich gibt unser thätige Kunsthändler, Hr. J. Wagner, am Serviten-Platze, eine Reihe wohlgetroffener Porträts von den ausgezeichnetsten Männern unsers Vaterlandes heraus Die bereits erschienene Anzahl derselben ist wieder um ein werthvolles Stück vermehrt worden. Es ist nämlich dieser Tage das sehr schön lithographirte und sprechend ähnliche Bildniß Sr. Excellenz, des Freiherrn Alois v. Mednianszky, im genannten Verlage ausgegeben worden. Kunst- und Vaterlands-Freunde machen wir hierauf aufmerksam.

— Im Verlag des strebsamen Buchhändlers, Herrn Carl Geibel hier, erscheint ein ungarisch-deutsches Wörterbuch von dem als tüchtigen Philologen bewährten jungen Gelehrten, Hrn. Mor. Bloch. Der erste, deutsch-ungarische Theil wird noch zu Neujahr ausgegeben. Man verspricht sich, daß bei dem ungemeinen Fleiße des genannten Schriftstellers unsre Literatur um ein vorzügliches Werk werde bereichert werden.

Sechstes Verzeichniß

der milden Geschenke, welche für die am 20. November l. J. zum Vortheile des Pesther-Armenkinderspitals abzuhaltenden Tanzunterhaltung eingesendet wurden:

Ihro Durchlaucht die verwitwete Fürstin Grassalkovich-Eszterházy, einen silbernen Suppentopf mit silbernem Schöpflöffel (welches großmüthige werthvolle Geschenk zum sechsten Hauptgewinnst bestimmt worden ist.) — Fräul. v. Fábry ein silbernes Körbchen und zwei silberne Salzfäßchen. Fr. v. Wodianer eine silberne Pomadebüchse. Fr. Henriette v. Hajnik einen silbernen Strickkorb. Fr. N. Fleischel ein Etui mit silbernen Nährequisiten. Hr. R. M. eine Kaffeeschale vom feinen Porcellain. Fr. Therese v. Havas-Pontatier ein paar goldene Ohrgehänge mit Corallen.

(Fortsetzung folgt.)

Adolph v. Frankenburg,
Vereins-Secretär.

Wiener Börsen-Course.

7. November 1841

		Con. Mze.
metaliques	à 5%	109 1/16
dto.	à 4%	100 1/2
dto.	à 3%	77 1/2
Anleihen vom Jahre 1839		277
dto dto dto 1834		709
Bank-Actien das Stück		1618
Eszterházy-Loos		50 1/4
Kaiserliche Ducaten		102

Lotto-Ziehung.

Ofen am 29. October

66 44. 84. 26. 82.

Wien am 5 November.

22 72 67 88 26

Markt-Preise

der Körnerfrüchte in Pesth am 8. Nov.

Pesther Metzen, Groschen W. W.

Waizen	147	bis	168
Halbfrucht	120		134
Roggen	110		115
Gerste	80		87
Hafer	60	—	66
Kukurutz	94		100

Früchten-Preise.

Der Preßburger Metzen, Groschen W. W.

	Comorn den 5. Novemb. best.	mit.	ger	Szegedin den 5. Nov. best.	mit.	ger.
Weizen	110	105	100	80	75	—
Halbfrucht	98	91	85	70	65	—
Korn	82	79	75	—	—	—
Gerste	68	65	60	40	35	—
Hafer	47	46	45	40	35	—
Kukurutz	85	83	80	50	45	—
Hirse	—	104	—	50	—	—

Bühnen-Repertoir.

Pesth, deutsches Theater

Nacht und Morgen.

Wasserstand der Donau

in der Brunnmaschine zu Ofen am 8. Nov.

Früh 8 Uhr 5 8 0''' ober 0

Meteorologische Beobachtungen an der Ofner kön. Sternwarte am 8. Nov.

Zeit der Beobachtung	Barometer auf 0° Reaumur reducirt Pariser Maaß	Wiener Maaß	Thermometer Reaumur	Wind	Witterung
9 Uhr Vormittags	27 Zoll 601	28 Zoll 4 9 5 9	— 1, 02	NO. Sanft	Trüb
3 Uhr Nachmittags	, „ 567	3 11	— 0 82	NO. Sanft	Trb, Schnee R.
9 Uhr Abends	540	3 7	— 0. 61	NO. Schwach	Trüb, Nebel

Nachrichten.

Ankunft **Abfahrt**

der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends
Abfahrt nach **Wien** Früh 7 Uhr } **Täglich.**
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 13., 17., 21., 27. Nov.
Abfahrt nach **Orsova** bei Anbruch des Tages den 12., 18., 22., 26. Nov.
Der Remorqueur **Erös** fährt jede zweite Woche nach **Semlin** und **Drenkova.**

Melirte Makintosh Herrenröcke,

jetzt die Neuesten, echt Englisch, nebst allen Herren-Mode-Artikeln und allen Gattungen Regenschirmen sind in der Handlung unter dem Schilde „zum Fischer" im gräfl. Almásy'schen Hause, Waiznergasse in Pesth, zu haben.

Ein transportabler Sparherd ist sehr billig zu verkaufen.

Derselbe ist auf das schönste und solideste, von besonders starkem Eisenblech gearbeitet, mit Messing garnirt, worauf wenigstens für 80 Personen gekocht werden kann. Zur Besichtigung aufgestellt, am Rathhausplatz in der Eisenhandlung des Herrn Walthier.

Local=Veränderungs=Anzeige.

Die neueröffnete Parfumeriehandlung des Carl Zmály „zur Braut," befindet sich von jetzt an in der Waizngergasse im Parkfrieder'schen Hause, neben der weißen Katze, und empfiehlt ein untrügliches Mittel, graue Haare durch Anwendung der seit 16 Jahren erprobten Eieröl=Pomade in die früher gehabte Farbe zurück zu färben, welche zur Verschönerung, Erhaltung und zum Wachsthum der Haare am meisten beiträgt. Ferner empfiehlt Gefertigter nebst allen möglichen echt französischen und englischen Toilettengegenständen auch eine Parthie Havanna=Cigarren, echt französischem Champagner, Liqueurs und die zur Ziehung kommenden 1839ger Anlehen der k. k. Staats=Lotterie am 1. Dezember, so wie die Geld= und Güter=Lotterie am 14. Jänner 1843 zur geneigten Abnahme.

Carl Zmály,
Parfumeur „zur Braut" in Pesth, Waizngergasse, im Parkfrieder'schen Hause, neben der weißen Katze.

Wechsel=Amortisirungs=Edict. (1)

8082. Von dem kön. Wechselgerichte zu Pesth wird auf Ansuchen des A. Deutsch hiemit bekannt gemacht: daß ein allhier im Jahre 1842 den 30. August ausgestellter, nach ddo. drei Monat zahlbarer pto. 654 fl. W W. von dem Bittsteller angenommener, ohne Aussteller und Remittent versehener Wechsel von Johann Bazelo entwendet worden ist; — in Folge dessen wird der Inhaber dieses Wechsels hiemit aufgefordert, sich binnen 45 Tagen vom 30 November an gerechnet, bei diesem Wechselgerichte zu melden, da sonst dieser Wechsel für amortisirt erklärt werden wird. — Gegeben aus der bei dem k. Wechselgerichte erster Instanz zu Pesth am 31. October 1842 abgehaltenen Rathssitzung.

Echte Milly-Kerzen,

4er, 5er, 6er und 8er Tafelkerzen, auch Wagen= und Nachtlichter sind in stets größerem Quantum vorräthig und billigst zu haben bei

Joseph Steinbach in Pesth,
Herrengasse „zur goldenen Wage.

Lizitation.

Montag den 14. November l. J. früh 9 Uhr werden auf Anordnung des löbl. k. Wechselgerichtes in der Franzstadt, Pfaugasse Nr. 380 verschiedene Hausgeräthschaften, dann ein Steierwagen sammt Pferd und 5 Stück Melkkühe lizitando veräußert.

Pesth, den 7. November 1842.

Landkarte des Königreichs Ungarn

sammt allen angrenzenden Ländern, vom k. Rath und Professor an der k. ung. Universität Herrn Ludwig Schedius, ist um sehr billigen Preis aufgespannt zu haben. Näheres in der Expedition dieses Blattes.

Die Wiener Schuh=Handlung
des
M. Ringauf,

empfiehlt für diese Winter=Saison ihr gewähltes Lager von den feinsten und modernsten Damenschuhen und Stiefletten von Seide, Sammt, Prunnel und Leder; desgleichen auch alle Gattungen Kindertopanken zu billigst festgesetzten Preisen. Das Verkaufslocale ist wie bisher in der Badgasse im Hause zu den sieben Sternen in Pesth.

Das rühmlichst bekannte
Heilmittel gegen Hühneraugen und Frostschäden,

erfunden von M. Richter ist sowohl in dessen Quartier, Leopoldgasse Nr. 183, als auch bei Herrn Ignaz Zograf, Waizngergasse, zu den drei Pesther Mädchen zu bekommen.
Preis 2 fl C. M. Abnehmer im Großen bekommen einen angemessenen Rabatt.

Verloren wurden 200 fl. C. M.

in einem Paquete vorgestern den 8. November Vormittag vom Theaterplatz über den neuen Marktplatz bis in die Königsgasse zum v. Gömöry'schen Hause. Der redliche Finder wird ersucht selbe gegen eine Recompence von 50 fl. C. M in der Expedition dieses Blattes abzugeben.

Bei Gustav Heckenast in Pesth, Waizngergasse Nr. 15, ist erschienen und zu haben:

Iris.

Taschenbuch für das Jahr 1843.

Herausgegeben von
Johann Grafen Majlath.
Vierter Jahrgang.
Mit sechs prachtvollen Stahlstichen. Gebunden in rother Gros de Naples-Seide
5 fl. Conv. Mze.

Inhalt: Bekenntnisse. Humoreske von Betti Paoli. — Am Nil. Gedicht von Ritter v. Levitschnigg. — Isabella Zapolya. Histor. Erzählung von Johann Grafen Mailáth. Mit 1 Stahlstich. — Das Zauberschwert. Gedicht von H. Landesmann. — Der Dudelsackpfeifer. Gedicht von J. G. Seidl, mit 1 Stahlstich. — Amor in Tricot. Novelette von W. Tesche — Gedichte von J. G. Seidl, mit 1 Stahlstich. — Gnomen von M. Enk. — Dichters Freundin. Gedicht von Phil. v. Körber. — Gedichte von C. E. Langer. — Einst und Jetzt. Am letzten Dezember 1841, von Caroline O. — Zwei Duelle. Aus den Papieren eines verabschiedeten Lanzenknechtes. — Der Sohn der Haide. Mit 1 Stahlst. — Der Blumenstrauß. Gedicht von Köffinger. — Welke Rosen. Gedicht von Josephine v. Remekházy. — Die Narrenburg. Novelle von A. Stifter — Die Todesbotschaft. Gedicht von C. E. Langer. Mit 1 Stahlstich. — Lambas von Auria Gedicht von Ad. Bube. — Gedichte von J. N. Vogl. — Gedichte von L. G. Neumann. — Rakasch und ihr Sohn Amru Von Hammer=Purgstall. — Des Schiffers Liebchen. Gedicht von Camillo Hell. — Die beiden Sänger. Gedicht von J. N. Preyer.

Grosses Düffellager

glatt, melirt und geflammt
zu allen Preisen in vorzüglicher Qualität
empfehlen
Perger & Murmann,
zum Lorbeerkranz in Pesth.

Die k. k. landesbefugte Fabriks=Niederlage von

Meubelstoffen u. Fussteppichen

aus Wien,
am Hohenmarkt Nr. 524 besucht den Pesther Leopoldimarkt mit einem großartig sortirten Lager von

Meubelstoffen,

in Ganzseide, Halbseide Manilla, Bast, Schafwoll= und Garn=Damasten, gedruckten Wollenzeugen, geglätteten gedruckten Zitzen,
façonirte Schweizer Vorhang-Mousseline
im größten Sortiment, so wie mit den

neuesten Tischdecken,

ferner mit einem reichen Lager in

Fuß=Teppichen

Hochflor und Velour prima Qualité für Salons,
so wie in
Teppichen zweiter Sorte und engl. double Cloths
für Appartements gewöhnlicher Benützung, ferner alle Arten Teppiche für Sitz= und Gesellschaftszimmer, für Soffa's, Betten, Secretärs und Arbeitstischen, und den

modernsten seidenen Wagenstoffen

Die Verkaufs=Niederlage befindet sich wie bisher am Josephsplatze im Muschschen Hause bei Herrn

J. N. Soukup aus Wien.

Fertige Damenkleider.
Andreas Senger, Schneidermeister,

empfiehlt sich zum gegenwärtigen Leopoldimarkt mit einer großen Auswahl nach den neuesten Wiener Journalen und aus den modernsten Stoffen verfertigter Damen=Mänteln Crispins und Oberröcken zu den billigsten Preisen.

Verkaufslocale am neuen Marktplatz, in der Wienergasse, zweite Abtheilung in der obern Eckhütte

Nanette Ullmann,

Marchande des Modes in Pesth,

kleine Brückgasse, im v. Nemeshegyi'schen Hause, gegenüber der Einfahrt ins Gasthaus zur Königin von England, macht hiemit einem hohen Adel und hochgeehrten Publicum die ergebenste Anzeige, daß sie eine große Auswahl nach den Wiener und Pariser Journalen modernst angefertigten Damen=Kopfputzes vorräthig hat, und auch wöchentlich neue Sendungen aus Wien erhält, die sie zu äußerst billigen Preisen sowohl in diesem Locale als auch in ihrer Hütte am neuen Marktplatz in der Herrengasse, erste Abtheilung verkauft.

Von der k. k. priv.
Erzherzogl. Rosoglio-Fabrik in Teschen

befindet sich die Niederlage von feinen und feinsten Rosoglien bei
Joseph Steinbach in Pesth,
Herrengasse zur goldenen Wage.

Maculatur=Papier zu 1 fl. 18 kr., und ganz großes zu 2 fl., im einzelnen Ries, bei größerer Abnahme zu 1 fl. 48 kr. C. M. verkaufen Landerer & Heckenaft, Hatvanergasse Nr. 583.

Beilage: Fortsetzung der Nachrichten.

Haberl

könyvkötő

Eger 1814.

irod

Trócskönyvk

76. l.

Haberkorn Sámuel
ötvös.

Pozsony városában 1720-ban 7 ötvös dolgozott ~~u. m. *Peringer* János,~~ *Haberkorn* Sámuel, a ki Boroszlóban tanult, ~~*Pelcz* András Lambert pozsonyi fi, *Holnstein* János Kristóf, a ki Pelcztől, *Huszár* György, a ki Holnsteintől, *Lukenics* vagy *Luknics* György, a ki Trencsénben *Vödrödi* Páltól tanult és egy *Österreicher* nevű~~.

Az 1732. évi jelentésben ~~ugyanezekkel~~ találkozunk ~~Peringer és Österreicher kivételével, a kik helyébe a Peleznél tanult *Durschutz* Mihály pozsonyi fi, s ~~a *Holnstein* Gáspár bécsi ötvösnél tanult bécsi születésű *Sedelmayer* Ádám jöttek.~~ Ezek leginkább 14 próbás műveket készítettek s elég tisztességesen megéltek ~~Luknicsot kivéve, a ki mesterségét elhanyagolta. Volt két zsidó is a vár aljában, a kik szintén csináltak ötvös munkákat.~~

vele.

Illésy János Magyarországi ötvösök
2-ben. Arch. Ért. 1904 évf 394. l

Letisztázva

Haberkorn (Haberkohrn)
Sámuel

1716-17) ötvös
(1720, 1732 Pozsony

Breslauban Vogel Gottfriednál
tanult.

Kapmagyarországi ötvösök 181.

Lesencze istvándi szarmata sírok

leletei VI. 133.

Habertorn Samuel

ötvös 1716

laid

Mich. Pozs. 93.

124

Haberkorn Samuel

ötvös 1716-1717

Sárd

Mik. Pozs. 124

Haberkorn Sámuel, ötvös. A XVIII. század elején Borosljában tanulta az ötvösséget. Mint mester 1716-ban Pozsonyban telepedett le, hol még 1732-ben is működött.

Haberkorn Sámuel ötvös. Boroszlóban tanult és 1716. lett mesterré Pozsonyban, hol még 1732. is működött. (Illésy J., Arch. Ért. 1904 394. l., Mihalik J., Műv. Ipt. Ért. 1911 124. l.)

122

Haberkorn Sámuel, ötvös.

A XVII. század végén, vagy a XVIII. legelején Borosztóban tanulta az ötvösséget. Mint mestert a XVIII. század elején Pozsonyban telepedett le, a hol foglalkozásából évtizedeken át tisztességesen megélt. Neve az 1720. és 1732-ki összeirásokban is előfordul.

Haberkorn Sámuel, pozsonyi ötvös V. 93.

124

Haberkorn Sámuel, pozsonyi ötvös

V. 124.

HABERLEIN, Ferdinand, pozsonyi üvegcsmester

F. H., bürgerl. Glasermeister, +52 éves korában, Pozsony, 1803 január 4. (1803, 7.1)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MANN, FRANZ (Bécs, 1788 – Prága, 1847)

Dilettáns művészként tartják számon, de tagja volt a bécsi Akadémia tanácsának is. Akvarellel festett csataképei témáit az osztrák történelemből vette. Egy magyar vonatkozású képét, a Magyar Grenadier-t említi a Thieme-Becker Lexikon; Vaterländischer Almanach für Ungarn részére rajzolt kompozícióit azonban nem ismeri.

191 Szent István és a gyilkos 71. TÁBLA

rézmetszet, 15,3 x 10,4 cm
Jelezve: Habermann del. – Jh. Blaschke sc.
Felirata: ...Wenn Gott selbst für mich stehet, / Wer ist dann wider mich?
In: Vaterländischer Almanach für Ungarn, 1821. h. és ny. n. 100. l. u.
PIM 447/1968, A 4086

A „H" jelzetű szerző (Habermann) műve a „Kőnig Stephan der Heilige" című verses legenda illusztrációja. A királynak a metszet feliratában idézett szavaira gyilkosa letérdel, s leereszti tőrét. Ennek a jólismert történetnek megjelenítése az ellentétek békés feloldásának szentimentális hangulatú szimbóluma. Nem véletlen, hogy alkotója, a vers írója, a kötet szerkesztője osztrák és rajza egy német nyelvű almanachban jelent meg, amit a magyarországi olvasók számára adtak ki.

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA - MKCS - MNG

A Kisfaludy Sándor darabjához készült illusztráción a vajdahunyadi várat idéző fa vében Hunyadi János kéz a kézben áll Szilágyi Erzsébettel, s – mint a szövegből juk – éppen köszönetet mond neki, hogy ilyen derék fiat nevelt. Hunyadi arcvonásai „történeti hűség" szellemében 17. századi metszet után rajzolták, de annak tiszteletet parancsoló páncélos vitézéből Loder meglehetősen ügyetlen rajzán inkább „érzékeny keblű dalia", egy a színpadi állókép ellágyult szereplője lett. A kiadó Igaz Sámuel szándéka szerint azonban a metszet a magyar történelem egyik legdicsőbb korszakát, a Hunyadiak korát a képzőművészet eszközeivel idézi fel.

Metszője JOSEF STÖBER (Bécs, 1768 – Bécs, 1852).

Rajzoló és rézmetsző, aki a bécsi Akadémián, majd Schmutzernél tanult. Vignettákat, zsebkönyvek és almanachok illusztrációit készítette. G.G.

KOVATSCH, JOSEF (Bécs, 1799 – St. Veit, 1839)

Rézmetsző, előbb Josef Stőbernél, majd a bécsi Akadémián tanult. Főleg reprodukciós metszeteket készített, önálló kompozícióit nem ismerjük. Sokat dolgozott a Hébe és az Aurora számára. 1826-ban Kisfaludy Károly rajza alapján is metszett egy történeti témájú lapot (Erzsébet, III. András leánya apja koporsójánál). Említésre méltóak festményekről készült metszetprodukciói is.

192 Nagy Lajos egy magyar vitézt ment ki a Volturno vizéből 71. TÁBLA

rézmetszet, 15,2 x 10,5 cm
Jelezve: Habermann del. J. Axmann sc. 1820.
Felirata: Kőnig Ludwig von Ungarn
In: Vaterländischer Almanach für Ungarn, 1821. h. és ny. n. 65. l. u.

Az illusztráció a költemény egy drámai pillanatát ábrázolja. Nagy Lajos Nápolyból visszatérőben a megáradt Volturno folyónál megtorpan seregével. A híd elpusztult, gázlót kell keresni. A vakmerő ifjút, aki élete veszélyeztetésével vállalkozik a feladatra, a hős király menti meg a biztos haláltól. A szerző és a rajzoló Habermann, aki szerkesztőtársával, Zerffyvel, előszeretettel fordul a magyar múlt szentimentálisan heroikus epizódjához. A lapot metsző Josef Axmannról lásd Kat. 161.

a Képes Krónikából kiválasztott közel két tucat metszettel díszítették. A nemesi ellenállás szemléletét képviselő szerző mintaképválasztása tudatos volt s több más példával együtt a régi magyar művészet felfedezésének s néhol aktualizálásra irányuló kísérletének kezdeteit jelzi.

Irod: Pataky 1951, 69. G.G.

PRIXNER, GOTTFRIED (életrajzát lásd kat. 169)

190 Jeanne d'Arc fogságba esése 72. TÁBLA

rézmetszet, 13,4 x 8,2 cm

191

192

176

177

Habermann Hugo von
(1849-1929)

„A jó és a rossz házasság" o.v. 62x81cm
J.l.j.: H. Habermann
kikiáltási ár: 15000 Ft

BÁV 49.Képaukció Budapest,1979.szeptember

Habermann Hugó

A jó és a rossz lázasság, o. v. 60×80

30. Művészeti Képenkció
1973

Haberman István

Ötv

1603.

Mus. Kat. Est.

1918. 44.

Poprád város régi előljárósait ábrázoló
fényképe IX. 87.

MDK

Haberman István, ötvös
/Haberman Stephanus, Habermann/. 1603.

1603 febr. 14.-én nyert polgárjogot.
A czéhkönyvben az elhalt mesterek sorában a 20-ik.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök az XV.-XIX. sz.-ban.

Muz. és Kvt. Ért. 1918 41.54.1.

Habermán János, rajztanár

Esztergomban Mihalovits János festőművésznek volt a rajztanára a reáliskolában. Egy reklámpályázaton legyőzte tamárát Mihalovits, negyedikes diák. 94.old

R.F./Radó Ferenc ?/.: Mihalovits János 1894-1968
94-old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 23.évf. 1969.
Sopron

Haberperger Kristóf

esztergályos, győri
polgár 1703-ban
kis szoba-konyhás háza
volt a győri szent Rudolf-utcában

Vállhyór
184. l.

Bassano: Mária zeigt den Hirten das Jesukind. — 1844: IX. 16. *J. da Ponte Bassano:* Maria zeigt den Hirten das Jesukind. — 1865, 1866, 1867, 1869: XIII. 66. *Bassano da Ponte:* Mária mutatja a pásztoroknak a kis Jézust.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XIII. 66. *Bassano da Ponte J.:* Mária mutatja a pásztoroknak a kis Jézust. — 1873: XIII. 66. *J. da Ponte Bassano:* Maria zeigt den Hirten das Jesukind. — 1876, 1878, 1879: IX. 320. *J. da Ponte Bassano:* Mária megmutatja a pásztoroknak a kis Jézust. — 1881: 129. *Bassano műterméből:* A pásztorok imádása.

Ø Habersack János

XVI. sz.

ki volt? mi a mes-tersége?

Csontosi jegyz:
Szépm. Múzeum.

L. Thieme-Becker

JOSEPH HABERSBERGER, hangszerkészitő

"MEISTERBUCH/1836"/1867-ig/.179 lap,63-on német szöveg, 3 irástipus.a/.Kalligrafált"gestorben ist...";sir,kereszt szomorú-füz.1836-1845.-b/.Lent halálozási dátum tintával 1845-1870.-c/.Lent adat,halálozás"vékony"tintával.1845-1870.-1856 után ceruza bejegyzések.6.jegyz "7.lap.JOSEPH /HABERSBERGER/FORTEPIANOMACHER/den 12ten Maÿ/1812/Alatta az 1.sz.irással:/gestorben den.../dátum nélkül,alatta:kereszt-sirhant-ruzfa/ 195.old

GÁBRY GYÖRGY: A pesti hangszerkészitő céh Mesterkönyve 19[illegible].old

FOLIA ARCHAEOLOGICA. A Magy.Nemz.Múz.Évkönyve. XXI. 1970. Bpest

HABERSBERGER Joseph

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 172.p.

205.p.

Százötven éve született Gerbeaud Emil

A török szultán háreme számára is szállított – Legnépszerűbb bonbonja a konyakmeggy volt

Gerbeaud Emil 1854. február 12-én Genf Carouge városrészében látta meg a napvilágot egy cukrászcsalád gyermekeként. Érthető, hogy ő is elődei mesterségét választotta. Beutazta Angliát, Franciaországot, Németországot, majd Saint-Étienne-ben (Franciaország) telepedett le, ahol 1879-ben saját üzletet nyitott. Egy év múlva megnősült: Ramseyer Esztert vette el, egy saint-imiér-i cukrász és cukorkagyáros leányát.

Akkoriban a pesti Gizella téren (ma Vörösmarty tér) is működött egy előkelő cukrászda, melyet Kugler Henrik vezetett. „Az elegáns világ találkozóhelyének" is nevezett üzlet idősödő gazdája utódot keresett. Kugler az ismerős genfi cukrászt, Finazt kérte meg, hogy ajánljon számára egy fiatal, ügyes szakembert. A fiatalember Gerbeaud Emil volt. Hamarosan létrejött a találkozó Párizsban, ahol mindketten éppen bevásárlókörúton jártak. A kölcsönös szimpátia azonnal kialakult, jó kezekbe került a vállalkozás. Budapest várta Gerbeaud-t, aki 1884-ben érkezett meg a magyar fővárosba.

Gerbeaud Emil, 1901

Gerbeaud Emil lányai: Gabriella, Marcella, Erzsébet, Ilona és Margit 1897-ben

FORRÁS: MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓ-IPARI MÚZEUM

Hamarosan kiderült, hogy a tehetséges fiatalember kiváló utóda Kuglernek. Rövid idő alatt több újítást is bevezetett. Már kezdetben felismerte, hogy a kézműves munka mellett a cukorkaüzem gyári jellegét kell megalapoznia és fejlesztenie. A segédek számát 40-ről 60-ra emelte. Rajtuk kívül 18-20 elárusítónőt, 20 csomagolónőt és 5 szállítót is alkalmazott. Választékát különleges, új termékekkel bővítette: vajas, párizsi és más hasonló krémekkel, de több száz féle teasüteményt, csemegecukorkát is készített. 1886-ban már egy kis csokoládégyárat is berendezett üzletében, amelyet később, 1904-ben a Duna utcába helyezett át. Megkezdte a csokoládébonbonok gyártását, amelyek között a legnépszerűbb a konyakos meggy lett. Szakmai igényességgel törekedett arra, hogy készítményeit ne csak minőségükkel, de esztétikus megjelenítéssel is vonzóvá tegye a vendégek számára, így több édességét igényes, saját tervezésű dobozaiban árusította. Termékeit már a század végén a külföldiek is keresték. Többek között a török szultán háreme számára is szállított. Üzemét egyre jobban gépesítette, a század végére mintegy 150 alkalmazottja volt, akiknek mintegy tizede azért jött külföldről, hogy nála tanulhasson.

A Gizella téri üzlet egyre népszerűbb lett: „barna selyemfalaival, megbarnult parkettájával megnyugtatóan különbözött a modern (századvégi) kávéházak czifrálkodó hidegségétől" – írták róla 1896-ban. Gerbeaud a millenniumi ünnepségekre kibővítette az 1885. évi Budapesti Országos Kiállítás általa bérelt úgynevezett királycsarnokát a Városligetben. Az így kialakított, nyáron üzemelő Royal Gerbeaud Pavilon melegkonyhás vendéglővel, fényűző berendezésű belső termekben, árnyas napernyőkkel felszerelt külső kerthelyiségben várta vendégeit. A pavilon hangulatát Márk Lajos festménye és Heltai Jenő verse is megörökítette.

Az 1896-os kiállítás zsűrije Gerbeaud-t „kitűnő minőségű, verseny- és kivitelképes készítményeiért" a legnagyobb kiállítási díjjal: díszoklevéllel jutalmazta, az uralkodótól ugyanakkor megkapta a Ferenc József-rend lovagkeresztjét. A jutalmak, elismerések sorozata ezután is folytatódott. 1898-ban a brüsszeli kiállítás, majd az 1900. évi párizsi világkiállítás zsűrijének tagja volt, ahol francia becsületrenddel jutalmazták. Köztiszteletben állt, és európai hírnévnek örvendett.

1908-ban, Kugler halála után, „Kugler utóda Gerbeaud Rt." néven részvénytársaságot alapított, 1909-ben megvette a fiumei csokoládégyárat, amely lehetővé tette a kakaó vámmentes beszerzését és azonnali feldolgozását. Korszerűsítette a szállítást is: a tízes évektől kezdve a lovas kocsik mellett már gépkocsikat is üzemeltetett. Munkásságának 25. esztendejében, 1909-ben, a Budapesti Székesfővárosi Cukrászok és Mézeskalácsosok Ipartestületének közgyűlésén Gerbeaud Emilt az ipartestület örökös díszelnökévé választották. Az ünnepi szónok így méltatta: „...a legnagyobb gonddal valósággal megkomponálta készítményeit, és ez a titka annak, hogy ezek a cukrászati remekek könnyűszerrel indulhattak diadalmas hódító útjukra az egész világon, mert finomság, tetszetősség és jóság tekintetében eleddig nem akadt komoly versenytársuk sehol sem".

1908-ban a házaspár 3000 koronás ösztöndíj-alapítványt létesített, „amelynek kamataiból két-három évenként egy cukrász, cukorkakészítő vagy csokoládégyáros alkalmazott vagy főnök, szakmájában való tökéletesedése céljából külföldi tanulmányútra kiküldessék". Ugyanakkor 20 ezer koronás alapítványt tettek alkalmazottaik nyugdíjának biztosítására, és ugyanennyit megbecsült, régi munkatársaik jutalmazására, amellett, hogy egyéb alapítványokra, jótékony célokra még ezenkívül 6000 koronát fordítottak.

A cég több fióküzletet is nyitott a fővárosban. Az Országos Kaszinó épületében (ma Kossuth Lajos u. 20.) működött az egyik legszebb, amelynek bútorait, valamint a Gizella téri üzlet faburkolatát Schmidt Miksa műbútorgyáros üzemében készítették. 1910 körül nyitották meg a máig működő, ma Művész cukrászda néven ismert Andrássy úti Gerbeaud-fiókot.

A Gerbeaud Rt. fénykora az első világháborút megelőző évekre tehető. Gerbeaud Emil, az idegen származású, de ízig-vérig magyarrá változott mester 1919. november 8-án, az újrakezdés küszöbén hunyt el. A cukrászdát 1940-ig, haláláig, Madame Gerbeaud vezette. A tovább élő „márkanév", a védett műemlékké nyilvánított üzlet és a jól ismert készítmények egy megbecsült, tisztes iparos életútjának máig nem múló tanúsítványai.

CSAPÓ KATALIN

A GERBEAUD KÁVÉHÁZ hagyományteremtő eseménnyel szeretne megemlékezni arról, hogy névadója százötven éve született, de ennek részleteit egyelőre még titokban tartják. Addig is, míg ezek nyilvánosságra kerülnek, februárban nosztalgiahónapot tartanak, melynek keretében a Gerbeaud Ilonka eredeti receptje alapján készült túrós lepény, a lúdláb, az Eckler-fánk, a sarokház, a Gerbeaud-almatorta s még jó néhány régi finomság kedvezményes áron kapható.

Palackban árulta a füvészkerti levegőt

A mai ELTE elődjének botanikus kertje 1771-ben Nagyszombatban alapíttatott, de már 1777-ben – az egyetemmel együtt – Budára költözött. Botanikus kert esetében persze a „költözés" – amint azt *Isépy István*, A Pál utcai fiúkból Füvészkert néven milliók ismerte mai intézmény igazgatója az Illés utcai helyszínen elmondja – nem a növények átszállítását jelenti. A Krisztinavárosban valójában elölről kellett kezdeni a munkát. Szerencsére az alapító Winterl Jakabnak, a vegytan és a botanika professzorának személye szavatolta legalább a tartalmi folytonosságot. Így történt ez 1784-ben is, amikor a kertnek ismét mozdulnia kellett – ismét az egyetemet követve Pestre, a mai Kossuth Lajos utca és Reáltanoda utca közötti területre. De botanikuskert-mércével mérve ismét csak villanásnyi időre maradhatott a helyén, mert az új század első évtizedében megint új otthont jelöltek ki az intézménynek. A nagyjában a mai Múzeum körút egyetemi tömbjének helyén újrakezdett munka irányítása kora egyik leghíresebb hazai tudósára, Kitaibel Pálra várt. Ő vezette a kertet 1817-ig, haláláig.

Haberle Károlyt nevezték ki utódjának. A botanikus kert majdani gazdája 240 esztendeje, 1764. február 11-én született Erfurtban. A város egyetemén bölcsészetet és jogot tanult, később csillagászattal foglalkozott, majd Freiburgban a bányászati akadémia előadásait látogatta, Weimarban pedig – 1805 és 1812 között – természettudományos, főképpen meteorológiai ismereteit gyarapította. Ott aztán egyfelől megriadt Napóleon seregeinek offenzívájától, másfelől pedig csábította régi barátjának, báró Podmaniczky Károlynak az invitálása. Az Új magyar életrajzi lexikon szerint: „Rövid brünni, majd bécsi tartózkodás után, 1813-ban Budán telepedett le; fordítással, a környék növényeinek gyűjtésével foglalkozott. 1807-től [ez nyilvánvalóan elírás, a helyes évszám: 1817 – *A szerk.*] haláláig a pesti egyetemen a növénytan rendes tanára, a botanikai tanszék és a füvészkert vezetője volt. Emellett 1821-ben a pesti egyetemen orvosi oklevelet is szerzett [valójában: tiszteletbeli doktori diplomát adományoztak neki – *A szerk.*]. Gyilkosság áldozata lett."

Haberle fővárosi tevékenységéről szólva Isépy a botanikus kerti munkát emeli ki. Elsősorban azt, hogy a mai Füvészkerttel nagyjában megegyező nagyságú területen tízezer növényfajt gyűjtött össze. Kiváltképpen gazdag volt a kertben az ernyősvirágúak csoportja, valamint a szibériai fajoké. Ez utóbbi magyarázata, hogy az eredetileg orvos képzettségű főkertésznek, Rochel Antalnak a testvére a szentpétervári követségen dolgozott.

Haberle Károly portréját a mai botanikus kert igazgatósági épületében őrzik

A tudós szervező rendszeresen publikált német folyóiratokban a Kárpát-medence ásvány- és növényvilágáról, és könyvet írt Magyarország növényföldrajzának történetéről. A pesti botanikus kert az 1830-as évek elejére európai hírű intézménnyé rangosodott. Ám éppen akkor, 1832. június 1-jén Haberle rablógyilkosság áldozata lett. A nádor szigorú vizsgálatot rendelt el, de a rendőrhatóságnak nem sikerült a gyilkos nyomára bukkannia. A korabeli pletykák szerint azért ölte meg valaki (állítólag egy orvostanhallgató), mert hite szerint Haberle „temérdek pénzt" szerzett abból, hogy üvegenként árulta a botanikus kert levegőjét (az előző évi kolerajárvány után elterjedt az a vélekedés: a friss, tiszta levegő a kolerára is gyógyír).

Haberle halála után a botanikus kert irányító nélkül maradt, 1838-ban pedig az árvíz okozott további pusztulást. E történések miatt, és mert a város rohamosan kezdett terjeszkedni, sort kellett keríteni a máig utolsó költözködésre. Az egyetem orvosi kara József nádor biztatására 1847-ben megvette a Festetics családnak a mai Illés utcában lévő 18 kataszteri holdas birtokát. Utóbb, a XX. század első évtizedében a kert területe az egyetemi építkezések miatt a harmadára csökkent, ennek ellenére a látogatók ma is öt-hatezer növényben gyönyörködhetnek.

Búcsúzóban Isépy István megmutat egy, a jégkorszak hidegét Európában csak a bulgáriai Rodope hegységben átvészelő lágy szárú, szőrös levelű, apró kék virágú növényt – pontosabban: téli-idő lévén csak a képét. A neve – és az nem fog változni, amíg világ a világ –: Haberlea rhodopensis.

DANISS GYŐZŐ

CIKKÜNK NYOMÁN

Csitri és Csibi

Alpár Ágnes megemlékezése Gaál Franciskáról pont egy évet késett. A tragikus sorsú színpadi és filmcsillag valójában 1903. február 4-én született, és szülei által adott neve Franciska volt. A különböző kútfők elkeresztelték ugyan Fány-Fáninak, sőt találkozni a Szidóna névvel is, ám mi higgyünk inkább az anyakönyvi bejegyzéseknek.

És hogy elfelejtették volna? Legfeljebb csak nálunk, a hazájában. Mert élénken emlékeznek rá Ausztriában, Németországban, sőt Oroszországban is.

Hogy Zamercev városparancsnok vagy Vorosilov marsall hívta-e őt meg egy látogatásra Szovjetunióba, vagy esetleg egyszerre mindketten – ez egyelőre még rejtély. A színésznő legendába illő élettörténetére mindenesetre jellemző az a morbid tény, hogy a nekrológokat a sztár halála előtt tizenhat évvel, 1956-ban röpítették világgá először a hírügynökségek.

Ha máig élvezetes zenés filmkomédiáiból vetítenének a tévék a Paprikát, a Pétert, a Kismamát vagy a Csibit, ki tudja, talán nálunk is föltámadhatna még...

GERÉB ANNA

A rendelkezésünkre álló színháztörténeti irodalom Gaál Franciska születési éveként az 1904. esztendőt tünteti fel. (A Szerk.)

HIRDETÉS

A nyitott lehetőségek hétvégéje

Február 14-én és 15-én használtautó-vásárral egybekötött nyitott hétvégét tartunk.
Éljen a lehetőséggel, és találja meg Ön is kedvenc modelljét – most még kedvezőbb áron!

Kínálatunkból:
Opel Vectra 1.8 Comfort Caravan, 2002. május, 60 000 km (ABS, digitális klíma, 4 légzsák, stb.) 3 millió Ft alatt • Opel Astra G 1.4 5a, 2003 február, 30 000 km (klíma, el. ablak, 2 légzsák, stb.) 2 790 000 Ft-tól • Opel Corsa C 1.2 5a, 2003. február, 30 000 km (szervó, központi zár, elektromos ablakemelő, 2 légzsák) 2 190 000 Ft-tól • Daewoo Matiz 0.8 S, 2000. évjárat, 40 000 km 1 190 000 Ft-tól

Hétvégi nyitva tartás: szombaton 9-15 óráig; vasárnap 9-13 óráig.

Opel. Jó ötletek – jobb autók.

Az Ön Opel-partnere: Opel Wallis 1106 Budapest, Kerepesi út 85. Tel.: 260-7777, Fax: 260-9138
wallopel@opelwallis.hu, www.opelwallis.hu

Bántalmazott pedagógusok, mentőápolók, BKV-ellenőrök

Az utóbbi időben egyre több eljárás indult a fővárosban pedagógus, BKV-ellenőr vagy éppen mentőápoló bántalmazásáért. Volt, amikor az egyik diák úgy ütötte le tanárát, hogy az eszméletét vesztette.

Az elmúlt években a statisztikai adatok szerint mind több büntetőeljárás indult közfeladatot teljesítő személy – ezek sorába tartozik például a pedagógus, a BKV-ellenőr, a busz- vagy villamosvezető, postai alkalmazott avagy a mentőápoló is – elleni erőszak miatt, és nőtt az ezen cselekmények miatt felelősségre vontak száma is. 2001-ben a főváros területén 59 ügyben született jogerős döntés, 2002-ben ez a szám 62-re, 2003-ban pedig már 70-re emelkedett. A bíróságok 2001-ben 61 vádlott, 2002-ben 66, tavaly pedig már 72 vádlott esetében hoztak ítéletet közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűntette miatt – mondta *Dobos Gabriella* ügyész, a Fővárosi Főügyészség szóvivője. Tájékoztatása szerint az ügyészségek a legkülönfélébb bűnesetekben járnak el; az ütlegek azonban többnyire a busz-és villamosvezetők, valamint a BKV-ellenőrök ellen irányulnak, s a tettekben az ittasság nagymértékben közrejátszik.

A közelmúltban számoltunk be arról a BKV-ellenőr – jegy nélküli utas konfliktusról, mikor is a kölcsönös dulakodás során az utas a buszmegállóban belerúgott az ellenőrbe, letépte a pólóját, mire az leharapta az utas egyik ujja körömpercének a végét. Az ellenőr felfüggesztett szabadságvesztést kapott. A bíróságok elé került ügyekből azonban kitűnik, hogy a „kezdeményezőkészség" nem életkorfüggő. Dobos Gabriella elmondta: a vádhatóság egy ízben például egy 80 éves férfi ellen emelt vádat; az idős úr ugyanis az egyik metróaluljáróban megrángatta és megpofozta a biztonsági őröket, mert nagyfokú részegsége miatt nem akarták leengedni a metróba, mondván baja eshet. A bíróság végül az idős férfit – tekintettel életkorára – két évre próbára bocsátotta. Bíróság elé került egy „visszaeső" házaspár is. Az ügyészség szóvivője szerint előbb egy autóbusz-vezetőre nehezteltek meg, aki súlyos fokú ittasságuk miatt arra kérte őket, hogy szálljanak le a következő megállóban. Az eljárás adatai szerint azonban a házaspárnak esze ágában sem volt leszállni; sőt a férfi ököllel megütötte a sofőrt, majd az asszony a kezébe harapott, végül a férj meg is rángatta, mígnem a sofőrnek sikerült a rendőröket értesítenie. Hónapokkal később a házaspárnak hasonló cselekmény miatt gyűlt meg a baja hatóságokkal. A férfi olyan részeg volt, hogy mentőt hívott, szállítsák el a detoxikálóba, ám mire az autó kiért, már arról is elfeledkezett, hogy az ő hívására érkezett. A vezetőre vágta az ajtót, a mentőápolónak pedig többször a lábába rúgott. A házaspár felfüggesztett szabadságvesztést kapott.

A hatóságok elé került azoknak a fiataloknak ügye is, akik 1993-ban bántalmazással vettek elégtételt vélt vagy valós sérelmeikért a pedagógusokon. Jogerős döntés csak a múlt évben született – tudtuk meg Dobos Gabriellától. Tájékoztatása szerint a konfliktus abból adódott, hogy a pedagógus nem megfelelő magatartása miatt kiküldte az épületből a gyereket, ám ő nem akart eltávozni. A tanár megpróbálta kifelé lökdösni, mire a gyerek arcul ütötte, majd elment. Délután négy társával visszatért, hogy „elégtételt" vegyen. A pedagógusnak – akit a vádlott mellbe rúgott – segítségére siettek a kollégái, akik közül az egyiknek késsel felszakították a kabátját, a másikat pedig hátulról úgy fejbe vágták, hogy elveszítette eszméletét. A tanítvány jogerősen 1 év 4 hónap, két évre felfüggesztett szabadságvesztést kapott. A többiek kilétét nem sikerült kideríteni.

A napokban a VIII. kerületi ügyészség újabb vádat nyújtott be négy fiatalkorú ellen, amiért 2002 szeptemberében egy fővárosi általános iskolában rátámadtak egy tanárra; ökölnyi követ dobtak felé, amiért kitessékelte őket az iskolából. Csak a szerencsén és a tanár ügyességén múlt, hogy nem találta el a kő.

– A bírói gyakorlatban a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak miatt indult ügyekben viszonylag nagyobb a felmentések és az eljárások megszüntetésének száma a többi közvádas cselekményekhez képest. Ennek jobbára az az oka, hogy a bizonyítási eljárás befejeztével kiderül: nem úgy van, ahogy a vád állítja, azaz, nem a békés utas a csínytevő – mondták érdeklődésünkre a Fővárosi Bíróság sajtótitkárságán. Hozzátették: az elmarasztaló döntések többségében pénzbüntetést, avagy felfüggesztett szabadságvesztést szab ki a bíróság; a letöltendő börtön csak akkor jön szóba, ha az illető már visszaeső. Az eljárások pedig mennek a maguk menetében, nincs soronkívüliség, így a bíróságok leterheltsége miatt nem ritkán csak jó néhány évvel a történtek után születik jogerős döntés.

T. B.

A MUOSZ KEZDEMÉNYEZÉSE

A büntető törvénykönyv alapján közfeladatot ellátó személynek minősül a posta vagy a közforgalmú közlekedési vállalat végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó alkalmazottja, a biztonsági feladatot teljesítő katona, a közfeladatot ellátó polgári őr, a mentőszolgálat tagja, a bírósági vagy más hatósági eljárásban a védő vagy a jogi képviselő, külön jogszabályban meghatározott esetben orvos, illetőleg pedagógus vagy oktató, az állami, az önkéntes és a vállalati tűzoltóság tűzoltói feladatot ellátó tagja. A Magyar Újságírók Országos Szövetsége elnöksége azt követően, hogy a Tilos Rádió ellen szervezett januári tüntetés után bántalmazták a Magyar Távirati Iroda fotóriporterét, közleményben tudatta: kezdeményezik, hogy a törvény védelme terjedjen ki a munkáját végző újságíróra is, mint közfeladatot ellátó személyre.

A közbotrányokozás még nem jel

Halászbástyáról, Dunáról, Lehelről a Mindentudás Egyeteme Klubjában

A műkorcsolya Európa-bajnokság ideje alatt mindvégig a Lánchíd és a budai Vár – nem túl jól sikerült – képét vetítették a pontozásra váró versenyzők háta mögé. A Váci utca giccsboltjaiban kapható trikók között van parlamentes és halászbástyás is. Ha valaki föntről tekint végig a városon, óhatatlanul megakad a szeme a Bazilikán és a Teve utcai rendőrszékházon. Fél évszázada még a Duna-parti Elevátor és a visszabontatlan, csipkés tornyú OTI-palota volt ennyire hangsúlyos látnivaló. Vagy, ha úgy vesszük: jel. Hétfő este az efféle építészeti jelekről rendeztek beszélgetést a Mindentudás Egyeteme Klubjában, a Műszaki Egyetemen.

A beszélgetésben résztvevő építészek egy dologban mindenképp egyetértettek: az építészeti jelek rendkívül fontosak a városkép, akárcsak a városlakók azonosulása szempontjából. *Skardelli György* – akit legutóbb a Budapest Sportaréna tervezőjeként ismerhetett meg a közvélemény – ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az alkotás pillanatában nem tudható, jel-e az, ami az építész ceruzája alatt formálódik. Legfeljebb halvány remény, hogy az idők során majd azzá válik. *Finta József* szerint sem az építészi akarat az elsődleges: az a mű válhat jellé, amelyben a hely és a korszak szelleme a legtisztábban összpontosul. Mint mondta, a Halászbástya természetesen csipkés giccs – tagadhatatlan viszont, hogy tökéletes esszenciája saját kora építészetének. A kérdés csak az – mondta Finta –, hogy egy átmeneti és labilis kornak van-e joga, lehet-e tehetsége jeleket hagyni az utókorra. Az építész szerint a válasz mindenképp igen.

Z. Halmágyi Judit – a kisebbik Kálvin téri irodaház társszerzője – úgy vélte, nem az építészeti mű milyensége az elsődleges, hanem az, hogy milyen hatást és reakciót vált ki a szemlélőkből. *Sütő András Balázs* építészkritikus pedig azt tartotta fontosnak hangsúlyozni, hogy a jelek sem örökkévalók. Korról korra bizonyítaniuk kell hitelességüket, és a városi közeg is csak akkor lehet élő, ha rajta hagyja nyomát a jelen, szervesen hozzákapcsolódva a múlt alkotásaihoz. Mint mondta, ha a jelszerű alkotásokhoz nem lehet hozzányúlni, a befogadó város óhatatlanul múzeummá válik. *Nagy Bálint* ezzel egyetértve úgy fogalmazott: a jelértékű építészeti alkotások azért is fontosak, mert társadalmi érdeklődést, visszajelzést generálnak. Éppen ezért hiba, hogy Budapesten az utóbbi fél évszázad leghangsúlyosabb jele a várost körbeölelő, szürke és otromba lakótelepgyűrű lett.

FOTÓ: MÓRICZ SIMON

Rajk Lehel téri piacának társadalomkritikája „hasznos konfliktusokat kreál"

A beszélgetés résztvevői egyetértettek abban, hogy az építészet nem lehet független a közvetlen és tágabb társadalmi környezettől, az alkotó sem az inspirációt, sem a reakciót nem nélkülözheti. Skardelli György megfogalmazása szerint „lapos kérdésre csak unalmas választ lehet adni", tehát az építészeti produktumok óhatatlanul tükrözik azt a kort, azt a társadalmi közhangulatot, amelyben megszülettek. Ezért azt sem lehet kategorikusan kijelenteni, hogy az elmúlt fél évszázad nem teremtett értéket: az új Erzsébet híd Skardelli értékelése szerint például fantasztikus alkotás. Tény viszont – mondta –, hogy az építészszakma nem indít el forradalmi folyamatokat, nem lobogtat zászlót; ellenben ha a társadalomban megszületik az igény a változtatásra, az épületekben is megnyilvánuló újra, akkor eljött az idő, hogy az építészek is megtegyék a magukét. A fél évszázados bizonytalankodás ma is tartó voltát bizonyítja Skardelli szemében a várbeli volt főhadparancsnokság épülettorzójának sorsa. Mint mondta, ma sincs meg a kellő szellemi érettség ahhoz, hogy ki merjük mondani, a romokat el kell bontani, és új épületet emelni a helyükre. Még a nemrégiben lezajlott tervpályázat legjobb alkotása – *Cságoly Ferenc* és munkatársai műve – is a torzó megtartásával számolt.

Sütő András Balázs nem értett egyet azzal, hogy az építészet pusztán válaszadó szerepet tölthet be, s várnia kell a társadalom kihívásaira. Meglátása szerint meg is kell lobogtatni olykor a zászlót: mint mondta, egy szimbolikus alkotás, egy jel olykor alkalmas lehet arra, hogy felrázza a társadalmat. A kritikus ilyen műnek látja például *Rajk László* Lehel téri piacát, amelynek társadalomkritikája – mint mondta – hasznos konfliktusokat kreál. Hasonlóképpen vélekedett Nagy Bálint, aki szerint Rajk megpróbálta megtenni azt, amit az újlaki vagy a ferencvárosi rekonstrukció tervezői elmulasztottak. Az utóbbiak nem kommunikáltak a hely szellemével, csak a külsőségekre figyeltek, ahelyett – hogy mint például az Andrássy utat megteremtő elődeik – egy hangsúlyos gesztussal a jövő szempontjából fontos döntéseket hoztak volna meg. (Az ilyen városigazgatási erőtlenségnek esett áldozatul immár végleg a Madách sugárút ideája is.) A félresikerült próbálkozásokkal ellentétben a Lehel piacnak – vélte Nagy Bálint – jó esélye van arra, hogy helyi jellé váljék.

– A közbotrányokozás még nem jel – felelte erre Finta József, aki szerint korántsem biztos, hogy a jel épületben tárgyiasul. Az ő szemében Budapest jele a Duna, s az úgynevezett fontos épületek – amelyeket nehéz volna hibátlan műveknek tekinteni – hozzá kapcsolódva nyernek jelentőséget. Finta szerint egy épület akkor válik fontossá, amikor helyére kerül a városszövetben. Ez történt nemrégiben a Bazilikával: az előtte kialakult sétálótér egyszer csak benépesült. Az építész úgy fogalmazott: Budapest akkor lesz tele jelekkel, amikor tele lesz emberekkel. Ettől a jelenléttől és a belőle fakadó civil kurázsitól várja Finta József, hogy a főváros építészeti újjászületéséhez is alapot teremt.

A polgári akarat azonban nem elég – figyelmeztetett Z. Halmágyi Judit, aki szerint az óvatosság, amely mindenféle cselekvéstől visszatartja a döntéshozókat, mára nem pusztán inspiráció nélküli, hanem szinte élhetetlen város létrejöttéhez vezetett. Márpedig kizárólag olyan helyen születhetnek meg a jelek, amely vonzó, élhető, napi rutinjában nem megalázó az ott lakók számára. A kulcsszó a tervezés: az építész szerint nincs remény az érzékelhető változásra addig, amíg nem körvonalazódnak a fejlődés útjait kijelölő, akár ötven-száz évre előre tekintő programok.

N. KÓSA JUDIT

FOTÓ: SOPRONYI GYULA

Finta József szerint a Halászbástya csipkés giccs

Szobrok a politika viharában

Vita a Teleki Pál és Jahn Ferenc emlékét megörökítő műalkotásokról

Heves politikai vita alakult ki Teleki Pál, egykori miniszterelnök szobrának felállítása körül. A főváros, valamint *Mádl Ferenc* köztársasági elnök és elődje, *Göncz Árpád* is támogatja, hogy a műalkotást április 3-án a budai Várban felállítsák. Néhányan, élükön *Fellegi Ádám* zongoraművésszel, azonban ellenzik az egykori miniszterelnök emlékének felidézését, mondván, antiszemita nézetei máig elfogadhatatlanok. Az ő miniszterelnöksége alatt és támogatásával fogadták el a numerus clausus törvényt, amely faji alapon határozta meg az egyetemekre felvehető diákok arányát.

Kispesten szintén egy szobor keltett politikai viharokat. Február 6-án ünnepélyes keretek között tették vissza régi helyére a Kispesti Egészségügyi Intézet előcsarnokában Jahn Ferencnek a rendszerváltáskor eltávolított szobrát. Jahn orvos volt, de inkább ellenállóként, illegális kommunistaként maradt fenn a neve. A német megszállás idején letartóztatták és Dachauban kivégezték. A Semmelweis Orvostörténeti Múzeum szakvéleménye szerint tevékenységét nem a gyógyítás, hanem a baloldali politizálás jellemezte, márpedig szobrot csak az kaphat, aki a gyógyításban szerzett érdemeket.

Mi kell ahhoz, hogy budapesti közterületen szobrot állítsanak? Mennyire szólhat bele ebbe a politika, vannak-e esztétikai szempontok?

Ha valakinek van elég pénze, vagy talál támogatót – lehet az akár a főváros önkormányzata is – kezdeményezheti műalkotás felállítását – mondta érdeklődésünkre *Zsigmond Attila*, a fővárosi köztéri szobrokat kezelő Budapest Galéria igazgatója. A politikai jellegű szobrokról a közgyűlésnek, míg a díszítő vagy emlék műalkotásokról a kulturális valamint a városképvédelmi bizottságnak kell döntenie. A galéria művészeti szakmai műhely, amely a képzőművészeti alkotások szakmai véleményezésével csupán a döntést segítheti.

Az igazgató elmondta: az elmúlt évtizedben az is előfordult, hogy egy köztéri szobor felállítását sem ők, sem az önkormányzat nem javasolta, az alkotás mégis máig a helyén áll. Azt nem árulta el Zsigmond Attila, mely szoborról van szó. Olyasmi is történt, hogy az ötvenes években eltávolított és azóta raktárban lévő szobrot szerettek volna visszaállítani. Az Ajtósi Dürer sor és a Stefánia út találkozásánál egykor álló Bartha Miklós szobor visszahelyezéséhez azonban a zuglói önkormányzat nem járult hozzá, mert a modellhez fűződő gondolatok mára többször átértékelődtek. Új szobrot – évente egyet, legfeljebb kettőt – elsősorban civil kezdeményezésre állítanak Budapesten. Az igazgatónak arról egyébként nincs tudomása, hogy valakinek még életében lehet-e szobrot emelni.

Decemberben készült el az a felmérés, amelynek tanúsága szerint jelenleg Budapest szobrainak és köztéri műalkotásainak összértéke 16,5 milliárd forint. Ebben nincsenek benne az állami tulajdonban lévő, a Budapest Galéria által fenntartott alkotások, mint például a Millenniumi Emlékmű.

S. I.

Verseny és szféra

A fővárosban a szellemi munkakörben dolgozók átlagkeresete a versenyszférában elérte a 222 ezer forintot, ám összességében kevésbé nőttek Budapesten a bérek az elmúlt egy évben, mint az ország egészében – írja az Index. A legfrissebb adatok szerint lemaradásban van a versenyszféra, hiszen a budapesti költségvetési szerveknél alkalmazásban állók átlagosan 182 ezret kerestek, míg a versenyszférában dolgozók 158 ezret.

Vagyis a verseny új szférába jutott.

A. S.

HIRDETÉS

MOST INGYEN:
ABS
és 2 légzsák!

ALTO 1 895 000 Ft • WAGON R+ 1 999 000 Ft • IGNIS 2 400 000 Ft

RONCSBESZÁMÍTÁS:
200 000 FORINT

SUZUKI PEST Bp. XIII., Dózsa Gy. út 63.
450-3250 www.suzuki-pest.hu

Gyermekétkeztetési Alapítvány

Győzzük le együtt!
Az éhség nagy úr!
Adószám: 18049842-2-43
Tel: 061-283-2510
www.gyea.hu
GYEA

Ø

Habersburger

Augustin

pesti zongorakészítő

l.

Ezredéves kiállt.

I B. 16. l.

Lippi: Éta Ülippe.

2962.

23. H. Ten Kate.

(Sz. Haagaban 1822. február 16-án.)

A házi boldogság.

A koczkakövekkel kirakott és gerendás hollandi szoba belsejében, a piros terítőjü bölcső mellett, balra fordulva, fiatal szőke asszony ül és kezében a térdén álló kis gyermeket tartja, mit a mellette álló leányka néz. Balról a családfő érkezett meg s neki fia kardot nyújt, melyet a

285

székről vett föl. Mögötte a díszes terítővel s e felett fehér kendővel letakart ~~terített~~ asztalon czukortartó, tejeskanna, tányér sajttal és késsel van. A háttérben a menyezetes és zöld függönyös ágy felé visszanéző cseléd megy. A kandalló előtt, melynek párkányán ép úgy, mint a szekrényen edényeket helyeztek el, állati bőr ~~van felterítve~~, a dolgozó kosárba sárga, piros és fehér ruhaneműeket tettek. A nyitott ablakon és ajtón át a szabadba tekintünk. Az ablak alatt a lóczán kalap hever és a falon családi arczkép lóg. Öltözete az asszonynak: fekete bársony-főkötő, ingváll, ruhaderék zöld bársonyból, fehér kötény s aczélszürke szoknya; a kis leányé: kék főkötő, sárga ka-

Kitüntetések

Magyar Mérnök és Épitészegylet
ezüstérme
- Habich Ferenc -

MŰVÉSZET
II.évf. 1903.
141.
"Kitüntetések"

M.D.K.

Haberstumpf Károly (székelyudvarhelyi) építészt

biztár meg az Udvarhely megjében lévő Zetelakon épitendő, s az apácazárdával kapcsolatos iskola és új hőrséghára terveinek és költségvetésének elkészitésével.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.

jan. 12. sz. 5 old.

M.D.K.

Haberstumpf Károly

(szérelyudvarhelyi) építőmester

Első díjat nyert a szérely-udvarhelyi tanarérpénztár által építendő emeletes épületre kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1896. XVII.évf.

ápr. 14. sz. 3. old.

HABERTA, Joseph, pozsonyi asztalossegéd

J.H.,Tischlergesell,
1 éves fia megh. 1800, 179 l.

Pr.Z.

HABERTA, Joseph, pozsonyi avtalonegéd

J. H., Tischlergesell, 1 éves fia meghalt. (1800, 1791)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

I. 127

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I.

Név: Haberspeyer Josephin

Foglalkozás: orgonaépítőmester

Szárm.hely: Pest

Hitfelekezet: R. k. Csal.állapot: férjes

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1827 IV. 12

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12.

Habercetter (Habercett)

Emeran

ötvös

1828 Zágráb

Kapmagyarországi ötvösök 36 l.

Pierre
4509. Gourdault ~~Péter~~:

Elutazás előtt.

Azt a jelenetet ~~ad~~ ábr
és Fszermekétől a ház előtt
~~kis leiz pedig hát a fordultat~~
kerekű talyiga várakik, a
mely mellett a nerszámos
emeletes épületek képezik, m
Jelzése jobbról: P. Gourdault

Vászon, mér. 89:130
3000 K.-- Gróf Andrássy Dé
(631-913).-- A Magyar Nemze
-- ~~Átvétetett 1913 április~~
1914 márczius 30-án (345-91

MDK

Sz.Hábetler Márta

Kiállitási kritika

Vas népe 1968 ápr.14.

MDK

Hábetler Márta

tájképei.
"Stájer hegyek"

szerepelt a kiállitáson.
Oelmacher Anna: Még nem kovácsolódottki a genius loci. A vasi képzőművészek kiállitásáról. Kiśá/ Vas Megye. 1962. dec. 2.

MDK

Hábetler Márta, festő
Szombathely, Derkovits Gy.isk.

53. Kullótoló.

Magy.Ifj. Képzőm.Kiáll. /VIII/
Föv.Képtár. 1949.aug.16.-szept.lo. Kat.

Sz. Hábetler Márta, festő

A Tavasni tárlat '76 c. kiállításon szerepel a művész tájképe.

Kulcsár János: Tavasni tárlat '76.

Vas Népe, 1976. ápr. 10.

Sz. Hábetler Mária

"Ősz" (versek)

— : Vasi művészek.

Tükör, 1974. ápr. 3–43. oldal.

726

dési-
nyos
e 33
dhet
ibet-

Programjainkat a Magy...
számaiban, illetve az Esti H

8 NAPOS ÜDÜLÉS SZO

Az utazás időpontjai: július
augusztus 7—14. **Irányár:** 35

Közlekedési eszköz: autóbusz.
ramból: **1 nap:** indulás Bp.-ró
reggeli órákban, ebéd Na
majd továbbutazás Kolozsvárr
Városnézés Kolozsváron; ebéd
zás Szovátára. **3—6. nap:** Üdü
tán. Teljes ellátás. Elhelyezés
szállodában; kívánságra gyóg
nap: reggeli után utazás Maros
re. Ebéd után továbbutazás N
ra. **8. nap:** Városnézés Na
Ebéd után hazautazás Budape

Sz. Hábetler Márta

Szólnunk illik még a reménysekről: Lődör Jenőről, Sz. Hábetler Mártáról, akik most születnek művészjelöltté a Vas megyei szakkörökben.

Lasonci Miklós: A vasi műhely
Vasi Szemle, 1976. 4. 5 r. f. o.

S.HÁBETLER MÁRTA, festő

Szombathelyen,1971-ben a tárlaton művei.
Bár a kiállítás törzsanyagát a tájképek képezik,azért néhán szép csendélet természetesen most is előfordul, elsősorban S.Habetler Márta olajképeire és Radnóti Kovács Árpád Csendélet sárga virágokkal c.mű képére gondolunk. 532.old

BERKALAN LAJOS: Tavaszi Tárlat V 71. 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

HÁBETLER MÁRTA, SZABÓNÉ, festő

1960. nov. 26. A Képzőművész. Szöv. Vasmegyei Csoportja kiállítása. - Szabóné, Hábetler Márta "Csendélet"-tel szerepel a kiállításon. 111. old.

SZENTLÉLEKY TIHAMÉR: A Magyar Képzőművészek Szövetsége Vasmegyei Munkacsoportjának 1960. évi kiállítása 107. old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, 1961. I. köt. Szombathely, 1961

S. Hábetler Márta

az 1971. évi vasi tarazni tárlaton
csendéletei, olajképei szerepeltek.

Bertalan Lajos: Tarazni tárlat '71

Vasi Szemle, 1971. v. 529. old.

Ø Habich

aranyszo

l.

Csatkaisoprommüemel

III. 122. l.

alacsonyabbra nem
az az A., amelyre
lyók tehát a maguk-
itt lerakják s az
etik. Ami A.-ünkön
égebben megtörtént,
n folyamatban. —
legnagyobb meden-
-Magyar A.-et értjük
.-del szemben. Ki-
000 km². Az A. har-
éje, amelyről a tenger
dmányai töltötték fel.
es síkság, a Duna-
okos hátság huzódik
benyiló folyóvölgyek
lékkupokat találunk.
ordalék, lösz, homok.
dik. Éghajlata erősen
érsékleti és csapadék
apadéka 5—600 mm.
ap a június. Gazda-
sabb a gabonaterme-
. Mezőgazd. termelése
. Csak egyes városok
b termelés. (Kecske-
.) Ipara csak mező-
re jellemző a tanya-
velő városok.
ület. Ide tartozik a

összessége, amelyek vmely személy tulajdonában vannak. Egyes részeit aktivának nevezzük.

Aktualitás (lat.) valóság, ténylegesség. *Aktuális:* tényleges, jelenben fontos, időszerű.

Aktualitáselmélet. Filozófiai tan, mely a valóságot nem a szubsztanciákban, hanem a tevékenységben látja. A lélek sem önálló szubsztancia, hanem lelki tevékenységeknek, aktusoknak összesége.

Aktus (lat.), cselekmény, nyilvános ünnepély.

Akusztika, l. *Hangtan.*

Akut. Gyorsan fejlődő és rövid idő alatt lezajló betegség v. tünet.

Akvarellfestés, (= vízfestés). Festészettechnikai eljárás, mely gummiarabikummal kevert vízben oldott festékanyagokat használ oly módon, hogy a festőalap, rendszerint papíros színe a festékrétegen áttetszik s amely egyes színeket, legtöbbször a fehéret a festőalap szabadonhagyásával állít elő.

Alabama. Az Egyes.-Államok egyike az A. és Tenessee folyók területén, 134.669 km², 2·35 mill. l. Főleg gyapotot termel, É.-i részében nagy szén- és vasbányák vannak, itt jelentékeny ipara is van.

Alabárd. Szúrásra és vágásra is használható lándzsaszerű szálfegyver.

Alabastra. Egyiptomi olaj és illatszertartó-

ból egyszerűsítette az A.-ak létesítését. A nagy hegyi vasutakon (Gotthard, Simplon, Lötschberg; l. o.) a legnehezebb viszonyok között a legmerészebb A.-akat építettek. A legnagyobb vasuti A.-ak adatait a köv. táblázat mutatja:

Alagút neve	Vonal	Építési idő	Hossza (km)
Simplon	Brig-Domodossola	1898—1906 1908—1922	19·8
Gotthard	Luzern-Milanó	1872—1882	14·9
Lötschberg	Bern-Brig	1907—1913	14·5
Mont-Cenis	Turin-Lyon	1858—1871	12·2
Arlberg	Insbrnck-Bludenz	1880—1885	10·2

Hazánkban az első vasuti A.-at a pozsony—marcheggi vonalon 1845—1848 között építették, hossza 703 m volt; leghosszabb a fiumei—brajdicai fakikötőhöz vezető vágány részére épült (1839 m); 1 km-nél hosszabb volt még a székely vasutak lóvészi és a brassó–predeáli vonal nagytömösi A.-ja.—Közuti forgalom céljaira épült a budai Várhegy alatti A., melynek eszméjével már Széchenyi foglalkozott, 1851-ben Urményi József alakítja meg az A.-társaságot és Clark Ádám vezetésével

MDK

Habich Ferenc

A MMÉE pályázatán ezüstérmet nyert

Müvészet 1903. 141. l.

Habich Ferenc,szabómester

1872-ben a soproni naptarban szerepel a sztrájk idején. 34.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat. III.1959.Sopron

1996. április 24.

barátok

ól ismert osztrák természettu-csben jött létre és célul tűzte ének valamint az állatok és az tását. E program jegyében az an többek közt a kutyák és a smeretek terjesztésében is, hi-fesszor az egyik legfontosabb természet között.

számára. A téma: Négylábú barátaink — a kutya és én. A pályázatban rendkívül újszerű a plakátok mérete és a festés módja. A szervezők ugyanis azt kérik, hogy a mintegy 170-240 centiméteres plakátokat a résztvevő osztályok közösen készítsék el. A felhívást és a pályázati feltételeket közel ezer általános iskolának küldték el az országban és a benevezőknek május közepéig kell elkészíteni a munkáikat. A legjobb plakátokat a Budapest Sportcsarnokban a Kutya Világkiállításon is bemutatják majd júniusban.

diarendszert

Diákfotók

Közép- és általános iskolai diákok fotográfiáit lehet mától megtekinteni a zalaegerszeg-landorhegyi általános iskola aulájában. A Fényképezéssel a Vizuális Nevelés Szolgálatában Alapítvány évente hirdeti meg országos pályázatát a diákok körében, amelyen tavaly a tárlatnak most helyet adó iskola fotószakköre sikerrel szerepelt. Nyertes munkájuk is látható az elkövetkező egy hétben a hetvennél több mű között.

Kiállítás

Zalaegerszegi, illetve zalalövői alkotók — Habi József, Rigó Ferenc és Szabó László — festményei láthatók a hét végén a zalaegerszegi Liga Szakszervezetek Művelődési Központjának teaházában. A kiállítás képeit szombaton 10—17, vasárnap 10—15 óra közt tekinthetik meg az érdeklődők.

HABI József festő

Elégedetlenek

Tiltakozó aláírásgyűjtésbe kezdtek

Legyen mégoly szellős egy polgári demokrácia, legyenek bár a legszélesebbek a személyes és a kollektív jogok, a fegyveres testületek tagjai csakis a végső esetben folyamodnak demonstrációhoz. A rendőr vagy a katona nem tüntet, nem sztrájkol. A Magyar Honvédség Honvéd Szakszervezetének vezetői és tagjai azonban súlyos lépésre határozták el magukat. Igaz, nem demonstrálnak, de aláírásgyűjtésbe kezdtek, hogy a kormánnyal való elégedetlenségüknek ily módon nyomatékot adjanak.

A parlamentben a fegyveres szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvénytervezetének részletes vitáját már lefolytatták, ám a hamarosan véglegessé váló törvénnyel elégedetlenek az érintettek. *Gyuricza Béla* (Fidesz-Magyar Polgári Párt) országgyűlési képviselő, a Honvédelmi Bizottság alelnöke, volt tábornok, meglehetősen csalódott és kétkedő, leginkább a szakértő kormány programjában ígérteket kéri számon. Volt katonaként is igen elkeserítőnek tartja, hogy idáig fajultak a dolgok, aláírásgyűjtéssel kell nyomást gyakorolni a kormányra.

A Magyar Honvédség kötelékéből tavaly mintegy 2.500 tiszt és tiszthelyettes távozott, idén áprilisig már ötszázan leszereltek. A Fidesz azt is mély sajnálattal veszi tudomásul, hogy a szolgálati törvény késik, márpedig akkor a hivatásos állomány illetményének rendezése is kitolódik. A kormány 1999. január 1-jétől kívánja rendezni a fegyveres testületeknél a fizetéseket, amelyek már most is alacsonyak, veszélyeztetik a megfele-

MDK

Habich Ferenc

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egyletnek egy nagyváros pályaudvarának tervelésére kiirt pályázatán ezüst érmet nyert

Müvészet 1903. 141.l.

M.D.K.

Habich János, képfaragó

Egerben 1738.-47 körök szerepel az adóösszeírásokban. A hatvani jó temető „Krucifixusát" elhészíti Michael József festővel együtt.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó 335. old.

HABICH János egri szobrász. A Markhot Ferenc u.2-4.sz. ház /hrsz.898,897,896,un.Herner-ház/ lakója 1733-38 között.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Stabich János

szobrász 1773–83 között Egerben él.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

3831

HABICH János képfaragó. Egerben 1738-47 között szerepel az adóösszeirásokban, előbb a város I. negyedének 4. fertályában, majd a IV.negyed 4. fertályában lakik, mint vagyontalan zsellér. A hatvani hóstáton lévő uj temető „Krucifixusát" elkésziti —+ Michl József festővel együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

1903. első dijat nyert a MMÉE nagyvárosi pályaudvar tervezésére kiirt pályázatán, -

Haberperger Kristóf, esztergályos-mester

Győrött, a 18.század elején. 1703. kis háza volt a Szt.Rudolf-utcában.

Villányi Sz.: Győr vár és város helyrajza, erődítése, háztelek- és lakosság-viszonyai a 16.és 17.sz.-ban. Győr, 1888. 184.l.

Haberzetter /Haberczetl/ Emeran, ötvös

Zágrábban, a 19.század első felében. 1828. említve.

Kapossy: Mo.ötv. 36.l.

Habicht Károly, épitész; sz. 1864.Schaffhausenben, mh. 1913. febr.5. Bpesten. Németországban tanult. 1884. jött Budapestre. Előbb Wellisch Alfréd épitészeti irodájában müködött, mint tervező, majd Hauszmann Alajos irodájában dolgozott. Utóbbi helyen főleg a budai kir.várpalota terveit rajzolta. E körül szerzett érdemei elismeréseként a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta. A palota épitésének befejezése után önállósitotta magát. Számos bpesti és vidéki bérházat, villát, családi házat tervezett. Pályázatokon is résztvett, igy - többek közt - 1905. második dijat nyert a veszprémi takarékpénztár palotájának pályázatán,- 1906. a nagyváradi "Fekete Sas"-szálló pályázatán ugyancsak második dijjal jutalmazták és ugyanez évben megvették a Palics-fürdő- és a nagybányai Vigadó pályázataira beküldött terveit. 1907.

a ~~xxxxx~~ Földmüvelésügyi Miniszterium palotájának pályázatán dicséretet nyert. 1909. a bpesti uj református templom pályázatán tervét megvették. 1910. tervezte a fővárosi kislakásos bérházak közül a Berzenczei-utcait és ezt kivitelezte is. Az ő tervezései a Dobay, Gerstenberger, Gschwindt és Szendeffy-féle bpesti bérpaloták, a hüvösvölgyi pensió, stb. A szakirodalomban is müködött. Élete vége felé katasztrofális helyzetbe jutott, önhibáján kivül. A Szende-féle bank, amelynek müszaki tanácsosa és igazgatósági tagja volt, tönkrement, rajta kivül az összes igazgatósági tagok Amerikába menekültek a felelősségrevonás elöl és igy minden anyagi teher az ő nyakába szakadt. Egész vagyonát rááldozta, hogy az adósságokat kifizesse és kinos nyomorban élte le hátralevő éveit. Kis albérleti szobában dolgozott, a legkisebb részletrajzokat is egyedül csinálta, mert nem tudott segédeknek fizetni. A megfeszitett munka és a sok izgalom ölte meg alig 48 éves korában.

Épitő Ipar. 1905.okt.29./A nagyváradi Fekete Sas-szálló tervp./ - 1909.febr.7. /Magánépit.eng./ - 1910.jun.14. /U.az./ - 1910.jul.17. /Az Erzsébet-terézvárosi ref.templom pályatervei./ - 1913. 53.l. /Halálozás./ - Guthi I.: Föv.Almanach. 1913-15. 148.l. - Kabdebo Gy.: Bpest szfv. kislakás- és iskolaépitkezései. Bp. 1913. 4,8,10.l. - Komor M: Habicht K. Vállalkozók Lapja. 1913. febr.12. - MÉM. 1909. 7. sz. 5.l. - 1909. 11.sz. 30.l. - MMÉE Évk. 1914. 65.l. - M.Pályázatok. 1903. 8.sz.,- 10.sz. 25.l.,- 11.sz. 26.l. - 1906.

6.sz. /A palicsi fürdő pályatervei, müsz.rajzokkal./ - 1906. 8.sz. /A nagybányai Vigadó pályatervei, müsz.rajzokkal./,- 11.sz. /A nagyváradi Fekete Sas-szálló pályatervei, müsz.rajzokkal./ - 1907. 6.sz. 2,5-6,1. /A Földmüvelésügyi Miniszterium palotájának pályatervei, képekkel./ - Müv.1. 1903. 141.1. /A MMÉE pályázata./ - 1904. 209.1. - 1905. 271,414.1. - 1906. 212,351,421.1. - 1907. 71.1. - 1910. 308,351.1. - 1911. 390. 1. - 1913. 119-120.1. /Habicht K.,nekrolog./ - Vállalkozók Közl. 1905. jul.26. /Bérház-tervezés Veszprémben./,- nov.8. /A nagyváradi tervpályázat./ - 1906. jan.24. /A hétről. Kitüntetések./ ,- febr.28. /Az Andrássy-ut meghosszabbitása./,- jul.7. /A bpesti uj ref.templom pályázata./ - 1909. jul.21. /Magánépit.eng./,- aug.11. /U.az./,- okt.6. /Épitő munkálatok a fővárosban./ - Vállalkozók Lapja. 1913. febr.12.

Habinger,Josef, bécsi festő a 19. század első felében. Magyarországon is müködött. 1840 k. festette a temesvári görögkeleti szerb székesegyház oldalain és kupoláján levő falképeket, 1844. pedig az ujbessenyői rk.plébániatemplom belső faldiszitését készitette.

Berkeszi I.: Temesvár város kis monografiája. U.o.,1900. 9,34,~~[illegible]~~.1. - Borovszky S.: Torontál vm. MVV. Bp. 1912. 242.1. - Történelmi Adattár Csanád-egyházmegye hajdana s jelenéhez. Temesvár, 1871. 639.1.

HABICHT Kåraf ejuten

454 Szent Gellért tér 1. Gellért-szálló és fürdő (Sebestyén Artúr, Hegedűs Ármin és Sterk Izidor) 1909–1918, hullám- és pezsgőfürdő (Sebestyén Artúr) 1927 *624–626*
Villányi út 4. Lakóház (Fischer József és Detoma Alfonz) 1907 körül
Villányi út 9. Lakóház

XII. kerület

455 Alkotás u. 5. és 7. Sonnenberg-házak (Körössy Albert) 1904–1905 □ *331*
456 Alkotás u. 33. Lakóház 1905 *808*
457 Alma u. 1. Árkay-villa (Árkay Aladár) 1910–1913. *809*
458 Alma u. 9. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
459 Bíró u. 6/D. Villa (Román Miklós és Ernő) 1909–1910
460 Böszörményi út 2. Lakóház
461 Csaba u. 5. Római katolikus templom (Árkay Aladár) 1923. [Jelenleg parókia.] *19*
462 Csaba u. 15. Malmos-villa (Kós Károly) 1927–1928
Diana u. 35–37. Sváb-hegyi községi elemi népiskola 1902–1903
463 Greguss utca 4. Gulden-ház (Román Miklós és Ernő) 1912 körül
464 Istenhegyi út 4/C. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
465 Istenhegyi út 4/D. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
466 Karap u. 5. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
467 Karap u. 15. Eperjesy-villa (Árkay Aladár) 1910–1913
468 Kiss János altábornagy u. 21–23. Lakóház
469 Maros u. 44/A. és 44/B. Lakóházak
470 Nagyenyed u. 11–13. Hitel- és Leszámítoló Bank Rt. lakóházai (Román Miklós és Ernő) 1913
471 Németvölgyi út 7. Haselbock-villa (Tauszig Béla és Róth Zsigmond) 1912 körül
Normafa út 14. Goldzieher-villa △ *810*
472 Ráth György u. 24. Bírói Egyesület főiskolai kollégiuma (Árkay Aladár) 1910–1913.[Jelenleg lakóház.] *12–13*
473 Ráth György u. 26. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
474 Ráth György u. 30. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
475 Ráth György u. 40. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
476 Ráth György u. 42. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
477 Ráth György u. 46. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
478 Ráth György u. 50. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
479 Schwartzer Ferenc u. 4. Lakóház (Körössy Albert) 1906 körül
Szarvas Gábor út 14. Villa
480 Székács u. 12. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
Szilágyi Erzsébet fasor 26. Szél-villa (Tamás József) 1909
Szilágyi Erzsébet fasor 28. Székely-villa (Gabos Oszkár) 1910
481 Tartsay Vilmos u. 11. Villa (Kismarty-Lechner Jenő) 1923 □
482 Tóth Lőrinc u. 5. Villa (Árkay Aladár) 1910–1913
483 Városmajor u. 39–41. Villabővítés (Árkay Aladár és Kallina Géza) 1907–1908
484 Városmajor u. 42. Baróthy-ház (Árkay Aladár) 1906
485 Városmajor u. 59. Elemi iskola és óvoda (Kós Károly és Györgyi Dénes) 1910–1912 □ *305*

XIII. kerület

486 Balzac u. 21. Lakóház
487 Csanády u. 2. Krayer-ház (Ágoston Emil) 1909–1910
488 Csanády u. 19. Iskola és lakóház
Csata u. 20. Elemi iskola (Baumhorn Lipót) 1910
489 Dévai u. 15/A. Székesfővárosi Tüdőbeteg-gondozó Intézet *811*
490 Dózsa György út 122. Lakóház (Orbán Jenő)
Dózsa György út 140–142. Székesfővárosi kislakásos bérházak (Rerrich Béla) 1910–1911 *567*
Dózsa György út 150. Népszálló (Schoditsch Lajos és Eberling Béla) 1909–1911. [Jelenleg munkásszálló.] *606–607*
491 Fürst Sándor u. 3. Lakóház (Reiss Zoltán) 1912
492 Hegedűs Gyula u. 8. Lakóház (Révész Sámuel és Kollár József) 1909
493 Hegedűs Gyula u. 10. Lakóház (Révész Sámuel és Kollár József?) 1909 körül
494 Hegedűs Gyula u. 15. Rosenfeld-ház (Porgesz József) 1910–1911 *533*
495 Hegedűs Gyula u. 20. Lakóház (Révész Sámuel és Kollár József) 1909 körül
496 Hegedűs Gyula u. 32. Prágai-ház (Vermes József) 1912
497 Hegedűs Gyula u. 34. Rosenfeld-ház (Porgesz József) 1911
498 Hegedűs Gyula u. 40. Lakóház
Hegedűs Gyula u. 88. Székesfővárosi kislakásos bérház (Nay és Strausz) 1909–1910
Hegedűs Gyula u. 90. Székesfővárosi kislakásos bérház (Morbitzer Nándor) 1909–1910
Hegedűs Gyula u. 92. Székesfővárosi kislakásos bérház (Habicht Károly) 1909–1910
Hegedűs Gyula u. 94. Székesfővárosi kislakásos bérház (Komor Marcell és Jakab Dezső) 1909–1910
Janicsár u. 4. Székesfővárosi kislakásos bérház (Szabó Gyula) 1910–1911
499 Kresz Géza u. 31. Lóránt-ház (Ágoston Emil) 1909–1910
500 Kresz Géza u. 32. Lakóház (Vermes József) 1911
501 Kresz Géza u. 34. Lakóház (Vermes József) 1911
502 Kresz Géza u. 36. Lakóház (Vermes József) 1911

808

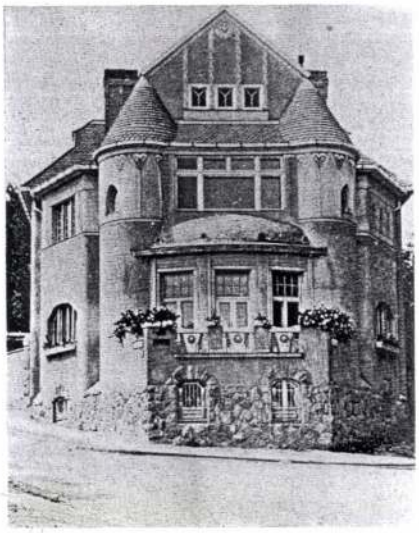
809

810

808 Budapest XII., Alkotás u. 33. Lakóház homlokzati dísze (sz. f.)
809 Budapest XII., Alma u. 1. Árkay-villa — Árkay Aladár (BTM)
810 Budapest XII., Normafa út 14. Goldzieher-villa (Gyökér)

HABICHT Károl ejtés

Habicht Károly

Habicht Károly. Írta Komor Marcell. Vállalkozók Lapja, febr. 12.

1913

(Művészet 1913 123. l.)

Mikoráth Kálmánné ötv

VI · 313.

Habicht Károly

epilen

lásd teljes

Sletr.

~~Müveszet~~

~~1913. 119 l.~~

~~120, 123~~

ind

Vállalkozók Lapja 1913

febr. 12.

Kerület. Az Ors

országgyülési kép

Sorsz	Név	Állás (rang)	Fizetés	
			Kor.	f.

Habicht Károly, építész M.D.K.

tervet dolgozott ki az Andrássy-ut meghosszabbi-tására, melyet a harozzói udvar lebontásával és az Erzsébettér hettévagásával a Gizella [ma Vörösmarty]-téri Haas-palota tengelyéig vezet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

nov. 15. sz. 4 old.

Habicht Károly

Művészet 1904. 209

- 1905. 271, 414
- 1906, 212, 357, 421
- 1907, 71
- 1910. 308, 357
- 1911. 390
- 1913. 119, 120, ~~[illegible]~~ (H. K.) neker.

Salviati G. Porta állítolad

A szent a alad 16 (1001), 140 (981), 4217 (852).

HABICHT KÁROLY műépítész február hó 5-én halt meg Budapesten. Élénk, tevékeny részt vett ki a fővárosi épitkezésekben, főleg bérházak tervezése körül. Képzett, jó ízlésű, törekvő és igen sokat dolgozó ember volt, az utóbbi időben még inkább, mint azelőtt, mivelhogy körülményei valósággal emberfeletti munkára kényszerítették. Ez a túlfeszített munka, a sok gond, amelyet mindazonáltal senkinek se panaszolt, őrölte meg idegrendszerét idejekorán, alig negyvennyolc éves korában. Hibáján kívül jutott egy katasztrofális helyzetbe, amely a Szende-féle bank összeomlásával érte. E Szende-féle bankban ugyanis műszaki tanácsos és igazgatósági tag volt, s amikor az intézet tönkrement, a felelősséggel tartozó igazgatósági tagok közül csak Habicht Károly maradt itthon és állta a terhet, amely ebből kifolyólag reá háramlott. A többiek, mint a napilapok hírei megemlítették, az „új életet" nyujtó Amerika felé eveztek. Habicht Károly azonban minden vagyonát odaadta az őt érintő obligo megszüntetésére. Megfeszített erővel dolgozott tovább, szinte egymaga csinálta a legkisebb épületrajzokat is, hogy így ne kelljen irodát tartania. Családját pedig elküldte Genfbe, hogy ne lássanak küzködésének falai mögé. Valami tragikus romantika van abban, amikor sorsa így fordul, de egyszersmind befejeződik: az építő, aki férfikora és érvényesülése teljességében úgy kénytelen dolgozni, mint egy műegyetemi, művésziskolai hallgató, bohém jellegű „albérlet"-ben. Erős lelki tartalomra valló, szimpatikus és megható vonás, amikor így vívódik tovább, neve és családja tisztaságának fenntartásáért. Neve nem tartozik a sze-

replő hangzásúak közé, talentuma sem volt a legjelentősebbek közül való, az utolsó két-három évtized műépítői közt. Mindazonáltal mint építőnek nem egy figyelemreméltó, előnyös tulajdonsága volt. Hasznos, jó és becsületes munkát végzett, s egyedül ez a szempont, ez a törekvés vitte előre, hogy képességének és készültségének teljes latbavetésével feleljen meg hivatásánál, az építtetők részéről reábízott feladatoknak. Hogy magyarrá lehessen, necsak a köteles honpolgári eskü révén, hanem érzésben is, idetartozva s belekapcsolódva egy fejlődésnek induló ország munkájába.

Habicht ugyanis nem magyar születésű. Schaffhausenben, született 1864-ben, amikor Budapestre jön, már iskoláin túl levő ifjú. 1884-től kezdve dolgozik Budapesten, előbb Wellisch Alfréd irodájában, ahol jó időn át készít sok bérházat. Majd Hauszmann Alajos mellett, ennek várépítkezésében működik közre, amelyből kifolyó érdemeiért a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapja. A királyi palota építő-irodájának feloszlatása után önállóan nyit építészeti irodát. A Magyar Mérnök és Építész Egylet ezüst érmét nyeri el egy nagyszabású állomás-épület problémájának pályatervével. Épületei közül megemlítjük a református egyházat, egy székesfővárosi bérházat, hűvösvölgyi penziót, a Gschwindt, Dobai, Gerstenberger, Szendeffy stb. bérházakat.

Habicht Károly

erod
z
Vállalkozók Körlönye
1906. febr. 28. (Az
Andrássy-ut
meghosszabbítása.)

Glabicht Károly

Veszprém takarékp-
bérháza terop. II-dy.

Vállalkozók Kőrl
1905. jul. 26.
(Bérház tervezés
Veszprémben.)

Habicht Karól

ép. Budapest

vrod

Magyar Pályázatok

1907. 6 sz. 2,5-6. l.

(A földmův. minisztr-i palotte pályetarvei)

décsárt)

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

Habicht Károly

Nőd

Magyar Pályázatok
1906. 11. sz. (A nagy-
váradi „Fekete sas"-
szálloda pályatervei,
műszaki rajzokkal.)

II. díj

~~Bacsányi János Kézirata VI. 146.~~

Habicht Károly

Lród
2

Magyar Pályázatok

1906. 8. sz. (A nagybányai vigadó pályatervei, müszaki rajzokkal.)

Megvételre
ajánlva

Fedő agyagból VII. 247

Schaffhausen

Habicht Károly születéshelye
1864.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
119.-120.

Habicht Károly épitész.

Művészet.1905.IV.414.l.

Világi építészet - Bérházak

A ref. egyház bérháza /Budapest/
- Habicht Károly -

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
119-120.
"Habicht Károly"

Művészi díj: Fehete Sas szálló terv-pályázata
Nagyvárad
Habicht Károly

Művészet V. évf. 1906. 212. l. 421. l.

Egyesületek

Magyar Mérnök és Épitész Egylét

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
119-120.
"Habicht Károly"

Kitüntetések.

Magyar Mérnök és Épitész Egylet
ezüst érme

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
119-120.
"Habicht Károly"

Kitüntetések

Ferenc József rend lovagkeresztje
- Habicht Károly épitész -

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
119-120.
"Habicht Károly"

Világi épitészet - Bérházak

Gschwindt, Dobai, Gerstenberger,
Szendeffy bérházak
- B u d a p e s t -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
119-120.
"Habicht Károly"

B u d a p e s t .

Gschwindt, Dobai, Gerstenberger,
Szendeffy bérházak

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
119-120.
"Habicht Károly"

Budapest.

Királyi vár

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
119-120.
"Habicht Károly"

B u d a p e s t .

Ref. egyház bérháza

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
119-120.
"Habicht Károly"

Habicht Károly

ejnitész Bpest

Magyar Pályázatok

1906. 6. sz. (A palicsi fürdő pályatervei.)
minzaki rajzokkal

Megvételre
ajánlva.

Habicht Karól

op.

ind

Magyar Tájáratok

1903. 10.3.8 25 l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Habicht König

und

Magyar Pálfavinta

1903. 11 22 26 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Habicht Károly

úvod

Magyar Pásztatok

1903. 8 24.

..... nevü munkás igazolta

.....
a müvezető aláírása.

élyezem:

.....
vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Habicht Károly

l

MMÉEÉvk

1914. 65. l.

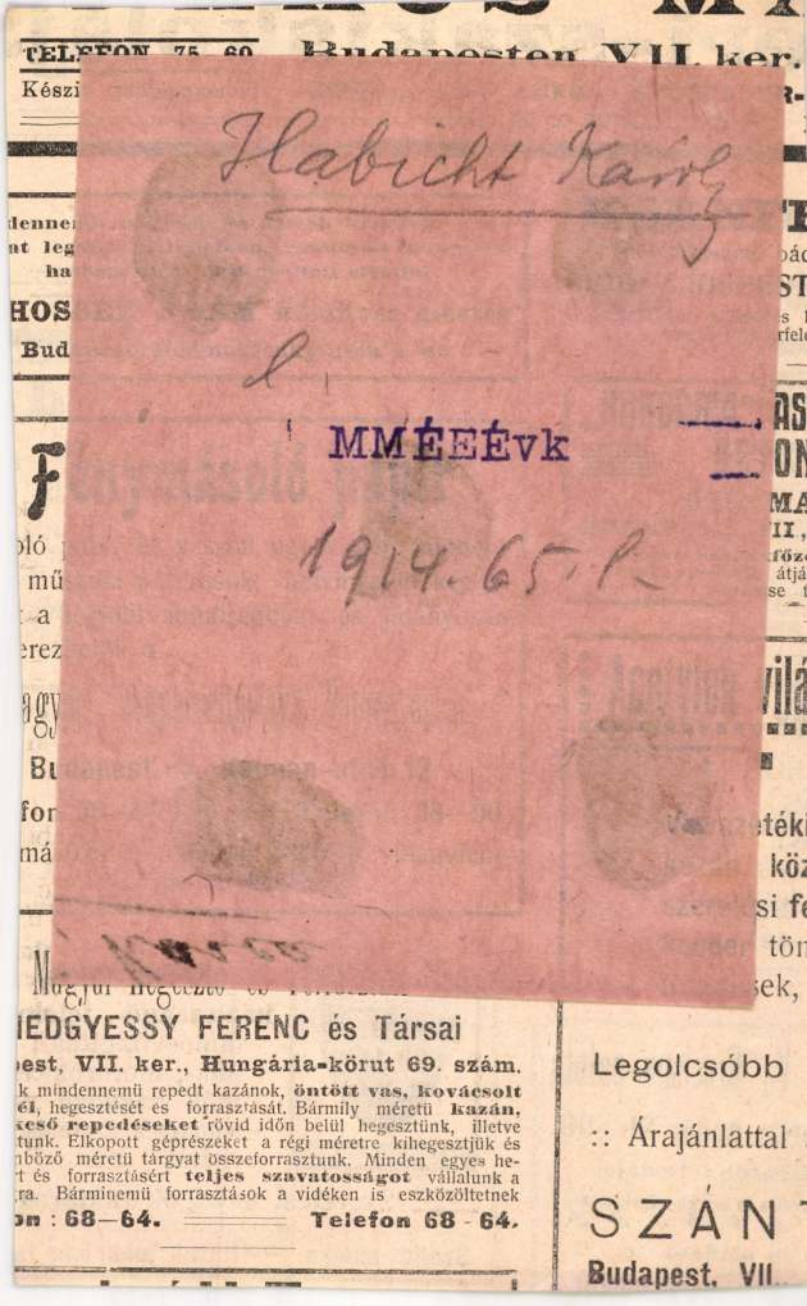

TELEFON 75 60 Budapesten VII. ker.

Készi

denne
at leg
ha

HOS
Bud

F

ló
mű
a
erez

agy
Bu
for
má

Magyar Hegeszto és Forrasztó

IEDGYESSY FERENC és Társai

est, VII. ker., Hungária-körut 69. szám.

k mindennemü repedt kazánok, **öntött vas, kovácsolt él**, hegesztését és forrasztását. Bármily méretü **kazán, cső repedéseket** rövid időn belül hegesztünk, illetve tunk. Elkopott géprészeket a régi méretre kihegesztjük és nböző méretü tárgyat összeforrasztunk. Minden egyes he- t és forrasztásért **teljes szavatosságot** vállalunk a ra. Bárminemü forrasztások a vidéken is eszközöltetnek

on : 68—64. Telefon 68 - 64.

Legolcsóbb

:: Árajánlattal

SZÁN

Budapest, VII.

eri-szakiskoláj

, Rákóczi-ut 78., II. em. 9.

izsgákra: kőmives-, ács-

teri-tanfolyammal.

ER S.
SÉGLETEK GYÁRA
roksári-ut 55.

gak:
féle typus szabadalmazva; a
ázautomaták, nedves és száraz
beállithatók. Gázszivógépek
omási légszeszmérők, tetszés
ezések, Jäger-féle szabadalom
uly és automatikus megterhe-
s és nyomásra, csinos kiálli-
yomásmérők (Manometer) ál-
erek és kellékek. Gázfőző- és
takaréktüzhelyek.

és LAJOS
ÉGSZESZ, VIZVE-
S, CLOSET, FÜR-
NY BERENDEZÉSI

FECSKE-U. 18.
68—99.

V., Gresham-palota
fon szám 81—08.
zhatóbb irodája.
zobák és bérhelyiségek azon-
és eladása
nélkül a

Molnár And
iparművészeti asztalos
Budapest, VI., Kis János-utca 6.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát,
lakberendezéseket, saját művészi tervei s
legmodernebb stylusban és legjobb kiv
Művészi kivitelü képkeretezése

Izzólámpa raktár. Valódi Auerégők ka

Telefon: 69—91

Schrettner
elektrotechnikai vál
Baross-utca 5. (Ca
tér közelében.

Elvállal minden e sza
vágó munkát, ugy
házicsengő-, telefo
lamosvilágitás-,
pák-, motorok- é
mók szakszerü és
ismeretes szerelésé
vitását.

Szerelési anyagok raktáron

Szolid munka. — Házak jókarban ta

Habicht Károly

ép. Bjert

ined

Magyar Epitömüvészet

1909. 11 sz 30 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta.

Habicht Karl

ép. Budap.

Vrod

Magyar Építőművészet

1909. 7 sz. 5. l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifiz

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ztam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Habicht Károly
építész

Kabdebo Bp.
4. l. 8. l. 10. l.

tatás

ai részére az 1933

rendelettel enge-

szegélyekről

ás	ünyey	Nyugtázás
	120	
	120	
	2	

Hlabicht Károly
építész
lakozik az V. ker.
Berzenczi utca 50. sz.
(kislaksor fővárosi)
házat. 1910.
Építési költs. 500,000 K.

Guthi J. Fővárosi alma-
nach. 1913-15.
148. l.

Habicht Károly
épitész
meghalt Budapesten
1913. jan. 18-án

Epitő Ipar. 1913.
57. l.

< Habicht Károly >

cikke

< ·> Az Andrássy-út meghosszabbításához. Vállalkozók Körlönye

1905. nov. 15.

1898. Körül a kir. palota építési irodájában dolgott. Ekkor részt vett a központi városházaépületének elhelyezése és környékének rendezése tárgyában kiírt pályázaton, de díjat nem nyert. A fentikerdéssel kapcsolatban emlékezik meg e cikkében a Φ

Φ mellőzött tervről a Ajánlja az Andrássy-utnak a lyszilla tériszvető meghosszabbítását

Crefeld h. n. VI. 215.

HABICHT Károly építész

Erdei 1991 52.p.
65.p. - Tisza u. - Berzenczey u. bérház

tanácsa ítélkezett felette, s ha valakit elmarasztalt, halállal büntettek. Amióta azonban az olajat a föld tulajdonosa szolgáltatja be, bár a törvény még megvan, a törvénykezés nincs szokásban. Az olaj azonban a birtok után, nem a meglévő fák szerint jár a városnak. **3.** Az archón összegyűjtve a hivatali éve alatti termést, eljuttatja a kincstárnokoknak az Akropolisra, és nem foglalhatja el helyét az Areiospagoson előbb, mint hogy az egészet át nem adta a kincstárnokoknak. A kincstárnokok az Akropolison őrzik a Panathénaiáig, akkor kimérik a versenyrendezőknek, a versenyrendezők pedig a győztes versenyzőknek. A múzsai verseny győzteseinek pénz és aranykoszorú, a férfiúi derekasságéinak pajzs, a gimnasztikai és lóversenyek győzteseinek pedig olaj a díja.

MDK

Habicht Károly műépítész

tervezte az V. ker. Berzenczei utca 50. sz. alatti háromemeletes bérházat. Az épületet 1910. augusztus 1. óta lakják.

Dr. Sidó Zoltán: Budapest főváros lakásügyi intézményei. Városi Szemle, Bp. 1912. V. évf. 721. l.

MDK

Habicht Károly műépitész

Több műépitésszel készitette a székesfőváros kislakás-épitkezéseinél a terveket.

Liber Középitk. 24.lap

MDK

Habicht Károly, épitész

a Tisza- és Berzencei-utcák sarkán épitendő bérház müvezetője.

Épitő munkálatok a fővárosban.
Vállalk.Közlönye. 1909 okt.6. 7.1.

M. D. K.

HABICHT Károly építész

Szp. Várpalota építésének adatai

Ybl Buda 273. l 277. l

MDK

Habicht Károly, ép.

A földmivesügyi miniszterium pályatervei.

Megdicsért terv. 1.sz. Távlati kép. Repr. 5.l.

1.sz. Homlokzatrészlet. 6.l. Repr.
A főhomlokzatnak tagadhatatlanul monumentálisabbá tételét lerontja oszlopainak tulságos diszitésével.
Stb.

Magyar -Pályázatok. 1907. 66.sz. Képekkel.

AAbirálati jegyzökönyvből.

Habicht Károly, epitesz

MDK

A nagyváradi Fekete Sas szálloda pályatervei: Kömor és Jakob, Habicht Károly, Töry Emil és a tö[illegible] biek.

Magyar Pályázatok IV. 11.sz.
Művészet, 1907. 71.1.

Habicht Károly, építész M.D.K.

erüst érmet nyert a vasuti indóházra kiírt építészeti nagypályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

márc. 25. sz. 4. old.

M.D.K.

Habicht Károly, Opesti építész

és Tőry Emil körös

terve második díjat nyert

a nagyváradi Fehete Sas-szállo-

da pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

ápr. 25 sz. 8. old.

MDK

Habicht Károly müépitész

Cuthi I.: Föv. almanach 1913-15.
148.1.

M.D.K.

Halbicht Károly, építész

második díjat nyert a veszprémi takarékpénztár bérház pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

jul. 26. sz. 9. old.

MDK

Habicht Károly építész

Magánépitési eng. Bp. Vállalk. Közl. 1909. jun. 21. 3. 1.

MDK

Habicht Károly, ép.

A " Veszprémi takarékpénztár" házának pályázatán a második 400 koronás díjat nyerte.

Kitüntetések.- Müvészet. 1905. 4.sz. 271.l.

MDK

Habicht Károly építész

Vállalkozók Közl. 1905. nov. 1.

A nagyváradi Fekete Sas szálló tervpályázata...

M.D.K.

Habicht Károly, építész

terve 500 K-ás

jutalomban részesült

a fasori ref. templom

pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

jun. 29. sz. 6. old.

MDK

Habicht Károly épitész

épitési engedély

Vállalkozók Közl. 1909. aug. 11. 3 l.

MDK

Habicht Károly épitész

II. dij

A nagyváradi tervpályázat. Vállalkozók Közl. 1905. nov. 8. 5 l.

MDK

Habicht Károly épitész

II. és III.egyesitett dij

A nagyváradi Fekete-Sas-szálló tervpályázata.
Épitő Ipar, 19o5. okt. 29. 361 l.

Habicht Károly, építész; szül. 1864-ben Schaffhausenben, megh. 1913 február 5-én Budapesten. Németországban végezte tanulmányait, 1884-ben Budapestre jött s Wellisch Alfréd műépítész irodájában vállalt állást, hol számos bérházat tervezett. Ezután Hauszmann Alajos építész-tanár irodájába lépett, hol főleg a budai királyi vár palota tervein dolgozott. A királyi palota építése körül szerzett érdemeiért a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki a király. A királyi palota építő-irodájának feloszlatása után a magyar fővárosban önálló építészeti irodát nyitott. 1903-ban a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet egy nagy város pályaudvarának tervelésére kiírt pályázatán ezüst érmet nyert. Az általa tervezett épületek közül említésre méltók a budapesti református egyház, a Dobai, Gerstenberger, Gschwindt és Szendeffy-féle bérpaloták, a hűvösvölgyi pen budapesti

Zio stb. Vesz. prémi Takarékp. terop. z. díj (1905)
Földmův. kim. palota pály. diszérat (1907)
bpi ny rol. tepl. mezőt (1909)
Berzencrei-k. i fův. i kiszlakásos bérház (1910)

Fekete Sas szálló
Nagyárad " 2. díj (1906)
Palicsi fürdő, mezőt
Nagybányai Vizsdó " "

Lilikek és is írt

MDK

Habicht Károly, müépitész

A királyi várépités munkásaként a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta.

A hétről. Kitüntetések. -Lechner Ödön ünneplése. Vállalkozók Közlöny és Hagy. Épitk Lapja. Bp.1906. jan 24. 1.old.

MD K

61315. Habicht Károly, épitész

Gschwindt-féle szeszgyár. Ipar-u. 9527 hrsz. négyemeletes bérház és gyári ép. tervezöje. Engedélyt kapott.

Épitö Ipar. 1910.jun.14. Magánépitési engedélyek.

Habik Csaba.

Ezüstgerely díj – Postmo. és Sportmúzeum

Népszavo.

1986. V. 9.

HABIK CSABA

Legyőzni önmagunkat!

Habik Csaba sportfénykép-kiállítása

Habik Csaba kerékpárversenyzőből lett fotóriporter. A Magyar Hírlap főmunkatársa a küzdő ember önmagát felülmúló teljesítményeit rögzíti sportképein. Frissítő című felvétele is látható mától a Gyorsabban, magasabbra, erősebben című tárlatán a Testnevelési és Sportmúzeumban (Bp. XIV., Dózsa György út 1–3.).

NÉPSZAVA: 2000. III. 20.

Szabo

Szombaton nyit a közönségnek a Detroiti Autószalon

Az autógyártás fővárosa a gazdaságilag gyengébb évek után most kitesz magáért – Európát még mindig exkluzív kocsik képviselik

Hétfőtől szerdáig csak a közel hatezer akkreditált újságíróból, fotósból és televíziós tudósítóból álló csapat birtokolta a detroiti Cobo Centert, ma viszont már a járműipar képviselői számára nyitott ki a 96. Észak-amerikai Auto Show. Még egy zárt nap következik, aztán szombattól a közönségé az év első nagy autós kiállítása, ahol a helybéli és az itt szintén honosnak számító japán gyártókon kívül egyre több európai és ázsiai márka is megjelenik.

Tar András

Detroit a tavalyelőtti, terror okozta szorongás után ismét a nagy kitárulkozás eufóriájában él. Bár a lejtmenetként jegyzett időszak nem minden márka számára fejeződött be, egyre több a termelési rekord és egyre több a rangos európai kocsikkal is lépést tartó helybéli modell. Otthon még az Európában gyengélkedő GM is remekel. Csupán a mostani megmérettetésre tíz premierautóval rukkoltak ki, de a fennállásának századik évfordulóját ünneplő Ford sem adta alább. Saját márkanevén kívül a cég érdekeltségéhez tartozó Lincoln Mercury, a Mazda, az Aston Martin és a Volvo is fontos újdonságokkal parádézik, no meg az amerikai autópiacon igencsak érdekelt Lexus, Toyota, Mitsubishi és Nissan is. Valamennyien tettek a standjukra világpremiernek számító sorozatgyártású modellt, és persze néhány izgalmas koncepciókocsit. A hivatalos világméretű premierek száma tizenhárom, az amerikaiaké kettő, a tanulmányautók kategóriájában pedig tizenkét abszolút újdonságot jegyeznek.

Detroit az autógyártás fővárosa, tehát ismét kitett magáért, és káprázatos szalonnal indította el az évet. A sorban ez már a kilencvenhatodik, és a múlt század elejétől hiányzó évek kizárólag a háborúk számlájára írhatók. Mint a nagy becsben tartott helybéli történelmi relikviákból kiderül, az első show-n egy helybéli sörkertben még csak harminc gépkocsi szerepelt, és akkor még egyáltalán nem volt biztos, hogy az Erie-tó partján elterülő iparváros lesz a járműgyártás amerikai központja.

A detroiti Cobo Centerben megrendezett évadnyitó autószalon egyébként nem csak az USA-béli járműgyártás számára fontos.

Beneveznek ide mindazok a márkák, amelyek ezen a mérhetetlenül nagy piacon labdába kívánnak rúgni. A hagyományos amerikai márkanevek, a GM, a Ford, a Cadillac, a Chevrolet, a Dodge, a Buick, a Lincoln, a Mercury, a Pontiac mind itt vannak, s persze a japánok és a feltörekvő délkeletázsiaiak is. Európából viszont még mindig csak a „kékvérűek". A Mercedest, a Volvót, a Jaguárt, az Audit, a Volkswagent és a BMW-t, no meg az exkluzív olasz sportautókat, a Ferrarit és a Lamborghinit errefelé még mindig szent áhítat veszi körül, miközben a többi nálunk kedvelt típust nem is ismerik. Keresve sem találni például FIAT-ot, Peugeot-t, Renault-t vagy Citroënt, viszont egyre több az ezekhez hasonlító méretű és amerikai mércével igen olcsó ázsiai kiskocsi. A helybéli gyártók is magukra találtak, és a hajdani benzinpusztító batárok helyett már célszerű és szerény fogyasztású autókat kínálnak. A General Motors különösen jó példával jár elöl, amikor európai gyártóival közös platformon készít modelleket, de a Ford is nagyon praktikusan globalizál. Nyilván ez az oka annak, hogy még a Maybach 62-t, ami Detroit egyik sztárja. A másik egyébként a VW Phaetonja, amit szintén ezen a szalonon mutatkozott be az USA számára ugyanúgy, mint az új Jaguar, a Volvo XC 90, vagy az új Audi A8.

Bob Lutz GM-elnök mutatta be a nemzetközi sajtónak a Mercedes ellenfelének szánt Cadillac Sixteent. Detroit sztárja az új Ford Mustang (lent), előtte jobbról az új elnök, Ford jr.

Az idei autóshow-n persze igazi csemegének az átlagamerikaiak számára is megvásárolható hazai újdonságok számítanak. A teljesen új és az átdolgozott modellekből motor hajt. Rick Wagoner, a General Motors itteni vezetője mindenesetre már a legelső sajtónapon felvázolta a jövőt is, amikor bemutatta a cég hidrogénüzemanyagcellás koncepcióautóját. A Honda egyébként erre csak udvariasan bólogatott. Ők ugyanis nem sokkal a detroiti kiállítás előtt már átadták Los Angeles polgármesterének az első, tőlük megrendelt hidrogénhajtású FCX modellt, ami sorozatgyártású, s amit továbbiak követnek.

A közönség számára szombaton nyíló és két hétig működő detroiti szalonnal egy időben jó né-

A Sorstalanság a József Attila Színházban

Darvas Iván részleteket olvas fel Kertész Imre Sorstalanság című regényéből. A magyar kultúra két óriása találkozik így a közönséggel január 17-étől a József Attila Színház stúdiójában. A premierre a Nobel-díjas író is Budapestre érkezik.

Léner Péter igazgató szerint ez egy olyan pillanat, amikor a színház valóban társadalmi funkciókat láthat el. Kertész Imre regényének ismertetése és népszerűsítése ugyanis manapság olyan feladat, amely az erkölcseiben zilált országban kötelesség. Léner egyébként már tavaly tavasszal beszélt az íróval arról, hogy valakivel szeretné felolvasatni az akkor még nem széles körben éljenzett regényt, legalábbis annak nagyobb részét. Kertész Imre azonnal igent mondott, és Darvas Iván hasonlóképpen cselekedett. Így aztán a nyolcvan férőhelyes piciny stúdióban karizmatikus emberek randevúja születhet meg. Darvas, a maga sorsával és aurájával Kertész csodálatos szövegét olvasva gyakorlatilag nem szorul rendezésre. A színpadra mindössze egy asztal, egy szék és egy pohár víz kerül. Azért az előadást alkotó hármas – Horgas Péter–Léner Péter–Morcsányi Géza – úgy tervezi: olyan teret alakít ki, amely segíti a közönség és a felolvasó tökéletes harmóniáját.

Hogy mi marad ki a regényből, egyelőre nem dőlt el. Javaslatok már születtek, de a végső változat még nincs kész. Kertész Imre egyetért a rövidítéssel, amelyet úgy végeznek el, hogy a mű struktúrája és mondanivalója ne sérüljön. Az egy és háromnegyed órásra tervezett előadást havonként négyszer-ötször lát-[illegible] Léner tárgyalt [illegible]hány érdekes szakmai találkozóban. Erdemes [illegible] bovén akad a standokon. Erdemes [illegible] legendás Cadillac és a Chrysler is [illegible] Kiss János balettigazgató vasszal a Casanova című balett-tel

Habik Csaba fotográfiái Mohácson

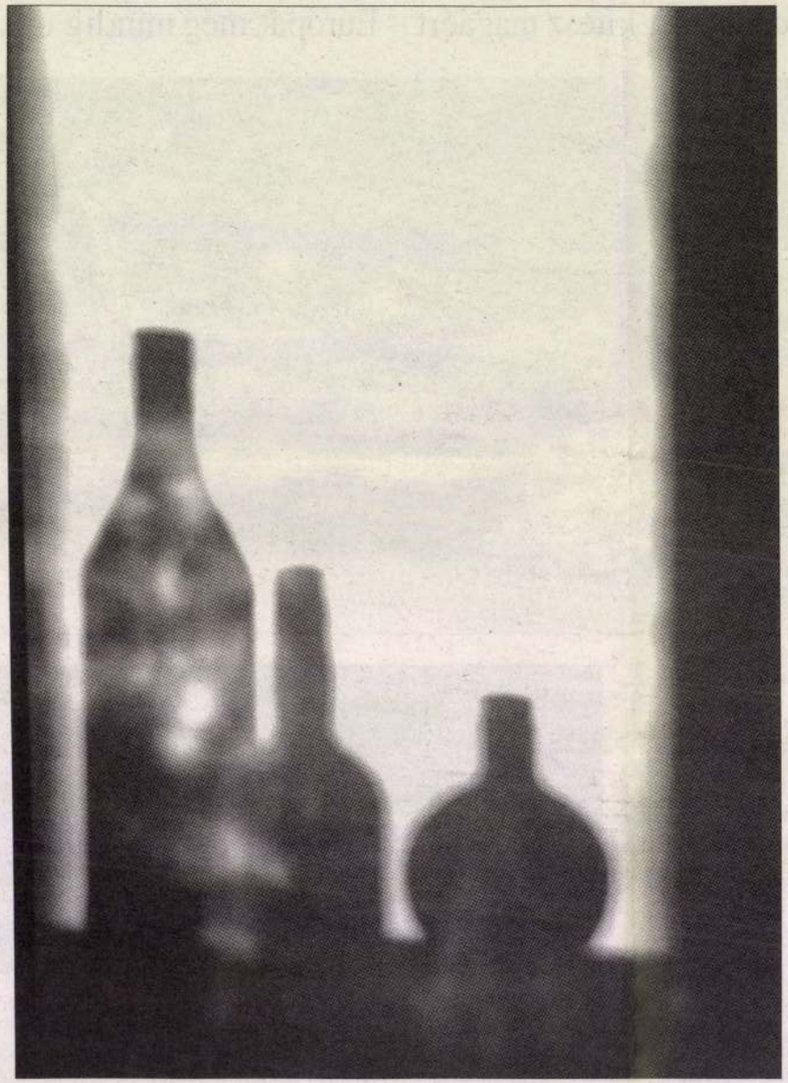

Munkatársunk, Habik Csaba fényképeiből nyílik kiállítás ma Mohácson, a Soós Galériában. A február 8-áig nyitva tartó tárlaton régebbi és legújabb alkotásaiból látható válogatás. Képünkön a Másnap című sorozat egy darabja. Internetes kiadásunkban a kiállítás további képei is megtekinthetők

Németországba és Svájcba készül a Győri Balett

FILMLEVÉL

Modern tündérmese a legyőzhetetlen M. úrról

Szívet, lelket melengető filmet készített Aki Kaurismäki. Csupa „korszerűtlen" dologról beszél: a szeretet, a szolidaritás erejéről, az ember veleszületett képességéről, hogy minden körülmények között megőrizze önmagát, hogy létének értelmet adjon. A finn rendező – aki mindig is vonzódott a szerencsétlen sorsú, magányos hősökhöz, a társadalom peremére szorult, névtelen, arctalan kisemberekhez – ezúttal is olyan főszereplőt választott, akivel – legalábbis hosszú ideig – csak rossz dolgok történnek. Az ő megpróbáltatásain, vesszőfutásán keresztül Kaurismäki azt az igazságot nyomatékosítja, hogy az egyén milyen könnyen kihullhat a jóléti társadalom védőhálójából, egyik pillanatról a másikra elveszítheti mindenét, egész addigi, biztonságosnak hitt életformáját, sőt még a személyiségét is. Nem kell hozzá más, csak valami tragikus véletlen, egy pillanatnyi „üzemzavar" a dolgok megszokott rendjében. Az például, ami hallgatag, komoly és szomorú főhősünkkel, M.-mel történik, akit összevernek az utcán, s olyan agykárosodást szenved, hogy semmire sem emlékszik többé. Így a „legfontosabbra", a társadalombiztosítási számára sem. A társadalom, vagy legalábbis a bürokratikus apparátus szempontjából gyakorlatilag nem létezik többé.

Miközben M. úrral együtt lemerülünk a társadalom legalján vegetálók, csövesek, hajléktalanok világába, az arctalan, jövőtlen páriák közé, akik köré a „tisztes" polgárok előítéletekből nehezen áttörhető falat emeltek, Kaurismäki a jóléti társadalom [illegible] dul is, mindenütt a jóléti társadalom tökéletlen berendezkedésével szembesül, sehol nem veszik emberszámba, nem segítenek rajta. Nem kap munkanélküli-segélyt, s munkát is csak az Üdvhadseregnél. Vétlenül belekeveredik egy bankrablásba is, s a börtönben személyiségi jogait és a törvényeket is semmibe veszik. A bankrablóról egyébként kiderül, tisztes s lelkiismeretes vállalkozó, a bank kisemmizte őt, s most csak saját, zárolt pénzét akarja visszaszerezni, hogy kifizethesse munkásait.

A MÚLT NÉLKÜLI EMBER

Finn film
Rendező: Aki Kaurismäki
Főszereplők: Kati Outinen, Markku Peltola, Annikki Tähti

A rendező egyszerű, szikáran szerkesztett történetet ad elő, hitelesen, megrendítően. Rendkívül puritán eszközökkel – fontos szerepet szánva a képekhez, az atmoszférához hangulatilag tökéletesen illeszkedő zenének. Kerül mindenfajta leegyszerűsítést, hatásvadászatot. Nem a nyomor romantikájára kíváncsi, nem is azt akarja példákkal illusztrálni, hogy amíg odafent a kapitalizmus farkastörvényei érvényesülnek, addig itt lent a mélyben a szolidaritás szép példáival találkozhatunk; ez egyébként így nem is igaz. Kaurismäki hiteles közegbe, plasztikus figurák közé helyezi hús-vér teremtményét, s annak nem minden tanulság nélkül való megpróbálta-

Habik Csaba fot.

„A hír szent, a vélemény szabad”

Közéleti napilap
Fővárosi kiadás

36. évfolyam, 63. szám

MAGYAR HÍRLAP

2003. MÁRCIUS 17., HÉTFŐ | WWW.MAGYARHIRLAP.HU | 115 FORINT

BEFEKTETÉS
11–12. oldal
INGATLAN
13. oldal
EGÉSZSÉG
16. oldal

„Bűncselekmény történt”

Péterfalvi Attila: törvénysértést követtek el az OEP-megfigyelésben

7. oldal

Egy ember, aki teszi a dolgát

Richard Gere: nem a karrierben sérül meg jobban az ember, inkább a magánéletben...

15. oldal

KARIKATÚRA-VADÁSZAT

15 millió forint nyeremény!

Öné lehet heti 1 millió öt héten át, és nevetve megnyerheti fődíjunkat, a 10 millió forintot is!

Részletek a 10. oldalon

A kormány szerint egy 1998-as országgyűlési határozat teszi lehetővé a légtér átengedését az USA-nak

Bush: eljött az igazság pillanata

Az Azori-szigeteken tartott hármas csúcstalálkozón hétfőig adtak határidőt az ENSZ Biztonsági Tanácsának

MH-összefoglaló

Hétfőn eljön az igazság pillanata – jelentette be George W. Bush amerikai elnök a mindössze egyórás csúcstalálkozó után, amelyen Tony Blair brit és José María Aznar spanyol kormányfővel áttekintette az Irak körül kialakult helyzetet. Az amerikai elnök kérdésre válaszolva közölte: ez az a határidő, ameddig az ENSZ Biztonsági Tanácsa új határozatot fogadhat el. „Az ENSZ-nek tennie kell a dolgát” – tette hozzá. Az azonban nem derült ki, ragaszkodik-e mindenképpen a szavazáshoz.

Az Azori-szigeteken tartott hármas csúcs résztvevői kifejtették: a BT-nek egyetlen tagja sem állítja, hogy Irak teljes mértékben együttműködne a világszervezet fegyverzetellenőreivel, kész lenne feltétel nélkül leszerelni tömegpusztító fegyvereit, ahogyan azt a BT 1441-es, tavaly novemberben egyhangúan elfogadott határozata előírja. Vagyis újabb határidőt adni a fegyverzetellenőröknek nem lenne több, mint a döntés halogatása – jelentette ki Tony Blair.

Mindhárman megerősítették, hogy az ENSZ-nek fontos szerepet szánnak Irak leszerelésében, de ha a világszervezet nem vállalja a felelősséget, akkor egyedül lépnek.

A magyar kormány álláspontja szerint egy 1998-ban elfogadott országgyűlési határozat lehetővé teszi a magyar légtér használatát azoknak a repülőgépeknek, amelyek az Irakkal szembeni ENSZ-határozatok kikényszerítését hajtják végre. A kabinet tegnapi ülésén ezzel jóváhagyta a nemzetbiztonsági kabinet megállapodását. Az Egyesült Államok és Nagy-Britannia szombaton kérte Magyarországtól a légtér és a kijelölt repülőterek átengedését. A Fidesz, amelynek képviselője nem vett részt az ezzel kapcsolatos pártközi egyeztetésen, nem érti a sietséget, és abban sem biztos, hogy alkotmányos megoldás a kormány javaslata.

Részletek a 3., 4., álláspont a 17. oldalon

Titoktartásra kötelezik a tanárokat

Tájékoztatót kap minden iskolás a drogtörvényről

Titoktartási kötelezettség köti a tanárokat a diákjaik drogozási szokásaival kapcsolatban – hívja fel a diákok és tanárok figyelmét az a tájékoztató füzet, amelyet áprilisban az ország minden általános és középiskolájába megküld az oktatási minisztérium.

MH-információ / Dobozi Pálma

Tájékoztató kiadványokat küld ki az Oktatási Minisztérium (OM) a büntető törvénykönyv (Btk.) droghasználattal kapcsolatos változásairól és a megelőzés lehetőségeiről az ország összes általános és középiskolájába – tudta meg lapunk Brassói Sándortól, a tárca főosztályvezető-helyettesétől.

A leporellószerű kiadvány elsősorban a „drogtörvény” módosításának diákokat is érintő elemeivel foglalkozik, megmagyarázza egyebek mellett, hogy mit jelent a gyakorlatban az elterelés bevezetése, amely az egyik legnagyobb változás. Lényege, hogy az alkalmi fogyasztók mentesülhetnek a büntetés alól, ha vállalják a részvételt egy féléves felvilágosító-megelőző kezelésen.

Arra is szeretnénk felhívni a gyerekek figyelmét, hogy a közoktatási törvény elfogadásával a tanároknak – a minisztérium javaslatai alapján – titoktartási kötelezettsége lesz a drogos ügyekben – hangsúlyozta Brassói Sándor.

Folytatás a 7. oldalon

Negyedmillióan keltek át a pontonhídon – Fütyüléssel zavarták meg a rendezvényt

Március 15-e: megosztott ünneplés

MH-összefoglaló

Az uniós csatlakozás kérdése kötötte össze a március 15-ei ünnepségeket, amelyeket minden politikai erő külön tartott. Bár az első eseményt, a Dunán átívelő pontonhíd felavatását EU-ellenes tüntetők füttyei kísérték, a híd fennállásának két napja alatt tömegeket mozgatott meg: több mint negyedmillióan keltek át rajta.

A legfőbb közjogi méltóságok egyaránt a belépés mellett érveltek, és így tett a főpolgármester, valamint az MDF alelnöke is. A polgári körök rendezvényén ez már kevésbé volt egyértelmű, a MIÉP-gyűlés szónokai pedig a csatlakozás elutasítását sürgették.

Részletek a 6., kitüntetési lista a 8. oldalon

A négy méter széles, 453 méter hosszú Európa hidat nemzetiszínű szélforgók, európai uniós zászlók, éjszakánként pedig fáklyák díszítették

Fotó: Dezső Tamás

PULITZER-EMLÉKDÍJAS AZ MH FOTÓROVATA

Március idusa díjesőt hozott a Magyar Hírlapnak – a lap újságíróinak, fotósainak, állandó, megbecsült külső szerzőinek. Pulitzer-emlékdíjjal jutalmazták fotórovatunkat. Balogh Rudolf-díjas lett Habik Csaba fotóriporter, rovatvezető. Szabad Sajtó Díjat kapott Galló Béla publicista, Virág F. Éva-emlékdíjat Szále László publicista, rovatvezető, és aranytollas immár a sakkszakírás doyenje, Lindner László.

A NAP TÉMÁJA, 2. oldal

EURÓPAI UNIÓ

„Ez így nem mehet tovább”

Pat Cox, az Európai Parlament elnöke arról, hogy nem sérülhet a tagállamok egyenlősége, valamint hogy egy iraki háború Európa további megosztottságához vezethet. **5. oldal**

KÜLFÖLD

Zivkovic lehet Djindjic utóda

Zoran Zivkovic demokrata párti alelnököt jelölték a meggyilkolt Zoran Djindjic szerb kormányfő utódául. A rendőrség elfogta a merénylet végrehajtásával gyanúsított zimonyi klán egyik főkolomposát. A rendkívüli állapot április végéig is eltarthat az országban. **4. oldal**

GAZDASÁG

Titkos a Postabank Kehi-jelentése

Alapvető banküzemtani ismeretekkel sem rendelkeztek a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal munkatársai, amikor a Postabank rossz hiteleit és befektetéseit kezelő workout cég tevékenységét tanulmányozták – állítja Auth Henrik egykori vezérigazgató. A három évvel ezelőtti vizsgálatot az Orbán-kormány leállította, így a visszásságokra nem derülhetett fény, Keller László államtitkár ezért feljelentést tesz. **9. oldal**

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS

Budapest	D-Magyaro	Ny-Magyaro.	K-Magyaro.
változó	kissé felhős	változó	változó
10°	11°	9°	7°

9 770133 190015 03063

Fokozott ellenőrzés Ferihegyen az új típusú tüdőgyulladás miatt

MH-információ / Biczó Henriett

Világszerte óvintézkedéseket hoztak az új típusú tüdőgyulladás ellen, hazánkban is fel kell készülni, hogy bárki behozhat bármilyen kórokozót – nyilatkozta lapunknak Szentgyörgyi Ildikó, az Országos Tisztiorvosi Hivatal ügyeletese. Alaposabban figyelik a lázas betegeket, a Ferihegyi repülőtéren az ÁNTSZ fokozott felügyeletet lát el, s minden tüdőgyulladás-gyanús, lázas utast még helyben megvizsgálnak. Magyarországra eddig nem érkezett sem lázas, sem az akut légúti szindróma tüneteire emlékeztető beteg.

Egy elzárt kínai tartományban ütötte fel a fejét az egyelőre gyógyíthatatlan, magas lázzal és légzési problémákkal vagy köhögéssel járó kór. A WHO jelentése alapján eddig 150 esetet regisztráltak világszerte, s már halálos áldozatai is vannak a betegségnek.

Az Egyesült Államokban és több európai országban is óvintézkedéseket hoztak, a repülőtereken fokozott ellenőrzést tartanak, és felhívják az emberek figyelmét, hogy lehetőleg Ázsia veszélyeztetett térségeibe (Vietnam, Tajvan, Hongkong és Kína egyes területei) ne utazzanak.

A színlelt szerződések tartalmi vizsgálatát sürgetik az érdekvédők

MH-összefoglaló

Várhatóan július 1-jén lép hatályba az európai uniós joggyakorlatnak megfelelő új munka törvénykönyve. A szakszervezetek többnyire pozitívumként értékelik a változásokat, ugyanakkor több kritikát is megfogalmaznak.

A jogszabály továbbra is lehetővé tenné, hogy a munkáltató minden megkötés nélkül átirányíthassa dolgozóját más munkakörbe. De azt nem szabályozták, hogy a munkavállalókat mikor, mennyi ideig, milyen munkakörbe lehet kölcsönözni. Márpedig ezekben az esetekben túlságosan kiszolgáltatott a dolgozó – állítja Tálas Miklós, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége ügyvédje, aki szigorúbb szabályokat követel.

A törvénymódosítás egyik fontos célja, hogy felszámolják az úgynevezett színlelt szerződéseket, amelyek valójában alkalmazotti munkaviszonyt tartalmaznak. A javaslat nem engedné, hogy a munkáltatók visszaéljenek e lehetőséggel. Gogolyák Ágnes, a Postás Szakszervezet jogtanácsosa szükségesnek tartaná, hogy a munkaügyi ellenőrök ne csak formailag, hanem tartalmilag is vizsgálják az ilyen szerződéseket.

Bővebben a 9. oldalon

Március idusa díjesőt hozott a lap újságíróinak, fotósainak, állandó, megbecsült tudós külső szerzőinek. Mindegyikre büszkék vagyunk, s gratulációnkat és örömünket most oly módon fejezzük ki, hogy a nap témájává emeljük a hétvége hírlapos beszédtémáit. Bemutatjuk őket néhány méltató szóval, no meg sokkal több képpel, merthogy fotósaink, fotóink, az újság esztétikus külleme aratott. Pulitzer-emlékdíjjal jutalmazták fotórovatunkat a lap képi megjelenítését elismerve, Balogh Rudolf-díjas lett Habik Csaba rovatvezető, Szabad Sajtó Díjat kapott Galló Béla publicista, Virág F. Éva-emlékdíjat Szále László publicista (és rovatvezető), és aranytollas immár a sakkszakírás doyenje, Lindner László.

MH-FOTÓROVAT:

PULITZER *Emlékdíj*

Fotó: Hornyák Dániel

A képi megjelenítés kategóriában a Magyar Hírlap fotórovata kapta az idei Pulitzer-emlékdíjat. Képünkön (balról) Malatinszky Nóra, Szakszi Zoltánné, Kovács Katalin, Pélyi Nóra, Hegedűs Márta, Dezső Tamás, Szigetváry Zsolt, Czagány Balázs, Sárközy György és a rovatvezető, Habik Csaba

Művészeti díjas az érdes fotós

Habik Csabának nem épp arra a sróffra jár az agya, mint a legtöbbünknek. Jók is a képei, néha nagyon jók. Egyszer-másszor szinte zseniálisak. Habik nem pusztán sokat dolgozik, ő folyton szolgálatban van. Szolgálati helye évtizedek óta az a közösség, ahol élete döntő többségét pályakezdő kora óta tölti: a Magyar Hírlap. Ő mindig a mi olvasóinknak akarja a legjobb képet elkészíteni, képszerkesztőként kiválasztani. Vizuális arculatot teremt, napról napra. Idén a szűkebb és tágabb értelemben vett közösség is elismerte pályáját. A fotográfusok állami kitüntetését, a Balogh Rudolf-díjat vehette át, rovata meg a Pulitzer-emlékdíjat.

Pedig Habik nem az a sima modorú, karrierépítő „mindenki kedvence". Egyre megy. Aki amúgy ferdén néz rá, tehetségét az is kénytelen megsüvegelni.

A „kulturált" publicista

Szále László, lapunk publicisztikai rovatának vezetője most kulturális újságírói teljesítményéért kapta meg a – néhai kiváló kollégánkról elnevezett – Virág F. Éva-emlékdíjat, holott kulturális témákkal viszonylag keveset foglalkozik. Elvben, illetve az újságírásban szokásos skatulyák szerint.

Szále László, az egykori népművelő ugyanis akkor is „kulturális" újságíró, ha politikáról, napi aktualitásokról vagy éppen történelmi évfordulókról ír. Cikkeinek a (történelmi, irodalmi, szemlélet- és ízlésbeli) kultúraközvetítés olyan természetes szövete, mint a stiláris igényesség, mint a pontosság és objektivitás mindenek fölötti tisztelete, amely az újságírói kultúra fájó hiánya.

Mi, akik ismertük Virág F. Évát, ki merjük jelenteni, hogy e kitüntetésre valahol most jólesően, elégedetten bólint.

Béla prof.

A kilencvenes évek elején, a demokratikus publicisztika születésének hőskorában, fölbukkant a Magyar Hírlap háza táján egy tudós fizimiska, politikakutató. A szombaton Szabad Sajtó Díjjal kitüntetett Galló Béla ott ragadt, belső munkatársa lett az újságnak. Hamarosan a publicisztikai rovat vezetője is. De mert állandóan zakatoló elme, visszatért a mélyebb összefüggéseket hajszolók világába. Az MTA Politikai Tudományok Intézetének lett egyik vezetője. Szerencsére azonban olyannyira megfertőzte már a publicisztika vírusa, hogy hűséges maradt a Magyar Hírlaphoz. Minden héten megjelenik eleven stílussal, eredeti nézőponttal megírt cikke, egyaránt szakavatottan bel- és nemzetközi témákról. Ezért érzi a Magyar Hírlap a magáénak is Béla prof. kitüntetését.

Az aranytollas sakkozó

Néhány éve, súlyos szívműtéte után a kórházból hívta fel a szerkesztőségünket: valamilyen nagy sakkverseny folyt éppen, azt kommentálta. Mert sakk és újság nélkül egy napot sem töltött volna el. Lindner László első feladványait a Magyar Hírlap közölte. A régi, még 1930-ban. Küldött feladványokat a Magyar Sakkvilágnak a frontról, és sakkozott a bori fogolytáborban is. Szerkesztett sakkantológiát, a rádióban ezernél több műsorban népszerűsítette a játékot. A feladványszerzés és a számítógépes sakkozás nemzetközi szaktekintélye – „sakkozói önéletrajzát" Németországban adták ki –, és írt vagy másfél tucat útikönyvet. Lapunknak 1968-as indulása óta szerzője, a napokban, 87. évében járva is ő méltatta Lékó Péter sikerét. Cikkeit évek óta számítógépen írja, de azért a MÚOSZ Aranytolla jó helyen lesz nála.

AZ OLDALT SZERKESZTETTE: **SZOMBATHY PÁL** | MÉLTATOTT: **LÉPESFALVI ZOLTÁN, R. SZÉKELY JULIANNA, SZARKA KLÁRA, VÁRKONYI TIBOR** | E-MAIL: NAPTEMAJA@MHIRLAP.HU

Hackstock Mihály üreges

Győri Szemle 1941. 186.

A győri ipar történetéről

H. Abinger József

becsi festő 1844-ben
kifestette az újbessenyői
plébániatemplomot 750
frtért.

Történelmi Adattár

Csanád-egyházmegye
leírása s jelenkori
Temesvár 1871. 639. l.

Hlabinger osztrák festő a 19. sz. első felében Bécsben. 1840 k. festette a temesvári gör. kel. szerb székesegyház oldalfalain és kupoláin látható falképeket. (Berkeszi I., Temesvári művészek MAGYAR 9, 34. l.)

126

~~Fejérpataky László~~ VI 169

Habinger festö

Rád

Berkeszi. Temesvári mico.

9, 34. l.

Habinger

festő.

~~[illegible]~~ becsi

lásd

Berkeszi. Temesvári mun

9. l. 3

A temesvári gör. kel. szerb
székesegyház oldalfalain és
~~megszerelés~~ kupolain lévő képeket festette
fal

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona .....

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és tá

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... hó

Habniger

Magyar királyi államvasutak.

Lásd

z Bo Temesvár

242 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Habinyák Elemér M.D.K.

Munkatárs az Erzsébet-híd uj épitésénél
Sávoly Pál tervezönek

Magyar Épitömüvészet 1963/1. 60-66.l.

P. Friedrich Habisch M. D. K.

= antalos

1721 ben uj padokat kémit a tyrlom
rézgére.

Cinti Géza: A gyulafehérvári nézeszgyhár.
Bp. 1958, 137

K. D. U

HABISCH, Friedrich asztalos

1721. Gyulafehérvár, székesegyház, új székekért (padok) 230,– forintot vett fel

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.
I. 149., 204. l.
II. 112. l.

Habits Antal

hangszerkemto

hirdetése

lárd

Magyarország

képes Albuma

Bp. é. n.

Cédula betéve

válaszolni s
megmagyarázni neki

Habits Antal

hangszerkészítő

lásd

mill. nagyérem

Közlezrkiáll

1270. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Habits Antal

hangszerisztö Bp.

l.

Ezredéves kiáll

I B. 25. l

zeichnis der illuminierten Handschriften in Österreich. Szerk. Wickhoff, Fr. Bd. IV.) — SWARZENSKI, GEORG: Salzburger

A budai Corvin tér évezredes emlékei

Kelták és rómaiak a Víziországban

A budai Duna-parton sétálgatók már jó ideje régészeti feltárást találnak a Corvin téren. Erre a területre építi a Budavári Önkormányzat az egyik mélygarázsát, csökkentve ezzel a Víziváros zsúfoltságát és a parkolóhelyek hiányát. A területet – mielőtt a föld mélyét beépítik – a Budapesti Történeti Múzeum szakemberei gondosan átkutatják, *nehogy értékes leletek menjenek tönkre*. Egyébként védett területek esetében *múzeumi törvény írja elő a leletmentő ásatást*, ami hazai viszonyok között harmincnapos leletmentést tesz lehetővé a múzeum költségén. Mivel a múzeumoknak alig jut pénz, a beruházóval térítettik meg ezt a tételt. A Corvin téri leletmentő ásatás mintegy 15 millió forintba kerül. Ez az összeg kiterjed a tényleges feltárásra és a leletek feldolgozására, dokumentálásra. A pénzt a Budavári Önkormányzat bocsátja a BTM rendelkezésére. Az ásatást vezető régészt, Hablé Tibort kérdeztük: *milyen időszakot ölel át a leletek sokasága, mióta éltek emberek Budának ezen a részén?*

– A Víziváros Budapest szívében van, így a Krisztus előtti néhány százezer évtől kezdve a XVIII–XIX. századig minden korból került elő lelet. Legkevésbé a népvándorlás kora és az újkőkor reprezentált. Ez igazolja több kutatónak azt a korábbi megállapítását, hogy az újkőkort itt a Dunaparton eddig nem igen „fogták" meg. A legkorábbi lelet *vékony, őskőkori rétegből származik:* egy vaskori gödör alján jelent meg. Az itt talált csontmaradványok alapján a szakember *késő pleisztocén* korúnak határozta meg a réteget. A lelet radiolit pattintékokból, pengékből, állatcsontokból (rinocérosz lábszár, medve, vadló) és valamilyen építmény nyomaiból (karólyukak) áll. Hulladékgödrök képviselik a *bronz- és rézkort*, lakógödrök nem kerültek elő. A leletanyag a *vaskorral* kezd bővülni, nagy számban kerültek elő a kelta kultúra emlékei. A Krisztus előtti II. századtól, illetve a bronzkortól lakott területet a kelták egy oppidummal bővítették. A rómaiak a keltákat a Tabántól északra eső területre telepítették le; valószínűleg ezek nyomait találtuk meg. Egy *épület nyomát tártuk fel, valamint hulladékgödröket és csontvázas sírokat*. A rómaiak a Krisztus előtti I. században lovassági tábort építettek a Batthyány tértől északnyugatra. Körülötte falusias település alakult ki. A vicus nyomait korán, már a Budai Vigadó építésekor megtalálták a régészek. Eddig harminc egynéhány *hamvasztott sírt* tártunk fel, leletanyaguk gazdagabb, mint a III. századi síroké. Három *Tiberius* idejéből való *urnás temetkezésre* is rábukkantunk.

– *Melyik sír volt a leggazdagabb?*

– A Szalag utcában tártunk föl egy első század végi, második század eleji *helyben hamvasztott római sírt*. A sírüreget kitéglázták és hatalmas zárókövekkel fedték be. Benne *négy üvegedényt, három kerámia korsót, csontfésűt, mécseseket, Domitianus érmet* találtunk. 1989-ben ennek a római sírnak a környezetében is találtak már a kollégáim – *Horváth* Attila és *Végh* András – kelta településnyomokat. A kelta lakosság *az itt élő népesség gerincét alkotta egészen a II. századig*. Később a gazdagabbak a városok vezetőtestületeibe is bekerültek, tisztviselők lettek.

A Corvin téri leletmentő ásatás mintegy tizenötmillió forintba kerül

– *A középkort milyen leletek képviselik ezen a területen?*

– Döntő többségben XIV–XV. századi épületek, illetve az ezekhez kapcsolódó pusztulási rétegek kerültek elő. A XV–XVI. századi épületnyomok már megnehezítik a terület beépíthetőségének történetét, ugyanis *Végh* András kollégám olyan XV. századi épületmaradványokat talált, amelyek már a Fő utcára szerveződnek. Az épületekhez kapcsolódó pincék *több méter mélyen vannak a föld alatt*, nem könnyű a feltárásuk. A *török foglalás* is itthagyta nyomait, hatalmas hulladékgödrök formájában. Előkerült egy *agyag lepénysütő minta* a XV. századból, ami *Szent Katalin* vértanúságát ábrázolja.

– *Mi lesz a sorsa a leleteknek?*

– Megegyezés kérdése, megőrzésük és bemutatásuk több módon is lehetséges: térinformatika segítségével vagy ügyes tervezéssel akár helyben is.

Hankó Ildikó

NAPLÓ

SZVJATOSZLAV RICHTER zongoraművésztől a novogyevicsi temetőben moszkvaiak ezrei vettek hétfőn végső búcsút. A Puskin Múzeumban felravatalozott koporsó mellett gyászbeszédek nem hangzottak el, Richter zongorajátékának hangjai mellett tisztelegtek a pályatársak és a rajongók a nagy művész előtt. Richter özvegyének, Nyina Dorliak énekesnőnek személyesen fejezte ki részvétét Viktor Csernomirgyin orosz kormányfő.

A FORMA–1 JEGYÉBEN Alekszej Vlaszov ukrán festőművész autókról készült képei láthatók az Aquincum Corinthia Hotel Mithras galériájában (Budapest III., Árpád fejedelem útja 94.).

GUY JOUAVILLE francia fotóművész Tribute to Péter Gémes című kiállítása augusztus 7-én, csütörtök délután öt órakor nyílik meg a Budapest Galéria kiállítóházában (Budapest III., Lajos u. 158.).

FÚVÓSZENEKAROK TALÁLKOZÓJA lesz augusztus 9-én és 10-én Várpalotán, Inotán és Pétfürdőn. A programokat augusztus 9-én, szombat délután négy óra negyven perckor menetzenés felvonulás nyitja meg. Este hat órakor gálahangversenyt rendeznek. Vasárnap délelőtt Várpalota három pontján térzenét hallgathatnak az érdeklődők, ugyanekkor Inotán és Pétfürdőn is hangversenyeket rendeznek. Délután kettőtől a várpalotai Dísz téren hangversenyt, majd három órától az Újlaky vár főbejáratánál gálakoncertet tartanak.

KÖZÉP EURÓPAI MŰVÉSZTELEP ÉS SZABADISKOLA nyitotta meg kapuit Tallyán. Idén Ukrajnából, Szlovákiából, Romániából, Szerbiából, Németországból, Lengyelországból és hazánkból érkeztek festők, grafikusok, kő- és faszobrászok a művésztelepre. A résztvevők között jelentős számban vannak határainkon túl élő magyarok.

A BARCSAY GYERMEKKÉPZŐMŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY rajzolni vágyó és a képzőművészeti pálya iránt vonzódó hét–tizenhárom éves gyermekek jelentkezését várja az 1997/98-as tanévre, alapfokú képzőművészeti iskolájába. A gyermekek kreativitásának kibontakoztatására épülő iskolaprogram a művelődéstörténeti, művészettörténeti, néprajzi értékek megismerését, a különböző képzőművészeti technikák kreatív elsajátítását, a képzőművészeti pályára készülő hetedik–nyolcadik osztályos gyerekek intenzív felkészítését tűzi ki célként. Jelentkezni és beiratkozni augusztus 25. és szeptember 5. között lehet (Budapest VII., Bethlen Gábor u. 41.). Információt a 322-7473-as vagy a 226-9161-es telefonszámon adnak.

Postabank

Megnyugtatóan hangzik. M
nan intézhetem lakossági
ahol van telefon! Márpedig
A telebank szolgáltatás segí
és felgyorsulnak a pénzügy
semmi tolakodás, semmi idő
a helyről, ahol éppen á
a kényelem, ismerkedjen m

TELEBANK – tele

A nap 24 órájában azon
lakossági bankszámláról é
sági bankszámla és az eh
bankjegykiadó automaták
Ha Postabank lakossági l
szolgáltatásra szerződést
megadásával – nonstop
(egyenleg, jóváírások, terh

TELEBANK – tele

Altwien cesta ir alje

B (a vaiosljati tó)

Pokér (u. a

Bp 4/10 Tört. Mur

Post. budai ňovgak ir pare.

1948

Hablitschek F.

Lázár

z

p. sztr. mar. katal.

Bpn 96

..... *műhely.*

elyfőnökség!

..év ..... hó ....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

re ..... számu .....

biztam.

.... évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Hablitschek, Franz, német réz- és acélmetsző
* 1824 Nürnbergben, † 1867 u. o. Poppelnél Münchenben tanult s szülővárosában működött. Hunfalvy János Magyarország és Erdély képekben (Pest és Darmstadt 1856) c. műve részére Rohbock után több magyar tájképet (Városliget Pesten, Óbudai hajógyár, Feldunasor Pesten) metszett. (Thieme-Willis, Allg. Lex. d. bild. Küstlr. 15. k.)

127

~~Fejérpataky László VI. 170~~

Hablitschek F.

Rohbock rajzai után készült acélmetszetei az alábbi műben.

Roh Hünf I.

Feldunasor Pesten
Vaspályai hid Pozsony mellett
Városliget Pesten.
Salamon tornya Visegrádon

Roh Hünf II.

Esztergom Párkány felol.
A varini (helyesen sztrecsnói) várrom.
Áva [vára].
Késmárk s a Tátra hegység.
Kassa.
Szombathely
Fraknó vár.
Kis-Marton.

Hablitschek F.

acélmetsző

Roh Hunf. III

Gyulafehérvár –

Szász-Sebes.

[Székely] Udvarhely.

[Maros] Vécs Erdélyben.

RASSEGNA ITALO-UNGHERESE
Diretta da TIBERIO GEREVICH e LUIGI ZAMBRA
Direzione e amministrazione:
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4
Telefono : 185-618

Hablitschek F.

Leid

u

Lapu 1887

u francoui [nea ált. Bp. Fővkat ajánd. bpi tört-i képek kapjéke 1887]

32,33 f

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta.

Hablitschek F

Laid

Lam 1887 32

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Hablitschek Franz

Pozsony. T. 6174.

Középütt szemléljük a liget felől felvett város látképét, a mely körül a Theater, a Primatialpallast, a Landhaus, a Dom, a Hauptplatz mit Hauptwache u. Rath-haus és a Franciskanerkirche nyert elhelyezést. Felirata:

Pressburg.

alol jobbra: Stich u. druck d. Kunst Anst. d.Oestr. Lloyd in Triest és Hablitschek sc.

Am., mér. a vk. 20.4 : 25.4 cm.

140-95.

Pozsony. T. 4114.

A középütt elhelyezett és a várost a szigetről szemlélve feltüntető látkép körül a Theater, a Primatialpallast, a Landhaus, a Dom, a Hauptplatz mit Hauptwache u. Rath-haus és a Franciskanerkirche veszi körül. Felirata:

Pressburg.

alól jobbra: Stich u. Druck d. Kunst- Anst. d. Oestr. Lloyd in Triest. Hablitschek sc.

Am., mér. a vk. 20.6: 25.2 cm.

31-93-243.

Hablitscher

acétm. 1850 k.

l.

Vasikemle

1937. 290. l.

Posztókereskedel

jan.	9.	21	4200	20000 –
"	30/4.		7013	
"	30.			
				259162
			11213	459162

Pozsony:

Középütt van a város látképe a Duna felől nézve. Balra a leégett vár romjai s jobbra a hajóhid tűnnek szemünkbe. A hid felett a Dunán gőzhajó, több bárka, csónak és tutaj közlekednek. Az előtérben pedig négyfogatú hintó vágtat, a járókelők több csoportot képezve részint beszélgetnek, részint dolgaik után látnak, egy munkás targonczát tol s a fa alatt hol több kocsi s ló is áll, többen az etetéssel foglalkoznak s egy kissé idább ketten szántanak. E látkép felett a „Theater", a „Primatialpallást" s a „Landhaus", míg alatta a „Dom", a „Hauptplatz mit Hauptwache u. Rath-haus" és a „Franciskanerkirche" szemlélhető. Feliratai a főkép alatt:

„Pressburg"

s alól jobbra: „Stich u. Druk d. Kunst-Anst. d. Oestr. Lloyd in Triest. Hablisscheck sc."

Acélmetszet, méretei 19.9: 25.3 c/m.

4114

31/93 № 243.

Hablitschek.

läsd

Rohbock L

1860-64

Hablitschek

Festö

l.

Csat-Frey Ost Kunst

XXIV. k.

3-l-

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
517.

Ipolyi, Arnold. Die geschichtliche Entwickelung des Gewerbwesens in Ungarn.
Pest, 1877.

1.

1 ol.

Habloasky Christoph

ejeto- 1744/5-

l.

Schirek Holitsch

130.-l-

Hablowsky Krištof

holičsi Jeszö

l.

Sikmagy Gram

58 l

Hablowsky Kristóf

festő.

1744-től dolgozik a holicsi fayence gyárban -

Török-Holics. 132. l.

1746-ban mint koronguzó Kawlowsky-nak erős u.o.

134. l.

~~Kustomianus~~ V. 257.

Kuassó.

HABLITSCHEK metszete, 1856

Rohbock Lajos rajza

A Városliget Pesten.

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról
Helikon 1959 158

M. D. K

HABLITSCHEK

Lásd. Rohbock

-t m Kemlékei II. Bp. 1962. 130. l.

M. D. K

HABLITSCHEK F.

Az obudai hajógyár – metszet.

Repr.

Preisich Gábor: Bp. városépítésének
története .... Bp. 1960. 176. l.

Hablitschek, Franz M.D.K.

Az esztergomi székesegyház /acélmetszet Rohbock rajza után /
Hunfalvy János: Magyarország és Erdély eredeti képekben c. müvéből

repr.

resztury-Vécsey-Falvy:A magyar zenetörténet képeskönyve
Bp. 1960. 190.1.

Franz Hablitschek

acél metszete Ludwig Rohbock rajza nyomán. „Az óbudai hajógyár." 86. p. reprodukció!

Rózsa György–Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest, 1973.

575!

Mur. es Kvt. Ert

Habner, miniatür festö IV. 153.

Ø Habner

M. D. K.

HABLOWSZKY Kristóf

„A kolicsi gyárban festő"

Csányi 1954. 22. l.

HABÓKAY Pál asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 111.

1793-ben céhmester

Habony Endre

IV. évés polg. isk. tanárjel.

Ferkèpzomfoiskòvk

1936/37. 95 l.

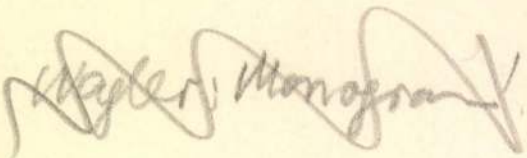

Habony Endre I. é.

Ferképzomfoiskévk

1933-34. 43. l.

Habony Endre

fest. nak III. e.

Ferk'pzomfoisk vk

1935-36. 71. l.

Ø Habsburg Erzsébet

Jesto

l.

Mün. Kronika

1904. Gr. 10 l

folyamán küldjük szét.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1932 évi jan. hó 23 n.

AZ ELNÖKSÉG.

Fizetendő:

Tagdíj folyó		évre	10 P	fill.
Hátralékos tagdíj	1931	évről	10 P	fill.
	19	évről	/ P	fill.
	19	évről	P	fill.
		Összesen	20 P	fill.

azaz olúsz pengő fillér.

Bethlen-nyomda Rt., Budapest.

Habsburg József Ferenc

A főhercegi család tagjairól készitett felvételeit bemutatták a Magyar Amatőrfényképezők Országos Szövetségének Nemzetközi Kiállitásán. A kritika kiemeli József Ferenc müveit, melyek József királyi hercegről, Auguszta főhercegnőről készültek. Ezenkivül még a várkertről, parkrészletekről és egyéb tanulmányokról készült felvételek is szerepelnek a tárlaton.

ÉLET, Bp. 1910. juni. 12. II. évf. 24. sz. 795-796. lap.

Habsburg-Lotharingen

Henrik Ferdinánd

Miáll

Nemzeti ~~Szinház~~ Szalon

1927 Sept.

Föv. kipt.

Habsburgi Mária

Dorottya

festő

1896.)

Fülöp orleans, hog felesége lett

József föh. (1833-1905)

és Klotild

Szász Koburg

hegnő lánya

1867. — 1924

Jún. 14

alosút

Tanítónők és Nevelőnők Nevelők hárát alap.

Mária Teréz

Ökunoráge

Magyarország művészeti topogr.

N. nevelést kapott

138. l.

lásd meg

Mária Dorottya

főhercegnő

alatt is

Habsburg Lotharingiai

Mária Dorottya főher-
cegnő festő

lásd Mária Dorottya

alatt is

Az alcsuti kastély
kápolnájának oratori-
umában magyar szen-
teket ábrázoló falképek
fentitől

Szeghalmy Gyula

Dunántuli vármegyék
Bp. 1937. 230. l.

A m.kir. vall. és közokt. mi
29530 sz.a. kelt és a zilah
rendeletének másolata.

Az ákosi ev.ref. ter
790/:Hétszázkilenczven:/ k
az adóhivatalt, hogy ez ö
államépitészeti hivatalnak
molás kötelezettsége mell
A másolat hit

Grab

igaz

Habsburg-Lotharingiai

Mária Henriette fő-
hercegnő 1836 aug 23 alant
+ 1902 sept. 19 Spaa

József nádor leánya,
II. Lipót belga király neje
mühimző.

Az alesuti kastély ki-
rályi lakosztály szalonjában
levő butorok gobelinjeit
rajátkezűleg mesterien
himezte.

Szeghalmy Gyula

Dunántuli vármegyék
Bp. 1937. 229. l.

A Laborban 1945. elején
a kastéllyal együtt
elpusztult.

szőnv. igazgató

Erről a tek.bizo
hó 31-én, 752.sz.a.kelt b
van szerencsém tisztelett
pénztárból utalványozott
csöztetni nem szabad,szive
utasitani,hogy ezentul et
pedig a jelenlegi elszámo
nyilvántartása illetve tö
felkérem a tek.bizottságo
zetőket utasitani, hogy j
vényozott előlegről az ut
rendjében külön -külön sz
minta szerinti nyomtatván
tételek egymás után - a s

Habsburg Mária Józefa (1865-1906)

trás hegnő: H. 680 feletese festő tr. 1867

IV. károly anyja

l. Műv. Kronika

1904. 9. 7. 10. l.

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI TÁRSULAT

Budapest, 80. VIII. Nemzeti Múzeum.

Mélyen tisztelt Tagtársunk!

Van szerencsénk tisztelettel felkérni Nagyméltóságodat, Méltóságodat, Nagyságodat,

hogy a folyó évre szóló tagdíjat (10, azaz tíz pengőt), valamint alább feltüntetett esetleges tagdíjhátralékát a mellékelt postatakarékpénztári befizetési-lap felhasználásával Társulatunk pénztárába befizetni méltóztassék. Legyen szabad szives figyelmét ez alkalommal felhívnunk választmányunk határozatára, mely szerint Társulatunk rendes évi tagilletményét az Archaeologiai Értesítőt, valamint 3—4 évenként megjelenő Évkönyvét csakis azok a Tagtársaink kaphatják meg, akik tagdíjaikkal hátralékban nincsenek.

Egyuttal jelentjük, hogy az Archaeologiai Értesítő — Évkönyv — 19 21 évi 45 kötetét ..... hó

MDK

Haborstrok Ignác aranyozó

1797-ben végezte a krisztinavarosi templom aranyozó munkáit.

Schoen Krv. 1916. 23.1.

M.D.K.

Habsburg Erzsébet

Két akvarelljét hozza a lap "Lovrana" és "Fiume vidéken" címmel a "Mentőkéz" c. melléklet-ben.

Magyar Salon, Bp. 19o1. évf. febr. és márc. ha
vi példányok közé kötött melléklet.

Habsburg Erzsébet

Két akvarelljét bemutatja a lap "Lovrana" és egy tájképet Fiume környékéről.

Repr.-ók.

Otthon, Bp. 1901. feb r. hó.
2. füzet.

Habsburg Klotild Mária

Régi templom Fiuma vidékén cimmel a lap bemutatja a festményt.
Repr.

Otthon, Bp. 19ol. feb r. hó.
2. füzet.

M.D.K.

Habsburg Klotild főhercegnő

"Alcsuthi parkrészlet" cimmel/ szines repr.-ót mutat be a lap. Fenti cimmel még két képét hozza és Fekete József: "Tündérlak Magyarhonban" c. alcsuthi beszámolójának illusztrálására még öt képet készitett az alcsuthi park különböző részleteiről.

Magyar Salon, Bp. 1885. január 1. II. kötet. 352, 371-391. lap

M.D.K.

Habsburg Klotild Mária

"Régi kis templom Fiume vidékén" cimmel hozza a lap a kép repr.-ját a "Mentőkéz" c. mellékletben.

Magyar Salon, Bp. 19o1. febr. és márc. havi példányok közé kötött melléklet.

Habsburg Klotild főhercegnő. M.D.K.

Bp.1893 körül.

A főhercegi lak a klastrom-romokkal. Szövegközti illusztráció Jókai Mór: Budapesti élet c. cikkéhez. id.mü 119-168.p.

Szign. nélk. - Morelli G.F.i.

- - rajza után egyszinü fametszet.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.145.p.

/Habsburg/ Klotild főhercegnő. M.D.K.

Alcsuth 1882.

Tópart az alcsuthi diszkertben. Szövegközti illusztráció Molnár István-Törs Kálmán: Kertészet c. cikkéhez. id.mü 460-471.p.

Szign. Morelli G.sc.

- - festménye után Morelli Gusztáv egyszinü fametszete. M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.I.köt.1888.461.p.

M.D.K.

/Habsburg/ Klotild főhercegnő.

/Alcsuth 1882./

Lugasok és virágágyak az alcsuthi diszkertben. Szövegközti illusztráció Molnár István-Törs Kálmán: Kertészet c. cikkéhez. id.mü 460-471.p.

Szign. Morelli G.sc.

- - festménye után Morelli Gusztáv egyszinü fametszete. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.I.köt. 1888.463.p.

MDK

Habsburg Lotharingen Ferdinánd

a N.Sz. által rend. 63 csop. kiáll. egyik-másikán
müveivel szerepelt. 1927.

A Nemz. Szal. 400-ik jub. és a MIVE XX-ik kiáll.-a .
1929. febr.

MDK

Habsburg-Lotharingen Henrik Ferdinánd,
osztrák grafikus művész

műveivel szerepelt a csoportkiállításon.

Nemzeti Szalon. LVI. csoportkiállítása. 1927.IX.21.
Magyar Művészet. 1927. 7. sz. Kiállítások.

szövarch 20.-175.lap

Habsburg Lotharingiai Henrik Ferdinánd.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1927-be

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Habsburg Mária

Akvarell tájkép "Kikötő Fiume mellett" cimmel.
Repr.

Otthon, Bp. 19ol. febr. hó.
2. füzet.

M.D.K.

Habsburg Mária Dorottya főhercegnő

A kisjenői templom oltárképét festette, melyet a müvésszel együtt bemutat a lap.

Magyar Salon, Bp. 1910. április
26. évf.
3. lap

Habsburg Mária Dorottya főhercegnő M.D.K.

Bp.19ol.

Cigánylány. Szövegközti illusztráció Habsburg József főherceg: A cigányok c.cikkéhez. id.mü 568-578.p.

Szign. Mária - Morelli G.F.i.

-- rajza után egyszinü fametszet. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 2o.köt. Bp.19ol. Magyarország VII. 569.p.

M.D.K.

Habsburg Mária

"Kis kikötő Fiume mellett" cimmel rajzának repr.-ját hozza a lap a "Mentőkéz" c. mellékletben.

Magyar Salon, Bp. 19o1. évf. febr. és márc. havi példányok közé kötött melléklet.

M.D.K.

Habsburg Mária Dorottya főhercegnő

"Részlet az alcsuthi kastély éjszaki szárnyáról" és "Kilátás keletnek" c. képeinek repr.-óit bemutatja a lap.

Magyar Salon, Bp. 1885. jan 1. II. kötet. 371-391. lap

M.D.K.

Habsburg Margit főhercegnő

aquarellje az alcsuthi templomról és „Kilátás északkeletnek" cimmel rajz.

2 repr.

Fekete József: "Tündérlak Magyarhonban" c. Magyar Salon, Bp. 1885. jan. 1. II. kötet. 371-391. lap

M.D.K.

Habsburg Matild főhercegnő

Akvarelljének repr.-ját hozza a lap a Rómában jótékony célra kiadott -"Caritá e lavoro /Munka és könyörület/" c.- albumról szóló cikk keretében.

Magyar Salon, Bp. 1897.
27. kötet. 450-480. lap

Önálló táblakép

Önálló táblakép

~~[illegible]~~

Habsburgi Rudolf tudósitja Hohenzollern Frigyest császárrá választatásáról
Bersuder Lajos

Századok 1881. 636 o.

Habsburg Stefánia főhercegnő M.D.K.

Bp.1899.

A pozsonyi vár a hegység felől. 13 x 19 cm. illusztráció Ortvay Tivadar: Pozsony és Pozsonymegye c. cikkéhez. id.mü 177-228.p.

Szign. nélk. - Morelli G.F.i.

-- rajza után egyszinü fametszet. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 193.p.

M.D.K.

Habsburg Viktoria főhercegnő

Festményének repr.-ját hozza a lap a "Caritá e lavoro" /Munka és könyörület/ c. jótékony cél~~ra~~/kiadott albumról szóló cikk keretében. /Rómában/

Magyar Salon, Bp. 1897.
27. kötet. 45o-48o. lap

MDK

Haburek Károly

szerepelt a III. Szegedi Nyári Tárlaton.

"Női portré"
"Mult és jelen"
"

Kádár Márta: Békés megyei sikerek Szegeden.

Békés Megyei Népujság. 1962. jul. 29.

M.D.K.

Hacher ácsmester

és Fessl ácsmester neve szerepel Hupf József 1776-1781. között vezetett Turleti feljegyzéseiben

Művészettörténeti Értesítő, 1958. XVII.évf. 3-4. sz.
Moess Alfréd: Egy 18.századi pesti kőfaragómester munkássága. Adalék a 18.századi magyar építészettörténethez.

246. old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Ø Habsperg

vár építő

laid XVI 4

Tört Tár

1905. 464 l

Nem Bell